446

446= VIII
3

2387(I-II)

Notese lo expurgado Segun el expurgo de 1640

Abulensis su/per secundum líbruz Reguz.

Esta libreria de este Conuº Vlmsbia

Cũ Gratia z Priuilegio.

BIBLIOTECA PROVINCIAL

¶ Doctissimo simulq; optimo antistiti Petro a Ribera, Epo Lucen. Regij Senatus Granaten. Presidi ac Cesaree maiestatis consiliario. Alphonsus a Polo, Sacre theologie doctor canonicus Conchen. Salutem & primicias noui fructus.

Ons quidam R^me Pater si fabulis picturisq; credimus esse perbibet, in quo senes demersi iuuentas recipiãt, ac in teneram flozem tẽq; etatẽ redeãt. Optãdissime p fecto aque, & quas opẽciũ fit de Hibernia taprobanaq; vsq; pegrinando disquirere. Sed alijs quidem vbi nã gentiũ reperiantur inuestigare sit cura. Mihi autem nunc Abulen. patrui tui operibus a me in lucẽ editis, mirabilissimi fontis latices vt vere dixerim tibi supfundere videre videor, Et iuuenescere pfecto te sentio statim atq; illa perspexeris. grauioriq; depolita etate ad iuuentã reduci. sic vt illud poeticum exclamare liceat, Hic etiã apparent limphe non ante repertę, languida q̃ infuso lumina rore leuant. ¶ Nã per imortalem deum, quid tibi impresentiarum gratius, vel ad posteritatis memoriam gloriosius ꝺringere potuit, q̃ vt reconditam ac pene extinctã, tã clarissimi generis tui auctoris editionẽ, tam egregiaq; ac laculentam in lucem proferres, & patruum tuũ quasi a mortuis suscitatum, tibi tuisq; tanq̃ per manus traderes? Nempe priscis nostrisq; tpibus mos fuit, statuas eor publice dicare, qui aliqua illustri causa perpetuitatem meruissent. Sũmiq; boies non pauci, simulachra corporum suor in propatulo collocata cõspici voluerunt. Alij in celum celsas turres erexerunt, domosq; altissimas cõdiderũt. Multi imagines in templis atq; in sepulchris collocantes, nomen suum saxis aut marmoribus inciderũt. ita iue glorie consulentes, sibiq; ac eorum familijs imortalitatem prorogãtes. Quod negociuz etsi preclar. (coniuncta. n. virtutis monumenta preclara esse censeo.) Sed nimiruz mea sñia, illud multo ꝑclarius est, multoq; perennius, ingenior q̃ corporum effigies relinquere. Animor q̃ mẽbror expressa lineamenta nepotibus posterisq; disseminare in memoriam sempiternam. Siquidez illa, & si vmbrã quandã glorie preferre videant, non tñ multum possunt esse diuturna. Statue & imagines intereunt, aut vi ꝺuulse, aut vetustatis situ decollate. concidunt Turres. Domus atq; atria sepe diripiunt. Sepulchra vetustate consiciuntur. Columina vero que sunt vera spirantiaq; hominum simulachra, nec ferro dirui pñt, nec tpe labefactari. & quo plus accipiunt vetustatis, eo maioza laudz pconia ꝺsequũtur. ¶ Alphõsus aũt Abulen. antistes, multas id genus effigies sibi ipsemet fuisq; posteris publice posuit, qbus non minus opinor ingenij sui similitudo expressa cõspicit, q̃ Olympionicarum simulachris perfecta corpor lineamẽta spectabantur. Qui in sepulchro cõditus, sic litterar monumentis viuit. sic per populos, per ciuitates, perq; oium ora versat, vt familie sue laudem & gloriaz asserat imortalem, eiusq; memoriã faciat apud posteros sempiternã. cui ouidianum illuz optime ꝺuenire censemus. Ore inquit legar populi per que omnia secula famã. siquid habent veri vatum presagia viuã. Sileant Romani tot triũphales statuas, tot amplissima sepulchra, tot clarissimos titulos, tot imagines & monumẽta maior, tot celeberrimos glioso q; triumphos. nullum pfecto eor est, quod bis patrui tui monumentis valeat cõparari, quodq; perennius glorioſiusue sit. Quibus ita imortale familie tue nomẽ effectũ est, vt nulla de eius gloria fileat etas, nullũq; seculũ & nulla tpa ꝺticescant. ¶ Accedit ad hec (ne quoq; proauos attauosq; percenseã) Prestantissimus pater tuus Andreas de Ribera. qui rebus bellicis prepollens, nec in toga spernendus in summa ficut par erat apud Joãnez. iij. Hispaniaz Regẽ exti matiõe fuit. vt amplissimis honoribus gestis, mense regie instructor esset. Qõ quidem ministerium in aula ꝓncipali honorificu⁹ haud dubie est. idq; soli ingenuo & plane nobili iniungit, & nisi integerrimo pbatissimoq; nequaq̃ cõmitti solet. Erat nãq; ille fidei integritate ꝑbatus, preconio bonitatis ornatus, aulicis purpuratisq; ita venerabilis amabilisq;, vt ab oibus summo studio & honore coleret. Qui in sene etate bona moriens, te reliquit filium vere paterne nobilitatis heredez. Qui adeo sũma cum auctoritate atq; honestate viuis, vt inter ceteros quidem nr̃e tempestatis Antistites, ingilio, prudẽtia, doctrina, vitaq; integritate, veluti lucidissimuz sidus refulgeas. tuarumq; splendore virtutũ, dignitati tue tantũ bonorem afferes, q̃tũ ab ea suscipis. Felicẽ ergo Madrigalenses pziaz, felicem Thostaceaz domũ appellauerim, q̃ tot clarissimos genuit et alit viros. ¶ Tu autem Pijssime pr̃, & si plurimis Regijs negocijs occupatus, banc tibi precipuã curam duxisti, vt illos nunc diligeres defunctos, quos iaz viuentes amauras. suauissimisq; litteris tuis me sepe exhortatus es vellem dare operam, vt preclarissima hec volumina p me recognita, solerti studio impmerenr. Quã grauem puincia plibenter effugissem, nisi tua sũma apud me auctoritas, ac clarissimi Senatoris licẽtiati de sancto Jacobo meus vti Enee fidus Achates aliorũq; exhortatiões, ad illã me subeundã quotidiano ppe ꝺuitio compulissent. Quz ob multa alia, tuz q̃ multiplicib⁹ viaz piculis pterritus, tũ q̃ nõ ignarus, q̃ laborioſuz, q̃ difficile, q̃q; sũme molestũ huiusmodi castigationis munus esse ꝺnueuerit. Cũ scul ptoria artez affirmare ausim nõ multo Hydre Perculeo labore dissimilez, cui in sublato capitis locum septez renasci veteres testant historie. Habet. n. scul ptoria ars (vt te latere nõ diffido) omnigenos artifices, sed precipue pictoribus vtitur. Litteraz. n. illius pfessores sunt p magna illor parte, non tñ rudes, sed penitus experres. Quo si laborioſum, aliqd aut subtile eis sculpendum credit, aut cuius sit lectura (vt oia ferme ad calamuz scripta exẽplaria) paulum difficilis, videas musitantes illos, pro elemẽtis elemẽtata immutare. aut (q̃r tam grande non capit eor mens) integras nonnunq̃ dictiones & sñias sub nube relinquere. Uel si forte audent grande aliquid & plus equo de sua litteratura fidentes, nõ intellectam pro eor votis adaptant dictionem & sñiaz. ¶ Que omnia in hoc tam lato opere nobis sepius contigere. Nã vetustissimuz illud exemplar, scabroſum, scriptor ignauia corruptum, situ ac puluere ita consumptum inueni, vt iam legi vix nisi magna cuz difficultate possit. Que causa nimirum ab incepto me reuocasset. nisi amor in auctorẽ, & cõmunis omnium vtilitas quibus hoc opus cõmodissimum foret deficientes aiuz reuocassent. Sicq; bona fiducia a plusq̃ decez viris doctissimis tentatum opus, mox tamen priusq̃ primã transierint paginam relictum (teste exemplari) aggressi sumus. Cũq; in eaz calcographi venirent sñiam, vt exemplar pro mea virili correctum ipsis legeremus, eos ignotam scripturaz docui, informaui, instruxi. dubia resolui. breuia elongaui. superflua resecui. manca adieci. mendas emendaui. titulos, capita, apices, virgulas, cõmata, puncta distinxi. Q; cum neq; sic absq; mea presentia si-

ne erroribus excudi posset, indies quãq; chartam excussam castigani ꝛ expunxi, in veteris presertim eloquij legis voluminib⁹ cuius exẽplaria corruptio ra erant. Idq; laboris impendimus, eo niteat cãdo re opus vt mentem auctoris in maiori saltem parte videamur attigisse. ℚ si forte aliquid omissum sit, qõ tamen, aut nullum, aut minimuz dixerim, qõ mi nus accurate excussum librariue sit, vel impressorũ incuria neglectum, benigne qui interuenerit corrigat ꝛ emendet. Nec ex hoc tot tantosq; labores vigi liasq; improbet, vel arborem pomis onustam damnet, q in ea aliquot imperfecta appareant. sed potius imitetur spicilegas, qui sine messoris iniuria spicas neglectas colligunt. quãdoq; n. (vt ille dixit) bonus dormitat Homerus, nec omnia possumus oẽs. ¶ Fateor ingenue Pater amplissime, tardiusculuz me in perficiendo opere fuisse, ꝛ longiorẽ q̃ par fuerat fecisse expectationẽ, Ueruz ipsius expectationis, non tam negligentia mea ꝛ occupationes mee, q̃ tẽporum iniquitas causa fuit. Cum. n. maiori studio intentus essez. Ecce seuissima inuadit pestilentia. Ecce misera Italia nefario bello vndiq; vrgetur ꝛ vexatur, vt nulla quies, nullum solacium miseris ꝛ afflictis Hispanis relictuz sit, Ubiq; timor, vbiq; luctus ꝛ labor, ac plurima mortis imago. concidit animus tantis malis, ꝛ illa prior emendandi feruens intentio, facta est remissior. Non tamen in publicis priuatisq; angustijs sic a me ipso defeci, quin optimi desiderij tui memor, inceptuz opus, ꝛ iam magna ex parte perfectũ ad exitum perducerẽ. ¶ Ceterum illud preterire nec possum, nec si possim debeo, non defuturos fortasse aliquos qui stilum Abulen. tanq̃ longũ damnẽt. Sed certe nullus stilus alius sacraz litterarum expositori conuenit q̃ familiaris, q̃ quotidianus. Uerba porro illa breuissima miro odio iprecit Horatianum illud allegans, Obscurus fio dum breuis esse laboro. In quibus tamen non desunt qui sibi plus nimio placeant. illud Plautinuz in subsidiũ suũ adducentes, qui vtuntur vino vetere sapiẽtes puto. Insulse me hercle: nam ꝛ ego vna cuz Plauto vino vtar vetere qdẽ, sed non vetusto. itẽ vbis veteribus sed non vetustis. Et sane que sapientia est istec cum paratos habeas fontes limpidos ex cenosa palude haurire: sicq; oratorio more dicẽdi ornatu scripturas sanctas exponere, vt interpres egeat interprete? Deniq; nemo sanus rudimentum eruditioni, tenebras luci, nubila serenitati preponet. Tandem huiusmodi homines dum plausu tñ eloquentie delectati nouo dicendi genere gloziolam aucupanẽ, ridiculi fiunt. ac dum student vt apud ineptos docti habeantur, ipsi profecto apud doctos ineptissimi iudicantur. sed tales cũ sua ignorantia relinquamus, ac miseros esse patiamur quatenus id faciũt. Stilũ q; Abulen. ꝛ amemus ꝛ phemus, qui studiosis scribit ꝛ sanctam scripturam scire cupientibus, non fastidiosis ꝛ ad singula nauseantibus. ꝛ idcirco prolixitatem in eo reprehendendi potius q̃ obscuritatem cupit. Scribit enĩ vt intelligatur. nec sibi tñ scribit, sed bis qui legunt. ꝛ q; plures sũt babi q̃ edippi sermonem apertuz habet q̃uis longũ. ¶ Spontanee itaq; optime presul tue postulatiõi ac ẽsiderio p̃ viribus satisfeci. Dãq; ptem nõ detinẽdam nomini tuo dicare institui. vt legentes intelligant, nõ paruz se tibi debere, qui pro tui ingenti munificentia causam prebuisti, vt tantus tanq; preciosus thesaurus in lucẽ veniret. Itaq; suscipe pacato Pastor clarissime vultu, que tibi syncero munera corde damus. Quinimo que tua sũt tibi reddimus. illa videlz Patrui tui precipua opera. ex diuite ingenij illius vena ac promptuario scaturientia. velut qui eruditissime nouerat tãq̃ scriba doctus pferre de thesauro suo noua ꝛ vetera. Que cuz tuis sacris manib⁹ tenebis, eius quoq; auctoreꝛ te bẽre estimato. Et bene vale ꝛ in pace in idipsum dormiat ꝛ requiescat venranda senectus tua Reuerendissime in Christo pater, vt sic videas bona hierusalem omnibus diebus vite tue.

¶Illuminati doctoris beati Alphōsi Abulēsis Episcopi: sacre Theologie, pfessoris: Iuris vtriusq3 licentiati: olim collegij maioris sancti Bartholomei in lauro Salamāñ. Ciuitatis collegialis: ac alme vniuersitatis eiusdem ciuitatis presulis: ⁊ cathedralis scholastici: Hispaniarūq3 Archicācellarij: In faustissimā Secundi libri Regum expositionem a se editam Prologus.

Ebreoꝝ traditio. Istū libꝝ cum precedenti in eodem cōpingens volumine eodē nomine cēset: vtrūq3 libꝝ Samuelis appellans: nostrorum autē. s. tam grecoꝝ q̄ latinoꝝ auctoritas in duos secuit libros. ¶Huius autem causa in pptuꝝ est: qm̄ superiori libro actum erat de regno qō per solam dei electionē euenerat. Hic autē de regno qō per successionē est hystoria texit. Nā superiori libro de electione Saulis in regē dicit. c. 9. Hoc autē reprobato electio Dauid subiuncta est. c. 16. Hic vero de regno per successionē deriuato agitur. Nam hisboseth Sauli patri suo paruo tēpore in regno successit: cuius hystoria vsq3 ad. c. 5. libri huius extenditur. extirpata autē progenie Saulis regnante Dauid: Salomon filius eius illi successit in regno sequenti libro. c. 1. ¶Alia autē causa est huius decisionis: quia precedenti libro de regno modicum duraturo agebat. s. de Saulis potestate. Hic aūt de regno semper duraturo in posteritate Dauid hystoria ponitur. vt patet infra. 7. s. Suscitabo semē tuū post te q̄ egredietur de vtero tuo: ⁊ firmabo regnum eius: ⁊ stabiliam tronum regni eius in sempiternum. q̄ si inique aliquid egerit: arguaz eum in virga virorū ⁊ in plagis filiorum hominū: misericordiā autē meam non auferam ab eo: sicut abstuli a Saul quē ammoui a facie mea. Ideo q̄q̄ postea Salomon filius Dauid durissime deliquerit ita vt mereretur posteritas eius perdere regnum: Deus noluit totaliter ei illud auferre: sed reliquit partem eius. s. tribum Juda ⁊ Benia/min. vt infra. c. 11. ⁊. 15. Durauitq3 regnuz in hac posteritate: 13 semper multiplicarentur scelera vsquequo duceretur Juda in Babilonē. In quo tempore aliqualiter cessauit regnum de posteritate Dauid: sed non penitus: qz de illa postea fuerunt principes quasi reges vsq3 ad Christi aduentum: vt impleretur qō dixerat Jacob Gen. 49. non auferetur sceptrum de Juda nec dux de femore eius donec veniat qui mittendus est. i. Christus. ¶Tertia causa fuit huius diuisionis: qz inter hebreos erant due progenies de quibus fuerunt Reges super israel ante diuisionē eius in duo regna. s. de tribu Benianin ⁊ Juda. Tribui nāq3 iuda promissa erat potestas regia Gen. 49. sed primus Rex israel factus est de tribu Beniamin. s. Saul precedenti libro. c. 9. In hac autem tribu non erat mansurum regnum. ideo superiori libro descriptum est regnuz tribus Beniamin in Saule. Hic autem incipit hystoria de regno tribus Jude in Dauid ⁊ posteritate sua. ¶Sed obiciet aliquis q̄ etiam hic agitur de regno tribus Benianin. nā hisboseth filius Saulis erat de tribu Beniamin: ⁊ agitur hic de regno eius. ¶Respondēdum q̄ principalis intentio huius libri ⁊ sequētium est describere regnum Dauid ⁊ posteritatis sue: qz tamen Dauid in principio regni sui bella gessit cum domo hisboseth agitur de regno hisboseth accidētaliter: vt describātur plene gesta dauid. ¶Quarta causa est qz superiori lib. actū est de regno a deo reprobato. s. de Saule. de quo precedenti lib. c. 15. ⁊. 16. dicitur q̄ deus abiecerit eum ⁊ iusserit Samueli ne oraret pro illo. Hic vero de regno approbato. s. Dauid ⁊ posteritatis sue agitur. de quo precedēti lib. c. 13. dicitur. sed nequaq̄ vltra regnum tuum consurget. quesuit enim sibi dominus virum iuxta cor suuz. s. Dauid: ⁊ precepit ei vt esset dux super populum suum. nec dicitur aliqñ de Saule q̄ esset vir iuxta cor Dei sicut dicitur de Dauid prealleg. c. ⁊ psal. 88. ¶Intentio autem libri huius est hystoriam Dauid ⁊ posteritatis sue describere: qō per mutationes prosperitatum ⁊ calamitatuz regna duxerint: ⁊ quid tēpore principatus eorū actū sit. Primo tamē de regno ipsius Dauid solius agit in toto hoc libro: deinde de regno posteritatis eius subiungit seq. lib. ⁊ in quarto. Unde causa sectionis huius libri a duobus sequentibus fuit: vt in hoc gesta ipsius Dauid solius que magnifica fuerunt describerentur. In alys autem libris multorum regum simul tempora compinguntur: qz eorū parua ⁊ obscura gesta fuerūt. ¶Continentia autez libri est ipsa hystoria Dauid. In cuius primordio planctus quiō pro rege Saule preponitur in. c. 1. deinde regnum parui temporis filij sui hisboseth subiungitur: quid egerit: aut quid patiendo vitam finierit: vsq3 ad. c. 5. Deinde de Dauid hystoria incipiens per totum libzum extenditur: in quo recensentur magnifice victorie quas temporibus suis habuit. Miscēturq3 varie calamitates quas tam in se: q̄ in domo sua ⁊ filys ⁊ regno ex tempore passus est. ¶Queret aliquis de ordine libri huius ad precedentem: an sit continuatus: vel sit aliqua anticipatio vel recapitulatio: ⁊ an ista que hic dicuntur fuerint immediate facta post illa que habentur precedenti lib. vel aliqua tempora interciderint. ¶Ad primum respondetur q̄ hic est continuus ordo: quia precedenti libro actum est de regno Saulis: hic autē agitur de regno Dauid: Saul tamen prius regnauit q̄ Dauid. ¶Ad secundum dicendum q̄ non fuerunt aliqua tempora intermedia inter ea que habētur precedenti libro ⁊ hic: nisi forte tres vel quatuor dies: qz in fine precedentis libri de morte Saulis dictum est. Hic autez agitur de nunciatione mortis eius. s. quia vir veniens de castris nunciauit Dauid mortem Saulis: qō fuit tribus vel quatuor diebus post. de quo primo. c. huius libri.

¶Explicit Prologus Auctoris.

¶Sequit 2ꝰ Lib. Samuelis: qui est scōs Reg.

Regnū i tribu nō cessauit in captiuitate.

Tertia cā.

Obiectio.

Rñsio.

Quarta cā

B

Intentio libri huius.

C

Rō diuisionis huius libri a sequētibus.

Continētia libri.

Qō. 1.

De ordine libri.

A

Ordo ad pdicta i prio libro cōtinuus est ⁊ imediatus.

A

Quare iste liber a grecis ⁊ latinis diuisus ē qz ppter. 4.

Prima cā.

Scōa cā.

¶ Incipit secundus Lib. Samuelis: qui est Secundus Regum. Cap. I.

A

Actū est autē post q̄z mortuus est saul: vt dauid reuerteret a cede amalech ⁊ maneret i Siceleth duos dies. In die aūt tertia apparuit hō veniens de castris saul veste cōscissa: ⁊ puluere conspersus caput. Et vt venit ad dauid cecidit super faciē suā: ⁊ adorauit. Dixitq3 ad eū dauid. Unde venis? Qui ait ad eū. De castris isrāel fugi. Et dixit ad eū dauid. Qō est vbuz qō fcm̄ ē? Indica mihi. Qui ait. Fugit ppl's ex plio: ⁊ multi corruentes e populo mortui sunt.

Alis Sicelech leg.

1. re. 4. c.

j. 24. c.

1. Paral. 21. b.

Actuz. Hic icipit scōs li. Reg. in quo finita hystoria regni labētis sub saule: incipit enarratio regni manētis sub dauid. Admiscent aūt q̄dā pauca de regno hisboseth filj saulis. Et diuidit in duo: q; primo agit de regno dauid. Scōo ō regno posteritatis eius i pn̄o seq. li. ⁊ 4. Regnū aūt dauid ab exordio suo sp ꝓfortabat. regnū Xo hisboseth sp ifirmabat. Et diuidit i. 3. ptes: q; p̄ ponit dauid ⁊ hisboseth ptialis exaltatio. Scōo regni hisboseth totalis ablatio. j. 3. c. Tertio ipsius dauid sup regnū isrl totalt sublimatio. j. 5. c. Prima diuidit i duas: q; p agit ō morte regis poris. 2°ō exaltatiōe successoris seq. c. Prima i duas. q; p ponit ānūciatio mortis saulis. 2° actus mētatiōis. ibi (Apphēdēs aūt dauid.) ¶ Circa p^m dī (Factū ē postq̄ mortuus ē saul). i. accidit ℔ qō sequit post mortē saulis. in q̄ appet ꝓtinuatio huius libri ad p̄cedētes: q; vī tota eadē hystoria. pīsertiz l. c. isto. ⁊ lib. p̄ceō. iō hebrei iter hūc ⁊ p̄ce^dēm nullā faciūt distionē. ¶ (Ut dauid reuerteret a cede amalech). i. venit ō occisiōe ⁊ bello qō fecerat ꝯ amalechitas: ⁊ pugna saulis ꝯ philistios. cuius ordo ē: q; dauid iuit cū rege achis i castra philistinoz vt pugnaret ꝯ isrl. philistini aūt hūerūt dauid suspectū ⁊ miserūt eū de castris in locū suū ad terrā philistinoz. vt p3 p̄ce. li. c. 29. dū aūt dauid iret in castra cū rege achis: amalechite p̄dari sunt vrbē siceleth in qua erāt oia q̄ ptinebāt ad dauid: ad quā veniēs inuenit succēsaz: psecutusq3 ē latrūculos amalech ⁊ egit magnaz cedē i eis. vt p3 p̄ceō. li. c. 30. Interiz aūt saul manebat in acie ꝯ philistinos in mōte gelboe: ⁊ iuito certamīe fugit isrl: occubuitq3 saul ⁊ filj sui. p̄ceō. li. c. vl. hoc aūt fuit p̄us q̄ rediret dauid ō cede amalechitaz: ſ3 nō fuit ei nūciatū quousq3 redut i siceleth. (Et maneret i siceleth duos dies). i. postq̄ redut de cede amalechitarū māsit ibi duob⁹ diebus p̄us q̄ veniret nūcius enarrās mortē saul. ¶ Sciēdū q; siceleth ē q̄dā ciuitas q̄ prius fuit i sorte iude. vt p3 Josue. 15. deide q; sors iude erat magna tradita fuit q̄dā ps eius tribui symeon in q̄ fuit ciuitas siceleth. vt p3 Josue. 19. Nūc tn̄ nō possidebat ista ciuitas ab isrlitis ſ3 a philistinis: ⁊ erat sub ptāte achis regis geth. Unī qn̄ dauid ꝓfugit ad eū dedit illi hāc ciuitatē in q̄ hitaret ⁊ i suā. vñ et illa die siceleth pertinuit ad reges iude spāli tit^o. vt p3 p̄ceō. li. c. 27.

Siceleth q̄ ciuitas fuerit.

¶ Quare dauid post mortē amalechitarum venit in vrbem Siceleth. Questio. I.

Qō. 1.

Queret aligs q̄re dauid post cedē amalechitarū redut in vrbē siceleth. ¶ Rn̄m est q; dauid hēbat vrbē illā ad hitādū nec hēbat aliquē aliū locū i tota terra philistinoz: ⁊ cū nō posset ire ad castra philistinoz: q; ide missus fuerat. p̄ceō. li. c. 29. non hūit qd ageret nisi vt maneret i siceleth. ¶ Sz aligs dicet qūo

Dubitatio

poterat dauid manere i siceleth cū illa tota eēt cōbusta: q; amalechite succēderāt eā p̄ceō. li. c. 30. ¶ Rn̄m q; ꝯ̄ amalechite succēderūt eā vt tota piret icēdio: tn̄ nō expectauerūt ibi q̄usq3 tota exusta foret: ſ3 tulerūt p̄dā dū cremaret ciuitas: dauid aūt veniēs nōdū illa plene exusta flāmas extrarit: vñ māsit ibi locus aliq̄lis ad hitationē suā ⁊ viroz suoz. ¶ Itē dato q; nō potuissent ibi cōmode morari dauid ⁊ viri sui: tn̄ nō auderēt ire in aliū locū terre philistinoz: q; illā solā ciuitatē assignauerat eis rex achis ad habitādū. Preterīz q; pn̄cipes philistinoz mittētes dauid de castris iusserunt ei spāliter q; maneret i vrbe sua p̄ce. li. c. 29. s. reuertat vir ⁊ sedeat i loco i quo ꝓstituisti eū: ⁊ nō desecēdat nobiscū in plio. ¶ Itē q; min⁹ suspectus eēt dauid si nūc vellet discēdere i aliquē locū philistinoz: q; oēs pn̄cipes philistinoz erāt tūc i terra isrl: ⁊ putarent q; vellet occupare aliquē locū dū nō eēt q; defenderet terrā illā: dauid tn̄ nimis cauebat eē suspect⁹ philistinis cū recipet ab eis multa bōa. nō ꝯ ōcliauit ad aliquē locū nisi ad siceleth. ¶ Sz aligs dicet cur nō iuit i terrā isrl cū iā mortuus eēt saul ⁊ poterat secure redire. ¶ Dōz q; dauid fugit de terra isrl ne icideret i manus saulis p̄ceō. li. c. 27. nūc aūt sp manebat idē timor: q; putabat saulē viuere. iō nō hūit q̄ iret nisi in siceleth. cū āt nūciata ē ei mors saulis ascēdit de siceleth i hebron q̄ erat ciuitas terre iude. vt p3 seq. c. (In die āt tertia). s. cōputādo a p^mo die q̄ redut de cede amalechitaz i siceleth. (Apparuit hō veniēs ō castris saul). i. venit ad dauid in siceleth qdā vir q; fuerat in castris saul. ¶ Queret aligs qs erat iste vir ⁊ ad qd veniebat. ¶ Rn̄m q; qdā volunt istū fuisse Doech idumeū: sicut refert Ra. Sa. ⁊ fuerat iste vn⁹ de pncipalibus mīstris saulis. vt p3 p̄ceō. li. c. 22. ¶ Sz Rab. Sa. ℔ ip: robat: nec est verisīle q; Doech auderet venire ad dauid q: ipse offenderat eū valde: mā accusauerat ipm ⁊ sacerdotes apud saulez pp qō octuaginta qnq3 occisi fuerāt sacerdotes dn̄i: ⁊ tota ciuitas nobe vastata est vsq3 ad pecora p̄ceō. lib. c. 22. timeret aūt Doech q; dauid occideret eū p: bus. iō verisīlius est q; ipse fuerit armiger saulis q; se occidit vidēs occubuisse saulē. ⁊ ℔ qz timebat q; si icideret in manus dauid: p duros cruciat⁹ mori cogeret. ¶ Dicūt aūt Andreas nicolaus ⁊ hystoria scolastica ⁊ glos. ordi. istū iuuenē fuisse filiū Doech idumei. pr̄ aūt suus dedit illi armillā regis ⁊ diadema: misitq3 illū ad dauid: putās q; p hec inueniret magnā munificorditā apud dauid. ipse aūt nō ausus ē venire: ſ3 occidit seipz. hoc aūt satis verisīle est. Sic nāq3 fecit Cato maior q; victus est Uticēsis: q; dū foueret ptes pōpeianas mortuo pōpeio: ꝯ Julīū cesarē: ⁊ videret se in oibus Cesare inferiorē: p̄suasit filio suo q; ad ceserē cōfugeret bona ō clemētia eius expectās: ipse aūt pp: io gladio i ciuitate Utica in africa se occidit. de q̄ Aug. p̄ de ciui. dei. c. 18. ¶ Sed obyciet aligs hoc nō stare: q; iste iuuenis dixit q; erat amalechites: Doech tn̄ erat idumeus. ¶ Rn̄m est q; forte iste iuuenis mētitus ē in ℔ occultādo origīnē suā. sic. n. mētitus est dōo q; occiderat saulē. vt p3. j. in lra. tn̄ ipse nō occidit illū: sed saul seipm interemit p̄ceō. lib. c. vlt. Cā autez mēdacij sui eē poterat: q; dauid hēbat exosuz Doech idumeū: ⁊ si cōfiteret se eē filiū illius: timebat q; pp patrē male tractaret eū. iō mētitus est occultādo origīnē ⁊ dicēdo se amalechitē. ¶ Alr pōt dici q; iste vera dixit. nā ly eēt filius Doech idumei erat amalechites. nā amalechite ⁊ idumei nō sunt gētes totalr distincte: sed amalechite sunt pars idumeoruz. idumei nāq3 dn̄r ab edon. i. esau. Amalechite aūt dn̄r ab amalech q; fuit nepos Esau. ⁊ sic oēs amalechite erāt idumei: ſ3 nō econuerso. Doech aūt erat vere amalechita: ſ3 vocabat idumeus q: ideż sunt. iō filius eius poterat vocari amalechites. ¶ Quereť vlterius ad qd venit iste ad dauid. ¶ Aligs rūdebit q; a casu trāsiuit p vrbē in q̄ erat dauid ⁊ venit

Rnsio.

Dubitatio

Rnsio.

†

Qō. 2.

A

Quis fuit iste iuuenis q; venit ad dauid.

Pria opi.

Impugnatio.

And. Nic.

Obiectio.

Rnsio.

Alia rnsio.

B

Amalechite sunt ps idumeoruz.

Qō. 3.

Ad qd venit iste iuuenis ad dauid.

uid ꝛ venit ad eū. ¶Sed ℔ nō ſtat:qz iſte iuuenis erat de caſtris ſaulis ꝛ inde ipſe fugerat. vt p3.j. in lra. ió nō ōbebat fugere in terrā philiſtinoꝝ ſed in terrā iſrl. ficelech tñ eſt in terra philiſtinoꝝ ió nō iuit illuc a caſu ſed ab intētiōe vt aliqd ageret cū Dauid. ¶Dōm igit ꝙ ſiue iſte iuuenis fuerit filius Doech: ſiue aliqs alius iuit ad dauid ab intētione putās ſe aliqd magnū lucraturū ab eo. iſte.n. erat in caſtris qñ mortuus eſt ſaul ꝛ rapuit diadema eius ꝛ armillā q̄ erāt inſignia regalia: ꝛ qz fama erat apud iſraelitas vuēte ſaule ꝙ dauid regnatur⁹ eēt voluit iſte iuuenis referre ei mortē ſaulis ꝛ offerre inſignia regalia. putabat aūt in ℔ ei duplr cōplacere. ¶Primo qz nūciabat mortē ſaulis q erat hoſtis dauid. ēt qz poſt mortē illi⁹ regnatur⁹ erat dauid. ¶Secūdo qz ferebat ei regalia inſignia. ió q̄cq̄ eēt dauid in terra philiſtinoꝝ celeriter illuc iuit iſte iuuenis veſte cōciſa. ℔ p3.j. in lra. ſ. ꝛ tuli diadema qđ erat in capite eius ꝛ armillā de brachio illius ꝛ attuli ad te dñm meū huc.

† ¶(Veſte conciſa). i. iſte iuuenis ruperat veſtes ſuas a ſummo vſq3 deorſuz: ꝛ ℔ erat in ſignū triſtitie p3o morte iſraelitaꝝ: ēt qz veniebat ad nūciādū mala ꝛ nō decebat ꝙ vultu ilari ꝛ in habitu ornato veniret. Erat aūt cōſuetudo apud iudeos ꝙ audita aliq̄ re dolēda: veſtes rūperēt: ꝛ nō ſolū in eis q̄ ptinebāt ad hoies: ſz ēt in ptinētib⁹ ad deū. Sic fecit cayphas audito ꝙ Xp̄s diceret ſe filiū dei: qz ℔ reputauit blaſphemiā. vt p3 matth. 26. ſ. tūc ꝓceps ſacerdotū ſcidit veſtimēta ſua: dicens blaſphemauit. Judei ēt qñ dolebāt ō pctis ſuis petētes veniā rūpebāt veſtes. Joel aūt ꝓpheta volēs dolorē eē in cordib⁹ ꝛ nō in veſtib⁹ dixit. ſcindite corda vra ꝛ nō veſtimēta vra ꝛ quertimini ad dñm deū vrm. (Et puluere aſpſus caput.) Et ēt ſpſerat puluerē ſup caput ſuū. iſtud eſt ſignū magni doloris: ꝛ fit qñ aliq ſunt in extrema deiectione: mā ponēdo puluerē ſup caput ſignificāt ſe tantū humiliatos vt iā ꝓculcent in terrā. Sic.n. Thamar filia Dauid cū defloꝛata eēt a fre ſuo: putās ſe p̄didiſſe oē bonū ſuū aſpſit caput cinere ꝛ ſcindēs veſtes clamabat. vt p3.j.13. Aly aūt alr ſignificāt iſtū doloꝛē. ſ. nō aſpgēdo cinerē ſup caput ſz extēdēdo ſe in terra ſup cinerē. Sic.n. fecerūt niniuite iduētes ſe ſacco ꝛ ſedētes in cinere. vt p3 Jone.3. (Et vt venit ad dauid). i. † † imediate vt fuit in conſpectu eius. (Cecidit ſup faciē ſuā). i. pſtrauit ſe in terrā ſup faciē ꝛ nō cecidit q̄ſi nō † potēs ſe tenere. (Et adoꝛauit). i. exhibuit quādā reuerētiā. Adoꝛatio nāq3 ꝓprie ad deū ptinet. ſz accipit hic large adoꝛatio ꝓ q̄libz veneratiōe: ꝛ nō fuit aliqd aliō iſta adoꝛatio niſi ꝙ iſte iuuenis ſe ꝓſtrauit in terrā ad † exhibēdū magnā reuerētiā. (Dixitq3 ad eū dauid). ſ. iſte iuuenis qñ pſtrat⁹ fuit coꝛā dauid nihil locut⁹ ē ſz expectauit ꝙ loq̄ret dauid. ꝛ tūc cepit querere dauid. † (Unde venis.) Mirat⁹ eſt dauid ꝙ viderit iſtū iuuenē ſic deformatū: ꝛ ſatis nouerat ꝙ ad aliqd malū nūciādum veniebat: qđ indicabat habitus: ſz neſciebat qđ malū erat nec quoꝛ. ió q̄ſiuit vñ veniret vt ꝓ ℔ ſciret qbus malū † acciderat qđ iſte idicabat. (Qui ait ad eum de caſtris iſrl fugi.) Caſtra iſrl erāt in mōte gelboe. ꝓcedē. li.c. 28. ꝛ.31. vbi enīz ſtetit iſte iuuenis q̄ſq3 occubuit ſaul † ꝛ tūc fugit ad dauid ferēs ad eū diadema ꝛ armillam ſaulis. (Et dixit ad eū dauid qđ eſt verbū qđ factū eſt in caſtris). i. qđ ē qđ accidit in caſtris iſrl. ſatis.n. credebat ꝙ aliqđ malū accidiſſet: qz hab⁹ nūcy illud indicabat: ſz voluit ꝑticulari⁹ ſcire. ió dixit qđ eſt verbuz qđ fcm̄ ē i caſtris. i. res q̄ accidit. ponit.n. verbū ꝓ re. ſic p3 ꝓcedē. li.c.3. ſ. faciā ꝟbū qđ q audierit tinniāt ambe † aures ei⁹. (Indica mihi). i. nihil abſcōdas. Jn ℔ horabat dauid iuuenē vt ſtudioſe diceret qcqd nouerat. † (Qui ait fugit ꝑplꝰ de ꝑlio). ſ. ꝑplꝰ iſrl. nō.n. vere pugnauer⁹ ſed fugierūt. nā mor vt fuerūt ꝓſtitute acies philiſtinoꝝ ꝛ hebreoꝝ: vtrūq3 i mōte gelboe hebrei paueſacti terga verterūt; māſitq3 ſolus ſaul cū filijs ſuis ꝛ ſeruis domus ſue. vñ illi q occiſi ſunt de iſrlitis nō pierūt in bello ſed in fuga. hoc āt fuit qz deus volebat tradere ſaulē in manus philiſtinoꝝ ꝛ ꝑterruit iſraelitas vt fugerēt ꝛ maneret ſaul. de q̄ ꝓcedē. li.c. vlt. (Et † multi coꝛruētes ex ꝑplo mortui ſunt). ſ. qñ fugiebāt ꝑſecuti ſunt eos philiſtini ꝑ mōtē gelboe ꝛ trūcauerunt multos. vt p3 ꝓcedē. li.c. vl. ſ. ꝛ fugierūt viri iſrl ante faciē philiſtin ꝛ ceciderūt interfecti i mōte gelboe. ¶Sz aliqs dicet ꝙ iſte mēt⁹ eſt qz inuit ꝙ aliq de iſraelitis occiſi ſunt in fuga: aly vero euaſerūt. ꝛ tñ ꝓcedē. li.c. vl. dr mortuus eſt ſaul ꝛ tres filij eius ꝛ armiger illius ꝛ vniuerſi viri ei⁹ in die illa pariter. ¶Rñdēdū eſt ꝙ nō pierūt oēs iſraelite in bello: ſz aliq ꝛ nō valde multi in cōparatione toti⁹ ꝑpli. Cū āt dr ꝙ pierūt oēs viri ſaulis: nō eſt intelligēdū de oibus viris iſi l̄ q ſubiecti erāt ſauli vel de oibus q erāt in bello: ſz ſolū de illis q minis trabāt ſpāl̄r ſauli ꝛ erāt in familia eius. Hoc p3 ꝑ paralip. 10. vbi recitat iſta hiſtoria. ꝛ dr: interyt ḡ ſaul ꝛ tres filij eius ꝛ oīs domus illius piter cōcidit. domus tñ ſolū notat familiā. ꝛ ſic ſolū pierūt illi viri q erāt de domo ſaulis ꝛ ꝓtinue ſeruiebāt ei. ꝑplꝰ aūt nō cōꝑhēdit hic noīe viroꝝ ſaulis: vñ multi de ꝑplo euaſerunt. † (Sed ꝛ ſaul). i. ēt ſaul mortuus eſt. (Et ionathas filiꝰ eius iterierūt). i. ſaul ꝛ oēs filij ſui mortui ſunt. populus nāq3 fugit de bello ꝛ māſit ſaul cū trib⁹ filijs ſuis q mortui ſunt. ꝓcedē. li.c. vl. ꝛ ꝑ palip. c.19. Sciēdū autē ꝙ filij ſaulis mortui ſunt ꝑ⁹ q̄ſ ſaul: ꝛ ſaul hoc videns occidit ſeipm̄ appꝛopiquātib⁹ philiſtinis. ꝓcedē. li.c. vl. Dicit tñ ꝓius de morte ſaulis qz ipſe dignioꝛ erat.

¶Quare iſte nūcius dixit ſolū de morte ionathe ꝛ non aliorum filiorum ſaulis. Queſtio.IIII.

Queret aliqs cuz tres filij ſaulis mortui eſſent: q̄re iſte ſoluz dixit de morte Jonathe. ¶Aliqs rñdebit ꝙ iſte nūcius fuit in caſtris ſaulis ꝛ vidit ionathā mortuū: alios aūt duos filios ſaulis non vidit. ió ſolum dixit de ionatha. ¶Alr dici pōt ꝙ iſte cognouerat mortē oīuz trūm filioꝝ ſaulis: ſolū tñ nūciauit de ionatha: eo ꝙ iſte erat valde amic⁹ dauid. diligebat illuz ſicut aiaz ſuā: ꝛ iniuit cū illo fedus: deditq3 ei veſtimēta ſua ꝛ vſq3 ad gladiū ꝛ arcū ꝛ balteū. ꝓcedē. li.c. 18. liberauit quoq3 euz bis a morte. de quo eo. li.c. 19. ꝛ.20. ió nūcius iſte ſciēs ſolum curauit exꝑmere mortē ionathe. ¶Sed iſtud nō ſtat qz nūcius iſte intēdebat mouere animuz dauid obſequijs vt bñfaceret ei. ſcita tñ morte ionathe manifeſtū erat nimis debere dolere dauid: ad qđ nolebat nūcius iſte mouere dauid. ió nō dixit de ionatha ſpāliter hac intentione. ¶Sed dōm eſt ꝙ iſte iuuenis deſiderabat obſequi dauid. putabat aūt ꝙ deſideraret dauid regnū: ió credidit ꝙ non poterat magis placere dauid in aliquo q̄ſ ſi ei nūciaret illa ꝓ q̄ ſignaret oppoꝛtunitas dauid ad regnādū. ꝛ qz non poterat dauid regnare viuēte ſaule: nūciauit ꝑ mortez ſaulis: ꝛ qz ſi ionathas ſupuiueret mortuo ſaule: cū ille eēt ꝓiogenitus quē ſaul volebat regnare poſt ſe. ꝓce. li.c.20. ꝛ ipſe erat vir valde ſtrenuus q a toto ꝑplo diligebat ꝓ victoria mirabili quā habuit cōtra philiſtios. ꝓcedē. li.c.14. poterat impedire dauid ne regnaret. ió nūcius ſpāliter exꝑſſit de ionatha. de alijs aūt filijs ſaulis nō curauit: qz q̄cq̄ illi ſupuiuerēt nō poterāt impedire ne regnaret dauid. ſicut fuit ō biſboſeth q regnauit poſt ſaulē: ꝛ tñ eo viuēte regnabat dauid in tribu iuda ꝛ ꝑualebat cōtra eū. vt p3 ſeq.c.ꝛ.j.3. Qz aūt iſta eſſet intentio eius p3: qz tulit ad dauid diadema regis ꝛ armillā q̄cq̄ ad ipm̄ ptineret regnū: cū dr. ſ. ꝛ tuli diadema qđ erat in capite eius ꝛ armillā de brachio illius ꝛ attuli ad te dñm meū huc. i. iam tu es dñs meus rex ꝛ nullus alius ió attuli iſta ad te. ¶(Dixitq3 dauid ad adoleſcētez q † nūciabat ei.) erat enim valde iuuenis ió vocat adoleſcēs. Dauid aūt auditis reb⁹ magnis nō imediate credidit: ſed voluit certificari ideo dixit. (Unde ſcis ꝙ mor †

Primo. Secūdo. ℔ hebrei i ſignū magne triſtitie ſcidebant ſibi veſtimenta ꝛ aſpgebāt caput puluere. Dubitatio. Rñſio. Qō.4. ꝓia rñſio. Scōa. Impugnatio. Tertia rñſio auctoris.

tuus est saul ⁊ ionathas filius eius).i. qūo scis an p au
ditū vel per visum.voluit aūt nimis certificari Dauid
super hac re:qz iste erant res magne pro quibus da
uid facturus erat planctū ⁊ magnā mutationē:ideo no
luit frustra agere ne argueret de leuitate sed certifi
† catus est.(Et ait adolescēs qui narrabat ei).i.rndit ei
† certificādo ipm.(Casu veni in montē gelboe).i. acci
dit ꝙ venirē in mōtē gelboe.⁊ ibi vidi ista que narra
† ui.In hebreo dicit.(Uocatus fui vocatus in mōtē gel
boe).i.fui vocatus ad vemēdū in bellū in montē illuz.
A Magis tñ deberet exponi sicut lra nra dicit.s. ꝙ a ca
su venerit:qz aliter nō cōsonaret ꝝ seq.s. saul incūbe
bat sup hastā suā.q.d.qñ ego veni iam ppīquabat saul
morti.si tñ intelligeret ꝙ fuisset vocatus nō vocaretur
tunc cū saul erat moriturus.ſz intelligēdū est ꝙ iste iuue
nis voluerit dicere ꝙ a casu venit in mōtē gelboe ⁊ vi
dit ibi saulē ppinquū morti.Nō tñ est intelligēdū ꝙ ip
se veniret de aliquo loco extra castra saulis ⁊ accide
ret ꝙ trāsiret p mōtē gelboe:qz ipse dixit sup:a in lra ō
castris israel fugi.ꝙ erat cū ceteris pugnātib⁹ in acie.
erat tñ forte iste in aliq̄ pte aciei extra mōtē gelboe:⁊
† cū fugit accidit ꝙ transiret p locū in quo erat saul.(Et
saul icūbebat sup hastā suā).s.qñ iste venit saul nō po
terat se tenere qz vulnerat⁹ fuerat nimis a sagittarys
pceō.li.c.vlt.iō ꝙꝙ nō occidisset seipm nō poterat iā
† viuere.(Porro currus ⁊ equites appropinquabāt ei.)
Currus gd currus vocant q̄drige bñtes q̄ttuor equos armatos ⁊
ipse rote bñt infixos gladios curuatos in modū falcis.
iō vocabant isti currus falcati.i.bñtes falces.Judi.4.
in bys erāt boies armati ⁊ pugnabāt inde mūrētes te
la ⁊ lāceas ⁊ lapides.magis tñ currus pugnabāt ex im
petu cursus ꝙ pugnarēt milites armati sup currus. nā
cū essent currus falcati gcgd obuiū bēbāt aut ppinquū
lacerabāt.Uñ oēs bellatores vidētes currus dimitte
bant loca cedētes eis.egtes erant g sine curribus so
lis equis insidētes pugnabāt. philistini aūt abundabāt
in curribꝰ ⁊ egtibus.nā semel cōgregauerūt ꝫ iudeos
triginta millia curruū ⁊ sexcēta millia equitū. pceō.li.
B c.13.¶Dixit autez iste nuncius ꝙ equites ⁊ currus ap
Excusatio propinquabāt sauli ppter duo. ¶Primo ad excusan
nuncij. dū se qz iste volebat dicere ꝙ occiderat saulē:⁊ qz pos
set dauid eum increpare de hoc:voluit hāc excusatio
nē.s.ꝙ currus ⁊ equites appropinquabāt sauli.i. nullo
mō poterat euadere saul ppter philistinos in curribꝰ
⁊ equis appropinquantes.iō melius fuit ꝙ iste occide
ret illū ꝙꝙ occideret a philistinis.⁊ in B verū dicebat
iste nūcius:qz pcedēti lib.c.vlt.dr ꝙ totū pondus pre
lij versum est in saul ⁊ vulneratus est vehemēter a sa
gittarys.dixitqz ad armigerū suū euagina gladiū tuum
⁊ percute me:ne forte veniant incircūcisi isti ⁊ interfi
ciāt me illudētes mihi.¶Secūdo dixit B ad reddēdū
narrationē suā verisimilē:qz non posset credere dauid
ꝙ saul potēs morte euadere peteret occidi. ideo dixit
ꝙ appropinquabāt ei currus ⁊ equites ⁊ iam nō pote
rat euadere:⁊ ob hoc petiuit ab isto ꝙ occideret eum.
† (Et cōuersus post tergū suum).s. saul cōuertit oculos
† suos in circuitu vt videret si aliquis erat de viris suis
† apud eū g posset ipm occidere.(Uidēsqz me vocauit)
† .i.accidit ꝙ ego essem apud eū:ideo vocauit me.(Cui
† cū respōdissem assum).i.rndi ei presto sum dñe.(Dixit
mihi quis nā es tu.)quesiuit saul de origine istius vt sci
ret an eēt de suis vel de philistinis:qm̄ nolebat perire
† gladio philistinoz sed suoz.(Et aio ad eum).i. rndi ei.
† (Amalechites sum).i.de terra amalechitaz. amale
chite.n.habitāt in desertis arabie in latere meridia
no terre israel.vt colligit pcedē.li.c.15.⁊ erāt cōiūcti
philistinis ⁊ iudeis.Unde aliq̄n faciebāt p̄das in terra
philistinoz ⁊ israelitarum.vt p3 pceō.li.c.30.ipsi nāq3
succēderunt sicelech in qua habitabat dauid.iste iuue
nis nō natus fuerat in terra amalech ſz in terra israel.
pr̄ tñ suus fuerat amalechita:⁊ postea cōuersus ad iu
daismū morabat in terra israel.sic p3.j.cū iste dixit ad
dauid filius hois aduene amalechite ego sum.(Et lo † †
cutus est mihi).i.precepit. (Sta super me ⁊ interfice
me).i.incūbe gladio super me ⁊ occide me.
¶An mentitus fuerit iste iuuenis qui dixit ꝙ occiderit
Saulem. Questio.V.

Queret aligs an mētitus fuerit iste.¶Rndent Qō.5.
cōiter oēs ꝙ mentitus fuit qz pse non
occidit saulē nec locutus fuit ei quicq̄ saul:sed solū ar A
migero suo.vt p3 pceō.lib.c.vlt.s.dixit saul ad armi Pria opio
gerū suum euagina gladiū tuuz ⁊ percute me:ne forte
veniāt incircūcisi:⁊ noluit armiger eius.arripuitqz saul
gladiū suum ⁊ irruit sup eum.iste tñ dixit ꝙ occiderat
saulē:qz putabat in hoc se placere dauid:cuz esset saul
hostis eius:ſz nō occiderat illū. ¶Alig aūt dicūt ꝙ iste Scda opi.
verus dixit.⁊ qñ dr ꝙ saul occidit seipm. rndēt ꝙ ipse
incubuit gladio suo ⁊ prae debilitate nō potuit se occi
dere:tūc iste iuuenis occidit eum. ⁊ B videt tenere Jo Impugna
sephus.7.antiquitatū.¶Sed nō pōt stare:qz tūc opor tio.
tebat ꝙ iste iuuenis vocatus fuisset a saule postq̄ incu
buerat gladio:qō falsuz est:qz mor vt incumberet gla
dio morerē qz pforarent viscera eius ⁊ caderet in ter
rā.iste tñ iuuenis dixit ꝙ qñ vocauit eū saul incūbebat
super hastaz suam ⁊ nōdū erat vulneratus gladio suo.
¶Jtē pceō.lib.c.vlt.dr ꝙ saul iussit armigero suo ꝙ
occideret eū:⁊ qz ille noluit occidit seipm:qō vidēs ar
niger eius ēt occidit seipz:⁊ sic nō occidit se armiger
saulis quousq3 mortuus est saul.non ꝫ pmitteret ꝙ eo
viuente aliquis occideret saulē. Unde iste mētitus est
dicendo ꝙ illum occiderat. ¶(Qm̄ tenent me angu †
stie).i.sum in amaritudine qz appropinquāt mihi cur
rus ⁊ equites ⁊ nō possum morte euadere. Jstud autē
dixit ille iuuenis ad reddēdū dictū suū verisimile.s. qz nō
peteret occidi si posset morte euadere. Jn hebreo hr †
(Sauas.)qō interptat angustia vel ora vestimēti hīs Littera be
colores varios.⁊ exponūt alig istud de sacerdotibus q braica.
bēbant vestes cū oris varioz coloz. de quo Exo.28.⁊
ponit ibi ista dictio. s.sauas:pro ora vestimēti.⁊ est sen
sus ꝙ ora vestimēti tenebat saulem.i. sacerdotes.ipse
eniz occiderat sacerdotes dñi ⁊ deleuerat vbē eoruz
pceō.li.c.22.⁊ hoc iniustissime.iō videbat sibi ꝙ ppin
quus morti videret sacerdotes dñi accusantes eum in
iudicio coꝝ deo ⁊ ipse cōpellebat rndere:iō petiuit ab
illo iuuene ꝙ occideret eū vt iret ad rndēdū sacerdoti
bus. Jstud aūt nō est ꝫ verisimitudinē:qz multis hoibus
morti ppinquis solēt silia apparere.de q̄ late Grego.
in.4.dialog.nō tñ fuit B:qz saul non petiuit occidi nisi
vt philistini nō occiderēt eū illudētes illi.pce.lib. c.vl.
¶An Saul peccauerit ab isto iuuene petendo ꝙ occi
deret eum. Questio.VI.

Queret aligs an saul peccauit petēdo ab isto iu Qō.6.
uene ꝙ occideret eū.¶Rndendū est ꝙ
ista qō est inanis.s.qz psupponit falsuz quasi verū fuerit
ꝙ saul petiuit occidi ab isto iuuene:sed falsuz est.vt su
pra declaratū fuit. Semp tñ manet virtus qōnis:qz lz
nō petiuit saul occidi ab isto iuuene petiuit occidi ab
armigero suo pce.li.c.vlt.⁊ p palip.10. ¶Dōm est ꝙ A
saul peccauit grauiter petēdo occidi:nā in B despauit Saul pec
cū debuisset potius sustinere morte ab hostibꝰ ꝙꝙ pe casse grauí
teret ab aliquo occidi vel seipm occideret. potissime ter petēdo
qz B pueniebat ex defectu cordis. nā reputabat durīs occidi.
simā morte sustinere ab hostibꝰ⁊ illusiones qs ei inflige
rēt. ⁊ sicut est aligs pusillanimis ⁊ timidus q cedit do
loribus:ita est pusillanimis qui cedit angustys ⁊ nō pōt Qō.7.
sustinere dedecus.⁊ sic ex defectu virtutis se occidi pe A
tebat saul. ¶Queret aligs qd sit maius peccatum Seipz occi
ꝙ saul occideret seipm:vel ꝙ faceret ꝙ alius euz occi dere grauí
deret.¶Rndm ꝙ vtrūqz est peccatuz graue ⁊ quasi sile: us petñ est
qz sicut ille g seipm occidit pstat cālitatē morti sue illā ꝙꝙ ab alio

efficiendo

facere se occidere ls vtrūqꝫ grauissimū.

efficiēdo. Ita ꝙ facit ꝙ alius eū occidat ꝓstat cālitatez ei mouēdo:ꝛ in vtroqꝫ ipse ꝙ mozīr reducīr ad cām efficiētē. Est tn̄ extēsiue maius peccatū ꝙ qs faciat se occidi ab alio:eo ꝙ ipse peccat p iniquā volūtatē: volēs vitā suā perdere. peccat ēt inducēdo alīū ad peccatum graue. ſ. vt occidat eū sine cā. ¶Videt tn̄ maius peccatū intensiue ꝙ qs seipm occidat q̄ꝫ ꝙ petat occidi:qz quāto aliqs magis agit ꝑ naturā tāto grauius peccat. ſz magis est ꝑ naturā ꝙ qs seipm occidat:cū sit naturale cuilibet aīali potissime curā hre de ꝓseruāda vita:q̄ꝫ si occidat ab alio:qz tūc nō ingerit sibi mozteꝫ ipsemet sed alius. ió magis horrēdū ꝛ grauius videbīr ꝙ aliqs seipm occidat:q̄ꝫ ꝙ faciat occidi se ab alio. Hoc aūt patuit i saule. nā ꝓs ipe petiuit ab armigero ꝙ occideret eū:ꝛ qz ille recusauit ipsemet sibi manꝰ ingessit. ¶(Et adhuc tota aīa mea in me est). i. q̄ꝫ suꝫ in angustia ꝙ nō possuꝫ euadere mozte pp currus ꝛ egtes apprōpinquātes ꝛ pp vulnera iflicta a sagittarys ex qbꝰ oportebat me aliqn̄ mori: tn̄ tota aīa mea in me est. i. adhuc nō suꝫ valde ꝓpīquus mozti:ió expedit ꝙ me occidas: aliogn philistini venientes occidēt me. ℔ aūt dixit iuuenis dauid ad se excusandū:qz posset dicere dauid cur occidisti saulē qz ēt ipse mozt⁹ fuisset si tu nō occidisses eū anteq̄ꝫ venirēt philistini pp grauia vulnera sagittarioꝝ. ió iste dixit dixisse saulē: tota aīa mea in me ē. i. adhuc nō suꝫ nimis ꝓpīquus mozti qz nōdū incepi emittere aīaꝫ ſz tota i me est: ió opz ꝙ tu me occidas aliogn occidar a philistinis. ¶Sciēdū ꝙ iste modus loquēdi est vulgaris ꝛ grossus. putāt. n. ꝙ moꝛs nō sit in instāti ſz p successionē: qz expiunt ꝙ cū aliqs est mozturus ꝓs infrigidant ꝑtes extreme corpis. ſ. pedes ꝛ manus ꝛ sic paulisper quousqꝫ moziat: cū aūt incipiūt fieri iste mutatiōes dicūt ꝙ nō est aīa tota in corpe: qz iā a qbus dā ptibꝰ emissa est. ſ. ab illis q̄ infrigidate sunt: qz iā non bnt sensuꝫ nec calorē vitalē nec motū: q̄ ad aīaꝫ ptinēt. cū vero nulla istaꝝ mutationū fit oř tota aīa esse in corpore. ꝛ sic dixit saul ꝙ nō erat i eo ꝓpingtas mortis ſz tota aīa in corpore. (Stāsqꝫ sup eum occidi illū). i. steti altior illo qz ipse incūbebat sup hastā. (Et trāsfixi ipm cū gladio.) In ℔ mētit⁹ est iuuenis: ꝛ cā mēdacy supra posita est. (Sciebā enīꝫ ꝙ viuere nō poterat post ruinā). i. occidi ipm qz sciebā ꝙ iā nō poterat viuere. ꝛ oř post ruinā. i. postq̄ꝫ transfixerat se vel ceciderat in terrā. ſ. ꝙ ipse ex vulnere suo mozturus erat q̄ꝫ q̄ꝫ ego nō occiderē eū: ſz nō ita velociter mortuus fuiſſz. Sic exponit Ra. da. canbi. Sz falsuꝫ est: qz in ℔ ꝓsupponīr ꝙ saul iaz se trāsfixerat gladio suo ꝛ corruerat in terrā q̄n̄ ista locutus est. ſ. ed falsuꝫ est: qz non potuisset log si iam trāsuerberatus fuisset: ꝓsertim qz iste iuuenis oppositū asserit dicēs ꝙ saul incūbebat sup hastā suā. ꝑ nōdū corruerat in terrā. ſz exponēdū est ꝙ nō poterat viuere post ruinā. i. post vulnera inflicta a sagittarys. nā vulnerat⁹ fuerat ab eis vehemēter ꝑcēd. li. c. vl. ꝛ vocat ista vulneratio ruinā: qz p eā cogebat ad cadēdū: ꝛ iā incipiebat cadere cū incūberet sup hastā suā. posuit aūt nūcius ad excusationē suā: qz poterat dicere dauid ꝙ iste male occiderat saulē. nam poterat viuere aliquo mō si iste nō occidisset eū. ió iste rn̄det. sciebā. n. ꝙ viuere nō poterat post ruinā ꝛ ob ℔ occidi eū tanq̄ꝫ faciēs ei gratiam ne occideretur a philistinis. (Et tuli diadema qđ erat in capite eius). i. qđ eē ꝓsueuerat. nā tunc nō habebat saul diadema in capite: cū nō esset in apparatu regio ſz in pugna: ꝛ diadema caderet de capite: nec expediebat ꝙ teneret illud: qz sic facilius occideret: cū cognoscereť ab hostibꝰ. Sic enim fuit de rege iosaphat ꝛ achab pugnātibꝰ ꝑ syros. nā achab mutauit habitū ꝛ ingressus ē ꝓlīū. Iosaphat aūt tenuit insignia regalia. vñ syri putātes eū regē israel cōuerterūt totū bellū in ipm quousqꝫ ipse clamauit ꝙ non erat rex israel. vt pz seq. li. c. vlt. (Et armillam de brachio illius). i. accepi armillā que ꝓsueuerat esse in brachio illius: vel q̄ tunc erat. facilius. n. ꝛ vtilius armillā portare poterat q̄ꝫ diadema. Erat. n. armilla qđā ornamētū ꝺpēdēs sup brachiū ꝛ armū: ió oř armilla ab armo. i. spatula: portabat̄ in brachio. ℔ ornamēto vtebat saul tanq̄ꝫ regali insignio sicut diademate. antiq tn̄ qui nō erāt reges vtebātur ēt armilla. Sic pz de iuda filio iacob. Gen. 38. ad quē dixit Thamar anulū tuum ꝛ armillam ꝛ bacculuꝫ quem manu tenes da mihi.

L

Armilla qd

¶Quomodo iste iuuenis potuit accipe diadema ꝛ armillam saulis. Questio. VIII.

Q̄ō. 8.

A

Queret aliqs q̄ꝫo iste iuuenis potuit accipe diadema ꝛ armillā. ¶Rn̄m ꝙ iste erat filiꝰ doech idumei: ille aūt erat acceptissimꝰ ꝛ valde familiaris regis saulis. ſ. ꝓmus inter seruos eius ꝑcēd. li. c. 22. ꝛ erat armiger illiꝰ qui cū videret occubuisse saulē vocauit istū iuuenē filiū suū ꝛ dedit ei diadema saulis ꝛ armillam iubens ꝙ ferret ea ad dauid: ꝛ sic mereretur apud illū mirificozdiā. hēbat āt ista doech qz erat familiaris saulis. ipse aūt nō ausus est ire ad dauid timens durissimos cruciatꝰ. ió videns occubuisse saulē occidit se. ꝑcēd. li. c. vlt. Si aūt dicere velimꝰ ꝙ iste iuuenis nō erat filius doech: dicet ꝙ a casu venit in mōtē gelboe: ꝛ repiens mortuū saulē: accepit diadema ꝛ armillā que hēbat. ¶(Et attuli ad te dn̄m meū huc). i. veni ad te † i vrbē istā. q. d. nō credas ꝙ ista insignia regalia ego pro me rapuerim ꝛ a casu venerim i locū istū: ſz accepi illa vt ferrē ad te: qz nō putaui alīū dignū eē regalibꝰ insignis † nisi te dn̄z meū. (Apprehēdēs aūt.) Hic ponit 2ᵐ huius c. ſ. actꝰ lamētatiōis. ꝛ diuidit in duo: qz ꝑ ponit planctus in gnali. ſ. quedā cerimonie dolozis. 2ᵒ plāctus in spāli exp̄mēdo verba luctuosa. ibi (plāxit aūt.) ¶Circa primuꝫ oř (Apprehēdēs aūt dauid vestimēta sua scidit). i. imediate vt certificatꝰ est dauid de mozte saulis scidit vestimēta sua in signū magni dolozis. sicut supra declaratū ē. (Oēsq̄ viri q cū eo erāt). i. nō solū dauid scidit vestes: ſz ēt oēs viri eius vt plāgerēt ppm dei q pierat in bello. scidebant aūt iste vestes p ptē anteriorē a sūmo vsqꝫ ad deorsuꝫ. (Et plāxerūt ꝛ fleuerūt). i. † māserūt in plāctu ꝛ fletu vsqꝫ ad vesperū. Ista duo idē videnť: sed ponunť p diuersis: naz flere solum signat lachrymas emittere. plāgere aūt est dicere aliq̄ carmina sup mortuos ad laudē ipsoꝝ vel ad signādū calamitatē ex mozte eoꝝ sicut ꝓsueuit apud multas gētes eē: ꝑsertiz in funeribꝰ viroꝝ honorabiliū. sic aūt fuit planctus editus a dauid de saule ꝛ ionatha q infra hr̄. (Et † ieiunauerūt vsqꝫ ad vesperā). i. non comederūt quicq̄ꝫ vsqꝫ ad solis occasum. Iste. n. modus ieiunādi erat iudeoꝝ ꝙ i die illa q̄ ieiunabāt nihil comederēt. vñ a vespera in vesperā. ſ. p. 24. horas ieiunabāt. Dauid aūt ꝛ viri sui nō ieiunauerūt hic tāto tpe: ſz solū ieiunauerūt a tpe quo nūciata est eis mors saulis vsqꝫ ad solis occasum: in quo incipiebat alia dies. (Sup saul ꝛ super ionathā filiū eius). i. ieiunauerūt ꝛ fleuerunt pro mozte † saulis ꝛ ionathe. (Et sup ppm dn̄i). i. sup israelitas q † corruerāt i bello. (Et sup domū israel). i. sup israelitas † manētes q felices videbant ex mozte saulis ꝛ ionathe ꝛ ppi. vel alr vocať ppls dn̄i ipsi sacerdotes: ꝛ domus israel vocanť populares. de hys oibꝰ pierūt aliq in bello. nā in veteri testō sacerdotes ibāt ad bella ꝛ nō incurrebāt aliquā irregularitatē pp effusionē sanguis: vñ apud iudeos sacerdotes fuerūt maximi bellatozes. sicut pz in iuda machabeo ꝛ fribus suis qui fuerūt sacerdotes magni. vt pz p discursum primi scdi libri machab. Vocanť autez sacerdotes ppls dei: qz q̄ꝫ totus israel esset ppls peculiaris dei. vt pz Exo. 19. tn̄ sacerdotes spāliter ptinebāt ad deū: qz ipse elegerat eos in sortē suā. Nume. 18. ꝛ Deut. 18. ꝛ iste sensus est melioꝛ q̄ꝫ primꝰ: qz dauid nō plāgebat pro viuētibꝰ sed pro mortuis. etiā qz ut lra oř: eo ꝙ corruissent gladio. i. pp hoc plāgebant

B

Cōtra vulgares crēdētes mozt⁹ nō esse in instāti.

Planctus dauid pro mozte saul ꝛ ionathe.

Modus ieiunandi iudeoꝝ.

qz occisi fuerāt. opz igit q tā ppls dei q̄ domus israel intelligaf de occisis in bello. s. de sacerdotibus ⁊ popularibus. (Eo q corruissent gladio). i. ppter hoc plāxit dauid qz occisi fuerāt ab hostib⁹ defendēdo terrā suā.

† ¶ Quare Dauid ⁊ amici sui ieiunauerunt pro mortuis. Questio. IX.

Qō. 9. **Queret** aligs q̄re dauid ⁊ viri sui ieiunauerunt pro occisis. ¶ Aligs rñdebit q ieiunauerūt ad remissionē pctōz illoz: qz sicut cōsueuimus p mortuis oīones fundere ⁊ elemosynas errogare ⁊ q̄cūq3 alia bona opa: ita dauid ⁊ viri sui ieiunauerūt pro remissiōe pctōz istoz. sic. n. fecit iudas machabeus qui misit duodeciz millia dragmas offerri in hierusalē pro pctis mortuoz in bello: cogitās q p ß alleuiarent pene illoz. sic p3. 2. machab. c. 12. ¶ Sed ß nō stat qz in lra dr eo q corruissent gladio. i. nō ieiunauerūt pro peccatis mortuoz: s3 qz corruerāt gladio. q. d. si mortui fuissent morte naturali nō tm doluisset pro eis dauid vt ieiunaret. s3 qz amara morte perierāt. s. gladio. ad ostēdēdū magnū dolorē ieiunauit. p3 ēt ß: qz dr hic. ⁊ plāxerūt ⁊ fleuerūt ⁊ ieiunauerunt. ponunt. n. ista tria simul q̄si sikia sint ⁊ ad eūdē finē: s3 plāct⁹ ⁊ fletus erāt ad indicādū dolorē: nō ieiuniū ēt erat solū ad exp̄ssionē doloris. ¶ Uñ dōm est q q̄dq̄ ieiuniū fm se sit bonū opus: tñ non profuit ieiuniū dauid ⁊ virorū suoz mortuis in bello qz nō fiebat ad hūc finē.

Determia°

Qō. 10. ¶ Queret aligs q̄re dauid ⁊ viri sui solū ieiunauerūt vna die pro morte saulis. nā viri iabes galaath pro ista eadē cā ieiunauerūt 7. dieb⁹. pcedō. li. c. vlt. ⁊ p paralip. 10. ¶ Rñ⁹ est q qñ accidebat iter iudeos aliq̄ similis calamitas ieiunabāt ⁊ flebāt ad signādū nimiū dolorē: solū tm ieiunabāt vna die: qz illud ieiunium nō erat ad ß q p illud aligd boni obtinerēt: sed ad indicādū dolorē: ad qđ ieiuniū vnius diei sufficiebat. Sic. n. dauid ieiunauit p morte abner vsq3 ad solis occasuz: ad signādū dolorē ⁊ vt nō putaret ipse cōscius fuisse mortis eius. vt p3. ī. 3. ¶ Cū autē dr de viris iabes. dōm q illi ieiunauerūt septē dieb⁹. qđ fuit spāle qz voluerūt spālē dolorē exprimere p morte saulis. ⁊ ß vt redderēt vicē bñficio recepto a saule. Uiri quippe iabes spāle bñficiū receperāt a saule. naz in pncipio regni ei⁹ rex amon obsederat viros iabes ⁊ volebat eis eruere oculos dextros: ipsi aūt petierūt inducias septē dierū ad q̄rēdū aliquē q defenderet eos. saul vero vadēs q̄ amonitas abstulit obsidionē vrbis ⁊ egit stragē in illis. pce. li. c. 11. ad reddēdū q̄ vicē p beneficio liberatiōis ieiunauerūt. 7. dieb⁹ pro morte ei⁹: sicut petierāt inducias. 7. diez ad liberationē factā p saulē. nec solū ß fecerūt pro saule: s3 ēt exposuerūt se ad mortē: ⁊ introeūtes in terrā philistinoz p noctez furati sunt corpora saulis ⁊ filioz suoz q̄ suspēsa erāt in muro vrbis bethsan: ⁊ ducētes illa in iabes sepelierunt ibi. pcedē. li. c. vl. ⁊. 1. palip. 10. Dauid aūt non bēbat aligd pro q̄ deberet spālē dolorē ostēdere pro saule sicut viri iabes. iō solū ieiunauit vna die. ¶ (Dixit q3 dauid ad iuuenē q nūciabat ei.) Audierat dauid a iuuene q ipse occidisset saulē ⁊ pro ß volebat occidere eum. iō redut nūc ad q̄rēdū de morte saulis vt cōdēnet iuuenē. (Uñ es tu.) Jam nouerat dauid oziginē iuuenis: qz ipse sua dixerat amalechites sum. q̄suit tm nūc tanq̄ ptur batus: qz ias nō recordabaf eoz q audierat p amaritudine cordis. (Qui rñdit filius hois aduene amalechite ego sum.) Aduene vocabanf inter hebreos illi q cōuertebanf ad iudaismū de gentilitate: ⁊ dicunf aduene q̄si ad aliud venientes. s. qz relicta gētilitate ad ritū iudaicū veniebāt. p̄r aūt huius iuuenis ozigie amalechita erat: sed postea cōuersus est ad iudaismū: ⁊ forte iste iuuenis natus fuit p̄re exīte iudeo. vnde iam melius vocabaf filiꝰ aduene amalechite q̄ amalechita. ¶ Ra. Da. canbi dixit q iste iuuenis nō vocauit se amalechitā s3 filiū aduene amalechite: qz dauid egerat stragem magnā in amalechitis qui succēderāt sicelech. pcedō. lib. c. 30. iō timeret iste q dauid eū hret exosuz si diceret se amalechitā ⁊ iuberet illū occidi. ¶ Sz ß nō stat: qz iste cōfessus est cora dauid se ee amalechitā. vt p3. s. s. amalechites sum. ¶ Jtē qz si ß intēdisset iuuenis nō vocasset se filiū aduene amalechite: sed negasset oziginē suā dicēs se filiū alterius viri. ¶ Jtē qz si dauid hret exosum istū iuuenē si diceret se amalechitā: ita ēt hret exosuz eū si vocaret se filiū amalechite. Jō dōm q iste iuuenis nō fecit dr̄iā q vocaret se amalechitā vel filiū aduene amalechite: qz ista duo idē sunt. (Et ait ad eum dauid.) hic increpat eū qz occidit saulē. (Quare nō timuisti mittere manū tuā vt occideres Chr̄m dñi). i. debueras timere occidere eū: qz illicitū valde erat q aliquis occideret eū: p̄sertim cū esset rex. vocaf aūt Chr̄istus dñi. i. vnctus a deo in regē. sic p3 pcedō. li. c. 9. s. hac ipsa hora q̄ nūc est cras mittā ad te virū de terra benia mīn. i. saulē. ⁊ vnges eū in ducē sup pplm meū israel. ⁊ eo. li. c. 10. dr. Ecce vnxit te dñs sup hrditatē suā in pncipē. Dauid aūt hēbat in magnā reuerētiaz q aligs vnctus esset in regē a deo: ⁊ ex hac cā putabat nimis illicitū esse si gs mitteret manū suā in eū. pcedō. li. c. 24. cū viri dauid orabāt eū vt occideret saulē: ⁊ ipse dixit: non extēdā manū meā in dōm meuz: qz Chr̄s dñi est. ⁊ eo. li. c. 26. dr: quis extendet manū suā in Chr̄m dñi ⁊ innocēs erit. q. d. nullus pōt licite mittere manū in eū. ⁊ hoc solū qz Chr̄s est: de quo late declaratuz est eo. li. c. 24. (Uocāsq3 dauid vnū de pueris suis). s. ad hoc q occideret illum iuuenez interfectorē saulis. (Ait accedens irrue in eum). i. accede ad eū ⁊ occide ipsum. (Qui p cussit illum). s. duriss̄ime ex mandato dauid. (Et mortuus est). s. ex vulnere inflicto.

¶ An dauid peccauerit occidendo iuuenem qui dixit se occidisse saulem. Questio. XI.

Qō. 11. **Queret** aligs an peccauit dauid iubendo occidi illum iuuenez. ¶ Aliquis rñdebit q peccauit. Primo qz egit q̄ naturā. est enim inhumanuz q benefactoribus noceamus. Dauid tñ nocuit benefactori: qz ille iuuenis desiderauerat seruire ei ⁊ ob hoc attulit ei diadema saulis ⁊ armillā que erāt insignia regalia. ¶ Scdo peccauit qz occidit eū quē non poterat de iure. ¶ Aliquis dicet in ptrariū q licuit dauid occidere illū iuuenez: qz cuilibet de regno israel licitū erat pugnare pro rege suo: ⁊ occidere quēcūq3 volentez ei nocere. ideo q̄dq̄ iste iuuenis nō occidisset saulez: qz tñ ipse cōfessus fuit hoc: dauid ipsum iuste occidit. ¶ Sed hoc nō stat: qz nō poterat dauid ad vindicādā mortem saulis quēq̄ occidere vel vulnerare. nam vindicta non est permissa de iure: sed repulsio iniurie. ⁊ ß qñ repellit incōtinēti: qz postea itercidēte mora nō vocaf repulsio iniurie: sed vidicta. iō si in hoīe pro seipso illicita est vidicta: a fortiori erit illicita pro alteri⁹ iniuria. ¶ Rñdendū est q dauid nō peccauit occidēdo istū iuuenē: qz de iure potuit. erat. n. dauid hñs iurisdictionē: qz post mortē saulis sciebat regnū ad se ptiere ex dispōne dei. regnū aūt cōtinet iurisdictionē: iō poterat ex officio suo punire delinquētes. sed iste iuuenis grauiter se peccasse cōfessus fuerat: iō poterat eū iuste occidere. ¶ Sed aligs dicet q dauid nō egit istud vt iudex: alioquin seruasset ordinē iuris: sed nihil seruauit: solū iubēs occidi illū iuuenē: iō nō egit vt iudex: sed magis vt psona priuata in vindictā mortis saulis. ¶ Rñdēdū est q dauid egit ß vt iudex. Et cū dr q nō seruauit ordinē iuris. Dicendū q seruauit: qm̄ istud delictū erat notoriū per cōfessionē spontaneā partis. ideo nullo alio p̄cedēte poterat sniare. ¶ Et si obyciaf q in notoriis regritur citatio ad sniam. Rñdendū q in hoc non fuit necessaria: qz citatio in notoriis est ad hoc q delinquēs veniat ad audiendū sniaz: sed iste iuuenis erat cora iudice: cora quo confessus est delictum: ideo non oportebat eum citari.

¶ Ad rones

Impugnatio.

† †

† † † †

Aduene q dicantur.

Opio Ra. Da.

Impugnatio.

Prīa opio.

A

Scda opi.

Contra.

Rñsio auctoris.

Obiectio.

Rñsio.

B

Obiectio.

Rñsio. Citatio qr debet i notoriis.

Ad rōnes p me opi. ¶Ad rōnes in ꝓtrariū rñdeť. Ad ꝑmā cum dr ꝙ dauid egit ꝫ naturā q: nocuit benefacieti. Dicēdus ꝙ nocere benefacienti peccatū est: si nulla cā subsit. si tñ aliquid subest pp qđ ei nocere debeamus: nō solū non est peccatū nocere ei. sed etiā est virtutis actus sicut in iudice cui q̄q̄ aliqui benefecerint 7 amici eius sint: si tñ deliquerint dr eos punire: aliogn peccat. Sic fuit in dauid. nā ipse suscepit in gratiā insignia regalia que attulit ei ille iuuenis 7 bñfeciſſet ei nisi confessus fuisset illud delictū. audito tñ eo nō poterat dauid nisi ꝫ cōsciētiā dona re vitam ei. occidit ergo ipsum q̄q̄ de hoc doleret.

Alia solo. ¶Aliter pōt dici ꝙ dauid nō nocuit illi iuueni: q: nocere est alicui dānū vel iniuriā inferre. Dauid autē nō intulit dānū vel iniuriā illi: q: nemini agit iniuriā qui vtitur iure suo. Dauid aūt vtebať iure suo cōdēnando de-

Ad scdam. linquētē cū esset iudex. ió nō nocuit illi iuueni. ¶Ad secūdā rōnē cuz dr ꝙ dauid nō poterat de iure occidere istū. Dicēdū ꝙ est falsum: q: ls nō posset occidere illum ꝑsequēdo iniuriā saulis vt ꝑsona ꝓuata: poterat illuz

† occidere vt iudex: 7 sic egit. ¶(Et ait ad eū dauid). i. ad iuuenez. hoc intelligiť antēq̄ occideret. est tñ in lra

† recapitulatio verboꝝ sicut sepe fit in scriptura. (Sanguis tuus sup caput tuū). i. pena ꝓ effusione sanguis

ℓ tui solū sit super te. Est sensus ꝙ qñ aliquis iniuste occiditur ꝓ morte illius infligiť pena alicui siue per deū siue per hoīes. cū vero iuste occidiť in ipso est pena solum 7 nemo alius puniť: ꝙ aūt aliqs puniatur ꝓ morte alterius est ꝙ veniat sanguis illius sup eū. 7 isto modo locutus est Xp̄s Matth. 23. s. vt veniat super vos ois sanguis iustus qui effusus ē super terrā. i. vt veniat sup vos pena ꝓ omni sanguine iusto iniuste effuso. sic ēt iudei dixerūt Matth. 27. sanguis eius sup nos 7 sup filios nr̄os. i. si aliq̄ pena dz venire ꝓ effusiōe sanguinis huius veniat sup nos 7 sup filios nr̄os. Cuz aūt ꝓ morte alicuius nulli alteri pena infligiť sanguis illius venit sup eū solū siue sup caput suū 7 q: dauid iuste occiderat istū iuuenē dixit ꝙ sanguis illius veniret sup caput

† eius. (Os enim tuū locutuz est aduersum te). i. iuste te

† occido q: tu cōfessus est ꝫ te: ideo sanguis tuus solū ve-

† niet sup caput tuū 7 non super nos. (Dicēs ego interfeci Xp̄z dñi). i. interfeci regē vnctū a deo: ꝓ quo tibi

† mors iuste inflicta est. (Planxit aūt.) Hic ponit plāctus

† † in spāli. s. verba q̄ dō exp̄ssit in carmine: 7 dr (Planxit aūt dauid plāctū huiusce modi). i. ptulit ista verba plā-

† ctus q̄ sequunť. (Sup saul 7 sup ionathā filiū eius.) nō solū fuit plāctus iste ꝓ saule 7 ionatha sz ēt ꝓ ppło. sic pz. s. s. 7 plāxerūt 7 fleuerūt sup saul 7 ionathā filiuz eius 7 sup ppłm dñi 7 domū israel. dr tñ spāliter super saulē 7 ionathā pp duo. Primo q: isti erant p̄ncipales. Scdo q: q̄q̄ plāctus ꝓ oībus fiat: tñ verba plāctus magis dirigunť ad saulē 7 ionathan q̄q̄ ad populum: 7 magis ad ionathan q̄q̄ ad saulem: q: dauid magis diligebat ionathan q̄q̄ saulem.

¶Quomodo dauid fecit istum planctū an per artē oratoriā vel spiritum ꝓphēticum. Qō. XII.

Qō. 12. A **Queret** aliqs quō dauid fecit istū plāctū. ¶Rñdēdū est ꝙ dauid erat peritus in arte dicēdi que est oratoria 7 sciebat componere psalmos 7 hymnos. habuerat nāq3 ꝑ dei infusionē spiritū ꝓphēticum in cōpositione psalmoꝝ. vnde nō solū quātū ad laudē dei eloquēter dicere sciebat: sz ēt q̄tū ad secularia: bñs in oīb⁹ copiā 7 ornatū dicēdi cū pōdere sñiaꝝ. 7 ita fecit istū plāctuz pulchrū q lege metrica factus credit: q̄q̄ in sermone latino nō potuit plenas mēsuras seruare metroꝝ. sicut fit in lamentationibus Hieremie q̄ vario metroꝝ pede ꝓcedūt. vt ait Hiero. in ꝓlogo galeato. apud nos tñ nulla lex metroꝝ in eis est. fecit q̄z dauid aliū plāctū q̄q̄ minorez sup abner. de quo. j. ter

† tio. ¶(Et ꝓcepit vt docerēt filios iuda arcbum). i. ꝓcepit vt erudirent filios iuda in arte sagittaria. Dicit Rabanus ꝙ philistiim sagittary sunt 7 hac arte saulez interfecerūt. eandē artē vult israelitas discere. vel ꝓcepit vt reges iuda docerēt fortitudinē. s. vt fortes. s. 7 intēti essent in timore dñi: ne pirēt sicut saul. Sensus āt est ꝙ cū dō sciuit saulē mortuū: vidit ꝙ tota spes israelitaꝝ defendēdi eos a philistinis pēdebat in filys iuda: q: iam nō manebat aliqs de stirpe regia in tribu beniamin q posset liberare israelitas de manu philistinoꝝ: ió filij iuda debebāt erudiri in arte sagittaria 7 oī exercitatione armoꝝ vt possent resistere philistinis. In qbusdā libris nr̄is habeť (ꝓcepit vt erudirēt filios iuda † plāctū.) sed corrupta lra est: q: in hebreo hr archus. rō aūt mutationis fuit q: hic agebatur de plāctu. (Sicut † scriptuz est in libro iustoꝝ). i. in libro illo qui sic vocat scriptum est ꝙ filij iuda deberēt erudiri in arcbu.

¶Queret aliqs qs est liber iustoꝝ. ¶Quidā dicūt ꝙ est liber regū. 7 vocat liber iustorū q: in eo scribunť ꝓphete iusti. s. Nathā: Samuel: 7 Gad. ¶Sed hoc nō stat: q: tūc idē liber allegaret seipm: qđ est absurdū. ¶Alij dicunt ꝙ liber iustoꝝ est liber Heñ. eo ꝙ ibi agiť de viris iustis. s. de habraā: Isaac: 7 Jacob. 7 in eo poniť de arte sagittaria ꝙ vtilis sit. q: dr Heñ. 48. ꝙ Jacob abstulit agrum de manu amorrei in gladio 7 arcbu suo.

Q̄ō. 13. A Liber iusto rū qs dicať. ꝓria opio. Alia pō. Impugnatio. Rñsio auctoris.

¶Sed ēt hoc nō stat q̄q̄ illud teneat Ra. sa. q: hic dr ꝙ in libro iustoꝝ scriptū est ꝙ ꝓcepit dauid ꝙ docerent filios iuda archū. 7 tñ non hr hoc in Heñ. ¶Dōm igiť ꝙ iste liber iustoꝝ fuit quidā liber cōtinēs bella israelitaꝝ 7 multa de hys q̄ habenť in sacra scriptura: 7 iste liber fuit ꝓphetice scriptus 7 nimie auctoritatis. qđ pz: q: alś sacra scriptura nō allegaret eū cū cōtineat irrefragabilē auctoritatē. allegať tñ hic 7 Josue. 10. vñ credit liber iste script⁹ a moyse: 7 ꝙ ꝓphetice ꝓnūciauit in illo multos de ꝓncipalib⁹ euētib⁹ futuris tpe iudeoꝝ. vñ ibi scriptū erat de statione solis tpe iosue q̄q̄ nōduz accidisset. de quo iosue. 10. erat quoq3 scriptū istud qđ iussit dauid. s. ꝙ filij iuda erudirentur in arcbu. 7 multa alia q̄ nō allegarenť in scriptura nisi fuissent scripta ab aliquo ꝓpheta viro magne auctoritatis. erāt aūt ī isto lib. descripti euētus tpoꝝ obscure ita vt nō intelligerēt: vt in plurimū quouisq3 acciderēt: 7 tūc cognoscebať ꝙ illud significaret scriptura. Sic enim est liber apocalipsis apud nos q ꝓncipalissimas mutatiōes futuras in ecclesia vsq3 ad finez seculi ꝓnūciauit: sed ita obscurus est vt multa nō intelligant nisi postq̄ acciderint nos voluerim⁹ applicare scripturā ad illa facta. Iste aūt liber iustoꝝ nō hr nūc apud iudeos nec vnq̄ fuit post Xp̄isti passionē. ꝙ accidit q: forte cōbustus est cuz alijs libris quos combusserūt caldei qñ vastauerūt hierosolimā. sic enim dicit Rabanus 7 glo. ordinaria. s. libū iustoꝝ nūq̄ repiri asseuerāt sicut libū belloꝝ dñi: cuius in libro numeroꝝ mētio fit. 7 carmia salomonis 7 disputatio eius de natura lignoꝝ: herbarū: 7 iumētoꝝ: volucrū: reptiliū: piscīū. vel ꝙ in libro Xp̄oꝝ dierū dr: reliqua vero operū salomonis ꝓmoꝝ 7 nouissimoꝝ scripta sunt in libris nathan ꝓphete 7 ahye silonitis. In visiōe quoq3 abdo videtis ꝫ hieroboā filiū nabach. 7 multa volumina huiusmodi q̄ scriptura fuisse ꝓbat: sed nō esse hodie ꝓstat.

Nota. B Quid de isto libro factum sit.

¶Alio mō dici pōt ꝙ iste liber q̄q̄ fuerit magne auctoritatis: tñ iudei eū de suo canone amputauerunt: eo ꝙ forte hereticoꝝ ꝓuitate corruptus erat. sic enij pz de lib. iusti enoch q fuit valde magne auctoritatis. vñ allegať in epistola Jude. dicit tñ Aug⁹. 14. de ciui. dei. ꝙ iste liber erat ꝓtius in canone iudeoꝝ: sed q: hereticī eum deꝓrauauerāt: iudei euz de libris auctēticis expulerunt. ¶Alij aūt volūt ꝙ liber iustoꝝ non sit aliqs liber: sed dicūt ꝙ accipitur iustoꝝ neutraliter. i. liberium. 7 est sensus ꝙ dauid ꝓcepit ꝙ docerēt filios iuda arcbum sicut scriptū est in libro iustoꝝ. i. ita ꝓcepit obseruari ꝙ erudirētur filij iuda in arcbu sicut obseruari debēt ea que scripta sunt in libro iustoꝝ. i. in libro

Alia opio. 3ª positio.

B iuris:sed iste sensus est nimis alienus. ideo tenendum
† est id qō supra diximus. ¶(Et ait ꝓsidera israel.) Istud
Planctus est principiuꝫ planctus dauid:in quo primo inducit po
dauid. pulū israel ad dolendū pro occisis in bello:ꝛ est sensus.
† (Cōsidera israel pro hys qui mortui sunt).i. cōsidera ꝛ
dole pro hys qui mortui sunt pro te. Rabanus ꝛ glo. or
dina. dicunt. cōsidera israel qui remāsisti pro qua culpa
interfecti sunt:ꝛ precaue ne ꝛ tu in eorū scelere pereas.
vel considera cū gloriosi fuerunt qui pro tua libertate
† interfecti sunt. (Uulnerati super excelsa tua).i. vulne
rati sunt filꝫ tui sup excelsa.i. sup mōtes:nā in mōte gel
boe fuit ista pugna. preceḍ. lib. c. vlt. In hebreo est ista
† lra decurtata. ꝛ dicit (O pulchritudo israel sup excelsa
tua occisus.) Et istud est totū qō cōtinet littera nostra
ab illo loco. considera israel vsqꝫ ad illum locum. qūo
ceciderunt. Littera tamē hebraica est decurtata ꝛ bar
bara:ideo littera nostra magis eam hic exposuit cū trā
stulit. naꝫ qr dr in hebreo. O. qō est aduerbiū vocatiuū
ꝛ incitatiuum:dixit littera nostra considera israel:quia
istud inducit attētionē ꝛ excitationē: ꝛ qr ista excitatio
erat ad aliquid de quo agitur in ꝓposito. s. de mor
tuis in bello. dixit littera nostra considera israel pro
hys qui mortui sunt:ꝛ qr dicitur in hebreo. pulchritu
do israel super excelsa tua occisus. dixit littera nostra.
incliti israel super montes tuos interfecti sunt:qr incli
ti sunt glorioſi:ꝛ isti vocantur pulchritudo. Unde si lit
tera hebraica non esset barbara:cūcū esset detruncata
deberet dici. O pulchritudo israel super excelsa tua
occisa est.i. O israel attende qr pulchritudo tua.i. viri
† excellētes occisi sunt super montes tuos. (Inclīti israel
super montes tuos interfecti sunt).i. saul ꝛ ionathas q
erant incliti occisi sunt super montes gelboe:cum eis
quoqꝫ alij viri inclīti de israel.nā illi qui fortiores ani
mo erant:manentes occisi sunt a philistinis. qui vero ti
† midi:in ꝑ belli strepitu fugerunt ꝛ saluati sunt. (Quō
ceciderunt fortes.) Potest legi admiratiue. s. qūo illi
qui erant fortes potuerunt cadere in bello. dicit hoc
pro saule ꝛ ionatha principaliter qui erant fortissimi.
nā dicit infra q erāt aquilis velociores ꝛ leonibus for
tiores. Uel potest legi per modū planctus ꝛ doloris. s.
o qūo ceciderunt fortes.i. quāta calamitas fuit in mor
† te fortium:ꝛ quantū nobis pro illis dolendum est. (Ne
lite annunciare in geth).i. non annūcietis calamitatez
istam que nobis euenit in ciuitate Geth:qr ex hoc gau
† debūt hostes nr̄i:ꝛ erit nobis fortior tribulatio. (Nec
annuncietis in cōpitis ascalonitis).i. etiā non annūcie
tis aduersitatē nostrā in callibus vrbis ascalonitis:quia
eodē modo gaudebunt hostes nostri. ¶Sciendū autē
q hic tangit dauid duas ciuitates metropolitanas ter
C re philistinoꝝ. sunt enim in terra illa multe vrbes:sed
sole quinqꝫ sunt precipue que vocantur vrbes prouin
Uoia ꝓnci ciales.i. capita prouinciarū. s. Acharon:Gaza:Azotus:
paliū ciuita Geth:Ascalon. vt patet ꝓceḍ. lib. c. 6. Iste quinqꝫ ba
tuꝫ philisti bebāt quinqꝫ reges ꝑ quos diuidit tota terra philisti
noꝝ. noꝝ. vt pꝫ Josue. 13. ꝛ isti vocant aliqñ satrape philisti
noꝝ. ꝓceḍ. li. c. 5. Iste quinqꝫ ciuitates obtulerūt quīqꝫ
aureos anos ꝛ mures qñ reduxerūt archā dñi in terrā
israel. ꝓceḍ. li. c. 6. oēs habitatores barū quinqꝫ ciuita
tū erant hostes israelitarū:ideo nolebat dauid aduersi
tatē suā annūciari in aliqua barū vrbium. dixit tñ soluꝫ
de vrbe Geth ꝛ de ascalone: per quas intelligit reli
quas. est enim Geth ciuitas in qua dñabat Achis Rex
qui susceperat dauid fugitiuum de terra israel ad se ve
nientem ꝛ dederat ei sicelech ad habitādū. ꝓceḍ. lib. c.
27. Aschalon est alia de hys quinqꝫ ciuitatibus. ꝛ dr in
cōpitis ascalonis.i. in ꝑcursu calliū. Solēt. n. boies ma
gis conuenire in cōcursu calliuꝫ cū in alys locis: ꝛ ibi
referunt tēporum accidentia. In hys cōpitis nolebat
dauid enarrari aduersitatem israel:qr sic nimis publi
† caretur. (Ne forte letentur filie philistim).i. non annū
cientur ista in vrbibus philistinorum ne letētur de ad
uersitate nostra filie eorū. non solum autē filie philisti
norum letarentur audiendo ista: sed etiam philistini.
Dixit tamen specialiter de filiabus ꝑpter duo. ¶Pri
mo quia mulieres maiora gaudia exterius ostēdere so
lent pro hys rebus cū viri ꝛ facere choreas ꝛ cātilenas
de hys. Sic enim fuit quādo prevalētibus israelitis cō
tra philistinos occubuit Goliath:nam cum ferretur ca
put eius in hierusalem:femine egresse obuiā sauli du
cebant choros ꝛ canebant dicētes. percussit saul mille
ꝛ dauid decē millia. preceḍ. li. c. 18. ¶Secūdo dicitur
de gaudio mulierum:qr ex annunciatione ista facta in
terra philistinorum gaudiū videbatur pertinere ad so
las feminas eo q nouiter perueniebat ad earum noti
tiā. viri autē iuerant ad belluꝫ ꝛ ibi ista videntes letati
fuerāt ita vt iam ex annūciationibus nō videretur eis
nouum euenire gaudium. (Ne exultent filie incircūci
sorum.) Ista est repetitio sententie superioris ad mo
dum carminum ꝛ operum rethoricorū in quibus eadē
sententia sepe per diuersa verba iteratur:ꝛ maxime cō
uenit hoc in opibus passionalibus:qr ista exaggeratio
sententiaruꝫ nimis potērer mouet animos. Uocantur
autem filie incircūcisorū filie philistinorum:qr philisti
ni incircūcisi sunt. ¶Queret aliquis qūo dauid di
xit. nolite annunciare in geth: qñ iam ista annunciata
erant in tota terra philistinorū:nec poterat istud cela
ri philistinis:qr ipsimet fecerant istam stragē in israeli
tas. potissime:qr ad magnificandū victoriā suā fecerūt
duci caput saulis per totā terrā philistinorum: posue
runtqꝫ arma eius in tēplo ascaroth:corpus autē eius ꝛ
filiorū suorū suspenderūt de muro Bethsan. preceḍ. li.
c. vlti. ꝛ ꝑ parali. 10. ¶Respondendū est q dauid satis
sciebat impossibile esse celari philistinis: nec dicebat
istud vt iubens vel cōsulens: sed solum loquebatur ex
affectione. s. nolite annunciare in geth.i. O vtinā nūcū
annūciaretur calamitas nostra in geth nec in alys phi
listinoꝝ vrbibus ne gauderent super malo iudeorū:vel
dicta fuerunt ista verba per modum hominis dolētis
ꝛ plangentis. nam huiusmodi solent petere ea que sunt
irrationabilia ꝛ impossibilia.

¶Quomodo dauid ausus est facere planctum pro saule
in terra philistinorum. Questio. XV.

Queret aliqs qūo dauid ausus est facere plāctū
istum in terra philistinoꝝ. nam ipse erat
tunc in ficelech qñ plāxit:in quo videbatur ꝓiudicare
philistinis duplr. ¶Primo qr ipse faciebat publicum
plāctū de eo de quo tota terra philistinorū letabat:qui
autē sic agit videt hostis publicus. ¶Scōo dauid ostē
debat fictionē suā:nā ipse iuerat in bellū cū philistinis
cōtra israel ūnuens q multa facturus esset cōtra israeli
tas. preceḍ. li. c. 28. cum aūt nunc plāgeret casuꝫ israeli
tarū:videt q magis gauisus fuisset si vincētibus israeli
tis corruissent philistini. ¶Itē ostēdebat se falsa dixis
se regi Achis:naꝫ toto tēpore quo fuit cum eo dicebat
q agebat predas ꝛ cedes in israelitas. ꝓceḍ. li. c. 27.
Non stabat autē verisimile q quis in illos gaudenter
predas ꝛ strages exerceat quos ꝑstratos ab hostibus
amarissimo luctu deflet. Apparebat igit in hoc fictio
dauid quā hactenus tenuerat: ex quo suspectus esset
philistinis:ꝛ nimis timere deberet q aliqd malū pate
ret ab eis. ¶Rñdendū est q dauid nō ausus fuisset face
re istum planctū ꝓsentibus regibus philistinoꝝ. nunc
tñ egit pp duo. ¶Primo qr nullus philistinus hoc vi
debat:cū ipse ꝛ viri sui soli manerent in vrbe sicelech:
quā dauid sibi elegerat vt posset facere quicqd vellet
ignorātibus philistinis. ¶Scōo ausus est:qr qñ dauid
fecit istū plāctū nōdū redierāt philistini de bello. vnde
nō poterant occidere eum cūcū istud nossent cū ipse re
cessurus esset imediate in terrā israel:sicut fecit seq. c.
Jō iaꝫ nec timuit nec erubuit appere ꝑius philistinis:

qr non

D Dauid di
xit ne filie
philistinoꝝ
leteñ ꝛ nō
noīauit fili
os pp duo.

Primo.

Secūdo.

†

Q.ō.14.

A

Qr̄ dō di
xit qꝫ mors
saulis nō re
uelaretur
geth: ꝫ.n.
notuꝫ erat
oībus phili
stinis.

Rñsio.

Q.ō.15.

A

Rñsio.

q̄ non erat mās̄urus amplius in terra eoꝝ. (Montes gelboe.) Hic q̄ritur dō ad plāgendū sup montes gelboe: q̄ in ipsis fuit bellū in quo perierunt israelite: ℣ vocant aliq̄ mōtes plāliter: ℣ aliq̄ vocatur mons gelboe: vt p̄z supra in lr̄a. s. casu veni in monte gelboe: ℣ forte vocant mōtes pp multas partes ℣ colles illius montis. est aūt mons gelboe in sorte iude apud vrbez iezrael distās vno miliario: ℣ duobus miliarys ab hoc mōte distat ciuitas Bethsan q̄ postea nicopolis appellata est: in qua suspēderūt philistini coꝝpora saulis ℣ filioꝝ eius: vt p̄z in libro de situ terre sancte. (Neq̄ ros neq̄ pluuia veniāt sup vos.) Ur īprecari dō mala istis mōtibus: q̄ ibi coꝝruerūt isr̄lite: maximuꝫ aūt malū q̄ dō pōt alicui terre euenire est sterilitas: ℣ ista erit si nunq̄ in terra pluat: ió petiuit dō q̄ ros ℣ pluuia non veniret sup mōtē gelboe. (Nec sint agri p̄mitiaꝝ). i. nūq̄ ibi possint eē agri de q̄bus colligant p̄mitie fructuū: vocant aūt p̄mitie primi fructus: ℣ isti offerebant dño in terra isr̄l: orat aūt dō q̄ nūq̄ amplius sint ibi fructus ō q̄bus deopueniāt p̄mitie: vel vocant p̄mitie fructū. i. fructus electi ℣ optimi. nā ſm modū loquēdi hebraicū: oia illa q̄ meliora ℣ electa sunt p̄mitie appellant: ℣ sic vocāt p̄mitie de auro ℣ argēto purpura ℣ bisso ℣ pilis capraꝝ. Exo. 25. ℣. 35. Et est sensus nō sint ibi agri p̄mitiaꝝ. i. nō nascant ibi fructus pulchri q̄ vocant p̄mitie. (Q̄ ibi abiectus est clipeus fortiū). i. in mōte isto succubuerūt illi q̄ fortes erāt nō potētes se defendere: ℣ dō clipeus ℣ nō ensis vel lācea: q̄ clipeus ptinet ad arma defensiua: ℣ fortes isr̄l ibi nō solū nō potuerūt p̄ualere cōtra philistinos: sz̄ ēt nequerunt se ab eis defendere. nominatur autez clipeus pp saulē: q̄ ipse excellēs erat in pugna que fit in clipeo ℣ hasta.

¶An peccauerit Dauid maledicendo montibus Gelboe. Qō. XVI.

Qō. 16. **Queret** aliqs an peccauit dō maledicēdo mōtibus gelboe. ¶Aliqs rūdebit q̄ nō: q̄ simil̄r fecit chr̄s de quadaꝫ ficulnea ad quā ipse iuit vt colligeret inde ficus in qua nihil reperut nisi folia ℣ maledixit ei dicēs. nūq̄ nascant fructus ex te in eternuꝫ: ℣ ꝓtinuo arefacta est ficulnea. Matē. 21. ¶In ōnū vr̄ q̄ peccauerit: q̄ oīs creatura dei bona est. Gen. 1. q̄ tū maledicit bono: dicit bonū eē malū: vel vult bonū esse malū: ℣ hoc peccatū est: ℣ magna pena p̄ hoc infligit. vt p̄z Isa. 5. s. veh q̄ dicitis bonū malū: ℣ malū bonū: ponentes lucē tenebras: ℣ tenebras lucem: q̄ dō peccauit maledicēdo mōtibus. ¶Rn̄ est q̄ maledicere est malā imprecari: siue p̄ imprecationē illā efficaciter malum infligat: siue solū p̄ modū oronis: siue nullo mō. Primuꝫ est in maledictione dei: q̄ cū deus alicui maledicit: nō solū malū dicit: sz̄ ēt malū infligit: sicut fuit in chr̄o maledicente ficulneā q̄ mox arefacta est. Scōus ℣ tertius modus ad homines ptinēt: quos maledicētes deus interdū exaudit: infligēdo q̄ imprecant: ℣ interdū exaudire nō vult. ¶Circa hoc est vna cōclo q̄ nō licet alicui homini maledicere vlli rei animate vel inanimate si nulla cā subsit: q̄n̄ maledicere de se actus malus est ℣ penā inducēs: ió nulli licet sine cā: sz̄ peccabit mortaliter q̄cūq̄ maledixerit alicui rei nō subsistēte cā: nisi fortasse dicat vel ex leuitate q̄daꝫ ℣ assuetudine nō hīs animū maledicēdi: ℣ est istud malū in duobus. primo q̄ maledicēdo actū malū exercemus. secō q̄ sine cā alicui rei nocere desideramus. ¶Seca ꝓclo sit q̄ q̄ cā subest ad maledicēdū: non licet maledicere nisi forte ꝫ in iure cautū sit: vel deus aliquē ad hoc mouerit. ¶De ꝑmo p̄z in excōicationibus q̄n̄ eccl̄ia imprecat maledictionē sup eos q̄ psistūt in ꝓtumacia nolētes obedire ecclesiasticis p̄ceptis: vnde prelati imprecant sup eos nomine totius ecclesie maledictionē: sicut sup ciuitates sodomoꝝ ℣ multa alia genera malorū. ¶De scō p̄z exēplū: vt si in aliqua terra ꝑiudicet alicui viro sancto ℣ deus incitet illā ad maledicēdū illi gēti vt aliq̄d in pena eis eueniat: licet illi maledicere: ℣ deus illū exaudiet. Sic. n. legit de aliqbus gētibus q̄ vsq̄ hodie patiunt aliq̄s ignominiā ℣ dāna pp maledictiones sanctoꝝ viroꝝ sup eos. Si tamē aliqs suscipiat iniuriā ab aliq̄ viro vel ppō nō licet ei maledicere illi: nisi deꝰ eū ad hoc mouerit: alioquin mortaliter peccat vindictā querēs q̄ apostolū ad Ro. 12. benedicite psequētibus vos benedicite ℣ nolite maledicere. ℣ iterū ibidem: nō vos met ipsos defendētes: sed dātes locuꝫ ire. Q̄ autez maledicere sit illicitū: ēt cā subeūte p̄z in epla Jude qui nimis increpat maledicos ℣ subdit ibi q̄ cū michael archāgelus cū diabolo disputās altercaret de moysi coꝝpore nō est ausus iudiciū īferre blasphemie: sz̄ dixit. Imperet tibi dñs sathan: ℣ tū Michael hēbat cām maledicēdi sathā cū repugnaret ei q̄ voluntatē dei. ¶Hūc aūt de dō dicēdū est q̄ nō licebat ei maledicere mōtibus gelboe. Primo q̄ nō hēbat aliquā cām: nam mōtes nihil peccauerūt vt maledicerent: ipsi. n. nō fuerūt cā mortis israelitaꝝ: sed scelera sua: ℣ q̄ deus voluit tradere eos in manus philistinoꝝ. ¶Scō nō licebat maledicere mōtibus: q̄ in hoc p̄iudicabat habitatoꝝibus terre illius q̄ hēbant agros in monte gelboe: ℣ sine culpa sua nō erāt puniendi. Dauid tamē nō peccauit q̄ nō maledixit mōtibus: nō. n. habuit intētionē q̄ sic eueniret mōtibus vt ipse loquebat: sed ex amaritudine coꝝdis ℣ ad exprimēdū doloꝝ ista dicebat: hmōi aūt dolētes multa dicūt q̄ nollēt euenire: sed doloꝝ impellit ad loquēduꝫ. ¶Cū āt arguit de chr̄o q̄ maledixerit ficulnee ℣ arefacta est. Dō q̄ nō est simile: q̄ chr̄istus deus erat ℣ licebat ei q̄cūd vellet i creaturis suis. ¶Ar dici pōt q̄ nō est simile q̄ chr̄s maledixit ficulnee hīs cām: dō aūt nō hēbat aliq̄s cām maledicēdi mōtibus. ¶Cā aūt ad maledicēdū ficulnee duplex fuit. Prima ad signādū in fructuositatē phariseoꝝ. nā chr̄s vtebat parabolis in eis q̄ loq̄bat ℣ sik̄itudinibus q̄busdam in eis q̄ faciebat sicut faciebāt pphete. nā Isaias ambulauit nudus ℣ discalciatus tribus diebus p̄ hieremiam ad signādū captiuitatē triū annoꝝ. Isa. 20. Hieremias q̄z pphetatus captiuitatē iudeoꝝ ℣ aliaꝝ gētiuꝫ posuit catenas ligneas in collo suo portās p̄ vrbē hierl̄em. Biere. 27. ita chr̄s volēs significare ifructuositatē phariseoꝝ iuit ad ficulneā q̄ sola folia hēbat ℣ maledixit ei: signans q̄o maledicēdi eēnt iudei p̄ incredulitate. ¶Cā scōa maledictionis ficulnee fuit ad erudiendū discipulos in fide: volebat. n. chr̄s eos firmare i fide ℣ spe vt p̄ fidēter peterent q̄cūd peterēt: vt p̄z ibidē. s. Matē. 21. cū subdit q̄ discipuli admirati sunt dicētes quo ꝓtinuo aruit: gb̄ chr̄s aut. amē dico vobis: si hūeritis fidez ℣ nō hesitaueritis nō solū de ficulnea facietis: sz̄ ℣ si dixeritis huic monti tolle te ℣ iacta te i mare fiet: chr̄s igit iuste maledixit sz̄ nō dō. ¶Sciēdū aūt q̄ q̄q̄ dō nō hūit intētionē maledicēdi mōtibus gelboe: tū q̄dā asserūt maledictionez fuisse cōpletā. Unde Rabanus ℣ glosa ordinaria dicūt mōtes gelboe vberrimi ante maledictionē fuerunt: q̄s actenus maledictiōi subiectos fuerūt. nec vnq̄ pluere ibi testantur. Hystoria q̄z scholastica ℣ Andreas dicunt quosdā dicere pphetiā istā fuisse impletā tpe Helie. Alij dicunt: in cacumine montis gelboe nec ante nec post pluisse: dō tū hoc per maledictionē confirmauit. Sed non est verū: q̄ scimus homines esse super quos in eodem monte pluit. (Clipeus saul quasi non esset vnctus oleo.) Ista littera pōt dupliciter legi. Uno modo cōti nuādo cū seq. s. a sanguine interfectoꝝ: ℣ est sensus clipeus saul abiectus fuit in mōte gelboe: tū ille erat famosus: q̄ saul babēs illuꝫ occiderat multos viros fortes de quoꝝum sanguine ℣ adipibus erat ita impinguatus quasi nō esset vnctus oleo. i. non apparebat q̄ vnctus fuisset oleo p̄opter pinguedinem adipum ℣ sanguinem superfusuꝫ in alys bellis in quibus vicerat

A p̄ᵃ resp̄sio

In oppositum.

Resp̄sio.

B

Maledicere quid.

p̄ᵃ ꝓclusio.

C

Non licet hominima ledicer̄ alicui rei nulla exīte cā

2ª ꝓclusio.

D

Q̄n̄ liceat maledicer̄ alicui rei.

Responsio ad q̄nes.

E

Duplex cā q̄r chr̄istus maledixit ficulnee.

p̄ᵃ

2ª

†

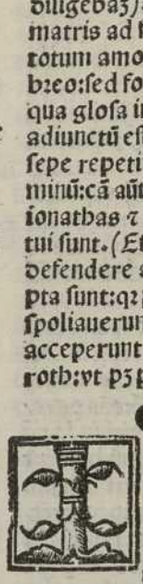
Lra duplex

saul:ꝛ iste sensus est ꝑm lr̃am nr̃am in qua incipit versus.ibi.sagitta Jonathe. Aliter pōt exponi nō ꝓtinuādo istud littere sequēti.ſ. clipeus saul tanq̄ nō eēt vnctus oleo.i.ita turpiter abiectus fuit i bello cū clipeis alioꝝ seruoꝝ suoꝝ:quasi nō esset vnctus oleo.i.quasi non haberet aliq̄ excellētiā inter ceteros pp vnctionē olei:ꝛ iste sensus est ꝑm lr̃am hebraicā:in qua incipit versus ibi.a sanguine interfectoꝝ:ꝛ iste sensus est melioꝝ:qꝛ littera nr̃a non est hic bene pūctuata: qō forte accidit imperitia librariorꝝ. ¶Queret aliquis quō clipeus saulis dr̃ vnctus oleo. Rñdet Ra.Sa.ꝙ ꝓsueuerāt iudei vngerē clipeos oleo ad bellū:ꝛ sic faciliuſ elideret ictus hostiles:nā oleū ꝛ quecūq̄ pinguedo elabi res facit. ¶Sed istud nō ꝓuenit:qꝛ tunc nō magis diceretur de clipeo saulis ꝙ erat vnctus oleo q̄ de clipeis alioꝝ israelitaruꝝ:spāliter tñ dr̃ de clipeo saulis tanq̄ nullus alius esset vnctus oleo. Jtē accipiēdo sic vnctionē non ꝓuenit littere:qꝛ intendit ista lr̃a dicere ꝙ q̄q̄ clipeus saulis oleo vnctus esset viliter abiectus est tanq̄ nihil ꝓfuerit ei vnctio:si tñ vngerent clipei ad bellū:multi alij vncti eēnt ꝛ nō bret in hoc aliq̄ excellētiā clipeus saulis. ¶Dōm igit ꝙ ista vnctio clipei erat aliqd spāle ꝛ nullus clipeus in toto israel erat vnctus oleo nisi clipeus saulis:ꝛ istud erat ad significandū regiā excellentiam.nā sicut ipse saul factuſ est rex ꝙ effusionē olei sup caput.ꝑce.li.c.10.ꝛ nullus de pplo sic vngebat.ita clipeus suus vnctus est oleo isto ꝛ nullus alius ō toto populo:in quo notabat magna excellētia:ꝛ qꝛ ille ita turpiter abiectus est in bello ac si nullā bret excellentiaz: plangit dō ꝙ abiectus est quasi nō esset vnctus oleo.i. quasi nō bret aliquā dignitatē. ¶(A sanguine fortiū.) ꝑm lr̃am nostram dz intelligi in ꝓcedēti.ſ. ꝙ clipeus saul erat ita intinctus sanguine interfectoꝝ ꝙ nō videbat vnctus oleo:ſz tūc nō ꝓsonat qō sequit.ſ. ab adipe fortiū.i.ꝙ erat impinguatuſ adipe viroꝝ fortiū interfectoꝝ:qō nō stat:qꝛ q̄q̄ ꝓtingat clipeos bellatoꝝ aduersarioꝝ sanguine polluī:nunq̄ tñ ꝓtingit ipsoꝝ adipibus impiguari.iō nō dz sic exponi:sed ꝑm punctuationē hebraicā ꝙ incipiat hic versus:ꝛ ꝓtinuabit littera sic.(A sanguine interfectoꝝ ꝛ adipe fortiū sagitta ionathe nūquā abyt retrorsuz.) Et ꝓtinet hic lauſ ionathe.ſ.ionathaſ vigebat in arte sagittaria:vnde qñcunq̄ in bello sagittas iaciebat nunq̄ erāt inanes sed infigebantur in adipibus fortiū ꝛ nunq̄ redibant retrorsum.ſ.arma nō resistebāt ei sed transibat vsq̄ ad sanguinē ꝛ adipes. Jonathas aūt erat excellēs in arte ista:qꝛ semp ea vtebatur ꝛ diligebat nimis arcū:vt declaratū est ꝑce.li.c. 18. (Et gladius saul nō est reuersus inanis).i.qñcunq̄ saul vtebat gladio ꝙ aliquē in bello nunq̄ inaniter agebat:sed semp vulnerabat:saul.n.vigebat in arte gladiatoria:sicut Jonathas in arte sagittaria:ꝛ ꝑcipue florebat saul in arte pugnādi cū lācea ꝛ clipeo:vnde diligebat nimis lāceā:hēbatq̄ eaz semp apud se vel tenebat in manu:siue gesceret:siue comederet: siue dormiret:vt pz prece.lib.c.18.ꝛ.20.ꝛ.26.(Saul ꝛ Jonathas amabiles ꝛ decori).i.isti duo erāt amabiles a toto populo qꝛ benefaciebāt ei:saul nāq̄ liberabat israelē de manu philistinoꝝ.Jonathas ēt liberauit israelitas in quodaz bello durissimo:ō q̄ ꝑce.li.14.Jn ceteris autē strenue se hēbat.vocātur decori:qꝛ ambo erāt pulchri aspectu ꝛ corpore excellētes.De saule maxime pz ꝑce.li.c.9.ſ.ꝙ nō erat i toto isr̃l vir melior illo:ſz ipse erat electus ꝛ bonus ꝛ ab humero ꝛ sursum eminebat sup oēm pplm. De ionatha aūt simile credēduz est: cū ipse eēt primogenituſ saulis:ꝛ primogenituſ est robur p̄is: vt pz Gen.49.ſ.rubē primogenitus meus:tu fortitudo mea ꝛ principiuz doloris mei.(Jn vita sua).i. fuerunt amabiles ꝛ decori in vita sua.(Jn morte q̄z nō sunt diuisi).i.sicut in vita nunq̄ diuisi fuerūt:ſz nimis se amabant:ita i morte nō sunt diuisi: ſz eadē die mortui sunt. nā Jonathas ꝛ duo fratres eius ꝓius mortui sunt:deinde saul hoc vidēs occidit se.ꝑce.li.c.vlti. (Aglis velociores).i.saul ꝛ Jonathas erāt velociores aglis ad persequēdū hostes ꝛ capiendū spolia. (Leonibus fortiores).ſ.ad inuadendū ꝛ destruēdū hostes.hic est hiperbole ꝑm quā ex mō loquēdi aliqñ trāscēdimus veritatē:ꝛ tñ verba accipiunt in bono sensu ex cōi intelligentia.nā manifestum est ꝙ saul ꝛ Jonathas nec erant aglis velociores:nec leonibus fortiores: sed ad significandū magnā eoꝝ ꝓmptitudinē ad bellū dicuntur ista. Sic ēt seq.c.dr̃ ꝙ Assael fuit cursor velocissimus quasi vnus ex capreis q̄ morant in mōtibus:ꝛ tñ non fuit ita velox sicut caprea. Jsta ēt figura est vsitata apud historiographos ꝛ poetas:nā dr̃ in alexādreide. Aurea femine⁹ perstringit sydera clamor.i.ꝙ clamor feminaꝝ pertingebat vsq̄ ad sydera:sed falsum est.(Filie israel super saul flete.)hic inducit mulieres israel ad plāgēdum ꝓ saule ꝛ ionatha:qꝛ ꝓ morte eoꝝ multis bonis caruerūt q̄ ꝓius hēbāt vt subditur immediate.(Qui vestiebat vos coccino).i.pāno rubeo ꝓcioso. coccus enī significat vermen de cuius sanguine purpura tingit:ꝛ inde vocant panni coccinei oēs hūtes colorē illū rubeū ꝓciosū:de ꝟ aūt induebat saul filias isr̃l:qꝛ pugnādo q̄ philistinos ꝛ alias gētes obtinebat pānos pulchros:ꝛ alia iocalia qbus vestiebant filie isr̃l. De ꝟ coccino pz Isa.i.ſ. si fuerit peccata vr̃a vt coccinū q̄si nix ꝺalbabū tur:ꝛ si fuerit rubea q̄si vermiculus:sicut lana alba erūt. (Jn delitys).ſ.vestū:delitie.n.ꝓprie signāt delectationes in tactu ꝛ gustu:hic tñ accipiunt ꝓ ornamētis.sic pz ex lr̃a hebraica in q̄ ponit nomē ornamenti:pz ēt qꝛ.j. dr̃ q ꝑhebat ornamēta aurea:ꝛ tñ in hebreo idē nomē ponit vbi nos dicim⁹ ornamēta ꝛ vbi dicimus delitias. (Qui ꝑhebat ornamēta aurea cultui vr̃o).i.ad vestitū vel exornationē vr̃am:qꝛ saul pugnās ꝙ multas gētes nō solū inde vestes:ſz ēt ornamēta aurea ꝛ argentea ꝛ varia suppellectilia offerebat. (Quō ceciderūt fortes in ꝓlio.) Jsta verba sepe repetunt ad modū cātilenaꝝ: in qbus exordia repetunt finito q̄libet versu. Apō poetas q̄z interdū iste modus est in qbusdā versibus quoꝝ ipsi iterscalares vocāt: quoꝝ ꝓditio est ꝙ ponantur in ꝓncipio sniarū: ꝛ deinde finita snia repetant:ꝛ ꝟ sepe fiat:vt ait hebraeus in grecismo in.c.i.de figuris:de ꝟ ponit vnū versum Virgilius in bucolicis in egloga q̄ incipit.Quo te meripedes.ſ.Jncipe menalios mecū mea tibia cantus.Similē ponit versuz Ouidius i libro heroidū in epla Deianire ad herculē:q̄ incipit.Gratulor etholiā titulis succedere nr̃is:ꝛ ē versus.Jmpia qd dubitas deianira mori. Silis versus ponit i Theodolo.ſ.Lede dies celo qꝛ nescit cedr̃ virgo.(Jonathas in excelsis tuis occisus ē.) hic dō spāliter plāgit ionatham qꝛ spālius eū diligebat. iō dicit.O isr̃l ionathas occisus est in excelsis tuis.i.in mōtibus tuis.ſ.sup mōtem gelboe.(Doleo sup te frater mi ionatha.)Uocauit dō ionathā fatrē suū qꝛ diligebat eū sicut fratrē:sed adhuc magis diligebaſ dō a ionatha:qꝛ diligebat eum sicut animā suā ꝛ spoliabat se oībus vestib⁹ dabatq̄ illas dō:qꝛ ꝙglutinata erat aia sua aie dō.ꝑce.lib.c.18. (Decore nimis).i.Jonathas erat nimis decor⁹ ꝛ ob ꝟ amabilis erat ab oībus ī hebreo dr̃ (Decore mihi).i. tu eras decor⁹ i ꝓspectu meo. (Et amabilis sup amorē mulierū).i.ego te amabā ītēsissime sicut ē amor mulierū in caldeo hr̃ amabilis sup amorē duaꝝ mulierū.ſ. Abigail ꝛ achinoē.q.d.ego nimis diligo duas vxores quas hēo:ſz magis te diligebā. Pōt āt accipi amor mulierū actiue ꝛ passiue. Si accipiaſ passiue:ē sēsus ꝙ ardētior erat amor dō ad Jonathā q̄ amor viroꝝ ad mulieres: q̄q̄ iste amor nimis ītēsus fit:ꝛ posuit dō de isto amore:qꝛ q̄q̄ sit libidinosus ꝛ parū durans:eo tñ tempore quo manet omni amore feruētior est. Accipiēdo actiue est sensus:maior erat amor meus ad te q̄ est amor mulierum

lierum

lierũ ad eos quos diligunt.ſ.ad filios ſuos quos maxime diligũt:7 iſte eſt ſenſus quẽ lra noſtra intendit.qõ
p3:q2 immediate ſubdit:ſicut mater vnicũ amat filium:
ita ego te diligebã:poſuit aũt dauid de amore mulier
q2 amor parentum ad filios eſt maximus: 7 tñ in hoc
maior eſt amor matris ad filios ꝯ ꝓris:vt ꝓbat Ariſto.
† ethi.li.8.(Sicut mater amat vnicũ filiũ ſuũ ita ego te
diligebaz).i.amor meus ad te erat maximus ſicut eſt
matris ad filios:7 potiſſime qñ vnicũ filiuz hz:q2 tunc
totum amorẽ ſuũ in illũ colligit.Iſtud nõ habeť in he
breo:ſed forte fuit additũ per modũ expoſitionis in ali
qua gloſa interlineari: 7 imperitia librariorum textui
† adiunctũ eſt.(Quõ ceciderũt robuſti.)Iſtud verbum
ſepe repetiť in hoc carmine ex cõſuetudine alioꝝ car
minũ:cã aũt ſupra poſita eſt.Robuſti vocanť hic ſaul 7
ionathas 7 alig aly incliti viri de populo g cũ eis mor
† tui ſunt.(Et perierunt arma bellica).i. nõ potuerũt ſe
defendere ab hoſtibus ſuis cũ illis:vel perierunt.i.ca
pta ſunt:q2 philiſtini venerũt ſequẽti die poſt bellum 7
ſpoliauerunt interfectos.ꝑce.li.c.vlti.7 tunc philiſtini
acceperunt arma ſaulis 7 poſuerunt ea in tẽplo Aſca
roth:vt p3 ꝓalle.c.7 primo paralipo.10.

¶Incipit capitulum.2.

Situr poſt hec conſuluit Dauid dominum dicens. Num aſcendaz in vnam de ciuitatibus Juda. Et ait dñs ad eũ:aſcende. Dixitqz da uid:quo aſcendam? Et reſpondit ei:in hebron.

Sauſduoꝝ ſucceſſorũ hũit in regno.

Situr. In precedentibus deſcripta eſt mors Regis prioris: hic cõſequenter ſubiungiť inſtitutio ſucceſſoris. ¶Sciendũ aũt q saul primus rex iudeoꝝ habuit duos ſucceſſores:vnum de iure:aliũ de facto:de iure quippe ſucceſſit ei dauid:q2 deus vn
xerat eũz vt regnaret poſt saulẽ.ꝑce.li.c.16.alius fuit ſucceſſor de facto.ſ.hiſboſeth filius saulis quẽ Abner princeps militie vnxit in regẽ.Et diuidiť in treſ partes. Primo ponit Dauid vnctio. Secũdo hiſboſeth in re
gez iſtitutio.Tertio vtriuſq regni ſucceſſio.Scõa ibi.
(Abner aũt.)Tertia ibi.(Egreſſuſq ẽ.) ¶Queriť

Qõ.1.

circa primũ an ea que hñr hic habeãt cõtinuatũ ordi
Ordo hiſtorie cõtinuus eſt 7 immediatus.
nem ad precedentia:7 an fuerint facta immediate vel magno tpe poſt. ¶Ad primũ dõm q hic eſt ordo con
tinuatus:q2 hic agiť de regno dauid 7 hiſboſeth: iſti tñ nunq̃ regnauerũt vſq ad mortẽ saulis:de qua habe
tur ꝑce.c. ¶Ad scõm dõm q iſtud qõ hr hic fuit fcm immediate poſt precedẽtia:7 hoc tam ꝯtum ad partẽ dauid:ꝯ ad partẽ hiſboſeth:nã dauid aſcẽdit i hebrõ in qua regnauit:7 hoc fuit immediate poſt precedẽtia. ſic p3 in littera.ſ.poſt hec dauid cõſuluit dñm. ꝯtuz ad hiſboſeth apparet:nã veriſimile eſt q poſt mortẽ fauliſ immediate abner q erat princeps exercitus inſtitue
rat filiũ eius hiſboſeth in regẽ:ne populo manẽte ſine rege aliqs tyrannus inſurgere vellet vel hoſtes hrent occaſionẽ ad ſubyciẽdũ ſibi faciliter totã terrã hebreo
rum:q2 vbi nõ eſt rector coꝛruet populus:immediate ergo poſt precedẽtia facta ſunt que habenť in hoc.c. ¶Sciẽdũ aũt q i hoc.c.deſcribunť duo regna.ſ.regnũ Dauid ſup tribũ iuda:7 regnũ hiſboſeth ſup reliquum iſrael.ſ.ſup vndecim tribus:principalr tñ ſcriptura in
tendit enarrare regnũ dauid.regnũ aũt hiſboſeth nõ deſcribit niſi inq̃ntũ mentio eius neceſſaria erat ad ꝑte deſcribẽdũ geſta ſub regno dauid: nam domus dauid
† bella egit cũ viris hiſboſeth:vt p3 hic. ¶(Igitur poſt hec ꝓſuluit dauid dñm).i.poſtq̃ egit planctũ ꝑ saule 7 ionatha conſuluit dñm ſuper ſtatu ſuo. Iſtud aũt fuit in ſicelech:7 inde aſcẽdit in terram iſrael.

¶Quare dauid cõſuluit nunc dominum: 7 per quem: 7 qualiter. Qõ.II.

Queret aliqs quare dauid ꝓſuluit hic dñm: 7 p quẽ 7 qualiter. ¶Rñm q cã conſultatio nis fuit: quia dauid nolebat in rebus magnis iudicio ſuo agere:ſed dei ꝓfilio cum illud faciliter hre poſſet. motiuũ aũt erat q: dauid fugerat de terra iſrael in ter ram philiſtinoꝝ timẽs incidere in manuz ſaulis: nunc aũt q2 mortuuſ erat ſaul volebat redire in terrã iſrael: 7 q2 iſtud erat aliqd magnũ.ſ.negotiũ de regnãdo:no luit ſine dei ꝓfilio gcq̃ agere: vt ab illo ſciret:an dẽret manere in terra philiſtinoꝝ:vel ire in terrã iſrael:7 ſi eũdũ eẽt:ad quã ciuitatẽ ire deberet. ¶Ad scõm rñdẽ dum q dauid cõſulebat dominũ p Abiatar ſacerdotez. Iſte enim ꝓfugerat ad dauid dũ eẽt in ceyla. ꝑce.li.c. 23.Iſte aũt erat ſacerdoz magnus hñs ſecũ ephod: vñ p illũ poterat de qbuſcũq̃ dubiz cõſulere dñm Dauid: 7 ſic ꝓſuluit qñ erat in Ceyla.ꝑce.lib.c.23.7 iteruz qñ ꝓſequi volebat latrunculoſ amalech.eo.li.c.30. ¶Ad tertiũ rñdetur q modus cõſulẽdi dñm erat q Abiatar induereť rationali 7 ephod q̃ erãt ornamẽta ſummi ſa
cerdotis:7 ꝑte dauid q̃rebat ſacerdos a dño ỗ dubio dauid 7 rñdebať ei:de q̃ magis dcm ẽ ꝑce.li.c.23.7.30.

† ¶(Vũ aſcẽdã i vnã de ciuitatibꝰ iuda).i.nũqd bonũ ẽ q recedã de terra philiſtinoꝝ vadẽs ad vnã de ciuita tibus iuda. Uidebať.n.dauid q rõnabile erat 7 ſecuꝝ ſibi redire iã in terrã iſrť.nã mortuꝰ erat ſaul q q̃rebat animã eius:noluit tñ aliqd ſine dei ꝓfilio agere:q2 forte deuſ aliỗ iudicabat expedire. ¶Sciẽm aũt q dauid ſo lũ dixit hic an dẽret aſcẽdere i aliq̃ ỗ ciuitatibꝰ iuda.i. ſortis iuda:qñ de ciuitatibus terre iſrť.i.vndecim tri buũ nõ putabat ſibi eẽ ſecuꝝ:q2 illi q erãt de tribu be niamin vellẽt ꝓſtituere aliquẽ filiũ ſaulis in regẽ iõ ꝑſe q̃renť dauid ne vſurparet ſibi regnuz:qñ viuẽte ſaule opio de illo hẽbať q regnaturus eẽt.ỗ alys ãt tribubꝰ credidit q fauere vellẽt tribui beniamin:iõ q aduer ſareńť ei:ỗ ſola aũt tribu iude putauit q eũ fideľr ad iuuaret.iõ de illa ſolũ q̃ſuit an aſcẽdere dẽret ad aliq̃ de ciuitatibꝰ iuda. ¶Sz obyciebať q dauid nõ dẽret cõ fidere ỗ viris tribus iuda:q2 añ ꝟ viuẽte ſaule nõ adiu uerãt eũ:gn potiꝰ ziphei q erãt de tribu iuda adiuua bãt ſaulẽ ad inueſtigãdũ dõ.ꝑce.li.c.23.7.26. ¶Rñm q dauid poterat ꝓfidere q viri tribus iuda adiuuarẽt eũ:nec obſtat q prius nõ adiuuerint:q2 viuẽte ſaule nõ audebãt:eo q ſaul erat potẽs nimis 7 dñabať p libito ſuo toti iſrť:nũc aũt nullus ad hoc rex ꝓſtitutus erat:iõ poterãt viri ỗ tribu iuda adiuuaŕ dauid nullũ timẽtes: ſi tñ adhuc aliq̃ ſuſpitio erat iſtã dauid excluderet ꝓſu lẽdo dñm.(Et ait dñs ad eum).ſ.rñdit ſibi p abiatar
† ſacerdotẽ.(Aſcẽde).i.bonũ eſt q aſcẽdas in aliq̃ ỗ vi
† bibus iuda.(Dixitq̃ dauid:q̃ aſcẽdã.)q̃ꝯ certificatuſ
† eẽt dauid q aſcẽdere dẽret:tñ neſciebat ad quã vrbẽ: nã in aliq̃ poterat ꝓſperari:7 in alia poterat hre viros ſuſpectos 7 infideles.(Et rñdit ei in hebrõ).i. dixit q
† E aſcẽderet in hebrõ:iſta eſt ciuitas famoſiſſima in ſorte iude 7 metropoliſ:in qua ꝓmo regnauit dauid:fuit aũt data iſta vrbs in poſſeſſionẽ calepb: vt p3 Joſue.10.7 15.poſtea ꝟo fuit aſſignata i ſortẽ ſacerdotũ:7 facta eſt ciuitas fugitiuoꝝ:vt p3 Joſue.20.7.21. de hebron Rabanus 7 gloſa ordinaria dicit hebrõ ciuitas i tribu iuda que quõdã vocabať arbe.i.qtuoꝝ:q2 habraã iſac:7 iacob ibi ſepulti ſunt:7 magnus Adam: ly eũ in loco caluarie qdã eẽ ſuſpicenť:hec fuit olim metropolis philiſtinoꝝ 7 habitaculũ gigantũ:poſt ciuitas ſacerdotalis 7 fugi tiuoꝝ.diſtat aũt a meridiana plaga ab Helya.i.hierlem miliaribus circiter.22.vbi quercus Habraam que etiã terebintus mambre vſq ad conſtantini regis impe rium monſtrabatur 7 manſeolũ eius in preſentiaꝝ cer nitur:cũq̃ a noſtris ibidez iam eccleſia conſtituta ſit in circuitu a cũctis gẽtibus terebinti locus ſuperſtitione eo

Per quem conſuluit.

Qñ ꝓſuluit

Dauid pec cauit ſoluz ſibi eundũ eẽ in terrã iuda.

Obiectio.

Reſpõſio.

Hebrõ ciui tas famo/ ſiſſima in q̃ p° regna// uit Dauid.

litur qz sub ea habraas angelos hospitio suscepit:hec septem annis ante ꝯ Thannis ciuitas egypti condita
† est:de hac vbe multa in libro de situ terre scē. (Ascē dit ergo dauid).s.in ciuitatem Hebrō: iam securus de
† pspero eu tu post dei rnsionē. (Et due vxores eius.) Pas duas solū bēbat tunc:postea vero plures accepit in hebrō:de quo seq.c.t plēs alias in hierlem: de quo infra quinto:t primo paralipo.3.fit autem mentio hic solum de vxoribus Dauid t nō de filys: qz nullum adhuc filiū susceperat:sz postea genuit.6. filios in hebrō
† seq.c.t postea alios in hierlem.j.quinto. (Achinoen Jezraelitas.) Jstud est nom primē vxoris: t vocatur Jezraelitas.i.de vbe iezrael: est enim iezrael ciuitas in sorte iude. Josue.15.t distat vno miliario a monte gelboe in q mortuus est Saul:vt pz in li. de situ terre
† sancte.(Et Abigail vxor Nabal carmelli.) Jsta erat secunda vxor dauid:t vocatur vxor nabal carmelli:qz prius fuerat vxor nabal bitātis in carmello: quo mortuo accepit eā dauid in vxorē pce.li.c.25. Achinoē nō vocat vxor alicuius:qz dauid acceperat eaz a virginitate sua.(Sz t viros q erāt cū eo duxit Dauid).i.non solū dauid ascēdit:sz ēt oēs viri q erāt cū illo ī sicelech: fuerūt aūt cū dauid toto tpe quo fuit in terra philisti/
noz sexcēti viri:quoz quadringēti cōuenerūt ad eū cū eēt in spelūca odolā.pce.li.c.22. Alij ducēti cōuenerūt deinde:vnde qñ introiuit dauid in Ceyla sexcētos viros bēbat:pce.li.c.23. Jsti fuerūt semp cū illo in terra philistinoz:deinde aūt ꝓuenerūt ad dauid principes de alys tribubus t fuerūt cū eo in bello qō egit ꝯ latrūcu los amalech:vt pz pō parali.c.12.isti ēt ascēderūt cum dauid de sicelech:scriptura tñ facit mētionē principaliter de illis sexcētis viris:nā t dauid habuit curaz spālem semp de illis:t habuit eos apud se familiariter. sic pz infra.15.nā dr ꝙ pcedebāt dauid sexcēti viri q secuti
† fuerāt eū de geth.(Singulos cū domo sua).i.quilibet illoz bēbat domū suā.i.familiā suā.s.vxores t filios in sicelech.nā qñ dauid fugit in terram philistinoz duxit secū vxores suas.pce.li.c.27. Jta oēs viri q cū eo descenderūt duxerūt secū vxores suas t filios:qz putabāt se māsuros multo tpe in terra philistinoz.s.ꝯdiu viueret saul:vnde qñ latrunculi amalechitaz succēderunt sicelech:dr ꝙ vnusqsq de viris dauid mestus erat vxo filys t filiabus suis t vxoribus.pce.li.c.30.(Et māserunt in oppidis Hebron).i.dauid cuz domo sua mansit
† in vbe hebron.viri aūt sui habitauerunt in ruribus t viculis apud hebron.
Qō.3. ¶Queret aliqs qūo dauid potuit licite habitare in hebron:qz videbaf pīudicare sacerdotibus:fuerat nāqz hebron tradita sacerdotibus in sortē ad habitādū. Josue.21.dauid aūt nō erat de sacerdotibus.ideo pīudicabat eis si habitaret in vbe. pz hoc de caleph: nā ipsi tradita fuit prius hebrō iussu dei. Josue.14.qz tñ postea in diuisione vbiū sacerdotaliū assignata fuit eis hebron: cessauit possidere eam caleph:t habuit solū agros illius t rura. Josue.21.a fortiori ꝙ dauid q nullū ius bēbat in vbe hebrō nō poterat habitare ibi. ¶Rñ ꝙ dauid habitauit in hebron sex annis t dimidio vt pz infra in lra t infra gnto: nec peccauit in hoc nec pīudicauit sacerdotibus. naz non erat pcūm ꝙ aliqs de laycis habitaret in hebron cum nō eēt locus sacer.qō apparet:qz erat vbs fugitiuoz ad quā occisores fugiētes manebāt vsqz ad mortē summi sacerdotis. Josue.20.isti tñ layci erāt.solū aūt prejudicaret sacerdotibus si aliqs vellet vsurpare titulū vbis t excluderet eos a possessione:sic autem erat de caleph q erat dñs vbis hebron:t qz duo non possunt eē dñi insolidū eiusdē rei:cū oporteret ciuitas sacerdotibus oportebat ꝙ caleph desineret possidere hebron: t cepit tūc eē dñs agroz solū t viculoz vbis hebron. dauid aūt nō accipiebat hebrō in titulū:nec habitabat in ea iure suo:sed ex pmissione sacerdotū; iō nullo modo

A Dauid nō peccauit habitare ī hebrō nec pīudicauit sacerdotibus qz ex cōcessione eoz manſit ibi ānis.6. cū dimidio

preiudicabat illis in ꝟ.(Uenerūtqz viri iuda).s.postqz dauid venit de sicelech in hebron cōgregati sunt viri de tribu iuda:vt acciperēt sibi dauid in dīm.(Et vnxerunt ibi dauid.) fundēdo oleū sup caput eius: qz sic cō secrabant reges t accipiebāt titulū regni.(Ut regnaret sup domū iuda).i.solū vnxerūt eum tūc in regē sup tribū iuda:qz alie tribus nō conuenerūt ad hāc vnctionem:nec consenserunt habere eum regem.
† † †

¶Quare viri iuda acceperūt dauid ī regē. Qō.IIII.

Queret aliqs quid mouit viros de tribu iuda ad accipiendū dauid in regē:t an pec cauerūt in hoc. ¶Ad primum dōm ꝙ viri Juda moti sunt ad accipiēdū dauid in rgem pp duo. ¶Primo ex affectione:qz cū esset de tribu sua esset qz vir bonus regno dignus magis volebant eū sibi preesse ꝙ viz alterius tribus. ¶Scōm motiuū t principale erat vt implerent volūtatē dei:p dixerat enim samuel ppheta regnū eē scindendū de domo saulis t trāsferendū in dauid pce.lib.c.15.vnde t ipse samuel iā vnxerat dauid in regez.e.li.c.16. Uiri igit iuda ꝟ sciētes p pte sua voluerunt implere volūtatē dei vngētes dauid in regē:moti fuerūt aūt ipsi ex seipsis:dauid ignorāte:qz deus mouebat eos ad ꝟ faciēdū.iō manēte eo in hebrō:oēs ꝙgregati sunt t vnxerūt eū. ¶Ad scōm dōm ꝙ viri iuda nō peccauerūt accipiēdo dauid in regē. nā si ipsi būissent aliquē dīm ad quē de iure ptineret regnū ísl t in piudiciū illi? viri iuda vellēt accipere alū regē:peccarēt. tūc tñ nō erat aliqs ad quē de iure ptineret regnū ísl iō poterāt viri iuda accipere sibi regē. ¶Hoc aūt pz ex duobus. Primo qz apud israelitas nōduz erat cātum ius accipiēdi regnū p successionē.primus quippe rex saul fuerat p electionē assumptus cui nullus adhuc succesſerat de pgenie sua:iō in ptāte israelitaz erat eligere sibi quēcūqz principatū vellēt: vnde filj iuda p pte sua volebāt eligere dauid:t poterāt ēt si deus ꝟ nō iussisſz qz nō pīudicabāt viri alicuius ō filys saulis:eo ꝙ nullū ius cātū fuerat adhuc in eis. ¶Scōo ꝟ pz ex dispōne dei:qz deus reprobauerat saulē t elegerat dauid.ideo nō peccabāt accipiētes eū in regē:sz magis merebāt.

A Pō pecca uerunt viri iuda acci/ piendo da/ uid ī regez īmo pote/ rāt pp 2°.

Primo.

Secundo.

Qō.5. ¶Queret vlterius ēre viri iuda vnxerūt nunc dauid in regē:qz iā vnctus erat a samuele.pce.li.c.16. ¶Rñ est ꝙ de dauid fuit fcm sicut de saule: Saul qppe pmo vnctus fuit in regem a samuele in secreto:deinde fuit vnctus a toto ppło in publico. pce.lib.c.10.ita dauid hic.Cā aūt iteratiōis fuit:qz vnctio prima fcā p samuelem fuit occulta:t ꝯꝯ p illā fuit sibi traditū ius regnādi aliqñ:tñ nō fuit actualr sibi traditū aliqō ius : nunc aūt volebāt viri iuda tradere dauid exercitiuz iurisdictionis regnatiue.ideo denuo vnxerūt eum. ¶Secūda cā fuit:qz prima vnctio dauid nō fuit spāliter super aliquā tribuū israel:sed magis sup totū israel sicut saul rex erat. Hunc aūt viri iuda nō constituebāt eū regez super totū israel:sed solū super vnā tribū : ideo vnxerunt eū specialr sibi in regē. ¶Queref vlterius an Dauid fuerit hic vnctus oleo sancto vel cōi:est.n.oleū sanctū fcm ex diuersis spēbus in certo pōdere:de cuius cōpositiōe dr Exo.30. Nulli aūt homini licebat facere talē cōpositionē olei sub pena mortis:sed solum fiebat in sanctuario a sacerdotibus:t de hoc oleo vngebant summi sacerdotes t vestes eoz t vasa tēpli:de q Exo.30.t.31. Reges q̄s inter hebreos vngebant hoc oleo: sic pz de Salomone seq.li.c.1.cū dr: sumpsitqz sadoch sacerdos cornu olei de tabernaculo t vnxit Salomonez: oleū tñ qō erat in tabernaculo sanctū erat:aliogn nō iussset sacerdos p illo ad sanctuariū:qz oleuz cōe in quacunqz domo reperiret. ¶Sciendū tñ est ꝙ reges interdū oleo cōi:t interdū oleo scō vngebant vt declaratū est pce.li.c.10.dauid q̄s pma vice q vnctus e a samuele nō fuit vnctus oleo sancto:vt declaratum est pce.li.c.16.

A Qō.4. Oleū scm qō erat.

B Regesali/ qñ vngebā tur oleo sā cto aliqñ communi.

¶Nunc aūt dubiuz est an oleo sancto vel cōmuni vnctus fuerit

L Dubiuꝫ eſt an Dauid vnctus fuerit oleo ſancto vel cõmuni.

etuꝫ fuerit.nã forte dici poterit ꝙ ō loco ſanctuary viri iuda tulerint oleū quo vnxerint dauid. ¶Si aũt velimus dicere ꝛium ſatis eſt facile cum locus ſanctuary nō eēt nūc in ſorte iude:ſꝫ in ſorte beniamin .ſ. in vbe Gabaon.nam poſt deſtructã vrbẽ nobe trãſlatū eſt ſanctuariū in gabaon:eſt aũt gabaō in ſorte beniamin:vt pꝫ Joſue.18.¶Sed adhuc dici poſſet ꝙ ſacerdotes ꝛ prophete q erãt cū dauid ſciẽtes cõponere oleū ſanctū cõfeceruñ illud:ꝛ de eo vnctus eſt dauid. ¶Si autem obꝯcias ꝙ peccarẽt faciẽtes talẽ vnctionẽ:dñm ꝙ non peccabãt qz deus volebat ꝙ reges vngerenꝯ iſto oleo in cozonatione ſua ſicut ſacerdotes:poſtea tñ non poterãt vti illo ad delectationẽ vngẽdo carnẽ ſuã:qz tunc inciderẽt in penam legis.Exo.30.

¶Per queꝫ fuit hic dauid vnctus an per laicos vel per ſacerdotes. Qō.VII.

Qō.7. **Queretur** vlterius per quem fuit dauid hic vnctus. ¶Aliqs rñdebit ꝙ viri ō tribu iuda vnxerũt eum: nã dr̃ hic:venerũt viri iuda ꝛ vnxerũt ibi Dauid vt regnaret:ſic ẽt fuit qñ vnctus eſt in regẽ ſup iſrael.nã dr̃ ꝙ ſenes iſrael vnxerunt dauid in regẽ ſup oẽm iſrael.j.ſ.c.¶Sed dñm eſt ꝙ dauid nō fuit vnctus a viris tribus ſue: ſꝫ ſacerdotes ꝛ prophete fuderũt oleū ſup caput eius ꝛ fecerunt oẽs cerimonias vnctionis.¶Ro huiuſ eſt:qz vnctio regũ erat aligd ſacrũ ſicut vnctio ſacerdotuꝫ.iō per ſacros miniſtros fieri dẽbat:huiuſmodi ſunt ſacerdotes ꝛ pphete. ſic aũt pꝫ in vnctione Salomonis in regẽ: nã nō vnxit populus eum:ſꝫ ſacerdos magnus ꝛ ppheta.ſic pꝫ ſeq. li.c.1.ſ.dixitq; rex dauid vocate mihi ſadoch ſacerdotes ꝛ nathan pphetã:dixitq; ad eos imponite ſalomonez filiũ meũ ſup mulã meã ꝛ ducite eũ in gion ꝛ vngat ibi eũ ſadoch ſacerdos ꝛ pphet nathã. ¶Sed tunc aliqs dicet ꝙ nō hẽbat dauid ſecũ ſacerdotes aut prophetas q vngerẽt eũ:qz ſacerdotes erant in loco ſanctuary:ſanctuariũ aũt tũc erat in gabaō que eſt ciuitas ſortis beniamin.Joſue.18.Jō nō poſſet eos hr̃e i tribu iuda.¶Rñm ꝙ dauid hẽbat ſecũ ſacerdotes ꝛ pphetas q eũ poſſent vngere:erat nãq; cũ illo ppheta gad:q revelauit ei dum eẽt in terra moab ꝙ deberet redire in terrã iuda.prece.li.c.22.Creditur quoq; cum eo fuiſſe tunc prophet nathã q fuit ſemp familiaris illi:de ſacerdotibus aũt appet ꝙ eẽnt ibi.nã erat ibi abiathar ſummus ſacerdos q fuit omni tpe cuꝫ dauid ſicut dixit Salomon ad eũ ſeq.li.c.2.es gdã vir mortis ſꝫ bodie te nō interficiã qz portaſti archã dñi coꝝ dauid patre meo:ꝛ ſuſtinuiſti laborez in oibus in qbus ſuſtinuit pater meus.erãt quoq; multi ſacerdotes in hebron. naꝫ hebron erat ſacerdotũ:vt pꝫ Joſue.21.ideo q̃q; aliqui illoꝝ iuiſſent ad ſanctuariũ:nunq; ibant oẽs ſimul:ꝛ ſic poterãt iſti tam ſacerdotes q̃q; pphete vngere Dauid.

A Sacerdotes ꝛ pphe vnxerũt dauid.

Obiectio.

Reſpõſio.

B Qr̃ dr̃ ꝙ viri iuda vnxerunt dauid.

¶Cum aũt dr̃ ꝙ viri iuda vnxerũt dauid:nō eſt intelligendũ ꝙ ipſi fuderint oleū ſuper caput eius ꝛ fecerint alias cerimonias vnctioniſ:qz has fecerũt ſacerdotes: ſed dicunt vnxiſſe eũ viri iuda:qz ex eoꝝ auctoritate ꝛ mãdato ſacerdotes ꝛ prophete vnxerunt euꝫ.Sic.n. fuit in ſalomone:nam dauid iuſſit eum vngi:ꝛ alꝫ non vnxiſſent eũ ſacerdotes:ipſe tñ nō vnxit euꝫ:ſꝫ ſadoch ſacerdos ſeq.li.c.1.eodẽ modo intelligitur de ſenibus iſrael ꝙ vnxerũt Dauid ſup totũ iſrl̃.i.ꝙ mãdato illoꝝ ſacerdotes vnxerunt eum:dicunt tñ ipſi vnxiſſe:qz ille aliqd agere dr̃ cuius noie illud fit. ¶Queret vlterius cũ ſacerdotes ꝛ prophete vngerent dauid q iſtoꝝ exercebãt cerimonias fundẽdi oleũ ꝛ alia q̃ fiũt i regiſ vnctione.¶Rñm eſt ꝙ vnctio regũ erat aliqd ſacrũ:iõ fiebat p ſacros miniſtros cuiuſmodi ſunt ſacerdotes ꝛ prophete: iſtud tamen magis pertinet ad ſacerdotes q̃q; ad pphetas:qz pphete ptinebãt ad deuꝫ ſpãliter ſolum inq̃tum revelabat eis aliqua occulta q̃ alys nō revelabat:nō tñ hẽbant alicui miniſtrationẽ circa deũ in

Qō.8.

Quis fecit cerimõias vnctionis.

A Unctio regiꝫ ptinet ad ſacerdotes ꝛ prophetas magiſ tamq; ad ſacerdotes.

Obiectio.

Reſpõſio.

† † † B

B Hras egit dauid viriſ iabes galaad ꝙ miſericordia quam fecerãt cũ ſaule ꝛ filyꝫ.

ſacrificys vel alys cerimonys:qz vt cõiter pphete erãt de gñe laycoꝝ ꝛ nõ ſacerdotũ:ad laycos aũt nõ ptinet aliqua miniſtratio dei. Sacerdotes vero pertinẽt ad deũ ſpãliter inq̃tũ ſunt miniſtri oiuꝫ q̃ pertinẽt ad cultũ dei:vnctio aũt regũ erat quedã cerimonia ſacra: iõ pertinebat illa ad ſacerdotes ꝛ nõ ad pphetas. pꝫ hoc in vnctione ſalomonis: qz q̃q; dauid iuſſit ꝙ ſadoch ſacerdos ꝛ nathan ppheta vngerẽt ſalomonẽ:tñ ſadoch ſacerdos fudit oleũ ꝛ nõ nathan ſeq. li.c.1.ſ. ſumpſitq; ſadoch ſacerdos cornu olei de tabernaculo ꝛ vnxit ſalomonẽ.ſic ẽt pꝫ in vnctione regis ioas.nã ioiada ſummus ſacerdos fudit oleũ ſup caput regis:ꝛ ſacerdotes filij ſui ſubſeruiebant ei in hoc: vt pꝫ.2.paralipo.23.ſ. vnxitq; eũ Joiada põtifex ꝛ filij eius.prophete aũt dñr vngere reges:nõ qdẽ ꝙ ipſi facerẽt cerimonias vnctionis:ſꝫ qz aſſiſtebãt ſacerdotibus vngẽtibus auctoritatẽ cõferẽdo ex pte dei:ꝛ pp hoc dixit dauid ꝙ nathã ppheta ꝛ ſadoch ſacerdos vngerẽt ſalomonẽ: nõ ꝙ nathan faceret aliq̃ cerimoniã vnctiõis:ſꝫ ꝙ auctoritatẽ pſtaret aſſiſtẽdo.¶Sꝫ aligs obꝯciet ꝙ pphete vngebãt reges potius q̃ ſacerdotes:nã ſamuel vnxit ſauleꝫ pce.li.c.10.idẽ q̃ꝫ vnxit dauid.e.li.c.16.helias q̃ꝫ pꝛopheta vnxit ī regẽ Azael ſup damaſcũ.ſeq. li.c.19.gdã quoq; de filys pphetaꝝ vnxit in regẽ Jheu ſup iſrl̃.j. 4.li.c.9.¶Rñm ꝙ vnctio regũ nõ ptinebat directe ad pphetas:ſꝫ ad ſacerdotes cũ eẽt qdã miniſterij:qz tñ interdũ occultũ erat quẽ deus vellet vngere in regẽ:ꝛ iſtud non revelabat niſi pphetis mittebanꝯ pphete ad vngẽdũ regẽ:qñ tñ notũ eẽt qs erat vngẽdus in regez: nõ vngebaꝯ p pphetas ſꝫ p ſacerdotes. Sic enim fuit in ſalomone:de quo ꝓſtabat ꝙ vngẽdus erat: iõ vnxit eũ ſadoch ſacerdos ꝛ nõ Nathã ppheta ſeq. li.c.1.de Joas q̃ꝫ ꝓſtabat eodẽ mõ ꝙ vngẽdus eẽt iõ ſummuſ ſacerdos vnxit eũ ꝛ nõ pphete.2.paralip.23. vnctio aũt ſauliſ:dauid:azael:iheu:ō gbuſ obꝯciebaꝯ erat occulta qz neſciebaꝯ an iſti vngẽdi eẽnt in reges.iõ mittebanꝯ pphete ꝛ nõ ſacerdotes ad vngẽdũ eoſ.¶Hũc aũt de dauid ꝓſtabat ꝙ vngẽdus eẽt:cũ viri iuda vellẽt eũ ſibi ī regẽ.iõ p ſacerdotes vngi dẽbat.Uñ dñm ꝙ abiatar ſummuſ ſacerdos q tũc cũ eo erat vnxerit illũ.¶Si ãt q̃ras q̃ cerimonie obſeruabanꝯ in cozonatiõe ꝛ vnctiõe regũ:declaratũ ẽ ꝑce.li.c.10. ¶(Et nũciatũ ẽ dauid.) Hic oñdit dauid affectionẽ ſuã bonã erga domũ ſaulis q̃q; fuiſſet hoſtis eius:qõ ptim apparuit eo ꝙ fecit magnũ plãctũ ꝛ ieiunauit audita morte ſaulis:occiditq; iluꝫ iuuenẽ q ꝓfeſſuſ fuerat ſe occidiſſe ſaulẽ ꝑce.c.Hũc aũt oñdit affectionẽ ſuã mittẽs ad regratiãdũ viris Jabes de bono ꝙ fecerũt erga ſaulẽ:ꝛ pmiſit ſe p ꝑ redditurꝫ vicẽ tãq; ſibimet ꝑ bñficiũ collatũ fore.t.(Qz viri iabes galaad ſepeliſſent ſaul.)Hoc nũciatũ fuit dauid poſtq; fuit in hebron.qõ pꝫ:qz ipſe miſit ad dñm viris iabes ꝙ vnctus erat in regẽ ſup domũ iuda:ꝛ tñ iſtud fuit poſtq; dauid venit in hebrõ. Uocat aũt iabes galaad:qz iſta ciuitas iabes erat in terra galaad. (Miſit ergo dauid nũcios ad viros iabes galaad).ſ.ad regratiã duꝫ eis p bñficio ipẽſo in ſaulem:erãt aũt viri iabes de tribu gad hitãtes vltra iordanẽ in terra duaꝝ tribuuꝫ ꝛ dimidie:vñ dauid nõ vngebaꝯ nũc in regẽ ſup illos. (Dixitq; ad eos:bñdicti vos a dño).i.deus bñdicat vobis ꝓferẽdo bona multa p bono qõ egiſtiſ.(Qui feciſtis miam hãc cũ dño vro ſaul).i.tuliſtiſ cadauer illiꝰ de terra philiſtinoꝝ ō muro vrbiſ bethſan:ꝛ cadauera filioꝝ eius.erat aũt iſta magna mia tam ex pte viroꝝ iabes q̃q; ex pte ſaulis:ex pte illoꝝ pꝫ:qz expoſuerũt ſe ad mortẽ introcũdo in terrã philiſtinoꝝ vt inde educerent cadavera ſaulis ꝛ filioꝝ eius.ex pte q̃ꝫ ſaulis fuit magna mia:qz erat magnũ vituperiũ ꝙ cadauer eius ꝛ filioꝝ ſuoꝝ corpora ſuſpẽſa eẽnt in terra hoſtili nunq; hitura ſepulturã: iſti aũt tulerũt ea:ꝛ honorifice ſepelierũt ꝛ ieiunauerunt ſeptem diebus.prece.lib.c.vlti.

† (Et sepelistis eum).i.non solum duxistis eu3 de terra hostili:sed ēt honorifice sepelistis. ¶Sciendu3 q3 viri Jabes non solū fecerūt miam cū saule s3 ēt cū filis eius: q: corpora illoꝝ tulerūt de muro bethsan ⁊ sepelierūt. Dauid tm̄ solū dixit de mia fcā in saulē: eo q3 bona fcā filys cēseri fcā pri suo:q: filiu3 est ps pris:vt p3.5.⁊.8. Ethi.precipue aūt q: viri Jabes tulerūt corpora filioꝝ saulis de terra philistinoꝝ pp bonoꝛē saulis: ⁊ q: erāt simul cū corpore saulis: ⁊ forte si non fuisset ibi corpus saulis s3 sola cadauera filioꝝ eius viri Jabes non inis/sent illuc:vnde totū beneficiū istud sauli collatum est:⁊ recte Dauid de illo solo fecit mentionem.

¶Quare Dauid misit nuntios ad viros Galaad regra/tiando eis q3 sepelissent saulem. Qō.IX.

Qō.9. **Queret** aliqs quare Dauid misit nūtios ad vi/ros Jabes regratiādo eis p bono qō
a egerāt sauli. ¶Rn̄m q3 dauid voluit se oñdere innocē/tem in morte saulis ⁊ q3 illa nō placuisset ei.nā dū viue/ret saul erat hostis Dauid q̄rēs eū ad mortē pp qō aliq de pplo putabāt q3 Dauid ōsideraret mortē saulis:vel pcuraret q̄tū posset:aut saltē letaret in ea qñ eueniret qō eēt i eo q̄dā macula ad regnādū.iō voluit se dauid q̄tū potuit innunē oñdere ab ꝟ crimie. ¶Et primo dū saul viueret:nā bis incidit saul in manus Dauid ⁊ po/tuisset eū occidere:s3 noluit pce.li.c.24.⁊.26. nunc q3 in morte eius oñdit innocētiā suā nimis dolēs ⁊ plan/gens p eo pce.c.⁊ vt magis ꝟ pateret misit nūcios ad viros Jabes regratiādo p bonore impenso sauli tanq3 sibi impēsus foret:vt p ꝟ totus isrl ⁊ illi q restiterāt ō stirpe saulis cognoscētes affectionē Dauid erga saule3 magis placarent ei. Sic.n.fecit qñ occisus fuit abner: q: ne aliq putarēt eū occisu3 de p̄filio dauid: plāxit eū nimis ⁊ seqbat feretrū illius:ieiunauitq3 die illa seq.c. ⁊ dr̄ ibi q3 ois pplus audiuit ⁊ placuerūt eis cūcta que fecit rex:⁊ cognouit ois isrl in die illa q3 nō actū fuisset
† a rege q3 occideret abner.(Et nūc retribuet gdez vo/bis dñs).i.nō putetis q3 bonū opus vrm manebit irre/muneratū.naz dñs vobis retribuet q p singulis bonis
† retribuit q̄ fiunt cā eius.(Miam ⁊ veritatē.)Miseri/cordia retribuit alicui qñ p̄ter merita sua aliqd ei cō/ferr ex mera gra:veritas aūt retribuit qñ iuxta merita alicuius recōpēsat ei. Jsta duo dicebat Dauid retribuē da eē viris iabes:nā s3 deus nō teneat nobis ad aliqd q̄q eū colamus:tē tm̄ iustū.i.pdecēs vt aliqd nobis boni tribuat sicū coluerimus:⁊ q: viri iabes fecerāt magnū bonū p quo iustū erat q3 deus eis aliqd p̄ferret:qñ istō ageret retribueret eis veritatez: ⁊ q: deus liberalissi/mus ē ⁊ p̄fert semp ꝟ bonū supra merita sua: agit ꝟ ex misericordia:⁊ q: non solū deus bñfacturus erat viris Jabes pm q̄titatē meriti:s3 supra illō diceret eis retri/
† buere miam.(Bz ⁊ ego reddaz gram).i.ēt ego retri/buā vobis p ꝟ bono qō fecistis.(Eo q3 fecistis verbuz istud).i.rez istā:verbū.n.accipit p re.sic p3 pce.c.s.qō est verbū qō scm̄ est in castris .i. qd accidit in castris.
† (Cōforteñ manus vre.)Hic inducit Dauid viros Jabes ad repugnādū philistinis:pdiderāt.n.isrlite regē: ex q̄ Dauid credebat q3 deficerēt aio ⁊ succūberēt hostib⁹. iō dixit p̄forteñ manus vre.s.ad resistēdū hostib⁹ ⁊ pu/
† gnandū sicut si saul rex vr̄ viueret.(Et estote viri forti/tudinis).i.oñdētes fortitudinē in vobis:vt sicut fuistis fortes educēdo dñm vrm de terra hostili ita sitis for/tes ad resistēdū hostibus q̄q saul mortuus sit. Portabat
B aūt Dauid viros Jabes ad fortitudinē:q: isti erāt ō vi/Uiri iabes fortissimi erāt totius isrl. ris fortissimis totius isrl.sic.n.pdixit de eis iacob i bñ/dictiōe filioꝝ suoꝝ Gen̄.49.s.gad accinctus ꝑliabitur ante eū ⁊ ipse accinget retrorsum. Moyses q̄z lauda/vit nimis tribū gad de fortitudine Deu̇.33.s.bñdict⁹ in latitudine gad q̄si leo regenit ⁊ capitq3 brachiū ⁊ ver/ticē.i.ex vno ictu gladij amputauit caput ⁊ brachium:
† viri aūt iabes erāt ō tribu gad.(Jz.n.mortuus sit dñs vr̄ saul.)Dicit ꝟ dauid ad p̄fortādū viros iabes:q: cum iā nō brēnt regē ōficerēt aio ⁊ nō resisteret hostib⁹.iō dixit q3 pp mortē saulis nō p̄sternerent aio:q: ipse ōfen/deret eos sicut defendebat saul.(Tū me vnxit domus † Juda regē sibi).i.iam sum vnctus in regē a domo iuda iō nō putetis vos eē sine rege:q: q̄q3 ego nō sim rex vr̄ tm̄ pugnabo p̄ hostes vestros velut si essem rex vester.
¶(Abner aūt.)Hic ponit scām huius.c.s. bisboseth in regē istitutio q̄ fuit q̄si codē tpe cū vnctiōe dauid.Sciē/dum aūt q3 mortuo saule dispsus fuit totus exercitus. Abner tm̄ princeps militie saulis qui relictus fuerat de bello p̄gregauit exercitū ⁊ accepit bisboseth filiū sau/lis:vnxitq3 eū i regē:⁊ dr̄ (Abner aūt filius Ner.)Jste † erat patruelis saulis.s.filius frīs p̄ris saulis. ambo.n. † erāt fily duoꝝ fratrū pce.li.c.14.(Princeps exercitus saul.)Hic abner accepit Saul in p̄ncipē militie a p̄n/cipio regni sui pce.li.c.14. ⁊ fuit semp princeps q̄diu vixit saul.mortuo quoq3 illo fuit p̄nceps exercitus bis/boseth.(Tulit bisboseth filiū saul.)Jste solus relictus † fuerat de filys saulis.tres.n.mortui fuerāt in bello cū saule.pce.li.c.vlti.iste aūt nō init ad bellū:q: forte ine/ptus erat ad illud nō qdez ex etate:q:.40. annoꝝ erat nūc cū factus est rex vt p3 in lra:s3 ex pusillanimitate. qō satis appet:q: toto tpe quo regnauit nihil dignu3 rege egit.(Et circūdurit eum p castra).i.durit abner bisboseth p castra ad ꝟ q3 faceret eū regē. ¶Que/ret aliqs qūo abner potuit ducere bisboseth p castra: q: iam dispsa fuerāt castra saulis:p̄ius.n.q3 ipse more/rer isrlite fugerāt.pce.lib.c.vlti. ¶Andreas rñdet q3 vocarī hic castra aliq̄ loca ad q̄ puenerūt isrlite vt ha/bitarēt simul:q: iam non audebāt habitare dispsi timore philistinoꝝ.hoc aūt ꝟ aliq̄ pbabilitatē:q: pce.li.c. vlti.dr̄ q3 videtes isrlite q erāt trās iordanē mortuū sau/lem ⁊ filios eius reliq̄rūt ciuitates suas ⁊ fugierūt:ve/nerūtq3 philistini ⁊ habitauerūt ibi. ¶Alr tm̄ dici pōt q3 lra nra posuit castra ex equocatiōe lre hebraice: q: in hebreo ponit (Mahanayn.)vbi nos hēmus castra: ⁊ † est equocū ad significādū castra:vel ad significādū no/men loci cuiusdā vel terre.de ꝟ p3 Gen̄.32.cū dr̄ q3 Ja/cob obuios hūit angelos dei qñ introiuit in terrā chā/naam:⁊ appellauit nomē loci illius manayn.i.castra: de hoc loco ēt p3 Josue.13.fuit.n.datus in sortē dimi/die tribui manasse:nunc aūt pōt intelligi lra hebraica dupl̄r. Uno mō q3 abner circūdurit bisboseth p ma/hanaim.i.p terrā illā q̄ sic vocat:⁊ ibi p̄stituit eū regē. istū sensum secuntur ois hebrei ⁊ multi de doctoribus nris:vt Andreas ⁊ historia scholastica. Alio mō pt dici q3 circūdurit eū abner p castra.i.p multitudinē militū cōgregatoꝝ:⁊ ibi p̄stituit regē illū. Jstū sensu3 secutus est Hieronymus in trāslatione nra ⁊ est rōnabilio:naz ad ꝟ q3 p̄stituere aliqs in rege3 oportebat q3 fieret de cōsensu populi.ideo credēdū q3 abner q erat princeps militie cū quo aliqui milites māserāt fugiētes ō bello cōgregauerit exercitū israelitaꝝ vt de consensu illoꝝ institueret bisboseth in rege3: ⁊ tunc circūdurit eum abner p castra.i.per multitudinē exercitus cōgregati ad instituendū regē.(Regēq3 constituit sup galaad).i. † Abner cōstituit bisboseth in regē:nō q3 ipse ei regnu3 traderet:q: totus populus illud tradidit: q: tm̄ Abner tanq3 princeps militie indurit exercitū ⁊ totū populu3 ad cōsentiendū in bisboseth vt in regem dr̄ cōstituisse eū regē:dr̄ aūt p̄stitut⁹ sup galaad:q: galaad erat vna puincia in terra israel q̄ partim pertinebat ad tribu3 rubē ⁊ partim ad tribū gad: de quo Deute.3.⁊ Josue 13.(Et super giessuri).i. constitutus est rex super ter/ram giessuri. ¶Sciendū q3 habitatores terre giessuri non erāt israelite sed gentiles habitantes intra termi/nos terre chanaan:quos poterant israelite iuste occi/dere ⁊ occupare terrā: sed noluerūt vt p3 Josue.13.s. noluerunt q3 disperdere fily israel giessuri ⁊ machati

⁊ habitauerūt

Qō.10. A Quo ab/ner duxit bisboseth p castra cū eēnt dispsa

Responsio Andree.

Alia rñsio.

B † Giessuri gē tiles habi/tātes intra terminos chanaan.

7 habitauerūt in medio israel vsq3 ad pñtez die. ꝙ istos pupulos gessuri dauid agebat prædā 7 pugnaz qñ erat in terra philistinoz: vt p3 prece. lib. 27. c.

¶ Quo bisboseth potuit cōstitui rex super Giessuri cuz Giessurite non essent hebrei. Qō. XI.

Qō. II. **Queret** aliqs quo bisboseth potuit ꝑstitui rex sup terrā giessuri: q3 giessurite non erāt hebrei 7 ipsi p se bēbāt rgē ō stirpe sua. qō p3: q3 dauid accepit vroꝛē filiā tholomai regis giessuri: vt p3 seq. c. 7. j. 13. dr̄ ꝙ fugit absalō ad regē giessuri: ꝙ nō poterat

A

ꝓ resp̄sio. bisboseth rex fieri sup giessuri. ¶ Aliqs aūt rñdebit ꝙ ista fuerūt diuersis tpib9: iō potuit vtrūqz stare. ¶ Dicē duz ꝙ non stat: q3 idē tps fuit: nā bisboseth vnctus est i regē eo tpe q̄ dauid regnabat in hebrō: vt p3 hic: 7 tñ eo tpe dauid accepit in vroꝛē filiā regis giessuri: vt p3 seq. c. cū in hebrō accepit filiū de illa: 7 ibi solū mansit

Contra. Alia rñsio. dauid septez annis 7 dimidio. ¶ Rñ̄ est ꝙ giessurite erāt gētiles 7 semp hūerūt iter se regē de stirpe sua: q3 israelite ℔ pmittebāt cū nollēt delere eos. Credēdum tñ ꝙ israelite acceperint illos in tributarios: 7 hrent aliqꝫ iurisdictionē in terra eoꝛ cū ex sola mia pmittrēt eos viuere: vt p3 iosue. 13. iō reges israh dñabant sup giessuritas: 7 q3 bisboseth succedebat nūc sauli in regnū: efficiebat nouus dñs giessuritaz: 7 pp hoc dr̄ ꝙ cō stitutus ē rex sup giessuri: semp tñ fuerūt reges sup giessuri ō stirpe illaz gētiū. nā postꝫ fuit factus dauid rex sup totū israh mabat i giessuri rex tholomai q erat rex

† nūc qñ ꝑstitus ē bisboseth rex sr̄ israh 7 giessuri. ¶ (Et sup iezrael.) Ista ē ciuitas q̄dā sup quā regnauit bisboseth. ¶ Sz obijcit ꝙ nō potuerit regnare sup iezrael

Obiectio. B Jezrael due ciuitates: sup qrū vna regnauit Dauid 7 super alia bisboseth. q3 iezrael erat ciuitas i sorte iude: vt p3 iosue. 15. dauid tñ regnabat sup tribuz iude: vt p3 hic. ꝙ bisboseth nō regnabat sup iezrael. ¶ Rñ̄ est ꝙ bisboseth regnauit super israh 7 iezrael eo ꝙ erāt due ciuitates vocate iezrael: quaꝛ vna erat in sorte iude: de qua dr̄ iosue. 15. 7 sup istā rgnabat dauid: 7 ista ē apud quā erāt mōtes gelboe 7 posuerūt israelite castra: vt p3 prece. li. c. 29. Alia iezrael erat in sorte effrai: de qua dr̄ iosue. 17. vbi destribuunt ciuitates Manasse 7 Effrain. 7 sup bāc regnauit bisboseth: notatur autez ista ciuitas q3 erat valde excellēs. Sile aūt ē i multis alijs ciuitatibus: q3 sepe sunt due vel tres ciuitatez eiusdē nois sicut ciuitaꝫ assoꝛ. nā in tribu iuda erant due ciuitates noie assoꝛ: vt p3 Josue. 15. 7 in tribu neptalin erat alia ciuitas assoꝛ: vt p3 iosue. 19. sic ēt fuit vna ciuitas noie Edrai in dimidia tribu manasse: de q̄ Josue. 13. 7 fuit alia ciuitas Edrai in sorte neptalim: iosue. 19. sic ēt erat vna ciuitaꝫ Bethleen in sorte iude: vt p3 Matth. 2. 7 Michee. 5. 7

† alia bethleē i sorte zabulō. Josue. 19. (Et sup effrai). i. regnauit sup tribū effrain. notanr̄ hic filij effrain: q3 ista tribus erat valde excellēs 7 honorabilis iter israh tas: 7 ℔ pp Joseph prem effrain: vnde tribus effrain fuit fcā vna de quattuoꝛ pncipalibus cū erāt israhte in deserto: 7 cū eēnt oēs duodecim tribus sub q̄ttuoꝛ vexillis: vnū illoꝛ datū fuit tribui effrain: vt p3 Nu. 2. 7 erat tribus effrai pnceps sup tribū manasse 7 beniamī: vt p3 ibidē.

† (Et sup beniamin). i. ēt regnauit bisboseth sup tribuz

† beniamin: notanr̄ hic tribus beniamin: q3 erat honora/

† bilis pp stirpē regiā. nā saul erat ō tribu beniamī. (Et sup israh vniuersum). i. ēt regnauit sup oēs alias tribuꝫ

† israh: excepta tribu iuda i qua regnabat dauid. (Quadraginta annoꝛ erat bisboseth cum regnare cepisset sup israel.) Hic ponr̄ etas bisboseth qñ cepit regnare 7 qd fcm fuerit tpe suo. ¶ Sciēdū aūt ꝙ Rabanus dicit ꝙ bisboseth natus est anno quo cepit regnare saul 7 hoc colligit ipse: q3 dr̄ hic ꝙ erat q̄draginta annoꝛū bisboseth qñ cepit regnare: 7 ꝑce. lib. c. 13. dr̄ ꝙ filius vnius anni erat saul cū regnare cepisset. i. hēbat tunc filiū vnius anni. s. bisboseth: regnuz aūt saulis fuit an/

C bisboseth quo anno ꝑis natus est.

Opio Ra. noꝛ q̄draginta: vt p3 Act. 13. iō necesse erat ꝙ bisboseth nasceret ꝓmo anno quo cepit regnare saul. ¶ Sz ista ꝓbatio Rabani ōficit. nā saul nō regnauit āniꝫ qua draginta sz viginti solū: 7 cū dr̄ Act. 13. ꝙ regnauit q̄/ draginta annis. Dicendū ꝙ cōputaꝛ ibi tps samuelis 7 saulis: tps aūt samuelis fuit annoꝛ viginti: vt colligit ꝑce. li. c. 7. 7 ibi declaratuz est: ꝙ si nasceret bisboseth primo anno quo regnauit saul solū: eēt viginti annoꝛū: nūc erat tñ quadraginta: iō opz ꝙ natus fuerit viginti annis ante principiū regni saulis. hoc ēt p3 seq. li. c. 6. dr̄. n. ibi ꝙ ab exitu ō egypto vsq3 ad fundationē tēpli fluxerunt. 480. si tñ cōputētur tēpoꝛa media iudicuz 7 reguz 7 denr̄. 40. anni sauli preter annos samuelis reperientur anni. D. ab exitu de egypto vsq3 ad fundationem tēpli: opz ergo ꝙ. 40. anni quos scriptura tribuit sauli: intelligant eē saulis 7 samuelis: vtriqz dādo viginti: 7 sic bisboseth. 20. annoꝛ erat qñ cepit regnare saul. ¶ Sciēdū aūt ꝙ bisboseth vocat aliqñ ysbaal: vt p3 primo Paralipo. c. 8. 7 ista duo idē significāt: q3 bisboseth interpretat vir verecūdie vel cōfusionis. i. dignuz verecūdia vel ꝓfusione: ysbaal aūt interpretat vir idoli: 7 ista duo idē sunt: q3 idolū in hebreo vocat cōfusio. nā dignus cōfusione est q idolū facit 7 colit. (Et duobus † annis regnauit.) Paruū. n. fuit tps regni huius 7 cū infelicitate. nā semper decrescebat honoꝛ 7 status suus q̄uqz ipse vita simul 7 regno caruit. ¶ Queret ali/ Qō. 12. qs an bisboseth regnauit pluꝫ duobus annis. ¶ Ali quis dicet ꝙ nō: q3 scriptura dicit hic ꝙ regnauit duo/ bus annis: 7 est terminus precisus: q3 alioquin si pluribus annis regnasset: nō ꝑficiebat ad aliqd: q3 ita posset dici ꝙ regnauit vno mēse: ꝙꝫ regnasset. 10. ānis. ¶ Jn ꝓmiū vr̄ ꝙ regnauerit pluꝫ duobus annis: q3 dauid regnabat sup tribū iuda: 7 bisboseth sup reliquuz israel: moꝛtuo aūt bisboseth vniuersus israel accepit dauid i regē. Dauid tñ regnauit septē annis 7 dimidio sup tribum iuda p3iuꝫ regnaret sup totū israh: vt p3 hic 7. j. gnto: ꝙ vr̄ ꝙ toto isto tpe septē annoꝛ 7 dimidij vel q̄si regnauerit bisboseth sup israh. ¶ Jtē p3 q3 alr̄ daretur ꝙ mās fisset israh nō bñs regē gnqz annis 7 dimidio post moꝛtē bisboseth. sz ℔ nō stat: q3 nō posset tāto tpe populus manere sine rectoꝛe nec vellet: sed vel de seipsis vel de extraneis aliquē regē accepisset: sz post moꝛtez bisboseth nō acceperūt aliquē nisi dauid in regē. ergo pauco tpe moꝛtuus fuit bisboseth ante qꝫ israelite vniuersi acceperēt dauid in regē: 7 hoc fuit postꝫ regnauerat septē annis 7 dimidio in hebron: 7 bisboseth cepit regnare sup israh eo tpe quo dauid cepit regnare in hebron: ꝙ bisboseth regnauit quasi septem annis 7 dimidio. ¶ Jtē p3 q2. j. c. quarto ponr̄ de moꝛte bisboseth. 7 imediate i. c. 5. subdr̄ quomō israelite vnrerint dauid in regē quasi nihil interciderit iter vtrūqz. ergo vr̄ ꝙ modico tpe post moꝛtem bisboseth fuerit dauid vnctus in regē sup israh: ꝙ bisboseth regnauit q̄si septez annis 7 dimidio. Cum aūt dr̄ in lra ꝙ regnauit duobus annis sup israel: nō est intelligēdū ꝙ totū tps regni sui fuerit solū duoꝛ annoꝛ: sed intelligit ꝙ trāsierant duo anni de regno suo vsq3 ad tēpus quo facta sunt ea que habenr̄ in littera: istud aūt est bellū inter viros dauid 7 bisboseth: 7 est sensus ꝙ postꝫ cepit regnare dauid in hebron 7 bisboseth in israel fluxerunt duo anni de regno bisboseth in pace: 7 postea insurrexerūt magne cōtentiones inter domū dauid 7 bisboseth: 7 ille duꝛauerūt magno tēpoꝛe quasi p quinqz annos sequētes vsq3 ad moꝛtē bisboseth. simile autē habeꝛ precedēti lib. c. 13. f. filius vnius anni erat saul cum regnare cepisset 7 duobus annis regnauit super israel: 7 tamē manifestum est ꝙ plusqꝫ duobus annis regnauit: cuz Act. ca. 13. dicatur ꝙ regnauerit. 40. annis. nec etiam potuerunt fieri illa omnia que ipse fecit in duobus annis: sed intelligitur ꝙ regnauit duobus annis. s. ante qꝫ faceret bellum contra philistinos: de quo ibi habetur.

Impugnatio.

A bisboseth rgnauit. 7. annis: sz tm̄ duobus in pace.

¶An his boseth peccauerit vsurpando regnū Dauid ⁊ Abner prouocando ad hoc populum. Qō. XIII.

Qō. 13. **Queretur** vlteri⁹ an his boseth peccauit vsurpādo regnū qō debebaꝫ Dauid ō iure: ⁊ an peccauerit Abner puocādo ppm ad ꝺ vt cō stituerēt his boseth in regem. ¶Aligs dicet ꝙ vterqꝫ peccauit: qz inter israelitas regnū non dabaꝫ p succes sionē a ꝑn⁹ sed p dei electionē. Dauid aūt fuit electus a deo ⁊ vnctus p samuelē: ⁊ saul cū posteritate sua re/ probatus est. ió peccabāt isti tāq̄ vsurpātes alienū ius.

a

hebreoꝝ quoꝝdam opinio.

¶Rñdēdū est ꝙ hebrei qdā volūt ꝙ his boseth habue rit ius regnādi. vñ Ra. sa. dicit ꝙ mortuo saule cū vel/ let abner ist̄ituere his boseth i regē: ppls repugnabat dicēs ꝙ nō ptinebat regnuꝫ ad his boseth: ſꝫ ad dauid. abner aūt ꝓbauit ex scriptura ꝙ regnare ꝺberet his bo seth: qz deus dixerat Jacob: reges egredienꝫ de lūbis tuis. Geñ. 35. ⁊ tñ tūc oēs filij iacob nati fuerāt ꝓter beniamin. vt ꝑz Geñ. 29. ⁊ 30. iūcto. 35. ió de beniamin futuri erāt reges saltē duo: ſꝫ solū ꝑcesserat vn⁹. ſ. saul ió poterat adhuc filius eius regnare. ¶Jst̄ō nō est ve risile ꝙ illud ꝑdicauerit abner. dato tñ ꝙ sic diceret nō ꝓbaꝫ aliqꝺ ius his boseth ex ꝺ: qz cū dī: reges egredi ētur de lūbis tuis: nō intelligiꝫ ꝙ de filys aut filio nasci turo ipsi iacob: reges egrederenꝫ: ſꝫ ꝙ ꝺ posteritate ia cob essent reges. dī aūt egredienꝫ: qz q̄q̄ filij de ꝗbus nasciturī erāt reges nati eēnt: tñ ipsi reges nondū erāt nati. ⁊ qñ nascerenꝫ diceret ꝙ egrediebanꝫ ꝺ lūbis ia cob. ⁊ sic nō ꝓstabat ex illo dcō: an aligs rex futurus eēt de tribu Beniamin. ¶Jtē dato ꝙ multi reges futuri eēnt de tribu beniamin: nō constabat ex ꝺ ꝙ his boseth hāret ius regnādi: qz poterat ꝺ itelligi de alys viris de tribu beniamin g ist̄ituerenꝫ in reges tūc vel alio tpe: ſꝫ magis ꝓstabat ḡriū. ſ. ꝙ non hāret ius regnādi his bo seth cū dñs elegisset dauid ⁊ reꝓrobasset stirpē saulis.

B

Rñsio au// ctoris ꝙ nō peccauit.

¶Nūc aūt dōm ꝙ q̄q̄ his boseth nō hāret ius regnādi pp predicta: tñ nec oñdit ꝙ peccauerit ex predictis ac/ cipiēdo regnū ⁊ ꝑcurando illud hāre. ¶Pro quo scien dum ꝙ inter iudeos nō erat sicut inter alias gētes. nā in alys erāt reges ab antiquo ⁊ ꝓueniebat illis ius re gnādi a successione in tñ ꝙ si gs in ꝓiudiciuꝫ illoꝝ re/ gnare vellet peccaret vsurpans ius alienū. Inter he/ breos aūt nō fuerāt reges ab antiquo: qz primus illoꝝ fuit saul. Jō nullū ius adhuc cātum erat in posteris ad succedēdū i regno: qz tñ inter alias gētes regna ex suc cessione deriuabanꝫ: sic inter hebreos futurū erat nisi quatenus illud deus ꝓhiberet vel populus vellet ha/ bere aliud genus principatus: nūc g̃ mortuo saule non peccabat abner conādo trāsferre regnū in his boseth: nec his boseth recipiēdo illud quousq̄ populus dissen tiret vel deus ḡriū iuberet: populus aūt nō dissensit sed vnxit sup se in regē his boseth: ideo ex hac pte nō erat peccatū: restabat aūt scōm. ſ. an deus ꝓhiberet: hoc āt impediebat his boseth: qz deus abiecerat saulē ⁊ po/ steritatē suā ne regnarēt: ⁊ elegit dauid ꝑce. li. c. 15. ió nō poterat iuste regnare his boseth. ¶Sꝫ adhuc dicē dum ꝙ ista electio dei ⁊ vnctio dauid nō erat manife/ sta: qz occulte fuit facta ne cognosceret a saule ꝑce. li. c. 16. ió dū vixit saul nunq̄ fuit cognitū p certitudinez: saltē publice an deus elegisset dauid q̄q̄ erat aliqualis fama. nā ⁊ ipse saul dixit ad dauid se scire ꝙ ille regna turus erat prece. li. c. 24. hoc tñ nō dixit tanq̄ sciēs p reuelationē ꝓpheticam: sed p quedā indicia. ſ. qz deus erat cū dauid: vt ibidē declaratū est: ⁊ sic nūc quoq; du bium erat an deus elegisset dauid: ⁊ q̄q̄ aliqualē scru/ pulū hāret de hoc his boseth nō peccabat conādo acq/ rere regnū: nec tenebaꝫ illud postq̄ acqsitū esset dimit tere nisi ex pte dei certificaret ꝑ aliquē ꝓphetaꝫ ꝙ di/ mittere dēret regnū: qz tūc si vlterius conaret illō pos sidere: peccaret. Sed nunq̄ fuit fcā aliqua notificatio his boseth ꝓphetā ꝙ dimitteret regnū israel. ió semp illud iuste tenere potuit. (Sola autez domus iuda). i. sola tribus: aliqñ enim vocabatur domus: aliqñ tribus siue ꝓgenies: qz oēs q ab eodē ꝓgenitore sunt: de eadē domo vocātur: ⁊ iste modus est ēt apud poetas. nā Vir gilius primo eneidos dicit: oēs romanos esse domum assarati q troianus fuit ingens. Cū domus assarati gre ciam claraſq̄ micenas. Jmperio reget victis dñabit regis. i. romani subyciēt sibi greciā. (Seqbaꝫ dauid.) i. sola ista tribus iuda hēbat dauid in regē. relique aūt tribus hēbāt his boseth. Nec tñ peccabant ille tribus q̄ acceperāt his boseth i regē q̄q̄ deus elegisset dauid: qz eodē mō excusanꝫ quo abner ⁊ his boseth: vt. s. di/ ctum fuit. (Et fuit numerus diez quos cōmoratus est dauid imperāſ i hebrō.) hic ponit ꝓs regni dauid sup iudā: ⁊ ponit cōpletū. fuit aūt dauid i hebron toto tpe quo fuit rex sup iudā. cū aūt factus est rex sup israel ce pit habitare in hierlem: vt ꝑz infra gnto: ⁊ vocata est hierlem ciuitas dauid. (Septē annoꝝ ⁊ sex mensiū.)

Aliq volūt ꝙ cū totū regnū dauid fuerit. 40. annoꝝ: vt ꝑz infra gnto ⁊ seq. li. c. 2. ꝙ isti sex mēses defecerint ō triginta tribus annis ꝗbus regnauit sup israel: de quo in ꝓcal. capłis. ⁊ volunt ꝙ solū regnauerit sup israel triginta duobus annis ⁊ dimidio. Aly aūt dicūt ꝙ re/ gnauerit. 33. annis cōpletis sup israel: ⁊ sup iudaz re/ gnauerit septē annis ⁊ dimidio: ⁊ cū dī ꝙ regnauerit 40. annis super iudā ⁊ israel infra quinto. c. intelligē/ dum est ꝙ insuper fuerint sex menses: scriptura tamen raro curat de numeris imperfectis.

¶(Egressusq̄ est abner.) hic ponit tertium huius. c. ſ. vt⁹tusq̄ regni ꝓcessus: fuit aūt ꝓcessus inequalis: qz re/ gnū dauid sup iudā semp ibat ꝑficiēs: regnū aūt his bo seth semp erat deficiēs: vt ꝑz. c. seq. ſ. facta est lōga cō certatio inter domū saul: ⁊ inter domū dauid: dauid ꝓ/ ficiens: ⁊ semp seipso robustior. domus aūt saul decre/ scens quotidie. ¶Fuit aūt detrimētū domus saulis in duobus. ꝓmo in viroꝝ his boseth debellatione. Sc̄o in abner cū dauid cōfederatione seq. c. Prima in tres qz primo ponit bellatoꝝ cōgregatio. Secundo partis his boseth effugatio. Tertia belli cessatio. Secūda ibi (Fugatusq̄ est abner.) Tertia ibi (Persequētibꝰ aūt.)

¶Circa primū dī (Egressusq̄ est abner filius ner). i. hic describit principiū belloꝝ gestoꝝ inter his boseth ⁊ dauid: ⁊ nō inceperūt ista bella a principio regni vtri usq̄: ſꝫ iam duo anni elapsi fuerāt de regno his boseth ⁊ dauid: ⁊ hoc est qō dī. s. ꝙ his boseth duobus annis regnauit super israel. ſ. in pace anteq̄ inciperēt bella. de ꝗbus hic: postea aūt regnauit qnq; annis in bellis.

(Et pueri his boseth). i. serui his boseth. pueri. n. non denotāt hic etatē sed subiectionē: ⁊ iste modus est fre/ quētatus in scriptura. sic. n. accipitur ꝓcedēti li. c. 21. ⁊ 25. de pueris dauid. (De castris in gabaon). Nō po nitur hic gabaō in ablatiuo tanq̄ eēnt castra i gabaō sed ponitur in actō. ſ. ꝙ veniebāt de castris in gabaō: ⁊ ponit hic in hebreo (Mahanayn.) qō equocum est ad castra ⁊ ad locū vel vbē sicut. s. accipiebaꝫ. Et est sensus ꝙ abner ⁊ serui his boseth egressi sunt de ca/ stris. i. de loco in quo erāt castra. ſ. qz forte his boseth habebat in aliquo loco cōgregata castra pp bella que videbat iminere sibi: ⁊ inde accepit abner princeps mi litie aliquos viros secū ⁊ iuit in gabaō vbi occurrit ei ioab. ¶Sciēdū ꝙ gabaō est q̄dā vbs i sorte beniamin vt ꝑz iosue. 18. in hoc loco erat sanctuarium: tūc ⁊ fue/ rat tpe saulis: fuitq̄ toto tpe quo regnauit dauid: ꝙ ꝑz qz finito tēplo salomonis trāstulit salomō altare holo/ caustoꝝ: vt ꝑz. 2. parali. 1. ⁊ posuit illud in tēplo quod edificauerat: vbi tñ altare holocaustoꝝ erat: erat san ctuariū. fuit aūt trāslatū sanctuariū i gabaō ō vbe nobe qñ deleuit illā saul: de q̄ ꝓcedenti li. c. 22. (Porro ioab filius saruie.) Jste ioab erat princeps militie dauid sicut abner erat princeps militie his boseth. ideo isti facie/

bant

† † † †

bant bella regibus nō euntibus illuc.dr̄ ō ioab ꝙ erat filius saruie:est.n.saruia nomen mulieris q̄ tres filios habuit.s.ioab:abisai : ℣ assael:vt ꝑ infra in lr̄a . Jsta erat soror dauid:nā habuit dauid duas sorores ℣ septē fratres:nomina sororū erāt abigail ℣ saruia : de saruia nati sunt tres.s.ioab:abisai : ℣ assael.de abigail natus est amasa q̄ postea fuit ꝓnceps militie dauid:℣ occidit eum in dolo ioab: vt ꝑ infra. 20. (Et pueri dauid egressi sunt).i.viri dauid egressi sunt cuꝫ ioab qꝛ ipse erat ꝓnceps militie ℣ ad mādatū suū totus exercitus mouebaṫ.(Et occurrerūt eis).s.ioab ℣ puer dauid occurrerunt abner ℣ pueris bisboseth:hoc aūt eē poterat:qꝛ forte iaꝫ interciderāt iter domū dauid ℣ bisboseth alīq̄ bellorū origines:℣ ob hoc cōuentuꝫ fuerat ꝙ duces ex vtraq̄ pte ꝓuenirēt ad bellū in loco cōmuni: ℣ tūc occurrerunt sibi apud gabaon. Aliter pōt dici ꝙ nō exierūt isti duces ex vtraq̄ pte ad pugnandū tanq̄ conuenissent de pugna inter se:sed vterq̄ discurrebat per terrā suā.nā cū regnū bisboseth ℣ dauid eēnt hostilia duces vtriusq̄ ptis discurrebant ꝑ extremitates regni sui ꝓuidēdo vigiląter ne hostes inuaderēt terrā eorū ad ꝓdas.accidit aūt ꝙ isti duo duces occurrerēt sibi in extremitatibus regni:℣ ibi pugnauerūt.Qꝛ autē nō ꝓuenissent intētiōe pugnādi apparet:qꝛ postq̄ cōuenerūt dixit abner:surgāt pueri ℣ ludāt coram nobis:℣ surrexerūt.12.ex vtraq̄ pte:si tñ habuissent intētionē pugnādi:vtrinq̄ tota acies pugnasset. (Juxta piscinā gabaon).i.occurrerūt sibi apud piscinā vbis gabaō.est enim gabaō in extremitate sortis beniamin in cōfinibus iude ℣ beniamin.iō potuerūt ambo duces venire vsq̄ ad illuꝫ locū:glibet ꝑ terram suā:erat aūt in loco illo piscina.i.q̄dā lacus magna q̄ vocaṫ piscina ꝑ antifrasin qꝛ piscibus caret:erat aūt ista in agro iuxta vrbē gabaon.(Et cū in vnū ꝓuenissent).i.iuxta piscinā illaꝫ stetissent.nō quidē ꝙ stetissent in vna ꝓgregatione cuꝫ dicaṫ imediate ꝙ sederunt e regione:sed ꝓuenerunt in vnū.i.apud vnū locū:qꝛ ambo duces erāt apō piscinā. (E regione sederūt).i.sederūt ex oppōsito vel a frōte: sunt.n.iste due dictiones:q.e.est ꝓpositio deseruiēs ablatiuo.(Hy ex vna pte piscie ℣ illi ex altera).i.nōcō uenerūt isti duo duces in vnū locū qꝛ erāt hostes : sed fuit piscina media inter eos:℣ hinc ℣ inde nūcy medy discurrebant per quos abner ℣ ioab colloquebāntur. (Dixitq̄ abner ad ioab.)Hic ponit origo belli:qꝛ non cōuenerāt isti duces ad pugnandū:ſꝫ ex ludo istorū puerorum secuta est pugna. (Surgāt pueri ℣ ludāt coraꝫ nobis).i.surgāt alīq̄ iuuenes ex pte tua:℣ totidē ex pte mea:℣ ludāt.s.pugnādo:nā ars gladiatoria vulgariter ludus vocaṫ.(Et rñdit ioab surgāt.) Cōsensit ioab victo abner pp duo . Primo qꝛ non putabat viros iuda minores animo ℣ robore eē viris beniamin vnde poterat cōfidere in eorū bello.Scō qꝛ si hoc recusaret videretur timidus:qō esset magnū dedecus ℣ ex hoc audaciam ꝓestaret hosti.

¶An abner ℣ ioab peccauerint faciēdo ꝙ surgerēt iuuenes ex vtraq̄ pte ad pugnandum. Qō.XIIII.

Qō.14.

A Abner ℣ Joab peccauerūt faciendo ꝙ pueri eorū pugnarent ad inuicē magis tñ abner.

Queret aliquis an abner ℣ ioab peccauerūt faciendo ꝙ pueri surgerēt ad se occidēduꝫ. ¶Rñdendū est ꝙ qñ bella sunt licita ex ea parte qua bellū iustum est licita est occisio ℣ ꝓeda:hic tamē nondū erat bellum ortū nec erāt vtrinq̄ facte iniurie aut dāna pp que posset aliqua pars fouere iustū bellū. ſꝫ gcūq̄ illud moueret iniuste ageret:nūc ēt nō fuit per modū belli introductus iste ludus : sed qꝛ isti duo duces erāt ex ptibus ꝑuys:voluit abner ostēdere fortitudinē regni bisboseth super regnuꝫ dauid:℣ ad hoc voluit ꝙ alīq̄ de parte sua cōgrederētur singulari certamine cuꝫ totidem de parte ioab:nō tñ fuit interposita aliqua cōditio de parte vincēte : sicut in singulari certamine dauid ℣ goliat.ꝓcedēti li.c.17.fuit aūt secuta mors ex ista pugna pugnorū:℣ manifeste ꝓesumebatur ꝙ aliqui morerētur ex tali ludo ad oñendā fortitudinez.ideo peccatū fuit vtrinq̄ ſꝫ inequale.Abner qppe peccauit nimis qꝛ ipse incitauit ioab ad hoc : scō qꝛ ad oñendā virtutē suā volebat ꝙ aliqui morerētur:℣ nō erat ista iusta cā pugne:ꝓesertim qꝛ istud erat duellum cū singuli viri singulari certamine pugnarent: vt declaratū est ꝑcedenti li.c.17. ¶Joab aūt nō tñ peccauit eo ꝙ ipse nō incitauit ad hoc:sed ꝓsensit incitāti. scō qꝛ quasi coactus hoc egit ne incideret in magnaꝫ verecundiā ℣ daret hostibus occasionē magis audēdi cōtra viros iuda.nō pōt tñ totaliter excusari peccatum ioab:qꝛ lꝫ verecūdia eēt ꝙ nō suscipet cōditionē singularis certaminis quā offerebat abner:tamē potius debuisset ruborē pati q̄ iniuste morti consentire.iō deus recte iudicauit:qꝛ abner q̄ ꝓuocauit ad istā pugnaꝫ iniuste victus est ab eo quē ꝓuocauerat : qꝛ tñ ioab nō erat ꝓorsus īmunis a culpa aliqui cecidernut de pte eius:sed plures de pte abner. nā mortui sunt ex parte abner.360.ex pte aūt ioab solum.20.vt ꝑ infra in lr̄a. (Surrexerunt ergo).s. pueri ex pte ioab ℣ abner ad ludendū . (Et trāsierunt numero.12.ō beniamin.) Nā fuerat dcm quot pueri surgerēt:qꝛ tñ ex pte abner reperti sunt duodecim viri fortissimi:voluerūt illi.12.cōgredi cū totidē de viris ioab:dr̄ aūt ꝙ isti viri erant ō beniamin:qꝛ q̄q̄ abner esset dux sup.xi.tribus sup quas regnabat bisboseth:tñ solū accepit istos.12. viros de tribu beniamin:eo ꝙ illi erāt fortissimi ℣ animosi nimis. nā semel pugnauit tribus beniamin ꝑ oēs tribus israel ℣ obtinuit bis victoriaꝫ:occiditq̄ de israelitis multos vt ꝑ Judi.20.accepit ēt abner viros potius de beniamin q̄ de alys tribubus eo ꝙ isti maius desiderū pugnandi habebant ꝙ bisboseth q̄ ceteri:qꝛ rex erat de tribu eorū.(Ex pte bisboseth filij saul).i.isti.12.surrexerunt ꝓ bisboseth.(Et duodecim de pueris dauid.) Cuꝫ vidit ioab duodecim paratos ex pte abner:elegit totidē de pueris suis viros fortissimos ℣ isti erāt pueri dauid.(Apprehensoq̄ vnusq̄sq̄ capite cōparis sui).i. cum essent.12.vtrinq̄ fcm̄ est singulare certamen:℣ q̄libet apprehendit caput comparis sui.i.illius cuꝫ quo ibat pugnā tenēs illū ꝑ capillos vel ꝑ collū:℣ infixit ei gladū ℣ sic ꝓsumata est pugna. (Defixit gladū i latus ꝑuꝫ).i.glibet defixit gladū in latere socy sui cū q̄ pugnabat:℣ fuit hoc fcm̄ simul.erant quippe isti quasi inermes ℣ tenuerūt se ꝑ capillos:simulq̄ se inuicē gladys pcusserūt:℣ fuit percussio vnica:qꝛ glibet dū percutiebat pcutiebaṫ ℣ nō poterat repercutere ꝓe dolore ℣ ꝓueniēte morte:nec tñ opus erat repcussione:qꝛ ex vnico ictu glibet illorū occubuit.(Et ceciderūt sil) .s. oēs ceciderūt simul mortui qꝛ oēs simul percussi sunt eadē percussione:nec potuit aliqs euadere gladiū comparis sui qꝛ quasi inermes erāt. (Uocatūq̄ est nomen loci illius ager robustoꝝ).i.ille ager apud piscinā gabaon i quo fuit illud bellū accepit nomē ex bello illorū iuuenū.℣ dictus est ager robustoꝝ:qꝛ robustissimi.i.animosi valde videnṫ fuisse illi iuuenes q̄ sic spōte ad mortem iuerūt:nā nullus illoꝝ pugnabat cū spe superandi: sed vt mortēs cōparez suū hostē occideret.In hebreo habeṫ (Uocatū est nomē loci illius ps lapidū duroꝝ.) Nā ponit zirem:qō significat lapideꝫ duros:tale enim nomē ponit Exo.4.vbi littera nr̄a dicit:tulit sephora acutissimā petraꝫ . hic tñ eguocauit lr̄a hebraica istud nomē ad viros fortes sicut significabat lapides fortes: ℣ ponitur in hebreo pars vbi nos dicimus ager.Et est sensus ꝙ locus ille vocatus est pars.i. possessio robustorū:qꝛ tñ erat locus ille ager littera nr̄a vocauit agrū robustoꝝ.(In gabaon).i.iste ager est in gabaō.s.apō vrbē:qꝛ ista pugna nō fuit intra vrbem eo ꝙ ioab non ausus fuisset introire in vrbē hostilē.nā gabaon erat in sorte beniamin ; neq̄ permisissent hoc viri beniamin.

B Ager robustorum vbi pueri ioab ℣ abner pugnauerūt.

(Et ortum est bellū durū satis ī die illa).i.postq̄ ceciderunt illi.24.viri fortes dolēs vtraq3 pars incitauit bellū ⁊ pugnatū est in acie.(Fugatusq3 est abner.)Hic ponit partis abner effugatio.s.postq̄ mortui sunt.24.viri pugnauerūt due partes vtrīq3 apud piscinam gabaon vbi prius erāt:⁊ cum diu pugnassent tandē preualuit Joab ⁊ fugati sunt Abner ⁊ pueri sui a pueris Dauid.(Erāt aūt ibi tres filij Saruie.)Ista Saruia erat soror Dauid ⁊ genuit tres filios. de quo prō paralipō.(Joab ⁊ Abisar ⁊ Assael.)Isti fuerunt viri valde famosi. Assael qdē in cursu. vt p3 imediate. Joab aūt q fuit princeps militie Dauid. Abisar vero q: erat vir fortissimus.⁊ ponit in cathalogo virō fortissimō Dauid.vt p3.j.vigesimo tertio. iste fuit qui descēdit cum Dauid ad castra Saulis ⁊ accepit lanceā q̄ erat caput Saulis precedē.lib.c.26.nominant aūt hic isti tres filij Saruie:eo q̄ imediate agit de morte vnius eōr.(Porro Assael cursor velocissimus fuit.)De ꝟ laudat Assael inter oēs boies:⁊ apparet ista velocitas q: ipse solus psequebat Abner.ceteri aūt de parte Joab retrogradiebant nō pueniētes ad istū.(Quasi vnus ex capreis que morant in siluis).i.tota velox erat q̄ videbat capreā.cōparauit aūt scriptura velocitatē assael velocitati capreārū:nō q̄ tāta essz:sed q: erat similis in aliquo. Est.n.caprea aial velocissimū q̄ aliquo mō ptinet ad fortitudinē ceruor:⁊ sepe vocat scriptura cervus. sunt enim ista aialia minora ceruis ⁊ velociora hūtia cornua valde recurua.gradiunt.n.sup mōtes altissimos in locis vbi nō pōt manere alia q̄drupedia. ⁊ iterdū de altissimis mōtibus se precipitātes : super cornua se illesas recipiunt.vt ait Jsido.12.etbi.vocant autez ista aialia ibices.vt p3 precedē.li.c.24.s.q̄ Saul psequebat David super abruptissimas petras q̄ solis ibicibus peruie sunt.de hoc ēt Job. c.39.s. nunqd nosti tēpus partus ibicū in petris.i.partū capreaz.⁊ dicit q̄ morant in silvis.i.in locis abruptissimis ad q̄ nō possunt peruenire alia q̄drupedia.de quo precedē.lib.c.24.s.super petras abruptissimas q̄ solis ibicibus peruie sunt.i. p q̄s sole capree pōt ambularc:⁊ in q̄bus nulla q̄drupedia morant.(Persequebat Assael Abner).Jam.n. fugati fuerāt Abner ⁊ viri sui:⁊ oēs viri Dauid persebuebā tur extremos agminis Abner.Assael aūt non curās de hys:sed preteriens eos peruenit ad primos fugiētes in q̄bus erat Abner.⁊ ista erat admiranda velocitas pp q̄ scriptura premisit q̄ erat velocissimus cursor sicut capree.(Et nō declinauit ad dexterā nec ad sinistram obmittēs persequi Abner).i.q̄q̄ potuisset Assael declinare ad dexterā vel ad sinistram Abner ad occidēdum alios fugientes vel capiēdū spolia eorū:noluit obmittere psequi Abner.(Resperit itaq3 Abner post tergum suū.)Uidit.n.q̄ velociter quidā peruenerat ad eū:cōuertit ergo se vt sciret quis erat.fugiebat.n.Abner pedester ⁊ oēs viri sui. Joab quoq3 ⁊ viri sui pedestres persequebant illos:ō laudat velocitas Assael. aliqn nihil appareret si equitādo pugna facta fuisset.(Et ait tu ne es Assael).i.nunqd tu es Assael. cognoscebat.n. Abner Assael ⁊ oēs fratres Dauid:q: q̄ Dauid erat in familiaritate magna Saulis frēs sui veniebāt sepe ad eū.Abner autē q̄ assistebat regi videbat illos:ōnūc cognouit Assael.(Qui rndit ego sum.)Erat.n.Assael prope Abner ideo poterāt sibi colloqui:ꝟ ob hoc Abner non desinebat fugere:⁊ Assael persequi illū.(Dixitq3 ei Abner).s. hortādo Assael ne psequeret eū. (Uade ad dexterā siue ad sinistrā).i.persequere quē volueris ad dexterā siue ad sinistrā:q: ex vtroq3 latere Abner multi fugiētes erāt:⁊ desine me persequi.(Et apprehende vnū de adolescētib⁹).i.occide eum si vis:vel accipe spolia eius nō occidēdo eū:⁊ nō psequeris me. (Et tolle tibi spolia eius).i.postq̄ occideris eū accipe spolia sua. vel sine occisiōe spolia eū. (Noluit āt assael obmittere quin vrgeret eum).i.noluit dimittere psequi eū declinādo ad aliquē alū.(Rursumq3 locutus est Abner ad Assel).s.sepe eū admonēs ne psequeret ipsum q: poterat ex hoc malū incidere.(Ne cōpellar cōfodere te in terrā).i.si semper vis me psequi opz q̄ ego confodiaz te in terrā.i.cōfigā te cū terra percutiēdo te cū lancea ne me vrgeas:iō expedit tibi q̄ me psequi obmittas.

¶Queret aliqs quō Assael ⁊ Abner sibi collequebant ⁊ nō occidebat vnus alū cum essent hostes. Nā videt q̄ potuissent se occidere. Assael quippe poterat occidere Abner q: apud eū erat:ita vt Abner auersa asta percutere posset Assael eā manu tenēdo sicut imediate fecit. Abner quoq3 potuisz ante ꝟ occidere Assael:q: ad hoc hortabat eū desistere a psecutiōe:⁊ imediate vt noluit occidit ipm.ex quo apparet q̄ ēt pus q̄ hortabatur eū potuisset occidere illū:neuter tñ alium occidere nolebat:q: Assael nō intēdebat occidere Abner:sz capere eū viuū vt esset sibi magna gloria.Abner aūt nolebat occidere Assael:q: nōdū fuerat tantū bellū aut tāta ruptura vtrinq3 q̄ Assael qui erat quasi princeps ex parte Dauid eū esset frater Joab deberet occidi. ideo nolebat Abner occidere eū:q: illo occiso deteriozaren tur negocia:⁊ nō posset pax reintegrari.Abner tñ expectabat q̄ facilr ista ad concordiā reducerent:q: istud bellū paruum fuerat.nisi ḡ magna necessitas eueniret nolebat occidere Assael.⁊ ꝟ significat lra sequēs.s.⁊ leuare non potero faciē meā ad Joab frēz tuū.s. si te nō occidero facilr potero pacificari cū Joab.te tñ occiso nō potero respicere frēm tuū ad aliquā cōcordiā cāndā:q: hēbit me in hostē.ad vltimū tñ Abner cōpulsus fuit occidere Assael.(Et leuare nō potero faciē meam ad Joab frēm tuū).i.nō potero videre eū sine verecūdia quasi crimē ḡ eū egerim occidēdo te.dixit aūt Abner de Joab q: iste erat princeps militie Dauid ⁊ per eū ⁊ Abner ꝓordari debebāt negocia vtriusq3 regni: cū ambo eēnt duces vtrinq3. sic.n.factū est post. nam mortuo Assael:Joab occidit Abner in dolo. vt p3 seq. c. (Qui audire ptēpsit ⁊ noluit declinare.)Recte hortabat Abner ipz Assael:nō quasi hostis:sz infelix Assael cupidie glorie noluit acqescere exhortationi ⁊ sine aliq̄ vtilitate belli occubuit cuz esset vir famosus ⁊ clarioꝛi morte dignissimus.(Percussit ḡ eū Abner).s.q: nolebat desistere psequi illū.(Auersa asta.)Nicolaus dicit ⁊ Andreas ⁊ Rabanꝰ q̄ nō percussit Abner ipz Assael ferro lācee sz cōto:ō auersa asta dicit.i. nō cōuerso ferro ad percutiēdū:sed ligno.¶Hoc tñ nō multū vr:q: si Abner percussisset Assael cōto:nō būisset volūtatē occidēdi eū:cū nō posset illū cōto occidere. volebat tñ occidere eū vt desisteret a psecutione ipsius. ḡ ferro ⁊ non cōto percussit eū. ¶Itē q: ilico vt Abner percussit Assael mortuus est.si tñ eū cōto percussisset non fuisset mortuus ymo nec vulnerat cū nō potuisset cōtus penetrare viscera eo nō quo Abner percutiebat eū.s.fugiēdo.apparet ḡ q̄ cū ferro occiderit.¶Itez q: si Abner percussisset Assael cōto:cōcitanisset Assael ḡ se ad occidēdū ipm.nō ḡ erat verisimile q̄ percuteret eū cōto:cū ista percussio non pficeret ad occidēdū hostē:sed ad ꝓuocādū eū ḡ se.¶Dicē dū igit q̄ Abner percusserit Assael ferro.cū aūt dr q̄ percussit eū auersa asta:nō est sensus q̄ cōuerterit cōtū: sz q̄ cōuerterit astā.s. q: Abner fugiēs portabat ferrum aste ḡ illā partē ad quā fugiebat.ad percutiēdum aūt Assael cōuertit ferrū ad partē posteriozem ḡ Assael. ⁊ sic auersa asta.(In inguine.)Ista fuit cā q̄re mortuus est Assael imediate:nā viscera flurerūt p inguinis ruptura.(In hebreo habet. (Percussit eū auersa asta in gnta.)⁊ vocat quinta.s.quinta costa.⁊ idē est q̄ locus inguinis.(Et transfodit).i. penetrauit viscera Assael:q: erat lācea acuta ⁊ nō habebat arma Assael. (Et mortuus est in eodē loco).i.postq̄ percussus est Assael:nō potuit vltra persequi Abner sz ilico corruit mortuus

in terrā

Tres filij saruie sororis dauid.

Qō.15.

A Assael ⁊ abner colloq̄bant adinuicem ⁊ tñ adhuc nolebāt se interficere.

B Abner percussit assael asta.

Hi.⁊ An. ⁊ Ra.

Impugnatio.

Opi.auctoris.

† in terram in eodem loco in quo percussus est. (Oēsq3 qui transibant per locū in quo ceciderat assael ꝛ mortuus erat subsistebāt). i. viri de parte Joab qñ veniebant ad locū in quo iacebat mortuus assael mirabant ꝛ subsistebāt modicū ad cōtēplādū eū: ꝛ sic impediebātur aliq̄liter a psecutiōe abner. Sic. n. fuit qñ ioab occidit amasa in via cū psequebat siba filiū bozei. nā omnis ppls veniēs ad locum vbi erat amasa subsistebat. iō quidā ammouit eū de via ne populus ipediret in psecutione hostiū. j. vigesimo. Nemo tñ ammouit nunc Assael de via q̄q̄ oēs transirent: nec tñ pp hoc desistebant persequi abner. ¶Queret aligs de. 24. viris fortibus q̄ supza mortui sunt an peccauerit iniendo certamen. ¶Aliquis rñdebit q̄ nō: qz isti erant sub ptāte ducum suoz: quibus obedire debebāt ꝛ fecerūt id q̄ iussum est eis. ¶Rñdendū tñ q̄ peccauerūt. pzio qz isti videtur voluisse cōgredi singulari certamine ad ostentādā fortitudinē suam q̄ illicituz erat. ¶Jtē qz dato q̄ isti essent sub ptāte ducum ꝛ iubereť eis hoc facere: nō tenebanť nec debebāt qz illicitū erat. iō lz oñi pziciperēt: potius debuissent oia mala pati q̄q̄ consentire malo. si tñ apparebat aliqua cā pp quā hoc esset licitū: vel saltē reducereť in dubiū an esset licitū vel illicitum debebāt obedire dñis suis in du° ꝛ nō peccabant.

Q.ō.16. A Uiri q̄ inierunt certamē tā ioab q̄q̄ Abner peccauerunt.

¶An vigintiquatuoz viri simul occisi perierint eternaliter. Questio. XVII.

Q.ō.17. A **Queretur** vlterius an isti. 24. viri simul occisi perierint eternaliť. ¶Aliquis dicet q̄ sic: qz isti peccauerūt pugnando ꝛ in ista pugna mortui sunt: ꝛ perierūt in peccato mortali ꝛ ꝓnr dānati sunt. ¶Rñdēdū q̄ q̄q̄ de istis nō oīno cōstet an peccauerint pugnādo. tñ magis tenēdū est q̄ peccauerint q̄q̄ oppositū. quo ꝓsuppoſito dicēdū q̄ isti poterāt perire eternaliť vel nō. Uolūt enim aliqui necessariū esse q̄ si peccauerint in pugnādo perierint eternaliter eo q̄ in illo actu peccādi mortui sunt. ¶Sed dōm q̄ nō sequit ex hoc q̄ perierint: qz quādiu ipsi pugnabāt erant in peccato eo q̄ poterāt desistere: cū tñ glibet eozum pcussus est ꝛ iam nō poterat pugnare: non erat in actu peccati: ideo poterat tūc dolere de iniusto certamine inito. ꝛ qz dolor ille pōt eē in instāti: habebāt spatium isti viri ad hoc q̄ dolerēt de iniuste cōmissis ꝛ saluarētur. Ecclesia tñ de istis magis opinatur q̄ pereāt q̄q̄ saluentur: ideo nō cōcedit eis sepulturā. vt pz extra de sepul. c. ex parte parentū. vbi dī de muliere illa q̄ ꝓiecit se in aquā ne defloraret: q̄ si illa se sponte in aquā ꝓiecit ne caperet: careat ecclesiastica sepultura. si tñ nolēs se pcere: sed putans effugere manus illoz qui eā tenere volebāt: casu cecidit in aquā: sepeliēda est. hoc aūt distinguit ecclesia: qz putat in ꝓmo casu illos qui sic agunt mori in peccato mortali. in scō autē nō. Sed manifestū est q̄ ēt illi de ꝓio casu possunt saluari. nam dato q̄ illa mulier se sponte in aquā ꝓiecerit ꝛ in hoc peccauerit: añq̄ moreret poterat dolere q̄ male egisset: cū ad hoc sufficiat īstās: ꝛ sic nō moreret in peccato mortali: sed saluareť. hoc tñ q̄q̄ possibile sit: magis est ōriuz verisimile. ideo illud ecclesia opinať.

Dubiū ē an mortui in bello illo sint dānati qz in īstāti peniteť potuerunt.

† ¶(Persequētibus aūt.) Hic ponit belli cessatio ad petitionē Abner: ꝛ dī. (Persequētibus autez ioab ꝛ abisai). i. ioab ꝛ abisai persequebanť abner. non soluz isti persequebātur abner: sed ēt ceteri viri qui erant cum ioab. fit tñ mentio de istis duobus qz ambo erāt quasi ꝓncipes. nā Joab erat ꝓnceps militie dauid: abisai aūt erat frater eius. ideo cōputātur ambo tanq̄ ꝓncipes. assael aūt iam mortuus erat. ideo q̄q̄ esset frater ioab: nō cōputať ipse hic: sed solū ioab ꝛ abisai. (Abner fugientē.) non solum intelligiť de abner: sed etiam de omnibus viris ex parte hisboseth. nominať tñ solus abner qz erat ꝓnceps. (Sol occubuit) .i. accidit q̄ sol occideret dum ista fierent. ꝛ istud fuit cā aliqualis cessationis belli. (Et venerunt vsq3 ad collē aqueductus). i. viri abner fugientes ꝛ viri ioab persequentes peruenerūt ad collē aqueductus. i. vsq3 ad quēdā mōtem per quē deriuabatur aqua veniens in vrbem gabaon. ꝛ forte erat ibi fons de quo deriuabatur aqua illa. Jn hebreo habeť (Ama.) vbi nos habemus aque ductum: ꝛ ad idem redit: qz ama ꝛ amayn significant aquā. (Qui est ex aduerso vallis ꝛ itineris deserti gabaon). i. iste aqueductus veniebat cōtra quādā vallē ꝛ iter gabaon p q̄ ibatur de gabaon in desertū. (Congregatiq3 sunt filij beniamin ad abner). s. qñ sol occubuit filij beniamin qui ibant cū abner noluerūt fugere vlterius: sed congregati sunt in locū vnū ad abner. †

¶Queret aligs quare nunc filij beniamin cessauerunt fugere: cuz ante hoc nullo modo possent resistere viris Joab: ita vt manerēt in vno loco. ¶Rñdēdū est q̄ filij beniamin cessauerunt nunc fugere pp duas causas. ¶Prima fuit qz nūc occidebat sol ꝛ si per noctem filij beniamin vellent fugere dispergerētur huc ꝛ illuc nescientes loca fuge: ideo perirent plures. voluerunt igitur potius cessare a fuga. ꝛ hoc significat littera dicēs q̄ occubuit sol. innuens q̄ occasus solis fuit causa cessationis. ¶Secūda causa fuit qz filij beniamin ante hoc non habebant locū ad quē possent confugere ꝛ in quo se defenderent. nam in plano impares bello erāt viris Joab. ideo duz fuerūt in plano semper fugiebāt. Cum autē occubuit sol peruenerūt ad quēdā collem ꝛ ibi cōgregati sunt putātes q̄ possent ex ipso loco defendere se: nō permittēdo accedere viros ioab. ꝛ ista est causa potissima: ideo littera dicit q̄ conglobati sunt in vnum cuneū steterūt in sūmitate vnius tumuli. s. vt inde se defenderēt. ante hoc autē non inuenerant aliquē tumulum in quez ascēderent: ideo fugerūt vsq3 ad solis occasum: qz tunc ascēderunt in montē cōfidentes in loco. ¶(Et cōglobati in vnum cuneū steterunt). i. factus est vnus cumulus de eis qz ꝓius diuisim fugiebāt sicut melius quisq3 fugere poterat. (Steterunt in summitate tumuli vnius). i. super verticē vnius collis. vocatur collis tumulus quasi tumens tellus qz eleuatur: ꝛ in hoc tumescit super aliam terram. † †

Secunda.

¶An bellum inter Joab ꝛ Abner erat licituz ex aliqua parte. Questio. XIX.

Q.ō.19. A Uñ ortū ē istud bellū inter ioab ꝛ abner.

Queret aliquis an bellū istud q̄ō abner ꝛ ioab nunc gesserunt esset licitum ex aliqua parte. ¶Pro quo sciendū q̄ istud bellum ortū est ex pugna. 24. virorū robustorū qui mortui sunt. Nam a ꝓncipio intēdebant illi duo duces ostēdere fortitudinem exercitus sui: ideo quilibet ex parte sua fecit surgere 12. viros ad pugnandū quasi ad experiēdū: ꝛ qz omnes illi simul occubuerūt. vt pz. s. vtraq3 pars stimulata dolore pro morte virorū suorū fortissimorū pugnam egit cōtra aliā. vnde dicit q̄ ortum est bellum satis durū in die illa. ¶Nunc autē dicendū q̄ neutra istarū partiū habebat ius pugnādi: qz ex cōi cōsensu ducū pugnauerunt illi viri. 24. ideo lz perierint nō habebāt ius querele qz ipsi cōsenserūt: volēti aūt non fit iniuria nec dānum. Si ergo vtraq3 pars cōtra aliā bellū mouere voluit stimulata dolore virorum occisorum ex parte sua. ¶Dicendū q̄ tam Abner q̄q̄ Joab peccauerūt pugnādo: cū non esset iusta cā pugne ex aliqua parte. Si aūt dicať q̄ aliqua pars istarū post mortē. 24. virorū bellū mouerit: ꝛ alia se defenderit ꝛ postea pugnauerit: peccatū fuit in aggrediēte soluz. ¶(Et exclamauit abner ad ioab). s. postq̄ fuit in summitate mōtis voluit q̄ cessaret belluz: ideo clamauit ad Joab q̄ cogeret viros suos cessare a bello. (Et ait nū vsq3 ad ītemitionē tuus mucro deseniet). i. nūquid tādiu vis pugnare ꝛ occidere nos quousq3 omnes deleueris. q. d. nō est bonū.

B

Neutra istarū ptiū3 habuit ius pugnandi: iō tā Joab q̄q̄ Abner peccauerūt.

†

Q.ō.20. Quare abner dicebat istud.

¶Queret aliquis quare abner dicebat istud. nam hoc ītū cōditio est q̄ pugnent quousq3 deleāt hostes suos.

A

Abner pp duo ꝓueni/enter suasit ioab vt ces saret a bel lo.

Primo.

Scō.

Bō

Quō cessa uerūt a bel lo.

Qō.21.

A

Joab ḡre cessauit a p secutiōe ab ner cuꝫ sci/ret eū occi/disse fratrē suum.

Pria opio.

Contra.

Rnsio.

B

Bethoron duplex.

⁊ hoc eis summū gaudiū est. Abner tñ ⁊ Joab erāt hostes ꝓ parte bis boseth ⁊ dauid. ō videt ꝙ ioab deberet habere animū delendi oēs viros abner si posset. ⁊ abner non poterat cōueniēter dicere istud verbum. ¶ Rndendū est ꝙ abner cōueniēter dixit istud ⁊ ꝓfuit verbū suū. nam ilico vt locutus est ad ioab cessauit bel luꝫ. Motiuū aūt abner ad suadēdum hoc ioab fuit duplex. ¶ Primū qꝫ vtile erat ioab ⁊ viris suis cessare a persecutione illa. naꝫ viri abner fugiebāt quasi victi. si aūt viri ioab permitterent eos fugere: ipsi nulli nocerent de viris ioab. sitamē semp vellent eos persequi cogerent viri abner se defendere: ⁊ tūc ex desperatione durissime pugnarēt ꝫ viros ioab: in quo periculum imineret eis. nam piculosum est ꝫ hoiem desperātē pugnare. nam oi difficultati se opponet: de vita curā non agēs: qō esset in magnū periculū ioab: iō cōsensit cessare ex cā sua. istud significat in verbis abner cū dixit ad ioab: an ignoras ꝙ periculosa sit desperatio. i. ꝙ periculosum est pugnare ꝫ hoiez desperātē. ¶ Scōm motiuū fuit qꝫ putauit abner ꝙ facilr cōsentiret ioab verbis eius eo ꝙ nō erat cāta hostilitas inter illos. nunqꝫ eniꝫ pugnauerāt domus bis boseth ⁊ dauid vsqꝫ nunc. ⁊ ista pugna fuit accidētalis: iō credebat abner ꝙ ioab cessaret si ipse loqrer ei. ⁊ hoc potissime: qꝫ tā viri abner qꝫ ioab erant iudei ⁊ videbāt iniustū valde eē hostilitatē inter eos. Hoc aūt innuit abner dicens: vsquequo non dicis populo vt obmittat persequi frēs suos. q. d. nō sumus hostes sed frēs: ideo non debemus pugnare ad totalē deletioneꝫ sicut hostes: sed sufficit pugna prēterita. hoc aūt sic cōcipiebat ioab. nam nondū putabat plenā hostilitatē cātā inter eos. Jdeo ilico vt locutus est abner iussit ioab cessare viros a pugna. ⁊ ꝓius fecisset cessare si locutus fuisset ꝓius Abner. vt pꝫ. j. ſ. vi. uit dñs si locutus fuisses mane recessisset populus persequēs frēs suos. ¶ Sciēdū aūt ꝙ sicut abner putabat ꝙ ioab cessaret ipso loquēte: ita ipse bēbat animū ꝙ si viri ioab victi ⁊ fugati fuissent a viris abner ⁊ petiuissꝫ ioab cessationē pugne: ipse fecisset desistere viros suos. qō pꝫ: qꝫ abner nolebat facere totū malū qō poterat. nam cum assael persequerer euꝫ a principio: potuisset eum occidere faciliter sicut postea fecit ammonēdo ipsum vt desisteret: ne cōpellerer eum occidere: ⁊ tñ noluit eū occidere quousqꝫ sepe eū ammonuit. ¶ Jtē dixit ꝙ si occideret eum nō posset leuare oculos coram ioab. ꝫ dato ꝙ fuisset istud bellū nondū erat plena hostilitas: sed bēbat abner animum cōcordādi cum ioab.

† ¶ (An ignoras ꝙ periculosa sit desperatio). i. nescis ꝙ periculū sit pugnare cū desperato. ⁊ tñ si tu nō desistis psequi nos: pugnabis ꝫ desperātes: ⁊ erit tibi magnū periculū. dr aūt periculosa desperatio: nō ei q desperat: sꝫ ei ꝫ quē desperatus pugnat. (Usquequo nō dicis populo). ſ. viris tuis qui erant in magna multitu

† dine ⁊ vocant populus. (Ut obmittat persequi fratres suos). q. d. iam tēpus erat ꝙ precipes viris tuis cessare a pugna qꝫ nō persequunt hostes sed frēs suos. oēs. n. israelite vocabātur inter se frēs: qꝫ erant filij eiusdē viri. ſ. iacob. ⁊ sic scriptura vocat oēs hebreos inter se

† fratres. vt pꝫ Leuit. 25. ⁊ Deute. 15. (Et ait ioab viuit dñs.) modus iurādi est. cōsensit. n. ioab imediate ⁊ vo

† luisset ꝓius cōsensisse si locutus fuisset abner. (Si locutus fuisses mane). i. si istud qō nunc dicis dixisses mane. i. in principio belli imediate cessasset bellū ⁊ nō fuisset inflictū aliqō malū. (Recessisset populus psequens frēs suos). i. populus meus recessisset desistens psequi viros tuos qui sunt fratres nostri. Aliqui dicūt ꝙ littera dꝫ sic se hr̄e. ſ. (Si non locutus fuisses mane). i. si nō dixisses a principio diei surgant pueri ⁊ ludāt coram nobis cessauissꝫ populus persequi fratres suos. q. d. illud fuit occasio belli. ¶ Sed ista ſnia non stat. Primo qꝫ lr̄a ḡria est. Scō qꝫ dato ꝙ lr̄a esset vt ipsi voluntre/pugnaret intētioni ioab. nam tūc esset sensus. si nō locutus fuisses mane dicēs surgant pueri recessisset populus ⁊c. qꝫ tamē locutus fuisti istud non recedet populus. hoc tamē nō intēdebat ioab: qꝫ nō obstāte verbo illo abner iussit mox cessare a bello. ideo nō dꝫ sic intelligi lr̄a: sed sicut ꝓius dictū est. (Jnsonuit ergo ioab buccina). i. ōdit signū in buccina vt viri sui desisterēt a bello. ꝙ buccinam quippe signū datur belladi ⁊ cessandi a bello ⁊ ad multa alia ꝑm varietatē clāgoris. (Et stetit omnis exercitus). ſ. oēs viri de parte Joab non audētes vlterius quicqꝫ agere cōtra hostes. erat quippe cōtra militantē disciplinaꝫ ꝙ dato signo cessandi aliquis pugnet. (Nec persecuti sunt vltra israel). i. non persecuti sunt viros abner amplius in illa nocte. fuerūt tamē alio tēpore persecuti illos: qꝫ post hoc fuerunt multa bella inter domū Dauid ⁊ bis boseth. vt pꝫ seqꝫ. c. ſ. facta est longa cōcertatio inter domū saul ⁊ domū dauid. (Nec iniere certamē). i. non persecuti sunt viri ioab viros abner fugiēdo: nec etiā instituerunt aciē ad pugnandū cōtra illos in monte qō est inire certamē.

¶ Queret aliquis qūo ioab voluit desistere a persecutione abner cum ipse iam occidisset assael fratrē ioab. nam si iste nō fuisset occisus leuiter potuisset cessare hostilitas. eo tñ occiso: nō putabat abner ꝙ faciliter cessaret. ideo ipse dixerat ad Assael: noli me persequi ne compellar cōfodere te in terram ⁊ leuare nō potero faciem meā ad Joab fratrē tuum. ¶ Aliquis rndebit ꝙ ioab nondum nouerat mortē fratris sui: ideo faciliter cōsensit verbis abner: qō aliter nō fecisset. ¶ Sed hoc non stat: qꝫ assael corruit mortuus in via ⁊ ipse precedebat omnes viros Joab. vnde oēs trāsierūt postea per locū in quo ipse mortuus iacebat ⁊ subsistebant parum. vt patet. ſ. nemo enim cadauer illius de via abstulit. ¶ Jdeo dicendū ꝙ ioab cognouerat mortē Assael: consensit tamē cessare a bello: qꝫ abner iuste occiderat assael: cum sepe ammonuisset eū vt cessaret. Uel alr dici potest ꝙ ioab cessauit ex causa sua nō obstante morte fratris sui ne pugnaret ꝓtra desperatos sicut dixerat abner: vel forte ioab ꝫ stimulatus esset dolore nimio ꝓ morte fratris sui: tamē non putauit ꝙ possꝫ eam nunc vlcisci in bello cum ipse intēderet occidere abner ꝓ morte assael. ideo cessans a bello quasi non curaret de morte fratris distulit ad aliud tps ⁊ postea occidit ipsum abner per insidias. vt pꝫ seq. c. ¶ (Abner autē ⁊ viri eius abierunt per cāpestria tota nocte illa). i. postqꝫ ioab cessauit persequi abner: ipse cum viris suis ambulauit tota nocte. ſ. qꝫ iam nox erat quādo cessauit bellū. vt pꝫ. ō. dicit enim ꝙ quādo sol occubuit ascenderunt in verticē montis filij beniamin: ⁊ dū ibi manerent cessauit bellū. deinde per totam noctem ambulauerūt per cāpestria. i. per cāpos sine itinere: qꝫ iam ipsi terrā nouerant ⁊ sequebātur breuiorē progressum. (Et trāsierunt iordanē). ſ. nocte illa transierūt iordanē. ibant enim ab occidēte versus orientē: qꝫ sors iude ⁊ Beniamin erant ad partē occidentalē iordanis. bellū aūt fuerat in sorte beniamin apud gabaon. deinde ambulādo per noctē venerūt ad iordanē ⁊ transierunt illuꝫ: eo ꝙ bis boseth morabat nunc ad partē orientalē iordanis. ⁊ ad illum locuꝫ ibat abner. (Et lustrata omni bethoron). i. lustrauerunt abner ⁊ viri sui totam terrā bethoron. ſ. qꝫ trāsierunt per illā ad veniendū in iordanē: qꝫ bethoron est media inter gabaō ⁊ iordanē.

¶ Sciendū autē ꝙ bethoron est duplex. quedā vocat bethoron inferior: ⁊ alia bethoron superior. ⁊ sunt iste in sorte effraim ⁊ manasse. vt pꝫ Josue. 16. Hebrei autē accipiunt bethoron ꝓ nomine appellatiuo. ſ. ꝓ diuisione. sed nō est conueniēs sensus: ideo lr̄a nostra accepit vt proprium: qꝫ per terram bethoron erat transitus abner. (Uenerūt ad castra). i. abner ⁊ viri sui venerūt ad castra in quibus erat bis boseth. Jn hebreo habet.

(Jn mahanayn.)

† (In mabanayn.)qō significat castra:vel est nomen vr bis:magis tamen debet accipi q̄ sit nomen vrbis.s.q̄ his boseth esset tunc in mabanayn:ꝛ illuc ibat Abner. hoc autem valde conuenit qz mabanayn siue manayn ſm litteram nostram est ad partem orientalem iordanis.vt patet Gen.32.erat autez in sorte dimidie tribus manasse.vt patet Josue.13.ideo ad hoc q̄ abner de gabaon vbi fuerat bellum veniret in mabanayn:oportebat q̄ transiret iordanem.(Porro Joab reuersus obmisso Abner cōgregauit omnē populum).i.ioab cessauit persequi Abner ꝛ cōgregauit omnem populū suum. nam dispersi fuerant viri ioab ad persequendum viros abner.nunc autem dato signo in buccina congregauit illos ioab.(Et defuerunt de pueris dauid.19.).i. mortui sunt in bello.19. 12.quidem in bello singulari quādo surrexerunt pueri vt luderent coram ioab ꝛ abner ꝛ corruerunt.12.ex vtraq3 parte. q̄q̄ Josephus velit solum peruisse.12.ex parte his boseth. littera tamē cōtrarium vult.postea autem in pugna mortui sunt. 7. † anteq̄ inciperent fugere viri abner ꝛ sunt.19. (Excepto assaele.) cum hoc sunt.20. occisi ex parte dauid. Assael tamē computatur per se:eo q̄ ipse solus maioris precij erat q̄ omnes alij.19.mortui. Sic enim de dauid erat qui solus computabatur pro decē millibus viris: sicut dixit Joab.j. 18.s. siue media pars ex vobis ceciderit non satis curabunt: qz tu vnus pro decem millibus cōputaris. (Serui autem dauid).i. viri qui erant † † ioab qui erant famuli dauid.(Percusserunt de beniamin).i.de viris abner qui vocantur de beniamin quia forte solum erant de illa tribu.vel dato q̄ essent ibi viri de alijs tribubus vocantur omnes de beniamin: qz tribus beniamin erat nunc vt caput eo q̄ rex erat de tribu beniamin.ꝛ abner qui erat dux belli erat de eadem tribu. (Et de viris qui erant cum abner.) ponit † et. pro idest:qz non erant viri de beniamin alij a viris † qui erant cū abner. (360.qui ꝛ mortui sunt).i.perierūt gladio in bello. de parte enim Abner plurimi perierūt: † eo q̄ fugerūt ꝛ in fuga multi occisi sunt. (Tulerūtq3 assael).s.de loco in quo mortuus iacebat. erat enim vir honorabilis cum esset frater Joab:ideo tulerunt eum † vt sepelirent in loco suo.(Et sepelierunt eum in sepulcro patris sui in bethleem.)Ad istum locū duxerunt assael qz erat oriūdus de illo. tota quippe cognatio dauid erat de bethleem. vt patet preced.lī.c.16.¶Erat autē consuetudo iudeis q̄ vbi sepeliebantur maiores alicuius cognationis: ibi tota cognatio sepelieretur. ideo assael in sepulcro patris sui sepultus est. de patre autē assael non cōstat quis fuerit:sed solum de matre. illa enim erat soror dauid. patrē autē scriptura non noiauit:qz ille non erat de cognatione Dauid:sed † sola mater que ꝓpter dauid nominata est.(Et ambulauerunt tota nocte illa Joab ꝛ viri sui.) sicut enim abner ꝛ viri sui ambulauerunt tota nocte quousq3 peruenirent in mabanayn.ita Joab ꝛ viri sui ambulauerunt tota nocte vt venirent in hebron. Causa tamē celeritatis motus Joab fuit qz ferebant mortuum assael ne † corrūperetur cadauer in itinere.(Et in ipso crepusculo peruenerunt in hebron).i.ante ortum solis venerūt ad vrbem hebron in qua erat dauid.ꝛ prius duxerunt illuc assaelem mortuum:deinde tulerunt eum ad sepeliendum in bethleem. qō patet:qz in ipsa nocte qua cessauerūt pugnare venerunt in hebron in crepusculo:nō tamē poterant illa nocte ire in bethleē ꝛ sepelire assaelem ꝛ facere exequias funeris. nam cum esset vir honorabilis valde verisimile est q̄ cuz magno honore tumulatus sit.dicitur autē hic in crepusculo:qz crepusculum est lux dubia.s.quādo nō est determinate dies vel determinate nox.¶Est autē duplex crepusculū.s.matutinū ꝛ vespertinum.crepusculū matutinum est totum tēpus illud a quo incipit oriri quidaz rubor vel lux in aere que vocatur aurora vsq3 ad ortū solis. crepusculum vespertinū est tēpus ab occasu solis vsq3 cadat rubor siue lux quedā manens in aere.ꝛ ista duo crepuscula sunt equalia qz causantur per equalē distantiaz solis ab orizonte.¶Est autē tēpus crepusculi quātitas spatij dum sol pertrāsit.18.gradus equinoctialis ſm ptholomeū.ꝛ est vna hora ꝛ quinta horę. nunc tamē repertum est durare crepusculū per.19. gradus transitus solis ꝛ aliquid plus.ptholomeus tamē accepit crepusculū magis apparēs.ideo in lineis astrolabij vbi describūtur duo crepuscula:abscindūtur vtriq3.18.gradus ascēsionis solis per equinoctialē.nos tamen vulgariter loquētes crepusculum largius appellamus. vnde autem crepusculū oriatur ꝛ quō suspendatur lux in nubibus in tanta distantia ꝛ non maiori solis ab orizonte:alterius speculationis est.

¶Incipit capitulum.3.

Facta est ergo longa concertatio inter domuz dauid:ꝛ inter domū saulis dauid proficiens ꝛ semper seipso robustior: domus autem saul decrescens quotidie. Natiq3 sunt filij dauid in hebron. Fuitq3 primogenitus eius amnon.

Facta est. Descripta est in precedētibus his boseth debilitatio ex debellatiōe viroz suoz a viris dauid. hic agit cōsequēter de debilitatiōe eius ex confederatione abner cum dauid. Et diuidit in duo:qz primo ponitur dauid profectus. scōo dauid ꝛ abner fedus. ibi (Cum igitur esset prelium.) ¶Querit circa primū:an ea que habētur hic habeāt ordinem cōsequētē ad ea que habētur precedēti.c.Et an fuerint facta imediate:vel magno tēpore post.¶Ad primū dicēdū q̄ ea que habētur hic fuerūt post superiora.nam precedēti.c.agit de primo bello qō fuit inter domū dauid ꝛ his boseth. hic aūt agit de multis alijs bellis que postea secuta sunt. nam dicit hic q̄ facta est longa ꝓcertatio inter domū dauid ꝛ domū saulis.non tamē cōstat an oia que habētur hic fuerint facta post ea que habētur precedē.c. qz hic dicit de omnibus filijs quos genuit dauid in hebron. nō pz tñ an genuerit aliquos istoz ante bellū:de quo habet precedēti.c.potuit.n.aliquos primo gignere:eo q̄ illud bellum factum est duobus annis postq̄ cepit regnare his boseth ꝛ dauid:vt declaratū est preceden.c.¶Ad secundū.s.an ista fuerint facta imediate post precedētia. Dicēdum q̄ paruū tēpus fuit inter hec ꝛ precedētia:qz imediate post bellū habitū precedēti.c.secuta sunt multa alia bella inter domū dauid ꝛ his boseth.ꝛ post hec abner fecit cōcordiā cuz dauid.ꝛ tunc occidit eū ioab. ꝛ non fuit magnuz tēpus inter hec.sed tota historia est continuata:ita q̄ nulla tēpora vel gesta intercideruntinter ea que habētur precedenti.c.ꝛ hic.¶(Facta est † ergo longa concertatio).i.factum est longum bellum. (Inter domū saul ꝛ domum dauid).i.inter abner pug- † nantem pro domo saulis ꝛ ioab pugnantem pro domo dauid.habuit autē istud bellum exordium ex bello precedēti:qz abner lustrabat semper extremitates regni his boseth ne viri iuda introirent in illud.ꝛ ioab lustrabat extremitates regni dauid ne introirēt in illud viri his boseth.vnde aliqñ occurrebant sibi ioab ꝛ abner ꝛ pugnabant:sicut supra fecerunt. dicitur autē inter domum saul ꝛ dauid:qz domus his boseth vocatur domus saulis: eo q̄ erat his boseth filius saulis. (Dauid proficiēs).i.dauid in omnibus operibus suis proficiebat. Erat autē iste profectus in duobus.primo in prole.nā genuit sex filios in hebron:quos littera enar

Nō.1. A

† †

† †

† †

rat. Secundo proficiebat in negocys regni. s. q; ioab pugnans ex parte dauid prevalebat semper cōtra abner ⁊ viros bisboseth sicut prevaluit precedēti. c. erat autem iste profectus specialiter a deo: q; ipse volebat donum Saulis paulatim destruere quousq; totaliter exaltaret dauid. (Et semper seipso robustior). i. quolibet die erat robustior seipso: q; in quolibet die suscipiebat prima augmenta. ¶ Sed aliqs dicet q; dauid nō poterat esse fortior seipso: q; cōparatio semper fit inter diuersa. eiusdē autē ad seipsum non potest esse comparatio: q; idem non habet rationē diuersoꝝ extremoꝝ. ¶ Dicēdum q; dauid vocabatur fortior seipso: non simpliciter: sed sm diuersa tēpora. s. q; quotidie erat fortior cū precedenti die: in quo significatur quotidianus augmentus. s. q; non erat aliqua dies in qua dauid nō ꝓficeret ad aliqd: ⁊ iste modus loquēdi est vsitatus. sic enim dicit Porphyrius q; sortes sedens differt a seipso non sedente. ⁊ sic dauid quotidie recipiens aliquid qō prius non habebat: dicitur seipso fortior. (Domus autem saul decrescens quotidie). i. regnum bisboseth qō vocatur domus saulis quotidie decrescebat: eo q; viri sui vincebant semper a viris dauid. (Natiq; sunt filij dauid in hebron.) hic ponitur multiplicatio dauid in prole: qō pro magno beneficio dei habetur: ⁊ dicit q; nati sunt in hebron isti filij qui sequuntur: q; ibi habitauit dauid semper quādiu fuit rex super iudam.

¶ Quare fit hic mētio de filijs Dauid. Questio. II.

Qō. 2. A

Queret aliquis quare scriptura agit hic mentionem de filijs dauid. ¶ Respondendū q; hic dictum est q; dauid semper proficiebat: ideo ponitur hic profectus eius. erat autē iste in filijs. ideo nominantur filij quos genuit. ¶ Considerandū autē q; apud antiquos habebatur pro magna felicitate plures filios gignere: ⁊ pro magna infelicitate carere filijs. ⁊ ista erat opinio tam virorum q̄ feminarū. De viris p; Osee. 9. c. vbi dicit de effraim. effraim quasi auis auolauit gloria eorū a partu ⁊ ab vtero ⁊ a conceptu. i. totū bonum eorum est in concipiendo: pariendo ⁊ habēdo in vtero filios: ideo cum volebat deus dare magnum malū alicui: faciebat eum carere filijs. sic patet allegato. c. s. quid dabis eis. da eis vulvam sterilem sine liberis ⁊ vbera arentia: q; si enutrierint filios suos absq; liberis eos faciant in hominibus. ¶ Jsta etiā erat opinio feminaruꝝ: q; putabant se felices quando pariebāt plures filios. vnde lya q; peperat multos filios ⁊ ancilla sua etiā pariebat dixit hoc pro beatitudie mea. beatam quippe me dicent omnes generationes. mulieres autē que steriles erant putabant se esse infelicissimas ⁊ volebant potius mortē q̄ vitam. sic fuit de rachel que cum non haberet filios dixit viro suo: da mihi liberos: alioquin moriar. i. si non facis q; habeam filios volo mori. de hys Gen. 30. c. ppter hoc parentes cum benedicebant filiabus suis imprecabantur eis multitudinem prolis. sic dixerunt cognati rebece ad ipsaz. soror nostra es crescas in millia ⁊ possideat semen tuum portas inimicorum suorum. Gen. 24. Jsta quoq; erat intētio prophetarum. nam vocabant felicem hominez qui haberet plures filios. Sic patet de Moyse. nam cum benediceret tribubus israel dixit: benedictus asser in filijs. Deut. 33. isto modo etiam loquebatur Deus. naz pro benedictione ponebat q; mulieres non essent steriles. vt patet Exod. 23. s. non erit infecunda nec sterilis in terra tua. ⁊ quādo deus benedixit habrae: q; voluit occidere filium suum ad mandatum dei: dixit ei deus: pro hoc q; fecisti rem hanc multiplicabo semen tuum sicut stellas celi. Gen. 22. cum ergo nunc deus dederit dauid filioꝝ multitudinem ad exprimendum cumulum felicitatis eius deus voluit q; exprimeretur hic de filijs dauid. ¶ Nunc autem in nouo testamento non cēsetur homo felix in multitudine filiorum: ideo non reputatur valde magnum beneficium dei q; alicui filiorum multitudinem dederit q; alia bona promittuntur in nouo testamento ad que homines magis attendere debēt. ¶ (Fuitq; ꝑmogenitus eius amnon.) aliqui bi blie habent amon: sed corrupta littera est. iste est qui defloravit Thamar sororem suam ⁊ postea occisus est ab absolone. de quo infra. 13. (De achinoen iezraeliti de.) Hic ponuntur nomina vxorum dauid de quibus suscipiebat istos filios. ⁊ prima fuit achinoen iezraelitis. i. de vbe iezrael. ista fuit prima vxor quaz accepit viuente saule antecq̄ fugeret de terra israel in terram philistinorum. precedenti lib. c. 25. ⁊ istam postea duxit in terram philistinorum. eo. li. c. 27. (Et post eum cheleab.) Jste fuit secundus filius: ⁊ vocatus est alio nomine daniel. vt patet. 1. parali. c. 2. de isto dicunt hebrei q; vocatus est cheleab q; cheleab siue quelaaf in hebreo interpretatur sicut pater vel similis patri. dicunt enim q; aliqui illudebant de isto puero dicentes q; nō erat filius dauid: sed nabal carmelli: eo q; abigail mater huius fuerat vxor nabal: ⁊ dicebant q; iam concep… eum: cuz accepit illam dauid in vxorem. ob hoc deus mutauit faciem pueri vt totaliter similaretur dauid: ⁊ tunc mutatum est nomen eius primum. s. daniel: ⁊ vocatus est cheleab. i. simul patri: vel quasi pater. Sic dicit Ra. Da. canbi. sic enim historia scholastica ⁊ nicolaus. ¶ Non tamen est verisimile q; deus mutauerit faciem pueri postcq̄ natus est. nec etiā est impositum ei istud nomen propter similitudinem ad patrem: sed ex sola voluntate: sicut multa alia nomina imponebantur viris ⁊ locis sine aliqua causa. (De abigail.) Jsta fuit secunda vxor ⁊ peperit secundū filium. postea quoq; peperit. s. saphacian. vt patet infra: hic autem non solum ponitur numerus filiorum: sed etiam ordo. Jdeo nō ponit saphacias post cheleab q̄cq̄ ambo fuerūt filij eiusdez matris. (Uxore nabal carmelli). i. abigail erat vxor nabal de carmello. non nunc: sed fuerat prius: ⁊ mortuo nabal accepit eam in vxorem dauid. precedenti lib. c. 25. ⁊ tamē primo paralipo. dicitur de abigail carmelitide. i. q; habuerit dauid istum filium de abigail qui erat de carmello: eo q; ibi habitabat. (Porro tertius Absalon). i. tertius filius fuit absalon. iste fuit pulcherrimus inter omnes filios dauid. ⁊ vt fertur non erat vir ita pulcher in toto israel. habebat autem pulchritudinem nimiam in capillis ⁊ tondebatur quolibet anno semel: q; grauabat eum nimis cesaries: ponderabatq; capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico. infra. 14. sed iste postea fuit infidelis patri expellens eum de regno: infra decimo quinto. (Filius maacha: filie tholomai regis gessur.) Jsta maacha erat filia regis ⁊ non erat de stirpe iudeoꝝ: sed gentilis eo q; erat filia tholomai regis gessur.

¶ Queret aliquis quis erat iste rex gessur cuius dauid accepit filiam. ¶ Respondēduz q; gessur est nomen cuiusdam terre que erat intra terram chanaam: ⁊ tamē habitatores eius non erant de stirpe chananeoꝝ. erat autem modicus populus gessur apud terram philistinorum ⁊ duarum tribuum ⁊ dimidie. vt patet Deute. 3. israelite aūt poterant licite occidere omnes gessuritas vel excludere eos de terra vt possiderent terram illorum: q; illa erat pars terre chanaam que totaliter debita erat israelitis. noluerunt tamē israelite disperdere gessuritas: sed miserti sunt illoꝝ permittentes eos viuere iter se. vt patet Josue. 13. s. noluerūtq; filij israel disperdere gessuri ⁊ machati ⁊ habitauerunt in medio filiorum israel vsq; in presentem diem. permisserunt quoq; israelite gessuritis habere reges ō genere suo ⁊ habuerunt illos semper. nam tempore dauid erat tholomai rex gessuri. erat tamen gens ista cuz rege suo tributaria sub rege israel cum permitterent eos viuere ex sola misericordia: ⁊ habebant iurisdictionē israelite

† Dubitatio

Dauid an possit dici fortior seipso. Rñsio.

†

†

Felicitas antiq; erat in filijs non sic in nouo testō.

† B

Filij dauid qs habuit hebron.

Primus.

† Secūdus.

†

†

Tertius.

†

Qō. 3. A

Gessur nomen ciuitatis cui⁹ regis filiā dō accepit in vxorem.

super

ſuper eos.nam ly ipſi haberent reges de gente ſua:ta/
men reges iſrael dicebãtur reges ſuper geſſuri. ſic pa
tet de biſboſeth:nam ipſe dicitur regnaſſe ſuper iſrael
ꝛ geſſuri.precedẽ.c.Contra iſtam gentẽ pugnauit ſepe
dauid ꝛ egit predã de illa dum maneret in terra phili
ſtinoꝝ.precedẽ.li.c.27.poſtea aũt dauid voluit accipe/
re filiã regis geſſuri in vxorẽ:quã ille libẽter obtulit:qz
per hoc putabat ſe habiturum pacem cum dauid qui
prius erat hoſtis ſuus ꝛ nunc efficiebatur gener. crede
bat quoq3 ꝙ per hoc non tantũ grauaretur dño iſrae
litarũ ſicut prius:eo ꝙ dauid gener ſuus liberaret eum
ab hac ſeruitute. Credendũ eſt autez ꝙ dauid accepit
vxorem filiã regis huius pauco tẽpore poſtq̃ redyt de
terra philiſtinorũ mortuo ſaule:nam prius nondũ acce
perat eam:alioquin non egiſſet tam graue bellũ ꝛ pre
das in geſſuritis. Sed aliquis dicet qũo dauid pote
rat accipere filiam regis huius in vxorem:qz iam tota
gens geſſuritarũ deleta erat. qđ patet precedẽti lib.c.
27.ſ. ꝛ permanebat dauid aſs percutiebat dauid oẽm
terram illoꝝ nec relinquebat viuentẽ virum aut mulie
rem.ergo iam omnes perierant. Reſpõdendũ ꝙ nõ
perierat tota gens geſſuritarum:ſed aliquã partẽ eius
paruam diſperdidit dauid agendo predas. Et cuz dicit
ꝙ percutiebat omnẽ terraz illorũ. dicendũ ꝙ intelligit
ſoluz de terra illa in qua predabatur dauid:ꝛ iſta erat
quedam pars terre geſſuri:qz non potuit dauid preda
ri in omnibus locis terre illius.potiſſime:qz dauid ha/
bebat ſecũ paucos viros.ſ.ſolum ſercentos qui nõ po
terant pugnare contra magna oppida ꝛ delere ea:ſed
ſoluz agebant predas per agros in pecoribus ꝛ in ho/
minibus quos ibi reperiebant ꝛ in locis non habenti/
bus muros. loca aũt magna ſemper manſerunt illeſa:
ꝛ ſic poterat manere gens geſſuri. Et cũ dicit.nec relin
quebat viuentẽ virum aut mulierẽ:intelligitur de illis
quos capere poterat.ſ.qz nõ ducebat eos captiuos in
geth:ne manifeſtaret fraus ſua.preced.li.c.27.in locis
tñ magnis nullũ accipiebat quẽ poſſet occidere.

Dubitatio

Riſio.

CAn dauid peccauerit accipiendo filiam regis Heſſur
in vxorem. Queſtio.IIII.

Qõ.4.

A

Pria opi.

Euaſio.

Alia opio.

B

Judeis nõ erat licituz accipe vxo
res õ gẽtili
tate pterq̃
in duobus
caſibus.

Queretur vlterius an peccauerit dauid acci
piẽdo in vxorẽ filiaz regis Heſſur.
Aliquis dicet ꝙ ſic:qz illa erat gentilis. deus aũt ve
uerat iſraelitis accipere vxores de gẽtilitate. Exoꝺ.
34.ꝛ Deuẽ.7.ꝛ Judi.2.vbi ſub magna obſeruatione ly
deus teneri iubebat. Nec poteſt aliquis rñdere ꝙ
iſta eſſet hebrea: qz inter hebreos tẽpore dauid ſolum
erant duo reges.ſ.ipſe ꝛ biſboſeth:ideo neceſſe eſt ꝙ
tholomai rex geſſur eſſet gẽtilis.ꝛ cõſequẽter filiã ſuã
non poterat accipere dauid. Aliquis rñdebit ꝙ tho
lomai erat gentilis ꝛ tamẽ nõ erat de ſtirpe chananeo
rum.ideo dauid poterat accipere licite filiã eius in vxo
rez cõuertẽdo illã ad ritũ iudaicũ. Qõ aũt obyciẽ Exo.
34.Deuẽ.7.ꝛ Judi.2. intelligit de filiabus chananeo/
rum.qõ p3:qz dñs ibidẽ nõ inias pactũ cum hominibus
regionum illarũ.ſ.chananeoꝝ:ꝛ ſequit.nec vxorẽ acci
pias de filiabus eorũ filius tuis.de alys ergo gentibus
poterat accipi vxor pro iudeis. Et hoc verum eſt ꝙ di/
recte deus vetuit filias chananeorum accipi in vxores.
intelligebat tñ ẽt de alys gẽtibus. qõ p3:qz iſraelite q
acceperũt vxores de moabitis:amonitis:ꝛ egyptys co
acti ſunt dimittere eas p eſdrã.vt p3.1.eſdre.c.9.ꝛ.10.
Si tñ ſolũ intelligeret de filiabus chananeorum:non
coacti fuiſſent dimittere vxores illi qui acceperãt eas
de amonitis moabitis ꝛ egyptys:ꝛ tamẽ iſti compulſi
ſunt eas relinquere. Dicenduz eſt igit ꝙ iudeis erat
illicituz vniuerſalr accipere vxores de gentilitate. ma
gis tamẽ erat illicitum ſi acciperent eas de chananeis
q̃ de alys gentibus:eo ꝙ ille facilius poterant inclina
re animos iudeorũ ad colendum idola cum ipſe eſſent
incole terre illius q̃ mulieres gentiles aducte de alys
gentibus. Et iſtam cauſaz deus tangit in precepto iſto
pallegatis capitulis. Erant tamen duo caſus in qui/
bus licebat accipi mulierem de gentilitate in vxorem.
Primus erat qñ in bello accipiebãtur mulieres.nã
tunc poterat quilibet accipere in vxorem quãcũqz vel/
let de captiuis.Deuẽ.21. Secũdus caſus erat qñ ali
qua mulier de gentilitate erat cõuerſa ad iudaiſmum.
nam tunc iſraelite poterant accipere has in vxores:qz
iam non vocabantur gentiles:ſed pertinebant ad ritũ
iudaicũ.ſic patet de booz qui accepit ruth in vxorem
que erat de moabitis ꝛ iam erat cõuerſa ad iudaiſmũ.
hoc autẽ licite fecit booz:imo videt ꝙ obligatus erat
ad faciendũ ipſe vel alius cognatus eius. nam ex eo ꝙ
cognatus booz noluit accipere ruth in vxorẽ priuatus
eſt iure ſucceſſionis maalon qui fuerat ꝑmus vir ruth:
ꝛ tranſiuit ſucceſſio ad booz.vt patet ruth.4.ſi tamẽ il
licitũ fuiſſet accipi illam in vxorem non caruiſſet ille co
gnatus booz ſucceſſione:nõ accipiendo ruth:qz lex ne/
minẽ obligat ad illicitũ. Iſti duo caſus intelliguntur
in mulieribus que nõ erãt de filiabus chananeorũ:qz fi
lias chananeorũ nullo caſu accipi licebat. De prio p3:
qz qñ pugnabant iſraelite q̃ gentes chananeorum:non po
terant ſeruare aliquã mulierẽ ad accipiendũ in vxorẽ:
aut vendendũ vel ſubyciendũ in ſeruitutem:ſed cogebã
tur occidere omnes tam viros q̃ feminas paruulos ꝛ
ſenes.Deuẽ.20.Caſus ſecũdus non tenebat in chana/
neis:qz nunq̃ mulieres chananeorũ conuertebãtur ad
iudaiſmum.nam etiã ſi ipſe vellent:non permittebant
iſraelite ꝙ cõuerterẽtur:ſed occidebãt eas:qz deus ſic
iuſſerat. Hunc aũt de dauid dicendũ eſt ꝙ licite potuit
accipere in vxorem filiam tholomai regis geſſur:qz fo
rte accepit illam in bello cũ ſepe pugnaret cõtra geſſu/
ritas:vel forte conuerſa eſt ad iudaiſmũ:ꝛ tunc illã ac/
cepit.hoc autez ſcõm veriſimilius eſt:qz toto tẽpore ꝙ
dauid pugnauit ꝛ predas egit contra geſſuri:non addu
xit ſecum aliquez captiuũ virum aut feminã. vt p3 ꝑce
dẽ.lib.c.27. (Quartus aũt adonias.) Iſte fuit quar
tus filius in ordine:ꝛ fuit vir prudens. vnde cõciliauit
ſibi animos militie:ꝛ conatus eſt fieri rex:viuente da/
uid ꝛ ignorante.ſeq. lib. c.1.hunc poſtea occidit ſalo/
mon frater eius qz petiuit vxorem regis dauid in vxo
rem.eo.lib.c.2.(De agith.) Iſta non apparet que mu
lier fuerit vel de quo genere. (Et quintus ſaphati fi/
lius abigail.) Iſta pepit iſtos duos filios dauid.ſ.che/
leab ꝛ ſaphati.iſta vocatur in hebreo habital. ſic etiaz
vocatur.1.paralipo.3.vbi ponitur nomen eius bis.naz
cum dicitur ꝙ peperit cheleab:vocatur abigail:ꝛ cuz
dicitur ꝙ peperit ſaphati vocatur habital. ex quo ali/
qui putant duas fuiſſe mulieres:ſed eadẽ eſt. (Sextus
quoq3 iethran.) Iſte fuit vltimus filius quẽ habuit da
uid in hebron.alios autẽ poſtea habuit in hieruſalem
dum eſſet rex ſuper totuz iſrael.de quibus habetur.ſ.
quinto.ꝛ.1.paralipo.3. iſte iethran vocatur alio nomi
ne ſm Joſephum.7.antiquitatuz.ſ.Nathan. (De egla
vxore dauid).i.iſte natus eſt de egla que erat vxor da
uid ſpialr. Queret aliqs qũo vocatur iſta egla
vxor dauid:qz etiam omnes precedentes erant vxores
illius. Ad hoc reſpõdẽt hebrei ꝙ iſta fuit michol fi/
lia ſaulis ꝛ vocatur vxor dauid.ſ. ſpecialiter. hoc autẽ
aliqui volũt qz ipſa erat filia regis ꝛ erat de maiori ge
nere q̃ omnes alie vxores eius. Sed nõ ſtat qz etiã
maacha erat filia regis geſſur. vocatur tamen michol
vxor dauid:qz ly hebrei poſſent accipere multas vxo/
res:illa tamẽ que prius accipiebatur erat ꝓprie vxor.
alie autem non vocantur tam proprie vxores:imo ſcri
ptura vocat eas ſepe concubinas. ſic p3 de agar ꝛ ce/
thura vxoribus habrae.nam habraã cepit agar in vxo
rem ꝛ non in concubinam. Genẽ.16.cepit quoq3 cethu/
ram in vxorem. Genẽ.25.poſtea tamen vocantur ambe
concubine habrae:qz erant ſecundarie vxores.ꝛ ſarra

Primus ca
ſus.

Secundus
caſus.

C

De chana/
neis nunq̃
licebat ac/
cipe aliquã
in vxorem.

†
Quartus.

†
†
Quintus.

†
Sextus.

†
Qõ.5.

A

Qũo fue/
rit vocata
egla vxor
dauid.

Impugna/
tio.

vocatur vxor:quia erat prima.sic autem dauid accepit michol in vxorem primam.precedenti libro. c.18.dein de accepit alias quando illa sibi ablata est. ideo illa proprie vocatur vxor.ista autem genuit filium sextum .s.iethran. ¶Sed contra hoc obycietur q̄ non fuerit michol:quia ipsa non peperit aliquē filium dauid. vt patet infra sexto.s.igitur michol filie saul non est natus filius vsq3 ad diem mortis sue. ¶Ad hoc aliqui respondent q̄ peperit tempore mortis sue filiū iethrā. hoc videtur sentire Rabanus ⁊ glos.ordinaria dicens. egla est michol que sola dicitur vxor quia eam dauid in adolescentia sua primam sortitus est vxorem:hec in partu dicitur occubuisse.hoc idem tenet Nicolaus dicens q̄ ista michol vocata est egla.i.vitula ſm idioma hebraicum.⁊ hoc dicitur propter teneritudinem amoris : vel quia accepit eam in tenera etate.vitula enim paruam etatem signat. ¶Si tamen istam positionem aliquis tenere velit melius posset respōdere ad id qō babetur infra sexto.s.q̄ michol non habuit filios vsq3 ad diez mortis sue.verum est postquā increpuit dauid saltantem coram domino:quia illud fuit sibi datum in penam.ante hoc tamen non tollitur quin habuerit filios.ista est positio cōmunis tam latinorum q̄ hebreorum de egla. Idem enim tenet scholastica historia ⁊ Andreas. ¶Sed hoc nō potest stare:quia hic dicitur q̄ isti filij nati sunt dauid in hebron. nunquā tamen habuit dauid michol in hebron vt quidaz volunt vsq3 ad finem temporis quando recessit de hebron.vnde historia scholastica vult q̄ michol peperit in hebron.non quidem quando regnabat dauid in hebron:sed postea cum ipse esset in periculo mortis descendit de hierusalem in hebron ⁊ ibi peperit ⁊ mortua est. ideo quidaz de nouis volūt totaliter improbare positionē de egla. potest igitur dici q̄ egla fuerit michol ⁊ peperit in hebron:quia Abner duxit eam ad dauid quando regnabat in hebron. vt p3 infra in fi. melius tñ videtur dicendus q̄ fuerit aliqua alia mulier:eo q̄ de michol dicitur q̄ nō natus est ei filius vsq3 in diem mortis sue.i. nunquā:⁊ tunc dicetur q̄ egla vocatur vxor dauid: qz eaz inter ceteras specialius diligebat:vel quia erat de paruo genere ⁊ non habebat aliam excellentiā nisi q̄ erat vxor dauid. ¶(Hi nati sunt Dauid in hebron). i. isti sex filij nati sunt dauid dum regnaret in hebron. qō dicitur ad differentiam illorum qui nati sunt in hierusalem dum dauid regnaret super totum israel.de quibus infra quinto.⁊ primo paralip. ¶Ex hoc excluditur dictum historie scholastice. s. q̄ michol descendit de hierusalē vt pareret in hebron ⁊ peperit ibi iethrā. Nam isti qui nati sunt hic fuerunt nati dum regnaret dauid in hebron. Michol tamen non mortua est quādo regnabat dauid in hebron:sed in hierusalem.

B ¶(Cuz igitur.) hic ponitur scōz huius.c.s.cōfederatio abner cū dauid. ⁊ diuidit in duo:qz ꝑmo ponit cōfederationis occasio. Secundo ipsa confederatio. ibi(Misit ergo.) ¶Circa primum dicit(Cum igitur esset prelium inter domum saul ⁊ domuz dauid).i. inter domū hisboseth que vocatur domus saulis ⁊ domuz dauid. Istud bellū fuit longum sicut dicitur. s̄.in littera.s. facta est longa concertatio inter domum saul ⁊ domum dauid.⁊ istud bellū habuit ortum ex illo qō babeb̄ prec̄dē.c.(Abner filius Ner regebat domū saul).i.ipse erat princeps militie hisboseth: sicut fuerat princeps saulis. Joab autem erat princeps domus dauid. ⁊ isti ambo sepe pugnabāt. In hebreo habeb̄.(Abner cōfortabat domuz saul.)qō ad idem pertinet:qz per regimē confortabatur domus.nam vbi rector non est corruet populus.(Fuerat autez sauli concubina noie respha.) Ista fuit occasio confederationis abner cum dauid.dicit enim historia scholastica q̄ respha erat pulcherrima:ideo concupit eam abner. dicit etiam Nicolaus q̄ respha non erat concubina sed vxor.vocab̄ tñ concubina more scripture que primas vxores appellat proprie vxores:alias autē interdum vocat concubinas.Sic patet de agar ⁊ cethura vxoribus habraę:quarum ambe vocant concubine qz erant secūdarie vxores.Gen.25. de quo supra dictum est. Jacob quoqz cum haberet quatuor vxores:solā rachel vocauit vxorē suā quasi nullā aliā haberet:dicēs.scitis qz duos peperit mihi vxor mea.Gen.44.⁊ hoc qz illā primo acceperat: alias autem post.Sic respha erat secundaria vxor saulis:quia prima vxor eius erat achinoen filia achimaas. precedenti lib.c.14.(Filia haya.) Jsta respha filia haya peperit sauli duos filios quos suspēdit dauid. ⁊ ipsa obseruauit eos semper in agro:non permittens lacerari a bestys ⁊ volucribus.ꝯ.vigesimo primo.(Ingressusqz est ad eam abner).i.cognouit eā carnaliter. (Dixitqz bisboseth ad abner.)Hic increpuit eum dure pro muliere.(Quare ingressus es ad concubinā patris mei.) Nimis iratus fuit bisboseth quia abner cognouerit concubinam patris sui.causa fuit qz in hoc sequebatur magnum dedecus saulis cum aliquis cognosceret concubinam illius de qua filios habuerat.⁊ hoc potissime qz aliqui volūt q̄ respha nō erat concubina saulis sed vxor:cōꝯ scriptura illā concubinam vocet. Aly dicunt q̄ iratus fuit qz timuit per hoc priuari regno. volunt enim q̄ abner introierit ad istā mulierē affectu maritali.s.volēdo eam accipere in vxorē ⁊ ex hoc habebaḃ locus vsurpādi regnū cū haberet regis vxorē in vxorē.sic enim fuit de adonia filio dauid qui petiuit in vxorē abisach que fuerat vxor dauid.⁊ ex ꝯ videbaḃ sibi regnuz petere:ideo occidit illū salomon.seq.li.c.2.(Qui iratus nimis propter verbum hisboseth).s.dure accepit abner verba hisboseth quia erat senex honorabilis valde qui instituerat ipsum hisboseth in regem: ideo pro nulla causa cōtra ipsuz loqui debuisset hisboseth. nunc autē in re parua increpuit eum:tanq̄ nihil bonuz susc̄pisset ab illo.(Ait nungd caput canis ego sum adiuersum iuda hodie).q.d.indigne me ego opposui pro te vsq3 hodie ꝑtra domū iuda ita vt vocarer caput canis pro misericordia quā faciebā tibi:sed iam nō vocabor caput canis qz ego non resistam domui iude sicut hactenus restiti. Historia scholastica dicit nūquid canis caput ego sum ⁊c.q.d.propter te iudas habet me vilē quasi caput canis mortui.vel propter te factus sum caput canis.i.ꝑceps irrationabiliter latrantiū cōtra dauid Xp̄istū dñi.sed sensus est q̄ erat caput canis.i.litigiosus ⁊ pertinax.s.canes sunt litigiosi nimis semp latrantes ⁊ murmurātes.ita abner erat caput canis :qz ceteri de israel non mouissent aliqō bellum ꝓ dauid nisi abner incitasset eos ad litē cōtra dauid. (Qui fecerim misericordiā sup domū saul patris tui).i.magnā misericordiā feci cū domo saul:eo q̄ feci manere regnū israel in illa:⁊ tñ regnū debituz erat dauid.vocab̄ aūt domus saulis oēs de familia sua vt filij ⁊ ceteri familiares.cuz bus oibus fecit misericordiā abner:qz faciēdo manere regnū israel in manu hisboseth nō solū exaltabaḃ ipse: sed etiā tota domus saulis qz perueniebat dignitas ad oēs eo q̄ participabāt bonis regni.sic.n.dixerat samuel ad saulē qñ significauit ei q̄ futurus esset rex.s. ⁊ cuius erunt optima que qz in israel nōne tibi ⁊ omni domui patris tui.ecōuerso etiā si abner nō feciss̄et manere regnum israel in manu hisboseth tota domus saulis fuisset infelix nullam habēs dignitatez ⁊ timeret sibi mortē infligēdā a dauid ꝓpter inimicitias quas habuerat cū saule. (Et super fratres ⁊ primos eius).i. non soluz ego feci misericordiā cum domo patris tui .s. cuz illis qui erant de familia sua:sed etiam cum illis qui erant de cognatione eius ⁊ non de familia : ⁊ isti erant fratres saulis ⁊ omnes proximi illius transuersales qui non descendebant ab eo.(Et non tradidi te in manus

Dauid)

Dauid).i.feci misericordiam magnam tecum non tradendo te in manus dauid quia ipse occidisset te ne regnares:eo q eras de stirpe saulis: vel si forte voluisset seruare iuramentum quod prestiterat sauli de non delendo semen eius.precedenti lib2o.c.24.saltem tenuisset te incarceratum ne insurgeres cõtra eum: 7 ego te eripui ab hys. ¶Queret aliquis an abner peccauerit irascendo ita dure contra bisboseth:vel bisboseth increpando abner. ¶Respondendum q bisboseth non peccauit increpando abner p2o concubina patris sui quomodocunq3 abner illam cognouerit. nã si cognoscendo illam habebat intentionem vsurpandi regnu3 bis boseth:poterat increpare eu3 iuste de hoc: immo infligere co2poralem pena3 sicut conspirato2i in regem:p2o hac quippe causa solum salomõ occidit fratrem suum adoniam 7 non vituperatur de hoc: quia tunc adhuc erat rex bonus.sequenti lib2o.c.secundo. ¶Si autem Abner non habebat intentione3 vsurpãdi regnum cognoscendo respban concubina3 saulis:s3 hoc egit solu3 illectus pulchritudine eius poterat bisboseth: ideo debebat increpare abner p2opter duo. ¶P2imo q2 ipse erat filiu3 saulis 7 dolere debebat de patris ignominia:erat tamen dedecus saulis q aliquis acciperet concubinam illius siue vxo2em de qua ipse filios susceperat:filiu3 autem p2o patre dolere debet. ¶Secundo dolere poterat vel irasci tanq3 iudex: q2 cum ipse rex esset poterat ex officio suo punire omnia delicta:magnum autem delictum erat q quis cognosceret concubinam regis: q2 redundabat in dedecus illius:omnes tamen tenentur seruare hono2em regis. Sic enim dicit petrus canonica p2ima.c.2.s.deum timete regem hono2ificate:qui tamen agit contra p2eceptu3 apostoli peccat mo2taliter:maio2e igitur increpatione abner dignus fuisset:sed bisboseth non ausus est durius eum increpare q2 timebat eum:immo nullo modo increpasset si sciuisset q ta3 amare abner verba eius ferret. qõ p3:quia postea dure loquente abner nõ ausus est quicquam respondere bisboseth. ¶De abner autem dicendu3 est q peccauerit irascendo cõtra bisboseth:na3 ipse peccauerat cognoscendo respban. ideo cum increparetur p2o hoc:tollerare debuisset increpationem: sed ipse econtrario du2io2a verba reddidit bisboseth:habuit tamen aliqualem colo2e3 abner ad irascendum:q2 cum ipse tantu3 benefecisset bisboseth 7 toti domui saulis debuisset subticere bisboseth:non tamen erat ista causa sufficiens ad ira3 eius. ¶(Et tu requisisti in me q argueres p2o muliere bodie).i.tu conatus es inuenire aliqd de quo me argueres:7 nihil inueniisti nisi de muliere.q.d.male egisti:q2 etiam si ego cõmisissem delictum grauissimum tacere debuisses:ẽto magis q2 erro2 iste paruus fuit.(Hec faciat dominus abner 7 hec addat.)Modus iurandi est frequentatus apud antiquos. Sic iurauit hely p2ecedenti lib2o.c.3.sic etiam Jonathas.eo.li.c.20. sic etiã Dauid ibidem.c.25.Et est sensus:hec faciat dominus abner.i.talia 7 talia mala faciat ei:7 ista mala tũc ipse exp2imebat:7 hec addat.i.super hec addat alia mala. (Nisi quomodo iurauit dominus Dauid sic faciam cũ eo).i.nisi fecero cu3 dauid id qõ iurauit ei dominus.s. q daret ei regnum. Ex hoc patet q abner contra conscientiam egerat a principio instituendo bisboseth in regem:quia sciebat regnum debitum esse dauid ex iuramento dei. Sed potest dici q abner nõ cognouerat hoc a principio:quando instituit bisboseth in rege3:s3 habuit bona3 fidem putans q ius regni pertineret ad domum saulis:postea aũt illud cognouit. ¶Queret aliquis dato q abner cognosceret bisboseth non habere ius ad regnandum postq3 institutus erat: an peccaret nõ reducendo regnum israel ad dauid. ¶Rñdẽdu3 est q si abner a principio cognouisset bisboseth nõ hr̃e ius:peccabat instituendo eum in regẽ vel faciendo illi quocũq3 vt rex esset:q2 per hoc auferrebat ius dõ. Si tñ tunc non cognoscẽs postea cognouit nõ tenebaꝯ p2iuare bisboseth regno 7 tradere illud dõ:sed solum tenebaꝯ admonere bisboseth vt renũciaret regno qõ illicite tenebat:si tñ ille nollet:nõ tenebaꝯ ei inferre violentiã: sed solũ tenebaꝯ non p2estare ei fauo2ẽ dõ ad defensionẽ regni:7 si p2estaret peccabat mo2taliter.nã sicut peccat q furando p2inceps est:ita q furẽ adiuuat ne amittat rem quã furto acquisuit. ¶Sed aliqs dicet q non solũ tenebaꝯ ad hec abner:sed ẽt ad restituẽdum violẽter regnum dõ:q2 ipse ei illud violenter vsurpauerat.ió tenebaꝯ illud restituere:p2incipue q2 ipse poterat hoc facere: eo q totus israel subditus erat illi. ¶Rñ q si ipsemet abner fuisset rex:tenebaꝯ restituere regnum dõ.non tñ hẽbat ipse illud sed bisboseth:iõ non tenebaꝯ violẽter spoliare bisboseth vt restitueret illud dauid: velut si duo furaꝯ aliq3 rem: glibet teneꝯ insolidũ ad restitutionẽ:7 si illa res maneat penes vnu3 7 aliu3 penitere velit 7 restituere: teneꝯ hortari p2incipẽ suum vt illã restituat:si tñ noluerit non teneꝯ eam violenter illi surripere vel occulte furari:immo si hoc faciat peccat: potissime qñ inuito dño aliqõ ius qualecunq3 acquisitum est. sic enim erat in bisboseth: q2 s3 non haberet titulum ad regnandum: q2 tamen a multo tempo2e erat in possessione regni:erat acquisitu3 ei aliquale ius:qõ potuit ei conferre abner: sed non potuit p2opria aucto2itate auferre:ideo non debuit trãsferre violenter regnum israel in dõ q3 haberet conscientiam lesam:sed sufficiebat q suaderet bisboseth renunciare regno 7 non faueret ei ad retinendũ illud. ¶Qñ deus iurauit dare regnũ dauid. Qõ.VIII.

Queretur vlterius qñ iurauit deus dõ q daret ei regnũ. ¶Rñdendum est q satis reperiꝯ q deus p2omiserit dare regnum dõ 7 auferre illud a saule:vt p3 p̃ce.li.13.15.7.28. dedit quoq3 illud ei vngendo eum per samuelem. p2ecedẽ.li.c.16. nunq3 tamen reperitur q iurauerit ei regnu3 tradere. Simile enim est de multis alys. na3 deus p2omisit dõ q de semine suo semp essent reges. infra septimo: 7 nõ iurauit:7 tñ in ꝑsal.130.dr̃.iurauit dñs dauid veritatẽ 7 non frustrabitur ei:de fructu ventris tui ponã super sedẽ tuam: 7 tñ non reperitur vbi deus hoc iurauerit. sic ẽt est de multis alys que a deo dicta fuerunt:7 tamẽ non reperiꝯ qñ vel quomõ. Sic p3 p2ece. li.c.24.cum dixerunt serui dõ ad eum ecce dies de qua locutus est dñs ad te:ego tradam tibi inimicum tuum vt facias ei sicut placuerit in oculis tuis: 7 tamen non legitur vbi deus hoc dixerit:vel per quẽ p2ophetam. Sic aũt forte fuit hic q deus iurauit:7 nõ reperitur vbi. ¶Uel aliter põt dici q hic accipitur iurare large p2o dicere:7 ratio est q sicut inter homines illa verba que iuramẽto firmaꝯ firmio2a sunt 7 certio2a:ita verba dei quocunq3 ꝓferantur sunt firmissima:ideo omnia illa sunt tanq3 iuramento vallata:7 q2 deus dixerat de dõ q faceret eum regem: dicebatur iurasse: 7 hoc tenet Ra.Dauid.canbi.7 est satis rationabile. (Et transferatur de domo saul regnum).i.faciam q nullus de domo saulis sit iam rex:sed transeat regnum in domum dauid.(Et eleuetur tronus dauid super israel 7 super iudam).i.faciam q non solum dõ regnet super iudam sicut nunc regnabat:sed ẽt regnet super israel.i.sup.xii. tribus q̃ vocantur isr̃l.(A dan vsq3 berſabee).i. faciã q regnu3 dõ extendaꝯ p totam terrã israelitaꝝ a dan vsq3 berſabee:ista.n.erãt duo loca inter se maxime distantia in terra isr̃l.Dan qppe erat ciuitas in sorte dan in latere septẽtrionali terre israel: 7 ista ciuitas vocabatur p2ius lesen vel lais:7 obtinuerunt eam filij dan: de quo Jud. 18. apud istam ciuitatem nascitur fluuius iordanis: 7 postea vocata est paneas: sic enim

Qõ.6. A bisboseth nõ peccauit increpãdo Abner p2ocubina p2is pp2o. p°. 2°. B Abner peccauit ira//scẽdo p2tra bisboseth. † † † Qõ.7. A Si abner cognouit bisboseth nõ hr̃e ius regnãdi p2o institutiõe3 eius an peccauerit nõ reducẽdo regnu3 ad Dauid. Respõsio. Obiectio. Respõsio. Qõ.8. A B Dan ciui//tas in sorte dan.

vocat eam Solinus in polistor.c.de iudea.postea autē vocata ē ce sarea philippi:parū ante tēpus salvatoris: quādo herodes eā mirabiliter edificys decorauit:z in honorē Julij cesaris eam cesareā appellauit:vocata est aūt cesarea philippi:qz ad philippū fratrē regis hero/ dis ptinebat:apud hāc ciuitatē semel chūs cū discipulis suis erat:z qsuit ab eis quē dicerēt eū homines. Mat.16.

L Berſabee aliaciuitas

¶Berſabee aūt erat quedā ciuitas i latere meridiano terre israel:i extremitate sortis iude.vnde qñ habraas habitabat in berſabee:dicebat colonus terre philisti/ norū.Gen.21.erat.n.berſabee apud gerarā q̄ ponit ter minus meridianus terre chanaā.Gen.11. z sic qñ no/ minabant ista duo loca intelligebatur tota terra israel intermedia.vnde sepe scriptura hz istū modū loquēdi: sic ps prece.li.c.3.s.cognouit vniuersus isrl a dan vsq; berſabee. (Et nō potuit ei rñdere gcq̄).i.nō ausus est: vidit.n.hiſboseth iratū nimis abner z noluit eum ma gis irritare verbis:ideo non rñdit gcq̄.(Qz metuebat istū).s.hiſboseth timebat abner:ipse.n.instituerat eus in regē z hēbat ptātē super vniuersum exercitū. iō hiſ/ boseth timebat eū:qz poterat ei auferre regnū p ptātē exercitus z vsurpare sibi vel tradere cuicunq; vellet.

D hiſboseth q̄re time/ batabner.

¶Aliqui aūt putāt hoc euenisse ex magna ignauia hiſ/ boseth q ipse timeret serū suū:z hoc vez est q hiſbo seth ignauus erat magis solitarie vite aptus q̄ regno tenēdo:q̄q̄ tñ ipse fuisset satis diligēs timere poterat abner:eo q abner ab antiquo ꝑciliauerat sibi animos totius populi:z si ipse iuberet hoc totus israel incun/ctanter ageret:hiſboseth aūt nō cōciliauerat sibi ani/ mos populi nisi mediāte abner. ¶Itē dō satis erat di ligens z regno aptus:ipse tñ timebat ioab serū suum qui erat ꝓnceps militie:z q̄q̄ interdū ageret ꝓtra dō non audebat dauid punire eum:vt ps.j.in littera i mō/ te abner.Sic ē dauid iusserat ioab q nō occideretur absalon.infra.18. z occidit illū ioab:z cū hoc cognouis/ set dō z fleret nimis ioab dixit ei q ostēderet se gau/ dentem:alioquin totus populus recederet ab eo:z tūc oportuit q dauid faceret qō volebat ioab: vt ps.j.19.

† ¶(Misit ergo.)Hic ponit dauid z abner cōfederatio: z diuidit in tres partes.Primo ponit cōfederatio ami

† cabilis.Scdo violatio detestabilis.ibi (Nūciatum est itaq;.)Tertio abner occisi tumulatio venerabilis:ibi

† (Dixit aūt dauid.) Circa primū dr (Misit q̄ abner nū cios ad dauid.)Dixit.n.abner q transferret regnū hiſ boseth in dauid:z tāto fuit stimulatus dolore q nō po tuit placari:sed fecit illud sicut dixerat:z ad hoc misit nuncios ad dō nūciando intentionē suam:z vt ꝑherent inter se amicitiā. ¶Sciēdū tñ q abner nō immediate misit nūcios ad dō promittēdo tradere ei regnū israel:

E Abner q̄/ modo mi/ sit nuncios ad dauid.

qz nesciebat an israelite hoc vellent.ideo ꝑus locutus est exercitui z viris potentibus israel: qbus ad hoc p/ suasis misit nuncios ad dauid.Sic vult iosephus.7.an tiquitatū dicens.Cū abner ꝓuocasset oēs vt darent re gnum dauid cōuocauit tribū beniamin:oēs.n.custodes corporis erāt hiſboseth:quibus ēt ita locutus est cūq; nullū videret sibi resistere: sed magis ad omnia q̄ vel/ let ipse paratos haberet sumēs ex eis viginti venit ad

† dō.(ꝓ se dicētes).i.misit istos nūcios nomine suo.i. non nomine hiſboseth:qz magis ipse faciebat hic ꝓtra

† hiſboseth.(Cuius est terra.)Jsta erāt verba nūcioꝝ abner:z est sensus q isti nuncy dicebāt dō q terra erat in ptāte abner.ideo si faceret cū eo amicitiā posset re/ stituere ei totā terrā israel.Sic exponit historia scho/ lastica z Andreas.Alij volūt q iste fuit modus iurādi.s. q nūcy abner iurabāt aliqd dō z ad hoc dicebant:cu/ ius est terra.i.iurabant p illū in cuius ptāte est terra.s.

† per deū:sed primū est melius.(Et vt loquerēt).s.iussit abner q nuncy sui loquerent ea que sequunt.istud non habetur in hebreo:sed littera nra interposuit vt loque rentur qz videbāt deesse ad complementum sententie.

(Fac mecum amicitias.)Hoc dicebat abner:qz ante hoc dō z abner erant inimici cū ipse solus abner resi/ steret dō z pugnaret contra illus.(Et erit manus mea tecum).i.adiuuabo te in opere z cōsilio. Sic accipit prece.li.c.22.s.interficite sacerdotes dñi:naz manus eoꝝ cum dō est.i.adiuuant dō z sunt cōfederati cū eo. (Et reducam ad te vniuersum israel.) Hoc spondebat abner:qz in ptāte sua erat totus israel z poterat trans/ ferre illum in quēcūq; vellet.(Qui ait optime ego fa ciam tecū amicitias).i.libēter suscipio qō vis z confe/ derabo tibi:erat enim istud valde vtile dō q sine bello traderet ei totus israel quē pugnādo adipisci nō pote rat. ¶Queret aliqs an abner peccauit cōfederādo se cū dō z promittēdo ei tradere regnū israel. ¶Re/ spondendū q abner sciebat regnū non ptinere de iure ad hiſboseth s; ad dō:ideo q adiuuaret hiſboseth ꝑ dō ad defendendū regnū illicitū erat:q ēt cōfederaret se cū dō promittendo nunq̄ fauere hiſboseth ꝓtra eū iustū erat:qz ad hoc tenebat.q tñ abner p violentiam subtraheret regnū israel de manu hiſboseth vel indu/ ceret totū israel ad hoc q relinqueret hiſboseth:pec/ cabat maxime:qz hoc faciebat ex iniusto furore .s. qz iuste increpuerat eum abner:dato ergo q iustum esset auferri regnū hiſboseth per manū abner:qz tñ nūc ex ira agebat:peccabat:qz ad bonitatē actionis non solū requiriſ q aliqd iustū fiat:s; ēt q iuste fiat:sic ps Deut. c.16.s.iuste qō iustū est sequeriſ.i.id qō bonū est ex bo na intētione facias: satis ergo peccabat abner qz non miserebat progenici sue z illi viro simplici z iusto hiſ/ boseth qui ei nihil nocuerat:precipue qz ꝓstituebat eū in mortis periculo: eo q tradito toto israel in manus dauid:forte vellet occidere hiſboseth:vel saltem eum perpetuo carceri mācipare:ne insurgeret cōtra eū pro amissō regno.Sz de hys omnibus nō curauit abner solā indignationē suā secutus.fuit aūt causa potissima: qz deus mouebat abner ad hoc faciendum: vt trade/ retur totus israel in manu dō: q̄q̄ abner nesciret se a deo moueri:s; ex indignatiōe sola agebat. ¶Que/ ritur vlterius quomō dō acceptauit conditionē obla/ tam p abner.nā ex hoc vr q vellet accipere regnū re/ gis viuentis:sed hoc nimis alienus est a viro virtuoso qualis erat dauid. ¶Respōdendū est q dō volebat do minari toti israel:nec in hoc desiderabat aliqd illicitū: qz deus ei ꝓmiserat totū regnū israel. ¶Rursus ēt q̄q̄ vellet obtinere regnuz viuente hiſboseth nō peccabat qz non volebat vsurpare aliena: sed que sua erant ab alys iniuste detenta accipere. nullum enim ius ad re/ gnandū habebat hiſboseth:s; detinebat iniuste regnū dō.ideo si dauid posset sine scandalo per aliquē modū illud accipere acceptaret modū:sic aūt fuit cum abner obtulit ei conditionē istam:qz per istū modum putauit se habituꝝ in pace totum regnū:z erat hoc valde con/ueniens.s.q totus israel se sponte ei subyceret:q̄q̄ aūt dauid haberet ius ad regnandū super totum israel:qz tñ israelite nō subyciebant se ei z non poterat illos ob tinere sine sanguinis effusione: potius voluit iure suo carere q̄ sanguinem fundere in populo dei. qō patet: qz ls mortuus esset hiſboseth non pugnauit dō cōtra israelitas manentes sine rege vt subycerentur sibi:sed ipse expectauit quousq; illi venerunt ad eus petentes illum in regē:infra quinto. ¶Cum autē dicitur q illi/ citum erat q dō desideraret regnū regis viuētis. Di/ cenduz vez esse si ille rex habuisset aliqō ius in regno: nullū tamē habebat:sed erat violentus detentor.ideo poterat dō licite desiderare acquirere regnū de manu illius:z ex sola benignitate patiebatur eū esse regē ne repeteret regnū p bellū. ¶Queret aliqs si fuisset fcā ista cōuentio quā abner z dō faciebant quid egisset dō de hiſboseth rege israel. ¶Rñdenduz q si ipse seque/ ret modos alioꝝ regū obtinētiū regna de manu hostiū

occidisset

† † † † †

Qō.9.

A Abner non peccasset ñ fauēdo hiſ/ boseth:pec cauit tamē violētervo lēdo ab eo auferre re gnum.

Qō.10.

A Dauid nō peccabat volēdo au/ ferre rgnū ab hiſbo/ seth.

Qō.11.

Quid egiſ set dō ō hi ſboseth ſi fcā fuisset conuētio.

A occidisset illum vel incarcerasset ne vnq̄ posset in eum insurgere:dauid tñ erat vir benignus 7 nō fecisset hoc.

Instantia. ¶Sed aliquis dicet q̄ dauid nō potuisset hoc agere iuste:q̄ ipse iurauerat sauli q̄ non occideret posteros

Respōsio. eius.p̄ece.li.c.24. ¶Respōdendum q̄ non obstante hoc iuramēto:dō poterat occidere hisboseth 7 quoscunq̄ alios posteros saulis si aliqua causa emergeret: q̄ iuramētum illud p̄stitum a dō non tenuit: q̄ illud fuit p̄stitū in modum federis.s.q̄ saul qui p̄ius persequebatur dō:tunc cessauit a persecutione eius pponens nunq̄ vlterius eum persequi:7 petiuit a dauid q̄ iuraret ei non delere semen sū:7 iurauit:postea tamē saul egit cōtra p̄missionem suam persequēdo dauid: vt p̄z p̄ece.li.c.26.ideo soluebatur dō a p̄stito iuramento:q̄ frangenti fidem fides frangēda est:extra de

Alia rñsio. iureiurando.c.peruenit.2. poterat ergo delere semen saulis si aliud non obstaret. ¶Sed dicendū q̄ dō non intendebat occidere aliquē de posteris saulis p̄pter inimicitias habitas cuz patre.qō p̄z:q̄ duo filij saulis manserunt viuente dō 7 occisi sunt postea a petitione gabaonitaꝝ : vt cessaret plaga a deo inflicta.infra.21. Unde si hoc non accidisset nunq̄ occidisset illos dō. Sic ergo futuꝝ erat de hisboseth q̄ translato regno israel ad dō non erat occisurus eum nec incarceraturus:cuz esset dō vir benignus:p̄sertim q̄ hisboseth erat vir bonus 7 simpler. Sed credendū est q̄ constituisset eum in aliquo p̄incipatu.Deus tñ aliter dispo-
† suerat:ideo ad alium euentum res delata est.(Sz vnā rem peto a te dicens) .s. ego benigne suscipio amicitias tuas sine aliqua cōditione : 7 tñ anteq̄ venias ad
† me ad cōfirmāduz fedus ego peto a te vnum.s.q̄ des mihi vxorem meam.(Non videbis faciem meam).i. non venies ad videndū me 7 confirmanduz amicitias.
† (Anteq̄ addureris michol filiam saul).s.tunc poteris venire ad me 7 libēter suscipiā te.ista michol tenebat ab alio viro.nam q̄n dō fugit de terra israel:saul accepit filiam suā michol vxorem dō 7 dedit eam in vxorē phalti filio lais:vt p̄z p̄ece.li.c.25. petiuit autem hoc Dauid abner:q̄ sciebat q̄ poterat illud facere cuz haberet terram in potestate sua.

¶Quomodo dauid volebat ad se r̄ducere michol quā iam alius tenebat a multo tēpore. Qō.XII.

Qō.12. A **Queret** aliquis quomodo dauid volebat accipere michol vxorē suā quā iā a multis annis alius tenebat in vxorez. ¶Respondēdum q̄ michol erat vere vxor dauid:phalti autez qui acceperat eam:non potuit eam tenere vt vxorē sed vt adulterā:

Instantia. 7 sic semper fuit vxor dō. ¶Sed aliquis dicet q̄ non poterat repetere eam dō q̄ repudiauerat illā : 7 cum aliquis vir repudiasset vxorem in veteri testamēto: nō poterat eam postea habere:q̄q̄ ambo in hoc consentirent.Deutero.24.sed dō repudiauerat eā vt volūt

Respōsio. iudei.ergo non poterat eam repetere . ¶Dicendum q̄ dō non repudiauit michol:nec erat verisimile:q̄ diligebat eam nimis 7 illa eum:liberauitq̄ semel ipsum a morte.p̄cedē . lib.c.19.erat quoq̄ ipsa filia regis: in quo dauid erat nimis honoratus:nullo modo igitur eam repudiaret:sed saul abstulit eam violenter a dō 7 dedit alteri viro cū haberet dō exosuz. p̄ece.li.c.25.

Qō.13. A Dauid pp multa voluit ad se reducere michol. p̄ semper ergo potuit dō repetere eam . ¶Quereꝝ vlteriuꝰ quomodo dō voluit reducere ad se michol cū iam ipsa habita fuisset in vxorem ab alio per aliquot annos:7 ex hoc videtur q̄ debuisset iam eam non diligere tanq̄ ab alio deturpatam . ¶Respondēdum est q̄ dauid voluit reducere ad se michol p̄pter multa.

Primo. ¶P̄imo q̄ ipse erat vir iustus 7 videbatur illicitum q̄ vxorem suam dimitteret in manu adulteri : nam tūc ipse esset patronus turpitudinis 7 peccaret .

Secundo. ¶Scōo voluit eam q̄ michol diligebat nimis dō : 7 ipsa liberauit eum a morte.p̄ece.lib.c.19.nunc quoq̄ q̄n manebat apud alium virū:non sponte sed violenter manebat : eo q̄ pater suus eam coegerat pp odium dō. Hoc aūt dauid cognoscēs diligebat eam semp. ¶Ter-

Tertio. tio fecit hoc:q̄ michol erat filia regis : 7 videbat̄ dedecus magnū esse dō si vxorē suam regis filiam dimitteret in manu adulteri.ideo semper habuit voluntatē recuperandi eam.nō potuit tñ toto tempore q̄n vixit saul:mortuo quoq̄ illo 7 regnante hisboseth non potuit illam recuperare dō:q̄ erant hostes:nunc autem data opportunitate : q̄ abner faciebat amicitias cum ipso:petiuit michol:7 vt appareret q̄ dō diligebat eam nimis 7 toto p̄cedēti tempore p̄tra voluntatem suaz ab alio detineretur:noluit q̄ abner videret faciez eiꝰ quousq̄ adduceret ei michol. ¶Cuz aūt obiciebatur

Obiectio. q̄ nollet eam q̄ erat ab alio deturpata:dōm falsuz eē p̄m hebreos:volunt.n.q̄ nunq̄ cognita fuerit a phalti viro secundo : eo q̄ ipse sciebat eaz non pertinere ad se:7 hoc cognoscens dō libenter accepit eam. Jdez tz

Respōsio. hist̄oria scholastica:sed non multum stat vt declaratuz est p̄ece.li.c.25.

Alia rñsio. ¶Sed adhuc dato q̄ dō sciret michol cognitam fuisse a phalti viro suo non haberet eā exosam:q̄ sciebat q̄ non sponte illum acceperat in viruz:sed coacta a patre:7 q̄ semper desiderabat redire ad dō. ¶Item q̄ ista non erat causa motiua ad spernenduz eam sed ad magis diligendum:est enim ista cōditio amatoꝝ q̄ fortius ament q̄n habent competitorem in amato:sic enim hostes diligens hermionem remisse anteq̄ raperetur dilexit eam:postea ardentissime q̄n capta erat a p̄rro. Sic ait Ouidius scōo de remedio amoris.s.Fortius hermionē ideo dilexit hostes Esse q̄ alterius ceperat illa viri.Sic etiam Menelaus non nimis diligebat helenam:sed cum postea rapta est a paride dilexit eam nimis:nec potuit quiescere quousq̄ eam recepit.sic ait Ouidius p̄calle . li. dauid igitur si p̄ius diligebat intense michol cū solus eam tenebat:nunc intensius diligeret : q̄ alterius viri esse ceperat:7 desideraret eaz recuperare. ¶Quaeretur vlterius an dō poterat repudiare nūc michol vt non acciperet eam in vxorem sed maneret apud virū suum phalti. ¶Aliquis dicet q̄ non erat aliqua cā pp quā eam repudiaret . ¶Respōdendum q̄ dō poterat repudiare michol:q̄ in lege veteri licebat viris repudiare vxores 7 non requirebatur q̄ allegarent aliquā cām rationabilem ad repudiandum eas:sed cū nō placerent in oculis eoꝝ repudiabant illas : nulla ergo cā erat nisi q̄ non placebat vxor viro:sic p̄z Deutero.24. Si acceperit homo vxorē 7 habuerit eaz 7 nō inuenerit grām ante oculos eius pp aliquā fœditatem scribet libellū repudij.sic aūt si non placeret michol dō q̄ deturpata erat ab alio:poterat eaz repudiare.Sed dōm q̄ q̄q̄ repudiaret illā non cogeret manere cū illo viro cum q̄ nunc erat:q̄ ille non erat vir suus cū dō nōduz repudiasset illam:postq̄ vero repudiata esset:maneret sine viro 7 tunc ipsa posset accipere quez vellet in vir: Dauid tūnoluit eam repudiare:q̄ lz p̄mitteret lex ad duritiā cordis iudeoꝝ dari libellum ēt sine cā:tñ videbatur valde iniustū q̄ repudiaret vxorē sine aliqua cā:q̄ in hoc valde ledebat.ideo viri iusti nunq̄ repudiabāt vxores:nisi aliqua cā valde iusta subesset : 7 q̄ michol nihil peccauerat pp q̄d deberet eam dō repudiare : lz magis ipsa diligebat eū nimis 7 obseruabat honestatē suā:iō noluit eā repudiare . ¶(Et sic venies:7 videbis † me).i.postq̄ duxeris vxorē meā michol venies .i. poteris venire ad p̄firmādū mecū federa:7 videbis me.i. † poteris stare in p̄spectu meo.(Misit aūt dō nūcios ad † hisboseth filiū saul.) Jsti nūcij iuerūt ad petēdū ab hisboseth michol vxorē dō.(Dicēs redde vxorē meā michol).i.facias q̄ detur mihi vxor mea:dixit aūt redde vxorē:nō q̄ teneret eā hisboseth:lz q̄ i regno suo teneret eā q̄dā vir:7 ad hisboseth p̄tinebat facere iustitiā dō

omnibus q̄ peterent in regno sua. (Quā despōdi mihi cētū pputys philistinoꝝ). i. dedi p ea vt daret mihi in vxorem centū pputia philistinoꝝ: istud dederat dauid in donationē pp nuptias. nam cū dauid diceret se virū pauperem: saul dixit q̄ nihil volebat ab eo nisi cētum preputia philistinoꝝ: ⁊ dauid dedit ei ducēta. pce. lib. c. 18. ¶ Dixit aūt dauid de centuꝫ preputys philistinoꝝ ad corroborandū cām suā: qz si hisboseth nollet dare Dauid michol: grauaret eū dupl̄r. primo qz auferebat ei vxorē. scō qz perdebat donationē pp nuptias. s. cētum preputia q̄ pro illa dederat: ⁊ spāliter exp̄essit de preputys ad significandū magnitudinē dotatiōis. nam Dauid posuerat aiam̄ suā ad mortē vt obtineret centum pputia philistinoꝝ. iō erat maior donatio pp nuptias illa q̄s si dedisset ei immēsam pecuniā: ⁊ ꝓñr tāto magis grauaret si non redderetur ei vxor sua michol.

Qō. 15. A Quar hoc tpe potius q̄s alio dō petierit michol ab hisboseth.

¶ Queret aligs quare dauid misit nūc nūcios ad hisboseth vt redderet ei vxorē suā: cuꝫ toto p̄rece. tpe nunq̄ misisset. ¶ Rñ̄ q̄ dauid semp desiderauit habere vxorem suā michol ⁊ dolebat nimis q̄ illa teneret in manu adulteri: p̄esertim cuꝫ inuita eēt: non misit tñ nuncios Dauid tpe p̄cedēti: qz putauit superuacuū esse: credidit namq̄ q̄ nollet ei hisboseth dare vxorem qz erat hostis illius: nūc aūt vidit opportunitatē ad petēdum: iō instāter petyt in tñ q̄ noluit q̄ abner cōparet coraꝫ ipso quousq̄ duceret michol: ⁊ hoc vt hēret maius desiderū ad ducendū ipsaꝫ. ¶ Sed aligs dicet q̄ nihil magis ꝑderat dauid mittere nuncios nunc ad hisboseth q̄s toto tpe p̄cedenti: eo q̄ hisboseth adhuc erat hostis dauid cū nulla ꝓcordia intercidisset. ¶ Respondendū q̄ dauid putauit nūcios ꝑdesse q̄q̄s nō esset cōcordia facta cū hisboseth. nā p̄cedēti tpe Dauid non mittebat nūcios: magis timēs abner q̄s hisboseth. nūc aūt iam cōuenerat cum abner: iō ēt si nollet hisboseth daret michol ipsi Dauid. ¶ Queretur vlterius cuꝫ dauid iam conuenisset cuꝫ abner ⁊ ille posset dare ei michol ēt inuito hisboseth: cur scripsit vel misit nūcios ad hisboseth. ¶ Rñ̄ q̄ ℔ fecit dauid ex vrbanitate: voluit. n. quēdam bonorem regi deferre: vt signaret q̄ p manū illius habiturus esset vxorē suā ⁊ nō per manū alterius: q̄q̄s veritas aliter se hr̄et. ¶ Scō fecit hoc vt nō poneret discordiā inter hisboseth ⁊ abner. nam ipse cōposuerat cū abner q̄ daret ei vxorē suā ⁊ ille daturus erat: ⁊ si nō mitteret dauid nūcios ad hisboseth oportebat q̄ abner p̄opria auctoritate daret michol ipsi dauid: in quo minus tristaret hisboseth q̄ p̄eter eius decretū ⁊ ꝑ voluntatē suā talia negocia fierent in regno: potissime cū hoste suo Dauid: cū aūt misit nuncios ad hisboseth: ille dedit ei michol ⁊ abner tulit eam ad dauid: nō quasi p̄opria auctoritate sed ex decreto hisboseth: ⁊ sic non fuit ꝓuocata discordia inter hisboseth ⁊ abner. ¶ Tertio fecit hoc dauid ad nō indicādum cōfederationē suā: qz si non misisset nuncios ad hisboseth: abner dedisset michol ipsi dauid: ⁊ tunc vidisset hisboseth manifestā ꝓfederationē inter dauid ⁊ abner. ¶ (Misit ꝫ hisboseth). s. misit viros suos ad phaltiel vt acciperēt ab eo michol. (Et tulit eam a viro suo phaltiel.) Iste vocat vir suus: nō p̄m rem qz nō erat vir sed adulter: cū viuente dauid ⁊ non repudiante michol nō posset aliquis eam hr̄e in vxorē: qz tñ acceperat eam phalti in vxorē: ls cōtra ius: vocabatur vxor eius. ¶ Queret aliquis qūo vocatur hic vir michol phaltiel: cum vocet phalti p̄ce. li. c. 25. ¶ Aliquis forte dicet q̄ nō est iste ille de quo babet ibi. ¶ Sed nō stat qz hic dr̄ q̄ phaltiel erat maritus michol: ⁊ eo. c. dr̄ q̄ phalti erat maritus michol: ergo idem vir est. ¶ Sed adhuc aliquis dicet q̄ potuit michol p̄ius hr̄e vnum virum qui vocaret phalti post recessum dauid de terra israel: ⁊ illo post paucū tp̄s mortuo accepit aliū nomine phaltiel. ¶ Sed ēt hoc nō stat: qz p̄ece. lib. c. 25. dr̄ q̄ phalti erat filius lais: hic etiā dr̄ q̄ phaltiel erat filius lais: ergo idē vir est phalti ⁊ phaltiel. ¶ Dicit autem hist̄oria scholastica q̄ hebrei aiūt q̄ phalti erat peritus legis ⁊ nō cognouit michol tēpore dei sciēs q̄ nō erat vxor eius. ideo nomini eius additū est nomē dei. s. el. ⁊ vocatus est phaltiel: qō interp̄retat euadēs a deo: cuꝫ p̄ius vocaret solū phalti. ¶ Hoc aūt nō est multū autēticū: p̄esertim cū ꝑsupponat q̄ phalti nō cognouit michol: qō improbatū est p̄ce. li. c. 25. Aliq̄n tñ iste mutationes nominuꝫ fiunt ex aliqua affectione ⁊ desiderio boni euētus: sic. n. moyses mutauit nomen Josue. nam p̄ius vocabat osee: ⁊ ille vocauit eum Josue Nu. 13. ⁊ ⁊ hoc fuit p additionē p̄me lr̄e nois dñi tetragramatō q̄ est yoth: nūc tñ ō phaltiel dōm q̄ nō fuit fcā additio in nomine eius ab intētione ad significandū: sed a casu ꝑm ꝓditionē idiomatis hebraici: in quo cōsueuit fieri additio circa finē dictionū: sicut in isto noīe Jeramel ⁊ Jerameli. nā p̄ce. li. c. 27. dr̄ ieramel. ⁊ eo. li. c. 30. dicit Jeramieli: sic ēt pz in isto nomine giesſur ⁊ giesſuri. nā p̄cedēti li. c. 27. dr̄ giesſuri. supra tñ in littera ⁊ ifra decimo tertio dr̄ giesſur: sic; igit fcm̄ ē i phalti ⁊ phaltiel: nec est istud rarū apud hebreos. (Sequebaturq̄ eam vir suus plorans). i. phalti plorabat nimis cū auferret ei michol vxor sua: nec solū hoc: sed ēt in itinere sequebatur vestigia eius plorans: q̄usq̄ iussus est redire.

Respōsio.

Instantia.

Respōsio.

Qō. 16. A Propterꝫ petyt dō michol ab hisboseth q̄uis posset eā hr̄e sine eo.

Secundo.

Tertio.

†

†

Qō. 17. A Phaltiel ⁊ phalti an sit idem.

Alia rñsio.

Impugō.

¶ Quare phalti plorauit cum auferetur ab eo michol.

Qō. XVIII.

Hist̄oria scholastica

Contra.

B

Mutatiōes nominuꝫ q̄ fiant.

†

Qō. 18. A Hist̄oria scholastica

Ra. Sa.

Impropō.

Responsio auctoris.

†

†

†

†

†

Queret aliquis quare plorabat phalti cū auferretur ei michol. ¶ Rñdent quidaꝫ q̄ plorabat ex gaudio qz nō erat vxor illius ⁊ nūc reducebatur ad virum suum: ⁊ istud tenet Nicolaus. ¶ Alij dicunt q̄ phalti sequebat eam plorans: qz nondum cognouerat eam: eo q̄ illa diligens Dauid: semper erat tristis duꝫ fuit cū phalti: ⁊ hoc tenet hist̄oria scolastica. ¶ Aliter dicit Ra. Sa. s. q̄ plorabat: eo q̄ auferrebat ei materia magne p̄fectionis: dicit enim q̄ phalti erat legis peritus ⁊ sciens michol nō esse vxorē suā non cognoscebat eam: sed in lecto ponebat quēdā ensem nudum inter se ⁊ illā ne vnq̄ illaꝫ tāgeret: qō erat magne perfectionis: nunc aūt auferrebat ei materia huius virtutis ideo dolebat. ¶ Sed hoc ridiculū est: nō est verisimile q̄ aliqd tale fuerit inter hebreos qui fuerunt viri imperfecti. ¶ Itē qz ista erat magna imprudentia cū per talez modū non tollātur nec impediātur illicita desideria: stultissimum quoq̄ est viro firmiter proponenti continere: in eodē lecto iacere cum femina: magna enim sunt irritamenta. ¶ Dicendū igitur q̄ phalti plorabat ꝓpter michol: qz auferrebatur ei carissima vxor. erat enim ꝓuidentissima femina ⁊ elegātis formę. insuper erat filia regis: qō magnū bonorē p̄stabat viro suo phalti. ideo nullum maius bonū poterat auferri p̄o quo doleret intēsius q̄s p vxore carissima. ¶ (Usq̄ Baburin.) Phalti itēdebat sequi semp vxorē suā quocunq̄ iret ⁊ iuit vsq̄ ad villā baburin plorans: que est in terra beniamin: de ista villa dr̄ infra. 16. cum dicitur q̄ dauid venit vsq̄ baburin qñ fugiebat a facie absalonis. (Et dixit ad eum abner vade ⁊ reuertere.) hisboseth dederat michol Dauid: abner aūt ferebat eaꝫ illi quasi ex p̄cepto hisboseth: ⁊ iussit abner phalti q̄ reuerteretur ⁊ iam non plōraret ꝑ michol. (Qui reuersus est.) Phalti enim libenter secutus fuisset vxorem suā quocūq̄ iuisset: sed timuit abner: ideo redyt. (Sermonem quoq̄ intulit abner.) Hic ponit quomodo abner cōciliauerit animos ꝓpli vt vellēt accipere dauid in dñm relicto hisboseth: ⁊ ponit istud hic ꝑ recapitulationē. nā intelligēdū est q̄ ipse p̄ius ꝓuenerit cū viris israel q̄ acciperēt dauid in dñm q̄s mitteret nūcios ad eum: alioquin stulte ageret: quia forte postea nollent israelite suscipere dauid: ⁊ abner maneret cōfusus ex promissione. (Ad seniores israel). i. ad viros senes ⁊ ꝓdentes.

ꝓudētes in quoꝝ ptāte erat tota terra. ¶Et sciendū ꝙ nō fuerūt isti viri de toto israel:sed solū de decez tribubus:nā de tribu beniamin nullus fuit hic. qō pz:qz postea seoꝛsum locutus ē ad viros beniamin:vt pz.j.s. locutus est ēt abner ad beniamin. ¶Causa aūt quare locutus fuit ꝑus abner ad alias tribus ꝗ̄ ad beniamin: ꝗ̄ ꝗ̄ cariozem hꝛet sibi tribū beniamin:fuit qz volebat persuadere abner omnibus tribubus ꝙ acciperēt dauid in regem:nullā aūt putauit difficiliozem ad hoc ꝗ̄ tribū beniamī:qz rex erat de tribu beniamin ꝛ illi specialiter diligebant eum: hēbant quoꝙ multas dignitates ab ipsoꝛ:naz omnes de hac tribu erant custodes coꝛporis hīsboseth:vt ait Josephus.7.antiqtatuz:noluit igiꝭ incipere ab hac tribu ne in ꝓncipio ei repugnaret:ſz incepit ab alys tribubus ad quas minus attinebat habere dauid in regē vel hīsboseth: vt cuz ꝓsuasisset illis dato ꝙ non consentiret tribus beniamin: posset illa inuita trāsferre totū israel ad dauid: etiā qz viri de tribu beniamin cognito ꝙ oēs alie tribus vellent accipere dauid in regem: faciliter consentirent: scientes ꝙ nō poterant ipsi resistere toti israel. (Dicens tam heri ꝗ̄ nudiustertius querebatis dauid vt regnaret super vos).i.a multis diebus ante hoc vos querebatis dauid vt esset rex vester:nūc aūt hētis tꝑs: ideo accipite illū in regē. Intelligēdum aūt ꝙ israelite querebant dauid vt regnaret super eos post moꝛtē saulis: nā viuente saule nullus de israel volebat alīū regez:eo ꝙ sciebant saulē vnctum esse a deo in regē: hīsboseth aūt nō vnctus fuerat a deo:nec iusserat ei vt esset rex: sed magis abiecerat saulē ꝛ stirpē suā ꝛ elegit Dauid. ideo multi de israelitis hoc audientes voluissent accipere dauid in regē:accipitur autem hic nudiustertius large ꝓ▪ aliq̄to tempoꝛe:ex modo loquendi:ꝓpꝛie aūt significat tꝑs trium dierū ꝓteritoꝝ. ꝛ dr nudiustertius:quasi nūc est dies tertius.i.nūc est tertius dies ex q̄ talis vel talis res facta est. (Nūc ergo facite) .i. nunc accipite eum in regem sicut olim desiderabatis. (Qm̄ dns locutus est ad dauid dicens.) Jsta est scda ratio persuasionis. Prima erat qz olim hoc desiderauerant:ꝛ nunc hēbant oppoꝛtunitatem. Scda est quia Dauid regem fieri super totū israel iustū erat: ēt si ipsi nō desiderarēt. Justitia aūt apparet qz deus hoc iussit: ꝛ dr ꝙ locutus est dns ad dauid.i.locutꝰ est de dauid. nā ad eum nō loquebat:sed loquebatur ad ꝓphetas vt loquerētur ei.pz ꝫ de samuele:qz ipse vnxit dauid. ꝛ dixit ei de regno.ꝓcc.li.c.16. Sad quoꝙ ꝓpheta locutus est ei vt recederet de terra moab ex ꝑte dei eo.li.c.22. Jdem ēt gad locutus est ad dauid de cōstituenda ara ad effugiendū pestem in hierusalem.infra vlti. Nathan quoꝙ ꝓpheta locutus est dauid de ꝓpetuitate r̄gni ifra.c.7. (Jn manu dauid serui mei saluabo populū meū israel de manu philistim.) Ubi ista verba dicta fuerint vel per quē ꝓphetaz:nō apparet. satis tñ credendū est ꝙ ita fuerint ꝛ ꝙ fama esset apud totum populū de illis:alioquin abner non ꝓponeret illa coꝝā omnibus israelitis: multa aūt per ꝓphetas dicta sunt q̄ non fuerunt scripta:ꝛ de illis non constat. ¶Jsta erat cā sufficiens ad hoc ꝙ israelite susciperent dauid in regem qz ipsi volebant reges vt defenderent eos ab hostibus:sic pz ꝓcce.lib.c.2.s. videntes aūt ꝙ Naas rex filioꝝ amon venisset aduersum vos dixistis mihi nequaq̄ sed rex imperabit nobis. Cuz ēt ipsi petierunt regem a samuele istam cām exꝓsserunt dicētes:rex erit super nos ꝛ egredietur ante nos ꝛ pugnabit bella nostra ꝑ nobis ꝓcce.li.c.8.ideo cū aliquis esset per cuius manū deus vellet liberare israelitas de manu hostiū:illū ipsi debebant accipere in regē:sed de dauid dixerat ꝙ ꝑ manū eius liberaret israel de manu philistinoꝝ q erāt hostes acerrimi iudeoꝝ.ió dauid accipere debebāt in regez. (Et omnium inimicoꝝ eius).i.de manu oīum aliozum hostiū israel:qz nō solum philistini pugnabant ꝫ israel: sed ēt interdum idumei: syri:amonite:moabite ꝫ oēs hos dauid pugnauit:ꝛ superauit eos infra octauo. vocantur aūt isti hostes iudeoꝝ hostis eius .i. hostes populi:vel hostes eius.i.dei.nā interdū hostes israelitaꝝ vocant hostes dei: sic dixit Dauid ꝓcce.li.c.30.accipite benedictionē de ꝓeda hostiū dñi: ꝛ tamen illi de quibus ibi dr erant hostes dauid.s.amalechite: deus quoꝙ interdū vocabat hostes israelitaꝝ hostes suos.s. qñ israelite colebāt deum. Exo.23.s.ꝙ si audieris vocem eius ꝛ feceris omnia q̄ loquoꝛ inimicus ero inimicis tuis ꝛ affligā affligētes te. quare aūt hostes israelitarū vocant hostes dei:declaratū est ꝓce.li.c.30. (Locutus est ēt abner ad beniamin).i. postq̄ locutus fuit ad seniozes decē tribuū:locutus fuit ad senioꝛes tribus beniamin:quare aūt diuisim hys locutus est: cā supra assignata est. (Et abyt vt loqueret ad dauid i hebꝛō.) Jstud fuit postq̄ redierunt nuncy sui quos miserat ad Dauid: per quos dauid remisit ad dōm abner ꝙ duceret ei michol ꝛ nunc ducebat eam. (Omnia q̄ placuerāt vniuerso israel).i.decē tribubus inter quas nō cōputatur beniamin. (Et beniamin).i. ēt ista que nūc dicebat abner ad dauid cōcordata erant tam p decez tribus ꝗ̄ per beniamin. fit aūt mētio de beniamin per se pp duo. primo pp honoꝛē huius tribus:erat enim regalis. scdo ꝛ ꝓcipue qz nō habuerat abner consensuz simul ab omnibus tribubus israel:sed ꝓius a decē tribus: deinde seoꝛsum a beniamin:vt supra dcm est. (Uenit ergo in hebꝛon ad Dauid).s.postq̄ habuit cōsensum oīum israelitaꝝ ad recipiendū dauid in regez: iuit abner in hebꝛon ad referendū illud dauid ꝛ tunc inirent fedus. (Cū viginti viris.) Jsti viginti viri erāt de tribu beniamin:vt ait Josephus.7.antiquitatū:hoc aūt fuit qz cū abner eēt de tribu beniamin hēbat viros illius tribus familiares sibiipsi:ēt erāt custodes regis vt ait Josephus ꝓcalle.li. (Et fecit Dauid abner ꝛ viris q cū eo venerūt ꝓuiuium.) Jstud fuit magnificū conuiuium sicut decebat regiam celsitudinē: ꝓcipue qz abner erat magnus ꝓnceps in israel ꝛ afferebat dauid bona.s.ꝓiugem suaz ꝛ ꝓsensum totius israel ad faciendū eum regem. (Et dixit abner ad dauid.) Subintelligendū est hic ꝙ Dauid fecit federa cū Abner:ꝛ cū placatus esset abner desideraretq̄ seruire dauid dixit ꝙ volebat ire ad ꝓgregādum totū populum. (Surgā vt cōgregē ad te dñz meum regē omnē israel.) Prius acceperat consensum ab israelitis ꝙ acciperēt Dauid in regem:nūc aūt acceperat cōsensum dauid de modo regnandi. ideo voluit ire ad ꝓgregandum oēs tribus israel vt venirent ad dauid ꝛ publice cōponerēt fedus cū dauid. (Et ineā tecū fedus).i.tūc cozā toto ppło cōponā tecuz amicitias. ¶Queret aliquis qūo abner dixit ꝙ nūc cōponeret amicitias cū dauid: cū iaz cōposuisset eas:ꝛ qō fedus erat istud qō nunc dēbat abner cōponere cū dauid. ¶Ad primū dōm ꝙ iā abner cōposuerat amicitias cū dauid.nā ipse dixerat ad dauid:fac mecū amicitias ꝛ erit manus mea tecū: dauid aūt rūdit optime faciā tecū amicitias:ſz vnā rez peto a te:nō videbis faciē meā anteq̄ adduxeris michol filiā saul: ꝛ sic ꝓsensit dauid i amicitias cōponēdas:ēt anteq̄ videret dauid abner ꝛ mitteret ei michol: venerat tñ iam abner ad dauid ꝛ duxerat ad euz michol: ꝫ verisimile est ꝙ iam cōposuissent amicitias. ¶Sz dōm ꝙ abner volebat cōponere nūc fedus cū dauid:nō ex ꝑte sua:ſz ex ꝑte ppli:qz prius cōposuerat fedus ex ꝑte sua: ꝛ ob ꝫ voluit abner r̄ducere ꝛ ꝓgregare totū isr̄l ad dauid vt oibus ptibus iniret fedus. ¶Ad scdm dōm ꝙ istō fedus fuit cōpositio inter ppłm ꝛ dauid de mō regnādi. nā cū assumunt reges noui:potissime si nō sunt de pgenie illoꝝ q regnare solebāt:populus facit cū eis pacta

† Locutus ē abner ad beniamin post alias tribus ꝓo dauid quia putauit eā difficiliozē

† Rōes quibus suadebat Abner israelitis accipere dauid i regē.

† ꝓ

† ex q̄ talis vel talis res facta est.

† 2ª

† ꝓpetuitate r̄gni

† (Et omnium inimicoꝝ eius).i.de manu oīum aliozum hostiū israel:qz nō solum philistini pugnabant ꝫ israel: sed ēt interdum idumei: syri:amonite:moabite ꝫ oēs hos dauid pugnauit:ꝛ superauit eos infra octauo. vocantur aūt isti hostes iudeoꝝ hostis eius .i. hostes populi:vel hostes eius.i.dei.nā interdū hostes israelitaꝝ vocant hostes dei: sic dixit Dauid ꝓcce.li.c.30.accipite benedictionē de ꝓeda hostiū dñi: ꝛ tamen illi de quibus ibi dr erant hostes dauid.s.amalechite: deus quoꝙ interdū vocabat hostes israelitaꝝ hostes suos.s. qñ israelite colebāt deum. Exo.23.s.ꝙ si audieris vocem eius ꝛ feceris omnia q̄ loquoꝛ inimicus ero inimicis tuis ꝛ affligā affligētes te. quare aūt hostes israelitarū vocant hostes dei:declaratū est ꝓce.li.c.30. (Locutus est ēt abner ad beniamin).i. postq̄ locutus fuit ad seniozes decē tribuū:locutus fuit ad senioꝛes tribus beniamin:quare aūt diuisim hys locutus est: cā supra assignata est. (Et abyt vt loqueret ad dauid i hebꝛō.) Jstud fuit postq̄ redierunt nuncy sui quos miserat ad Dauid: per quos dauid remisit ad dōm abner ꝙ duceret ei michol ꝛ nunc ducebat eam. (Omnia q̄ placuerāt vniuerso israel).i.decē tribubus inter quas nō cōputatur beniamin. (Et beniamin).i. ēt ista que nūc dicebat abner ad dauid cōcordata erant tam p decez tribus q̄ per beniamin. fit aūt mētio de beniamin per se pp duo. primo pp honoꝛē huius tribus:erat enim regalis. scdo ꝛ ꝓcipue qz nō habuerat abner consensuz simul ab omnibus tribubus israel:sed ꝓius a decē tribus: deinde seoꝛsum a beniamin:vt supra dcm est. (Uenit ergo in hebꝛon ad Dauid).s.postq̄ habuit cōsensum oīum israelitaꝝ ad recipiendū dauid in regez: iuit abner in hebꝛon ad referendū illud dauid ꝛ tunc inirent fedus. (Cū viginti viris.) Jsti viginti viri erāt de tribu beniamin:vt ait Josephus.7.antiquitatū:hoc aūt fuit qz cū abner eēt de tribu beniamin hēbat viros illius tribus familiares sibiipsi:ēt erāt custodes regis vt ait Josephus ꝓcalle.li. (Et fecit Dauid abner ꝛ viris q cū eo venerūt ꝓuiuium.) Jstud fuit magnificū conuiuium sicut decebat regiam celsitudinē: ꝓcipue qz abner erat magnus ꝓnceps in israel ꝛ afferebat dauid bona.s.ꝓiugem suaz ꝛ ꝓsensum totius israel ad faciendū eum regem. (Et dixit abner ad dauid.) Subintelligendū est hic ꝙ Dauid fecit federa cū Abner:ꝛ cū placatus esset abner desideraretq̄ seruire dauid dixit ꝙ volebat ire ad ꝓgregādum totū populum. (Surgā vt cōgregē ad te dñz meum regē omnē israel.) Prius acceperat consensum ab israelitis ꝙ acciperēt Dauid in regem:nūc aūt acceperat cōsensum dauid de modo regnandi. ideo voluit ire ad ꝓgregandum oēs tribus israel vt venirent ad dauid ꝛ publice cōponerēt fedus cū dauid. (Et ineā tecū fedus).i.tūc cozā toto ppło cōponā tecuz amicitias. ¶Queret aliquis qūo abner dixit ꝙ nūc cōponeret amicitias cū dauid: cū iaz cōposuisset eas:ꝛ qō fedus erat istud qō nunc dēbat abner cōponere cū dauid. ¶Ad primū dōm ꝙ iā abner cōposuerat amicitias cū dauid.nā ipse dixerat ad dauid:fac mecū amicitias ꝛ erit manus mea tecū: dauid aūt rūdit optime faciā tecū amicitias:ſz vnā rez peto a te:nō videbis faciē meā anteq̄ adduxeris michol filiā saul: ꝛ sic ꝓsensit dauid i amicitias cōponēdas:ēt anteq̄ videret dauid abner ꝛ mitteret ei michol: venerat tñ iam abner ad dauid ꝛ duxerat ad euz michol: ꝫ verisimile est ꝙ iam cōposuissent amicitias. ¶Sz dōm ꝙ abner volebat cōponere nūc fedus cū dauid:nō ex ꝑte sua:ſz ex ꝑte ppli:qz prius cōposuerat fedus ex ꝑte sua: ꝛ ob ꝫ voluit abner r̄ducere ꝛ ꝓgregare totū isr̄l ad dauid vt oibus ptibus iniret fedus. ¶Ad scdm dōm ꝙ istō fedus fuit cōpositio inter ppłm ꝛ dauid de mō regnādi. nā cū assumunt reges noui:potissime si nō sunt de pgenie illoꝝ q regnare solebāt:populus facit cū eis pacta

† Qō. 19.

A

Abner q̄ꝫ uis ꝑus cō posuisset amicitias cum dauid tñ nō volebat cōponere fedus ex ꝑte ppli

B

Qō fedus composuit abner cuz dauid ex ꝑte ppli.

ꝛ leges ō modo regnādi. Sic enim fuit in saule quādo factus est rex super israel. nam dr̄ ꝙ samuel locutus est ad populū legem regni ꝛ scripsit in libro ꝛ reposuit coram dño prece. li. c. 10. Dauid aūt nunc nouiter sumebatur in regem a toto israel: ideo populus voluit convenire cum eo de modo regnandi. nā si nō conuenirēt non acciperēt illum: sic enim fuit de roboan filio Salomonis: a quo in electione eius in regem: populus petiuit aliqualē releuationē in tributis: ꝛ qz non cōsensit noluit eum populus assumere in regē. sequenti li. c. 12.

† ¶ (Et imperes oībus). i. tunc cum inieris fedus cum populo imperabis omnibus. nam ante initus fedus nō accipient te in regez: ꝛ dicitur imperabis omnibus. i. omnibus tribubus israel. naz ante hoc solū imperabat

† tribui iude. (Sicut ōsiderat anima tua). i. sicut tu desideras: dr̄ anima desiderare: qz est principium desiderandi: non tamen desiderat ipsa: qz actus nō predicant de partibus sz de cōpōsito: vt intellectus nō intelligit sz homo: vt pz primo ō anima: scriptura tamē vtitur isto modo loquendi: qz est vulgaris. Sic dicit apostolus prima ad chorin. 5. spiritus ꝓcupiscit aduersus carnem ꝛ caro aduersus spiritū. dicitur autem sicut desiderat anima tua: qz Dauid nimis desiderabat regnare super totum israel: eo ꝙ ad illum de iure pertinebat: cū deus eum vnxisset in regē. Hisboseth aūt tenebat vndecim tribus contra quē dauid pugnare nolebat ne funderet

† (Violatio federis detestabilis.) sanguis in populo dei. ideo solū desiderabat regnare: sed non laborabat ad hoc. ¶ (Cū ergo deduxisset dauid abner.) Hic ponitur federis ōtestabilis violatio. s. quomodo fedus initū cum dauid non fuerit seruatum: ꝛ dicit ꝙ dauid deduxit abner. i. comitatus est eum aliquantulum extra hebron. nā abner steterat cum dauid ꝛ dixit ei ꝙ volebat ire ad congregādum totum populum ad dauid: ꝛ tunc dauid exiuit cum eo de hebrō ꝛ venit vsqz ad aliq̄tum spatium vt honoraret illum.

† (Et ille isset in pace). i. abner recessit a dauid pacifi⁹ nullo malo inflicto: dicitur aūt hoc propter ioab a quo non recessit abner pacifice: sed occidit eum: dicit ēt ad excusationem dauid: vt significetur ꝙ ipse nihil

† peccauerit in morte abner. (Stati⁹ pueri dauid ꝛ ioab venerunt). i. non erat ioab in hebron cū dauid qñ venit abner: sed postea venit ipse ꝛ pueri dauid ō preda: qō dr̄ ad reddendum cām sequētiū. nam si fuisset ioab in hebron qñ venit abner: ibi occidisset eum ꝛ nō iuisset ad vocādum illū: sic habet infra. (Cesis latronibus). i. Joab ꝛ pueri dauid occiderūt latrones. In hebreo dr̄

† † (De preda). i. venit abner ꝛ pueri dauid de preda: qō idez est. (Cum preda magna nimis). i. abstulerūt ioab ꝛ pueri dauid predam magnā de manu latronum: quā ipsi acceperant de terra iude.

¶ De qua terra Joab faciebat predas. Qō XX.

Qō. 20. a

Queret aliquis vnde Joab habuit predam ꝛ occidit latrones. ¶ Aliquis respondebit ꝙ hoc fuit de terra regis hisboseth. nam domus dauid ꝛ hisboseth habebant magnas inimicitias: factaqz est longa concertatio inter eas: vt pz supra in littera. ideo verisimile est ꝙ aliqui ō regno hisboseth exirent ad agendū predas in terra dauid: ꝛ illos

p⁹ opinio. inuasit ioab ꝛ occidit: excussitqz predam: sic enim videt de eo qō habetur prece. c. 5. ꝙ abner ꝛ ioab occurrerunt sibi in extremitatibus regnorum ꝛ pugnauerunt.

Contra. ¶ Sed dicendū ꝙ hoc non stat: qz nunc nullus erat in regno hisboseth qui ageret predas vel pugnaz cōtra terram dauid: qz abner erat qui regebat domum hisboseth ꝛ agebat omnia bella: vt pz supra in littera: nūc autem ipse erat in hebron cum dauid. ¶ Item nullus in toto regno hisboseth auderet facere p̄das aut bellum absente abner ꝛ sine mādato eius. potissime: qz totus israel conuenerat cuz abner accipere in regē ipm Dauid: vt pz supra in littera: ꝛ ad hoc venerat abner ad dauid vt nunciaret ei intentionem populi: nullus ē predam ageret cōtra terram dauid. ¶ Sed dicendus est ꝙ isti latrunculi erant de terra philistinoꝝ vel amalechitarū: que gentes erant coniuncte terre dauid. iō aliquādo illi agebāt predas in terra dauid: ꝛ aliquādo ecōuerso: sic. n. amalechite predā fecerant in terra philistinoꝝ ꝛ inde dum dauid esset in castris philistinoꝝ. prece. lib. c. 30. ꝛ cum illi ferrent predas irruit in eos ioab: occisisqz eis excussit predam. ¶ (Abner autē non † erat cū dauid in hebron). s. tūc qñ venit ioab de p̄da: ꝛ hoc dr̄ ad significandum quomodo ioab misit ad vocandum abner. (Quia iam dimiserat eū). i. iam dauid † expedierat a se abner ꝛ dederat ei licentiam redeūdi. (Et pfectus fuerat in pace). i. quādo recessit abner a † dauid iuit pacificus sz postea nocuit ei ioab. (Et ioab ꝛ omnis exercitus qui erat cū eo postea venerunt). s. postq̄ recessit abner de hebron ꝛ illi veniebāt ō p̄da. † (Nunciatum qz est itaqz ioab a narrantibus). s. nō fuit aliqua certa persona que hoc narraret: sed vulgariter omnes illud narrabant qz omnes viderāt abner in hebron. (Venit abner filius ner ad regem.) Istud dictū † fuit ad suscitandum admirationem: omnes quippe admirabantur ꝙ abner venisset ad Dauid ꝛ locutus fuisset ei in pace: cum essent magne inimicitie inter eos. † (Et dimisit eum in pace ꝛ abut). i. non nocuit ei: istud est de quo magis admirabantur: qz cum essent ambo hostes ꝓbabile erat ꝙ dauid debuisset nocere abner. † (Et ingressus est ioab ad regem). s. ad increpandū eum † ꝙ dimisisset abner in pace. (Et ait quid feciſti). i. cur feciſti hoc. q. d. male egisti dimittendo inimicum tuum. Ecce venit abner ad te quare dimisisti eum). i. cum venisset ꝛ haberes oppoꝛtunitatem occidendi eum: cur permisisti viuere. (Et abut ꝛ recessit.) Ista duo idem † signant: sed hic ponuntur pro diuersis. s. abut. i. expediuit se a te: ꝛ recessit. i. longe iuit a loco isto. (Ignoras † abner filium ner). i. non cognoscis malitiam abner: qz tu putas ꝙ abner venit ad faciendum te regem israel: † sed venit ad fallendum te. (Quoniaz ad hoc venit vt deciperet te). s. sub coloꝛe federis inferret tibi aliqua † magna damna. (Et sciret introitū tuum ꝛ exitū tuū). i. sciret dispositionē terre tue: vt postea posset subito mouere bellum contra te scito introitu ꝛ exitu. (Et nosset † omnia que agis). i. venit ad sciendum qd agis vt melius possit te fallere. ¶ Queret aliquis cuz ioab haberet intentionem occidendi abner: cur iuit ad dauid increpans eum ꝙ dimisisset abner recedere. ¶ Respondendum est ꝙ ioab intendebat p hoc concludere desiderium suum: desiderabat quippe occidere abner qō volebat agere honestius quo fieri posset: hoc autez vno de duobus modis poterat honestare accedendo ad dauid. ¶ Primo qz ipse intendebat mouere dauid ad occidendum abner: ꝛ sic ipse sine repꝛehensione obtineret optatū per manuz regis: ꝛ propter hoc nimis increpabat dauid vt sic moueret eum ad iubenduz vocari abner ꝛ occidendum eum. Si autem hoc nō posset honestabat alio modo causam suam. s. qz ipse ibat ad occidendum abner quasi zelo regis ne posset eum dauid grauiter increpare. nam si ioab nihil dicens dauid iuisset ad occidendum abner: constaret ipm egisse ex causa sua ꝛ non fauoꝛe regis vel regni: ꝛ sic esset nimis repꝛehensibilis: locutus fuit ergo dauid ad excusandum hec. ¶ Queret vlterius an ioab bñ diceret asserēdo ꝙ dauid debuisset occidere abner. ¶ Aliqs dicet ꝙ sic: qz ille p̄sumebat venire cū fraude vt noceret dauid. Sed dōm ꝙ nō poterat dauid licite nocere ei. ¶ Prīo qz abner vere veniebat ad cōponēdū amicitias cū dauid ꝛ faciēdū eū regē israel. p bono aūt iniustissimū erat ꝙ mala patereꝛ. ¶ Secundo pz hoc: qz dato ꝙ non constaret an abner venisset ad bonum Dauid vel vt aduersaretur dauid non poterat ei nocere: qz ipse

Alia opio.

Qō. 21. A Cur Joab iuit increpaꝛ dauid qz dimiseꝛat abner.

Qō. 22. Anpoterat Dauid licite nocere abner. p⁹. 2°

dederat

dederat illi securitatem quãdo introiuit in terraꝫ suã. sed abner non fecit postea aligd ꝓpter qđ deberet priuari securitate prestita. ideo ꝯ suspicareť aligd ꝑ eum: dauid nõ debebat ipm occidere vel gcꝯ ledere: ſz solũ debebat se obseruare ab eo. Joab aũt nõ recte ista dicebat eo ꝙ ipse desiderabat ꝙ occideretur abner ꝛ procurabat qualitercunqꝫ posset occidere eum.

Qõ.23. A ꝑ Joab nõ erubuit dicere dauid ꝙ occideret abner. ꝑª opinio.

¶Sz aliquis dicet quomodo Joab non erubuit dicere dauid ꝙ debuisset occidere abner: cuꝫ ille venisset ad benefaciendũ dauid. ¶Aligs rñdebit ꝙ ioab ignorabat istud: iõ sic ĩcrepuit dauid. ¶Sz dõm ꝙ nõ stat: qz ioab nõ ausus fuisset increpare regẽ nisi putasset se hre aliꝯ cãm rõnabileꝫ: satis tñ credere debuisset ioab ꝙ abner non venisset ad dauid cũ eẽt hostis eius nisi ad cõponẽdũ aliquas amicitiaꝫ pp quaꝫ dauid daret ei securitatẽ: ꝛ sic nõ posset eũ occidere licite. Nõ igiť ioab egit hoc tanꝯ ignorãs. ¶Itẽ ꝑꝫ hoc ex verbis eius ꝛ dauid. dixit. n. ignoras abner filiũ ner qm̃ ad hoc venit vt deciperet te. q. d. putas ꝙ venit ad bonũ tuũ: venit tñ ad te fallẽdũ. ¶Dicẽdũ tñ ꝙ ioab nõ erubuit dicere ista dauid: qz hẽbat aliꝯ cãm ꝓbabilitatis in dcõ suo. abner nãꝯ erat hostis acerrimus regni dauid. hostes aũt cupiũt se mutuo fallere. verisimile eſt ergo ꝙ abner venisset ad fallẽdũ dauid: ꝯ ergo ℟ falsuꝫ esset qz tñ erat verisimile nõ erubuit ioab illud ꝓponere: ꝑ sertiꝫ qz in ℟ videbat moueri zelo regiś. ¶(Egressuś itaqꝫ ioab a dauid). i. postꝯ increpuit eum recessit ab illo: eo ꝙ ioab putabat ꝙ potuisset psuadere dauid vt inberet reduci abner ꝛ occidi. cũ aũt nequisset recessit a rege vt ipse faceret redire abner ne interim longius abiret. (Misit nũcios post abner). ſ. dauid nõ misit nũcios: sed ioab misit illos ex nomine dauid vt facilius moueretur abner ad redeundum. (Et reduxit eum a cisterna syra). i. in loco illo inuenerũt eum nũcij missi a ioab. eſt ꝓpe locus ille aliꝯtulũ distans ab hebron ad quẽ puenerat abner iam recedẽs in terrã suam. ¶De ista cisterna syra ꝓre sic nominať. ℟ Cisterna syra ꝓre sic nominať.

Opinio aurea.

Contra.

hebreoꝝꝫ opinio.

Impugnatio.

¶Dicũt aũt ꝙ hoc ſz falsum eſt: qz in hebreo ponit hic syra: ꝛ significat rãnum siue vulgariter escãbron: vel interpretať pix. ꝛ hoc qz forte apud illaꝫ cisternã erat multitudo ramnoꝝ: vel erat ibi locus piceis qz ibi depurabať pix: vel fiebat aligd õ illa. ¶Aliꝯ hebrei dicũt ꝙ fit mẽtio hic de cisterna: qz abner mortuus eſt pp cisternã. i. pp aquã. ſ. qz dixit de vase aque ꝙ nõ ceperat illud dauid: ſz pueri saulis obliti fuerant illud ad aquã. ſ. apud aliꝯ cisternã vel puteũ. õ ramnis ẽt dicũt ꝙ pp illos mortuus eſt abner: qz de ora clamidis saulis dixit ꝙ nõ sciderat illã dauid: sed rupta fuerat inter vepres vel ramnoś ꝛ inde accepat illã dauid. ¶Sz ista nihil sũt: plurima. n. hebrei fingũt. (Cũqꝫ rediſſet abner in hebron). ſ. pp nuncios quos misit ioab ad abner cũ putaret abner se vocari a dauid. (Seorsuꝫ abduxit eũ ioab ad mediũ porte). i. qñ redux abner erat expectãdo ioab euꝫ ad portã ciuitatis hebron: ne introiret i ciuitatẽ putãs se vocari a dauid: ꝛ hoc fecit ioab ne caperet in mẽdacio si abner veniret ad dauid: ẽt qz nõ hẽret opportunitatẽ occidẽdi eũ si introiret in vrbẽ sicut extra habuit: ꝛ vocauit ioab abner seorsum vt facilius posset eũ occidere nõ aſpiciẽte aliquo de viris abner: ꝛ hoc fuit in medio porte. ſ. ciuitatis hebrõ: qz ibi ioab expectabat abner: ꝛ dr̃ abduxit. i. remouit a reliqua turba. (Ut loqueret ei in dolo). i. remouit eum a reliqua turba dolose vt loqueret ei. ſ. qz nõ erat intẽtio eius loquẽdi ſz occidẽdi illũ. Jn hebreo hẽtur. (Ut loqueret ei in errore,) Accipiť error ꝓpꝛie ꝙ dolo: ideo littera nr̃a mutauit ad maiorẽ declinationẽ: dolus aũt erat qz putabat abner ꝙ vocareť ad loquẽdum ꝛ vocabať ad mortẽ. ¶Hebrei dicũt ꝙ dolus iste fuit ꝙ ioab petiuit ab abner cũo discalciabať sotular in eo g volebat accipere vxorẽ fratris sui mortui. nam vxor illiuś discalciabat fratrẽ viri sui coꝝ toto populo ꝛ spuebat in facie eius ꝛ vocabať domus illius domuś discalciati in opprobrium: vt ꝑꝫ deutero. 25. Dicũt aũt ꝙ ioab petiuit ab abner de modo discalciãdi sotularẽ illũ: ꝛ cũ se inclinaret abner vt discalciaret se: percussit eum ioab. ¶Sed hoc nõ stat: qz valde ridiculuś est ꝙ ioab peteret ab abner de modo discalciãdi sotulareś: qz illud notissimũ erat apũd oẽs hebreos: ẽt dato ꝙ eẽt incognitũ ioab nõ quereret de tali qz nimis erat extra ꝓpositũ. ¶Itẽ dato ꝙ ioab q̃siuisset istud: abner nõ respondisset ei inclinãdo se ilico ad discalciãdũ sotularẽ qz istũ erat puerile. ¶Itẽ nõ stat: qz ĩ littera dr̃ ꝙ ioab percussit abner in inguine: si tamen hoc mõ se inclinasset abner ad discalciãdũ sotularem nõ potuisset eum ioab pcutere in inguine: ſz sup scapulas vel ĩ capite. ¶Motiuuꝫ aũt iudeoꝝ est ex eo ꝙ hr̃ seq. lib. c. 2. de ioab. ſ. effudit sanguinẽ belli in pace ꝛ posuit cruoreś ꝓpꝛiu in balthco suo g erat circa lumbos eius ꝛ in calciamẽto suo ꝙ erat in pedibus eius. ex hoc autem qũ dr̃ posuit cruorẽ in calciamẽto intelligũt mortẽ abner. ſ. ꝙ occidit eũ fallẽdo p calciamẽtum: p sanguinẽ balthei intelligũt mortẽ amaſe: quos ambos occidit ioab. sed illud nihil ꝓbat: qz sensus littere eſt ꝙ ioab occidẽdo abner ꝛ amaſan posuit sanguinẽ in calciamẽto suo ꝛ balthco qz occidit vtrũqꝫ illoꝝ percutiẽdo in inguine. de abner ꝑꝫ hic: de amaſa ꝑꝫ. j. vigesimo: ꝛ qñ percutiebat eos sanguis exiliẽs de vulnere tingebat baltheum ioab ꝛ postea fluebat ad calciamenta. (Et percussit eum ibi). ſ. in porta ciuitatiś hebrõ ad quã seorsum vocauerat eũ. (Jn inguine). ſ. cũ loqueret ad eũ secrete: eduxit gladiũ ꝛ percussit in inguine: vnde nõ vidit abner gladiũ: vidisset aũt si voluisset eum ioab pcutere in pte superiori corꝑoris: forte aũt percussit ioab abner gladio artificioſe facto sicut fuit gladius quo percussit amaſan: ille quippe paruo motu p seipsum egressus de vagina pcutiebat: vt ꝑꝫ. j. vigesimo. Jn hebreo hr̃ (Jn gnta.) ꝛ itelligiť in gnta costa: qz ibi eſt cõiuncto cruris cũ costis ꝛ intestinis. (Et mortuuś est:) qz percussio fuit dura. nã ilico ꝓfluerunt intestina cũ ioab percutiens abner rupisset pellem intestinoꝝ. (Jn vltionem sanguinis assael fratris sui). i. ista mors fuit ad vltionem assael: abner quippe illum occidit precedenti. c.

¶An peccauerit ioab occidẽdo abner. Qõ. XXIIII.

Qõ.24.

Queret aliquis an peccauerit ioab occidẽdo abner. ¶Aligs respondebit ꝙ non: qz abner egit hoc in vltionem mortis fratris sui: ꝛ erat ioab hostis abner: nec fecerat cũ eo amicitias vllas. iõ vbicũqꝫ poterat euꝫ occidere. ¶Itẽ ioab egit hoc faꝛore regni dauid: qz dixit ꝙ abner veniebat ad fallendum dauid supra in littera: sed licebat ei agere q̃cũqꝫ in defensionẽ regni dauid: cum esset ꝓnceps militie eius: ergo licite potuit occidere abner. ¶Jn cõ rariũ videtur qz dauid increpuit nimis ioab: ergo peccauit: alioquin enim non increpasset eum dauid. ¶Respondendum ꝙ peccauit nimis grauiter ioab. Primo qz occidit virum sine causa: nam nihil erat ꝓpter quod iuste posset ei mortem inferre. ¶Secundo peccauit qz occidit modo inhoneſto. ſ. per insidiaś percutiendo secrete in inguine: cum loqueretur ei pacifice. Unde ꝓpter hoc meruit ioab ꝑuari immunitate sanctuary. nam cum confugisset ad altare: Salomon iussit eum inde educi: ꝛ cum non permitteret se educi occisuś est apud altare se. li. c. 13. ¶Tertio peccauit qz egit hoc sine inꝛisditiõe. nã dato ꝙ abner mortem meruisset: tñ ioab nõ erat iudex ad infligẽdũ eaꝫ illi: ideo peccabat.

Argũ itur primo.

Scõo.

Jn opm. A Joab occidendo abner peccauit grauiť.

ꝑº.

2º.

3º.

Ꝯ Joab qñlocutº ẽi dolo ad abner.

Quarto. ¶Quarto peccauit q; egit cōtra voluntatē ⁊ decretū iudicis.nā dauid erat iudex in terra cū esset rex:cui volu it suadere Joab vt occideret Abner:⁊ nō cōsensit.vt p;.ō.iō Joab misit ad vocādum Abner ⁊ occidit eum.

Quinto. ¶Quinto peccauit q; fregit securitatē ꝑstitā a rege. ipse quippe securauerat Abner in terra sua:aliogn.n. non venisset cū esset hostis. Joab aūt nūc violauit securitatē illā:iō peccauit nimis:nō soluz ꝫ deum:sed ēt cōtra regē. Q; aūt grauiter peccauerit apparet:q; dauid iussit eū occidi seq.li.c.2.⁊ fuit p;o ista cā. ¶Jtez dauid maledixit ei dicēs:veniat sup caput Joab sanguis Abner ⁊ super domū patris eius:nec ōficiat de domo Joab fluxū seminis sustinens ⁊ lep;osus ⁊c.si tñ nō peccasset Joab:dauid peccasset maledicēdo ei. ¶Jtē dauid dixit q; ista mos fuerat malitiosa:iniquēs:retribuat dñs facienti maluz iuxta malitiā suā. ¶Jtē dauid ꝙquestus est pp istā mortē dicēs:po;ro viri isti filij saruie duri mihi sunt.⁊ fuit istud pp mortē Abner.si tñ nō peccasset Joab:nō cōquestus fuisset dauid.

Ad p;imaz rōnem. ¶Ad p;imā rōnē in ꝓrium dōm q; non licuit occidere Abner ipsi Joab in vltionē mortis fratris sui:q; istud licuisset in bello sicut Abner occidit Assaelē in bello.ꝓcedē.c.nunc tñ Joab occidit Abner in pace ⁊ p insidias:de quo accusat euz dauid.seq.li.c.2.s.tu nosti que fecerit mihi Joab filius Saruie:⁊ q̄ fecerit duobus p;incipibus exercitus isr̄ Abner filio Ner ⁊ amase filio Jether quos occidit ⁊ effudit sanguinē belli in pace.i. sanguinē quē debebat effundere in bello effudit in pace. ¶Luz autē dicit q; Joab erat hostis Abner ⁊ nō fecerat cū eo amicitias: iō poterat euz occidere vbicūq; posset. Dicēduz q; nō stat:q; ꝯꝯ Joab nō fecisset federa cū Abner: tñ dauid ꝑstiterat securitatē i tota terra sua quā tenebat obseruare Joab:iō peccauit. ¶Jtē nō egit Joab hoc tanq̄ ꝫ hostē publice pugnās vbicūq; euz reperiret:sed vocauit eū seo;sum ⁊ pacifice loquēs occidit illuz.

Ad secūdaz. ¶Ad secūdā rōnem cū dr̄ q; Joab egit hoc fauo;e regni dauid ideo licuit ei. Dōm q; nō stat pp duo. ¶P;imo q; nō occidit illū ex cā dauid:sed pp se quin potius occidit eum ꝫ voluntatē dauid ⁊ ꝫ securitatē ei p;estitā in tota terra sua. ¶Scōo dato q; occidisset eū ex cā dauid:illicitū erat. nam Joab nō tenebat ꝑ oēm modum agere ad vtilitatē dauid:sed solū iuste. nunc autez iniustum erat q; occideret in pace vir cui erat ꝑstita securitas:ideo peccauit Joab.

Qō.25. A Joab ꝙre occidit abner. ¶Queretur vlterius ppter quid Joab occidit Abner. ¶Rn̄dēdū ꝑm lr̄am q; occidit euz in vltionē sanguinis assael fratris sui:q; Abner occiderat eū in bello. ¶Magis tñ videt dōm q; occidit illū ex inuidia.putauit.n.q; cuz nunc Dauid fieret rex totius israel:⁊ istud esset ꝑ manuz Abner q; faceret eum p;incipē exercitus: ita vt nō esset aliqs in israel maio; Abner.potissime cū ille semp ante ꝫ fuisset p;inceps exercitus in israel:⁊ nūc fo;te in federibus hoc interueniret q; Abner fieret scōs a rege.Joab aūt timēs p;iuari p;incipatu militie p;eoccupauit occidere Abner. ⁊ hoc tenet Andreas ⁊ hist̄oria scholastica. est aūt satis rōnale:q; sic iterū fecit.nā cum dauid cōstituisset amasam sup exercitum:Joab inuidēs ei ne acciperet p;incipatū suū occidit illū.vt p;.ī.20.

Rñsio. ¶Sed arguetur q; lr̄a dicit q; occidit eū in vltiōe sanguinis fratris sui Assael. ¶Rñ q; nō fuit ista cā motiua Joab. tñ vt aliqualr̄ colo;aret factū suū dixit q; occiderat pp hos.ideo scriptura exp;essit id qō publice dicebatur: ꝯꝯ scripto; sciret aliud esse in veritate. ¶(Qō cū audiuisset dauid rē iam gestā).i.audiuit q; mortuus erat Abner.(Ait mūdus ego sum ⁊ regnū meū.) Duo fecit hic Dauid.s.excusauit se ⁊ planxit Abner.p;imo tñ se excusauit:q; videret nimis culpabilis in ℔ Dauid. putaret nēpe q; nemo ausus fuisset talia facere ꝫ securitatē p;estitā a Dauid nisi ipse iussisset:p;esertim q; Joab qui istud fecit erat p;inceps militie dauid ⁊ nimis familiaris ei: ideo putaret oia agere iussu Dauid. dixit aūt dauid mūdus ego sum ⁊ regnū meū.i.nō veniat p;o isto delicto pena sup me neq; sup regnū meum:q; neq; ego peccaui neq; aliqs ō regno meo auctoritate mea. dixit ēt hoc:q; aliqñ solet euenire pena sup regnū pp peccatū regis. ⁊ nūc dauid o;auit q; nō veniret pena sup eū neq; sup regnū suū.(Apud dñm.) duplr̄ ℔ intelligit. Uno mō q; erat mūdus apud dñm.i.de? videbat mūditiā ipsius.s.nō solū co;ā hoib? erat mūdus:sed ēt co;ā deo q; speculat̄ ītima co;diū. Alio mō ītelligit mūdus ego sum apud dñm.q.d. dato q; ego peccassez in hoc nō timebā q; aliqs hō me pp ℔ puniret ſz solū de?. iō o;o ipm vt me mūdū reputet ⁊ regnū meū.(Usq; in sempiternū).i.nunq̄ veniet malū mihi:aut regno meo p;o morte Abner q; ego mūdus sum ab ℔ crimine.⁊ dicit ℔:q; ꝯꝯ deus imediate nō infligeret penā:nō ꝓbabat mūditia dauid:q; aliqñ deus solet post multa tēpo;a penā infligere p;o peccatis:cū lōganimis ⁊ diu exp;ectans sit.Exod.34.(A sanguine Abner filij Ner).i. nihil ego peccaui in effusione sanguis Abner.iste Ner erat fr̄ p;is saulis ⁊ interp;etat̄ lux.dicunt aūt hebrei q; vocat̄ sic:q; ipse incēdebat lucernas iudeo; sexta feria ad noctē cū incipiebat sabbatū. Sed fictitiū est:q; nomen fuit ipositū a natiuitate anteq̄ qcq̄ ageret:pp qō sic vocari deberet:sed intelligēdū q; fuit ipositū nomē ad placitū sicut fit in noibus ceteris.(Ut veniat sup caput Joab).i.veniet sup Joab tota pena q̄ ōbet p;o effusione sanguis Abner. Sic accipit̄.s.ꝑ.cū dixit dauid ad adolescētē.sanguis tuus sup caput tuū.os.n. tuū locutū est ꝫ te.i.pena p;o effusione sanguis tui solū sit super caput tuū.i.super te:q; tu cōfessus es cōtra te.

¶An dauid peccauit maledicēdo Joab. Qō.XXVI.

Qō.26. A P;ia rñsio. Impugnatio. Alia rñsio.

Queret aliquis an dauid peccauit maledicēdo Joab in verbis istis ⁊ in sequentibus.

¶Rñderi pōt q; nō peccauit:q; nō dixit ista imp;ecādo malū sup Joab sed ꝓdicēdo.sic tñ euenit vt ipse p;edixit. ¶Sed ℔ nō multū stat q; verba ista directa sonāt in ip;ecationē.vt p;.ī.cū Dauid ꝓiteret se nō posse ꝫ Joab ait.po;ro viri isti filij Saruie duri mihi sunt.retribuat dñs facienti malū iuxta malitiā suā.i. q; ego nō possuz retribuere pp duritiā isto; viro; : o;o deum q; ipse retribuat eis. ¶Dicēduz ꝫ q; Dauid maledixit hic Joab p modū ip;ecationis.tñ non peccauit in ℔:q; vt declaratū est.s. ꝑ.c.lz sit peccatū maledicere: tñ aliqñ licet.s.qñ ille q; maledicit est iudex ⁊ ponit maledictionē in ptē pene.sic.n.ecclesia o;at multa mala sup anathematizatos tñ nō peccat.dauid aūt erat iudex huius delicti cū esset rex:ideo tanq̄ iudex potuit maledicere.

¶Jtē p; q; maius est q; aliqs occidat aliū:q̄ q; maledicat ei.dauid tñ licite iussit occidi Joab.vt p; seq.li.c.2.ergo magis licebat ei q; maledicere Joab.

Qō.27. A An peccauit Dauid maledicendo Joab ⁊ domui patris eius. Qr̄ maledixit domui patris sui. P;ia opi. Contra. Rñsio auctoris.

¶Quereť vlteri? quare Dauid maledixit oi domui patris Joab:cū peccass; solus Joab. ⁊ an peccauit i hoc Dauid. ¶Rn̄dēdū q; dauid non peccauit in ℔.nam nō computat̄ istud inter peccata sua. sequē.lib.c.15. nec aliqs dicit eū peccasse in hoc. ¶Ad aliud rn̄debit aliqs q; Dauid maledixit domui p;is Joab:q; nō solū peccauerat Joab in hoc:sed ēt aly de domo patris eius.s. frater suus Abisai. vt p;.ī.in lr̄a.s. igit̄ Joab ⁊ frater eius Abisai interfecerūt Abner eo q; occidisset Assael frēm eo;.Sed adhuc dicendū q; nō stat. nā tunc non dixisset dauid mala sup Joab ⁊ totā domū p;is sui:sed sup solos Joab ⁊ Abisai:q; isti soli peccauerūt.maledixit tñ oi domui patris eius. ¶Jtē p; q; si ppter ℔ maledixisset domui p;is Joab:vt itelligerent Joab ⁊ Abisai:solū ptineret maledictio ad eos qui tunc erant: nō extēderet maledictio ad posteros.Dauid tñ maledixit hic omni semini ioab dicēs.nec deficiat a domo ioab fluxū seminis sustinēs. ¶Dicendum ergo q; maledixit hic Dauid toti domui patris ioab:eo q; ꝑ peccatū

vnius

vnius pena transfertur in multos:cuꝰ deus puniat pctā patrum in filios vsq; in tertiā ⁊ quartam generationeꝫ. Exo.34.⁊ Nume.14.ió dixit:nō deficiat de domo ioab fluxū seminis sustinens. ¶Queret vlterius cum dauid intenderet occidere ioab pro ipso scelere:cur male dixit ei:⁊ an peccauit maledicendo. ¶Aliquis dicet ꝙ sic:q; non debet aliqs puniri bis pro eodem pctō cum deus non iudicet bis in idipsum:vt pꝫ naum primo.c.ꝯ nec hoies debent bis punire delinquentes pro eodē delicto. ¶Rñdendum ꝙ Dauid non peccauit maledicendo ioab ꝯꝯ bis puniret pro eodem delicto:q; qñ punitio datur bis pro eodem pctō ⁊ est sufficiens quelibet illarum:non dꝫ pro eodem bis puniri.si tñ nō est sufficiēs punitio quelibet illarum : plures inferri pro eodem delicto.sic enim deus sepe multas penas infligit pro eodem delicto:vt pꝫ Leui.26. Sic aūt fuit hic:q; delictum istud ioab fuit dignū multis penis:ideo ꝯꝯ vna inflicta fuerit poterat infligi alia:presertiꝫ q; ista prima nō erat sufficiens nec dimidia pro isto crimine. ¶Ad scōz dicē duz ꝙ dauid nunc maledixit Joab ꝓpter duo.primo q; ipse volebat se excusare de hoc crimine : de quo nimis erat suspectus.⁊ si nihil mali diceret ꝯ ioab:crederetur ꝙ dauid cōsenserat:ideo acriter maledixit ioab. ¶Secundum fuit:q; ꝯꝯ dauid intenderet punire ioab occidendo ipsum:tū illa pena infligēda erat post multos annos.s.post mortē dauid seq.lib.c.2.ideo voluit nunc ali ꝯ penam infligere:⁊ ista fuit maledictio.

¶An Dauid peccauit imprecando maledictiones super ioab. Questio.XXIX.

Queretur vlterius an peccauerit dauid impō cando maledictiones tam turpes sup Joab.s.ꝙ non deficeret de domo sua fluxū seminis sustinens ꝛc. ¶Rñdendum ꝙ hebrei dicunt dauid peccasse in hoc:ió deus quertit oēs maledictiones in domū dauid quas impcatus est sup domū ioab. Ponūt aūt hic qnqꝫ maledictiōes. ¶Prima est de fluxu seminis:⁊ istā dicunt fuisse in roboam filio salomonis nepote Dauid. ¶Scōa est lepra:⁊ istā dicunt fuisse in rege ozia:⁊ vez est infra quarto lib.15. ¶Tertia plaga est tenens fusuꝫ .i.bacculū.s.qui se non pōt tenere pedibus ⁊ innitit sup bacculū.ista fuit in rege asa q podagrico laborauit morbo:vt pꝫ.2.Parali.16. ¶Quarta plaga ē cadēs gladio: ⁊ istā dicūt fuisse in iosia rege qui mortuus est in bello:infra.4.lib.c.23. ¶Quinta plaga est indigēs pane. Jstaꝫ dicunt fuisse in ioachim rege qui ductus est in babilonē ⁊ in carcere positus pauperē vitā tenuit.ifra.4.li.c.24. ¶Sed istud dictum hebree oꝛ non tenet.nā ista mala q̄ dicunt accidisse posteritati dauid non cōstat an vere fuerint.nā dicunt roboā fuisse semine fluentē:sed hoc nō cō stat. Jtē dato ꝙ alia mala venerint in posteros dauid q̄ dicta sunt:tū non venerunt ex aliqua culpa dauid ḡ potius sepe posteritas dauid meruit pdere regnū:⁊ pdidisset nisi deus meritis dauid seruasset regnū i stirpe illa:vt pꝫ sequēti lib.c.12.⁊.15.sꝫ venerunt illa mala pp culpas illoꝛ qui passi sunt ea. ¶Naꝫ ozias pcussus fuit lepra qz voluit vsurpare sacerdotale ministeriū : ⁊ monitus a sacerdote magno noluit desistere:ifra.4.lib.c.15. ¶Asa aūt laborauit podagra ꝓpter negtiam suam:q; non cōfi sus deo quertit se ad humana aditoꝛia.vnde ꝓpter hoc multa bella insurrexerūt.sic dꝫ.2.paralip.16.s. stulte egisti:⁊ ꝓpter hoc ⁊ ꝑte tpe aduersum te bella consurgēt. ¶Josias aūt cecidit gladio ꝓpter imprudentiā suā:qz ꝯꝯ esset vir bonus voluit pugnare ꝯ pharaonem regē egypti iniuste.pharao aūt admonuit euꝫ ex parte dei ꝙ non pugnaret:aliogn caderet:ḡ nō acgescens moto bello sagitta interut:vt pꝫ.2.paralip.35. ¶Joachin autē ꝓpter iniqtatem suam pane caruit:multiplicata.n. fuerāt pctā eius ⁊ israelitaꝝ.ideo ꝯ euꝫ deus misit nabuchodonosoꝛ qui eū captiuum duxit in babilonē:infra.4.lib.c.24. Non igitur venerunt maledictiones iste sup posteritatē dauid quas impcatus est ipse sup ioab. ¶Luꝫ autem dꝫ an peccauerit dauid impcando tam turpes maledictiones. ¶Rñdendum ꝙ maledictio dat in penā cōsiderat aūt in pena magnitudo vel paruitas directe ꝛn ꝙ coꝛrñdet magnitudini vel paruitati culpe.ꝙ aūt pena turpitudinē secum habeat nō intendit directe:⁊ qz oēs iste maledictiones quas dauid impcatus est super ioab erant graues pene:nō attēdit dauid an turpes essent vel non.potissime:qz conueniens fuit tales penas impcari. nā ista turpitudo penaꝫ nō pertinet ad genus culpe sed pene:per qō ipsa pena grauioꝛ fit. Judices aūt interduz criminosis alias penas maioris verecundie infligunt:nō poterat dauid istas penas de gbus minus erubescendū esset impcari. ¶(Nec deficiat de domo ioab) .i.nunqꝫ iste pene que nominant deficiāt de domo ioab.i. de posteritate sua:sed semp sint aliqui qui patiātur eas.(Fluxū seminis sustinens.) Jsta est prima pena ⁊ grauis. primo qz frequēter ꝓtigit aliquos ex hoc mori. Scōo qz turpissima est ⁊ oēs abhoꝛrent eaꝫ cū sit cōtaminatiua. Tertio qz in veteri testō illi qui patiebant eam expellebātur de vrbibus sicut leprosi : non hītes cōicationem cum alys hoibus.numeri.v.insuper ēt quicunqꝫ tangeret istos vel vestes eoꝛ aut lectum vel loca in gbus sederent erāt immundi:⁊ reuciebaī a rebus sacris.Leui.15. ideo ista infirmitas erat molesta nimis patienti eam:⁊ ob hoc dauid eam impcatus est.(Et leprosus.) Jsta est scōa maledictio detestabilioꝛ.nā leprosi inter oēs hoies hñr abiectissimi ⁊ auferunt a cōicatione ceteroꝝ:⁊ pīertim in veteri testō vbi multe cerimonie fiebant super leprosos:⁊ reuciebantur tam ipsi ꝯ cōicantes cū eis a rebus sacris: ipsi vero extra castra manebāt.Leui.14.⁊ Num.5.(Tenens fusum.) Jsta est tertia maledictio:⁊ duplr intelligitur.Primo tenens fusum.i.bacculū:⁊ in hoc significatur impotētia.s.ꝙ hoies de posteritate ioab ita essent inualidi ꝙ non possent se pedibus tenere:sed egerent baculo sicut est in senibus ⁊ podagricis. ¶Scōo modo itel ligitur tenens fusum.i.faciens opera mulie bria.s.ꝙ viri de stirpe Joab mutarent in feminas ⁊ haberēt officiū muliebre tenendo colos ⁊ fusos sicut femine.sic enim magnus Hercules effeminatus est ad ꝑceptum ioeles filie regis etholie:vt ait Ouidius in libro heroidum. Epistola que incipit. Hratulo: etholiaꝫ titulis succedere nr̄is. De hoc ēt Seneca tragedia.4.cuius nomen est Hippolitus metro.4.qō incipit.Diua non mitti generata ponto.⁊ istud 2m magis cōsonat littere. (Et cadēs gladio.) Jsta est quarta maledictio.s.ꝙ nunqꝫ deficerēt de stirpe Joab aliqui qui morerent gladio:ita ꝙ in bellis semper succumberent. (Jndigēs pane.) Jsta est quinta maledictio.s.paupertas que significat per indigētiam panis. nam ille qui pane caret:oībus bonis caret.extremā igitur calamitatem dauid imprecatus est ioab pro isto crimine. Nullum enim bonū relinquitur ei super quē vel super eius progeniē maledictionis iste inciderint.

¶Cur dauid imprecatus est maledictionem super ioab in eternum. Qō.XXX.

Queret aliquis qūo dauid imprecatus est istam maledictionem super ioab in eternū dicens.ne deficiat de domo ioab:q; hoc videbatur impossibile cuꝫ deus nunqꝫ puniat filios pro patribus nisi vsq; in tertiam ⁊ quartam generationē.Exod.34.Num.14. ¶Rñdendum est ꝙ dauid imprecatus est maledictionē istam in eternuꝫ sup domū ioab propter duo. ¶Primo ex affectione puniendi ioab.nam dato ꝙ sciret deuz cōiter non punire posteros pro peccato patrum nisi vsq; ad quartam generationeꝫ:tū ipse desiderauit ꝙ deus puniret pgeniem ioab in eternum:qz iniquitas ioab hoc pro merebat.nec est inconueniens ꝙ nos aliqñ petamus id q̄ deus cōiter concedere non solet:si ad petendū illud aliqua cā subsit. ¶Secundo dicendū ⁊ melius ꝙ dauid imprecatus est hoc super ioab:qz putauit esse possibile.

Q.ō.28. Cur male dixit cū intenderet occidere A Qñ lz dar duas pēas pro eodez peccato. B Dauid maledixit ioab pp duo Primo Secundo

Q.ō.29. A 5.maledictiones dō sup ioab Prima Secunda Tertia Quarta Quinta Impugnatio. B Quar multi reges pcussi fuerī. Ozias Asa Josias Joachin

Rñsio auc

L

† Maledictiones ḡs itulit dō super ioab

† Prima maledictō

† Secunda

† Tertia

† Quarta

† Quinta

Q.ō.30. A

Prima cā

Secunda

nam lz cōiter deus non soleat punire posteros ꝓpctō patrū nisi vsqꝫ in tertiā ⁊ quartā generationē:tū interdū punit eos ad maiora tēpora sicut in aliquibus gentibus est in quibus ꝓpter aliqua peccata prędecessorū que antiquissima sunt manent pene vsqꝫ in hodiernum diez. ¶Sic enim est de iudeis quibus deus dedit in penam pauorem cordis ⁊ solicitudinez nimiam. Deute.24.s.dabit enim tibi dñs cor pauidum ⁊ deficientes oculos:animam meroze cōsumptā:⁊ erit vita tua quasi pēdens ante te:timebis nocte ac die ⁊ nō credes vite tue:mane dices quis mihi det vesperū:⁊ vespere quis mihi det mane ꝓpter cordis tui formidinem qua terreberis. ex hoc autem gens ista facta est inepta ad bellum:qō ēt ex maledictione prouenit.Leui.26.s.⁊ qui remanserint de vobis dabo pauorem in cordibus eoꝝ in regionibus hostium:terrebit eos sonitus folij volantis ⁊ ibi fugient quasi gladio cadent nullo sequente:⁊ corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes:nemo vestrū audebit inimicis resistere:peribitis iter gētes:⁊ hostilis vos terra consumet.Ecce omnia ista venerunt sup iudeos ꝓpter Xpisti mortem:sicut ēt accidebant eis ꝓpter alia peccata:vt qñ ducti sunt captiui in Babilonem ⁊ in terram medoꝝ atqꝫ psarum venerunt eis hec.Judei quoqꝫ imprecati fuerunt super se ⁊ filios suos sanguinem christi:⁊ nobis notissimum est:nec ēt ipsi iudei negabunt oēs istas penas in eis esse vsqꝫ hodie.multe tū generationes .s.plures q̄ triginta trāsierunt ex morte christi vsqꝫ huc. non solum ergo puniuntur peccata patrum in filios vsqꝫ in tertiam ⁊ quartā generationē:sed ēt interduz in eternū aut in valde multas generatiōes. hoc aūt cognoscēs dauid imꝑcatus est maledictiones istas sup domū ioab
† in eternū. ¶(Igitur ioab ⁊ abisai frater eius interfecerunt abner.) Isti duo erant fratres filij saruie: quoꝝ tertius frater.s.assael in bello perierat.iō isti occiderunt ab
† ner pp eum.(Eo ꝙ occidisset assael fratrē eoꝝ.) Ista est cā ꝓpter quaz se hoc fecisse dicebat ioab:⁊ erat ad alia qualez excusationē eius.Veritas tū fuit ꝙ ioab occidit abner ex inuidia ne fieret ꝓnceps belli:vt supra dictuz
† est.pōt tū dici ꝙ ista fuerit aliqualis cā. (In gabaon).i. apud gabaon.nam apud piscinaz gabaon viri ioab ⁊ abner pugnauerunt.12.ex vtraqꝫ parte:⁊ postea orto bello in acie ⁊ effugatis viris abner in psecutiōe mortuus est
† assael prece.c.(In bello.) Hoc ponitur ad increpationem ioab.s.qz non occidit ipse legitime abner in bello: sicut abner occidit assael. ¶Queret aliquis an abisai fuerit in morte abner:⁊ si fuit cur non imponūtur ei maledictiones. ¶Ad primū dicendum ꝙ abisai aliqualiter egit ad mortem abner.qō pz:qz hic dicitur ꝙ ioab ⁊ abisai interfecerunt abner. ¶Itez qz infra cū dauid cō queritur ꝓ ista morte abner dixit:porro viri isti filij saruie duri mihi sunt.si tū solus ioab fuisset i morte abner dixisset dauid:porro ioab iste filius sarue mihi durus ē. ambo ergo fuerunt in morte abner. ¶Ad scōm dicendum ꝙ non ponunt maledictiones super abisai sed sup ioab:qz dr hic.nec deficiat de domo Joab fluxum seminis sustinens ⁊c.⁊ iterū sanguis abner veniat sup caput ioab. ¶Item pz hoc:qz dauid moriēs iussit salomoni ꝙ occideret ioab pro morte abner sequenti lib.ca.2.⁊ non iussit aliqd de abisai.iō non ptinebāt ad eum maledictiones.Lā autez quare non fuerunt maledictiones posite super abisai fuit:qz mors abner nō ptinuit directe ad abisai sed ad ioab.nam ipse occidit abner solus qñ fecit eū seorsum stare a religs in porta hebron ⁊ ibi secrete ꝑcussit eum in inguine.vñ abisai nullum vulnus ei intulit.etiā abisai nō fuit ꝓmotor huius rei sed ioab:qz ad eum pertinebat cā.solum tū ꝓbuit abisai consensum ⁊ fauorem:⁊ si gs restitisset ioab in hac re abisai erat adiuturus eum. ideo non fuit pctū abisai sicut pctū ioab.vnde non maledixit ei dauid:nec iussit euz occidi. ¶(Dixit aūt dauid ad ioab.) Hic ponit abner celebris tumulatio:qz q̄q̄ irrationabiliter occisus est:honorifice ei exequie exhibite sunt.(Et ad oēm populum eius qui erat cum eo.) Loq̄batur dauid ad ioab ⁊ ad reliquos de populo vt parent se ad exequias abner.⁊ dr ad ꝑplm eius q erat cū eo.i.cū ioab:qz ipse erat ꝓceps belli:totus exercitus sequebat eū.(Scindite vestimenta vestra.) Istud debebāt facere oēs viri dauid:qz fiebat in signū doloris magni.sic enim fecit dauid ⁊ viri sui annunciata morte saulis:supra primo c.s.apprehendens aūt dauid vestimenta sua scidit:oēsqꝫ viri qui erant cū eo.(Et accingimini saccis).i.deponite vestes honoris ⁊ gaudij ⁊ induimini saccis:qz ista signāt magnā amaritudinem animi ⁊ dejectionē. vnde qñcūqꝫ hebrei ⁊ alij antiq nimis dolebant scindebant vestes ⁊ mutabant eas:siue hoc esset ꝓpctō dolendo corā deo: siue ꝓ aliquo tpali malo vt dolendo ꝓ morte amicorum. De primo pz in cappha qui in signū doloris cum diceret christū blasphemasse scidit vestimēta sua Mat.26. Joel tamē ꝑpheta dixit ꝙ qñ homines dolerēt ꝓ pctō nō scinderent vestimenta:sed solū dolerent in corde. sic pz Joelis.2.s.scindite corda vestra ⁊ nō vestimēta vestra ⁊ ꝙuertimini ad dñm deum vestrū. vestes quoqꝫ mutabāt antiq in signū doloris:siue dolor iste eēt ꝑ deo:siue ꝑ aliquo malo humano. ¶De primo pz.qz sacerdotes idue banr cilicys ⁊ saccis vt placarent dñm ꝓ pctō israel:vt pz Joelis primo.s.accingite vos cilicys ⁊ plāgite sacerdotes dñi.vlulate ministri altaris:ingredimini:cubate in sacco ministri dei mei.Niniuite quoqꝫ plorātes ad dñm ꝓ pctō:reiecerunt a se vestes suas ⁊ induti cilicijs sederūt in cinere:vt pz Jone.iij. ¶De scōo pz taz q̄tū ad ruptionē vestiū q̄ ad mutationē eaꝝ ꝓ tpali malo:qz dauid ⁊ viri sui sciderūt hic vestes ⁊ induti sunt sacco. Sic enim fecit thamar q̄ stuprata a fratre suo scidit tunicam suam talarē ⁊ asperſit cinerē capiti suo.infra.13.(Et plāgite ante exequias abner).i.plangite ante corpus eius: istud erat qñ ferebat abner ad sepeliendū:qz tunc dauid ibat cū feretro ⁊ plangebat populus.

¶Quare Dauid iussit Joab ꝙ iret ad exequias abner plorans eum cum ipse occidisset abner. Qō.XXXII.

Queret aliquis quare dauid iussit ioab ꝙ iret ad exequias abner scissa tunica ⁊ plangens eum ipse occidisset abner. ¶Respondendum ꝙ hoc fecit dauid ꝑpter duo.primo qz volebat dauid honorifice sepelire abner ⁊ funeralia celebriter agere. Nō erat aūt aliquis qui honoraret ibi abner nisi dauid ⁊ viri sui. ⁊ qz maior pars populi erat cuz ioab dixit ei dauid ꝙ ipse ⁊ populus qui cum eo erat plangerent. si aūt non iussisset ei:nec ēt populus qui erat cū ioab plāxisset. ¶Secundo fecit hoc dauid ad indicandū ꝙ ioab dolebat de facto suo cū ipse plangeret hostem.nā si ioab non iussset ad plangendū sed mansisset gaudens in domo tanq̄ egisset aliquid valde letum esset magnum dedecus dauid ꝙ de eodez ipse plangeret ⁊ viri sui gauderēt.voluit igitur ꝙ planctus suus cōis esset ad oēs:ideo cōpulit ioab plāgere. ¶(Porro dauid sequebat pheretrū) .i.dauid ibat post pheretrum qñ ducebatur abner ad sepeliendum.dr aūt feretrum lectus in quo feruntur mortui.⁊ dr a ferendo:qz ibi ferūtur.alio modo vocatur libitina:⁊ alio modo vocat loculus .sic pz de muliere illa in ciuitate naym cuius filium cū duceretur ad sepeliendum christus suscitauit:⁊ dr ꝙ tetigit loculum.i.lectū. (Cumqꝫ sepelissent abner in hebron leuauit rex vocē suam).i.tunc qñ ponebatur abner in sepulcro: dauid leuauit vocem suam ad plangendū nimis.s.qz ante hoc non planxerat. sic enim ꝓsuetudo est in qbusdam gentibus:qz tunc viri ⁊ femine acerbius plorent cuz cadauera ponunt in sepulcro. (Et fleuit super tumulum abner).s.emittendo lachrymas ⁊ sonitus sine verbis. (Fleuit aūt ⁊ omnis populus).s.oēs viri dauid:qz turpe putabāt ꝙ rege flente alij a fletibus temperarent. (Plangensqꝫ rex abner ait.) Plāctus est emissio vocū cantilenaꝝ ad exaggerandū dolorem in q

bus ipsi

C Abner tumulatio celebris.

Qō.3. A Dauid ꝑp duo iussit ioab venire ad exequias abner.

Primo

Secundo

† † † † †

bus ipsi mortui laudantur vel calamitas eorum aut viuē
a † tium ex illoꝝ morte refertur. (Nequaq̄ vt mori solent
ignaui mortuus est abner.) Ista sunt verba plāctus ℣ lau
datur in eis abner.s.ꝙ non fuit mortuus ex desidia cor/
dis sui sic vir miserabilis:sed vt vir bonus per insidias
peryt.ignaui vocātur viri inutiles ℣ pusillanimes qui nō
sustinent timores bellicos:sed potius tradunt se in ma
nus hostium seruituti subyciendos.Abner aūt non erat
† sic:sed vir magni animi.nec peryt virtute bellica sed in
sidys.In hebreo habetur. (Nequaq̄ vt mortuus est na
bal mortuus est abner.) Et non accipitur ibi nabal pro
nomine ꝓprio:sicut accipitur precedenti lib.c.25.sed est
nabal nomen cōe significans miserum ineptum vel stul
tum.℣ tunc ignauus ℣ nabal idem sunt:℣ sic accepit hie
ronymus hic. Posset tn̄ dici ꝙ accipiatur nabal pro no/
mine ꝓprio ℣ satis consonat.s.ꝙ non fuit mortuus ab
ner sicut nabal:qz nabal mortuus est pre timore.nā cuz
uxor eius dixisset ei mala que disposuerat facere dauid
ꝫ eum:factum est cor eius quasi lapis ℣ mortuus est post
decem dies.ꝓcedenti lib.c.25.abner aūt non mortuus ē
† sic:qz erat vir bellicosus ℣ animosus nimis:sed per insi/
dias peryt. (Manus tue non sunt ligate).i.non mortuꝰ
fuisti in carcere captus ab hoste in bello.istud enim erat
magnum dedecus:qz potius quis debebat mori in bel/
lo q̄ tradere se hosti seruituꝝ:immo potius debebat qs
mori q̄ fugere a facie hostis.sic enim dixit iudas macha
beus viris suis qui hortabātur dicentes.liberemus alas
nostras modo ℣ reuertamur ad fratres nostros : ℣ tunc
pugnabimus aduersus eos:nos aūt pauci sumus. Et ait
iudas.absit istam rem facere vt fugiamus ab eis:℣ si ap
propiauit tempus nostrum moriamur in virtute ꝓpter
fratres nostros ℣ non inferamus crimen glorie nostre.
† primo machab.ix. (Et pedes tui non sunt compedibus
aggrauati).i.ēt non cepit te hostis tuus in bello:vt te po
neret in cōpedibus seruituꝝ:qz hoc ignominiosum erat.
† (Sed sicut solent cadere coram filys iniquitatis corrui
sti).i.non mortuus es aliqua morte ignominiosa de su/
pradictis:sed corruisti sicut solent cadere viri boni corā
filys iniquitatis.i.coram viris pessimis.s.qui occidunt p
insidias viros bonos ℣ famosos quos bello superare nō
† pūt. (Congeminansq̄ eis populus fleuit super euꝫ).i.to
tus populus congeminabat.i.repetebat verba dauid ℣
B flebat super eum.i.super tumulum eius.sic enim dicitur
de dauid ꝙ ipse fleuit super tumulum abner.dr̄ autez ꝙ
congeminauit populus verba dauid:qz istud fit ad mo
dum cantilenaꝝ in quibus verba prima sepe repetūtur:
ēt qz in planctu solituꝫ est verba quedā repetere.sic fuit
in planctu pro morte saulis ℣ ionathe vbi sepe repetunt
ista verba.s.quō ceciderunt fortes ℣ perierunt arma bel
† lica. (Cumq̄ venisset vniuersa multitudo populi israel)
.s.post planctum ℣ sepulturam abner venit totus popu
lus cuꝫ dauid vt sumeret cibos ℣ noluit ꝓpter abner.
in quo ipse significauit se nimis dolere de morte eius.
dr̄ autem ꝙ venit vniuersa multitudo populi israel.i.po
puli iude:qz totus israel nonduꝫ erat in ptāte dauid.nec
ēt intelligit de toto populo iude:qz non erat tota gens
illius tribus in hebron:sed populus vrbis illius:℣ qz to/
ta gens vrbis hebron cōuenerat ad funera abner ℣ iuit
cum dauid in domū suam:dr̄ tota multitudo israel iuisse
† cum dauid.(Cibum capere cum dauid).i.omnes q̄ fue/
runt in funeribus abner veniebant ad comedendū cum
rege:qz rex ꝓpter amicitiam abner voluit facere illud
† festum pro eo in funere suo.(Clara adhuc die).i.q̄ ve
nit populus cum dauid ad manducādum erat adhuc cla
ra dies.i.erat aliquantulum ante solis occasum.in quo
intelligendum ꝙ cerimonie funeris abner ceperunt in
principio diei ℣ durauerunt vsq̄ ad aliquantum tempus
ante solis occasuꝫ:℣ toto illo tpe non comedit dauid:cū
aūt finite essent exequie poterat iam comedere:℣ tn̄ no/
luit comedere vsq̄ post solis occasum. ¶Aliquis autez
forte dicet ꝙ iaꝫ dauid comederat illa die.Sed nō stat:
qz tunc non videbatur aliq̄d facere ꝙ abstineret a cibo
vsq̄ ad solis occasum:qz sic nos quotidie facere consue
uimus.Dauid tn̄ iurauit sup hoc ℣ populus putauit istud
esse aliquid magnum.ideo nondum comederat illa die. † C
(Iurauit dauid dicēs:hec faciat mihi dn̄s ℣ hec addat.)
Modus iurandi est in veteri testō.Sic enim iurauit ab/
ner supra in littera: sic ēt iurauit beli precedenti lib.c.3. †
(Si ante occasum solis gustauero panez).i.nihil come
dam aut bibam ante solis occasum. ℣ istud fiebat ad in/ †
dicandum nimium se dolere pro abner.(Uel aliud qc/
q̄).i.ēt non comedaz aliquid qō non sit panis:sed tota/
liter abstinebo:istud posuit dauid quasi ex superabundā
tia.nam ex modo loquēdi antiquoꝝ intelligebatur noie
panis omne qō comedi pōt. Unde si quis iuraret se non
comesturuꝫ panem in tanto vel tanto tpe: non solum non
poterat comedere panem:sed ēt nihil aliud.sic pz de sau
le qn̄ posuit super populum maledictionem dicens. ma
ledictus vir qui comederit panem vsq̄ ad vespeꝝ. pre/
cedenti lib.c.14.Jonathas aūt non audita maledictio/
ne patris comedit modicum de melle ℣ propter hoc cō
demnatus est ad mortem:℣ non solum fuit hoc ꝑm sniaz
hominum:sed ēt ꝑm dei sniam .nam deus iratus fuit: qz
ionathas comederat mel ℣ voluit rn̄dere p;sacerdotes
sicut prius eo.c.Dauid tn̄ voluit hic exp̄mere quicq̄ ali
ud ad maiorem significationem.vel forte fecit hoc:quia
cum aliquis iurabat se non comesturuꝫ panem solum in
telligebatur ꝙ nihil gustaret qō pertineret ad cibū.nō
tn̄ vetabatur qui biberet quicqd vellet.vnde si ionathas
bibisset aliquid ℣ nihil comedisset non egisset ꝫ decretū
patris:comedit tn̄.Dauid autem forte voluit se obligare
non solum ad non comedenduz:sed ēt ad non bibendū.
ideo dixit ꝙ non gustaret panem vel quicq̄ aliud.s. per
tinens ad cibum vel ad potum.

¶Quare Dauid noluit comedere vsq̄ ad vesperum pro
pter mortem abner. Qō.XXXIII. Q.ō.33.

Queret aliquis quare dauid noluit co
medere vsq̄ ad vespe
rū. ¶Rn̄dendum ꝙ hoc fecit ꝓpter duo.Primo ad in Prima cā
dicandum se dolere pro abner cum vere doleret:℣ ad
hoc non solum visum est sibi sufficiens ꝙ plangeret ℣ in
dueret sacco : sed ēt ꝙ ieiunaret:℣ qz omnia ieiunia he/
breorum erant vsq̄ ad vesperum:sicut pz in die ꝓpi/
tiationis.Leui.23.voluit dauid abstinere a cibo ℣ potu
vsq̄ ad vesperum.Sic enim fecit pro saule annuncia/
ta sibi morte eius.nam ipse ℣ viri sui scinderunt vestimē
ta sua ℣ non manducaueruntvsq̄ ad vespeꝝ.supra ꝑmo.
¶Scōa cā fuit qz dauid erat nimis suspectus de mor/ Secunda
te abner.Putabatur enim ꝙ ipse fuisset aūs fecisset iussu
suo:℣ vt excluderet istam ꝓsumptionem voluit agere qc
quid fieri poterat ad indicandum dolorem:℣ qz ieiuna/
re pro mortuis est magnum signū doloris de morte eo/
rum sub iuramento pollicitus est ꝙ nihil gustaret.Fuit
aūt istud nimis efficax ad excludendum opinionem con
ceptam ꝫ eum de morte abner.qō pz:qz populus vidēs
istud credidit ꝙ ipse non iussisset occidi abner. Unde dr̄
in litera immediate:omnis populus audiuit ℣ placuerūt
eis cuncta que fecit rex dauid in conspectu totius popu/ Q.ō.34.
li:℣ cognouit vniuersus israel in die illa ꝙ nō actum fuis A
set a rege vt occideret abner. ¶Queret vlterius: Quare dō
quare dauid non iussit hic oībus viris suis ꝙ ieiunarent nō iussit oī
die illa pro morte abner:sicut ieiunauerunt ꝑ morte sau bus suis ꝙ
lis ℣ ionathe supra primo.nam ibi oēs viri dauid ieiuna ieiunarēt ꝑ
uerunt. ¶Rn̄dendum ꝙ dauid ℣ viri sui ieiunauerūt in morte ab/
morte saulis:eo ꝙ ibi erat causa generalis ad ieiunan/ ner sicut fe
dum.s.pro morte regis ℣ filiorum suorum ℣ populi isra cit ꝑ saule.
el.sic dr̄ supra primo.℣ planxerūt ℣ fleuerunt ℣ ieiunaue
runt vsq̄ ad vesperam super saul ℣ super ionathā filium
eius ℣ super populum dn̄i ℣ super domum israel eo ꝙ
corruissent gladio:ideo cum cā esset cōis:credenduz est Rn̄sio

q̄ dauid iuberet viris suis q̄ ieiunarent vsq̄ ad vesp̄z. Sed adhuc dato q̄ non iussisset sicut non legit iussisse: satis credendū erat q̄ ipsi sponte ieiunassent. nunc autem in morte abner non erat cā cōis toti populo ad ieiunandum eo q̄ abner non erat rex populi nec dñs sed hostis virorum dauid: vnde non tenebantur aliquid agere p̄o eo. Dauid tñ voluit q̄ honorarent funera abner. vnde iussit q̄ scinderent vestes suas ⁊ induerētur saccis vt patet in lr̄a. non tñ ausus fuit iubere eis q̄ ieiunarēt: q̄ videretur molestuz. ire quoq̄ ad exequias noluissent viri dauid nisi iussisset eis dauid. iō expresse iussit eis dicens: scindite vestimenta vestra ⁊ accingimini saccis: vt p̄z in littera. In morte tñ saulis non legitur aliq̄d iussisse dauid viris suis sed ipsi sponte fecerunt. nec voluit iubere: q̄ putauit q̄ ipsi sine iussione facerent. ¶Aliqs dubitabit an istud ieiunium dauid p̄odesset anime abner. ¶Rñdendum q̄ non p̄oderat ad aliq̄ remissionez pctōrum: q̄ non ordinabatur ad hoc: sed solum ad indicandum dolorem: vt declaratum est supra primo. c. in. q. 9. ¶(Omnisq̄ populus audiuit). s. quō iurauit dauid q̄ non gustaret quicq̄ vsq̄ ad solis occasum. vel potest dici q̄ audiuit populus planctum dauid in laudem abner: vt p̄z supra. (Et placuerunt eis cuncta que fecerat rex dauid in conspectu totius populi.) Isti quibus placuerunt hec fuerunt illi viginti viri de beniamin qui venerant cū abner: vt p̄z supra in littera. Fuit ēt totus populus hebronitaz. omnibus quippe displicuerat mors abner: q̄ q̄q̄ ipse hostis fuisset: securitas data ei erat: ⁊ iniustissime ac turpiter occisus est. ista aūt que placuerūt eis fuerunt omnia que fecit dauid p̄o abner. s. planctus fletus ⁊ ieunium. ⁊ ista fuerunt in conspectu totius populi: sed maxime placuit populo iuramentū dauid de non comedendo. (Et cognouit omne vulgus). i. totus populus hebronitaz. (Et vniuersus israel). i. oēs. 12. tribus israel. nā audito eo quod fecerat dauid cognouerunt q̄ non pertinebat ad eu3 mors abner. (In die illa). i. tunc postq̄ dauid fecit hoc. in eadem die non potuit totus israel cognoscere mortē abner: nec qd egisset dauid. (Qm̄ non actū fuisset a rege vt occideretur abner filius ner). i. cognouerunt q̄ dauid non iussisset q̄ occideret per ioab. nam opinio erat q̄ ipse iussisset hoc: q̄ alioquin non auderet ioab illud facere. sed hoc viso expulerūt p̄sumptionē.

¶Quare dauid non iussit ioab occidi: ⁊ an peccauerit nō occidendo. Questio. XXXV.

Q̄ō.53. p̄ᵃ rñsio.

Queret aliquis quare dauid nō iussit occidi ioab p̄pter mortem abner: nā merebat mortem p̄propter hoc. ¶Aliquis dicet q̄ ioab q̄q̄ peccauerit non merebat mortez: sed aliq̄ minorē penā. ¶Istud tñ non stat: q̄ vel ioab occidit iuste abner: vel nō. si iuste: nihil peccauit. si iniuste: merebat mortem: q̄ p̄o homicidio nō dat mior pena q̄ mors. ¶Dōm est igit q̄ ioab merebatur mortem: nec dubitabat de hoc dauid: noluit tñ nunc illam ei inferre. Aliqui enim dicunt q̄ noluit eū occidere: q̄ erat sibi nimis necessarius ad bellum cū ipse esset p̄nceps militie ⁊ ageret omnia bella p̄ dauid: fuit ēt post hoc sibi nimis vtilis. ¶Sed hoc non stat. p̄mo: q̄ tunc non iussisset eum occidi a filio suo: sed p̄cepit q̄ occideretur. sequenti lib. c. 2. q̄q̄ potuisset esse satis vtilis salomoni in regno. ¶Scō p̄z: q̄ si p̄pter hoc fecisset dauid peccasset cum executio iustitie non debeat p̄termitti p̄pter vtilitatem priuatā. ¶Dicendum igitur q̄ dauid nunc non occidit ioab p̄pter duo. p̄mo ne faceret scādalum in populo. erat quippe ioab nimis potens: ⁊ ipse ⁊ frater suus abisai erāt dñi totius exercitus qui affectus erat illis. Unde si dauid conatus fuisset occidere ioab restitisset cōitas ⁊ fuisset scandalum magnū ⁊ bellum intestinum. ¶Scōm fuit q̄ dauid timebat ioab vel saltem non putabat se p̄ualitur p̄ eum si vellet eum occidere: q̄ tota potentia exercitus erat in manu ioab: ideo destitit ab hoc conatu. non enim tunc bēbat dauid populuz sibi firmatū: sed magis erat in manu ioab: ideo noluit aliqd agere. erat q̄ppe tunc dauid rex nouus. Si aūt dauid fuisset p̄firmatus iam in regno ⁊ non fuisset tāta potentia ioab: conatus fuisset euz occidere. Ista cā exp̄imitur in littera cuz dixit dauid. ego aūt adhuc delicatus ⁊ vnctus rex: p̄o viri isti filij saruie duri mihi sunt retribuat dñs facienti malum iuxta malitiam suaz. q. d. ego sum rex nouus ⁊ delicatus. i. parue potentie: ⁊ isti filij saruie. s. ioab ⁊ abisai sunt mihi duri: q̄ sūt magne potentie: ⁊ ego non possuz comp̄imere eos: ideo o̅ro q̄ deus retribuat eis malū cuz ego non possim. ¶Queretur vlterius an peccauit dauid non occidendo ioab. ¶Aliquis dicet q̄ sic: q̄ dato q̄ dicamus eum omisisse hoc p̄pter scandalum non est sufficiens excusatio: q̄ p̄o pter scandalum non est a veritate recedendū sicut est regula iuris. ¶Rñdendum est q̄ dauid non peccauit non occidendo nūc ioab. qō. p̄t multipliciter assignari. vno modo q̄ dauid non occidit ioab: q̄ nullo modo poterat: eo q̄ ioab erat potens. ad ea aūt que vltra potentiā suā nemo tenetur. ¶Sed aliqs dicet quare dauid nō conabat saltem occidere ioab. nam vī q̄ non fecerit quicqd potuit cū non conatus sit hoc facere. ¶Rñdendū q̄ dauid non obligabat conari ad hoc vel tentare istud: q̄ tē tare aliqd est velle capere experientiam ad q̄ntum se extendet potentia nostra. ideo tentatio nunq̄ est nisi in dubio. Cū ergo aliquid fuerit notissimū alicui non tenet aggredi illud ad sciendū an poterit: q̄ iam cōstat sibi q̄ nō poterit: esset q̄ sibi conatus ille superuacuus. sic erat de dauid: q̄ ipse sciebat se impotentez ad occidendū ioab: ideo non obligabatur tētare illud. ¶Aliter p̄t dici q̄ dato q̄ dauid potuisset occidere ioab ⁊ nō occidisset nūc non peccabat: q̄ non p̄pter hoc remittebat ei penā simpliciter: sed differebat eam ad alia tpa. q̄ p̄z: q̄ ipse iussit salomoni filio suo q̄ occideret ioab. sequenti lib. c. 2. iudices aūt non tenent occidere criminosos mor vt delicto constiterit: sed tenent eos non dimittere impunitos. dilatio aūt pene non cāt pctm̄: nisi cum p̄propter dilationem paratur locus criminoso fugiendi ⁊ euadendi penam: vel datur exemplū contemnendi iurisditionez. Dauid igitur potuit differre mortē ioab ad alia tpa: ⁊ cū hoc intendisset semp non peccauit. ¶Aliter p̄t dici q̄ q̄q̄ posset dauid occidere ioab: q̄ tñ credebat ide secuturum graue scandalum poterat rōnabiliter omittere.

¶Cum aūt arguitur q̄ p̄pter scandalum nō est recedēdum a veritate. Dicendum q̄ veritas est tripler. s. veritas vite: iustitie ⁊ doctrine. Ueritas iustitie est viuere p̄z legem euangelicam ⁊ cōscientiam sanam. veritas iustitie est exequi penas sup delinquentes p̄m p̄cepta legum ⁊ cuiuscunq̄ ordinationis tam diuine q̄q̄ humane. veritas doctrine est p̄dicare vel docere id qō vez ē: siue in moribus: siue in speculatiuis intelligibilibus. ¶Ueritates due harum. s. iustitie ⁊ doctrine relinqui p̄t ad tempus non agendo p̄ eas sed supersedendo p̄pter scandalum. ⁊ hoc q̄n scandalum magnū timetur. ⁊ sic si interduz ostatur scandalum qō habeat aliqualez cām p̄pter predicationem alicuius vel doctrinā: debet ille non repugnare doctrine sue si vera est: sed cessare ad tēpus a predicatione ⁊ doctrina quousq̄ sedetur scandalum. ¶Alia veritas que erat iustitie. s. executiōi iustitie: ēt interduz dz omitti p̄pter scandalum: vt si iudex velit aliquem reū occidere: ⁊ p̄pter hoc subito tota ciuitas turbaret de quo verisimiliter putaret magnum scandaluz euentuz: iudex cessare deberet ab executione iustitie: differendo illaz in aliud tempus. ¶Alia est veritas vite: ⁊ ab ista nunq̄ cessandū est p̄propter qōcunq̄ scandalum: nam ēt si totus orbis periret aliquo hoie recte viuente: non deberet ille cessare a rectitudine vite vt totus orbis saluaret: q̄ nulla cā esse potest p̄o qua homo peccare debeat mortaliter. ⁊ de ista sola veritate intelligitur illa regula iuris. s. ⁊ vtilius scandalum nasci p̄mittitur q̄q̄ veritas relinquat.

Q̄ō.36.

A An dō̄ peccauit nō occidēdo nūc ioab.

Dubitatio

Rñsio

Alia rñsio.

3ª rñsio.

B Ueritas tripler: ⁊ q̄n veritas est tacēda pp scādalū

B Istud ieiunū nō p̄o fuit anime saulis.

† † † † † †

Contra

Alia rñsio.

Contra

Rñsio auctoris.

de alijs

de alys aūt duabus veritatibus non est vex. Sic declarat glo. sup regulam istā. Potuit igitur cessare dauid ab executione iustitie pp scandalum: qz non relinquebat hic veritas vite sed veritas iustitie. (Dixit quoqꝫ rex ad seruos suos.) Hic dauid ostendit qd facere voluisset p̄o abner. ſ. qꝫ occideret ioab ꝛ qꝫ fuisset hoc valde rōnabile: ſz non poterat. (Num ignoratis qm̄ princeps ꝛ maximus cecidit hodie in israel). q. d. nō debetis admirari qꝫ ego nimis doluerim ꝛ fecerim oia hec: qz iste p̄o quo facio erat princeps in israel ꝛ erat maximus. ſ. qz quondā viuente saule ipse fuit princeps militie totius israel. nunc quoqꝫ erat princeps militie vndecim tribuū ꝛ ipse regebat illas: vt p̄z supra in ſra. iō nō solū debuisseꝫ hoc facere p̄ eo: ſz ēt vindicare mortē illius: sed nō possum. (Ego aūt delicatus ꝛ unctus rex). i. q̄q̄ debuissem vindicare mortē abner: nō valeo. ꝛ pōt hic duas rōnes. Prima qz erat delicatus. i. infirmus in ptāte: iō nō poterat p̄ualere ꝰ ioab q̄puniendus erat. In hebreo dr̄. (Ego aūt adhuc tener). i. debilis. ea. n. q̄ tenera sunt ifirma sunt. ¶ Secunda rō est: qz erat nouiter unctus in regē: reges autē noui nondū hnt sibi ꝑciliatos aios plebis. ptās aūt regū in affectione subditoꝝ ad eos est. si autē ex multo tpe regnasset dauid: potuisset ius facere de ioab. (Porro viri isti filij saruie duri mihi sunt.) Ista est tertia ratio, pter quā nō poterat dauid punire ioab. ſ. qz dauid hēbat ioab ꝛ abisai sibi resistētes q erant valde duri. i. potētes ad nō obediendū dauid. dixit aūt viri isti: qz q̄q̄ solū ioab vellet dō occidere: qz tm̄ abisai erat frater eius resisteret huic conatui dauid. ꝛ sic ambo erant duri ꝰ dō. i. difficiles ad subyciendū ipsi dō: sicut reſ dura resistit agēti. (Retribuat dns facienti malum iuxta malitiā suā). i. qz ego nō sum potens nunc punire istud crimen: deus puniat illud retribuendo ioab facienti id qđ meruit. ſ. maledictiones supra positas a dauid super ioab.

† Quare dō non punit immediate ioab

† Primo

† Secundo

† Tertio

¶ Incipit capitulum. 4.

AUdiuit autez hisboseth filius saul qꝫ cecidisset abner in hebron: ꝛ dissolute sunt manus eius: omnisqꝫ israel perturbatus est. Duo autē viri principes latronum erāt filio saul: Nomen vni banaa: ꝛ nomen alteri rechab filij remmon berothite: de filijs beniamin. Siquidem ꝛ berothh reputata est in beniamin.

De totali dō structione rgni hisboseth

AUdiuit. Descripta in supioribus oppssiōe regni hisboseth p frequentē calamitatem. hic agit de regni eius totali destructione p ipsius hisboseth morte. Et diuidit in duo. qz p̄ ponit mortis occasio. scdo eius vltio. ibi. (Rndēs aūt dauid.)

Q.ō. 1. A

Ordo se, quētiū cōtinuus est ad p̄cedentia ꝛ immediatꝰ

¶ Queret aliqꝫ circa hoc: an ea q̄ hnr hic cōtinuum ordinē hēant ad p̄cedentia: vel sit aliqua mutatio ordis ꝛ an ista fuerint fcā immediate post p̄cedētia. ¶ Ad primū dicendū qꝫ est ordo ꝓtinuus. nā supra actuz est de morte abner. hic ār agit de morte hisboseth. ꝑus tm̄ mortuus est abner q̄q̄ hisboseth: cū abner conatus fuerit trās ferre regnū israel i dō viuēte hisboseth: vt p̄z p̄cedēti. c. ¶ Itē supra dictū ē de morte abner. hic aūt agit de annunciatione mortis eius facta hisboseth: prius tm̄ fuit mors q̄q̄ annunciatio eius. ¶ Ad scām dicēdū qꝫ ista fuerunt facta immediate post p̄cedētia. nā supra dicebat qūo fuerit mortuus abner. hic autē dr̄ qūo annunciatum fuit hisboseth: fuit tm̄ annunciatum immediate: qz viginti viri de beniamin fuerant cuz abner in hebron: vt p̄z p̄cedenti. c. ꝛ illi redierunt ad hisboseth nunciantes ei q̄ acciderant. (Audiuit aūt hisboseth filius saul). ſ. qz viri viginti qui fuerant cum abner venerunt ad referendū ei. (Qz cecidisset abner in ebrō). i. qꝫ occisus fuisset a ioab. (Et dissolute sunt manus eius). i. nō habuit iam aliquas † vireſ nec coz ad repugnandū dauid. Istud aūt erat qz abner erat p̄nceps militie hisboseth ꝛ ipse regebat totū † regnum illius. p̄cedenti. c. vnde illo mortuo credidit qꝫ non posset se defendere a dauid. (Omnisqꝫ israel perturbatus est). ſ. omnes vndecim tribus que erant sub ptāte † hisboseth: qz oēs israelite experti fuerant qꝫ potentia regni erat in abner: cum hisboseth nihil ageret nisi quod volebat abner: ideo omnes israelite timuerunt cognita morte abner.

¶ Quare per mortem abner dicātur dissolute manus hisboseth: cum hoc nō ptineat ad hystoriā. Qō. II.

Q.ō. 2. A

Queret aliquis quare dr̄ hic de hisboseth qꝫ dissolute sunt manus eius audita morte abner cum istud nihil videatur agere ad hystoriam quā hic tractat scriptura. ¶ Rndendum qꝫ scriptura intendit describere hic mortez hisboseth ꝛ cās eius per quā dauid cepit esse rex totius israel. ꝛ qz ista mors habuit ortuz ex fama mortis abner describit hic qꝫ audierit hisboseth de morte abner. Fuit āt modus. ſ. qꝫ audita morte abner elanguit coz hisboseth: ꝛ putauit se iam non posse resistere dauid: quod toti israel cognitum fuit: iō cum duo p̄ncipes latronum de qbus hic dr̄ ista audierint: credenteſ qꝫ regnuz hisboseth cito conuerteretur ad dauid: vt ipsi hērent gr̄am ab eo voluerunt conari ad occidendū hisboseth vt sic facilius dauid obtineret regnum israel in quo putabant ei magnū seruitium facere. vnde isti intro euntes in domū hisboseth p̄ciderunt caput eius qꝫ non fecissent si non sciuissent hisboseth ꝛ totum israel despe rare p̄ morte abner. iō tanq̄ moriuum ad mortē suam agit hic qūo dissolute fuerint manus eius ꝛ coz audita morte abner.

Rōnabiliꝰ timuit israel pp mortē abner

Q.ō. 3. A

¶ Queret vlterius quare dr̄ qꝫ israel perturbatus est audita morte abner. nā ſz ex hoc hisboseth hēret cām nimie turbationis eo qꝫ adiutoꝝ suus peribat: tm̄ israel non hēbat cām timendi qz cōuenerant qꝫ acciperent dauid in regē. p̄cedenti. c. ideo non habebāt cām timendi dauid. ¶ Rndendum est qꝫ israelite rōnabiliter timuerunt: qz ante hoc quentum fuerat inter eos instigante abner qꝫ acciperent dauid in regez. nunc aūt abner qui erat p̄curatoꝝ huius facti occisus fuerat in terra dauid cui ipse abner tm̄ bonum p̄curabat. iō si in illud dauid egisset vel pmisisset fieri tam iniustaz retribu tionem a fortiori hoc faceret sup reliquos israelitas qui nondū ei benefecerant. timuerunt ergo audita morte abner. ¶ Sed adhuc dicetur qꝫ non debuissent timere: qz ipsi sciebant qꝫ dauid non egisset hoc: nec consensu suo actum foret. sicut dr̄ p̄cedenti. c. ſ. cognouit vniuersus israel qm̄ non actum fuisset a rege vt occideret abner: iō non habebant cām timendi qꝫ dauid vellet agere aliqd malum in eos. ¶ Rndendum qꝫ non turbati sunt israelite timētes qꝫ sic fieret eis sicut factū est abner, sed turbati sunt: qz id quod ipsi intendebant pturbatum est. nā volebant ipsi redire ad dauid mediāte abner q reduceret eos: nunc aūt illo mortuo non poterant sic reduci: iō turbabant. ¶ Item qm̄ accidunt aliqua mala ꝛ horrenda q̄ sunt penitus inopinata solent hoies nimium turbari: et si ad eos mala illa non ptineant: qz ergo mors abner erat aliqd magnū ꝛ inopinatuz: subito illo audito turbati sunt oēs israelite. ¶ Item turbati sunt: qz cum abner esset rex israel: vt p̄z p̄ce. c. timuerunt qꝫ per mortē eius fierent alique magne mutationes in regno: de qbus hoies potius solent aduersa formidare q̄q̄ prospera expectare. (Duo aūt viri p̄ncipes latronum erant filio saul). i. hisboseth filius saul hēbat secum duos p̄ncipes latronū. † agitur aūt de istis: qz isti postea occiderunt eum. In hebreo dr̄. (P̄ncipes turbaz.) ꝛ ad idē redit: qz aliqñ solent multi congregari ad latrocinandū ꝛ illi constituunt † sibi p̄ncipē qui pōt vocari p̄nceps latronū: cum illi latrones sint. vel p̄nceps turbarū: qz multi sunt illi qbus

Obiectio.

Rn̄sio

prees̄t.sic aūt forte erat nunc de istis duobus viris q̄ ipsi erant duces multoꝝ latronū qui agebant p̄das in isra el:ꝛ vocant principes turbarum.

Qō.4. ¶Qui essent isti duo principes latronū. Qō.IIII.

a **Queret** aliqs de istis viris qui erant:ꝛ qūo se habuerunt ad hisboseth. ¶R̄ndenduꝫ q̄ Rabanus ꝛ Andreas ꝛ glo.ordina. dicunt q̄ isti duo viri erant duo p̄ncipes in exercitu hisboseth:ꝛ mortuo abner sicut tradunt hebrei p̄siliati sunt cum missiboseth filio ionathe vt occiderent hisboseth ꝛ cōstituerent euꝫ regem:sed missiboseth consilium eoꝝ p̄odidit:illi vero timore perterriti fugerunt in gethain ꝛ fuerunt ibi vsq̄ ad t̄ps illud quo reuersi ingressi sunt in domū hisboseth ꝛ occiderunt eū. ¶Hystoria aūt sc̄o.dicit q̄ isti duo erāt p̄ncipes latronū hisboseth ꝛ irati recesserūt ab eo:ve neruntq̄ ad missiboseth filium ionathe vt facerent euꝫ regem:qui noluit:imo p̄odidit eoꝝ consilium.dicit etiaꝫ quosdā dicere q̄ hisboseth iratus erat istis duobus p̄ cipibus latronū eo q̄ dicebant missiboseth debere re gem esse cum filius esset ionathe: q̄ erat p̄mogenitus saul:ideo fugerunt ab eo. ¶Ra.sa.aliter dicit.s. q̄ isti duo viri erant de tribu beniamin de vrbe beroth:ꝛ illa erat ꝓpinqua philistinis.ideo mortuo saule fugerūt in de iudei sicut fugiebant de alys vrbibus ꝓpinquis terre philistinoꝝ.p̄ce.lib.c.31.s.videntes viri israel qui habita bant trans iordanem q̄ mortuus est saul:reliquerunt ci uitates suas ꝛ fugerunt:veneruntq̄ philistiꝫ ꝛ habitaue runt ibi.dicit ēt q̄ isti fugitiui de vrbe beroth aggrega uerunt sibi multitudinē similium vt de p̄dis viuerēt de serta iam terra sua.hoꝝ aūt p̄ncipes fuerunt isti duo vi ri de q̄bus hic.ꝛ ex hac cā latēter itroierūt ad hisboseth vt occiderunt eum.s.q̄ ipsi intendebant sola lucra:ꝛ pu tabant q̄ ferendo caput hisboseth ad dauid acciperent ab eo magna dona:introierunt vt illum occiderēt. Jsta snīa Ra.sa.concordat lr̄e nostre magis q̄ snīa doctoꝝ nostroꝝ:eo q̄ doctores nr̄i nō vocant istos p̄ncipes la tronum sed p̄ncipes exercitus.Ra.sa.autez vocat eos p̄ncipes latronum sicut est in lr̄a nostra. ¶Videtur tn̄ rōnabilioꝫ positio Rabani ꝛ Andree.s.q̄ isti fuerit p̄n cipes exercitus.Et hoc apparet ex tribus.Primo q̄ dr̄ q̄ isti erant de tribu beniamin:ꝛ ideo verisimile erat q̄ isti haberent aliqō p̄ncipatū:q̄ oēs de tribu illa erāt nimis adherentes regi hisboseth: eo q̄ erant de tribu eius.vnde dicit Josephus.7.antiquitatum q̄ oēs de tri bu ista erant custodes corporis regis. ¶Secūda rō est: q̄ ista positio consonat magis lr̄e hebraice q̄ positio ra. sa.ibi enim dr̄ q̄ erant p̄ncipes turbaꝝ ꝛ nō latronuꝫ. p̄ncipes aūt turbaꝝ vocantur p̄ncipes exercitus. vn de satis verisimile est q̄ viuente abner isti essent p̄nci pes alicuius partis exercitus:ꝛ illo mortuo hērent ma iorem ptātem.ideo ex hoc conarent aliquid agere p̄ hi sboseth.s.constituere in regem missiboseth filium iona the ꝓpter qō nasceretur eis hisboseth. ¶Tertia ratio est:q̄ dicitur in lr̄a duo viri p̄ncipes latronum erant fi lio saul.i.ipse habebat eos.si tn̄ essent p̄ncipes latronū non hēret eos hisboseth in seruos:cum ipse esset rex ꝛ non p̄mitteret regnum suum in p̄edam verti:ideo dicē dum q̄ erant p̄ncipes exercitus siue turbaꝝ non latro num.Hieronymus tn̄ dixit q̄ erant p̄ncipes latronum. ideo si quis voluerit ꝓpter euꝫ tenere snīam Ra.sa.te neat.Mihi tn̄ rationabilioꝫ videtur snīa Rabani ꝛ An dree.ꝛ hysto.schola. ¶(Nomē vni Baana ꝛ nomē alte ri Recab.) Ponunt nomina istoꝝ virorum q̄ erant fa mosi cuꝫ occiderint hisboseth:erant aūt ambo fratres. (Filij Remon berothite).i.remon pater eoꝝ erat de vr be beroth.ex quo pꝫ q̄ isti erant de filijs beniamin cum ista ciuitas esset in sorte illa. (De filijs beniamin).i.isti duo viri erant de stirpe beniamin.Hoc aūt ponitur p̄o pter duo.Primo ad notificandū stirpem istoꝝ:q̄ cum fe cerint aliquid stupendū:dignum erat sciri qui erant qui fecissent ꝛ de qua stirpe ꝛ cuius ꝓductionis.Sc̄o ponit genus eoꝝ ad significandā magnā inhumanitatem.s.q̄ non solum fuerunt inhumani occidendo regē suum sed ēt occiderunt viꝝ de tribu sua.nā hisboseth de tribu be niamin erat quē vtiq̄ iure saltem cognationis diligere debuissent. (Sigdē ꝛ beroth reputata est in beniamin.) Hoc ponitur ad ꝓbandum p̄cedētia.s.q̄ isti duo viri erāt de tribu beniamin.nā erant de vrbe beroth ꝛ illa est in sorte beniamin. ¶Sed aliqs dicet q̄ nō ſegtur ex hoc: q̄ poterant isti viri habitare in terra beniamin ꝛ nō esse de tribu beniamin. ¶R̄ndendum q̄ nō stat:q̄ inter he breos non fuit idē modus qui apud nos est.naꝫ erat ter ra diuisa per sortes ꝛ in sorte vnius tribus solū habita bant viri illius tribus eo q̄ alys non dabat locus ad ha bitandum ibi extra sortē suam:ꝛ potissime q̄ non pote rant aliqd immobile possidere extra terrā tribus sue:eo q̄ inter iudeos non p̄mittebat fieri venditio possessionū immobiliū:nec donari poterant:nec p̄scribi:nec aliquo modo transire de vna tribu in aliā vt non cōfunderētur tribus ꝛ familie.vt pꝫ num̄.vltio:ꝛ declaratuꝫ est Leui. 25.ꝛ Num̄.27.ideo si aliqs vir dr̄ habitator alicuius lo ci inter iudeos q̄enienter arguit q̄ ille esset de tribu il la in cuius sorte erat ille locus.Unde q̄q̄ aliqn̄ ꝓtinge ret iudeos transire de vno loco in alium ex aliqbus cau sis ꝛ manerent ibi magno tp̄e:nunq̄ vocabantur vicini vel incole illius loci sed aduene:ꝛ denoīatio sua semper erat de loco originis p̄decessoꝝ suoꝝ:q̄q̄ ipsi alibi ha bitarent.qō pꝫ:q̄ q̄q̄ isti viri habitarent in gethain ad quā ꝓfugerant non vocabant gethain: sed berothite ab vrbe sua de qua hēbant originē.Computat aūt beroth inter ciuitates tribus beniamin:vt pꝫ Josue.18. (Et fu gerunt berothite in gethain.) Jsta littera p̄t intelligi dupl'r ꝑm snīam superiorem.nā si teneamus positionem Ra.sa.dicē q̄ berothite fugerunt in gethain.s.oēs ha bitatores vrbis beroth eo q̄ illa erat apud terrā philistinoꝝ ꝛ non ausi sunt manere ibi habitatores eius p̄o pter philistinos. ¶Si āt teneamus snīaꝫ Rabani ꝛ An dree dicē q̄ berothite fugerunt.s.isti duo viri recab ꝛ baana q̄ erant berothite fugerunt de beroth vel de to ta terra israel ꝛ iuerunt in gethain. ¶Si aūt teneamus positionē ra.sa.erit dicendū q̄ gethain sit aliqua ciuitas in terra israel magis distans a terra philistinoꝝ q̄ be roth:ꝛ ꝓpter hoc ꝓfugiebant ad eaꝫ berothite:vt ibi se curiores manerēt de philistinis. ¶Sed ista snīa nō mul tū ꝓfomat intentioni lr̄e:q̄ tunc dōm esset q̄ isti duo vi ri berothite cū alys viris berothitis fugerāt ō vrbe sua īmediate post mortē saulis.anteq̄ hisboseth constitutus esset in regē.Sed tunc nihil agebat ad ꝓpositum fuga istoꝝ ad mortē hisboseth:scriptura tn̄ introducit hāc fu gā berothitaꝝ tanq̄ aliqualiter ptinentem ad mortē hi sboseth. ¶Jdeo dicēdū ꝑm snīaꝫ Rabani ꝛ Andree q̄ berothite vocant hic solum istos duos viri qui viuente hi sboseth in regno fugerunt.s.q̄ ipsi fuerunt p̄ius p̄nci pes in exercitu hisboseth.Deinde ꝓpter iraꝫ hisboseth fugerunt de terra illius in gethain:ꝛ credendū est q̄ ge thain sit ciuitas in terra philistinoꝝ ad quā isti confuge runt:vt ibi non timerent hisboseth.ꝛ cū ibi manerent nō suspicabatur hisboseth aliqō malum de eis:ideo ipsi co gnita oppoꝛtunitate venerūt secrete in terrā israel ꝛ dis simulate introierunt in domū hisboseth ꝛ occiderūt eū. (Fuertq̄ ibi aduene vsq̄ ad t̄ps istud).i.toto tp̄e postq̄ fugerunt pp irā hisboseth manserūt in gethain ꝛ erant ibi aduene.s.q̄ non erāt oriundi de gethain. manserunt aūt vsq̄ ad t̄ps istud.s.in quo venerunt ad occidendum hisboseth.Ex hoc aūt apparet cōfirmatio snīe Rabani q̄ Ra.sa.q̄ si isti viri fuissent p̄ncipes latronum nō mā sissent semp in gethain tanq̄ aduene:sed vagarentur per diuersa loca ad latrocinandū.ergo non erant p̄ncipes latronū:sed p̄ncipes exercitus qui fugerāt de terra isra el in terram philistinoꝝ:ꝛ ibi erant aduene.(Erat aūt io

nathe

Raba.ꝛ an dree rn̄sio

Rn̄sio hi sto.sco.

Rn̄sio ra. sa.

Que pō sit rōnabilioꝫ

Opinio de qua tribu essent duo viri illi.

Contra

Opinio ra.sa.

Cōfutatio

Positio au cto.

Qō. 5. A Quare loquitur hic scriptura ō missiboseth

Rñsio

Alia rñsio.

nathe filio saul filius debilis pedibus).i.ionathas ꝑmo genitus saulis hēbat vnum filium debilē pedibus.i.claudum vtroq; pede. ¶Queret aliquis ad qd agitur hic de missiboseth filio ionathe:q; nihil vꝫ agere ad historiam nec ꝓtinuatur ꝓcedentibus aut subsequentibus. ¶Rñdendum ꝙ pōt duplr introduci hic de missiboseth. primo occasione istoꝝ latronum.dicit enim Ra.sa.℣ Andreas ꝙ isti duo viri fecerunt ꝓsilium vt occiderēt hisboseth ℣ facerent regē missiboseth:qō ei indicauerunt.ipse vero noluit:sed ꝑdidit illud hisboseth:iō tunc timētes isti duo viri fugerunt de terra israel in gethaim. ¶Alr dici pōt ꝙ fit mentio de missiboseth:q; hisboseth iratus fuit istis duobus viris eo ꝙ dicerent regnū non ꝓtinere ad eū sed ad missiboseth filium ionathe. Jsta aūt duo redeunt ad eandē sniam. ¶Scōo dici pōt ꝙ fit mētio de missiboseth ad significādū ꝙ mortuo hisboseth directe regnū veniebat ad dō:eo ꝙ nullus erat de stirpe saulis relictꝰ q regnaꝝ posset nisi missiboseth.ille tñ inhabilis erat ad regnū cum esset claudus ℣ deformis. vñ ipse vocauit se canē mortuū coꝝ rege dō:vt ꝓ infra nono. ¶Sed ad

Obiectio

huc dicet aliqs ꝙ alq reliqui erant de stirpe saulis q possent regnare.s.septē viri de stirpe eius ꝓter missiboseth quod postea occidit dō ad petitionē gabaonitarū:vt ꝓ

Rñsio

infra.21. ¶Rñdendū ꝙ ad illos non ptinebat regnū.nā duo illoꝝ erant filij saulis ℣ qnq; erant nepotes.ad filios aūt non ptinebat regnum:q; erant illegitimi.s.filij ꝓcubine saulis noie respha.vt ꝓ alle.c.q; aūt nepotes nō hēbant ius regnandi:q; isti nō erant nepotes ex filio sed ex filia.nā erant filij merob filie saul quos ipsa peperit ex viro suo adriel:sed filie non hāt ius succedendi in regno:iō nec nepotes ex filiabus.Missiboseth aūt habebat ius regnādi:q; ipse erat nepos saulis ex primogenito.s. ex ionatha.iō iste solus relictus erat qui regnare posset.

† ¶(Quinquēnis enī fuit qñ venit nuncius ex saul ℣ ionatha.) Ponit hic qūo fuit missiboseth factus claudus.s.q; nutrix sua eum in terra dimisit. erat aūt quinq; annoꝝ qñ vēnit nūcius de bello referens mortē saulis ℣ ionathe.

† (Ex iezrael) .i.venit nūcius de iezrael.ista est ciuitas q̄dam in sorte iude de qua accepit dō vtrozē noie achinoen.ꝓce.lib.c.25.apud istam ciuitatē fuit factum bellū in quo mortui sunt saul ℣ ionathas:iō dō veniſſe nūcius de

Obiectio

iezrael.i.de loco castroꝝ. ¶Sed obycietur q; bellū nō fuit factū apud iezrael:sed in monte gelboe.prece. lib.c. vlti.℣ supra ꝑ. ¶Rñdendū est ꝙ iezrael ℣ mōtes gelboe

Rñsio

ꝓ eodē sumuntur eo ꝙ sunt ꝓiuncti.nāmons gelboe distat vno milliario ab vrbe iezrael:vt ꝓ in lib.de situ terre sancte:ideo aliqñ dō ꝙ fuit bellum in monte gelboe:℣ aliqñ ꝙ fuit in iezrael.sic ꝓ ꝓce.li.c.28.vbi dō ꝙ castra metati sunt israelite in mōte gelboe.℣ eo.lib.c.29. dō ꝙ castrametati sunt apud fontē iezrael tāq̄ fons iezrael sit

† in monte gelboe.(Tollensq; eū nutrix sua fugit).s.audita morte saulis ℣ ionathe pterrita est nutrix missiboseth

† ℣ fugit ꝓ timore quasi iaz philistini essent in foribus accepitq; secum puerꝝ. (Cumq; festinaret vt fugeret).s.nutrix pueri:q; puer non poterat fugere : vel saltē non fugiebat:q; si ipse per se fugisset non fuisset factus claudus ex casu.(Cecidit ℣ claudus factus est.) Pōt referri ceci

† B Missiboseth qūo factus ē claudus.

dit ad nutricem.s.q; ipsa fugiens caderet sup puerꝝ. ℣ sic ꝓfracta sunt crura eius:cum adhuc esset tener.vel pōt intelligi ꝙ ipse missiboseth cecidit de brachus nutricis ℣ factus est claudus.vtroq; enī modo poterat effici claudus cū adhuc esset tener.(Habuitq; vocabulū missiboseth).i.vocatus est puer iste missiboseth.qō pōt intelligi ꝙ acceperit istud vocabulum a principio cū natus est

† vel ꝙ postea accepit illud qñ claudicauit.(Ueniētes ergo filij remon berothite recab ℣ baana.) hic ponit qūo isti viri occiderunt hisboseth.℣ dñr filij remon berothite eo qō pater suus remon erat de vrbe beroth de sorte beniami.(Jngressi sunt feruēte die domū hisboseth)

† .i.isti duo viri ingressi sunt in meridie qñ sol feruebat ad occidendum hisboseth. Jn hebreo dr. (Jngressi sunt cū calesceret dies.) Littera tñ nostra mutata est:eo ꝙ exꝑs suus significat intentionē scripture.nam si intendat littera hebraica dicere ꝙ isti ingressi sunt in meridie in feruore diei:tñ per hoc ꝙ dr cum calesceret dies non significatur meridies:sed magis hora tertia vel scōa diei qñ incipit calescere aer eleuato sole aliqualr.Sic accipitur ꝑce.lib.c.xi.cum dixit saul:cras erit vobis salus cum incaluerit sol.℣ tñ non intelligebatur ibi de meridie:ſ de principio diei cum incipit aer calescere.nam dr allegato.c.ꝙ ingressus est saul in media castra in vigilia matutina ℣ ꝑcussit amon vsq; dum incalesceret dies.℣ sic debebat hic poni in feruore diei ꝓ meridie : ℣ nondum incalesceret dies.

¶Quare duo viri ingressi sunt in meridie potius q̄ alio tpe ad occidendum hisboseth. Qō. VI.

Qō. 6. A Jsti viri in meridie occiderūt hisboseth ꝓpter maiorē cōmoditatem.

Queret aliqs q̄re isti duo viri ingressi sunt meridie ad occidendum hisboseth. Rñdendum ꝙ isti viri voluerunt hēre opportunitatē ad occidē dum hisboseth:ideo elegerunt sibi meridiez:q; putauerunt nullū tps ad hoc esse magis accōmodatū. ℣ hoc q; in meridie non videbat aliqs per villā qui posset cognoscere illos duos viros eo ꝙ erat tūc feruor diei:℣ cū terra illa sit nimis calida q; est in tertio climate: nullus manebat in vico:sed oēs erant in domibus. viri enim isti timebant cognosci:q; iam fuerāt in curia regis hisboseth ℣ fugerant ab eo ꝓ cām supra assignatam:℣ q; putauerunt ꝙ nullus in meridie eos videret introierunt tunc.

Secundo

¶Scōa cā fuit q; isti volebant captare tps in quo non essent ministri regis in domo:℣ cum ipsi scirent ꝙsuetudinem palatij ℣ in meridie oēs ministri regis cōsueuerant declinare ad getē ℣ nullus manebat in palatio voluerūt ingredi illo tpe vt nullum hērent impeditorem. ℣ sic factum est. nam cum introierunt nullum in palatio regis inuenerunt nisi ancillam vnā purgātem triticum.

Tertio

¶Tertia rō fuit:q; isti volebant inuenire regem in tali dispōne vt posset eum facilr occidere.sic erat cum ipse iaceret in lecto.℣ q; ipsi sciebant ꝙ in meridie rex consuescere iacere in stratu suo voluerunt tūc ingredi.ꝓ hoc:q; cum introierunt in domū regis inuenerunt eum dormiē

† tem in stratu suo ℣ occiderunt.vt ꝓ in lra.(Qui dormiebat super stratum suum meridie).i.cōsuetus erat in meridie post prandium dormire in stratu suo:℣ tunc sic dormiebat.℣ ob hoc introierunt viri illo tpe : q; cognoscebant consuetudinez regis.(Et hostiaria domus purgās

† triticum obdormierat).s.isti viri habuerunt magnā opportunitatem ad introeundū:q; nullus erat in domo nisi q̄dā ancilla hostiaria purgans triticuz.℣ ista obdormierat quando viri introierunt . Jsta littera tota non habetur in hebreo : sed in aliquibus bibliis nostris addita est. Uidetur enim ꝙ fuerit aliqñ glo. interlinearis ℣ postea imperitia librariorꝝ textui cōmixta est. Cā aūt additionis huius fuit q; verisimile erat ꝙ aliqs custodiret domum regis:ideo dictum est ꝙ erat ibi hostiaria : ℣ q; isti viri potuerunt intrare nemine ꝓhibente: arguitur ꝙ hostiaria dormiebat:ideo dr ꝙ hostiaria obdormierat. Et q; dicitur ꝙ isti tulerūt spicas:arguitur ꝙ ibi in atrio regis erat triticū:℣ ob hoc dicitur illa hostiaria purgās triticuz.(Jngressi sunt autē domuz assumentes spicas tritici latenter.) Potest intelligi dupliciter.vno modo coniungendo istud aduerbium latenter: cum illo participio assumentes.℣ est sensus ꝙ viri illi assumpserunt latēter spicas.s.ꝙ illi voluerunt ꝙ nemo cognosceret fraudem illoꝝ.ideo assumpserunt latenter spicas tritici.s.de illo tritico qō erat in atrio regis assumpserunt spicas latenter.i.non vidente hostiaria que purgabat triticum: vt si contingeret ꝙ hostiaria videret illos non suspicaret aliquam fraudem:videns ꝙ portarent triticum . Uel potest referri latenter ad illud verbum: ingressi sunt.s. ingressi sunt latenter.i.cautelose vel fraudulenter :℣ hoc

assumendo spicas. s. qz spice erant operimentum fraudis. In hebreo habetur (Sumentes triticum.) Qō ad idem pōt pertinere. s. q ancilla illa habebat ibi spicas ꝛ excutiebat grana de illis spicis: qō erat purgare triticū qz forte isto modo purgatur in terra illa: cum in multis alijs sic fiat. ꝛ isti assumpserunt spicas que vocant triticū vel sumpserunt triticum excussuz de spicis. ¶ Que ret aligs quare viri isti sumpserunt triticum ad introeundum in domū bisboseth. ¶ Rñdendum q de sumptione huius tritici dupl̄r intelligi pōt. Uno modo q ipsi duxerunt illud de foris ad domū regis. Alio modo q introierunt in domum regis nihil ferentes ꝛ cum ibi fuerūt acceperunt de tritico qō purgabat hostiaria latenter.

Qō. 7.

A Quare isti duo viri acceperunt triticuz de domo regis.

¶ Quocunqz aūt ponatur dom̄ est q istud fecerunt isti duo viri ad colorandum fraudem suam. vult enim Rabanus ꝛ andreas q isti viri acceperunt spicas anteq̄ venirent ad domū regis. ꝛ hoc vt videret̄ ferre regi munera vel primitias: vt si ꝓtingeret q quis videret eos introeuntes ad regem: non putaret q aliq̄ fraudez molliebā tur sed pacifico aīo ad regem venirent. ꝛ hoc modo dz lra exponi referendo aduerbium latenter: ad illud verbum ingressi sunt. s. ingressi sunt latenter. i. dolose: ita q intentio eoꝝ lateret. nam putabant venire ad offerendū munera: ꝛ veniebant ad occidendū regem. Ra. sa. dicit q isti duo viri finxerunt se mercatores tritici. rex autez vendebat triticuz: qz de redditibus suis multum bēbat: ꝛ illi viri introierunt: acceperūtq̄ triticum. s. in manu ad experiendum an bonū esset sicut solent facere mercatores. ꝛ tunc hostiaria non attēdit ad eos: qz putauit q venirent ad emendum triticum: ideo potuerunt illi introire ad lectum regis ꝛ occidere ip̄m. ꝛ itelligitur tunc lra hebraica q acceperunt triticum: non q ipsi adducerent illud ad regem: sed q acceperunt in manu aligd de tritico: ꝛ hoc fecerunt latenter. i. fraudulenter: vt per hoc lateret intētio sua. ¶ (Et percusserūt eum in inguine recab ꝛ baana frater eius). i. isti duo viri fratres percusserunt regem in inguine: ꝛ tunc abstulerunt caput eius. isti enim intendebant p̄scindere caput vt ducerent illud ad dō ꝛ reciperent ab eo dona. percusserunt tñ eum prius in inguine vt mozeretur: ꝛ tunc possent p̄scindere caput eius: qz si conati fuissent prius caput eius scindere: forte rex sentiret prius q̄ ipsi hoc finirent ꝛ elaberet de manibus eoꝝ: essentq̄ ipsi in periculo. In hebreo dr (In quinta.) vbi nos hēmus in inguine: ꝛ vocatur gnta. i. quita costa: sicut supra primo ꝛ pce. c. declaratum est. (Et fugerunt). s. B postq̄ occiderunt regem prius q̄ agnosceretur: ne caperētur. (Cum aūt ingressi fuissent domum). s. domum regis bisboseth. (Ille dormiebat in lectulo suo in conclaui). s. erat post meridiem in feruore diei ꝛ iacebat rex in lectulo suo in conclaui: ꝛ tamen non habebat aliquem custodez: ideo potuerunt faciliter introire viri isti ad eū: (Et percutientes). s. in inguine vt faciliter mozeretur: ꝛ non posset resistere quando sentiret vulnus: interfecerūt eum: qz illa percussio fuerat sufficiens ad occidendum ipsum: addiderunt tamen aliam. s. qz p̄sciderunt caput eius. (Sublatoq̄ capite eius abierunt). i. postquaz percusserunt eum in inguine p̄sciderunt caput vt ferrent signum ad dauid: q ipsi occidissent bisboseth ꝛ reciperēt ab eo magna dona. (Per viam deserti). s. noluerunt ire per viam publicam in hebron: ne comprehēderētur: sed iuerunt per desertum vbi nullus eos videret. (Tota nocte.) Non est sensus q ipsi per noctem occiderint bisboseth ꝛ ambulauerint illa nocte per desertum. nam in litera dicitur q introierūt in domū bisboseth feruēte die in meridie ꝛ mox eum occiderunt: nullo prohibēte. sed est sensus q illi viri occidentes bisboseth in meridie fugerunt ilico ꝛ non cessauerūt die illa ꝛ tota nocte sequēte ambulare per desertum vt velociter venirent in hebron: quia si mozarentur in via cognoscerentur ꝛ perseq̄rētur eos serui regis. (Et attulerunt caput bisboseth filij saul ad dauid in hebron.) Quia putabant se aliquid magnum afferre pro quo reciperēt larga beneficia a dauid. erat autem tunc ipse in hebron: quia omni tempore quo regnauit super idā mansit in hebron. (Direruntq̄ ad regem ecce caput bisboseth filij Saul inimici tui). i. letare: quia iam habes in manu tua caput bisboseth inimici tui. putauerunt enim isti q cum dauid desideraret habere regnum israel qō habebat bisboseth q vellet occidere illum vt regnaret: ideo ipsi occidendo eum arbitrabantur magnum obsequium prestare dauid. Sed falsum erat: quia quamquam dauid desideraret habere regnum bisboseth: quia non pertinebat de iure ad bisboseth sed ad dauid: tamen non desiderabat occidere bisboseth. ꝛ dato q fuisset certus q in bello posset eum superare ꝛ occidere ꝛ auferre regnum non pugnasset contra illum vt vitaret scandalum etiam noluisset occidere ipsum sine occisione alicuius de toto israel. (Qui querebat animam tuam). i. volebat te occidere. erat quippe bisboseth hostis dauid: quia ambo contendebant de regno: sed an ista hostilitas ad tantum se extenderet q velit bisboseth occidere dauid: non patet: ꝛ tamen est verisimile. (Et dedit dominus domino nostro regi vltionem hodie.) Istud dicebant illi viri extollentes factum suum tanquam per dei operationem istud venisset q acciperet dauid vltionem per manus aliozū. ꝛ dicitur hodie. i. hodie consumata est vltio. nam a principio in morte saulis ꝛ filiozum suozum fuit inchoata vltio dauid de saule: tamen non fuit consumata: cum adhuc supereſſent aliqui de stirpe saulis qui possent nocere dauid. Nunc autem nullus supererat de illa stirpe: ideo erat data plena vltio ei. (De saul ꝛ de semīe eius). i. non solum data est vltio de saule: sed etiaz de tota posteritate eius. s. quia nunc nullus manet de semine saulis qui possit esse rex ꝛ nocere tibi.

¶ (Rñdēs aūt dō.) Hic ponit scōz huius. c. in quo ē mozt is bisboseth vltio. ꝛ dicitur (Qz respondit dauid recab ꝛ baana fratri eius). s. quia isti duo soli portauerunt caput bisboseth ad dauid ꝛ ipsi soli locuti sunt. ad que eis solis respondit dauid. (Dixitq̄ ad eos viuit dominus.) Modus iurandi est. i. iuro per vitam dei. Sic dicitur Iere. 4. Iurabitis viuit dominus in iudicio iustitia ꝛ veritate. i. istud iuramentum erit inter vos assuetum. (Qui eruit animam meam de omni angustia). i. non permisit me succumbere in aliqua angustia: quia lz sepe fuerim in angustijs ꝛ passus fuerim mala: tamen ad extremuz deus liberauit me de omnibus illis. (Quoniā eum qui annunciauerat mihi.) In hoc redarguit dauid istos viros dicens q stulte egerunt: quia cum ipsi scirent q dauid occideret illum virum qui confessus fuit se occidisse saul quamquam saul nimis nocuisset dauid: magis debuisset occidere illos qui occiderēt bisboseth cum ipse esset vir innocens qui nunquam nocuerat dauid. Uel introduceretur hoc per modum iuramenti. s. viuit dominus q cum ego occiderim interfectorem saulis: a fortiori occidam interfectores bisboseth. (Et direrat mihi mortuus est saul.) Non est intelligendum q solum pro hoc q inuenis annuntiasset dauid de morte saulis occidisset illuz sicut videtur hic significare littera: sed quia ille iuuenis confessus est se occidisse saulē supra primo. pro sola enim annunciatione mortis saulis non nocuisset ei quidquam dauid. (Qui putabat se prospera nuntiare). i. ille iuuenis amalechita putabat q nuntiabat mihi aliquid quod erat valde gaudiosum mihi: ideo superaddidit veritati dicens q ipse occidisset saulem. ille tamen rationabilius arbitrabatur q̄ isti duo viri eo q isti occiderunt virum innocentem qui nihil egerat contra dauid. Saul autem multa mala ei intulerat. (Tenui ꝛ occidi eum). s. iussit dauid vni de pueris suis q occideret eum. supra primo. (In ficelech). i. illum iuuenem nuntium mortis saulis occidi in ficelech: eo q dauid erat in ficelech quando annuntiata

Rñsio

Raba. ꝛan.

Ra. sa.

Dō occidit interfectores bisboseth.

L

nuntiata est ei mors saulis ⁊ ibi fecit planctum pro eo. (Cui oportebat me dare mercedem pro nuntio).i.ego debuissem dari illi iuueni dona pro nuntio.i.pro annuntiatione:⁊ tamen occidi illum:a fortiori ergo debeo occidere istos viros pessimos. Non est autem intelligendum ꝙ Dauid diceret ꝙ oportebat eum dare mercedē pro nuntio.i.obligabatur rationabiliter vel ex iure aliquid dare illi:quia si obligatus fuisset vel rationabile foret peccasset occidendo iuuenem. Sed est sensus:si ego fuissem sicut ceteri homines qui desiderant mortem inimicorum suorum dedissem munera illi iuueni:tamen nō dedi.(Quanto magis nunc).i.a fortiori nunc non debeo dare munera. Et subditur ratio huius.s.(Cum homines impy interfecerint virum innocium).i.magis rationabile esset ꝙ ego occidam istos viros iniquos quia occiderunt virum innocentem q̄ virum occidentem saulem:quia Saul non erat innocens cum sepe mihi nocuisset:vocantur isti impy quia per fraudem ⁊ iniustissime occiderunt virum bonum. Amalechita autez qui dixit se occidisse Saulem dato ꝙ verum dixisset non erat tam reprehensibilis eo ꝙ Saul dixerat ei ꝙ occideret ipsum:⁊ ipse occiderat eum obediens mandato: ⁊ quia videbat ꝙ non poterat iam viuere:⁊ vt non venirēt phi listini ⁊ illudentes Sauli occiderent ipsum.vt patet supra primo. Isti tamen occiderunt virum volentem viuere:⁊ non habentem aliquam necessitatem moriendi:nec iubentem se occidi:sed per fraudem occiderunt eum:vt per mortē eius lucrarent dona. (In domo sua super lectum suum.) In hoc aggrauatur nimis peccatum: quia iste vir erat quietus ⁊ in lecto suo eum occiderunt:quod valde turpe est. Et dicitur hoc ad differentiam mortis Saulis:qz dato ꝙ ille occisus fuisset ab amalechita non occidebatur in lecto sed in bello cum iam esset vulneratus ⁊ haberet necessitatem moriendi. Hisboseth tamen non habebat necessitatez moriendi:sed erat in lecto suo getus. (Non q̄rā sanguinē eius de manu vestra).i.quem manus vr̄a effudit:vel de manu vr̄a.i. a vobis.q.d.q̄rā. (Et auferā vos de terra) .i.occidā vos.(Precepit itaqz dō pueris suis).i.p̄cepit illis ꝙ occiderēt istos viros. (Et iterfecerūt eos).s.faciētes ea q̄ infra sequunt. (Precidētesqz manus ⁊ pedes eorum).i.prius p̄ciderunt manus ⁊ pedes istorum virorum ⁊ postea suspenderunt eos. Puniuit autem crude Dauid viros istos eo ꝙ graviter peccauerant. Virum autem amalechitam qui confessus fuerat se occidisse Saulem non puniuit tam graviter ꝙ solum fecit eum transuerberari gladio:vt patet supra primo capi. Et ratio diuersitatis est:quia dato ꝙ amalechita verum confessus fuisset:non erat peccatum suum tam graue sicut istorum virorum qui occiderunt hisboseth: vt pz ex littera:ideo pena minor esse debebat. (Et suspēderunt eos super piscinā in hebron).i.postqz p̄cisi fuerunt pedes ⁊ manus eorum suspensi sunt super piscinam.i. apud piscinam vrbis hebrō. Uocatur autē piscina lacus quecūqz vbi non sunt pisces:⁊ dicitur piscina a piscibus per antifrasim qz pisces nullo modo habeat:⁊ fuerūt suspensi apud piscinam qz erat ibi locus publicus.(Caput autem hisboseth tulerunt ⁊ sepelierūt in sepulchro Abner in hebron) .s.isti viri portauerunt caput hisboseth ad Dauid:ipse autez fecit illud sepeliri in sepulchro Abner:quia ambo erant de eadem cognatione et coniunctissimi sanguine. Nam Abner erat patruus hisboseth: cum esset abner patruelis saulis:vt pz p̄ce.li.c.14.

Mors duo rū virorū q iterfecerūt hisboseth.

Qō.2.

a

Primo

¶ Dō nullas exegas fecit hisboseth pp tria. Qō.VIII.

Queret aliquis quare Dauid non fecit magna funeralia hisboseth sicut fecerat Abner: nam dignus erat eis cum esset rex. ¶ Respondendum est ꝙ Dauid nullas exequias fecit hisboseth sicut Abner propter tria. ¶ Primo quia abner mortuus est in terra Dauid ⁊ iniuste:ideo vt recō pensaret aliquid Dauid pro iniusto quod passus erat impendit celebres honores funeri eius. hisboseth autem non mortuus est in terra Dauid sed in terra sua ⁊ a viris suis:ideo non erat aliquid propter quod Dauid deberet ei impendere funeralia. ¶ Secunda ratio est:qz dauid impendit magnum honorem morti abner quia diligebat eum ⁊ tenebatur illi: nam Abner fecerat federa cum Dauid ⁊ conciliauerat ei animos totius populi vt esset rex super totum israel:quod erat magnum beneficium:ideo tenebatur ei Dauid ad rependendum vicez: ⁊ quia nihil erat in quo impenderet debitum iam defuncto celebrauit magnifice funeralia eius. Hisboseth autē nihil fecerat pro Dauid ex quo teneretur ei ad aliquid: ideo non curauit eius funeri honorem impendere.

Secundo.

¶ Tertia ratio fuit et potissima:quia Dauid celebrauit exequias abner ad tollendū suspitionem de morte eius. Nam putabatur cōmuniter ꝙ Dauid iussisset illum occidi:vt ergo excluderet hanc suspitionem planxit ⁊ fleuit ⁊ ieiunauit pro eo:⁊ tunc populus credidit ꝙ non actuz fuisset a Dauid vt occideretur abner:vt patet precedenti ca. In morte autem hisboseth nulla suspitio erat contra Dauid ꝙ ipse iussisset eum occidi cum non fuisset occisus in terra Dauid sed in terra sua:non curauit aliqua funeralia agere pretendentia dolorem vt opinionem cō tra se excluderet cum nulla esset contra eum causata.

Tertio.

¶ Incipit capitulum.5.

Venerunt vniuerse tribus israel ad Dauid in hebron dicentes. Ecce nos os tuum ⁊ caro tua sumus. Sed ⁊ heri ⁊ nudiustertius cum esset saul rex super nos tu eras educens ⁊ reducens israel. Dixit autem dominus ad te. Tu ✠ pasces populum meū israel:⁊ tu eris dux super israel.

1.palip.11 a infra.19.ca.

Als ✠ pasce.

Et venerunt. In precedentibus descripta est partialis Dauid exaltatio in regem.s.quia fuit factus rex super tribum iuda. Hic ponitur eius totalis exaltatio.s.quia fuit exaltatus in regem super totum israel. Et iam ab isto loco incipit scriptura agere totaliter de Dauid:cum hucusqz describeret hystoriam duorum regnorum.s.dauid ⁊ hisboseth. Et diuiditur in duas partes:qz primo ponūtur aliqua tēpora in quibus dauid inocenter vixit ⁊ a deo exaltatus est. Scōo ponūtur aliqua tēpora in quibus dauid insolēter se habuit:⁊ a deo castigatus est.de quo infra vndecimo. Prima diuiditur in quinqz partes. qz primo ponitur Dauid in regem vnctio. Secundo eius ad deum deuotio. sequenti capi. Tertio eius contra hostem superatio. infra.8. Quarto eius ad proximum compassio. infra.9. Quinto pro susceptis beneficys recompēsatio.infra.10. Prima in duas. Primo ponitur Dauid vnctio. Secundo magne fame ⁊ triumphi de hostibus acquisitio. ibi. (Et abut rex.) ¶ Queritur circa primum an ea que habentur hic fuerint post precedentia ordine continuato:⁊ an immediate fuerint vel interposito aliquanto tempore. ¶ Ad pm̄ rñdendū ꝙ hic est ordo ptinuus:eo ꝙ in pce.dictuz est de morte hisboseth regis israel. hic aūt agit̄ de vnctione dō super totum israel.prius tñ mortuus fuit hisboseth q̄ vngeret dō i regē super israel:eo ꝙ israelite nō venerūt ad petēdū vnū regē dum alius viueret. ¶ Ad 2m̄ dom̄ ꝙ videt dubiuz.s.an immediate mortuo hisboseth venerint israelite ad petendū dō in regē: vel interciderint aliqua tpa media. ¶ Hebrei aūt habēt dicere ꝙ iter mortē hisboseth ⁊ vnctionē dō in regem sup totū israel fluxerūt anni quinqz ⁊ dimidius.qō pz:qz ipsi dicunt ꝙ hisboseth solum regnauit annis duobus sicut dicit littera supra. Secūdo dauid tamen qñ vnctus est in regem super totū israel regnauerat iā septē annis

De totali dō in regez exaltatiōe.

Qō.1.

A

Hystoria cō tinua est.

B

An fuerit immediate dō post mortē hisboseth assumptus i regem. Opi. heb.

q̄ dimidio super tribum iuda: vt patet supra.2.q̄ hic. q̄ tamen dauid q̄ bisboseth simul regnare inceperunt vnus super israel q̄ alius super iudam. s. immediate post mortem Saulis: iō gnq̄ anni q̄ dimidius interciderunt inter

Impugna. mortē bisboseth q̄ vnctionē dauid in regem sup israel. ¶ Sed hoc nō est verisile q̄ tāto tpe posset manere aut vellet populus sine rege: iō Dauid q̄ pauco tēpore post mortē bisboseth venerit totus israel ad dō q̄ vnerit eū in regem. ¶ credendum est. n. q̄ israelite impēderint aliquos dies in honorē funeris bisboseth: q̄ post hoc ꝓgregato ꝓsilio deliberauerint sup rege assumendo q̄ ꝓcorda uerint q̄ assumerēt dauid: q̄ in hoc non potuerunt multi

Obiectio. dies trāsire: iō cito post mortē bisboseth venerūt israelite oēs ad dauid ad sumēdū eū in regē. ¶ Cum aūt obiciatur q̄ bisboseth nō regnauit nisi duobus annis q̄ Da-

Rñsio. uid regnauerat septē annis q̄ dimidio i hebrō qñ factus est rex sup israel. ¶ Dōm q̄ ēt bisboseth regnauerat q̄si septē annus q̄ dimidio qñ mortuus est: q̄ cū dr de duobus annis q̄bus regnauit: nō est intelligēdū q̄ illud fuerit totum tp̄s regni sui: sed q̄ regnauit illis duobus annis anteq̄s fierēt bella inter domū bisboseth q̄ dō de q̄bus ibi

† enarrari icipit: q̄ postea gnq̄ annis q̄ q̄si dimidio durauerūt bella iter bisboseth q̄ dō. ¶ (Et venerūt vniuerse tri

† bus israel). s. vndeciz tribus q̄ noiantur tribus israel de q̄bus nō est tribus iude: q̄ illa iā vnerat dō i regē. (Ad dō in hebrō.) Jbi. n. morat⁹ fuit dō toto tpe quo regnauit sup iudā: q̄ venerunt ad eū israelite spōte. s. dō non vocante eos nec solicitāte ad hoc eo q̄ illi nō habebāt iaz

† aliquē qui regnaret: q̄ deus dixerat de dō q̄ eēt rex: putauerunt dignū esse eum regem ꝓstituere. (Dicentes: ecce nos os tuuz q̄ caro tua sumus.) Hic inducunt israelite

L rōnes quare debeāt accipere dō in regez: q̄ significāt se nō agere hoc ex timore: sz rōne exigente: q̄ ponunt tres

Jsraelite adducūt rōnes q̄re deberēt accipere dō in regem. rōnes. ¶ Prima est ꝓpter cognationem. s. q̄ dō erat de sanguine israelitaz: ideo accipiēdo euz nō accipiebāt aliquem extraneū: cui ꝑmentem q̄ inclinationē suā subuce-

Prima. rentur: sed vir de ꝓprio genere q̄ eos ꝑm voluntatē suā regeret: q̄ ad hoc dixerunt: nos os tuū q̄ caro tua sumus. i. hēmus tecū magnā ꝓsanguinitatē q̄ sumus quasi partes tue. s. sicut caro tua q̄ ossa tua: q̄ oēs in eodē sanguine cō municamus: q̄ istud est ad excludēdū mutationē magnaz quā aliquis iudeis obuceret. s. q̄ prius hēbant reges de tribu beniamin: q̄ nunc hñt eos de tribu iuda. Rñdebunt per hec verba q̄ nō est mutatio aliq̄: q̄ sicut domus saulis erat caro q̄ os israelitaz q̄ erat de ꝓgenie eoz: ita

† dauid cū sit de tribu iuda est caro q̄ os israelitaz: q̄ eq̄liter est de genere suo sicut saul. (Sed q̄ heri q̄ nudiustertius.) Hic ponit secūda rō. s. beneficij collatio. i. q̄ ꝓpter beneficia ꝓterita israelite volebant dauid in regē:

Secunda. nā non erat rōni dissonū q̄ ille qui rexerat eos prius: nūc quoq̄ regeret: sed dauid regebat totū israel viuēte saule educendo illos ad bellū q̄ reducēdo: ideo nunc quoq̄ cōueniēter efficeret rex eoruz: q̄ dr heri q̄ nudiustertius. i. in tēpore ꝓterito: nā non pōt accipi hic ꝓprie nudiustertius: q̄ plures erāt q̄s tres dies: imo plures q̄s octo anni quādo dauid regebat israelitas in bello sicut ipsi nūc dicunt hic. qō p̄z: q̄ istud fuit viuente Saule anteq̄s recederet dauid fugiēs de curia eius qui fuit magno tēpore ꝓfugus a facie eius vsq̄ ad mortē Saulis: vt p̄z ꝓcedēti lib. a ca. 20. vsq̄ ad finē. Post hoc autē factus est dauid rex super iudā q̄ regnauit septez annis q̄ dimidio priusq̄s

† venirēt israelite ad vngēdū eum: ideo plures q̄s octo anni transierant ab illo tēpore qō israelite vocāt heri q̄ nudiustertius. (Cū eēt saul rex sr̄ nos tu eras educens q̄ reducēs israel). i. si tpe quo saul regnabat sup nos tu q̄si eras sicut rex nr̄ educēdo nos ad bellū q̄ reducēdo: a fortiori nunc mortuo saule q̄ posteris eius tu debes esse rex noster. Erat aūt dauid educens q̄ reducēs israel tēpore saulis: q̄ post mortē Goliath Saul fecit dauid principez super viros belli. precedē. lib. ca. 18. postea autez fecit eum tribunū super mille viros q̄ ipse habebat curā de omnibus bellis: ꝓcipue de bellis ꝓra philistinos: q̄ ob hoc omnes israelite diligebāt eum q̄ erant sub ꝓcepto suo: vtp̄z allegato ca. s. omnis aūt israel q̄ iuda diligebat dauid: ipse enim ingrediebaī q̄ egrediebaī añ eos. ¶ (Dixit autē dōs ad te.) Jsta est tertia rō. s. dōi iussio q̄ est efficacissima. nam cū deus iussisset q̄ dauid esset rex super israel tenebātur israelite accipere eum in regez. q̄ dr: dixit dōs ad te. i. de te. nam deus nō locutus fuerat ipsi dō q̄ futurus esset rex: sed locutus fuerat hoc ꝓphetis vt illud reuelarēt ipsi dō. (Tu pasces ppl̄m meū israel). i. fouebis eos sicut greges. pcurando eis que bona sunt. (Et tu eris dux super israel). i. tu regnabis: iste tres fuerunt rōnes satis efficaces ꝓpter quas israelite dixerūt se fuisse motos ad vngendum dauid in regem.

† Tertia rō.

† ¶ Per quē deus dixit dō tu pascis ppl̄m meū. Qō.II.

Qō.2. A

Queret aliquis vbi vel p quē deus dixit ista verba dō. s. tu pasces populū meū israel. naz nō reperiunt apud aliquē ꝓphetaz. ¶ Rñderi pōt q̄ ista verba dicta sunt ad dauid p aliquē ꝓphetā lz non appareat qs ille fuerit: vel qñ dicta fuerint. cōstat tñ q̄ dicta sunt: q̄ aliqs populus totus isral nō ꝓtulisset publice mēdacium coā dauid q̄ sciebat an hoc vez esset vel falsuz. Satis aūt ꝓstat q̄ dicta fuerint hec: sed dicendū q̄ nō apparet qs illa dixerit: sicut est de multis aliis que constat esse reuelata: tamen non constat per quez. Sic est de eo qō habetur supra. 3. cuz dixit Abner dominus locutus est ad dauid dicens: in manu serui mei dauid saluabo populum meum israel de manu philistini q̄ omniū inimicorum eius: q̄ tamē non apparet quis ꝓphetā istud dixerit. Sic etiam est de eo qō habetur precedē. lib. ca. 24. cuz dixerunt ſui dauid ad euz. Ecce dies de qua locutus est dōs ad te: ego tradam tibi inimicum tuum vt facias ei sicut placuerit in oculis tuis: hoc quoq̄ apud nullū ꝓphetam reperitur. ¶ Aliter dici potest q̄ ista verba dicta sunt a Samuele: q̄ tamē non patet quando q̄ vbi illa dixerit: q̄ hoc p̄z primo paralipo. rr. scilz vnxeruntq̄s eum regem super israel iuxta sermonem domini quem locutus est in mann Samuel. ergo videtur q̄ per Samuelē dictum fuerat q̄ Dauid regnare deberet super totum israel. ¶ Aliter adhuc potest dici q̄ melius q̄ Samuel ꝓphetauit de regno dauid super totuz israel q̄ ipse vnxit eum. Postea autem israelite hoc cognoscentes varie loquebantur de sermone domini dicto per samuelem: omnes quippe acceperunt sententiaz. s. q̄ dauid deberet regnare super israel: tamen variauerunt in verbis: nam israelite dixerunt hic q̄ deus dixerat: tu pasces populuz meum israel. Abner autez dixit q̄ deus dixerat. Jn manu dauid serui mei saluabo populum israel. supra. 3. omnes tamen isti pertinent ad eandem sententiaz. Et dicendum q̄ tam hec q̄s illa dicta fuerunt a deo per samuelez: non quidem q̄tum ad verba sed q̄tum ad sententiam.

Alia rñsio.

Alia rñsio.

A

† ¶ (Uenerūt quoq̄ q̄ senes de israel ad regē in hebrō.) Non est intelligendum q̄ iste sit alius aduentus israelitarum ad dauid q̄s ille de quo supra dicitur. s. venerunt vniuerse tribus israel ad dauid in hebron: fit tamen hic mentio de senibus q̄ isti erant viri ꝓdentiores q̄ maioris auctoritatis in populo quibus cōmissum est tractare negocia cum rege: ideo ipsi composuerunt fedus q̄ fecerunt omnia ex parte israelitarum que fieri debebant ad accipiendum nouum dominum. (Et percussit rex dauid cuz eis fedus in hebron.) Percutere fedus est q̄ dauid q̄ israelite facerent inter se aliquam compositionem de modo regnandi. scz quanta potestas cōmittebatur regibus q̄ que onera possent imponere subditis. Jstam autē compositionem vt firmior esset federe confirmauerunt. Jn federe enim occidebatur aliquod animal q̄ diuidebatur in partes que ponebantur altrinsecus q̄ facientes pactum transibant inter illas diuisiones significantes per hoc q̄ qui violaret pactuz: ita diuideretur in partes sicut animal

B

† †

animal illud:ꝛ iſta federa erant ad maiorē confirmatio/
nem pactoꝝ apud veteres q̄ nunc iuramenta interpoſi/
ta ꝛ quecūq; adhibite firmitates. erat aūt moduſ fedeꝝ:
non ſolū inter hoīes: ſed ēt inter deum ꝛ hoīes. nā cum
iſraelite obligabant ſe deo ad aliqd ſeruādū faciebāt fe/
dus occidētes vitulū vel aliud aīal:ꝛ tranſibāt p medias
diuſiones:vt p3 Hiere.34. ſic nūc factū fuiſſe credēdum
eſt inter Dauid ꝛ iſrael. de modis fedeꝝ ſatis declaratū
eſt Joſue vltio:coꝝ dño.i. fedus iſtud fuit factum coꝝ
dño. ¶Queret aliqs qūo poterat fieri coꝝ dño
fedus in hebron:qz cuꝫ vbiq; ſit:deus generaliter eſt in
quibuſdā locis ſpāliter:ſicut in loco in quo colitur ꝛ vbi
ſpālia miracula mōſtrat. Inter hebꝛeos autē deus dice/
batur eſſe ſpāliter in ſanctuario:qz ibi colebatur: iō ea q̄
fiebāt coꝝ altari dicebātur fieri coꝝ dño: vt p3 Leui p:
ꝛ in multis alys locis. In alys aūt locis:qz deus non co/
lebatur nō dicebat eſſe ſpāliter:iō ea que ibi fierēt nō di
cerentur fieri coꝝ dño:ſz in hebron nō erat ſanctuariuꝫ
nunc:ſed potius in gabaon:ad quē locum tranſtulit illud
Saul deleta vbe nobe: vt declaratū eſt p̄cedēti libꝛo
ca.7.ideo nō dicerētur eſſe coꝝ dño iſraelite qñ eſſent
cū Dauid in hebron facientes fedus. ¶Reſponderi po
teſt dupliciter. Uno modo q̄ factū eſt fedus coꝝ domi
no.i. vbi deus erat ſpāliter.ſ. qz in hebron erat ſanctua/
rium:non quidez tabernaculum quod fecerat Moyſes:
ſed aliud qđ fecerat Dauid ad colendum ibi dominum.
Nam cuꝫ regnaret ipſe ſuper Judā:ꝛ hiſ boſeth ſup iſra
el:eſſetq; inter eos pugna non poterant viri Juda ire ad
imolanduꝫ dño in gabaon:qz erat in ſoꝛte Beniamin: iō
fecit Dauid ſibi locū imolandi in hebron:ꝛ ibi fiebant ſa
crificia ꝛ cerimonie tēpoꝛe quo māſit Dauid in hebron.
hoc appet:qz ēt poſtq̄ factus eſt Dauid rex ſuper iſrael:
fiebant imolationes in hebron. Unde Abſalon petiuit li/
centiam a patre ſuo Dauid vt iret ad imolandū domino
in hebron infra.15.ca.non tñ petiuiſſet nec Dauid cōſen/
ſiſſet niſi fuiſſet ibi locuſ cōis imolandi coꝝ iſto loco vel
altari:Dauid ꝛ viri iſrael ꝓuenerunt ad faciendū fedus.
Ideo dicebantur facere illud coꝝ dño. ¶Aliter pōt di
ci q̄ q̄q; nō fieret iſtud fedus coꝝ altari vel aliquo loco
ſpāli dr̄ fieri coꝝ dño:qz omnia federa vbicūq; fiāt poſ/
ſunt dici fieri coꝝ dño. Sic p3 de Dauid ꝛ Jonatha
qui inierunt fedus in ſylua:vbi erat profugus Dauid: ꝛ
dicitur q̄ inierunt fedus coꝝ dño p̄cedenti libꝛo cap.
23.cōſtat tñ q̄ ibi non erat tabernaculū nec altare vel lo
cus aliquis oꝛādi cū eſſent montes abꝛuptiſſimi:dicebā/
tur tamē fieri illud fedus coꝝ domino.i. ſub inuoca/
tione dei:qz deus inuocabatur in teſtem federis ꝛ in pu/
nitoꝛem violātis illud:generale autē eſt q̄ omnia ad que
deus inuocatur dicantur fieri coꝝ dño. Sic enim dixit
Chriſtuſ Matthei.18. vbi fuerint duo vel tres cōgregati
in noīe meo i medio eoꝝ ſum:ergo a foꝛtiori dicet eſſe co
ꝛaz eis. (Unxerūtq; Dō regē ſup oēm iſrael) .ſ. ſenioꝛes
iſrael tūc nouiter vnxerūt Dō vt regnaret ſup totū iſrael.
¶Quare Dō hic ꝛēt ter fuit vnct⁹ i regem. Qō.IIII.

Q.ō.3. A Qūo dicat fedus factū coꝝ dño cū nō eſſet ibi ſanctua/ rium.

Rū.p̄ma.

Scōa rū.

†

Q.ō.4. A Quare ter fuit vnctus Dauid.

Prīa opi.

Impugna.

Queret aliqs q̄re Dō nūc fuit vnctus in regē:qz
iā fuerat vnctus:ter.n. Dō vnctus eſt:p̄
per Samuelez in domo p̄ris ſui p̄cedēti lib.ca.16.ſcōo
per viros Juda in hebron ſupꝛa.2.tertio p oēm iſrael:vt
p3 hic. ¶Rñdet hyſtoꝛia ſcholaſtica q̄ iſte tres vnctio/
nes fuerūt neceſſarie:qz p̄ma fuit in ſignū regni. Scōa in
regē ſup Judā. Tertia in regē ſup iſrael. ¶Sed dicēdū
q̄ hoc nō multum ſtat:qz per hoc vr̄ q̄ in p̄ma vnctione
nō fuit Dō traditū aliq̄ ius regnādi:ſed fuit ſignū q̄ re/
gnaturus erat. Sz hoc nō ſtat cū Samuel vnxerit Dō in
regē. p̄ce. lib.16.ꝛ per vnctionē ꝓferebat titulus regni:ꝛ
qz illa vnctio fuit a deo:nō poterat eē ſupuacua:iō opoꝛ/
tebat q̄ ꝓferret ius:imo dicendū q̄ magis de iure regni
collatū eſt Dō p p̄mā vnctionē q̄ per duas ſequentes qz
dñia reꝛ ꝛptās a deo ſunt:ꝛ ille quem deus voluerit eſſe
dñm hz veꝝ titulū in re:hoīes aūt q̄q; velint tradere res
ſuas alys hoībus non cōſtituunt in eis tñ de iure p̄hāc
traditionē:ſicut deus ꝓſtituit cū iubet alicui poſſidere ali
quā rem:eo q̄ non pōt qs plus iuris in aliū tranſferre q̄
ipſum ꝓſtat hēre:ſed oēs res a nobis poſſeſſe verſus ſunt
ipſius dei q̄ noſtre:iō piguius ius ipſaꝝ reꝛ poterit deus
trāſferre in quē voluerit ꝓferēdo eis res q̄s poſſet aliqs
hō ꝓferre alicui alteri in rebus ſuis. De dñio autē ſic eſt
qz ſicut pōt aliqs facere ſe alterius vaſſallū vel ſeruum ſi
voluerit eo q̄ pōt trāſferre ius ſuūpſi⁹ alteꝝ:ita ꝛ deꝰ po
terit veri⁹ ꝛ magis iuridice dare ptātē alicui hoīſup alios
q̄ ſi illi ſpōte ſe ſubycerēt:qđ p3:qz magiſ deꝰ hz ptātē ſup
nos q̄ nos ſup noſipſos. Jō magis ipſe cōferet alicui de
ptāte ſuper nos q̄ nos poſſimus ꝓferre:vtrūq; aūt iſtoꝝ
p3. ¶Et p̄ de dñio rerum noſtraꝝ:nā ipſe nō vocat nos
dños rerum a nobis poſſeſſaꝝ: ſed colonos ſuos q̄ſi ha/
beamus ab eo in cēſum poſſeſſiones:iō ipſe īponit legē
poſſeſſionibus nr̄is interdū q̄ nō poſſimus eas vēdere:ſi
tñ nos eſſemus veri dñi poſſemus alienare qūocūq; poſ/
ſeſſiones noſtras nullo ꝓhibēte. de hoc p3 leui.25.cum
deus dixit iudeis:terra quoq; nō vēdetur in perpetuū qz
mea eſt ꝛ vos coloni mei eſtis. ¶De ſcōo aūt.ſ. de dñio
vel ptāte ſuper ꝑſonas p3:qz qlibet hō eſt ſeruus dei per
naturaz:imo pluſq̄ ſeruus. ſ. ſicut poſſeſſio inanimata ad
ſuū poſſeſſoꝛē:ſed dominus habet plus de iure ſuper ſer
uum q̄ ſeruus ſuper ſeipm:eo q̄ ſeruus eſt hō ens ſimplr
alterius. vt ait Aꝛ.1.politi.c.3. ſicut ergo ſeruus non pōt
tribuere alicui hoī ius ſuper ſe qz ipſe nulluz ius hz in ſe
qđ in aliū trāſferat:ꝛ dñs poteſt ſeruum ꝓſtituere ſub po
teſtate cuiuſcunq; voluerit:eo q̄ ius totale ſerui eſt pe/
nes dominū. Jta cū quilibet homo ſit ſeruus dei per na/
turaz ꝛ poſſideatur ab eo:vt p3 deutero.32.non habebit
aliquod ius ſuper ſe qđ trāſferat in alterū niſi quatenus
dei ꝓſenſus accedat ſicut conſenſus dñi ad hoc q̄ ſeruus
trāſferat ſe in ius alterius. ¶Et hoc veꝝ eſt q̄ ſiue quis
tradat ſe in ſeruum alterius vel vaſſallū:iſta traditio nul/
lum ius confert niſi inquātū putamus q̄ deus hoc ratuz
habeat. Uñ ſi aliquo mō ꝓſtiterit q̄ deus diſſenſit in hoc
nō tenebimur ad illā ſeruitutē vel obſega vaſſalloꝝ:etiā
ſi hec iurauerimus:qz tñ ſr̄ putamus q̄ deus ratam hēat
omnem trāſlationē domini vel ptātis quā vnus hō facit
in alteꝝ:dicimus per iſtas trāſlationes ꝓferri ius: appa/
ret igit q̄ qñ deus ꝓfert alicui ius ſuper rē aliquā vel ꝑſo
nas:efficacius ius illud eſt q̄ ſi aliqs res ſuas tradat al/
teri:vel ſeipſum:ſz p vnctionez Dauid factā a Samuele
deus ꝓtulit Dauid titulū regni ſup totū iſrael qz iuſſit eū
vngi in regem ſuper totū iſrael:ideo plus de iure ad re
gnandū collatū eſt Dauid p vnctionē illā:q̄ qñ tribus iu/
da ꝛ totus iſrael vnxerūt Dō. ¶Dōm igitur ad qōnem
q̄ per p̄mā vnctionē collatū eſt ius ſufficiēs Dō ad re/
gnandū:nec oportebat q̄ iteꝝ vngeretur:ſiue a tribu iu/
da ſiue a toto iſrael:ſed q̄ iſti acciperent Dauid in regē:
nō tanq̄ ꝓſtituētes in eū ius nouū:ſed approbātes ius qō
deus ꝓſtituerat in eū per vnctionē factā p Samuelē:vo/
luerunt tñ ad maioꝛē firmitatē huius ꝛ celebꝛitatē ſum/
ptionis in regem vngere eum nō cōferentes ius nouum
ſed ꝓfirmantes ius antiquū. ¶(Filius.30.annoꝝ erat
Dauid cum regnare cepiſſet) .i.30.annos habebat Da/
uid qñ cepit regnare:ꝛ hoc fuit quādo mortuus eſt Saul:
qz tunc cōplebat Dauid annum.30.ꝛ factus eſt rex ſuper
tribum iuda in hebron:filius ſuperabūdat in hebꝛeo ex
modo loquēdi:qz ſolum deberet dici triginta annoꝝ
erat Dauid qñ regnare cepit. (Et.40.annis regnauit.)
Jſtud eſt totum tēpus regni ſui.ſ. ſuper iudaz ꝛ iſrael:ex
hoc p3 q̄ Dauid ſolum vixit ſeptuaginta annis:nam tri/
ginta annoꝝ erat quando factus eſt rex:ꝛ quadragin
ta annis regnauit:ſemper tamen fuit rex vſq; ad mortez.
ergo ſolum vixit.70.annis. ¶Sed obyciet q̄ maioꝛi tē
poꝛe vixerit vſq; ad nimiam ſenectutē:vt p3 ſequēti lib.
cap.p̄mo.ſ.ꝛ rex Dauid ſenuerat:habebatq; etatis plu/
rimos dies: cunq; operiretur veſtibus non calefiebat:

B Deus pōt magis dare ptātē ſu per res et ꝑſonas no/ ſtras q̄ noſ ipſi.

†

†

C 40.annis regnauit Dauid.

Obiectio.

ista tñ non dicunt de hoīe septuaginta annorum: sed de nimis inueterato. s. nonaginta vel cētum annorum. potissimum qz tempore dauid erat etas robustior ⁊ hoies septuaginta annoꝝ erant fortiores hoibus sesaginta annorum nunc. ¶ Dicēdum est ꝙ dō solum vixit septuaginta annis vt dictū est: dō tamen ꝙ dō senuerat ⁊ habebat etatis plurimos dies: eo ꝙ isti. 70. anni induxerant in eo maiorem senectutē ⁊ invalitudinem cū̄ in alio induxissent nonaginta vl̄ cētū anni. hoc aūt qz erat delicatus nimis: ⁊qz effuderat multum sanguinē de corpore: vt gdā volunt: aut ex alys causis: ex qbus senectus solet ꝓueniri in hoibus. (In hebron regnauit sup iudam). i. cū̄ diu regnauit super iudam fuit rex in hebron: qz illa erat ciuitas in qua vnctus est ⁊ erat metropolis regni: fuitq; ibi semper Dauid. (Septē annis ⁊ sex mēsibus.) Istud fuit tps regni in hebron: ⁊ tunc regnabat hisboseth super undecim tribus israel. (In hierusalem aūt regnauit triginta tribus annis sup oēm israel ⁊ iudā.) Dicitur regnasse in hierusalez: nō ꝙ ibi vnctus fuerit in regē super israel qz in hebron vnctus est: sed quia hierusalem erat metropolis regni israel: ⁊ Dauid mānsit ibi toto tempore quo regnauit super israel.

Rñsio.

Qō.5. ¶ Quot annis regnauit dō in hebron. Qō.V.

A **Queret** aliquis qūo dr regnasse dō septez annis ⁊ sex mensibus in hebron: qz dō solum regnauit in hebron qñ regnabat hisboseth in israel: sed hisboseth solum regnauit duobus annis: iō dō nō regnauit in hebron septem annis. ¶ Ad hoc varie rñdet hebrei enim dicūt ꝙ hisboseth solū regnauit duobus annis. vt pz. s̄. 2. de dauid ꝓcedūt ꝙ regnauerit septē annis ⁊ dimidio in hebron: sicut littera dicit hic: cōcedunt etiā ꝙ simul ceperint regnū dauid ⁊ hisboseth: iō etiam cōfitentur id qō sequitur ex hoc. s. ꝙ regnū israel vacauit. 5. annis ⁊ dimidio in qbus. xi. tribus israel nullū regē habuerunt. ¶ Aliter aūt doctores nostri dicūt: quidā enim volunt ꝙ regnauerit hisboseth duobus annis solus post mortem saul. ⁊ istis duobus regnauit solū dauid in hebron post mortem saulis. Volunt tñ ꝙ dicatur regnasse in hebron ante mortē saulis: ex eo tempore quo dauid ꝓcussit amalechitas ferētes ꝓdā de tribu iuda: ⁊ remisit ptes de ꝓeda multis ciuitatibus de sorte iude: vt pz ꝓcedē. li. c. 30. hoc tenet Ra. ⁊ glo. ordi. ¶ Sed istud nō stat: qz si nos dicamus ꝙ dō regnauit solum duobus annis post mortem saulis in hebron: nō poterit assignari isto modo qualiter regnauerit septē annis ⁊ dimidio in hebron: qz ex eo tempore quo ꝓsecutus est dō amalechitas vsq; ad mortem saulis trāsiuit paucū tempus: qñ ista facta sunt quasi simul: vel saltē nō fuit factū vnuz post aliud p cētum dies: vt declaratuz est ꝓcce. li. c. 30. iō nihil magis est ꝙ computet a morte saul regnum dō super hebron cū̄ a ꝓsecutione amalechitaꝝ: ⁊ sic semp manebit solū tps duorū annoꝝ qbus regnauerit dō in hebron. ¶ Aliter soluit hist. scholastica: dicēs ꝙ dauid regnauit aliqbus annis in hebron viuēte saule: qz domus iuda iam affectabat eum in regē: ⁊ ipse mittebat eis munera tanq̄ suis. Luz autem dr ꝙ dauid regnauit septē annis ⁊ sex mēsibus super iudam: subintelligēduz est ꝙ regnauit ibi spāliter: qz si intelligatur solū de regno post mortē saulis: solum regnauit duobus annis sicut hisboseth. ¶ Sed adhuc dicendum ꝙ ista positio nō multū stat: qz dauid nō pōt dici aliquo mō regnasse sup iudam viuēte Saule: nā si regnasset illo viuēte ⁊ viri iuda tenuissent eū vt regē: nō venissent ad vngēdū eū post mortē saulis: qz vnctio est p illo q incipit eē rex: ⁊ hoc qz vel simpliciter icipit: vel saltē cū̄tū ad illos q eum vngūt. dō aūt iam rex erat cū̄tum ad titulum simplr ex eo tpe quo vnxerat eū samuel: viri tñ iuda vnxerūt eū post. s̄ saltē cū̄tū ad ipsos tūc icipiebat eē rex: ⁊ sic nō regnauerat aliquo tpe añ mortē saulis in hebron. ¶ Itē motiuū hist. ꝓprie scholastice nō stat. s. ꝙ dō regnaret i hebron viuēte saule: eo ꝙ tūc mittebat hebronitis munera tanq̄ suis: ⁊ hoc pp duo. ¶ Primo qz nō solum dō misit munera ciuitatibus sortis iude: sz ēt misit alys ciuitatibus q̄ erāt in tribu beniamin ⁊ gad: vt pz ꝓce. li. c. 30. cū ibi ponant alīq̄ ciuitates que nō sunt in sorte iude: vt ibidē declaratū est. ¶ Itē nō stat: qz nō mittebat dō ista munera viris iuda tāq̄ suis: sed solus qz tenebat illis: eo ꝙ recepat ab eis multa bñficia dū maneret pfugus iterra eorum: vnde nonmisit munera aliquibus vbibus nisi illis in quibus steterat quando erat profugus: vt patet ꝓce. li. c. 30. erāt tñ multe alie vbes tribus iude: si igitur misisset eis munera tanq̄ suis: nō solū misisset ciuitatibus iude in qbus fuerat: sz ēt oibus alys in qbus nō fuerat: q̄ nō misit eis munera tanq̄ suis: sed solū qz voluit repēdere vicē ꝓ susceptis bñficys. ¶ Dōm igit ad qōnē ꝙ dō regnauit septē annis ⁊ dimidio in hebron postq̄ vnctus est mortuo saule ⁊ icepit regnū eius sīl cū regno hisboseth: ipse q̄q; hisboseth regnauit annis q̄si septē ⁊ dimidio sup israel: lz dicat ꝙ regnauerit duobus annis. Quo ād illa q̄ rietas soluat dcm̄ est. doctores ād nr̄i iō ad ꝑ veniūt: qz vr eis difficile dare ꝙ hisboseth regnauerit plus cū̄ duobus annis. Rursus vr incōueniēs ꝙ fuerint. 5. annis ⁊ dimidio israelite sine rege: ⁊ tñ iste difficultates iā. s̄. ablate sunt.

Rñ. aucto.

Qō.6.

A

¶ Quo dr ꝙ dō regnauit annis. 40. tm̄. Qō.VI.

Queretur vlteri⁹ quo dr hic in sūma annoꝝ quibus regnauit dō ꝙ fuerūt. 40. anni cū fuerit maius tps: nā sup hebron regnauit septē an. ⁊ sex mēsib⁹: vt pz ꝑ ⁊. s̄. 2. ⁊ sup israēl regnauit. 30. tribus annis q simul sunt. 40. an. ⁊ sex menses. ¶ Rñdet Ra. ⁊ historia scholastica ⁊ Andreas ꝙ sex mēses tollunt de totali summa: eo ꝙ istis sex mēsibus dō lāguit ⁊ nihil dignū rege fecit: vel qz absalon ꝓsecutus est eū sex mensibus: ⁊ tūc q̄si nō regnauit: ⁊ hoc tenēt hebrei. ¶ Sz ista rñsio nō stat: qz q̄cū̄q; alīq reges in egritudinibus viuerēt: nō detrahuntur tēpora regnoꝝ suoꝝ: sicut fuit de rege asa: q magno tē pore fuit laborās podagra. 2. Paral. 16. rex ēt ozias fuit magno tpe leprosus: ⁊ tñ nihil detrahit de tpe regni sui: de quo. 2. pal. 26. Immo dato ꝙ aliqs rex totalr cessaret a gubernatione regni: semp cōputabat tps regni eius dū viuebat: vt pz de ozia q pp lepr̄ā priuatus est administratione regni: ⁊ filius ei⁹ ioathā gubernabat palatiū regis: ⁊ tñ vsq; ad tps mortis ozie semp cōputatur regnū eius: vt pz infra. 4. li. c. 15. ⁊. 2. paral. 26. nō igit tollit aliqd de sūma regni dō pp egritudinem vel ꝓsecutionē Absalon. ¶ Aly hebrei dīnt ꝙ totū regnū dauid i hierlm ⁊ hebron fuit annoꝝ. 40. p̄cise: ⁊ nō tollunt sex mēses de sūma. dīnt tñ ꝙ isti sex menses qbus vltra septē annos regnauit dō in hebron deficiūt de. 30. tribus annis qbus regnauit in hierlm qz illi solū fuerūt. 32. ⁊ dimidio. ¶ Sed istud non multū stat. ¶ Jō magis vr dōz ꝙ dō regnauerit. 40. an. ⁊ sex mēsibus. scriptura tñ qñ posuit sūmā totalē nō curauit de sex mēsibus: eo ꝙ modus scripture est iterdū nō curare de numeris impfectis vel puis. sicut iterdū sunt anni. 405. ⁊ tñ scriptura solū notat. 400. sic pz Ben. 15. vbi dixit deus ꝙ israelite affligerent. 400. annis: ⁊ tñ illi sūt 405. sicut pbatū est necessarys rōnibus eodē. c. ¶ Item hoc pz manifeste: qz seq. li. c. 2. cū ponit sūma annoꝝ qbus regnauit Dauid: dr ꝙ dies qbus regnauit dō sup israel 40. anni sunt in hebron regnauit septē annis: ⁊ in hierlm 33. ecce q̄lr ibi scriptura abstulit sex mēses de regno dauid in hebron: qz iste est numerus imperfectus nō complēs annū: de quo iterdū nō curat scriptura. ¶ (Et abut rex.) Hic ponitur secūdum huius. c. s̄. in quo dauid famā adeptus est. Et diuiditur in quatuor: quia primo famam adeptus est expellendo hostes interiores. Secūdo confederando amicos exteriores. ibi. (Misit quoq; hiram.) Tertio multiplicando amicos interiores. ibi. (Accepit ergo Dauid.) Quarto bis debellando inimicos exteriores. ibi. (Audierunt vero philistini.) ¶ Circa primum dicitur de pugna quam habuit Dauid contra Jebuseos habitantes in hierusalem. Isti enim erāt de chananeis

Rñsio.

Opīodoc. nr̄orum.

Impugnaō

Hist. scho.

Impugnatio.

Ad motiuū histo.

Rñsio bebreorum

Impugnatio.

Rñ. Ra. ⁊ hist. scho. ⁊ Andre.

Impugnatio.

Rñsio bebreo.

Contra

Rñ. auct.

B

†

†

†

†

Pugna q̄z fecit dō ? iebuseos

de chananeis quos israelite expellere debeb ant de ter-
re:℣ qz isti erãt in hierlm q̃ erat ciuitas excellẽtioz in to
ta terra israel voluit dauid ꝑus pugnare cõtra istos:℣ qz
nunc nouiter factus fuerat rex ne esset ociosus ℣ inutili-
† ter rex voluit pugnare ꝑ hostes. (Et abyt rex ℣ oẽs viri
eius qui erant cũ eo in hierlm.) Intelligit hoc de oĩbus
illis viris quos dõ hẽbat secũ cõiter:℣ nõ de oĩbus viris
israel vt alig volũt. Ueritas tñ est ꝙ dauid fecit ꝯgrega
ri multos viros de israel ꝓter eos quos secũ cõiter ha-
bebat:qz bellũ magnũ erat ꝑ iebuseũ:sic patet primo Pa
† ralip. xi. s. abyt quoq̃ dõ:℣ ois israel in hierlm. (Ad Je-
buseum habitatorẽ terre). i. ꝑ ppłm Jebuseoz qui ha-
bitabat in terra illa:est.n. iebuseus:vnus de septẽ ppłis
chananeoz.℣ hĩtabant isti Jebusei in hierlm ℣ in ꝯfini-
bus suis. Erat tñ hierusalem locus ꝓcipuus:qñ õ locis
† paruis iã expulsi fuerãt. (Dictũq̃ est ab eis ad dauid nõ
ingredieris huc). i. Jebusei habitãtes in hierusalem di
xerunt dauid veniẽti in hierlm nõ ingredieris huc. qõ in
telłr de fortalitio vrbis in hierlm. s. de arce syon:℣ nõ de
ipsa vrbe: qz iam israelite occupauerãt hierusalẽ cẽtrum
ad vrbem planã:℣ exuserãt eã:monstrabãturq̃ ibidẽ: vt ꝑ
Judic. i.℣ Josue. 15. ¶ Etiam ꝑ qz viuente Saule Dõ
tulit caput Goliath in hierusalem. preceden. li. c. 18. si tñ
israelite nõ possedissent tũc hierlm: non tulisset illuc Dõ
caput Goliath. possidebãt igitur iebusei solã arcẽ ℣ forta
litium:℣ ad istud occupãdum iuit dõ:℣ dixerũt iebusei ꝙ
Qõ.7. non ingrederet illuc. ¶ Queret aliqs qõ poterãt
manere alig iebusei in hierusalẽ cũ iam expulse fuissent
Qñ iebu- omnes septẽ gẽtes chananeoz ꝓter illas q̃ habent iosue
sei mane- 13.℣ Judi. 3. vbi dr hee sunt gẽtes quas dereliquit dñs:℣
bãt in hie- tamen inter illas nõ numerant iebusei. ergo electi fue-
rusalem. rant oẽs iebusei de terra. ¶ Rñdendum ꝙ de gẽte iebu
seoꝝ plurima pars iã perierat gladio israelitaꝝ: manse
Rño. bant tñ aliqui in hierusalẽ: eo ꝙ nõ potuerunt israelite ex
A pellere illos propter fortitudinẽ loci:℣ ad istos nunc fuit
dauid. ¶ Cũ autem dr ꝙ nõ ponunt iebusei inter gẽtes
que relicte fuerãt in terra israel: dicẽdum ꝙ ibi ponunt:
quia dr ꝙ nõ expulsi fuerũt chananei. nole aũt chananeo
rum intelliguntur oẽs populi:℣ sic ꝑũt intelligi iebusei.
¶ Aliter aũt ℣ melius dici põt ꝙ ibi ponunt multi termi
ni terrarum in qbus claudit vrbs hierusalẽ: q̃q̃ no exꝑ
matur:℣ sic Jebusei habitãtes in hierusalẽ manebãt ad
† huc in terra. ¶ (Nisi abstuleris cecos ℣ claudos dicẽ
B tes nõ ingredieł dauid huc). i. non poteris introire huc
quousq̃ abstuleris claudos ℣ cecos qui sunt in turribus.
Jebusei qñ deride- istud dixerũt iebusei deridẽdo dauid. putabãt. n. ꝙ ciui
bãt dauid. tas sua ita erat fortis ꝙ nõ indigebãt auxilio viroꝝ for
tium: sed claudi ℣ ceci existẽtes supra muꝝ poterunt de-
fendere vrbem: iõ donec auferas illos non ingredieris.
¶ Uel aliter: iebusei posuerũt sup muros quasdam ima
gines lapideas: quas vocauerũt cecos ℣ claudos. i. nihil
agentes. q. d. nobis ẽt nihil agẽtibus nõ poterit intrare
in vrbẽ qz ẽ fortissima. ¶ Uel aliter: iebusei dixerũt hoc
irridẽdo dauid: qz dauid vocauerat eos claudos ℣ cecos
. i. nõ potẽtes se defendere:℣ tunc ipsi responderunt di-
centes: nisi abstuleris claudos ℣ cecos. i. nisi abstuleris
nos quos tu vocas claudos ℣ cecos: nõ poteris introire in
vrbẽ. Sic expõit historia scholastica ℣ gl. oz. ℣ Andreas.
Historia scho. gl. oz.℣ An. ¶ Ra. sa. dicit ꝙ claudi ℣ ceci erãt due imagies lapidee
posite i turribus: ãrũ vna bẽbat effigiẽ hois claudi:℣ alia
Ra. Sa. hois effigiẽ ceci. dicit. n. ꝙ iebusei isti q erãt ĩ hierlz erãt
de gñe regis abimelech q erat rex philistinoz ℣ iniuit fe
dus cum Jsaac ne noceret posteris eius: vt ꝑ Ge. 26. cũ
Jacob ẽt dicunt ꝙ inierit fedus. iebusei vero vidẽtes ꝓ
sperari israelitas: putãtes ꝙ vellẽt expellere eos de hie
rusalem fecerũt sibi duas imagines lapideas in turribus
ad similitudinẽ ceci ℣ claudi: quaꝝ vna repñtabat Jsaac
s. ceca: eo ꝙ Jsaac fuerat caligans oculis Gen. 27. alia
erat clauda repñtans Jacob: qz ille claudus effectus est
luctãdo cum angelo: ge. 32.℣ in oze istaꝝ duaꝝ imaginuꝫ
posuerũt iuramẽtum descriptũ quod pstiterant Jsaac ℣
Jacob de nõ nocendo posteris Abimelech:℣ ob hoc di-
cunt ꝙ israelite a principio nõ potuerũt expellere iebu-
seos de hierusalẽ. s. propter iuramẽtum ℣ fedus interpo
situm. Nunc aũt dicunt ꝙ dauid licite potuit expellere
iebuseos de hierusalẽ: qz iam transierat tempus federis
interpositi inter abrahã ℣ regem abimelech. sed nõ tran
sierat qñ introierunt israelite in terrã chanaan. ¶ Sed
ista positio nõ stat. Primo qz dicũt ꝙ iste imagines erant Impugna
Jsaac ℣ Jacob: nã potius debuisset poni imago abrahe: tio.
quia cum eo iniuit principaliter abimelech fedus: vt ꝑ
Gen. 21. cum Jacob autem nõ fuit initum aliquod fedus:
ideo ipse non debuisset bre hic imaginem. ¶ Jtez dato
ꝙ vellent iebusei ponere imagines iacob ℣ Jsaac: nõ po
tuissent eas vt claudũ ℣ cecum: qz ista signãt imperfectio
nes. potius aũt iebusei expressissent imagines illoꝝ sub
alia forma honorabili: ne sic perducerẽt Judeos ad odiẽ
dum eos quasi irridentes de patribus eoꝝ. ¶ Jtẽ nõ
obstat: qz dr hic claudos ℣ cecos: deberet tñ dici clau-
dum ℣ cecum: cum solũ ponerent ibi imagines due: vna
clauda ℣ alia ceca. ¶ Jtẽ non stat: qz dr in littera nisi ab
stuleris claudos ℣ cecos dicẽtes nõ ingredietur dauid. ℣
sic isti loquebant. imagines tamen Jsaac ℣ Jacob nõ po
terant loqui. ¶ Jtem non stat: qz infra dicitur claudos ℣
cecos odientes aiam dauid. ille tñ imagines non pote-
rant odisse animam dauid. ergo erant homines qui ha-
bebant dauid exosum. ¶ Jtem fundamẽtum Rab. Sa.
non stat. s. ꝙ dauid potuerit nũc expellere de iure iebu-
seos de hierusalem ℣ non potuerint eos expellere israe
lite quando introierunt in terrã chanaã: de quo satis di-
ctum est Josue. 15. in fine:℣ ibi vide. ¶ Dicendum igitur Expositio
ꝙ sensus littere est ꝙ iebusei habitantes in arce syon cõ auctoris.
fidentes de fortitudine loci posuerũt super menia clau-
dos ℣ cecos quasi ad defensionẽ ciuitatis:℣ dixerunt ad
dauid: nisi abstuleris claudos ℣ cecos nõ ingredieris huc
. i. vide ꝙ non timemus te: quia soli claudi ℣ ceci sufficiũt
ad resistendum tibi ne ingrediaris in vrbem. Sic enim
fuit in vrbe tyro que fortissima erat: iõ in vituperium ho
stium positi sunt pigmei sup turres q sunt boies valde p
ue stature quasi cubitalis: vt inueret ꝙ isti soli sufficiebãt
ad defensionẽ vrbis. de hoc Ezec. 27. dr: sed ℣ pigmei q
erant in turribus tuis faretras suas suspenderunt in mu
ris tuis per girũ. ipsi cõpleuerunt pulchritudinẽ tuã. sm
hebr. eos deberet exponi: nõ ingredieris huc nisi abstule
ris cecos ℣ claudos. i. nõ potes ingredi huc nisi violaue
ris iuramẽtum quod pstiterunt cecus ℣ claudus. s. Jsaac
† ℣ Jacob. (Dicentes non ingredieł dauid). i. isti claudi ℣
ceci positi erant super muros ad illudendum dauid: ideo
† clamabant sepe cum strepitu ℣ irrisione: non ingredieł
dauid: non ingredieł dauid. (Cepit autem dauid arcem
syon). i. pugnauit: ℣ obtinuit arcem syon in qua erãt Je-
busei. reliquam. n. vrbem iã acceperant israelite ab an-
tiquo: manebat aũt castrũ in quo erant isti iebusei: ℣ illud
nunc cepit dauid: ℣ dr ꝙ cepit arcẽ syon. i. castrum mon-
† tis syon: qz nõ solũ erat vna turris sed multe. (Hec est ci
† uitas dauid). i. istud castrũ vocatũ est postea ciuitas da-
uid: vt ꝑ infra ℣ ibi sepultus est. (Proposuerat. n. dauid
in die illa pmiũ). i. in die qua pugnauit ꝑ iebuseos ppo-
suit premiuz ei qui prius ingrederetur in castrum. hic au
tem non habetur quod premiuz erat: quia est littera de-
curtata: sed habetur primo Paral. xi. ℣ dicitur ꝙ propo
suerat ꝙ qui percuteret iebuseuz in primis esset dux bel
li. (Qui percussisset iebuseum). i. iebuseos habitantes in
castro: non est autem intelligẽdum ꝙ istud premiuz pro-
poneretur ei qui percuteret oẽs iebuseos: quia nullus per
cussit omnes: sed ei qui inciperet prius percutere illos:
sic patet primo Paral. xi. s. qui percusserit iebuseum in
primis erit dux belli. Sic enim fuit quando caleph pro
posuit premiuz sup vrbe cariathsepher: dicẽs qui percus-
serit cariathsepher ℣ ceperit eam dabo ei Axã filiã meã

B

† Fistule dogmatuz q̄ vocantur.

† †

Qō.8.

a

Qō.9.

An añ hoc fuerit illicituz cecis ⁊ claudis ingredi sanctuarium.

Rñsio.

a

morem:vt patet Josue.15.⁊ Judt.1.⁊ dicitur ibi ꝙ cepit eam Othoniel:⁊ tñ manifestū est ꝙ ipse solus non cepit: ideo intelligebatur de eo g ꝓius in hostez irrūperet ad capiendam vrbē:vel de eo qui ꝓius introiret in vrbem. (Et tetigisset dogmatū fistulas).i. qui ꝓius tetigisset illas:multi namq; tetigerūt fistulas:sed ille solus obtinuit primuz qui ꝓius tetigit eas. Uocant autē fistule dogmatum tigna super excedētia domoꝝ que vocantur vulgariter canes tectoꝝ p quos defluūt stillicidia. Alyi dicunt fistulas dogmatum esse cuniculos subterraneos p quos erat ascensus ad tecta domoꝝ:sed primuz verius est. vocātur autem dogmata sumitates domoꝝ.s. q̄ domus est sup domū:⁊ illas extremitates domoꝝ ꝓminentes super muros castri tangere debebat ille q̄ habiturus esset ꝓmium ꝓpositum a Dauid.nō ꝙ ille oēs auferre deberet:sed ꝙ inciperet ante oēs illos auferre .s. deyciendo illos de muro:vel occidēdo illos. ¶ Sciendū autem ꝙ Joab in primis percussit Jebuseos ⁊ ipse factus est princeps belli:vt p3 ꝓto paralip.xi. Dicunt.n. hebrei ꝙ Joab fecit duci quādam magnā cedrū ⁊ fixit eam in terrā: fecitq; se ligari ad illam:cūq; flecteret viribus ad terraz Joab in altū eleuatus est super muros: ⁊ sic ascendit ad fistulas dogmatū:⁊ de hoc dicūt intelligi psalmū.17.cuz dicitur:⁊ in deo meo transgrediar muꝝ.sed ista ridicula sunt:⁊ fere impossibilia. (Odiētes aīam Dauid).i. clam di ⁊ ceci qui erant sup̄ muros oderāt aīam Dauid:q; ip si erant de Jebuseis ⁊ desiderabāt mortē Dauid ne inquietaret eos. (Jccirco dr̄ in ꝓuerbio claudus ⁊ cecus non intrabūt in templū dñi).i. ꝓpter istos claudos ⁊ cecos qui erant sup̄ murum ortuz est ꝓuerbium inter Judeos.s. claudus ⁊ cecus nō introibūt in templum.

¶ Quo ortū est ꝓuerbiū ꝓpter iebuseos :ꝙ claudus ⁊ cecus nō introiret in sanctuarium. Qō. VIII.

Queret aliquis quo ⁊ cur ortum est istud ꝓuerbium ꝓpter iebuseos. ¶ Respondendum est ꝙ nō factum fuit de nouo ꝙ claudus ⁊ cecus nō introirēt in templum domini: quia a principio legis date p moysen hoc fuit.s.ꝙ claudi ⁊ ceci ⁊ hñtes alias maculas non ingrederent ad ministrādū domino in sanctuarium:sic patet Leui.21.s.homo de semine Aaron qui habuerit maculam non offeret panes deo suo nec accedet ad ministerium eius.si cecus fuerit:si claudus ⁊c. Hūc tamen ortum est ꝓuerbium ꝙ claudus ⁊ cecus nō introirent in sanctuariū:q; ꝓius nō erat istud ꝓuerbium : ꝑq; esset lex de nō intrando.⁊ cā quare nūc exiuit istud ꝓuerbium ⁊ non ꝓius fuit ꝓpter istud quod accidit de Jebuseis:q; claudi ⁊ ceci eoꝝ dixerunt Dauid nō ingredieris huc:⁊ tñ in loco illo vbi illi erant.s.in arce syon factum est postea tēplum:ideo dictum est claudis ⁊ cecis: non ingrediemini in tēplum siue nō ingrediemini in arcē syō. ¶ Queret vlterius an post hoc vel ante hoc licuit claudis ⁊ cecis itroire in tēplum dñi vel i sanctuariū Moysi antea q̄ construeret tēpluz Salomonis. ¶ Respondendum ꝙ nunq; fuit illicitū ante vel post hoc cecis ⁊ claudis introire in sanctuariū:q; vel isti erant laici vel sacerdotes.si aūt laici:nō vetabant introire in sanctuariū ꝓpter ista:q; id quod dr̄ de claudo ⁊ ceco Leui.21.itel/ligitur solum de sacerdotibus:vt p3 ibidem.iō poterant omnes laici dato ꝙ essent claudi vel ceci introire in sanctuarium:⁊ participare rebus sacris. ¶ Pro quo sciēdū ꝙ israelite ꝓhibebant a participatione sacroꝝ solum ꝓ immūditia ⁊ nunq; ꝓ macula. ¶ Distinguunt autē ista duo:q; macula est defectus aliqs naturalis : sicut eē cecum:claudū vel carere aliquo mēbro:vel ꝙ a casu postea amputatū sit.ista aūt siue naturaliter siue a casu eueniunt semper manēt.immūditie aūt vocantur quedā irregularitates cāte per contactum vt cōiter:iō vocant cō taminationes:sicut fit immūditia super mortuo ⁊ in coitu ⁊ in tactu rerum turpiū ⁊ in fluxu seminis ⁊ sanguinis. de quibus Leui.c.xi.⁊.15.macule aūt nō ꝓhibebāt aliquē de laicis a cōmunione sacroꝝ vel introitu in sanctuarium.immūditie aūt ꝓhibent:ita ꝙ si quis imūdus immisceret se rebus sacris vel saltē introiret in sanctuariū incurrebat penā mortis.Leui.15.esse aūt cecuz ⁊ claudū est macula ⁊ nō immūditia:iō non ꝓhibebat quis īgredi sanctuariū ꝓpter hec. ¶ Similis aūt distinctio erat in pecoribus.nā pecora que erant immunda per aliquaz contaminationem nunquam offerebant in aliquo genere sacrificy:vt colligit Leui.27.animalia tñ maculata.s. que haberent aliquas partes corporis amputatas interdum offerebant.s.saltem in hostias pacificas. Leui.22. ⁊ hoc q; macula nō ꝓhibet a sacris sicut immunditia. ¶ Si autem isti claudi ⁊ ceci essent sacerdotes:etiam nō ꝓhibebant ingredi in sanctuariuz ⁊ participare rebus sacris:sed solum ꝓhibebantur accedere ad ministrāduz in officys sacerdotalibus.comedebant tñ de sacris de q̄ bus vescebant alyi sacerdotes:vt p3 eo.c. ¶ Dicendum igitur ꝙ ante istud ꝓuerbium non erat vetitum claudis ⁊ cecis introire in sanctuarium nec fuit postea vetitum:sed solis sacerdotibus claudis ⁊ cecis vetitum fuit introire ad ministrādum:⁊ quantum ad istos intelligebatur ꝓuerbium quod nunc ceperat occasione iebuseoꝝ vt dictum est. ¶ (Habitauit autem Dauid in arce).s.in castro quod nunc ceperat.nam ibi fecit sibi domos magnificas ⁊ habitauit semper post hoc. Unde regnū Dauid diuiditur per habitationem hebron ⁊ hierusalem quasi semp habitauerit in hebron anteq; veniret in hierusalem:⁊ semper habitauerit in hierusalem postquā illuc venerit. (Et vocauit eam ciuitatē Dauid.) Solū hoc intelligit de castro mōtis syō.nā reliqua ciuitas hierusalem non vocata est ciuitas Dauid.

† †

¶ Quare Dauid vocauit castrū syō ciuitatē suā. Qō. X.

Qō.10.

Uocauit Dō castrū istō ciuitatem suā pp multa.

Primo

Secundo.

Tertio.

Queret aliqs quare Dauid vocauit istud castruz ciuitatem suam. ¶ Respondendum est ꝙ hoc factum est ꝓpter multa. Primo ad laudē victorie magnifice quam exercuerat in iebuseos:signabat autem ista victoria per hoc ꝙ locus ille specialiter nominabatur ciuitas Dō. ¶ Scōo notabatur sic ꝓpter habitationez Dauid:q; ipse habitauit ibi semp postq; fuit rex super totum israel. ¶ Tertio pp specialem appropiationem.nam in castro syon postea nullus habitauit nisi Dauid:nā ibi ꝓstruxit magnificas domos:tēplū quoq; ibi cōstructū est.⁊ sic solū erat ibi tēplū dei ⁊ domus Dō.recte igit vocata est ciuitas Dō:q; ad nullū aliū ptinuit nisi ad Dō. ¶ (Et edificauit p giz a mello.) Postq; Dō cepit castruz syon cōstruxit muros in colle syō:nā erat paruū castrū syō qō habuerūt iebusei:ita vt vocaret turris q̄si eēt vnica.Dō aūt voluit dilatare fortalitiū istud cū eēnt ibi magni colles in q̄bus poterāt fieri muri.Dō aūt edificauit a mello.i.a quodaz loco q̄ vocabat mello:incepit ibi murus ⁊ ꝓtinuatus est p circuitū.est aūt mello quoddam precipitiū ⁊ q̄si quedā ꝓfunda vorago vallis.illā āt repleuit Dō:⁊ illa repletio vt ipsi volūt vocat mello. (Et itrinsicus).i.fecit muꝝ incipiēdo a mello:⁊ cēt edificauit ītra murum faciendo aliqua fortalitia vel domos. (Et ingrediebatur ꝓficiēs).i.quotidie ꝓficiebat in omnibus actibus suis ad maiorem ꝓsperitatem:⁊ dr̄ ingrediebat .i.incipiebat oīa opera sua cum profectu ⁊ vtilitate magna. (Atq; succrescens).i.in oibus crescebat paulatim. (Et dñs exercituū erat cū eo).i.deus adiuuabat Dō in oibus ⁊ pp ꝑ ꝓsperabat:q; necesse ē ꝙ q̄ a deo adiuuant in oibus ꝓspere agāt.⁊ istud est signuz in quo cognoscit deū eē cū aliq̄.s.q; actus illius ꝓsperant:sic p3 de ioseph gen.39.s.fuit dñs cū eo ⁊ erat vir i cūctis ꝓspe agēs:hītaq; i domo dñi sui ꝙ optie nouerat dñz eē cū eo:⁊ oia q̄ gereret ab eo dirigi i mānb9 illi9. (Misit q̄q; hirā.) hic ponit mltiplicatio ⁊ exaltatio Dō ꝓfederādo sibi amicos exteriores:

exteriores:erat n.hirā amicus dauid.iō qñ cognouit p/ sperita3 eius misit illi dona vt magis eū sibi alliceret. De amicitia aūt huius ad dauid:satis p3 seq.li.c.5.man fit aūt ista amicitia hirā ad Salomonē post mortē dō: vñ hirā pbuit Salomoni copiā oium rer necessariaru3 ad edificationē tēpli:de quo eo.c. Salomō ꝛo pbebat regi hirā cibaria singulis annis.eo.c.ꝛ hoc duꝛ edifica retur tēplū:postea aūt dedit ei.20.ciuitates:vt p3 seq.li. † c.9. (Rex tyri.) Tyrus ciuitas est in terra Chanaā i lit tore maris:fuitq3 olim ciuitas opulētissima ꝓnceps oium ꝓgregationū naualiū ꝛ negociationū que fiebāt sup aq̄s: ad quā ꝓueniebāt mercatores de vniuersa terra:de cu/ B ius laudibus multa ponit Ezechiel.c.27.fuit aūt ista ciui tas Chananeoꝝ. Et fuit posita in diuisione sortiu3:ceci/ dit3 tribui asser. Josue.19.vñ qñ chr̄s p̄dicabat in fini/ bus tyri ꝛ sydonis:dr̄ q̄ venit ad eū mulier Chananea † a finibus illis egressa:vt p3 Mat.15.Dō tñ nō pugnauit ꝙ hirā nec expulit eū de terra q̄q̄ esset de chananeis:qꝛ † erat amicus eius. (Nūtios ad Dō.) Ad significandum amicitiā magnā hirā ad dō ꝛ pmittēdū se ei in oibus cō/ † placere. (Et ligna cedrina.) Hiraꝫ voluit cōplacere Dō: ꝛ qꝛ sciebat q̄ erat rex nouus qui nōduꝫ cōstruerat sibi habitaculū:ꝛ ad regiā celsitudinē ptinet hēre gloriosas domos cū sit magnificoꝝ multa expēdere ad ꝓstructio/ nem habitaculi:vt p3.4.Ethi.nō putauit hirā aligd esse in quo magis cōplaceret Dō q̄ vt ei mitteret materias ad construendā domū:ꝛ hoc fuit in lignis cedrinis:qꝛ in terra Dō non erāt ligna cedrina. In terra aūt hirā erāt cedri abietes ꝛ cipressi:vt p3 seq.lib.c.5.ꝛ de hys misit in munera ipsi Dauid.de hys ēt lignis petiuit Salomō a rege hirā ad edificādum tēplum:vt p3 allegato.c.si tñ fuissent multa de hys in terra Salomon non petiuisset † ea ab hirā.(Et artifices lignoꝝ.) Non solū misit ligna: sed ēt artifices ad faciēdū domū dauid:qꝛ sicut ligna no tabilia erant solū in terra regis hirā:ita ēt artifices ex cellentiores erāt in terra eius:vnde illos misit.sic ēt fa ctuꝫ est in ꝓstructione tēpli:nā de terra regis hirā vene † runt artifices lignoꝝ ꝛ lapidū ad Salomonē:ꝛ ipsi pre/ erāt reliquis operarys Salomonis:seq.lib.c.5.(Artifi ces sc̄z lapidū).i.ēt misit rex hiram dō artifices in ope la piduꝫ:qꝛ domus ꝓstructio tā lapides q̄ ligna regrebat: ꝛ oia hec artificia excellētius erāt in terra regis hiram † q̄ dō.(Ad parietes).i.cōstruendum parietes:qꝛ domus regia q̄ fortis erat non debebat edificari de luto:sed de lapidibus:ꝛ hoc erat in parietibus:textura autē domus † ꝛ tecta de lignis erant. (Et edificauerūt domuꝫ Dō).s. † fecerunt ei domū speciosam in castro syon. (Et cogno/ L uit dauid q̄ ꝓfirmasset eum dñs regē sup israel).i.vidit dō q̄ deus volebat firmiter ip̄m manere regē super to tum israel:ꝛ hoc videbat dauid per ea que deus facie/ bat in eo:nā ꝓsperabat oēs actus eius:vt dr̄ supra.s.q̄ † ingrediebat dō ꝓficiens atq3 succrescēs. (Et qñ exaltaꝫ set regnū eius sup ppl̄m suū israel).i.nō soluꝫ ꝓfirmauit euꝫ in regē:sed ēt fecit regnū suū esse excellēs:eo q̄ ꝑus erat paruū.s.sup Judā:nūc aūt erat magnū.s.sup totum israel:ēt ꝑus erat minoris gl̄ie:postea ꝛo magnificatum † est in gl̄ia per triūphos ꝛ famā magnā. (Accepit q̄ Dō adhuc ꝓcubinas.) Hic ponit multiplicatio dō p amicos interiores.s.qꝛ accipiēdo vxores ꝛ ꝓcubinas cōciliauit sibi alios viroꝝ magnoꝝ de terra sua quoꝝ filias in vxo res accipiebat.dr̄ aūt q̄ accepit adhuc ꝓcubinas ꝛ vxo res de hierlm.i.de vrbe hierusalē.accepit sibi istas ꝓcu/ † binas ꝛ vxores de qbus hic dr̄.(Postq3 venerat de he/ bron).s.qꝛ in hebron accepat alias vxores: de qbus hr̄ supra.3.iste aūt de qbus hic sunt ꝑter illas:signāt autē in hoc q̄ habuit dō multas vxores. Hebrei aūt dicūt q̄ nō habuit plures q̄.18.dicūt ēt q̄ deus ꝓhibebat vltra bas alias accipi:q̄ ꝓbāt ex eo qō hr̄ infra.12.vbi lra nra dicit:ꝛ dedit vxores dñi tui i sinu tuo:ꝛ i hebreo hr̄ de/ di vxores dñi tui in manu tua:ꝛ sicut ipsas ꝛ sicut ipsas: qō bis ponit:ꝛ tñ ꝓiores vxores erāt sex:vt colligit.s.3. ex declaratis ibidē:ergo.18.sunt vxores dauid triplican do sex.Sed istud nihil est.nā nō apparet dauid habuisse 18.vxores:nec lra allegata hoc ꝓbat sicut ibidē declara bitur:sed solū constat q̄ habuit multas. Tres q̄ pctm̄ esset hr̄e plures q̄.18.non stat:qꝛ sicut licebat hr̄e mul tas vt.15.vel.18.ita liceret habere.19.cū lex de hoc ni/ hil dicat.iō ista frivola sunt. (Natiq3 sunt dō ꝛ aly fily ꝛ † alie filie).i.ꝓter filios ꝛ filias quos genuit in hebrō q fuerunt sex:de qbus supra.3.genuit alios de qbus ha/ † betur hic. (Et hec noīa eoruꝫ qui nati sunt ei in hierusa/ lem).i.ista q̄ sequunt sunt noīa filioꝝ suoꝝ quos genuit in hierusalē postq3 factus est rex super israel. Sciēdū aūt q̄q̄ꝫ dicatur hic q̄ nati sunt Dauid fily ꝛ filie postq3 fuit rex in hebron:tñ non ponitur hic nomē alicuius de filiabus suis:sed solū ponūtur noīa filioꝝ.fuerunt autez D aliq̄ filie dauid.s.Thamar sororꝛ Absalon. de qua pa/ tet ꝓ Parali.3.ꝛ tñ nō ponit hic. (Samna ꝛ Sobab.) † Sic enim vocatus est vnus de fratribus dauid.s.Sam na.ꝓcedē.li.c.16.(Et nathan.) Nathā q̄s Nō est iste ille qui voca/ fuerit. tur Nathan ꝓpheta:qꝛ ille nō erat de stirpe regis:qꝛ erat iam vir magne etatis cum viueret dauid:sic dr̄ Ec clesiast.47.post hec surrexit Nathan ꝓpheta in die/ bus dauid.si tamē ipse fuisset filius dō nō diceretur sic. Potissime non stat:qꝛ paulo tēpore post hoc Nathā ve nit ad dauid ad nūtiandū ei de gl̄oria regni sui infra.7. ꝛ tñ tunc Nathā erat vir magnus. Aliqui tñ volūt q̄ Nathan de quo hic dr̄ fuit Nathan ꝓpheta ꝛ nō fuit filius dauid:sed ipse eum adoptauit in filium qꝛ erat vir bonus. Sed hoc non stat cuꝫ littera dicat hic q̄ isti fily nati sunt dauid in hierusalē. (Et salomon.) Iste fuit fi/ † lius Bersabee vxoris vrie. Sciendum autē q̄ plures fi ly dauid ponūtur ꝓmo Parali.3.q̄ hic:qꝛ hic ponūtur solum.xi.ꝛ ibi ponunt.13.ꝛ vna filia.s.Thamar.

Quar dō accepit tot vxores:ꝛ an peccauerit. Qō.XI. Qō.xi.

Queret aliqs ad qd dauid accepit tot vxores:ꝛ an peccauerit:nā supra i hebrō accepat sex vxores vt declaratuꝫ est.s.3.ꝛ hec sufficere debue/ rant ei ad ꝓcreandā plē:iō q̄ plures acceperit:videbaꝫ magis ad illecebras carnis:ꝛ ꝓpr̄ erat pctm̄. Rn̄m ad ꝓmuꝫ q̄ dauid accepit multas vxores pp duo. Primo ex desiderio ꝓlis ad cultū diuinum ꝛ multiplicandum populum dei. Cōtingit aūt interdū q̄ ex vnica vxore vel paucis non possit qs multos filios ꝓcreare:ꝛ pōt ex plu ribus.iō ad hoc vr̄ desideriū licitū nisi lex hoc ꝓhiberet. Secundo accepit plures vxores ad ꝓciliādū sibi ani mos magnoꝝ viroꝝ de regno suo.desiderabat enim se cure regnare:ꝛ hoc nō poterat nisi conciliaret sibi alios ꝓncipū regni sui.istud aūt maxime erat per affinitatē.s. accipiēdo filias eoꝝ i vxores.iō voluit accipere multas vxores vt multos sibi cōciliaret. Ad sc̄m aliquis di cet q̄ dauid peccauit accipiēdo vxores tot:qꝛ lex veta/ bat regibus vxoꝝ multitudinē:vt p3 ꝑ Paralip.17.Da/ uid aūt acceperat plures q̄.10.ergo peccabat. Rn̄dē dum q̄ non peccauit:nā deus dedit ei vxorum multitu/ dinem quasi in donum:vt p3 infra.12.s.dedi vxores dñi tui in sinu tuo.Deus tñ non dat in donū id qō malū est. ergo non peccauit Dauid accipiendo multitudinez vxo rum. Respōdendū est q̄ nunc in lege noua vetita est vxorum multitudo:ideo ex nulla cā licitū est plures ac/ cipi.In veteri tamē testō nō erat posita ista lex:iō licitū erat plures accipi.potissime qñ aliqua cā suberat. Sic autem fuit in Dauid:ergo non peccauit. Item si pec casset aliquādo fuisset de hoc reprehēsus vel saltez scri/ ptura descripsisset peccatū eius:non tñ culpatur de hoc: ergo non fuit peccatū. Cū autē arguit q̄ accipe mul tas vxores erat pctm̄ regibus. Rn̄m q̄ hoc ꝛtelligitur qñ erat multitudo irrōnabilis ꝛ ad solam libidinē:sicut fuit in salomone q̄ accepit quasi mille vxores cōcubinas ꝛ adolescentulas ꝛ copulatus est eis ardētissimo amore: Dauid ac/ cepit mul/ tas vxores pp duo. Primo. Secundo B Nō pecca uit Dauid tot accipiē do vxores.

Qō.12. A An dō pec cauerit ac cipiēdo mlt as cōcubi nas. Pria opio Impzobō. Opio Ni co. Impugnō. Alia rñsio. Alia rñsio.

vt pz sequenti li.c.vi. Dō aūt nō accepit eas ad lt idines sed ex causis supadictis: ideo non peccauit. ¶Que retur vlterius an Dauid peccauerit accipiendo cōcubinas. ¶Aligs forte dicet ꝙ sicut dō potuit habere multas vxores ⁊ sine peccato cū nūc solū liceat hīe vna: ita licuit ei accipe ꝙcubinas. ¶Sed hoc nō est simile: quia vxor licite accipit: ⁊ multe vxores licite erāt ī veteri testamēto sicut nūc vna. iō nō erat aligd spāle ꝙ posset habere multas vxores. Jn ꝙcubinis aūt secus est: qz ꝙcubinatus ꝑm se est illicitus eo ꝙ est sine lege matrimonij. ¶Nicolaus aūt rñdet aliꝝ. ſ. ꝙ dō nō habuit aliquā cōcubinā: ⁊ qñ hic dī de ꝙcubinis: rñdet ꝙ non accipiunt ꝙcubine ꝓprie: sed vocātur ꝙcubine vxores minus principales: ⁊ ille que sunt magis principales vocātur vxores: sed inter vtraſcz ⁊ dō erat matrimonij: sic.n. est inter dū modus loquēdi scripture: nam Agar ⁊ Lethura vxores abrahe vocātur ꝙcubine eius Geñ.25. ⁊ tñ alibi vocant vxores. de Agar pz Geñ.16. de Lethura pz Geñ.25. Si autem istā positionē tenere velimus: qō excluſa est. ſ. qa non potuit in hoc dō peccare cum nullā cōcubinaz haburit. ¶Sed non multū stat hoc: qz lra facit hic differentiam inter cōcubinas ⁊ vxores. Si tñ oēs essent vxores potuissent ⁊ debuissent oēs vocari vxores: vel oēs vocarentur ꝙcubine: qz oēs iste erāt minus principales: eo ꝙ ille priores quas accepit dō in hebron erant vxores principales cum ꝑ assumpte fuissent. ¶Jtem pz hoc efficacius: qz ꝑ Parali.3. vbi ponūtur isti filij dauid qui habentur hic dī. oēs hij filij dō absq filijs ꝙcubinarum: ergo vī ꝙ magna differētia sit inter cōcubinas ⁊ vxores. ⁊ sic erant iste cōcubine: ⁊ non vxores. ¶Hoc autē communius tenetur: sic.n. pz Ra. ⁊ hiſtoria Schola. dicēs ꝙ licuit hēre dō ꝙcubinas ad significationē: cum ait: cōcubine dō hereticoꝝ ecclesias signāt qui sub christiani nominis titulo gloriātur viuere: sed qz ꝓpter lucra carnalia christū sequunt: nō ꝓinges sed ꝙcubine appellantur: nunc ꝛo plures hīe vxores pctīn est ⁊ ꝙcubinas: qz iam trāſierunt figure ꝓ.o gbus istud erat veniale. ¶Aliter aūt dici posset ꝙ dō peccauit accipiendo ꝙcubinas: nec est incōueniens ꝙ peccauerit: qz ꝓter hec in multis alijs peccauit. ¶Sed aliter ⁊ melius dici pōt ꝙ in lege veteri cz̄z licitū esset hīe plures vxores ⁊ nō nūc: tñ concubinatus regulariter erat illicitus: qz p hoc qō deus dixerat: noli mecari nō solum excluſerat adulteriuz: sed etiā oēm coitum qui fit sine lege matrimonij sicut oēs doctores exponūt. Aliqñ tñ ex dispensatione licuit sicut fuit in viris sanctis: sic dī extra de diuortijs. c. gaudemus: ꝙ patriarche de adulterio excusant: hoc autē potissime est in ꝙcubinis. Dauid ꝛo est patriarcha: vt pz Act.c.2. ideo ēt de ipso verū est: ꝙ excusatus fuerit a pctō lz habuerit cōcubinas: qñ accepit eas ex aliquibus causis de gbus supra dictuz est. ¶(Audierunt ꝛo philistim.) hic ponitur exaltatio dō bis debellando inimicos exteriores. ſ. philistinos qui erant extra terram israel: non ꝙ terra philistinoꝝ nō esset de terra debita filij israel: naz diuisa est per sortes: vt pz Josue.13.⁊.15. sed qz non erant philistini inter israelitas sicut Jebusei: de quibus dī supra. (Qz vnxissent dauid regem super israel.) Et hoc appareret ꝙ istud fuit paulo post vnctionem dauid. ſ. in principio regni sui super totū israel: nā audita fama ꝙ regnaret cōgregati sunt. (Et ascenderūt vniuersi vt quererēt dō). i. oēs reges philistinoꝝ cōgregati sunt nunc ꝑ dō. erant quippe quinqz reges philistinoruz: vt pz Josue.13. ⁊ omnes hij cōuocauerunt agmina sua contra dō.

¶Quare philistini congregati sunt contra Dauid: audito ꝙ erat factus rex ne confirmaretur in regno: et ante non fuerunt congregati. Qō.XIII.

Qō.13. **Queret** aliquis quare philistini ante hoc nō fuerunt ꝙgregati ad pugnandū ꝓtra dauid cum prius fuisset rex quasi octo annis sup hebron: ⁊ hoc non poterat latere philistinos cū terra iude ⁊ terra philistinoꝝ sunt ꝓxīcte sine medio. ¶Rñderi pōt ꝙ añ hoc Dauid habuit aliqua bella ꝑ philistinos cū esset rex sup Judaz ⁊ ibat illuc Joab q erat ꝓnceps belli: de quo supra.3. dī ꝙ Joab reuertebatur cessis latronibus cū ꝓda magna nimis: nunc tñ qñ audierunt philistini dō esse vnctum sup totū israel maiori desiderio iuerūt ad pugnandum ꝑ ipsum. iō ꝙgregati sunt oēs. Et rō est: qz qñ dauid erat rex sup iudā erat parue potētie ⁊ nō multū curabāt philistini de eo: qz nō poterat illis nimis nocere. cū autē factus ē rex sup totū israel: qz erat magne ptātis: timuerunt philistini ꝙ posset eos disperdere si pmitterēt ipm cōfortari in regno. iō cōgregati sunt oēs vt delerēt eum. ¶(Quod cū audisset dauid). ſ. ꝙ oēs philistini ꝙgregati erant ꝑ eū. (Descendit in ꝓsidiū). i. in quoddā castruz qō erat in fine terre sue ꝑ terrā philistinoꝝ vbi nūc erāt castra eoꝝ. Et nō est istud ꝓsidium illud de quo hīr ꝓcel. c.22. nā illud erat in terra Moab vt pz ibidē: cū ꝓphēta dixit dō ꝙ non maneret in ꝓsidio: sed descenderet in terraz Jude. (Philistim aūt venientes diffusi sunt ī valle raphaim). i. venerūt de terra sua in vallē raphaim q̄ est quedā vallis in sorte Jude: ⁊ hoc fecerūt ad prędādū forte vel ad figēdū ibi castra ad pugnā. est aūt ista vallis raphaim in sorte Jude: vbi diuidit sors Jude a sorte beniamin: vt pz Josue.15. quare aūt ista vocet vallis raphaim ⁊ an habitauerint ibi alig raphaim siue gigātes declaratum est Josue.15.⁊.17. (Et ꝙsuluit dō dñm dicens.) Jstud factū erat arduū. ſ. ꝙ pugnaret dauid contra oēs philistinos: iō noluit agere sine dei ꝓsilio: ⁊ ad h cōsuluit eū ꝑ sacerdotē magnū: qz illū secū hēbat ī bello. de mō autē cōsulendi dñm hīr ꝓcedē. li.c.23.⁊.30. vbi satis declaratū est. (Si ascēdā ad philistiz). i. nūquid bonuz est ⁊ expediēs ꝙ ascēdaz ad philistinos aggrediēdo eos. (Et si dabis eos in manu mea). i. dato ꝙ ascēdā ꝑ eos nunquid facies me victoreꝫ. ista verba ꝓponebat sacerdos loco dō: vel ipse dō coram sacerdote. (Et dixit dñs ad dauid). ſ. rñdit ei per sacerdotē magnū siue in verbo siue in scripto. (Ascēde qz tradēs dabo philistim ī manus tuas). i. nō dubites ascēdere: qz ego certissime tradā philistinos in manus tuas: ad hoc ꝙ ꝓcutias eos vel facias de illis qō voluerīs. (Uenit ergo dō ī Baalpharasiz.) Jste est locus in quo erāt philistim. ſ. vallis raphaim: vocatur aūt hic Baalpharasim ꝓanticipationē: qz tpe quo dauid venit in locū istū nondū vocabat baalpharasiz: sed postea vocatus est sic ab euētu: vt pz in lra. (Et percussit eos ibi). i. pugnauit in valle raphaim ꝑ philistinos ⁊ cecidit plurimos: alij aūt huc ⁊ illuc dispsi sunt: vt pz ī lra. (Et dixit). ſ. dauid. (Diuisit dñs inimicos meos coram me). i. fecit ꝙ nō possent stare cora facie mea: sz diuiderent huc ⁊ illuc. (Sicut diuidunt aque). i. nō potuerunt subsistere cora me: sz sicut aque cuicūcz obuiēt ilico diuiduntur. ita philistini faciliter diuisi sunt coraz dō. (Ꝓpterea vocatū est nomē loci illius baalpharasiz). ſ. ille locus q prius vocabat vallis raphaim: nūc vocatus est baalpharasiz ex hac cā. ⁊ iterꝑtat baalpharasiz vallis diuisionis vel diuisio viroꝝ vel diuisio idoloꝝ. ⁊ hoc qz baal pōt significare vallē ⁊ virum ⁊ idolū: ⁊ satis stat qōlibet horum. De ꝑ pz: vocat.n. vallis diuisionis: qz locus ille erat vallis in q̄ diuisi sunt hostes. Uocat ēt diuisio viroruz: qz viri. i. philistini diuisi sunt ibi. Uocat ēt diuisio idoloꝝ: qz I illo loco diuisionis dimiserūt philistini idola sua: vt pz in lra. (Et reliquerūt ibi sculptilia sua). ſ. philistini reliquerunt in valle raphaim sculptilia: eo ꝙ ipsi veniētes ī bellū traduxerāt secū deos suos: ⁊ postea fugiētes nō potuerūt secū illos tollere: sz reliquerūt illos diripiēdos iudeis.

¶Quare philistini duxerūt idola suaī bellū. Qō.XIIII.

Qō.14. A **Queret** aligs quare philistini duxerūt idola sua in bellū. ¶Rñdendū: ꝙ hoc fecerunt vt hērent auxiliū ꝑ Judeos: extimabāt.n. philistini ꝙ dy sui possent eos adiuuare in bello: ⁊ hoc maxime eēt si ꝓsentes essent in bello: iō ducebāt illos secum. Qz aūt putarēt philistini

philistini se habere victoriam a dys suis p3:q3 iudi. 16. dr̃ q̃ principes philistinoꝝ conuenerunt in vnum vt immolarent hostias magnificas deo suo dagon 7 epularent dicentes:tradidit deus noster inimicũ nostrũ in manus nr̃as.populus ẽt hoc videns laudabat deũ suum dicens:tradidit deus nr̃ in manus nr̃as aduersariũ nostrũ qui deuastauit terram nr̃am. ¶Item p3 hoc ex honoribus quos impẽdebant philistini dys suis post victorias.nam qñ pualuerunt ꝫ iudeos posuerunt archã dei quã ceperant in bello in tẽplo dagon.p̃cedenti lib.c.v. ¶Jtẽ qñ pualuerunt ꝫ israelitas 7 occiderunt saulẽ 7 filios eius: laudauerunt nimis deos suos.nã fecerunt duci arma saulis per totã terram philistinoꝝ 7 tẽpla idoloꝝ:vt annunciaret ista victoria in templis:7 postea posuerunt illa in templo ascaroth:7 caput saulis posuerunt in templo dagon.vt p3 p̃cedenti lib.c.vlti.7 primo Paralip.x.hoc tñ solum erat vt laudarent deos suos de victoria habita.iõ putabant q̃ dy sui possent eos adiuuare in bellis. ¶Jtẽ hoc didicerunt philistini ab israelitis:q3 ipsi portabant aliqñ archam in bello vt adiuuarent pñtes illa.7 putabãt philistini q̃ pñtia illius nimis conferret: qõ non faceret in absentia:iõ adueniente illa timuerunt.sic p3 p̃cedenti lib.c.4.s.7 cognouerunt philistini q̃ archa dei venisset in castra:timuerunt q3 dicentes:venit deus in castra 7 in gemuerunt dicentes:veh nobis non fuit enim tãta exultatio heri 7 nudiustertius:veh nobis qs nos saluabit de manu deoꝝ sublimium istoꝝ.sic igitur putabant philistini q̃ ẽt dy sui venientes cum eis in castra adiuuarẽt eos. ideo duxerunt illos secũ:in quo nimis errabant:q3 cum ipsi crederent deos suos esse lapides 7 ligna nõ poterãt habere aliq̃ actionem:siue adiuuãdo:siue repellẽdo hostes.7 hoc in pñtia vel in absentia:duxerunt tñ illos secum 7 postea ex timore reliquerunt eos in bello:vt seipsos fugiendo saluarẽt. ¶(Que tulit dauid 7 viri eius) .s.finita pugna cũ verterent dauid 7 viri sui ad spolia diripienda:inuenerunt inter illa deos philistinoꝝ 7 tulerũt secum cum ceteris spolys. ¶Queret aliqs an dauid 7 viri sui peccauerunt tollendo idola philistinorum. ¶Aliqs dicet q̃ sic q3 non licebat iudeis cũ p̃darẽtur bona gentilium accipere deos eoꝝ:sed cõburere debebant.vt p3 Deutero.7.s.sculptilia eoꝝ igne combures: non concupisces argentũ 7 aurũ de qbus facta sunt:nec assumes tibi ex eis quicq̃ ne offendas ꝑpter ea:q3 abhominatio est dñi dei tui.nec iferes qppiam ex idolo in domũ tuam ne fias anathema sicut 7 istud est. ¶Rñdẽdũ est q̃ dauid non peccauit ducendo idola philistinoꝝ:nec viri sui:q3 si peccassent in hoc deus dure puniuisset illos: q3 nullus est pctñ qõ in lege veteri ita puniret sicut idolatria:sicut p3 ex discursu libroꝝ eius.Dauid tñ non punitus fuit ex hoc.immo post istud deus dedit ei alias victoriam ꝫ philistinos:vt p3 in lr̃a.ideo non peccauit.Rõbius est:q3 dauid 7 viri sui non tulerunt ista idola ad colẽdum ea:nec ẽt vt acciperent aur̃ 7 argentum qõ erat in illis:sed vt comburerent ea:7 postea cõbusserunt.vt p3 ꝑmo Paralip.1 4.s.dereliquerunt ibi deos suos quos dauid iussit exuri.istud quoq3 verbũ qõ habetur hic.s.7 tulit ea dauid:apud hebreos est equiuocum:7 põt signare tollere vel comburere.vnde hebrei vt cõiter exponunt pro comburere.7 tunc erit sensus q̃ non tulerunt idola de loco illo in quo erant:sed ibi combusserũt ea. ¶(Et addiderunt adhuc philistim vt ascẽderẽt.) Jstud est scõz bellum qõ fecerunt philistini ꝫ dauid.nam in primo bello victi redierunt vt iterum pugnarent ꝫ israelitas. desiderabant enim delere dauid eo q̃ erat rex super totum israel 7 putabant q̃ ipse deleret eos nisi preoccuparent ipsuz dẽstruer̃. (Et diffusi sunt in valle raphain).i.posuerunt castra in valle raphain.7 q3 multi erant extenderũt se per vallem in locandis castris. Posuerunt aũt castra i loco in quo prius in alio bello:eo q̃ ille locus videbatur eis conueniens ad pugnam.7 forte erat prope terram philistinoꝝ.(Consuluit aũt dauid dñm.) Sicut in priori bello consuluerat:an deberet pugnare ꝫ philistinos.ita 7 nunc consuluit:q3 non erat minus periculum nunc q̃ prius.immo credẽdum est q̃ maius erat:q3 philistini superiori bello victi:maiorem 7 fortiorem turbam bellicã cõgregarent.(Si ascendam ꝫ philistim) .i.nunqd exprdit q̃ ascendam ad pugnam ꝫ philistinos. ¶Sciendũ aũt q̃ dauid non consulebat dñm an deberet pugnare ꝫ philistinos:q3 cuz illi essent in terrã dauid:necesse erat q̃ dauid pugnaret ꝫ eos:alioquin pmitteret totam terram suam igne ferroq3 vastari:sed cõsulebat dñm an deberet aggredi illos vel sustinere illos venientes: 7 an deberet exire obuiam illis vel ex latere:aut a posteriori.(Trades eos in manus meas).i.nunqd trades in manus meas philistinos si ascendero ꝫ eos.(Qui respõdit non ascẽdas).i.non ascendas obuiam illis ad pugnãdũ sed ex latere vel a posteriori sicut infra dicitur.(Sed gira post tergum eoꝝ).i.conuertas aciez ex dorso 7 ex ea parte fac bellum.sic dicitur primo Paralipo.14.nõ ascẽdes post eos:recede ab eis:7 veniens ꝫ illos ex aduerso piroꝝ.i.non ascendas post eos ab ista parte a qua es: sed recede ab eis.s.vt per alium locũ venias cõtra eos. (Et venies ad eos ex aduerso pirozuz).i.venies ad philistinos procedendo ꝫ locum pirozum:ita q̃ inter te 7 pireta sint philistini medy.

¶Quar̃ dr̃ iussit dõ vẽire ex aduerso piroꝝ.Qõ.XVI.

Queret aliqs quare deus iussit dauid vt veniret ex aduerso pirozum. ¶Rñdenduz q̃ deus volebat adiuuare dauid terrendo philistinos p multitudinem exercitus quem ipsi putarent ꝫ se venire.qõ non fieret conuenienter nisi veniret dauid ex aduerso pirozum. ¶Pro quo sciendũ q̃ cum philistini locauissent castra in valle raphain:erat multitudo pirozum apud illos ex parte ipsa de qua dauid exire debebat ad bellum ꝫ eos. Deus autẽ volebat philistinos tradere in manus dauid:ita vt multi perirent 7 non possent faciliter fugere.ad hoc autẽ volebat deus philistinis ostendere multitudinem exercitus:non q̃ ipsi illam viderent:sed q̃ per strepitum adesse putarent. Jsta aũt fraus non poterat fieri in loco patenti:ideo voluit q̃ fieret in medio piretoꝝ vbi poterat sentiri magnus strepitus exercitus 7 non videretur.7 sic factum est.nam deus fecit q̃ angeli gradierentur in cacumine pirozum 7 facerent magnum strepitum bellicum vt terrentur philistini 7 non auderent fugere per partem illam:7 cum dauid teneret partẽ oppositam:scilicet ex aduerso pirozum non haberẽt philistini locum fugiendi:sed multi perirent. Dauid autem si deus ei nihil dixisset intendebat procedere cõtra philistinos : non ex aduerso pirozum sed ex loco ipsorum: 7 tunc non poterant conuenienter simulari fragoz magni exercitus qui non videret cũ reliqua loca essent patentia preter locum pirozum . ideo deus dixit q̃ dauid non iret ab illa parte a qua iturus erat:sed giraret post tergum philistinoꝝ 7 veniret ex aduerso pirozum:vt videret exire alius exercitus de loco pirozũ. ¶(Et cũ audieris sonitum gradientis in cacumine pirozum.) Jsti erant angeli qui faciebant magnum fragozem inter pireta vt videretur ibi esse magnus exercitus:7 iste exercitus non videbat:sed audiebatur:ita vt ẽt dauid nõ videret:sed audiret sonitum super pira. (Tunc inibis prelium).q.d.Iz ascendas ex aduerso piroꝝ nõ incipies pugnare ilico ꝫ philistinos:sed expectabis quousq3 audias fragozem in cacumine pirozum.

¶Quare deus voluit q̃ dauid expectaret sonitum in cacumine pirozum. Questio.XVII.

Queret aliquis quare deus dixit dauid q̃ non iniret plium quousq3 audiret sonitus in cacumine pirozum. ¶Aliquis respondebit q̃ hoc factũ est vt dauid expectaret horam illam in qua pugnare posset ꝫ hostes 7 debellare eos.volũt enim plurimi astro-

Stultitia astrologorū circa electiones.

logoꝝ ꝙ diuerse hore sint diuersaꝝ ptātum ⁊ accōmodent ad diuersa opera pp diuersitatem planetaꝝ regnā tium in eis. vñ horas quorundā planetaꝝ dicunt vtiles esse ad iniendū bellū ⁊ emendū arma ⁊ quecūqꝫ bellica. horas autem aliorum planetarum ad coniugia contrahenda. ⁊ sic de varietate oium operū :⁊ ꝑm hoc in parte astrologie iudiciarie est quedā particula de electionibus sicut est alia de natiuitatibus:⁊ alia de annoꝝ reuolutionibus:⁊ alia de qōnibus. Jn particula de electionibus traditꝫ scia siue superstitio de eligendo horas ad incipiendū qcunqꝫ opus vt feliciter finiat. Ponunt ēt ꝙ obseruanda sint certa ascēdentia signoꝝ ⁊ gradus medij celi pro inchoatione cuiuslibet operis:nūc aūt dō nesciebat horā istā in qua deberet inire bellum.iō deus dedit ei signū qō expectaret quousqꝫ videret fieri sonitū in cacumine piroꝝ qz tunc erat hora. Et non solū isti ponunt horas determinatas ad inchoandū singulas res :sed ēt ad faciendū miracula:ponunt determinationē hore.qō ꝓfirmant auctoritate Xpisti. Jo.2.cū dixit matri sue:qd mihi ⁊ tibi est mulier nondū venit hora mea.i.nondū venit hora in qua possim facere miracula.sic enim exponūt qdam heretici. ¶ Rñdendum est ꝙ ista nō stant:qz non ꝓsentit scriptura sacra ꝙ a corporibus celestibus influat aliqua virtus ad faciendū hec:sed solū a deo. iō non est hora aliqua que proficiat ad inchoanda bella vel alias actiōes:sed deus solus est q actus nr̄os ꝓsperos facit qñ vult.⁊ interdū peccatis nostris exigētibus oīa nostra exterminat.de istis logtur late Aug. v. de ciui. dei. vbi vult excludere oēm obseruationem astrologoꝝ circa iudicia. Dato tamē ꝙ ēt aliqua virtus a celo in certis horis ad faciendū hec:deus non iussisset dō expectare illam:qz ꝑ hoc induceret eum ⁊ oēs iudeos ad obseruandū superstitiones ⁊ colendū signa celi.obseruationem tñ istā deus nimis vetuit:vt ꝓ Hiere. x. s. iuxta vias gentiū nolite discere ⁊ a signis celi nolite metuere q̄ timent gentes: qz leges populoꝝ vane sunt. ¶ Cum aūt dicunt ꝙ sit determinatio hore ad faciendū miracula ex verbis xpisti. Dicendū ꝙ nō intelligit ꝙ Xpistus diceret ꝙ nondū venerat hora sua:ita ꝙ illa esset aliqua hora alicuius planete vel esset aliqō ascendens spāle signoꝝ vel aliqua cōiunctio aut aspectus planetaꝝ cōferens virtutē ad faciendū miracula.sed nondū venerat hora.i.tps determinatū a beata trinitate in qua Xpistus deberet miraculose operari.nā ꝓ Xpistus semp esset deus ⁊ ꝓñr hēret semp virtutē faciendi miracula equaliter:tñ sapia dei determinauerat tpa pro oibus actionibus xpisti vt honestius ⁊ rōnabilius fierent.sic enim xpistus ab instanti ꝛceptionis sue equalem sciam habuit vt postea qñ erat vir triginta annoꝝ:tñ beata trinitas diffinierat ꝙ non ꝓdicaret vsqꝫ ad annū. 30. inchoatū. conformiter ēt omni tpe xpistus habebat ptātem faciendi miracula que nō poterat ab eo separari cū deus eēt.diffinierat tñ beata trinitas ꝙ xpistus non faceret miracula vsquequo esset in nuptys Johannis.vnde dr̄ Jo.2. hoc fecit initiū signoꝝ Jesus in cana galilee ⁊ manifestauit gloriam suā.⁊ qz qñ mr̄ sua incitabat eum ad operandū miraculose nondū venerat tēpus determinatū a beata trinitate in quo operarer miraculose.iō dixit ꝙ nōdum venerat hora eius. ¶ De horis aūt an aliqua sint in qbus sit maior virtus ad operādum aliqd q̄ in alys ꝑm influxum corpoꝝ celestium.⁊ an ad ista opa nr̄a que non sunt naturalia vt ad ꝛctus ⁊ bella aliqd proficiat obseruatio tpum ⁊ corporum celestiuꝫ latiorem disputationē expetit.de quo forte dicemus hic re. x. vel Jo.2. ¶ Jn ꝓñti aūt dicēdū est ꝙ deus iussit dauid expectare ne iniret bellū quousqꝫ audiret sonituꝫ in cacumine piroꝝ:non ꝙ tūc esset aliqua hora in qua spāliter corpora celestia adiuuarēt ad bellū potius q̄ in alijs tpibus:sed qz deus volebat adiuuare dauid mittēdo exercitū angeloꝝ ꝫ philistinos ⁊ ille exercitus iturus erat in hora qua deus volebat.⁊ qz si ante tps illud dauid iniret bellū ꝫ philistinos non terrerent philistini tanq̄ non hñtes alios sibi repugnātes nisi dauid.iō voluit deus ꝙ expectaret dauid vsquequo audiret sonitū gradientis in cacumine piroꝝ. ¶ Si aūt dicas quare deus magis voluit in tali hora adiuuare dauid mittendo exercitum ꝫ philistinos q̄ in alia hora. Dicēdū ꝙ deus non expectat tpa tanq̄ in diuersis tpibus possit efficacius vel remissius operari:qz virtus sua non est a celo vel a tota natura gn potius econuerso:qz tñ id quod deus operat aliqñ operaturus est eligit tps qō vult:sed non ita in illo operatur gn posset idem equaliter vel ēt efficacius in alio tpe operari. (Quia tunc egreditur dñs.) Jsta est cā qua re dauid expectare debebat sonitum gradientis in cacumine piroꝝ.s.qz deus volebat adiuuare eum mittendo exercitum ꝫ philistinos:⁊ qz istud nō erat facturus quousqꝫ fieret sonitus in cacumine piroꝝ voluit ꝙ dauid nō iniret ꝓlium bellū. (Ante faciē tuā vt pcutiat philistim).i. deus egredietur tunc coram te ad destruendum philistinos. Deus de quo hic dr̄ sunt ipsi angeli dei. nam deus nihil horū p se agit nec agere pōt:qz repugnat deo agere aliqd quod est cum motu.de quo late dcm̄ ē Exo.25. Qō. 12.

Impugnatio

¶ Modus q̄ angeli dei pcutierēt philistinos. Qō. XVIII.

Queret aliquis qūo egressus est deus ad pcutiēdum philistinos. ¶ Rñdendum est sicut dictum fuit ꝙ non erat iste deus qui hec egit sed angeli sui eo iubente fecerunt. Modus aūt quo factum est potuit esse duplex. ¶ Primo ꝙ deus mitteret magnū exercitum angeloꝝ in equis ⁊ armis qui apparerent coram philistinis.⁊ isti poterant se duplr̄ hēre.s.ꝙ nō pugnarēt ꝫ philistinos aliqd agendo:sed solum incuterēt eis timorem per aspectum ⁊ multitudinē:conuerterentqꝫ eos in fugā.sic fuit infra. 4. lib. c. vi. qñ venerunt syri in vrbem dotain vt caperēt heliseum:nā tūc apparuit totus mons plenus curruum ⁊ equorum igneorū ⁊ exercitus magni in circuitu helisei ad defensionē eius:illi tamen non pugnauerunt. ¶ Aliter esse poterat ꝙ iste exercitus angeloꝝ apparens coram philistinis pugnaret ꝫ illos ⁊ occideret multos de eis.nā angeli dei interdum pugnantes pro hebreis occiderunt hostes illorum.Sic fuit in mari rubro.nam dr̄ Exo.14. Jaz aduenerat vigilia matutina ⁊ ecce respiciens dñs per columnam ignis ⁊ nubis sup castra egyptioꝝ interfecit exercitum eoꝝ ⁊ subuertit rotas curruum:ferebāturqꝫ in pfundum:hoc autē egyptij viderunt. vnde dixerūt inter se:fugiamus israelem dñs enim pugnat pro eis ꝫ nos. e. c. isti tñ qui faciebant hoc angeli erant:qz angelus fuit qui mouebat nubem. ea. c. Sic etiaz fuit de angelo qui occidit in castris egyptioꝝ octoaginta quinqꝫ millia virorū: vt ꝑ infra. 4. lib. c. 19. Sic ēt apparuit in templo dei qdam angelus equitans qui pcussit Eliodorum volentem accipere pecunias depositas in templo. vt ꝑ. 2. Mach. c. 3. ¶ Secūdus modus est ꝙ non appareret aliqs exercitus angeloꝝ coram philistinis:sed solum deus mitteret aliquos angelos qui in medio piroꝝ facientes fragorem magnū tanq̄ innumerabilis exercitus aduenientis ⁊ non viderent aliqd philistini:sed audito fragore timerent ⁊ fugerent. Simile enim fuit qñ syri obsidebant samariam tpe helisei. nam audiuerunt sonitum magnū in castris curruuꝫ ⁊ equorū ⁊ exercitus plurimū p noctē:quē deus audiri fecerat ⁊ dixerunt adinuicem.ecce mercede conduxit aduersuꝫ nos rex israel reges ethеoꝝ ⁊ egyptioꝝ ⁊ venerūt sup nos. surrexerunt ergo ⁊ fugerunt in tenebris ⁊ dereliquerūt tentoria sua:vt ꝑ infra. 4. lib. c. 7. ⁊ sic fugerunt illi nemine persequente:sed solum deo decipiente illos. ¶ Dicēdū tñ vr̄ ꝙ vterqꝫ modus fuerit hic. s. ꝙ deus miserit magnū exercitum angeloꝝ ꝫ philistinos ⁊ viderēt illū philistini ⁊ nō israelite:⁊ ꝙ in medio piroꝝ manerent alij angeli facientes strepitū magnū tanq̄ plurimi exercitus aduenientis ꝓter illū q̄ apparebat.⁊ tunc turbarent philistini ⁊ fugerēt. Jsta ambo apparent in lr̄a. Primū ꝑ cū dicitur:

B

An sit in aliqua hora maior virtꝰ q̄ in alia.

dō:tunc egredieť dñs ante faciem tuaz vt pcutiat castra philistim.egressio aūt significat quandā manifestatiōez: ꝛ ptinet ad angelos apparētes corā philistinis velut in exercitu. De secundo apparet cū dō:cū audieris sonitum gradientis in cacumine piroꝝ tunc inibis plīū. ¶(Fecit itaqꝫ dō sicut pceperat ei dñs).s.ꝙ nō egressus est dire/cte ꝑ eos:sed girauit post terguz eoꝝ ꝛ venit ad eos ex aduerso piroꝝ.(Et pcussit philistin de gabaa vsqꝫ dū ve/nias gazer).i.imediate vt auditus est fragor inter pire/ta tanꝯ magni exercitus aduenientis viderūt se philisti/ni ꝓclusos:fugeruntqꝫ a facie hebreoꝝ:ꝛ in fuga occide/runt israelite plurimos philistinos. durauit aūt ista pse/cutio de gabaa vsqꝫ gazer.est.n.gabaa locus qdā in sor/te beniamin:vt ꝫ Josue.18. Gazer aūt vel gazera est lo/cus in sorte effraim:vt ꝫ Josue.16.ille autē locus habuit sortissimos habitatores ō chananeis:vñ nō eiecerūt eos filij effraim de loco suo:vt ꝫ alle.c.ꝛ iud.1.māsitqꝫ locus ille semp in ptāte chananeoꝝ vsqꝫ ad tpa salomonis. nā tunc pharao rex egypti ascendit in terrā israel ꝛ succen/dit ciuitatē gazer:interfecitqꝫ chananeos habitatores eius ꝛ dedit ciuitatē filie sue in dotē que erat vxor salomōis: vt ꝫ seq.li.c.9. ¶Queret aliqs qūo dō hic ꝙ fuga fuit de gabaa vsqꝫ ad gazer:qz.ꝑ. Paralip.14.dō ꝙ fuit de gabaon vsqꝫ gazer. ¶Aliqs rñdebit ꝙ gabaa ꝛ gaba/on sunt idem locus: iō aliqñ notať vno noīe ꝛ aliqñ alio. ¶Sed nō stat:qz Josue.18.ponunť ciuitates tribus be/niamin:inter quas ponunť gabaon ꝛ gabaa tanꝯ distin/cte:ꝛ si velimus dicere ꝙ sunt eadē ciuitas:nō poterim⁹ puenire ad numeꝝ ciuitatū q̄ ibi ponunť.s.ad.26. ¶Jō dōm ꝑm quosdā ꝙ forte lra est corrupta:qz deberet esse idē nomē hic:ꝛ ꝑ Paralip.14.ꝛ tñ imperitia librariorꝝ fa/cilr mutať gabaa in gabaon. ¶Aliter tñ dōm est ꝛ me/lius ꝙ nō sit aliqua corruptio.sunt tñ ista duo loca ꝓiun/cta in sorte beniamin.s.gabaon ꝛ gabaa:iō scriptura nō curauit ꝙ diceret fuisse fugaz ex gabaon vel ex gabaa. ¶Sciendū aūt ꝙ philistini desiderabāt nimis dispdere dō postꝯ factus est rex sup israť:ꝛ ob hꝰ bis congregauerunt ꝑ eum exercitū magnū:sed fugati sunt:iō postea non ausi sunt ꝓuenire ꝑ eum in bellū:qz timebāt ꝙ semp sic fuga/rent:pśertim qz deus incusserat eis istū timorē magnuz. sic ꝫ ꝑ Paralip.14. vbi enarrato isto bello:subdit.diuul/gatuqꝫ est nomē dō vniuersis regionibus ꝛ dñs dedit pa/uorem eius super oēs gentes.s.sup oēs finitimos:iō po/stea potius dauid aggrediebať philistinos ꝛ alias gētes ꝯ ipñ aggrederentur eum.

¶Incipit capitulum.6.

CONgregauit autem rursum da/uid omnes electos ex israel trigin/ta milia. Surrexitqꝫ dauid ꝛ a/bijt:ꝛ vniuersus populus q erat cum eo de viris iuda:vt adduce/rent arcam dei:super quam inuocatum est nomen domini exercituum sedentis in che/rubin super eam. Et imposuerūt arcam dei super plaustrum nouum. Tulerūtqꝫ eā do/mo aminadab:qui erat in gabaa.

CONgregauit. Descripta i su/perioribus dō exaltatione.hic agiť de eius in deū deuotōe. Et diuidit in duo.qz ꝑ manifestata est deuo/tio dō ꝯtum ad archā dei ad locū solennem ducēdā. Secūdo ꝯtū ad domū dñi edificandā.seq.c.Pri ma in tres:qz ꝑ deductio arche incipiť. Secūdo ex timo/re interrumpiť.ibi(Postꝯ autem puenerūt.) Tertio de/uote incepta deductio perficitur.ibi. (Nūciatumqꝫ est regi.) ¶Queret circa primū:an ea que hīr hic fue/rint facta post ꝓcedentia:vel sit cōmutatio ordinis:ꝛ an fuerint ista imediate post ꝓcedentia. ¶Rñdendū ad pri/mū ꝙ ex lra non ꝫ qd fuerit prius:cū vnum nō videatur dependere ex alio. Dicendū tñ ꝙ ista que hīr hic fuerint facta post oīa que hīr ꝓce.c.de qbusdā enim satis appa/ret ꝙ fuerint ante hec.nā ꝓce.c.agiť de vnctione dauid in regē.sed illa fuit ante hoc.sic ēt est de edificatiōe do/mus.nā imediate vt dauid factus est rex misit hirā rex ty/ri artifices ꝛ ligna ad fabricandū domū dauid.bella quo qꝫ fcā ꝑ iebuseū prius fuerunt ꝯ ista q̄ hīr hic:qz qñ ar/cha ducta est hitabat dauid in hierlm:sed cū pugnauit ꝑ iebuseū nondū hitabat in hierlm:sz postea hitauit capta arce syon:vt ꝫ ꝓce.c.bella q̄s fcā ꝑ philistinos de qbus ꝓce.c.vīr facta ante ductionē arche:qz illa fecit dauid in ꝑn° regni sui:archā āt postea duxit qñ erat in pace. ¶Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ nō ꝓstat ꝯtū tps fuerit inter hec ꝛ il/la q̄ hīr ꝓce.c. Sed credēdū est ꝙ nō fuerit magnū tps: qz dauid in principio regni sui fuit nimis solicitus circa dei cultū.iō nō est verisile ꝙ magno tpe relinq̄ret archā in loco in quo erat.ℏ satis colligiť ꝑ Paralip.13.cū dō:con/gregeť ad nos ꝛ reducamus archā dñi dei nr̄i ad nos. nō.n.regsuimus eā in diebus saul:sed ēt dixisset.non.n. regsuimus eā in diebus nr̄is:sz nō culpat tpa sua:sed so/lū tpa saul.ꝑ vr ꝙ quasi in principio regni dauid fuit fcā ista ductio arche. ¶(Lōgregauit aūt rursuz dō).s.post ꝯ dauid fecit bella ꝑ philistinos de qbus ꝓce.c.congrega/uit israelitas ad ducendū archā.ꝛ dō congregauit rursum: qz iteꝝ iam congregauerat israelitas ad pugnandū ꝑ iebu seū ꝛ ꝑ philistinos.finitis aūt bellis misit vnūquemqꝫ in do/mū suā.ꝛ cū postea habuisset ꝓsiliū sup reductione arche congregauit vniuersum israel ad ducēdū eā. ¶Sciendū aūt ꝙ ista congregatio israelitaꝝ nō fuit facta sine ꝓsilio da/uid.nā recedētibus singulis israelitis in loca sua mane/bant tribuni ꝛ cēturiones in curia regis cū qb⁹ dō iniuit ꝓsiliū ꝛ dixit ad eos.si placet vobis ꝛ a dño deo egre/dieť sermo qō loquor:mittamus ad frēs nr̄os ꝛ ad sacer/dotes ꝛ leuitas q habitāt in suburbanis ꝛ reducamus ar/cha dñi dei nr̄i:ꝛ placuit sermo vniuersis:ꝛ tunc congrega/uit dauid cunctū israel:vt ꝫ ꝑ Paralí.13. In hebreo hr̄. (Addidit aūt rursus dauid.)sed ad idē redit: qz verbum istud est equocū ꝛ deficit vna lra.s.aleph.ad significāduz congregauit.ꝛ significat addidit. (Oēs electos ex israel 30.millia.) Voluit dauid facere magnā solēnitatē in du/ctione arche.iō voluit congregare oēs israelitas ad ducen/dū eam. ¶Sed obyciet aliqs:qz dō hic ꝙ congregauit tri/ginta millia.nā ꝑ Paralí.13.dō ꝙ congregauit dauid cun/ctū ppl'm israel a syor egypti vsqꝫ dū ingrediaris emath. Sed manifestum est ꝙ in tota terra ista plura erāt ꝯ tri/ginta millia viroꝝ. ¶Itē ꝫ qz dō ꝑall.c.ꝙ viri qui ascē/derunt cū dauid vt adducerēt archā.224.millia ꝛ.90.vi/roꝝ.ꝑ non solū triginta millia. ¶Rñdenduz ꝙ cū dauid iuerunt valde multi viri sicut dcm̄ est.ꝛ qñ dō hic ꝙ fue/runt.30.millia:nō intelligiť hoc de oībus tanꝯ sit sum/ma totalis:sed intelligiť de ꝓcipuis viris.quod ꝫ cū dō in lra.congregauit oēs electos israel.30.millia.electi autē vocanť illi q sunt ꝓcipui ꝛ notati in populo. ꝓter hos āt fuerunt oēs viri de tribu iuda.nā illa.30.millia solū erāt de israel.i.de.xi.tribubus.quod ꝫ in lra cū dō.ꝛ cōgre/gauit.30.millia electos ex israel:surrexitqꝫ ꝛ abyt ꝛ vni/uersus populus qui erat cū eo de viris iuda.ꝛ sic non cō/putanť isti inter.30.millia.ꝓter hos ēt fuerunt multi alj de tribubus.xi.qui nō computanť inter electos.ꝛ omneꝫ simul ꝓueniunt ad summā.224.millia viroꝝ:que hētur ꝑ Paralí.13.(Surrexitqꝫ ꝛ abyt).s.abyt de hierlm in qua nunc habitabat.nā ad ipm locū fecerat congregari oēs viros israel:qbus ꝓueniētibus recessit dauid de hierlꝫ. (Et vniuersus ppl's q erat cū eo ō viris iu.).i.nō solū iue/runt.30.millia viroꝝ de israel cū dauid:sz ēt oīs ppl's iu/da q erat cū dauid.i.q manebat cū eo assidue. erat nāqꝫ dauid de tribu iuda:iō fere oēs famuli sui ꝛ qui in curia assistebāt ei erant de tribu hac.ꝛ oēs isti iuerunt cum eo

De ordine sequētium ad ꝓceden/tia

B Non ꝓstat ꝯtō tpe pⁿ illa fcā fue/runt.

† C Triginta millia ex i/srael iuerť cū dauid.

Obiectio

Rñsio

De deuo/tiōe dauid in deum.

Qō.1.

a

ad portandum archam. Jn hebreo habetur (De maioribus iuda.) vbi nos habemus de viris: sed idem est: qz nomen illud in hebreo est equocum qō significat viros ꝛ maiores. (Ut adducerent archā dñi.) Jsta erat in chariathiarim: ꝛ fuerat ibi semp ex tpe quo ducta est de terra philistinoꝝ. nunc aūt volebat eam ducere dō in hierusalem vt maneret ibi honorabilius.

¶Quare dauid voluit ducere archā in hierlm. Qō.II.

Qō.2. **Queret** aliquis quare dō voluit ducere archam dñi de chariathiarim in hierlm: ꝛ an peccauit ducendo eam illuc. ¶Ad primū rñdendum ꝙ dō in principio regni sui fuit valde deuotus circa cultū dei. qō pz: qz ipse voluit edificare tēplum dño: qō nullus ante hoc disposuerat. ꝛ dñs locutus est ei ꝙ non habitauit in domo ex die qua eduxit filios israel de egypto. seq. c. q. d. ꝙ nullus de israelitis cogitauit dño facere domū: nec fecit: ideo semp hītauit in tētoꝛijs. ꝙ aūt dō nunc vellet edificare domum erat aliqd nouuꝫ: ꝛ qz archa dñi in chariathiarim non erat in magno honore: cū soluꝫ custodiret in domo aminadab que non erat multū solennis. Jn hierusalem aūt posset esse in maiori honore: qz construxerat dō domū magnam in qua esset archa dum cōstrueretur sanctuariū: iō voluit eā transferre illuc. ¶Ad scām dām ꝙ dō non peccauit ducendo archā in hierusalem: qz ꝫ archa deberet esse in sanctuario intra sancta sanctoꝝ sicut deus disposuerat: vt pz Exo. 26. tñ iam a multo tpe fuerat extra sanctuariuꝫ in chariathiarin. s. toto tpe qō fluxit post mortē heli summi sacerdotis vsqꝫ ad tps quo salomon posuit eam intra templū edificatuꝫ

Qō.3. qō fuit tps. 84. annoꝝ vel quasi. poterat ergo nunc manere extra sanctuariuꝫ in hierlm. ¶Queret aligs an israelite peccauerint pmittendo magno tpe archam extra sanctuarium in domo aminadab. ¶Aligs rñdebit ꝙ sic: qz istud erat ꝫ mādatum dei: ergo erat pctm̄. deus qppe iusserat ꝙ archa maneret intra sancta sanctoꝝ. Exo. 26. nunc aūt non erat ibi: cū tabernaculum esset in alio loco. ¶Jtē pz hoc ex verbis dō ꝑ paralip. xiij. vbi culpauit pdecessores suos tpe saulis: qz non curauerunt de archa cū ait. reducamus archā dei ad nos: non enim regsuimus eā in diebus saul. ꝫ vī ꝙ malum erat ꝙ non reduxerint eam in locū suuꝫ. ¶Rñdendū est ꝙ non peccauerunt israelite pmittendo archā tanto tpe extra sanctuarium. nā tunc dareť ꝙ cum manserit archa extra locum sanctuarij toto tpe quo samuel rexit israel. s. 20. annis ꝙ ipse grauiter peccauisset. qz ad eum ptinebat tunc iubere de oibus: cum nullus alius esset tunc dñs israelitaꝝ. Samuel tñ laudatur in oībus operibus suis in sacra scriptura: ꝫ non erat pctm̄ pmittere archā extra sanctuarium. ¶Jtem pz qz toto tpe saulis archa non fuit reducta in locū suum: sed mansit in chariathiarim. ꝫ saul ꝛ totus populus peccasset in hoc. sed non asserit ꝙ peccauerit in hoc totus israel: imo non est verisimile: qz aliogn deus dedisset punitionē grauem eis pp hoc: sed nō dedit sacerdotibus aut popularibꝰ: nec legit aligd pp hoc egisse ꝫꝫ solitus esset dure punire trāsgressiones cerimoniales. ꝫ nō peccauit ppls nō reducendo archā in locū sanctuarij. ¶Ad rōnes in ꝫrium cum dr ꝙ deus iussit archā esse intra sancta sanctoꝝ. Dicendū ꝙ verꝫ est ꝙ duꝫ archa erat intra sanctuariū non debebat esse in alio loco ꝫ intra sancta sanctoꝝ: nō tñ erat necesse sub pena pcti mortalis ꝙ archa semp esset in sanctuario. qō pz: qz aliqñ educebat de sanctuario ꝛ portabat ad belluꝫ sicut fuit tpe heli sacerdotis qñ ducta fuit de sylo in castra: vt pz pce. lib. c. 4. Sic ēt fuit qñ saul duxit eam in belluꝫ ꝛ ꝑsulebat dñꝫ cozā illa. pce. li. c. 14. Sic igitur postꝫ erat archa extra sanctuariū non peccabant israelite si nō ducerent eā in sanctuariū. ꝛ hoc potissime qñ aliqua cā suberat: sic enim videbat hoc tpe qz israelite nondū firmauerant sanctuariū: sed transtulerūt illud de sylo in nobe ꝛ postea in gabaon: ꝛ forte putabant ꝙ multotiens trāsferendū esset: ideo nolebant ducere archā in sanctuariū quousqꝫ esset firmatū in aliquo loco vbi archa poneret simul. ¶Ad scām rōnē ex verbis dō cū dixit. nō enim regsuimus eā in diebꝰ saul. Dōm ꝙ ex hoc nō segť ꝙ israelite peccauerint: qz illud verbū nō importat redargutionē sed inclinationē ad maius bonū ꝛ opus superogationis. Dō aūt qz erat nimis deuotus ad deū: non solū volebat euitare malū: sed ēt facere bonū superogatiōis: istud aūt non fecerant israelite tpe saulis: iō dr ꝙ non regsierunt eā tunc. ¶Queret vlterius cū dō esset valde deuotus deo ꝛ vellet transferre archā de chariathiarin: quare nō trāstulit eaz in gabaon vbi erat tunc locus sanctuarij: vt declaratū est pce. li. c. 7. sed trāstulit eā in hierlm. ¶Rñdendū est ꝙ dō volebat ꝙ esset archa dñi in sanctuario ꝛ ipse disposuerat locū in hierlm in castro syon vbi esset archa dō edificareť templū. nā disposuerat edificare tēplum immediate vt pz seq. c. iō non erat opus ꝙ ipse poneret archā in gabaon ad locū sanctuarij: sz potius in hierusalē vbi putabat eā semp mansurā. ipm quoqz taberna culū forte in breui trāsferre intēdebat de gabaon in hierusalem nisi deus aliter indicasset dicēs ꝙ non deberet ipse edificare tēplum dño: sed filius eius. ¶Sed tūc dicet aligs cum dō duxerit archaz dei in hierlm alio edificandi ei immediate sanctuariū ꝛ postea deus hoc vetuerit quare nō reduxit illā i gabaon ad locū sanctuarij. ¶Rñdendū ꝙ si a principio ꝓius ꝫꝫ dō duxisset archā in hierusalē cognouisset ꝙ nō debebat edificare tēpluz dñi ipse sed filius suus: forte nō duxisset archā in hierusalē sed in gabaon. vel duxisset vtrunqꝫ in hierusalez ita vt archa esset intra sanctuarium: qz tñ qñ istud cognouit erat archa in hierlm in loco quē ei parauerat dō noluit eā reducere in gabaon. ꝛ hoc pp duo. ¶Primo qz non erat pctm̄ ꝙ archa maneret aliqñ extra sanctuariū: ꝑcipue ex aligbus causis: vt supza declaratū est. ¶Scō qz dō putauit ꝙ in gabaon nō esset archa tam honorifice sicut in hierlz in loco quē ipse ei parauerat. ¶(Sup quā invocatū est nomē dñi exercituū). i. sup istam archā spāliter nomē dei exercituū noīatur. s. qz deus spāliter dicebat esse sup archā: eo ꝙ ibi audiebātur rūsa eius ad oia de quibus sacerdotes ingrerēt: vt pz Num. 7. qō nō fiebat ita spāliter in alys locis sanctuary. nec erat aliqō vas in toto sanctuario ita sanctificatū ꝛ ad deū ptinens: vñ spāliter vocabat archa dei: ꝛ alia vtensilia sanctuary nō vocabant sic. (Sedētis in cherubin sup eā). i. deus sedebat inter duos cherubin vel sup illos in archa: ista enim ē cā quare inuocatū est nomē dñi sup archā. s. qz ibi dicebat sedere spāliter: ꝛ nō in aliquo alio loco sanctuary.

¶Cherubin qūo se habebant in archa. ꝛ qūo deus dicebatur sedere super cherubin. Qō.V.

Qō.5. **Queret** aligs qūo deus dicebat sedere sup duos cherubin i archa. ¶Rñdēdū ꝙ ad hoc ꝓsupponendū est qūo se hērent cherubin in archa. Et dicēdū ꝙ archa erat facta de lignis sethim ꝛ opta laminis aureis. hēbat aūt opertoriū qō non erat de ligno sed de auro purissimo nō affixum arche sicut sunt cetera optoria: sed positū sup illā in modū tabule. Jn isto aūt opertorio qō aliter vocat ꝓpitiatoriū erāt duo cherubin in duabus extremitatibus eius ꝛ facies vnius ꝫ faciē alterius ꝛ non erāt isti infixi ipsi ꝓpitiatorio: sed erant ꝓductiles de ipso ope maleatorio. hēbāt aūt isti cherubin alas qō extēdebant ꝫ se inuicē ita vt summitas duaꝝ alarū vnius tangeret summitatem duaꝝ alaꝝ alterius. ꝛ sic velabāt totū ꝓpitiatorium. nunc aūt deus dicebat sedere sup cherubin vel iter cherubin. s. sup ꝓpitiatoriū inter alas duorū cherubin ꝛ inter illas operiebat ne videretur: ꝛ de ipso loco rñdebat sacerdotibus introeuntibus ad aliqd interrogandū: nō erat tñ deus ille qui sedebat inter cherubin: sed erat qdam angelus ꝫ assumpto corpore de aere manebat in ꝓpiciatorio ꝛ latebat iter alas cherubin vt non videret introeuntibus sacerdotibus: sed solū audiretur vox

Ad scām

A Quare dō nō transtulit archam dñi in gabaon

Rñsio.

Obiectio.

Rñsio.

Primo

Secundo

A

B Deus qūo dicebat sedere inter cherubin

tur vox.q aũt iste non esset deus sed angelus declaratũ est Exo.25.qz tñ ille angelus erat loco dei z rñdebat p eo vocabatur deus.iste autẽ sedebat sup cherubin.z sup archam : quia cherubin erat sup archam : z sedendo sup archam sedebat sup cherubin z econuerso.(Et imposuerunt archam dei sup plaustrum nouum) .s. ad portandum eam in hierusalem posuerunt sup plaustrum z erat nouum.s.in quo nihil vnq̃ portatum fuerat:z hoc ad honorem arche.sic enim philistini portauerunt archam sup plaustrum nouum. ꝑced.lib. c.6. ¶Queret aliquis an peccauerũt israelite portando archam in plaustro. ¶Aliquis dicet q nõ: qz philistini portauerunt archam sup plaustrum z non puniti sunt ex hoc:si tñ peccauissent deus puniuisset illos.

Q.õ.6.

An peccauerit portãdo archã in plaustro.

A

Pctm̃ fuit portari archã in plaustro.

¶Rñdendum pctm̃ fuisse portari archam in plaustro. qõ p3:qz deus dixit q archa non portaretur in plaustro: sed humeris leuitaꝝ.vt p3 Num.7.z ppter hoc deus noluit dare plaustra chaaticis ad portandum onera sua : z dedit illa gersonitis z merarítis.vt p3 eo.c. ¶Item ista dr̃ eẽ cã quare percussit dñs Oza vt infra dicet.ergo pctm̃ fuit. ¶Ad rõnem in ꝓrium cuz dr̃ q philistini portauerunt archam sup plaustrum.Dõm q non est simile: qz philistini non erant de gente iudeoruz.ideo leges cerimoniales a deo tradite non obligabant eos.z sic q̃cũq̃ agerent ꝑ illas non peccabant.portare aũt archam dei sup plaustrum vel in humeris erat aliqd cerimoniale: qz deus iusserat portari illaz in humeris.ideo qũocunq̃ philistini portarent eam non peccabant . israelite autez tenebant seruare oia cerimonialia a deo imposita: ideo portando archã in plaustro peccabant. ¶Sed aliquis dicet cuz dõ esset vir sanctus z valde deuotus deo qũ permisit q portaret in plaustro cum esset ꝑ legem: z an ipse peccauit in hoc. ¶Dicendum q dõ non peccauit in hoc:qz officium portandi archã ptinebat ad leuitas:z ipsi disponebãt de ea.ideo si bene vel male disponerent:ipsoz erat pctm̃ z non dauid.Sic aũt fuit hic:nã aminadab in cuius domo erat archa in gabaa erat leuita.ideo filij sui Oza z hayo intromiserunt se soli de portando archam z ipsi minabant plaustruz:vt p3 hic in littera.z ẽt plaustruz in quo archa ducta est ipsoz erat.nã sumptum est de domo aminadab.vt p3 primo Paralip. 13.ideo ad dõ nihil de hoc pertinebat an bene vel male fieret cum non esset leuita.hoc tñ non obstante si dõ cognouisset q peccabant leuite portando archam in plaustro:non pmisisset eam sic portari:sed nesciebat an peccarent:sed potius putauit q bene agerẽt cum ipsi essent leuite z deberent hẽre legis peritiam.nõ ꝑ peccauit q̃cũq̃ tum ad aliquid dõ. ¶(Tulerũtq̃ eam de domo aminadab.)Iste aminadab erat leuita z fuit in domo eius posita archa a principio qñ reducta est de terra philistinorũ:mansitq̃ ibi semp vsq̃ ad tps istud.s.q nunq̃ fuit portata in locum sanctuary nec in aliam domũ.lz aliqñ portata fuerit in bellum:sicut fuit tpe saulis: vt p3 ꝑce.lib. c.14.(Qui erat in gabaa).i.iste aminadab morabat in gabaa.(Custodiens archaz dei).i.q in domo sua custodiebatur archa.ipse tñ custodiebat eam . sed filius eius Eleazarus.sic p3 ꝑce.lib.c.7.s.reduxerunt archam dñi. z intulerunt eam in domo aminadab in gabaa:eleazarũ aũt filium eius sanctificauerunt vt custodiret eam.In hebreo dr̃.(Qui erat in gabaa cum archa).sed ad idez redit:qz idem est esse cum archa vel custodire archã.

Q.õ.8.

A

Archa qũo educta sit õ gabaa cum ñ.dicaf educta de chariathiarin.

Rñsio nic.

Contra.

¶Queret aliquis qũo dicitur hic q tulerunt archaz dei de domo aminadab qui erat in gabaa:qz ꝑ Paralip.13. dr̃ q tulerunt archã dei de chariathiarin. ¶Rñdet Nicolaus q chariathiarin z gabaa sunt duo loca cõiuncta z israelite venientes ad portanduz archam venerunt in chariathiarin z inde trãsierunt in gabaa vbi erat archa quam reducentes transierunt rursus per chariathiarin: z sic dr̃ portasse eam de chariathiarin:ipsa tñ erat in gabaa. ¶Sed ista positio non stat:qz nimis improprie; diceretur q fuit portata archa de chariathiarin: eo q portantes transierunt per locum illum : qz simiľr diceretur de oibus alijs locis que erant in itinere q archa portata sit de illis:eo q portãtes transierunt per illa loca. ¶Dicendum igitur q gabaa z chariathiarin sunt idẽ locus. nam chariathiarin est nomen ꝓprium vbis in sorte iude vt p3 iosue.15.z ꝑ Paralipo.13.gabaa aũt non est nomen ꝓprium loci sed appellatiuum significans collez.iõ vbi nos in latino ponimus collem.hebrei ponũt gabaa siue gumaa.erat aũt ille collis intra vrbem chariathiarin:qz in eo habitabat aminadab custos arche. z sic dicebaf archa eẽ in chariathiarin in gabaa.i. in vrbe chariathiarin in quodã colle ipsius vrbis.Sic p3 ꝑce.lib.c. 7.s.venerunt viri chariathiarin z reduxerunt archã domini z intulerũt eam in domo aminadab in gabaa: z fic erat in chariathiarin z i gabaa.Hoc aũt magis apparet ꝑ Paralipo.13.vbi dr̃:z ascendit dauid z oẽs viri israel ad collem chariathiarin que est in iuda vt afferret inde archam dñi.z sic significaf q collis ille erat in vrbe chariathiarin.nam lra hebraica dicit ibi q ascenderunt ad gabaa chariathiarin:vbi nos dicimus collẽ chariathiarin:z sic idem locus erat.ideo scriptura interdum dicit archam portatam de chariathiarin:z interdum de gabaa. (Oza aũt z hayo filij aminadab minabant plaustrũ nouum.) Isti duo minabant plaustrũ.i.ducebant boues dirigentes eos per viam z accedebant ꝑpe archam:eo q isti erant leuite:z portatio arche ptinebat ad eos.presertim cum archa fuisset semp custodita sub manu istoruũ in domo patris sui aminadab.z non solum isti duo minabant plaustrum:sed ẽt oẽs fratres eorum filij aminadab appropinquabant plaustro ad ministrandum in portatione arche.Sic p3 ꝑ Paralip.13.s.oza autẽ z fratres eius minabant plaustrum.fit tñ hic mentio de oza z hayo solum:qz isti erant precipui inter filios aminadab . (Lũq̃ tulissent eam de domo aminadab.) Non videtur tunc superuiuere:qz non fit aliqua mentio de illo in portatione arche:z hoc qz forte ipse erat vir grandeuus quãdo archa posita fuit in domo eius cum hẽret filium magnum eleazarum qui sanctificatus fuit ad custodiendũ archã. ꝑce.lib.c.7.ab illo autem tempore vsq̃ nunc fluxerant quasi quinquaginta anni.s.40.anni de principatu samuelis z saulis.z.7.z dimidius qbus regnauit in hebron antecq̃ regnaret super israel:z aliquantũ tps qõ fluxit post cq̃ cepit regnare super israel antecq̃ duceret archam dñi faciebat ea que habentur ꝑce.c.qõ totum simul satis pertingit ad quinquaginta annos.z sic aminadab qui grandeuus esset qñ fuit archa posita in domo sua iã esset mortuus.De eleazaro aũt filio eius q sanctificatus fuerat ad custodiẽdum archam:vr̃ eodem modo dõm q iam mortuus esset:alioquin ipse fuisset principalis in portatiõe arche:cum ipse a toto israel sanctificatus fuerat solus ad custodiendum archã.ꝑce.li.c.7.hic tñ non fit mentio de illo sed ꝑcipui in portatione arche ponunt oza z hayo. ergo iam mortuus erat veriſiʳ eleazarus. (Hayo precedebat archam dñi).s.ipse minabat plaustruz dirigendo boues.ponitur aũt hoc ad significanduz cur acciderit q mortuus fuerit oza z non hayo in portatione arche cuz essent ambo eque principales.s.qz hayo precedebat archam minando boues.oza aũt subsequebatur videns ne quid indispositꝫ fieret:ideo cũ boues calcitrantes inclinassent archam:oza qui erat ꝓpinquus tetigit eaz ne caderet z mortuus est.hayo aũt qz precedebat non potuit eã tangere z non fuit mortuus.(Dauid aũt z omnis israel ludebant coram dño).i.letabantur canentes z psallẽtes coram archa ad honorem dei.erant aũt isti ludi deuotionis z non dissolutionis qz non fiebant ad iocunditatẽ suam:sed ad dei laudem.(In oibus lignis fabrefactis) .i.ludebant canentes in omnibus instrumentis musicis: qz ad solennitatem maiorem duxerant omne genus musicoꝝ vasoruz.(Coram dño.)Dicuntur aũt ligna fabrefa

B

Rñsio

Gabaa z chariathiarim idẽ locus.

cta instra musica facta de lignis opere artificum. Jn hebreo dicitur (Jn oibus lignis ciprestinis.) Littera tñ nra posuit in oibus lignis fabrefactis: qz in hebreo sunt multe equiuocationes: et dato ꝙ non esset aliqua equiuocatio: sñia lre erat ꝙ omnia instra cuiuscuqz generis ducta fuerāt ad solēnitatem portationis arche: sed nō erāt oia instra de lignis ciprestinis: sed et de multis alijs: ideo dixit lra nostra i oibus lignis fabrefactis. (Et citharis.) Lithara est instrm antiquum qō vix in vsum venit z cōsonat aliqualr cum psalterio. sed differt: qz resonat a parte inferiori z psalteriū a parte superiori. (Et lyris.) Jnstrumentū cōe est ad cantandū simul z psallendū. iō poete lyricj vocant illi qui faciebant carmina talia que simul cum instris cantabant. vbi dr hic lyris. hētur ꝑ paralip. 13. psalterys: qz pōt equiuocari ad psalteriū z lyram. (Et tympanis.) Jsta sunt instra facta de lignis z operta corio extento: que pcussa bacculo sonitū reddunt. z dñr tympana a tinniēdo: qz pcussa reddunt tinnitus. i. sonos. (Et systris.) Jsta sunt instra lignea hñtia laminas ferri volubiles que p motū z pcussionē manuum reddunt sonitū gratum. z vocant vulgariter sonaias. istud et nomen ponitur ꝑce. lib. c. 18. vbi dr ꝙ egresse sunt mulieres in occursuz saul regis i tympanis letitie z systris. z tñ in hebreo nō ponitur idem nomen hic z ibi: qz hic ponit menanebin. ꝑ systriꝫ. z ibi ponit salissin. (Et cymbalis.) Cymbala nō vocant hic campane sed quedā lamina ferri siue crepitacula que duo sunt z percussa manibus sonitum reddunt pformem voci: z vocant vulgariter terrenūellas: sed ꝑ paralip. 13. ponunt cymbala z tube. vbi ponūt hic systra z cymbala: nec est mirandū qz ista noia instrōz apud hebreos sunt icognita: iō et latini variant ea ꝓ libito.

¶ An decens esset ꝙ pulsarent instra musica corāz archa. z an deceat pulsari ista in ecclesia: z qd pficiūt. Qō. IX.

Qō. 9.

Queret

aligs an decens esset ꝙ ista instra musica pulsarent corā dño. ¶ Aligs rñdet ꝙ non: qz ista non laudant a deo: cum ipse non egeat illis nec delectet in eis: sed sunt ad delectationē humanam. ¶ Jtē ista sunt aliqua non honesta cū accōmodent ludis humanis z dissolutionibus. corā deo aūt solum debent esse illa que magnā hñt auctoritatē z honestatem.

A

Arguit ꝑ

Secundo

Rñsio

¶ Rñdendū ꝙ decens fuit ista instra pulsari corā dño. Pro quo ꝓsiderandū ꝙ ista non pulsant tanq̄ necessaria sint deo ad cāndū in eo aliq̄ iocunditatē sicut interdū in hoibus necessaria sunt: qz deus non indiget bonis nris: sed seipso ꝓtentus est: vt pz ps. 15. s. qñ bonoꝝ nrōz non eget. ¶ Jtem deus non pōt delectari in his instris: quia tunc deus posset recipere letitiam ab extra: sed falsum est: qz deus intra se hz omne bonū suū: cū ipse sit summa bonitas. ¶ Jtem qz tunc sequeret ꝙ deus nō esset actus purus: sed est potentialis cū esset in potentia ad recipiendum aligd qō non hēret. sed falsuz est: nō philosophus posuit ethi. 7. in fine delectationē dei esse vnicā z pmanētē que non variat sicut delectationes nre: eo ꝙ natura sua ē epielies: z per istā delectationē deus est summe z semper gaudiosus: vt ꝓbat Ari. 12. meta.

Decēs fuit ista instra pl̄ sari corā dño

Deus nō recipit iocunditatem ex istis instris.

B

¶ Jtē dato ꝙ deus non hēret in se plenū gaudium: sed indigeret gaudio extrinsecus aduenīēte: non posset gaudere instris musicis: eo ꝙ delectatio istoꝝ percipit auditu qui solū est in aialibus: deus aūt non est aial sed spūs purus. iō non pōt audire melodiā nec delectari in ea. ¶ Sed dōm est ꝙ ista instra musica corā deo tam in nouo q̄ in veteri testō pulsant pp duo. ¶ Primo ad dei laudē: nā lz deus nō egeat laudibus nris: nos tñ bñ agimus q̄tum possumus eū laudando: qz reddimus debitū seruitutis nre: z qz nos naturalr tenemur ei: non solū debemus nosipsos: sed et oēs res nras transferre in cultū eius q̄tum possumus: z ob hoc ea que ad maiorē honorē ptinent deo applicanda sunt: sed inter hoies est magnū gaudium z solennitas in pulsatione musicoꝝ organoꝝ z in canticis: iō deo ista attribuenda sunt. Patet autem hoc ex simili: qz deus nō indiget ꝙ ei templa faciamus aut vestes pulchras ad ministrandum illi nec in hijs delectari pōt: petit tñ ista a nobis. Jtē deus non indiget sacrificijs nris: z dato ꝙ impendēda essent sacrificia: nulla maior vtilitas erat ei aut delectatio ꝙ fierent sacrificia de aialibus pinguibus z pulchris q̄ ꝙ fierent de aialibus macris z deformibus. petit tñ deus sacrificia fieri de pinguibus z imaculatis: z si fiant de aialibus claudis vel cecis aut hñtibus alias maculas: nō acceptat illa sacrificia: z hoc qz vult ipse ꝙ ipē dant ei ea que inter hoies offerri solēt viris honoratis. Sic pz Malach. ꝑ. vbi cōquerit de sacerdotibus dicēs: ad vos o sacerdotes qui desperistis nomē meū z dixistis in quo despeximus nomē tuum: offertis sup altare meum panē pollutū: z dicitis in quo polluimus te: in eo qō dicitis mēsa dñi despecta est: si offeratis cecū ad immolāduz nōne malū est: z si offeratis claudū z languidū: nonne malum est: offer illud duci tuo si placuerit ei aut si suscepe/rit faciē tuā dicit dñs. Et sic pz ꝙ deus vult ꝙ ipēdamus ei ea que impēdere solemus viris magnis: sed viros magnos honoramus in pulchritudine vestiū: in canticis z organis: in humiliationibus z oblationibus munez: z omni genere honoris quē ipēdere possumus. ideo deo ipēdendus est honor tazu vasis musicis q̄ in oibus alijs rebus quas nos putamus ptinere ad honorē. Ob hoc autē in veteri testō dō honorē in musicis deo impēdit tripl̄r.

Dō ipēdit honorēdeo tripl̄r i musicis.

¶ Primo per seipm corā deo cantando z psallendo in vasis musicis vt pz hic: z et qñ ducta est archa ite in domū suam: ipse canebat z psallebat in organis z saltabat corā dño totis viribus: vt pz infra in lra. ¶ Scōo laudauit dñm in musicis inducendo oēs hoies ad laudandū eum sic vt pz ps vlti. vbi hortatur oēs hoies laudare deū i organis z cymbalis z oi genere musicoꝝ. ¶ Tertio laudauit deum in musicis instris instituendo ministros qui psallerent corā dño. sic pz ꝑ parali. 16. s. in die illo fecit dō principem ad ꝓfitendū dño asaph z fratres eius. z ꝑ paralip. 25. dr ꝙ dō z magistratus exercitus segregauerunt filios asaph in ministerium z eman z idithun qui prophetarēt in citharis z psalterys z cymbalis ꝑm numerū suum dedicato sibi officio seruientes. mansit aūt iste ritus semp in veteri testō. s. ꝙ quolibet die leuite stabāt ad canendum corā dño z psallendū in instris: z ꝑcipue in festiuitatibus. ¶ Ex hoc aūt ortum est in nouo testō ꝙ nō solum ministri ecclesie deuz laudent in voce sed et in organis. hoc tñ ecclesia spāliter hz ꝙ nō recipit oia instra musica ad laudē dei: sed solū organa. z cā est qz ista honestioza sunt z magis accōmodata spūale gaudiū q̄ alia. et qz ecclesia voluit obseruare auctoritatem z grauitatē in factis suis. z qz cetera instra accōmodant ad ludos humanos z p hoc efficiunt parue auctoritatis ecclesia non vult illa recipe ad ministeria sua. Jnveteri ā testō oia recipiebant. sic pz ꝑ parali. 25. s. ꝙ asaph eman z idithun prophetabāt in citharis z psalterys z in cymbalis: de dō et dr hic ꝙ ipse z totus israel ludebant corāz dño in oibus lignis fabrefactis. Jnterdū igit si eueniat eccl̄ia nō repudiabit alia genera instroꝝ musicoꝝ ad laudandū deuz sicut fiebat in veteri testō. Qz autem deus laudari debeat in vasis musicis non solū pz institutione dō sed et iussu dei. ipse qppe mandauit fieri tubas argenteas ad hoc ꝙ clangeret corā ipso qñ fierent sacrificia: vt pz nume. x. s. si qñ habebitis epulum z dies festos z calēdas canetis tubis sup holocaustis z pacificis victimis: vt sint vobis i recordationē dei vestri. ¶ Scōm principale ꝓpter qō dz deus laudari in musicis vasis est ꝓpter nosipsos. s. vt per hoc ad maiorem deuotionis feruorez incendamur. Jntendit enim mater nra ecclesia eleuare nos in desideriuz cultus diuini: ideo ingrit oēs illos modos per quos hoies pñt ad hoc manuduci. z qz qdam hoies incitant melodijs factis in voce inuenit ecclesia diuersos modos melodie. Alij aūt efficacius mouent auditis musicis vasis: id eo et ecclesia inuenit pulsationē organoꝝ musicoꝝ.

Primo

Secundo

Tertio

Quare in eccl̄ia solū pulsant organa z non alia instra.

Pulsantur instra corā deo ꝓpduo

Prima rō.

Scōa rō

¶ Sunt

Musica mr tuꝫ facit ad mores hūa nos.

¶Sunt aūt ista non parue efficacie ad cōponendos ℣ instituendos mores humanos. Naturaliʒ quippe ista hñt cāre diuersas passiones in mentibus audientiū maxime in iuuenibus: ideo Aristo. 8. politi. vbi instituit mores iuuenum distinxit melodiā doricam ℣ frigistā: dicēs ꝙ nō modicum differt ad instituendos mores iuuenū ꝙ vtant ista vel illa melodia: qꝛ diuerse melodie hñt naturaliʒ cā re diuersas passiones. De instris quoq; musicis facit ibi dem differentiā. s. ꝙ quedā sonant pulsu ℣ alia flatu: ℣ q̄ dam hñt longos meatus alia breues: ideo q̄dam natu raliter puocare hñt ad aīositatem ℣ iraꝫ sicut tube ℣ li tui ℣ clasica. alia aūt hñt ad amoꝛeꝫ ℣ teneras passiones. ideo ēt dicit ꝙ in vsu istoꝝ nimis differt q̄tum ad cōpo sitionū moꝛ. Inuenit igit ecclesia musica instra in diuinis laudibus que nobis valde vtilia sunt: qꝛ interdū in nobis deuotionē suscitant: interdum ēt nos fatigatos oꝛādo sua dulci melodia fouent: ℣ fortiores ad ꝓsequendum diuina Ad primaꝫ rōnem. ministeria reddunt. ¶Ad rōnes in ꝫ̄rium rndendū. Ad p̄ mam cum dr ꝙ deus non indiget istis nec delectat in eis. Dr ꝙ non arguitur ꝓuenienter: qꝛ tunc cuꝫ deus nul lis bonis nostris egeat vt ꝓꝫ ps. 15. non faceremus aliqd ꝓpter ipsum. s. non oꝛaremus: nec sacrificia faceremus: nec impenderemus aliqō genus honoris: ℣ tñ ipse iussit ꝙ impendatur sibi honoꝛ ℣ laudetur vt ꝓꝫ ps. 49. s. sacri ficium laudis honorificabit me: illic ostendā iter salutā rium meoꝝ: ℣ iteꝝ ibidem. immola deo sacrificiū laudis ℣ redde altissimo vota tua. q̄ q̄q̄ deus non indigeat mu sicis instris: debemus eum laudare in illis. Item non ar guitur ꝓuenienter de delectatione: qꝛ nō solum deus nō delectatur in vasis musicis: sed ēt non delectat in aliqua re a nobis impensa cū delectatio sua vnica sit ℣ sibi in trinseca: vt supra declaratum est: ℣ tñ hoc non obstante Ad scām iussit ꝙ multa fierent ad cultū suum. ¶Ad scām rōnes cum dicebat ꝙ aliqua istoꝝ instrorum non sunt honesta: sed magis applicata ad ludos humanos. Dicēdū ꝙ nul lum instrm est qō ꝑm se sit turpe: sed qꝛ boies consueue runt illud applicare ad turpia. cum aūt aliqui ad res de uotas illud applicare voluerint iam non erit turpe. ℣ sic dō ꝓsallebat coram dño in oibus lignis fabꝛefactis: quia nullum ibi turpe censebatur. Hoc tñ non obstāte qꝛ que dam instra musica cōiter consueuerunt applicari ad lu dos humanos: ℣ ex hoc sunt minoris auctoritatis: eccle sia noluit suscipere omnia ad ministeria diuina sed que dam. s. oꝛgana.

† ¶(Postq̄ aūt venerunt.) Hic ponit scām huius. c. in quo ductio arche ex timoꝛe interrumpit. s. ꝓpter mortē oza.

† (Ad aream Nachoꝛ.) Ista area erat in itinere ℣ forte erat intra hierusalē: ℣ ꝓpter hoc dō fecit ꝙ diuerteret archa in domū obededon habitātis in hierusalē. Si aūt ista area fuisset in itinere ante hierusalem vr ꝙ dō religs set archam in loco ꝓpinquiori ℣ non duxisset eam in hie rusalez. sed in hoc non multum differt. Jn hebꝛeo habe tur (Ad areaꝫ Nachon.) sed imperitia libꝛarioꝝ nostro † rum faciliter mutata est n. in. r. Sed p̄ parali. dr cum p uenissent ad aream chidon: sed dicendū ꝙ chidon vel na chon est nomen viri qui erat binomius: ideo aliq̄ voca tur chidon: ℣ aliq̄ nachon. sic enim petrus aliq̄ vocat D petrus ℣ aliq̄ simon vel cephas vel bariona. sic etiam † Jacob aliq̄ vocat iacob: ℣ aliq̄ israel. (Extendit manū oza ad archā dei.) Jste oza erat filius aminadab in cu ius domo fuerat archa: vt ꝓꝫ supra: ℣ ipse erat ꝓncipa lis in portatione eius ℣ adherebat maxime ei: ideo cum archa videretur casura ipse tanq̄ magis ꝓpinquus exte † dit manū ad eam. (Et tenuit eam.) i. tetigit illaꝫ: ℣ tenuit ne caderet. (Qm̄ calcitrabant boues ℣ declinauerant eam.) Jsta fuit cā quare tetigit eam. s. qꝛ boues calcitra bant ℣ ex hoc inclinabatur plaustrum ℣ archa videbat casura. Sed p̄ parali. 13. dicitur. bos ꝙppe lasciuiens pau lulum inclinauerat eam: sed ad idem redit. s. qꝛ ista cal † citratio boum erat ex lasciuia. (Jratusq̄ est dns in di gnatione ꝑ oza.) i. cum tetigit oza archaꝫ dns indigna tus est: qꝛ faciebat aliqd illicitū. (Et ꝑcussit euꝫ super te meritatem suam.) i. occidit eum ꝓpter ꝑctm̄ suuꝫ qō ex quadam temeritate factum est: qꝛ inhoneste tetigit ar cham. Jn hebꝛeo hētur (Percussit euꝫ sup errorē suū.) Ad idem redit: qꝛ oza errauit tangendo archam. ℣ iste erroꝛ fuit temeritas: qꝛ non se habuit reuerenter ad ar cham. (Quia moꝛtuus est ibi iuxta archam dei.) i. imedia te moꝛtuus est ℣ cecidit apud archā. nō enim dilatata fuit moꝛs eius per aliquantū tps sicut fit in plagis que natu raliter infliguntur: qꝛ deus ꝑcussit hic ozam. Deus autem sicut subito viuificat: ita subito mortificat.

¶Quare moꝛtuus est Oza ℣ in quo peccauit. Qō. X.

Queret aliqs quare moꝛtuus ē oza: ℣ in quo pec cauit. ¶Rndet Ra. sa. ꝙ moꝛtuus est oza ꝓpter ꝑctm̄ dō. s. qꝛ dō peccauit faciendo duci archā in plaustro: ℣ ob hoc moꝛtuus est oza. ¶Sed istud est ni mis inconuenienter dictum: qꝛ cū oza moꝛtuus est: neces se est ꝙ moꝛtuus fuerit ꝓ ꝑctō suo: ℣ non ꝓ ꝑctō alie no: qꝛ non punitur vnus ꝓ alio sed alia que peccat ipsa punitur. Ezech. 18. ꝑcipue qꝛ oza non erat filius dō. filꝫ aūt maxime paruuli interdū puniuntur ꝓ patribus. sic ꝓꝫ Exo. 34. s. ego sum dns deus tuus zelotes qui punio ꝑctā patrum in filios vsq; in tertiam ℣ quartā generatio nem. idem Num̄. 14. ¶Alq dicunt ꝙ oza ꝑcussus est qꝛ tetigit archā nudam: sed sic tangere non licebat leuitis: imo nec videre eam: vt ꝓꝫ Num̄. 4. qꝛ alioquin moꝛerē tur. ista enim fuit cā vt perirent tot millia viroꝝ de beth samitis. s. qꝛ viderunt archam dni nudam: vt ꝓꝫ ꝑce. lib. c. 6. ℣ ibi declaratū est. ¶Sed istud non stat: qꝛ archa q̄ portabatur de loco ad locum nō erat nuda sed opta: qꝛ deus iubebat eam operiri tribus velaminibus. s. ꝓmo ponebatur sup eam velū qō ꝑdebat ante sancta sctoꝝ. Scō ponebatur velamen de pellibus iacintinis. Ter tio extendebatur desup pallium totū iacintinū: vt ꝓꝫ Nu me. 4. ligabantur aūt ꝓstea ista velamenta: ita vt nullo modo posset archa discoopiri a casu ēt si caderet in ter ram. non q̄ tetigit oza archā nudam. ¶Si aūt velles p teruire dicendo ꝙ archa nunc portabat nuda ℣ oza te tigit eam nudā: adhuc non stat: qꝛ tunc non solū ipse moꝛ tuus fuisset tangendo: sed ēt totus populus peruisset vidē do. nā qui videret archā nudā nisi esset sacerdos moꝛere tur: vt ꝓꝫ Num̄. 4. Simile ēt est de bethsamitis: quoꝝ magna multitudo peruꝛt qꝛ viderunt archaꝫ nudam ꝑce. lib. c. 6. ¶Alq aūt dicunt ꝙ oza moꝛtuus est: qꝛ tetigit ar cham cū esset immūdus. s. qꝛ ipsa nocte cognouerat vxo rem suam: sed nō licebat immundis tangere archā: sed non soluꝫ de archa sed ēt si quis pollutus fuisset in coitu cuꝫ vxoꝛe vel aliaꝫ: nō poterat introire in sanctuariuꝫ: nec accedeꝛ ad res sacras sub pena moꝛtis: vt ꝓꝫ Leui. 15. ¶Sed hoc non vr valde rōnabile: qꝛ tunc cuꝫ oza te tigisset archam dni ante hoc. s. quando ipse ℣ fratres sui posuerunt eam sup plaustrum peruisset tunc: sed non peri uit. ergo vr ꝙ non fuit moꝛs eius qꝛ cognouerat vxoꝛez nocte illa. ¶Josephus aūt. 7. antigtatum dicit ꝙ cū bo ues declinassent archā extendens oza manū suaꝫ ℣ volēs eam retinere cū sacerdos non esset: qm̄ eam attingere p sumpsit extinctus est. ¶Sed hoc non multū stat: qꝛ leui tis non erat illicitū tangere archam: nā ipsi portabāt eā in itinere ex ꝑcepto dei: vt ꝓꝫ Num̄. 4. ¶Nisi forte di cas ꝙ Josephus intellexit ꝙ oza tetigit archā nudā: qō erat illicitum leuitis: vt ꝓꝫ Num̄. 4. Sed ēt hoc nō stat: qꝛ tunc diceretur ꝙ oza tetigit archā nudam: sed hoc su ꝓꝫ improbatū est: qꝛ archa tūc operta erat. ¶Dōm igit ꝙ oza ꝑcussus est a dño qꝛ peccauit: ℣ fuit istud ꝑctm̄ in duobus. Primo qꝛ tetigit archā inhoneste. erat enim ar cha vtensile maxime honoris inter oia vasa sanctuarij: iō non debebat tangi nisi cū magna reuerentia ℣ in necessi tate. in hys aūt duobus peccauit oza. primo qꝛ forte te tigit eam sine necessitate vt pote si boues paꝛ eam incli

Oza moꝛ tuus qꝛ teti git archaꝫ dñi. †
†
†

Q̄. I O. A

Opio Ra. sa. q̄re moꝛ tuus ē oza.

Impugna tio

Alia opio

Improba tio.

3ª positio

Impugna tio

Josephus

Impugna tio

Euasio

Contra B

Rnsio auc. ꝙ i duobus peccauit oza.

Primo

Nota

2ª rō mortis ozę.

Dō valde ꝓtristatus ē ꝓ mortę ozę.

nauerunt ⁊ non erat verisimile aliquaḱ ꝙ ex hoc posset cadere non debebat eā tunc tāgere ⁊ tñ tetigit. ¶Secūdo peccauit: qz dato ꝙ egisset ex necessitate debebat tangere eam cū magna reuerentia. forte aūt tetigit eam irreuerenter: sicut si tetigisset aligd prophanū. Sicr enī est de eucharistia que est cibus: ⁊ si aligs nō fecerit differentiam inter illam ⁊ alios cibos peccat mortaḱ. sic pz p̄ ad cozin. xi. s. probet aūt seipsum homo ⁊ sic de pane illo edat ⁊ de calice bibat: qui enim māducat ⁊ bibit indigne iudicium sibi manducat ⁊ bibit nō diiudicans corpus dñi. i. non faciens differentiā inter corpus dñi ⁊ alios cibos. ꝓportionaliter aūt se habebat archa ad res prophanas vt corpus dñi ad alios cibos: iō si qs tāgeret archā non faciens differentiam inter eam ⁊ res prophanas peccaret mortaḱ: ⁊ hoc vī significare lr̄a dicēs ꝙ deus pcussit ozan sup temeritatē suam. i. ꝓ irreuerentia. naz temeritas significat inconsiderationē ⁊ irreuerentiaz ꝙ aūt ꝓpter tactum arche mortuus fuerit oza pz p̄ paralip. 13. s. iratus itaqꝫ est dñs ꝛ̄ ozan ⁊ pcussit euz: eo ꝙ tetigisset archā. ¶Scōa rō mortis ozę fuit qz portauit archā sup plaustrum cum debuisset portare eam sup humeros. qō pz p̄ paralip. 15. s. tunc dixit dō illicitū est vt a quocunqꝫ portet archa dei nisi a leuitis quos elegit dñs ad portandū eaz: ⁊ sic pctm̄ erat ꝙ portaretur alio modo qꝫ ab ipsis leuitis: ⁊ hoc sup humeros: vt pz eo. c. cum dr̄. sanctificati sunt ꝛ̄ sacerdotes ⁊ leuite: vt portarēt archā dñi dei israel: ⁊ tulerunt filij leui archā dñi sicut preceperat moyses humeris suis in vectibus: ⁊ sic in scōa vice correxerunt se portando archā in humeris: qñ tulerunt eaz in domū dō de domo obededon: qz prima vice errauerant portando eam sup plaustrū. ¶Qz aūt non soluz peccauerunt portando eā in plaustro: sed ēt ꝓpter hoc secuta fuerit mors ozę pz eo. c. cū dixit dō. vos qui estis principes familiaꝝ leuitaꝝ sanctificamini cū fratribus vestris ⁊ afferte archaz dñi ad locū qui paratus ē ei neut a prīcipio: qz non eratis p̄sentes pcussit nos dñs sic ⁊ nunc fiat illicitū gd nobis agētibus: ⁊ sic pz ꝙ ex absentia leuitarū .s. qz ipsi nō impenderunt ministeriū qō impēdere debebant in portatōe arche dñs pcussit ozan. ¶Sed adhuc dōm ꝙ qꝫ iste due fuerint cāe mortis oza: tñ prima fuit p̄cipua. s. qz tetigit archā. qō apparet ex duobus. Primo qz nō fuit pcussus a deo imediate vt posuit archaz super plaustrū: sed postea qñ tetigit eā in via: ⁊ tunc ilico mortuus ē coz̄ archa vt pz in lr̄a. ¶Scōo apparet hoc: qz lr̄a ponit istā tanqꝫ cām p̄incipalē mortis ozę. p̄ paralip. 13. cuz dr̄: iratus itaqꝫ est dñs ꝛ̄ ozan ⁊ pcussit eum: eo ꝙ tetigisset archā dei. ¶Hebrei aūt dicunt ꝙ peccauit oza eo ꝙ voluit tenere archaz: qz in hoc innuebat ꝙ archa posset cadere ⁊ ꝙ indigeret sustentari ab aliquo: sed in hoc negligebat eā: qz ipsa a nullo indiget teneri: sed potius illa portabat portitores suos. vñ dicunt ꝙ qñ archa transducēda est per iordanē ⁊ sacerdotes vellēt eā portare ipsa volauit sup aquas ⁊ duxit secū sacerdotes portantes eā. ita aūt esset nunc: qz lz videret casura nō caderet: qz ipsa teneret seipsam. sed isti fundāt se super ridiculo vt declaratū est iosue. 3. (Cōtristatus est aūt dō eo ꝙ pcussisset dñs ozan.) Dō incepat facere magnā solēnitatem ducēdo archā. nunc aūt per mortē ozę ꝙuertebat festiuitas in planctū iō tristatus est. ¶Jtez oza erat vnus de p̄cipalibus inter leuitas: erat qꝫ ipse p̄cipuus in portatione arche: iō de morte eius non modicū dolēdū erat. ¶Jtē doluit p̄cipue dō: qz cū dñs occidisset ozan portātem archā significabat ꝙ israelite peccassent ducēdo archā. ⁊ hoc erat duꝫ ipsi dō ꝙ desiderabat deo cultū ipēdere. (Et vocatū est nomē loci illius pcussio ozę). i. locus ille vocabatur prius area nachon siue chidon: vt pz supra ⁊ 1. paralip. 13. postea aūt ex nouo casu vocatus est locus pcussio ozę. sed. p̄ paralip. 13. dr̄: vocauit locū illuz diuisio ozę: sed ad idem redit: qz diuisio ⁊ mors idem sunt: cum per mortē diuidat hō a viuentibus. (Usqꝫ in diem hanc.) Jsta sunt verba scriptoris libri huius .s. isaie vel hieremie: quasi dicat non solū vocatus fuit locus ille tūc sic: sed etiā mansit nomen illud vsqꝫ ad tp̄s quo scriptus fuit liber iste: in quo fluxerūt multi āni. (Et extimuit dō dñm in die illa.) Non est sensus ꝙ i illa die incepit dō timere dñm: qz ante hoc semp timebat eū: sed die illa cepit eū plus timere qꝫ solitus erat: eo ꝙ vidit tunc penam apparentē. fuit aūt timoz iste dō seruilis q est ꝓpter penam. nā credidit ꝙ cū nunc pcussisset dñs ozan ⁊ nō videretur multū peccasse: ita posset pcutere euz ⁊ oēs q erāt in domo sua pp parua pctā: ⁊ ob hoc noluit ꝙ eēt archa in domo sua. nō p̄t aūt dici ꝙ iste timoz fuerit filialis: qz iste timoz est nō metu pene: sed pp reuerētiā ne offendat illum quē timet. ēt si non putet sibi ex hoc aliqꝫ penā infligendā esse. dō aūt timuit hic deū solum pp penā inflictā ozę. q̄ erat timoz seruilis. (Dicens qūo ingredietur ad me archa dñi). i. qūo ingredietur in domū meā. nā in domo sua parauerat ei dō locum. nunc autē visa pcussione ozę putauit ꝙ sic posset eum dñs pcutere ⁊ domesticos suos ꝓ aliqua leui culpa: iō renuit accipere illā in domo sua. (Et noluit ad se diuertere archā dñi). i. noluit ꝙ introiret in domū suam: sed ꝙ declinaret ad manenduz in alio loco. (Jn ciuitate dō). i. noluit ꝙ esset in ciuitate dauid. vocatur aūt ciuitas dauid castrū syon in quo habitabat ipse dauid vt declaratū ē ꝑce. c. (Sed diuertit eā in domū obededon). i. fecit ꝙ maneret in domo obededon. iste habitabat in hierūm nō in castro syon: sed in ciuitate inferiori. ⁊ ibi mansit archa ꝓ tunc. (Gethei). i. iste obededon vocabaḱ getheus. non qdē ꝙ esset de vrbe geth qz ista est in terra philistinoꝝ: sed ꝓpter aliquem casum: sicut multi hoies nominantur ꝓpter aliqua accidētia de locis illius vnde nō habuerunt originē vel forte vt qdā volunt vocaḱ getheus: qz stetit in vrbe geth cū dauid qñ descendit in terraz philistinoꝝ: de quo ꝑce. lib. c. 27. erat aūt obededon de israelitis. nam ipse erat leuita ⁊ cōputatur inter cantores constitutos vt canerent ⁊ psallerēt coram archa: vt pz. 1. paralip. 15. ⁊. 16. ⁊ hoc satis verisimile est: qz archa dei que erat vas sanctissimū non poneretur nisi in domo alicuius sacerdotis vel leuite: quia ad istos p̄tinebat ministerium sanctuarij. sic enīz quando archa posita fuit in chariathiariz intulerunt eam in domū aminadab: qz erat leuita. de quo ꝑce. lib. c. 7. Si autem esset iste getheus. i. de vrbe geth: esset natiōe philistinus ⁊ conuersus ad iudaismum: cōuersis autem non sunt cōmittenda magna ministeria fidei: cum dicat apostolus ꝙ opz episcopū non neophitū esse. potissime inter iudeos q conuersis ad iudaismū non dabant aliquā dignitatē: maxime qz gethei erant philistini: ⁊ oēs philistini erant de genere chananeoꝝ. chananei autem non erant p̄mitteni di viuere dato ꝙ vellent conuerti ad iudaismū: sed omnes percutiendi erant gladio: vt pz Deutero. 20. (Et habitauit archa dñi in domo obededō gethei.) Aliqui scribunt obethedon: sed errant: qz in hebreo br̄ obededon. (Tribus mēsibus.) Non habitauit maiori tēpore: qz duid nō permisit. naz ilico vt nunciatū est ei ꝙ benedixisset dñs domui obededon ꝓpter archam trāsuit eam in domū suam. (Et benedixit dñs obededon ⁊ omnez domū eius). i. p̄sente archa benedixit dñs obededon ⁊ omnibus rebus suis. benedictio aūt importat multiplicationē: vt pz. 2. ad cozin. 9. vbi apostolus benedictionē ⁊ auaritiā dicit esse ꝛ̄ria. ¶Queret aligs que benedictio fuit ista facta obededon. ¶Respōdet Ra. sa. ꝙ fuit multiplicatio in p̄role: qz vroz eius ⁊ octo nurus pepererūt in vna vice quelibet sex filios. ¶Hystoria aūt scho. dicit ꝑ hebreos ꝙ vroz obededon ⁊ cōcubine eius ⁊ nurus pepererunt masculos ⁊ iumenta illius habuerūt duplices fetus. ¶Dicendum aūt ꝙ benedictio ip̄ortat multiplicationē ⁊ augmentum. ¶Credendum est aūt ꝙ in illo modico tpe quo fuit archa in domo obededon: multiplicauit deus plem eius ⁊ fructus agroꝝ ⁊ iumētoꝝ ⁊ oēm

Benedixit dñs obededon ⁊ oēm domū suā: qz tenuit archā eius.

Qō. xl. A

Que benedictio fuerit illa.

Ra. sa. hysto. sco.

substantiã eius:deditq; illi hilaritatem 7 salutem.qõ p3: qz lra dicit q benedixit domus obededon:7 oẽm domũ eius:7 sic oportebat q ĩ oibus rebus suis apperet aug^m.

¶Quid fiebat circa archaz domini in domo obededon: 7 an fierent sacrificia. Qõ.XII.

Qõ.12. **Queretur** vlterius quid fiebat circa archã:7 a tẽpore quo mansit in domo obededon.s.an fierẽt sacrificia vel alie cerimonie. ¶Rñdẽ dum q israelite tenebantur quotidie facere sacrificia:7 alias cerimonias cultus de qbus dr̃ per totũ leuiticum 7 in libro Num̃.iste autem nõ iubebãtur fieri cotã archa: sed in loco sanctuary.vnde qñ erat archa intra sanctuarium fiebãt iste cerimonie cotã illa:sed sepata ea a sanctuario manebat necessitas faciẽdi hec i scũario:7 ibi sacerdotes erãt faciẽtes quotidianas cerimonias cultus. erat aũt nunc tabernaculũ dñi in gabaon:7 tbi erant sacerdotes:7 illuc cõueniebat populus ad sacrificia 7 vota 7 ad tres solẽnitates determinatas a lege:qñ omnia hec fiebant in altari holocaustoz:7 super alia vasa sanctuary que oĩa manebãt in scũario:7 nõ ibant cũ archa. Cotã archa autẽ non erat necesse exhiberi aliquas cerimonias cultus dñi:tñ ppter eius magnã sanctitatẽ poterant fieri sacrificia cotam illa que non poterant fieri alĩs extra sanctuariuz.sic p3 ꝑce.li.c.6. quando bethsamite obtulerunt victimas cotã archa veniente de terra philistinoz in agro.Sic etiã nunc qñ archa trãslata est de domo obededon in domũ dõ offerebantur cotam ea victime. ¶Credendũ est autẽ q cũ archa fuerit nũc posita in domo obededon:non ad manẽdũ:sed quousq; deliberaretur sup ea q non exhiberent ei ibi aliq̃ cerimonie:sed solũ maneret in custodia:sic factũ est qñ archa venit de terra philistinoz:nam posita est in domo aminadab.vt p3 ꝑce.li.c.7.7 dr̃ q consecrauerunt eleazarum filium eius ad custodiendũ archaz:in quo inuitur q non posita fuit ibi nisi ad custodiam :7 non ad exhibendum ei aliquas cerimonias:ergo a fortiozi cum in domo obededon deberet manere archa minozi tempore non exhiberentur ei alique cerimonie.

† ¶Nũtiatumq; est regi.) Hic ponit tertiũ huius.c. in quo arche ductio ichoata perficitur:7 dr̃ q nũtiatũ est dõ.s. post tres menses:qz solũ hoc tpe mansit archa in domo † obededon.(Qz bñdixisset dñs obededon).s.dãdo ei sa† lutẽ 7 hilaritatẽ 7 oẽ gaudiũ. (Et oĩa eius).i.ẽt benedixit deus oĩa bona obededõ multiplicãdo illa.s. qz breuiter † fecit eũ crescere in diuitys 7 oibus bonis.que aũt fuerit † ista bñdictio supza declaratũ est.(Propter archã dei.) i.ppter presentiã arche:7 ista fuit cã q̃re dõ voluit ad se Qõ.13. archã ducere vt bñdiceret. ¶Queret aliqs qõ sciA ebatur q ista bñdictio esset pp archã. ¶Rñdẽdũ est q cognoscebatur ex duobus. Primo ex magnitudine sua.nã Cognitũ ẽ ex duobus banc bñdictionẽ esse pp archã. izalĩs boies augeant in bonis sicut cõiter accidit:illa augmẽta sunt parua vel nõ veniunt accumulata. Jn obededon aũtẽ venerunt magna bona qualia nõ solent accidere cõiter. etiam forte venerunt ei aliqua bona que i nullis boibus vel in raris visa sunt:ex quo apparebat nõ venire illud ex cõi fortuna vt ferunt:sed ex spãli dei munere. Primo. ¶Scõo p3 hoc:qz ista bona nunq̃ euenerãt obededon:7 imediate vt archa introiuit in domũ suã ceperunt Scõo. ei bona accumulata venire:7 semp ptinuata sunt vsque quo archa exyt de domo sua.ergo manifestũ est q propter archã benedicebatur. (Dixitq; dõ.) Jsta lra ab ꝑ † loco vsq; ad illũ (Abyt ergo.) nõ hr̃ i hebr̃.sed fuit oliz † glo.interlinearis:7 postea textui mixta est:vel qõ veriuz est hier̃illã addidit eo q vr̃ deficere ẽctuz ad sensum:7 ipse iterdũ suppleuit ea q̃ deficiebãt in hebreo ẽctuz ad sensuz:vt p3 Geñ.4.cũ dr̃.dixit chayn ad abel frẽm suuz egrediamur foras:cũq; essent in agro ꝛc.7 in hebreo habetur dixit chayn ad abel fratrem suũ:7 nõ dicitur qd dixerit:sed segtur.cunq; essent in agro:ideo lra nostra sup † pleuit dicens.egrediamur foras.(Dixitq; dõ).i. intra se proposuit.(Jbo 7 reducam archam domini cum benedictione).i.ducam archam domini ad me cum benedi† ctione quam habet.s.q quãdo erat in domo obededon benedicebat ei:ita 7 nũc haberet secũ illam benedictionẽ 7 benediceret domui dõ:vel intelligitur ducam eam cũ bñdictione.i.in pace 7 hilaritate.s.q nõ accideret ali quod malum eis nunc sicut primo acciderat portãdo archam:7 sic dicimus cõmuniter:vade cum benedictione † dñi.i.in pace.(Jn domum meam).i.in quendam locum † dispositũ ad hoc intra domũ dauid in quo non fierẽt alique ministrationes humane. (Abyt ergo dõ).s.in domum obededon ad ducẽdũ archã:7 nõ fit mentio q ista vice iuissent multi de populo cũ dõ ad ducendũ eã:multi tñ iuerunt.nã misit dõ ad congregãdum leuitas 7 principes populi:7 isti duxerunt archam:vt p3 ꝑ paralip.15.sic etiam colligitur infra in lra cuz dr̃ q partitus est dauid multitudini vniuerse israẽl taz viro q̃z mulieri singulis coliridam panis vnã.ergo ibi erat populus cõgregatus ad ducendũ archã.nã post hoc dr̃ q abyt oĩs populus vnus † quisq; in domũ suã.(Et addurit archaz de domo obede† don).s.in qua manserat tribus mẽsibus ad custodiaz vt p3 supza in lra.(Jn ciuitatẽ dõ).i.in castrum syon i quo morabat dõ.ex hoc aũt aliq volunt q domus obededon nõ est in hierusalẽ:cũ dicat q ducta est archa i ciuitatem dõ.ergo erat extra. ¶Rñdẽdũ q domus obededõ erat intra hierlm.qõ p3:qz cũ ducebat archa:7 transissent sex passus:illi q ducebãt eã imolabãt bouẽ 7 arietẽ.7.i.paralip.15.dicitur q imolabãtur septem tauri:7 septem arietes.Si tñ habitasset in alio loco extra hierusalẽ obededon:nõ sufficiẽssent oẽs arietes 7 tauri terre israel p immolatione hac.erat igitur domus obededon itra hierusalem:nõ multũ distãs a domo dõ.Cũ aũt dr̃ q ducta est archa in ciuitatẽ dõ:nõ vocat ciuitas dõ ipsa hierlm:sed castrũ montis syon qõ erat intra hierlm:7 in illo nõ erãt † nisi atria dõ:7 postea fuit ibi tẽplũ salomonis. (Cuz gaudio).i.archa ducta est cũ gaudio.s.canendo 7 psallendo in vasis musicis:nam oẽs leuite canebãt:vt p3.1.Parali. 15.7 dõ canebat atq; saltabat totis viribus: vt p3 infra in † lra.(Et erãt cũ dõ septẽ chozi).i.erat ppls diuisus:7 ipsi † leuite in septẽ chozos ad canẽdũ 7 psallendum cotã domino. (Et victima vituli).i.quilibet chozus habebat victimam vituli.s.qz postq; trãsissent sex passus q portabant archam quilibet chozus imolabat vnum vitulum 7 vnũ arietem.ista clausula.s.7 erãt cum dauid vsq; huc:nõ habetur in hebreo nec cõiter in biblys:7 tñ rationabiliter addita fuit ad tollendam ambiguitatem:vt infra dicet. † (Cumq; transcẽdissent qui portabant archam dei sex passus.) Jsti portantes erant leuite: qz nũc non portabatur archa in plaustro sicut prius:sed leuite de genere Chaath humeris suis.sicut p3 ꝑ paralip.15, cum dixit dauid illicitum est:vt a quocũq; porteturarcha dei nisi a leuitis quos elegit dñs ad portandũ eam.7 postea eo.capi. subditur.sanctificati sunt sacerdotes 7 leuite vt portarẽt archam dñi:7 tulerunt filij leui archaz dei sicut precepe † rat moyses humeris suis in vectibus. (Jmmolabãt bouem 7 ouem 7 arietem) .i.finitis sex passibus sistebãt q portabant archam 7 imolabantur ista aialia.

¶Quare dauid iussit animalia imolari post portationez arche per sex passus. Qõ.XIIII.

Qõ.14. **Queret** aliquis quare imolabãtur animalia ista A postq; portaretur archa per sex passus.

¶Rñdẽdũ dõ 7 israelite ceperãt portare archaz prima vice:7 pcussit deus ozan:qz erratũ fuit i portatiõe arche. nũc aũt dõ volebat esse nimis solicitus ne accideret aliq̃ percussio similis.7 ob hoc fecit vocari leuitas dicens:qz vos non fuistis presentes ꝓma vice percussit nos dñs:vt p3 ꝑ Paralip.15.7 vt nũc nõ accideret aliqs error ppter quẽ deus puniret illos supplicabãt deo:7 offerebãt ei sacrificia. Vñ postq; leuite portãtes archam trãsissent sex passus:qz dñs conseruauerat eos icolumes in illo spatio

B

Dom^o obededon esse iter hierusalem.

in gratiarum actiones offerebant ista aialia. sic pz.1.paralip.15.ſ.cunqz adiuuisset deus leuitas qui portabant archam.i.adiuuisset eos ad ambulandū z non percussisset illos imolabātur septez tauri.quare aūt potius ista imolatio fiebat post sex passus q̄ post plures vel pauciores: non est aliqua ratio: sed sola voluntas offerentium.

Qō.15. A

Nō est repugnantia i scriptura iz aliq̄ magis aliquā do z aliqñ minus exp̄mat.

¶Queretur vlterius quomodo dicitur hic q̄ imolabant bouem z ouem z arietem.naz.1.paralip.15.dicit q̄ imolabantur septem tauri z septem arietes.supra autē dicit in lr̄a q̄ erat cū dō victima vituli.i. offerebatur vnus vitulus. ¶Respondēdum q̄ ista nō repugnāt:sed scriptura sacra alicubi magis z alicubi minus exp̄imit.sicut est in narratione hystoriarū:qz cum aliqua hystoria bis vel pluries tangitur in scriptura:nō semper enarratur complete:sed alicubi cōplete z in alys locis incōplete:vel i quolibet loco incomplete:dūtamē ex omnibus illis colligatur vna cōpleta narratio.Sic aūt ponitur supra solū vitulus:z hic tria aialia.7.1.Paralip.15.ponuntur.14.

¶Dicendū autem q̄ vtrobiq̄ rōnabiliter ponitur.Pro quo sciendū q̄ quādo dō portabat archam erant leuite distincti in septē chozos:z cum illis totus populus.cum autē deponeretur archa in quolibet illozum chozoz fiebat imolatio vnius vituli z arietis z ouis: z hoc tetigit hic lr̄a solum exp̄imens de imolatione vnius chozi:sed p̄ paralip.15.exp̄imitur de imolatione oīum chozorū simul.iō dr̄ q̄ imolabantur septē tauri z septē arietes:sed adhuc ibi fuit defectus in exp̄imendo:qz debuisset dici q̄ imolabantur septem tauri z septem arietes z septē oues:z tamen ex istis duabus narrationibus simul colligitur vna perfecta.ſ.q̄ imolarētur.21.animalia.hoc autem apparet ex lr̄a precedē.ſ.z erant cum dō septē chori z victima vituli.i.in quolibet illorū chozoz imolabatur vitulus.ſ.postq̄ transisset archa sex passus:z nō solus vitulus:ſz etiā aries z ouis. ¶Queretur vlterius qui erant isti septē chozi q̄ erant cū dō. ¶Rñdendum q̄ dō voluit ducere archam solēniter in domum suā:z ad hoc fecit cōuenire omnes leuitas z sacerdotes vt canerēt z psallerent in vasis muſicis coram illa.z istos distinxit in septem ordines vel chozos:sicut colligit.1.palip.15. cuz dr̄.constituerunt leuitas eman filiū ioel z de fribus eius asaph filiū barachie.de filys ȝo merari z fratribus eorum ethā filiū chasie:z cū eis frēs eoz.isti erāt in p̄ choro solēnioꝛi.deinde dr̄ in scō ordine.zachariā z ben z iaziel vsq̄ ibi z obededon z iehyel ianitores: in quo ordine ponūtur.14.leuite qui erant principes aliozū. z isti faciebant scōm chozū cum dicat lr̄a q̄ erant in secundo ordine. Jn tertio autez chozo erant alij leuite:de quibus dicitur ibi.pozro cantozes eman asaph z ethan in cymbalis eneis concrepantes. Jn quarto chozo erant alij leuite.ſ.zacharias z oziel:z isti cuz alijs cantabant archana in nablis. Jn quinto ordine erat matathias cum alijs z isti canebant in citharis pro octaua. Jn sexto ordine erat conenias princeps prophetie z barachias z elchana ianitozes. Jn septimo ordine erat sebenias cum alijs qui sequuntur:z isti clangebant tubis coram archa dei. Jsta est diuisio chozozum quā aliqui volunt:z verum est q̄ isti leuite erant distincti per septem chozos z in quolibet chozo erant varia vasa musica:qz quidam habebant cymbala enea.z alius chozus cantabat archana in nablis: et alius cantabat in citharis pro octaua: et alij erant ad precinendam melodiam:z alij in tubis vt in littera dicitur. assignatio tamen leuitarum in hys chozis non recte facta est:qz aliqui ponuntur in vno chozo qui erant in alio.de quo magis dicetur in eodē.1.palip.15.

Qō.16. A

Dō distinxit oēs leuitas i.7.chozos vt psallerēt coram archa dñi.

Primus.

Scōs.

Tertius.

Quartus.

Quintus.

Sextus.

Septim⁹.

Qō.17. A

Quod⁹ quo imolabant aialia coā archa.

¶Queretur vlteriꝰ quomō imolabātur aialia ista postq̄ archa transisset sex passus. ¶Rñdendū q̄ leuite cū populo erant distincti in septem chozos in circuitu arche: vt dictū est.cum aūt transisset archa sex passus leuite qui portabant eā:sistebant vel deponebant eā in terra super aliqua stramēta honorabilia: z tunc sacerdotes q̄ erant in quolibet chozo iugulabant vnum arietem z ouem et vitulum: ita q̄ in septem chozis simul essent septē vituli:septē oues:septem arietes:z decoziabātur illa animalia suscepto prius sanguine eoz in vasis sacrificij. portabatur aūt in quolibet chozo vnū altare magnuz plenum igne z ibi ponebant carnes aialium z cremabant ꝑm legem sacrificij:z quousq̄ plene eēnt cremate ille carnes non mouebatur archa de loco in quo erat. z dum fierēt hec leuite z sacerdotes cuiuslibet chozi cantabāt et psallebant in vasis muſicis .z hoc idem fiebat postq̄ transisset archa itez alios sex passus: z sic ꝓtinuatū est vsq̄ ad domuz dō.vñ q̄q̄ domus obededō nō lōge esset a domo dō:magno tpe morati sunt ducēdo archā cū tanta solēnitate. ¶(Et dō saltabat totis viribus ante dñm).ſ.faciebat tripudia coram archa z quoscūq̄ ludos deuotionis z non dissolutionis ad exp̄imēdū affectū suū in deū:erat enim vir valde deicola.(Pozro dō accinctus erat ephod lineo).i.indutus erat quadam veste de lino:z non habebat insignia regalia q: nolebat videri coram dño bonoratus:sed humiliabat seipsum sumēdo vestes simplices. ꝓpter qō indignata fuit michol:z dixit increpando dō: q̄gloziosus fuit hodie rex israel discooperiens se añ ancillas seruozum suoz:z nudatus quasi nudetur vnus de scurris. ¶Queret aligs qūo dō indutus est ephod. nam ephod est vestis vnius sacerdotis sūmi:vt pz Exō. 28.z tñ nullus de laicis indui debebat veste sacerdotali. ¶Rñdendū est q̄ istud ephod quo erat indutus dō non erat vestis pontificis:qz illa erat ex multis coloribus:vt pz Exo.28.habebatq̄ lapides pcciosos. Ephod autem quo dō indutus erat:solū erat de lino:vt dr̄ hic z.1.paralip.15. vnde iterū dr̄ q̄ dō erat indutus tunica bissina. istud autē ephod lineum etiam pertinebat ad leuitas:vt pz de samuele qui erat indutus ephod lineo.vt pz ꝑceden.lib.ca.2.istud autē ephod non solum ad leuitas:sed etiam ad omnes laicos pertinebat:cum nō esset vestis sacra.(Et dō z omnis domus israel ducebant archam testamenti dñi).ſ.erant p̃tes qñ ducebatur:qz ipsi non tangebāt eam.(Jn iubilo).i.in vociferatione.(Et clangoze buccine).i.etiā clāgebāt buccinis coz̄ archa.per ista duo itelligunt oēs solēnitates que fiebāt coz̄ archa. ſ.per iubilū intelligunt oēs melodie:z per clāgoz̄ tube itelligunt oīa vasa musica in qbus canebāt.sic dr̄ ꝑ palı. 15.dauid z vniuersus israel ducebant archā federis dñi in iubilo z sonitu buccine:z tubis z citabalis z nablis et citharis cōcrepantes.(Cūq̄ intrasset archa dñi in ciuitatem dauid michol filia saul ꝓspiciēs p fenestrā).ſ.archa erat extra ciuitatez dauid.i.extra castrū montis syon in domo obededon.z cum introiret in castrum michol manebat in palatio regis qz non iuerat cum ceteris mulieribus ad portandum archam:z tunc respiciens per fenestram vidit dauid z oēs portantes eam. (Uidit regē dauid subsilientem atq̄ saltātē.)Subsilire est modicū saltare:sicut subridere est modicū ridere:z saltare est totis viribꝰ hoc agere.sic dr̄ supra. Dō saltabat coz̄ dño totis viribus.z est sensus q̄ dō aliqñ saltabat aliqñ tripudiabat.sic hr̄ in heb.vbi nos dicimus saltantem z subsilientem.(Coram domino).ſ.coram archa in qua specialiter erat deus:qz super eam inuocatum est nomen dei sedentis super cherubin.vt patet supra in littera. (Et despexit eum in corde suo).i.non reputauit eum virum magne auctoritatis cum non ostenderet grauitatem in factis suis:sed saltabat z subsiliebat quod pertinebat ad quādam puerilem letitiam z leuitatem.

¶An dō peccauerit saltando coram dño. Qō.XIX.

Queret aligs an dō saltādo z subsiliendo coram dño peccaret. ¶Aligs dicet q̄ sic:qz p ꝑ diminuebat dignitatē suā.na rex ē psona honorabilioꝛ i toto pplo ad cuiꝰ dignitatē ptinet grauitas q̄dā i habitu z moꝛibus.si aūt leuitatē puerilē habeat ꝓtēnitur dignitas sua.quod malum est: qz ex hoc sequitur violatio iurium

Qō.19. A

Pria opi.

cum defensoꝛ

cum defensoꝛ iurium contẽnitur.tenentur igitur omnes rectoꝛes populoꝝ 7 potissime prelati obseruare grauitatem in actibus 7 habitu 7 modestiaꝫ in singulis rebus: alioquin si ꝓpter eoꝝ leuitatem contemnitur popularis disciplina:vt qꝛ nõ attẽdit ad eos nisi vt ad pueros peccant moꝛtaliꝛ p hoc ipsum ꝙ se cõtemptibiles reddunt.

Alia opi.

¶De dõ aũt sic erat quodãmõ:nã ipse apparuerat leuis in duobus:ꝑ qꝛ saltabat 7 subsiliebat qõ ad pueriles ludos pertinet 7non ad graues moꝛes. Scõo erat leuis qꝛ exutus regalibus insignys induit se tunica bissina:vn de quodãmodo rõnabiliter indignata est michol redarguens eum.¶Dõ tñ excusaꝫ eo ꝙ egerit oĩa ista ex affectu coꝛdis.Erat.n.vir valde deicola 7 nesciẽs q̃liꝛ deo placeret humiliabat se coꝝ eo q̃ꝫtum poterat:7 faciebat hec ex affectu.iõ q̃q̃ ista ꝑm se non essent regi digna:tamen deus accipiebat illa nimis in dõ. vñ q̃q̃ fuerit increpatus a michol non ꝓpter hoc erubuit tanq̃ male egisset:sed potius dixit:ludã 7 vilioꝛ fiam ante dõm qui elegit me.si tñ dõ egisset ista ex gaudio coꝝ populo 7 non ad solẽnitatem arche:satis vꝛ ꝙ peccasset grauiter minuens auctoꝛitatẽ suã.¶De prelatis aũt nostris dõm est ꝙ q̃tũcunq̃ sint deicole 7vellent vt se humilient ista facere ad deum peccarent:qꝛ deus in illis vult grauitatem.Nam quomodocũq̃ ista facerent minueꝛẽt eoꝝ auctoꝛitas:nec solũ de hys que sunt totaliꝛ secularia.sed ẽt si sint aliq̃ spũalia in ꝗbus vellẽt se humiliare prelati si ad officiũ eoꝝ nõ pertinẽt 7 nõ fit ex necessitate:peccãt. vt si eꝑs vellet subministrare sacerdotibus dicẽtibus missam sicut subministrant paruuli assistẽtes eis: aut vellet canes eicere de ecclesia:vel cõtinue assistere cantãtibus in choꝛo 7 cantare cum eis:7 generaliꝛ in oĩbus alys in ꝗbus notabiliter ꝑderetur grauitas sua. nam in talibus dõm ꝙ peccaret moꝛtaliꝛ semper:ẽt si ex humilitate hoc ageret.¶Sed dõm ꝙ humilitas eꝑi dꝫ eẽ in aĩo:ita ꝙ bẽat aĩum paratũ humiliãdi se in ꝗbuscũq̃ rebus ẽt ministeꝛia ancillaria qñ oꝑtuerit ꝓ salute aie sue vel gregis sui:sicut fecit vir ille laudabilis quẽ valde cõmendat Greg⁹in 4° dialogoꝝ.s.paulinus ecclesie nolane eꝑs:qui vt redimeret gregem suum qui a barbaris premebatur seipsum vẽdidit deposito eꝑali habitu:7 factus est hoꝛtulanus regis:qõ cũ postea cognitum esset de viri ꝓudẽtia 7 de benignitate sua erga gregem ipse cum toto grege libertate donatus est. Cũ aũt casus necessitatis aut euidentissime vtilitatis non occurrit:studeat eꝑs in oĩbus suã seruare grauitatem ne contemnatur disciplina ecclesiastica:7 in hoc apud deũ nimis meꝛetur. Per quoscũq̃ aũt actus prelati ecclesiaꝝ pdũt grauitatẽ suã i opinione subditoꝝ peccant.Sic.n.admonebat apls dicẽs:in omnibus exhibẽtes vos sicut dei ministros ne vituperet ministeriũ vestrũ.vt dꝫ 2ª ad choꝝ.c. 6.Uituperat aũt ministeriũ prelatoꝝ qñ per aliquẽ actus eoꝝ perditur ipsoꝝ grauitas 7 opinio. ¶In dõ aũt tolerata sunt hec ex feruoꝛe religionis:ẽt qꝛ populus non scãdalizabatur in illo:sed magis putabat eũ dignũ honoꝛe:qꝛ coꝝ deo se humiliabat.etiã qꝛ Dõ erat dñs tẽpoꝛalis:7 in istis nõ regitur tãta grauitas:sicut in ecclesiasticis ꝓlatis.¶(Et introduxit archã dñi).s.in domũ suã. (Et posuerunt eam in loco suo).i.in loco quẽ cõstituerat ei dõ.(In medio tabernaculi qõ tetenderat ei Dõ.) i.archa erat in quadã domo segregata intra palatiũ dõ 7 in illa posuit dõ qõdã tẽtoꝛiũ magnum 7 pulchꝛum de pellibus 7 illud extẽdit.s.per funiculos suos 7 paxillos: sicut extẽdunt oĩa tẽtoꝛia i cãpo:7 posuit archã ĩtra illud tẽtoꝛiũ.hoc dꝫ seq.c.cũ dixit dõ:videꝫ ne ꝙ ego habitẽ in domo cedrina:7 archa dei posita sit in medio pelliũm:7 tñ non diceretur esse in medio pelliũ nisi esset in tẽtoꝛio facto de pellibus.(Et obtulit dõ holocausta coꝝ dño 7 pacifica).i.nõ solũ offerebantur victime coꝝ archa qñ poꝛtabaꝫ:sꝫ ẽt postq̃ collocata est dõ obtulit holocausta dño 7 pacifica.Differunt aũt ista duo:qꝛ holocausta sunt

Potẽt ꝓlati.

B

Humilitas eꝑi q̃lis eẽ debeat.

† †

† sacrificia que totaliter ꝓueniũt deo 7 cremãtur in altari.Pacifica aũt sunt sacrificia quoꝝ solum cremantur adipes.Reliqua autẽ ꝓueniunt partim sacerdotibus 7 partim offerẽtibus.hec patẽt Leui.1.iuncto.3.7.7.

¶Cui ꝓueniebant iura istoꝝ sacrificioꝝ que imolabantur coꝝ archa. Qõ.XX.

Q.õ.20.

A

Queret aligs de iuribus istoꝝ sacrificioꝝ cui ꝓueniebant:nam multa oblata sunt illa die.¶Respõdendum est ꝙ hic offerebãtur duplicia sacrificia.s.holocausta 7 hostie pacifice:7 hoc per oẽs septem choꝛos leuitaꝝ.¶De holocaustis dicendũ ꝙ nihil de illis ꝓueniebat cuiquã:sed cremabant oẽs carnes 7 adipes:vt pꝫ Leui.1.Manebat aũt sola pellis:7 illa cedebat in ius sacerdotis qui imolabat holocaustuꝫ:vt pꝫ Leui.6. Si autez essent hostie pacifice offerebantur solum in altaribus adipes:vt pꝫ Leui.3.Cetera autẽ ꝓueniebant sacerdotibus 7 offerẽtibus.s.petusculũ 7 armus dexter cedebant sacerdoti imolanti:7 ꝓueniebant ei 7 toti familie sue ad comedendũ.s.tam filys q̃ filiabus q̃ seruis:vt pꝫ Leui.9.7.22. cetere autem carnes ꝓueniebant offerentibus.Credendũ est aũt ꝙ dõ obtulerit oĩa sacrificia illius diei ad honoꝛem arche:cum ipse fecisset eã duci in domũ suam:7 sic ꝓueniebãt ei oĩa iura hec de carnibus:credẽdum est tñ ꝙ ipse distribuerit ea per populum:dando oĩbus mãducare ad gaudiũ illius festiuitatis.nã 7 ꝓter hoc dedit cuilibet de populo assaturam bubale vnã 7 similã frixã oleo.vt pꝫ ifra. ¶Queretur vlterius postq̃ fuit posita archa i domo dõ:an fiebant coꝝ ea aliqua sacrificia aut cerimonie.¶Aligs respõdebit ꝙ nõ:qꝛ sic dictũ est supꝛa.q.12.ꝙ nõ fuerunt facta sacrificia nec cerimonie coꝝ archa duꝫ maneret in domo obededon:nec in domo aminadab.¶Sed dicẽdum est ꝙ dõ qñ posuit archaꝫ in domo sua habebat intentionem fabꝛicãdi ei templum in quo esset archa cum oĩbus vasis sanctuary sicut ipse dixit ad ꝓphetã Nathã 7eq.c.ꝙ vellet edificare tẽplũ dño:7 qꝛ si tẽpluꝫ illud fuisset edificatũ in eo fuissent facta sacrificia:voluit dõ ꝙ coram archa eo tꝛe quo ibi maneret offerẽtur sacrificia. qõ pꝫ:qꝛ ĩmediate vt posita est ibi Dauid obtulit coꝝ illa holocausta 7 pacifica:vt pꝫ hic: iõ dõm ꝙ toto tẽpoꝛe quo mansit archa in domo dõ qõ fuit toto tẽpoꝛe regni eius super ĩsrael vsq̃ ad tertiũ annum regni salomonis fecit dõ de sumptibus suis exhiberi p singulos dies magnum cultũ deo coꝝ archa. vñ ipse constituit ministros de leuitis vt cãtarẽt quotidie coꝝ illa 7 alios vt ꝓpheta rent:7 alios vt psallerẽt in varys musicis instrñs. Nam asaph erat ꝓnceps ꝓmus oĩum ministroꝝ archę:7 zacharias erat ꝓnceps scõs.Asaph enim canebat in cymbalis: aly aũt psallebant in psalteryo 7 lyris:sacerdotes ẽo canebant tubis.isti aũt tã sacerdotes q̃ leuite multi erant: sed distincti sunt per vices suas.s. vt diuersis tẽpoꝛibus ministrarent.Obededon aũt 7.68.fratres eius facti sunt ianitoꝛes arche.cõstituit ẽt sacerdotes ad imolãdũ quotidie coꝝ archa.de hys oĩbus pꝫ.1.parali.16. Omnia ẽo hec soluebat dauid de ꝓpꝛys expensis:qꝛ ista nõ erãt sacrificia publica sed ꝓpꝛia.ẽt qꝛ dõ fecerat adduci archam in domũ suã. ¶Queretur vlterius an ꝓpter sacrificia 7 cerimonias que fiebãt coꝝ acha cessarẽt cerimonie q̃ fiebant olim in sanctuario.¶Aligs dicet ꝙ sic:qꝛ oliꝫ qñ archa erat extra scũariũ i domo aminadab cũ nõ fierẽt coꝝ ea aliq̃ cerimonie:sꝫ solũ maneret ibi i custodia:vt dicẽtum est ꝑce.li.c.7.fiebant sacrificia 7 cerimonie in vbe nobevbi erat tabernaculũ:vt pꝫ ꝑce.li. ca.21.nunc ẽo offerebãtur sacrificia coꝝ archa 7 fiebãt cerimonie 7 cantica:ideo vꝛ ꝙ non erat necesse iam aliquid fieri in scũario.¶Rñdẽm ꝙ necesse erat ꝑm legez fieri in scũario nũc sacrificia 7 alias cerimonias .qõ pꝫ: qꝛ moyses fabꝛicauerat altare eneũ.Exo.27.7 iussuꝫ erat ꝙ sup illud offerrent oĩa holocausta.ẽt q̃cũq̃ i leuitico 7 i alyꝫ locis dꝛe oblatiõe sacrificy subijcit ꝙ imolabaꝫ

Q.õ.21.

A

An facta fuerunt sacrificia coram archa i domo dõ

Q.õ.22.

A

An cessauerũt sacrificia q̃ olim fiebãt i sanctuario ꝓp sacrificia arche.

Scõa põ.

coram hostio tabernaculi:immo Leui.17. dicitur ꝙ qui cunq; offerret sacrificiū ⁊ non duceret illud ad hostium tabernaculi reus esset tanq; si sanguinē effudisset.nō ergo ꝓpter sacrificia que fiebāt coꝝ archa poterant cessare sacrificia iussa fieri in lege cum coꝝ archa nō imolaretur iure cōiseu dispēsatione vel priuilegio. ¶Ideo dicendū ꝙ cum dns iusserit quotidie fieri sacrificiū matutinum ⁊ vespertinū quod vocatur iuge:⁊ in sabbatis ⁊ alys festiuitatibus alia sacrificia spālia:de quibus omnibus numeri.28.⁊.29.ista debebāt fieri tēporibus suis in sanctuario ⁊ nō coꝝ archa:⁊ si quis cōtra niteretur peccaret grauissime.erāt ēt alia sacrificia ⁊ cerimonie ex necessitate:vt in muliere post partū.Leui.12.⁊ in emundatione leprosoꝝ:de qua Leui.14. Jn bis ⁊ alys sikibus necesse erat fieri imolationes ⁊ cerimonias in sanctuario: cū lex hoc expressisset.Si qs autē hoc faceret coram archa:peccabat mortalr ⁊ nō satisfaciebat: sed tenebatur itez hoc facere in sanctuario. ¶Jtē in votis:si qs vouisset aliqd offerre etiā si non noiasset locum tenebat illud offerre in sanctuario:nisi expresse noiasset in voto quod vouebat offerre tale sacrificiū coram archa:qz tunc cuz vota a pncipio sint libera pōt quilibet apponere quamcūq; ꝓditionem voluerit:dum tñ licitaz:⁊ sic poterat vouere offerre in quocūq; loco vellet:dūtamē non esset a lege reprobatus.postq; aūt vota sunt emissa sunt necessaria:iō si a pncipio vouens nullā cōditionē apposuisset:ēt si postea velit non pōt eam apponere:sed sunt vota intelligenda ꝑm interpretationem iuris cōis:⁊ sic cum lex iuberet omne sacrificiuz offerri ad hostiū tabernaculi.Leui.17.si quis voueret offerre:⁊ non nominaret locū:etiaz si postea vellet offerre coꝝ archa nō posset:qz lex interpretatur ꝙ debeat offerri i sanctuario. Jn sacrificys autem spōtaneis erat licitū ꝙ offerret illa quicūq; vbi vellet siue in sanctuario siue coꝝ archa:eo ꝙ sacrificia spōtanea sunt libera simplr ⁊ omni tēpore:iō potest qcunq; offerre illa vbi voluerit:dūtamē non sit locus ille prohibitus a lege. ¶Hec aūt omnia patent ꝑ paralip. 16. vbi dicitur ꝙ dō ꝓstituit sadoch sacerdotē magnuz ⁊ fratres illius sacerdotes coꝝ tabernaculo dñi in excelso : quod erat in gabaon vt offerrent holocausta dño super altare holocaustomatis iugiter mane ⁊ vespere iuxta omnia q̄ scripta sunt in lege dñi. Cōstituit ēt in eodē sanctuario leuitas ad canēdum semper coꝝ dño in tubis ⁊ cimbalis: ⁊ omnibus organis musicoꝝ:quoꝝ principes erāt eman ⁊ idithun ⁊ consequenter filij eorum:vt p3 ca. allegato. ¶Dicēdū igitur ꝙ in sanctuario fiebāt omnia que solebant fieri a pncipio cū archa ⁊ sanctuariū erant simul.ea aūtē que nūc fiebant coraz archa:erāt supererogationis ⁊ non diminuebat ꝓpter hoc aliqd de illis que fieri solebant prius in sanctuario. ¶(Cūq; cōplesset.) Hic ponit liberalitas dō ad populū dando singulis munera ꝓpter honorem arche nunc adducte.⁊ dr. (Cūq; complesset offerens holocausta ⁊ pacifica) .i.postq; cōpleuit offerre holocausta ⁊ hostias pacificas.dicunt aūt ista cōpleri qñ carnes aīalium oblatoꝝ totaliter cōbuste sunt in altari:⁊ tunc nihil manet explendū de cerimonys sacrificij. Jntelligitur aūt hoc de sacrificys que obtulit dauid coram archa postq; illa posita est in loco suo. (Benedixit ppl'o in noie dñi exercituū).i.orauit sup illos benedictionē ꝓferens nomē dñi:⁊ dicēs dns exercituz benedicat nobis. (Et ptitus est mltitudini vniuerse israel).i.diuisit cibos p totā multitudinē. Est aūt sensus ꝙ totus israel ꝓuenerat ad istā scōaz portationē arche.sic p3.1.pal.15.ſ.ꝓgreg auit dō vniuersuz israel i hierlm vt afferret archa dñi in locū suū. Cōuenerāt aūt ex deuotione ad hāc portationem tā viri q̄ femine:iō dō ad honorē festiuitatis arche voluit dare cibos oi populo q ꝓuenerat. (Tā viro q̄ mulieri).i.venerūt viri ⁊ mulieres ⁊ oibus dedit portiones equales. (Singulis colliridā panis vnā.) Uocat colliridā panis aliqs qui sufficit homini ad comedendū ꝓ semel.⁊ hebreo hr (torta) .ſ.ꝙ dedit singulis tortā panis. (Et assaturā bubale vnaz) .i.dedit cuilibet de carnibus bubale vnaz assaturam.i.tm̄ q̄tum sufficeret vni homini ad comedenduz postq; esset assatum.Sic p3.1.paral.16. ſ.diuisit vniuersis per singulos a viro vsq; ad mulierem tortā panis ⁊ partez asse carnis bubale.Est aūt bubalus spēs quedā bouis:qui differūt ab alys bobus in figura ⁊ q̄litate ⁊ labore:⁊ sunt bubali quasi boues agrestes.(Et similā frixam oleo.) Est enim similapanis factus de farina delicata ⁊ est panis leuis.Frigebat aūt in oleo sicut deberet coqui in clibano:⁊ de hys ꝙsuetum erat offerri cum sacrificys:vt p3 Leui.2.⁊.7.dabatur aūt cuilibet de populovna similafrixa.i.vnus panis de simila:qz iste reputabatur cibus spālis.Jn hebreo hr. (Unā phialā vini).i.dedit cuilibz vnā phialāvini:⁊ hoc satis ꝓueniebat: qz cum dedisset panē ⁊ carnes cuilibet de populo:debebat dare eis vinū vt esset plenus cibus:ꝙponitur hic(Assisa)in hebro ꝓphiala.Alibi tñ nō significat phialā:ſz poma vel flores.Juxta illud canticoruz.2.fulcite me floribus ⁊ stipate me malis qz amore langueo.⁊ vbi ponit littera nostra floribus.in hebreo habet assisa. Hiero.tamē voluit ꝙ assisa acciperetur hic ꝓ simila frixa oleo.nec obstat ꝙ hebrei cōiter exponāt de phialavini:qz nomina apud hebreos sunt multū equiuoca:⁊ quidā exponunt ea sic:alij ꝛ̄o aliter. (Et abyt omnis populus) .i.recessit a domo dō vbi posita fuerat archa postq; singulis distributus est cibus. (Unusquisq; in domū suam).i.in hospitium suum:nā non habebant oēs hy qui conuenerant domos in hierusalem:qz cōuenerant de toto israel:vel dicit vnusq; in domum suā.i.in terrā suam vbi habebat domuz:nā postq; susceperunt cibos a rege posita archa in loco suo:nihil habuerūt facere in hierusalē:ideo recesserunt in loca sua. (Reuersusq; est dō).i.cessauit iam ab illa occupatione quase occupauerat circa solēnitatē arche ducende. (Ut benediceret domui sue) .i.cōuertit se ad habendum iam curam de familia sua ⁊ rebus suis:nam dum solēnitas arche ducende durauit non habuit dauid curam de vlla re alia:qua expleta redyt ad habēdum curam de domo sua.⁊ dicitur benedicere.i.augere:qz per curam patrisfamilias augētur res domestice:vel dicitur ꝙ reuersus est vt benediceret domui sue.i.vt letaretur cum domesticis suis. (Et egressa Michol.) Hic ponitur dauid vera humilitas.ſ.qz q̄q̄ increpuit euz michol vxor sua:nō respōdit ei dure sed humiliter.⁊ dr. (Egressa michol filia saul in occursum dauid) .i.quādo dauid finito ministerio arche redyt in domū suam:michol vxor eius que manserat in domo exiuit obuiam Dauid ad honorandum eum:⁊ tunc increpuit illum. (Et ait q̄gloriosus fuit hodie rex israel.) Jronice dicuntur hec ⁊ modo irrisorio:ita vt ex modo ꝓferendi videātur contrarium importare.q.d.multum vituperatus fuit hodie rex israel. (Discooperiens se ante ancillas seruoruz suoꝝ.) q.d.magnū dedecus fuit discooperiendo se.Dixit autez hoc michol qz Dauid exuerat se insignys regalibus ⁊ indutus fuerat tunica bissina. vt p3 ꝑ paralip.16. qui habitus pertinebat ad hoīes parui honoris ⁊ status:ideo q̄q̄ dauid fecerit ꝓtra dignitatez regiaz saltando ⁊ subsiliendo coram toto populo tñ itolerabilius visum est michol ꝙ rex nudauerit se : ga saltatio aliqualiter poterat tolerari:⁊ ob hoc non increpuit eū de saltatione.Dicitur autem ante ancillas seruorum suorum : qz pro turpiori habuit michol ꝙ dauid apparuisset nudatus coraz feminis q̄q̄ coꝝ viris:qz sicut mulier si facit aliquid turpe:magis debonestat si coꝝ viris illud faciat q̄q̄ coꝝ feminis:ita ⁊ vir faciens aliqd turpe:magis est iglorius coꝝ feminis q̄q̄ coꝝ viris.(Et nudatus q̄si vnus de scurris) .i.talr nudatus est q̄liter nudātur scurre.i.viles homines.Jn hoc enim dure locuta est michol:quod forte egit ex magnitudine doloris concepti pro vilificatione dauid:vel qz dō tolerabat Michol: eo ꝙ diligebat eam nimis:⁊ ipsa ex confidentia

B Sacrificia quotidie fiebant i sanctuario.

C Liberalitas Dō erga ppl'm.

D Collirida quid.

E Bubalꝰ qd

Simila.

F Humilitas Dauid.

confidentia locuta fuit hec. (Dixitq; Dauid ad Michol † viuit dñs).i.iuro per vitā dei vel per deū viuū. (Quia ludam ante dñm).q.d.verū est q; ego alias ad solaciū non debuissem nudari 7 saltare:7 tñ ad honorem dei coram archa sua nō est mihi dedecus q; luseriz:nec doleo q; ꝑ fecerī:sz ꝓpono ex hic istud abūdātius facere. (Qui † elegit me).i.ludaz coꝝ dño qz me elegit in regē.q.d. ego teneor deo ꝑ dēr istū honorē ludēdo coꝝ eo:velut si eēm hō pue ꝓdōnis:eo q; ipse me elegit in regē:qō fuit Qō.23. maximū bñficiū cum ꝓius essem pastor. ¶Queret aliqs qūo Dauid dixit hic q; luderet coꝝ dño eo q; elegerat eū:nā deum diligere debemus 7 honorare ꝓpter seipsum qz sūme bonus est:7 non ꝑcipue ꝓpter beneficia nobis tradita.nā qōlibet bñficiū nobis traditū minus est q; infinitum:bonitas autē dei īmensa est:magis ergo ille naturaliter mouere pōt nos ad diligendum 7 colendum deum:q; beneficia collata.q;q; igitur simplices qui deuz non nouerūt colant eum ꝓpter beneficia collata vel qz maiora sperant:viri tamē sapientes deum ꝓpter seipm solum colunt:7 sic Dauid cum esset vir sanctus debebat deum colere ꝓpter se:7 nōqz īstituerat eum regem. ¶Rñdē q; homo tenetur ad colendū 7 diligendū deū in gradu in quo colit:qz deus est 7 nō qz bñfactor. Unde dato per impossibile q; aliqua creatura potuisset nobis facere 7 fecisset oīa beneficia que deus egit:nō teneremur ei impendere latriam quā deo impendimus : īmo si impenderemus peccaremus mortaliter:deo aūt etiā si eēt possibile q; nihil nobis bñfaceret ꝓpter hoc q; deus est: teneremur impendere cultum latrie. ¶Sic aūt Dauid deum honorabat cultu latrie qz solū deus erat:7 nō ꝓpter bñficium impēsum:ista tñ latria nō est totaliter determinata.s.ad tales vel tales cerimonias:vel ad exhibēdum tantū vel tantū:iō cum hoīes impēderint deo latriā q;tum voluerint:qz deus est:ꝑñt impendere spāliter alia obsequia deo qz bñfactor est:7 sic Dō nō tenebat spāliter ad istō obsequiū qō nūc ꝑpēdebat:sz voluit illud ꝑpēdere spāliter i recognitionē bñficij magni suscepti.s. qz elegerat eū i regē. ¶Cū aūt obycit q; Dō dēbat potius ꝑpendere istud deo qz deus erat.Dicēdū q; Dō impēderat deo cultum latrie ad quā tenebatur ex lege:7 hoc qz deus erat: nunc aūt voluit facere aliquid supererogationis portando archā 7 ludendo coꝝ ea:7 hoc habēdo spālem intentionem ad bñficiū collatū 7 non ad deū:qz deus est. (Potius q; patrē tuū 7 q; oēz domū eius.) Istud fuit impro- † perium michol qz Dō īproperauit ei domū patris sui:dicens q; debebat ludere coꝝ dño potius ipse q; quilibet alius hō.s.qz deus ei magis benefecerat q; alys cum noluisset eligere Saulē in regē nec aliquē de domo sua:sz reprobatis illis elegit Dauid. ¶Queret aliqs qūo Qō.24. dixit Dō q; deus elegerat eum potius q; saul 7 aliquem de domo eius:qz saul regnauit tota vita sua sicut Dō : ēt de domo saulis accepit deus aliquē in regē.s.ipsum hiſ- A boseth:vt ꝓz supra.2.c. ¶Rñdē q;tum ad domuz saulis Nullū elegit deus de domo saul ad regnanduz sed de domo dō. q; deus nullū elegit de domo illa ad regnādum:si iā oēs reprobauerat:vt patet ꝑcedē.li.c.15.7.28.s.q; deus scidit regnū israel a saule 7 tradidit illud dauid. ¶Cū autē obycitur de hisboseth qui fuit rex de domo saulis.Dicendū q; hūc nō elegit deus in regē:sed per humanā importunitatē ꝑcuratū est q; esset rex.s.qz Abner iduxit ad hoc totū populū.vt ꝓz supra.2.c. ¶De saule aūt dicenduz q; deus elegit eū in regem a ꝑn°:postea tñ reprobauit eū 7 voluit de electione illa.sic ꝓz ꝑcedē.li.c.15.s.factuz est verbum dñi ad samuelē dicens:penitet me q; cōstituerīz saul regem qz dereliquit me:dicebat ergo dō q; saul nō fuit electus eo q; statiz fuit reprobatus:sicut ille g natus statim moritur dr nō natus:7 hr tanq; nunq; fuerit homo: vt ꝓz extra de verboꝝ significa.c.naz 7 ego. Dauid autē erat electus a deo vt nunq; reprobandus : quia deus dixerat de eo ꝑcedē.lib.c.13. Inueni virū iuxta coꝝ meū: 7 sequēti ca.dicit q; deus stabiliret thronū dauid in eternum:non sicut fecerat in saule quez expulerat a facie sua: ideo dicebat de se q; erat electus. ¶(Et ꝑcepit mihi vt † essem dux sup israel).i.disposuit de me q; ego essem rex israel:ista dispō siue ꝑceptū hr ꝑcedē.lib.ca.13.s. quesiuit sibi dñs virum iuxta coꝝ suū:7 ꝑcepit ei vt esset dux sup populū suum:7 istud intelligebatur de Dauid:vocat aūt hic dō dux.i.rex. Sic.n.ꝓz ꝑce.lib.c.9.cū dixit deus ad samuelē:7 cras mittā ad te virum de terra beniamin 7 vnges eum ducē super populū meū:7 tñ saul rex fuit:7 sic dux ꝓinceps 7 rex idē signant:lz non ꝙuertibiliter. (Et † ludam).s.tripudiando 7 saltando coꝝ dño.i.non doleo q; luserim:sed ꝓpono vlterius ludere:qz in hoc non male egi. (Et viliorfiam plusq; factus sum) .i.ego humilia- † bo me magis me nudando 7 saltādo coram dño q; ꝓius saltaueram:7 si forte in hoc vilis sum ego fiaz vilior exercitādo magis ista.sunt aūt hec verba reprehēsoria ad michol:qz ipsa mordaciter increpuerat dauid: non.n.putabat dauid se ex hoc vilē efficī:sed magis honorari cum ꝓpter deū se humiliaret. (Et ero humilis i oculis meis.) † i.ego humiliabo me ꝓz extimationē meā.s.q; q;q; alij homines existimēt viz magnū me qz sum rex:tñ ego in coꝝ de meo extimabo me tanq; nihil sim:7 hoc ꝓpter deū qui benefecit mihi.Unde nō solum existimabat se dauid paruū hoīem:sed etiā existimabat se vt bestiā qñ considerabat deū benefactorē suum:vt ꝓz ꝑs.72.cuz dr:vt iumētum factus sum apud te 7 ego semper tecū. Accepit autē Dauid magnā humilitatem sciēs q; Saul assumptus fuerat in regē ꝓpter humilitatē 7 postea reprobatus fuerat ꝓpter supbiā:vt ꝓz ꝑce.lib.c.15.s.7 ait samuel:nōne cuz paruulus esses in oculis tuis:caput in tribubus israel factus es:7 postea segtur ibi qūo deus reprobauit illū ꝓpter supbiā:voluit ergo dauid semp tenere humilitatem ꝑfundam:ne dignus esset ꝑuari regno collato. (Et cū an- † cillis de qbus locuta es glorioſior apparebo) .i.q;q; tu putas q; ego vilificatus sum ludēdo nudus coꝝ ancillis seruoꝝ meoꝝ:tñ nō fuit hoc verum:ideo ego ludā rursus † coꝝ dño. (Et apparebo glorioſior.)scz in oculis dei:qz tunc deus magis me reputabit q; si indutus regalibus insignys superbirē. Uel apparebo glorioſior cum ancillis de quibus locuta es.i.ille ancille reputabūt me glorioſum sic ludentē coꝝ domino.q;q; tu reputes me vilificatuz:7 apparebo glorioſior.s.in oculis meis: qz ego maxime me existimo cum nudus coram dño salto:q; cuz indutus regalibus insignys in magnifico throno sedeo.

¶An Michol peccauerit increpando Dauid qz saltrabat coram domino. Qō.XXV.

Queret aliquis an michol peccauerit increpando dauid q; saltauerit coꝝ dño. ¶Rñdē vr q; sic:qz deus nō puniuisset eam nisi peccasset: pena tñ subditur hic īmediate:q; michol nō est natus filius vsq; ad diē mortis sue:ergo peccauit.nec valet si aliquis dicat q; hoc factū est:qz erat sterilis:qz hoc non cōstat:7 si cōfiteamur q; sterilis erat:superuacuuz erat dici hic q; nō est natus ei filius. ¶Si autē dicas q; istud euenit ex alia cā:nō est rōnabiliter dictum : qz scriptura non posuisset istud hic de michol:nisi habuisset aliquam colligantiam cum hys que dicuntur hic : sed hic dicitur de increpatione eius ad dauid: iō videtur dicendū q; ꝓpter hāc increpationem punita est a deo ne haberet filios. ¶Sciēdū aūt q; michol peccauit 7 nō nimis:7 nō fuit b q;si malo alo increpuisset dō:sed qz nō tenuit modū increpando. Nam michol diligebat nimis dō magis q; ꝑez suū:7 liberauit eū semel a morte:vt ꝓz ꝑece.li.c.19. Dauid quoq; diligebat eā nimis:nam fecit illā ad se reduci q;q; cognita fuisset ab alio viro : nec voluit videre Abner quousq; duceret eam sibi:vt patet supra tertio.ideo ipsa nō increparet eū malo alo tanq; hōs illū exosuz:sed qz diligebat eū 7 dolebat de vilificatione sua : apparebat aūt nimis vilificatus cū se nudauerit coꝝ toto populo:ideo ipsa zelo ipsius nō potuit iustū vt sibi videbat ꝙti- A

Michol peccauit increpando dō:non tñ nimis.

nere dolorē:nō tenuit tm̄ modum q; nimis excessit in increpando:nā dato ꝙ dauid fuisset vere reprēhēsibilis: non debuisset eū tā dure increpare Michol:ꝑcipue q; nō cōsiderauit ipsa cām ꝑ qua hoc faciebat dō.ſ.q; pp deuz: ex quo sequebatur ꝙ nō vilificaret ex hoc dō:& dato ꝙ in aliquo errasset:erat hoc tollerabile fauore religionis ꝓpter quam hoc faciebat:& q; redarguerat eū ꝑ bonore quē deo impēdebat:deus vindicauit iniuriā dauid:nō dādo filios Michol tota vita sua.(Igit Michol filie saul non est natus filius vsq; ad diē mortis sue).i.pp hoc qō fecit Michol nunq̄ habuit filios vsq; ad diē mortis sue .i.simpliciter nunq̄ natus est ei filius:q; illud dr̄ nō fieri vsq; ad mortē alicuius qō nunq̄ fit. ¶Alij aūt ecōuerso volunt.ſ.ꝙ Michol habuerit filium in die mortis sue.ſ. q; partu occubuit sicut Rachel in partu peryt. Gen̄.35. & nurus Hely sūmi sacerdotis incuruauit se pepit:& mortua est ꝑce.li.c.4. ¶Hystoria aūt schol. vult ꝙ habuit michol aliquē filiuz & ꝙ mortua est in ptu:eo ꝙ vicina ptui descēdit in bebrō & ibi pepit & mortua est. ¶Ra. dauid canbi vult ꝙ michol peperit duos filios.ſ.vnū in bebrō qui vocat Jethram:de quo exponit qō hr̄ supra.3.ſ.ꝙ dauid genuit sextū filiū Jethrā de egla vxore sua. & dicit ꝙ egla est Michol.aliū aūt dicit eam peperisse in monte: & hunc pepit in hierusalē. ¶Prī aūt nō suscipit ab omnibus:naz & qdā potius volūt ꝙ egla de qua ibi dr̄ ꝙ erat vxor dauid fuerit vxor saulis & post mortē eius susceptā in vxorē dauid.qō ꝓbār:q; infra.12.dixit dns ad dauid: ego erui te de manu saul & dedi tibi domū dñi tui & vxores dñi tui in sinu tuo:& hoc satis verisimile est ꝙ forte aliquā de vxoribus saulis accepit dauid:& q; illa erat regina añq̄ acciperet meruit vocari ꝑ excellētiā vxor dauid.De filio aūt quem dicit pepisse eā in morte nō est verisimile:nā iste modus loquēdi potius iducit negationez q̄ affirmationē aliquā.simile pz ꝑce.li.c.15.cū dr̄ ꝙ saul nō vidit samuelē vsq; ad diē mortis sue:& tm̄ ibi est sensus ꝙ nunq̄ viderit eū ēt in die mortis sue.hoc tz Josephus 7.antiqtatū.ſ. dauid de michol nullos filios accepisse.& istud tenēdū est. ¶Sed obyciet:q; infra.21.dr̄ ꝙ michol habuit qnq; filios & illos crucifixit dauid pp Gabonitas ¶Rn̄ ꝙ nullos filios habuit: & illi q ibi noiant fuerūt filij adoptiui.naz merob sororis sua genuit illos & michol adoptauit eos cū nullū hr̄et.iō in aliqbus biblys nostris alig emēdauerūt ponētes.v.filios merob vbi dicebat.v. filios michol:eo ꝙ sciebāt michol nullos filios habuisse. ¶Sed isti cū putarēt lram corrigere corruperūt eā.naz ꝑm veritatē dz ibi poni michol:q; sic hr̄ in hebreo.illi tm̄ filij intelligunt de adoptiuis & nō de ꝓceptis ab ea.Dicē dum igit ꝙ nullū vnq̄ filiū habuit michol saltem post ea que dicuntur hic.& hoc in penam peccati sui.ſ. redarguꝯionis iniuste.

¶Jncipit capitulum.7.

Actum est autem cuz sedisset rex in domo sua:& dominus dedisset ei requiem vndiqz ab vniuersis inimicis suis:dixit ad nathan prophetam.Videsne ꝙ ego habitez in domo cedrina:& archa dei posita est in medio pellium:

Actum est. Descripto in supioribus de deuotione dauid erga deū in ducēdo archā.hic subditur de deuotione eius involēdo edificare domū cedrinā.Et diuidit in tres ptes: quia primo ponit humana cōsultatio.Secūdo diuina prohibitio:ibi. (Factuz est aūt.) Tertio de christo repromissio.ibi. (Et nūc dices.) ¶Queret circa p̄mum an ea que hr̄ hic hēant ꝓtinuatum ordinem ad p̄cedentia:vel sit aliqua mutatio ordinis:& an fuerint hec immediate facta post illa. ¶Rn̄ ꝙ ordo ꝓtinuus est:nā ꝓnus duxit dauid archā in domuz suā: & hoc vt maneret ibi q̄diu edificabat ei sanctariū.nūc aūt voluit ei edificare illud.& vr̄ ꝙ archa iā esset in domo dauid qñ ista acciderunt:q; dauid dixit ad nathā ꝓphetā.vides ne ꝙ ego habitem in domo cedrina & archa dñi sit in medio pellium.& tm̄ quando erat in domo dauid dicebat esse inter pelles: eo ꝙ erat in quodam tentorio quod extenderat ei dauid : vt pz ꝑce.c.7 istud tētoriū erat de pellibus.fuit aūt istud quasi imediate factū post p̄cedētia:q; cū dō duxisset ad se archā dñi vt edificaret ei locū ad habitādū: nō est credēdū ꝙ magno tpe postq̄ duxit eaz māserit qn voluerit edificare domuz & q̄uerit hoc a ꝓpheta:iō nec hic:nec in libris pal̄.interponit aliqd iter ductionem arche in domum dauid:& iter istā ꝓsultationē de edificando. ¶(Factū est āt cū sedisset rex i domo sua).i.sederet getus cessando a bellis.(Et dns dedisset ei regem vndiq; ab vniuersis inimicis suis).i.totalr̄ erat quietus ab hostibus q; nullus molestabat eū:vt pz.ī.5. de philistinis q in ꝓncipio regni dauid pugnauerūt bis cū ip̄m:& cū frangerent ab eo non ausi sunt redire ad eum vlterius. ¶Quare dō volebat edificare tēplū dño. Qō.II.

Queret aligs quare dauid volebat nūc edificare tēplū dño. ¶Rn̄ ꝙ pp duo. Primo q; cum dauid esset deicola desiderauit semp edificare templum dño:tm̄ iminētibus bellis vndiq; nō poterat.nūc autem dns dederat ei requiē ab hostibus:iō volebat edificare tēplū dū poterat. ¶Secunda cā erat:q; Deut.12.dr̄ ꝙ qñ israelite hr̄ent regem ab oībus hostibus suis p circuitū & habitarēt sine timore dns eligeret quendā locuz in quo offerrent ei holocausta & sacrificia cetera & cerimonie:nūc aūt erat data reges israelitis tpe dauid & non fuerat tpibus p̄cedētibus:iō credidit ꝙ ei potius q̄ omnibus ꝓioribus incūberet onus edificādi sanctuariuz.iō tangit in lra cā motiua ad hoc.ſ.q; dauid sedebat getus & dederat ei deus requiē ab vniuersis inimicis suis.

¶Queret vlterius an dauid vel aligs alius rex obligabat dño facere templū postq̄ eēt hita pax de hostibus. ¶Aligs dicet ꝙ sic:q; dauid dixit hic ad nathā:videsne ꝙ ego habitē in domo cedrina:archa aūt dñi sit in medio pellū.q.d.malū & irrōnabile est:q̄ obligabat facere tēplū dauid. ¶Jtē Deut.12.dr̄ ꝙ hita pace ab hostibus deus eligeret vnū locū in quo israelite offerrēt oīa que oblaturi erāt.sed iā hita erat pax.q̄ tenebat iā dauid ad faciēdum habitaculū illud. ¶Rn̄ ꝙ nō tenebat dō nec aliquis alius de ꝓncipibus israh̄ ꝓoribus vel sequētibꝰ edificare tēplū dño.iō qñ dō hoc voluit deꝰ regratiat̄ ei tā q̄ vellet facere aliqd opus superogationis:vt pz infra. ¶Jtē appet hoc cū dr̄:nūqd locutꝰ fuz ad vnā de tribubus israh̄ cui ꝑcepivt paſceret ppl̄z meū dicēs:q̄re nō edificastī mihi domū cedrinā.q.d.ego nō iussi alicui ō ꝓpto ꝙ edificaret mihi domū:ita ēt nec iubeo tibi:ſz tu voluisti h facere:iō ego bñdicā tibi. ¶Ad rōes i ꝓriū rn̄. Ad p̄mam cū dr̄:vides ne ꝙ ego hitē in domo cedrina:& archa dñi in medio pelliū. Dom ꝙ hoc intelligebat de honestate.q.d.ꝙ hitāte rege i domo ꝑciosa nō erat rōnabile ꝙ hitaret archa dñi i medio pelliū:tm̄ nō tenebat ad faciēdū ei māsionē q; deꝰ nō iusserat. ¶Ad 2am rōnē cū dr̄ ꝙ data pace fieret vnꝰ locus sacrificioz. Rn̄ ꝙ ex illo nō iubet alicui ꝓncipi ꝓpli vel ipsi ꝓpto ꝙ edificaret dño aliq̄ domū:ſz solū denūciat ꝙ hita pace i terra chanaā nō facturi erāt israh̄ite sicut in deserto vbi glz faciebat qō sibi rectū videbat.ſ.cōplēdo legē vel nō cōplēdo.sed hita pace deꝰ eligeret vnū locū i quo maneret scūariū & fierēt oēs cerimonie. Jste autem locus iam erat:q; a ꝓncipio fuit Sylo:vt patet Josue.18.postea autem fuit Nobe.de quo precedenti li.c.21.deinde fuit Gabaon.de quo primo paralipo.16.& secūdo paralipo.ꝑ. Nā ibi erat fixum tabernaculum & sacerdotes faciebant omnes cerimonias impositas a lege.Ad faciēdum autem domum domino nō obligabantur:

Ꝑ pal̄.17.

Qō.I. A

Nulla ordis mutatō fcā ē i narratione hꝰ historie.

Ꝑ

B Michol nō hūisse filiū vsq; ad diē mortis sue qūo itelligit

ꝑ expō.

Scōa.

Tertia

Quarta

Obiectio.

Rn̄io.

Impugnatio.

Qō.2.

a

Primo.

Secundo.

Qō.3.

Arguit ꝑ.

Secundo.

a

Dō nō tenebat facere tēplum dño.

Ad p̄mam rōnem.

Ad secūdā

Q.ō.4. A An dō eēt getus ab hostib⁹ qñ voluit edificare tem plū:q̄ non.

obligabantur:nisi ipse postea iussisset. ¶Queretur vlterius quomodo dī hic q̄ cum dauid esset quietus ab omnibus hostibus suis voluit edificare templum dño. Sed vī q̄ nō erat nūc quietus ab hostibus:quia sequen. c.agit de multis bellis que dauid egit ꝯ idumeos: moabitas z philistinos z syros.etiā infra.x.dī de bellis que egit contra filios Amon:z illa fuerunt post hoc. iō nondum erat quietus. ¶Item infra.21.fuit quoddam bellū dauid ꝓtra philistios:in quo periturus fuit dauid. ¶Itē dauid nunq̄ potuit edificare templum ꝓpter bella imminētia :ideo nunq̄ habuit pacem plenam cuz hostibus. patet añs infra.3.li.c.5.nam dixit salomō ad regez hirā. tu scis voluntatem Dauid patris mei: z qz non potuerit edificare domum nomini dñi ꝓpter bella imminētia p circuitum:ergo nunq̄ habuit pacē plenam. ¶Rñdendū q̄ Dauid erat in pace perfecta qñ voluit nunc edificare templum qz sic dī in littera:etiā qz ista causa motiua fuit edificandi z querēdi a ꝓpheta an edificaret. ¶Ad rō nes in contrarium rñdendum q̄ aliqs est quietus ab hostibus dupliciter.vno mō qz hostes nō inquietant eū.alio mō:quia ipse nō inquietat hostes. Primo mō Dō habebat quietē ab oībus hostibus nunc.s.qz nulli hostes inquietabant eum:nam postq̄ philistini bis ab eo effugati sunt:nō ausi fuerunt aliqui p circuitum insurgere ꝯ euz. Secundo mō Dō non erat quietus ab hostibus qz ipse inquietauit hostes post hoc faciēs multa bella. Cum aūt dicitur q̄ sequēti.c.pugnauit ꝯ multas gentes.Dicēdum q̄ ille non mouerūt bellum ꝯ Dō:sed Dō contra eos.iō si ipse voluisset quietus erat in domo sua. ¶Item cū dī infra decimo:de bello amonitaz.Dicēdum q̄ illud non fecerunt amonite ꝯ Dauid:sed Dō cōtra amonitas. Qō autem obycitur infra.21.Dicēdum q̄ illud bellum fecerunt philistini contra Dauid. Sed illud fuit multo tēpore post hoc circa senectutē Dauid.z de illo nullo mō ꝓesumebaī nunc:qz fuit nimis accidētale:iō illo nō ob stāte dicebatur nūc Dauid quietus ab oībus hostibus : qz illi qui tunc pugnauerūt:nūc nihil pugnabāt. ¶Cum autez dī infra.3.li.c.5.q̄ Dauid nō potuit edificare tēpluz pp bella imminētia in circuitu.Dicēdū q̄ nō itelr de bellis que solū hostes faciebāt cōtra ipm: sed tam de illis que ipsi faciebāt q̄ de illis que faciebat Dauid ꝯ eos. nam Dauid nō solum debebat se defendere ab hostibus: sed etiam incūbebat ei onus eripiēdi terrā de manibus eoz: cum illa pertineret ad israel:z ob hoc q̄q̄ philistini non pugnarent ꝯ israel:Dō debebat pugnare ꝯ eos vt eueret terrā de manu eoz:qz ipsi erāt de chananeis. Cōtra moabitas āt z amōitas ac idumeos z syros puḡuit nō vt terrā eoz acgreret p israel:sed pp aliquas iniurias q̄s suscipiebāt israelite ab illis:vt pz de amonitis infra.x.quo usq̄ igit Dauid subyceret sibi oēs istas gētes: nō hēbat locum faciēdi tabernaculū dño:z istud dixit Salomō infra.3.li.c.5.q̄ nō potuit dō edificare domū dño pp bella imminētia per circuitū donec daret dñs eos sub vestigio pedū eius:z sic q̄q̄ nūc voluisset Dō edificare dño tēplum:qz tñ restabāt ei multa bella p que impediret ab ꝟ opere noluit deus q̄ ipse edificaret tēpluz sed filius eius.

† ¶(Dixit ad Nathā ꝓphetam.) Iste ꝓpheta erat semper cū Dauid:qz erat vir sanctus z nimis laudatus i scriptura:sic pz eccl.46.s.post hoc surrexit Nathā ꝓpheta in diebus Dauid:z quasi adeps separatus est a carne.

† (Uidesne q̄ ego habitem in domo cedrina.) Ista erat domus quam ꝓstruxerat Dauid in castro syon:nā hiram rex tyri miserat ei artifices z ligna cedri:nā z illi edificauerunt domū Dō.vt pz.ō.5.z primo paral.14.(Et archa dei posita sit in medio pelluz).i.in tētorio facto de pellibus.qz dauid parauerat quēdā locum arche in quo erat tētoriū quoddā sub quo posita est archa:vt pz ꝑcedē. c.q.d. irrōnabile est q̄ ego habitem in domo cedrina z archa dñi in tentorio:iō iustum erat q̄ edificaret ei domum pulchram.

¶Quare Dauid petyt a Nathan an deberet edificare tē plum. Qō.V.

Q.ō.5. A

Queret aliqs ad quid danid petebat ista a ꝓphēta Nathan. ¶Respōdendum q̄ hoc fecit qz volebat dauid scire rñsionē a Nathā ex parte dei super hoc:cum esset Nathā ꝓpheta. ¶Sed aliqs obyciet:cū Dauid esset ꝓpheta:ad quid querebat ab alio ꝓpheta sniam dei.nam inter ꝓphetas nō est sicut inter sapientes:qz vnus sapiens est sapientioz alio. Inter ꝓphetas tñ non est vnus sapientioz alio:qz nihil per ingeniuz suum nouerūt:nec per laborē:sed q̄tum dñs actualiter reuelat: iō nō potest vnus erudiri ab alio. ¶Respōderi potest dupliciter ad hoc. Uno mō q̄ Dauid non erat ꝓpheta de illis quibus deus aliqua reuelabat abscondita de hys que eueniunt:sed solū dabat illi spiritum ꝓphetiū ad cōponēduz psalmos z formandū laudes diuinas quas aly formare nescirēt.z quia scire an deus vellet q̄ edificaret templum p dauid:vel nō:erat de hys que eueniunt. iō dauid nō poterat illud scire:sed oportebat q̄ inquireret illud ab alio ꝓpheta cuiusmodi erat Nathan.

Obiectio.

Rñsio ꝓia

¶Scō rñderi potest q̄ dato q̄ dauid esset de illis ꝓphetis quibus deus reuelabat futura abscōdita: tñ tunc non mouebat eū actualiter ad cognoscēdū hoc:iō oportebat q̄ consuleret dñm per alium ꝓphetam.nō est enim spiritus ꝓpheticus sicut habitus sciētie vel artis qz per illum pōt hñs considerare qñcūq̄ voluerit. spūs aūt ꝓpheticus nō est habitus sed lumē a deo infusum z transiens.qō postq̄ trāsierit:ꝓpheta nihil pōt intelligere de occultis:ēt si ad hoc conet:z sic si nō erat tunc spūs ꝓpheticus in dauid:oportebat q̄ ipse peteret ab alio ꝓpheta qui tunc hr̄et spm̄ ꝓpheticū.sed ꝓima rñsio melior est. nam si dauid fuisset de ꝓphetis ḡbus releuant abscondita:ly nūc non hr̄et actualiter spm̄ ꝓpheticum vt intelligeret:posset consulere dñm z rñderet ei sicut fecit hieremias qñ petierūt israelite ab eo an deberēt descēdere i egyptū.nā tūc nō potuit eis rñdere:orauit aūt ad dñm super hoc:z post decē dies rñdit ei.vt pz hie.42. ¶(Dixitq̄ nathā ad regē.) Istud rñdit nathan imediate vt ꝓsultus est:nō habita deliberatione sup hoc vel rñsio a deo: iō orauit vt pz infra. (Oē quod est in corde tuo vade z fac).i.incipe facere oē quod ꝓposuisti facere de edificando domū.(Qz dñs tecū est).i.dñs te adiuuabit.Hoc aūt dixit nathan putās q̄ cū res ista bona eēt:deus nō recusaret eam sed ei gratissima eēt:iō rñdit quasi nō dubitās. postea tñ ꝑcium dixit iussu dei.

Secunda.

† † †

Q.ō.6. A

Nathā qñ errauit h rñ° Dauid.

¶Queret aliquis quō errauit hic nathā cum esset ꝓpheta.nā sermo ꝓpheticus est firmissimus z firmius eis que nos videmus: sic pz scōa petri.c.1.vbi cū dixisset petrus q̄ viderat chr̄m transfiguratū subdit.hēmus aūt firmiorez ꝓpheticum sermonē.i.firmior est ad assentiēdū ei ꝓpheticus sermo q̄ ea q̄ videmus. ¶Rñdēdū est q̄ aliqs forte dicet ꝓphetaz vt cōit vez dicere:ly aliqñ mētiri:z sic nathā errauit hic. sed istud est absurdū:qz si ꝓcedimus q̄ aliqs ꝓpheta semel mētiat:semp dubitabit an mētit:z sic q̄q̄ sermo suus sit aliqñ verus:nūq̄ tñ erit certus:qz semp manet rō dubitādi:z tñ beatus petrus dixit vbi supza q̄ ꝓpheticus sermo est certior eis q̄ nos videm⁹. ¶Itē si ꝓcederemuz ꝓphetas aliqñ mētiri cū sacra scriptura p ꝓphetas scripta sit:nō maneret i illa aliq̄ auctaz.qz admisso vno mēdacio:dubitabit de oībus an mēdacia sint. sic pz i decretis dist.9.c.si ad sacras. ¶Itē si ꝓcederet aliqō mēdāciuz i scriptura liceret nobis disputare de illa:an ꝟa vel falsa eēnt q̄ dñr ne decipemur.ly nulli licet disputare de sacra scriptura an ꝟa vl falsa sit.ea.di.c.qs nesciat.ly credēdum est q̄ scriptoz eius mentiri non potuit.ea. dist. c.ego solis:ergo nō est concedēdum q̄ ꝓpheta aliqñ mētiat. ¶Itē ꝓphete loquunt spiritu sctō dictāte.secūda petri.c.2.s.non voluntate humana allata est aliquādo ꝓphetia : sed spiritu sancto inspirante locuti sunt dei homines:z tamē spiritus sanctus non potest mentiri: ergo

B

Prophete loquēs pphetice nūq̄ pōt mētiri nō tñ sp hēt spm̄ pphēticū.

pphete nūq̄ mentient. ¶Dicendū igit:q̄ pphēta loquēs pphetice nunq̄ pōt mētiri.oř aūt log pphetice qñ hēt spm̄ pphēticū.nō tñ hñt semp pphete spm̄ pphēticuz sed qñ deus vult īmittere eis illū.Sic pz de Moyse qui aliq̄n nesciebat rñdere ad quesita quousq̄ iret ad p̄sulendum dñm:sicut fuit in qōne filiaz Salphaad nu.27.Sic etiam Hierimias nesciuit rñdere quousq̄ p decem dies orauit dñm z releuatus est ei qō querebat.hierimie.42. Daniel quoq̄ affligebat aiam suā p multos dies:vt deus oñderet ei reuelationē visionis:vt pz Daniel.8.z.9. Heliseus quoq̄ nesciuit rñdere quousq̄ venit citharista coz̄ ipso:z audita melodia factus est in eo spūs dñi.infra.4.li.c.3. Itez aūt heliseus nesciuit qd mulier quereret cuz ait ad Giezi dimitte illā: aīa.n.eius in amaritudine est:z dñs celauit a me z nō indicauit mihi.ifra.4.li.c.4. hoc autē est q: spūs pphēticus nō est sicut habitus sciētie per quē pñt hñtes semp itelligere.sed est lumē supnaturaliř illustrās intellectū pphete z raptim trāsiēs:qō cū trāsierit nullū manet vestigiū p̄cedentis intellectionis:sed manet tunc pphēta sicut glibet alius hō simpliciter nihil itelligēs. sic.n.fuit de Nathā:q: qñ quesiuit hoc Dō ab eo nō habebat spm̄ pphēticū.iō errauit sicut glibet alius hō errare poterat.¶Sciēdū ergo pp hoc q̄ q̄q̄ aliqs pphēta dicat aliqd nō tenemur īmediate assentire ei q̄q̄ p̄ sciam illū eē pphētā:q: forte nō loquit spū pphetico.iō ad hoc vt credamus ei oz hr̄e vnū de duobus. ¶Primuz est q oñdat aliqō signū p qō ei credat:vt q dicat: ego p̄nūcio vobis tale vel tale ex p̄te dei:z in signū huius fiet talis vel talis res:z isto mō credebat pphetis in veteri testō.de quib Deut.13.z.18. ¶Scōm ē q illa dicta pphetaz approbata sint.s.q certificentur an sint dicta pphetice: z hoc fit auctozitate ecclie q̄ recepit certas scripturas in canone suo:z de istis iā nō licet dubitari pp auctozitatē ecclesie quin sint pphetice dicte. De pphetis aūt dicit glo. ordinaria q spūs sctūs non semp irradiat mētes eoz:sed vbi vult spirat qō ex dispēsatione pietatis disponit:q: dū pphetis spm̄ dat z subtrahit:pphetaz mētes eleuat i celsitudine z custodit in humilitate vt accipiētes spm̄ inueniāt quid de eo sint:z rursum eū nō hñtes recognoscāt qd sūt in semetipsis.¶(Factū est aūt.) Hic ponit scōm huius c.s.diuina phibitio de edificādo tēplū sicut dispoſuerat Dō.(In nocte illa).i.in eadē nocte in qua Dō p̄suluerat Nathan sup edificatione tēpli apparuit ei dñs.dicit aūt Rabi benina q Dō erat hō valde velox in ope suo:z cum dixisset ei in die p̄cedēti Nathā q faceret qō hēbat in corde:forte sequēti die incipet Dō illud opari.iō vt non frustra laborare inciperet deus voluit īmediate phibere.¶Dicit aūt Rabi Lymō q Dō erat vir pmissoz:z audita rñsione Nathā forte sequēti die voueret edificare tēplū:iō vt nō frustra votū emitteret phibuit istud in nocte illa.Qz aūt dō eēt pmissor z vouerit sup edificatiōe tēpli pz p̄s.131.s.sicut iurauit dño votū vouit deo Jacob si introiero in tabernaculū domus mee.si ascēdero in lectū strati mei.si dedero somnū oculis meis z palpebris meis dormitationē z requiē tpibus meis donec inueniā locuz dño tabernaculū deo Jacob.Sic igit forte nūc vouisset dō sup edificatione tēpli:z hoc nolebat deus. (Et ecce sermo dñi ad Nathā).i.factus est sermo dñi ad nathan nocte illa. ¶Queret aliqs qō deus locutus fuerit nūc ad Nathā.¶Rñ" q poterat multipliciter ei log: Primo apparēdo ipsi.s.q aliqs angelus in forma humana apperet ei z loq̄ret sicut factū est ipsi Josue in agro hierico:vt pz Josue.5. Gedeoni quoq̄ apparuit. Judic.6. Manue ēt pri Sansonis.Judi.13.¶Alio mō poterat loqui ei q formaret aliqua vox in aere:z non videret corpus formās eā sicut fuit i datione legis.Deut.4.¶Alio mō poterat hoc fieri q p somniū deus imutaret fantasiā Nathan ad itelligendū ea que ponunt hic:z q videret sibi ista videre.¶Alio mō poterat hoc fieri p imutationē solius intellectus:ita q deus eleuaret intellectū Nathā supnaturaliter ad aliqd intelligēdum:qō p̄ius nō intelligebat:z hoc poterat fieri dupliciter.s.p extasim:vel sine extasi:z quocūq̄ fieret oportebat eē in vigilia: p̄terq̄ in tertio mō cuz fit imutatio fantasie per somniū:de hys magis dictū est precedē.li.c.8.z.9.¶In p̄ti aūt dōm q q̄q̄ oibus istis modis posset fieri locutio ad Nathan:tñ verisimilius est q fuerit facta tertio mō.s.per somniū: z hoc pp duo.¶Primo q: oř hic q factū fuit istud per noctem que magis accōmoda est visioni per somniū q̄q̄ alteri:sicut dicit Daniel:aspiciebā in visione noctis.i.in somnio q fit per nocrem sicut oř Daniel.7.¶Scō pz hoc q: in veteri testō iste erat modus cōis pphetaz.s.q p̄ophetarēt per somniū:sic pz nu.12.s.si qs fuerit inter vos prophēta dñi in visione apparebo ei:vel p somniuz loq̄r ad illū:modus ē iste cōior erat. (Vade z loquere ad puū meū Dō.) Deus vocat hic dauid spāliter seruū suū:q: voluit facere ad honorē dei aliqō opus superogationis:qō nullus in toto veteri testō facere dispoſuerat. (Nec dicit dñs:nūquid tu edificabis mihi domū).q.d.tu nō edificabis mihi domū.nō est.n.hec increpatio q̄si deus nollet acceptare istud obsequm de manu eius:sed est sensus.nō edificabis mihi domū q: impeditus es bellis. (Nec.n. habitaui in domo ex die qua eduxi filios israel de terra egypti vsq̄ in diē hanc.) Loquit deus de se quasi ipse sit archa federis.nam deus nō hitat in domo nec habitare potest cū celū z terram ipse impleat. Hieri.23.sed archa dei habitare debebat i domo z hinc volebat facere Dō domū:deus ēt de hac loquebat.z est sensus:nō habitaui in domo ex die qua eduxi filios israel de terra egypti.i. non est necesse q tu nūc mihi edificēs domū:q: si ego cō sueuissez habitare in domo z nūc non hr̄em domū:tu deberes festinare ad edificādū mihi domū:tñ nō habitaui i domo exquo exiui de egypto vsq̄ nūc:iō ēt nō est necesse q mihi domū edifices.¶In quo sciēdum q deus excusat se hic de Dō:q: forte Dauid hr̄et molestum q nollet deus suscipere hoc obsequiū de manu eius.iō vt hoc non existimet excusat se deus dupliciter. ¶Primo dicēs q non est necesse domū fieri: q: non habitauit in domo ab exitu de egypto:iō etiam nūc nō est necesse habitare i domo.¶Scō excusat se dicēs q mlti alij p̄cipes fuerunt in israel fere de oibus tribubus:sed deus nulli illorum iussit q̄dificaret ei domū:iō etiā nūc nō vult iubere Dauid.¶Sciendum aūt q oř hic q ab exitu de egypto deus nō habitauerat i domo: z nō oř de p̄cedēti tēpore: q: hic accipit deus p archa federis.illa aūt nō fuerat facta ante exitum de egypto.nā primo anno post exituz de egypto fuit fcā archa z totū tabernaculū i mōte synai:cū in principio scōi anni recesserint inde israelite z archa p̄cedebat eos tūc in via.vt pz numeri.x.iō ex tūc deus dicebat habitare vel nō habitare in domo. ¶Queret aliquis qūo est vez q deus.i.archa dei nunq̄ habitauerat in domo a die qua exierat de egypto. nā archa dei fuit in sylo vbi fixum est totū tabernaculū z ibi positum erat in domo.Fuit aūt post archa in domo Aminadab:p̄cedē.li.c.7.postea aūt in domo obededō.s.c.6.de inde in domo Dauid vbi nūc erat:tabernaculū quoq̄ in domo fuit:q: postq̄ ductū est de Sylo māsit in nobe. de inde illa deleta mansit in Gabaon vbi nunc erat.ergo in domo fuit vtrūq̄.¶Aliqui rñdent q oř q nō habitauit deus in domo.s.pmanēter:habitauit tñ mobiliter.s.quia mouebatur de vno loco in alterz.¶Sed ista rñsio non stat:q: oř hic q nunq̄ habitauit in domo:sed in tētorio z tabernaculo.ergo intelr q habitauit firmiter i tētorio. Sed falsum est:q: tētoriū z tabernaculū dñi mouebant de loco ad locum:ergo nullo mō habitabat imobiliter. ¶Dicēdum igitur q nō habitauit a die qua egressus ē de egypto in domo:q: lz poneretur archa in aliqua domo tam in sylo q̄q̄ in alijs locis:tñ non erat habitaculuz suum p̄cipale z īmediatū ipsa domus sed tabernaculum:erat aūt modus q sicut in deserto archa erat intra

tabernaculm

L

Decet p̄ophām hr̄e vnū ō duobus:vt illi credamus.

Primum

Secundū.

†

†

†

Qō.7.

Multipliciter deus potuerat log ad Nathan.

A

Primo

Secundo.

Tertio

Quarto

B

Per somniū loquutus ē nūc ppduo

Primo.

Secundo.

†

†

†

L

Excusat se deo dupliciter nollet dō edificare tēplum.

Primo.

Secundo.

Qō.8.

Archa dñi an habitauerit in domo ab exitu de egypto.

A

Primā rñ.

Impugnā

Scōa rñ.

tabernaculū qō ambiebaṫ tabulis ⁊ cortinis ⁊ postea in circuitu colūnis ⁊ velamētis. Jta cū erat ī sylo vel in q̄cūq; alio loco extēdebaṫ tētoriū ⁊ locabaṫ tabernaculū intra qō erat archa: ⁊ ista oīa erāt intra aliqn̄ domū: ió tūc nō dicebaṫ hitare in domo ipsa archa: sz in taberna culo. postea ꝯo qn̄ fcm̄ est tēplū in hierl̄z: nō mās archa sub tabulis ⁊ cortinis tabernaculi: sz fcā est q̄dā domus spālis p̄o illa. p̄o ceteris q̄z vasis sanctuary scā est alia domus: ⁊ nō erāt ibi cortine nec tabule aut tentoria: ió tūc ꝑprie hitauit in domo archa dei. nūq̄ aūt sīle hūerat ab exitu de egypto: nec ēt hēbat nūc in domo dō. nā ha bitabat in medio pelliū. vt p̄z. ē. in lra. ¶ (Sz ābulaui in tabernaculo ⁊ tētorio p cūcta loca.) Dr̄ ambulasse in tabernaculo ⁊ tētorio: qz hēbat duo opimēta ipsa archa in sanctuario. p̄imū erat ipz tabernaculū qō erat factū de tabulis deauratis ⁊ optū cortinis: ⁊ in q̄dā pte secre tiori hui⁹ q̄ vocabaṫ sctā sctōz erat posita archa. Scōz opimētū erat ipz atriū tabernaculi: qō vocaṫ hic tētoriū qz extētū erat paxillis ⁊ funib⁹. nā istud atriū erat factū de colūnis positis in q̄dro in circuitu tabernaculi ꝑm lō gitudinē cētū cubitoz ⁊ latitudinez gnq̄ginta: ⁊ pēdebāt vela de bisso de bys colūnis ⁊ affigebanṫ terre p paxil los ⁊ funes. De figura āt tabernaculi ⁊ atrij hr̄ Exo. 26. ⁊. 27. ⁊ ibi declaratū est. (Que trāsiui cū oīb⁹ filys isrl̄.) Jstud p̄cipaliṫ intelligiṫ de deserto in q̄ ābulabat deus cū israelitis q̄ gradiebanṫ de māsione in māsionē. Jn ter ra q̄z chanaā trāsiuit archa dñi de loco ad locū: ⁊ ibi iaz nō erat in tabernaculo ⁊ tētorio sanctuary: qz taberna culū fuit in nobe ⁊ ibi nō fuit archa. Jn gabaon q̄z fuit ⁊ ibi nō erat archa: sz fuit tūc in domo aminadab ⁊ postea in domo obededon ⁊ dō. tūc tñ velabaṫ archa aliq̄ tēto rio extraneo. s. qō nō fecerat p̄o ea moyses. sic dō loca uit eā in quodā tētorio intra domū suā. vt p̄z ꝑce. c. (Nūq̄d loquēs locut⁹ sum ad vnā de tribub⁹ israel.) Jsta est scōa rō excusatiōis cur de⁹ nollet ꝙ faceret dō tēplū. s. qz de⁹ nō ꝑceperat alicui de tribub⁹ israel ante ꝙ edi ficaret tēplū. ió nec ēt volebat nūc iubere dō. (Cui ꝑce cepi vt pasceret ppl̄z meū isrl̄). q. d. cuilibet de tribub⁹ isrl̄ aliqn̄ dedi curā regēdi ppl̄m ⁊ tñ a nulla petu ꝙ edi ficaret mihi tēplū. ¶ Cōsiderādū āt ꝙ fere de oīb⁹ tribu bus fuerūt alig rectores ppli ante hoc. nā de tribu leui fuerūt p̄mi rectores. s. moyses ⁊ aarō. De tribu iuda fuit rector othoniel. vt p̄z Judic. 3. De tribu effrain fuit re ctor iosue. vt p̄z Num̄. 13. De tribu manasse fuit rector gedeō. Judic. 6. ⁊ post eū filiꝰ ei⁹ abimelech. Judic. 9. De tribu beniamin fuit rector aioth iudex. de q̄ Judic. 3. ⁊ postea saul fuit rex de eadē tribu. ꝑcedē. li. c. 9. De tribu dan fuit iudex sanson. vt p̄z Judic. 13. De tribu neptalin fuit iudex barach. de q̄ Judic. 4. ⁊. 5. De tribu zabulon fuit iudex abylō. vt p̄z Judic. 12. De tribu gad fuit iudex thola: ⁊ iayr: ⁊ iepte: qz oēs tres vocanṫ galadite. Judic. 10. ⁊. 11. ⁊ tñ galaad est in sorte gad. ⁊ sic rare tribꝰ sunt qbus nō dederit aliqs rectores sup isrl̄. ⁊ tñ nō petyt ab aliq̄ tribu istaz edificationē tēpli. (Dicēs: q̄re non edifi cas mihi domū cedrinā). i. nō dixi alicui tribui israel ꝙ edificaret mihi domū cedrinā: ita etiam non dico tibi. ¶ (Et nūc hec dices.) Hic ponit tertiū huius. c. s. de Ebro pmisso. Et diuidit in duo: qz p̄ ponit pmissio. Scōo grā rū actio. ibi (Jngressus est aūt.) P̄ria in duas: qz p̄ bñfi ciū exhibitū recolligit. Scōo exhibēdū pmittit. ibi (Et po nā locum.) ¶ Circa p̄m dr̄. (Et nūc hec dices seruo meo dō). i. qz dō seruꝰ meus ꝓposuit facere aliqd ad cultum meū. qō ego nō iusserā: ego dabo ei bona multa. (Hec di cit dñs exercituū.) Jsta sunt verba q̄ deberet log nathā ad dō: vt intelligeret ꝙ deus p̄nūciabat ei ista. (Ego tu li te de pascuis sequētē greges.) Hic narraṫ bñficiū p̄te ritū. s. qz dō erat pastor ⁊ deus accepit eū de gregib⁹ vn gēdo illū in regē. ꝑce. li. c. 16. qō fuit maximū bñficiū. s. mutatio de paruo statu ad maximū. Jn hebreo dicit hic (Ego tuli te ō hitaculo post oues.) qō idē est. s. ego tuli te qñ hitabas cū ouibus. s. sequēdo illas vt dicit lra nra. (Ut esses dux sup ppl̄z meū isrl̄). s. faciēdo te regē trās/ ferēdo sine medio de opilione in regē. (Et fui tecū in oī bus vbicūq; ambulasti). i. adiuui te in oībus negocus in qbus fuisti ⁊ in oībus locis in qb⁹ stetisti. nā q̄cūq; dō sepe fugeret angustiā ⁊ videreṫ breuiter moriturus: sicut qn̄ psecutus est eū saul. ꝑcedō. li. c. 23. ⁊ vsq; ad. 27. tñ nūq̄ traditus fuit in manus saulis nec passus est mala. (Et in terfeci vniuersos inimicos tuos a facie tua). i. occidi co rā te oēs hostes tuos: vel feci ꝙ nō possent resistere vultui tuo. ⁊ isti hostes erāt ppli philistinoz q surrexerāt sepe ꝑ dō. ē. 5. c. saul quoq; ⁊ doech ⁊ oēs serui saulis q que rebāt malū ꝑ dō mortui sunt in bello philistinoz ⁊ ī alys bellis. Deus aūt dr̄ occidisse istos: eo ꝙ ipse ꝑncipaliṫ pu gnabat p̄o dauid. (Feciq; tibi nomē grāde). i. dedi tibi magnū honorē ⁊ famāta ꝙ nomē tuū sit famosum p to tū orbē sicut nōa aliorū magnoz p̄incipū. (Juxta nomē magnoz q̄ sunt in terra). i. nomē tuū est magnū sicut no mē cuiuscūq; p̄ncipis terreni. dr̄ aūt hoc ꝙ nomē dō nō erat magnū simpliciter eo ꝙ nō poterat multū diuulgari. nā ēt si p tōtā terrā hitabilē diuulgareṫ nomē eius q̄ō nulli vnq̄ mortaliū cōtigit: nō esset nomē valde famosuz cum tota terra respectu celestis ambitus obtineat rōnē pun cti: vt declarat Boetius inducēs multa alia ad signādum paruitatē fame. 2. lib. de cōsola. p̄osa. 7. sed dr̄ ꝙ nomē dō erat magnū iuxta nomē magnoz qui sunt in terra: qz in cōparatione ad alios nomē dauid satis diuulgatū fuit. (Et ponaz locū.) Hic ponit beneficiū exhibēdū: ⁊ diuidit in duo: qz p̄mo p̄omittit bñficiū circa tpale regnū. Se cūdo quātū ad spūale ⁊ eternū. ibi (Cūq; cōpleti fuerīt.) ¶ Circa p̄imū dr̄ (Et ponā locū ppl̄o meo israel). i. nō solū ego bñficiaz tibi sed ēt benefaciā ppl̄o pp te. nam toti posteritati dō benefecit deus pp dō: qz aliogn pp peccata salomonis ⁊ posteroz eius deus abstulisset re gnū de manu posteroz dō. vt p̄z. ī. 3. li. c. 11. ⁊. 14. erat āt hoc bonū dō: qz ppls ptinet ad regē ⁊ benefaciēdo po pulo bonū fit regi: ⁊ ecōtrario. ió deus pmisit locū ppl̄o israel. i. locū firmū. nam nūc locū hēbat: tñ nō erat firma tus pp bella hostiū. cessante aūt oī turbatione israel di ceret hr̄e locū. ⁊ hoc significat lra sequēs. s. (Et planta bo eū.) Plantare. n. firmare signat: qz qō plātaṫ radices agit p quas terre īmobiliṫ adheret. (Et hitabo cū eo). s. faciendo ei bona. Deus. n. vbiq; est: ideo pōt dici vbiq; hitare. dr̄ tñ ibi spāliter habitare vel eē vbi spālia bona agit. ⁊ sic hoīes qbus deus bñfacit spāliter dicunṫ deuz hr̄e secum habitātē. (Et nō turbabiṫ amplius). i. non ve niēt hostes ad persequēdū ppl̄m israel sicut fuit a p̄inc. Glo. ordi. vult ꝙ intelliganṫ ista de vita eterna: vbi erit locus ppl̄o israel. i. viris videntibus deū: ⁊ plantabunṫ. i. radicabunṫ: qz iam nō mouebunṫ p varietatē angustiaz: ⁊ nō turbabunṫ amplius. s. qz nō veniet super eos dolor nec gemitus: ⁊ absterget deus oēm lachrymā ab oculis eoz: qz p̄iora trāsierūt. Apocal. 7. Jsta aūt expositio est: qz nō vr̄ ꝙ israelite cōsecuti fuerint istā tranqllitatē post mortē dō. ⁊ tñ ista expositio est multū allegorica: qz de⁹ loquebaṫ hic dō de statu ppli sui: qz alꝰ non erat aliqō bñficiū dauid ꝙ viri sancti q vocanṫ israel gaudeāt in vi ta eterna. Motiuū ēt nō est satis faciēs: qz cū dr̄ ⁊ nō tur babiṫ amplius. nō negat oēm turbationē simpliciter: sed so lum assiduitatē tribulationū qualis erat p̄ioribus tēpo ribus: cū cōiter affligerentur iudei quolibet tēpore: ⁊ qn̄ nō affligebanṫ: erāt in timore ꝙ affligerenṫ. Hoc aūt sa tis signat lra sequēs. s. (Nec addent filij iniqtatis vt af fligāt eum sicut p̄ius). i. hostes israel q vocanṫ filij iniq tatis eo ꝙ mali erāt ⁊ deo exosi: non redibūt ad affligē dū ppl̄m meum sicut p̄ius. ⁊ nō dr̄ hic ꝙ non affligerēt eum: sed ꝙ nō affligēt sicut p̄ius. nam p̄ius. s. tēpore iu dicū erant hostes israel multi ⁊ potētes ⁊ non audebant israelite libere facere que facturi erāt pp ipsos: nam nō ambulabāt publice p vias. sicut dr̄ Judic. 5. s. in diebus sangar cessauerūt semite ⁊ qui ingrediebanṫ p eas am bulauerūt calles deuios. post dauid aūt lz aliqn̄ hostes

B De oīb⁹ fe re tribub⁹ fuerūt alig rectores.

israelitarū insurrexerint ꝯ israel:tñ nō poterāt oppꝛime re eos sicut a pꝛincipio ēt nō insurgebāt multotiēs sicut in tpe iudicū.cā huius erat:qꝛ dō subiecit oēs gētes cha naneoꝛum israelitis.vñ qñ salomon regnabat:tota terra chanaā soluebat ei tributū.2.paral.8.ſ.oēm ppl̄m q dere lictus fuerat de etheis ⁊ amoꝛreis ⁊ ferezeis ⁊ eneis ⁊ iebuseis q nō erāt de filꝫ israel:subiugauit salomon in tributarios:⁊ sic ipse dixit moꝛtuo dō q iam nō erat sa/thā nec occursus malus:ſꝫ deus dederat requiē pcircui tū.seq.li.c.5.tpe aūt iudicū erāt multi hostes israel:⁊ nō poterāt se defendere israelite de eis:⁊ si aliqñ miraculo se suparēt illos denuo redibāt ⁊ supabāt israelitas. (Et die qua cōstituī iudices sup ppl̄m meū israel).i.ab illa die hostes inceperūt affligere ppl̄m meū:sed iam nō sic affli gēt. hoc pꝛ:qꝛ ante iudices fuit iosue ⁊ tpe illius nunquā chananei potuerūt affligere israelitas:ſꝫ potius israelite delebāt chananeos:qꝛ dñs dixerat q nullus posset resi/stere israelitis toto tpe vite iosue. vt pꝫ iosue p.moꝛtuo aūt illo succesſerūt ei senioꝛes q aliquādo tpe rexerūt po/pulū:⁊ tūc nō peccabāt israelite.vt pꝫ Josue vlt.⁊ Judi. 2.ſ.seruierūt dño cūctis diebꝰ iosue ⁊ senioꝛ q longo tpe vixerūt post iosue.moꝛtuis aūt senioꝛibꝰ surrexerunt aliq g nōnouerāt dñm ⁊ seruierūt ispꝛlite baalin ⁊ ascharoth. Judic.2. tunc deus tradidit illos in manus Cusan rasa/thayn regis syrie q oppꝛessit illos annis.8.⁊ ista fuit pꝛi/ma pſecutio.tunc clamauerūt ad dñm ⁊ dedit eis p̄mꝫ iudicē noie othoniel. Judic.3.⁊ iste modus postea fuit in israelitis.ſ. q sepe colebant idola ⁊ sepe affligebant ab hostibꝰ.qō pꝫ ex toto pcessu libri iudicū. (Et requiē da/bo tibi ab oibꝰ inimicis tuis.) Jstud erat spāle bñficium ipsi dō.nā lꝫ nūc videret sibi getus ab oibus hostibus:tñ post hoc multa bella egit mirabilioꝛa cū egisset ante ℔.ſ. ꝯ philistinos:moabitas:idumeos:syros:⁊ amonitas. vt pꝫ seq.c.⁊.ſ.10.⁊ in hys oibꝰ pmisit dñs dō victoriā de hostibꝰ ⁊ postea pacē subiectis oibꝰ sibi. (Pꝛedicitq; ti/bi dñs q domū faciat tibi).i.pñciat tibi q faciat domū de stirpe tua.dr.n.aliqs hr̄e domū qñ eo moꝛiēte manēt posteri qui succedūt illi in dignitate sua.⁊ sic qꝛ dō habi turus erat posteros regnaturos post se vsqꝫ ad magnuꝫ tpꝫ:dicebat hr̄e domū. Saul aūt nō habuit domū:qꝛ nō succcesſit ei aliqs ō stirpe sua in dignitate regali nisi his/boseth:⁊ iste ad modicū tpꝫ ⁊ trāsiuit ilico ad dō.postea aūt nō fuit notata domus vel posteritas saul. sic pꝫ.ſ.cuꝫ dr̄. miaꝫ aūt meam nō auferā ab eo sicut abstuli a saul.

E

(Cūq; cōpleti.) Hic ponit pmissio de regno spūali futu/ro:vt volūt doctoꝛes nr̄i.Pꝛo quo sciēdū q hic est cōtro/uersia in modo exponēdi vsqꝫ ad ptē illaꝫ (Ingressus est aūt rex.) ⁊ plurimi exponunt soluꝫ de Chr̄o. ⁊ sic dicunt ptinere ad regnū spūale.hoc aūt qꝛ ponunt hic aliq̄ que nō ptinēt nisi Chr̄o. Unde Blo.oꝛdi.⁊ Augꝰ in lib. de ci ui.dei sic exponunt.ſ. (Cūq; impleti fuerint dies tui).i. qñ moꝛtuus fueris. (Et doꝛmieris cū pꝛibus tuis).i.doꝛ mieris somno moꝛtis cū oibus pgenitoꝛibꝰ tuis q iā moꝛ tui sunt. (Suscitabo semē tuū post te).i.suscitabo Chr̄m q erit de semine tuo ꝑm carnē.⁊ fuit post dō:qꝛ multo tē poꝛe post moꝛtē dō natus est Chr̄s. Unde dicit glo.oꝛ. q dcm̄ fuit spāliter hoc vt intelligeret q nō dicebat de salomone:qꝛ domus salomonis cepit ante moꝛtē dō.ſ.eo viuēte factus est rex:imo dicit illa glo.q nō ob aliud ce/pit regnare salomon viuēte pr̄e:qō nulli alioꝛ regū con/tingit nisi vt appareat ipm nō eē quē ppheta pꝛesignat dicēs:cuꝫ cōpleti fuerint dies tui suscitabo semē tuū post te. (Qō egredieī de vtero tuo).i.erit de stirpe tua. naꝫ filius fuit in lumbis pr̄is:⁊ Chr̄s fuit in dō ꝑm carnē.sed apertius dr̄ ꝑparal.17.ſ.suscitabo semē tuuꝫ post te qō erit de filꝫ tuis. (Et firmabo regnuꝫ eius.) hoc fuit in Chr̄o qui fuit rex regū ⁊ dñs dñantiuꝫ. ⁊ pꝛinceps oīum regū terre. Hieremie.23.vocat messias rex.ſ. ecce dies veniūt dicit dñs ⁊ suscitabo dō germen iustū ⁊ regnabit rex ⁊ sapiēs erit:qō de messia intelligit ad hr̄am. regnuꝫ aūt istud Chr̄i fuit firmū qꝛ nunq̄ mutatū est ad aliā gen tem sicut regnuꝫ salomonis sed manet in eternū. de quo dr̄ Daniel.2. Jn diebus aūt regnoꝝ illoꝝ suscitabit deus celi regnū qō in eternū non dissipabit ⁊ regnū eius ppl̄o alteri non tradet. istud autē est regnuꝫ eccleſie qō est re/gnū chr̄i ⁊ durat vsqꝫ ad diē iudicy. (Jpse edificabit do mū noī meo).ſ.Chr̄s edificabit eccleſiā verbo pꝛedica/tionis sue ⁊ sanguine. que domus est ex lapidibus viuis ⁊ est edificata noī dñi.i.ad honoꝛē noīs dei.nā nulla do/mus tñ pōt esse ad cultū dei sicut ipsa catholicoꝝ eccleſia cū ipsamet deum colat. domus aūt facte de lapidibus: large sunt ad cultū dei. (Et stabilitā thꝛonū regni eiꝰ vsqꝫ in sempiternū).ſ.nunq̄ mutabit regnū eius in alias gen tes:sed manebit firmum. (Ego ero ei in patrē ⁊ ipse erit mihi in filiū.) hoc ad lr̄aꝫ de Chr̄o intelligit qui erat ve re filius dei:⁊ sic introducit apl̄s ad hebꝛeos p̄moꝛdiaꝫ Chr̄isti ad angelos:qꝛ de Chr̄o dr̄. ego ero ei in patrē:⁊ ipse erit mihi in filiū:qō de nullo angelo dr̄. nec.n.deus hꝫ alium filium naturalē nisi Chr̄m. hoies aūt large vo/cant filꝫ dei.ſ.p adoptionez. (Qui si inique aliqd gesse/rit.) Jsta particula nō pōt intelligi de Chr̄isto in pꝛopꝛia pſona:sed exponūt eā doctoꝛes de Chr̄o in mēbꝛis suis: qꝛ Chr̄s est verꝰ hō:⁊ ēt est caput coꝛporis mistici.vt pꝫ ad Epheseos.4.inquātū autē ipse est hō verus peccare nō pōt:sed inquātū ipse est caput coꝛpis mistici attribuū/tur ei peccata:cū mēbꝛa huius coꝛpis possint peccare:⁊ aliqñ peccēt:⁊ de ℔ dr̄ in psal.71. q totus de Chr̄o scri/bit. lóge a salute mea verba delictoꝝ meoꝝ.i.delictoꝝ mēbꝛoꝝ meoꝝ.scriptura aūt facit frequēter istā trāsitio nē.ſ.de coꝛpoꝛe Chr̄i vero ad coꝛpus misticum ⁊ eō rio. (Arguā euꝫ in virga viroꝝ.) Ad mēbꝛa Chr̄i refert que nos sumus:qꝛ deus nos arguit virga viroꝝ.i. qñ pecca/mus non occidit nos sicut hostis:sed coꝛripit nos virga sicut pr̄. hoc aūt signū est q filꝫ eius sumus:qꝛ ab eo coꝛ/ripimur. sic dicit apl̄s ad hebꝛeos.12.quē.n. diligit dñs castigat. flagellat aūt oēꝫ filiū quē recipit. qs est filiꝰ quē nō coꝛripit pr̄:q si extra disciplinā estis cuiꝰ pticipes fa/cti sunt hoies iaꝫ nō filꝫ:sed adulteri estis. (Et in plagis filioꝝ hominū.) Eadē sñia est.ſ.q qñ peccarēt membꝛa Chr̄i punirent i plagis filioꝝ hominū.i.nō occideret eos deus:sed daret eis plagas paruas sicut dant hoies filꝫ suis. (Misericoꝛdiā aūt meā nō auferā ab eo.) hoc tam de Chr̄o q̄ de mēbꝛis intelligi pōt. nā deus semp miser/tus est Chr̄o homini ⁊ exaudiebat atqꝫ clarificabat euꝫ sicut ipse dixit Joā.12.q̄q̄ ipse dicat ad modicū se dere lictū a deo.ſ.deus deus meꝰ vt qd dereliqsti me. Matth. 27. de mēbꝛis quoqꝫ Chr̄i verū est q nunq̄ deus aufert ab illis misericoꝛdiā suaꝫ sed miserebit:bona semp confe rēs ⁊ in eēna gaudia ducēs. (Sicut abstuli a saul).q.d. ego misertus suꝫ illi faciēdo eum regē:sed postea abstuli misericoꝛdiā meā ab eo tollēdo regnū de manu eius ⁊ filioꝝ suoꝝ. (Quē ammoui a facie mea).ſ.faciēdo q nō esset rex de posteritate sua. (Et fidelis erit domus tua.) hoc bñ intelligit de Chr̄o:qꝛ ecclesia fidelis est q̄ est do mus chr̄i:imo extra eccleſiā nullus est fidelis. (Et regnū tuū vsqꝫ in eternū ante faciē meā).i.regnū tuū erit fidele qō idē signat.nā pꝛincipatus eccleſiasticus q est monar/chicus vel regnatiuus fidelis est. (Et thꝛonus tuus erit firmus iugiter).i.sedes regni Chr̄i erit firmissima sem/per.ſ.sedes apl̄ica in q̄ est auctoꝛitas regni Chr̄i. p̄ pa/ral.17.dr̄.⁊ thꝛonus eius erit firmissimus in ppetuū:qō idē est. Jucusq; est dr̄ia in exp̄one:cetera aūt q̄ sequunt: eodē modo exponunt ab oibus. (Alꝫ aūt exponūt ista mixtiꝫ.ſ.ptim de Chr̄o ⁊ partiꝫ de salomone.sic exponit Nico.⁊ inducit rōnē ad ℔ qꝛ ista dicunt de salomone:ad Chr̄m tñ ptinēt. Pꝛo quo ꝓsideradū dicit q res geste ve teris testi fuerūt figura noui testi.p̄ ad cho2.10.ſ. oia in figura ꝓtingebāt eis:⁊ sic salomon filius dō fuit figura Chr̄isti q ēt de dauid natus est ꝑm carnē.vt pꝫ ad Ro.p̄. qō aūt est figura alterius opꝫ q ꝑm se sit aliqua res:nisi enim circulus pēdens ante tabernā essꝫ in se aliqua res: non posset esse signum vini existētis in celario.sic igit qō

est figura

† Pꝛomissio de regno spūali futu ro.

† Pꝛopha ō Chr̄isto.

Expō nico.

D Qđ ẽ figura alterius tripl̃r cõsiderari ꝑt.

est figura alterius pōt tripl̃r considerari. Uno mō vt est in se solum. Scđo mō vt est solū figura alterius. Tertio mō vt est vtrūq3. sic igit̃ in sacra scriptura aliqua dr̃ de salomone ꝑm se inquantū non est figura Xp̃i vt q̄ fecit idola ⁊ coluit ea. seq. li. c. 11. alia dr̃ de ipso solū inquātū fuit figura Xp̃i. ⁊ illa nō ꝓt verificari de salomone sed de Xp̃isto. vt p3 in psal. 71. s. dñabit̃ a mari vsq3 ad mare ⁊ a flumine vsq3 ad terminos orbis terrarū. qđ nō fuit verū de salomone qui nō fuit monarcha: sed habuit regnū satis limitatū. sed verum fuit de Xp̃o hoie: cui in sua resurrectione data est omnis ptās in celo ⁊ in terra. Matth. vlt. Alia aūt dicunt̃ de salomone ꝑm vtrūq3: ⁊ ipsa verificanť de ipso minus pfecte: ⁊ de xp̃isto pfectius. cuiusmodi sunt que ponunt̃ hic: saltez aliq̄ illoꝝ. vñ vult Nico. ista ad xp̃istum ducere ⁊ ad salomonez: ⁊ aliqua ad solū salomonē. Aly autē solū volūt exponere l̃ras istas de salomone quātum ad omnia que in ea continentur: ⁊ isti sunt hebrei.

¶An sit accipienda de salomone vel de Xp̃o ista ꝓmissio q̄ fit hic ad dauid: ⁊ de vario mō exponēdi. Qō. IX.

Qō. 9. A Aug. ⁊ gl. ꝛ. q̄ oia ꝑ dicta sunt intelligēda đ xp̃o ⁊ nō đ salomone.

Queret aliqs circa hoc qūo exponēda sit ista l̃ra: vel de quo. s. an tota de xp̃isto: vel tota de salomone: vel mixtiz. ¶Ñdet gl. ꝛ. ⁊ Aug⁹ in li. de ci. dei. q̄ exponēda sit de xp̃o total̃r ⁊ nō de salomone. ⁊ est sensus q̄ cū in oībus ꝑcedētibus dictū fuisset de regno temporali đ: Deus introduxit hic de spūali regno Xp̃isti. ⁊ ꝫ q3 ptinebat regnū Xp̃isti aliquo mō ad đ: cū xp̃istus esset de semine đ: q̄ aūt non intelliganť hec de salomone p3 ꝑ: q3 dr̃. cūq3 dormieris cū patrib⁹ tuis. ⁊ tñ salomon regnauit ante mortē đ. ¶Jtē q3 dr̃: ⁊ stabiliā regnū eius vsq3 in sempiternū. tñ regnū salomonis nō durauit nisi vsq3 ad captiuitat̃ babilonicā: vel saltē vsq3 ad xp̃isti aduētū. nā paulo ante ablatū erat regnū iudeorū: cuz regnaret herodes qui erat idumeus. s. filius anti patri viri idumei. ¶Jtē q3 dr̃ hic: ego ero ei in patrez ⁊ ipse erit mihi in filiū. que ẏba apls đ xp̃isto exponit ad heb. 1. ad pbādū dr̃iā inter eū ⁊ angelos. ⁊ nō ponunt̃ ibi in sensu allegorico sed in l̃rali: q3 in sensu mistico nunq̄ fit argumētū puta vt ait dionisius. ¶Jtē q3 dr̃ hic misericordiā aūt meā nō auferā ab eo sicut abstuli a saul. ⁊ tñ a salomone ablata est: cuz non durauerit regnū semp in domo eius sicut nec durauit in domo saulis. ¶Jtē q3 dr̃ hic ⁊ fidelis erit domus tua. dom⁹ tñ salomonis nō fuit fidelis: sed fuit plena mulieribus alienigenis idola colētibus: ⁊ salomonez ad colendū inducētibus. vt patet seq. li. c. 11. ¶Jtē nō dicunt̃ de salomone: q3 hic ꝑmittit̃ pax in regno isto maior q̄ꝫ fuerit tpe iudicū. cum dr̃: nō addēt filij iniqtatis vt affligāt eum sicut ꝓius ex die qua cōstituti iudices super ꝑplm meū: ⁊ iterū dr̃. habitabo cum eo ⁊ nō turbabit̃ amplius. fuit tñ maior pax aliq̄ tpe iudicū q̄ꝫ tpe salomonis. sicut fuit tpe aioth qñ dicit̃ q̄ genuit terra. 80. annis. Judic. 3. tēpore tñ salomonis solus genuit 40. annis q3 ipse nō plus regnauit. seq. li. c. 11. ¶Jtē p3 ex simili q3 in psal. 71. ponit̃ titulus in salomonē. ⁊ tñ ibi ponunt̃ multa que nō ꝑt intelligi de eo. sicut cuz dicit̃. ⁊ dñabit̃ a mari vsq3 ad mare: ⁊ a flumine vsq3 ad terminos orbis terrarū. ⁊ tñ salomon nō fuit dñs totius terre. ¶Jn ꝓrium videt̃ q̄ ista l̃ra debeat exponi de salomone ⁊ nō mixtiz: sed totaliter. Primo q3 deus in hoc volebat đ ꝑmittere magna bona dando regnū posteritati sue. si tñ intelligat̃ de regno xp̃isti qđ est regnū ecclesie: hoc nō ptineret ad dauid: q3 in ecclesia nō regnāt hoies de posteritate dauid. ¶Jtez p3 q3 dauid intellexit ista verba sicut deus illa locutus est: ipse tñ intellexit illa solū de posteritate sua regnatura. vt p3. j. s. sed hoc parū visum est in cōspectu tuo nisi loquereris de domo serui tui in eternū. alś longinquū. ꝫ intelligit̃ de regno salomonis ⁊ posteritatis eius. ¶Jtē q3 deus volebat se excusare hic de dauid q̄ ipse nō edificaret domū dñi: sed filius eius. ⁊ ad hoc dr̃. j. ipse edificabit domū nōi meo. hoc tñ intelligebať de salomone quātū ad litterā: nam sic dauid dixit q̄ deus ꝓhibuerat ipsum edificare domū ⁊ dixerat q̄ filiꝰ suus edificaret eam. ⁊ ob hoc orauit ꝓncipes vt adiuuarēt salomonē ad edificādū domū istā. vt p3. 1. paral. 22. ¶Jtē q3 dr̃ hic: qui si inique aliqd gesserit arguā eum in virga viroꝝ: qđ de salomone intelligit̃ qui peccare potuerat ⁊ peccauit: ⁊ nō de Xp̃isto cui peccare erat impossibile. ¶Jtē nō stat q̄ ista l̃ra mixtiz exponať. s. partiz de xp̃isto: partiz de salomone: q3 ſnia est hic tota cōtinuata. Qz ꝫ aliqua de vno intelligēda essent ⁊ aliqua de alio: esset rūpere totā cōgeriē ſniarū: ⁊ redderet hoc in intelligibile ipsi đ: qđ est incōueniens. ¶Ñdendū igit̃ q̄ ista l̃ra tota đ exponi de salomone sine aliqua mixtione: vt appareat oia dicta eē ad gaudiū ipsius đ ꝓ posteritatis sue felicitate. Nec obstāt rōnes in ꝓriū adducte. ¶Ad ꝓmā cum dr̃ q̄ salomon incepit regnare viuēte patre. Dicendū q̄ non obstat: q3 cū dr̃ hic suscitabo semē tuum. suscitare non intelligit̃ de natiuitate: sed de eleuatione in ptātē. sic p3 Judi. 2. ⁊. 3. ⁊ per totū libū. cū dr̃ q̄ suscitauit deus talē vel talē in iudicē. ⁊ tñ nō intelligit̃ de natiuitate: q3 plurimi istoꝝ erant veteres qñ iudices efficiebanť. q̄ ergo natus fuerit Xp̃istus mortuo đ ⁊ salomō ante mortē eius: nihil ꝛfert ad hoc q̄ intelligať de xp̃o. ¶Cū aūt dicis q̄ nō solum salomon natus erat: sed ēt assumptus in regē. Dicēdum q̄ ꝫ fuerit factus salomon rex viuēte patre fuit ad tollendū discordias fratrū. tñ viuēte pr̃e nullā habuit ptātē regiam: ſz đ iubebat oia: ió tūc salomon erat tāq̄ nō esset rex. mortuo aūt đ salomō cepit in oīb⁹ iubere tāq̄ solus rex. ió tūc ꝓpie dr̃ suscitatus i regē ⁊ nō tpe đ. ¶Etiā nō vr̃ eē verū qđ dicit gl. ꝛ. di. s. q̄ ad ꝫ solū fuit factus salomon rex viuēte pr̃e vt signaret̃ q̄ nō erat iste de q̄ ꝓphetia intelligebať. nam cā institutionis eius in regē nō fuit hec: ſz discordia fratrū. Đ. n. nō itēdebat aliquē de filys suis regē efficere se viuēte: ſz solū noīare sibi successorē: viuēte tñ đ ⁊ ignorante adonias q̄rtus filius regis bīta factione cū militia fecit se istitui regē. vt p3 seq. li. c. 1. qđ đ sciēs putās q̄ ꝫ eēt ad magnū scādalū iussit ilico salomonē vngi in regē. Si tñ adonias nihil fecisset nō fuisset salomon vnct⁹ viuente dauid. ¶Ad rōnē scđam cū dr̃ q̄ regnū salomonis nō fuit stabilitū in sempiternū sicut hic dr̃. Dicendū q̄ accipit̃ hic sempiternū ꝓ tpo aliquo tpe satis magno: ſz nō semper duret. sic p3 in oībus legalibus. nā dr̃ de circūcisiōe q̄ erat fedus sempiternū. Gen. 17. sic ēt de oībus cerimonijs vt p3 sepe in leuitico: tñ non erāt duratura ista nisi vsq3 ad tp̃s xp̃i: ⁊ hac intētione istituta sunt vt nō semp durarēt. Recte igit̃ vocari poterat regnū salomonis regnū sempiternū q3 cessaturū erat in aduētu Xp̃i: qñ cessauit circūcisio ⁊ cetera cerimonialia que sempiterna vocanť: ⁊ non solū ꝫ sed ēt aliqñ sempiternū vocať paruus tp̃s: qđ est minus annis. 50. sicut p3 Exod. 21. de illo q̄ nolebat exire de seruitute anno. 7. redēptionis q̄ maneret seruus in eternū: ⁊ tñ nō poterat eē inter hebreos aliqua seruitus maior q̄ꝫ vsq3 ad iubileū. vt p3 Leui. 25. a qbus subtrahanť ad minus. 7. anni redēptionis: manebāt. 43. anni vsq3 ad iubileū. ⁊ istud tp̃s vocať sempiternū: nec ē in hoc magna vis. ¶Ad tertiā rōnem cum dicebať. ego ero ei in pr̃e ⁊ ipse erit mihi in filiū. Đ q̄ ista est rō efficacior: eo q̄ apls exponit istā de Xp̃o in sensu l̃rali. ⁊ nisi esset dcm apli deberemus dicere q̄ oia ista exponebanť ad l̃ram de salomone: ⁊ q̄ nihil illoꝝ exponeret ad l̃ram de Xp̃o. nūc tñ dicere debemus q̄ oia hec intelliguntť ad l̃ras de salomone ⁊ ēt oia vel quedā illoꝝ intelligantť ad l̃ras de Xp̃o. nec est incōueniēs q̄ aliqs textꝰ sacre scripture hēat duos sensus quoꝝ vterq3 sit l̃ralis. sic p3 de cerimonijs agni paschal. Exod. 12. de qbus nullus dubitat q̄ intelligerent̃ sic ad litterā de agno paschali. aliqn iudei nō obligati fuissent seruare illud l̃raliter: qđ falsum est. ⁊ tñ eedē cerimonie itelliguntť de imolatione Xp̃i in cruce. qđ p3 Joā. 19. cum dr̃. ad Jesum aūt cum accessissent nō fregerūt eius crura: ⁊ segtur. facta sunt ān hec vt scriptura impleret: os nō cōminuetis ex eo. ergo

Ñsio q̄ sint intelligēda de salomone.

Ad ꝓmā rō nē augusti.

Ad scđaz. B

Sempiternū ꝓ tpe satis magno.

Ad tertiā.

C

Nō ē incōueniēs aliquē textuz hr̃e duos sensus litterales.

Nota.

appet q̄ illa scriptura lr̄aliter intelligebat de passione Xp̄i q̄q̄ dicta fuisset de agno paschali:alioquin nō diceret vt impleret scriptura:q; scriptura nunq̄ implet nisi in sensu lr̄ali.nec fit ꝺ eā nisi qñ fit ꝺ sensuꝫ lr̄alē:cū ad observationē alioꝝ sensuuꝫ nō obligemur. sic igit hic:dō̄m est q̄ ista scriptura intelligit ad litterā de Xp̄o:q; sic expo suit eā apls:7 intelligit ēt ad lr̄aꝫ de salomone.ex mō tñ loquēdi directius videt ꝓuenire salomoni q̄ xp̄o:q; dr̄. ego ero ei in p̄ez:7 ipse erit mihi in filiuꝫ.i.accipiet me ipse in p̄ez:7 ego accipiā eum in filiū:qō ptinet ad adoptionē.si aūt directe intelligeret de Xp̄o potius q̄ de salomone:cū Xp̄s sit filius dei naturalis 7 eadē filiatione sit filius dei cū est deus 7 cuꝫ est hō Xp̄s:q; Xp̄s dicit psonā diuinā 7 nō humanā:diceret:ego sum p̄ eius 7 ipse est filius meus:cū ista filiatio semp sit q; eterna ē. istū modum loquēdi habuit scriptura psal.2.ſ. dñs dixit ad me filius meus es tu:ego hodie genui te.7 hoc q; intelligit ille psal.solū de christo.hic tñ dr̄ ego ero ei in patrē. ꝫ directe intelligit de filiatione adoptiua ad salomonez 7 nō de filiatione naturali ad Xp̄m que tā erat. ¶Itē q; dr̄ hic:ego ero ei in patrē.7 non dr̄:ego ero p̄ eius. in:autē significat quasi.ſ.ego ero ei in patrē.i.ero quasi p̄ eius:q; habebo eū in filiū adoptiuū.si aūt intelligeret de filiatione naturali que est ad Xp̄m:diceret:ego ero p̄ eius.de salomone ꝫ directe intelligitur. Dō̄m tñ q; ly intelligat de salomone directius:intelligit tñ de Xp̄o perfectius:eo q; filiatio qua Xp̄s est filius dei est perfectior filiatione q̄ salomon est filius dei:q; illa est naturalis 7 ista adoptiua. Ad ārtam. Q; autem ista particula.ſ.ego ero 7c. intelligat de salomone:ad litteram p; p̄ paral.22. ¶Ad ārtā rōnē cū dicebat q; deus abstulit misericordiā suaꝫ a salomone q; nō fuit regnū eius sempiternū. Dō̄m q; nō abstulit q; deus obseruauit ei gcqd p̄misit.fuit aūt p̄missio q; esset regnū eius sempiternū.7 sic fuit:nō q; semp ouerit sed magno tpe:qō scriptura vocat sempiternuꝫ. Ad quintā ꝑm Nico. ¶Ad quintā rōnez cū dicebat q; domus salomonis non fuit fidelis:posset rn̄deri ꝑm Nico. q; q̄q̄ aliqui de stirpe salomonis fuerūt idolatre:tñ aly erant viri boni q; cōuertebant pplm ad deū. Impugnatio. ¶Sed ista rn̄sio nō stat:q; denominatio ꝺ fieri ab eo qō plus est.plures tñ fuerūt de successoribꝰ salomonis infideles q̄ fideles:imo oēs successores salomonis fuerūt infideles p̄ter duos.ſ.ezechiaꝫ 7 iosiā.vt p; Eccles.49.ſ. p̄ter dō̄ 7 ezechiā 7 iosiā omnes reges pctm̄ cōmiserūt. magis ꝫ debebat vocari domus infidelis q̄ fidelis. ¶Itē nō stat ista rn̄sio q; nō vocatur domus fidelis.i.domus colētiū deū:sed domus fidelis.i. firma q̄ nō perit. qō p;:q; p̄ paral.17. loco huius dicit. 7 statuā eū in domo mea.i.faciā domū istā stabilem.sic p; p̄ce.li.c.2.ſ.suscitabo mihi sacerdotē fidelē 7 edificabo ei domū fidelē.i.perpetuaꝫ.qō intelligit de sadoch: apud quē debebat manere summū sacerdotiū in eternū translatuꝫ de domo hely s̄ūmi sacerdotis.7 p; q; subdit ibi.7 ambulabit coꝝ Xp̄isto meo cūctis diebus:qō notat ppetuitatē.7 sic ꝓcedit argumētū ex ignorātia significati nois.vñ dato q; oēs de posteritate salomonis essent idolatre vocaret domus eius fidelis q; semp maneret. Ad sextaꝫ. ¶Ad sextā rōnē cum dicit q; fuit maior pax tēpore iudicum q̄q̄ salomonis. R̄ndendū q; nunq̄ tpe iudicuꝫ fuit lōga pax. Et cū dr̄ de aioth q; fuit quieta terra sub eo.80. annis. Dicēdū q; non cessauit in oībus bus a bellis : q̄q̄ dicat quieuit:sed modus scripture est spālis in libro iudicū:q; totū tps qō transiuit sine iudice 7 tps sub iudice includat sub illo tpe quo dr̄ terra quieuisse:sicut demonstratū fuit rōne necessaria i.3.c. Judi.7 in plogo eiusdē libri:7 sic in.80.annis cōputatis sub aioth:debēt intelligi oēs anni qui fuerūt a morte othonielis p̄riꝰ iudicis.7 18.anni quibus fuerunt israelite oppressi ab eglon rege moab:7 deinde reliquū tps quo p̄fuit aioth. vnde forte pax ista sub aioth nō fuit.55.annoꝝ.ſ3 dato q; fuisset.80. annoꝝ:maior fuit pax sub salomone q̄q̄ sub aioth:eo q; non est cōputandū hic solum tēpus regni salomonis:qō fuit.40.annoꝝ.ſ3 totū tps successoꝝ suoꝝ vsq; ad captiuitatē babylonicā in quo tēpore dicit fuisse pax:eo q; nō fuerūt tot bella sicut tpe iudicū vt supra declaratuꝫ fuit. ad septimā ¶Ad septimā rōnē cum dr̄ q; titulus psal.71.est de salomone:tñ ibi ponunt aliqua que non cōueniūt ei. Dicēdū q; q̄q̄ ille psalmus possit totus itelligi de Xp̄o:vel q̄tū ad aliquā partē suā ad litterā:tñ totus ad litterā exponit de salomone. ¶De versu āt illo.ſ.7 dñabit a mari vsq; ad mare. Dicendū q; ēt intelligit de salomone quātuꝫ ad lr̄am:sed est error in arguētibus:q; putāt in isto versu significari dñiū totius terre.sed falsuꝫ est:q; solū significat hic tota terra chanaā.Et est sensus q; in tēpore alioꝝ regum 7 iudicū ante salomonē nō erat subiecta tota terra chanaā iudeis:7 tñ tpe salomonis subiecta erat.vt p;.2. paral. 8.ſ. oēm pplm qui derelictus fuerat de etheis 7 amorreis 7 ferezeis:eueis:iebuseis qui nō erant de stirpe israel subiugauit salomon in tributarios. termini tñ terre chanaā sunt illi qui ponunt in hoc versu.ſ. a mari vsq; ad mare:7 a flumine vsq; ad terminos orbis terrarū.qō p;:q; termini terre chanaā erāt quatuor.ſ.a pte orientali mare rubrū:a parte occidētali mare mediterraneū qō vocat mare palestinoꝝ.ab aglone est fluuius magnus eufrates:a meridie sunt ꝺserta arabica.vt p; Exo. 23.ſ.ponā aūt termios vestros a mari rubro vsq; ad mare palestinoꝝ:7 a deserto vsq; ad fluuiū.i.a deserto arabico vsq; ad fluuiū eufratē.sic p; Gen.15.7 partim num. 34.7 Deut.11.7 Josue ꝑ.isti aūt quatuor termini ponunt in versu illo.ſ.7 dñabit a mari vsq; ad mare.i.a mari rubro ex parte orientis:vsq; ad mare.ſ.palestinoꝝ.7 a flumine.i. a flumine eufrate a parte aglonari vsq; ad terminos orbis terraꝝ.i.vsq; ad deserta arabica q̄ vocant termini orbis : q; ibi deficit terra habitata ex pte terre chanaā.nā inter terrā chanaā 7 egyptū sunt deserta arabica:7 q; illa sunt male habitata vr̄ tam egyptus q̄q̄ terra chanaā terminus terre habitabilis ex parte qua adheret desertis arabicis. de salomone igit intelligitur hoc quātum ad litterā. ¶Cōcluditur ēt ex predictis q; distinctio Nico. nō tenet.ſ. q; aliqua dicant de salomone ꝑm se solū:7 aliqua solū inquātū est figura christi : sicut illud 7 dñabit a mari vsq; ad mare:7 alia ꝑm vtrūq;.nā illud qō ipse putauit solū dici de salomone:solū inquātū est figura christi:intelligit de ipso salomone ꝑm lr̄am. ¶Itē nō pōt exponi mixtim ista lr̄a.ſ.aliqd de Xp̄isto 7 aliqd de salomone:ſ3 necesse est totā intelligi de salomone: q; ꝑ paral.22.ponit tota ista sn̄ia de salomone ad lr̄am:ita q; nullo mō possit ibi intelligi de Xp̄o. nā cū dō̄ vellet hortari salomonē q; edificaret tēplū:dixit q; deꝰ phibuerat eū edificare 7 dixerat q; filius suus edificaret. vnde ait.fili mi volūtatis mee fuit vt edificarez domū dño:sed dixit ad me:multū sanguinē effudisti:ió nō poteris edificare domū noi meo:filius qui nascet tibi erit vir quietissimus.faciā.n.eum regescere ab oībus inimicis suis p circuitū:7 pacē 7 ociū dabo in diebꝰ cūctis diebus eius: ipse edificabit domū noi meo:7 ipse erit mihi in filium:7 ego ero ei in patrē:firmaboq; solū regni eius sup israel in sempiternū:nūc ergo fili mi sit dñs tecuꝫ 7 prosperare 7 edifica domū dño. Ecce q̄liter dō̄ dixit ad salomonem oīa verba ista 7 q; de eo itelligebant:7 pp hec suadebat ei edificare tēplū.necesse est igit q; oēs cle bic posite intelligant de salomone quātū ad lr̄am:7 sub isto sensu ptulit eas nathan ad dō̄ 7 intellexit eas dō̄. Sed spūs sanctꝰ qui ista verba faciebat proferri per os Nathan volebat etiā per illa quātū ad lr̄am significare Xp̄istū:ideo aplꝰ potuit allegare aliqd istoꝝ in sensu lr̄ali de christo.ſ.ego ero ei in patrē 7c. hoc dato exponat tota littera simpliciter de salomone.ſ. ¶(Cūq; cōpleti fuerit dies tui).i. qñ mortuus fueris.(Et dormieris cuꝫ patribus tuis).i. dormieris somno mortis sicut iam dormiūt oēs pgenitores tui.(Suscitabo semē tuū).ſ.salomonē qui erat filius dauid.(Post te).i. suscitabit post mortē tuā.nam ly natus fuerit salomon viuēte dauid:nō dicebatur suscitatus

quousq;

quousq3 acquireret maximã ptãtẽ regni:7 qz istã nõ te/
nuit viuẽte dõ:non dicebaꝫ tunc suscitatus:7 dr̃ aliquis
suscitari tanc̃ tũc esse incipet.sicut dicimus aliquẽ crea/
† ri in regẽ:7 tñ creari dicit fieri simplr.(Qõ egredietur
de vtero tuo).i.de lũbis tuis.nã materia seminalis de q̃
soboles p3ocreaꝫ nõ est in vẽtre sed in vasis seminarys
que adherẽt lũbis.vocaꝫ tñ large esse in vtero quicquid
est intra co3pus.ex hoc aũt p3 q̃ post dõ non poterat re/
gnare absolon qui conatus est regnare expulso pr̃e. vt
p3.ĩ.15.vsq3 ad.18.nec ẽt bẽbat ius regnãdi adonias q̃
viuẽte patre 7 nesciẽte regnare voluit.seq.li.c.1.nec ali
quis de filys dõ iam natis:qz dicit hic q̃ ille egressurus
erat de vtero dõ̃ g regnaret post eu3 sed oẽs aly iã nati
† erant.(Et firmabo regnum eius).s.qz salomon possedit
† regnũ pacifice 7 firmiter nõ hñs aduersarũ. (Ipse edi/
ficabit domũ noi meo).i.faciet tẽplũ.istud est qõ p3icipa
liter deus volebat hic inducere.nam dõ dixerat q̃ vole
bat edificare dño domũ:7 deus nõ acceptauit.si aũt sim/
pliciter dixisset deus q̃ nolebat sibi tẽplũ edificari p dõ:
babuisset hoc dõ̃ molestũ.iõ dixit q̃ nõ edificaret dõ̃ do
§ mũ sibi pp multa bella:sed filius eius edificaret sibi do/
† mũ.7 in hoc cõsolareꝫ dõ̃ sciens q̃ nõ dedignabaꝫ deus
Regnũ q̃re dicat sem/ eius obsẽga.(Et stabilia thronũ regni eius vsq3 in sempi
piternum. ternũ).i.sedes regni sui semp durabit.nõ est aũt intelligẽ
dũ simplr q̃ semp duraret:qz tunc duraret ẽt post dieꝫ
iudicy:sed more scripture vocaꝫ sempiternũ q̃dõ magno
tpe durat.sic fuit regnuz salomonis q̃dõ durauit vsq3 ad
captiuitatẽ babylonicã directe:7 vsq3 ad natiuitatẽ chri
sti p quãdã adhesionẽ cũ tribu leuitica.dr̃ autez istud re/
gnũ sempiternũ cõparãdo ad regnũ saulis q̃dõ paruo tẽ/
pore durauit.s.in vita eius:7 postea pauco tẽpore viuen
te filio suo byſ boseth.regnũ aũt salomonis durauit per
multas successiones regũ:7 per multos annos.nã a prin
cipio regni salomonis vsq3 ad Christi natiuitatẽ fuerũt
† quasi mille anni q̃bus durauit regnum salomonis.(Ego
† ero ei in patrẽ).i.ero ei loco pr̃is.qz ĩsignificat vicem
vel locũ vel quasi.(Et ipse erit mihi in filiũ).i. erit quasi
filius meus.q̃dõ intelligiꝫ p adoptionẽ: cum non dicatur
§ ego ero pater eius:7 ipse erit filius meus : sed ero ei in
patrem.vocaꝫ autẽ homo filius adoptiuus dei q̃ habet
Filij adop/ eadẽ iura apud deũ que hñt filij adoptiui apud p3ẽs. filij
tiui succe/ enim adoptiui succedũt patribus sicut filij nati 7 legitimi.
dũt pribus dato q̃ ꝑm cõstitutiones aliquaz gẽtiũ nõ succedũt equa
sicut legiti/ liter adoptiui cũ filys natis. Nos igiꝫ cũ filij simus dei p
mi. adoptionẽ debemus succedere ei in aliquo. Deo tñ nul
lus succedit qz deus nõ moriꝫ:7 sic nõ possumus pcipere
iura filioz p successionẽ:sz p participationẽ. Sicut enim
filij morietibꝰ pribus succedũt in bonis eoz:7 viuẽtibus
eis cõicant bonis pr̃nis inquãtũ aluntur ab eis:ita 7 nos
cũ non possumus succedere deo nõ moriẽti:habemus iu/
ra adoptionis nr̃e in pticipatione bonoz dei:7 quãtũ ad
hoc vocamur heredes eius.p3incipaliter tñ Christus ẽ he
res qz ipse est filius naturalis:nos vero adoptiui:vñ vo/
camur coheredes eius.de ℔ p3 ad Ro.8.s. nõ accepistis
spiritũ seruitutis itez in timore:sed accepistis spiritũ ado
ptionis filioz. In quo clamamus abba pr̃:ipse eniz spiri
b tus testimoniũ reddit spiritui nr̃o q̃ sumus filij dei.si aũt
Chr̃s filius filij 7 hr̃des:hr̃des quidẽ dei:coheredes autem Christi.
dei natura/ ¶Quia tñ Christus est filius naturalis dei pticipat ma
lis pticipat ioza bona pr̃is.7 ℔ ẽ in duobus. Primo qz cõicat substãtiã
maioza bo eius 7 virtutẽ.s.qz tota essentia 7 virtus pr̃is est in filio.
na i duob9. Scõo participat magna bona:qz quãtũ ad extrinseca est
hr̃s vlis dei. Ista duo patẽt ad heb.1.s. locutus ẽ nobis
Primo. in filio quẽ cõstituit hr̃dẽ vniuersoz.s.omniuz rerũ vni/
Secundo. uersi que sunt extra deũ:7 ℔ quãtũ ad scõm:7 sequit̃ per
quẽ fecit secula q̃ cũ sit splẽdor glorie 7 figura substantie
eius portãs oia verbo virtutis sedet ad dexterã maiesta
tis in excelso:7 ℔ quantũ ad primũ. ¶Nos aũt qui sum9
particulares hr̃des dei 7 quasi legatary nõ participam9
in illis duobus.nã non hẽmus primũ.s.cõicationẽ substã
tie diuine qz illa solũ cõicaꝫ ad intra inter psonas.nec ẽt
habemus scõm q̃ nulli hominũ datũ est eẽ hr̃dẽ vniuer/
soz:sed soli Chr̃o qui de se dicit.Data est mihi oĩs ptãs
in celo 7 in terra.Matth.vlt. Nos vero sumus heredes
dei inquãtũ participamus aliqua bona nature.s. eẽ 7 cõ
seruari.nã ipse deus est a quo hec recipim9:cũ ipse sit in
quo sumus viuimus 7 mouemur.Actẽ.17.7 ẽtuz ad hoc
oẽs hoĩes sunt filij dei 7 heredes eius:qz oẽs participãt
hys:cũ ipse faciat solem suum oriri sup bonos 7 malos 7
pluat super iustos 7 peccatores.Matth.5.qz tñ hr̃s 7 fi
lius dicũt aligd spale:scriptura non vocat oẽs hoĩes fi/
lios dei heredes:sed solũ illos qui participãt quibusdaz
bonis spalibus dei.sunt aũt hec bona vite eterne q̃ dr̃nt
nimis ab istis tẽporalibus:qz fine comparatione maioza
sunt his.Juxta illud.1.ad chor.2.oculus nõ vidit:nec au
ris audiuit:nec in cor hois ascẽdit que p3eparauit deus
hys q̃ diligũt illũ.oẽs ẽ hoĩes qui sunt potẽtes recipere
hec bona vel hñt ius ad recipiẽdũ ea:vocanꝫ ꝓpie here
des dei:7 qz salus omniũ hoium ab exordio seculi vsq3
ad finẽ est per passionẽ Christi:sunt heredes dei qui par
ticipãt fructũ passionis.participamus aũt fructũ hunc p
charitatẽ 7 fidẽ:ideo oẽs hoĩes recipiẽtes deũ p hec duo
vocanꝫ filij eius.sic p3 Jo.1.s. quotquot aũt receperunt
eum dedit eis ptãtẽ filios dei fieri hys qui credũt in no
mine eius. Jsta ẽt est cã quare in veteri testõ nunc̃ vocã
tur homies heredes dei.7 in nouo testõ sepissime vocat
eos apls heredes dei.s.qz in veteri testõ nondũ erat pas
sio Christi p quã hoĩes efficiebanꝫ heredes dei. Jnfide/
les aũt 7 quicũq3 pagani ẽc̃ pticipent bona naturalia a
deo:tñ hr̃des eius nõ vocanꝫ qz nõ hñt ius suscipiẽdi he/
reditatẽ eternã.illa aũt vocaꝫ solũ hr̃ditas:7 bona tẽpo
ralia quasi p3o nihilo reputãtur.sic p3 ad heb.1.s.omnes
sunt administratoz spũs in ministeriũ missi pp eos qui he/
reditatẽ capiũt salutis.i.vite eterne. ¶De salomone aũt
dõm est q̃ erat filius dei adoptiuus non ex hac pte : qz
nõdũ erat passio christi p quã ineset nobis ius suscipiẽdi
vitã eternã:sed qz deus erat colaturus ei spãlia bona q̃
nulli regi ante ipm vel post ipm cõtulit.s. sapientiã:diui
tias:ptãtẽ:honorẽ:7 celebritatẽ noĩs.dicebaꝫ eum habe
re in filiũ.(Qui si inique aligd gesserit.) Recte hoc dicit †
de salomone : qz peccare poterat 7 peccauit. nec dr̃ hic
istud quasi deus dubitaret an peccaturus erat salomon:
qz nouerat hoc:sed ponitur modo humano quasi dubi/
taret de futuris.

¶Quare dicit hic q̃ si filius dauid inique ageret nõ aufer
ret deus eis regnum. Questio.X.

Queret aligs quare dicit hic q̃ si inique egerit. Q̃õ.10.
¶Rndẽdũ q̃ deus volebat letificare dõ̃ A
in hoc pmittẽdo ei bona p3o posteritate sua:7 dõ̃ scie/ Deꝰ pmisit
bat q̃ aliq̃n ea que deus pmittit pspera eueniũt aduer/ bona filijs
sa pp peccata eoz quibus pmittunt:solicitus esz de ista dõ̃ 7 q̃ nõ
pmissione timẽs q̃ filij sui post eũ peccarẽt:7 deus priva ꝓuaret eos
ret eos bonis p3omissis ac traderet in magnas calamita
tes.sic eniz factũ est de hely summo sacerdote:cui pmise
rat deus sũmũ sacerdotiũ in eternũ:7 postea abstulit.p3e
ce.li.c.2.s. loquẽs locutus sum vt domus tua ministraret
in cõspectu meo in eternũ.nũc aũt absit hoc a me:sz qui/
cũq3 glorificauerit me glorificabo eũ:7 qui cõtẽnunt me
erũt ignobiles.Sic ẽt fuit de saule qui regnaturus erat
in eternũ:nisi peccasset.pceõ.li.13. postea aũt ablatũ est
regnũ de domo eius pp peccatũ.pceõ.li.c.15.7.28.ita ẽ
fieret i filijs dõ̃ pp qõ ẽc̃ ipse gauderet de pmissis istis:
tñ nõ nimis gauderet:sed esset solicitus an filij sui perde
rẽt ista bona:7 vt deus tolleret ei hãc solicitudinẽ dixit
q̃ ẽc̃ peccarẽt filij dõ̃ non auferret regnũ ab eis:sz so/ Q̃õ.11.
lũ deus castigaret eos leniter.s.in plagis viroz.7 tũc dõ̃ A
gauderet certificatus de regno sempiterno posteritatis Qr̃ deꝰ no
sue. ¶Quereꝫ vlterius q̃re deus dixit q̃ si inique ege luit certifi/
rint.nã sciebat q̃ salomon peccaturus erat 7 alij posteri care dõ̃ fi/
eius:vnde potuisset dicere q̃ iste filius dõ̃ aligd inique lios suos ini
acturus erat:sed deus pp ℔ non priuaret eũ regno:sz ar que actu//
gueret in virga viroz. ¶Rndẽdũ q̃ salomoni 7 posteris ros.

J Qr̃ nõ oẽs homies filij dei vocanꝫ heredes.

eius multa aduersa euenerunt. s. q̄ diuisum est regnum ⁊ mālit minima ps cū posteris dō. postea ēt oēs hy in babylonē ducti sunt. si vero dō cognouissz ista viuēs affligeret nimis semp p̄o calamitatib⁹ futuris posteroz suoz. Deus aūt nolebat cōtristare dō sine cā; iō noluit ei reuelare penas posteritatis sue. ⁊ ꝫ fuit determinate aliquid exp̄mendo: noluit ēt deus cōfuse dicere q̄ filij dō peccaturi erāt ⁊ puniēdi: q̄ tūc dō solicitus essz p̄o pctō illo: timēs q̄ magnū esset ⁊ deus infligeret illis magnas calamitates p̄o eo. vt ꝫ nō tristaret noluit deus in spāli nec ūn gñali p̄dicere sub certitudine pctā posteroz dō: sz dixit sub cōditiōe ad tollēdū anxietatē dō: de q̄. s. dictū est. ¶ (Arguā eos in virga viroz). i. puniā eū leuiter in virga viroz. i. sicut solent viri pcutere filios suos virga: qō nō est ad occidēdū sed ad castigādū: vel dr̄ in virga virorū. i. correctio q̄ dabit: erit q̄ viri insurgāt ꝫ eū p̄o pctō: sic fuit in salomone. nā cū peccauisset nimis in senectute sua: suscitauit ei de⁹ quēdā aduersariū idumeū qui nimis afflixit eū. de quo seq. li. c. 11. sed p̄ia sūia melior est. (Et in plagis filioz hoīz.) Eadē sūia est: vocant plage filiorū hoīz plage leues quas filij hoīz infligunt filijs suis ad castigādū ⁊ nō occidēdos. In hebreo hr̄ (In plagis filioz Adā.) Accipit ibi adā p̄o noīe cōi: sicut nos dicim⁹ hoīes. sic p3 Gen. 5. s. vocauit nomē eoz adā. i. masculū ⁊ feminā vocauit adā: si tn̄ esset nomē ppriū vni soli conueniret: iō lra nra posuit hic filioz hoīm. ¶ Hebrei aūt dicūt q̄ accipit hic adā p̄o p̄ hoīe p̄o quo refert quādā fabulā q̄ potius est ifamia. s. q̄ adā in cētū annis ⁊ amplius ꝙbus abstinuit ab eua deflēs mortē abel iungebat demonibus succubis ⁊ gignebat demones: ⁊ dicunt q̄ isti demones filij adā incitauerūt salomonē ad peccādū: ipsi ēt fuerūt q̄ diuiserūt regnū tpe roboā. ipsi ēt pugnauerunt ꝫ salomonē in senectute sua veniētes cū hoste suo idumeo: ⁊ istos demones filios adā deus destinauit ad puniēdos p pctis posteritatū dō. ¶ Sed istud ad insaniā ptinet q̄ hic multa inconueniētia tangunt. Primū est q̄ adā coierit cū demonib⁹ succubis. nā istud pctm̄ grauissimus esset. s. q̄ relicta vxore sua coiret cum demonibus. Adā tn̄ fuit iustus vir nimis nisi quātū ad illā primā p̄uaricationē qua nos dānauit. vñ laudat sapiē. 10. s. hec illum q̄ p̄mū formatus est a deo pr̄ orbis terraz cū solus eēt creat⁹ custodiuit ⁊ eduxit illū a delicto suo. ¶ Scōo isti errāt ꝫ principia nature: q̄ putāt demones posse gigni ab hoīe. est. n. demō spūalis substātia q̄ gigni non p̄t: sed simplr̄ a deo p̄ducit p creationē. Isti tn̄ ignari rez putāt demones eē aīalia in q̄ nimis desipiunt. Itē si demones geniti fuissent ab adā: nō potuissent esse nisi hoīes: q̄ de semine bōano solū hō gignit nisi sit cōmixtio ad pecora in q̄ poterit esse generatio equoca: sed opz genitū esse aīal. demō autē nō est aīal. ¶ Tertio isti errāt nesciētes qd sit demō succubus: iō putauerūt q̄ p accessionē ad illos poterat adā aliqd gignere. Sed falsum est: nā ad ꝫ q̄ mediāte demone succubo fiat generatio: opz ipm p̄ ipsē femie suscipere semināle humorē in loco matricis. deinde ipsemet demon factus incubus effundit semē illud in matricē femine sicut in coitu virili. Si aūt ipse demon retinuerit semē: necesse est illud pire. cuius cā est multiplex. p̄ma q̄ ꝫ mō fieret generatio de semine solius viri. sed falsum est: q̄ vt declarat Arist. 9. de aīalib⁹ q̄ semē femininū est tota materia fetus formādi. de semine aūt masculino nō fit aliq̄ ps fetus: sz solū apponit ad digerēdū sanguinē mēstrualē femine: iō vr̄ magis necessariū semē femininū q̄ masculinum. ¶ Itē errant q̄ ad p̄seruāduz fetū in vtero ⁊ ad ꝫ q̄ p̄ducat ad debitā magnitudinē necessaria est alimētis susceptio de eo qō a mre digestū est. demon autē nō pōt suscipe alimētū nec digerere: iō peribit fetus. necesse est ꝫ teneri fetū in vtero femine. ¶ Itē q̄ demon nō hz locum q̄uenientē ad cōseruādū tāto tpe semē susceptū: vt ex inde fetus p̄fectus p̄ducat: iō opz deriuari semē illud in matricē femie: sz tunc nō erat aliq̄ femina nisi eua. ꝫ oportebat q̄ demones succubi cuz ꝙbus coibat adam effecti incubi coirent cuz eua. sed hoc isti nō p̄cedunt: q̄ isti manifeste essent filij eue ⁊ appareret. isti tn̄ vocāt eos filios demonū. Est igit̄ ista insania magna: quā supuacue dicūt. nā accipit hic adā p̄o noīe cōi sicut in alijs locis. teneat ꝫ exp̄ō. s. posita. (Misericordiā aūt meam nō auferā ab eo). i. q̄ꝫ castigē euz pp pctā nō auferā misericordiaz. i. nō auferā regnuz: q̄ō ex misericordia ei dedi. Alij autez volunt ex ꝫ q̄ salomon nō sit dānatus: eo q̄ deus nō abstulit ab eo misericordiā: sz de hoc dicet i fine. c. (Sicut abstuli a saul). s. ab illo abstuli misericordiā meā: q̄ cum peccauit: abstuli regnuz ei ⁊ toti posteritati sue. (Quem ammoui a facie mea). i. quē p̄mouai regno: est modus loquēdi largus. nā quecūq; res sit ante oculos dñi est: q̄ in oi loco oculi dñi cōtēplant. Prouer. 15. sz q̄ nō manebat posteritas saulis in dignitate illa in q̄ pr̄ suus fuerat: dicebat saul ammotus a facie dñi. (Et fidelis erit dom⁹ tua.) Aliqui putāt accipi fidelē p̄o colēte deū. ⁊ sic exponit Nico. dicēs q̄ꝫ aliqui reges de posteritate dauid essent idolatre: alij boni erāt qui pp̄z ad deū q̄uertebāt. Sed falsum est: q̄ fidelis non accipit hic nisi p̄o firmo. vt declaratū ē. s. Et est sensus q̄ domus dō. i. posteritas eius in dignitate regia eēt fidelis. i. firma. s. q̄ nō perderet illā dignitatē. (Et regnuz tuuz vsq; in eternū ante faciē meā). i. regnuz tuū ⁊ filioz tuoz manebit in eternum ante faciē meā. i. me videte ⁊ faciēte. Vocat aūt hic eternuz id qō magno tpe durat: ⁊ nō semp. sic fuit regnuz dō ⁊ posteroz suoz q̄ durauit quasi p mille ānos. s. vsq; ad natiuitatē Xp̄i ablato regno aristobolo ⁊ hircano: ⁊ regnāte herode. (Et thronus tuus erit firmus iugiter). i. sedes regni tui semp manebit: qō idē signat. (Scōm oia verba hec ⁊ iuxta vniuersaz visionē istā sic locutus est nathan ad dō). i. oia verba. s. posita ⁊ tota visio demōstrata nathā fuerūt sic dicta ipsi dō. Et est sensus q̄ ista ꝟba. s. dicta fuerūt ꝟba dei ad nathā. postea aūt nathan retulit illa dō: ⁊ vt signet q̄ integre illa retulit dr̄ q̄ locutus est ꝑm oia verba hec. ponunt aūt hic ꝟba ⁊ visio: q̄ ꝟba ptinēt ad ea q̄ reuelant: visio āt ad modū reuelationis. s. q̄ fuit reuelatio facta in visione nocturna q̄ est q̄dā immutatio phātasie: ꝑm quā glibet videt sibi videre ea que cōcepit in somno. Sic dicit daniel. aspiciebam in visione noctis. Daniel. 7. ⁊ iterum. visiones capitis mei conturbabant me. i. somnia que sunt in phantasia.

¶ (Ingressus est āt.) hic ponit gr̄az actio. Et diuidit in duo: q̄ p̄mo regratiat dauid p̄o facta p̄missione. Scōo orat p̄o eius impletione. ibi (Nūc ergo.) ¶ Circa p̄mū dicit (Ingressus est aūt rex dō ⁊ sedit coram dño). s. q̄n nathan ppheta venit ad dō nūciās ei ista bona ex parte dei: erat dō in domo sua sedēs: ⁊ vt daret gr̄az actiones deo de tam magnifica p̄missione introiuit in domū vbi erat archa: q̄ illa erat in quodā loco segregato domus sue. vt declaratū est p̄ceden. c. ⁊ ibi humiliauit se coraz archa: ⁊ vocat hic sedere: sed nō est ppria dcm̄. dr̄ aūt sedere coram dño: q̄ coram archa erat in q̄ spāliter deus mōstrabat. vt declaratū est Exod. 25. (Et dixit gs ego sum dñe deus ⁊ q̄ domus mea.) Ista est oro dō ⁊ incipit a magna humilitate: reddēdo se indignū oibus bus vt de⁹ ei p̄missa augeat. ⁊ dr̄ gs ego suz. i. nō sum ego talis vt ista mirear: ⁊ q̄ domus p̄ris mei. i. ēt cognatio vel familia patris mei nō est tāta vt mereat hec. (Quia adduxisti me hucusq;). i. eleuasti me vsq; ad p̄nē statuz. q. d. ego erā pastor ⁊ tu fecisti me regē: q̄ō dicit dō se nō meruisse: vñ nō solū ad magna bona q̄ nunc p̄mittebant dicit se indignuz: sed ēt ad oia illa q̄ iam suscepit. sic. n. iacob orabat dñm dicēs. dñe minor suz oibus miserationib⁹ tuis. i. nō mereor aliq̄ō de bonis q̄ mihi dedisti p misericordiā tuā. (Sed ꝫ parū visum est in cōspectu tuo dñe deus: nisi loq̄reris de domo serui tui in lōginquū). i. fecisti me regez tollēdo de pascuis: q̄ō erat aliqd valde magnū: ⁊ tn̄ tibi visum est parū nisi loq̄reris de domo serui tui in longinquum. i. nisi adhuc p̄mitteres mihi successionē in regno. hic pz quālr accipiat sempiternū p̄o tpe lōgo: tamē non

semper

Fabula de brecorum q̄ adā gñauit demones.

Contra de brecos.

Primo.

Secundo.

Tertio.

Demō succubus qd.

Quarto.

D Oro dō ad dñm p gr̄az actioē.

semp durāte:qz deus dixerat q̄ faceret ꝺurare ꝺomum ꝺō in sempiternū.Dō aūt dixit q̄ ista pmissio erat in longinquū.i.ad longū tps.(Ista est lex adā dñe deus.)hic accipit adā pro noie cōi.s.pro hoie.Et est sensus:ista ē lex adā.i.talis est lex hois.q.d.nihil magis bō facit pro seip so:q̄ tu facis p eo.nā bō solicit⁹ est semp pro statu suo ⁊ posteroꝝ suoꝝ:nec se putat plene felicē nisi filios quoq3 suos felices futuros putauerit:ita tu fecisti mihi:qz nō solū bñfecisti mihi:sed ēt disposuisti regnuꝫ pro filys meis. ¶Uel alr:ista est lex adam.i.ista est lex quā ꝺꝫ bō tenere cū deo.s.q̄ bō humiliet se coꝝā deo ⁊ colat deū q̄tuꝫ potuerit:⁊ deus erit solicitus pro eo.¶Uel alr legitur interrogatiue.ista est lex adam:i. nūqd ista est lex quā tu dñe deus habes cū hoie:vt tātū pro eo solicitus sis.q.d. istud ad magnā benignitatē tuā ptinet.(Quid q̄ addere poterit adhuc dauid vt loquat ad te).q.d.cuꝫ tāta bona mihi dederis atq3 promiseris nihil manet q̄ ego petere possim.nā forte ego nō ausus fuissem ista petere:vel intelligit hoc de oꝝone.s.qd q̄ addere poterit adhuc ꝺō.i. postq̄ ego humiliaui me in oꝝone coꝝam te:nihil habeo qō addā.s.satis ē q̄ bō humiliet se coꝝā deo in oꝝone:ēt si nihil petat:qz deus scit qd opus est illi:⁊ huic consonat lra p̄cedēs.s.ista est lex adā.i.ista est lex hois vt solū inclinet se coꝝā te.cōsonat ēt lra sequēs.s.tu scis.n.seruum tuū.i.tu cognoscis me.q.d.nō est opus q̄ ego multa petā qz tu cognoscis me ⁊ scis qd mihi opus est. hec āt est sīa Chri.Matth.6.dicētis.oꝝātes aūt nolite multū loqui sicut ethnici:putāt.n.q̄ in multiloquio suo exaudiant.noli te q̄ assimilari eis.scit.n.pr̄ vester qd opus sit vobis ante q̄ petatis eū.(Tu.n.scis seruū tuū dñe deus).i.tu cognoscis me q̄ sum seruus tuus:⁊ potes mihi dare que cōueniūt:ēt si nō petā.ego x̄o nescio qd mihi expediat:iō petēdo forte errabo.(Propter verbū tuū ⁊ p̄m coꝝ tuū feci sti oia magnalia hec.)hic laudat ꝺō dñm pro hys pmissionibꝰ:dicēs q̄ facta sunt ista pp verbū tuum.i. nō facta sunt pp merita mea qz nihil ego sum aut domus mea:ꝫ pp verbū tuū.i.qz tu pmisisti mihi bñfacere qñ instituisti regē:⁊ vis nūc bñfacere:ꝺr ēt p̄m coꝝ tuū.i.pp volūtatem tuā.q.d.nihil ego merui:sed tu fecisti solū qō voluisti.s. pp liberalitatē tuā.(Ita vt notū faceres seruo tuo).i. vt ostēderes mihi seruo tuo magnificētiā tuā. Alia lra hꝫ. (Ut notū faceres seruū tuū).i. fecisti mihi oia bona hec vt notū faceres oibus hoibus me esse seruū tuū:⁊ q̄ ppē ꝟ mihi benefacis.(Idcirco magnificatus es dñe deus.) ꝺr aligs magnificatus qñ in ope suo appet magnificus. ptinet aūt ad magnificū maiora dare q̄ hoies mereātur. sic deus dedit valde maiora ꝺō q̄ merebat:iō magnificatus erat.de hoc ethi.li.4.c. de magnificētia. (Quia nō est similis tui.)Dat cām q̄re deus appareat magnificus in ope suo.ad magnificū.n.duo pertinēt.s.bñe pecunias maximas:qz in parua substātia vel mediocri nō est facile esse magnificū:cū nō possint ibi multa dari.scꝺꝫ ptinet ad magnificū.s.volūtatē habere liberalissimā. Deus aūt vtrūq3 hoꝝ hꝫ:eo q̄ nō est aligs similis ei.s. in bonitate. ⁊ ob hoc nullus hꝫ liberaliorē volūtatē:etiā nullus est similis ei in potētia ⁊ p se sufficiētia:iō nullus pōt tāta dare sicut ipse.(Nec est deus extra te).i.nō solū nullus est deus tibi similis:imo ēt nullus est deus tibi eq̄lis:extra te.i.p̄ter te.(In oibus que audiuimus auribus nr̄is).i. multos deos audiuimus noīari inter gentes ⁊ tm̄ nullus illoꝝ est tibi similis:nec est vere deus:qz ꝺꝫ gētiꝫ erant demonia:⁊ poterāt facere miracula sicut deus hebꝛeoꝝ iō facilr apparebat dr̄ia inter eū ad alios deos.(Que est aūt gēs vt pp̄s tuus israel in terra.)Laudauit ꝺō deuꝫ q̄tū ad opationē quā būerat ad ip̄m.hic laudat eū ppter opationē quā hꝫ ad pp̄z.s.qz pp̄s israel erat nimis gloriosus pp deū suū:cū nulla alia gens hꝫet talē deū.(Propter quā iuit deus vt redimeret eam sibi).i. deus iuit in egyptū ad educēdū ibi pp̄m istū inde.In hebꝛeo habet. (Propter quā ambulauerūt ꝺꝫ vt redimeret eam sibi.) Ra.Sa.exponit de moyse ⁊ aaron qui iuerunt sepe coram pharaone vt pmitteret exire israelitas de egypto. ⁊ isti dr̄ eam redimisse qz fuerūt mīstri in redimendo:⁊ vocant isti duo ꝺy.nā deus dixit ad moysen:ego posui te deū pharaonis.Exo.7.ita ⁊ aaron vocaret deus.lra caldaica dicit q̄ iuerūt nūcy dei ad redimēdū pp̄m.sed hoc nihil est:qz ꝺō vult hic designare magnā excellētiā isr̄l: cū dicit.q̄ est autē gens vt pp̄s tuus.⁊ ꝟ vult p̄bare per eductionē de egypto.si tm̄ diceret hic q̄ homies edurerūt eam:non bret magnā excellētiā:ꝫ cū dr̄ q̄ deus iuit p ista gēte in egyptū vt redimeret eā sibi:est magna excellētia.s.q̄ deus tātū curaret de isto pp̄lo q̄ iret in egyptū ad redimēdū illū:qō nō fecit pro aliquo alio populo. ¶Patēt ēt q̄ intelligat de deo ⁊ nō de moyse ⁊ aaron: qz dr̄ hic:vt redimeret eā.s. gētē istam sibi in pp̄m:⁊ tm̄ moyses ⁊ aaron nō fecerūt istā gentē eē pp̄m suū.q̄ non sunt ipsi ꝺy qui iuerūt ad redimēdū eam. ¶Jtē dr̄ hic:⁊ poneret sibi nomē.i.q̄ ista eductio fuit ad ponēdū istā gētē sibi in nomē.s.q̄ nomē eius in ista gēte noīaret. Moyses tm̄ ⁊ aaron nō posuerūt sibi istā gētē in nomē:ꝫ deus ꝟ fecit.iō nō pōt intelligi lra ista nisi de deo:⁊ sic exponūt doctores nr̄i. ¶Dicit aūt Nico.⁊ multi de nr̄is p̄sentiūt ei q̄ hic p̄bet pluralitas p̄sonaꝝ in dīna essentia:qz dr̄ pp quā iuerūt ꝺy.i.tres p̄sone:⁊ qz ista diuina essentia vnica est:subdit x̄bū in singulari.s.vt redimeret eā sibi. ¶Sꝫ hoc nihil est.p.o qz nō ꝓuenit mō catholicoꝝ. nā nō deberet dici ꝺy pluralr:qz tres p̄sonas nō vocamus deos sed deum. ¶Jtē qz dr̄ iuerūt vel ambulauerunt:⁊ tm̄ catholici nō p̄dicāt talia verba pluralis numeri de tribus p̄sonis:sed cū oēs actus isti triniratis q̄ ad extra sunt sint indiuisi:⁊ ob ꝟ sint vn⁹ act⁹:fit p̄dicatio in singulari tāq̄ sit vnū p̄n̄ agēs.hic aūt ponit plurale. ¶Jtē nō cōuenit mō loquēdi hebꝛeoꝝ.naꝫ lra ista si attēdat p̄m hebꝛeos nō dicit pp quā iuerūt ꝺy:sed pp quā iuerūt deus:⁊ tunc nō significat pluralitas i p̄sonis vel substātys diuinis:sed solū est ip̄opꝛietas in x̄bo:qz deberet poni in singulari ⁊ ponit in plāli. Jstud aūt est pp barbariē huius lingue.nā iterduꝫ nō seruat nūeros nec genera nec p̄sonas.Sic.n. pꝫ Isa.19.vbi dr̄ in lra nr̄a:⁊ tradā egyptū i manu dñoꝝ ꝺuri crudeliū.dr̄ in hebꝛeo.tradā egyptū in manu dñoꝝ ꝺuri vel crudelis.nā dr̄(Adonin caseth.) sed adonin est plālis numeri de adonay p̄o dño:⁊ caseth:ē singlris numeri significās ꝺurū vel crudelē.deberet q̄ dici in lra ista: pp quā iuit de⁹:⁊ dr̄ pp quā iuerūt deus.¶Si aūt aligs dicat q̄ ibi ponit heloyn:qō est pluralis nūeri. Dōm q̄ quantum ad declinationē heloyn est plurale:sed quātuꝫ ad significationē est singulare:qz fere in omnibus locis vbi lra nostra dicit deus. ponit in hebꝛeo.heloyn.nec distinguūt in ꝟ hebꝛei:an dicat hel singulr:vel heloyn pluraliter p̄o deo.hoc aūt attēdit Hiero.nr̄ peritus in idiomate hebꝛaico:iō noluit ponere hic aliquā varietatē numeri ad significādū pluralitatē p̄sonaꝝ:sed dixit pp quā iuit deus:sciēs q̄ nō positū est ꝟ ex industria ad p̄banduꝫ pluralitatē p̄sonaꝝ:ꝫ ex barbarie idiomatis:aliogn hieron̄y.qui erat magnus zelator pluralitatis p̄sonaꝝ ꝺ hebꝛeos posuisset hic significationē aliquā ad p̄bādū p̄alitatē istā.nihil igit possumus ex ꝟ p̄bare:aut ex silibus locis.s.iosue vlt.⁊ Eccles.2.ad q̄ Nico.⁊ alȳ de nr̄is cōiter attēdūt tāq̄ ad solida fundamēta:iō hūt locū irridēdi nos hebꝛei:⁊ gcūq3 periti i idiomate hebꝛaico.(Ut redimeret eā sibi in pp̄m).i.pp ꝟ edurit israelitas ꝺ egypto:vt emeret sibi quēdā pp̄z ad fruiēdū:iō ꝺdit illi legē ⁊ cerimonias vti eis se occuparet:tāq̄ nō dedit alteri populo.(Et poneret sibi nomē).i. poneret sibi famā ex facto isto.q.d.vt de⁹ hret magnā famā iter oēs gētes eduxit israelitas de egypto.vel dr̄:vt poneret sibi nomē.i.vt poneret nomē suū in ea ad ꝟ q̄ coleret in illa ⁊ inuocaret ab ea.(Faceretq3 eis magnalia ⁊ horribilia.)Jstꝺ refertur ad egyptios sup q̄s deus fecit magnalia.i.aliq̄ mirabilia q̄ erāt sup vires nature:⁊ ēt erāt horrēda:qz aliq̄ ꝺ illis mirabilibꝰ erāt penalia:sicut pꝫ in decē plagis positis sup egyptū.(Sup terrā).i. fecit de⁹ magnalia super

† F
Deus redemit populū isr̄l qūo exponatur diuersimode.

Ra.Sa.

Opi⁹ Nic.

Contra.

† E

† G

terrā. Jn hebreo hr̄ (Terre tue) .i.fecit magnalia terre tue. Et est sensus q̄ dē fecit magnalia sup terrā israel q̄ erat nūc terra sua. ⁊ ls fecit qñ tenebāt eā chananei: sicut patuit i diuisiōe iordanis: ⁊ in statiōe solis: ⁊ in piectione lapidū de celo sup chananeos. de ls iosue. x. ⁊. xo. (Ascendie pplī tui) .i. coꝛaꝫ pplo tuo. s. oīa mirabilia hec feciſti coꝛā pplo tuo. (Quē redemisti tibi ex egypto.) Jstā redēptionē sepe repetit: q; fuit magnū bñficiū israelitis p̄stitū. (Gēte ⁊ deo ei⁹.) Referr̄ ad x̄bū sup̄i⁹. s. redemisti tibi pplz ō egypto: ⁊ ls de gēte ⁊ de deo ei⁹. i. faciēdo mirabilia sup gētē ⁊ deū eius. nā plage a deo iflicte nō solū fuerūt sup gētē egyptioꝛ: sz ēt sup deos eoꝛ. vt p3 nume. 33. s. nā ⁊ i dys eoꝛ exercuerat vltionē. fuit aūt ista vltio q̄ oīa idola egyptioꝛ tā lapidea q̄ lignea q̄ metallia cōminuta sunt i puluerē illa nocte q̄ deus duxit israelitas de egypto: ⁊ i q̄ occidit p̄genitos. (Et firmasti tibi pplm tuū israel in pplz sempiternū) .i. ex illo tpe accepisti pplm israel in pplz tuū: ita q̄ eēt spāliter ppls tu⁹. s. q̄ tu bēres curā spālē de eo: ⁊ ipse tibi spāl̄r seruiret. Et dr̄ firmasti tibi pplz. i. firmiē accepisti. q. d. nō accepisti p pauco tpe ⁊ vt dimitteres illū. sz firmasti. i. firmiter accepisti illū ad nūq̄ dimittēdū. qō p3: qz dr̄ in pplm sempiternū. Jn hebreo hr̄ (Et parasti.) vbi lra nra dicit firmasti: sed idē signāt. (Et tu dñe fact⁹ es eis in deū) .i. fact⁹ es de⁹ illoꝛ. De⁹. n. israel qz est ver⁹ de⁹: absolute est de⁹ ⁊ respcū cuiusl iuscūq; gētis: ēt si a nulla coleret: qz tñ deus a gētib⁹ colit: vocat de⁹ illaꝛ gētū a ḡbus colit: ⁊ qz soli hebreo colebāt deū: vocabat de⁹ israel solū deus hebreoꝛ: ió dr̄ in psal. 75. s. notus in iudea deus israel magnū nomē eius.

¶Quo populus israel vocatur populus dei sempiternus cum iam dereliquerit eum. Questio. XII.

Qō. 12. **Queret** aligs quo dicat ppls israel ppls sempiternus dei: cū iā dereliq̄rit eū. ¶Aligs rñdet q̄ vocat sempiternū id qō magno tpe durat: ⁊ qz israelite fuerūt magno tpe. s. vsq; ad xp̄i aduētū ppls dei: dicunt ppls sempitern⁹. sic. n. de regno salomo. dr̄ q̄ erat sempiternū: qz magno tpe durauit. Jdē dr̄ de circūcisiōe q̄ erat fedus sempiternū: ⁊ durauit vsq; ad xp̄i aduētū.

A p̄ria opio.

Alia rñsio.

¶Sz dō̄z est q̄ q̄q̄ isto mō poterāt israelite vocari ppls dei sempiternus: tñ adhuc alio mō ppioꝛi poterāt vocari sempitern⁹. s. qz de⁹ assumpserat illos vt eēnt ppls ei⁹ semp. s. vsq; ad cōsumationē seculi: ⁊ fuissent nisi pp eoꝛū pctm̄ fuisset ipeditū. Nō est. n. sic de circūcisiōe ⁊ legalibus q̄ vocant sempitna: qz legalia nō erāt ītituta a deo vt semp manerēt: ió lz hebrei nūq̄ peccassent: illa ablata fuissent aduenīēte xp̄o: qz pphe p̄nūciauerāt legē nouā eē dādā p messiaz. ¶De pplo aūt israelitaꝝ secus erat qz poterat manere semp ppls dei nisi peccasset: vñ si israelite nūq̄ peccassent vsq; ad xp̄z nō fuissent traditi in aliq̄ captiuitatē: sz māsissent sp in terra chanaā: ⁊ si aduenīēte xp̄o suscepissent illū nullā iferētes molestiaz: cessasset tunc lex vetus ⁊ tenuissent hebrei legez euāgely: sp tñ māsissent i illa terra quā eis dñs dederat: ⁊ nō expellerētur inde ab aliq̄ gēte: eēt tñ iam ppls gentilis q̄rsus ad xp̄z vnus ppls cū pplo iudaico: ⁊ tñ semp maneret ppls iudaic⁹ ppls dei: eēt eēt aliquo mō spāliter: nō quidez q̄ntū ad legē ⁊ cultū: qz oēs hoies quotq̄t vellēt poterant hr̄e ptē in lege euāgelica: sz q̄ntū ad p̄missa antigt⁹ eis cōcessa. s. q̄ manerēt semp in terra chanaā ⁊ q̄ de⁹ bñfaceret eis: peccauerūt tñ sepe israelite ante aduentū xp̄i: ió traditi sunt sepe in manus hostiū: ⁊ aliq̄n expulsi sunt de terra chanaā. s. q̄n ducebant in captiuitates: vt in assyros ⁊ i babylonē. postea aūt aduenīēte xp̄o nō gratis suscepерūt: sz occiderūt: ⁊ tūc desierūt eē ppls ei⁹: nā p alia pctā non desierāt. sic p3 Daniel. 9. s. ⁊ post hebdomadas 60. occidet xp̄s: ⁊ nō erit ei⁹ ppls q̄ negaturus est euz.

Qualis eēt stat⁹ iudeoruz si suscepissent xp̄m.

¶Si aūt hebrei oēs cōuersi fuissent ad xp̄z nō offendēdo eū: fortē ipsi fuissent p̄ncipes in ecclesia cōuersis gētilibus: qz tñ peccauerūt: nō acceperūt p̄ncipatū. ipsi tñ cōnati sunt accipe illū: vñ iter romanos q̄rsos de gētilitate: ⁊ iter iudeos q̄rsos, erat in alterutrū q̄tio de plationē. s. q maioꝛes hr̄ent. apls aūt i tota epla ad romanos vtroſq; redarguit pbās neutros eē dignos plātiōe: sz ōbere eē eq̄les. sic ōcīat hiero. i q̄dā plo. sup eādē epla z.

Nota.

¶Sed ls nō obstāte ipsemet apls ⁊ alij discipuli seruauerūt q̄dā dignitatē in iudeis incipiētes ab eis p̄dicationē euāgelicā. sic p3 Act. 13. s. vobis gdē oportebat p̄ loq̄ de regno dei: sed qz indignos vos feciſtis x̄bo vite: ecce q̄uertimur ad gētes. Uoluerūt quoq; iudei hr̄e plationē magnā in q̄rsis ad chr̄m. s. q̄ ipsi soli susciperēt spiritū sanctū ⁊ loquerent varys linguis: ⁊ qz semel p̄dicāte petro cecidit spūs sanct⁹ sup gētiles ⁊ ceperūt log varys linguis: turbati sunt iudei q̄rsi ad chr̄istū ⁊ indignati sunt petro: q̄si pp eū suscepissent gētiles spm̄ sanctū. vnde ipse rñdit illis: mungd aligs phibere pōt vt nō baptizent hos q̄ spm̄ sanctū susceperūt. Act. 10. sz postea facta ē magna turbatio ꝓ eū qz p̄dicauerat gētilib⁹ ⁊ acceperūt spiritū scm̄: ⁊ vix potuit se defendere petrus ab illis. Act. 11. nō ꝓ māserūt iudei in pplō sempiternū dei: nō gdē qz nō poterāt: sed qz noluerūt cōuerti. cōuertent aūt postea ad finē seculi. iuxta illud ad ro. 11. cecitas ex pte ptigit in israel donec itraret plenitudo gētiū: ⁊ sic oīs israel saluus fieret.

¶(Hūc ꝓ dñe deus.) Hic ozat dō̄ p̄z pmissionis impletione. s. q̄ de⁹ incipet facere aligd de hys q̄ pmiserat: vt succedētiue iplerent oīa: ⁊ dr̄ (Hūc ꝓ dñe deus verbū qō locut⁹ es sup seruū tuū ⁊ sup domū ei⁹ suscita i sempiternū) .i. fac q̄ ista q̄ locut⁹ es sint in sempiternū: ⁊ dr̄ super seruū tuū ⁊ sup domū eius. i. ista verba erāt de statu ipsi⁹ dō̄ ⁊ de statu domus eius. i. posteroꝛ suoꝛ q̄ haberēt regnū in sempiternū: oīa aūt petit dō̄ nūc ipleri. (Et fac sicut locutus es) .i. nihil trāseat irritū ō hys q̄ dixisti. hoc aūt nō ozabat dō̄ tāq̄ dubitaret an ea q̄ a deo p̄nūciata erāt euētura essent: qz hoc certū erat: sed ozauit: qz deus sepe ea q̄ nobis p̄mittit vult nobis nō euenire: nisi p̄ius ea oꝛonibus ⁊ laboꝛib⁹ mereamur: ⁊ ad ls oꝛonē necessariā esse putabat: ēt qz dato q̄ nō eēt oꝛo necessaria ad aliquid: saltē dō̄ debebat ostēdere affectū suū circa hec: me videret ea cōtēnere: ⁊ ob ls ozauit p̄o illis vt fierēt. (Et magnificet nomē tuū in sempiternū) .i. fac q̄ nomē tuuz appareat magnificū: laudet⁹ de magnificētia semper vocat aūt magnificus ille qui magna dona confert: ⁊ qz deus p̄miserat vsq; in sempiternū cōseruare regnum in domo dō̄: ozauit dō̄ vt deus appareret magnificus cōferēdo illa que dixerat: ⁊ q̄ cōferret ea vsq; in sempiternum: ⁊ qz ista magna erāt laudaret nomē dñi de magnificētia in sempiternū. Si aūt aliquo tpe non seruaret ea q̄ dixit: iam nō laudaret de magnificētia: ió vt semp sic laudaret oportebat q̄ semper cōseruaret ea q̄ dixerat dō̄. (Atq; dicat dñs exercituū deus sup israel) .i. fac q̄ dicat in laudē tuā dñs exercituū est deus sup israel. s. ille q̄ est deus sup israel nō est deus ipotēs: sed fortissimus atq; potētissimus: qz pōt cōplere ea q̄ pmittit. si aūt deus nō cōpleret pmissiz dō̄: diceret q̄ deus vel non erat bonus ⁊ verax qz nolebat cōplere p̄missa: vel nō erat potēs: qz nō poterat iplere qō dixerat. nō ꝓ diceret dñs exercituū deus israel: nisi ipse cōpleret q̄ dixerat dō̄. ⁊ domus serui tui dō̄ erit stabilita coꝛā dño. i. bēbit firmiter regnū deo inbēte. vel pōt intelligi alr. s. q̄ sicut dr̄ in laudē dei. dñs exercituū deus israel: ita ēt dicat dom⁹ dō̄ ē stabilita coꝛā dño. s. qz ipse pmisit eā eē stabilitā. (Quia tu dñe exercituū de⁹ israel revelasti auriculā serui tui.) ponit dō̄ eaz q̄rē fudit istā oꝛonē ad dñm. s. qz deus revelauit auriculā eius. i. aperuit. s. mittēdo ad eū nathā ppbetā vt revelaret ei hec. revelare. n. auriculā alicui⁹ ē ānūciare ei aligd occultū. sic hr̄ ꝑce. li. c. 9. s. dñs āt revelauerat auriculā samuelis añ vnā diē. sic ēt p3 eo. li. c. 20. cū dixit ionathas ad dō̄. si āt pseuerauerit malitia p̄ris mei aduersuz te: revelabo aurē tuā. (Dicēs domū edificabo tibi) .i. tu dixisti q̄ edificares mihi domū. i. faceres q̄ haberē p̄geniez succedētē mihi in regno. ppterea inuenit seruus tuus coꝛ suū vt oꝛaret te oratione hac. i. verbū tuuz fuit cā vt ego venirem ad oꝛandū ista. q. d. si tu nō p̄omisisses mihi per

ppbetam

pphetā ꝙ faceres mihi domū:ego non oraſſem p ℔. Eſt ſenſus:tu nouiſti me ad hoc:ꝙ perfice orationem meam.
† (Nunc ꝯ dñe deus tu es deus) .i. ex hoc ꝙ tu es deus es ſumme potēs ℣ verax ℣ potes cōplere ℣ debes ꝙ p/
† miſiſti. (Et verba tua erūt vera).i.ex hoc ꝙ tu es deus: ſequit ꝙ verba tua ſint vera:hoc aūt eſt q; deus fidelis eſt:℣ ſeipſum negare nō pōt:vt ait apoſtolus: ℣ dicit dō: verba tua vera erūt p modū affirmādi:℣ nō dicit:oro vt verba tua vera ſint p modū optādi:vt noteſ maior cōfi/dentia eius ad deū. (Locutus es.n.ad ſeruū tuum bona hec).i.tu pmiſiſti mihi ſeruo tuo oīa bona ꝙ dicta ſunt. (Incipe igit:℣ benedic domui ſerui tui).i. incipe multi plicare domū ſerui tui cōferēdo aliqua de bys bonis ꝙ promiſiſti. Et orat dō ſpāliter hic p filio ſuo quē dñs di/xerat naſciturū ℣ incipere debebat regnū poſteritatis
† ſue:℣ ꝙ edificaturuſ erat domū dño. (Ut ſit in ſempiter/num coꝝ te).i.poſteritas mea maneat in ſolio regni in
† ſempiternū coram te.i.te videte ℣ faciēte illud. (Q; tu dñe deus locutus es hec).i.fiant iſta ꝙ ego oro:non ex meritis meis nec q; ego oro:ſed q; tu locutus es ea: di/
† cens ꝙ faceres mihi domū. (Et benedictione tua bene/dicetur domus ſerui tui in ſempiternum).i.domus mea benedicet.i.multiplicabit benedictione tua.i. multipli/catione a te miſſa.q.d.multiplicatio in bonis ꝙ eueniet in domo mea erit tāta ꝙ manifeſte appeat a te venire: ponit aūt hoc dō per modū affirmationis vt ꝯcludat in fine orationis ſe hre firmā ſpem de euētu oīum ꝓdictoꝝ ne ambiguus manere videatur.

¶An ſalomon fuerit damnatus. Qō.XIII.

Qō.13. **Queret** aliqs circa ea q̄.s̄. dcā ſunt de ſalomone: an dānatus fuerit eternaliter vel ſaluus.

¶Aliqui arguūt ꝙ nō fuerit dānatus:q;.s̄. in lra dr:ꝙ ſi inique aligd egerit arguā eū in virga viroꝝ: miſericor/diam aūt meā nō auferā ab eo. Jdē p; pſal.88.ꝯ non pe
Q; non p̄. rut:q; alſ fuiſſet ablata ab eo miſericordia dei. ¶Item ſcripture ſalomonis recipiunt in canone: ꝯ nō fuit dāna
Scō. tus q; alias eccl̄ia ſuſcipet ſcripturas illius ꝙ nō eſt mē/brum ſuū. ¶Jtē ſalomō ponit in genealogia ſaluatoris:
Tertio. ergo ſaluatus fuit:q; inhoneſtū erat ꝙ dānati ponerent
In oppo. tanē proaui chriſti. ¶In ℣ſum vr ꝙ fuerit dānatus q; ſalomon peccauit grauiſſime:℣ māſit vſq; ad mortē ſuā in peccatis:ꝯ perut eternaliter. p; hoc:q; ſeq.li.c.n. dr ꝙ in ſenectute deprauauerūt mulieres cor eius. ¶Jtez ſcriptura ſacra deſcripſit peccatū ſalomonis diligēter:ſi ergo penituiſſet diligētius ſcripſiſſet eius penitentiā:ſed nō deſcribit:ꝯ mortuus eſt in peccato. ¶Jtē opera dei ſunt perfecta. Deu.32.ſcriptura aūt eſt opus dei: ꝯ pfe/cte deſcribit ꝙcḡd tāgit:ſz tāgit de vita ſalomonis ℣ pec
A Rōſio. catis ℣ nō tāgit de eius pnia:ꝯ vr ꝙ nō penituerit. ¶Re/ſpondēdū ꝙ iſta qō eſt ꝓblema neutrū .i. nō eſt magis determinata p vna pte q̄ꝑ ꝓ alia:eo ꝙ certitudo iſtius
Dubiū ē an dō fuerit dānatus. nō poterat haberi niſi p reuelationē ppheticā vel aucto/ritatē ſacre ſcripture:de quo nihil habitū eſt. Si aūt nos deberemus iudicare eius ꝙdēnationē p peccata:manife/ſta eēt condēnatio:q; peccata fuerūt grauiſſima: pōt tñ
Opinio bre/oꝝ. aliqs penitere:℣ ſaluabit. ¶Propter hoc aūt eſt opinio quoꝝdā ꝙ ſaluatuſ fuerit:nā hebrei cōiter dicūt ꝙ peni/tentiā egit:℣ liber eccl̄iaſtes eſt de pnia ſua vbi repre/hēdit ſe nominās vanitatē oīa in qbus laborauit:vt p; ec/
Jſidorus. cleſiaſtes.2. ¶Hoc ēt vr tenere beatus Jſidoruſ in libro de ortu ℣ obitu patruꝝ:℣ idez vult tenere hieronymū ℣ Ambroſiū:dicit.n.hiero. ſup Ezech. ꝙ ſalomon pniam
Hierony. egit ſcribēs libū puerbioꝝ:vbi dicit reſperi vt eligerē diſciplinā. ¶Jtē hiero. ſup eccl̄iaſtez ait:hebrei dicunt
Ambro. hūc libū eē ſalomonis pniam agētis. ¶Ambroſiuſ q̄s in apologia ait:ſalomonē ſanctum noīat:vt nobis de pnia eius dubietatez tollat. ¶Jtē Ambro. in libro de ſatyro fratre ſuo dicit:℔ ait ſanctus ſalomō:ſi tñ dānatus eſſet: nō vocaret eū ſanctū. ¶Jtē Ambro. dicit:hebrei aūt ſa/lomonē veniſſe in tēplū qōipſe edificauerat cū gnqꝫ vir/gis: quaꝝ quatuoꝝ tradidit peritis legis vt verberaret ab illis ꝙ pnia:q cōi conſilio diffinierūt nō eē mittēdā manū in chm dñi:q; dō dixerat:nolite tāgere chriſtos meos: a ſeipſo aūt depoſitus eſt ℣ retinuit ſolū tribū effraim ℣ bipartitū fecit ſperiū. ¶Jtē aiūt ſalomonē gnges tractū fuiſſe p plateas hierlem in pniam:℣ p ℔ ſatiſfecit. ¶Alij aūt ecōuerſo volūt ꝙ ſalomō dānatus ſit:nā peccata ſua fuerūt maxima.ſ.q; fuit idolatra:℣ hoc eſt peccatū maxi/mum:ſic ait glo. ſup illū locū pſalmi.ſ. emūdabor a ōlicto meo maximo:dicit idolatriā eē maximū ōlictū. ¶Scō peccauit dure in multitudine peccatoꝝ:q; edificauit al/taria multa ℣ tēpla idolis:p ſingulis.n. vroribus ſuis fa/ciebat altaria:vt p; ſeq.li.c.xi. ¶Tertio peccauit q; i/duxit magnū ſcādalū in ppō:nā edificauit tēpla idoloꝝ in mōte olineti q eſt ex aduerſo tēpli dñi in hierlem:ita ꝙ poterāt exiſtētes in tēplo videre qūo immolabant ſacrū/ficia idolis in mōte olineti:qō erat ſcādaloſum ppō:q; erat pnus ad idolatriā:de hoc ſeq.li.c.xi. ¶Jtē qnarto peccauit ex dignitate pſone:nā erat rex ℣ potēs ℣ diues ℣ pp hoc multi exēplo eius traherent ad idola: ſicut qñ ſacerdos magnus peccat facit delinquere pplum: vt p; Leui.4.ſ.ſi ſacerdos q eſt vnctus peccauerit delinqre faciēs pplm ℞c. ¶Quidā aūt pp hāc magnitudinē pec/catoꝝ mouētur ad dōm ſalomonez peruſſe eternaliter.

¶Mihi tñ hoc nō multū vr:ſz qō potiſſimū me mouet eſt:q; grata nimis ē deo pnia peccatoris.iurta illō.maior gaudiū ē i celo ſup vno peccatore pniaz agēte q̄ ſup.99. iuſtis q nō idiget pnia. Luc.3.ſi ꝯ ſcriptura deſcribit pec cata alicui⁹ i deteſtatiōez illi⁹:gratius deſcriberet illius cōuerſionē ad emēdationē multoꝝ ſi peniteret:ſcriptura tñ deſcribit multa enormia fcā ſalomonis ſeq. li.c.xi.℣ tñ nō ponit pnia eius i aliq̄ loco ſcripture:ꝯ nō penituit. ¶Jtē in eccl̄iaſtico ītērio ſcriptoris fuit ex medio libri vel q̄ſi laudare viros glorioſos:℣ exprimere oīa q̄ ptinēt ad eoꝝ laudē:vt p; eccle.44.ſ.laudem⁹ viros glioſos ℣ parētes nr̄os in gnatione ſua:poſtea aūt cū puenit ſcri/ptor ille ad ſalomonē in.c.47. retulit oīa bona magnifi/ce q̄ habuerat i iuuētute ſua. Jn ſenectute vero narrat oīa peccata in qbus finē facit:ſi tñ penituiſſet: cū intētio ſcriptoris fuiſſet laudare eū:deſcripſiſſet illius pniam:ſz nihil dixit:ꝯ vr ꝙ putauerit eū ſine pnia mortuum fuiſſe. ¶Jtē qō ſatis forte ē:deus miſit ad ſalomonē vt nūcia/ret ei regnū auferēdū eē ō manu poſteritatis ſue pp pec cata ſua:℣ tñ poſt mortē ſuā ſic fcīm eſt: ꝯ vr ꝙ ipſe non penituit:q; aliogn de⁹ exaudiuiſſet illū: ℣ nō diuiſiſſet re/gnū cūpmiſiſſet ei bñfacere pp dō:ſz diuiſit:ꝯ ipſe nō pe nituit. ¶Jtē poſtq̄ de⁹ dixit ſalomoni auferēdū regnuz de manu eius. Abyas ſyloniteſ ppheta iuenit ieroboā in agro ℣ diuiſit palliū ei⁹ in.12.ptes ſignās diuiſionē regni ſalomonis:℣ ℔ fiebat viuēte ſalomone: ꝯ nō penituerat q̄ꝑ ſibi deus denūciauerat diuiſionē futurā:ita ꝯ ſatiſ ve/riſiliter ad mortē pſumit ꝙ nō penituerit:q; aliogn fuiſſz exaudit⁹ ſicut ezechias exauditus ē ploràs:cui dñs mor/tez cōminatuſ fuerat.j.4.li.20.c.℣ Jſa.38. Niniuite q̄z penitētes exauditi ſunt:ne deleret ciuitas ſua: vt p; Jo/ne.3.℣.4. ¶Jtē poſtq̄ aliqs penituit:peccata nō manēt. ſz poſt mortē ſalomonis dr ꝙ diuiſum ē regnū pp pecca ta eius:ꝯ adhuc peccata manebāt:℣ ſic nō penituerat ſa lomō. ¶Jtē ſi ſalomō penituiſſet de peccatis ſuis:dele/uiſſet oīa tēpla ℣ altaria q̄ fecerat i terra hierlez:tñ ipſe nō deſtruxit illa ſz māſerūt vſq; ad regē Joſiā:ꝯ nō peni/tuit:p; ℔.j.4.li.c.23. ℣ iſta rō ē magis neceſſaria q̄ꝑ pce dētes:nā nō penitet aliqs vere cū pmanet i peccato: nec aliqs vere dolet de fornicatiōe dū tz ꝓcubinā i domo:ſic ēt null⁹ ō idolatria dolet:cū nō deſtruit altaria q̄ edifi/cauit idolis:ſalomō tñ nō ōſtruxit illa:nā dr pal.c.excel/ſa q̄z q̄ erāt i hierlez ad verterā ptē mōtis offenſionis q̄ edificauerat Salomon rex iſrl ℣ aſcaroth idolū ſydo/nioꝝ ℣ chamos offenſionis moab ℣ melchon abomina/tionis filioꝝ amon polluit ioſias ℣ contriuit ſtatuas ℣ ſuccidit lucos. Confirmatur autem hoc:q; cum ſalomon eſſet rex ſi penituiſſet ℣ voluiſſet delere altaria ℣ templa

B Alioꝝ opiō

Peccata varia ſalo.

Primum.

Scōm.

Tertium.

Quartuz.

Opioauct.

Rō fortiſſima ꝓtra ſalomonem.

idoloꝝ:subito feciſſet:qz rex erat potētiſſimus:ꝛ nullus ſibi repugnaret maxime ſuper hoc. ¶Quāꝯ igiꝫ ſacra ſcriptura nō dicat aperte an ſalomon dānatus fuerit:ſatis ꝓbāter aſſeri pōt ꝙ fuerit dānatus:ꝛ iſta eſt cā quare cū deſcribant eius peccata diligēter:nō fit aliqua mētio de penitētia.ſ.qz nulla fuit:aliogn facta fuiſſet mētio.ſic ꝑz de Manaſſe rege iudaꝛ:qui ipſe peccauit nimis in idolatria plus ꝙꝫ chananei ꝛ oēs reges iſrael ꝛ iuda q̄ p̄ceſſerunt eū:ꝛ inſuper fudit ſanguinē innoxiū in hierlem multū nimis:donec implerēt hierlem vſqꝫ ad os: vt ꝑz infra.4.li.c.21.poſtea tū penituit:ꝛ deſcribit ꝓnia eius. ſcḋo para.vlti.ꝛ deus miſertus eſt ei:a fortiori.n.fuiſſet hoc de ſalomone ſi penituiſſet. ¶Ad rōnes in ꝓmiū. Rñ ad ꝓmā cū dr:miſericordiā aūt meā nō auferaꝫ ab eo. Dōm ꝙ hoc nō intelligit de miſericordia qua deus remittit peccata:qz iſtā a nullo homine aufert: ſed quacunqꝫ hora igemuerit peccator:deus nō recordat peccati eius. Ezech.18.ſed intelligit de miſericordia qua deus remittit penas debitas ꝓ peccato vel cōmutat eas in alias:ꝛ iſtā aliqñ deus aufert ab homine:nā ꝯꝯ remiſerit culpā nō vult remittere penā. Et eſt ſenſus: miſericordiā autē meā nō auferā ab eo.i.ꝯꝯ aliqñ peccet ꝛ mereaꝫ totaliter pdere regnū:nō auferā ei regnū:ſꝫ miſereboꝝ ꝛ dabo alias leuioꝝ penas. qō ꝑz:qz dr ibidem in lra:ſicut abſtuli a ſaul quē amoui a facie mea.i.abſtuli ab eo miſericordiā meā:ſed manifeſtū eſt ꝙ nō intelligit de miſericordia qua peccata remittit:qz illa a nullo hoīe auferf: alioquin ꝯꝯ peniterenmus:deus nō miſereꝛ:ſed intelligitur de miſericordia qua tollit penas:ꝛ iſtaꝫ abſtulit a ſaule:qz ꝯꝯ ꝛaſſet ꝓ eo ſamuel:ꝛ ipſe cōfiterē ſe peccaſſe:nihil ꝓfuit ad hoc ꝙ nō auferret ei regnuꝫ.ꝑce.li.c.15.iſtā aūt miſericordiaꝫ nō abſtulit deus a ſalomone: qz ꝯꝯ peccauerit:ſemp poſteri eius tenuerunt regnū:vt ꝑz ſeq.li.c.11. ¶Ad ſcḋam rōnē cuꝫ dr ꝙ recipiunt ſcripture eius in canone. Rñ ꝙ nihil obſtat: qz ꝯꝯ aliqs nō ſit ſanctus:deus ꝓ illū logf: ſicut fuit de balaā q̄ erat peſſim⁹ vir ꝛ idolatra:tñ erat ꝓpheta dñi:vt ꝑz Nu.22. ꝛ.23.ꝛ.24.nā ſcriptura ſacra magis attēdit in doctrina veritatē ꝯ ꝓbitatem eius q̄ logtur:ꝛ qz ſalomon bona ꝛ recta dixit:ꝯꝯ ipſe malus fuerit: ſcriptura ſuſcipit ḋcā ſua. ¶Itē qz ſalomon qñ ſcripſit libꝝ illos qui hñr in canone biblie:erat vir ſanctus ꝛ dilectuſ deo:poſtea peccauit in ſenectute:ſic ꝑz ſeq.li.c.xi.ſ.cūqꝫ iā eēt ſenex deprauaꝝ ēcoꝝ eius ꝓ mulieres vt ſequereꝫ deos alienoſ. ante hoc aūt fuerāt oēs ꝓbitates eius:vnde ſcriptura oēm ſapiētiā ꝛ gliam eius narrat ante peccata:vt colligitur ſeq.li.ex.c.2.vſqꝫ ad.12. ¶Ad tertiā rōnē cū dr ꝙ ponit in genealogia ſaluatoris. Dōm ꝙ nō tollit ex hoc gn ſit dānatus:naꝫ ſicut in genealogia illa ponunt multi taꝫ viri ꝯꝯ femine peccatores.ꝛ ꝛ nō fuit incōueniēs: ita ēt nō eſt inconueniēs multos de illis fuiſſe dānatos. ¶Ad quartā rōnē cū dr ꝙ hebrei ponūt ſalomonez penituiſſe. Dōm ꝙ nō eſt veriſimile:qz tūc deſtruxiſſet idola: q̄ nō deſtruxit:vt ꝑz.j.4.li.c.23.hebrei q̄ꝫ multa dicūt valde fabuloſa ꝛ iſana:ſic ꝑz ſup illud Ezech.21.dicit glo.illoꝝ qñ dñs recordaf de deſtructiōe tēpli dolēs ꝓcurit manꝰ ſuas ad inuicē:ꝛ ꝛ eſt tronitruū ꝛ lachrymę eius cadunt ad terrā:ꝛ hoc eſt fulgur:qō eſt nimis inſanuꝫ.multa q̄ꝫ alia dicūt i ſuo talmud q̄ ſunt abſurdiſſima: iō hebreoꝝ dictis minus ꝯꝯ poetis de auctoritate tribuēdū ē. ¶Ad aliā rōnē cū dr ꝙ beatuſ Iſidoruſ vult tenere ſaluū eē ſalomonem. Dōm ꝙ doctoribus nihil magis auctoritatis dādū eſt ꝯꝯ inꝯtū poſſunt rōne vel auctoritate aliḡ melius ꝯꝯ alij ꝓſuadere:nō tñ iō credēdū eſt aliḡ ſic eſſe qz ipſi dixerūt:ſic ꝑz in decretis. Diſtin.9.in.c.ego ſolis.ꝛ eſt dcm Auguſti.ad vincēciū donatiſtā: ſꝫ beatus Iſidoꝝ ꝯꝯ ſit magne auctoritatis vir non ſufficiēter ꝓſuadet:iō nō eſt ei aſſentiēdū. ſi aūt eſſet otio qō dubia:ita ꝙ nihil magis ꝓ vna parte ꝯꝯ ꝓ alia eēt veriſimilis: auctoritati iſtoꝝ in manēdū erat:ſꝫ ꝓbatū eſt ſufficiēter ſalomonē non penituiſſe:iō nihil ꝓiudicamus auctoritati iſtoꝝ ſi ḡrium teneamuſ. ¶Ad aliud cū dicit Hieronym⁹ ſup ezechielē ꝙ ſalomō penitētiā egit. Dōm ꝙ ꝛ nō vr dicere exꝓpria opinione:ſꝫ recitādo dcm hebreoꝝ:quibus i nullo aſſentiē dū eſt:ꝛ dato ꝙ eēt iſta ītētio Hieron⁹.nō ꝓp ꝛ ē ei aſſentiēdū:ſicut diximus de iſidoro. Nec obſtat dcm allegatū p eū.ſ.reſperi vt eligerē diſciplinā:qz iſti libri fuerūt ſcī a ſalomōe anteꝯ peccaret:ꝛ dato ꝙ fuiſſet illud ſcriptū poſt peccatū:nō reſpuit vitū p illō dcm:ſꝫ ſiſipietia. ¶Ad aliud cū dicit Hieron⁹. ſup eccliaſtē ꝙ aiūt hebrei vnuꝫ libꝝ eē ſalomonis pniam agētis. Dōm iſtud nullius eſſe auctoritatis:cū ipſe nō dicat a ſe.ēt dcm hebreoꝝ nō ḃz veriſimilitudinez:qz hebrei putāt ſalomonē penituiſſe:qz dixit ꝙ reſperit ad oīa opa ſua i gb⁹ laboꝝauerat ꝛ ꝛuenit illa eē vanitatē:vt ꝑz Eccle.2.Sꝫ ꝛ nō ob.qz ibi ſalomon nō enarrat niſi edificatiōes ꝛ theſauros ꝛ alia q̄ fecit ad miniſteriū ꝛ delectationē ſuā:de cultu tñ idoloꝝ nihil dixit:iō nō ꝑz ꝙ penituerit de illo. ¶Ad aliud cuꝫ Ambroſiꝰ vocat ſalomonē ſanctū. Dōm ꝙ pōt referri ad tp̄s quo ſcribebat libꝝ q̄ hñr i canone:pp q̄s ipſe allegaf. Cū aūt dicit ꝙ ꝛ dr vt tollaf nobis ambiguitas de eius pnia:nō eſt aſſentiēdū ei:ſicut nec iſidoro nec Hiero. ¶Itē cū dicit Ambro. veniſſe ſalomonē i tēplū cū gnqꝫ virgis ꝛc.ꝛ cū dicit eū tractū fuiſſe gnges ꝓ plateas hieruſalē in pniam:nō eſt veriſile:nec eſt hȳs aſſentiēdū: qz ambroſiꝰ recitat iſta:ab hebreis ſumēs.ꝑz igitur ꝙ ꝯꝯ ſcriptura nihil exꝓſſe diffiniat de ꝓdēnatione vel ſalute ſalomonis:ꝛ ꝯꝯ ad hoc ſit ꝓblema neutrū:tñ certiſſime aſſeri pōt ſalomonem non penituiſſe.

¶Incipit capitulum.8.

Factum est autez post hec percussit dauid philistim ꝛ humiliauit eos: ꝛ tulit dauid frenuꝫ tributi de manu philistim ꝛ percussit moab:ꝛ mēſus eſt eos funiculo coequāꝫ terre. Mensus est autem duos funiculos:vnū ad occidendū:ꝛ vnum ad viuificandum.

Factum est. In ſuperioribus deſcripta deuotiōe dō ad deū. hic deſcribit fortitudo eius ꝑ aduerſariū. ꝛ diuidit in duo:qz ꝓ ponit hoſtiū debellatio. ſcḋo regni dō ordinatio. ibi. (Et regnauit dō.) Prima i quatuor ſm ꝙ dō pugnauit ꝑ q̄tuor gētes ſ.ꝑ philiſtinos:moabitas:ſyros:idumeos. Scḋa ibi. (Et percuſſit moab.) Tertia ibi. (Et percuſſit dō adadezer.) Quarta ibi. (Fecit q̄ſ ſibi.) ¶Quereꝫ circa ꝓm an ea q̄ dicunt hic hēant ordinē ꝓtinuatū ad p̄cedētia:vel ſit aliq̄ mutatio: et an fuerint iſta facta immediate poſt illa. ¶Rñ ꝙ hic eſt ordo ꝓtinuus:nā dr hic in ꝓn⁹ lre:ſcm ē āt poſt ꝛ pcuſſit dō philiſtiz.ſ. ꝙ poſt ea q̄ hñr p̄ce.c. fuit fcā pcuſſio philiſtinoꝝ:ꝛ ꝑr oīa q̄ hñr hic. Idē ꝑz.1. paral.18.vbi ponit gegd dr in ꝛ.c.ꝛ ibidez in.17.ponit id qō dr p̄ce.c.ꝛ dr ſicut hic.ſ.ſcm ē poſt ꝛ vt peuteret dō philiſtim. ¶Cū aūt q̄rit an fuerint immediate iſta poſt p̄cedētia. Rñ ꝙ nō appet ꝯꝯ tū tp̄s iterciderit:tñ credē dū ē ꝙ fuit paucū qz dō nō erat multū ociosuſ. ¶(Scm eſt aūt poſt ꝛ).i.accidit poſt ſupioza in gbus enarraf de ꝓuotiōe dō:ꝛ ꝙ voluerit edificaf domū dño. (Et percuſſit dō philiſtim).i.pugnauit ꝑ eos ꝛ vulnerauit plurimos.

¶Queret aliqs quō dr hic:ſcm ē āt poſt ꝛ:nā iſta bella nō videnf potuiſſe fieri poſt ea q̄ hñr p̄ce.c.qz ibi dr cū ſediſſet rex in domo ſua ꝛ dns dediſſet ei requiez ab vniuerſis inimicis ſuis:ꝑ nunc dō habuit poſtea aliq̄ bella: ſꝫ pacē ꝓtinuā. ¶Dicet ꝑ aliqs ꝙ hic ſit mutatio ordiniſ ꝓ anticipationē vel recapitulationē:ſicut ſepe accidit in ſcripturis. ¶Sed dōm ꝙ nō ſtat:qz ſcriptura excludit ꝛ oēs ātcipationē ꝛ r̄capitulationē aſſerēs ꝓtinuatū ordinē cū ait:ſcm ē aūt poſt ꝛ.i.iſtō qō dr hic fuit poſt p̄cedētia. ¶Itē ꝑz ꝛ qz dō fere tota vita ſua non habuit pacē cū hoſtibus:ꝑ nōdū habuerat: ſic dixit ſalomō ſeq. li.c.5.ſ.tu ſcis voluntatē p̄ris mei ꝙ non potuerit edificare

Ad rōnes

Ad ꝓmā.

Ad ſcḋam.

Ad tertiaꝫ.

Ad quartā, de hebreis,

Hebreoꝝ dictis minus ꝯꝯ poetis creden duꝫ eſt:ꝛ ꝯꝯ ta abſurda dicant.

Ad beatuꝫ Iſido.

Ad hiero.

Ad hiero.

Ad ambro.

A

1.paral.16.

†

Qō.1.

A

Ordo ꝓtinuus eſt ad p̄cedētia ꝛ īmediatuſ.

†

†

Qō.2.

A

An iſta que ſecunt ſint fcā poſt p̄cedētia.

Opinio ꝑ rundam.

Contra.

ficare domum dñi pp bella imminentia p circuitū:ergo parua pars vite superfuit ei in qua nō pugnaret:aliqn potuisset tūc edificare tēplū. ¶Dōm ꝙ ꝙ post ea q̄ hīr ꝑce.c.dō fecit multa bella. ℒū vero dr ꝙ erat quietus ab vniuersis inimicis suis.Dōm ꝙ dupliciter poterat eē quietus.vno mō ꝙ ipse non ingetaret ab hostibus. Alio mō ꝙ ipe nō ingetaret eos.Primo mō dicebat dō getus q̄ iam nulli de hostibus insurgebāt ꝓtra ipz timēteſ eū: ℣ sic erat in arbitrio suo hre quietē vel nō.Scō mō dō nondū hēbat quietē:q; post hoc plus ipse pugnauit ꝫ hostes q̄s pus pugnauerat faciēs multa bella magnifica.

¶Quare dō pugnabat ꝫ philistinos. Qō.III.

Qō.3. **Queritur** vlterius quare dō pugnabat ꝫ philistinos. ¶Aliquis rndebit ꝙ philistini offenderēt in aliquo israelitas: ℣ dō volebat bello iniurias ℣ dāna repetere: sicut fuit ꝫ filios amon q intulerūt iniuriā dō turpiter ꝑfundendo nūcios eius.ſ.ro.℣ pugnauit dō ꝓtra illos. ¶Aliter dici pōt ℣ melius ꝙ dō pugnauit ꝓtra philistinos:q; incūbebat ei onus pugnādi cōtra illos:nā philistini erāt de habitatoribus terre chanaā:vt p3 Josue.13.℣ Judic.2. De oibus aūt chananeis iusserat dns ꝙ israelite nō pmitterēt eos viuere in terra ſz delerēt:iō vt obediret mādato dni dō pugnauit ꝓtra philistinos. Potuit ēt hoc eē q; philistini cū eēnt ꝑiuncti terre isrl:sepe inferebāt molestias israelitis:vt p3 ī duobus bellis q̄ ipsi fecerūt ꝓtra dō.ſ.gnto:ad hoc ꝫ voluit dō eos affligere sicut ipsi affligebāt isrl. ¶(Et humiliauit eos).i.deꝓssit supbias eoꝝ ℣ fecit eos humiles.i. impotētes tollēdo fortitudinē exercituſ eoꝝ ℣ occidēdo plurimos de viris bellatoribus:ante ℔.n.philistini erāt superbi ℣ ꝑmebāt israelitas:nūc aūt intīn erant depꝛessi ꝙ nō potcrāt respirare. (Et tulit dō frenū tributi de manu philistini).i.tulit tributa q̄ accipiebant ab israelitis. Uocat.n.frenū tributi:q; sicut frenū est quo tenet iumēta ℣ cogit ad diuersa:ita populus cogit sub eo cui tributū ꝓstat. Et est sensus ꝙ israelite ante hoc ꝓstabāt tributa philistinis:dō āt abstulit istā seruitutē q̄ erat quasi qōdā frenū quo tenebant israelite:℣ post hoc nunc̄ soluerunt tributū:ſz potius philistini soluebāt tributū regibus israel. ¶Fuerūt aūt a ꝑn° iudei sub ptāte philistinorum.ſ.ex tpe sansonis:nam dr Judi.13. ꝙ deus tradidit israel in manu philistinoꝝ.40.annis ℣ fuerunt postea in ista seruitute toto tpe sansonis: nā dr Judi.14.ꝙ eo tpe dñabant philistiī in israel:tpe ēt hely summi sacerdotis erāt in seruitute sub philistinis:q̄q̄ aliqn insurgerēt ꝓtra eos:vt p3 ꝑce.li.c.4. manserunt ēt postea tpe samuelis sub seruitute philistinoꝝ:qz ls dicat eo.li.c.7.ꝙ liberauit samuel de manibus philistinoꝝ israelitas: tn nō fuit ista liberatio plena:q; adhuc māsit q̄dā seruitus:nā philistini hēbāt in isrl semp magnā turmā de seipsis vt cogerēt israelitas ad seruādū statuta philistinoꝝ:℣ vt collī gerēt tributa ℣ vt nō insurgerēt ꝫ philistinos: ℣ ista turma vocabat statio philistinoꝝ: de qua p3 ꝑce.li.c.10.℣ 13.tpe aūt saulis viuēte tunc samuele fuit tanta seruitus israelitaꝝ:ꝙ nō hrent in tota terra israel faltē vnuſ fabruſ ferrarīū:vt nō possent facere aliqua arma:℣ q̄n debebāt parare vomereſ ℣ ligones ℣ alia instrumēta agriculture descēdebāt in terrā philistinoꝝ ℣ ibi parabāt:vt p3 ꝑce.lib.c.13. intīn ꝙ in die belli q̄n pugnare debuit saul ꝫ philistinos nō est inuēta lancea aut gladius ī manu totius ppli nisi in manu saulis ℣ ionathe.eo.c.postea aūt fecit saul duo bella magna ꝫ philistinos eo.li.c.14.℣ 17.℣ postea fecit multotiēs alia bella ꝑticularia:in quibus alleuiabat iugū israelitaꝝ:sed nunc̄ penitus ablatū est quousq; nunc dō pugnauit ꝓtra philistinos ℣ abstulit frenū tributi de manu eoꝝ. Jn hebreo hr (Abstulit stimulū maiorē.) Qō ipsi exponūt de quadā ciuitate terre philistinoꝝ.ſ.de Gethreo ꝙ illa erat iudeis quasi stimulus affligēs eos grauiter.ꝙ aūt istā abstulerit p3.1.para. 18.℣ satis rationabilis sensus est iste:littera tn nra accepit de tributo:qz necesse est ꝙ intelligat hic ista lra per metaphorā:℣ vocauit stimulū maiorē:vel stimulum asini frenū tributi:q; ppls stimulat tributo sicut asinus pungit stimulo. ¶Quidā āt hebrei dicūt.ſ.Ra. Heliezer:vt ait Ra.Dō canbi ꝙ qn abimelech rex philistinoꝝ pepigit fedus cū isaac dedit ei isaac ptē stimuli asini in signuz federis.ſ.diuisit stimulū ℣ dedit vnā ptē abimelech ℣ iurauerūt ambo supra federe:nūc aūt dō non poterat pugnare ꝫ philistinos pp iurm ℣ feduſ quousq; auferret eis stimulū:abstulit aūt:℣ tūc potuit pugnare:℣ de ℔ dr hic: ꝙ tulit stimulū maiorē de manu philistinoꝝ. ¶Sed ista ridicula sunt:qz tūc ad recupandū stimulū oportebat ꝙ pugnaret ꝓtra philistinos:℣ tūc incurrebat in piurium:si vez est ꝙ iterpositū erat tale pactū: ſz oīa ista falsa sunt: iō teneat sensus lre.ſ.ꝙ ablata ē seruitus tributoꝝ quā patiebantur israelite sub philistinis.

Ra. helie/zer.

Stultitia iudaica.

† ℒ

Bellus dō ꝫmoabitas †

† (Et pcussit moab.) Hic ponit bellū ꝓtra scōam gētē.ſ. cōtra moabitas:habitabāt.n.moabite ī ꝓfinio terre chanaaz ad ptē orientalē iuxta iordanē:℣ inde poterāt isrlite pugnare ꝓtra eos:vel ecōuerso. (Et pcussit moab).ſ.occidit multos de moabitis in bello. (Et mēsus est eos funiculo.) Hoc pōt referri ad sequētia.ſ.ꝙ fecit duos funiculos vnū ad occidēdū ℣ aliuz ad viuificādū: ℣ tunc est sensus:mēsus ē eos funiculo.i.numerauit illos ꝑ funiculuz:ī q̄nuit ꝙ dō subyciēs sibi moabitas:occidit p libito suo q̄s voluit ℣ q̄s voluit viuificauit:℣ tanc̄ nō agēs magnā dōriam vel appꝛeciationē ī occidēdo illos vel viuificando:non curabat diligēter ingrere quē occideret vel quē viuificaret:ſz claudebat multos ītra vnū funiculū nō numerādo illos:℣ alios claudebat ītra aliū funiculū non numerādo:ꝑmos aūt viuificabat:scōs vero occidebat. (Loequās terre).i.dō equabat moabitas terre.ſ.faciēdo eos claudi ītra funiculū ℣ deyci in terrā ad magnā cōculcationē ℣ ipꝛoperiū. (Mēsus ē aūt duos funiculos).i. numerauit moabitas ꝑ duos funiculos.nō est aūt sensus ꝙ oēs moabite caperentur ītra duos funiculos:ſz ꝙ ad quēcunq; locuz iret dō ℣ caperet moabitas faciebat eis duas ptes:℣ vnā claudebat sub funiculo mortis: ℣ aliaz sub funiculo vite:ls multi funiculi eēnt ꝑ morte ℣ multi ꝑ vita:vocanť tn duo.ſ.in officio:numero tn plēs erāt. ¶Sciēdū aūt ꝙ dō nō mēsurabat vel numerabat moabitas funiculis quasi ipse nesciret alio mō ingrere quos deberet occidere ℣ quos viuificare: ſz fecit istud ex industria.ſ.qz nō solū volebat occidere moabitas:sed etiā inferre eis aliā penā dedecoris: ista aūt erat ꝙ de moabitis nulla fieret mētio:sed ꝙ quasi pecora ℣ bestie intra laqueos ℣ funiculos caperenť ℣ non habita distinctione occiderenť. (Unū ad occidēdū ℣ vnū ad viuificāduz).i. vnus funiculus erat ad hoc ꝙ oēs cōꝛehensi intra ipm occiderenť:℣ alius erat vt oēs intra eū existētes: viuere permitterēt. Jn hebreo hr (Mēsus est duaſ chordas ad occidēdū ℣ plenā chordā ad viuificādū).i.dō fecit tres chordas ℣ duas impleuit hominibus morituris: tertiaz aūt impleuit viuificādis.dicūt aūt hebrei ꝙ hoc fecit dō qz moabite occiderāt ꝑrem ℣ matrē eius:littera autem nostra ponit solū duos funiculos. Rō aūt diuersitatis est in punctuatione:qz in hebreo punctuat littera sic: mensus est duas chordas ad occidendū.℣ hic est punctus.℣ postea sequit:℣ plenā chordā ad viuificādū: ℣ ꝑm istam punctuationē opz poni tres chordas.littera aūt nra pūctuat aliter.ſ.mēsus ē duos funiculos vel chordas.℣ ibi est punctus.℣ tunc sequit ad occidendū.ſ.vnum: ℣ istud deficit in hebreo:℣ plenā chordā ad viuificādū.i.ēt fecit aliā chordā ad viuificādū eos quos ibi ponebat:multotiens aūt in hebreo sicut est modus loquēdi barbaricus: ita ℣ modus pūctuādi. (Factusq; est moab seruiēs dauid sub tributo).i.ex illo tpe ceperūt moabite soluere tributuz dō:isti erāt q̄ positi fuerāt in funiculo ad viuificandū ℣ māserūt postea in terra.vel intelligēdū est ꝙ illos funiculos fecit dō q̄tuz ad viros belli.ſ.qz quosdam occidebat in vno funiculo ℣ alios viuificabat in alio: agricolas aūtez non posuit in funiculis: sed omnes permisit

† Bſ

† Dō libera/uit a philistinoꝝ ser/uitute isrl tas.

viuere: ⁊ postea oēs manētes fuerunt tributary dauid.

Glo. ordi. ¶Glo. ordi. dicit ꝙ nō est intelligēdū ꝙ dō coequaret terre ipsos moabitas: qz viuētes homines nō tm̄ humiliabat vt super extēso funiculo terre apparerēt equales: sed adeo viles ⁊ cōtēptos eos fecit ꝙ in nullo plus valerent cū terra que nihil eminēs hz: funiculū aūt pro sorte posuit: qz funiculo solēt terre mēsurari ꝑm illud. sorte diuisit eis terrā: ⁊ significat in funiculo ꝙ taz libere dedit dō regiones moabitaz cū possessionez ⁊ agros ppzios. Jn eo aūt qō dicit mensus est duos funiculos vnū ad viuificandū ⁊ vnum ad occidendū: signat ꝙ occidit quos voluit: ⁊ permisit viuere quos voluit.

Expositio nicolai. ¶Nicolaus autē aliter exponit. s. (Mēsus est eos funiculo). i. rigore iustitie egit cōtra moabitaz. (Coequās terre). i. diruit fortalitia moab ⁊ equauit illa terre: vt postea nō possent insurgere moabite. (Mēsus est duos funiculos). i. habuit dō duos ordines procedendi ꝓtra moabitas. (Unū ad occidendum). i. vnus ordo erat ad occidēdum magis culpabiles via iustitie. (Et vnū ad viuificandū). i. ad pmittendum viuere minus culpabiles: via misericordie: q̄libet aūt istaz expositionū trinz est satis rōnabilis: sz ꝑma est melior ⁊ conuenientior littere.

¶Quare dō pugnauit cū moabitas. Qō.IIII.

Qō. 4. A Ra. Salo. responsio. **Queret** aliquis quare dō pugnauit cōtra moabitaz. ¶Rādet Ra. Sa. ꝙ moabite ꝑuaricati fuerant contra dō: qz ipse dimisit patrem ⁊ matrez ⁊ amicos quosdam apud regez moab quando manebat in terra moab in p̄sidio fugitiuus a saule. precedenti. c. 22. cum autem inde recessit dicunt hebrei ⁊ precipue Ra. Sa. ꝙ rex moab occidit p̄rem ⁊ mr̄ez dō ⁊ amicos: ⁊ hoc dicunt qz nunq̄ postea fit mētio de illis. ¶Sed istud nō multum tenet: non. n. verisimile est ꝙ occiderit rex moab p̄rem ⁊ mr̄em dō cum receperit benigne dō qui nunq̄ ei nocuerat. ¶Aliter aūt dici pōt ꝑm qnosdā ꝙ dō pugnauit hic ad vindictā maloz que moabite intulerant israelitis: sicut tpe regis eglon oppzesserūt moabite israelitas. 18. annis. Jud. 3. in quo tpe multa damna eis intulerūt: qz tributa extorquebāt ⁊ violētias multas inferebāt: ad satisfactionē ḡ hozuz ⁊ vindictā dō potuit pugnare ꝓtra terrā moab. ¶Sed hoc nō multū stat: qz ista iam videbant remissa eē moabitis a dō: nā ipse trāsfugit ad regem moab qñ erat fugitiuus a facie saulis: ⁊ rex moab habuit se clemēter cū eo. dō quoq̄ cōmēdauit p̄rem suū ⁊ mr̄em regi moab vt manerēt apud euz ꝑcedenti. c. 22. Jn quo apparet ꝙ erat plena amicitia inter eos ⁊ non manebat aliqua inimicitia ex tpe preterito: ita vt pp offensas illas maneret aliqō ius dō agēdi ꝓtra moabitas bellice ad resartiēdum dāna: ⁊ tollendū iniurias.

Impzobō. 1° Impugnō. 2° responsio. 3° responsio. Contra. ¶Alij dicunt ꝙ nō opponebat moabitas aliqd egisse ḡ israel ad hoc vt pugnaret ꝓtra illos dō: sed poterat pugnare sine cā sicut dcm̄ fuit. s. de philistinis. ¶Sed dicendū ꝙ nō stat: qz ḡ philistinos poterat pugnare dauid nulla alia cā subeunte: qz erāt de terra chananeoz ⁊ tenebant occupatā q̄dam ptez terre debitā israelitis: iō ad recuperandū illā poterāt israelite pugnare ꝓtra philistinos: nō existētes alia cā: moabite aūt nō tenebāt aliq̄ partē terre chanaā: iō non poterant pugnare israelite ḡ eos nisi aliqua cā subesset. s. illatarū iniuriarū dānoz dauz.

Rño auct. ¶Dōm igitur vr̄ ꝙ cū moabite eēnt vicini israelitis: aliqñ forte facerēt aliqō impetū in terrā israel: pp quē posset dō repetēdo dāna agere bellū ḡ eos: vel forte egerunt moabite aliqd tale ḡ israel quale egerunt amonite cōfundētes turpiter nuncios dō: iō posset pugnare

Qō. 5. A Nō fuit p̄hibitū israelitis pugnare ḡ moabitas cōtra illos: de hoc infra decimo. ¶Queret vlterius an licitū erat israelitis pugnare ꝓtra moab. ¶Aliqs dicet ꝙ nō. qz deus hoc vetuit: nā Deut. 2. dr̄: nō pugnes ḡ moabitas nec inias aduersus eos p̄liū. ¶Rñ. ꝙ poterant israelite pugnare ꝓtra moab: illa aūt auctoritas nō p̄hibet bellū ꝓtra moab simpliciter: sed solum p illo tpe quo trāsibāt israelite p terrā moab qñ dcm̄ fuit eis hoc. qō pz allegato. c. s. venimus ad iter qō ducit ad desertū moab. dixitq̄ dōs ad me: nō pugnes ꝓtra moabitas ⁊c. nunc ergo nō tenebant illa lege. ¶Jtez illa lex intelligebatur de pugna q̄ fiebat ad acquirendū terrā: naz dicit eo. c. nō pugnes ꝓtra moabitas nec ineas aduersus eos p̄lium: nō. n. dabo tibi q̄q̄ de terra eoz: qz filys loth dedi eā in possessionē: hoc aūt dicebat deus qz cuz terra moab eēt cōiuncta terre israel: desiderarēt israelite pugnare ꝓtra moabitas vt acquirerēt terrā illoz ⁊ iungerēt eam terre sue: iō deus dixit ꝙ nō pugnarent ad hoc qz nō daret eis q̄q̄ de terra moab in possessionē: si tm̄ bellū israelitaz ꝓtra moab nō eēt ad capiendū terraz illoz in possessionē nō vr̄ p̄hibitū hac lege: dō aūt obseruauit lz qz cū̄ occiderit multos moabitas nō cepit aliqua loca terre eoz iungēs illa terre israel: sed soluz fecit sibi tributarios moabitas. ¶Jtē illa lex intelligit qñ israelite nullā cām hēbant pugnādi: ⁊ sic erat tūc qñ trāsierūt per terrā moab: nūc aūt tpe dō hēbant cāz pugnādi sicut. s. declaratū est: ḡ poterāt pugnare: aliogn deus excluisset defensionē p legē suā: qō est iniustissimū: pz hoc si nō liceret alicui hōmi pugnare ꝓtra alū ēt si bñret causaz. ¶Jtez ⁊ fortius dōm ꝙ israelite hēbant semp cām pugnādi ꝓtra moabitas ⁊ poterāt pugnare q̄cunq̄ vellēt nulla alia cā subeūte. s. qz deus dixerat Deu. 23. amōites ⁊ moabites ēt post decimā generationē nō intrabūt ecclesiā dōi in eternū: ⁊ subdit infra. nō facies cū eis pacez nec queres eis bona cunctis diebus vite tue in sempiternū: nō solū ḡ poterāt ꝓtra illos pugnare: sed ēt merebant in hoc: qz implebāt ꝓceptū dōi. nō fiebat aūt bellū istud sine cā: qz cā institutionis illius legis erat cā sufficiens ad pugnādum ꝓtra eos: ⁊ subdunturibi due cāe. s. qz noluerūt vobis occurrere cuz pane ⁊ aqua in via qñ egressi estis de egypto: ⁊ qz cōduxerunt ꝓtra te balaam filiū beoz de mesopotamia syrie vt malediceret tibi. et illa autē maledictione secuta sunt multa dāna ⁊ mortes inter israelitas. s. qz suspēsi sunt de eis. 24. millia: vt pz Nume. 25. Ad resartiēdum ḡ istā iniuriam ⁊ dāna: malitiā ⁊ fraudes moabitaz: poterāt semp israelite pugnare cōtra eos nō subsistēte alia cā: ⁊ forte ista fuit ꝓncipalior pp quā dō pugnauit contra moabitas.

¶An dō potuit licite iponere tributū moabitis. Qō. VI.

Qō. 6. A ꝑ⁹ opinio. **Queretur** vlterius an dō potuit licite imponere tributū moabitis. ¶Aliqs dicet ꝙ sic: qz cū victi in bello: lege bellica efficiant serui ꝑm ius gētiū: a fortiori poterūt victores iponere tributa victis cuz minus hoc sit q̄ ꝑsonas ⁊ bona sibi accipere. ¶Sz dicet ad lz ꝙ lege belli lz fit: sz nō est licitū oē qō lex bellica introduxit: qz de iure gētiū nō solū hñt ista locū i bello iusto: sz ēt in q̄cūq̄ bello: in bello tm̄ iniusto qcqd fit peccatū ē siue occisio siue rapina: ex pte eoz q bellū iniustū fouēt: i bellis aūt iustis pōt fieri occisio ⁊ latrocinū: inq̄tū illō bellū pōt durare iustū. lz aūt dico qz forte bellū iustū fit ad r̄petēdū aliq̄ ablata: vel ad satisfaciēdū ꝓ iniuria i qbus nō vult ps sine bello satisfacere: naz tūc bellū iustū ē q̄lscq̄ r̄petant oia dāna ⁊ sumptꝰ facti i bello ad repetēdū illa. Si aūt victores fouētes bellū iustū vltra hec voluerint aliqd capere vel cedi vacare: iaz bellū iniustū efficit: ⁊ tūc nihil pōt licite sumi vel inferri violētia aliq̄. ¶De dō aūt pugnāte ḡ moabitas dōm ē ꝙ fouebat iustū bellū: vt pz ex p̄dictis: iō aliqs dicet nō ē dubiū qn posset iponere tributū. ¶Sz dōm ē ꝙ ista rō nō ē sufficiēs qz forte id ꝓ q̄ dō gerebat iustū bellū: nō erat magnū ⁊ occidēdo multos de moabitis ⁊ accipiēdo aliqd ab eis resartiebat id ꝓ q̄ bellū ifligebat: iō si aliqd vltra lz exigeret a moabitis: peccaret: ⁊ sic cū tributa superceder̄et ad id ꝓ q̄ bellū iustū erat: nō poterāt licite poni. ¶Dōm ḡ al'r. s. ꝙ dō licite potuit ponere tributū. Et lz pp duo. Primo qz cā pp quā dō pugnabat ḡ moab: erat magna ad quā nō sufficiebat pena pauci tpis. s. ꝙ occiderēt aliq̄ moabitis ⁊ rapent aliq̄ bōa eoz: sz ēt ꝙ subycerēt i suitutē: qz sufficiebat cā illa ad nñ bñdū pacē cū eis: nec ad q̄rēdū eis bōa i ētnū: vt pz Deut. 23. iō bñ potat eis pōi tributū.

¶Scdo

bitas nisi ꝙ tpe quo trāsibāt p terram eoz.

Alia rñsio ꝙ dō pp duo potuit iponere tributū moabitis. Primo.

Secundo. ¶Secunda rō 7 efficacio: est ex lege dei: q; qñcūq; pugnarent israelite ꝑ aliquā ciuitatē que nō esset de terra chanaā debebāt offerre ei pacē: 7 si illa aperiebat portas debebat seruire sub tributo: si aūt non aperiret portas 7 caperet: dēbat tota illa gens occidi ꝓter femīas 7 paruulos. Deu. 20. si ꝑ anteq̄ ciuitas inciperet repugnare: dū tñ israelite hēent iustā cām pugnādi ꝑ eaz: poterāt facere illā tributariā: a fortiori poterāt illā subycere tributis postq̄ inciperet repugnare 7 eā caperēt. Sic aūt fuit de dō ꝑ moabitas: q; ipse habuit iustā cām pugnādi ꝑ illos vt. s. declaratū est: 7 tñ nūc nō suscepērunt eaz aperiēdo portas: sed restiterunt: ꝑ a fortiori poterat eos subycere tributis. ¶Sed aliqs obycet q dō pecca uerit faciēdo moabitas tributarios: q; tenebāt eos occidere: cū dicat Deu. 20. q si ciuitas nollet aperire portas suscipiēdo pacē dēbant oēs q in ea erāt occidi in ore gladij ꝓter paruulos 7 femīas. ¶Rñ̄ q hoc poterat intelligi dupliciter. Uno mō q importaret lex ista ptātē vel eē licitū 7 nō necessitatē: 7 tunc est sensus q si ciuitas nollet aperire portas: 7 postea caperet: occiderent oēs gladio. i. possent occidi: vl licitū eēt eos occidi: 7 tūc q̄q̄ dō posset occidere oēs moabitas q; tñ nō obligabatur noluit: sed imposuit penam minorē. s. tributū. Si aūt intelligat lex scdo mō. s. q erat necessariū q israelite occiderent illos q se nollēt tradere: dōm est q ista lex poterat suscipere dispensationem: 7 sic fuit sub dō: quia cum ipse eēt ꝓpheta verisimile est q deo mouente ageret hoc. s. q non occideret omnes: sed subyceret tributis.

Obiectio.

Resp̄sio.

L

Dēs de ciuitate nolente apire portas debere occidi quō itelligitur.

D † ¶(Et percussit dō.) Hic ponit tertiū bellū qd dō habuit ꝓtra adadezer regē syrie: 7 dr. (Et ꝑcussit adadezer). i. pugnauit ꝑ illū 7 percussit exercitū eius: ipsum aūt non percussit: q; infra dr q venit aūt syria damasci vt ꝓsidiū ferret adadezer: si tñ mortuus fuisset fcō bello nō venissz syria ad adiuuādū eum: dr tñ percussit adadezer: q; percussus est exercitus eius. Et hoc verū est q; rex adadezer superuixit: 7 postea pugnauit ꝑ dō: vt ꝑ infra decimo.

† 3ᵐ bellū dō ꝓtra regez syrie.

† (Filiū Roob regē Soba.) Notatur hic ꝓgenies huius q; pater eius roob fuerat ēt rex potens in regno soba.

E Est aūt soba quedā ꝓuincia in syria apud eufratē ex pte septentrionali terre israel: de isto rege adadezer dicit Josephꝰ. 7. antiqtatū q Nico. historio. damascenus meminit huius regis. 4. li. historie sue dicēs: post hec trāsacto iam multo tpe qdam ꝓuintialiū noīe adadus valde fortissimus in damasco 7 alia syria ꝓter fenicez ꝑerauit 7 habuit bellū ꝑ dō iudee regē: cūq; multis prelijs dimicasset nouissime circa eufratez victus est: q tūc optimus regū roboze 7 fortitudine habebat. adhuc aūt 7 eius liberos dicit q post mortē illius suscipiebāt ab alterutris regnū 7 nomē hys verbis: illo siquidē morieēte eius nepotes vsq; ad decimā generationem regnauerunt singulis qbusq; a patre mox in ipso ꝓncipio nomē accipiētibus sicut in egypto ptolomei: cuius tertius valde potēs: 7 reparare volēs aui perditionē bello illato iudeis vastauit ꝓuintiā q mō samaria appellat: nō ē aūt historiographus veritate ꝓuiatus. Js est vtiq; Benadab siue adadus qui

Soba ꝓuincia i syria.

Josephus.

† pugnauit in samaria regnāte achab. (Qñ ꝑfectus est vt dominaret sup flumen eufratē.) Jste erat rex potens in tota syria: ꝓterq̄ in fenice. Est aūt terra fenicis apud eufratē: ō ibat iste adadezer vt dñaret in terra fenicis. 7 tūc pugnauit ꝑ illū dō. ¶Sciēdū aūt q fluuius eufrates est vnus de quatuoz fluuijs paradisi. Beñ. 2. q in varijs locis terre absoztus: in alijs locis rursum renascit: 7 ob hoc apud auctozes varia de eius oziginē bētur opinio: vt declaratū est ꝑalle. c. Jste fluuius trāsit ꝑ limites terre chanaā: vnde ab eo incipit terminus septētrionalis terre chanaā: vt ꝑ Beñ. 15. 7 Deu. xi. 7 Josue. i.

Qō. 7. ¶Qr dō fecit tot bella postq̄ locutꝰ ē ei deꝰ. Qō. VII.

a **Queret** aliquis quare dō nunc faciebat tot bella: nā anteq̄ loqueretur ei deus rara bella agebat. s. fol̄ pugnabat ꝑ illos q inquietabāt eum: vt ꝑ philistinos. s. gntoz: nūc aūt pugnabat ꝓtra alias gētes: quoz bella nō erāt necessaria. ¶Rñ̄ est q dō a ꝓncipio institutionis sue in regē habuit spiritum dñi q mouebat eum ad pugnandum: 7 cōfortabat eum. prece. li. c. 16. s. spiritus dñi directus est in dō a die illo 7 in reliquo: nō tñ adhuc hēbat dō magnā cōfidentiā pugnādi: q; nesciebat an prosperaret in bellis vel nō: 7 ob hoc nō agebat nisi bella necessaria. s. qñ hostes inquietabāt eum: 7 ista adhuc nō faciebat nisi interdū cōsuleret dñz: sic ꝑ ꝑce. lib. c. 23. vbi bis cōsuluit dñm pugnaturus ꝑ philistinos pp ceylam. Jterū ēt pugnaturus ꝓtra amalechitas consuluit dñm: an pugnaret ꝓcedē. li. c. 30. Jteꝝ ēt cū pugnaturus eēt ꝓtra philistinos: deus sibi locutus est. s. c. 5. 7 q; deus nondū certificauerat eum gñaliter de ꝓsperitate in oībus bellis nō intendebat plura bella agere: iō tanq̄ hñs pacē totaliter voluit edificare tēplum dño: sic dr ꝓcec. c. s. cū sederet rex in domo sua 7 dñs dedisset ei requiem vndiq; ab vniuersis inimicis suis dixit ad Nathan ꝛc. i. dixit ei q volebat edificare tēplum dño: si tñ intendisset adhuc inferre bella sicut a ꝓncipio nō intēdisset edificare tēplū: qd erat opus magne quietis: postea aūt audiuit a dño q ipse adiuuaret eū in oībus 7 q ꝓsperaret in sempiterū num. ꝑce. c. iō iam non timuit q in aliquo bello posset succūbere: 7 ob hoc cōfidenter oīa bella tam necessaria q̄q̄ non necessaria subibat. Uocantur aūt bella necessaria illa q̄ fiunt ad defensionem suā vel suoz: vel terre sue: 7 sic fecit dō post hoc vnum bellū ꝓtra philistinos in quo ipsi fuerūt aggressoꝛes. j. 21. bella aūt nō necessaria vocātur que fiunt ꝓp alias cās: 7 sic vr de oībus bellis que nunc fecit dō contra philistinos: moabitas: syros: amonitas: 7 idumeos: q; fiebant ex alijs causis particularibus: 7 erat dō semp aggressoꝛ. Sciendū tñ q in oībus hys dō nō egit aliqō belluz sine cā rationabili: alioquin peccasset: nā moueret bella iniusta. ¶Sciendū ēt q Ra. Sa. dicit q oīa bella que hic fecit dō nominata sunt hic eo q. s. dicebat de ōsiderio dō ad edificandum tēplum ꝓcec. c. oīa aūt que acqsiuit in hys bellis cōsecrauit dño ad edificandum illud: ideo tāgit hic de bellis postq̄ dictū est de desiderio edificādi sanctuarium.

B Belluz alijud necessariū aliud non.

Ra. Sa.

Qō. 8. ¶Queret vlterius cur pugnauit dō ꝑ regez adadezer.

a ¶Rñdendū q rex saul pugnauerat ēt cōtra istū regem adadezer. ꝓcedē. li. c. 14. s. pugnabat saul aduersus oēs inimicos eius contra moab 7 filios amon: 7 edon: 7 reges soba: 7 philisteos: 3 iste adadezer erat rex soba: vt ꝑ in littera: ideo poterat esse q ex illo tēpoze maneret israelitis aliqua ratio pugnādi ꝓtra adadezer: 7 nunc dō habita opportunitate voluit pugnare cōtra eum. ¶Aliter pōt dici q rex adadezer morabat in cōfinibus israelitaꝝ. s. in terra syrie: 7 tñ inter terram syrie 7 chanaan nulla regio media est: ideo poterat esse q ex conuicinitate aliqñ adadezer inuaderet aliqd de terra israel: 7 ob hoc dō pugnaret cōtra eum. ¶Alia cā 7 rationabilioꝛ esse pōt. s. q nūc adadezer conabatur accipere quandā partem terre israel: 7 ob hoc dō pugnauit cōtra ipsum. ista cā tangitur in littera cū dicitur q pugnauit cōtra eum qñ ibat vt dominaret super eufratem: terra aūt super eufratē esse terra fenicis: 7 in illa cumputat Tyrus 7 Sydon. nam a fenice rege tyri tota illa terra fenicia appellata est: vt declaratū fuit Jud. 3. terra tñ ista pertinebat ad israelitas: 7 ponitur in sorte asser: vt ꝑ Josue. 19. ideo dauid pugnauit contra istū regem: vt defenderet terrā suam. Jsta cā videtur esse verioꝛ q̄q̄ ꝓcedētes: 7 ob hoc lra tangit eam.

a Dō quare pugnauit ꝑ adadezer.

Resp̄sio.

2ᵒ resp̄sio.

3ᵒ resp̄sio.

† (Et captis dō ex parte eius mille septingētis equitibus). i. pugnauit dō cōtra adadezer 7 occidit multos de exercitu eius alijq; fugerūt: 7 cepit viuentes mille septingentos equites. (Et viginti millibus peditū). i. ēt cepit istos pedites † viuentes: plures aūt alij pedites 7 equites fuerunt: sed illoꝛ pars quedā fugit: alia vero gladio cesa est. (Subneruauit oēs iugales curruū). i. amputauit neruos omnium equoꝛ ferentium currus. Est autē subintelligendum q̄q̄ hic non dicatur de curribus q dauid ceperit †

currus multos in bello ipsius adadezer: ⁊ pbuſſit currus: equos aūt ferentes currus ſubneruauit: p̄ter centum currus de q̄bus immediate dō: eſt aūt ſubneruare ſcindere neruos cruruz: ⁊ fiunt equi inutiles ad oīa opera. Credendū eſt aūt magis q̄ nō ſolū iſti equi ſubneruabā/tur: ſz ēt occidebant: q; fruſtra eēt immo nociuū facere equos impotētes ad opera ⁊ relinquere eos ad fruſtra vorandum ſegetes.

¶An dō potuit licite capere eḡtes viuētes. Qō.IX.

Qō.9. **Queret** aligs an licuit dō accipere iſtos mille ſeptingētos eḡtes: ⁊ viginti millia pedi/tum: vel an tenebaſ eos occidere. ¶Aligs dicet q̄ debebat eos occidere: q; iubebat domin⁹ q̄ cūq; hoſtes nō ſe traderēt ante bellū occiderentur poſtea oēs in oꝛe gladij. Deuē.20.ſz iſti pugnauerūt reſtſiētes: ḡ occidēdi erant. ¶Rn̄ q̄ illa lex intelligiť de bellis q̄ fiebāt ꝓtra aliquā ciuitatē: vt p̄z ibidē cū dō: ſi q̄ accesſeris ad expugnandā ciuitatē ꝛc. iſtud aūt fuit bellū in cāpo: iō non tenet lex: ⁊ ſic manebat in diſpōne dō quid vellet agere de viris captis. ¶Sed adhuc dicet q̄ dō tenebaſ occidere iſtos: q; dō Deuē.20.q̄ occiderenť oēs i oꝛe gladij. ¶Rn̄ q̄ illud intelligiť de chananeis manētibus in terra que debita erat iſraelitis: in alijs aūt gentibus nō tenebanť occidere oēs: vt p̄z Deuē.20. viri aūt regis adadezer erāt ſyri q̄ nō ptinent ad terrā chanaā. iō nō tenebanť occidere illos: ſed poterāt ſeruare.

Aſ Dō ſup viros captos i bello habebat idez ius q̄ dō hñt alie gētes ſup hoſtes ſuos.

Qō.10. ¶Queretur vlterius cū dō caperet iſtos viros: q̄d tenebaſ agere de eis. ¶Rn̄dendū q̄ cū capti eēnt in bello hēbat idē ius ſup illos q̄ dō hñt alie gentes q̄ capiūt hoſtes ſuos. ſ. q̄ poſſint eos vēdere in ſeruos: vel facere ſibi ſeruos: poterat ergo dō vēdere iſtos gētibus q̄ erāt in circuitu iure belli: vel poterat ſibi facere ſeruos: ſic p̄z Leui.25.ſ. ſeruus ⁊ ancilla ſint vobis de nationibus q̄ in circuitu vr̄o ſunt: ⁊ de aduenis q̄ peregrinanť inter vos: nec erat inconueniēs q̄ iſti manerēt in terra iſrael ⁊ cōicarent cū iudeis: q; ſolū erat p̄hibita iſta cōicatio cū chananeis: iō illos nō poterāt accipere in ſeruos: vel ſub aliqua cōditione pacis: ſz tenebanť occidere illos. Deuē.20. ¶Sciēdum aūt q̄ ſi iſti efficerenť ſerui debebāt cogi ad circūciſionē ⁊ oēm ritū iudaicū: vt p̄z Exo.12.ſ. ois aūt ſeruus emptitius circūcidek: ⁊ ſic comedet. ¶Item p̄z q; ſerui hēbant ptātem comedēdi de ſanctificatis q̄ ptinebāt ad ſacerdotes. Leui.22. ⁊ tñ nullus alienigena hēbat licentiam comedēdi de illis: vel tangendi ea: immo ſi vellet aliqd offerre in ſacrificium nō recipiebatur: vt p̄z eo.c. ¶Item in feſtiuitatibus magnis iubebať q̄ offerrēt iſr̄lite ſacrificia pacifica ⁊ darēt ſeruis ſuis ⁊ ancillis ptē illoꝝ coꝝā dño. Deuē.12. ⁊.16. ſi tñ nō eēnt q̄uerſi ad iudaiſmū: nihil dareť eis de ptibus ſacrificioꝝ. iō lex p̄ſuppone/bat q̄ dērent obſeruare ritū iudaicū. ¶Item q; dō q̄ deberēt iſti comedere coꝝā dño. ſ. in atrio tabernaculi in loco ſancto: gētilibus tñ nō licebat introire in ſanctuarium: vt p̄z Ezech.44.ſ. ſufficiāt vobis oīa ſcelera vr̄a domus iſrael eo q̄ inducitis filios alienos incircūciſos coꝛde ⁊ incircunciſos carne vt ſint in ſanctuario meo ⁊ polluāt domū meā. Idē p̄z Treñ.c.1.ſ. manū ſuam miſit hoſtis ad oīa deſiderabilia eius: vidit gētes ingreſſas in ſanctuariū ſuū de q̄buſ p̄ceperas ne introirēt in eccl̄iaz tuā: ob hoc aūt iudei accuſauerūt paulū ad mortē obyciētes q̄ introduxiſſet in ſanctuariū gētiles. Act̄.21. dēbant ḡ iſti ſerui hebꝛeoꝝ q̄uerti ad iudaiſmū ⁊ ſeruare cerimonias legis: ⁊ ſi recuſarēt circūcidi vel aliqd aliud obſeruare: hebꝛei dēbant cogere eos ad hoc. ¶(Dereliquit aūt ex eis cētū currus). i. cepit multos currus in bello: ⁊ de oībus hys dimiſit ſolū cētū: nō qdē ipſos currus ſz equos: q; iudei nō vtebanť curribus ad bella. Sz poſtea tpe ſalomonis fuit vſus curruū: nā ipſe hēbat currus multos: vt p̄z ſeq.li.c.9.⁊.10. cōtinet aūt glibet currus quatuoꝛ equos: vt p̄z ſe.li.c.10.ſ. q̄ egrediebať currus ex egypto ſexcētis ſiclis argēti: ⁊ equus.150. ⁊ ſic erāt quatuoꝛ in quadriga: cum tota quadriga conſtaret.600. ſiclos.

¶Queret aligs an licuerit dō ſeruare iſtos cētū currus: vel tenebať illos delere ſubneruatis equis. ¶Aliquis reſpōdebit q̄ tenebať ſubneruare equos ⁊ cōburere currus: ſic p̄z Joſue.xi. cuz iuſſit dñs dicēs: equos eoꝝ ſubneruabis: ⁊ currus eoꝝ igne cōbures. ¶Item p̄z q; dō ſupꝛa q̄ dō ſubneruauit oēs iugales curruū. i. oēs equos q̄ ligati erāt ad iuga curruū: ſi tñ dō non obligareť ſubneruare equos: nō ſubneruaſſet eos: q; illi erant magni valoꝛis ⁊ poterāt ei valde p̄ficere ad vſus ſuos: vel ſi vellet vēdere acqreret inde magnū p̄cū. ¶Rn̄ q̄ dō nō peccabat retinēdo iſtos cētuz currus: nec obligabať ſubneruare equos: q; ſoluz tenebatur ad illud q̄ō lege cautum erat: vel q̄ deus ſp̄aliter iubebat: ſed neutrum horū erat de ſubneruatione equoꝝ. naz non eſt hoc in tota lege moyſi: nec ēt legitur q̄ dñs nunc reuelauerit dō q̄ deberet ſubneruare equos. ¶Ad p̄mā rationez cum dī: equos eoꝝ ſubneruabis. Dicenduz q̄ iſtud fuit mādatum ſp̄ale directū ad ſoluz Joſue: ⁊ non erat mandatum legis: ideo non obligabat aliquē aliū: ⁊ ꝓſequēter nec dō. ¶Ad ſcām rationē cum dicit q̄ ſubneruauit dō oēs equos p̄ter centū currus. Dicēdum q̄ non erat dō obligatus ad hoc: ſed q̄ ſpōte egit. Et cuz dicit q̄ erant ei vtiles ad opus vel ad vendēdum. Dicendū q̄ non erāt vtiles dō: q; hebꝛei nō vtebātur curribus ad bellum ſicut alie gētes: forte q; non noueraťmoduz pugnandi in curribus: vel terra ſua nō erat cōueniens p̄o illis: vel deus nolebat q̄ pugnaretur in curribus: ne tribueretur victoꝛia apparatui bellico. P̄ma aūt cā vera eſt: dō quoq; nō poterat q̄uenienter ſumere equos illos ad vendēdum: q; intra terrā ſuam non poterāt vendi: cū non eſſet vſus curruū ⁊ equoꝝ: extra illam aūt poterant vendi. Sed hoc putabat dō illicitum: q; gentes in circuitu exiſtentes erant hoſtes hebꝛeoꝝ: vendere arma hoſtibus ⁊ quoſcunq; apparatus bellicos: magna inſipiētia eſt: vnde leges oīum politiaruz hoc vetant: nō ergo reſtabat dō nīſi vt occideret ſiue ſubneruaret equos. Et iſta fuit cā quare deus iuſſit ioſue vt oēs equos ſubneruaret ⁊ cōbureret currus. ſ. q; iudei neſciebant vti curribus: ⁊ non erat bonū q̄ venderētur hoſtibus. De dō aūt dicēdum q̄ reliquit centum currus. i. quadringētos equos: q; iſtis egebat forte nō ad vtēdū eis in curribus ſed ad equitandū: vel forte reliquit cētum currus vt in illis poſſent exercitari iſraelite ad pugnādum in curribus ſicut chananei. ¶(Uenit q̄z Syria damaſci.) Hic ponitur bellum dō cōtra adiutoꝛes adadezer. naz cum victus eſſet ⁊ exercitus ſuus peruſſet: nō poterat inſtaurare bellū cōtra dō: ideo ſyri de damaſco venerunt in adiutoꝛium huius: vel forte adadezer percuſſus fuerat: ⁊ captus a dō: ſyri aūt voluerūt eruere eum de manibus eius ⁊ collegerunt exercitū magnum contra eum: vnde dō occidit plurimos de illis. ¶De iſta Syria damaſci eſt dubiū an eſſet de regno adadezer: vel eſſet aliud regnum ſm Joſeph.7. antiquitatum deberet dici q̄ ſyria damaſci erat pars regni adadezer: cū ait. poſt hec trāſacto iam multo tēpoꝛe quidā p̄uincialiū nomine adadus. i. adadezer valde foꝛtiſſimus in damaſco ⁊ alia ſyria p̄ter fenicē imperauit: ⁊ ſm hoc debet dici q̄ ſerui adadezer videntes regē ſuum ſuccubuiſſe in bello congregati ſunt vt ei p̄ſidiuz ferrent. ¶Littera tñ iſta videtur innuere q̄ ſyria damaſci non erat pars regni adadezer: ſed aliud regnū diſtinctum ⁊ finitimum. nā dicit hic. venit quoq; ſyria damaſci: ſi tñ eſſet de regno ſuo: non dēret poni damaſci quaſi ad dr̄iam: ſz diceret: venit quoq; ſyria: vel venerūt ſerui adadezer de ſyria. ¶Item q; dō hic: vt p̄ſidiū ferret adadezer regi ſoba: dēret tñ dici: vt p̄ſidiuz ferret adadezer regi ſuo: innuit igitur q̄ regnū ſoba ⁊ ſyria damaſci nō ſunt idē regnum. P̄o quo ſciendū q̄ ſyria eſt magna terra ⁊ erat diuiſa in aliqua regna. nam terra idumee pars quedā ſyrie eſt: q̄dā aūt regio ſyrie vocať ſyria damaſci: q; damaſcuſ ciuitas ē caput p̄uicie illius: ē. n. damaſc⁹ ciuitas magna nimis ⁊ opulentiſſima

Qō.11. Arguit p̄.

Secundo.

A Nō peccauit dō tenēdo currus ⁊ ſeruādo equos regis ſyrie.

Ad primam rationem.

Ad ſcām.

† B Bellū ꝓtra adiutoꝛes adadezer.

C Syria damaſci an eſſet de regno adadezer.

Aſ p̄a opinio.

Alia opio.

opulētissima:apud quā beatus paulus audiuit a christo Saule saule cur me psequeris:7 cecidit ō equo in terrā 7 ad manus ductus in damascū baptizatus ē ab anania actū.9.regnū soba erat ēt quedā pars syrie ppinqua regioni damascenoꝝ in qua dñabaꝫ adadezer:ideo damascēi pietate moti iuerunt in subsidiuꝫ regis adadezer.

† (Ut pcūssū ferret adadezer regi soba).s. adadezer non poterat adiuuari a suis qꝫ in bellum tulerat:qz illos dō ex pte cepit 7 ex pte occidit. erat aūt adadezer captus a dō vt qdā volunt 7 iuerūt isti damasceni vt eriperent eum de manibus dō:alij volūt q nō erat captus a dō sꝫ effugerat:qz tō gens sua in bello perierat nō poterat reparare exercitū ꝑ dō:ad qō eū adiuuerūt sibi:sed primū verius est.s.q captus fuisset a dō:vt alij volūt:sed falsuꝫ est qz superuixit adadezer 7 pugnauit postea ꝑ dō.j.10.

† (Et pcussit dō de syria.22.milia viroꝝ).i. de syria damasci q nūc venerat cū magno egratu 7 apparatu belli/co occidit.22.milia viroꝝ. Jam.n.in isto bello non vide

† banꝫ eē aliq viri de seruis regis soba. (Et posuit dō p/sidium in syria damasci).i.posuit defensores in fortalitys:est sensus q dō vicit damascenos in bello 7 postea subiecit sibi oēs ciuitates illoꝝ quas fecit tributarias:7 vt ille nō rebellarēt negātes tributū posuit dō de viris suis pfidū.i.defensores in singulis locis syrie damasci.

† (Factaqꝫ syria dō seruiēs sub tributo).i. inceperunt ex

Qō.12. illo tpe syri de damasco esse tributary dō. ¶Queret aligs cur dō nō iunxit terrā syrie cū regno suo cū to

a taliter fuisset ei subiecta:ita vt poneret in singulis locis custodes fortalitioꝝ ex pte sua. ¶Rn̄m q non licuit dō

Non licuit dō iungeꝛ terrā syrie terre israh. iungere terrā istā terre israh cū syri hoc paterentur: qz deus posuerat certos terminos terre chanaā:7 ob hoc illos designauit Nu.34.s.vt israelite eēnt ꝓtēti illa possessione:7 nō ꝓtenderēt iungere illi aliquā aliā terram: illā nāqꝫ solam deus eis spāliter ꝓcesserat: nō ē habuit dō aligd qō ageret ꝑ syros: nisi vt eos sibi tributarios faceret. ¶Lū aūt q̄rit an hoc liceret dō. Rn̄m q licuit qz damasceni nō erāt de viris terre chanaā quos tenebanꝫ israhlite occidere:sꝫ erāt extra illā.iō poterāt israelite cōponere cū eis quācūqꝫ ꝓdōnem pacis vel tributi:

Obiectio. aut seruitutis. ¶Sed obyciet q non poterat istos subdere tributis:sed tenebaꝫ occidere:eo q pugnauerāt ꝑ

Respō. euꝫ. Deu.20. ¶Rn̄m q illud ītelligiꝫ de bello ꝑ aliquā ciuitatē cui pax oblata fuit 7 nolēs recipere pugnauit: de pugna tñ q est in cāpo.s.qñ exercitus pugnat ꝑ exercituꝫ:nō tenet:vt pz eo.c.iō poterat dō imponere syris quācūqꝫ ꝓdōnem vellet:siue mortis:siue tributi:siue seruitutis:elegit autē potius facere eos sibi tributarios.

† ¶(Seruauitqꝫ dñs dō in oībus ad qcūqꝫ pfectus est.) hic declaraꝫ quomō dō potuit in hys oībus bellis pspere se bre:7 hoc fuit:qz seruauit eū dñs.s. ne hostes possent ei nocere:sic.n.pmiserat: 7 ob hoc dō audebat fa-

† cere multa bella. (Et tulit dō arma aurea 7 torques q̄ bēbant filij adadezer.)Omnia.n.spolia adadezer 7 syroꝝ accepit dō:q̄ varia erāt tam in armis qꝫ in alijs suppellectilibus:fit tñ spāliter mentio de armis 7 torqbus aureis qz erāt ista ꝓciosiora:7 ꝓsecrauit ea dō dño:non vocanꝫ aūt arma aurea.i.q eēnt de auro purissimo:sed erāt aurea.i. deaurata:sic.n.fuit in alys gētibus eusdē terre q̄ vtebanꝫ armis deauratis maxime clipeis:7 erāt pulchri qñ pcussi a sole radiabāt:sic.n.dr.1.Mach.c.16 s.refulsit saul in clipeos aureos 7 ab eis splenduerūt mōtes:erat aūt hoc in eadē terra syrie. Jn hebreo habeꝫ.

† (Tulit pharetras 7 torques aureas).s. q nō erāt arma aurea:sꝫ solū pharetre 7 torques.nam forte apparatus pharetraꝝ erat de auro purissimo: torques aūt erāt ornamēta colli:7 ducebāt ea serui adadezer ad magnam gloriā:sicut nūc gbusdā ꝓsuetū est:fuit qꝫ antigtus ℔.nā manilius q postea torquatuꝫ dictus ē pugnauit ꝑ quēdā gallū hñtem torquez in collo:eiqꝫ victo torquē abstulit: sibiqꝫ imponēs:torquatus dictus est:7 tota pgenies eiusdā est torquatoꝝ:de quapgenie fuit boetiuꝫ:de ℔ tāgit paulus orosius.3.de ormesta mundi. Dicit iosephus.7. antigtatū q aureas pharetras 7 arma diuersa q̄ custodes corporis adadi portabāt dicauit deo hierosolimis:q̄ postea egyptioꝝ rex Sisacuꝫ q alio nōe vocat Sesach: dū pugnasset ꝑ roboā nepotē dō cepit:7 multas alias diuitiaꝫ secū deportauit. Et dr hic q̄ bēbāt serui adadezer s.nō oēs:sꝫ illi solū q erāt custodes corpis eius:hy.n.pp magnā gnōsitatē 7 familiaritatez regis arma aurea deportabāt. (Et detulit ea in hierlem.) Jbi consecrauit ea dño:sꝫ postea rex egypti illa abstulit cū alijs diuitijs multis:de ℔ pz seq.li.c.14. (Et de betha 7 ō beroth ciuitatibus adadezer.) Jste due erāt ciuitates adadezer 7 cepit eas dō cū ceteris ciuitatibus syrie damasci. (Et tulit rex dō ēs multū nimis).i.de hys duabus ciuitatibus accepit dō multū de ere:qō valde ꝓciosum erat: 7 tulit illud i hierlem. (De q̄ fecit salomō vasa enea i tēplo).i. istud ēs ꝓsecratū est dño a dō:7 postea salomō de illo fecit vasa enea que erāt necessaria in tēplo:erant autez in templo multa vasa enea.s.labruꝫ eneū qō fecit moyses: loco cuius positum est in templo mare eneum super boues eneos: fuerunt etiam multa vasa ad vsum altaris holocaustoꝝ taꝫ ad aqs q̄ ad ignē 7 cinereꝫ:que omnia fcā sunt enea:sic.n.deus iusserat exo.27.q oīa vasa altaris enea eēnt. Jstud nō hr in hebreo:sꝫ aligs de nr̄is posuit illud ꝓ glosa interlineari:7 postea impitia librarioꝝ textui admixtū est:est tñ vez q ō ℔ ere fuerint fcā vasa enea in tēplo:qz istud ēs ꝓciosum erat:de ℔ ait iosephuꝫ 7.antigtatū:dō ꝑ bachā 7 machō ciuitatez adadezer pugnās bellosq̄ capiēs vastauit:inuētūqꝫ ē in eis aurū multuꝫ 7 argētū insup 7 ēs:qō auro melius eē dicebāt:ex q̄ ēt salomō illud magnū vas qō mare vocaꝫ effecit 7 optimos cātoreꝫ cū deo tēplū edificasset.ō isto ere dr q erat ēs chorinthū:est aūt ēs chorinthū ꝓciosius q̄lz ere: fuit nāqꝫ in chorintho qōdā tēplū idoloꝝ ex ere 7 auro 7 argēto:quo exusto metalla ꝓfluxerūt:7 qz maior pars erat enea gñali nōe talis cōmixtio ēs chorinthuꝫ appellata est:sic ait paulus orosius.5.de ormesta mundi:7 histo.scho.sup loco isto. (Audiuit aūt thou.) Hic ponit pp bel-

† lum fcm̄ sequēs ꝓfederatio:nā cū dō expugnasset regem adadezer 7 ꝓfederatus est ei thou rex:qz adadezer erat

† hostis thou:7 dr (Audiuit aūt thou rex emath).i.audiuit p famā:qz regnū emath ꝓpinquū est regioni soba. est aūt emath q̄dā ciuitas magna extra terrā chanaā q̄ tñ ponitur in latere septētrionali eius: vt pz Num.34. ista ciuitas vocatur alio nōe reblata:postea aūt vocata est antiochia:7 sic nunc vocat:ista ciuitas erat caput regni thou:7 ob hoc vocatur rex emath. (Qz percussisset dō omne robur adadezer).i.percussit totā militiā eius

† qz plurimos occidit:alios vero viuentes cepit.s.currus multos 7 mille septingentos egtes 7.20. milia peditū:7 istud erat totū robur militie adadezer. ¶Queret

Qō.13. aligs quomō dr supra de militia regis adadezer.s.q ceperit dō mille septingētos equites.nā ꝑ° parali. 18. vbi ponit ista historia dr q cepit dō septē milia equitum ab adadezer. ¶Rn̄m q ſm morē ꝓsuetū scripture qñ idem sepe dicit:nō scribit semper cōplete:sed alicubi plus : 7 alicubi minus. Jnterdū ēt fit mutatio: sic pz qz hic non dicit quot currus acceperit dō de curribus adadezer:7 primo paralipo.18.dr q accepit mille currus. Jtem hic ponitur q erāt mille septingenti egtes:7 ꝑmo parali.18. dicit q erant septez milia : forte autē ratio expressionis diuersi numeri fuit qz mille septingenti equites erāt de custodibus regis q portabāt arma aurea:7 isti nominati sunt spāliter:relig aūt erāt de cōibus:ideo nō noiati sunt hic. Sꝫ ꝑ° parali.18.vbi supplent ea que obmissa sunt in alys libris addit ēt aligd: qz hic nō dr ſm Iaꝫ hebraicā qd fcm̄ fuerit de isto ere:7 tñ prealle.c.dr q de hoc fecit salomō mare eneū 7 columnas 7 vasa enea. Jtē mutat aliquid hic 7 ibi:qz hic vocantur due ciuitates adadezer Betha 7 Beroth : 7 ibi vocantur Lebach 7 Ebin. mutatur ēt qz hic dr q dō tulit aureas arma : ibi aūt dr

a Nō curat scriptura bis loquēdo de eadē re alicubi plus alicubi minꝰ ponere : ita nec de numero viroruꝫ syrie p dō captoꝝ

B Boetiuꝫ ō familia torquatoruꝫ.

† q̄ tulit aureas pharetras.(Misit Thou ioȝā filiū suum ad regē dō.)primo parali.18.vocaī iste aduran:ꝛ forte
† est idē nomen apud illas gētes Joȝā ꝛ aduran. (Ut salu taret eum cōgratulās).i.vt salutaret eum ex pte Thou tanq̄ amici sui:ꝛ ꝓgratularet ei.i. gauderet cum ipso:ꝛ denūciaret ei q̄ thou nimis gauderet de victoria quaz
† habuit dō ō adadezer.(Et grāȝ ageret eo q̄ expugnas/set adadezer.)De hoc agebat grās Thou tanq̄ de pre/stito beneficio sibi.nā cum adadezer esset hostis thou ꝛ esset vir potēs molestabat eum nimis ꝛ forte violenter oppimebat:nunc aūt illo debellato securus erat Thou qō reputabat maximū beneficium:ꝛ qz p dō istud obti/nuerat agebat ei gratias q̄q̄ dauid non egisset hoc pp Thou sed propter se.Hoc etiam bene nouerat thou:vo/luit tñ vrbaniter gratias agere dō:vt p hoc hret modū cōfirmādi pacē cum ipso.primo parali.18.oī loco oium istoz q̄ thou misit filium suū ad dō vt postularet ab eo pacē:ꝛ forte ista erat intētio principalis thou: qz ipse ti mebat q̄ cum dō expugnasset adadezer potētissimū re/gem facilius eum expugnare posset:pp qō voluit hre pa cem cū eo:ꝛ vt dō non putaret q̄ ex timore hoc ageret Thou misit indirecte ad petendū pacem.s.grās agens
† q̄ expugnasset adadezer.(Et pcussisset eum).i.exercitū suum:sic oī supra.auduit Thou q̄ percussisset dō omne robur adadezer:vel oī q̄ pcussit eum.i.occidit:qz forte cepit eum cū exercitu suo ꝛ occidit: ne rursus insurgere posset.Sed falsum est qz nō cepit eum:immo fugit a fa
† cie dō:ꝛ postea pugnauit cōtra dō infra decimo. (Ho/stis quippe erat thou adadezer).i.isti duo reges erant semp hostes ꝛ adadezer erat potētior. iō thou gauisus
† est nimis illo pereūte.(Et in manu eius).i.in manu ioȝā filij thou.s.qz ipse tulit ista vasa ad dō in hierkez.(Erāt vasa argētea ꝛ vasa aurea ꝛ vasa erea.) De oibus hys metallis tulit ioȝan vasa multa ad dō: vt appareret re/gium munus magnificētissimum:ꝛ vt cōciliaret animus
† dō ipsi thou magnitudine donoz.(Que ꝛ ipsa sanctifi/cauit rex dō dño).i.omnia ista vasa applicuit dō ad cul tum dei.s.vt de illis fieret aliqd in tēplo.(Cum argēto
† ꝛ auro q̄ sanctificauerat de vniuersis gētibus quas su/begerat).i.sanctificauit dño argētum ꝛ auz qō accepit a thou:ꝛ ēt argētum ꝛ aurū qō habuit ab omnibus gē/tibus ꝑ quas pugnabat ꝛ quas subegit.s.in tributarias. nam oēs gentes q̄ nominate sunt supra ꝛ infra subiecte fuerūt dō solum q̄tuz ad tributa:ꝑter philistinos quoz ciuitates accipiebat ꝛ iungebat terre israel: primo pa/ralipo.18.Ratio diuersitatis erat:qz nulla de hys gen/tibus morabaī in terra israel ꝑter philistinos q tene/bāt partē eius:illā ergo susc̄ipiebat dō:terras aūt aliaz gentiū nō vniebat terre israel: sed ꝓstituebat eas tribu/tarias:eo q̄ nō licebat israelitis dilatare terminos suos: vltra id qō deus prefixerat. Num.34.(de Syria.) Hic ponunī terre de qbus dō accepit aurū ꝛ argētum in pu/gna: ꝛ vna est Syria: de qua accepit multa metalla qñ pugnauit ꝑ adadezer de duabus ciuitatibus suis.acce/pit ēt de syria damasci:quā fecit sibi tributariā:vt p3.ē. in littera.(Et moab).i.ēt accepit vasa aurea ꝛ argētea de terra moab:istud fuit qñ pugnauit ꝑ moabitaz men/suscꝫ est eos funiculo:nō legī enim habuisse aliud bellū cōtra moabitas nisi illud. (Et filys amon).i.ēt pugna/uit ꝑ filios amon:ꝛ accepit de terra eoz argētū ꝛ aurū. istud bellū fuit qñ pugnauit ꝑ eos pp iniuriā factā infra decimo.(Et philistim).i.ēt accepit de terra philistim. istud fuit qñ humiliauit philistinos ꝛ tulit frenū tributi de manu eoz supra in lra:accepitq̄ ciuitatē geth ꝛ filiaz eius de manu philistim.ꝓmo parali. 18. (Et amalech.) Non legī dō habuisse bellū ꝑ amalech postq̄ fuit rex: sed pugnauit sepe ꝑ amalechitas qñ erat in terra phili/stinoz profugus a facie saulis. prece.li.c.27.nā ꝑ istam gentē potius ibat in pugnā q̄ ꝑ aliq̄s aliam: pugnauit ēt iterū ꝑ amalechitaz qñ illi succēderūt ciuitatē Sicelech ꝛ persecutus est eos dō:cepitq̄ ab eis prēdā magnam.

B † Terre ō/bus dō ac/cepit auz ꝛ argētuz in pugna sy/ria.

Moab.

Filioz amō

Philistioz

Amalech.

ꝓce.li.c.30.de omnibus aūt hys bellis siue anteq̄ esset dō rex:siue post seruauit vasa argētea ꝛ aurea vt erpē/deret in vsus tēpli.(Et ō manubys adadezer filij Roob regis soba).i.cōsecrauit manubia adadezer: vocaī aūt manubia.i.spolia:ista erāt arma aurea ꝛ toꝛques de q/bus oī supra in lra:vel pharetre auree:sicut oī ꝓmo pa ralipo.18.de idumea aūt nō ponīt hic: ꝛ tñ ꝓmo parali. 18.oī q̄ accepit de idumea vasa aurea ꝛ argentea sicut de alys gentibus.

¶Qñ licuisset dō vti isto auro ꝛ argēto. Qō.XIIII.

Qō. 14. a Respō.

Queret aliquis cū dō cōsecraret dño istud auruz ꝛ argētum:an liceret ei hre illud in vsus suos. ¶Rñ q̄ aut logmur de vsu p quē res nō desinit esse:nec deterioraī:aut de vsu p quem esse desinit.ꝓmus vsus est vt si dō biberet vel comederet in vasis q̄ sancti ficauerat p tēplo.secundus vsus erat:vt si dō alienaret argentū vel aurū donādo vel vendēdo: vel cōmmueret in paruas petias ad picturas vel ad ornamētum calcia/mentoz vel vestium in qbus peribat argentū ꝛ auruz ꝛ non poterat rehaberi. ¶De scō vsu dōm q̄ nullo mō licebat dō cōuertere aliqd istoz ad tales vsus:qz p hoc infringebat sanctificationē factā. De primo vsu dōm:q̄ aut argentū illud actualiter dabaī dño ita q̄ nō mane/ret penes dō:sed in custodia alicuius alterius: vel ma/nebat apud dauid ꝛ ipse solū disposuerat penes se dare dño argētum illud ꝛ aurū. ¶Si aūt detur secūdus mo/dus dauid poterat vti argēto ꝛ auro ad vsus mūdos p quos non deterioraret.s.ad ostēsionem coȝā populo vt pateret regalis celsitudo in magnitudine diuitiaz:ēt ad comedēdum ꝛ bibendū in hys vasis. Rō aūt huius est:qz ꝫ ista vasa pertinerēt ad dñm q̄tum ad ius inq̄tum dō vouerat illa dare dño:tñ qz nōdum actualiter dederat: nec venerat tps dādi:nō ptinebat totaliter dñium illaz rerum ad deuz: iō poterat dō vti rebus illis:nō tñ alie/naret eas vel deterioraret:qz tūc perderet ius deo q̄situ. ¶Si aūt det secūdus modus.s.q̄ illa vasa nō māsissent penes dō:sed tradita fuissent dño ꝛ posita in custodiam penes aliquē leuitam:aut sacerdotem:aut illa applicata fuerāt administrationi sanctuary.s.coȝā altari holocau/stoz:vel thimiamathis:vel ī alys ministrationibus:aut nunq̄ applicita fuerāt alicui ministrationi:solum custo/diebant tanq̄ vasa dei. Si primo mō non licebat dauid applicare illa ad vsus suos bibēdo vel comedēdo in eis: nam grauissime peccaret. Sic.n.fuit de Balthasar rege babilonis q bibit in vasis dñi cū vroꝛibus suis ꝛ concu/binis:ꝛ in ipsa hora apparuerūt tres digiti scribētes in pariete ꝛ denūciantes mortē regis:vt p3 Danielis.5. Si aūt illa vasa nōdum eēnt applicita ad ministeriū aliqō: q̄q̄ essent in sanctuario:poterant applicari ad aliquem vsum dō:si ille vsus eēt necessarius ꝛ mūdus:ita q̄ si non vteret illis vasis eēt sibi magnū dānum.sic p3 de gladio Goliath quē dō ꝓsecrauerat dño ꝛ erat in tabernaculo inuolutus pallio apud ephod. prece.li.c.21.ꝛ tñ cuz dō non hret gladiū ꝛ egeret gladio p via:dedit ei summus sacerdos gladiū goliath.e.c. Si tñ fuisset gladius vas applicitū ad diuinū ministeriū: nunq̄ fuisset dō datus:qz nō licebat ei tāgere illū: immo nec videre nisi eēt inuo/lutus pallio.nā ēt leuite si viderēt sacra vasa anteq̄ in/uoluerent:moriebant. Nu.4. ¶Ista distinctio vera est: ꝛ tñ ad casuz istū nō est necesse q̄ distinguamus: qz mo/dus cōsecrandi aliqd dño erat q̄ ille q̄ vellet illud dare nō retineret penes se:sed traderet in custodiā leuitis qui erāt thesaurary rerū sanctuary:ꝛ istū modū seruauit dō: ꝛ oēs q in israel aliqd deo cōsecrauerūt:sic p3 primo pa/ralipo.26.sed ꝛ huius filius selemich ꝛ fratres eius sup thesauros sanctoz q̄ sanctificauit dō rex ꝛ principes sa militarū ꝛ tribuni ꝛ centuriones ꝛ duces exercitus de bel/lis ꝛ manubys prelioz q̄ cōsecrauerāt ad instaurationez ꝛ suppellectilem templi dñi:hec aūt vniuersa sanctifica/uerūt Samuel vidēs:ꝛ saul filius cis:ꝛ abner filius ner: ꝛ ioab filius saruie:p3 ergo q̄ nō solum tpe dō: ſ ēt tpe

B

samuelis

samuelis ¶ a ꝓncipio ea q̄ sctificabant tradebant leuitis. ¶ sic dō cōsecrauit oīa ista.s. qz dedit ea ilico in manus leuitaꝝ ad custodiā quousq3 de illis aligd fieret in templo dñi:¶ nunc̄ postea applicuit ista ad vsus suos.

Qō.15. ¶Quereꝝ vlterius an licitū erat ista vasa applicari dño.

a ¶Aligs dicet q̄ nō qz detestabāt nimis aurū ¶ argētuꝫ idoloꝝ.vt p3 Deut.7.sed oīa ista erant de auro ¶ argento idolatrarū.ḡ nō licebat illa summi ad ministeriū dñi. maxime aūt esset ꝟ in vasis q̄ accepta essent de terra philistinoꝝ:cum isti essent magni idolatre:qz erāt chananei.

Licituꝫ fuit applicari oīa ista vasa ad ministeriuꝫ dei. ¶Rndēdū est q̄ licitū erat applicari oīa ista vasa ad ministeriū dñi q̄c̄q̄c̄ essent sumpta de terra gentiliū. sic p3 de auro ¶ argēto qō israelite acceperūt de egypto.qō fuit multū nimis.Exō.3.¶.12.¶ tñ postea oē aurū ¶ argentū istud fuit oblatū ad faciēdū tabernaculuꝫ ¶ vasa eius.sic dr̄ Exo.35.Oē vas aureū in donaria dñi sepatū est. Deꝰ aūt hoc iussit:iō a fortiori liceret accipi vasa aurea ¶ argētea nūc ꝓ ministratione sanctuary.s. qz nō accipiebat ꝓ re tam sctissima sicut aurū ¶ argētū ductū de egypto qz illud fuit ad opiendū archā ¶ faciendū ꝓpitiatoriū de auro purissimo ¶ cherubin sup archam. istud tñ fuit vas sanctissimū totius sanctuary:ideo vlr de quibuscūq3 gētibus acceptū aurū ¶ argentū poterat applicari ad vasa sanctuary.qō p3 in anathemate hiericō.nā illa erat ciuitas chananeoꝝ:¶ tñ oē aurū ¶ argētū ęs ¶ ferrū ibi reperta:in thesauris dñi recōdita sunt.Josue.6.¶Ad rō

Ad rōnē in ꝓncipio. nē in ḡrium Deut.7.dicendū q̄ ibi nō agit̄ de auro ¶ argento idolatrarū sed idoloꝝ.nā si esset idoluꝫ de auro ¶ argēto vel alio metallo:israelite nō debebāt accipere illud ꝓ:nec ad cōsecrandū deo.aliqn essent anathematizati:cū dr̄.sculptilia eoꝝ igne cōbures:nō concupisces argētū ¶ aurū de ḡbus facta sunt:nec assumes ex eis quic̄q̄ tibi ne offendas pp ea:quia abhominatio est dñi dei tui:nec inferes quippiā ex idolo in domū tuā:ne fias anathema sicut ¶ illud est.Idē aūt intelligēdū est de oīb? vasis que applicita erāt ad cultū idoloꝝ.nā ō illis nihil assumēdū erat:sed oīa cremāda:qz eadē rō est vtrobiq3. ēt qz idē ius est de accessoꝝio ¶ ꝓncipali.oīa aūt vasa q̄ dō cōsecrauit:c̄q̄c̄ essent idolatraꝝ:tñ nullū erat idoloꝝ.

¶(Fecit quoq3 sibi dō nomē.) Hic ponit̄ ōrtū bellū.i.fecit sibi famam.nomen enim vocatur hic ipsa extēsio nominis que est celebꝛitas fame.

¶Dauid qō nomen sibi fecerit. Questio.XVI.

Qō.16. **Queret** aligs qō fuit istud nomē qō sibi fecit dō.

a ¶Rndet hieron.q̄ fuit quidā arcbus triūphalis.s.fecit in aliquo loco aliquē arcbū siue fornicē in quo descripsit figurā belli.sic.n. fecit saul qñ reuertebat de bello amalech.Idē ēt tꝫ histo.scbola.

hieron. Nico. ¶Nicolaus aūt dicit q̄ non est istud verisimile:qz saul peccauit faciēdo fornicē.vt p3 p̄ce.li.c.14.Jdeo dicit cū Ra.Sa. q̄ dō occidit.18.millia de idumeis ¶ fecit illos sepeliri: ¶ ex hoc acqsiuit famā magnā.¶ hoc pp opus misericoꝝ die qō exercitabat.s.qz sepeliebat hostē. ¶Scōo qz faciebat ꝟ qz erāt idumei frēs israel. nā Deut. 23. dr̄:non abhominaberis idumeū qz fr̄ tuus est.¶Jtē appet ꝟ.s. q̄ dō sepelierit hic mortuos:qz seq.li.c.11.dr̄ q̄ dō misit ioab ad sepeliēdū oēs idumeos qui interfecti fuerāt. ¶Alr aūt dici posset q̄ dō fecit sibi famā magnā occidēdo.18.millia in valle salinarū. ¶.23.millia in gebelē.ista aūt magna occisio faciebat victoriā suam esse famosam.

Opio auctoris. ¶Sed dōm q̄ dō fecit nomē.i.fornicē triūphalē ad memoriā illarū victoriarū magnarū.Cū aūt Nicolaus dicit q̄ peccaret faciēdo fornicē:¶ q̄ peccauerit saul falsum est.nā p̄ce.li.c.14.declaratū est q̄ ille fornix poterat fieri sine pctō:imo q̄ ex aligbus causis fieret meritoꝛie.Dauid aūt cū eēt vir iustus faciēs oīa ad dei laudē:credēdū est q̄ fecerit fornicē ad memoriā magnificoꝝ belloꝝ in laudē dei:¶ nō in laudē suā.Cū aūt dr̄ q̄ dō fecit sepeliri mortuos idumee:cōcedēdū est.Si aūt dicat q̄ ex hoc dauid acquisiuit sibi famā:cōcedi pōt ēt si non cōstet.nō tñ vr̄ dōm q̄ istud fuerit nomē qō ipse fecit:qz differt facere nomē ¶ acgrere nomē:qz acgrere est qñcūq3 ꝓ aliqua opa fama nobis ꝓuenit siue illa opera bona: siue mala sint.facere aūt nomē est edificare aligd qō ꝓficiat ad dilatationē nois ¶ sit ad ꝟ institutū vt p illud nomē dilatet. hic aūt non dr̄ q̄ dō acgsiuit nomē quasi ex alys hoc haberet:sed q̄ fecit sibi illud.i.ipse p se fecit.¶ sic videt q̄ eēt aliqō edificiū fcm̄ ad famā sicut cōsueuerūt facere victores bellorꝝ. ¶(Cū reuerteret capta syria).i.qñ reuertebat de syria damasci ¶ ceperat eā subiecerat3 tributis.nā tūc venit dō p terraꝫ idumee:¶ pugnās ꝑ idumeos ſupauit illos. (Jn valle salinarū cesis.18.millibus).i.dō occidit.18.millia in valle salinaꝝ.est.n.vallis salinarum queda3 pars terre moab hūs valles in ḡbus est aq̄ salsa ¶ efficit ibi sal artificio humano sicut i multis alys locis. ¶ accidit q̄ pugnaret ibi dō ꝑ idumeos ¶ occidit.18. millia.Alique biblie hūt.12.millia.sed lra corrupta est.nam hic ¶ ꝑ parał.18.ponunt.18.millia. ¶Alr aūt pōt hoc saluari.nā in tit.psalmi deus repulisti nos. ponit istud bellum ꝑ idumeos:¶ dr̄ q̄ occisa sunt.12.millia:iō dr̄ a quibusdā q̄ ioab ¶ abisai duo frēs fuerūt duces huius belli:qz erāt ꝓncipes militū:¶ vnus eoꝝ occidit.12.millia: ¶ alius sex millia:¶ in titulo psalmi ponunt.12.millia que occidit vnus.¶ hic ponunt.18.millia.s. sūma totalis occisoꝝ ab vtroq3.Sed dicet ꝑ:qz ꝑ parał.18.dr̄ q̄ abisai filius saruie occidit.18.millia in valle salinarū. ¶Dōm q̄ dō occidit ista.18.millia:qz cū ipse esset ꝓnceps:oīa facta exercitus sui opꝫ q̄ scribant ei. Abisai autē erat dux sub ipso dō:¶ forte ipse in ꝟ bello ꝓncipalr pugnauit vt si nō fuit pñs dō:iō dr̄ q̄ occidit abisai illos.18.millia. (Et gebelē ad.23.millia).i.occidit in terra moab in alio loco q̄ dr̄ gebelē.23.millia viroꝝ. Jstud bellū nō exprimit ꝑ paralip. 18.¶ hoc qz scriptura qñ aligd describit in diuersis locis:nunc̄ in aliquo loco illud pfecte enarrat:ꝫ alicubi ponit qō alibi nō hr̄. ¶Sciendū aūt q̄ ista lra pōt duplr pūctuari:¶ sic hēbit varū sensum. ꝓmo mō sic:fecit sibi dō nomē cū reuerteret capta syria in valle.¶ ibi sit pūctus.tunc est sensus q̄ qñ reuertebat dō de capiēdo syriam fecit sibi nomē in valle salinaꝝ.i. cōstituit ibi fornicē ad memoriā facti sui.¶ tūc qō segtur.s. cesis. 18. millibus ¶ in gebelē ad.23.millia.facit aliū sensum.s.q̄ tūc qñ dō in valle salinaꝝ cōstituit fornicem occidit.18. millia viroꝝ ¶ occidit in gebelē quasi.23.millia. Sꝫ ista pūctuatio est incōueniēs:qz est ꝑ modū pūctuādi in lra:ēt qz nō facit bonū sensuꝫ:qz hoc mō nō dicerēt vbi occisa sunt.18.millia ¶ dicerēt vbi occisa sunt.23. millia.qō est incōueniēs:iō pūctuādū alr.s.fecit sibi dō nomē cū reuerteret capta syria.¶ ibi sit pūctus:¶ tūc est sensus q̄ dō fecit nomē.i.fornicē triūphalē:sed nō ponit vbi illū cōstruxerit:¶ segtur.in valle salinaꝝ occisis.18.millibus.¶ in gebelē ad.23.millia. qō pōt duplr exponi. Uno mō q̄ dō fecit sibi nomē.i.acgsiuit famā.¶ hoc fuit occisis.18.millibus in valle salinaꝝ.i.qñ occidit.18.millia in illa valle ¶.23.millia in gebelen.¶ tūc nō dꝫ dici q̄ dō cōstruxerit aliquē fornicē triūphalē qz nomē suum fuit hic occidere 23.millia ¶.18.millia. Alio mō est sensus q̄ dō cū reuerteret a syria fecit sibi nomē.i.cōstruxit fornicē triūphalē.¶ hoc fuit occisis.18.millibus in valle salinaruꝫ.i. quando occidit.18.millia.¶ tunc occisio.18. millium.¶.23. milliuꝫ nō fuit nomē dauid:sed aliquid qō fieri accidit tūc quādo dauid fecit sibi nomen. (Et posuit in idumea custodes).s.postc̄q̄ subiecit sibi dauid idumeos posuit in fortalitys custodes vt non possent rebellare idumei. (Statuitq3 p̄sidiū).i.statuit hoies ad defensionē terre. Jn hebreo hr̄ (Statuit iconomos).s. ad colligendū tributa:¶ satis rōnabile est:qz cum dicat q̄ cōstituerit custodes.s. ad seruanda fortalitia:nihil restabat nisi vt poneret exactores tributoꝝ.(Et facta est vniuersa idumea seruiens dauid sub tributo).i.oēs idumei seruierunt tunc dauid soluendo tributa.¶ tunc cōpletū est qō habet Gen.27.s. maior seruiet minori.i.populus Edon.qui erat populus maior seruiet israelitis qui erāt populus minor.naꝫ idu-

mei erant ab Esau ⁊ israelite a iacob : maior tamē erat esau. in personis aūt eoꝝ nūcꝫ cōpletū est: qm̄ esau semper fuit potētior ipso iacob. vñ iacob timuit valde esau. Geñ. 32. ⁊ cozā eo incuruatus est sepe. Geñ. 33. nam cuꝫ esau erant quadringenti equites: ⁊ cuꝫ iacob solū erant pastozes ouium. e. c.

¶An licuisset dauid pugnare ꝑ idumeos. Qō. XVII.

Qō. 17. **Queret** aligs an licuit dō pugnare ꝑ idumeos. ¶Aligs dicet ꝙ nō: qz Deut. 2. dr. transibitis per terminos fratrū vestroꝝ filioꝝ esau: videte diligēter ne moueamini ꝑ eos: ⁊ intelligit de bello. ꝑ nō licebat pugnare ꝑ illos. ¶Rñdendū ꝙ licuit dō pugnare ꝑ idumeos: qz nunc̄ mouebat bellū iniustū. ¶Ad auctoritatē dōm ꝙ illa intelligit ꝙ sit mādatū tpale israeli tarū p:o tūc: ⁊ nō extēdit ad oē tp̄s. p3 hoc: qz in eadem auctoritate solū vetat pugna qm̄ trāsirent israelite p terrā idumeoꝝ. naꝫ dr: trāsibitis p terminos fratrū vestroꝝ filioꝝ esau: videte diligēter ne moueamini ꝑ eos. ¶Jtē illa lex phibet pugnaꝫ que fit ad capiēdū loca. qō p3: qz dr in eadez: videte ne moueamini ꝑ eos. nec. n. dabo vobis de terra eoꝝ quātū pōt vnius pedis calcare vestigiū. Dauid aūt non pugnabat nūc ad capiēdū terrā idumeorū: qz nihil de illa sumpsit in possessionē israelitarū: ſz solū fecit eaꝫ tributariā. vt p3 hic. ¶Jtē dōm ꝙ illa lex solum vetabat pugnā sine cā. nā israelite tunc non hēbant aliā cām pugnādi ꝑ idumeos: sed solū cupidine possidendi terrā illoꝝ volebant mouere bellū: ⁊ hoc deus p:ohibet dicēs: nec. n. dabo vobis de terra illoꝝ quātū potest vnius pedis calcare vestigiū. Dauid tñ hēbat nūc aliquā cām pugnādi ꝑ moabitas: vt qz fozte ipsi fecerant insultū in terrā israel. vel qz adiuuarāt syros ad pugnandū ꝑ dō: cum essent finitimi eoꝝ: vnde hr̄et dō ius pugnandi ꝑ illos.

Obiectio. ¶Sed aliquis obyciet ꝙ nō liceret pugnare ꝑ eos: qz Deut. 23. dr. nō abhominaberis idumeū qz frater tuus est. ꝑ a fortiori nō pugnabis ꝑ eū.

Rñsio. ¶Rñm ꝙ israelite nō deberēt abhominari idumeos pp cognationē: ⁊ iō si idumei nihil iniustū agerēt ꝑ israelitas: nō debebāt pugnare ꝑ eos. nunc ꝙo aligd mali egerūt: ⁊ tūc licebat pugnare: ⁊ ēt ipsi ꝓphete p̄dicebāt mala. sic p3 Abdie vico. c. nā ibi solū ꝓpheta cominaꝫ mala filys esau. s. idumeis: ⁊ alij ꝓphete sepe mala p̄dicunt ꝓtra eos. naꝫ hieremias p̄dixit mala multa ꝓtra idumeos. Hiere. 49. ⁊ sic nūc credit ꝙ aliqō malū fecerint cōtra israel: ⁊ ideo fuit pugna iusta.

Qō. 18. ¶Queret vlterius an licuit dō facere idumeos sibi tributarios. ¶Aligs dicet ꝙ nō: qz idumei restiterāt israelitis in pugna: iō debebāt oēs occidi ⁊ nō ꝓstitui tributarij. ¶Rñm ꝙ istud verū est qñ israelite pugnabāt ꝓtra aliquā ciuitatē que nō essꝫ in terra chanaā. secus cū pugnabāt in cāpo: qz tunc lex que hr̄ Deut. 20. nō obligabat eos: ⁊ sic erat in electione eoꝝ qd vellent agere sup victos. Dauid aūt misertus est idumeis ⁊ noluit occidere oēs sed ꝓstituit eos tributarios: qz ꝑ benignius erat ⁊ vtilius dō. Satis tñ puniuit eos acriter: qz occidit oē masculinū in idumea. vt p3 seq. li. c. 11. qūo āt stet ꝙ occidit oēs masculos ⁊ ꝓstituerit idumeos tributarios: ibidē declarabit. ¶(Et seruauit dñs dō in oib⁹ ad quecūqꝫ ꝓfectus est). i. cēcē dō multa bella egerit: tñ in oibus hys liberauit eū deus. s. ꝙ nunc̄ incidebat in manus hostiuꝫ: nec vincebat: nec peribat aligs de suis: ⁊ ꝑ qz deus ꝓmiserat ei seruare eū. ¶(Et regnauit dauid.) Hic ponit scōm ꝓncipale huius. c. s. dispō regni: ⁊ ꝑ cētū ad officiales dō. Jn hoc. n. ꝓsistit totus bonus status politicie. si exterius p fortitudinē militarē ab hostibus defendat: ⁊ interius p iustitiā regat. (Et ragnauit dō sup oēm israel). s. exercēs ptātē regis oibus sibi obedientib⁹. (Faciebat quoqꝫ dō iudiciū ⁊ iustitiā omni pp̄lo suo). i. habebat se iuste in negocys oiuꝫ expediēdis. dr autē facere iudicium. i. iuste sniare: ⁊ facere iustitiā. i. iuste exequi sentētiata: vnū autē sine altero non sufficit.

Qō. 19. ¶Queret aliquis qūo dr hic ꝙ dō faciebat iudiciū ⁊ iustitiā: cū dixerit absalon. j. 15. videnſ mihi sermones tui boni ⁊ iusti: sed nō est qui te audiat cōstitutus a rege. i. non est ꝙpos sit expedire cām tuā. ¶Rñdendū ꝙ dō iudicabat in causis populi quantū sufficiebat ⁊ ꝓstituerat multos iudices in domo sua qui diffinirēt cās sicut est in curys alioꝝ regum. Absalon aūt mētiebaſ dicēdo ꝙ nullus erat in domo regis qui posset diffinire cām. hoc aūt dicebat ad solicitandū animū populi vt eum regē facerēt. vt p3 ibidez cū dr. dicebatqꝫ absalon quis me cōstituat iudicē super terrā vt ad me veniant oēs qui hñt negociū ⁊ iuste iudicē: sed ⁊ cum accederet ad eū hō vt salutaret illum extēdebat manū suā ⁊ apprehēdēs osculabat euꝫ. faciebatqꝫ ſ oi israel qui veniebat ad iudiciū vt audiret a rege ⁊ solicitabat cozda viroꝝ in israel. ¶(Joab aūt filius saruie erat sup exercitū.) Jstud erat maximū officium in domo regis. s. principari toti militie. hoc aūt dederat dō ipsi ioab qñ pugnauerūt ꝓtra hierm̄ ad arcē syon. ⁊ dixit dō ꝙ qui pcuteret in p̄mis iebuseum esset dux belli. Joab vero ascēdit p̄mus ⁊ tetigit fistulas domatū ⁊ factus ē princeps. ū. 5. ⁊. 1. parak. 11. ¶Sciēdū aūt ꝙ cēcē isti eēt data cura exercitus tñ abisai frater eius regebat magnā partē exercitus ⁊ erāt ambo tanc̄ duces belli. vñ. j. 10. ambo diuiserūt iter se exercitū qñ pugnauerūt ꝑ amon. ⁊ pugnauit abisai ꝓtra syros. etiā. 1. parak. 18. dr ꝙ abisai occidit. 18. millia de idumeis. (Porro ioſaphat filius abilud erat a cōmētarys.) Jstud erat aliud officiū i domo dō. s. esse relatorē cārū que veniebāt ad regē vel rememoratorē ⁊ ordinatorem. s. ꝙ qñ rex obliuiscereť aliquoꝝ negociorū deductoꝝ ad ipsum: iste reduceret ei illa ad memoriā ⁊ ordinatiꝫ ꝓponeret ꝑm tēpora quibus fuerant ꝓposita ab ipsis qui ea addurerūt cozā rege. est aūt hic a cōmētarys vna dictio indeclinabilis ⁊ accipit ꝙ oēm casum. ⁊ sic accipiunt cēdā noīa antiqua vt a calicus. (Et sadoch filius achitob: ⁊ abimelech filius abiathar erāt sacerdotes). i. isti duo erāt sacerdotes magni tpe dauid. s. abiathar ⁊ sadoch. de minoribus autem nō fit hic mentio: qz illi valde multi erant.

¶Quomodo erāt nunc duo sūmi sacerdotes: cū non deberent esse nisi vnus. Questio. XX.

Qō. 20. **Queret** aligs qūo erant nunc duo sūmi sacerdotes: qz nunc̄ esse debebat nisi vnus: ⁊ illo mortuo alius de filys eius succedebat ei. vt colli. Exod. 29. ⁊ Leui. 6. ⁊. 8. ⁊. 21. ¶Rñdendū est ꝙ a ꝓncipio deus vnicū sūmū sacerdotē instituit. s. aaron. oēs aūt filij eius erant minores sacerdotes: ⁊ postea ꝓcedēte tpe semper fuit vnicus sacerdos magnus. nūc autez accidit ꝙ essent duo sacerdotes magni. s. sadoch: ⁊ abiathar. Modus āt fuit qz qñ saul destruxit vrbē nobe in qua erāt sacerdotes: occisi sunt fere oēs de stirpe ithamar: saltē. n. de domo bely nullus videť remansisse nisi abiathar q fugit ad dō qñ alij sacerdotes occidebanť. ꝓce. li. c. 22. ⁊ qz pater huius abimelech erat sacerdos magnus: ⁊ iste fuit cum dō in oibus laborib⁹ ⁊ piculis dō: voluit dō ꝙ esset summus sacerdos. Interim aūt saul ordinauit aliū summū sacerdotē. s. sadoch: cū nullus manifesset de stirpe achimelech p̄is abiathar qui deberet esse sacerdos magnus: ⁊ postea dauid suscepit vtrūqꝫ boꝝ in summū sacerdotiū. ⁊ qz nō poterant ambo ministrare in eodē tpe ⁊ aliqñ se impedirēt distinxit eis dō tēpora ministrādi: ⁊ fecit vices p:o abiathar ⁊ vices p:o sadoch: cōstituēs sub quolibet illoꝝ certas vices sacerdotum minorum de stirpe sua. vt p3 ꝑ parak. 24. ¶Queret vlterius qūo dō permittebat hoc vt sadoch esset in summo sacerdotio. naꝫ deberet expellere cū ⁊ retinere solū abiathar. hoc aūt qz abiathar erat filius summi sacerdotis. s. abimelech. vt p3 ꝓce. li. c. 22. ⁊ si saul nō occidisset sacerdotes: iste erat successurus in summo sacerdotio. ꝙ aūt sadoch instituꝰ fuisset a saule in summū sacerdotē: non multū proficere debebat ei: qz sicut saul violēter ⁊ iniuste occidit omneꝫ domū achimelech ita iniuste posuit summū sacerdotē loco eius: ideo cum dō regnaret debebat restituere abiathar dignitatē ei debitam: exclusō sadoch. potissime: qz

dauid

Dō iuste ꝙdicabat in cāis populi cēcūꝫ sūficiebat: ⁊ absolō opꝓsitū dicere ret.

† Pr̄m officiū.

† Scōm.

† Tertium.

Qō. 21. ¶Qr̄ dōper misit Sadoch in summo sacerdotio cū eū feciſſ saul.

dauid debebat ad hoc nimis affici: eo ꝙ abiathar fuit semper cum eo in omnibus periculis.sic ꝑ3 seq.lib.c.2. cū ait salomon ad abiathar.ſ. tu portasti archā coꝝ ꝓe meo ꝛ sustinuisti laborē in oībus in ḡbus sustinuit pater meus. ¶Rñ̄ est ꝙ dō afficiebat nimis ad abiathar eo ꝙ ille fuerat cum eo semp:ꝛ si potuisset eū iuste solū instituere in summo sacerdotio destituēdo sadoch:feciſſet.ſ3 nō potuit. ¶Pro quo sciēdū ꝙ summū sacerdotiū ab initio ptinuit ad eleazar filiū maiorē aaron. Num̄.20. dein de finees filius eius accepit ꝓmissionē de summo sacerdotio.ſ.ꝙ i eternū maneret in domo eius qꝝ habuit zelū dei. Num̄.25. māsit aūt sacerdotiuꝫ in domo eius ꝑ aliq̄s successores vsqꝫ ad expleta quasi tēpora iudicū. ſ. tēpore sansonis.tunc aūt cū filij eleazar dediſſent se peccatis ꝛ essent remissi circa ppm ꝛ opa sacerdotalia:ppls priuauit eos summo sacerdotio ꝛ tradidit illud hely sacerdoti qui erat de domo ithamar ad quā nō ptinebat sacerdotiū magnū:ꝛ pariter fecerūt illum iudicē:qui iudicauit.40.annis dum fuit summus sacerdos.ꝑce.li.c.4. Deus aūt ꝓmisit huic hely ꝙ ipse ꝛ oēs posteri sui vsqꝫ in sempiternū tenerēt summū sacerdotiū si colerēt deuꝫ: qꝝ tñ duo filij hely.ſ.ophni ꝛ finees fuerunt pessimi ꝛ nō coꝝrexit eos hely sciēs iniqtates eoꝝ:deus priuauit euꝫ in posteris suis summo sacerdotio.vt ꝑ3 prece.lib.c.ij.ſ. locutus sum vt domus tua ministraret in cōspectu meo in sempiternū.nunc aūt absit a me:sed qcūq3 glorificauerit me glorificabo eū:ꝛ qui cōtēnunt me erūt ignobiles. ꝛ segtur ibi. Ecce dies veniūt ꝛ precidā brachiū tuum ꝛ brachiū domus patris tui vt nō sit senex in domo tua:ꝛ videbis emulū tuū in tēplo in oībus ꝓsperis israel:ꝛ non erit senex in domo tua oībus diebus. Ecce qualr ꝓnunciatū est summū sacerdotiū ꝑscindēdum de domo hely: ꝛ ꝙ instituereꝫ alius emulus eius.i. alius summus sacerdos simul cū eo.postea aūt subdit ibi de illo sūmo sacerdote instituēdo.ſ.ꝛ suscitabo mihi sacerdotē fidelē qui iuxta coꝝ meū ꝛ animā meā faciat:ꝛ edificabo ei domuꝫ fidelē.i.sempiternā. Ecce qualiter instituēdus erat sacerdos qui nō esset de domo hely:ꝛ ille futurus erat sacerdotiū in sempiternū exclusis oībus posteris hely: cū dicatur ibidē:ꝛ nō erit senex i domo tua oībus diebus.i.nullus summus sacerdos erit post ℔. postq̄ tñ ista verba dicta sunt ad hely non fuit imediate ablatū sacerdotiū de domo eius:sed ipse tenuit illud filius quoq3 eius finees ministrauit in eo iam ꝑe inueterato ꝛ impotēte. deinde mortuus est finees in bello qñ capta est archa dñi ꝛ succeſſit ei achitob filius suus.vt colr ꝑce.li.c.14. g fuit sacerdos tpe samuelis. deinde fuit sacerdos achias frater achitob vt quidā volūt.ꝛ iste erat cū archa qñ dō iuit in bellū ꝑ philistinos. ꝑalr.c. post hunc fuit sacerdos achimelech filius achitob:ꝛ iste fuit viuēte saule ꝛ incipiēte dō manere apud saulē. prece. li.c.21. hūc aūt achimelech occidit saul cū.85. viris indutis ephod. ꝑce.li.c.22.ꝛ ibi ceſſauit pro tūc summū sacerdotiū in domo hely. Abiathar aūt filius achimelech fugit ad dō:fuitq3 semp cuꝫ eo. Saul vero instituit interiꝫ aliū summū sacerdotem.ſ. sadoch qui nō erat de ꝓgenie hely sūmi sacerdotis:nec ithamar:sed de domo eleazari. ꝛ iste erat sacerdos de quo deus dixerat ꝙ faceret ei domū fidelē:ꝛ ꝙ semp eſſent sacerdotes de genere suo:iō postq̄ dō factus est rex voluisset libēter ammouere sadoch a summo sacerdotio ꝛ instituere soluꝫ abiathar:qꝝ tñ sadoch erat ille de quo deus dixerat ꝙ faceret ei domū fidelē:nō est ausus ꝓpaꝛe eū sūmo sacerdotio. ipm quoq3 abiathar noluit priuare qꝝ erat filius summi sacerdotis:ꝛ qꝝ videbat nimis indignū ꝙ cū ipse fuiſſet cū dō in oībus laboꝝib⁹ ꝙ dō priuaret euꝫ honoꝛe ꝑno. fecit igiꝫ ꝙ essent isti duo summi sacerdotes:ꝛ nullus eoꝝ percipiebat iura summi sacerdotij totalr:sed dividebāt inter se.tēpora quoq3 mistrādi erant divisa. vt ꝑ3 ꝑ parał.24. ¶Quereꝫ vlterius an peccauit dō tolerādo abiathar in summo sacerdotio vel instituendo eum. ¶Aliqs rñdebit ꝙ sic:qꝝ iam cōstabat ꝙ sacerdotiū summū ꝑscindendū erat de domo hely ꝛ transferēdū in domū sadoch:q̄q̄ ergo dō permitteret sadoch esse sacerdotē magnū iuxta prenūtiationē dei:tñ iudicabat ei qꝝ statꝰ summi sacerdotij ꝛ reddituꝫ ꝛ honoꝝ ad vnicum pertinere debebāt. Dauid aūt diuidebat ista in duos. ¶Rñdendū est ꝙ nō peccauit dauid. Prio qꝝ cum abiathar fuiſſet filius summi sacerdotis:satis rationabile videbaꝫ ꝙ aliqd pcipet de summo sacerdotio. ¶Jtē fauēdū erat ei in aliquo qꝝ ipse fuerat semp cū dauid in oībus laboribus. ¶Jtē nō faciebat dō aliq̄tenus ꝓtra dei dispōnē:nam ly summū sacerdotiū debituꝫ esset sadoch:nō debebaꝫ ei soli:sed deus prędixerat ꝙ futuri essent duo summi sacerdotes simul.nā dixit ad hely:videbis emulū tuū in tēplo in oībus ꝓsperis israel. ꝑce.li.c.2.emuli aūt vocaⁿ cōpetitoꝝes qui eandē rem amant: ꝛ in eandē tendūt:ꝛ ꝓpter eaꝫ sibi emulaⁿt.i. inuident:ly tēpore hely summi sacerdotis ꝛ succeſſoꝝ suoꝝ añ abiathar nunq̄ illud fuit: qꝝ sacerdos erat vnus ꝛ de stirpe hely:ideo incipiēte nunc summo sacerdotio sadoch:debuit esse alius summus sacerdos de domo hely ad hoc ꝙ essent duo emuli in tēplo. nō ergo peccauit dō ḡ egit iuxta dei ꝓnuntiationē:quā credēdum est ꝙ ipse intellexerit. Sed nō mansit semper hoc:naꝫ abiathar ꝛ sadoch fuerūt summi sacerdotes tpe dō.sed incipiente regno salomonis abiathar priuatus est summo sacerdotio. nam salomon priuauit eū ꝛ volebat ēt ei mortem infligere:qꝝ fuerat in ꝑiuratione cū adonia:qꝝ tñ fuit abiathar cū dō in oīb⁹ laboꝝib⁹ noluit eū occidere salomō. seq.li.c.2.

¶An fuit ḡ legē duos sacerdotes simul eē. Qō.XXIII.

Quereꝫ vlterius an peccatū esset ꝛ ḡ ordinē legis esse simul duos summos sacerdotes. ¶Rñ̄ est ꝙ ḡ legem erat:qō ꝑ3. Prio ex institutione dei.nā cum aaron ꝛ filij eius facti sunt sacerdotes: solus aaon factus est vnus summus sacerdos. Exō.29. ꝛ Leui.8. Jussit quoq3 deus mortuo sūmo sacerdote succedere ei vnū de filijs suis.ſ.primogenitū. vt ꝑ3 ꝑalr.c.ꝛ Leui.6.ꝛ.21. vbi summus sacerdos vocat maximus iter fratres suos.i. ꝓmogenitus inter illos vel maioꝝ etate. Hunc aūt modū seruauit moyses:nam mortuo aaron nō instituit duos filios eius.ſ.eleazar ꝛ ithamar summos sacerdotes sed solum eleazar:ꝛ hoc deus iussit Num̄.20. ¶Scō ꝑ3 hoc ex vestibus summi sacerdotis.naꝫ deus iussit fieri vestes taꝫ ꝓo sacerdotibus minoꝝibus q̄ ꝓo magno:ꝛ de vestibus minoꝝ fecit multas.de vestibus aūt summi sacerdotis fecit ꝓo vnico.vt ꝑ3 Exo. 18. demonstrauit aūt deus vnitatem istius vestis:qꝝ iussit ꝙ quicūq3 de posteris aaron vngereꝫ in summū sacerdotē induereꝫ illa veste aaron.vt ꝑ3 Exo.29. ¶Tertio ꝑ3 hoc ex noie: nam vocaⁿ summus sacerdos.istud aūt nomē plurib⁹ nō cōuenit:qꝝ tunc nō essent plures summi:sed essent eq̄les sicut sacerdotes minoꝝes inter se. ¶Quarto ꝑ3 ex redditibus:qꝝ deus instituit reddituꝫ sūmi sacerdotis indiui sos iubēs ei dari certā partē fructuū separatiꝫ. Num̄.18. si tñ voluisset esse plures summos sacerdotes:diuiſſet illis redditus. ¶Quinto ꝑ3 hoc ex officio:qꝝ ad summū sacerdotē ptinebat facere aliqua mysteria que non poterant facere alij: sicut erant cerimonie diei expiationis. Leui.16. Deus tñ nō diuiſit ministeriū inter summos sacerdotes. ḡ vnicū esse voluit. Dauid aūt qꝝ tpe suo instituti sunt duo summi sacerdotes diuiſit illis tēpora ministrādi.1.ꝑaral.24. ¶Sexto ꝑ3:qꝝ Num̄.35.ꝛ Josue.20. dī ꝙ homicida casualis deberet manere in vrbe refugij vsqꝫ ad mortē summi sacerdotis qui illo tēpore erat. Si tamē essent multi summi sacerdotes simul:oporteret dici quis sacerdos illoꝝ moriturus esset. ergo ꝓsupposuit scriptura ꝙ vnicus sūmus sacerdos erat semp futurus. ¶Cum aūt querit an esset peccatuꝫ instituī duos sūmos sacerdotes cum esset ḡ legē. Dicēdū ꝙ quicūq3 conareꝫ introducere multos summos sacerdotes:peccaret.vel si multi permitterēt se simul in summo sacerdotio instituī: peccarēt. Hūc aūt dauid instituit duos;vel institutos to

Qō.22. A

Rūſio.

B

C

Qō.23. A

Prima rō.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Sexta.

An dō peccauit tolerādo abiathar in sūmo sacerdotio.

Prīa opio.

Rūſio.

B

an peccaſſ3 g sola hūana dispōne voluisset instituere duos sūmos sacerdotes

lerauit:qō nō fuit sola volūtate humana:sed dei dispēsatione qui voluit esse duos emulos in summo sacerdotio tpe sadoch ⁊ prenūciauit hoc.pce.li.c.2. noluit tamē q istud postea maneret:qz nolebat abrogare legē prioꝛez: sed solū dispēsare in ea ad tps:ideo anteq̄ moꝛeꝛet abiathar priuatus est summo sacerdotio ⁊ incepit esse solus sadoch summus sacerdos.⁊ tūc cōpletū est qō dictū fuerat de domo hely.sic ꝓ seq.li.c.2.ſ.dixit salomon abiathar sacerdoti.vade in anathoth ad agrū tuū ⁊ quidem vir moꝛtis es:sed hodie nō interficiā te qz portasti archā coꝝā patre meo ⁊ sustinuisti laboꝛē in oibus in qbus ille sustinuit.eiecit ergo abiathar vt nō esset sacerdos dñi:vt ꝓpleret sermo dñi qō locutus est sup domū hely in sylo. solū ergo fuerūt duo summi sacerdotes simul tpe dauid. oibus autez alys tpibus erat vnicus summus sacerdos siue ante hoc:siue post istud:ꝫ differrebat:qz toto tēpoꝛe anteq̄ romani dñarent sup hebꝛeos erat vnicus summus sacerdos q̄diu viueret. postea vero dñantibus romanis negtia hebꝛeoꝝ ⁊ auaritia romanoꝝ cepit sūmus sacerdotiū esse venale.⁊ nō vēdebat ad semp:sed p singulos annos.vnde qñ Chꝝs passus est erat sacerdos sūmus cayphas.⁊ ꝓcedenti anno fuerat sūmus sacerdos annas socer eiꝰ.vt colligit Matth.26.⁊ Marc.14.⁊ Luc.22. vñ beatus Joā.dixit.c.11. q cayphas nō dixit a seipso: sed cū esset pōtifex anni illius ꝓphetauit. ¶Queret vlteriꝰ qūo dr̄ hic q achimelech filiꝰ abiathar ⁊ sadoch erāt sacerdotes:qz potius erāt eōrio.ſ.q abiathar filius achimelech erat sacerdos. ¶Aliquis autem rñdebit q abiathar erat iam moꝛtuus ⁊ filius eius achimelech fuerat institutus in summū sacerdotē. ¶Sed hoc non stat: qz abiathar viuebat ⁊ vixit vsqꝫ ad regnum salomonis. ipse.n. expulit eū de sacerdotio.vt ꝓ seq.li.c.2. ¶Aliquis aūt alr rñdebit.ſ.q abiathar erat hic summus sacerdos:⁊ tñ nosciaꝫ achimelech qz ille erat pr̄ suus. pce.lib. c.22.⁊ nosciabaꝫ sacerdotiū achimelech:qz susceperat illud abiathar vice pr̄is sui.¶Sed dicēdū q hoc nō stat: qz istud teneret si diceret hic q abiathar erat filius achimelech:⁊ tñ dr̄ q achimelech erat filius abiathar. Jdez ēt ponit ꝓ ꝓ.2.4. vbi ponuntur duo sacerdotes magni.ſ.sadoch ⁊ achimelech.¶Dicēdū ꝑ q abiathar fuit hic summus sacerdos ⁊ viuēs erat:vixitqz ēt post moꝛtē dauid. ¶Dicit tñ q achimelech filius abiathar factus est summus sacerdos qz forte abiathar erat senex ⁊ non poterat ministrare:nō filius eius efficiebat summus sacerdos ad ministrādū vt suppleret locū pr̄is:⁊ tñ q̄diu viueret pr̄:ipse vocaret sūmus sacerdos. ita.n.euenit qz moꝛtuo dō dr̄ q salomon eiecit abiathar de sūmo sacerdotio:⁊ tñ nō potuisset eyci de illo nisi tūc esset summus sacerdos.sic aūt fuit in hely summo sacerdote qui cū esset iam grādeuus nō potēs mīstrare cōstituit filiū suū finees vt ministraret ꝓ eo in summo sacerdotio:vt ait Josephus.ſ.antigtatū.⁊ colligit ꝓceb.lib.c.2.¶Sed ista rō nō multū stat qz abiathar nō erat nūc senex:cū etiaꝫ post moꝛtē dō supuixerit:⁊ tunc eiectus fuerit de summo sacerdotio:imo ⁊ ipse abiathar erat in factione cū adonia. seq.li.c.1.¶Sed vr̄ dōm q cum abiathar fuisset cū dauid in oibus laboꝛibus suis ⁊ cōsuluisset ꝓ eo dñs sepe diligebat eū dauid nimis ⁊ volebat illuꝫ hr̄e semp apud se in cōsiliariuꝫ:vnde nō poterat ire in sanctuariū ad ministrādū.erat aūt sanctuariū in gabaon:dō aūt semp moꝛabat extra locū illū in hierlm:ió voluit q filius eius cōsecraret in summū sacerdotē ad ministrādū loco patris: vt ille postea semp maneret cū dō:⁊ tñ ipse pr̄ retinebat sibi dignitatē.vñ post ꝫ vocabat summus sacerdos abiathar.vt ꝓ seq.lib.c.1. vbi ipse ⁊ sadoch vocant sacerdotes.i.sūmi sacerdotes.¶(Et saraias scriba).i. iste erat scriba regis.Aliqui volūt q erat scriptoꝛ historiaꝝ ⁊ gestoꝝ annaliū.alq aūt volunt q est scriba.i.pthonotarius regis.ſ.qz ipse ordinabat sup oēs scribas.⁊ ista erat magna dignitas in domo regis.(Banaias aūt filius ioiade super cerethi ⁊ pheleti.) Jste banaias fuit vnus de viris

Qō.24. A Qūo dicāt q achimelech filius abiathar esset summus sacerdos cū abiathar esset filius achimelech

Scōa opi.

Jmpugnatio.

Rñsio ārta

Jmprobatio.

Rñsio vltia

fortissimis dō.⁊ fuit postea magnus p̄nceps in domo salomonis:nam fuit p̄nceps exercitus. seq.lib.c.4. ipse enim occidit ioab mādato salomonis.seq.li.c.2. iterfecit ēt adoniā frēm salomonis.e.c. erat aūt iste p̄nceps super cerethi ⁊ pheleti.i.sup balistarios ⁊ fundibularios: vt exponit lr̄a caldaica.erāt aūt isti fortissimi bellatoꝛes ⁊ nō cōputabanꝫ cū reliquo exercitu.nam ioab erat p̄nceps militie. vt ꝓ.ē.⁊ tñ non erat p̄nceps sup cerethi ⁊ pheleti. Alq autē volunt q cerethi ⁊ pheleti erant iudices magni.sed istud non stat:qz noianꝫ legiones cerethi ⁊ pheleti:vt ꝓ ꝑ paral.18.cū dr̄ q banaias erat super legiones cerethi ⁊ pheleti. Jteꝫ ꝓ.ſ.15.qz cū fugeret dō a facie absalonis:dr̄ q ambulabāt iuxta eū legiones cerethi ⁊ pheleti ⁊ oēs gethei pugnatoꝛes validi: ꝙ nō erāt cerethi ⁊ pheleti iudices:qz non habuisset eos dō apud se ad defensionē:sed erāt custodes capitis dō. volūt autē quidam cerethi ⁊ pheleti fuisse.70. iudices quos elegit moyses.vnde cerethi interꝓetantꝫ exterminatoꝛes ⁊ phelethi admirabiles:sed qō dictuꝫ fuit imediate verū est. (Filij aūt dauid sacerdotes erāt.) Habebat.n.tunc dauid multos filios.nā sex genuerat in hebꝛon:alios aūt postea genuit in hierlm. ¶Queret aligs qūo poterant esse filij dō sacerdotes.nā sacerdotes solū erāt de tribu leui ⁊ de sola ꝓgenie aaron.si qs aūt de extraneis conaretur accedere ad ministrādū cū sacerdotibꝰ:moꝛeꝛet.Num. 3.⁊.18. filij aūt dō erāt de tribu iuda in qua nullus erat sacerdos.Sic ait apls ad heb.7.arguēs q Chꝝs nō poterat esse sacerdos ꝑm legē moysi qz erat de tribu iuda. ait.n. in quo hec dicunt de alia tribu est de qua nullus altario p̄sto fuit.manifestū est.n.q ex iuda oꝛtus sit dñs noster:in qua tribu nihil de sacerdotibꝰ moyses locutus est.ió si aligs de ista tribu conaret accedere ad ministrādū coꝝā dño:moꝛeꝛet.sic fuit de oꝛzia siue azaria rege iuda qui volēs thus offerre coꝝā dño:percussus fuit lepꝛa in fronte:⁊ māsit lepꝛosus vsqꝫ ad moꝛtē.vt ꝓ.ſ. 4. li.c. 15.¶Non ergo erāt sacerdotes filij dō:nec aliqñ ministrauerunt:ſꝫ vocanꝫ sacerdotes.i.potētes ⁊ excellētes: qz sacerdos significat p̄incipē vel honoꝛabilē viruꝫ.⁊ ꝫ erat in filijs dō:qz ipsi erāt honoꝛabiliꝰes oibus de populo.Et est sensus q q̄ reliquis data fuerit officia ⁊ dignitates:nō fuerunt data filijs regis:eo q ipsi erant dñi omniū istoꝝ:⁊ non oꝛtebat q eis daret aliqō officiuꝫ. istud ꝓ ꝑ paral.18.vbi ponit ista historia.⁊ dr̄. pozro filij dō p̄mi ad manū regis.vbi dr̄ hic q erant sacerdotes.Sic enim dicit glo.⁊ histo.schola. q ietro vocatur sacerdos madian.i. p̄nceps terre madiā.cōmuniter tñ dicitur q esset vere sacerdos.

Rñsio

† Qō.25. A Qūo filij dō poterāt eē sacerdotes.

¶Jncipit capitulum.9.

Et dixit dauid.¶Putas ne est aliquis q remanserit de domo saul:vt faciaꝫ cuꝫ eo misericordia ꝓpter ionathan? Erat aūt dauid ō domo saul seruus noie syba.Quē cū vocasset rex ad se: dixit ei.Tu ne es syba? Et ille respōdit.Ego sum seruus tuus. Et ait rex.¶Nūquid supest aligs de domo saul:vt faciā cū eo misericordia dei? Dixitqz syba regi.Superest filius ✠ionathe debilis pedibus.

Alꝰ ✠ionathan.

Et dixit dauid. Descripto in supioꝝibꝰ de bona hitudine dō ad populos hostiuꝫ.hic agit de pietate eius ad p̄mum:⁊ ista ostēsa est in tribꝰ.Pūo filiū ionathe ingrēdo.Scōo ne timeret ei ammouēdo.3° ei ⁊ familie sue diligēter puidēdo.Scōa ibi(Et ait dō.) 3° ibi(Vocauit itaqꝫ rex.)

De pietate dō ad p̄mum.

¶Queret aligs circa ea que habētur in hoc.c.an bēant ordinē ꝓtinuatū ad ꝓcedētia:vel sit aliqua mutatio. ⁊ an fuerint ista imediate facta post ꝓcedētia.¶Rñdendū q nō pōt cōstare de hys que hñr hic an fuerint ante ꝓcedētia vel post:cum ista sit aliena historia. Satis tñ vr̄ oi-

Qō.1. A Nō cōstat ordinē mutatum.

cendum

cendū q̄ fuerint ista facta post p̄cedētia: q̄ nunq̄ creden
dus est in scriptura ordo mutatus nisi euidēter cōstet ex
aliquo: alioq̄n ponerem⁹ ordinē turbatū in scriptura z
B sine cā: qđ est valde irrōnabile. Lū aūt dr an fuerit istud
factū imediate post p̄cedētia. Dōm q̄ nō p̄z: satis tñ vr
Ips. 8. an/ dōm q̄ fuerit hoc. 7. vel. 8. annis postq̄ dō cepit regna/
noz iterci/ re sup totū israel qđ p̄z: q̄ qñ mortuus est saul in bello z
dit iter p̄e ionathas: iste mīsiboseth filiꝰ ionathe: de quo hic erat
dicta z se/ annoz q̄nq̄z. vt p̄z. ē. 4. nūc autē hēbat iaz filiū paruulū.
quētia. vt p̄z. ī. in lra. q̄ ad minus esset annoz. 20. vel quasi: sz dō
cepit regnare sup iudaz eo anno quo mortuus est saul: z
regnauit. 7. annis z dimidio: qui si addātur. 5. annis mīs
siboseth quos egerat qñ mortuus est Saul erunt. 12. Ad
cōplēdū q̄. 20. annos mīsiboseth quos nunc haberet qñ
iam hēbat filiū paruulū: oportebat addi. 7. vel. 8. anni. z
sic essent isti septē vel octo anni postq̄ cepit dō regnare
† sup totū israel: tūc aūt verisīle est q̄ iam fecisset oia bella
q̄ habētur p̄cedē. c. ¶ (Et dixit dō). i. quesiuit p̄o filys
ionathe. z istud dixit seruis suis z nō sybe seruo mīsibo
seth: q̄ adhuc nesciebat an ille seruus esset. Sed ordo
fuit q̄ ingsiuit dō a seruis suis an supesset aliquis de do/
mo saulis: illi aūt nullū cognoscētes dixerūt se cognosce/
re quēdā seruū domus saulis qui cōsueuerat esse tpe sau
lis nimis familiaris illi: z ob ħ dixerūt q̄ rex posset scire
† veritatē: ideo vocauit illū z ab eo quesiuit. (Putas ne est
aliqs qui remāserit de domo saul). i. nūquid est aliquis
† residuus de pgenie saulis. ista verba dirigunt ad seruos
† suos z nō ad syban q̄ nōdum venerat. (Ut faciā cuz eo
misericordiā pp ionathan.) Hoc dixit dō q̄ forte aliqui
de viris suis putātes q̄ dō inquireret residuos de domo
saulis ad occidēdū illos pietate moti subticerent: ió dixit
q̄ volebat ingrere ad faciendū misericordiā illis ppter
Q.ō.2. ionathan. ¶ Queret aliquis q̄re dō quesiuit hic an su
peresset aliqs de domo saul: q̄ ipse nō facturus erat mi
A sericordiā cū oībus de domo saul: sz solū cū illis qui erāt
Quesiuit de pgenie ionathe: nā cum eo solo fecerat pactū de mi/
dō an sup/ serēdo. p̄ce. li. c. 20. ¶ Aliqs rñdebit q̄ dō solū erat obli
eēt aliqs ō gatus facere misericordiaz cū pgenie ionathe. voluit tñ
domo saul ex benignitate querere oēs de domo saulis ad faciendū
vt faceret misericordiā cū illis. z ħ pp ionathan. s. vt non solū bñfa
misericor/ ceret filys eius pp eū: sed ēt oībus filys saulis q̄ erant co
diā cuz eis gnati ionathe. ¶ Sed ħ non stat: qđ p̄z ex duob⁹. p̄mo
ppter iona q̄ cū dō quesiuit a syba an supesset aliqs de domo sau/
than. lis z rñdisset q̄ superat mīsiboseth filius ionathe: non
Contra. quesiuit amplius dō de alys. si tñ intētio sua fuisset mise
rēdi oībus de stirpe saulis: nō solū quesiuisset p̄o mīsibo
seth: sed ēt quereret an supessent alq̄ filq̄ saulis. ¶ Jtem
nō stat: q̄ dō nō misertus fuit oībus de domo saulis: sed
soli mīsiboseth. vt p̄z. j. 20. qñ gabaonite petierūt filios
saulis ad occidēdū: z dō dedit eis duos filios saulis q̄s
peperit respha: z quinq̄z nepotes eius quos peperit me
rob filia saulis. z dz ibi q̄ pepercit dō mīsiboseth ppter
Rñsio. iusiurādū q̄ būerat cū ionatha. q̄ nō misertus fuit filys
saul. ¶ Rñdendum q̄ intētio dō qñ dixit ista non erat q̄
vellet misereri oībus de domo saulis: sed solis filys io/
nathe. q̄ satis appet cū dixit: vt faciā misericordiaz pp
ionathan. si tñ intellexisset de oībus posteris saulis: dixis
set absolute vt faciā misericordiā cū eis: z nō dixisset pp
ionathan. ¶ Jtē p̄z q̄ ex mō loquendi dō sic apparebat.
nā syba cū audiuit an supesset aliqs de domo saulis: solū
rñdit q̄ superat mīsiboseth: z tñ ipse sciebat supē duos
filios saulis: z quinq̄z alios nepotes. intellexit igit q̄ dō
solū querebat de posteritate ionathe. hoc autē verū est:
nisi forte dicas q̄ accipit hic facere misericordiā large. s.
nō p̄o impēdere aliq̄ bonū sed p̄o nō inferre malum.
Et ħ mō dō fecit misericordiā cū oībus de pgenie saulis
nūc: cum nullū eoz occiderit q̄q̄ posset pp p̄ez. nō acci/
pit tñ hic facere misericordiā sic: q̄ ad nō occidendū po
steros saulis: nō oportebat ingri eos: sz satis erat q̄ non
ingreret ad psequēdū. hic aūt ingsiuit illos ad bñfacien
dū. vt p̄z ex sequētibus: q̄ solū intelligebat de filys iona/
the. dixit tñ de filys saul: q̄ p saulē intelligebat ionathā
qui erat p̄mogenitus eius. ¶ Queret vlterius an te/
neret dō bñfacere alys filys saulis p̄ter filios ionathe.
¶ Aliqs rñdebit q̄ sic: q̄ sicut dō tenebat benefacere fi
lys ionathe pp iusiurādū interpositū. p̄cē. lib. c. 20. ita
interposuerat dō iuramētū cum saule circa filios eius.
eo. li. c. 24. ¶ Rñ̄ est q̄ non tenebat bñfacere dō poste
ris saulis q̄ nō erāt de filys ionathe sicut filys ionathe. z
ħ pp tria. ¶ P̄mo q̄ iuramētū interpositū inter dō z io/
nathā semp tenuit eo q̄ nō supuenit aliqd pp qđ violare
tur. iuramētū tñ interpositū inter dō z saulē nō tenuit: eo
q̄ postq̄ dō iurauit sauli de posteris eius inouauit aliqd
saul q̄ dō. s. q̄ psecutus est euz vt p̄z: q̄ istud iuramētuz
fuit p̄ce. li. c. 24. z postea psecutus est eū saul. e. li. c. 26.
¶ Scđa rō est: q̄ in iuramēto qđ pstitit dō ionathe cō/
tinebat q̄ dō nō ammoueret misericordiā suaz a semine
ionathe: sz q̄ bñfaceret eiū in sempiternū. eo. li. c. 2. ad cō
plēdū aūt hoc nō soluz regrebat q̄ dō nō noceret poste/
ris ionathe: sed ēt q̄ aliqđ bonū eis impēderet. iuramē/
tuz aūt qđ pstitit dō sauli nō cōtinebat ħ: sed soluz ne dō
deleret semē saulis post mortē eius z ne auferret nomē
eius de domo p̄ris sui. Ad cōplēdū autē ħ iuramētuz nō
regrebat q̄ aliqđ bonum pstaret dō posteris saulis: sz q̄
nō occideret eos: z hoc fecit. ¶ Tertia rō est q̄ dō non Tertio.
iurauit sauli de quolibet filio eius: sz soluz q̄ nō deleret
oēs. dato ḡ q̄ p hoc intelligeret ēt q̄ deberet eis bñface
re: nō seq̄bat q̄ deberet bñfacere oībus: sed satis est q̄
bñfaceret qđsdā: z q̄ filq̄ ionathe erant de filys saulis
ad complēdum iuramētum p̄stitum sauli: sufficiebat be
nefacere filys ionathe.

¶ An tenebat dauid bñfacere filys ionathe pp iuramētuz
p̄stitū p̄ri eoz vel solum pp benignitatē. Q.ō. IIII.

Q.ō.4. **Queretur** vlterius an teneret nūc dō bñface/
A re filys ionathe pp iuramētū pstitū
p̄ri eoz: vel faciebat ħ solū ex benignitate. ¶ Rñdēduz
est q̄ tenebat pp iuramētū z pp illud bñ agebat. sic p̄z. j.
21. cū dr q̄ dō pepercit mīsiboseth. s. q̄ nō tradidit eum
ad occidēdū cū alys filys saulis pp iusiurādū. ¶ Jtē p̄z ħ
q̄ iuramētū qđ pstitit dō ionathe fuit ad sempiternū. nā
dixit ionathas: si vero facies mihi misericordiā dñi: si
vero mortuus fuero nō auferes misericordiā tuam a do
mo mea vsq̄z in sempiternū: fuit aūt istud iuramētū mul
toties cōfirmatū. nā post ħ p̄ce. lib. c. 20. dixit ionathas.
de verbo aūt qđ locuti fuimus ego z tu sit dñs inter me
z te vsq̄z in sempiternū. z iterū eo. c. cōfirmatū est cū dr.
quecūq̄z iurauimus ambo in nomīe dñi dicentes dñs sit
inter me z te: z semē meū z semē tuum vsq̄z in sempiter
nū. Jtē ēt cōfirmatum est fedus: q̄ ionathas iuit ad dō
latēter in syluis z ibi pepigerūt fedus. i. p̄firmauerunt fe
dera p̄terita. p̄ce. li. c. 23. ió nō hēbat dō aliquā cām re/
cusandi ista federa. ¶ Sed aliqs dicet q̄ iuramētū iam Obiectio.
non tenebat: eo q̄ post oēs illas p̄firmationes attētatum
fuit aliqd ḡ dō. s. q̄ saul psecutus est eum. p̄ce. li. c. 23. z
24. z. 26. ¶ Rñ̄ q̄ hoc nihil obstat: q̄ ionathas nihil at Rñsio.
tentabat ḡ dō: sed saul hoc faciebat: nihil autē reus erat
ionathas: cū eo inuito ista fierent. ¶ Sed aliqs obyciet Obiectio.
q̄ ionathas non solū nō debebat p̄sentire q̄ aliqs perse
queret dō: sed ēt debebat quātū posset exponere se p eo
ne qs ei noceret: sed ħ nō faciebat: ió nō obtuabat fedus.
¶ Rñ̄ q̄ ionathas egit q̄tū debuit z potuit: naz a p̄rin° Rñsio.
saul iubebat occidi dō: z ionathas psuasionib⁹ obtinuit
ne occideret. p̄cē. li. c. 19. Jterū ēt cū saul iuberet duci
dō ad mortez: Jonathas publice rñdit p̄o eo: ita q̄ saul
iratus conatus est pcutere ionathan lācea: z fugit iona/
tas. p̄ced. li. c. 20. nō poterat aūt nec debebat ionathas
pluribus se exponere p̄o dō: eo q̄ hostis dō erat saul p̄
eius ḡ quē nō licebat ionathe pugnare armis: ēt si saul co
naret occidere eū: sed magis fugere debebat. A fortiori
ḡ p̄o dō nō debebat pugnare ḡ patrē suuz. iam tñ nihil
restabat nisi vt ionathas pugnaret ḡ saulē: cū exhortatio
nibus z p̄ecibus nō flecteret ab iniquo ppōsito. debuit

ergo ionathas desistere opponere se pro dō:nō tñ peni/
tus desistebat:nā hīta opportunitate reuelabat dō mala
q̄ tractabanť ꝑ eū vt euaderet:ꝛ cōfortabat eū.sic p3 pre
ce.li.c.23.cū dř.surrexit ionathas ꝛ abyt ī syluā ad dō ꝛ
confortauit manus eius in deo.dixitq3 ei:ne timeas:nec
enim inueniet te manus saul p̄ris mei ꝛ tu regnabis sup
ysrael.nō ꝑ̄ fuit aliqd ex pte ionathe pp qđ deberet irri/
tari iuramētū ei p̄stitū. ¶(Erat aūt de domo saul seruus
noīe syba.) Nō est intelligēdū ꝙ iste esset de domo sau/
lis.i.de ꝓgenie sicut accipiť ĩmediate est aliqs de domo
saul:sed dř de domo saulis.i.de familia: qz ptinebat ad
saulē.nā si fuisset ō domo saulis.i.ꝓgenie nō fuiss3 ꝑuus:
hic tñ vocať seruus. ¶Sciēdū aūt ꝙ iste syba vocat9 est
a ministris regis:qz putabať ꝙ ipse sciret statu3 ꝓgeniei
saulis:erat aūt iste seruus.s.qz saul acceperat eum in ali
quo bello ꝛ erat seruus eius ꝛ potuit eū retinere qz non
erat de chananeis:de oībus aūt alys gētibus poterāt ac/
cipi captiui ꝛ cōuertebanť ad ritū iudaicū:manebātq3 ĩ/
ter hebreos.(Quē cū vocasset rex ad se.) Fecit illu3 vo
cari qz p̄sumebať ꝙ ille plene oia sciret. (Dixit ei:tu es
ne syba?).i.nūqd tu es syba.dicebat ꝟ qz cognoscebat
eum.(Et ille rñdit:ego sum seruus tuus).i.ego su3 syba
seruus tuus:aliqn si istud nō subintelligať:nō erat ꝓue
niēs rñsio:cū nō esset dubiū qn ille esset seruus dauid: qz
boc modo omnes ysraelite vocabātur serui dō. (Et ait
rex:nū supest aliquis ō domo saul?).i.nunqd est aliqs vi
uens de ꝓgenie saulis.putabat.n.dō ꝙ oēs peryssent qz
in tāto tpe nullus apparebat cōā eo.ipsi tñ abscōdebāt
se ab illo:qz putabāt ꝙ pp saulē vellet delere totū genus
eius:ꝛ intelligiť de domo saul.i.de domo ionathe:qz do
mus saul reseruabať p̄ncipaliť ĩ p̄genito suo:ꝛ iste erat
ionathas.(Ut faciā miserico:diā dñi cū eo).i. vt faciaz
misericordiā cū illo quā iurauī facere in nomīe dñi.sic p3
ꝑce.li.c.20.vbi ī noīe dñi iuratū est.vel vocať misericor
dia dñi.i.misericordia pp deū.oia nāq3 q̄ boies faciunt
bono aio ꝛ nō attēdētes ad vtilitatē:dicunť facere a deo
moti:vel pp deū:ꝛ qz dō misereri volebat filys ionathe:
nō pp aliquā vtilitatē quā sperabat ab eis:sed sola pieta
te motus:dicebať facere misericordiā dñi. sic.n.petyt io
nathas a dō.ꝑce.lib.c.20.s. si virero facies mihi mīam
dñi.i.pp dñm:vel sicut facit dñs.s.qz deus nō bñfacit no
bis pp aliquā vtilitatē quā ꝙsecuturus sit a nobis:sed ex
mera liberalitate. (Dixitq3 regi syba:supest filius iona/
the.)Sciebat syba ꝙ ꝓter mīssiboseth superāt duo filij
saulis ꝛ gnq3 nepotes.sic p3.ī.21.ꝛ tñ nō exp̄ssit de illis:
eo ꝙ sciebat ꝙ dō nollet miseri nisi filys ionathe.superat
ēt qdaz filius mīssiboseth de quo nihil exp̄ssit syba:eo ꝙ
exp̄imendo mīssiboseth intelligebať filius eius:ꝛ si rex
bñfaceret mīssiboseth:ēt bñfaceret filio eius. (Debilis
pedib9).i.claudus.vocauit.n.eū debilē pedib9:vt nō re
darguereť a dō:qz forte putaret dō ꝙ mīssiboseth esset
aliqs vir pulcher ꝛ fortis sicut ionathas p̄ suus.cū autē
videret eū claudū vtroq3 pede:ꝛ despicabilē:forte incre
paret sybā:dicēs.cur duxisti ad me talē virū.vt ꝑ nō ha/
beret postea occasionē redarguēdi eū exp̄sit ꝙ erat de/
bilis pedibus:vt rex videret an vellet eu3 vocare.(Ubi
inquit est.) Hoc dixit dō volēs mittere ĩmediate p illo.
(Et syba ad regē).s.rñdit.(Ecce in domo est machir fi
ly amibel ō lodabar.) Ille erat aliquis cognatus mīssi/
boseth ex patre vel mře:ió tenebat apud se mīssiboseth
vt alereť: erat aūt ꝟ in lodabar.s.in q̄daz villa de tribu
beniamin:q̄q̄ ista nō describať in assignatione sortiū. vt
p3 Josue a.c.15.vsq3 ad.20. eo ꝙ multa obmittunť ibi.
Qz aūt eēt in tribu beniamin:satis apparet:qz hebrei cōi/
ter hitabāt in sortib9 tribuu3 suaz:ꝛ ibi alebanť. (Misit
ꝑ rex dō ꝛ tulit eum de domo machir.) Nō est.n.passus
ꝙ amplius maneret ibi:sed ꝙ esset in domo regis ꝛ co/
mederet in mēsa regis sicut filij regis.(Cum aūt venisset
mīssiboseth filius ionathe ad dō).s.tūc nesciebat ad qd
vocareť:ꝛ an aliqđ malū esset. (Corruit in faciē suam ꝛ
adorauit).i.inclinauit se vsq3 ad terrā sup vultū suum ꝛ
adorauit regē.i.exhibuit ei reuerētiā.q̄libet.n. humiliā/
tio capitis magna ꝛ inclinatio ad terrā:vocať adoratio
nō loquēdi scriptur.(Dixitq3 dō mīssiboseth?).i.o mīssi †
boseth. erat.n.iste modo applaudēdi qz diligebat eū dō
nimis pp patrē suū.(Qui rñdit adsum seruus tuus).i.si †
aliqd iubes ego seruus tuus ꝓsto sum.(Et ait dō.) Hic †
ponit scōm huius.c.s.in quo dō ionathe filiu3 ne timeat
admonet:ꝛ dř(Ne timeas.) Uidit.n. dō ꝙ mīssiboseth †
erat pauidus:qz forte nesciebat ad qd vocabať:ió abstu/
lit ei timorē dicēs ne timeas.(Quia faciēs faciā in te mi †
sericordiā pp ionathā p̄z3 tuū).i.nō timeas qz nō solu3
ego nō malefaciā tibi:sed ēt faciā mīam magnā tecū pp
p̄z3 tuū.s.qz ille mihi fecit:vel qz ego iurauī ei ꝙ face/
rem. (Et restituā tibi oēs agros saul p̄ris tui).s.mortuo †
saule ꝛ trāslato regno in dō:ꝓgenies saulis miserabilis
erat ꝛ oīa que ptinebāt ad eos pp saulē ablata fuerant a
seruis dō: ꝛ forte hoc ignorāte dō.nūc vero volebat ꝙ
oīa que pertinuerāt ad saul reducerētur ad mīssiboseth.
vocať autez saul p̄ mīssiboseth:ꝛ tñ erat auus eius:eo ꝙ
more sacre scripture oēs supiores vsq3 ad q̄rtā ꝛ quintā
generationē vocanť p̄res:ꝛ deiceps vocanť maiores. sic
p3 de balthasar cui dixit daniel nabuchodonosor p̄ tu9.
Daniel.5.ꝛ tñ balthasar erat in q̄rta gñatione a nabu/
chodonosor.sic p3 extra de verbo.sig.c.nabuchodono/
sor.(Et comedes panē in mēsa mea semp).i.q̄q̄ dē tibi †
istos agros:nō do vt de redditib9 eoz alaris:qz tu sem/
per comedes in mīsa mea:sed do tibi istos agros vt abū
des ꝛ alať familia tua inde. Jn ꝟ aūt equiparauit dō ip3
mīssiboseth filys regis.s.ꝙ comederet ad mensam sicut
illi cū rege.plura quoq3 bona fecisset ei dō si capax fuis
set:q̄dā tñ bona erāt q̄ nō cadebāt in ipm eo ꝙ claudus
erat.dř aūt comedes panē:qz noīe panis intelligunť oēs
cibi.sic p3.ī.4.li.c.6.cū dixit heliseus.pone ante eos pa
nē ꝛ aquā.ꝛ segtur ꝙ apposita est illis magna ciboz pre
paratio.(Qui adorās eū dixit).i. mīssiboseth inclinauit †
se in terrā qñ rex ei ista ꝓmisit in signuz magne actionis
grāz.sic.n.cōsuetū est nūc fieri coram magnis dñis:vt cuz
aliqd cōcesserint vel dixerint se cōcessuros ipēdatur eis
actualr reuerētia magna. (Dixit qs ego suz ꝑuus tuus) †
q.d.ego q sum seruus tuus nihil bonū mereor q̄ tu dñe
rex mihi polliceris.(Qm̄ respexisti sup canē moztuuz fi/
lium mei). q.d.magna fuit benignitas tua dñe rex qz
voluisti respicere ad me qui suz vir despicabilis sicut ca
nis mortuus:nec video: maioris vtilitatis.canis.n. mor
tuus nihil boni ꝓstat ꝛ magnum fetorē emittit:ita ꝛ ego
cū sim claudus vtroq3 pede nulli ꝓdesse valeo ꝛ multos
ipedio cū circa me occupanť.q.d.si ego essem vir fortis
vel excellēs nimis in aliquo ꝛ velles mihi pp patrē meū
misereri:nō esset tātipēdendū op9tuū:qz tñ ego sum peni
tus inutilis ꝛ vis mihi miseri:inextimabile est opus tuū. £
¶(Uocauit itaq3 rex syban puerū saul.) Hic ponitur ter †
tium huius.c.in quo dō ipsi mīssiboseth diligēter ꝓui Dō diligē
det.s.ponēdo iconomū ꝓ administratione bonoz mīssi/ ter puidi
boseth:ꝛ dř ꝙ vocauit dō syban:qz forte qñ logbať da/ Mīssibo/
uid ista ad mīssiboseth:non erat pñs syba:vocať āt puer seth.
saulis.i.seruus eius captus in bello.vt.s.dictuz fuit.vel
puer.i.minister:qm̄ oīs seruiēs vocať puer modo vulga/
ri ꝛ mō sacre scripture. (Et dixit ei:oīa quecūq3 fuerūt †
saul ꝛ vniuersam domū eius).s.oīa bona mobilia ꝛ imo/
bilia saulis:ꝛ quicqd ad ipsum aliquo modo ptinuit ego
trado mīssiboseth:ꝛ istud est tradere ei domū saulis:vel
vocatur domus saulis.i.successio in ꝓmogenitura ꝛ fami
lia:ita ꝙ iam domus saulis nominet in solo mīssiboseth:
q̄q̄ alij sint de ꝓgenie saulis.(Dedi filio dñi tui.) Aliq †
putant ꝙ hoc intelligať de micha filio paruulo mīssibo/
seth:qz dř filio dñi tui:ꝛ tñ dñs sybe erat mīssiboseth:ꝛ
sic fiebat donatio filio mīssiboseth. ¶Sed dōm ꝙ non
stat:qz ista donata fuerūt mīssiboseth:cū supra dixerit da
uid ad mīssiboseth restituā tibi oēs agros saul p̄ris tui.
¶Cum aūt obijciť qz dř filio dñi tui.nō obstat:qz mīs
siboseth vocať filius dñi sybe. ¶Pro quo sciēdū ꝙ syba

aliqñ

aliqñ vocaf seruus saulis: ⁊ aliqñ seruus missiboseth. ꝓ primo mō filius dñi sybe vocaf missiboseth. sic accipif. s. in lra. s. erat aūt de domo saul seruus noīe syba: ⁊ tunc vocaf missiboseth filius dñi sybe. sic accipif hic cum dicif. dedi filio dñi tui. i. missiboseth. ⁊. j. cum dr. missiboseth aūt filius dñi tui comedet semper super mensaz meam. Alio mō vocaf syba seruus missiboseth. sic accipif. j. 19. cum dixit missiboseth: dñe mi rex: seruus meus cōtēpsit me: ⁊ logtur ibi de syba qui noluit sternere asinū ipsi missiboseth: ⁊ tunc filius dñi sybe vocatur ipse micha filius missiboseth. sic acccipif. j. in littera. s. operare terrā tu ⁊ filij tui ⁊ inferas cibos filio dñi tui vt alaf: qō intelligif de micha filio missiboseth: qz missiboseth comedebat in mensa regis.

Q.5. A ꝓria opio.

Cān dō dederit oīa q̄ fuerāt saulis filio ionathe. Qō. V.

Queret aliqs qūo dō dedit missiboseth oīa q̄ fuerant saulis ⁊ totā domū eius: qz aly erāt de stirpe saulis. s. duo filij eius ⁊ quinqz nepotes: quibus ꝓuenire debebat pars hereditatis saulis. Caliqs rñdebit ꝙ hic solum agif de possessione ionathe: ⁊ illa tota puētura erat missiboseth: qz nullus alius superat de stirpe eius. Luz aūt dr ꝙ dō dedit ionathe oīa que fuerant saulis. dicef ꝙ accipif saul ꝓ ionatha sicut. ꝑ. accipiebaf: cuz dr. nunqd est aliqs de domo saul vt faciā miserico: rdiā cū illo: ⁊ tñ ibi accipif saul ꝓ ionatha: vt. ꝑ. declaratū est. Rñdēdū ꝙ non stat: qz necesse est ꝙ intelligaf lra ista de possessione saul: cū dr. oīa quecūqz fuerunt saul ⁊ vniuersam domū ei⁹ dedi filio dñi tui. ibi aūt necesse est distingui saulem ⁊ dñm sybe. dns tñ sybe erat ionathas cuius filius erat missiboseth: cui ista donata sunt. ꝙ opz ꝙ nō solū donata fuerint hic bona ionathe: sed etiaz saulis: qz aliqn nō diceref: oīa que fuerūt saulis dedi filio dñi tui: sed oīa que fuerūt dñi tui dedi filio eius. nō ꝙ accipif hic saul ꝓ ionatha. Alr aūt rñdet Ra. dō canbi. ꝙ oīa ista bona saulis nō ptinebāt integre ad missiboseth. Dauid tñ qz erat rex potuit tollere ius alio: uz ⁊ tradere illud missiboseth. hoc pbat ꝑce. li. c. 8. cū dr: hoc erit ius regis q impaturus est vobis. ⁊ seqtur: agros vestros ⁊ vineas ⁊ oliueta optia tollet ⁊ dabit seruis suis ⁊ segetes vras ⁊ vineaz reddit⁹ adecimabit vt det eunuchis suis. Sed ista rñsio nō stat: qz hic ꝓsupponif ꝙ oīa q̄ hñr pal. c. pertinēt ad regē licite. sed falsum est: qz plurima illoz inducūt magnā violētiā ⁊ pcm̄: vt ibidez declaratū est: si ꝙ de iure ptinebat pars istaz possessionū ad alios successores saulis: nō potuit licite dō dare totā possessionē missiboseth. Caliter aūt rñdet idez Ra. dō canbi. s. ꝙ tota domus saulis ꝑdiderat possessiones ptinētes ad saulē ꝓp rebellionē quā hūit domus saulis ꝙ dō. s. qz de iure erat debitū regnū ipsi dō: ⁊ tñ domus saul fecit ꝙ regnaret bis boseth: in quo ꝑiudicatū est ei: ⁊ ob ꝟ potuit oēs de domo saulis ꝓuare possessionibus suis. Alr aūt ⁊ melius dici pōt ꝙ dō dedit missiboseth oīa que fuerāt saulis: ⁊ in hoc non ꝓuauit alios iure suo: qz ad missiboseth ptinebāt oīa: nā missiboseth erat fili⁹ ionathe ⁊ ille erat ꝓmogenitus saulis. ꝓmigeniti aūt viroz nobiliū marīe regū succedūt ꝑri vlr: aly aūt frēs nihil habēt nisi quedā dona in modū legatoz ⁊ nō vt hrdes succedētes ꝑri ab intestato. ionathas aūt erat ꝓmogenitus regis: iō oīa bona saulis ptinebāt ad eū ⁊ ꝓnter ad missiboseth filiuz ionathe qui erat vnicus filius eius. Sed obyciet ꝙ ꝟ ꝙ ionathas nō succederet vlr ipsi sauli q̄q̄ eēt ꝓmogenitus eius: qz in veteri testō ꝓmogeniti solū suscipiebāt duplū de hrditate ad reliqs filios. vt ꝑ Deutero. 21. Rñderi pōt ꝙ illa lex tenet in boībus cōmunibus: nō aūt in regibus: nā in regno nō poterat succedere nisi vnus. s. ꝓmogenitus: ⁊ tñ iste plus hēbat q̄ duplū: imo plus q̄ cētuplū ad alios fratres: vr ꝙ ꝙ in istis nō teneret illa lex: ⁊ ꝓnter succedebāt in oībus sicut nunc succedūt ꝓmogeniti viroz magnoz: ⁊ illi dr hr̄e domum patris ex integro: sic significaf hic cuz dr in lra: oīa que cūqz fuerūt saul ⁊ vniuersam domū ei⁹ dedi filio dñi tui.

Alia rñsio.

Caliter aūt dici pōt ꝙ dō dedit oīa bona saulis missiboseth: eo ꝙ aly de ꝓgenie saulis nō habebāt ius succedēdi: naz solū erant duo filij saulis ⁊ quinqz nepotes ꝓter missiboseth. vt ꝑ. j. 21. ad nullū tñ illoz pertinebat de iure successio: non aūt ad duos filios saulis: qz illi erāt illegitimi. s. filij respha cōcubine saulis. vt ꝑ eo. c. illegitimi aūt non succedūt: maxime apud viros nobiles. qnqz autē nepotes saulis non succedebāt q̄q̄ legitimi essent. erāt nāqz filij merob filie saulis. e. c. Jn veteri tñ testō femine non habebāt ius succedēdi patri in toto vel in parte stantibus filijs: vel saltē vnico ēt si femie multe essent: sed succedebant femine: filijs nullis stantibus. vt ꝑ Nume. 27. merob ergo filia saulis nō poterat succedere stāte ionatha ⁊ alijs filijs saulis: ⁊ ꝓnr nepotes saulis ex merob non poterāt in aliquo succedere sauli stantibus nepotibus eius ex ionatha. nullus ergo erat de stirpe saulis cui ex iure cōpeteret sauli succedere in aliquo nisi missiboseth: ideo ei tota saulis hereditas cedebat. Nihil ꝙ iniustū egit dauid tradēs omnia bona saulis soli missiboseth: ⁊ ista vltima est solutio: nullā recipiēs calūniā. nam oēs ꝓcedētes in aliquo sunt calūniabiles. C(Operare igif ei terrā). i. cole terrā possessionis ꝓ: missiboseth. in hoc. n. cōstituit syban ꝓcuratorē vel dispēsatorē domus missiboseth. (Tu ⁊ filij tui ⁊ serui tui). i. oēs colite terrā quā nūc dedi missiboseth qz lata est ⁊ multis cultoribus eget. hēbat autē syba familiā magnā ad colendū. s. 15. filios ⁊. 20. seruos. vt ꝑ. j. in littera. Jn hebreo solū habetur hic. (Tu ⁊ filij tui.) ⁊ nō ponunt serui: trāslato: tamē noster posuit seruos cū dicaf. j. ꝙ habebat syba. 20. seruos: verisīle aūt erat ꝙ ēt cultura imponeret seruis: cum ad illos magis pertineat. (Et inferes filio dñi tui cibos). i. ex cultura dabis cibos filio dñi tui. s. micbe filio missiboseth: nam ipse missiboseth nō indigebat illis cū semper alēdus esset in mēsa regis. (Missiboseth autē filius dñi tui.) Ecce qualr equiuocaf hic dns. nā ꝓmo accipif filius dñi ꝓ: ipso filio missiboseth: ⁊ dns vocaf ipse missiboseth. Scō accipif filius dñi. s. missiboseth ⁊ dns vocaf ionathas: alioquin nullo mō stabit lra. vt. ꝑ. declaratum est. (Comedet semp panē super mensaz meā). q. d. oīa que habueris ex cultu terre cōuertas in alimentum micbe filij missiboseth: naz ipse missiboseth hoc nō eget: cū semper sit comesturus super mēsam meā. (Erant aūt sybe gndecim filij ⁊ viginti serui.) Hoc ponif ad exponē dum supioza. naz dixit dauid ad syban ꝙ ipse ⁊ filij sui ⁊ serui sui colerēt terrā missiboseth: ideo ponif quot erāt: vt sciaf an possent colere illaz. (Dixitqz syba ad regē: sicut iussisti dñe mi rex ꝟo tuo sic faciet seruus tuus.) hic acceptauit syba ꝓcurationē rerū missiboseth. s. ꝙ libēter hoc ageret. (Et missiboseth comedet super mensam tuā quasi vnus de filijs regis). q. d. ego non debeo curare de alēdo nisi saltez filiū missiboseth: qz ipse missiboseth semp comedet super mēsam regis sicut vnus de filijs regis. s. qz oēs filij dō comedebāt super mensam regis. i. dabaf eis cibus regius. (Habebat aūt missiboseth filiū paruulū noīe micha.) Istud dicif ad signandū quis esset ille quē alimētare debebat syba. apparet autē ex ꝟ id qō. ꝑ. dicebaf. s. ꝙ iam transierāt septez vel octo anni de regno dō super israel cum haberet missiboseth filiuz paruulū ⁊ ꝓnter ipse esset annoz. 20. vel quasi ad minus. (Omnis vero cognatio domus sybe seruiebat missiboseth). i. oēs de domo sybe. s. quindeciz filij eius ⁊. 20. serui seruiebant missiboseth: vel dicif omnis cognatio. i. nō solū familia domus sybe: sed etiā oēs cognati sui seruiebāt missiboseth. s. colēdo terras eius: vel seruiebāt ei. s. impendēdo ꝓnorē ⁊ oēz famulatū. nam nullos alios ministros habebat missiboseth nisi sybā ⁊ domū eius: ideo quādo fugit dō de hierusalez ⁊ voluit illuc ire missiboseth: nō habuit quis sibi sterneret asinū nisi sybam ⁊ ille sternere noluit. si autē alios seruos habuisset: iz non strauisset syba asinū; alius hoc egisset: missiboseth tamē conquestus est regi dicēs: dñe mi rex seruus meus contēpsit

me.dixi enim ego ei: seruus tuus vt ſterneret mihi aſinū
et aſcendens abirem cum rege.non ergo habebat miſſi-
† boſeth alios ſeruos. (Porro miſſiboſeth habitabat in
bieruſalē).i.miſſiboſeth non habitabat in loco vbi erāt
poſſeſſiones ſue.ſ.in beniamin:vel in lodabar vbi p̄ius
alebatur:ſed habitabat in bieruſalem cum dauid.filius
† aūt eius micha manebat in lodabar et alebatur a fami-
† lia ſybe. (Quia de menſa regis iugiter veſcebatur). i.
ex hoc q̄ alebatur de menſa regis neceſſe erat q̄ mane
ret ſemper in bieruſalem: q̄ dauid ſemper morabatur
† ibi.(Et erat claudus vtroq; pede.) Fit enim repetitio bu
ius:q̄ iam ſupra dictum fuerat q̄ claudus erat.ponitur
autem ad ſignificandū q̄ dauid non poterat eum mittere
ad bella vel ad ſimiles expeditiones quia claudus erat
vtroq; pede.

¶ Incipit capitulum. 10.

Factum eſt autem poſt hec vt moreretur rex filiorum amon: et regnaret anon filius eius p̄ eo. Dixitq; dauid. Faciam miſericordiam cum anon filio Naas: ſicut fecit pater eius mecum miſericordiam. Miſit ergo dauid conſolans eum per ſeruos ſuos ſuper patris interitu.

Factum eſt. In ſuperioribus deſcripto erga p̄ximum dauid ſtudio habito. hic agitur de recompenſato beneficio.ſ. qualiter dauid fuit gratus ei qui impenderat ſibi beneficium. Et diuidit in tres partes. P̄imo ponitur dauid gratitudo p̄opter impenſum beneficiū. Secūdo illata ſibi iniuria per malum conſilium.ibi(Cum aūt veniſſent.) Tertio vindicās iniuriam ppter illatum opp̄obriū.ibi(Cūq; audiſſet.)

Qō.1. ¶ Querit circa p̄imū an iſta que hic habētur contineāt ordinē ꝓſequentē ad p̄cedētia:vel ſit mutatus:et an ſint facta īmediate vel magno tēpore poſt. ¶ Reſpondendū

A Ordo cōtinuus eſt. eſt q̄ hic eſt ordo cōtinuatus.naz lra dicit. Factū eſt aūt poſt hec.hec ergo que habētur hic poſt p̄cedētia acciderunt. ¶ Cum aūt dicit:an fuerint facta īmediate poſt p̄cedētia. Dicēdū q̄ non apparet.ſatis tamē videt dicēdum q̄ iam maior pars regni dauid ſuper iſrael tranſierat.regnauit enim dauid ſuper iſrael annis.37.ſ. quinto. et ſeq.li.c.2.et tm̄ videt q̄ iam tranſierant quaſi. 20. anni de regno dauid quādo iſta facta ſunt:q̄ hoc tēpore genitus eſt ſalomon.qō p;q̄ in iſto.c.agit de bello contra amonitas:et dum iuiſſet illuc ioab et manſiſſet dauid in bieruſalem accepit dauid berſabee vxorem vrie. ſequē. c.et in p̄imo acceſſu genuit paruulum qui ilico mortuus eſt:poſt quē genuit ſalomonē.j.12. et tm̄ ſalomō erat puer paruulus et tener quādo mortuus eſt pater ſuus:vnde p̄pinquus dauid morti diſponens de templo edificādo:dixit ſalomon filius meus puer paruulus eſt et delicatus.ꝑ paral.22.quādo etiā incepit regnare ſalomon dixit:ego ſum puer paruus et ignorans egreſſum et introitū meum. vt p; ſequen. lib.c.3.ergo eſſet ſalomon in morte dauid annorum.17.vel.18.alioquin non ſe vocaſſet pueruz. Dauid tamen regnauit ſuper bieruſalem.33.annis.ergo iam fluxerant de regno eius quaſi.20. anni quando genitus eſt ſalomon:qō fuit contēporaneum iſti bello cōtra amonitas vt dictum eſt.ergo ad minus tranſierant iam anni 15. vel quaſi de regno dauid ſuper totum iſrael quando
† fuit iſtud bellum cum amon. ¶ (Factū eſt autē poſt hec).ſ. poſtq̄ dauid ſuſcepit miſſiboſeth ad menſam ſuā.de quo
† p̄ceden.c.(Ut moreretur rex filiorum amon).ſ. naas vt.j.dicitur. Erant enim iſti amonite apud terraz iſrael ex latere ſeptētrionali terre duarum tribuum et dimidie: vnde iſte due tribus et dimidia tenebant magnam partem terre que olim fuerat de regno amonitarum:vt patet Joſue.13.(Et regnauit anon filius eius p̄o eo).i.im
† mediate poſt mortem patris fuit inſtitutus in regē anon filius eius. ¶ Sciendum autem q̄ tam iſte q̄ filius dauid p̄imogenitus.de quo infra.13.vocantur anon:et littera noſtra non ſeruauit differentiam in nominibus eorum. nam ſm̄ hebreos iſte rex vocatur Hanum:et filius dauid vocatur anon.ſ.p̄imum incipit per he:ſecūdum incipit per aleph:ſed littera noſtra non habet ſimiles differen-
† tias.(Dixitq; dauid:faciam miſericordiam cum anon filio naas.) Miſericordia iſta erat q̄ dauid mitteret ei cōſolatores ſuper morte patris hortās ne affligeretur mimis:et forte pollicebatur ſe adiutorem eius in ſingulis:de
† quo deberet gaudere anon.(Sicut pater eius fecit miſericordiam mecum.) In hoc apparet gratitudo dauid: q̄ noluit bñficia manere irremunerata:et q̄q̄ mortuus eſſet ille qui benefecerat non oblitus eſt beneficium:ſed poſteris ſuis retribuit.

¶ An dauid peccauerit volendo conſolari et benefacere regi amon. Queſtio. II.

Q.2. **Queret** aliquis an dauid peccauit volendo conſolari et benefacere regi amon. ¶ Aliqs dicet q̄ ſic:quia hoc erat vetitum in lege. nam Deuter. 23.dicitur. de amonitis et moabitis:non facias cum eis pacem nec queres eis bona cunctis diebus vite tue in ſempiternum. Dauid tamē queſiuit hic bona regi amon. ergo peccauit. ¶ Reſpōdēt hebrei q̄ dauid peccauerit volendo facere miſericordiam regi amon:et in penā huius peccati dicūt euenīſſe ei q̄ amonite quos volebat cōſolari perſequerētur eum cōfundendo turpiter nuncios eius. ¶ Sed dicendū eſt q̄ dauid non peccauit hic: ſed potius bene egit:ideo laudatur de hoc.nam id qō naturaliter bonū eſt cuz ſit bona intētione:ſemp eſt bonū:reddere tamē gratiaz in re vel in voce p̄o ſuſcepto beneficio eſt de iure naturali cū ratio hoc dictet.faciēdo ergo dauid ſm̄ hoc nō peccabat:ipſe tm̄ ſuſceperat beneficiū magnū a rege naas:et tenebat naturalr ad ſatiſfaciendū: ſatiſfacere ergo erat actus virtutis iuſtitie.imo ſi dauid nihil voluiſſet rependere p̄o hoc beneficio data opportunitate rependendi peccaret. ¶ Cum autem obycitur q̄ iſraelite nō debebāt querere bona filyz amon. ¶ Reſpondēdum q̄ hoc intelligit q̄ nō haberēt magnā cōicationē cū eis:nec deſiderarēt bñfacere illis ſicut amicis.ſi tm̄ cōtingeret q̄ interdū aliqs amonita in bñficio p̄ueniret hebreū et ſuccurret ei in anguſtys:tenebat naturalr hebreus ad faciēdū miſericordiā amonite cū poſſet:non tm̄ debebāt hebrei p̄uenire amonitas bñficys quaſi inciādo eos ad mutuā amicitiā et cōicationē:et hoc ppie vet hic. Dauid aūt nō p̄uenit regē naas bñfaciēdo ei:ſed magis ſuſcepit ab eo:cuz nihil adhuc ipſe egiſſet.iō poſtea reddēs ei vicē:nō agebat ꝑ iſtā legē. ¶ Queret vlterius qs erat iſte naas rex amon q̄ fecerat miſericordiā cū dauid:an eſſet ille cuz quo pugnauit ſaul qui volebat eruere oculos dextros viroz iabes galaad.p̄ce.lib.c.11. ¶ Aliquis dicet q̄ nō:q̄ ille erat hoſtis iſraelitarū:ideo nō faceret miſericordiā iſraelitis. ¶ Itē dauid nō auderet ſe cōmittere illi eūdo in terrā ſuam cum eſſet hoſtis. ¶ Rñdēdū eſt q̄ veriſimile eſt illū fuiſſe naas ꝑ quē pugnauit ſaul:qō p; ex tpe:nā poſt illud bellū i terra iſrael nullus rex fuerat niſi ſaul qui tūc regnabat et egit bellū: nūc aūt ſucceſſerat ei dauid:ita in terra amon ille naas regnauerat:et nunc dr̄ q̄ incipiebat regnare anon filius eius. ¶ Cum aūt obycit q̄ ille erat hoſtis iſrael et nō reciperet dauid. ¶ Rñderi pōt q̄ iaz ceſſauerat illa hoſtilitas cū fuiſſet in p̄incipio regni ſaulis:iō libēter ſibi in alterutrū bñfaciebāt hebrei et amonite:iō potuit bñfacere dauid. ¶ Aliter dici pōt q̄ q̄q̄ duraret hoſtilitas bñfaceret naas ipſi dauid:imo forte magis bñfaceret ei manēte hoſtilitate q̄q̄ alſ.cā eſt:q̄ naas erat p̄ncipalr hoſtis ſaulis:iō cuicūq; faueret ꝑ ſaul:Dauid tm̄ qñ ſuſcepit miſericordiā a naas erat hoſtis ſaulis.ſ.profugus ab eo:iō gratis bñfaceret ei naas:vt ille quoq; aduerſareť ſauli. ¶ Ad ſcōm cū dr̄ q̄ dauid nō auderet ire ad regē naas: q̄ erat hoſtis. Dicēdum ſicut p̄ius.ſ.q̄ iam erat remiſſa

hoſtilitas

A Dō nō peccaſſe bñfaciēdo regi amon.

Obiectio.

Rñſio.

Q.3.

Quis erat iſte naas.

A Naas qui miſericordiam fecit dō ē ille ꝑ quē pugnauit ſaul.

Obiectio.

Rñſio.

Ad ſcōm.

hostilitas:r dato q̄ non esset remissa dō ꝑfidenter descē
deret ī terrā naas. sic.n. fecit qñ fugit ad philistinos:nā
ideo fugit illuc qz philistini erant inimici saulis:r sic pu
tabat se manere securū apud eos:r sic fcm̄ est: nā ilico
vt saul cognouit descendisse dō ad philistinos despauit:
cessauitq̄ eum ꝑsequi:ꝓcce.li.c.27. ¶Queret vlte
rius q̄ misericordia fuit ista quā naas rex amon fecit cū
dō. ¶Aliqui rndent q̄ iste naas erat simul rex amon r
moab:dō aūt descēdit ad eum qñ fugiebat a saule r su
scepit eum benigne:mansitq̄ apud eum in ꝓsidio:ꝑez
vero r matrem posuit cū ipso rege moab:stetitq̄ ibi dō
quousq̄ regressus est in terrā iude : vt ꝑz ꝓcce.li.c.22.
mortuo aūt rege naas:filius eius mansit rex amon:r illū
voluit consolari dō ꝓ̄ beneficio suscepto. ¶Sed ista
positio nō est satis verisimilis:qz nō leginus aliqñ fuisse
regem q̄ simul esset rex amonitaꝝ r moabitaꝝ:sed sicut
isti erāt duo populi:ita hēbant semper reges distinctos:
maxime qz tam naas q̄ filius eius amon vocatur hic rex
amon solū:iō dicere eū fuisse regē moab est aliqd fictū.
¶Aliter aūt dicit Ra.Sa.ſ.q̄ dō fuit apud regē moab
cum viris suis r patre r matre : recedente aūt dō inde
rex moab occidit ꝑrem r matrem dō r oēs amicos qui
manserāt cū eo rege ꝓter quosdā qui effugere potuerūt
r illi venerunt ad regē amon:q eos benigne suscepit pp
dō:qđ reputauit dō sibi esse magnā misericordiā. Jsta
positionē tenet Nicolaus:r dicit eam esse verisimilē : qz
dō habuit se acriter cū moabitis.ſ.faciēdo duos funicu
los vnū ad occidendū r vnū ad viuificandū.ē.s. ¶Sed
non est ista positio multū verisimilis:non est enim ꝓba
bile q̄ cū rex moab benigne suscepisset dō in terra sua
r manserit ibi q̄tum voluit q̄ illo abeunte nulla cā sub
orta rex occiderit ꝑrem r mrem dō. ¶Jtē nō est verisi
mile q̄ cuz dō recederet totaliter de terra moab in ter
ram iude relinqueret ꝑrem r matrē in terra moab cum
ꝓ̄ius secuz illos duxisset. ¶Jtem nō est verisimile qz si
moabite occidissent ꝑrem r matrē dō r amicos:maiori
pena puniuisset eos:nā amonitas ꝓ̄ hoc solo q̄ raserunt
barbas nuncioꝝ eius tam dure punīit vt serraret eos
r duceret super illos carpenta ferrata r diuideret eos
cultris:duceretq̄ in typo laterū.j.12.a fortiori puniuisset
acrioribus penis moabitas ꝓ̄ occisione patris r mris
r amicoꝝ:tñ non intulit eis graues penas:sed solū occi
debat illos in funiculo morte cōi:ergo non occiderant
patrem r mrem eius:sed fecerant aliqđ maluz minus.
¶Aliter aūt dicit glo. ordi. r dicto.scho.ſ.q̄ cum dauid
iuisset coꝝā rege geth mutauit faciē suam r fugit.ꝓcce.
li.c.21.tunc aūt venit ad regē naas in terrā amon q̄ euz
benigne suscepit:erat aūt dō tunc quasi solus : iō vt ha
beret viros secū redyt inde ad terrā iuda in speluncam
odolā:r illuc cōuenerunt ad eum cognati sui r multi alij
vsq̄ ad quadringentos viros:ꝓcce.li.c.22. hoc aūt ve
risimilius est:r magis tenēdū. ¶(Misit q̄ dō ꝓsolās eū
per seruos suos).i.misit dō ad ꝓsolandū amon regē amō
p seruos suos.ſ.q̄ dixit eis aliqua verba consolatoria q̄
loquerenť ad amon ex ꝑte sua. (Sup patris interitu).i.
ista ꝓsolatio erat ꝓ̄ morte naas ꝑis amon:qz putauit dō
q̄ multū inde tristaret amon. Jn hebreo dr̄(ꝓ̄ patre)
vbi nos dicimus:super ꝑis interitu:sed lra nra expssior
est:nā amon nō indigebat cōsolatione super ꝑre suo abso
lute:sed qz mortuus erat.(Cum aūt venissent serui dō.)
Hic ponit scōm huius.c.ſ.illata dō iniuria pp malū con
silium:nā ꝓsiliary regis amon errauerūt nimis iubēdo q̄
nuncij dō infligerent ꝓtumelie que irrogate sunt:nam
ex hoc secutū fuit eis malū:r dr̄ (Cū aūt venissent serui
dō in terrā filioꝝ amon.) Non est intelligendū q̄ soluz
venerunt:sed ēt ꝓposuerunt regi verba que iusserat dō
ad ꝓsolandū:aliqn nesciuissent ꝓsiliary regis amon ad
qd venerāt viri dō:r tñ sciebāt:qz dixerunt:putas q̄ pp
honorē ꝑis tui miserit ad te ꝓsolatores. (Dixerūt ꝓn
cipes filioꝝ amon.) Jsti erāt ꝓsiliary regis:naz cū essent
ꝓncipes terre:ipsi disponebāt de negocijs regni r assi
stebant regi:ꝓ̄sertim qz forte r:x erat iuuenis nūc no
uiter intronizatus.(Ad anon dm̄ suuz).ſ.q̄ iam fuerat
assumptus in regē.(Putas q̄ pp honorē ꝑis tui:dō mi
serit ad te ꝓsolatores.)Hoc dixerūt ꝓncipes amon vt
inducerēt regē ad occidendū vel iniuriā inferendū viris
dō.nā videbāt q̄ ꝓposita ambasciata:rex nihil mali eis
infligebat quasi assentiēs illis:iō dixerūt ꝓncipes:putaſ
q̄ pp honorē ꝑis tui.i.tu cogitas q̄ isti venerint ad te
pp honorē ꝑis tui:iō non noces eis.sed falsum est qz ve
nerūt ad insidiādū terre. Jn hebreo hr̄ (Si honorat dō
ꝑrem tuū in oculiſ tuis:qz misit ad te ꝓsolatores.)Et ad
id redit .ſ. si in oculis tuis.i.in extimatione tua si dauid
honorat ꝑrem tuū.i.nunqd agit pp honorem ꝑis tui.ſ.
nitrēs ad te ꝓsolatores.(Et non iō vt inuestigaret r ex
plorare ciuitatez r euerteret eam misit seruos suos ad
te).q.d.tu nō putas q̄ serui dō venerūt vt viderēt ha
bitudinē ciuitatis istius vt posset eam dō capere:sed q̄
venerūt ad honorē ꝑis tui.falsum tñ est:qz venerunt vt
viderēt vbē. ¶Dicit aūt Ra.Sa.r Ra.Dō canbi q̄ isti
cōsiliary regis persuaserūt ei dicētes:tu nescis q̄ isr̄lite
nolint cōsolari te qz in lege eoꝝ cautū est q̄ nō querant
amonitis bonum nec bēant cum eis pacē in sempternū
Deutero.23.ideo nō credas q̄ veniunt ad ꝓsolādū: sed
ad sciēdum de statu vrbis:putabāt.n.illi q̄ cū ciuitas in
qua tunc erat rex esset excellens:dō desideraret capere
eam.ponit aūt inuestigare:explorare:r euertere:qz inue
stigare refert ad viros.ſ.q̄ volebant videre quot r qui
bellatores essent in ciuitate illa:vt sciretur an dō posset
pugnare contra illos. explorare est inquirere ptes infi
mas in ciuitate per quas capi posset:sic.n. dixit Joseph
ad fratres suos qñ iuerunt in egyptū ꝓ̄ pane. ſ.explo
ratores estis:vt videatis infirmiora terre venistiſ.Gen.
42.(Tulit itaq̄ anon seruos dō).ſ.iussit eos capi ad ir
rogandum eis hāc iniuriā:nam non est verisimile q̄ ipse
rex p seipsum egerit.(Rasitq̄ dimidiā ptē barbe eoꝝ.)
Jsta erat magna ignominia:nā si totā barbā rasisset:q̄q̄
tunc istud inhonestū erat:tñ deformiores erāt rasa dimi
dia parte barbe.(Et ꝑscidit vestes eoꝝ medias vsq̄ ad
nates).i.amputauit ēt vestes illoꝝ per medium vsq̄ ad
nates:istud aūt fuit vt appareret verenda oūm illoꝝ vi
roꝝ:qđ erat turpissimum:r dicit amputauit vestes me
dias.i.vsq̄ ad mediū:qz medietas vestiū est a natibus r
supra:r medietas a natibus r infra : eo q̄ hebrei longis
vestibus vtebantur. (Et dimisit eos).ſ. non intulit eis
aliqđ aliud malum : sed dimisit redire in terram suam
sic vituperatos.

¶An amonite peccauerunt faciēdo hoc. Qō.V.

Queret aliquis an amonite peccauerūt faciēdo
hoc. ¶Aliquis dicet q̄ non: qz fecerunt
hoc illis tanq̄ exploratoribus terre:licitū est aūt explo
ratoribus penas infligere. ¶Respōdēdū q̄ amonite pec
cauerunt nimis:alioquin dō nō potuisset eis iustuz indi
cere bellū: sed bellū qđ eis indixit fuit iustū r approbaſ
ab omnibus:ergo peccauerūt amonite. ¶Jtē dō irro
gauit magna supplicia amonitis .ſ. in cultris ferreis r
serris r carpētis ferratis,r typo laterū:vt ꝑz.j.12. ista tñ
fuissent iniustissima si amonite nō peccassent faciēdo ıb:r
tamen dō iuste inflixit illis tormenta : r de hoc nō vitu
peratur.ergo peccauerunt amonite. ¶Jtē amonite pu
nierunt seruos dō ꝓtra ius gentiū ſm qđ ēt apud hostes
ambasciatores debēt esse securi:q̄ peccauerunt. ¶Jtez
nuncij dō erāt immunes a crimine ꝓ quo rex amon pu
niebat eos:q̄ peccabat. ¶Jtē crimē qđ suspicabāť amo
nite de seruis dō nō erat notoriū:r ipsi sine aliqua discus
sione veritatiſ ꝓcesserūt ad penā ex sola suspitiōe leui.iō
dato q̄ verū eēt crimē qđ obyciebāt:peccabāt amonite
infligētes penā sine ꝓcessu iuris in quo irrogabāt iniuriā
dō. ¶Dōm igitur q̄ amonite peccauerūt faciendo hoc
r istud ipsi intellexerunt:naz ideo se parauerunt ad pu
gnam ꝓtra dō:scientes q̄ ei intulissent iniuriā:si tamen
amonite certissime reperissent q̄ illi erāt exploratores:

Qō.4. A Quā mias fecerit cuz dōnaas. Rño alioz Contra. Ra.Salo. Impugnō. Glo.ordi. B Iniuria illata seruis dō p amōsua/ su malorum ꝓsiliariorū.

Qō.5. A Peccaue// runt amo/ nite raden do dimidiā barbā suis dauid.

Obiectio. poterant eos punire tanq̄ hostes patrie volētes gaudere ꝑuilegio ambasciatoꝝ occulta hostilitate. ¶Cū aūt dicebatur q̄ nō peccauerūt q: egerūt tanq̄ ꝯ exploratores.

Rñsio. ¶Respondendū q̄ nō sufficit:sed oportebat ꝑstare eos exploratores p certissimas probationes luce clariores quales regrunt in causis criminalibus.si aūt eēt magna suspitio ꝯ istos:ꝛ tñ nondū sufficeret ad ferendū sniam ꝯ eos:poterāt honeste custodiri:nō inflicta eis aliqua cōtumelia quousq̄ de veritate ꝑstaret:tulerūt tñ sniam immediate ex leui ꝓsumptione.

Instantia. ¶Sz adhuc dicet q̄ amonite iuste egerūt q: fundauerūt se in quadā ꝓsumptione iuris:nā Deu. 23. Jussum erat hebreis q̄ nō q̄rerēt bonum amonitis:nec hr̄ent pacē cū eis: iō oīno ꝓsumendū erat q̄ dō ꝛ seruī sui nō facerēt ꝯ illā legē: ꝛ sic q̄rerent

Rñsio. malū amonitis exploradō terrā eoꝝ. ¶Dōm q̄ hoc nō sufficit pp duo. Primo q: ista lex recipit limitationez. s. q̄ nō q̄rerēt eis bonū ꝓueniēdo illos in bñficijs ꝛ inicitando ad amicitiā ꝛ cōcationē: nō tñ ꝓhibebant q̄rere bonū in modū retributionis p bñficijs susceptis. ¶Secundo nō tenet ista ꝓsumptio: q: dato q̄ lex diceret indistincte q̄ israelite nullo mō q̄rerēt bonū amonitis:tñ nō erat ꝓsumptio violēta ꝯ nūcios dō q̄ venirēt ad ingrendum malū amonitis:sz posset eē ꝓsumptio ista ꝓbabilis talis:tñ nō sufficit ad ferēdū sniam sz regrit̄ ꝓesumptio violēta:nō est aūt violēta ꝓsumptio q̄ libet obseruet ea

† q̄ in lege sunt:peccauerūt ꝯ amonite. ¶(Qō cū nūciatū eēt dō).s.q̄ rex amon vituperasset nūcios suos:hoc aūt nūciatū est p aliquē de illis q̄ iuerūt ad regē.nā nō est credendū q̄ rex amon oībus fecisset hoc:sed solū ꝓncipalibus:alij aūt erāt q̄bus hoc facere nulla erat ꝓtumelia sicut famuli ꝛ ministri ambasciatoꝝ q̄ infimi erāt:ꝛ aliqs

† de illis iret ad dō nūcias q̄ acciderāt. (Misit in occursum eoꝝ).s.vt nō venirēt quousq̄ crescerēt barbe ipsoꝝ ne apparerēt ita ꝓfusi in terra israel:q: sufficiēs erat q̄

† cōfusi fuissent in terra amon.(Erāt.n.viri ꝓfusi turpiter valde).i.erat magnū dedecus qō sustinebāt:reputabaṫ eniz tanq̄ maxima ꝓtumelia q̄ aliqs hr̄et barbā p̄cisaz: vel eēt attōsus eo nō quo illi erāt:istud aūt maxime iter hebreos.nā inter amonitas q̄ istud fecerūt hebreis:non reputabaṫ tñ vituperiū:eo q̄ ipsi aliquo mō tōdebāt: sic p̄z Hier. 9. s. visitabo sup oēm q̄ incircuncisum h̄z ꝓputiū:ꝛ sup filios amon ꝛ moab ꝛ sup oēs q̄ attonsi sunt in comā habitātes in deserto.ꝛ sic p̄z q̄ amonite ꝛ moabite ꝛ habitātes in desertis arabie tōdebank:iō nō erat istud inter eos tñ vituperiū.durat aūt vsq̄ hodie in terra chanaā q̄ gētes q̄ ibi habitāt reputāt velut feminas viros si barba p̄cisa sit. Inter iudeos aūt nunq̄ radebaṫ barba:cū eēt ꝓhibitū Leuit. 19. nisi in signū magni doloris:ꝛ sic qñ ismael filius nathanie occidit godoliā ꝓncipē israelitaꝝ viri q̄ venerūt ad nūciādū erāt rasi barba

† ꝛ scisis vestibus ꝛ squalētes:vt p̄z Hiero. 41. (Et mādauit eis dō.)Jn hebreo hr̄ (Dixit eis dō.) sed idem est.

† (Manete in hierico donec crescat barba vr̄a ꝛ tunc reuertimini.)Hoc iussit dō q: noluit q̄ illi viri paterentur itez aliā ꝓfusionē i terra israel:si apparerēt sic ōturpati. iussit aūt q̄ manerēt in hierico:eo q̄ ista ciuitas erat in itinere venientibus de terra moab ꝛ amon i terrā israel: erat ēt ꝓma ciuitas in introitu terre chanaā apud iordanē:ꝛ erat nūc depopulata ꝓeter raros viros q̄ habitabāt circa eam:ꝛ ibi poterāt manere isti quasi solitary quousq̄ cresceret barba eoꝝ.s.ad tantā magnitudinem

† in q̄tā ꝓsueuerāt hr̄e alij viri.(Uidētes aūt filij amon q̄ iniuriā fecissent dō).s.a ꝓncipio nō cogitauerūt an male agerēt:nūc vero recogitauerūt q̄ fecissent iniuriā dō

† ꝛ parauerūt se ad pugnam. Jn hebreo hr̄ (Uidētes filij amon q̄ fetebāt cū dō:vel desperati erāt cū eo.) Uerbuz.n.qō hic ponit̄ in hebreo ꝓpie significat fetere:sic p̄z Exo. 5. cum dr̄:videat dñs ꝛ iudicet:q: fatere fecistis odorē vr̄m.ꝛ ponit̄ ibi idē verbū qō hic: littera aūt nr̄a posuit q̄ iniuriā fecerāt.i.q̄ ꝓuocauerāt dō ad irā:ꝛ hoc

† erat fetere coraā eo. (Miserūt ꝛ ꝓduxerūt syruz roob.) hic ponit̄ appat̄ belli quē fecerūt amonite ꝯ dō.nā scie bant se eē inferiores dō si soli pugnarēt: ideo ꝓduxerūt alios reges in circuitu.vocat̄ aūt syrus roob.i. syruz de terra roob:est.n.terra roob ptim in terra chanaā ꝛ ptim in terra syrie.est.n.roob ad septētrionalē ptē terre chanaan:vt p̄z Nu. 13. s. cūq̄ ascēdissent exploraverūt terrā a deserto syn vsq̄ Roob intrātibus emath:est tñ emath in latere septentrionali terre chanaā: vt p̄z Nume. 34. extēdebaṫ ēt p latus septētrionale terra moab extra terram chanaā ꝛ ibi est terra syrie q̄ vocat̄ syria roob:de hac aūt terra ꝓduxerūt amonite multos bellatores. Jn hebreo hr̄ (Beth Rehoph.) vbi lra nostra dicit roob: † ꝛ idē est:sed beth rehoph significat domū rehoph:ꝛ est sensus q̄ de domo rehoph .i. de terra roob duxit rex amon exercitū.(Et syrū soba).i.ꝓduxerūt syrū de terra † soba.est.n.soba quedā pars in terra syrie:ꝛ de illa duxerunt bellatores cōductos isti amonite. Jn terra aūt ista regnabat adadezer cū quo dō pugnauerat. ꝟ. 8. ꝛ nunc ille misit exercitū suū ꝯ dō:sz ipse nō fuit in exercitu:sed magistri militie sue. s. Sobach:vt p̄z. j. (Uiginti millia † peditū.) Jsta. 20. millia possunt referri ad solū syrū soba vel ad vtrūq̄ syruz. s. soba ꝛ roob:ꝛ credēdū est q̄ fuerit iste numerus de vtroq̄ syro. (Et a rege maacha mille † viros.) Jste rex habitabat circa terrā amonitaꝝ ꝛ moabitaꝝ ꝛ inter israelitas in deserto terre arabie:ꝛ vocat̄ ista terra maachati vt p̄z Josue. 13. ꝛ Deu. 3. ab isto.n. solū acceperunt mille viros:q: erat paruus rex. (Et ab † istob. 12. millia viroꝝ).i.a quodā rege nomine istob acceperūt. 12. millia viroꝝ. Jn hebreo istob:est diuisum in duas dictiones. s. is. ꝛ tob. is aūt significat virus:ꝛ tob: siue tof. significat bonum:vnde hebrei exponūt tanq̄ sit nomē cōe:ꝛ dicūt q̄ a quodā viro bono acceperūt amonite. 12. millia viroꝝ. alij aūt exponūt q̄ is. sit nomē cōe. ꝛ tob. siue tof. sit ꝓpriū:ꝛ tunc est sensus q̄ a quodā viro de terra tof acceperunt. 12. millia bellatoꝝ:sz lra nostra accepit tanq̄ istob:sit vna dictio ꝛ nomen ꝓpriū: ꝛ istud melius est.

¶Cum amonite offendissent dauid quare non petiuerūt veniam immediate. Qō.VI.

Queret aliqs quare cū amonite senserūt se male egisse nō petiuerūt veniā a dō sz ꝓduxerunt exercitū ꝯ ipsum. ¶Rñ q̄ duo poterant mouere amonitas. Primū erat inutilitas petēdi pp magnitudinem iniuric:nā putabāt istā iniuriam fuisse tantā q̄ nullo modo remitteret eā dō:ideo noluerūt inutiliter petere. ¶Scōm erat q̄ ista iniuria erat lata sine cā: immo qō amplius est p misericordia reddebaṫ ei ꝓtumelia:ꝛ hoc nimis exasperat hominem: si aūt aliquā cām habuissent amonite faciēdi hoc:putauissent fortassis dō facilius remissurum. ¶Posset aūt addi tertia cā. s. q̄ amonite sciebant legem datā hebreis:q̄ nō quererēt bonū amonitis vel moabitis nec hr̄ent cū eis pacem vsq̄ in sempiternū: ideo saltē vt obedirēt illi legi nō parcerent amonitis sz laborarent ad eoꝝ delectationē:hec tñ erat quedā falsa imaginatio:nā si amonite ilico vt peccauerūt supplicassent dō p̄o venia:nō colligētes exercituz: remisisset eis culpā.qō apparet:q: q̄q̄ dauid sustulisset iniuriaz: nihil molliebatur agere ꝓtra amonitaz:quousq̄ audiuit q̄ illi collegerant exercitū:vt p̄z infra:ꝛ tunc dō erat nimis stimulatus iniurys:q: non solū eum p bona operatione leserunt:sed ēt ad amplius ledendū copiosum exercitum collegerunt:iō tunc dō misit exercitū suum ꝯ amonitas. ¶(Qō cū audisset dō.)Hic ponit̄ tertiū huius. c. s. vindicās iniuriā pp illatū oppꝛobriū:ꝛ dicit (Qō cū audisset dō).s.q̄ amonite collegerāt exercitū ꝯ eum:ꝛ nō refert ad rationē barbaꝝ nūciorꝝ suoꝝ: q: pp illud nō motus fuit ad mittēdū exercitum ꝯ amon. (Misit ioab).s. tanq̄ ꝓncipē belli ꝯ filios amon:eo q̄ iste erat ꝓnceps militie dō. ꝟ. 8. ibat aūt cum eo frater suus abisai: tamē non fit mentio de eo:q: ioab erat ꝓnceps:postea tamē ipse fuit ꝓnceps vnius partis belli.j.in littera.(Et oēm

exercitum

B

Apparatus belli quē fecerūt amonite ꝯ dō.

Qō.6. A

Triplici ratione amonite nō petierunt veniam a dō.

Primo.

Scōo.

Tertio.

exercitum bellatoꝝ).i.oēs q descripti erant ad arma:7 recipiebant stipendia a rege:aly tñ manserunt potentes pugnare q nunc nō iuerūt cū ioab:sed iuerūt postea cum dō.infra.12.(Egressi sunt ḡ fily amon).s.fily amon erāt parati ad bellū 7 milites quos ꝓduxerāt erāt cuꝫ eis expectātes qñ veniret exercitus dō ꝓtra vbē: videtes aūt q veniret ioab:egressi sunt fily amon de vbe sua ad pugnandū ꝓtra ioab q appꝛopinquabat vbi.(Et direxerūt aciem ante ipm in introitu portę.) Locauerūt amonite aciē suā ꝓtra ioab:7 illa erat in introitu portę vbis: q ioab appꝛopinquauerat vbi.(Syrus aut soba 7 roob 7 histob 7 maacha.)Jste sunt gētes q̄s ꝓduxerāt amonite in adiutoꝛiū suū:7 erāt simul in vna acie.(Seoꝛsum erāt in cāpo).i.nō erāt acies amonitaꝝ 7 militū ꝓductoꝝ simul:sed p se erāt oēs ꝓductiy.cā huius erat vt hebꝛei bꝛent difficultatē pugnādi.s.q si dirigerēt exercitū ꝓtra amonitas syri inuaderent eos a tergo: si aūt dirigerent aciē ꝓtra syros:pcuterēt eos amonite a tergo: ita vt nō possent euadere:7 ista fuit cā quare ioab diuisit exercituꝫ suū in duas acies:7 vnā accepit ipse:7 aliā abisai.Jn hebꝛeo bꝛ(Soli erāt in campo.)vbi dicit littera nr̄a:seoꝛsum erāt 7 idē est:q est sensus q oēs amonite erant in introitu portę:in cāpo aūt soli milites ꝓductiy.(Videṡ igit ioab q ꝑparatū eēt aduersuꝫ se pꝛeliū exaduerso 7 post tergu3).i.ꝓsiderauit ioab q amonite disposuissent bellū ꝓtra eū ex duabus ptibus.s.a facie 7 a tergo:eo q erāt diuisi in duas acies:q̄ nō erāt ex eadē parte: ita q ambe venirēt ad frōtē ioab.Jn hebꝛeo bꝛ(Videṡ autē ioab q erāt ei facies belli.)Jdē est q facies belli dr̄ esse exercitus positus a frōte:hic aūt erāt due facies belli.s. vna facies ex pte syroꝝ 7 alia ex pte amonitaꝝ q̄ erant sicut ante 7 retro.(Elegit ex oībus electis isrl 7 īstruxit aciē ꝓtra syrū).s.vidit ioab q nullo mō poterāt euitare bellū ex duabus ptibus:ipsi aūt si ex vnica pte pugnauerant:necesse erat multos eoꝝ inutiliter perire: 7 totum exercitū subito diffugere:iō ēt ipse voluit īstruere duas acies:dedit.n.vnā ptem ppli fratri suo abisai:7 aliā ptē ipse accepit:vt pugnaret abisai ꝓtra amonitas 7 ioab ꝫ syros:dr̄ aūt q elegit ioab de oībus electis israel ad pugnādū ꝓtra syrū:7 hoc q̄ pars syri erat maiꝝ 7 fortiꝝ: pars vero amonitaꝝ erat minꝝ 7 debiliꝝ:naꝫ de syris erāt.33.millia peditum 7 multi currus.q̄ p3: q̄ soba 7 roob bēbāt.20.millia peditū:7 histob bēbat.12.millia virorū:maacha aūt bēbat mille viros:erāt ēt currus multi: vt p3 infra in lr̄a:7.1.paral.19.amonite aūt pauci erant. (Reliquā aūt partem ppli tradidit abisai fratri suo).i. alios bellatoꝛes minus appꝛobatos tradidit abisai: q̄ tota virtus belli erat in syroꝛ:erat aūt abisai frater ioab vir fortis 7 animosus:ipse.n.descēdit cū dō solus in castra saulis dormiēte saule:7 voluit trāsfigere eū lācea: ꝓce.li.c.26.iste ēt cōputaꝫ vnus de viris fortissimis dō vt p3 infra.23.7 primo paral.12.erat q̄3 expertus in bellis:nā ipse fecerat bellū magnū ꝓtra idumeos 7 occiderat.18.millia:vt p3.1.para.18.(Qui direxit aciē aduersus filios amon.)Jste erat abisai:7 fily amon erāt in introitu portę ciuitatiꝫ.(Et ait ioab.)Anteq̄ inciperēt bellum tradidit doctrinaꝫ ioab fratri suo abisai qūo se deberēt bꝛe in bello.(Si ꝓualuerint aduersum me syri).i. si inceperint pꝛeualere:nā cū inciperēt ꝓualere:debebat abisai adiuuare ioab:si autez totaliter pꝛeualuisset syrus iam fugatus eēt exercitus ionathe vel cesus a syris: iō nihil ꝓdesset auxiliū.dixit aūt ioab si pꝛeualuerit syrus: nominās oēs ꝓtra quos pugnabat syros:q̄ maiꝛ pars eoꝝ erat dō syris:tñ alig erāt nō syri sicut viri regis maacha q erāt de terra arabie.(Eris mihi in adiutoꝛiū).i.si videris q syrus incipit pꝛeualere aduersum me:venias ad auxiliū meū:istud intelligebat si abisai facilius se haberet ꝓtra amonitas:q̄ ioab cōtra syros.Jn hebꝛeo bꝛ (Eris mihi saluatio).i.venias ad saluādū me:q̄ idē est: sed littera nr̄a cōueniētius dixit:q̄ saluatio dicit totalē liberationē:7 adiutoꝛiū dr̄ opus vel actus ad liberationem ordinatus.(Si aūt fily amon pꝛeualuerint aduersum te).i.inceperint pꝛeualere aduersum te: sicut.s.expositū est.(Auxiliabꝛ tibi).i.ibo ad auxiliandū:vel mittam aliquos de acie mea ad adiuuādū te. Jn hebꝛeo bꝛ (Ambulabo ad saluandū).i.ibo ad liberandū te: q̄ idē est.(Esto vir fortis.)Hortatur ioab ipm abisai vt fortiter pugnet.s.q ḡ ḡ nūc eēnt diuisi in duo bella:non minus glibet eoꝝ pugnet ḡ ambo pugnarēt si simul essent. (Et pugnem⁹ p ppło nr̄o).s.istud bellū nō est p nobis solis sed p toto ppło nr̄o: cū illa iniuria toti ppło inflicta sit. Jn hebꝛeo bꝛ (Cōfortare 7 cōfortemur).i.cōfortare tu ꝓtra filios amon:7 ambo cōfortemur:glibet ꝫ hostes sibi obiectos:7 hoc p ppło nr̄o:sic dr̄.1.paral.19.vbi ponitur ista historia.s.cōfortare 7 agamus viriliter p ppło nostro.(Et ciuitate dei nostri).i. p vbe hierlem i qua est sanctuariū:q̄ illa est vbs dei nostri spāl'r inc̄tū ibi posuit nomē suū. Jn hebꝛeo bꝛ (ꝓ ciuitatibus dei nostri).i.p oībus ciuitatibus terre isrl: q̄ oēs ille vocabāt ciuitates dei eo q deus illas adduxerat de ptāte chananeoꝝ 7 trāsduxerat in ptātez israelitaꝝ:vnde dixit terra non vēdet in ppetuū qñ mea est.Leui.25.7 sic habet.1. paral.19.s.agamus viriliter p ppło nr̄o 7 p vbibus dei nostri.(Dñs aūt faciet qđ bonū est in ꝓspectu suo).i.nos faciamus ḡtum in nobis est: opponendo nos fortissime hostibus:deinde deus agat qđ bonū est i ꝓspectu suo.i. si iudicat bonū esse q vincamus:vincamus.si aūt iudicat bonū eē q ab hostibus superemur:cadamus gladio gloriose.Sic.n.ait iudas machabeus qñ dixerūt ei viri sui q reuerteret q̄ pauci erāt:7 hostes plurimi.s.absit istaꝫ rem facere vt fugiamus ab eis:7 si appꝛopiauit tps nostrum moꝛiamur in virtute pp fratres nr̄os:7 nō inferamus crimē glozie nr̄e.1.Macha.9. Dixit aūt ioab:dñs qđ bonū est in ꝓspectu suo faciat: q̄ victoria belli nō est in ptāte humana:sed in volūtate dei:sic ait Judas machab° machab.c.3.s.q̄ non in multitudine exercitus est victoria belli:sed de celo est fortitudo:7 itez. sicut est volūtas in celo:ita fit. (Jnyt itaq̄ ioab 7 ppłus eius q erat cū eo certamē ꝓtra syros).s.fcā ista admonitione incepit pugnare ioab 7 totus populus viroꝝ fortiuꝫ qui sub eo ordinatus erat ꝫ syros.i.ꝓtra syrū soba:7 syrū roob 7 histob 7 maacha: vt p3.s.naꝫ istā ptem elegerat ioab. (Qui statim fugerūt a facie eius).i.in primo certamine fugerunt omnes syri.

¶Cum esset magna multitudo syroꝝ quare fugerunt immediate a facie ioab. Qō.VII.

Queret aliquis cū eēt tanta multitudo syroꝝ.s. vltra.33.millia: cur fugērūt ilico a facie ioab cū ille non haberet tot viros. ¶Aliquis posset respondere q syri erant milites cōductiy:7 iam acceperant mille talēta argēti que pro mercede sua suscepturi erant: ideo ēt si fortiter pugnarēt nihil sibi magis lucri foret:vnde non curauerūt pugnare:sed in primo certamine fugerunt ab intētione q̄ ḡ fugere nō cōpellerētur. ¶Sed obyciet cōtra hoc q nō fugerēt syri spōte:q̄ ex fuga poterāt eis multa mala superuenire.s.q multi caderent gladio:iō saltē vt sibi cauerent nō fugerēt. ¶Jtē p3 q non fugerint ab intētione:q̄ post hoc pre verecūdia fuge instaurauerūt bellū. nam dicit infra.videntes igit syri q corruissent coram israel:ꝓgregati sunt pariter: si tñ fugissent ab intētione nō redijssent iterū ad bellum. ¶Jtem q̄ syri fecerūt istud bellum scōm non conducti ab amonitis:sed sumptibus suis in vindictā pꝛioris belli: vt colligit infra in littera:ergo dolebāt de pꝛiori fuga: 7 ꝓsequēter nō fugerūt ab intētione. ¶Dōz ergo q syri ḡ ḡ essent milites ꝓducti:7 nō tñ interesset sua pugnare sicut amonitaꝝ quoꝝ erat bellū:7 ob hoc nō erāt tā dispositi ad subeūdū ḡcunq̄ mala sicut amonite: q̄ mercenarius videt lupū venientē 7 fugit q̄ mercenarius ē 7 nihil ptinet ad eū de oibus:vt p3 Jo.10.tñ desiderabāt superare isrlitaꝫ taꝫ pp honorē:q̄ magn⁹ honoꝛ illoꝝ superare erat:tum q̄ hostes eoꝝ erant:nā dō oppꝛesserat syros:

† † † †

vt pꝫ supra octauo:tū qꝛ magnā vtilitatē acquirerēt syri victis hebꝛeis.ſ.ptē spoliorꝫ eis pueniētē: fugerunt tñ ⁊ oīa hec pdiderūt. ¶Lā aūt vī eē qꝛ forte nō potuerunt tolerare animositatē ⁊ impetū ioab:nā ipse dixerat fri suo:esto vir fortis ⁊ pugnemus p ppło nr̄o:iō credendū est ꝙ ipse nimis ꝓfortatus fuerit ⁊ magno impetu ferret in syros:syri aūt in primo certamine videtes tātaꝫ ioab animositatē tolerare nō potuerunt:potissime qꝛ oēs qui erāt cū ioab:erāt viri fortissimi ⁊ electi de toto israel:vt supra dcm̄ est. ¶Aliter dici pōt ꝙ cū dō foueret hic iustum bellū:deus voluit eū hic spāliter adiuuare:sicut p/miserat in oībus bellis:iō misit pauorē i cordibus syrorꝫ vt fugerēt a facie ioab:sic.n.deus mittit pauorē in quem vult: ⁊ ꝓmisit hoc hebꝛeis:dicēs terrorē meū mittā in p/cursum tuū. Exo.23. Interdū aūt deus tñ terrorē mittit sup aliquos ꝙ nullo pugnāte fugiūt ⁊ corruūt turbati in terra:sic pꝫ Leui.26.ſ.⁊ g de vobis remāserint dabo pa uorē in cordibus eorꝫ in regione hostiū:terrebit eos so/nitus folij volātis:⁊ ita fugient quasi gladio cadēt nullo psequēte ⁊ corruēt singuli super fratres suos quasi bella fugiētes:nemo vestrū inimicis audebit resistere:peribitis inter gētes ⁊ hostilis vos terra ꝓsumet. Poterat ēt esse ꝙ appareret alīq angeli ꝗ exercitū syrorꝫ: ⁊ illi terrerēt eos:sicut fuit qñ dō pugnauit ꝗ philistinos.ſ.qnto.nam angelus dñi stetit in cacumine pirorꝫ: ⁊ tūc fugerūt philistini a facie dō:vel poterat fieri ꝙ deus immitteret so nitū magnū tanꝯ exercitus vehemētis aduenētis sicut fecit ꝗ syros q pugnabāt aduersus samariā: ⁊ illi reliq/runt tētoria sua.j.4.lib.c.7.simile ēt fuit ꝗ philistinos: pce.li.c.7. ¶(Filij aūt amō videtes ꝙ fugissent syri fu gerunt ⁊ ipsi a facie abisai).ſ.amonite pugnabant cōtra abisai ⁊ syri ꝗ ioab:⁊ qꝛ bellū erat amonitarꝫ:nō intende bant fugere ſꝫ fortiter pugnare:qꝛ tñ syri erāt sibi tota spes belli pp multitudinē:⁊ illi fugerūt a facie ioab: ipsi quoq; fugerunt a facie abisai. Et hoc pp duo. Primo qꝛ cū fugissent syri:⁊ hoc vidisset abisai:cōfortaret magis ⁊ pugnaret duriuſ ꝗ amonitaſ:qō ipsi nō possent tolerare. Scō qꝛ cū fugissent syri ioab ꝙerteret ad pugnāduꝫ ꝗ amonitas in adiutoriū abisai:vtroq; tū simul pugnāte ꝗ amonitas necesse erat illos cito succūbere: iō voluerūt ꝓoccupare vt fugerēt. (Et ingressi sunt ciuitatē).ſ.qꝛ acies amonitarꝫ ꝓstituta erat in introitu porte ciuitatis: ideo potuerūt ingredi qñ voluerūt:vt pꝫ.ſ. (Reuersusq; est ioab a filijs amon ⁊ venit in hierlem).ſ.cū fugissent amonite ⁊ syri noluit magis pugnare:qꝛ amonite iaꝫ in/clusi erāt in ciuitate:⁊ opꝫ ꝙ ioab obsideret eos: ad qō erat lōgus laboꝛ:⁊ forte tps nō erat aptū:vt qꝛ nō repe/riebat cibos:qꝛ forte iam oīa collecta fuerant de agris: iō redyt in hierlez:vt seq.anno posset iterꝫ ire ad pugnā cōtra amonitas ⁊ vastaret oīa q̄ erant in agris:⁊ sic co/geret eos in deditionez:qō fcm̄ est:nazꝫ seq. anno redyt illuc ioab ⁊ vastauit terrā amon:vt pꝫ sequen.c.

¶(Videtes igit syri.) Hic ponit scōm bellū ptra syros qō ipsi fecerūt ꝗ dō.nā videtes se superatos a viris ioab cō gregati sunt iterꝫ oēs vt pugnarēt ptra israel:⁊ tunc dō pugnauit ꝗ eos. (Qꝛ corruissent coram israel).ſ. in bello qō fecit ioab ptra eos:ex B.n.patet ꝙ nō spōte fugerunt:ſꝫ timoꝛe coacti:vel intolerātia duri belli ioab:aliogn nō trī doluissent vt nūc instaurarēt bellū. (Congregati sunt pariter).i.oēs syri q prius venerāt ⁊ alij q manebāt in terra ꝓgregati sunt vt prevalere possent ꝗ dō. (Misitq; adadezer ⁊ edurit syros q erant trāſ fluuiū.) Iste adade zer erat rex cū quo pugnauit dō:⁊ ōleuit exercitū ei⁹.ſ. octauo:iō nūc erat hostis dō:⁊ cuꝫ ipse eēt potētissimus in tota syria cōgregauit oēs reges syrie ptra dō: ⁊ dr̄ ꝙ misit adadezer:⁊ edurit syros q erāt trāſ fluuiū.i.trāſ eu fratē:nominat aūt hic eufrates fluuius:nō expresso noie p/prio:qꝛ cū trāseat apud terrā chanaā: vocat p excellētiā fluuius:qꝛ i terra illa nullus ei equalis est. Sunt aūt syri duplices:qꝛ qdā habitāt ad ptē aglonarē eufratis: ⁊ isti dr̄ habitare trāſ fluuiū:⁊ sunt ꝛmotioꝛeſ a terra israel: aly aūt habitāt ad ptē meridianā eufratis:⁊ isti sunt ꝓ/pinqui terre isrl.in bello aūt superioꝛi solū venerūt syri q erāt ad meridiē eufratis pp ꝓpingtatē ad terrā amon ⁊ isrl:nūc aūt qꝛ illi victi fuerāt: cōgregauit cū illis ada dezer syros habitātes vltra fluuiū eufratē. (Et addurit exercitū eorꝫ).i.durit secū multitudinē eorꝫ:nō est autem sensus ꝙ ipsemet adadezer eduxerit eos ad bellū:qꝛ ipe nō iuit illuc:sed eius princeps militie sobach q fuit dux totius exercituſ. Jn hebꝛeo dr̄ (Adduxit eos in elam).ſ. ꝙ eduxit syros de terra trāſ fluuiū ⁊ durit illos i quādā vrbē noie Elam:ibi.n.fuit belluꝫ:vt pꝫ.j.lra aūt nr̄a po/suit exercitū:qꝛ ista dictio elam:significat locū:⁊ ēt est no men cōe signās exercitū.pꝫ B:qꝛ.j.dicit lra nr̄a de dō ꝙ trāſiuit iordanē ⁊ venit in elama:⁊ tñ idē nomē est apud hebꝛeos ibi ⁊ hic:vbi lra nr̄a ponit exercitū:nec differt nisi qꝛ hic dr̄ elam ⁊ ibi elama:ſꝫ hoc apud hebꝛeos nō facit dr̄iaꝫ:qꝛ ꝓsueuit apud hebꝛeos eē figura paragoge p quā in fine dictionuꝫ addit lra vel syllaba:vt sicut noſ dicim⁹ angi vel angier:⁊ amari vel amarier:ita hebꝛei dicūt mizraym vel mizrayma:aliqñ ēt lra nr̄a segl istaꝫ ꝓdōnē hebꝛaici sermonis:vt cuꝫ dr̄ giessur vel giessuri: ieramel vl ierameli:vt pꝫ ꝓce.li.c.27.vbi ponit giessuri ⁊ ieramel:⁊ eo.li.c.30.ponit ierameli:⁊.ſ.c.3.⁊.j.13.po nitur giessur:sic ēt dr̄ phalti ⁊ phaltiel:⁊ est idē nomē:vt pꝫ ꝓce.li.c.25.⁊.ſ.tertio. (Sobach āt magister militie adadezer erat princeps eorꝫ).i.nō iuit nūc adadezer in bellū sicut qñ pugnauit iterꝫ ꝗ dō.ſ.octauo:ſꝫ misit ꝓnci pem militie sue sobach:⁊ iste erat dux oīum syrorꝫ q ve nerāt de trāſ flumē. (Qō cū nunciatū eēt dō).ſ.ꝙ congre gati fuissent oēs syri iterꝫ ad pugnāduꝫ ꝗ euꝫ. Intelligē/duꝫ āt ꝙ nūc syri nō pugnauerūt ad petitionē amonitarꝫ nec in fauorē eorꝫ:ſꝫ ad purgādā infamiā suā ⁊ repēden dam vindictā:qꝛ victi fuerāt a ioab. (Cōtraxit oēs israe lem).i.congregauit totuꝫ exercituꝫ quē potuit bre in ter ra israel. (Et trāſiuit iordanē.) Sciebat.n.dō ꝙ syri ve niebāt ad pugnāduꝫ ꝗ euꝫ:⁊ vt ipsi nō ingrederent ī terrā eius:ꝓoccupauit vt iret ad illos ⁊ trāſiuit iordanē:nam terra syrorꝫ vltra iordanē est. (Uenitq; in elama.) Ela/ma est hic nomē loci in terra syrorꝫ:ad quē venit dō pu gnaturus ꝗ syros:⁊ ponit hic elama sicut.ſ.ponit elam. (Et direxerūt aciē syri ex aduerso dō).ſ. dō veniens in elama:castrametatus est ibi:syri vero manētes ibi dire/xerūt ilico aciē ꝗ eū ⁊ pugnauerūt. (Fugerūtq; syri a fa/cie israel).ſ.nō potuerūt tolerare bellū:qꝛ israelite du/re pugnauerūt:vel qꝛ deus pterruit syros vel fecit aliqd de bus q̄ dcā sunt.ſ.in bello ioab ꝗ syros. (Et occidit dō de syris septingentos currus).i.occidit homines ve/nientes in septingētis curris: ipsos.n. currus occidere nō poterat. (Et.40.millia egtū.) Jsti egtes erāt ꝓter currus:qꝛ ly existētes in curribus egtarēt:tñ egtes non vocant:ſꝫ dicunt egtes q solis eqs insidētes pugnāt:ſꝫ pⁿ parat.19.ponit alius numerus.ſ.7.millia currruuꝫ:⁊.40. millia peditū. ¶Queret aliqs de ista diuersitate nu/merorꝫ quo stet. ¶Rn̄ ꝙ in silibus semp recurrēdū est ad illā regulaꝫ cōez q̄.ſ.data fuit.ſ.ꝙ qñcūq; aliqd i sa/cra scriptura pluries narrat:nūq; narrat aliq̄ loco ple/ne:ſꝫ i oibus locis simul sumptis colligit vna plena nar ratio. Jta ꝗ hic:nā ponunt hic septingēti currus:⁊.i.pa rali.19.ponunt.7.millia currruū:⁊ hic.40. millia egtū:⁊ ibi.40.millia peditū. Dōm ꝙ diuersitas ista stat: qꝛ hic voluit ponere scriptura numerꝫ curruū electorꝫ:iō posuit septingētos:ſꝫ.i.para.19. posuit totalē numerū curruuꝫ qualescunq; eēnt:iō posuit.7.millia qꝛ ptingebāt ad.7. millia.nec miret aliqs de tāta curruū multitudine: nam cū semel pugnarēt philistini ꝗ saulem būerunt.30.millia curruū.pce.li.c.13.de isto āt mō loquēdi.ſ.ꝙ curr⁹ electi exprimant hic:⁊ alij nō:pꝫ Exo.14.cū dr̄ ꝙ pharao col/legit curr⁹ sexcētos electos:⁊ qcqd i egypto curruū fuit. ecce.n.exp̄essit numerum electorꝫ:⁊ nō aliorꝫ. simile pꝫ Jud.4.vbi dr̄ ꝙ iabin rex assor hēbat nongētos currus falcatos:⁊ ꝙ Sisara pugnauit ꝗ baracb hūs nongētos currus

2ª reſpō.

B

Amonite ēt fugierunt a facie abisai pp duo.

Primo.

Scō.

2ᵐ bellus ꝗ syros.

Qō.8. A

Cui numero ꝓsentiē/duꝫ erit de istis syris victis in pu gna.

Reſpō.

currus. Josephus tñ. ꝛ. antigta. ponit ꝙ erāt tria millia curruū. ſ. qz ioſephus exp̄ſſit taz electos q̄ nō electos: ſcriptura aūt exp̄ſſit currus electos ſolū. ¶ De. 40. millibus egtum de gbus hic dr̄: ꝛ. 40. millibus peditus de gbus dr̄ i parali. Dōz ꝙ hic ponunt ſoli egtes: ꝛ ibi ſoli pedites: qz liber parali. venit ad ſupplendū ea q̄ deficiebant in alys libris: ꝛ qz hic ponebant. 40. millia egtū ꝛ nulli pedites: ſuppleuit ſcriptura in parali. hic qō hic deficiebat: ꝛ poſuit. 40. millia peditū: ꝛ ſic erāt. 80. millia viroꝝ pedites ꝛ egtes: p̄ter ſeptē millia curruū in gbus erāt. 14. millia hominū. ſ. in q̄libet curru duo viri: vnus ad pugnandū ꝛ alius ad dirigēduz equos. multa q̄z alia ponunt in parak. q̄ nō hr̄ hic. nā ibi ponunt mille talēta argēti fuiſſe gbus ꝛducti ſunt ſyri: hic aūt nō ponit p̄ciū etiā in bello qō egit dō ꝑ adadezer. ſ. octauo: ponuntur multa. i. parak. 18. q̄ nō ponunt hic: ꝛ ſicut cōiter numeri maiores ponunt in parak. q̄ in alys libris: eo ꝙ iſte liber eſt ad ſupplēdū id qō in alys libris obmiſſum erat: ſi aūt aliq̄n mīores numeri ponātur in parak. q̄ in alys libris: illi numeri nō coincidēt cū numeris poſitis in alys libris: ſz erit ille numerus ſupadditus ad ſūmā alioꝝ librorū.

¶ Quid fecerit dō de curribꝰ q̄s cepit i bello. Qō. IX.

Qō. 9. A

Queretur vlterius qd egit dō de curribus ſeptem millibus quos cepit in bello iſto: vt p3 p̄ parak. 19. ¶ Aliqs rñdebit ꝙ dō ſubnerua-

p̄ opinio.

uit equos curruz ꝛ ꝓbuſſit currus. ſic. n. fecit ioſue: vt p3 Joſue. xi. ¶ Jſtud vr̄ colligi ex lr̄a cū dicat ꝙ occidit de ſyris ſeptingētos curruſ: occidere aūt currū nihil eſt

Arguit p̄.

niſi iugales equos ſubneruare vel occidere: ꝛ ipſos currus cremare. ¶ Jtē p3 hoc ꝙ dō nō acceperit ſibi nunc

Secundo.

aliquē de iſtis curribus: qz cū iteruz pugnauit dō ꝑ adadezer ꝛ cepit mille currus: ꝛ tñ de hys ſolū reliqt ſibi cētum: equos autē oīum alioꝝ ſubneruauit: vt p3. ſ. 8. ꝛ. i. paral. 18. ¶ Jtē p3 ſ: qz ſi dō accepiſſet oēs iſtos curruſ

Tertio.

p ſe habuiſſet multos currus: deus tñ pbibuit ſ regibꝰ Deut. 17. ſ. cūq; fuerit p̄ſtitutus rex: nō multiplicabit ſibi equos: ꝛ p ſ ēt intelligunt curruſ ꝛ oīs modus exercitꝰ. Et iſta fuit cā vt dicit Ra. dō canbi ꝛ q̄ſi oēs hebrei ꝙ de mille curribus adadezer ſolū accepit centū. ſ. 8. ſ. ne

Quarto.

Contra.

multiplicaret exercitū. ¶ Jn p̄riuz vr̄ ꝙ dō non faceret iſta qz nō tenebat ad ea: nā nulla lex iuſſit ꝙ equi ꝛ currus capti in bello ſubneruarent ꝛ cremarentur. ¶ Hec valet ſi obycias de ioſue: cui dctm̄ eſt ꝙ equos ſubneruaret ꝛ cremaret currus: nā illud fuit p̄ceptū p̄ſonale: qō ſolū obligauit ioſue ꝛ ſolū in illo tpe in quo fctm̄ eſt bellū illud: ſi aūt poſt ea feciſſet alia bella in gbus cepiſſet currus nō obligaret ſubneruare equos ꝛ cremare currus: cū ꝙ nihil dicat hic de iſtis curribus qd fctm̄ ſit: ſatis credenduz eſt ꝙ dō retinuerit ſibi illos. ¶ Jnducit ēt ad ſ nos aliud. ſ. ꝙ ſz a p̄ncipio regni dō nō eēt vſus curruz in iſrael niſi interdū paucoꝝ: tñ poſtea cū eleuaret regnū dō: cepit eē vſus curruz ꝛ oīs nobilitas ꝛ pulchritudo exercitus: vnde filij regis dō faciebāt ſibi currus ꝛ egtes vt p3 de abſalon. ꝛ. 15. de quo dicit ꝙ fecit ſibi currus ꝛ egtes: ꝛ. 50. viros q̄cederēt eū: de alys ꝙ filys regis idē intelligēdū: ꝛ tñ iſti nō vterent curribus niſi dō br̄et currus. Potiſſime aūt de ſalomone appet ſ qz ipſe habebat multos currus: nā habuit. 40. millia p̄ſepia equoꝝ curruū: ꝛ. 12. millia p̄ſepia equoꝝ equeſtrū: vt p3 ſe. li. c. 4. dr̄ ēt ꝙ habuit mille quadringentos currus: ꝛ. 12. millia egtum ſeq. li. c. 10. ſi tñ dō nō retinuiſſet ſibi curruſ quoſ

Reſpōſio.

nūc cepit: ſz ſubneruaſſet equos: filij ſui nō veniſſēt ſubito ad tātā multitudinē curruum. ¶ Dōm ꝙ vr̄ ꝙ dō pugnās ꝑ ſyros occidit viros exītes in ſeptē millibꝰ curribus: nō tñ accepit oēs illos currus: qz forte alij illoꝝ fugerūt: alioꝝ vero equi occiſi ſunt: de reſiduis aūt credendū eſt ꝙ dō illos ſibi acceperit: ꝛ hoc fuit ad vſum curruū: ſiue ad vſum egtādi ob miſſis curribus: ꝛ ex hoc filij dō potuerūt p ſe hr̄e currus. ¶ Ad rones aūt in cōtrariū Rñm̄. Ad p̄imā de ioſue iam rñſum eſt. ¶ Ad ſecundā cū arguitur ꝙ occidit ſeptingentos currus. Dōm ꝙ occidere currus nihil eſt niſi occidere homines pugnātes in curribus: ꝛ ſic manebant equi ꝛ currus illeſi.

B

Ad p̄imaz rōnē p̄ opi.

Ad ſcōam.

¶ Ad tertiā rōnē cū dicebat ꝙ itez ꝑ adadezer ſolū cepit cētū de mille curribus. Dōm ꝙ a p̄ncipio reges iſrl erāt pauperes: ꝛ nō erāt exercitati ad bella ſicut gētiles: vnde ſaul p̄mus rex iſrael nō legit habuiſſe currus Dō aūt in p̄ncipio regni ſui ſup iſrael nō hēbat currus nec habuit toto tēpoꝛe quo regnauit in iuda: cū tñ cepit exaltare regnū eius cepit hr̄e currus: ꝛ paulatim iſtos habuit: nā a p̄ncipio ſolū accepit centuz currus de mille quos in bello p̄ēdiderat. ſ. 8. poſtea vero incipiētibus iſraelitis exercitari in vſu curruū cepit hr̄e plures: vnde nūc credēdum eſt ꝙ retinuit oēs quotquot in bello hr̄e potuit: poſtea aūt filij eius habuerunt multo plēs equos in tātuz ꝙ ſalomō habuit. 40. millia equoꝝ curriliū: q̄ faciunt. 10. millia currūz. ꝛ. 12. millia equoꝝ equeſtriū: vt p3. 2. parak. 9. ¶ Ad quartaz rōnem ꝙ deus pbibuit regibus multiplicare currus. Rñm̄ ꝙ ibi nō fuerunt ſimpliciter pbiti: ſz ſoluz fuit pbibita multitudo equoꝝ ꝛ curruū regibus: ad ſ ne ppl̄m p̄merent graui ſeruitute: vt p3 eo. c. cū dr̄. nō multiplicabit ſibi equos ne reducet ppl̄m in egyptū equoꝝ numero ſubleuatus. i. nō reducet ppl̄m ad talē ſeruitutē qualē hēbat in egypto: ſi āt rex ad aliū finē vellet hr̄e multitudinē exercitus ꝛ curruū. ſ. ad pugnādū ꝑ hoſtes ppli dei nō vetabat illa lege: imo erat meritoꝛiū: ꝛ ſic erat de dō q ſolū ad ſ laboꝛabat vt ſubyceret ſibi hoſtes ppli dei ꝛ nō vt exerceret tyrānidē in ppl̄o. ¶ (Et ſobach p̄cipē militie pcuſſit.) Jſte erat p̄nceps militie adadezer ꝛ regebat totū exercitū ſyroꝝ: nā adadezer nō erat tūc in bello. (Qui ſtatim moꝛtuus eſt.) qz fuit graviter percuſſus ꝛ occubuit in ipſo bello. (Uidētes aūt vniuerſi reges q̄ erāt i p̄ſidio adadezer). ſ. viderūt ꝙ nō poterāt reſiſtere dō: ideo ſubiecerūt ſe ei in tributarios: dicunt aūt eē reges in p̄ſidio adadezer. i. in adiutoꝛio eius: qz ipſe fecerat eos ire ad bellū. In beꝛeo hētur (Uidētes vniuerſi reges q̄ erāt ſerui adadezer). i. oēs iſti reges q̄ venerāt ad bellū erāt ſerui regis adadezer: qz iſte erat rex potētiſſimus in tota ſyria: ideo oñabat multis regibus q̄ ei ſub tributo ſeruiebāt. (Uictos ſe a filys iſrael). i. viderūt ſe totaliter victos: ita ꝙ nō hēbāt ſpē ad poſſe ſupare iſraelitas: nā ſi ſemel ſoluz iſraelite viciſſent ſyros ꝛ ipſi crederēt ſe poſſe reſiſtere illis in alio bello: nō ſubiecti fuiſſent eis: crediderunt tñ ꝙ nunq̄ poſſent eis reſiſtere. ſ p3: qz pugnauerūt p̄mo ꝑ Joab ꝛ victi ſunt. ſ. in lr̄a: tñ nō deſtiterūt ob ſ a pugna ſed itez inſtruxerūt bellū ꝑ dō: nūc aūt vidētes ſe denuo victos: crediderūt ꝙ nunq̄ poſſent reſiſtere iſraelitis: iō nūc inceperūt ſubyci illis. (Fecerūt pacē cum iſrael). ſ. poſtq̄ in bello ſuperati ſunt ꝛ multi occiſi fuerunt miſerunt iſti reges nūcios ad dō vt inirēt fedus cuz illo. ſ. ꝙ nunq̄ pugnarent ꝑ eū: ſed potius adiuuarēt euz ꝑ q̄cūq; gētem. Jntelligēdum eſt aūt hoc non de ipſo rege adadezer q duxit ſyros cōtra dō: ſed de ipſis regibus q iuerunt ad bellū in fauoꝛem adadezer: nam illi fecerunt pacem cum dō: vt p3 in littera que dicit ꝙ reges q erāt in p̄ſidio adadezer fecerūt pacez cū iſrael: de ipſo autem adadezer nihil dr̄: Et dicendū eſt ꝙ ille nunq̄ egit pacē cum dō: qz erat magnus hoſtis eius: ꝛ noluit ſubyci dō: ſed potius poſteri eius pugnauerūt ſemper cōtra poſteros dō ꝛ ptra oēs iſraelitas. nā rex benadab que multa mala egit in iſrl. ſeq. li. c. 20. ꝛ vſq; ad finē libri: ꝛ poſtea in. 4. li. c. 6. ꝛ vſq; ad nonū: erat tertius de ſucceſſoꝛibus regis adadezer: ꝛ ob hoc pugnauit ſemp ꝑ iſraelitas: qz ipſi humiliauerāt genus ſuū. (Et ſeruierūt eis). ſ. iſti reges ſyroꝝ ſeruierūt iſrlitis i tributo ꝛ p̄ſtatōe munez: qz akr iſrlite nō ꝓceſſiſſent pacē: cū peterēt eā ſyri neceſſitate coacti. (Timuerūtq; ſyri auxiliū pbēr filys amō). i. ex illo die timuerūt reges ſyroꝝ adiuuare amonitas in bello: nec adiuuerūt eos: vnde nō legit poſtea ꝙ ſyri adiuuerint amonitas: ſed pugnauerūt amonite ſoli ꝑ dō: vt p3 infra. 12. hoc aūt fuit pp duo. Primū fuit iuramentuz

vel fedus interpositū inter syros ⁊ israelitas de seruāda pace: ꝙ qō agentes inciderent iuste in magnā penā. Secundum fuit ipse verus timor: qz dato ꝙ voluissent preuaricari fedus qō habebāt cū israelitis: nunqꝯ possent resistere illis sicut experti fuerāt: ⁊ sic israelite grauius eos punirent: voluerunt ꝙ potius abstinere a bello.

¶ Incipit capitulum. xj.

1. pali. 20. EFactum est autem vertēte anno eo tempore quo solent reges ad bella procedere: misit dauid ioab ⁊ seruos suos cū eo: ⁊ vniuersum israel ⁊ vastauerunt filios amon: ⁊ obsederunt rabba: dō autē remānsit in hierusalē.

De peccato ⁊ penitentia dō.

Factum est. Demōstratū est in superioribus qualiter dō virit in regno ad dñm nimis reuerēter: ⁊ ab eo fuit exaltatus: hic aūt subditur qūo aliqñ virit insolenter: ⁊ fuit a dño castigatus. In qbus eius virtutes ostendunt. s. penitētia de peccatis: ⁊ patiētia in aduersis. ¶ Pro quo sciēdum ꝙ totus tps preteritū regni dō fuit sine crimine: iō fuit in magna prosperitate: post hoc aūt qbusdā se criminibus immiscuit pp qō decidit aliqñ i calamitatē: ⁊ qz oia tempora sequētia dō nō fuerunt vniformia sed aliqñ virtuti vacabat: ⁊ aliqñ se criminibus implicabat: ipse q̄s status eius variatus refert: nā aliqñ in prosperitate erat: ⁊ subito in magnam incidebat calamitatē: pro maiori tñ parte oia que sequunt ad quādam dō penalitatē siue infortuniūm pertinēt. Et diuidit in tres partes. Primo ostenditur dō peccasse p luxuriā. Scdo p negligētiaz. infra. 21. Tertio per superbiā. infra. 24. Prima diuidit in tres ptes. Primo ponit culpe perpetratio. Scdo humilis recognitio. seq. c. Tertio punitionis patiēs toleratio. j. 13. Prima diuidit i tres. Primo ponit dō adulteratio. Scdo facti celatio. ibi. (Misit autē dō.) Tertio inocētis occisio. ibi. (Factum est aūt.)

Qō. I. A

¶ Querit circa primū an ea q̄ habentur hic fuerint facta post pcedētia: vel sit aliqua mutatio ordinis: ⁊ an fuerint facta immediate post ea que hñr pce. c. ¶ Rn̄ ꝙ nō est mutatus ordo: sed ea q̄ hñr hic fuerūt post pcedentia: pz qz lra dicit hic: fcm̄ est autē vertēte anno: ꝯ post pcedētia facta sunt ea que hñr hic. ¶ Cum aūt dr an fuerint facte immediate. Rn̄ ꝙ inter ista ⁊ ea que hñr prece. c. intercidit quasi vnus annus: qō pz: qz in lra dicit: fcm̄ est anno vertente. i. redeunte alio anno postqꝯ facta sunt ea que hñr prece. c. fuit autē modus ꝙ ioab missus est a dō ad bellū: ⁊ pugnauit ptra amon: fugerūtqꝯ syri ⁊ amonite: tūc reuersus est ioab in hierusalem: ⁊ hoc forte qz iam non erat tēpus pugnandi: ⁊ postea sequēti anno redut ioab ad pugnandum: tpe quo bella fieri solēt: ⁊ sic non fuit vnus annus integer inter illa ⁊ hec que hñr hic. ¶ (Factū est aūt vertēte āno). i. ista que hñr hic facta sunt vertēte anno. i. post circulū anni cōpletū cōputādo ab eo tpe quo fcā sunt illa bella que hñr prece. c. annus aūt dr cōuerti qñcunqꝯ redit de puncto ad punctū: ⁊ fm modum vulgarē dr annus verti qñ redut ad primā diē ianuary. ¶ Scdm hebreos autē non incipit annus in ianuario: iō non dr tunc redire tps: cōputāt aūt iudei principiū anni dupliciter. Uno mō fm cōsuetudinē egyptioz ⁊ quarūdam aliaz gētium: inciendo a mēse septēbri: ⁊ fm hoc dr Exo. 23. cū dicit: solennitatē qz in exitu anni qñ congregabis oēs fruges tuas de agro: ⁊ sic exercitus anni est qñ sunt oēs fruges congregate: sed hoc nō est nisi in principio septēbris vel quasi: ꝯ inter iudeos principiū anni ⁊ exitus vocabat illud. idez pz Exo. 34. s. solēnitatē qñ redeunte anni tpe cuncta cōduntur. i. cuncta colligunt. s. tam de areis qꝯ de vineis: hoc aūt in septēbri est: ꝯ tunc redibat annus ad suū principiū. ¶ Alio mō accipit redit⁹ anni p martio. nā deus iussit ꝙ iudei inciperēt mēses suos in martio: vt pz Exo. 12. s. mēsis iste vobis principiū mensiū primus erit in mēsibus anni: iste tñ erat mēsis martius q est mēsis principiū nouaz frugū in egypto ⁊ in terra chanaā: sic pz Deu. 16. s. obserua mēses nouarū frugū ⁊ verni pmi tpis: ⁊ faciaz phase deo tuo: qñ in isto mēse edurit te de egypto: sed principiū verni tpis est in martio: qñ sol intrat principiū arietis: ergo mensis primus apud iudeos est in martio.

Qō. 2. A

¶ Queret aligs cū fm iudeos esset duplex reditus anni: de quo illoz intelligit hic. ¶ Rn̄ ꝙ iudei cōiter vocabant reditū anni ipm septēbrē: vt pz exo. 23. ⁊. 34. qz iste erat introitus anni fm vsum antiquum inter eos: hic tñ non accipit reditus anni nisi p principio anni in martio. qō pz: qz dr in lra: vertēte anno qñ solent reges ad bella procedere: sed manifestū est ꝙ reges nō procedunt ad bella in principio vel fine septembris: qz tunc propinqua est hiems: z in principio martij qz tūc incipit ver: ⁊ hñt dimidiū annū ad pugnādū ⁊ amplius. ¶ Itē reges procedūt ad bella eo tpe quo inueniunt in agris aliqd ad pastum equoz ⁊ iumētoz necessarioz in bello: i septēbri tñ oia collecta sunt in terra chanaā: vt pz Exo. 34. s. ⁊ solēnitatem qñ redeūte anni tpe cūcta producunt: ꝯ tūc oia sunt collecta: ⁊ intelr de septēbri vt dcm̄ fuit. idem pz Exo. 23. In pn̄o aūt martij tūc oia sunt in agris incipiūt maturescere: vñ vocat mēsis ille mēsis nouaz frugū Deu. 16. s. obserua mēsem nouaz frugū verni ⁊ primi tpis. vnde in die. 16. huius mēsis in festo azimoz offerebant manipuli de spicis nouaz frugū: ⁊ ante hꝯ nō erat mittenda falx in messem: nec gcqꝯ tollēdū ex messe ad panē: pultes: vel polentā: vt pz Leui. 23. ꝯ in pn̄o mēsis martij fuit istud qō hic dr. ¶ (Eo tpe q̄ solēt reges ad bella procedere). i. in mēse martio qz tūc est queniēs tps ad ichoāda bella pp pdcā: nomiē q̄s mēsis fm latinos istud signat: nā martius a marte dr: est aūt mars deus belli fm gentiles: ⁊ vere fm astrologos bella cōcitat. In hebreo hr (Hora exitus regū). i. in hora qua solēt reges exire: ⁊ nō dr an ad bellum egrederent vel ad qd: sz intelligit de bello: cuz hic agat ō bello. s. ꝙ ioab egressus est ad pugnādū ꝯ moab eo tpe q̄ solēt egredi reges. s. ad bellū. (Misit dō ioab) s. tanqꝯ principē belli. (Et seruos suos cū eo). s. illos qui morabant ptinue cū dō ⁊ tpe pacis erant in atrio eius. oēs aūt de israel vocabant large serui dō: eo qō dō erat rex israel: tñ vocabant isti spāliter serui: qz ei in domo sua seruiebāt ⁊ cōputant de familia eius. (Et vniuersus israel.) Isti erāt pugnatores de pplo electi q nō psueuerant ee in palatio regis: iō nō vocant serui dō: sz vocāt israel. (Et vastauerūt filios amō). i. destruxerūt terram illoz: ista vastatio erat in terre nascentibus. s. qz illo tpe erāt segetes quasi mature ⁊ vinee incipiebāt hēre fructū in terra illa: ideo in istis poterāt vastare israelite terraz amōnita vt nō hrent aligd qō māducarēt p sequē. anno ⁊ cogerent in deditionez: hꝯ mō faciūt oēs hostes. s. ꝙ pmo terrā vastāt: deinde ciuitates obsidēt. (Et obsederūt rabba.) Ista erat ciuitas maior terre amonitaz: ⁊ vocat ciuitas regia: qz in ea morabant semp reges amō: vnde ⁊ nūc manebat ibi rex amon: ⁊ pp hoc obsederūt eaz potius qꝯ aliam vrbem regni amon.

¶ An israelite iuste nō pugnarēt ꝯ amon. Qō. III.

Qō. 3. A

Queret aligs an israelite iuste pugnarēt nunc ꝯ amon. ¶ Aliqs dicet ꝙ nō: qz bellū iustū est qñ fit p suscepta iniuria vel dāno dato ad resarciēdū hec: israelite aūt pugnabāt ꝯ amō p sola iniuria suscepta: nā dānū nullū ab eis passi fuerāt: iā tñ pugnauerāt ꝯ amō p qō poterat vindicari iniuria suscepta: ꝯ nō debāt rursus pugnare: nā sicut cū qs pugnat ꝯ aliū nō exīte dāno aut iniuria: bellū est illicitū: ita exīte iniuria vel dāno: si qs velit p bellū plura repetere qꝯ sit iniuria vel dānū qō sustulit: fouet iniustū bellū. ¶ Rn̄ ꝙ israelite ceperūt bellum ꝯ amō p sola iniuria suscepta: postea tñ bellū ptinuatum est: nō p sola iniuria sz et p dāno. nā cū amonite illuserūt nūcios dō fuit ibi solū iniuria: cū aūt ioab uit pma vice ad pugnādū ꝯ amon: uit p sola iniuria: nō tñ potuit obtinere aliquaz satisfactionem: qz tam amonite qꝯ syri adiutores

Secundo.

Judei cōputant pn̄m anni dupl'r

Primo.

B

Judei cōputant pn̄m anni dupl'r

Primo.

Secundo.

Reditū āni vocabant cōiter iuxta septēbrem: hic tñ accipit p pncipio anni in martio.

B

Quo tpe solēt reges ad bella procedere.

†

†

†

†

†

†

†

†

pa opinio negatiua.

Rño ꝙ sic.

adiutores eoꝝ fugerūt:p:ece.c.ꝛ sic nō potuit aligd obtinere ioab ab eis loco suscepte iniurie: ideo manebat semper ius repetēdi hāc iniuriaꝫ in alio vel alys bellis. ¶Amplius aūt bēbant nūc ysraelite cām pugnādi p dāno:qz in isto bello qō fecerat ioab ꝑ amon:multa expēderat:ad q tenebank amonite:cū ipsi dedissent cāz ad b: iō poterāt ysraelite pugnare itez iuste ꝑ amon quousqꝫ sibi satisfactū eēt de iniuria ꝛ de expēsis quas facerēt in bellis ad repetēdū istā iniuriā:sicut in litigiosis succūbēs nō solū tenek ad id qō p:incipalr petitū est:sz ēt ad expēsas:potuerūt ꝑ iuste repetere ysraelite bellū:ꝛ sic fecerūt quousqꝫ ceperūt vrbem rabba ꝛ occiderunt amonitas.

¶Cū aūt dicebaḱ q semel pugnauerāt p ista iniuria:iō nō poterāt iterū pugnare. Dōm q verū est si p istaꝫ pugnam habuissent sufficientē satisfactionē de suscepta iniuria:tn nullā satisfactionē habuerūt vt.ꝫ.dcm est:poterant ꝑ instruere aliud belluꝫ ꝛ multa alia quousqꝫ bŕent sufficiētez satisfactionē:sic.n.est regulare q p vno delicto nō deb pena nisi semel: qz deus nō iudicat bis in idipsum.i.nō ꝺdēnat bis p eadē re:vt pz Naū.1.si tn pena inflicta p crimine non sufficit: pōt superaddi alia ꝛ alia: quousqꝫ sit sufficiens punitio. ¶Iste modus erat apud hebreos:qz qñ aligs criminaliter accusatus succūbebat ꝛ puniēdus erat citra capitalē sniam:si nō erat pena determinata a lege spāliter p illo crimine solū poterat cō dēnatus flagellari:nō tn poterāt dari plura q̄ quadraginta flagella:vt pz Deut.25.ſ.si aūt eum q peccauit dignuz viderit plagis: pſternēt eū ante se ꝛ corā se faciēt verberari:ꝛ p:o mēsura peccati erit plagaꝝ modus:ita dūtaxat vt quadragenariū numerū nō excedāt:siue ergo peccatū eēt magnū siue paruū non poterāt infligi plura 40.flagellis:qz tn interdū erāt peccata valde magna ꝛ citra decapitationē:ꝛ lex dixerat:iuxta mensurā delicti erit plagaꝝ modus: obseruabāt istā limitationē q infligebank.39 flagella ꝺdēnato:ꝛ alia die alia.39.ꝛ sic per multos dies:quousqꝫ putarēt sufficiēter satisfactū eē:ita vt nunq̄ darenk simul.40. alioquin q semel suscipiebat 40.nunq̄ poterat p eodez delicto plura suscipere:sic.n. fecerūt iudei Paulo.nā cū arguerēt euz facere ꝑ legē vt possent sepe illū flagellare:nunq̄ infligebāt simul nisi.39. flagella:ꝛ qnquies b fecerūt in eo. sic pz.2.ad chor.xi. ſ.a iudeis quinquies quadragenas minus vna tuli.

Modꝰ puniēdi apud hebreos.

¶An licebat iudeis vastare terram amon destruendo terre nascentia. Et quare deus iussit non succidi arbores fructiferas in bello. Qō.IIII.

Qō.4. **Queretur** vlterius an licebat ysraelitis vastare terrā amon.ſ. destruendo terre nascentia. ¶Aligs dicet q nō:qz deus vetuerat istā destructionē. Deut.20.cū iubeḱ q qñ iudei obsiderēt ciuitates nō scinderēt arbores de ꝗbus vesci poterat ꝫ solum arbores siluestres q̄ nō faciūt fructū:similiter ꝑ non poterāt destruere alia terre nascētia q̄ ptinebāt ad cibum. ¶In ꝗū vr q possent destruere qcqd eēt in terra etiā ipsa ligna fructifera: vt pz.4.Reg.3.vbi rex iuda ꝛ ysrael pugnauerūt ꝑ moab ꝛ succiderūt oēs arbores fructiferas. ¶Rñm q ysraelite poterāt nūc vastare terram amō destruēdo terre nascētia vt faciliuꝫ caperēt hostes: erat tn aligd spāle in arboribus:nā oēs segetes poterāt destruere ꝛ q̄cūq̄ virentia p̄ter ligna pomifera:eo q lex solū vetuit b in lignis pomiferis. Nō aūt dīe ad alia terre nascētia est:qz terre nascētia q̄ seminank vt segetes: quolibet anno nascunk ꝛ pereūt:qz ipsamet sunt fructuꝫ terre.arbores aūt pomifere secus se bñt:qz si semel detruncank:nō redeūt ad p:iorē statuꝫ: aut post multos annos redeūt:iō q destruank segetes ꝛ oīa olera q̄ annalia sunt:nō est magnū dānū:qz seq. anno redeunt:si tn succidank ligna pomifera:est valde magnū dānū:qz nunq̄ vel sero redeūt. Erat aūt duplex cā quare deus posuit illaz legē de lignis pomiferis. ¶Pria erat i fauorē ysrahelitaꝝ: qz ꝫ ista lex extēderet tam ad ciuitates terre chanaā: q̄ ad alias:tn p̄ncipalr erat data p terra chanaā;vt ysrahelite nō destruerēt terrā quā possessuri erāt:qz si ipsi ad faciēdum machinas bellicas pscidissent ligna pomifera:depopulassent oīa arbusta terre chanaan: ꝛ qñ ipsi postea possiderēt eā:eēt inutilis. ¶Scōa cā fuit qz qñ ysrahelite pugnabāt ꝑ aliquas gētes:deus volebat q gētes paterent ꝛ nō terra:succisis tn oibus arbustis:terra fit minus vtilis ꝛ minus desiderabilis ad habitādū:iō noluit q succiderenk arbores pomifere. De segetibus aūt ꝛ oleribus alia rō erat:iō pmisit deus q illa destruerenk. Hoc pz de sansone q pugnās ꝑ philistinos ligauit.300. vulpes per caudaꝫ ꝛ apposuit ignē ꝛ sic succēdit segeteꝫ philistinoꝝ vt pz Judi.15.ꝛ tn deo mouēte faciebat ista:qz sepe spiritus dñi veniebat in cū. Judi.13.ꝛ.14.ꝛ.16. ergo licitū erat cremare segetes hostiū:dū tn nō succiderenk arbores pomifere. ¶Ad rōnem in ꝗum dōm q ꝗ̄ vetetur succisio arboꝝ de ꝗbus vesci pōt: nō vetaḱ destructio segetū ꝛ oleruꝫ: qz nō est simile:dissimilitudo aūt.ſ. declarata est. ¶Ad rōnem p:o alia pte cū dicebaḱ q ēt liceret succidi ligna pomifera. infra.4.li.3.c. Dōz q ibi licuit qz deus illud spāliter iussit.nam heliseus dixit illis regibus euntibus ꝑ moab q succiderēt oīa ligna pomifera ꝛ destruerēt oēm ciuitatem electā:ꝛ obturarēt oēs fontes aquaꝝ:ꝛ operirēt lapidibus oēs agros optimos. eo.c. ¶Dōm q hoc fuit spāle pp peccata regis moab: de ꝗbus magis dicet eo.c.ꝛ apparet satis esse spāle:qz hostes acerrimi non solēt tantā seueritatē exercere ꝗ̄tā deus ibi fieri iussit. ¶Item permissum est hoc facilius cā exigente:qz nō erat in terra chanaā.naz dato q aliq̄ gentes chananeoꝝ nimis peccassent ꝛ deus iussisset pugnari cōtra illas:nō permisisset succidi arbores pomiferas:qz hoc vertebaḱ in dānum ipsoꝝ ysraelitaꝝ:cū terra ad ipsos deuentura eēt. ¶Sed adhuc obyciet q p in terra chanaā licebat destrui arboreꝫ pomiferas.nā cū sanson ligauit.300.vulpes per caudas ꝛ apposuit eis flammas:nō solū cōbussit segetes:sed etiaz olineta:ꝛ vineas. Jud.15.ꝛ tn illud erat in terra chanaā qz philistini erāt quedā pars chananeoꝝ.Josue.13.ꝛ Judi.13. ¶Rñden/dum q sanson nō egit cōtra illā legē:vel saltē nō intēdit agere cōtra eam.nā ipse solū voluit cremare segeteꝫ.iō dicit Judi.15.q fecit hoc tēpore messis triticee: accidit aūt q vulpes ignē ferentes discurrerent p vineas ꝛ olineta:ignis quoq; q vastauerat segetes:vicinas vineas ꝛ olineta inuasit:ꝛ sic sanson nō habuit itētionē destruēdi pomiferas arbores. Si aūt dicas q peccauit qz incaute se habuit:vel egit cōtra legē:vide q̄ dicta sunt Judi.15.

Ad rōnem in p̄ncipio.

Obiectio.

Rēspōsio.

¶(Dū hec agerent) .i.duz iuisset ioab ꝛ populus ysrael ad bellū cōtra amon.ſ. tunc accidit adulteriū dauid cuz bersabee. Jn hebreo habeḱ.(Vic fuit i vespere).i. istud qō hic dicit de dō ꝛ bersabee fuit in vespere.i.post meridiem.nam more scripture: vespera vel vespere vocaḱ totū tēpuꝫ postq̄ sol incipit declinare a circulo meridiano versus occasum:ꝛ illo tēpore fuit.(Accidit vt surgeret dō de stratu suo).i.istud adulteriuz dō ꝛ bersabee non fuit factū ab intentione.ſ.q dō per aliquot dies cogitasset quomō posset habere bersabee:sicut Amō filius eius cum thamar sorore sua:qz per multos dies hoc cogitauerat ita vt attenuareḱ. infra. 13.c. Sed accidit q surgeret quadā die de lecto post meridiē ꝛ videns mulierem pulchrā subito exarsit ꝛ eam vocari fecit. (Post meridiē).ſ.nō erat qñ surrexit duluculo:qz tunc nō erat tempus vt bersabee lauaret se super solariū suum. Jn hebreo nō habeḱ post meridiem:sed trāslator noster apposuit ad notificationē.ſ. qz non factū est in auroza: vt apparet ex littera. (Et deambularet in solario domus regie) .i. dō ambulabat in solario domus sue:que erat domus regia:post meridiē. Uocātur aūt solaria a sole:ꝛ dicūtur esse tecta domoꝝ patentia soli.ſ.que nō habent operimentum: sunt aūt ista in terra chanaā ꝛ in multis alys regionibus.ſ.q tecta domoꝝ nō habēt tegulas:ſz sunt lapidea:aut dō calce vel gipso ꝛ sunt plana ita vt homines supza manere queant ad solatia sua: dō autem

† † † † †

a

Jsrlite poterāt vastare terram amō dstruēdo terr na scentia.

b

Deus posuit legem

† ascendit post meridiē ad vnum solariū domus sue. (Uidit q̄ mulierē se lauātē ex aduerso sup solariū suū.) Ista mulier erat bersabee: dō tñ nesciebat q̄ esset. iō misit ad sciendū que eēt: ista aūt lauabat se. s. nō manus vel faciē: sed totū cō:pus: vnde nuda erat ⁊ ob hoc dō vidit ⁊ cō cupiuit spēm illius: si aūt lauasset solū manus aut faciē: nō motus fuisset dō: erat aūt ista mulier sup solariū do mus sue: q̄ in terra illa fere oēs domus solaria habēt.

† (Erat āt mulier pulchra valde.) Istud ponit q̄ ista fuit cā motiua dō. s. pulchritudo mulieris: nā aliogn ipe mul tas hēbat mulieres taꝫ vxores q̄ cōcubinas. s. gnto.

¶ An Bersabee peccauerit se lauando vt rex videret eam. Qō.V.

Qō.5. A Respōio. **Queret** aliquis an bersabee peccauerit lauādo se ita vt rex videret eaꝫ. ¶ Aliqs dicet q̄ sic: q̄ lauare totū cō:pus erat quedā illecebra: cui va care: peccatū videbat. ¶ Rñ᷑ q̄ ista qō includit duo. s. an peccauerit bersabee q̄ lauit cō:pus suū: ⁊ an pecca uerit q̄ lauit se in tali loco vbi videri poterat. ¶ Ad p̄m᷒ rñdēdū q̄ de lotione cō:poris bersabee dupliciter possumus arbitrari: vno mō q̄ lauerit se ad mūditiaꝫ le galem: erant. n. ſm legē immunde mulieres: eo tpe quo patiebant mēstrua vel fluxum sanguinis: ⁊ si pateret mē strua regulariter. s. in quolibet mēse sicut accidere solet oibus mulieribus: separabat. 7. diebus ⁊ erat immunda: illis aūt finitis lauabat vestes suas ⁊ cō:pus sicut ille q cū ea coibat: ⁊ erat mūda: vt p̄z leui. 15. poterat aūt esse q̄ bersabee passa fuisset nūc menstrua ⁊ finitis illis laua ret se nūc: ⁊ tūc nō peccaret se lauādo: immo potius me reretur faciēdo opus legis: si illud deuote ageret: ⁊ si nō se lauaret tpe debito: erat rea criminis ſm legē. istud āt tenēt oēs hebrei: ⁊ satis rōnabile est: iō nō peccauit ber sabee se lauādo. ¶ Si āt dicat q̄ nō lauerit se bersabee pp purificationem legalē: sed voluerit als se lauare ad quādam naturalē mundificationē: non peccabat: q̄ im mundus eē nō est laudabile: sed quedā immūditie ꝓtrahi solēt in toto cō:pore: q̄ melius est pp illas lauari totum cō:pus q̄ nō lauare. ¶ Dicēdū ēt q̄ nō solū licebat ei la uare cō:pus ad mūdificationē: sꝫ ad refrigerationē ⁊ de lectationē quādam. s. q̄ nō solū lauaret se aqua: qō erat ad mundationē: sed ēt vngeret se vnguentis: qō erat ad q̄dā cō:poris delectationē. Sic p̄z de Susanna q̄ laua bat cō:pus suū in meridie in estu: ⁊ iussit sibi afferri que dam vnguenta vt vngeret cū eis: vt p̄z Danielis. 13. ⁊ tñ illa erat sancta femina: ⁊ deus defendit eaꝫ miraculose: vt p̄z eo. c. q̄ licebat bersabee se lauare ad quādā refri gerationē ⁊ delectationē cō:poris: hoc aūt q̄ terra illa est nimis calida: ⁊ ob hoc cōsueuerūt tam viri q̄ femine frequēter lauari. vnde cōiter solebant lauare pedes ad refrigerationē: ⁊ hospitibus introeūtibus in domū p̄mus obsequiū qō fiebat erat q̄ lauarent pedes eo:. sic enim chr̄s petyt hoc tanq̄ debitū. Luce. 7. dicēs. intraui in do mus tuā ⁊ aquā pedibus meis nō dedisti: hec aūt lachr᷒y mis rigauit pedes meos: si tñ nō eēt generaliter assuetum q̄ pedes hospitū lauarent: chr̄s nō allegasset hoc. ¶ Itē cōsueuerūt boues in terra illa pp magnū caloꝛē vngere caput oleo: ⁊ hoc fuit ab antiquo: sic p̄z de dō sequē. c. q mortuo filio lauit se ⁊ vnxit caput: erat ēt ista ꝓsuetudo tpe saluatoris in terra illa: ⁊ oēs viri ēt multuꝫ virtuosi vngebāt capita: sic. n. dixit chr̄s Matē. 6. cū ieiunaueris vnge caput tuum oleo: ipse q̄ꝫ petyt hoc tanq̄ debitum. Luc. 7. dicēs ad phariseū: oleo caput meū nō vnxisti: hec aūt vnguēto vnxit pedes meos: hec tñ oia fiebāt ad re frigerationē pp ꝓditionē terre: ⁊ nō solum hec: sed ēt ca put ⁊ pedes ⁊ interdū totuꝫ cō:pus q̄busdā vnguētis re frigeratiuis vngebat: ⁊ hoc reputabat vitium tanq̄ per tinens ad illecebras carnis: aliogn viri virtuosi nō fecis sent istud: chr̄s tñ vtrūq̄ passus est. nā permisit q̄ pedes sui vngerent vnguēto. Luce. 7. ⁊ laudauit mulierē agētē hoc eo. c. Itez q̄ꝫ pmisit vnguētum fundi sup caput suū Matē. 26. ⁊ defendit ibi mulierē hec agētem: ꝙ nec illa peccabat istud agēdo: nec chr̄s illud pmittendo: ꝙ licebat cuicunq̄ homini q̄tūcunq̄ virtuoso in terra illa vti lotionibus ⁊ vnguentis: bersabee ꝙ que mulier delicata erat poterat hoc magis licite facere: ꝙ non peccauit se lauādo. ¶ Ad scām qñ querebat an peccauerit q̄ lauit se in tali loco i quo videret a rege. Dōz q̄ aut illa lauit se ibi vt videret a rege vel ab aliquo alio: aut nō: si p̄i mo mō: peccauit mortaliter volēs incitare aliquē ad li bidinem. sed hoc non vr̄ satis credendum de bersabee. ¶ Si aūt dicat q̄ nō egit vt viderē. Dōm q̄ egit nimis incaute: q̄ nudauit cō:pus suū quasi in loco publico. nā solaria domoꝛ erāt vndiq̄ patētia cū non hr̄ent tectuꝫ: sed solū hēbant parietes aliquos in circuitu: q̄ sic iusse rat deus fieri q̄ncunq̄ edificaret domus noua q̄ fieret murus p circuitū tecti. i. p circuitum solarij ne ꝓtingeret aliqs inde cadere. Deute. 22. poterat ꝙ videri bersabee ex quocūq̄ alio solario altiori. nā visa fuit ex solario re gis. ¶ Itē fuit nimis incauta: q̄ cū solariū suū eēt apud domū regis posuit se nudā sup illud: nam in domo regis cū multi sint semp debuerat ipsa suspicari q̄ aliqs pote rat ascēdere in solariū ⁊ videre eam. Q aūt esset domus sua p:ope domuꝫ regis satis apparet: q̄ aliogn dato q̄ vidisset dō eaꝫ a lōge nudā: nō potuisset iudicare an pul chra erat: q̄ pulchritudo deppe cognoscit pp varietatē lineamēꝛoꝛ ⁊ coloꝛis vivacitatē: que si a longe posueris imp fecte distinguunt ⁊ nō possunt repꝛesentare rē nimis pulchrā: erat igit domus bersabee satis ꝓpinqua domui regis. Uidet ergo dōm q̄ bersabee peccauerit q̄ nimis incaute se habuit: nudādo se i tali loco vbi poterat mul tos scādalizare. An tñ fuerit peccatū mortale: nō facile apparet: q̄ hoc deberet apparere p circūstātias vt co gnosceret q̄ntitas negligētie sue: vel inaduertētia: sꝫ ista patere nō possunt. (Misit ꝙ rex ⁊ regsuit q̄ eēt mulier). Nō est sensus q̄ miserit in domum mulieris ad ingren dum hoc: sed misit ⁊ vocauit aliquos seruos suos q̄ pos sent referre ei de muliere illa.

† Q̄r dō misit nūcios ad sciēdū q̄ eēt bersabee. Qō.VI.

Queret aliquis quare dō cū cōcupiuisset illam mulierē: ⁊ apud se desiderasset eaꝫ ⁊ dif finiuisset cognoscere illā: cur misit ad sciendum que erat. ¶ Rñdent hebrei ⁊ Nicolaus q̄ misit ad sciendum vt vi deret si illa mulier eēt soluta ⁊ posset eam accipere in cōiugē vt sine peccato illā cognoscere et: hoc aūt aliqualr p̄z: q̄ mortuo viro suo via accepit eam in vxorē. ¶ Sꝫ hoc nō multū vr̄: q̄ tūc cognito q̄ mulier illa eēt nupta: nō feciss̄et eam ad se duci: ⁊ tñ hoc nō obstāte ducta est ⁊ cognouit eam: ꝙ vr̄ q̄ nō attēdebat ad hoc q̄ eēt soluta vel nō. ¶ Itē nō valet ꝓfirmatio. s. q̄ post mortē vrie ce perit eum dō in vxorem q̄ nō cepit ad hoc vt licite ea vteret: sed q̄ cōceperat de ipso: vt p̄z in lr̄a. iō volebat natales filij defectuosos p honestatem matrimonij sup uenientis honestare. ¶ Itē accepit eam misertus illius ne lapidaret: q̄ cū cōstaret eam adulterā eē debebat la pidari: vt p̄z Leui. 20. ꝓstabat aūt de adulterio: cum ipsa cōcepisset: viro suo nō existētē in terra illa sꝫ in bello. iō dō accepit eam ilico post mortez vrie in vxorem: vt lex nihil hr̄et ꝙ eaꝫ. ¶ Dōm ꝙ q̄ dauid ingsuit que mulier eēt: nō vt sciret an licite poterat eam cognoscere: sed vt videret an erat sibi possibile: q̄ forte mulieris illius ma ritus vel pr̄ aut mater in domo essent: ita q̄ nullo mō ha beret opportunitatē ad cognoscendū eam: vt ꝙ sciret an expediret mitti p illa que fuit a seruis suis que mulier eēt: cognito aūt q̄ illa esset vxor vrie: ⁊ q̄ ille eēt in bello sciens q̄ hēbat opportunitatē ad explendum desiderium suū: fecit illā vocari. ¶ (Nunciatumq̄ est ei q̄ ipsa esset bersabee filia helian.) Alique biblie hñt heliab: sed cor rupta est lr̄a: iste helian erat filius achitophel ꝓsiliary dō: ideo habuit nimis exosum achitophel ipsum dō: ⁊ tran siuit ad absalonē: incitauitq̄ eum quomō psequeret pa trem suum. (Uxor vrie ethei.) Alique biblie hñt cethei: sed vera lr̄a est ethei: istud ponit ad signandum oppor

tunitatem

B Bersabee an peccauerit se lauādo i illo loco vbi posset videri.

Qō.6. A Rñsio Nicolai.

Contra.

Alia rñsio.

tunitatem quam hēbat dō ad cognoscendū illam feminaz .s.qz erat vroz vrie ℣ ille erati bello. ¶Queret aliquis qūo vrias poterat esse etheus. nā ethei sunt vna de septē gentibus chananeoz vt apparet Deut.7.chananei tñ nō poterāt hēre vrozes de filiabus hebzeoz:vt pz exo.34.℣ deute.7.hēbat tñ iste bersabee in vrozē que erat hebzea. ¶Item israelite nō poterāt cōponere aliqō fedus cū chananeis ad hoc ꝙ pmitterent eos viuere sed tenebāt occidere illos in oze glady:vt pz Deut.20.℣ num.33.erat tñ vrias in bierlm. ¶Rñdendum ꝙ vrias nō erat etheus .i.de genere etheoz:sed vocabatur etheus ꝓpter aliqd qō egit in terra etheoz vel qz in illa morabatus est. sic enim est de multis alys israelitis qui accipiebant nomē a gentibus chananeoz ex aliqbus accidētibus. ¶Primo ex aliqua cohabitatiōe. vñ israelite ꝙ morati sunt in vrbe geth que erat philistinoz vocati sunt gethei.sic pz de obededō de quo dr supra sexto.ꝙ posita est archa dñi i domo obededon gethei.℣ tñ manifestuz est ꝙ ille non erat de genere philistinoz sed erat leuita:vt pz p paral.15.℣.16.℣ fuit ille positus inter officiales arche in domo dō:vt pz ibidē. chananei tñ non suscipiebant ad hec:immo non pmittebātur viuere ab israelitis:hoc ē pz qz oēs viri qui iuerūt cū dō in geth vocati sunt gethei.vt pz infra.15.s. egressus est rex ℣ vniuersi pui ei9z oēs gethei pugnatozes validi sexcēti viri qui secuti fuerāt eū de geth:ita ꝙ qui habitassent inter etheos vocarent ethei: sic forte fuit de vria. ¶Scō modo accipiebant israelite nomē a chananeis ꝓpter mores.erant enim chananei nimis pctōres cozam dño super oēs homines qui erāt in terra:vt patet sapien.12.℣ leui.18. ideo qñ israelite erant magni pctōres accipiebant nomen ab aliqua gente chananeoz.sic pz Isa.p.cum dr ad principes iuda.audite verbū dñi principes sodomoz: auribus percipite legē dei vestri ppls gomoze.sodomite tñ ℣ gomorite erant chananei.sic ē dr Ezech.16.hec dicit dñs hierusalem:radix tua ℣ generatio tua de terra chananea : pr tuus amoreus ℣ mater tua cethea.hoc autē dr ꝙ similis illis erant in moribus.sicut hētur Isa.2.cum dr de iudeis repleti sunt vt olim ℣ augures habuerūt vt philistiz ℣ pueris alienis adheserunt.philistim tñ erant chananei.pz ergo ꝙ vrias nō erat de genere etheoz:sed vocatus est etheus ex aliquo accidēti. ¶(Missis itaqꝫ dō nūcys tulit eā) .i.postquam sciuit ꝙ vir suus non erat in terra :nec aliqs qui posset hoc impedire misit nuncios vt ducerent eā ad se.(Que cū ingressa esset ad illū dormiuit cū ea).s.qz ad hoc fecerat eaz vocari solū.(Statimqꝫ sanctificata est ab immunditia sua).i.purificata fuit ab immunditia que erat in coitu. Et pōt esse sensus ꝙ dauid non cognouit bersabee nisi semel:℣ statim dimisit illam redire in domū suam ℣ postea nunqꝫ cognouit eam viuēte viro suo.iō dr: statim sanctificata est.i.post primū accessum carnalē.est aūt sanctificare:mundare vel abluere. sic pz Exo.19.s. sanctifica populum in diem tertium ℣ lauent vestimēta sua.℣ sic ꝓ illa lotione dicebatur ꝙ erat sanctificatio. ¶Pro quo sciēdum ꝙ qñ vir cognosceret aliqꝫ feminā siue suā: siue alienam lauare debebat totū corpus suum aqua ℣ immundus erat vsqꝫ ad vesperz. Idem ēt faciebat mulier Leui.15.ſz nunc dō cognouerat bersabee. ꝯ vterqꝫ lauare debebat corpus.℣ qz bersabee fuit imediate lota post coitum:℣ nō tenuit eam ibi vt pluries cognosceret:ideo dr ꝙ sanctificata est ab immunditia sua.i.ab immūditia quā incurrerat per coitū.℣ hoc fuit statim.i. post primū accessum. ¶Alr pōt intelligi:ꝙ sanctificata est ab immunditia sua.i. purificata est a menstruis.s.ꝙ defierunt fluere menstrua.est.n.immunditia mulierꝫ ipse mēstruoz fluxus.℣ ab hoc sanctificata est bersabee postqꝫ cognita fuit a rege.s.qz illico cessauerunt mēstrua ℣ fuit qz ꝓcepit:eo.n.tpe quo mulieres ꝓcipiunt menstrua cessant.nā in ipsamet hora qua cōceptio fit claudit orificiū matricis:℣ non pōt egredi aliqs humor mēstrualis.cā huius est:qz natura voluit ꝙuertere humorē mēstrualē ad vegetationē quandā embzionis ℣ augmētationē ipsius fetus iam formati:iō clausit orificiuz matricis ne inde aliqd ereat:nihil quoqꝫ subintrare pōt. ideo dato ꝙ mulier cognoscatur postqꝫ ꝓcepit:semen non pōtintrare matricem.℣ ista est cā quare mulier non pōt concipere ab vno viro postqꝫ ꝓcepit ab alio quousqꝫ pepererit. posset tñ ꝓcipere de septez viris successiue anteqꝫ pareret de primo si non clauderet orificiū matricis. Ponitur ꝯ hic ꝙ sanctificata fuit ab immunditia.i. cessauerunt mēstrua: eo ꝙ ꝓcepit. ¶Sed dicet ꝑ hoc ꝙ mulier illa non patiebatur mēstrua:nā lota fuerat anteqꝫ veniret ad regē:cū rex vidisset eam se lauantem:vt pz supra. ¶Rñdenduz ꝙ lotio illa potuit esse ꝯqꝫ mulier esset mēstruata.s.si non fuit ad purificationē legalem:sed solū ad munditiā corporis vel ad refrigerationē.℣ sic non cessauerant mēstrua:sed cessauerūt qñ cognita est a rege. ¶Alio modo pōt dici ꝙ mulier illa non patiebat tunc mēstrua qñ cognita est a rege: sed post paucos dies patiebat mēstrua tpe suo ℣ non venerunt mēstrua:℣ hoc fuit ꝙ sanctificaretur ab immunditia:non ab illa quā tunc hēbat:sed ab illa que euētura foret nisi ꝓcepisset. In hebzeo hētur (Et ipsa erat sanctificata ab immunditia sua.)qō hebrei referunt ad lotionē supra habitam:℣ dicunt ꝙ erat sanctificata ab immunditia.s.qz anteqꝫ veniret ad regez lota erat a mēstruis que ꝓcesserāt. ex hoc aūt dicunt ꝙ dō non peccauit cognoscendo mulierem illam qz non erat immunda. ¶Item dicūt ꝙ nō peccauit cognoscēdo eam:eo ꝙ esset vroz vrie:qz non erat tunc vroz.dicit nāqꝫ Ra.sa.℣ Ra.dō.canbi ꝙ israelite qñcunqꝫ ibant ad bellū relinquebant libellū repudij vroribus suis si contingeret eos mori:℣ ideo iam erat soluta a lege viri ℣ poterat cognosci a dō ita ꝙ non esset adulterium. vñ dicunt talmudiste ꝙ dō nullo peccauit modo in hoc.sed qui cunqꝫ dixerit dō peccatorem:dicunt ipm esse peccatorem ℣ non dō. Idē dicunt de ruben ꝙ qcunqꝫ dixerit ipm esse pctōrem:ipse est pctōr ℣ non ruben.

¶An opio iudeoz possit stare.s.ꝙ dauid non peccauit cognoscendo bersabee nec rubē vrozēpatris. Qō.VIII.

Queret aliqs an possint stare ista. ¶Dōm ꝙ non ℣ primo pz de ruben:qz ipse cognouit vrorem patris sui. Heñ.35.ꝯ peccauit. ¶Item iacob impzo peruit valde ipsi ruben ꝙ cognouisset vrozē suam. Heñ. 49.cum dr.ascendisti cubile patris tui ℣ maculasti stratuz eius. ¶Item iacob non impcatus fuisset vel ꝓnunciasset penā super ruben nisi peccasset: ℣ tñ impzecatus est mala sup eum:vt pz Heñ.49.s.ruben primogenitus meus ℣ ꝓncipium doloris mei effusus es ficut aqua non crescas:quia ascendisti cubile patris tui. ¶Item p paralip.v.c. dr ꝙ p didit ruben primogenita qz cognouit vrozē patris sui.s.ruben fuit primogenitus eius:sed cū violasset thorum patris sui:data sunt primogenita eius filus ioseph ℣ nō est ille reputatus in primogenitum. ¶De dō aūt ēt non est vez qō dr.s.ꝙ non peccauerit.nam seq.c.dr ꝙ deus iratus fuit ꝯ ipm.ꝯ peccauit:qz alioquin nō iraſceret deus.nec valet si aliqs dicat ꝙ iratus est pp mortē vrie:℣ nō pp cognitionez bersabee:qz ꝓpheta nathan a principio solum posuit parabolaz de facto bersabee. ¶Itē ibi dō cōfessus est se peccasse:℣ nathan ꝓpheta dixit ꝙ dñs trāstulerat ab illo pctm vt pz ibi in lra.ꝯ peccauit. ¶Itē seq.lib.c.15.dr ꝙ dō seruauit mandata dñi oibus diebus vite sue:ꝓterqꝫ in facto isto de bersabee ℣ vria. ¶Itē deus dixit ꝙ sicut dō coierat in secreto cū vroze vrie:ita faceret ꝙ alius coiret cum vroribus suis publice:vt pz ibi in lra.ꝯ peccauit cognoscēdo bersabee: aliogn deus non intulisset ei illam penā ꝓo hoc.nō ꝯ pōt negari dō nimis peccasse in hoc. nā magne impudentie est negare id qō scriptura publice cōfitetur. ¶Item non est vez qō dicunt.s.ꝙ quilibet de viris israelitis euntibus ad bellū relinqueret libellū repudij vroris sue: qz aut ille libellus relinquebat simplr:ita ꝙ non esset iam vroz illa que relinquebatur:aut dimittebatur libellus repudij si morer etur vir. Si aūt dicas primū:nō pōt stare: qz qñcunqꝫ rediret aliqs de bello:non posset venire ad vrorez quā reliquerat.nā postqꝫ aliqs repudiabat vrozē:nūqꝫ poterat redire ad eā ēt si acciperet eā alius ℣ moreret:vt

Abulensis B

Q.ō.7. a

Urias non erat etheus ſz vocabat etheus: qz aliqd egit in terra eorum. Primo

Secundo

†

†

†

B

Bersabee nō sāctificata est ab immūditia sua.

Obiectio.

Rñsio

Q.ō.8. a

B

Dō pctōrē fuisse ꝓbat.

Ad motiuū iudeoz.

Instantia

Rñsio

p3 Deut.24.¶Sz ḃ falsuz est:qz tuncveniētibus viris de bello oporteret ꝙ oēs eūtes illuc accipent nouas vxores: qō falsum est.¶Jtē dō sepe iuit ad bellū:7 tñ sp retinuit sibi vxores suas.ꝯ nō dabat libellū repudij:7 sic nec darent alij viri.¶Jtē p3 hoc spāliter in vria:naz ipse iuerat ad bellū:7 tñ postꝯ iuit vocabat bersabee vxor sua:vt p3 hic in lra.¶Jtē postꝯ dō cognouit bersabee:misit ꝙ vria vt ipse cognosceret eam:7 putaret ꝙ filius genitus erat ipsius.si tñ nō fuisset bersabee vxor vrie:postꝯ iuit ad bellū nō curasset de hoc.ꝯ nō dederat ei libellū repudij.¶Jtē vrias dixit qñ venit de bello ꝙ nolebat ire ī domūsuaz 7 ad vxorē suā:ꝯ nōdū dederat libellū ei.¶Jtē aliogn nō vocasset eā vxorē suā.¶Jtē postꝯ mortuꝰē vrias plāxit ꝙ eo bersabee.ꝯ erat vxor illiꝰ:vt p3 infra.¶Jtē si bersabee eēt repudiata ab vria:potuisset eam imediate dō accipere in vxorē.7 tñ nō accepit quousqz finitū est tps luctus:vt p3 infra in lra.ꝯ non erat ipsa soluta a lege viri sui quousqz moreret.fuisset tñ a ꝓncipio soluta qñ iuit vrias ad bellum si dedisset ei libellū repudij.ꝯ non dedit.¶Jtē deus dixit ꝙ dō cognouerat in occulto vxorē vrie 7 ipse faceret ꝙ in publico alius dormiret cū vxoribus eius.ꝯ nō erat datus libellus repudij ipsi bersabee:qz aliogn nō vocaret eā dē vxorē vrie.Non ꝯ pōt stare ꝙ daretur libellus ad hoc ꝙ mulieres acciperēt alios viros immediate euntibus viris suis ad bellū.¶Scōm aūt non stat.s.ꝙ daret libellus ad hoc ꝙ morientibus viris in bello vxores eoz acciperent alios viros.ista enim insania est.nā mortuo viro: vxor soluta est a lege viri:iō libere pōt ꝫhere cū quo voluerit. nō est ꝯ vez aliquatenus ꝙ euntes ad bellū dabant libellum vxoribus suis:7 ꝓnr dō peccauit accipiens vxorē aliena:qz non erat repudiata.¶(Et reuersa ē in domū suā ꝓcepto fetu).i.immediate post primū accessuz dō ad eā reuersa est in domuz suam.noluit ꝯ rex ꝙ maneret amplius in domo sua ne ex hoc cognosceret factū 7 infamaret. Item qz forte dō dolebat ꝙ cognouisset eam cū esset vxor alterius:iō noluit ꝙ maneret in domo:ne vltra peccaret. redut aūt concepto fetu.i.qñ redut in domū:iam cōceperat: qz ex primo ꝓcubitu cōcepit.(Mittensqꝫ renunciauit dō: 7 ait cōcepi).i.ipsa misit ad nunciandū dō ꝙ ꝓceperat.

Insania iudaica

†

†

Qō.9.

¶Queret aliqs quare misit hoc ad dicendū bersabee ipsi dō.¶Rñdendū ꝙ fecit ꝓpter duo.Primo ꝓpter se:qz ꝑ legem mulieres adultere lapidande erant Leuiti.20. de ipsa aūt ꝓstabat ꝙ erat adultera:qz ꝓcipiebat non existēte viro suo in terra illa.ꝯ lapidanda erat:7 qz dō istud maluz egerat:denūtiabat ei vt poneret remediū.¶Scōm erat ꝓpter plem que inde nasceret:qz si non cōstaret de patre illius:esset plus illa tanqꝫ vulgo cōcepta: qō ptinet ad maximā ignobilitatez plis.ille tñ qui nasciturus erat filius dō erat:iō ipse dolere debebat ꝙ filius eius hēretur vt vulgo conceptus.debebat igitur ponere remedium in hoc:ideo sibi denunciauit.

A Quareber sabee misit ad dicēdū dō ꝙ cōceperat Primo Secundo

¶Qūo Bersabee cognouit se ꝑgnantē esse. Qō.X.

Qō.10.

Queretur vlterius qūo bersabee cognouit ꝙ erat ꝑgnans ad nunciandū illud dō.

pā opinio.

¶Aliquis rñdebit ꝙ hoc cognouit p tumorē ventris 7 carnis humiliationē 7 suffossiones oculoz 7 fastidia cibi 7 potus 7 grauitatē motus 7 per alia accidentia que eueniūt ꝑgnātibus.¶Sed hoc nō stat qñ ista non aduenīūt in ꝓncipio fecunditatis:sed postꝯ ceperit aliqualr turgere uterus:7 istud euenit post aliquot dies. Si aūt bersabee obseruasset vsqꝫ ad tps illud:iam dō dubitaret an cōcepisset de illo qz poterat ꝓcipere tpe medio de alio 7 nō curaret remedium apponere.¶Dōm ꝯ ꝙ bersabee poterat cognoscere se ꝓcepisse per aliqō signū qō eueniret post vnuz vel duos dies:vtpote per fluxū menstruoz.s.inceperāt mē strua fluere ipsi bersabee 7 sequenti die fluere debebāt ꝑz ꝓsuetudinē suā 7 ilico cessauerunt: poterat certissime itel ligere se esse ꝑgnantē.vel poterat esse ꝙ nōdū hēret bersabee mēstrua:sed deberēt ei euenire post quatuor vel gnque dies vbi erat terminus mēstruoz:7 qz non euenerunt cognouit se ꝓcepisse.Et istud est verissime signū ꝑ qō ipsa cognouit.nā in lra tangitur cum dr.statimqꝫ sanctificata ē ab īmunditia sua.i.statim post coitū cessauerunt menstrua q̄ prius erant:vel statim cessauerunt aduenire mēstrua que nondū erant:sed aduentura erant post p quatuor vel gnqꝫ dies:7 impedita sunt per ꝓceptum:7 sic transiuit modicū tps vsquequo ista misit bersabee ad dicendum regi.

Rñsio scōa

¶Quere vlterius cū bersabee cognouerit se īmediate cōcepisse:cur nō nūciauit illud regi anteqꝫ recederet de domo eius.¶Rñdendū ꝙ hoc fecit pp duo. ꝑ qz non plene cognouit se ꝓcepisse anteqꝫ recederet de domo regis.naz ilico vt cognita est misit illā rex de domo sua:cū dicat hic ꝙ reuersa fuit in domū suam.Jn hoc aūt paruo tpe nō potuit cognoscere an esset ꝑgnans per menstrua:qz aut menstrua euenerant sibi illa die 7 euentura erant per aliquot dies ꝓtinuos.aut nondū euenerant:sed post modicū sperabant in termino suo.Si dicat scōm:manifestū est ꝙ nō poterat aliqd cognosci quousqz eueniret ille terminus 7 nō acciderent mēstrua.Si aūt dicatur primū.ēt nō stat:qz dato ꝙ eodē die mēstrua euenire debebāt:eo ꝙ forte ꝓcedēti die euenerāt 7 expleto coitu nō erat fluxus mēstrualis: nō erat sufficiens signū ad cognoscendū se ꝓcepisse:qz poterāt illa die mēstrua tardius q̄ alijs diebus aduenire:iō quousqz trāsiret dies non poterat plene certificari:immediate tñ vt cognita est redut in domū suā.ꝯ nō poterat cognoscere an ꝓcepisset antequam rediret de domo regis.

Qō.11.

bersabee nūciauit regi se ꝑgnātē eē anteqꝫ recederet de domo ꝙ pter duo

Primo

¶Scōm erat:qz dato ꝙ bersabee cognosceret se ꝓcepisse aliquo mō non expediebat ꝙ diceret illud dō:qz nō eēt verisīke ꝙ ita cito cognoscere potuisset:iō non crederet ei dō:ſz putaret ꝙ iō hoc fingebat:vt dato ꝙ postea ab alio ꝓciperet putaret filius regis:7 ipsa liberaretur ab adulterio.tacuit ergo quousqz iret in domuz suā:7 inde post paucos dies misit hoc ad dōm dō.¶Sciendū aūt ꝙ historia sco.refert Epiphanium dicere ꝙcum dō misisset ad vocādum bersabee vt eā cognosceret:nathan ꝓpheta agnouit hoc in spū 7 festinabat ad dō vt ꝓhiberet antea q̄ veniret mulier 7 impediuit eum belial:nā in via inuēit boez occisuz nudū iacentē 7 mox fecit ibi:eadē nocte rex implenit peccatū:7 luxit nathan.¶(Misit aūt dō.) Hic ponitur scōm huius.c.s.facti celatio.nā dō conatus est istud adulterium occultare.7 dr(Misit dō ad ioab.) Erat aūt ioab ꝓceps belli sub cuius manu erat vrias 7 sine illius licentia nō auderet venire de bello:iō scripsit dō ad ioab.(Mitte ad me vriam cetheum.) Non scripsit dō ad qd deberet eū mittere:ne istō cognosceret ioab.(Misitqꝫ ioab vriā ad dō.) putauit enim ioab ꝙ aliqō negotiuz esset in quo ꝓsentia vrie esset necessaria regi.(Et venit vrias ad dō.) Etiam vrias nesciebat ad qd veniret sed solum volebat obedire ꝓcepto dauid 7 ioab.

Secundo

¶Quare dō fecit vriam ad se vocari. Qō.XII.

Qō.12.

Queretur ad qd dō fecit vocari vriam. ¶Rñdendū ꝙ cuz dō cognouit bersabee si illa non concepisset:dō nō vocasset vriam:qz nihil periculi erat:cum tñ cognouit ꝓcepisse bersabee:7 illa lapidāda erat si cognosceretur adulteriū eius:voluit celare mittens ꝓ vria vt ille veniens in hierlm iret in domū suam: 7 cognosceret vxorē:postea aūt putaret ꝙ fetus inde genitus esset suus 7 liberaretur bersabee a morte.7 ipse liberaretur ab infamia magna.naz si rediret vrias de bello 7 reperiret vxorem ꝑguantem:necesse erat ꝙ dō pmitteret eā lapidari ꝑm legem:vel defenderet eam tanqꝫ a se cognitam.Primū aūt erat sibi dolor intolerabilis:qz ipse solus erat cā vt piret bersabee. Scōz ꝛo erat sibi dedecus grauissimū.potissime:qz dato ꝙ ipse permitteret perire bersabee:ipsa infamasset eum tanqꝫ iniustum vir 7 ingratū qui eam ad adulteriū cōpulerat:nunc vero indigna eā morte occidebat.7 sic non poterat dauid euadere infamiā. iō visum est sibi necessarium ꝙ vocaret vriam nihil aliud expediturus cum eo.vt tñ non daretur locus suspicādi aliqd vrie quesuit ab eo qdā generalia.s.de statu belli.(Quesuitqꝫ dauid q̄recte ageret ioab).i.an bñ se hēret in regendo pplm 7 disponendo bella ꝯ hostes:ita ꝙ nihil per

A

Rñsio

imprudentiā

impzudentiam vel imperitiã suam inausum ⁊ indispositum relinquereꝝ. (Et ppls) .i. an recte ageret ppls.ſ. obediendo ioab in oĩbus tanq̃ ducĩ: ⁊ an ꝓstãter pugnaret vel fozmidaret hostes. (Et qũo admĩstrareꝝ bellũ) .i. quis esset euentus belli. ſ. an hinc vel inde ꝓspere ageret. ⁊ qui hactenus in bello supiozes steriſſent. Jsta qõ differt a ꝓcedẽtibus: qz dato ꝙ dux belli ⁊ milites sui bene se hũt: interdum accidit eos inferiozes eẽ: sic dixit dõ infra: varius est euẽtꝰ belli: ⁊ nũc hũc ⁊ nũc illũ ꝓsumit gladiꝰ. iõ qsuit ꝺ oĩ bꝰ tanq̃ de distictis. Jn hebzeo hẽtur (Quesuit ꝓpace io ab ⁊ pace plebis ⁊ pace belli.) Sed ad idez redit qõ lra nr̃a: illa tñ dixit ꝓgruẽtius. nã impossibile est queri de pace belli: qz bellũ non bz pacẽ: sz itelligit de pace belli. i. statu belli. (Et dixit dõ ad vriã: vade in domũ tuã.) Jsta erat cõclusio dõ. ſ. vt iret in domũ ⁊ cognosceret vxozẽ ⁊ plẽ postea nataz putaret esse suã. ex hoc aũt pz ꝙ pauci dies trã sierãt a tpe ꝙcubitus: aliogn dato ꝙ veniſſet vrias ⁊ cognouiſſet vxozẽ ⁊ nasceretur ples: sciret plez nataz non eẽ suã: nunc aũt intercidẽtibus paucis diebus non attẽderet ad hoc vrias. (Et laua pedes tuos.) Ueniebat eniz de itinere ⁊ volebat ꝙ refrigeraretur. ¶Queret aliqs quare dõ dixit vrie ꝙ lauaret pedes suos. ¶Rñdendũ ꝙ hoc fecit pp duo. Primo ppter ꝙsuetudinẽ terre: terra. n. chanaan in qua erat dõ est nimis calida: qz est in tertio climate. iõ hoies vtunt frequẽter lotionibus corporis ⁊ vnctõibus: vñ venientibus de itinere p̃mũ obsequm qõ impẽdebat erat ꝙ lauarẽtur pedes eoz. sic dixit Xp̃s Luc. 7. ſ. in traui domũ tuã: aquã pedibus meis nõ dediſti. Xp̃s tñ nõ locutus fuiſſet de ea sic: niſi ꝙsuetũ esset ꝙ pedes oĩum hospitũ lauarẽt. ⁊ ista ẽt fuit vna cã quare Xp̃s in signũ humilitatis lauerit pedes discipulozum. nã si nullo modo in terra illa esset assuetũ ꝙ lauarent pedes ⁊ esset vile: xp̃s nõ lauiſſet illos discipulis: qz ad hoc ꝙ aliquod opus sit humilitatis: nõ solũ regritur ꝙ sit opus infimũ: sed ẽt ꝙ sit vtile illis gbus fit. ⁊ sic ꝙsueuerant alij lauare pedes sicut xp̃s nũc lauit discipulis. ¶Scõo fecit hoc dõ ad icitandũ vriam ad coeundũ cuz vxoze: qz lotio pedũ est q̃dam delectatio in tactu: ⁊ per experientiã vnius delectationis: mouet hõ ad experiendũ aliam. ob hoc ẽt dõ miſit ad vriã de cibo regio: qz ille erat delicatus: vt ꝑ hoc inciteret ad desiderium libidinis. volebat ẽt dõ oñdere seval de fauozabilẽ vrie vt moueret eũ ad gaudium: ⁊ ipm gaudium incitaret eũ in libidinẽ. nã tristitia cozdis oẽm libidinem excludit. (Egressus est vrias de domo regis.) nõ est intelligendũ ꝙ totaliꝫ recesserit de domo regis: sed solũ recessit de loco illo in quo locutus fuerat cũ rege. nã non descendit in domũ suam: sed mansit ad portas palatij regis. (Secutusq̃ est eum cibus regius) .i. miſit dõ de cibo suo post vriaz. putauit. n. vrias ꝙ hoc faceret rex qz veniebat de itinere ⁊ volebat eũ mulcere. ille aũt agebat: vt delectatione cibozum incitareꝝ ad libidinẽ ⁊ descenderet in domuz suã. (Dormiuit aũt vrias ante portã domus regie cuz alijs seruis dñi sui.) Quanq̃. n. miſisset rex de cibo suo ad vriã noluit descendere in domũ ad comedendũ de eo cum vxore sua: sz cũ alijs socijs suiz comedit i domo regis. Jn nocte quoq̃ dormiuit ante portas domus regis cuz alijs seruis dõ: qz solitum erat per noctẽ manere custodes apud portam regis. (Et non descendit ad domũ suam) .ſ. non iuit illuc ad comedẽdum vel ad dormiẽdũ. (Nũciatũq̃ est dõ a dicẽtibus: non iuit vrias ad domũ suam) .i. sequenti die nunciatũ est dõ a gbuscunq̃ de vria ꝙ nõ iuiſſet ad domũ. dz aũt ꝙ nunciatũ est: eo ꝙ dõ nõ q̃rente dictũ est ei istud. nam cũ vrias nouiter veniſſet de bello ⁊ serui dõ vidiſſent ꝙ nimis honozasset eum mittendo illi de cibo suo: fiebat cõis sermo de eo. ⁊ inter alia relatum est ꝙ non iuiſſet in domum suã. ⁊ dz ꝙ nunciatum est dõ a dicentibus. i. a cõiter loquentibus. iste modus loquendi est in scriptura qñ aliqua noua referunt ab aliquo qui non fuit destinatus ad hoc ꝙ ille referret: sed accidit ꝙ ille diceret. Simile hẽtur ꝑce. lib. c. 19. ſ. nunciatuz est saul a dicentibus: ecce dõ est in aioth in ramatha. i. a gbusdam qui a casu venerãt de loco illo ⁊ nõ erãt nũcij ad hoc miſſi nũciata sunt hec. (Et ait dauid ad vriã: nunqd non de via veniſti quare non descẽdiſti in domum tuã) .q.d. satis admiroz sup te: nam si tu mansiſſes ꝓtinue in ciuitate: ⁊ hac nocte non descẽdiſſes in domũ tuã vt maneres ad portã palatij: nõ erat admirandũ: sed veniſti de itinere ⁊ longo tpe mansiſti extra domũ tuã iõ mirandũ est qũo non descenderis ad videndũ vxozẽ tuã: ⁊ familiã. hoc aũt non dicebat dauid tanq̃ increpãs ꝙ nõ descendiſſet: sed tanq̃ incitans vt eadem die descenderet. vrias ãt putabat ꝙ rex diceret ei istud qz nimis diligebat eũ. (Et ait vrias ad dauid.) hic incipit vrias allegare cãs quare non descenderit in domũ. ſ. qz archa dei ⁊ totus isra el dormiebat in castris sup faciem terre: iõ inhoneſtũ videbatur ꝙ ipse descenderet in domũ suam ⁊ vacaret delitijs. (Archa dei). ſ. manet i papilionibus. Jn hebzeo nõ hẽtur dei: sed solũ archa: posuit tñ lra nostra istud ad exponẽdũ: qz intelligitur de archa federis. (Jsrael ⁊ iuda habitãt in papilionibus) .i. ppls israel ⁊ iuda qui sunt in bello nõ dormiunt in lectis: nec hũt domos sed manẽt in papilionibus .i. in tentozijs. vocanꝫ aũt papiliones qz sunt facta q̃dam tẽtozia ad modũ quarundã auiculaz quevocanꝫ papiliones. nominãtur aũt hic israel ⁊ iuda ipsi bellatozes qui erãt cũ ioab ꝑ amõ: ⁊ erant de oĩbus tribubus israel. ibi. Juda tñ spãliter noiatur: eo ꝙ erat tribus excellentioz alijs. vnde in multis locis scripture ꝙsueuit ipsa per se distincte poni. sic pz infra vlt. c. vbi numerati de tribu iuda ponunt i vna summa ⁊ numerati de alijs tribubus ponunt simul in alia: ⁊ non solum fuit hoc tpe dauid qui nimis honozauit istam tribum: eo ꝙ erat de illa: sed ẽt tpe saulis qui erat de tribu beniamin. nã in bello qõ factum est ꝑ amonitas ꝑ saulem numerati fuerunt per se israelite: ⁊ per se viri iude ꝑce. li. c. xi. Jdẽ in bello facto ꝑ amalechitas viri iuda p se numerati sunt. eo. li. c. xv. (Et dñs meus ioab.) Uocat euz dñm qz erat ꝓnceps belli. ⁊ oẽs erant sub manu eius in castris. (Et serui dñi mei sup faciem terre manẽt) .i. oẽs isti. ſ. ioab iuda ⁊ israel ⁊ serui dñi mei manent sup faciem terre. i. non hũt lectos nec domos sed manẽt sup terrã. vocanꝫ aũt serui dñi mei. i. ſui dauid. ſ. illi qui erant spãliter familiares dauid ⁊ manebant in domo eius tpe pacis. populus aũt qui manebat diffusus per loca sua ⁊ non morabatur in domo dauid vocatur hic iuda ⁊ israel. (Et ego ingrediar domũ meaz) .q.d. nunqd licitum est ꝙ istis oĩbus manentibus sup faciem terre ego ingrediar domũ meam .ſ. ad quieſcẽdũ in ea. q.d. nõ volebat eniz vrias semp esse sicut in bello quousq̃ finiretur: vt nõ videretur ipse differre a manẽtibus in bello: vt non videretur veniſſe de bello ad quietem: sed ad laboꝛes. (Ut comedam ⁊ bibam ⁊ dormiã cuz vxoze mea.) quasi dicat iste sunt delitie quas experiri possuz in domo mea: sed absit vt tale quid ego ex periar dño meo ioab ⁊ omnibus cõsocijs meis amara in bello patientibus. (Per salutẽ tuã ⁊ per salutẽ aĩe tue ꝙ non faciã rem hanc) .i. non solũ non doleo ꝙ non descendaz in domũ meã: sed ẽt iuro ꝑ salutẽ tuã ⁊ salutẽ aĩe tue .i. ꝑ vitã tuã ꝙ nunq̃ hoc faciam. est. n. hic duplicatio fiue exmõ cõi loquẽdi introducta. naz salus dõ ⁊ salus aĩe siue idẽ sunt: cũ aia vocetur ipse hõ: vt ꝓz geñ. 46. ⁊ exo. ꝑ. ſ. septuaginta aĩe igresse sunt in egyptũ de femoze iacob. i. septuaginta viri. (Ait ẽ dõ ad vriã mane hic ẽt hodie) .i. nõ recedas hodie ad bellũ. (Et cras dimittã te) .i. craſ dabo tibi licẽtiã eundi illuc. dicebat aũt ista dõ qz videbat vriã nimis desiderantẽ redire ad bellũ: ⁊ cũ nollet vacare delectationibus descẽdendo in domũ suã: dõ quoq̃ nihil expediret cũ eo: videretur ei duz manere in ciuitate: iõ vt facilius tolleraret dixit ei dõ ꝙ sequẽti die daret ei licentiaz eundi ad bellũ. ¶Queret aliqs quare dauid voluit detinere vriã illa die: nã iam videbat eũ obstinatũ in ꝓposito cũ iuraſſet per salutẽ regis se non descensuz in domũ suã: q tñ infringebat iurm fcm̃ per salutẽ regis grauiter punie batur. iõ ẽt si multi insisterẽt iã non erat descẽsurus in domũ. ¶Rñdendũ ꝙ dõ desiderabat nimis ꝙ vrias descenderet i domũ pp supzadicta: iõ id qõ nõ poterat vno modo

Q̃. 13. A dõ dixit vrie ꝙ lauaret sibi pedes ꝓpter primo

Secundo

Q̃. 14. dauid fecit vriã vnadie morari pp desideriuz ꝙ hẽbat vt descẽderet in domum suam

conabatur facere alio modo. exhortādo aūt nō potuit vrie
psuadere: iō putauit ꝙ moueret eū inebriando illū: nā tūc
non recordaret iurī sui: ⁊ pre gaudio vini descenderet in
domū suam ⁊ moueret ⁊ incitaret ad copulā: qz vēter me
ro extuans cito dispumat in libidinē: sed nec sic potuit ver
sutia dō ꝑstantissimā ꝓbitatem vrie in ōrium distorquere.
† (Mansit vrias in hierlm die illa ⁊ altera). i. die illa qua
dictū ē sibi cur nō descēderat ī domū suā ⁊ altera die seq.
⁊ sic dō tenuit vriā vltra id qō dixerat. nā dixit mane hic
ēt hodie ⁊ cras dimittā te. vel pōt intelligi ꝙ isti soluz fue
runt duo dies. s. dies quo venit vrias: ⁊ dies quo inuitauit
eum rex: ⁊ tunc qñ dr mansit vrias in hierlm die illa ⁊ al
tera: accipit dies illa nō ꝓ ea in qua rex locutus est ei: sz
† de illa qua venit: ⁊ dies altera vocat: dies qua locutus est
ei rex. (Et vocauit eum dō vt comederet coꝝ se ⁊ bibe
ret.) Hunc fecit maiorez honorē rex vrie cū ꝓcedenti die.
nā fecit ꝙ comederet ante se. ⁊ ꝓcedenti die solū miserat
† ei cibos. (Et inebriauit eū). s. fecit ꝙ nimis comederet ⁊
biberet ⁊ inebriatus est. Noc āt ꝓcipue fuit qz dō fecit alt
Qō.15. gd appōi in vino: vt leuiter caperetur in eo. ¶Queret
A aliqs quare dō nō misit cibos hodie vrie sicut ꝓcedēti die.
Dō voluit ¶Rñdendū ꝙ intētio regis erat inebriare vriaz vt descē
vriā secum deret in domū suam ⁊ nō recordaret iurī facti. si aūt misi
comedēr vt set ei cibos: cū esset vrias vir tēperatus: sumpsisset cītū si
ipz inebria bi opus erat: ⁊ nō inebriatus fuisset: voluit ꝙ rex ꝙ come
ret. deret coꝝ se: vt ipse iuberet ei dari vinū quotiens vellet
quousqz videret eum inebriatū. ¶Jtē qz ista ebrietas cre
ditur ꝓcurata per aliqd appositum in vino sicut cōiter fie
ri solet: ⁊ sui dō apponebāt illud de mādato regis. Si aūt
vrias per se comedisset: nullus apposuisset ei hec vñ nō in
Dubitatio. ebriaretur. ¶Sed adhuc dicet cur nō mittebat ei dō cū
cibo poculū illud ꝓfectum quo inebriaretur ēt si comede
Rñsio ret seorsum. ¶Rñdendū ꝙ dō voluit cāre ebrietatem in
vria: sed non oīmodā. nā qui plene ebrius ē nullius rei re
cordatur: ⁊ sic vrias nō recordaretur se hēre vxorē vel do
mū. sic pz. 2. esdre. c. 4. cum dr de viribus vini. s. vinum se
ducit mentē regis ⁊ orphani: facit mentē vnaz serui ⁊ li
beri pauperis ⁊ diuitis: oēm mentē ꝙuertit in iocunditatē
⁊ securitatē: ⁊ non meminit oēm tristitiā ⁊ debitū: ⁊ oīa ꝑ
cordia facit honesta: ⁊ nō meminerunt regē nec magistra
tum: ⁊ non meminerunt cum biberint amicitiā nec frater
nitatem. qui ꝯ ꝓe ebrietate obliuiscitur se hēre fratrem ⁊
amicū ita obliuiscetur se hēre vxorem ⁊ domū. ⁊ si interdū
ebrij recordentur se hēre domū: tñ nesciunt iter quo illuc
eatur. sic ait Boetius de ꝓsola. lib. 3. ꝓsa. 2. Si igitur vri
as incidisset in talem ebrietatem: nesciisset redire in do
mū suam: ⁊ non ꝓsequeretur dō qō intendebat: qz ebrie
tas totalis nimis repugnat libidini. nā vt ait Ouidius. 3. li.
de arte amandi. Nimia ebrietas oēz libidinē excludit: eo
ꝙ iacent corda sepulta mero: sed opz vel nihil sumpsisse de
vino: vel solum illud qō sufficiat ad hilaritatem: ⁊ non ad
plenā ebrietatem. dō igitur cāuit in vria talem ebrietatem
vt letus esset ⁊ obliuisceretur tristitie ⁊ curaꝝ. ⁊ non talē
per quā oīno impotens esset: qz tunc nihil ageret ad inten
† tionem dō. (Qui egressus ꝙ vespere dormiuit in stratu suo)
. i. vrias egressus est in vespere de palatio regis. nā ipse nō
comedit cū rege in meridie: sed in vespere. s. ad noctez: qz
nihil ꝓficiebat ad intentionem dō inebriare vriam' in prā
dio meridiei: qz illa ebrietas solueretur ante noctē: ⁊ vri
† as sobrius factus nollet descendere in domū suā. (Cū ser
† us dñi sui). s. alij serui dō dormiebant ante portas palatij:
⁊ cū illis dormiuit vrias in stratu suo. (Et in domū suā non
descendit). i. ēt in ista scōa die non descēdit ad dormien
dū in domū suā: sed māsit ad portā palatij regis. ¶(Scīm
† est ꝙ mane ⁊ scripsit dō epkam ad ioab.) Istud est tertium
huius. c. in quo ponitur innocētis occisio. nā videns dō ꝙ
fallere nō posset vriam conuertit se ad iniquitatem. s. vt eū
morti traderet.

Qō.16. ¶Quar dō nō tenuit vriā ꝑ plures dies ī hierlz. Qō. XVI.

Queret aliqs quare dō nō tenuit vriam ꝑ plures dies in hierlm. nā cītū nūc nō descēdisset in hys duobus diebus: si ibi maiorī tpe fuisset: oportuisset ꝙ aliqñ descēderet in domū suā: ⁊ tunc hēret locū qō vo
lebat dō. ¶Rñdendū ꝙ hoc fecit qz despabat iā dō vriā posse flecti ab hac intētione: nā psuasionibus nō assensit: sz potius iurauit per salutē regis ꝙ nunqz hoc faceret: ebrie tas qz eū ab intentione nō puertit: iō putabat nullū super esse modū quo moueretur: ⁊ sic misit eum. Alia cā fuit ⁊ ꝑ cipua: qz voluit dō occultare rem istā: ita vt vrias putaret filiū quē vxor eius ꝓciperet suū esse: hoc tñ nō accideret si magno tpe vrias maneret in hierlz: qz tunc dilataretur ille partus ad tale tps in quo nullo mō parere posset de vi ro suo. Est. n. triplex terminus pariendi. s. ad nouē mēses ⁊ ad septē ⁊ ad plusqz nouē: ita ꝙ iste tres more differunt ta liter ꝙ non ꝓtingit anteriozari vel posteriozari. iō si mane ret aliqz tpe vrias in hierlz ptrāsirent iste more ⁊ seque retur ꝙ postea qñ femina pareret ⁊ fetus viueret ꝙ non erat viri sui. ꝑ hoc aūt infamaretur ipse dō ⁊ mozeret ber sabee: iō voluit ꝓius occidere vriā: cū aliqd istoꝝ ꝓtingeret cū iam necesse eēt illa ꝓtingere. (Misitqz ꝑ manū vrie). i. † ipsemet vrias tulit ad ioab epkam in qua cōtinebat mors eius: ⁊ qz fidelis erat lram nō aperuit vt videret an ꝓ se vel ꝯ se foret scribēs in epla. (Ponite vriā ex aduerso bel † li vbi fortissimū ꝓliuz est). i. scripsit dō in epka ad ioab ista verba. s. ꝙ poneret eū in loco vbi esset fortissimū bellū. i. i † loco piculoso vbi nō posset se defendere. (Et dereliqte eū † vt pcussus intereat). i. fugite vos ⁊ maneat ipse solus in lo † covt moriat. (Jgit cū ioab obsideret vrbē). s. vrbē rabba
q̄ erat vrbs regia filioꝝ amon: vt pz supza in lra. ⁊ seq. ca.
(Posuit vriā in loco vbi sciebat viros fortissimos eē.) Jā enim nouerat ioab ꝓditionē pugne amonitaꝝ ⁊ sciebat in qua pte essent viri fortes ⁊ in qua infirmi: iō obiecit vriaz illi pti vbi sciebat fortissimos amonitaꝝ esse. (Egressiqz vi ri de ciuitate bellabant aduersum ioab). i. accidit ꝙ conti nuato bello ꝓ multos dies exierūt amonite de ciuitate sua ⁊ pugnabāt ꝯ viros ioab. (Et ceciderunt de ꝓpko seruoꝝ dō). i. multi pierunt de seruis dō in bello illo cum vria: qz erāt aiosi ⁊ accesserūt circa muꝝ ⁊ inde occisi sunt.

¶An Joab peccauerit exequendo qō mandauit Dauid.
Questio. XVII.

Qō.17. **Queret** aliquis an ioab peccauit exequēdo id qō A
mādauit dō. ¶Rñdent hebrei dicentes ꝙ nō peccauit: ⁊ ad hoc dant rām ꝙ qñcunqz ꝓcipitur ali cui malū facere a ꝑsona ꝓuata ꝙ faciens peccat ⁊ nō in bens: si aūt rex alicui iubeat male facere: nō peccat faciēs sz ipse rex. sic āt fuit de ioab: qz rex precepit ei istud malū. Impugn a tio
¶Jsta tñ rām ꝑ vtraqz pte est falsa. de prima pz: qz qñcūqz alteri qs iubet malū facere: ēt si sit ꝑsona ꝓuata peccat: ⁊ ꝛō est: qz ille q sic iubet saltē hz intentionē malā: qz malum vult: ⁊ istud sufficit ad hoc ꝙ peccet. ¶Jtē qz iubēdo ma lū solicitat alterꝝ ad peccandū: sed q hmōi est peccat: iō ēt ꝑm leges humanas iste iubēs punief. ¶Scōa ꝑs est etiā falsa: nā dato ꝙ rex aliqd iubeat: si manifeste est iniquum: nullus tenef ei obedire: vt si iuberet colere idola vel de serere legē dei: certū est. n. ꝙ nō erat sibi obediendū: imo ipse deberet occidi si ad talia solicitaret ppām. Deute. 13. ⁊ nō solū est hoc ꝑm legē dei: sed ēt ꝑm traditionē sapiētū. nā Ari. ethicoꝝ li. 3. dicit ꝙ ad q̄dā āt fortassis nō est cogi: sed magis mori patientē duriſſima. i. cītū dñi ⁊ potētes in seculo velint cogere boiez ad q̄dā que mala sunt nullo mō dz ꝓsentire: sed potius mori per tormēta duriſſima. ¶De Rñsio anc.
ioab ꝯ dām est ꝙ si ipse cognoscebat cām ꝓ qua dō vo lebat occidere vriā ⁊ ꝙ ille esset innocēs nō debebat ere qui mādatū dō: sed potius q̄cūqz mala pati. ¶Satis tñ di ci pōt ꝙ ioab nō cognouit hoc. naz ex epka ista ⁊ ex priori nō appet ꝙ ioab cognouerit aliqd istoꝝ: qz dō nihil sibi scri pſit: ⁊ est satis verisimile cū dō vellet delictū suū occultari ob bus. putaret ꝯ ioab ꝙ vrias offenderat dō in aliquo pp qō iubebat eū dō occidi: ⁊ qz nō ꝓstabat ei de cā illa: poterat occidere illū. sic. n. dicimus de sñia supioꝝ ꝙ qñ ꝓstat eam esse iustā debēt inferiores eā exeq̄ sine ambiguitate. cū ve roꝝ ꝓstat eē iniustā: nullatenus debēt exeq̄: sed magis mori

patientes

patientes duriſſima. ſi aũt eſt dubia: tunc pp reuerentiã ſuperioꝝ debent inferiores exequi illoꝝ: 7 qz ioab dubitabat de mãdato dñi an iuſtũ eſſet vel iniquũ: potuit licite illud cõplere: 7 ſic ẽ ꝑtum ad hoc non peccauit ioab.

Qõ.18. ¶An dñs peccauit occiõ. vriã 7 ĩ mõ occidẽdi. Qõ. XVIII.

a **Queretur** vlterius an dauid peccauit in modo quo iuſſit occidi vriã. nam q̃ ſimplr peccauerit qz iuſſit illũ occidi nõ eſt dubiũ: ſed an peccauerit qz iuſſit q̃ poneret in loco vbi erant fortiſſimi hoſtes 7 dimitteretur ſolus vt moreretur eſt dubium an peccaret. ¶Rñdendũ q̃ dato q̃ vrias meruiſſet mortẽ: tñ dauid iubẽdo ei iſtigit talẽ mortẽ peccabat. ¶Primo qz mors vnius erat mors multoꝝ. non.n. ꝓtingeret vnũ ſic mori gn plures ſimul morerẽtur. ſic.n. factũ eſt: nã moriente vria: dr̃ q̃ mortui ſunt multi de ꝓuis dñi. ¶Scõ peccauit qz dedit audaciã hoſtibus pugnandi ꝯ iſrael. nã q̃ iſraelite fugerẽt erat oſtendere ſe timere: 7 ſic pugnarẽt itez 7 itez ꝯ illos amonite ꝓſidenter: 7 ſic dure lederent eos: qõ nõ fieret ſi nunq̃ iſraelite fugiſſent a facie amon. fuit ꝯ in hoc magnũ pctũ dñi: qz volens occidere eum plurimos occidit.

Qõ.19. ¶Queret vlterius an ioab peccauit exequẽdo mortẽ vrie eo mõ quo iuſſit dñs. ¶Rñdendũ vr̃ q̃ ioab non executus

a fuerit modũ illuz: qz dñs iuſſerat q̃ relinqueret vrias ſolus 7 moreret. Joab tñ nõ fecit ſic: ſed dr̃ q̃ ipe acceſſit ad murum pſequens amonitas 7 deſup iacta ſunt tela: 7 mortuꝰ

Joab peccaſſet ſi executus fuiſſz modũ dñi in occidẽdo vriam. eſt vrias. ¶Dñm tñ eſt q̃ ſi ioab executus fuiſſet modum impoſitũ a dño peccaſſet: qz nõ ſolum ſic occidebat vriã ſed ẽt alios: 7 faciebat iſraelitas inferiores amonitis: 7 iõ nullo modo debebat aſſentire huic mãdato. Ira tñ nõ vr̃ velle q̃ ioab habuerit iſtum modum. ¶Sed adhuc dicendum q̃ in illo mõ quẽtenuit peccauit: qz ioab voluit q̃ moreret vrias accedẽdo ad muꝝ ciuitatis: 7 tñ nõ debebat ipſe ſolus accedere. iõ erat cã mortis alioꝝ qũocunq̃ expo

Joſephus. neret vriam morti. ¶Adhuc tñ Joſephus tenet. 7. antigratum q̃ ioab tenuerit modũ iuſſuz a dño dicens: hebreis igitur ad ciuitatẽ accedentibus: amonite metuẽtes ne illo loco vbi vrias erat ꝓſtituꝰ venientes inimici muros aſcenderent: eligentes fortiſſimos viros 7 repente portas aperientes: magno curſu 7 impetu inimicos aggreſſi ſunt. qõ dũ vidiſſent oẽs q̃ cum vria erãt: ſicut ꝓdixerat eis ioab receſſere poſt tergũ: vrias aũt dũ ꝓfunderet fugere aciemq̃ deſerere: ſuſtinuit hoſtes 7 eoꝝ impetũ ſua vinacitate ſuſcipiens peremit gdẽ non paucos: circumdatus aũt 7 captus in medio interijt: cuz quo gdam alij de ſocijs ſunt extincti. Joab tñ qñ miſit ad nunciandũ dño de morte vrie 7 alioꝝ palliauit factũ aliqualr: 7 non exꝑſſit qũo iuſſerat q̃ derelinquerent vriã in bello: ne hoc nuncius cognoſceret: nec ẽt voluit iſtud manifeſtũ eſſe in caſtris: ſed cũ paucis illud

† tractauit ioab: aliogn fuiſſet ſcandalũ grauiſſimũ. ¶(Miſit itaq̃ ioab 7 nũciauit dño oĩa verba ꝓly.) Jſta miſit ioab ad nunciandũ dño vt cognoſceret de morte vrie: 7 non miſit ei per epłam ſed per nunciuz: eo q̃ nolebat ioab aligd tam ſecretũ referre q̃ non liceret cuicunq̃ illud audire.

† † (Et ꝓcepit nuncio dicens.) Hic erudiuit nũciũ in narratione vt ſciret placare dñm. (Cumq̃ cõpleueris vniuerſos ſermones belli ad regẽ). i. qñ totaliter ei enarraueris ſtatuz

† belli. ſ. qũo amonite ꝓualuerunt ꝯ nos. (Si eũ videris indignari). i. ſivideris q̃ iraſcit ꝓ hoc qõ fecim⁹. Jn hebreo

† hẽtur (Si creuerit furoz eius). i. ſi nimis iraſcitur pp ea

† que fecimus. ſ. qz nos habuimus incaute accedẽdo ad murum. Et dixerit quare acceſſiſtis ad muꝝ vt ꝓliaremini.) Hoc enĩ ꝓſupponit q̃ iſraelite pſecuti ſunt amonitas vſq̃ ad muꝝ ciuitatis 7 inde miſſa ſunt tela multa que occiderunt multos de ſeruis dñi. accedere aũt ad muꝝ erat imperitia bellica: ideo dñs veriſimiliter redargueret ioab de ĩ.

† (An ignorabatis q̃ multa deſup tela mittãt ex muro). q. d. incauti fuiſtis accedẽdo ad muros: qz ꝓcognoſcere debuiſſetis q̃ de muris mittant tela multa: ideo ibi eſt periculoſa pugna. Jn hebreo hẽtur (An ignorabatis q̃ mittũtur de muris.) 7 non hẽtur gd mittatur. ſ. telum vel aliquid aliud. Ira autez noſtra poſuit tela: qz nihil eſt qõ de muris mitti poſſit ad ꝓpinquos niſi tela 7 lapides. (Quis † percuſſit abimelech filium hierobaal.) Hic cõfirmat increpationem per exemplũ hiſtoriaꝝ. ſ. q̃ iam mortui fuerunt B aliqui qz incaute pugnauerunt apud muros: ſic fuit abimelech filius hierobaal. iſte eſt filius gedeonis q̃ fuit iudex iſrael per tres annos 7 vnctus eſt in regem: vt pz iudi. 9. 7 vocat pater eius hierobaal. i. gedeon. nã nomẽ ſuũ ꝓpriũ eſt gedeõ. fuit aũt poſtea vocatus hierobaal ab euẽtu. i. ab opere qõ egit. nam ipſe deſtruxit arãbaal: vt pz Jud. 6. iõ dr̃ ibi q̃ vocatus ẽ hierobaal. naz iterꝑtatur hierobaal. i. reſiſtens baal. nã pater gedeonis dixit q̃ ſi erat aligs hoſtis baal vendicaret ſe de illo baal. Judi. 6. Jn hebreo hr̃ hic (Jerubeſeth.) vbi nos dicimus hierobaal. 7 idem ſignat. nã hierobaal iterꝑtatur reſiſtens baal. ſ. idolo baal. Jerubeſeth interpretatur repugnans verecundie vel confuſioni: qz boſeth interꝑtatur confuſio: 7 ipſa idola vocant confuſio: qz adducunt cultores ſuos in ꝓfuſionem. ſimile autem eſt in alio noie viri: nam hiſboſeth 7 hiſbaal ſunt idẽ nomen. qõ pz: qz filius ſaulis qui vocatur hiſboſeth. ſupra 2. 7. 3. vocatur hiſbaal ꝑparalip. ĝ. 7 hoc qz hiſboſeth interpretatur vir confuſionis: hiſbaal interpretatur vir baal: vel vir idoli: qõ eſt idem q̃ confuſio. Jittera tñ noſtra non poſuit hic hierubeſeth: ſz hierobaal: eo q̃ hierubeſeth nõ † eſt vſitatum apud latinos. (Nonne mulier miſit ſup eum fragmentũ molle de muro). q. d. mulier iecit ſup eũ fragmentum molle: 7 illa interfecit eum ẽ ẽ eſſet mulier. ergo a fortiori viri bellatores poterãt de muro vos pcutere. (Et interfecit eum in thebes.) Eſt enim thebes q̃dam † ciuitas in terra iſrael de qua erat helias qui vocatur thesbites. de morte huius abimelech 7 principatu eius pz iudic. 9. (Quare iuxta murum acceſſiſtis.) Jſta eſt † concluſio dñi. ſ. quare acceſſiſtis ad muꝝ. q. d. notum erat q̃ male faciebatis. Sciendũ autem q̃ ioab allegauit iſtud exemplum nuncio eunti ad dñm: non qdem q̃ ſciret dauid relatuꝝ iſtud exemplum. ſed ponebat illud ꝓpter formã. ſ. q̃ ſiue dauid illud ſiue aliud referret exemplũ: haberet nuncius quid reſponderet. (Dices ẽt ſeruus tuus vrias etheus occubuit). i. non ſolum dñe mi rex occubuerunt multi de ſeruis tuis: ſed ẽt inter illos occubuit vrias etheus. iſtud referebat nuncius ad placandũ dñm: qz cũ ipſe iuſſiſſet occidi vriam etheũ: letaret qñ audiret eum mortuũ: vel ſaltem non triſtaretur tñ ſicut prius de morte alioꝝ.

¶Quare Joab narrare voluit in fine belli mortem vrie. Qõ.20

Queſtio. XX.

Queret aligs quare Joab fecit q̃ narraretur in fine de morte vrie. ¶Rñdẽduz q̃ volebat a

ioab enarrare dauid totũ euentum belli: 7 qz ille triſtaretur ꝓpter malum regimen 7 imprudentiam bellicã: voluit q̃ ſubiungeretur ei de morte vrie per quã gauderet. Et eſt ſenſus ẽt vrias etheus ſeruus tuus mortuus eſt. i. cognoſce qũo acciderit iſta mala vel ex qua cã: qz vrias mortuus eſt. q. d. nõ perierunt alij bellatores imperitia mea. ſ. q̃ ego neſcirem an bonum eſſet pugnare ꝓpe muruz ſed perierunt vt periret cum eis vrias. ad hoc aũt q̃ ille periret oportebat poni exercitum in aliquo periculo: qz alias fieri non poterat: 7 ſic perierunt multi. ¶Ecce enim quãtum fuit prudens 7 artificioſus ioab in enarrando. nã per id qõ nihil videbatur attinere dedit cãm maxime excuſatiuam huius mali. nã ad excuſandum mortẽ incautã multoꝝ 7 imperitiam belli non erat conueniens ſermo: vrias ẽt ſeruus tuus occubuit: ſed magis ꝓuocare debebat ad iram. Hic tñ fuit excuſatiua nimis: 7 hoc ꝓpter ea que ꝓceſſerant per epiſtolã inter dñm 7 ioab. prudẽtia etiã ioab in verbis apparet ex conſilio 7 verbis datis mulieri themiti ad reuocationez abſalonis regem: vt patet infra. 14. ¶Sed dicetur cur ioab non poſuit iſta verba. ſ. vrias oc- Dubitatio.
cubuit in principio narrationis nuncij vt minus triſtaretur dñs de ſequentibus. ¶Rñdendum q̃ hoc factum eſt ad tollendam ſuſpitionẽ. poterat aũt ſuſpitio eſſe ꝯ dauid 7 ionathan in duobus ſi iſta verba narrarentur a prin°. ¶Primum erat qz exprimere mortez illius ante oĩa videbatur Rñſio

signare q̄ nunciabatur illa dauid tanq̄ aligd sibi letum. ⁊ per hoc suspitio esset q̄ dauid fuerat auctor mortis eius. Scōm erat: qz cum dauid desiderasset nimis mortez vrie si enunciaretur sibi a principio forte non posset dauid se: continere: ⁊ ostenderet aliquam letitiam: que esset suspitio dura ꝑ eum q̄ iussisset eum occidi. cum aūt istud poneretur in extremo: cuz iam dō tristatus esset de morte aliorum: non posset oñdere letitiam in hoc: ideo non esset suspitio: sed solum poterat esse excusatio ad finē ad quē posuit ioab. (Abyt ergo nūcius ⁊ venit). s. in hierlz vbi erat dō. iste nuncius venit sine lr̄a vt magis tolleretur suspitio cum per nunciuz oia narrarent: alioquin si misisset lr̄as ioab per nuncium ad dō: frustra fuisset nūcium instruere qd deberet dicere qñ iraſceretur rex: qz per lr̄am cognosceret oia. (Et narrauit dō oia que ꝓceperat ei ioab). s. narrauit totum euentum belli sicut supra ioab dixerat. (Et dixit nuncius ad dō: ꝓualuerunt aduersum nos viri). i. amonite ꝓualuerunt ꝑ nos. istud ponitur hic per anticipationē: qz prius fecerunt amonite: ea que hr̄ infra q̄ ꝓualuerint ꝑ israelitas: vel aliter pōt dici q̄ ꝓualuerunt. i. confortati sunt. s. qz ante hoc non audebāt amonite exire de vrbe: nunc aūt confortati sunt ⁊ exierunt: ⁊ istud erat ꝓualere. (Egressi sunt ad nos in agro). i. non pugnauerūt de vrbe sicut consueuerant: sed egressi sunt in agrum tanq̄ confortati super nos. (Nos aūt facto impetu ꝑsecuti eos sumus vsq̄ ad portam ciuitatis). i. qz vidimus q̄ egrediebantur in agrum: qō facere non consueuerant: magno impetu iuimus in eos ne daretur eis occasio audēdi facere maiora: ⁊ accessimus vsq̄ ad portas vrbis sue. (Et direxerūt iacula sagittarij ad seruos tuos ex muro desuper). i. tunc quā do accessimus ad portam ciuitatis magno impetu: erant super murum parati sagittarij: ⁊ illi direxerunt multas sagittas ꝑ nos. Ex quo apparet q̄ factum fuit per industriaz amonitaz. s. q̄ ipsi exierunt de vrbe vt reducerēt hebreos apud vrbem ⁊ ꝓcuterent eos de muro. In hebreo habet (Jecerunt iacientes.) ⁊ nō ponuntur iacula nec sagittarij. littera autem nostra suppleuit illud. (Mortuiq̄ sunt de seruis regis). i. perierunt aliqui de seruis tuis. isti fuerunt illi viri quibus non dictū fuerat vt fugerent ⁊ derelinquerent vriam: ideo noluerunt fugere ⁊ perierunt cum eo. (Quin ⁊ seruus tuus vrias etheus mortuus est). i. ēt perut cum illis vrias etheus vnus de seruis tuis. ¶Queret aliquis qūo iste nuncius non tenuit ordinez quem ei dederat ioab. s. q̄ cum videret iraſci dō diceret ei vrias seruus tuus mortuus est. ¶Rñdendum est q̄ nuncius iste tenuit ordinem in narrando quem dedit ei ioab: cum tñ peruenire ad finem narrationis non videbat iraſci dō vt placaret eum per verba ista: ideo retulit hec ordine continuato eū alys. ¶Aliter pōt dici q̄ nuncius tenuit modum positum a ioab. ⁊ dō indignatus est de morte incauta viroz: ⁊ nuncius dixit ei ad finem de morte vrie. lr̄a tñ non tenuit hic istum ordinem in narrando: eo q̄ iam semel euz tenuerat, sic enim fit in alys locis scripture: q̄ qñ aligd pluries narratur: nō semper eodem modo narrat. ¶(Et dixit dō ad nuncium hec dices ioab.) Hic ponitur confortatio dō ad ioab. putauit enim dauid q̄ ioab debilitaretur corde ꝓpter aduersitatem que euenerat: ideo misit ad confortandū eū: dicens q̄ non infirmaretur ꝓpter istam aduersitatem: sed fortiter pugnaret. (Non te frangat res ista). i. non frangat cor tuum ista aduersitas. dr̄ autem frangi cor qñ cessat animositas viri. s. qz prius confidebat se posse vincere ⁊ ponebat se fortissimis. postea aūt aduenientibus aliquibus aduersis: incipit desperare: putans q̄ nunq̄ poterit obtinere qō obstat. ⁊ ob hoc cessat se fortiter opponer: ⁊ qñ ista eueniunt alicui: non est dispositus ad bellum: sed faciliter a quocunq̄ superabitur. In hebreo habetur (Non displiceat in oculis tuis verbum istud.) ⁊ ad idem redit. s. non mouearis ad magnam tristitiam ꝓpter verbum istud. i. ꝓpter istam rez que tibi accidit: sed ꝓpriozis est littera nostra: qz non est sensus q̄ non deberet istud malum displicere ioab; sed q̄ non terreretur ꝓpter illud itavt debiliter pugnaret. (Varius enim euentus est prelij). i. non terreaꝛis ꝓpter istud qō tibi accidit: nec putes te semper vincendum qz nunc victus es: qz nō semp fortes superant nec infirmi superantur: sed varius est euentus belli: iō qui semel victus est non desperet se posse esse victorē. (Et nunc hunc ⁊ nunc illum consumit gladius). i. aliqñ moziuntur boies ex vna parte ⁊ aliqñ ex alia. In hebreo hr̄ (Jstū sicut istuz deuorat gladius.) qō idez est. s. aliqñ deuorat istud ⁊ aliqñ deuorat aliū. (Cōforta bellatores tuos aduersus vrbē: vt destruas eam). i. ppistārē non cessēs pugnare: sed ꝓforta bellatores tuos. i. totum ppl̄m qui tecum est: vt ipsi ēt non deficiant aio: sed pugnent fortiter aduersus vrbem vt destruas eam. (Et exhortare eos). i. exhortare illos vt ꝓfortē tur ⁊ non teneantur ꝓpter rem istaz. In hebreo habetur (Et consorta eū.) hebrei aūt dicūt q̄ ista sunt verba dō ad nuncium ⁊ non ad ioab. Et est sensus q̄ nuncius confortaret eum. i. ioab ex parte regis dicendo ꝓdicta ⁊ ēt ex parte sua. sed lr̄a nostra melior est. Hebrea tñ ponit singulare ꝓ plurali. sic ꝑ iosue. 2. vbi lr̄a nostra dicit (Tollensq̄ mulier viros abscondit eos.) ⁊ in hebreo hētur (Tollens mulier viros absondit eum.) ita debuisset hic dicere confortа eos ⁊ dixit: cōforta eū. (Audiuit aūt vxor vrie q̄ mortuus esset vrias vir suus.) Qz ille nūcius qui venit ad regē nunciauerat de olbus qui mortui erāt: ex hoc aūt apparet ꝑ hebreos q̄ non dederat vrias vxori sue libellum repudij qñ iuit ad bellum: alioquin non diceretur nunc ipsa vxor vrie. (Et plāxit eum). s. faciendo exequias honorabiles sicut fieri solebant alys viris nobilibus. (Transactoq̄ luctu misit dō ⁊ intoduxit eam in domū suam). i. finito tpe luctus: dō misit ꝓ ea in domū suam ⁊ duxit illam in domū suam ⁊ facta est vxor eius. tpe enim ꝓterito non poterat dō ducere bersabee ad domū suam: eo q̄ erat vxor vrie dum ipse viuebat. postq̄ aūt mortuus est: ⁊ ipsa soluta fuit a lege viri ⁊ potuit eam accipere dō in vxorez. Intelligēdū autē de luctu sup vriam q̄ nō fuit luctus magni tpis. s. vnius anni: sicut leges humane determinauerūt: sed paucis diebus durabat. s. septem diebus vel parum vltra ꝑm consuetudinez hebraicā: vt ꝑ ecclesia. 22. s. luctus mortui septē dies: fatui aūt ⁊ impij oēs dies vite sue. permisit aūt dō ad honestatem q̄ bersabee finiret planctuz sup viz: ne si immediate transiret ad domū regis inexpleto planctu: videret q̄ eam prius fornicarie cognouisset: iō q̄ non posset nunc se ꝓtinere quin immediate duxisset eam in domū. expectauit ꝑ aliquot dies vsq̄ ad finitum planctū. Qz aūt iste planctus nō duraret per annū sicut est per leges humanas apparet: qz bersabee postq̄ venit in domū dō ꝓperit parvulum: ⁊ tñ ipsa ꝓceperat ante mortem viri sui: vt ꝑ supra in lr̄a. ergo non fuit vnus annus in luctu. ¶Dōm etiā q̄ fuit valde paruo tpe. s. non per duos menses: qz alioquin dum transirent: isti duo menses ⁊ tpa precedentia quibus mortuus est vrias appareret vterus tumens bersabee: ⁊ sic acciperetur tanq̄ adultera ⁊ deduceretur in iudicium ⁊ lapidaret. nam ad hoc q̄ ꝓdemnaretur: nō oportebat q̄ expectaretur tps partus: sed cum videret vterus notabilr̄ tumens poterat ꝓdēnari. sic fuit de thamar nuru iude. Gen. 38. Dōm ergo q̄ prius fuit bersabee ducta in vxorē a dō: q̄ appareret fecunditas notabiliter: qz alioquin lapidata fuisset. ꝑ modicū tps fuit quo duravit luctus iste. (Factaq̄ est ei vxor). i. accepit eam in vxorem: nam prius nō fuerat vxor sed adultera duz vixit vrias. ¶Queret aliqs qua re dō voluit accipere bersabee in vxorez. nam ipse iam cognouerat eam. ēt ipsa erat de genere paruo vt efficeretur vxor regis. ¶Item qz iam fuerat vxor alterius viri. solēt aūt boies mulieres ꝓcupiscere ardentius si eas in virginitate esse putauerint. ¶Rñdendū q̄ hoc fuit ꝓp duo. Primo ꝓp pulchritudinem: nā erat mulier ista pulchra valde: vt ꝑ supra in lr̄a. mouebatur aūt dō nimis pp pulchritudinem eius. ⁊ iō iz cognouisset eam desiderabat eam: immo hoc est quo magis exardescebat in eam. s. qz semel illam cognouerat. sic. n. fuit de sichen filio regis emon qui violēter cognouit dinam filiā iacob: ⁊ tñ exarsit in amorē illiuz vt postq̄

Qō. 21.

Nunciatū est dō a nūcio ioab ordinē q̄ncūq̄ fecit ioab.

Qō. 22.

Dō accepit bersabee in vxorē pp duo.

Primo

vt postꝫ cognouit ꝛ tenuit secuꝫ per aliquot dies magnis pcibus orabat sibi illam dari vrorem: ꝛ ppter eam se circuncisioni subiecit cum toto populo sichimitaꝝ. Gen.34. ille aūt non curauit an virgo esset: vel an generosa. sed solum qꝛ ardebat in eam petut illā. sic ꝛ dō passus est ad bersabee: ꝛ qꝛ non poterat licite suo seruire desiderio nisi eaꝫ acciperet in vrorem: accepit illam. Scōa cā ꝛ principalis fuit: qꝛ dō quasi violenter cognouerat bersabee que nunc secunda effecta lapidanda erat ꝑm legē: ideo vt misereret amantis: suscepit eā in vrorē: vt sic penā legis euaderet.

¶An Dauid peccauerit accipiendo bersabee in vrorem.

Qō.23. Questio. XXIII.

A Rūlio

Queret vlterius an peccauit dō accipiendo in vrorē bersabee. ¶Rñdenduꝫ ꝙ ꝑꝫ ius ecclesie peccauisset: imo impediret ducere illam in vrorē qꝛ nemo ꝑt ducer̄ i vrorē eā quā polluit p adulteriū: vt ꝑꝫ extra de eo ꝙ duxit vrorē quā polł. p adulterium. p totū. Dō tñ non obligabatur ad istam legem qꝛ nonduꝫ erat ideo ex hac parte nec impediebat ꝗhere: nec peccabat ꝗhendo. Dōm tñ ꝙ dō peccauit accipiendo bersabee in vrorē vt ꝑꝫ in lr̄a cum dr̄. Introduxit eam in domum suam ꝛ facta est ei vroꝛ ꝛ displicuit verbuꝫ hoc quod fecerat dō coram dño. si tñ non peccasset: non displicuisset deo. ¶Item ꝑꝫ seq. c. cuꝫ dixit deus ad dō: quare contempsi verbū dñi vt faceres malum in conspectu meo. vriam etheum percussisti gladio ꝛ vrorem illius accepisti vrorem. ꝫ maluꝫ erat coram dño ꝙ dō acciperet bersabee in vrorem. ¶Sciēdum tñ ꝙ istud pcīm non fuit tale ꝙ impediret matrimoniū ꝗhendum ꝑm legem mosaicam vel dirimeret iam ꝫctum: ideo postꝫ dō accepit bersabee in vroreꝫ non dimisit illam: lꝫ dictum fuisset a deo ꝙ peccasset. dimisisset tñ illam si fuisset istud tale impedimentum ppter qō matrimonium ꝫctum dirimeret. ¶(Et peperit ei filiū.) Iste filius fuit quem concepit bersabee qñ dō cognouit eam viuente vria. ꝛ sic iste conceptus est de adulterio: ꝛ natus de legitimo matrimonio eo ꝙ tpe intermedio adulter ꝛ adultera matrimonium ꝫrerūt. (Et displicuit verbum hoc qō fecit dō coram dño). i. res ista quam fecit dō displicuit coram dño. s. ꝙ acceperit bersabee in vrorem. vocatur autē verbum ipsa res que fit ꝑm moduꝫ loquendi scripture. sic ꝑꝫ supra ꝑmo. s. qō est verbū qō factuꝫ est in castris. i. que res accidit. ꝛ ꝓece. lib. c. 3. dr̄: ego faciam verbum qō ꝙcūꝫ audierit illud tinniant ambe aures eius. i. faciā rem. ¶Aliqui referunt hoc ad adulterium cū bersabee ꝛ mortem vrie. nam verbuꝫ istud fuit pcīm mortale ꝛ displicuit coraꝫ dño. sed non referunt ad hoc ꝙ acceperit bersabee in vrorem: ꝛ dicunt ꝙ hoc non fuit pcīm. sed falsum est: qꝛ sequenti .c. ponitur istud tanꝫ peccatum. s. vriam etheum percussisti gladio: ꝛ vrorem illius accepisti vroreꝫ. ideo dōm ꝙ ista lr̄a intelligitur de acceptione bersabee in vroreꝫ. istud enim displicuit coram dño: qꝛ malum erat: ꝛ nō erat malum tanꝫ dō non posset illaꝫ sumere in vrorem: sed qꝛ desiderabat eam nimis accipere: ꝛ istud fuit aliqua cā ad mortem vrie. ideo ꝙ occideret viꝫ ꝛ acciperet vroreꝫ: erat valde inhonestum ꝛ displicuit coram deo: qꝛ deus nō vult iniquitatem: vt ꝑꝫ ꝑs. v. s. odisti oēs qui operantur iniqtatem. ꝛ iterum. qm̄ deus nolens iniquitatem tu es.

¶Incipit capitulum .12.

Misit ergo dominus nathan ad dauid Qui cum venisset ad eum: dixit ei. Responde mihi iudicium. Duo viri erāt in ciuitate vna: vnus diues ꝛ alter pauper. Diues habebat oues ꝛ boues plurimos valde: pauper autem nihil habebat omnino preter ouem vnam paruulam quaꝫ emerat ꝛ nutrierat: ꝛ que creuerat apud eum cum filiis eius: simul de pane illius comedēs ꝛ de calice eius bibens.

Misit ergo. In ꝓcedentibus descripta dō p uaricatiōe. Hic agitur de peccati eius recognitione. Et diuidit in duo: qꝛ primo ponit pcti reprehensio. Scōo peccati humilis recognitio. ibi (Et dō ad nathan.) ¶Querit circa primū an ea que hñr hic habeant ordinē ꝓtinuatum ad ꝓcedentia: vel sit aliqua mutatio: ꝛ an fuerint facta imediate: vel aliquāto tēpore post. Qō.1. A Ordo cōtinuus ꝛ imediatus est.

¶Rñdendū ꝙ est ordo ꝓtinuus: qꝛ ꝓcedenti. c. dr̄ qūo dō peccauit. hic autem dr̄ qūo redargutus est. Fuit ēt istud imediate post ꝓcedentia. Pro quo ꝓsiderādū ꝙ sicut. s. fuit dcm̄: nathan veniebat ad dō ad impediendū cū anteꝫ peccasset cū bersabee ꝛ postea ipeditus a demone non iuit: iō supsedit quousqꝫ mortuus est vrias ꝛ dō accepit bersabee in vroreꝫ: tūc venit ad redarguendū dō. hic aūt agit de hac redargutione: ideo fuit istud paulo post ꝓcedentia. ¶(Misit ḡ dñs nathan ad dō). s. locutus est ei in spū ꝛ misit eum ad increpandū dō. (Qui cū venisset ad eū dixit). i. ꝓposuit ista que sequunt. (Rñde mihi iudiciū). i. rñde mihi ad vnā qōnem iudicialē quā ꝓpono tibi. nā istud qō segtur iudicialē est. s. qd meret taliter delinquens. In hebreo non bētur rñde mihi iudicium. sed forte fuit glo. interlinearis apposita textui ad expōnem: ꝛ postea eidē cōmixta est: vel forte hieron. addidit particulam istā: sicut in qbusdam alijs locis addidit in qbus videbat deficere ad sniam. (Duo viri erāt in vna ciuitate.) Ponitur. n. casus: vt postea dō rñdeat quid iuris sit.

¶Quare deus redarguit dō per parabolā. Qō.II.

Queret aliqs cū deus vellet redarguere hic dō: qꝛ re ꝓponi fecit parabolā: nā poterat manifeste redargui. ¶Rñdendū ꝙ in sacra scriptura multe parabole sunt: ita vt raro christus loqueret sine parabola. ꝓponebat aūt interdū parabola vt audientes non plene intelligerent: vt ꝑꝫ Mat. 13. cū direrunt discipuli Christo ḡre in parabolis loqueris. ꝛ ait illis: qꝛ vobis datū est nosse mysteriū regni celoꝝ: illis aūt nō est datū. ꝛ iteꝝ. iō in parabolis loquor eis: qꝛ videtes nō vident ꝛ audientes nō audient. ¶Aliqñ aūt ꝓponebatur parabola: ad hoc ꝙ exposita illa sensus eius gratius ꝛ attētius caperet. Hic aūt fuit ꝓposita ad hoc ꝙ dō nō intelligeret. volebat. n. deus increpare dō ꝛ ꝓfundere ipm nimis: ꝛ qꝛ si clare fuisset ꝓposita redargutio: minus erubuisset dō: voluit ꝙ ꝓponer̄ occulte: vt sic magis erubesceret. Erat autem modus: qꝛ si fuisset rephēsio manifeste ꝓposita: dō erubuisset ꝛ tacuisset: vel forte se in aliquo excusasset. nūc aūt ꝓposita parabola: dō nō itellexit ꝛ ꝓdemnauit viꝫ illū de quo ista ꝓponebant iurās ꝙ filius mortis esset: nathan aūt tunc rñdit ꝙ ille erat dō. ꝛ nimis erubuit dauid: qꝛ ipse ḡ se sniam tulerat. ꝛ dr̄: duo viri erāt de vna ciuitate: qꝛ vrias ꝛ dauid cōparant hic tāꝫ duo viri: quoꝝ vn⁹ deligt ḡ alīū. ¶(Unus diues ꝛ alter pauper.) Differebāt aūt sic isti duo viri: qꝛ dauid erat nimis diues eo ꝙ erat rex. ꝛ vrias erat pauper in cōparatione regis. (Diues hēbat oues ꝛ boues plurios valde.) hoc ponit pp dō ꝙ hēbat vroꝛes multas que erant ad explendum actū venereū sicut boues ꝛ oues ad faciendū prandiū: ꝛ ex hoc fuit magnū pcīm dō. s. qꝛ hēbat multitudinē vroꝛum ꝛ vnicā tollebat vrie quā hēbat. si aūt dauid nullā habuisset vroreꝫ: minus fuisset culpabilis cognoscēdo alterius vroreꝫ: ꝫ hñdo plures vroꝛes cū quaꝝ qualibet poterat licite exercere libidinē. (Pauperem aūt nihil hēbat oino ꝓter ouē vnam puulā.) Iste erat vrias qui hēbat solū vnā vroreꝫ ḡ vocabatur vna ouis ꝛ puula. q. d. si habuisset multas: nō fuisset tanta iniuria. ꝛ hoc veꝝ est ꝫctū ad ipsam ꝓsonā: qꝛ minus moleste fert ille ꝙ hꝫ multas vroꝛes ꝙ vna eaꝝ capiat: vel ab altero cognoscat: ꝫ ꝙ hꝫ vnicā ꝛ illa capit vel ab altero cognoscit. Sacr̄o tñ nō fit minor iniuria: qꝛ cū plures vroꝛes ītime sumunt: sicut erat in lege veteri: ad ꝫlibet eaꝝ verū matrimoniū ꝓstat. (Quā emerat). i. istā ouiculā ꝑcio emerat: iō carior sibi erat. Intelligit aūt hoc ꝫctū ad ipsam dotationē: nā ex eo ꝙ accepit illā in vroreꝫ vrias dotauit eā: qꝛ ista ꝓsuetudo erat in veteri testō: ꝛ lꝫ istud nō sit emere ꝓprie: est tñ pecuniā exponere sicut in vēditione ꝛ emptiōe.

(Et nutrierat.) Hoc intelligitur: qz vrias magno tempore fuit vir bersabee z illo tempore nutriebat eam vrias expensis suis fouens: eo qd viri sustinere debēt onera mīmonialia. (Et que creuerat apud eū).i. in ptāte illius creuit. s. qz bersabee assumpta fuit ab vria in parua etate z tenuit eam vsqz nunc. omnia ista ponuntur ad significandum magnum amorē quem habebat ille homo ad ouiculam suā: z quanto erat magis dilecta: tanto fiebat ei maior iniuria. (Cum filys eius simul).i. ista bersabee nutrita fuit cuz filys vrie: qō exponūt hebrei. s. qd vrias habuisset ante hoc aliam vxorez ex qua suscepisset filios ex ea: z bersabee nutriebat illos. (De pane illius comedens.) Hoc dī qd vir z vxor in eadē mensa comedunt. (Et de calice eius bibēs) .s. qz idem erat sibi cibus z potus qui viro suo. (Et in sinu illius dormiens).i. ista ouis. s. bersabee dormiebat in sinu vrie.i. inter brachia ei: qz sinus vocatur tota capacitas iter brachia viri: z ad vxorem ptinet que dormit inter brachia viri. iuxta illud cantic. c. 2. Leua eius sub capite meo z dextera illius amplexabitur me. (Eratqz illi sicut filia). s. qz nimis diligebat eam: est enim magnus amor viri ad vxorē: potiss me si prolem bñt. sterilitas namqz amorē illoz vel diminuit vel dissoluit: vt pz. 8. ethi. (Cum aūt peregrinus q dam veniss ad diuitem.) Iste peregrinus vocat diabolus qui peregrinus est a cōicatione bonum: eo qd cum illis non participat: eos tī ad mala mouet. Est aūt sensus qd qñ diabolus tētauit dō de libidine noluit accipere vxorē alicz de suis: sed vxorem vrie. vel vocatur peregrinus magis p prie ipsa passio venerea: que non semp apud boiez manet sed interdū moritur z rursus reuiuiscit. interdum recedit: z rursum redit peregrinando. (Parcens ille sumere de ouibus z de bobus suis).i. noluit ille diues accipere ad conuiuium de bobus z ouibus suis. s. qz dō noluit accipe alicz de vxoribus suis vel pcubinis ad explendū in ea libidinez z accepit vxorem vrie. (Ut exhiberet conuiuium peregrino illi qui venerat ad se.) Exhibere conuiuium peregrino est explere libidinē que tancz peregrina hoi aduenit z eū occupat. (Tulit ouē viri paupis). s. tulit bersabee vxorez vrie q erat vir pauper. (Et pparauit cibos hoi q venerat ad se) .i. expleuit in ea libidinē suā: qō est pparare cibos hoi peregrino. s. passioni veneree insurgenti. nā in nullo alio pascit nisi vt expleatur. (Iratus aūt indignatione dō aduersus hoiez illū nimis).i. dō irat⁹ fuit valde ꝯ viz illū q fecerat. Iz. qz istud erat magna inhumanitas: z putauit dō qd nō diceb̄at ista ꝯ eū sed ꝯ aliū: tō dure sniauit. (Dixit ad nathan vivit dñs).i. iuro p vitā dei. Hoc dixit dō ad significandū magnā affectionē quā hēbat ad occidendū illū q talia egerat. (Qm filius mortis est vir qui fecit hoc).i. meretur mortē pro tanta iniquitate. lex aūtez non imponebat iudeis mortem pro furto: sed solum penam pecuniariam. vt pz Exo. 22. Dauid tī considerata enormitate huius delicti iudicauit qd vir ille reus esset mortis. (Quem reddet in quadruplum).i. reddet quatuor oues pro vna. sic enim iussuz erat Exo. 22. qd qui furaretur ouem reddet quatuor oues pro vna. (Eo qd fecerit verbum istud).i. quia fecit rez hanc. s. accipiendo ouem peregrini cuzipse haberet plures oues. (Et non pepercerit).i. nō pepercit oui pauperis. debebat enim parcere ei qz vnica erat. (Dixit autem nathan ad dauid.) Hic ponit parabole expositio: qz hucusqz dauid non intelligebat de quo ista dicebantur z putabat aliud esse. (Tu es ille vir qui fecisti rem hanc).i. tu fecisti delictum istud magnum. Sciendum autem qd non ponitur hic tota quantitas delicti. nam solum tangitur hic de peccato dauid accipiendo bersabee: sed non de peccato occidendo vriaz: vt patet ex prosecutione parabole: z tamen illud solum maius erat qz adulterium cum bersabee. In hebreo non habetur: qui fecisti rem hanc: sed solum (Tu es ille vir.) Sed littera nostra dixit hoc ad exponendum. (Hec dicit dominus deus israel. Hic ponitur pena futura sup dauid propter peccatum istud: z improperantur ei hic omnia bona que deus ei egit. s. qz cum illa egisset nō debebat dō contemnere eum prevaricando sicut prevaricatus est. (Ego vnxi te in regem sup israel).i. feci te vngi. nam precepto eius samuel ppheta vnxit euz in domo patris sui cū adhuc esset pastor: etiam viri iuda dño instigante eum super se in regem vnxerunt supra. 2. c. postea autez totus israel vnxit eum in regem super se: vt patet supra. 7. (Et ego erui te de manu saulis.) Istud erat aliud beneficiuz prestitum dō pro quo nimis deo regratiari debebat. nam saul erat hostis eius ferox z potens cuz esset rex: z sepe fuit david in magno periculo cum ipso: vt patet ex discursu precedentis libri a capitulo. 18. vsqz ad. 27. (Et dedi tibi domum tuam). i. dedi tibi domum saulis qui erat dominus tuus. s. quia principatus regius pertinebat ad domum saulis z ego transtuli illum ad te: et dedit dñs dauid domum saulis. i. oia que pertinebant ad possessionem eius. nā nūc ptinebant ad dō z ipse transtulit ea ad miphiboseth filiuz Jonathe. supra. 9. capitulo. (Et vxores domini tui in sinu tuo).i. dedi tibi vxores saulis. q.d. cum hēres vxores eius z multas alias quascunqz velles: valde enorme fuit qd acciperes vxorem vrie.

¶An dauid acceperit vxores saulis. Qō.III. Qō.3.

Queret aliqs qūo dō accepit vxores sauliś. Ūf. n. qd nullā acceperit. nā supra .3. c. numerāntur oēs vxores dō quas accepit in. 7. annis z dimidio quibus fuit rex iuda. z notantur ille q fuerint: z tī nulla illarū apparet qd fuerit vxor saulis. accepit quoqz vxores dū eēt rex israel: sed iste nō erant de vxoribus saulis supra. v. pz hoc: nā aut accepit dō vxores saulis eo tpe quo erat rex iude: aut qñ erat rex sup totū israel. nō p mō: qz tunc nō est verisimile qd aliqz potuerit accipe de illis: nā dum fuit dō rex sup iudā fuit hisboseth filius saulis rex sup israel. ō. 2. z illo regnāte habuit dō oēs vxores quas ferē habuisse in hebron. ō. 3. tunc tī non pmisisset hisboseth qd dō accipet aliqz de vxoribus patris sui cū esset hostis suus. nā erat longa ꝓcertatio inter domū dō z hisboseth. ō. 3. ¶Cōfirmat hoc: qz dō non potuit hēre michol vxorē suā sororē hisboseth quousqz depcatus est pro ea ad ipm hisboseth. ō. 3. ꝯ multo minus posset hēre vxores saulis que nunqz fuerant vxores sue: z in hoc erat dedecus hisboseth. ¶Itē nō potuerat habere vxores saulis tpe quo fuit rex sup israel: qz ex tunc nullus esset qui phiberet dō accipere illas si alique essent: tī cōstat qd nō accepit aliquā earz. qz dī supra. v. qd qñ fuit rex sup totum israel accepit vxores z pcubinas de hierusalē. ꝯ non erant vxores saulis: qz ille essent de terra beniamin vbi erat saul. ¶Dicūt aūt hebrei. s. Ra. sa. z Ra. dō canbi: qd iste vxores saulis quas accepit dō fuerunt tres. s. michol filia saulis z egla: z respha. ¶Sed hoc nō vī: nā de michol nō pōt dici qd erat vxor saulis: cū eēt filia eius: et non ptinet ad hoc qd hic dī. nā hic deus in signū magne ptātis tradite dō: dixit ei qd dederat vxores dñi sui in sinu suo. dō tī habuit michol in vxorē viuente saule z volente. ꝓce. lib. c. 18. z tunc non erat dō magne ptātis: iō non intelligitur de illa. ¶Itē q dicunt de respha non est verisile qz illa non fuerat vxor: sed pcubina saulis. ꝓce. li. c. 3. ideo non accipet eam dō in vxorē. ¶Item ista cognita fuit ab abner: ppter quā insurrexit ptentio inter hisboseth z abner. supra. 3. ideo dō non accipet eam cū a multis esset cognita. ¶Itē non est verisile qd accepit eam: qz postea ipsa viuēte occidit dō duos filios ei⁹: vt pz ifra. 21. z ipsa iacuit apud furcas toto vere z estate custodiendo suspēsos: z tūc nunciatū est dō qd illa egisset z fecit dō deponi suspensos: si tī illa fuisset vxor vel cōcubina dō: non occidisset dō filios eius: z non pmisisset qd ipsa iaceret toto vere z estate in cāpo sup lapides custodiendo furcas. ꝯ non erat vxor vel pcubina sua. ¶Item infra. 21. vbi narrātur ista: vocat respha pcubina saulis. si tī fuisset accepta a dō in vxorem vel pcubinam: non vocaretur pcubina saulis. ꝯ nō accepit eā. ¶Item de egla non est verisimile qd esset vxor saulis: qz istā accepit dō cum esset rex sup iudā in hebron. supra. 3. tunc tī videbat hisboseth: q non pmitteret vxores patris sui: transire ad hostem suū z patris sui. ꝯ non erat vxor saulis. ¶Dōm ergo vī qd non apparet qūo aliqua vxor saulis potuit

Qz non p

Ra. Sa. z Ra. dauid

Contra

Rñsio aug.

B Parabole expō.

potuit peruenire ad hoc vt esset vxor dō: si tñ velimus cō
cedere de egla q̄ fuerit vxor saulis sicut a multis tenetur:
nō recuso: z tunc dicetur q̄ accepit dō eglā in vxorem re
gnante hisboseth super israel. nā ex ea habuit sertū filiuz
in hebron: vt p̄z supra. 3. accepit tñ eam sub aliquo pacto
facto cū hisboseth. ¶Si aūt velimus dicere q̄ dō nullā
de vxoribus saulis habuit: dicetur q̄ intelligit ista lra: non
q̄ deus dederit dō vxores dñi sui. i. saulis in sinu suo: sed
q̄ dedit ei tantam ptātem q̄ potuisset accipere in vxores
vel concubinas: ipsas vxores saulis que relicte erāt. z hoc
† tenet Nicolaus: z est satis rationabile. ¶(Dedi q̄ tibi do
mum israel z iuda). i. dedi in potestate tua israel z Juda.
† nam fuit factus dō rex super iudam z israel. (Et si parua
sunt ista adyciam tibi multo maiora). i. si adhuc parum vi
detur tibi hoc quod tibi dedi: adiungam alia maiora. In
hebreo habetur (Adyciam tibi sicut ipsas: z sicut ipsas.)
Quod exponūt hebrei de vxoribus dauid. s. ego dedi tibi
sex vxores: z si iste pauce videbantur ego adyciam tibi si
cut ipsas z sicut ipsas. i. tot bis: que sunt. 18. ex hoc autem
Qō. 4. dicunt hebrei q̄ poterat aliquis de regibus habere licite
tot vxores z non plures. ¶Queret aliquis quomodo
A sit verum q̄ deus dixit. z si ista parua videntur adyciam ti
Quō verū bi multo maiora. nā si dō iudicaret parua esse illa q̄ deus
sit q̄ de⁹ de ei dederat: nō deberet ei dare multo maiora: sed deberet
derit pua tollere ea que bēbat. nā deus dederat dōvere magna ma
dō cū tñ vi iora cū ipse merebat: cū tulerit eū ō pascuis z fecerit regē:
deātur ma dederitq̄ ei nomē iurta nomen magnorū qui sunt in ter
xima. ra: supra. 7. si ergo dō iudicasset ista esse parua: ipse esset su
perbus z ingratus: iō deus nihil ei dare deberet: sz potiuz
Rñsio auferret q̄ dederat. ¶Rñ̄ q̄ ista pticula ponitur ad icre
pandum inigratem dō. nā cū deus dederit tāta bona dō:
erat ingratus faciendo ꝯ mādata eius. erat aūt adhuc ma
ior ingratitudo: q; nō soluz deus dederat ei illa bona: sz ēt
erat paratus dare alia maiora si dō id̄igeret illis. z hoc si
gnificatur adyciā tibi mlto maiora. cū aūt dr̄: z si ista parua
sunt: dz referri ad dō. s. q̄ ipse iudicaret i aliquo casu illa
esse parua. naz lz dō non poterat simplr iudicare ista esse
parua: q; tūc esset superbus. in aliquo tñ casu poterat iudi
care illa esse pua: vtpote si esset in aliqua necessitate z nō
proficerēt ei bona collata nisi deus daret ei maiora: tunc
poterat iudicare illa esse parua: vt si eēt in bello z timeret
q̄ vinceretur nō proficerent ei bona sua: nisi daret sibi vi
ctoria. iō poterat tūc dō iudicare bona sua eē parua nisi su
peradderetur victoria: z tūc deus daret eā illi. ¶Sic. n.
fuit de sansone cui deus cōcesserat q̄ occideret mille ho
stes solus cū maxilla asini z moriebatur siti: z clamauit ad
dñm q̄ illa victoria nihil pderat nisi daret ei aquaz: z de
dit: vt p̄z Jud̄. 15. s. clamauit ad dñm z ait: tu dedisti in ma
nu serui tui salutem hanc maximā atq; victoriaz z beu siti
moriar: incidamq; in manibus incircūcisorum. z tunc ape
ruit deus dentē molarē i maxilla illa: z egresse sunt aque.
Idem aūt dixit Rebecca Gen̄. 25. cū dedisset ei miracu
lose q̄ pciperet cū esset p̄ius sterilis: sed collidebant̄ par
uuli in vtero eius. z ait rebecca: si sic mihi futuz erat quid
necesse fuit pcipere. q. d. nihil mihi pficit q̄ deus superna
turaliter dederit mihi pceptū nisi auferat collisionez puu
lorum in vētre: z tunc deus abstulit hoc. Jta ergo de dō:
in casu in quo bona collata nō sufficerent vel non profice
rent nisi deus daret ei maiora poterat iudicare illa eē par
ua: z deus maiora daret.

¶An verum sit dictum hebreoz. s. q̄ licet regi habere so
lum. 18. vxores z non plures. Questio. V.

Qō. 5. **Queretur** vlteri⁹ circa id qō dixerūt hebrei. s.
A an liceat regi hr̄e solum. 18. vxores z
In veteri nō plures. ¶Rñ̄ est q̄ in veteri testō nō erat phibita vxor
testō pmit, plalitas sicut in nouo. vt declarū est p̄ce. li. c. p̄. z. 25. non
tebātur tot erat ēt determinatus nūerus: sz cū pmitterent plres vxores
vxores q̄t ad hoc q̄ possent viri dare operā pli pcreāde pmitti de
possent vi bebāt tot ex quot possent ples sufficienter multiplicare. si
ri operā da igit aliqs vir sufficiēter hr̄et plē ex tribus vel q̄tuor: licitū
re p̄oli. erat sibi illas suscipere: q̄ ꝯo plures hēre vellet: erat aliq̄li
ter illicitū. si igitur aliqs vir putaret sibi ꝙueniens eē mul
tiplicaret p̄olē valde: z crederet q̄ ipse oportune posset
pcreare plē ex viginti vxoribus: poterat accipe. 20. cum
lex nō determinauerit numerū: iō recurrendū est ad rōnez
pmissionis: z fuit ista q̄ dicta est. ¶Cum aūt dicūt q̄ hic si
gnificatur de vxoribus. 18. Dōm q̄ falsum est. nā cum dr̄.
adyciaz tibi sicut ipsas z sicut ipsas: nō refert ad vxores:
sed ad ea q̄ dicta sunt imediate. s. si hec parua vidēt̄. ibi
tñ agitur de dñio z rebus dō: q̄ si ille parue vident: deus
adderet sicut ipsas z sicut ipsas. s. alias res tales z maiores.
¶Jtē q; in hoc significat aliq̄ magnuz bñficiū q̄ deus
vellet dare dō. dare tñ ei multas vxores nō erat bñficiuz:
q; ipse poterat hr̄e gratis quotquot vellet: iō nō est refe
rendum ad vxores: sed ad aliqd aliud. ¶Sed adhuc ali
quis obyciet q̄ nullus posset hr̄e plures q̄ꝫ. 18. q; Deuter. Obiectio
17. Jussum est q̄ reges nō hēant multas vxores: sz hr̄e plu pma.
res q̄ꝫ. 18. est hr̄e multas. ergo est illicitū. ¶Jtē salomō ha
buit plres q̄ꝫ. 18. z repbēdit pp eas. seq. li. c. 11. ergo nō licet Scōa.
hr̄e plures. ¶Rñ̄ ad p̄m q̄ ibi nō vocantur plures vxores
due vel tres vel quotquot ille sint: dūtñ sunt opportune ad Rēsponsio
pcreandū plem: z ad hoc solū accipiant: iō si aliqs habeat ad p̄mam.
multas z oēs ille proficiāt ad procreādā plem: nō dr̄ habe
re vxores multas: sic p̄z Deute. 17. cū dr̄: non habebit rex
vxores plurimas que alliciāt animū eius. solū ergo phibē
tur ille q̄ non pficiūt ad procreationē plis: sed ad irritatio
nem libidinis: vel ad incitādū in alia mala. ptingit tñ q̄ in
terdum sint alicui opportune ad plē plures q̄ꝫ. 18. vxores:
iō licebit ei accipere illas. ¶Jtez si dicat q̄ plures q̄ꝫ. 18.
sunt illicite: eo q̄ sunt multe. ita dicetur q̄. 18. sunt multe
cum lex non determinauerit potius de. 18. q̄ꝫ de pluribus.
¶Ad scōm cum dr̄ de salomone: cōcedendum q̄ habuit Ad scōam.
plures q̄ꝫ. 18. q; habuit quasi mille: z redarguit̄ ꝓpter eas.
nō tñ q; multe erāt: sed q; erāt alienigene: de qbus deus
vetuerat mr̄imonia iter eas z israelitis: ēt q; copulatus est
eis ardētissimo amore. s. nō ad plē: sed ad libidinē: ēt q; p
mulieres deprauatū est cor eius vt seq̄retur deos alienos. †
iste tres rōnes tāguntr de redargutione plalitatis vxoz in
salomōe. seq. li. c. 11. ¶(Quare ergo ꝓtēpsisti verbū dñi.) †
Deus logtur de seipso in tertia psona. qō p̄z: q; dr̄. cōtem
psisti verbū dñi vt faceres malū in ꝓspectu meo. istud ver
bum dñi est lex eius. nam dō contempsit duo precepta. s. †
preceptum de adulterio z de homicidio. (Ut faceres ma
lum in cōspectu meo). i. z fecisti malū me psente z vidēte:
vel dicit malum in cōspectu meo. i. id qō iudicatur maluz †
in cōspectu meo. (Uriam cetheum percussisti gladio). i.
iussisti eū occidi: nam mandauit Joab q̄ poneret eū in tali
parte belli vbi essent viri fortissimi z relinq̄retur solus vt
moreret: qui tñ iubet aliquē occidi dr̄ eius occidere: q; ille †
agit cuius noie aliqd fit: sicut ille possidet cuius noie possi
detur. (Et vxorē illius accepisti vxorē.) Jstud ēt fuit aliud †
peccatū. s. q̄ acceperit vxorē vrie. istud. n. ꝑz se nō erat pec
catū: sed q; citatus est dō ad peccādū vt accipet eaz. s. ista †
fuit aliqualis cā mortis vrie vt supra dictū est. (Et interfe
cisti eum gladio filiorū amon). s. fecisti q̄ filij Amon occi
derent eum: ga iussisti illum opponi eis z solum relinqui. B
¶Quis cōdigne narrare queat laudes vrie viri clarissi
mi? quis quoq; sufficiēter deflere possit indignam calami Dño auctoris i laudez vrie.
tatem z tāte probitati nouercatā fortunā? generosus enim
animus vrie laborib⁹ cedere nequiuit: nec blandimentis
abductus est: sed in pace positus i regis aula getissima la
bores bellicos ꝓcupiuit: arbitransq; indignū fore se ceteris
socys imparē si eis dura patientibus: ipse delitys frueret:
ꝯtum quoq; vir iste cōtinētis z fortis animi fuit q̄ mulie
ris pulchritudine z familie ac domesticarū rerū dulcedi
ne: q̄ claros viros effeminare solēt moueri nequit: vt ab il
la vera z rigida virtute ad aliq̄lē mollitiē flecteretur. O
ꝯtū vir iste deicola fuit: q; idignū esse putauit vt arcba dei
israel tecta papillionib⁹ sup faciē terre: ipse delitys in do
mo ppria frueret. Accessit aūt ad ꝑ virtutis ꝓstātia z graui
tas: q̄ nō solū hoc fecit: sz ēt sic se factuz ipermutabiliter pol
licitus est. excellit. n. viri huius laus admiratione illoz q

de vino ⁊ mulieribus elocuti eis maximā potētiā tribuerunt: vt quibus oīa facile subyciuntur. 2. Esdre. c. 4. hic tñ nec vino nec mulieri cessit: gn rigida illa virtus: semp magna appetēs integra foret. Postremo lamentabile funus ⁊ indignum decretum infidelissimi regis dō g tā fideli militi per tam amarā ⁊ excogitatā infidelitatē: prius vt infamaret insidiatus est: postremo vt imerita morte conficeret operā dedit: gs te non virozū indignissimū rex improbe: ⁊ ipso regno indignū arbitretur: qui vt fera seuiens tante p bitati nocuisti: profecto qz tu probus nō eras: posuisti eni ignominiam glorie tue: factus es viro clarissimo virtutis materia: tu aūt inertissimabilr abiectus es. nec. n. remediabilis ruina tua fuisset: nisi largissima dei magni benignitas assuisset: qua imeritos fouet ⁊ magnis bñficys ornat. quid enim tm̄ aut tale saul egit qui miseranda calamitate cū tota sua progenie ꝓfrictus est. Exclamare libet: qz profecto in rebus humanis nihil est nisi fauor dei magni qui cui vult miseretur ⁊ quē vult indurat: cū non sit currentis nec volētis: sed eius clemētie miserentis: ita vt verū istud sit, beatus ille solus quē tu elegisti ⁊ assumpsisti: ⁊ habitabit in atrys tuis. Uale ergo vria vir clarissime: qz qō tibi indigna mors abstulit: fama gloriosa recōpensat. Jā enim tibi vera virtus acgsuit preconium qō secula tenebunt: ⁊ nec liuor poterit: nec mordar abolere vetustas.

¶ Quomō pena inflicta dō pro peccato vrie fuerit conueniens: ⁊ quem modū deus obseruat in penis. Qō. VI.

Qō. 6. A

Deus obseruat i penis duo silitudinē. s. ⁊ q̄titatē sic fecit i dō.

Queretur circa hoc qō pena inflicta Dō fuit ꝓuenienter assignata. ¶ Rñdēduz ꝙ deus obseruat in penis similitudinē ⁊ quātitatē. silitudinē quidē: qz per que gs peccat per hec aut similia torquet. vt pz Sapiē. 11. De quātitate aūt pz: qz iurta mēsuram delicti est plagarū modus. Deuter. 25. vtrūq; autē obseruatuz est in punitione dō. De similitudine pz: naz ipse cōmisit adulterium ⁊ homicidiū: ideo in vtroq; punitus est. De adulterio pz: qz infra dr̄ suscitabo sup te malū de domo tua: ⁊ tollam vxores tuas in oculis tuis ⁊ dabo proximo tuo: ⁊ dormiet cū vxoribus tuis in oculis solis huius. De homicidio pz: qz dictū est: non recedet gladius de domo tua. ¶ Secundum aūt. s. quātitas punitionis apparet q̄ctum ad primum peccatū: qz sicut dō homicida fuit: ita ipse occidi debat. Deus tñ pepcit ei q̄ctum ad hoc ⁊ trāstulit mortē in filiū suū. vt pz infra. s. dñs trāstulit pctm̄ tuum: non morieris. verūtñ filius q natus est tibi morte morief: vt pz infra: ⁊ qz ipse dō sententiauerat ꝙ vir ille solueret quadruplū de quo locutus fuerat Nathan. imposita sunt quadrupla super dauid. s. ꝙ morerentur quatuor filij eius pro vria. Primus enim fuit ille qui per adulterium ꝓceptus est de bersabee: vt pz infra in lra. Secūdus fuit amnon filius p̄geni/tus dō: quē occidit absalon pro thamar sorore sua. sequē. ca. Tertius fuit absalon quem occidit ioab in bello. infra 18. Quartus fuit adonias quē occidit frater suus salomon. sequē. lib. c. 2. ¶ De quātitate autem punitionis adultery dicendū ꝙ fuit punitus q̄ctum deliquerat. nā ipse acceperat vnicam vxorem: ⁊ accepte sunt decem vxores eius.

¶ Item ipse cognouit vxorem extranei. vxores autez sue cognite sunt a filio suo: quod horrendum erat. ¶ Itē ipse cognouit in occulto vxorem vrie: ⁊ decem vxores sue cognite sunt publice vidente toto israele in platea hierusalē vt pz infra. 16. iste tres differētie ponūtur in littera cū dr̄. ego suscitabo super te malū de domo tua. s. de filys tuis: q̄ctum ad secūdum. ⁊ tollam vxores tuas: q̄ctū ad primū. s. qz multe ablate sunt. tu enim fecisti abscondite. ego xo faciam verbum istud in cōspectu oīs israel ⁊ in conspectu solis. ⁊ istud est q̄ctum ad tertiū. ⁊ sic Dauid punitus est pro peccatis suis. ¶ (Quā ob rem non recedet gladius a domo tua). i. qz occidisti vriam. nam homicidium datur pro homicidio. ⁊ hoc fuit qz in domo Dauid erant intrinseca bella: ⁊ multi de posteris eius gladio perierunt: vel inter se vel pugnando cum hostibus. (Usq; in sempiternuz). s. qz semper durauit gladius in domo Dauid.

¶ Quo fuit verum ꝙ gladius maneret in domo Dauid in eternum cum nunc non maneat. Questio. VII.

Queret aliquis quo fuit verū ꝙ gladius maneret in domo dō usq; in sempiternū qz nūc nō manet. ¶ Rñdendū ꝙ eternuz in sacra scriptura vocatur aliquid durās magno tēpore: lz nō semper duret. vnde aliquādo vocatur eternū quod nō durat. 50. annis: vt declaratum est supza. 7. hic tñ vocatur sempiternū magis ꝓprie. s. pro omni tpe quo durauit domus dō: qz semp fuerūt in ea bella ⁊ gladius in posteris eius incepit aūt gladius tēpore dō. nam filius eius quē suscepat ex bersabee a deo per cussus est morte violēta tanq; si peuteretur gladio. infra in lra. deinde viuēte dō post paucū occisus est amnon p̄genitus eius ab absalone ꝓpter thamar. seq. ca. postea xo ipse absalon pcussus est gladio. s. tres lancee infixe sunt ei in corde. infra. 18. deinde adonias occisus fuit gladio a salamone fratre suo. seq. lib. c. 2. ⁊ isti quatuor fuerunt filij dō. postea xo de posteris dauid multi perierūt gladio. naz iosaphat rex habuit filios sex: ⁊ vnus eorū. s. ioraz occidit. 5. fratres suos. 2. Paralip. 21. postea xo oēs filij ioram occisi sunt a latronibus. vt pz eo. c. nec mansit nisi paruulus filius eius. iste aūt postea regnauit: ⁊ mortui sunt alij de posteritate eius. nam iste ochozias occisus est a rege israel. 2. paralip. ca. 22. huius autē filius fuit ioas qui postea regnauit: oēs tñ fratres sui occisi sunt ab achalia eo. ca. deinde iste ioas cuz regnasset. 40. annis occisus est a seruis suis. 2. paralip. 24. cuius filius fuit amasias: ⁊ iste ēt occisus est a seruis suis per insidias. 2. Paralip. 25. postea quoq; optimus regū iuda iosias perut in bello. 2. Paralip. 35. sup quo nimis luxit hieremias ⁊ oēs filij israel. postea etiā filij regis sedechie occisi sunt a nabuchodonosor: ⁊ eruti sunt oculi sedechie. 4. Reg. vlti. hic autē terminatus est status regū iuda ⁊ ipse in quo terminatus est status domus dauid peruit. fuit ergo gladius in domo dauid usq; in sempiternū. i. q̄diu mansit domus dauid. ¶ (Eo ꝙ desperaueris me). s. qz desperasti preceptū meū ⁊ occidisti vriam. nā pro hoc dicte fuit positus gladius in domo dauid. (Et tuleris vxorē vrie ethei vt esset vxor tua.) Pro isto peccato nō fuit dicte imposita pena gladij in domo dauid: sz pro morte vrie: qz tñ adulterium cum bersabee ⁊ desiderium accipiendi eam in vxorem fuit cā mortis vrie: pro hoc adulterio fuit etiam gladius impositus in domo dauid. (Itaq; hec dicit dñs.) Hic ponitur pena pro pctō adultery. s. ꝙ in domo dauid esset adulterū: siue violatio vxorū dauid. (Ecce ego suscitabo malū de domo tua) .i. suscitabo infamiam tuam de domo tua. nā filius eius absalon cognouit cōcubinas patris. infra. 16. ¶ Queret aligs qō dixit deus. ego suscitabo malū de domo tua: qz istud malum quod fecit absalon fuit nephandissimus cōcubitus. ergo deus fuit actor mali si ipse suscitauit istud. ¶ Item pz: qz infra dicitur: tollam vxores tuas in oculis tuis ⁊ dabo primo tuo. Et iterꝫ dr̄. tu. n. fecisti absc̄dite: ego xo faciā verbū istud in ꝓspectu oīs israel. ¶ Rñm ꝙ deus nō est auctor mali: qz non est volēs iniquitatē: sed potius odit oēs qui operantur iniqtatē. ps. 5. ⁊ non solū deus nō cooperat hoi ad iniquitatez: sed ēt nō incitat eū vel tentat ad malū. sic pz Jacobi. c. p. s. cuz gs tentat non dicat qm̄ a deo tentat. Deus. n. intentator malox est: ipse aūt neminē tentat. vnusqsq; xo tentat a cō cupiscētia sua abstractus ⁊ illectus. ¶ Dom̄ tñ ꝙ deus est auctor malox que pertinēt ad penam: imo nullū malū penale est: qō a deo nō sit. sic pz Amos. c. 3. s. nō est malū in ciuitate qō dñs non fecerit. s. nulla pena est q̄ ab eo nō infligatur: nūc aūt in hoc ꝙ absalon cognosceret vxores Dauid: erant duo. s. culpa absalonis volēdo agere quod illicitum erat: ⁊ pena dō tolerādo infamiā quādā ⁊ tristitiā ex b. q̄ctū ad p̄m: deus nō coopabat absaloni: nec coopat alicui peccāti: imo nec ꝑt cooparī: qz oiꝫ opatio dei est aligd reale ⁊ positiuū. peccare aūt nō dicit aligd positiuū: sz deficiētiā ad quā ipoke est ꝙ de⁹ directe aligd ꝓferat: ⁊ q̄ctū ad b dr̄ ꝙ de⁹ nō ē auctor malox: fz q̄t erat hic īfamia dō: ⁊ tristitia eius erat q̄daz pena: ⁊ q̄ctū ad istā deus cooperatus est ipsi absaloni: inquantū per actū suū infligebat quedā pena dō:

Qō. 7. A

gladius sempiternū dr̄aſſe in domo Dauid quō intelligitur.

Qō. 8. A

Deus non est auctor mali culpe dñ tñ mali pene.

⁊ ista

z ista pena non hz rõnem mali sed iusti: qz iuste iflicta est. ob hoc aũt deus interdũ predicit aligbus ꝙ alij accipiant vxores eoꝝ: incꝯtuz istud est quedã pena ipsozũ. sic pz Deutero. 28. s. vxoꝛes accipias: z alius dormiat cũ ea. sic etiã Iob inuocabat in penã super se ꝙ vxoꝛ sua congosceretur ab alijs. vt pz Job. 31. s. si deceptũ est coꝛ meũ super mulierem: z si ad hostium amici mei insidiatus sum: scoꝛtum sit alterius vxoꝛ mea z super illã incuruẽtur alij. hoc est enim nephas z iniquitas maxima. pene aũt iste regulant a deo ꝙꝯ in ipsis sit peccatũ cõiunctum: qz sapiẽtia dei est q̃ scit ipsis rebus malis bñ vti: z isto mõ tolluntur omnia mala ab vniuerso: dum ẽt ipsa pctã bona fiũt: sic ait Boe. de cõsola. li. 4. pꝛosa. 6. s. sola est. n. diuina vis cui mala quoꝙ bona sint cũ eis cõpetẽter vtendo alicuius boni elicit effectum. ozdo. n. quidã cuncta cõplectitur vt qõ ab assignata ozdinis rõne decesserit hoc: hz in aliũ tñ ozdinẽ relabat ne quid in regno pꝛouidentie liceat temeritati. ¶ Cũ autẽ B arguitur ꝙ deus esset auctoꝛ mali si ipse suscitaret malum de domo dõ. Dicendum ꝙ intelligitur ꝯtum ad penam. i. Qõ dicatur deũ suscitasse malũ õ domo dauid. permisit suscitari z dedit facultatem ipsi absaloni faciendi hoc: inquãtũ erat dedecus dõ. etiã oꝛ tollã vxoꝛes tuas. i. faciam tolli cooperãdo in penã tuam: sed nõ in culpã absalonis: z sic intelligit quicquid hoc modo dr. (Et tollam vxoꝛes tuas). s. ad dandũ eas alteri: qz deus dedit facultatem absaloni ad tollendum vxoꝛes patris sui.

¶ Qũo verũ sit ꝙ absaloni date sunt vxoꝛes dauid cum date sint concubine tñ. Qõ. IX.

Qõ. 9. **Queret** aliquis qũo dr hic ꝙ vxoꝛes Dõ dande erant alteri: ga non fuerunt date vxoꝛes B eius in manu absalonis sed ꝓcubine: vt pz infra. 16. ¶ Ad hoc rñderi põt ꝑm Nico. ꝙ ꝓcubina accipit ꝓ vxoꝛe. est tñ ista ꝓsuetudo scripture ꝙ vxoꝛes ꝑncipales vocet vxoꝛes: alias aũt minus ꝓncipales vocet concubinas. sic pz de agar z cethura que vocãtur concubine abrahe. Geñ. 25. s. filius concubinaꝝ largitus est munera. s. filij Sagar z Lethure. iste tñ sunt vxoꝛes. vt pz de agar Geñ. 16. z de cethura Geñ. 25. Ita etiam potest dici de vxoꝛibus dõ ꝙ magis ꝓncipales vocabãtur vxoꝛes: z minus ꝓncipales vocabantur cõcubine: z sic vult ꝙ vxoꝛes dõ erant iste mulieres. z ꝑm hoc tenet Nicolaus ꝙ nunꝯ habuit dõ aliquam cõcubinam: sed solum vxoꝛes: vt ipse dixit supra. 5. Rñio Nicolai.

¶ Sed dicendũ vr ꝙ iste quas cognouit absalon fuerũt cõcubine dõ: z non vxoꝛes matrimonialiter ducte. qõ pz: qz infra. 16. dixit Achitophel ad absalon: ingredere ad cõcubinas patris tui quas dimisit ad custodiendã domũ. idẽ pz infra. 20. cum dr: cũꝯ veniret rex in domum suã in hierusalem: tulit decem mulieres ꝓcubinas suas quas dereliquerat ad custodiendã domum: z tradidit eas in custodiã. Impugnatio.

¶ Item Nicolaus ꝓpter hoc ponit ꝙ iste erant vxoꝛes: qz putat ꝙ dõ non habuit aliquã cõcubinam: z tñ manifestum est ꝙ dõ habuit ꝓcubinas. nam supra. 5. dicitur ꝙ dauid accepit vxoꝛes z cõcubinas de hierusalẽ postꝯ venit de hebrõ. Idẽ pz ꝑ Paralip. 3. vbi dicitur ꝙ habuit dõ filios ex vxoꝛibus z cõcubinis. z sic in istis locis distinguuntur vxoꝛes z ꝓcubine. si tamẽ vxoꝛes z ꝓcubine essent idẽ: vel vocarẽtur solum vxoꝛes: vel solum cõcubine. ¶ Itez dictũ cõe. s. ꝙ principalis vocatur vxoꝛ: z oẽs alie vocãtur concubine: non stat applicando ad dõ: qz tunc prima vxoꝛ quã accepit. s. Michol vocaretur vxoꝛ. omnes aũt alie vocarentur cõcubine. z tamẽ falsum est: qz supra. 3. ca. ponũtur sex vxoꝛes dauid: inter quas nõ computatur michol: z supra. 5. dicitur ꝙ accepit postea alias vxoꝛes de hierusalem: z cõputantur ibi omnes filij istarũ. z tñ ꝑ Parali. 3. ponuntur omnes isti filij. z dr ꝙ omnes isti erant filij dauid. ꝓter filios cõcubinarum. ergo vr ꝙ nulla illarũ nominatarum supra. 3. z. 5. z ꝑ Paralip. 3. erat cõcubina. sed solũ ille que nõ noiant expresse: z sic op3 dici ꝙ dõ habuit cõcubinas que nõ erãt vxoꝛes ꝓncipales: aut minus ꝓncipales: sed mulieres carnaliter cognite sine lege mrimony. z tñ infra. 16. z. 20. dr ꝙ iste erant ꝓcubine. ergo op3 dici ꝙ non erant vxoꝛes. ¶ Itez pz qz dõ tulit secum oẽs vxoꝛes suas. solas autẽ illas decẽ mulieres reliquit ad custodiendam domuz. ergo vr ꝙ non erant vxoꝛes: sed concubine: qz aliꝭ honoꝛasset eas sicut ceteras ducendo secũ. ¶ Luz aũt obycitur ꝙ hic in lra dr ꝙ erant iste vxoꝛes. ¶ Rñdẽ dum ꝙ accipit large vxoꝛ ꝓ ꝓcubina. Ratio huius est: qz deus volebat denũtiare dõ penã suam ꝓpter adulterium cum bersabee: z si dixisset ei ꝙ ille mulieres q̃ accipiende erant de suis future essent ꝓcubine: non tñ tristatus fuisset dauid: qz iam esset certus in quo istud malum ei euẽturuz esset. vt ergo suspitio eum redderet incertũ: z ex hoc toꝛqueretur non exposuit an de vxoꝛibus vel de cõcubinis: sed large dixit de vxoꝛibus: vt suspectus esset dauid in quo malum ei euentuꝝ erat. z hoc qz ipse diligebat nimis vxoꝛes quasdã: in quibus nullo modo fieri voluisset aliqõ decus: z qz si sciret ꝙ iste erant exempte: non tñ esset anxius: dixit de vxoꝛibus vt maneret ãbiguitas. ¶ (Jn oculis tuis.) Nõ est sensus ꝙ videẽte dõ absalon accipet vxoꝛes eius: sz dr in oculis tuis. i. te sciẽte z nõ potẽte phibere: tanꝯ si videres z non posses excusare. (Et dabo pꝛximo tuo). i. dabo eas filio tuo absalon. vocatur. n. absalon pximus: qz glz hõ vocat pximus alterius. sic ẽt dõ vocatus fuit pꝛximus saulis. ꝑce. li. c. 15. (Et dormiet cũ vxoꝛibus tuis in oculis solis huius). i. dormiet cum eis pñte sole. s. coram omnibus. q. dicat non absconderetur in tenebꝛis ad dormiendum cum eis quasi erubescat: sed publice dormiat cum eis: sic factum est. nam in solario tetenderunt tabernaculuz ipsi absaloni z dormiuit ibi pñte toto israel cũ oibus cõcubinis patris sui. infra. 16. (Tu. n. fecisti abscondite). i. tu cognouisti bersabee in absc̃dito: z fecisti eam a te secrete duci. postea quoꝙ celare voluisti factum istud per mortem vrie. (Ego ẋo faciã in cõspectu solis). i. ego faciã ꝙ filius tuus absalon i publico. i. coꝛã sole faciat istũ. ¶ (Et dauid ad nathan.) Hic ponitur secundum huius ca. in quo dr peccati recognitio. Et diuiditur in tres partes: qz ꝑ ponitur peccati humilis cõfessio. Scõo humana cõsolatio. Tertio hystorie ꝓtinuatio. 2ª ibi. (Et cõsolatus est dõ.) tertia ibi. (Igit pugnabat.) ¶ Circa pm dicit (Peccaui dño.) Jsta est ꝓfessio dõ humilis z vera. nã nimis doluit ꝓpter hoc qõ egerat: z tunc fecit psalmuz illum. 50. s. Miserere mei deus. vnde meruit a domino exaudiri. (Dixitꝙ nathan ad Dauid: dñs quoꝙ trãstulit peccatũ tuũ). s. qz vere doluisti: dominus remisit tibi peccatum. Jtez pz ꝑ Paralip. 3. vbi dicitur ꝙ habuit dõ filios ex vxoꝛibus z cõcubinis. Qñ dauid fecit psalmũ miserere mei deꝰ

¶ Qũo nathan cognouit imediate post confessionem Dauid peccatum sibi remissum. Qõ. X.

Queret aligs qũo nathan imediate potuit dicere dõ ꝙ deus remiserat ei peccatũ: qz ad hoc oportebat ꝙ hr̃et a deo rñsionẽ: quã non videbatur posse hẽre ita cito. ¶ Rñdẽdũ ꝙ dupliciter hoc fieri poterat. Uno mõ ꝙ deus dixisset nathã istud anteꝯ venisset ad dõ z iussisset ꝙ ꝑ prenuntiaret ei penã: deinde quando cõfiteretur se peccasse: diceret illi ꝙ detrãstulerat pctm̃ eius. ¶ Alr dici põt ꝙ deus solũ reuelauerat nathan penã: quam prenuntiare debebat dõ. cum aũt nunc dõ confessus est peccasse reuelauit dñs nathan ꝙ trãslatum erat peccatũ dõ: z ipse illud dixit dauid. Simile factũ est de rege ezechia. nã iuit ad eũ Jsaias dicẽs. precipe domui tue: morieris et non viues. infra. 4. lib. c. 20. z tunc cũ egrederetur Jsaias ab Ezechia anteꝯ veniret ad mediam partem atrij: locutus est dñs ad eum: ꝙ diceret ezechie ꝙ non moꝛeretur. ¶ Sed tunc dicetur qualiter deus poterat reuelare ei tãquo ꝙ trãslatũ erat peccatũ: qz hic nõ est simile de Jsaia. nam Jsaias recessit ab ezechia z anteꝯ veniret ad mediã partem atrij locutus est ei dñs. Hic tñ erat nathan ꝑsens ipsi dauid. iõ non vr ꝙ deus locutus fuerit ei hic. ¶ Rñdẽ dum ꝙ coꝛã dauid deus locutus est ad nathã. nã sic factũ est precedẽ. lib. ca. 9. cum deus dixisset samueli: cras mittã ad te virum de terra beniamin z vnges eum in ducẽ. die autem sequenti venit saul ad samuelem. z ibi dicitur. cũꝯ aspexisset samuel saulem: dñs ait ei. Ecce vir quem dixeram tibi: z sic in presentia saulis deus locutus est samueli de ipso, itaꝙ ergo hic. z sic est intelligendum ꝙ Nathan

Obiectio. Rñsio. † † † † † † † Dubitatio Rñsio

solum acceperat a dño reuelationē de pena dō: ⁊ non de trāslatione pcti: ⁊ nunc postq̄ dō dixit: peccaui: Deus locutus est ad nathan de trāslatione pcti. ¶ Quereꝫ vlterius qūo ergo deus poterat logi ipsi nathan cōram dauid.

Qō. 11.

A

Quadrupliciter dō log ꝓsuenerat ꝓphis.

¶ Rn̄ᵐ est ꝙ quadrupl̄r deus log ꝓsuenit prophetis. Primo mō apparēte aliquo angelo in figura hūana ⁊ loquēte. Scōo mō ꝙ aliqua vox formaretur in aere: nō apparēte corpe in quo formabat. Tertio mō qō deⁱ somnio imutet phātasiā. Quarto mō qō deᵖ mutaret itellectū in vigilia. ⁊ hoc siue p estasiz: siue sine estasi. ¶ Primus modus nō stat hic. nā tūc audiuisset vocē dñi dō sicut nathan: ⁊ nihil magis q̄tū ad hoc diceret nathā ꝓpheta q̄ Dō: qz vterq̄ videret effigiē ⁊ audiret vocem formataz. ¶ Scōs modus ēt nō stat ex eadē cā: qz q̄q̄ tunc nō videretur aliqua effigies: tū vterq̄ audiret vocē dñi: ⁊ eēnt in hoc eq̄r ambo ꝓphete. ¶ Tertius modus nō stat. s. ꝙ fieret i somnio: qa hic nathā nō poterat dormire cora dō: cū ꝓtinuaretur sermo iter ambos. ¶ Quartus modus est necessario assignā dus. s. ꝙ imutatōez soliꝰ itellꝰ sine aliq̄ voce ⁊ effigie: ⁊ imutatiōe facta i phātasia: nō tñ oz poni ꝙ fieret p estasiz: qz q patiunt estasiz: sunt abstracti ab oibus sensibus: ⁊ nō repit i eis aliq̄ operatio aialis: sed cadūt in terrā ⁊ nescīt an sint extra corpus vel in corpe. sicut dixit Apls. 2. ad chor. ca. 12. s. nescio an in corpore: siue extra corpus: deᵖ scit. ad esta sim aūt fit imutatio ⁊ cadunt hoies in terrā: ⁊ patiunt alia q̄ nō est ꝓueniēs pati ꝓphetas in ꝓspectu alioꝝ hoīum. pz de btō Paulo qñ raptus est in celū: nam cecidit in terrā ⁊ aptis oculis nihil videbat: ⁊ māsit tribus diebus nō comedens nec bibēs. Act. 9. Nathā tñ nihil tale passus est cora dō: cū cōtinuaret sermo inter eos: nō dōm ꝙ fuit imutatio intellꝰ simplex: p quā non fit aliqua mutatio in corpe: nec cessat ꝓpheta ab actibus exterioribus. istū modus habuit heliseus cora rege iuda ⁊ israel qñ dixerūt ei ꝙ ꝓphetaret: ⁊ factus est sup eū spūs dñi ⁊ ꝓphetauit cora eis. infra 4. li. c. 3. sic quoq̄ fuit i samuele: cui deus locutus est cora saule. ꝑce. li. c. 9. ⁊ generaliter vbicūq̄ oī ꝙ deus loq̄bat alicui ꝓphete cora aliqbus intelligitur de sola imutatiōe itellectus: qz aly modi nō ꝓueniūt: vt pz ex rōnibus assignatis.

B

Qūo locutus ē deus nathā pñte dauid.

Qō. 12. ¶ Quereꝫ vlterius qūo sit verū ꝙ deus trāstulit pctm̄ dō: qz aut istud itelliget q̄tum ad culpā vel q̄tū ad penā. Nō primo mō qz culpa nunq̄ trāsfert: sed remittitur. ⁊ non diceretur de culpa ꝙ trāslata sit: qz istud significat aliqd̄ spāle: ⁊ tñ transferri culpā generale est. nā qñcūq̄ peccator dolet: deus remittit peccatū illius. Ezech. 18. ¶ Jtem nō potest intelligi q̄tum ad penam. nam nō fuit pena dimissa: cū non recesserit gladius de domo dō: ⁊ ꝓcubine eius cognite fuerint ab absalone vt pz supra. ¶ Rn̄ᵐ ꝙ pctm̄ trāslatum fuit q̄tum ad penā. fuit tñ punitio facta in domo dō. Sed est sensus ꝙ dō merebat mori in ꝓpria ꝑsona p̄z leges humanas ⁊ iudiciū dei: qz occiderat vxā qz tñ ꝓfessus est pctm̄: deus trāstulit penā in posteros eius: ⁊ hꝫ fecit magnā gr̄am ipsi dō: ⁊ pz hꝫ ex lr̄a seq. qz dr̄: nō morieris. non tñ dixit ꝙ erat pctm̄ remissum: qz nimis dr̄t iter remittere ⁊ trāsferre.

A

Pctm̄ dō dr̄ fuisse trāslatum q̄tū ad penā.

Qō. 13. ¶ Quereꝫ vlterius qūo potuit trāsferripena dō in posteros eius. nā vr̄ ꝙ nullo mō poterat fieri: qa aut posteri dō merebāt as illas quas passi sunt: aut nō. si nō merebant ⁊ passi sunt solū ꝓ dō iniuste cum eis actū est. Deus tñ neminē iniuste cōdēnat. si aūt merebātur posteri dō ea q̄ passi sunt: nō fuit translatum peccatū dō in illos: sed ipsi ꝓ se passi sunt. ¶ Rn̄ᵐ ꝙ aliqui de posterita te dō puniti sunt ꝓ dō ⁊ nihil merebant sicut paruulus ille qui natus est de adulterio. infra in lr̄a. nam iste nō potuit peccare aut mereri aliquid malū. aly aūt passi sunt q merebantur id qō patiebantur sicut Amnon: ⁊ Absalon: ⁊ adonias: ⁊ multi aly. Jn oēs tñ istos translatū est peccatuz dō: directius tamē in illū qui nihil merebatur ⁊ passus est q̄ in alios qui aliquid merebātur: ideo nathan cuz dixisset ꝙ dñs trāstulerat peccatū eius addidit. verūtamen qz blasphemare fecisti inimicos nomen dñi: filius qui natus est ex te: morte morietur. q. d. in illū transferetur peccatū tuum.

A

Posteri dō puniti sunt ꝓ pctō eius aliqbꝰ meritibꝰ aliqbus ꝛo nō.

2ᵒ dubia. ¶ Hunc aūt manent duo dubia. Primuz est quomō puer cum nihil peccasset. Secūdum est quo modo aly posteri dō qui peccauerūt ⁊ puniti sunt ꝓ culpis suis: dicūtur puniti ꝓ peccato dō. ¶ Rnd̄endum ꝙ puero paruulo non facta est iniuria ꝙ moreretur qz alia sua nō perijt. ꝙ aūt ipse priuatus sit pñti luce: nō fuit iniuria sua vel pena: sed patris sui: qz sicut si quis habeat pecora ⁊ moriātur: pena ⁊ damnum non est ipsoꝝ pecoruz sed dñi: ita cū filius paruulus nō sit aliquid per se intelligens nec plene vtens aliqua sensatione intra paucos dies: sz est quasi aial imperfectū: ꝙ moriatur nō est pena sua: sed pr̄is: ideo cū deus vellet punire dauid: ita puniebat eū in paruulo illo sicut in se: ⁊ paruulo nō infligebatur aliqua pena iniuste: qz mors sua nō erat pena sua sed pr̄is. ipsi tñ patri iuste quecūq̄ pena infligeretur ꝓ peccato: ió potuit ei ista infligi. ¶ Jtez pz hoc alia rōne. s. qz si aliqua pars corporis percutiat: nō oī illa pars puniri: sed homo vel aial cuius est pars: sed filius puulus est pars pr̄is. vt pz. 5. ethi. s. filius est pars patris donec sit pelicon. i. magnus. ergo nō poterit filius puulus iniuriā pati vel penaz: sed pater hoc patitur. ⁊ ob hoc subditur ibi ꝙ non est iustuz simpliciter inter patrem ⁊ filiū: sicut nec inter totuz ⁊ partē. ergo paruulus iste iuste patiebatur: qz pater cuius erat ps iuste puniebatur. ¶ Ob hoc aūt q̄q̄ in scriptura dicatur ꝙ deus punit pctā patrū in filios vsq̄ in tertiam ⁊ quartaz generationēm: nunq̄ reperietur ꝙ filij magni ꝓ solo pctō pr̄is moriant: sed puniti: ⁊ sic intelligit illud qō dr̄ Ezech. 18. aia q̄ peccauerit ipsa morietur: ⁊ filius nō portabit iniquitatez pr̄is: nec pr̄ iniquitatē filij. intelligit aūt de adultis vel puberibus ad etatē vtentē rōne. quod pz ex exēplis ibi positis. s. ꝙ si pr̄ coluit idola: ⁊ filius nō: filius nō morietur ꝓ patre: ⁊ tñ ille filius q̄ pōt colere idola vel nō colere: puenit ad etatem rationis: qz minores nō possunt colere vel non colere idola. ¶ Ratio huius est: qz filij maiores sunt per se intelligētes ⁊ per se hoies: ⁊ bonū eorum vel malū pertinet ad seipos ⁊ nō ad patrē suum. ¶ Jtem qz filius adultus nō est ps pr̄is ꝛm Arz. 5. ethi. qz iā est pelicō. i. magnus. vñ inter talē filiū ⁊ pr̄em iam cadit iustum politicū. nunq̄ ergo repitur in scriptura ꝙ filij magni occidant vel puniātur ꝓ pr̄ibus a deo: qz tunc puniret vnus ꝓ alio: qd̄ est iniustū. puniti tñ leguntur puniti ⁊ occisi ꝑ patribus: qz tunc nō dr̄ vnus ꝓ alio puniri: sed idē ꝑ seipso. ¶ Scōm duobium erat quomō posteri dō qui erant maiores dicuntur puniti fuisse ꝓ dō ⁊ pctm̄ eius dr̄ trāslatū ad eos. ¶ Respōdendū ꝙ oēs isti puniti fuerunt ꝓ seipsis: qz iniqtates eorum exigebāt tales punitiones: sicut amnon occisus est qz cognouit sororē. seq. c. Absalon ꝛo qz surrexit ꝑ patrē. infra. 18. idē de adonia. seq. li. c. 2. ⁊ sic de oibus alys. ideo istis fuit data pena p delictis ꝓprijs: nec fuisset data minor aut maior: siue fuissent filij dō: siue non. ⁊ sic nullo modo fit eis iniustum tanq̄ patiantur aliquid ꝓ dauid: quod alꝫ passuri non erant. ¶ Dicūtur tñ puniri ꝓ dauid: vel transire peccatū dauid in eos: inquātū in penis eoꝝ dō afflictus est nimis. sicut pz de Amnon ꝑgenito suo. seq. c. sic etiā fuit de absalone: ꝓ quo lugebat nimis dicens. Absalon fili mi: fili mi Absalon quis mihi det vt ego moriar ꝓ te. infra. 19. fuit ergo pena Dauid in istis tanq̄ si ipsemet pateretur. ⁊ sic eadē pena erat data ꝓ peccato duorum. s. ꝓ peccato filiorum Dauid: ⁊ ꝓ peccato Dō. nā inquantuz amnon ⁊ absalon morieb̄atur: erat pena peccati eorū. Jnquātum ꝛo necesse erat Dauid de hoc dolere: erat pena pctī dō. ¶ Sz obȝcietur: qz si dō peccasset siue non in homicidio ⁊ adulterio: si absalō ⁊ amnon peccauissent eo modo quo peccauerunt: occidēdi erant sicut occisi sunt. ⁊ sic dauid doleret ꝓ morte eorū sicut doluit. ergo non est spāliter pena ꝓ pctō dō tristitia de morte filioꝝ suoꝝ. ¶ Rn̄dendum ꝙ deus est iudex rectissimus: ⁊ nullā penā vnq̄ infligit nisi ꝓ pctō. Dō tñ acerbe punitus est de morte filioꝝ suoꝝ. ergo ꝓter aliquod peccatū hoc euenit. ¶ Rn̄dētū ꝙ siue dauid peccasset i adulterio ⁊ homicidio siue nō: ⁊ filij sui peccauissent eo mō quo peccauerūt oportebat ꝙ punirent sicut puniti sunt: deus tñ ordinasset

aliter

B

Puer puulus qūo punitus ē sine pctō. ꝑ pctī pr̄is ga ē ps eius.

C

filij magni nō puniunt ꝓ peccato pr̄is.

2ᵐ dubium

D

posteri dō lz pūiti fuerint ꝑ suis pctīs: dr̄ tñ pctm̄ dō punitū i eis q Dō afflictꝰ est nimis i penis eoꝝ.

Obiectio.

Rn̄sio.

aliter tempora punitionis.ſ.q̄ non puniti fuiſſent viuente dō:vt ipſe non torqueret de malis eorum:℣ ſic tunc mors inflicta filys dō eſſet pena ſoluꝫ peccati eoꝝ ℣ nō prīs fuit: qz tamē dō peccauit fecit deus q̄ occiderent fily eius eo viuente:vt ipſe puniretur in illis. ¶Sed obijcietur tunc de alys de poſteritate dō qui gladio perierūt:℣ dicunt occiſi pro peccato dō:cū dicatur in lra.quā ob rē non recedet gladius de domo tua in ſempiternū:℣ iſti erāt magni qui moriebant. ¶Rñdendū q̄ poſteri dō qui perierūt gladio erāt magni ℣ occiſi ſunt p peccatis ſuis:℣ tñ illi dicuntur ēt occiſi pro peccatis dō:non tñ Dō doluit qñ ipſi mortui ſunt:eo q̄ Dō tunc non viuebat.doluit tñ nunc cum viueret:qz cum denūciatum fuerit ſibi q̄ nō receſſurus erat gladius a domo eius in ſempiternū dolebat nimis de infelicitate poſteritatis eius:℣ iſte doloꝫ ſufficiebat ei in quādā parte pene pro pctō ſuo. ¶Sed adhuc dicet ſi de poſteris dō occiſi ſunt gladio alīq̄ paruuli:ſicut forte fily ſedechie erāt paruuli:quos occidit rex nabuchodonoſoꝛ infra 4.li.c.vlt.℣ qñ atbalia impyſſima occidit oē ſemen regiū de ſtirpe ochozie.infra.4.li.c.x.℣.2.paralip. 22. videt q̄ multi paruuli occiſi fuerint ibi.paruuli tñ nō moriunt pro peccatis ſuis:ſed pro peccatis patrū:quo ergo illi mortui ſunt pro dō:qz illa pena nihil attinuit ad dauid. ¶Rñderi poſſet ſicut ſupra.ſ.q̄ Iꝫ dō nō doluit in ſpāli de morte iſtorum:qz neſciuit determinate mortem cuiuſlibet de ſtirpe ſua.doluit tñ in vlī pro oībus qui de ſtirpe ſua occidendi erant gladio:℣ hoc ſuffecit ei ad penā. ¶Aliter dici pōt ℣ melius q̄ poſteri dō qui erant adulti mortui ſunt p peccatis ſuis ℣ pertinuerūt ad penam Dō.paruuli tñ q de ſtirpe ſua poſt eum occiſi ſunt nō fuerūt pro eodē directe occiſi:ſed pro aliqbus alys poſteris:vtpote fily ſedechie qui paruuli erāt occiſi ſunt pro pctō prīs coraꝫ eo. fily autem ochozie occiſi ſunt pro pctō aliquoꝝ cognatoꝝ ſuoꝝ q ſuſtites erāt:vel forte ℣ melius occiſi ſunt qz futuri erāt malii in regno:℣ deus voluit p̄occupare malitiā eorū.nam ſicut deus aliquos bonos occidit ne a malitia occupent:vt pꝫ ſapiē.4.ita ℣ aliquos q̄ſi indifferētes ad bonū ℣ malum occidit:qz mali futuri ſunt ne mala eoꝝ grauia ſint. ¶Aliter autē quidā aſſignāt ad iſtud p̄ncipale dubiū rñſionē dicētes q̄ oēs poſteri dō puniti fuerint pro dō.ſ.qz pro peccato eius deus pmiſit illos cadere in talia pctā in q̄lia nō pmiſiſſet niſi peccaſſet dō:℣ ex hoc illi puniti ſūt pp dō:cū pp pcm̄ debeat pena:℣ pcm̄ eoꝝ fuit pp dauid. ¶Sz dōz vī q̄ iſta poſitio dupl̄r pōt intelligi.vno mō q̄ deus pmiſit cadere poſteros dō in pctm̄ pp pctm̄ Dō.ſ.q̄ ſi dō non peccaſſet ℣ oraſſet pro poſteris ſuis ne peccarēt:deus non pmiſiſſet illos cadere i peccatū:qz tñ peccauit dō:oro ſua nō fuit exaudita pro poſteris ſuis:ió pmiſſi ſunt peccare ac ſi nullus oraſſet pro eis:℣ iſte ſenſus rōnabilis eſt:qz certū eſt q̄ multi liberant ne peccent p̄cibus ſanctoꝝ q peccarent niſi ſterueniāt ille p̄ces. ¶Alr pōt intelligi q̄ deus pmiſit poſteros dō cadere in pctm̄ directe i penā pcti Dō. ℣ ſi Dō nō peccaſſet nō pmiſiſſet cadere eos in peccata illa:ſiue Dō oraſſet pillis:ſiue nō.Et iſte ſenſus nō vī mihi ſatis tutus.nā q̄ deus pmittat aliquē cadere i pctm̄:vel eū iam cadētē ℣ in pctō manētē reſurgere nō faciat nō eſt niſi a ſecretiſſima dei diſpēſatione:qua quoſdā ex mera liberalitate añ ſecula predeſtinauit ℣ vocauit.alios ✠ vocare noluit vel nō curauit:aut accidit iſtud in penā pcti alteriuſ iſtiuſmet hoīs.ſ.vt qui ſe non vult cū pōt a pctis cuſtodire pmittatur a deo in penā iſtoꝝ in alia peccata cadere.modus tñ aſſignatus a p̄ncipio de trāſlatione pcti in poſteros † † ꝓuenientioꝛ eſt:℣ ille eſt tenēdus. ¶(Nō morieris).ſ.nō morieris tu ſed filius tuus:℣ in hoc fuit trāſlatio pcti.(Uerūtñ qz blaſphemare feciſti inimicos nomē dñi ꝓpter verbum hoc).i.pp peccatū iſtud cōmouiſti inimicoſ ad maledicendū deo:ió ne pctm̄ iſtud maneat inultum moriet ille filius q̄ iam natus eſt. Eſt autē ſenſus q̄ inimici.ſ.iſraelitarū.i.gētiles blaſphemabāt nomē dñi dicētes deū hebreorum eſſe acceptoꝛem pſonaꝝ:qz abſtulit regnuꝫ de domo ſaulis pp ꝓpria pctā:℣ nō puniuit dō in aliquo pp pctā matora:℣ iſta erat blaſphemia:qz deus nō eſt vere acceptoꝛ pſonaꝝ:vt pꝫ Act.10.ſ.nūc cognoui in veritate q̄ nō ſit acceptoꝛ pſonaꝝ deus.vel aliter itelligit.ſ.q̄ inimici.i.inimici dō blaſphemabāt nomen dñi dicētes deū fauorabilem. Exyt quoq̄ puerbiū vulgare q̄ dauid.ſ.quō poterit eſſe ſalus ei qui comedit ouem ℣ occidit paſtorem. ℣ dicebatur pro Dauid qui acceperat berſabee ℣ occiderat Uriam. de hoc aūt fecit ipſe pſalmū tertiū:in quo dr̄.multi dicunt † aie mee nō eſt ſalus ipſi in domo eius.(Filiꝰ q̄ natus ē tibi morte morietur).i.iſte q̄ natus fuit tibi de adulterio morietur:ne hēant locū blaſphemādi de deo inimici.erat.n.iam natus puulus iſte qñ venit nathā ad nūtiandū dauid iſtam penam de morte fily ℣ de omnibus alys.

¶Quare potius iſte paruulus mortuuꝫ eſt pro peccato dauid q̄ aliquis alius de filys eius. Q̄ō.XIIII.

Queret aliq̄ ꝙre potius iſte puulus mortuus eſt p pctō dauid:q̄ aliquis alius de filys eius. ¶Rñdēdū q̄ rōnabilius erat mori aliquē puulū q̄ adultū. nā adulti iuſte nō p̄nt mori niſi peccauerint:℣ ſi aliqs peccauiſſet ℣ morereť de filys dauid:nō erat ꝓueniēs trāſlatio mortis dauid in illū:qz ille p̄ncipalius p ſe moriebat.ſi aūt adultus nihil peccaſſet ℣ moreret p dauid : erat iniuſtiſſimum:qz filius nō ꝺz mori pro pr̄e:nec pr̄ pro filio. Ezech. 18.quod itelligit de adultis.in puulū ergo debuit fieri trāſlatio mortis dauid:qz ille nihil peccauerat:ſz ſolū moriebatur pro pctō dauid. ¶Sz tūc dicetur cū aliqs paruulus moriturus eēt pro pctō dauid:cur potius iſte q̄ alius moritur eſt. ¶Rñ' q̄ fuit pp duo. Primū eſt ꝓuenientia ad delictum.nā iſta pena debat pro adulterio ℣ homicidio dō:ſz iſte puer natus fuerat de illo adulterio.ergo ꝓuenientius iſte mori debebat q̄ aliqs alius. ¶Secūdo hoc factū fuit ad tollēdū ſcādalū:nā deus dedit penā dauid:qz pp eū ſcādalizabātur inimici:℣ maledicebāt deo dicentes euz eſſe fauorabilē.vt ergo appareret deū nō eſſe acceptoꝛem perſonarū puniuit dauid:℣ qz magis apparebat q̄ deus puniebat dauid pp iſtud pctm̄ ſi occideret filiū natū de adulterio q̄ aliquē aliuz:ideo illū occidit.nā ſi alius de filys dauid moꝛtuus fuiſſet:putareť eueniſſe pp aliud peccatū:℣ q̄ iſtud manebat impunitū. In hebreo hr̄ (Quia ad iracundiam prouocaſti.) vbi lra nra dicit:qz blaſphemare feciſti: ℣ idē ſignant.nam ille qui blaſphemat puocatus eſt ad irā contra deum:ideo blaſphemat de eo tanq̄ de malefactore. (Et reuerſus eſt nathan in domū ſuam).ſ.poſtq̄ denū † tiauit iſtas penas Dauid:reuerſus eſt in domū ſuam:qz nō erat nunc tēpus manēdi cum Dauid:eo q̄ ipſe erat amaro animo.(Percuſſitq̄ dñs paruulū quem peperat vxor vrie † Dauid).i.dedit ei plagā incurabilē vt moꝛeretur.ob hoc autem iſta mors eſt quodāmodo violēta:qz non euenit ei ex aliquo accidente naturali:ſed qz deus voluit percutere eum:velut ſi miſiſſet ſuper eum fulmina de celo:aut lapides.vocatur autē berſabee vxor Urie:non q̄ iaz eēt vxor eius:ſed q̄ eo tempoꝛe quo genitus eſt iſte puer eēt vxor Urie.vt pꝫ preceden.ca.vel vocatur vxor vrie:qz aliquādo fuit vxor vrie:ſiue hoc eſſet ante cōceptionem pueri:ſiue poſt.ſic enim vocatur Abigail vxor nabal carmeli q̄q̄ iam eſſet vxor Dauid: vt pꝫ precedē.lib.ca.27.℣.30.℣ ſupra.2.(Et deſperatus eſt).i.deſperatū fuit de ſalute eius. † Dupliciter pōt intelligi.vno modo q̄ tantus fuit languoꝛ pueri q̄ naturaliter nō poterat euadere:ideo medici dixerunt eum deſperatum.vel aliter:deſperatus eſt.i.deſperatum fuit de vita eius:qz deus dixerat q̄ moꝛeretur:℣ verbum dñi certiſſimum eſt.ſed primus ſenſus eſt melioꝛ: ga ſecundus repugnat aliqualiter lre ſequēti. In hebreo habetur (Et egrotauit).ſ.egrotauit ad mortez ita vt deſperaretur:℣ hoc ſignat lra noſtra.(Deprecatuſq̄ eſt Dauid ad dominum pro paruulo).i.oꝛauit ne moꝛeretur puer. (Et ieiunauit Dauid ieiunio).i.fecit ieiunium magnuꝫ vel † auſterum vt ſanaretur puer. In hebreo habetur (Dauid † inquiſiuit dominum.) vbi littera noſtra dicit deprecatus eſt.℣ idem ſignat:quia inquirere eum eſt petere miſericoꝛdiam a deo.iuxta illud. querite dominum dum inueniri

Q̄ō.14.

A

Rōnabilius fuit puulus moꝛi q̄ ad ultū aliquē p pcō Dō.

Dubitatio.

Rñſio.

B

Propter duo magis moꝛtuus ē iſte puulus q̄ alius.

Obiectio.

Rñſio.

Inſtantia.

Rñſio.

F

Alia rñſio ad dm̄.

† potest. (Et igressus se orsum iacuit super terrā) .i. noluit manere dō cū viris suis in palatio: sed iuit ad aliquē locū secretum vt ibi vacaret precibus ⁊ ieiunio ⁊ merori. ⁊ dr̄ q iacuit super terrā. i. humiliauit se sup terrā ad orādum: vel iacuit in terra. s. nō dormiebat in lecto: sed sup terram affligēdo aīam suā. Et sic dō afflixit se hic in tribus. s. i oratione: ⁊ ieiunio: ⁊ accubatione super terrā. Iste. n. est modus antiquoz qñ volebant deū deprecari pro liberatione aliqua ieiunabāt ⁊ orabāt ⁊ sedebant sup terrā vel sup cinerem. sic. n. fecerunt niniuite. nam rex niniue surrexit de solio suo ⁊ abiecit vestimētū suū: ⁊ indutus est sacco ⁊ sedit in cinere. Jone. 3. sic enim faciebant israelite tam sacerdotes q̄ nō sacerdotes occurentibus aligbus aduersitatibus. l heb. hr̄. (Et venit dormiebat ⁊ iacebat seorsum.)

L Modo antiquoz qñ deū p liberatione aliqua depcabantur.

† Et idē est quod lr̄a nostra: ⁊ significatur clarius q dormiebat seorsum. s. super terram. ⁊ pōt accipi seorsum respectu vroris sue. s. q nō accedebat ad eā diebus hys: vel respectu suoz suoz. s. qz nolebat manere cū eis nec comedere.

¶An dō peccauit orādo p isto puero vt sanaret. Qō. XV.

Qō. 15. **Queret** aliquis an dō peccauit orādo pro isto puero vt sanaretur. ¶Aligs rñdebit q sic: qz aut dō audiēs verba nathan firmiter assensit illis. s. q moriturus esset puer: vel nō. Si p̄mo modo erat insania orare pro illo quē sciebat certissime moriturū. Si sc̄o mō: peccabat graviter non credēdo dicto pphete cū dicta pphetica sint firmiora q̄ ea q̄ oculis cernim⁹: vt p̄z. 2. pet. c. 1. s. hēmus aūt firmiorē pphetic̄ sermonē. ¶Rñdē⁹ q dō nō peccauit orando dñm pro salute pueri: q̄q̄ dictū ei eēt q moriturus erat: qz nō erat certificatus an moriturus esset. sic p̄z infra. nā dixit dō gs scit si forte donet eū mihi dñs ⁊ viuet infans. ¶Cū aūt obycitur q dō debebat credere verbis pphete. ¶Rñ⁹ q credidit pphete: tñ aliqñ loquunt p̄m sniam dei firmā: ⁊ aliqñ solū p̄z cōminationē. Primo mō qcqd pnūtiant: certissime euenit. ⁊ si dō sciuisset q p̄m firmā dei sniam dictū fuisset verbū nathan: non orasset pro salute pueri: imo peccasset si orasset: qz ex hoc inuebat q snia dei firma erat mutabilis. qō faceret i deo magnā iperfectionē. si aūt dicunt verba p̄m cōminationē: nō sunt euētura sic vt pnūtiant: sed solū dicūt ad terrēdū: ⁊ vt recedāt a malo illi quibus fit ista cōminatio. qō si fecerint nō infliget pena quā deus cōminatur illis. Dō autez dubitabat in quo mō hoz intelligerentur ista verba: ideo potuit licite orare dñm pro salute pueri.

A Nō peccasse Dō orādo p pueri salute.

Obiectio

Rñsio.

Qō. 16. ¶Queret vlterius si dō dubitabat quō ista verba intelligebantur: cur nō quesiuit de intellectu eoz a nathan propheta q illa direrat. ¶Rñ⁹ q non quesiuit ab eo: qz ipse nesciebat quō intelligerent. nā lz deus reuelet alicui pphete aligd: nō certificat eū an dicatur illud p̄m firmā sniam eius vel p̄m cōminationē: iō pphēta nescit dicere q̄l⁹ intelligēda sint ꝟba.

A Dauid nō petuit a nathā de intellectu ꝟborum qz nesciebat p̄m quē sensum dcā eēnt.

¶Sic p̄z de Joele pphe. p quem deus denūtiauit multa mala ventura israelitis in bruco ⁊ locusta ⁊ destructione agroz. Joel. 2. ipse tñ postea p̄suluit israelitis vt plorarēt ad dñm vt misereret eis putans q possent mala enuntiata non euenire: cum dr̄. conuertimini ad dñm deum vestrum qz benignus est. ⁊ segtur. quis scit si quertat ⁊ ignoscat dñs ⁊ derelinquat post se bñdictionē. eo. c. ergo ignorabat iste qual⁹ intelligerent verba sua. ¶Idē fuit de pphēta iona: cui deus dixit q p̄dicaret niniuē subuertendam. ⁊ qz sciebat q aliqñ verba dei dicebātur p̄m cōminationez ⁊ non eueniebant: ne ipse videret mēdaciter locutus fuisse noluit predicare: sed fugit in tharsis: vt p̄z Jone. 3. s. propter hoc preoccupauit vt fugeret in tharsis. scio enim q tu deus clemēs ⁊ misericors es ⁊ ignoscēs super malitia. q. d. sciebam q q̄q̄ dicas te factuz aligd mali: postea interdum parcis qz misericors es. ¶Itē p̄z q ione. 3. dicit q ionas sedit extra ciuitatē niniue expectans quid accideret ciuitati. s. an subuerteret: ⁊ tñ si certus fuisset q ista verba dicebant p̄m cōminationē vel p̄m diffōnem dei: nō curasset attendere euentum rei: qz si p̄m cōminationez dictū fuisset: sciret q nullo modo eueniret. si ꝟo p̄m diffinitionē

Qō. 17. sciret q eueniret certissime. ¶Queretur vlterius cuz de verbis prophetaz dubium est in quo sensu accipiātur: an debeamus ea accipere tanq̄ importātia diffinitionem. ¶Respōdendum q licitū est nobis accipere in quocūq̄ sensu voluerimus: q̄diu ipsa verba dubia manent: ⁊ nō est maior ratio interpretādi pro vna parte q̄ pro alia. ¶Dicendum tñ est q debemus potius intelligere semper verba esse dicta p̄m cōminationē: ⁊ sic intellexit dō. hoc autē propter duo. Primus est: qz securius est ea sic intelligi eo q sic intelligēdo quertemur ad dñm ⁊ dolebimus de peccatis: ⁊ non eueniēt mala super nos. Si ꝟo putemus ea dicta p̄m diffininitionem dei: nō orabimus pro liberatione: ⁊ tunc segtur magnū inconueniens: qz interduz poterit aliquod verbū dictū eē p̄m cōminationē. s. si recesserint hoies ab iniqtate sua. Si aūt putant illud dictū esse p̄m diffinitionem dei: tanq̄ desperantes non curabunt auerti a malo. ⁊ veniet sup eos snia cōminationis: q̄ als euētura non erat.

A Azverbap phete diffinitiue accipere possimus: tñ potius tenere debem⁹ dicta eē p̄m cōminationē pp duo.

Primo.

Secundo.

¶Scō itellexit dō ista verba sic: qz ꝓsuetudo erat apō oēs hoies q q̄cunq̄ pnuntiarent aliq̄ pphetice: intelligerentur dicta p̄m cōminationē. sic p̄z de niniuitis Jone. c. 3. nā lz ionas sine ꝓditione vlla p̄dicasset q post. 40. dies niniue subuertēda erat: tñ niniuite putauerunt hoc posse aliter euenire: iō predicauerūt ieiuniū per ciuitatē ⁊ afflictionem: ⁊ q clamarēt ad deū in fortitudine. ⁊ subdit ibi causa: qz ipi dixerūt qs scit si quertatur ⁊ ignoscat deus ⁊ revertatur a furore ire sue ⁊ nō peribimus. Intellexit ē David verba ista dicta p̄m cōminationem.

¶An prophete peccabant orantes aliter euenire q̄ prenūntiatum sit. Questio. XVIII.

Qō. 18. **Queretur** vlterius an pphete vel alij hoies peccabant orātes aliter euenire ea que a deo p̄nuntiata erāt. ¶Rñ⁹ q cū verba dei possint accipi ambigue vt dictū est: q̄diu manēt ambigua: nō est pctñ illa iterp̄tari in ꝟziā partē. cum ꝟo pphēta certificatus fuerit vel ille q̄ quē dicuntur q intelligunt p̄m diffōnē: peccat si amplius orauerit q illa in ꝟziū eueniāt. ¶Sciendū tñ q in p̄ma vice qua deus pphete revelat aliqd non certificatur ipse an p̄m diffōnem vel cōminationē sibi dicatur: nisi forte de⁹ ei spāl⁹ dicat q illud dicit p̄m diffōnē: iō licz sibi orare donec deus prohibeat eū orare. ¶Sic p̄z de Moyse: cui deus dixerat q nō trāsiret Jordanē qz offenderat eū. Num. 27. ⁊ tñ post hoc orauit moyses dñm q permitteret eum trāsire. ⁊ nō peccauit in hoc: qz si putasset moyses q peccabat: nō orasset. etiaz qz nō increpatur moyses tanq̄ in hoc peccasset. postea ꝟo deus dixit ei q nō oraret pro hoc qa nullo mō trāsiturus erat illuc. vt p̄z Deut. 3. sufficit tibi ne quaq̄ loquaris vltra ad me de hac re: ⁊ tūc moyses cessauit orare: ⁊ si amplius orasset peccaret mortal⁹: iō non legitur post hoc q orauerit: sed tanq̄ certificatus q nō eēt trāsiturus Jordanē dixit israelitis q illi trāsirent in terram optimā ⁊ ipse nō: vt p̄z Deute. 4. ¶Sic ēt fuit de samuel: nā deus dixit ei q saulez abiecerat: ⁊ ipsemet samuel prenuntiauit hoc sauli. p̄ceden. lib. c. 15. ⁊ tñ post hoc orabat pro saule. vt p̄z eo. c. s. verūtamē oībus diebus lugebat samuel saul: qm̄ penitebat deū q p̄stituisset eum regez super israel: ⁊ tunc nō peccabat samuel orādo pro hoc: qz aliogn non orasset cum esset vir iustissimus. Deus tñ postea dixit samueli ne oraret pro saule. p̄cedē. lib. ca. 16. s. dixit dominus ad samuelē: vsquequo tu luges saul cū ego piecerim eū: ⁊ post hoc samuel nunq̄ orauit p saule. ⁊ si orasset: peccauisset mortal⁹. ¶Sz adhuc obyciet q̄ p̄dicta. s. q q̄q̄ deus alicui pphete revelet q ea q̄ ei dicit intelligunt p̄m diffōnem certam q possit orare ne illud fiat. sic p̄z de samuele precedē. li. c. 15. nam ipse ex parte dei dixit ad saulem: scidit dñs regnū israel a te hodie ⁊ tradidit illud proximo tuo: ⁊ postea segt. porro triūphator in israel nō pcet ⁊ penitudine nō flectet. nec. n. hō est vt agat pniaz: ⁊ sic de nūtiauit ei q nullo mō deus recederet a snia sua: ⁊ tñ post ꝟ samuel orauit p saule: vt p̄z eo. c. ¶Rñdē⁹ q samuel nō peccauit ibi orādo cū nesciuit an verba illa q̄ dixit intelligerent p̄z diffōnē dei: vel p̄z cōminationē. nec ob. q ibi dcm̄ est q de⁹ nō flecteret ab ira sua: qz istud nō dcm̄ ē vt aligd

Obiectio.

Rñsio.

per quod

per quod reuelaretur samueli an verba ista essent ꝑm dispositionē dei vel cōminationē:sed erat aliqd qō deus iuss erat samueli dicere ad saulē.iō sicut dubitauit de oībus alys verbis:an dicerent ꝑ cōminationē vel dispōnē dei: ita dubitauit de isto.vñ semp orauit ꝓ saule:quousqꝫ deus reuelauit ei ꝙ abiecerat saulez totaliʳ.vt p3 ꝑce.lib.c.16.s. vsquequo tu luges saul cū ego pieceriz eū.z segtur ibi ꝙ vngeret dō in regem.ex quo patebat ꝙ totaliter erat abiectus Saul cum vngeretur dauid:z tunc cessauit samuel orare ꝓ saule:quia certificatus erat.

¶An ad hoc vt aliquis sit ꝓpheta debeat itelligere ea q̄ dz esse diffa vel ꝑm cōminationem. Qō.XIX.

Q.ō.19. A **Queretur** vlterius qūo possit stare ꝙ ꝓphete nō intelligant an ea q̄ dicant debeāt accipi ꝑm dispōnem dei:vel ꝑm cōminationē.nā ad rōnez pphetie regrit ꝙ ppheta intelligat ea q̄ dicit.vt p3 Dañ. 10.s.itelligētia.n.opus est i visione.i.ad hoc ꝙ aliqs dicatur vidēs siue ppheta:opus est itelligētie.i.necesse est ꝙ itelligat ea q̄ dicit:vel q̄ ei reuelant:aliogn nō vocabit ꝓpheta:sed loquēs ligua:vel hñs grām sermonis.vt p3 ifra ad chor.14.vbi apls distiguit ppheta z loquentē lingua:z ꝓphetā dicit esse maiorē z intelligētē. ¶Itē p3 qz ob hoc pharao nō vocatur ppheta:qz videns septem vaccas z spicas per somniū non intellexit mysterium.Heñ.40. Layphas quoqꝫ locutus est a spiritusancto. Joan.11.qz tñ ipse nō itellexit verba nō vocatus est ppheta. ¶Rñdēdum ꝙ ad hoc ꝙ aliqs sit ppheta opz ꝙ itelligat ea q̄ audit vel q̄ videt.Sed hoc stat dupliciʳ.vno mō ꝙ ppheta intelligat qd significāt verba que audit vel res quas videt.Alio modo ꝙ intelligat ad quē finē ista dicūtur:vel an necessario veniant:vel nō.ꝓma intelligētia necessaria est i ppheta. vñ si qs videret in somnio aliquā visionem bestiaz vel aliaz rez:q̄ visio sit missa a deo:si nō cognosceret qd significarent ille bestie nō esset ppheta.sic fuit de nabuchodonosoz qui vidit semel quādam statuam multoz̄ metalloz̄: z nō intellexit quid significabat.deus tñ imiserat et visionem illam.vt p3 Dañ.2.z non fuit ꝓpheta.Iterū etiā vidit nabuchodonosoz quandā magnam arborez:z non intellexit eius significationē.vt p3 Dañ. 4. ¶Item si quis audiret aliqua verba a deo z nō intelligeret quid significabāt:q̄ꝫ illa retineret mente nō vocaretur ppheta.ꝓpter hoc autē cū Daniel vidit q̄dam imaginem bestiarum:dicit ꝙ intellexit sermonem.nam intelligētia opus est in visione.danie.10. ¶Scōs modus itelligēdi in ppheta est:ꝙ sciant pphete an firmiter eueniant ea que predixerūt vel non:z q̄tum ad hoc non oēs prophete intelligūt imo nullus intelligit nisi ei spāliter reueletur. Primus modus intelligēdi est necessarius in oī pphetia:z istum tenent oēs pphete. Secūdus āt nō:z istū ignorabat nathā:z ō isto dicebat dauid:qs scit si forte donet eū mihi dñs.q.d.nullus.ergo putabat dō ꝙ nullus sciebat an esset dicta ꝓphetia ꝑm dispositionez dei vel cōminationē. ¶(Uenerunt aūt seniores domus eius).i.viri honorabiliores totius domus dō qui etate senes erant:z magne prudentie atqꝫ ꝓsily:ideo erant maiores in domo dauid.(Logētes eum vt surgeret de terra).i.isti veniebant vt facerent regem surgere qa ipse iacebat extētus in terra orās ꝓ filio.z dr vt cogerēt nō qdē vim inferēdo:sed verbis psuadēdo.(Qui noluit.) s.nō surrexit vsquequo puer mortuus est:semp instās p salute eius.(Nec comedit cū eis cibū).i.diebus istis qbus durauit infirmitas pueri non comedit dauid solēniter ad mēsam suam astātibus senioribus.sed solus z in terra māducabat aliqd modicū quo natura leuiter sustētaret.(Accidit autē die septimo vt moreretur infans.) Ista dies septima potest cōputari a die natiuitatis pueri.s.ꝙ post septem dies a natiuitate sua mortuus est:vel pñt accipi dieꝫ isti a ꝑncipio morbi.s.post.7.dies:postq̄ incepit egrotare mortuus est:z hoc vr ee verisimius.nā cū hic cōputētur.7. dies:z nō est aliqnis actus qui numeretur per.7. dies nisi egrotare vr ꝙ a ꝑncipio egritudinis cōputent isti dies.qc quid tñ dicat accipiendū est ꝙ iste puer paucis diebus virit.ideo salomō q natus est post eū vocatus est vnigenitus. puerb.4.tanq̄ nullū alium filiū habuisset.ista.n.cā reddit extra de verbo.signi.ca.nā z ego.vbi dr ꝙ ille qui natus ꝓfestim mortuus est:hr ac si nunq̄ natus fuisset z non cōputatur inter hoies.(Timuerūtq̄ sui dō nuntiare ei ꝙ mortuus esset paruulus.) Hoc timebāt pp duo. Primū erat qz putabāt ꝙ dō iraſceretur nuntiāti.Secūdū erat qz crediderūt ꝙ dō affligeret se nimis cognita morte pueri.z ista cā ptinetur in lra.(Dixerūt.n.).s.sui dauid inter se.nā nihil ausi sunt dicere dauid.(Ecce cū paruulus adhuc viueret loq̄bamur ad eū).s.hortātes vt gauderet z veniret ad sumendū cibum nobiscuz z surgeret de terra.(Et non audiebat vocē nostrā).i.nō assentiebat nobis:sed manebat semp in terra.(Quāto magis si dixerimus ei mortuus est puer affliget se).q.d.si tunc ꝓpter pueri egritudinem tantum se affligebat:a fortiori plus se affliget nunc cognita eius morte. In hebreo hr (Maluz faciet sibi.) Et ideo est malum facere z affligere.(Cum ergo audisset dauid seruos suos musitātes).i.tacite inter se loquētes.s.ꝙ non audebant aperte loqui ne dauid intelligeret mortem pueri: etiā qz inter se secrete cōsiliabantur an mortē illaz reuelarent dauid:vel nō.(Intellexit ꝙ mortuus eēt ifantulus.) s.ga nulla alia cā erat huius locutionis secrete nisi mors pueri.(Dixitq̄ ad seruos suos:nū mortuus est puer.) Hoc quesiuit dauid vt expediret a ieiunio z orone.nam si puer mortuus erat frustra erat eum manere in terra.(Qui rñderunt mortuus est.) Nō ausi fuerūt negare ei veritatem q̄ꝫ putauerūt ꝙ nimis se affligeret cognita morte pueri. (Surrexit igitur dauid de terra).s.qz ꝑius iacebat extētus in terra vel iclinatis genibus orās ꝑ vita pueri.(Et lotus vnctusq̄ est).i.tūc lauit faciē suā:z vnxit caput oleo.

¶Quare Dauid mortuo puero non planxit. Qō.XX.

Q.ō.20. A **Queret** aliquis q̄re fecit hoc dauid. ¶Rñdēdum ꝙ dū puer viuebat z erat in periculo:orabat dñm z ꝑiuabat se oībus delectationibus vt exaudiretur.mortuo aūt puero istud frustra erat:ideo nō vacauit vltra planctui. ¶Sed dicetur qūo dauid vnxit nunc caput. ¶Rñdendū ꝙ dauid lauit manus suas z vultuz ad solam mūditiam.nā diebus illis qbus planxerat ꝓ puero ꝑ afflictione:nō lauabat manus nec vultū.nūc aūt lauit:caput vero vnxit:qz in terra illa est ꝙsuetudo vngere caput oleo pp caliditatē terre:z oēs cōiter hoc faciūt.vt deckatuz est ꝑce.c.nūc aūt qz cessabat dauid flere ꝓ puero vnxit caput suū in signū letitie z delectationis ꝙsuete.s.ꝙ iaz nihil magis mouebat ꝓ morte pueri q̄ꝫ si nō mortuus fuisset.

Q.ō.21. A Dō mortuo filio laui sibi manus z vnxit caput ꝓpter tria. Primo Secundo Tertio

¶Queret vlterius cur dauid lauit faciē z vnxit caput mortuo filio.nam ꝓtra cōsuetudinem hebreoz̄ erat istud.s.qz toto tempore quo lugebant mortuos nō vngebāt capita. sic p3 infra.14.cum dixit ioab ad mulierez lugere te simula z induere veste lugubri z ne vngaris oleo vt sis quasi mulier plīmo iaz tpe lugens mortuū. ¶Respōdendum ꝙ dauid potuit hoc facere ꝑpter tria. Primo qz ipse voluit mortuo filio ire ad orādum coram dño:vt p3 infra.naz immediate vt surrexit de terra iuit illuc.homo tamē nō placet deo in vultu tristi.iuxta illud Leuiti.10.cum dixit Aarō quomō potui comedere aut placere deo i cerimonijs mēte lugubri.q.d.non potui placere deo: ideo dauid vt placeret deo voluit apparere coram eo letus. ¶Secūda ratio fuit qz dauid erat rex:z non solent reges facere luctuz sicut alq̄ hoies iferiores:ideo viri de domo dauid lugere debebant ꝓ paruulo illo.Dō aūt nō:vñ lauit faciē suam tanq̄ nō facturus plāctū. ¶Tertia rō fuit ad significādum ꝙ iniustum erat ꝓ mortuis plāgere:sed potius ꝓ viuētibus.nam nihil prodest plāgi ꝓ mortuo:cū plāctus eum ad vitā reuocare nequeat.z istā vltimā tetigit dauid solū: vt p3 infra in lra. ¶(Lūq̄ mutasset vestē).s.qz ꝑius erat in quadam veste tristi plorans.nunc aūt suscepit aliquam vestem regiam.istud ēt erat contra consuetudinem plangentium ꝓ mortuis:vt p3 infra.14.s.induere veste lugubri z simula te lugere.Dauid autē oia fecit cōtra consuetudinem lugentium. (Ingressus est domū dñi z adorauit).i.

Q.ō.19. A Rñdo. que cognitio sit necessaria pphete z q̄ non. B

introiuit illud tabernaculuz in quo erat archa ⁊ orauit ad dñm. erat. n. archa in domo dō in quodā loco quem ei di sposuerat: ⁊ qñ dauid volebat ire ad orandum introibat
Q.ō.22. in tabernaculū illud: vt pz supra. 6. ¶Queret aliqs an dō peccauit introiēs in locū scūary imūdus. ¶Aliquis dicet ꝙ sic: qz qcunqz ingrediebatur imundus in sanctuarium mori debebat. Leui. 15. Dō tñ erat imundus qz luxerat pro mortuo ⁊ hmōi erant imundi. nume. 19. ¶Rñdē ꝙ dō non erat imundus qz non luxit sup mortuo sz sup viuente. vñ ilico vt mortuus est puer cessauit a luctu ⁊ lauit se ac vnxit: vt pz in lra. ¶Item dato ꝙ Dō plorasset pro filio suo mortuo nō erat immundus: qz nō efficitur aliquis imundus plorando pro mortuo nisi cū vadit ad exequias ei⁹ ⁊ plangit ⁊ tollit capillos vel faciat alia similia. sic patet Leui. 10. vbi deus vetuit sacerdotibus nouiter vnctis exire ad plorandum mortuos: cū dicitur. capita vestra nolite nudare ⁊ vestimenta nolite scindere ne forte moriamini: fratres vestri ⁊ oīs domus israel plangant incendiū quod dñs suscitauit: vos autē nō egrediemini fores tabernaculi: aliogn pibitis. Appet ergo ꝙ imunditia cābat sup mortuo si exiuissent sacerdotes de scūario: ⁊ depillassent capita vel scidissent vestes: ꝙ tñ ipsi plorarent itra sanctuarium nihil aliud faciendo: nō causabat imunditiam in eis. nam aaron intra sanctuarium erat ⁊ luxit pro filys suis: vt pz eo. c. cū dicitur: qūo potui placere deo mente lugubri. ergo lugebat tunc: tñ non incurrit immunditiā qz non cessauit a sacrificys. vt pz ibidez. ēt qz in sanctuario erat: ⁊ tñ ibi non permittebatur manere aliqs imundus. erat ergo generale in oibus tam sacerdotibus ꝗ̄ non sacerdotibus ꝙ nō incurrebant imunditiam plorando solū pro mortuo:
Q.ō.23. sed exeundo ad plangendū comitando funera ⁊ scindendo capillos vel vestes. ¶Queret vlterius an dō incurrit imunditiam qz erat in tabernaculo illo in quo erat puer mortuus. ¶Aliqs dicet ꝙ sic: qz Nume. 19. dr̄ ista est lex hois qui moritur in tabernaculo. oēs qui ingrediūtur tentoriū illius ⁊ vniuersa vasa que ibi sunt: polluta erunt 7. diebus: sed dō erat in domo in qua mortuus est puer. ergo nō poterat vsqz ad. 7. dies sequentes introire ad locum sanctuary. ¶Aliqs forte dicet ꝙ illa lex de imunditia intelligitur quātum ad sanctuariū sed non ad archā. s. ꝙ intrātes in locum sanctuary si erāt imundi deberēt mori: sed intrātes coram archa nō morerētur cuz ipse maneret extra sanctuariū. ¶Dicendū ꝙ hoc non stat qz archa erat vas sanctissimū totius sanctuary: iō si qs moriebat accedendo ad alias partes sanctuary imūde: a fortiori si accederet ad archā vel introiret ad locum eius: hoc pz ex similibus: nā archa exñs extra sanctuariū erat tāte sanctitatis ⁊ reuerētie ficut si eēt in scūario. qō pz: qz qñ bethsamite viderūt archā: ipsa erat extra sanctuariū: ⁊ tñ perierunt de bethsamitis qnquaginta millia. ꝑce. li. c. 6. simile pz su pra. 6. nam cum duceretur archa de domo aminadab nō erat in sanctuario: ⁊ tñ oza qui tetigit eaz mortuus est. esset ergo sic de reuerentia habēda ad archaz ꝗ̄tum ad mūditiam ⁊ imunditiam ꝙ nullus deberet introire in locum vbi erat ipsa si esset imundus. ¶Dicendū ergo ꝙ dō non fuit imundus manendo in domo in qua mortuus est puer: qz qō hr̄ Nume. 19. de tabernaculo mortui intelligit̄ stricte. s. si sit aliqō tabernaculum in quo sit mortuus: ⁊ intrent aliqui in illud efficiuntur imundi ꝑm legez. si tñ sit aliqua domus magna que hēat multa tabernacula siue cameras vel diuisiones: non sunt imundi omnes qui sunt in illis cameris vel diuisionibus: sed solum illi qui intrāt in camerā in qua iacet mortuus. Dō aūt non ingressus est in domum in qua iacebat puer mortuus: nec vidit eum: sed solū quesiuit a seruis suis an esset puer mortuus ⁊ immediate iuit in
† domum archē: iō non potuit incurrere imunditiaz. ¶(Et venit in domum suam). s. facta oratione coza archa. ⁊ nō dicitur venit in domū suā tanqz locus archē esset extra domum dō qz intra erat: supra. 6. ⁊ pmo paralip. 16. sed erat quedā domus separata intra palatium dō in qua erat archa. ⁊ de illa rediebat dauid in domum suam. i. in locuz in quo solitus erat manere. (Petiuitqz vt ponerēt ei panē.) † s. vt ponerent ei mensam solēniter sicut consueuerant. petiuit autem panem: qz nomine panis intelliguntur omnes cibi: vt pz infra. 4. lib. ca. 6. cum dixit heliseus. pone panē ⁊ aquam coraz eis vt comedant ⁊ bibant: ⁊ sequitur ibi ꝙ apposita est eis magna cibozū preparatio. (Et comedit.) † s. solēniter astantibus seruis suis. qō non fecerat precedētibus diebus quibus durauerat luctus. (Dixerunt aūt serui sui). s. voluerunt certificari de quodā dubio: qz videbatur dō nimis irrationabiliter egisse: ⁊ tamē ipsi credebant ꝙ aliqua ratio mouerat eū: ideo querebāt de illa. (Quis † est sermo quem fecisti). i. que res est ista quaz fecisti. q. d. valde irrationabilis videtur. (Propter infantē cū adhuc viueret ieiunasti ⁊ flebas). s. in septem diebus qbus vixit in egritudine. (Mortuo autē puero surrexisti ⁊ comediſti † panem). q. d. istud irrōnabile vr̄: qz potius debuisses lugere post mortem pueri ꝗ̄ antea: vel si prius lugebas: debebas posterius fortius lugere: ⁊ fecisti ecōtrario. (Qui ait: † ppter infantē duz adhuc viueret ieiunaui ⁊ fleui.) Declarat ꝙ rōnabilr egerit. (Dicebā. n. qs scit si forte donet eū † mihi dñs ⁊ viuet infans). q. d. dubiū est an deus velit occidere infantē ꝗ̄ꝗ̄ dixit ꝙ occideret eū: iō dū adhuc erāt in dubio conabar vt haberez eū: ⁊ qz deus flecteretur mi sericordia p ieiuniū ⁊ lachrymas dō plorabat ⁊ ieiunabat. Dixit aūt quis scit si donet eū mihi dñs: qz ꝗ̄ꝗ̄ dixerat nathan ꝙ moriturus erat puer: dō dubitauit an dictum esset ꝑm cōminationē vel firmam dei sententiaz: ⁊ de hoc nullus erat qui posset eū certificare: qz etiā ipse nathan nesciebat hoc. de quo supra declaratū est. Jn heb. hr̄ (Quis scit si ppitietur mihi dñs.) Et idē est qz id qō deus donat ex ppittatione gdē donat. (Nunc aūt qz mortuus est qre ieiuno). q. d. frustra est ieiunare pro mortuo.

¶Quomodo est verꝫ dictum dō. s. ꝙ sine cā ieiunabat mortuo filio: ⁊ an liceat orare pro paruulis. Qō.XXIIII.

Queret aliquis qō verū est id qō hic dr̄. s. ꝙ sine Q.ō.24. cā erat ꝙ ieiunaretur pro mortuo. sz hoc vr̄ falsum: qz quecūqz opa pia fiant pro mortuis proficiunt illis ad remissionē peccatoruz. nam sicut elemosyna facta pro mortuo proficit ei: ita ieiuniū proficiet: ⁊ qcūqz alia opa pia: qz idem iudiciū est de omnibus. de elemosyna autem ⁊ de oratione ꝙ proficiant mortuis pz. 2. Machab. c. 12. s. collatione facta iudas misit. 12. millia dragmas argēti hierosolimam offerri pro peccatis mortuoz. ⁊ postea segtur. sancta ꝙ̄ ⁊ salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a peccatis soluantur. ita ergo scm̄ erat pro defunctis ieiunare. ¶Rñd ꝙ vtile est pro mortuis ieiunari: vel qcunqz opa bona fieri: sed dō dixit ꝙ frustra erat ꝙ ieiunaret pro puero. ¶Primo qz dō nō ieiunabat vel orabat vt anima pueri optatā hr̄et requiē: sed vt nō morer̄etur: sed iā nunc mortuus erat. ergo supuacuū erat orare pro eo. ¶Scōo qz dato ꝙ orarer̄etur pro aīa defuncti supfluuz erat orare ꝓ aīa pueri: qz iste puer mortuus est in tali etate in qua ipoterat eum peccasse: iō cōstans erat ꝙ iste puer adeptus fuisset requiem optatā. Jn talibus aūt iniuria est si quis determinate oret pro illo: nam iniuriam facit martyri qui orat pro martyre. extra de cele. miſ. c. cū marthe. ita iniuriam facit exñti in vita eterna q orat pro illo si notum est ꝙ ille sit in vita eterna. ¶Sed obycies ꝙ ecclesia orat pro istis paruulis qñ moriuntur. ¶Respōdendū ꝙ ecclesia nō orat spāliter pro istis: sed pro oibus fidelibus defunctis: ⁊ ꝗ̄ꝗ̄ orones ex noie istoz dicant nō pro eis sed pro alys fundū̄ qbus in ecclia ꝑdesse pñt. ¶Vel alr dōm ꝙ ecclesia fundit ꝑces pro istis puulis in die obitus sui magis ad cerimoniā ꝗ̄ ad necessitatē vel vtilitatē: vt non videant isti a ceteris catholicis discordare. ¶Jtē pz hoc: qz cū isti puuli moriunt de qbus nō est dubiū ꝙ sint in vita eterna: aut pro eis ecclia aliquā cerimoniaz vel officiū faciet: aut nihil. si dicas ꝙ nihil est icōueniēs: qz viderent tūc nō esse partes ecclie: nec de gremio fideliū cuz pro eis nihil magis fiat ꝗ̄ pro puulis q sine baptismate moriunt q nūqꝗ fuerūt partes ecclie: ⁊ ꝓstat eos eternalr perysse. Si aūt aliquid debeat dici

Ad dō ñ erat imūdus qa nō luxit sup mortuo: sz sup viuēte.

Scōa opi.

Contra.

Rñsio auc.

†

A

Utile est p mortuis ieiunari ⁊ alia bōa fieri: tñ dō dixit hec frustra fieri ꝓpter duo.

Obiectio.

Rñsio.

B

Quare p infantulis orat ecclia cum nō idigeant.

beat dici ꝓ eis:aut dicetur offiñ sicut ꝓ ceteris mortuus ꝓ ꝙbus ecclesia orat:vel dicet offiñ martyꝝ:vel virginũ:vel ꝓfessoꝝ ꝓ ꝙbus ecclesia nihil orat:sed cãrat officiũ de laudibus eoꝝ.Sc̃ũ non põt stare:qz isti parvuli nullius meriti sunt:ita vt inter virgines:martyres:aut cõfessores poni debeant.iõ nec dicet offiñ istoꝝ ꝓ parvulis:ꝑter ꝙ dicetur offiñ defunctoꝝ qõ ꝓ cunctis fidelibus dici solet:nõ ad necessitatẽ istoꝝ:sed ad cerimoniam vt supra dictũ est. ¶(Nũqd potero eũ revocare ãplius.) q.d.frustra est ꝙ orem ꝓ eo:qz c̃ꝑ orem nunq̃ redibit ad me.s.viuens.(Ego vadã magis ad eũ:ille vero nõ revertetur ad me).i.ego ibo ad eũ ꝑ mortẽ ℣ ipse nunq̃ revertetur ad me per vitã.Dixit aũt dõ ꝙ iret ad eũ.s.ad locũ in quo ipse erat:℣ accipit locus large tanq̃ si receptaculũ in quo sunt aĩe in alio seculo esset idẽ ꝓ oĩbus : qz datis diuersis receptaculis nesciret dõ an iturus erat ad idẽ receptaculũ:sunt tñ diuersa receptacula:sic ẽt erat cõis opio apud oẽs hoies ꝙ esset alius locus ꝑse in quo mortui essent sub terra est hic locus in quo oẽs hoies sunt. sic dixit iacob. descendã ad filium meũ lugens in infernũ.geñ.37.

Q.õ.25. A Resurrectionem an crediderit dõ posse.

¶Queret aliqs qõ dixit hic dõ ꝙ filius suus non poterat reuerti amplius ad eum:nã vĩ ꝙ redire poterat resurgẽdo:℣ de resurrectione non debebat desperare dõ : qz alii surrexerunt:nec est putandũ ꝙ dõ crederet impossibilem esse resurrectionẽ:nam sciebat deum oĩa posse:℣ ipse sepe ꝓfessus fuerat deum posse viuificare ℣ mortificare. ¶Aliquis aũt dicet ꝙ dõ dixit hoc de filio suo:qz in veteri testõ non fuit resurrectio mortuoꝝ sicut in nouo. ¶Sed ℔ falsum est:nã helias suscitauit vnũ mortuum :vt ꝑz seq.lib.c. 17. Heliseus vero suscitauit duos mortuos.de vno hr̃ ifra 4.lib.c.4. de alio hr̃ eo.lib.c.13. ¶Dõm tñ ꝙ in veteri testõ raro fuerũt suscitationes mortuoꝝ.In nouo aũt testõ fuerunt valde multe:℣ tñ ante dõ non fuerat aliqua suscitatio mortui.vñ dõ c̃ꝑ sciret possibilẽ esse resurrectionẽ ℣ crederet ꝙ aliqñ futura erat:tñ nõ putabat ꝙ accidere deberet vsq̃ ad finẽ seculi:eo ꝙ nunq̃ viderat aliquẽ surrexisse.iõ putabat frustra esse petere ꝓ suscitatione filij si non suscitandus erat deo aliter disponente. ¶Vel intelligunt verba dõ de mõ oĩonis sue.s.qz ipse orabat ꝑ filio suo ne moreretur ℣ iam ille non poterat non mori cum mortuus fuisset:iõ non poterat redire ad eum. ¶Vel aliter:dõ erat dubius ante mortem pueri an verba prolata a nathan dicta fuissent ꝑm cõminationem dei : vel ex diffinitionẽ.s.n. dicerẽtur ꝑm diffinitionẽ impossibile erat ea moueri:℣ qz nunc mortuo puero:iuenerat dõ verba ista dicta fuisse ꝑm diffinitionez dei:credebat ꝙ ẽt si oẽs boies orarent deus non exaudiret:immo ꝙ peccatum esset ꝙ dei diffinitionez cognitam aliquid petere.

Pͤ opinio.

Contra.

Rñsio scͦa

B

† ¶(Et consolatus est dõ bersabee vxorem suam.)Hic ponit scͦm huius ptis.s.humana cõsolatio.nã post mortẽ filij: dõ consolatus est seipsum ℣ vxorẽ suam.℣ dr̃ ꝙ cõsolatus est bersabee:qz ipsa flebat nimis eo ꝙ filiꝰ eius mortuus fuerat.(Et ingressusq̃ ad eam.)Hebrei dicunt venit ad eam.s. psuadendo verbis:qz bersabee nolebat cognosci vlterius a dõ:eo ꝙ putabat ꝙ oẽs qui nascerent de ea morerent̃ sicut iste paruulus mortuus fuerat ꝑpter maledictionẽ dei. dõ aũt iurauit bersabee ꝙ non est sic:qz ex ea nasciturus erat filius regnaturus post eum.sic.n.ipsa dixit dõ qñ erat in egritudine.s.dñe mi tu iurasti per dñm deum tuum ancille tue:salomon filius meus regnabit post me ℣ ipse sedebit in solio meo seq.lib.c.1.(Dormiuit cum ea).s.vt vacaret prolj:qz adhuc filius suus succesurus ei nondum natus fuerat.(Que genuit filium ℣ vocauit nomẽ eius salomon.)Jpa imposuit nomẽ eius:℣ vocauit illum sic:qz salomon interꝓtatur pacificus:℣ est sensus ꝙ in pace esset.

¶Quar̃ bersabee vocauit filiũ suũ salomõez.Q.õ.XXVI.

Q.õ.26. Salomon ꝙuenienter sic noiat̃.

Queret aliqs quare vocauit eum salomon. ¶Aliqs rñdebit ꝙ conuenienter hoc nomẽ impositum fuit ei:eo ꝙ salomon interꝓrat pacificus:nã toto tpe vite sue fuit pax in terra israel vsq̃ ad finẽ regni qñ deus suscitauit ei quendã aduersarium idumeum seq.li.c. xi.℣ sic dicetur ꝙ istud nomen ꝑphetice ei impositum est.

A Obiectio.

¶Sed dicet ꝙ non stat:qz per ꝑphetam iussit deus salomonem vocari alio noĩe.s.amabilis dño:vt ꝑz in Ifa.ergo non conuenit ei istud nomẽ ꝑphetice:qz aliogn non fuisset aliud nomen impositũ per ꝑphetam.

Rñsio

¶Dõm est ꝙ mater ipsius posuit istud nomen filio:℣ poterat esse duplici rõne.Uno modo ad significãdũ vitam eius:qz vita pax ℣ salus ad idẽ ptinent:sed alius filius mortuus erat ℣ iste erat viuiturus: iõ vocauit eum pacificũ.i.in pace ꝓseruandum:℣ nõ moriturꝝ sicut ꝓcedẽtem filium. ¶Aliter põt dici ꝙ vocauit eũ salomon.i.pacificũ:qz ipsa audiuerat a dõ ꝙ iste puer regnaturus erat ℣ in tpe eius esset abundantia pacis:iõ vocauit eum pacificũ.sic ꝑz ꝑ paralip.22.s. filius qui nascetur tibi erit vir gerissimus:faciam enim eũ regescere ab oĩbus inimicis suis per circuitũ.℣ ob hanc cãm pacificus vocabatur.(Et dñs dilexit eũ).i.deus dilexit ꝑticulariter istũ parvulum ad bñfaciendum ei.(Misitq̃ in manu nathan ꝓphete).i.deus misit per nathan ad imponendum ei nomen. dr̃ aũt in manu nathan id qõ fit ꝑ ipm nathan. sicut dicimus ꝙ oĩa negocia expedũtur per manus istius.i.per istum.nã per manus nullũ negociũ expedit̃.(Et vocauit nomen eius amabilis dño.In hebreo hẽtur Jdida.qõ interꝓretatur dilectus a deo.Ira tñ nostra noluit ponere nomẽ: sed expõnem.(Eo ꝙ diligeret eũ dñs).i.nomẽ conueniebat rei:qz deus diligebat eũ nimis. Hoc ꝓt itelligi de dilectione que est per grãm gratũ facientẽ:℣ hoc modo deus diligit oẽm hoiez q est i charitate:℣ sic fuit salomon in ꝓncipio regni sui:nã erat vir iustus ℣ desideràs deo placere in oĩbus:iõ qñ factus est rex non petiuit a deo nisi sapiam ad regendũ ꝓplm sibi subiectũ:℣ deus dedit ei sapientiã ℣ omnia alia bõa:vt ꝑz seq.lib.c.3.vel dr̃ ꝙ deus diligebat istum ꝓpter.s.disponendo eum ad magna bona naturalia ℣ gratis data.nã deus dedit ei sapiam ℣ alia bona gratis data qualia nunq̃ habuit aliqs qui ꝓcessisset eum . sicut ipse dicit de diuitys ecclesiastes ꝑ.de sapientia aũt ꝑz seq.lib. c.3. ¶Queret aliqs cuz nomen primũ impositũ salomoni.s.salomon fuisset ei impositũ ꝑphetice:cur deus misit ꝓphetam ad imponendũ aliud nomẽ. ¶Rñdendũ ꝙ ꝓphe ta non venit ad tollendũ primũ nomen quasi illud non conueniret ei:sed venit ad augendũ apponens aliud nomen vt significarẽtur plura bona.nã salomon per primũ nomẽ habuit significationẽ pacis future in regno suo.voluit aũt deus adhuc significare maiora bona in salomon:ideo posuit ei cõm nomẽ.s.amabilis dño.℣ in hoc significabãtur multa bona cõferenda salomoni.nã si deus diligebat eum:nõ est dubium gn ei multa bona largiretur. ¶Sciendũ autẽ ꝙ nathan nõ venit ꝓprie ad ponẽdum nomẽ salomoni sed ad reuelandũ aliquid futurꝝ de eo.s.ꝙ deus diligeret eum. ℣ ad hoc imposuit ei nomen:qz tñ istud non fuit impositus directe vt nomẽ suum esset:nõ vocatus fuit postea idida.i. amabilis dño:sed salomon . ¶(Igitur pugnabat ioab.) Hic ponitur tertium huius partis.s.hĩstorie ꝓtinuatio .nam supra.x.incepta fuerat hĩstoria de pugna israel ꝑ amon:q̃ intercisa fuerat ꝓpter enarrationem euentus dõ ℣ bersabee:iõ isto enarrato redit scriptura ad enarranduz hĩstoriam:℣ dicitur (Igitur ioab pugnabat ꝑ rabbath filiozꝫ amon).i.dum hec fierẽt que supra dicta sunt pugnabat io ab ꝑ amonitas existentes in ciuitate Rabba. In quo sciendus ꝙ istud qõ hic dicitur fuit post supiora.s.ꝙ ioab misit ad dicendũ dõ ꝙ veniret ad capiendum vrbez amonitaꝝ .s.ꝙ iam natus fuerat salomon:vel saltez mortuus fuerat primus filius natus de bersabee:qz aliogn iuisset dauid ad bellum ꝑ amon duz existeret in ira dei.s.anteq̃ veniret ad eum nathan nuncians pctũ suum ℣ doleret dauid.℣ nõ est verisimile ꝙ deus dedisset tũc victoriã dauid:ideo iã mortuus erat parvulus.(Et expugnabat vrbem regiaz.)Jsta erat Rabba que vocat regia:qz erat ciuitas maior totius terre amon ℣ in ea morari cõsueuerant reges amonitarum.(Misitq̃ ioab nuncios ad dauid.) Hic ponitur magna probitas ioab:qz cum ipse potuisset capere vrbem:℣ esset ei gloria noluit:sed misit ad dauid vt veniret ad ca/

Q.õ.27.

A Deus misit ꝓphetã ad iponẽdũ aliud nomẽ salomoni vt significaretur plura bona

piendum eā ⁊ laudaretur dauid ⁊ nō ioab. (Dimicaui aduersum Rabbath).i.iam feci multa bella ꝯ eam intm̄ ꝙ breue est vt capiatur. (Capienda est vrbs aquaruꝫ.) Ista est vrbs rabbath siue regia.⁊ dr̄ capiēda est.i.in breui est vt capiatur:vel paruus labor restat ad capiendum. Jn hebreo dicitur (Cepi vrbem aquaꝝ.) ¶Sed tunc obycit ꝙ si capta erat qūo mittebat ad dō vt caperet eam. Rīdent hebrei ꝙ ista vrbs diuisa erat in duas partes.s.in vrbē plana ⁊ fortalitium. primam aūt partem ceperat ioab ⁊ non scdam:ideo misit ad vocādum dō vt caperet scdam. Sed istud est subterfugere:nec cōuenit lr̄e:qr ioab misit ad dō vt caperet vrbem.⁊ hoc vt victoria ascriberetur dō ⁊ nō ioab.si tm̄ ioab cepisset totam vrbem p̄ter fortalitium: maior pars victorie tribueret sibi cꝫ dō:ideo non est verisīle ꝙ vocasset ioab ipm dō ad capiendum solū fortalitiū:sed totam vrbē vt victoria tota attribueretur dō: ideo dō est ꝙ lr̄a hebraica mutat hic tps sicut sepe facit:⁊ ponit cepi .i.capiēda est:⁊ tunc est sensus ꝙ ioab vocauerit dō ad capiendam totaꝫ vrbeꝫ: vocatur aūt rabbath vrbs aquaꝝ eo ꝙ per eam transibant aque multe. ¶Nicolaus.n.dicit ꝙ apud rabbath erant aque multe ⁊ paludes:in ḡbus amonite tenebant spem ꝙ ciuitas non caperet:⁊ tm̄ hoc non obstante capta est. ¶Aliter aūt dōm ꝙ vocat ciuitas aquarū .i.fluminū:qr trāseūt p eā aliqua magna flumia. sic.n.aram vocat ciuitas aquaꝝ. nā in hebreo vocat aram nabarain.i. aram fluuioꝝ.s.qr transit p eam fluuius eufrates. idē tm̄ fluuius transit per terram amonitaꝝ: vt p3 Num̄.22.s.balaam habitabat super fluuium terre filioꝝ amon:⁊ tm̄ constat ꝙ balaam habitabat in mesopotamia: vt p3 Num̄.23. ⁊ Deutero.13.ḡ videtur ꝙ fluuius qui transibat per mesopotamiam que vocatur in hebreo aram nabarain.est ille q trāsibat per terram filioꝝ amon ⁊ transiret iste per ciuitateꝫ regiam. nā verisimile est ꝙ ciuitas maxima cōstrueretur apud fluuium magnū:⁊ sicut eufrates vocatur fluuius excellenter nō exp̄sso alio nomine: vt p3 Exo.23. ita vocaretur aque excellēter:qr plures aquas hēbat cꝫ alia flumina terre illius. (Nunc ḡ congrega reliquā partez populi).s.ioab habebat secum magnā partem israelitaꝝ: dō aūt debebat cōgregare reliquos bellatores q māserant in terra.

¶Queret aligs quare dixit ioab ꝙ congregaret dō reliq̄s ptem populi. ¶Aligs rīdebit ꝙ gens quam hēbat ioab non sufficiebat ad capiendū vrbē: ideo voluit vt dō duceret maiorē exercitum. sed falsum est:qr ioab dixit capiēda est vrbs aquaꝝ.i.in breui est ꝙ capiatur. ēt ipse potuisset capere eam dō non veniente cū lr̄a dicat: ne cū a me vastata fuerit: nomini meo ascribat victoria. ḡ vr̄ ꝙ poterat facilr capi vrbs a ioab non veniente dō. ¶Sed dōm ꝙ hoc dixit ioab ad maiorem laudē dō.s.vt magis colorareť factū ⁊ ascriberet victoria ipsi dō. nā si dō iuisset ad pugnandū ⁊ nō tulisset alios bellatores p̄ter eos quos hēbat ioab: dato ꝙ caperet vrbē non videret ꝙ aligd egisset qr ipse solus erat: sed ascriberet victoria ioab tanq̄ ipse iaz oia illa disposuisset. si aūt dō duceret secū magnū exercituz ⁊ in p̄ bello capet ciuitateꝫ: putaretur ꝙ ipse cepat eam viribus suis qr hēbat plus de exercitu cꝫ ioab. ⁊ sic ascriberet eiv victoria. ¶(Obside ciuitatē).i.veni ad obsidēdū eā. (Et cape eā) .i.cito capies postq̄ obsideris. (Ne cum a me vastata fuerit vrbs: nōi meo ascribatur victoria).q.d.ego possum facilr eā vastare: si tm̄ hoc fecero victoria ascribet mihi ⁊ nō tibi: ideo melius est vt tu venias ad obsidendū ⁊ capiendū eaz: vt ascribat tibi victoria. Jn hebreo hētur (Uocabit nomē meum sup eam.) vbi lr̄a nostra dicit. nōi meo ascribatur victoria. qō idē est. (Cōgregauit itaq̄ dō oēm ppl̄m).i.reliquos bellatores q nō iuerāt cum ioab ad bellū. (Et p̄fectus est aduersum rabbath).i. iuit ad vrbē rabbath quā tunc obsidebat ioab. ¶(Cumq̄ dimicasset cepit eā).i.imediate post ꝓflictum cepit vrbē: qr ioab dixerat ꝙ in breui capiēda erat. (Et tulit diadema regis eoꝝ de capite eius).i.accepit coronam regis amon. notatur aūt hic ista corona: qr fuit aligd spāle.s.in magnitudine p̄pter pōdus: vt p3 immediate. (Pondo auri talentum).i.habebaz diadema istud vnum talentum auri in pondere. (Habens gemmas p̄ciosissimas).i.erāt in diademate isto multe gēme magni valoris. Jn hebreo hētur (Habens lapidē honorabilem.) Et idez est qō in lr̄a nostra. hebreus tm̄ ponit singulare p pl̄i:⁊ eḡrio sepissime. (Et imposuit sup caput dō).s.dauid imposuit sibi illud diadema ad honorez. non est aūt intelligendum ꝙ dauid accipet istam coronam sub eadem figura ⁊ imponeret sibi: sed fecit eam ꝓflari ⁊ reduci in aliam formā:⁊ tunc imposuit sibi illam. sic p3 p̄ paralip.20.s.tulit dauid coronā de capite eius: fecitq̄ sibi inde diadema.i.de illa corona fecit aliam coronam. ¶Dicūt ēt hebrei ꝙ dauid non tenebat istaz coronā sup se: nec rex amon:qr nullus posset talentū ponderis ferre in capite: ſz ꝙ corona ista pendebat p quosdam funes sup caput regis qm̄ sedebat ⁊ non sustentabatur ab ipso: sed hoc non est satis verisimile. ¶Dōz ergo ꝙ corona ista erat in capite regis. nec obstat ꝙ dicatur ꝙ hēbat talentum auri: qr forsitā talentum non est magnū pondus: nā non est pondus equale apud oēs gētes. (Sed ⁊ p̄dam ciuitatis asportauit multam valde).i. accepit de ciuitate rabbath multaz p̄dam: qr illa erat ditissima: eo ꝙ erat ciuitas regia: ⁊ ſz ꝙ fecit in hac ciuitate dauid: ita ⁊ in oībus alys vrbib⁹ terre amō.

¶An licuerit Dauid accipere diadema regis ⁊ ponere in capite suo. Qō.XXIX.

Queret aligs de diademate illo ꝙ accepit dō: an licuerit sibi illud accipe ⁊ ponere in capite suo. ¶Pro quo sciendū ꝙ plurimi volunt ꝙ istud diadema non erat regis: sed cuiusdam idoli amonitaꝝ q vocabatur melchon. ⁊ tunc nō licebat sibi accipere coronaz istaz: qr erat idoli. Qr aūt melchon esset idolum amonitaꝝ apparet infra.4.lib.c.23. Hoc aūt dicunt isti: qr in hebreo hētur hic. coronam malchan. qō isti putant esse idolū melchon. Hoc aūt magis probatur p̄ paralip.20.cum dr̄. tulit aūt coronam melchon de capite eius. ¶Tunc igitur stat dubium qūo poterant licite hebrei accipere illam vt̄ ponerētur capiti dauid qr deus vetuit israelitis accipere ea que erant sup idola vt aurū ⁊ argentum de ḡbus facta erāt ipsa idola: vt p3 Deutero.7.s.sculptilia eoꝝ igne comburres non concupisces argentuz ⁊ auꝝ de quibus facta sunt: nec assumes quicq̄ ex eis.ḡ nec ista corona erat sumenda. ¶Rīdent Nicolaus ⁊ Andreas ꝙ dauid non accepit coronam illā eo modo quo tenebat illam melchon: sed contlauit eam ⁊ purgauit ꝑm legem:⁊ tunc imposuit sibi: hoc aūt videtur haberi p̄ paralip.20.cum dicitur. tulit aūt dauid coronam melchon de capite eius: fecitq̄ sibi inde diadema.s.purgando ⁊ conflando ⁊ redigēdo in aliam formā. ¶Sed adhuc non stat ista rīsio: qr siue purgaret corona siue non: nequaq̄ poterat hēre eam dauid eo ꝙ erat corona idoli:⁊ de rebus idoli simplr̄ vetitum erat aliquid accipi vel duci in domum:⁊ ḡcunq̄ duceret fieret anathema. ¶Item illi qui accipiebant moriebāt̄ur. sic p3.2. machab.12. de illis pugnatoribus qui iuerūt cum iuda machabeo ⁊ acceperunt de templis idoloꝝ quedam donaria que inuenta sunt postea sub vestibus eoꝝ.⁊ dr̄ ibi ꝙ ꝓpter hoc mortui sunt. ¶Rīdet Nicolaus ꝙ prohibitio illa que habetur Deutero.7. solum intelligebatur de terra chanaan .i.ꝙ de idolis terre chanaan non acciperent israelite aurum vel argentum:⁊ tm̄ ꝙ possent accipere de idolis aliarum gentium. amonite aūt non erant chananei: ideo poterant hebrei accipere coronam dei illoꝝ. ¶Sed istud est valde irrationabilr̄ dictum: qr deus prohibuit israelitis accipere aligd ptinens ad idola: vt non hērent occasionē colendi ea: qr erant israelite nimis proni ad idola: sed manifestū est ꝙ non erat magis illicitum israelitis colere idola vnius gentis cꝫ alterius.ḡ non erat magis ꝓhibitum eis accipere de donarys idoloꝝ in vna gente cꝫ in alia. ¶Jtē non stat qr.2.machab.12.bellum factum erat ḡ non chananeos ⁊ de tēplis illoꝝ sumpta sunt donaria idoloꝝ. ⁊ tm̄ illa iudicātur ibi illicita: ēt qr ibi simplr̄ dicit donaria idolorum esse illicita.s.innuerūt aūt sub tunicis interfectoꝝ de donarys idoloꝝ que apud iamniam fuerunt: a quibus lex

ꝓhibet

Qō.29. A

p̄a opinio

Op° nic.⁊ Andree

Impugnatio

Rīsio

Impugnatio

Rñsio auc. prohibet in deos. ¶Dñm ergo ꝙ dō non accepit coronā idoli melchon: sed coronā regis amon. qō pz: qr dr in lra: ⁊ tulit diadema regis eor. ¶Sciendū tñ ꝙ motiuū istor est: qr ꝑ paralip. 20. dr: tulit coronam melchon de capite eius. Sed dñm ꝙ istud non obstat: qr in hebreo ponit hic quod dā nomen qō pōt equiuocari. ſ. malchan: ⁊ significat ꝓpie regem eor. ſi tñ tollantur quedā puncta siue apices que in lra hebraica ponunt loco vocaliū: poterit dici melchon. nā eedem lre sunt prorsus in melchon ⁊ malchon. hic tñ non est dubium poni malchan: ideo lra nostra trāstulit regis eor: ⁊ non melchon. postea tñ in. 20. c. ꝑ paralip. posuit melchon eo ꝙ facile erat mutari apices: non mutatis lris ad hoc ꝙ diceretur melchon. ¶Item quod dicūt ſ. ꝙ conflauit coronaz: non est intelligendū ꝙ conflauerit eam ad hoc ꝙ esset licituz sibi vti auro illius quo prius licite vti non poterat: sed conflauit ad faciēdū eam alterius figure: vel ad faciendū minorez: vel qō verisimilius est fecit ad tollendum insignia amonitaz. nam in corona regis amon essent aliqua insignia siue arma amonitaz. Dō autē qr non erat rex amonitaz noluit ibi manere illa insignia: sed ponere insignia israel: iō oportuit ꝙ conflaret coronā regis amon: vt faceret inde sibi diadema. ¶Dōz ergo ꝙ ista corona erat regis ⁊ non idoli: iō potuit dō licite impone eam sibi: qr non erant ꝓhibite res idolatraz: sed res idoloz. ¶(Populū quoq; eius abducēs serrauit). i. accepit dō populum ciuitatis rabbath ⁊ seruauit: diuidēs illos per medium in serra sicut ligna. ꝑ paralip. 20. hētur. fecit super eos tribulas. dicuntur. n. tribule a terrendo. i. frangendo: ⁊ pñt accipi pro serris: qr serra magis frāgit q̄ secet: vel vocant tribule. i. triture. ſ. instra facta ad triturandum segetes: qñ frangunt ipsas paleas. (Et circunegit super eos ferrata carpenta). i. duxit quadrigas de ferro super amonitas. vocatur enim carpentū quadriga: sed hic magis accipitur pro trituris ferratis que hñt nouaculas multas in parte inferiori: ⁊ cum transeunt sup aliquē: eum totū laniant: dissecant: ⁊ rumpunt: ideo dñr carpenta a carpendo. i. secando: vel rumpendo. simile hētur amos ꝑ. ſ. super tribus sceleribus dimissi ⁊ sup quatuor non conuertā eum eo ꝙ triturauerit in plaustris ferreis galaad: triturare tñ ad triturās ptinet ⁊ non ad plaustra. Ita hic ponunt carpenta pro triturīs: q̄ significēt quadrigas. (Diuisitq; cultris). i. diuidebat dños in partes minutas gladio. (Et transduxit in typo latez). i. super figuram vel cumulū laterum. ¶Ra. ſa. dicit ꝙ dō fecit trahi amonitas super lateres durissimos: ⁊ sic rumpebantur carnes eorū. vel dicit in typo latez. i. in clibano vbi lateres quoquebantur. ſ. ꝙ dō cremauit amonitas in clibano. ¶Ra. dō can̄i dicit ꝙ cremabat dō amonitas in clibano: vbi ipsi cremabant filios suos idolo moloth. de quo hētur Leuitic. 18. ⁊ 20. ſ. nō dabis de semine tuo idolo moloth. ¶Sed istud nō est ad ꝓpositum: qr in lra dicitur de lateribus qui nihil attinēt ad idolum moloth. In libro aūt paralip. p̄. c. 20. ponuntur alia noia tormentoz: ⁊ dr ꝙ dō edurit populum q̄ erat in rabbath ⁊ fecit sup eos tribulas ⁊ trabas ⁊ ferrata carpēta transire itaut dissecarētur ⁊ perterrērētur: ⁊ non ponunt ibi oia genera tormentoz que hñr hic: qr typus lateruz nō ponitur ibi. vocant aūt ibi tribule: que vocantur hic serre ⁊ littera vocat trabas id qō hic vocatur gladius. carpēta aūt ferrata vt obiq; ponuntur. de typo aūt latez dōm ꝙ erat multitudo latez sup quos ducebātur amonite: ita vt rumperentur carnes eor. Sic pz in hebreo cum dr: fecit eos transire per locum latez. ¶Sciendum ꝙ Nicolaus dicit ꝙ dō non fecit istud in tota terra amon: nec ēt in tota ciuitate rabbath. sed solum in illis qui dederunt ꝓsilium regi vt deturparet nuncios dō. ¶Sed istud nō stat: qr dr supra in lra. populum quoq; eius abducēs serrauit. populus tñ significat totam gentē ciuitatis: ⁊ non aliquos spāles. ſ. ꝓsiliarios regis: ideo opz ꝙ intelligatur de toto populo. ¶Item qr dr infra in littera. sic fecit vniuersis ciuitatibus filioz amon. ergo non solum factū est in ꝓsiliarys regis: sz ēt in toto populo taz in vrbe illa q̄ in alys. (Sic fecit vniuersis ciuitatibus filioz amon). i. postq̄ cepit ciuitatē rabbath pugnauit ꝑ alias ciuitates terre amon: ⁊ cepit illas: habuitq; predam ⁊ puniuit ppl'm sicut puniuerat eos q erāt in rabbath. Credendum tñ est ꝙ q̄q̄ hoc fecerit dō in oībus ciuitatibus terre amon ꝙ nō posuit oēs amonitas ad istas torturas. vel est dōm ꝙ oēs qui sic torquebant non peribant. nā constat ꝙ non perut hac vice tota terra filiorū amon: cuz post hoc aliqñ pugnauerint israelite ꝑ amonitas: sicut fuit tpe regis Josaphat qui fuit de posteritate dō. nam ꝑ eum pugnauerunt moabite ⁊ amonite: vt pz. 2. paralip. c. 20. (Et reuersus est dō ⁊ vniuersus exercitus in hierlm). ſ. postq̄ destruxerunt ciuitates amonitarum. non legitur aūt an residuos de populo amon subiecerit dō in tributum: sed satis credendum est ꝙ sic. ¶Queret aliquis an dō peccauerit infligendo tam duros cruciatus amonitis. ¶Aliquis dicet ꝙ sic: qr ista erat nimia crudelitas: que ēt in hostes non erat exercenda: nam satis erat ꝙ dō occideret eos: ⁊ non trahere per tam aspera ⁊ cruda tormenta. ¶Rñdendum ꝙ dauid non peccauit faciens hoc: nam inter cetera peccata dauid non ponitur istud: nec increpatur alicubi de hoc. Cum aūt arguitur ꝙ ista erat magna crudelitas pōt responderi ꝙ crudelitas non vocat nisi qñ pena excedit culpam: ⁊ ipsa pena est aliquid excogitatum: vt afflictus intensius torqueatur. hic autem pena nō excedebat culpam: qr culpa amonitarū fuit valde magna: cum dauid intenderit eis facere bonum: ipsi aūt rependerunt malum pro bono: ⁊ tale malum qō erat valde infame. nam dicitur supra. x. ꝙ erant viri confusi turpiter valde. Insup autem illi armati sunt cōtra dauid: cuz dauid nihil adhuc ageret cōtra eos: cum potius debuissent supplici ter petere veniaz. non ergo erat pena ista magna peccatis eorum. ¶Aliter pōt dici ꝙ q̄q̄ ista pena erat valde afflictiua: tñ non erat exterminatiua: qr non moriebant omnes qui subyciebantur hys tormentis: lz grauiter affligerentur. De multis tñ eorum credendum est ꝙ dauid illos afflixerit nimis ⁊ occiderit: qr erant valde rei: ideo nō fuit ista magna pena: sed magna castigatio amonitaruz: vt nulli deinceps auderent deturpare israelitas.

¶Incipit capitulum. 13.

FActum est autem post hec: vt absalon filii dauid sororem speciosissimam vocabulo thamar adamaret amnon filius dauid: ⁊ deperiret in eam valde: ita vt propter amorem eius egrotaret: quia cum esset virgo difficile ei videbatur: vt quippiam inhoneste ageret cum ea.

Factum est. Dictuz est in ꝓcedentibus de dauid transgressione ⁊ occulta punitione. ſ. in pueri morte. Hic agitur de manifesta pena dauid in amnon occisione: ⁊ qr dauid peccauit in homicidio ⁊ adulterio. Primo describitur primogeniti occisio. Secūdo vroz dauid violenta cognitio. infra. 16. c. Tertio populi rebellio. infra. 20. Fuit aūt occisus amnon ꝓpter hoc quia deflorauit sororem suā thamar. Et diuiditur in tres partes. Primo ponitur thamar ab amnon violēta defloratio. Secundo rancoris in corde absalon retētio. ibi. (Porro nō est locutus absalon.) Tertio pudoris vindicatio. ibi. (Factuz est aūt post hec.) ¶Queret circa primū an ea que hñr hic habeant ordinem cōtinuatum ad ꝓcedentia. ¶Rñdendum ꝙ sic: qr ꝓcedenti. c. dictuz est de culpa dauid: ⁊ qō erat pena infligenda ei pro hoc: que sibi denunciata est per nathan. hic aūt subditur inflictio ipsius pene quantū ad quandā partē. ſ. in morte amnon. ¶Si aūt dicatur an istud fuerit immediate post ꝓcedentia. Rñdendū ꝙ littera dicit hic ꝙ factum est istud post ꝓcedētia: sed nō determinat tps: satis tñ verisimile est ꝙ fuerit istud pauco tpe post ꝓcedentia. nam iam filij dauid erant magni: ita vt

Rasa. Rasa. Instantia Opio nic. Contra. † † † † †

A Dō an peccauerit infligēdo tot cruciatus a monitis.

Rñsio B

Crudelitaſ qñ vocatur

2ª rñsio

Nō.1. Ordo ꝓtinuus ē nec magna tēporis distā tia est inter ea.

† possent vacare hys libidinibus de qbus hic. ¶ (Factū est aūt post hec). s. accidit pauco tpe post superiora istud qō
† habetur hic. (Ut absalon filij dō sororem speciosissimā.) .i. accidit ꝙ amnon amaret thamar sororem absalon que erat speciosissima. vocatur aūt absalon filius dō: qz erat filius eius tertius de maacha filia tholomai regis iessur. sz pra tertio: vocatur aūt thamar soror absalon non ꝙ non esset soror amnon vel alioꝝ filiorum dō cum ipsa esset filia dō: sed qz erat spāliter soror absalon. vno modo ꝙ esset soror eius ex patre ⁊ matre. alio modo ꝙ esset soror ꝑtum ad spālem affectū. s. ꝙ absalon diligeret eam magis ꝙ alij fratres. Primus modus loquēdi est sepe in scriptura: sicut ioseph vocatur frater beniamin: ꝙ non solum esset frater eius sed ēt aliorum: tm erat beniamin frater ioseph ex patre ⁊ matre. alij aūt soluz ex patre. de hoc Geñ. 45. dō. en oculi vestri ⁊ oculi fratris mei beniamin vident ꝙ os meum loquatur ad vos. de scō pz geñ. 49. vbi symeon ⁊ leui vocātur fratres: non ꝙ ipsi soli essent fratres sed qz inter se erant similiores in opere: ideo cōueniebant ambo facilius ꝙ alij ad inigtatez. vñ dō ibi symeon ⁊ leui fratres vasa inigtatis bellantia. sic ēt dicitur Geñ. 34. ꝙ symeon ⁊ leui erant fratres dine: ⁊ tm non solum ipsi erant fratres eius ex patre ⁊ matre: sed ēt ruben ⁊ iudas: nam dina erat filia lye ⁊ iacob: ⁊ isti quatuor viri erant filij eorundez: diligebant tm leui ⁊ symeon dinam magis ꝙ alij fratres: ideo ipsi vocabātur fratres eius. qō pz: qz ambo soli legūtur pugnasse ꝑ sichimitas vt eruerent sororem suā de domo regis. Geñ. 34. absalon autē vocatur frater thamar: qz erat
† frater ex patre ⁊ matre: ceteri vero ex patre tm. (Vocabulo thamar). i. qui appellabatur thamar. quandā filiam habuit absalon elegantis forme nōie thamar ob desiderium istius sororis: vt pz seq. c. erat aūt speciosissima thamar: ⁊ istud fuit qō induxit miseꝝ iuuenem vt deperiret in amorē
† illius. (Adamaret amnon filius dō). s. amabat eam amore illicito ad fruendū libidine. Ecce enim ꝙ illicitus amor inter fratres qui ēt inter alias personas minori gradu ꝓsanguinitatis coniunctas illicitus est. Intm namq; illicitus ꝙ iura inter has psonas nihil fedi criminis suspicantur: vt pz extra de ꝓsumpt. c. cum in iuuentute. vocatur autē amnon filius dō: nō ꝙ absalon ⁊ alij non essent filij dō: sed qz amnon erat spāliter filius dō. s. qz erat primogenitus illius: vt pz supra. 3. (Et deperiret in eam valde). i. tm amabat eam amnon ꝙ peribat ꝓpter illam. s. ꝙ debilitabatur corpore ⁊ immutabatur color eius. (Ita vt egrotaret propter amorē eius.) Intm enim exarserat huius illiciti amoris cupido vt miser iuuenis egrotaret. ¶ Cā autez huius duplex erat. prima vehemens desiderium. nam cura incēdit viros: ⁊ necesse est eos qui magnas curas hñt: toto corpore estuare: ⁊ cum iste ardor excessiuus sit: tota corporis temperies dissoluta egritudinem inducit. Potissime autez hoc accidit in illis qui curas hñt de negocio venereo: nā desiderium istud ex nocino quodā calore prouenit. iō poete venerem: vulcano qui est deus ignis cōiunxerunt: eo ꝙ libido de natura ignea est. ¶ Scōa cā erat desperatio de assequendo optatum. putabat enim amnon ꝙ nunq; posset hēre thamar ⁊ illam ardentissimo desiderio optabat. ideo ista desperatio eius grauius affligebat. hoc pz in lra: qz dō ꝙ cum esset virgo difficile ei videbatur vt qppiam inhoneste ageret cum ea. desperatio tm amorez incendebat. (Qz cum esset virgo difficile ei videbatur vt qppiam inhoneste ageret cum ea.) Ista erat cā sui dolorꝭ. s. qz non poterat optatis frui: ⁊ intelligit hoc dupl̄r. vno modo ꝙ thamar qz erat in statu virginali erat abscondita ꝑm consuetudinem virginum illius tpis: maxime filiaꝝ regum. ⁊ sic amnon non habebat oportunitatem loquendi cū illa vel agendi aliqd inhoneste: si aūt fuisset iam nupta: sepe posset publice videri ⁊ amnon posset loqui ad illam. ¶ Scō intelligitur ꝙ status virginalis hoc prohibebat. s. qz si thamar iam fuisset nupta: lz cognosceret eam amnon: nō deprehenderetur: qz iam cognita fuisset ab alio. nunc aūt qz virgo erat: si ipse cognosceret eam: deprehenderetur hoc ⁊ puella careret viro: vel susciperet eum: esset postea semper ei exosa. vtraq; aūt infelix sors est: ⁊ ob hoc thamar nō cō sentiret: ⁊ ēt ipsi amnon duꝝ videretur deshonestare eam. Primus tm sensus est melior: qz amnon nō curabat de hoc vel damno puelle: sed solum qz non poterat habere oportunitatem agendi aliqd cum illa. qō pz: qz consilio alterius iacuit in lecto: ⁊ aduenientе illuc thamar: oppressit eam: si tm attendisset ad damnuz puelle: non egisset hoc. ¶ Item pz qz amicus amnon non dedit ei consiliū nisi qualiter haberet oportunitatem loquendi ⁊ fruendi voto cū thamar. si tm attendisset amnon ad honorem puelle: dedisset ei amicus suus consilium qualr honeste posset frui optato: ne qd infamaretur thamar. In hebreo hēbatur (Qz cū virgo esset mirabatur amnon si qd ei facere posset.) Et idē est. s. qz status virginalis tollebat ei oportunitatē loquendi cū illa: ⁊ mirabat si vnq; posset frui optatis. (Erat autē amnon amicus noie ionadab). i. amnon hēbat quendam amicum noie ionadab. Ponitur aūt de isto: qz iste fuit consiliarius ad perpetrandum malum.

¶ Quis esset ionadab amicus amnon. Qō. II.

Queret aligs de isto ionadab qs erat. ¶ Alig rñdent ꝙ erat nathan ꝓpheta: vt ait Andreas. sed ipse arguit ꝙ nathan cū esset vir sanctus nō dedisset tale ꝓsiliū vt ꝓpetraretur incestus turpissimus. ¶ Rñdet ad hoc ipsemet Andreas: ꝙ forte ista erat talis soror cū qua nō cōmittebat incestus. iō ipse posset dare ad ꝟsiliū. ¶ Sed dōm ꝙ hoc nō stat: qz iste ionadab erat filius fratris dō. s. filij semmaa: vt pz i lra. Nathā tm nō erat de stirpe dō: nec logtur scriptura de illo tanq; eēt de hac stirpe: vt pz eccle. 46. s. post hoc surrexit nathan ꝓpheta in diebus dō ⁊ quasi adeps separatus est a carne. si tm fuisset de stirpe dō non diceret ꝙ surrexit in diebus dō quasi eēt aligs alienus. ¶ Item non stat: qz motiuū istoꝝ est ꝙ esset iste nathan: eo ꝙ dō de eo ꝙ erat vir prudēs valde: nathan aūt erat huiusmodi. Dōm ꝙ prudentia accipit ibi in malum ꝓ astutia quadā: ⁊ illud leue est esse in oibus: nec erat aliquid tale in nathan. ¶ Item rñsio andree ꝓ illis nō stat. s. ꝙ cum hac sorore non cōmitteretur incestus: qz cuz ista esset soror absalon: necesse erat qualitercūq; dicatur ꝙ cō mittebat incestū eaz cognoscendo: vt infra dicet. ¶ Item dato ꝙ non cōmitteret incestus vtpote si thamar nō esset soror amnon ex patre nec ex matre: tm saltē cōmitteret violenta oppressio virginis. Hoc aūt pctm̄ est graue: ideo quilibet ꝓsulens illud peccat mortalr. ¶ Item dato ꝙ thamar voluntarie cognita fuisset: qz tm erat illicita cognitio virginis: erat stupruz qō est peccatum. ¶ Item qcunq; coitus ꝓter matrimonialem illicitus est: sed hic nō erat matrimonialis copula. ¶ Item lra dicit ꝙ videbatur difficile amnon: vt qppiam inhoneste ageret cuz illa. ꝙ qcquid ageret inhonestum erat ⁊ ꝓñr vituz. ꝓsulentes tm in talibus moraliter peccant. Dōm ergo ꝙ non fuit iste nathan ꝓpheta: sed qdam iuuenis ꝓsanguineus amnon: ⁊ sicut ipse ad iuuenilia opera facilis erat: ita ⁊ amico suo amnō ad turpia desiderio ministerium ꝓbuit. (Filius semmaa fratris dō.) Habebat enim dō septez fratres: ⁊ ipse erat octauus: vt pz ꝓce. lib. c. 17. Semmaa aūt erat inter hos tertius. ꝓce. li. c. 16. ⁊ huius filius erat ionadab: ⁊ sic amnon ⁊ ionadab erāt patrueles: qz patres eoꝝ erant fratres. (Vir prudens valde.) dō hoc ad significandum ꝙ facile erat sibi inuenire cōsilium ad quecunq; quesita. Vocatur aūt prudentia large: qz prudentia est de bonis. nunq; enim prudentia pōt esse sine morali virtute: nec virtus moralis sine prudētia. 6. ethi. in fine. qui tm ad mala consulit: non agit ꝑm virtutē moralem. ꝙ nec ꝑm prudētiam. est aūt quedam virtus naturalis intellectiua: quā demoticam vocant. ⁊ illam si ad malū qs traxerit astutia vocabitur. si aūt ad bonum prudentia: vt pz 6. ethi. Jonadab aūt habebat istam vim intellectus: qz tm eam ꝙuertebat ad illicita vocabatur astutus ⁊ nō prudēs. scriptura aūt large logtur. (Qui dixit ad eū: quare sic attenuaris macie fili regis per singulos dies). q. d. quare tu cū sis filius regis attenuaris quotidie. Est sensuz. aly boez

parua

Qō. 2. A Rñsio and

Instantia

Solutio

Impugnatio

A Thamar q̄re magis dō sororē absalon ꝙ alioꝝ filioꝝ dō.

B Amnō captus amore thamar sororissue ita vt egrotaret.

ꝓ cā egritudinis.

Scōa cā

Quar poete venerez vulcano cō iungerunt.

parua potentes attenuantur cum aliqd ꝗ eoꝝ intentioꝫ
B euenit ⁊ qꝫ optatis frui nequeunt. tu aũt cum sis filius re-
gis ⁊ primogenitus potes hẽre singula que volueris: cur ꝙ
† attenuaris. Jn hebreo hẽtur (Cur es debilis singulo ma-
ne singulo mane.) dicunt.n. hebrei ꝙ amnon ducebat no-
ctes insomnes cogitando pulchritudinẽ thamar ⁊ pre ino
pia somni grauabaꝫ nimis: ⁊ in aurora apparebat tenuis.
sed ipsi volunt innuere ꝙ tenuitas amnon solũ apparebat
in aurora: qꝫ in lra sua dicitur singulo mane singulo mane.
Sensus aũt est ꝙ amnon per singulos dies magis tenuis
efficiebatur: ⁊ hoc ꝑsiderabat ionadab. cã autẽ huius erat
assiduitaꝫ sollicitudinis ⁊ intensus libidinis ardor que mise
rũ iuuenem incessabiliter cremabant. hec aũt oĩa veniunt
a ptãte amoris: que qdem magna est sup omne genus ania-
lium: ⁊ nos ẽt inuitos cruciat: ita vt dissimulare non possi
mus. de hac ptãte furentis amoris: imo isane libidinis di
† cetur aliqd in fine capituli. (Cur non indicas mihi:) q.d.
cũ sim amicus tuus: ẽt cum sim vir ꝑsilio potens ꝓtaue agiꝭ
celando a me: qꝫ forte iam tenuisses quod optas. (Dixitq
† † ei amnon.) Libenter detexit ei vulnus suuꝫ aliqd medica
minis ab eo optãs. (Thamar sororẽ absalon fratris mei
amo). q.d. ꝓp eam sic pereo cum desperem me frui posse
optatis. vocauit aũt thamar sororeꝫ absalon: qꝫ illius erat
soror ex patre ⁊ mr̃e: sibi aũt erat soror ex patre tm̃. ẽt nõ
vocauit eam sororem suam: qꝫ amabat eam ⁊ noĩa ista co
gnationis ꝓpinquissime non ꝙueniunt ad libidinẽ: sed alia
noĩa significantia teneritudinẽ quandã. sic enim fedra q di
ligebat hippolitũ priuignum suum: cum ab eo vocaretur
mr̃ vel dña: dixit ei ꝙ non vteret talibus noĩbus: sed ꝙ vo
caret eam sororeꝫ vel famulã. sic ait Seneca tragedia. 4.
cuius nomen est hippolitus: carmine. 4. cum introducit
fedra loquens hippolito: in hec verba. s. me vel sororeꝫ
hippolite vel famulã voca. famulamq; potius oẽ seruitiuꝫ
feram. Nõ me per alias ire si iubeas niues. Pigeat gela-
tis ingredi pindi iugis. Nõ si per ignes ⁊ infesta agmina.
Cunctis paratũ ensibus pectus dare. Mandata recipe
L sceptra: me famulam accipe. Sicui receptã supplicẽ ac ser
uaꝫ regi: miserere amãtis. Sicut ꝗ fedra que erat nouer
ca hippoliti noluit ab eo vocari mr̃ vel nouerca: nec vo-
luit eum vocare filium sed fratrẽ: vt saltem ex nole actus
non videret tã turpis: ita ⁊ amnõ noluit vocare thamar so
† rorẽ suã. (Cui rñdit ionadab.) Ex improuiso enim iste in
† uenit ꝑsiliũ qꝫ astutus valde erat. (Cuba sup lectum tuuꝫ ⁊
languoreꝫ simula.) Non putauit enim ionadab aliũ modũ
ꝙuenientiorem: q̃ vt iaceret in lecto: qꝫ als nõ pateret op
portunitas alloquẽdi thamar: cum ipsa esset virgo clausa:
dicebat aũt ionadab ꝙ amnon simularet languorẽ: ⁊ tm̃ ip
se vere languẽs erat: qꝫ supra dr̃ ꝙ deperibat in eã ⁊ egro
tabat pp amorẽ eius: non tm̃ erat ille languor talis pp quẽ
accubare deberet lecto: sed iste languor paulatim medul-
las ebibit quousq; totum hoĩem destruxerit: nec quicquã
morbi apparebit in eo: sed ꝙtinua macies ⁊ coloris turba
tio: liuoriq; oculoꝝ: ⁊ cibi cunctarũq; rer̃ fastidia: noctes in
somnes: oĩsq; actus ⁊ occupationis honeste ablatio: quo-
usq; totis euacuatiꝭ medullis: vite emoriatur scintillula: ita
† vt istum morbum innoĩatum iuste appellabimus. (Cũq; ve
nerit pr̃ tuus vt visitet te.) Hoc enim verisimile erat ꝙ lã
guente amnon veniret dõ ad visitandũ eum qꝫ diligebat
eum cũ esset primogenitus: ⁊ non solũ tunc diligebat: imo
ẽt postq̃ egit hanc insaniã diligebat eum: vt ꝑ infra in lra
. s. cum audisset rex verba hec ꝓtristatus est valde: ⁊ noluit
contristare spũm amnon filij sui: qꝫ primogenitus ei erat.
† (Dices ei vẽiat oro thamar soror mea vt det mihi cibũ.)
Hoc poterat rõnabiliter petere amnon: qꝫ egrotantibus
cõplacere debemus in oĩbus que desiderant: dũ tm̃ nõ sint
ꝓ eoꝝ salutem: potissime qꝫ solent eis insurgere quedã de
sideria in qbus si non faueatur eis: moleste ferunt ⁊ auget
† morbus. (Et faciat pulmentũ vt comedã de manu eius.)
Hoc aũt dicebat amnon qꝫ simulabat se delectari nimis si
comederet pulementũ de manu sororis sue ⁊ alleuiaret.
qõ non ꝓtingeret ei si susciperet cibum de manu alterius.
vocatur aũt pulmentũ qcunq; cibus ꝑfectus: maxime autẽ
cibus factus de farina: qꝫ pulmentum a pultibus dr̃. sic au
tem fuit hic: qꝫ thamar fecit duas sorbiciunculas amnon:
vt patet infra. (Ut comedaꝫ de manu eius). i. non potero †
comedere ita grate de manu alterius sicut de manu soro-
ris mee. s. vt ipsa cibos paret: ⁊ ipsa mihi ꝓpinet. (Accu †
buit itaq; amnon: ⁊ quasi egrotare cepit.) Arbitratus est
enim recte dixisse ionadab: iõ confestim executus est. ⁊ dr̃ D
ꝙ accubuit ⁊ quasi cepit egrotare. q.d. finxit se egrotare
cum non egrotaret ita vt indigeret accubitu: erat tm̃ vere
† languens cuiꝰ quotidie attenuaretur. (Cumq; venisset rex
ad visitandum eum.) Uenit enim ilico qꝫ diligebat eũ vt
† ꝓmogenitum. (Ait amnon ad regeꝫ: veniat obsecro tha
mar soror mea.) Hoc petiuit a patre: qꝫ thamar non venis-
set ad mandatum alicuius alterius: cũ esset virgo nimis in
clusa. Jtem petiuit hoc a patre: vt magis tolleretur suspi-
† tio: q̃ si ipse mitteret ad vocandũ eam. (Ut faciat in ocu-
lis meis duas sorbiciunculas). i. vt faciat me vidente. Hoc
aũt videbatur fieri vt amnon magis desideraret cibuꝫ su-
scipere quem parari videret: faciebat tm̃ ob hoc vt maior
tempore coraꝫ eo staret ⁊ haberet oppoꝛtunitatẽ amplio
rem ad optata. vocatur aũt sorbiciuncula cibus liqdus fa-
ctus de farina cõmixta aque: vt ꝑ infra. s. que tollens fa-
rinam cõmiscuit ⁊ liquefaciens in oculis eius coxit sorbici
unculas. dicitur aũt sorbiciuncula a sorbendo: qꝫ cum sit ci
bus liqdus magis sorbetur vel bibitur: q̃ comedaꝭ. (Ui †
sit ergo dõ ad thamar domũ dicens.) Dauid autẽ nullius
mali ꝑscius simplici corde iussit vocari thamar. duo enim
tollebant hic oẽm suspitionẽ. Primũ qꝫ amnon erat frater
thamar: ⁊ inter ꝑsonas tanta ꝑsanguinitate ꝓiunctas nõ ꝑ
sumitur de iure aliqd turpe posse cõmitti. Scõm erat qꝫ
amnon erat languens: ⁊ dõ putabat eum ineptum ad ve-
nereos ludos. (Ueni in domo amnon fratris tui.) Ex hoc †
patet ꝙ isti filij regis non habitabant in domo regis: nam
amnon non habitabat in domo eius: cum dicatur su-
pra ꝙ rex venit ad visitandum eum. De thamar ꝙ nõ esset
in domo regis ꝑ: qꝫ dicitur ꝙ rex misit in domũ thamar:
ẽt ꝑ ꝙ ipsa non maneret vbi erat amnon: quia dr̃ ꝙ venit
thamar in domũ amnon. istud aũt erat qꝫ forte amnõ erat
iam ꝓiugatus ⁊ absalon ⁊ alij filij regis ⁊ habebant distin
ctas domos. Thamar aũt qꝫ erat virgo nondũ tradita vi-
ro: forte custodiebatur in domo absalon fratris sui: vel in E
alio loco secretiori cum alijs virginibus. (Et fac ei pulmẽ †
tum). s. duas sorbiciunculas que vocantur pulmentum: qꝫ
erant de farina. (Uenitq; thamar in domũ amnon fratris †
sui). s. ad iussuꝫ regis venit ilico paratura cibos. ipsa quo-
que regia virgo simplici corde venit nihil inhonesti apud
fratrem iussu patris se ꝑpessuram existimans. (Ille aũt ia †
cebat). s. qñ venit thamar: qm̃ simulauerat morbum vt ex-
pleret iniqtatem. (Que tollens farinam cõmiscuit). s. ac- †
cepit farinam ⁊ cõmiscuit aqua: qꝫ sorbiciuncule hoc mo-
do fiunt. (Et liquefaciens in oculis eius). i. eo pãte lique- †
fecit farinam. dr̃ aũt hoc qꝫ cibus iste erat nimis liquidus
cum misceretur ei multũ de aqua: ita vt farina efficeret iaꝰ
magis potabilis q̃ comestibilis. dr̃ aũt ꝙ fecit hoc in ocu-
lis eius: qꝫ ipse petierat ꝙ eo pãte faceret: ⁊ de manu eius †
suscipet cibos. (Coxit sorbiciunculas). s. qꝫ farina ista po-
stea mixta aque coquebat vt efficeret aliqd comestibile: qꝫ
farina cruda nõ est ad cibum. Jn hebreo hr̃ (Tollens fari- †
nam pinsuit in oculis eius.) sed idem est ꝙ liquefacere eã
vel cõmiscere. (Tollensq; qõ coxerat effudit ⁊ posuit coraꝫ †
eo). i. postq̃ cocte sunt sorbiciucule effudit eas in cathinũ
⁊ posuit coram amnon. Est aũt intelligendũ ꝙ cum ista fie
rent multi aderant tam de filijs regis q̃ de alijs. hoc autẽ
qꝫ amnon erat vir honorabilis eo ꝙ erat ꝓmogenitus re
gis: ẽt qꝫ nunc egrotabat: ⁊ multi assistebant ei visitantes
illum: ⁊ qñ thamar posuit sorbiciunculas coram eo alijs ꝑ
sentibus ipse finxit pre tedio egritudinis non posse mãdu
care: ⁊ tunc recessit paululũ inde thamar tollẽs secũ cibos
quousq; excluderẽtur oẽs de loco: ⁊ tunc ipsa ingressa est
conclauiꝭ. nã dicitur ꝙ postea vocauit eaꝭ amnon vt itro-

duceret cibos in conclaui:ex quo necesse est dici ꝙ semel introiuit ⁊ exiuit cum cibis ⁊ denuo reuersa est. Jn hebreo hr̄ (Tulit sartaginē ⁊ effudit sorbiciūculas.) Ira aūt nostra non noīauit sartaginez:sed ad idē redit. (Et noluit comedere).ſ.ꝯ̄ꝯ̄ apposuerit coram eo cibuz noluit comedere fingens fastidium:⁊ hocvt vniuersos excluderet a se. (Dixitq; amnon ejcite vniuersos a me).i.excludite oēs a pñtia mea.hoc autem dixit tanꝯ illis absentibus magis moueretur ad cibum:agebat tñ hoc ad oppoꝛtunitatem iniqtatis. (Cūq; ejecissent oēs dixit amnon ad thamar.) Jntelligendum est ꝙ thamar esset tunc extra camerā amnon tenens cibos ⁊ expectans qñ amnō vellet eos sumere. (Jnfer cibuz in ꝓclaui vt vescar de manu tua.) Cōclauis erat camera in qua iacebat amnon:⁊ thamar erat nunc foris: ideo dixit amnon ꝙ introduceret cibum in ꝓclaui.ſ.ad lectū suuz:qꝛ ipse in hys oībus nō surgebat ēt si recessissent ab eo oēs:vt semp egritudinez simularet. (Tulit ergo thamar sorbiciūculas quas fecerat).i.quas tenebat extra cameram:⁊ nunc putās ꝙ vellet comedere amnon tulit eas. (Et intulit ad amnon fratrem suum in conclaui).ſ.qꝛ ipse iacebat ⁊ oportebat ꝙ ipsa accederet ad eum. (Cūq; obtulisset ei cibum).ſ.sup lectum eius. (Apprehendit eam).i.non curauit sumere cibū:sed tenuit eam fortiter ne euaderet manus illius:nec comedit cibum: qñ non expectabat illum. (Et ait:veni cuba mecum soꝛoꝛ mea.) Jn hys oībus amnon iacebat in lecto: nec surrexerat ꝯ̄ꝯ̄ manu teneret virginem:⁊ simul oꝛabat ⁊ violentiam inferebat: dicens:veni cuba mecum soꝛoꝛ mea.oꝛabat qdem qꝛ voluisset amnon ꝙ ipsa sponte hoc ptulisset.tenebat quidez eam:qꝛ timebat ꝙ non consentiens subito fugeret:⁊ ipse pꝛiuaret ab optatis. (Que rādit ei:noli frater mi noli opꝛimere me.) Expauit enim virginalis simplicitas: putauerat namq; se sine fraude vocataz:nunc vero ꝓspiciebat se inauriliatam in medio laqueoꝝ.ideo velut pꝛofusis lachꝛymis tenere oꝛabat:noli frater mi noli me oppꝛimere. (Nec est hoc fas in israel).i.inter israelitas non est licitum ꝙ soꝛoꝛ stupꝛetur a fratre suo:est aūt licituz inter barbaras gentes que rōne carent:sicut sunt trogodite ⁊ garamantes ⁊ alꝛ plures gentes habitantes in deserto ethiopico coniuncto vie solis.hy enim matrimonio non vtūtur: sed sicut fere ⁊ pecoza in coitu nulla affinitatē distinguūt: ita vt iste gētes nulla sanguinis sacra iura cognoscūt. hoc tñ non erat licitū in israel vbi erat gens rōnabilis ⁊ a deo in moꝛibus instituta. (Nolifacere stultitiā hanc).ſ.qꝛ stultissimum erat ꝙ frater soꝛoꝛem suam cognosceret vim inferens. (Ego enim ferre non potero oppꝛobꝛium meū.).i.tāta erit infamia ꝯ̄ mihi sic irrogabis ꝙ ego nullo modo eam potero sustinere.ſ.qꝛ opꝛ ꝙ totum meum bonum pereat:⁊ nihil honestatis mihi relictum sit.

¶Qr̄ thamar dixit se nō posse ferr̄ oppꝛobꝛiū suū.Qō.III.

Qō.3. A **Queret** aliquis qūo thamar non posset ferre oppꝛobꝛium suum. ¶Rñdendū ꝙ sicut illud dicimur non posse facere qō de iure nō possumus:ita illud non possumus tolerare qō manente honestate non tolleramus. Thamar aūt non poterat manente vlla honestate sua tolerare infamiam hanc:qꝛ femine nullū bonum sup̄est:virginitate indebite adepta. sic autē erat in thamar:iō eligibilioꝛ sibi moꝛs erat ꝯ̄ tale oppꝛobꝛiū tolerare. ¶Jn super qꝛ oportebat carere viro in eternū: nam aut accipere viꝝ tacita ignominia sua.ſ.ꝙ deflozata eēt:vel expꝛesso hoc.si aūt tacito lapidanda erat:qꝛ pmisit se matrimonio tradi adepta virginitate:sic pꝛ Deutero.22.ſ.ꝙ si vir accusaret vxozem dicens:hanc accepi vxozem ⁊ non inueni eam virginem:lapidanda erat:nisi parentes puelle adducerent in iudicium signa virginitatis in vestimento.si autē expꝛimeret ante matrimoniū ꝯctum se non esse virginem: forte nullus accipere vellet vxozem:vel si gſq; acciperet: postea eam:aut ꝓtemptibilem:aut erosaz hēret: quoꝝ qō libet ipsi thamar intolerabile erat:ita vt melius sibi foꝛet ꝑpetuam pati viduitatē. (Et tu eris quasi vnus de insipiētibus in israel).i.nullus reputabitur magis insipiēs in toto israel ꝯ̄ tu:cum filius regis existens talē dementiā attētaueris. (Quin potius loquere ad regē ⁊ non negabit me tibi).i.si desideras frui ꝑcubitu meo:non sic stulte agas:sed pete me a rege in vxozem:⁊ ille non negabit me tibi.ſ.qꝛ oīa tibi gratis ꝑcedet eo ꝙ te diligit cū sis primogenitus.

¶Queret aliquis qñ dicebat thamar ꝙ rex non negaret eam tradere in vxozem.nā hoc vr̄ ꝑ̄ legē:cū esset thamar soꝛoꝛ amnon. ¶Aligs rādebit ꝙ hoc non obstabat:qꝛ nō erat soꝛoꝛ eius ex matre:sed ex patre tm̄.erat aūt soꝛoꝛ absalon ex vtroq;. ¶Sed hoc non stat:qꝛ qūocunq; esset fraternitas impediebat matrimoniū.sic pꝛ Leuiti.18.ſ. turpitudinem soꝛoꝛis tue ex patre siue ex mr̄e que domi vel foris genita est non reuelabis.ꝯ̄ ꝯ̄ attineret supꝛa ex sola matre:copula est illicita. ¶Andreas rādet ꝙ illa lex intelligit de fratribus genitis ex mulieribus iudeis: secus aūt de gētilibus.mr̄ vero thamar ⁊ absalon erat gentilis.ſ.filia tholomai regis iessur:supꝛa.3.⁊ fuit capta a dō i bello: accepitq; eā de numero captiuoꝝ sibi in vxozē circuncisis vnguibus ⁊ deplozatis parentibus:vt pꝛ Deutero.21.iō in filys bꝰ nō erat sicut in filys aliaꝝ vxoꝝ dō:⁊ qꝛ amnō erat filius vxozis israelite:⁊ thamar mulieris gētilis: poterant copulari matrimonio. ¶Sed hoc nō stat:qꝛ qūocunq; est fraternitas inter aliquos impediē ꝯctus in veteri testō:cū lex dicat de soꝛoꝛe ex patre vel ex mr̄e:nec pōt fieri differentia aliqua ꝙ sit soꝛoꝛ ex mr̄e gentili vel hebꝛea.nā qūocunq; hoc fiat eo ꝙ in muliere sumpta de gētilitate lex nō faciebat aliā dr̄iaz:nisi ꝙ si vir nō diligeret eā:posset illam repudiare non tenendo in vxozē: tñ non posset eā vēdere alteri gēti:nec subycere in seruitutē:eo ꝙ deflozauerat eā. Jura ꝯ̄ cognationis necessario manebāt integra:cū lex de hoc non disposuisset.ꝯ̄ sicut in alys vxozibus de iudaismo susceptis nō liceret tale matrimoniū inter fratres:ita nec in vxozibus sumptis de gētilitate. ¶Nicolaus autē rādet aliter.ſ.ꝙ istud matrimoniū licitū erat eo ꝙ nulla iura cōsanguinitatis erant inter thamar ⁊ amnon q̄ hoc impediret. Pꝛo quo ipse dicit ꝙ maacha mr̄ absalonis ⁊ thamar filia regis iessur assumpta est a dō in bello:⁊ tunc erat pꝛegnans de quodā viro gentili ⁊ inde genita est thamar ita vt thamar nō esset filia dō:⁊ ꝑ̄r non essent aliqua iura cōsanguinitatis. ¶Sed hoc nō stat:qꝛ opꝛ dici ꝙ erat thamar soꝛoꝛ amnon ex ꝑte patris .qō pꝛ:qꝛ lr̄a dicit veniat oꝛo thamar soꝛoꝛ mea.⁊ itē dixit ad regē amnon: veniat obsecro thamar soꝛoꝛ mea.⁊ itē dr̄:venit thamar in domū amnon fratris sui:⁊ dō dixit veni in domū amnon fratris tui:⁊ itē dr̄ ꝙ thamar intulit sorbiciunculas ad amnon fratrē suū.amnon quoq; vocauit eā soꝛoꝛē dicens veni cuba mecū soꝛoꝛ mea:⁊ illa dixit ad amnon:noli me oppꝛimere frater. ¶Jtē pꝛ qꝛ ꝑ paralī.3.numerātur oēs filꝝ dō:⁊ seqtur oēs hꝝ filꝝ dō absq; filys concubinaꝝ habuerunt thamar soꝛoꝛem.ꝯ̄ vere erat soꝛoꝛ ipsoꝝ ⁊ filia dō. ¶Ad hoc aūt forte dicet aligs ꝙ non erat soꝛoꝛ:sed vocatur sic large soꝛoꝛ:eo ꝙ erat soꝛoꝛ absalon qui erat frater amnon. ¶Sed adhuc istud nō stat qꝛ si thamar nō fuisset vere filia dō ꝯ̄ ꝯ̄ vocaret large soꝛoꝛ amnon:non gauderet ꝓuilegys filiaꝝ regum:⁊ tñ dr̄ infra ꝙ thamar erat induta talari tunica:huiusce modi enim filie regis virgines vestibus vtebātur.ꝯ̄ lra manifeste dicit eam filiam regis. aliogn non bene argueret:thamar esse indutā talari tunicā:adiungens ad hoc ꝙ filie regis virgines vtebātur hys vestibus. ¶Jtem pꝛ qꝛ absalon frater thamar consolabatur eam sup hac re:dicēs num amnon frater tuus ꝑcubuit tecū:sed nunc soꝛoꝛ tace frater tuus est:ne affligas cor tuū ꝓ re hac.si tñ amnon nō esset frater thamar vere:ista ꝑsolatio esset ridicula.ſ.ꝙ frater suus cognouerat eaz. ꝯ̄ erat vere frater suus ⁊ ꝓ hoc excusabat deflozatio thamar:naz cū ille esset frater suus posset eā fallere:cū ipsa nō teneret̄ se ab eo custodire. ¶Dōm ꝯ̄ ꝙ vere erant fratres amnō ⁊ thamar:⁊ ꝙ ipsa erat filia dō. ¶Luz aūt dr̄ qūo poterat esse inter eos matrimoniū. Rñdendū ꝙ non poterat esse. Thamar tñ dixit hoc volens effugere manus eius:vt qūocunq; eaz dimitteret.vel aliter ⁊ melius.ſ.ꝙ thamar erat

virgo

Qō.4. A Qūo dixit thamar ꝙ rex nō negaret tradere eā in vxozē amnon fratri suo.

ꝓ̄a rñsio.

Contra.

Rñsio aut.

Impugnatio

Nicolaus

Improbatio.

Euasio.

Contra

Rñsio aut.

virgo 7 ignara viris nesciens q gradus ꝓsanguinitatis excluderent matrimoniū. putauit aūt forte ꝙ cū ipsa esset soror amnon ex patre tñ ꝙ posset esse vxor eius: sed nō poterat. ¶ (Voluit aūt acgescere ꝑcib⁹ eius). i. cꝫ thamar supplex 7 miserāda oraret: ita vt a barbato quocunqꝫ ipsa virgialis simplicitas exaudiri mereret: frater ille frater exaudire non voluit: sed in hys oībus eam dure tenebat ne effugeret manus eius. (Sed ꝓualens viribus oppressit eā 7 cubauit cuz illa.) Erat. n. amnon vir fortis: ipseqꝫ furoris impetus eū fortiorem reddebat. vñ virginalis teneritudo ei resistere nequit. ¶ O viroꝝ insensatissime amnon: o miserabilis: sed nō miserande iuuenis qd flagitij paras: qd infamē domū opprobrijs grauas: vere qdez a facinoroso patre sceleſtus filius didicisti: sed mitius ille. ipse nāqꝫ exteros adulterio 7 homicidio polluit: tu vero ꝓpriā domū 7 regiam familiā incestuoso facinore maculasti: qdem in te debilis ille igniculus tam furiosum effecit vt ꝓpinquissime cōsanguinitatis iura non veritus sororē ppriam violares: qd enim non te ꝑpria reuerentia nō honestatis amor: nō ipsa infamis fama ad hoc ppetrādo scelere abstrarerūt: saltē ipse virginee supplices: 7 oboztis lachrymis fuse ꝑces: q barbatus qsqꝫ 7 fere non hō exauditiōe dignas hēret: tuaz insaniam emolire debuissent. Sed o miserabilis iuuenis oēscelus superas oē flagitium vincis: qd enim non attēdis q tū te honore ꝓlatum celsitudo regia tenebat: qui tanq̄ ꝓ mogenitus ꝑpria gloria fungebaris: nunc te infamē factuz calamitosa mors expectat: 7 digna qdez temerarys ausis tuis reddita sunt. tu. n. oēm rōnem 7 pietatem furore supasti. tibi q̄ mortis indignissimū genus illatū est. nā non vt filij regis aut ceteri ꝓbi viri mori solent: sed vt vilissimus vir oz in ipsa temulentia perysti. (Et exosam eā habuit amnon magno odio nimis). i. postq̄ semel cognouit eaz amnon: habuit ad eā magnū odium: ita vt nec eā pacifice intueri posset. (Ita vt maius esset odiuz quo oderat eā: amore quo eam ante dilexerat.) Hoc. n. admirandū est ꝙ cum iste iuuenis ardentissime diligeret thamar ita vt deperiret in eam 7 egrotaret pp illā vnico expleto accessu: posset eā exosam hēre: 7 potissime cū dicatur ꝙ odium istud fuit maius amore quo eam ꝓius dilexerat.

¶ Unde oztum est odium amnon contra suam sororē thamar. Qō. V.

Q. 5. A Rño beb.

Queret aligs vnde insurrexit tam amaꝝ odiuz ipsi amnon q̄ sororē suā dilectissimam. ¶ Rñdent hebrei ꝙ amnon in defloratione thamar grauiter lesus fuerat in genitali vase ita vt oportuerit illud abscindi: modū aūt huius lesionis turpissimū ipsi tāgunt: hunc tñ explicare aut saltē cōmemorare fedissimuz arbitroz: sed hec falsa 7 ridicula sunt. ¶ Rñdendum q̄ ꝙ istud odium maximū non supuenit naturaliter sed a deo: cū. n. amnon ante hoc nimis dilexisset thamar: ēt post hoc eaz diligere debuisset cupiens illo frui qō ꝓius optauerat. ¶ Sic. n. fuit de sichē filio regis emor q videns dinā filiam iacob exarsit in eaz 7 rapuit illā atqꝫ oppressit: ꝙglutinataqꝫ est aīa eius aie illius: ita vt ꝑ illā oībus se duris subyceret: 7 circuncisionē ipsam: quā gentiles opprobriū putabant: sponte cū toto populo suo acceptaret: vt ꝑz Gen. 34. ¶ Amnon aūtē maiori amore thamar dilexerat: ideo magis ei ꝙglutinari debuisset: sed eē̄rio factum est. In quo cognoscenda est manifeste dei iusta punitio: vt ad illū amorem q excellenter irrōnabilis est: excessiuuz odiū ꝓsequatur: vt sic pena detur per oppositā. dei. n. statutum est: vt illi qui valde inique agunt: sibupsis ēt nullo puniente pena sint. Sic ait Augu. in lib. ꝓfessionum. s. iusstisti dñe 7 sic est: vt pena sit sibi ois inordinatus aīus: 7 q: copula ista fuerat per magnā inigtatē: magnum odium consecutū est. ¶ Sic ēt fuit de Medea filia regis colchos que nullū facinus inausum reliqt: patriam offendit: patrem thesauro spoliauit: paruulū fratrez lacerauit vt solius peregrini Jasonis amore frueret: sed ad hūc immanissimū amorē imo furentē insaniā q̄ seua odia cōsecuta fuerint audire piget. Ille. n. q excessiue q̄ fas amabat amarissimo odio habitus est: ita vt sceleſta illa medea ad vindictā eius cōes filios: ipso cernēte: nec tñ impedire valente iugularet. de hoc Seneca in tragedia. 7. cuius titulus est medea. Amor aūt sicben ad dinā non fuit tam illicitus: cū nihil ibi mali nisi violētia intercidisset. ¶ Euenit aūt oībus q magna scelera patrauerūt: vt aīo eoꝝ magna odia ēt sui ipsoꝝ insurgant: ita vt se diligere nequeant: sed furētibus cogitationibus ingetent. ¶ Iste aūt sunt pene q̄ more poetaꝝ tres furie appellant q̄ nō solū in inferno: vt ipsi aiunt: sed ēt viuētibus se inferūt: cū inigtas eoꝝ ad magnū graduz puenerit. sic. n. fuit in iuda saluatoris nri discipulo ac ꝓditore cum dñm atqꝫ redēptorem vendidisset: huius tā horrendi memoratus alioqꝫ infandoꝝ q̄ ante apostolatum susceptuz peregisse refert si credimus: grauiter intra seipm ꝑmente conscia affligebat ꝓe inquietudine amari cordis in seipm cōcitatus: seqꝫ exosum hīs abiens laqueo se suspendit 7 crepuit medius: 7 effusa sunt viscera eius. ¶ Nō dissimile aūt huic conscie ꝓaue in se seuientis exēplum ꝑz in edipo lay regis filio 7 regine iocaste in thebana ciuitate ꝓuincie boetie q̄ in grecia est regnantiū. hic. n. layū patrē suū bello petens occidit: matrē aūt incestās gemina ꝑle grauidauit. Inde qppe gemelli Ethiocles 7 Polinices ozti sunt. hoꝝ aūt infelix Edipus sibi ꝓscius: ꝓaua in se desseuiente conscia oculos funditus sibi eruit: huius lucis cōis indignos. hys aūt aliud deterius excidij genus aditurus erat se de altissimis scopulis in mare ioniū ꝓcipitare volens nisi antigona filia cecipatris iam dutrix facta a ꝓaue cōceptis inhibuisset. de hoc Seneca trage. v. q̄ dr edipus carmine ꝓmo. ¶ Itez fcm̄ est hoc iudicio dei ad penā dō. s. vt ipse puniret in actu isto. nā si amnon nō expulisset thamar tanq̄ exosam: forte hitus fuisset alius modus 7 nō occisus fuisset amnon ab absalone. Deus tñ volebat amnon perire in penā dō: iō laxauit habenas huic magno odio. ¶ (Dixitqꝫ ei: amnō surge 7 vade). i. recede hic. nō enim poterat iam eā ꝓe magnitudine odij grate videre. (Que rñdit ei: maius est hoc malū qō nūc agis aduersum me q̄ qō ante fecisti expellēs me). i. maius malū ē qō nūc facis mihi me expellēdo tanq̄ meretricē: q̄ malū qō fecisti ꝓius me violēter cognoscēdo. ¶ Queret aligs qūo est vez ꝙ maius malū nunc inferret amnon thamar sorori sue q̄ violādo eā. ¶ Rñdendū ꝙ hoc erat maius: q: oppssio fuit occulta: eiectio aūt erat manifesta: 7 iniurie manifeste sunt semp maiores iniurys occultis. ¶ Item q: thamar putabat ꝙ posset esse vxor amnon: sicut. s. dixerat loquere ad regem 7 nō negabit me tibi: iō lz ipsa noluisset a ꝓncipio oppzimi: q: tñ iam oppssa erat: voluisset accipiin vxorē ab amnon: 7 si tacuisset amnon deflorationē 7 petiuisset a rege thamar in vxorē: fuisset occulta res ista 7 non sequeret aliqua infamia thamar lz passa fuisset quoddam malū. s. violentiā. nunc aūt cū publice expelleret: non erat spes de recipiendo eā in vxorē: iō erat istud maluz maius q̄ ꝓcedēs. In hebreo hētur (ꝓpter cām malitie huius magne maioris q̄ ꝓius fecisti mecum). i. istud. s. ꝙ me mitteres ē cā malitie magne 7 maioris q̄ illius quā ꝓius feci sti mecū oppzimendo me. (Et noluit audire eam.) Nunc enim infelicioz erat iuuenis iste: q: cū infandum ppetrasset scelus ex nimio amore saltē eā quā stupzauerat illesam obseruare debuisset: hoc enim malum non erat: imo laudabile: patrata semel inigtate. ꝙ aūt sic factuz fuerit: scelus fuit. s. iniuriaz iniurie addere. (Et vocato puero q ministrabat ei). s. non eiecit eam ꝑ se amnon: sed vocauit puez suuz vt eaz eyceret. Hoc aūt non ꝙ amnon iaceret in lecto lāguēs sed q: voluit eyci thamar de domo sua in callē. ipse aūt eru bescebat exire in callē ferēdo eā: iō iussit hoc puero. noluit enim ꝙ thamar maneret saltē in aliqua parte domus eius eo non respiciēte: quousqꝫ venire possent aliqui cū gbus ipsa honestius iret: sed misit eā solam 7 quasi nudam 7 dete stabilius q̄ si misisset meretricē. (Eyce hāc a me foras). i. eyce eam a cōspectu meo: 7 non solū vt non videam eam: sed ēt foras. s. vt nō sit i domo. (Et claude hostiū post eā.) Timebat enim amnon ꝙ thamar ꝓe verecūdia nō audēs per callez ꝓgredi rediret in domū: ideo iussit domū claudi

Q. 6. A Maiusma lū fecit amnō expellē do thamar q̄ oppmēdo.

ne introire posset. (Que induta erat thalari tunica.) Vocatur tunica thalaris: tunica de serico: vel tunica facta de diuersis coloribus. ideo vocatur alio nomine polimita: vt pz Ben.37. nam polimita dicitur a polis qō est pluralitaʒ ⁊ mithos qō est gutta quasi pluralitas guttaʒ: vel tinctu/rarum. vocatur aūt thalaris. i. longa accedēs vsqʒ ad thalos: qz virgines vtebantur vestibus longis. Jn hebreo vocatur serica: vel de fragmentis. ſ. qꝺ esset facta de diuersis partibus pannoʒ. Ponitur aūt de ista tunica thalari: qz in fra dr̄ qꝺ secuit eam. (Diuiscem odi enim filie regis virgines vestibus vtebantur). i. erat induta thamar tunica thalari: qz filie regis in statu virginali vtebantur hys tunicis. Ex hoc patet qꝺ thamar erat filia regis: alioquin non bene diceretur hic qꝺ erat induta thalari tunica: qz filie regis vtebantur hys vestibus. (Eiecit itaqʒ eam minister illius foras). i. minister amnon exclusit thamar de domo: quia Iꝫ esset filia regis ⁊ iniuste passa: ⁊ misereretur eius obtemperans iussis dn̄i exclusit eam. (Clausitqʒ fores post eam.) Jntelligitur de foribus exterioribus ita vt nō posset regredi thamar in domum. (Que aspergens cinerem capiti suo). i. aspersit cinerem vel puluerem super caput suū.

Qō.7. A Thamar aspersit cinerem capiti suo pp duo

¶Queret aliqꝫ: q̄re faciebat istud thamar. ¶Rn̄dendum qꝺ propter duo. Primum erat ad significandū dolorem: nam antiqꝫ erat ista consuetudo qꝺ qñcunqꝫ vellent innuere magnum dolorem scindebant vestes ⁊ imponebant puluerem super caput: sic pz de illo viro amalechita qui venit ad dō nuncians mortem saulis. naz dicitur qꝺ apparuit homo veniens de castris saul veste conscisa ⁊ pulPrimo uere aspersus caput: supra p̄. Jpse quoqꝫ dō scidit vestimēta sua cognita morte saul. eo. c. Jussit etiam dō ioab ⁊ viris suis qꝺ scinderent vestimenta sua ⁊ accingerentur saccis ante exequias abner: supra tertio. Jpse quoqꝫ dō postea vestimenta sua scidit audito qꝺ filij sui mortui essent: vt pz infra in littera. Jdē fuit in niniuitis qui induti sunt saccis ⁊ sederunt in cinere: vt pz Jone. 3. ſ. quādo erant in angustia: putantes qꝺ ciuitas subuertenda erat. Thamar autem nunc posuit cinerē super caput ad signanduʒ se humiliatam fuisse ⁊ vilificatam vsqʒ ad cinerem vel puluerē terre. Secundo ¶Secunda causa erat ad signandum qꝺ violenter cognita fuerat: nam iam nō poterat occultari thamar fuisse deflorataꝫ: ⁊ si taceret: putaretur consentiens: ideo ne amplius infamaretur: cepit conqueri de violentia sibi inflicta per ista signa tristitie. Sic enim est in legibus quarundam gentium qꝺ virgines deflorate si nō lacerauerint vultum suum vnguibus ad effusionē sanguinis: non credātur violenter deflorate. (Jmpositisqʒ manibus sup caput suū ibat clamans ⁊ ingrediens). i. ēt posuit manus super caput ad significandum verecundiam ⁊ confusionez. sic enim ad significandum cōfusionem in quibusdam alys hoibus caput erat discopertum econtrario. sic pz de leprosis Leuit. 13. nam isti toto tpe debebant habere caput nudum ⁊ os veste cōtectum: sed in diuersis accipiuntur diuersa pro cōfusione: ⁊ dicit qꝺ ibat ingrediens ⁊ clamans. i. ingrediens in domum fratris sui absalon clamabat: ibi autez potius fecit hoc: qz ille erat cui conqueri deberet: cum ille posset iniuriam sibi factam vindicare: etiam qz ex hoc proueniebat magna iniuria absalon cum thamar esset soror sua ex patre ⁊ matre. (Dixitqʒ ei absalō frater suus). ſ. qn̄ ipsa ingressa est in domum absalon clamans. (Num amnon frater tuus concubuit tecum.) Sciebat enim absalon qꝺ thamar iussu regis iuisset ad parandum cibos amnon. iō cum nunc vidisset eam deturpataʒ nihil potuit extimare nisi qꝺ deflorata esset ab amnon. cogitauit aūt de illo. qz arbitratus est qꝺ nullus pter amnō ausus fuisset tangere thamar cum esset filia regis. (Sed nūc sororrace.) Hic absalon cō solabatur thamar qz indicibilis erat planctus eius: ⁊ dixit qꝺ cessaret a planctu. (Frater tuus est). i. non debes tantū te affligere: qz frater tuus ē qui te oppressit. q. d. si oppressa fuisses ab aliquo extraneo crederetur qꝺ tu fuisses spontanea q̄cqꝫ conquereris: sed nunc oppressa es a fratre tuo primogenito: a quo nō te debebas obseruare. vnde facile erat qꝺ te opprimeret si vellet: ⁊ nullus te putabit in hoc consentientem. (Mansit itaqꝫ thamar contabescēs in domo absalon fratris sui). i. ex hoc tempore mansit thamar in tristitia magna ⁊ angustia in domo fratris sui absalon ꝓ petuam seruās viduitatem: qz iam deflorata fuerat: ⁊ ignominiosum sibi matrimoniū esse putabat: qz vel necesse erat alicui viro se inferiori coniungi: vel opprobrium sustinere virginitatis ablate: ita vt non esset sibi manendum apud virum tanq̄ vxor: sed tanquam famule abiectissime. honestius ē ⁊ tolerabilius esse putauit sustinere ꝓpetuā viduitatē. (Cū aūt audisset rex dō ꝟba hec). ſ. qꝺ amnō deflorauerat thamar. (Cōtristatus ē valde). ſ. qz filiꝰ suus egerat aliqd turpissimū ⁊ filia sua passa fuerat aliqd inhonestissimū. (Et noluit ꝓtristare spūz amnō filū sui). i. q̄cqꝫ nimis deligeret amnon deflorādo sororē noluit dō punire eū: imo noluit saltēverbo increpare illum. (Qm̄ diligebat eum). i. nimis diligebat dō ipsum amnon: ideo molestuʒ erat ei increpare illuʒ. (Quia primogenitus erat ei). i. ꝓpter hoc diligebat eum nimis qz erat primogenitus eius. ſ. erat iste filius achinoen: ⁊ natus est ei primus in hebron. ū. 3. c.

¶Quare danid non coegit accipere thamar in vxoreʒ cū deflorasset eam.

Qō.VIII.

Qō.8. A

Queret aliquis quare dō nō compulit amnon ad accipiendum thamar in vxoreʒ cū iam deflorasset eam vt non esset tanta iniuria thamar. nam ēt pz legem hoc posset fieri. ¶Aliqꝫ rn̄debit qꝺ amnon suscipere nollet eam cum iam habuisset exosam: matrimonia tn̄ nō possunt ꝟbi inuoluntarie extra de sponsalibus. c. cū locū.

Casus in q̄bus inuenteri lege viri cogebāt suscipe mulieres aliqꝫ in vxores.

¶Rn̄dendum qꝺ in lege veteri erant aliqui casus in qbus viri cōpellebantur suscipere aliquas mulieres in vxores. sic erat hic: cum qs violenter deflorabat puellaʒ vel seducendo eam: vt pz Exo. 22. ſ. si seduxerit qs virginez necdū desponsatam ⁊ dormierit cum ea dotabit eam ⁊ habebit vxorem. i. obligabitur dare ei dotem ⁊ accipere illam in vxorem. ¶Rn̄det Nicolaus qꝺ non fuit factum hoc pp timorem occisionis thamar. nam amnon postq̄ cognouit illam tn̄ habuit exosam qꝺ non potuit illam conspicere nec pati qꝺ maneret in domo. si ergo nunc ei traderetur vxor inuoluntarie: magis eam haberet exosaʒ ⁊ occideret. similiter autem est de libello repudij. nam deus hunc permisit ad euitandum mortem vxoꝝ quam; intulissent iudei si coacti eas tenerent. sic pz Mat. 19. ſ. ad duritiam cordis vestri libellus repudij datus est. i. qz habebatis cor duꝝ ⁊ occidistis vxores si cōpelleremini eas tenere. ¶Sed adhuc dicendū qꝺ hoc non stat: qz non poterat dō tradere thamar in vxorem amnon qz erant fratres: vt supra probatuʒ est: ⁊ tale matrimonium reprobat a lege Leuit. 18. ideo oportuit qꝺ thamar maneret sine viro.

Alia rn̄sio.

Qō.9. A

¶Quere ꝛ vlterius an dō peccauerit non castigando amnon filiuʒ suum sup hac re: ⁊ an teneretur euz occidere. ¶Aliquis dicet qꝺ sic: qz delicta grauia erant. ſ. cognoscere sororem: ⁊ violenter: q̄ sunt incestus: oppressio: ⁊ stupruʒ. ¶Nicolaus rn̄det qꝺ nō tenebatur dō occidere amnon: qz aut occideret eum ꝓ incestu: aut pro stupro: vel violentia. Pro primo dicit qꝺ nō: qz hic non erat incestus: nam incestus est illicitus coitus inter personas consanguinitate cōiunctas in gradu prohibito a lege: sed inter thamar ⁊ amnon non erat aliqua cō sanguinitas: ideo nec incestus.

Dō an peccauerit nō castigādo amnon.

ꝓ opinio

Opio nic.

¶Jtem non pro stupro: qz stuprum inter personas solutas nō erat in veteri testamēto crimen capite plectendum. ¶Jtem non pro violentia: qz violentia illata virgini non desponsate: non faciebat virum mortis reum: sed solum obligabat eum ad sumendū illam in vxorem ⁊ nunqꝫ repudiandum: ⁊ ad quandam pecuniariam penā patri puelle soluendam. Deute. 22. ¶Jtē violentia requirebat qꝺ deduceretur in iudicium ⁊ probaretur. Thamar aūt non accusauit amnon: nec probauit illatam violētiam: ideo non erat cōdēnandus amnon ad aliquid. dicit tn̄ qꝺ credenduʒ est qꝺ aliquo tpe dō correxerit amnon increpando eum super hoc: Iꝫ tunc nihil dixerit.

Impugnatio.

¶Sed dōm est ista dicta Nicolai non stare. Cum enim dicit qꝺ non fuit incestus: falsum est: qz hic erat consangui-

nitas

nitas propinquissima.s.fraternitas : ideo erat incestus nimis detestandus:qđ to erat in gradu propinquiori:erāt autem isti fratres vt supra probatū est. Nicolaus tamen putat eos non fuisse fratres:7 in hoc deuiat. ¶ Item nō stat si quis dicat q dō nō potuit de iure occidere amnon pro hoc:qz non fuit deductum in iudicium nec probatuz.nam vbi est aliquid quod est solum in preiudicium partis 7 potest remitti per partem:iudex non procedit nisi ad petitionem partis:qz non petēdo vel non accusando:vr remittere ius quod hz. In casu tamē in quo preiudicatur iuri publico:q̄ q̄ pars non petat:iudex ex officio suo procedere debet.qz non est delictum remissibile per partes.sic enim est in incestu qz leditur ius publicum:ideo lz iniuriam passus remittat quātum ad eum pertinet:non est remissio simpliciter:ideo semper manet officium iudicis. Dō aūt erat iudex ideo cōstito sibi de hoc crimine:lz thamar nō accusaret amnon:ipse debebat procedere ꝓtra amnon:potissime qz thamar videbatur conquesta de amnon inquātum publice proclamabat se ab eo oppressam. ideo tenebatur dō procedere. ¶ Aliud autem dictum Nicolai.s. q Dauid aliquādo increpuerit amnō super hoc:non videt stare qz scriptura ista facta est post mortē amnō 7 dō:ideo si accidisset post istud increpatio Amnon:enarrasset illā.sed dr simpliciter q noluit dauid cōtristare spūm filij sui amnon qz diligebat eum.ergo vr q nunq̄ increpuit illum. ¶ Jtē aliq̄ criminum correctio differtur ex ḡbus de causis specialibus.sed regulr crimen imediate vt ꝓsiterit puniēdū est. Cā aūt que facit differri punitionē est scādalū:vt si forte tumultus insurgeret in populo 7 vocatio ad arma:posset tunc desisti a punitione alicuius delicti:si credit q alio tēpore cōuenientius punietur.eodē mō si ille qui increpādus est vel castigādus est passionatus:7 ex hoc est indisposit̄us ad suscipiendam disciplinā:debet ad modicum differri quousq̄ sit extra passionē.sic enim abigail volens increpare Nabal virum suum pro malo quod fecerat cōtra dauid:non locuta est ei q̄ erat ebrius:sed expectauit ad sequentem diē.precedē.li.c.25. ¶ In casu autem isto nihil istorum erat:nā non erat aliquod scandalū si dō vellet increpare amnon:vel eum punire.7 si aliqđ scandalum erat vtpote qz aliqui de populo vellent auxiliari amnon:ne puniretur a dauid:istud magis esset postea.nam nūc propter horror est criminis amnon omnes de populo habebāt eum exosum:7 rari ei fauerent.postea vo crimine illo veniente in oblitionē plures haberet adiutores. ¶ Jtē non stabat scōm.s.q nunc esset amnon passionatus:qz cū amnon intulisset malū 7 thamar sustulisset illud ipsa erat passionata 7 ille nō.vnde poterat cōuenienter suscipere disciplinā. si igitur dō aliq̄ intendisset punire vel increpare amnō: nunc habebat tēpus aptissimū:7 tñ nunc non corripuit.ergo credendum est verisimiliter q nunq̄ eum increpuerit.

Rñsio auc. ¶ Et sic dicendū ad quesitum q dō peccauit in hoc:qz p tāto scelere aliq̄ correctio fuisset necessaria.7 ob hoc scriptura dicit quasi in reprehēsionem dō q noluit cōtristare spiritum amnon filij sui:quia diligebat eum.

¶ An Dauid teneretur occidere Amnon filium suum pro incestu. Questio.X.

Qō.10. **Queretur** vlterius concesso q hic fuerit incestus sicut verū est.s.qz thamar erat soror amnō:an dō teneret occidere eū. ¶ Rñ^m est q hic est duplex dubiū. vnum est an amnon mereretur mortem pro isto incestu. Scōm est:dato q mereretur an dō debebat eam sibi infligere. ¶ Ad primū dōm q amnon merebat mortem pro hoc:qz quicūq̄ cognosceret sororez suā occidendus erat.sic pz Leuit.20.s.qui acceperit sororem suaz filiam patris sui vel filiam matris sue 7 viderit turpitudinem eius:illaq̄ cōsperserit fratris ignominiam nephariaz rem operati sunt:occidantur ambo in conspectu populi. Thamar autem non erat occidēda:qz violenter passa fuerat.ergo solus amnon occidendus erat. ¶ Ad secundum respōdendum q q̄ q̄ mereretur mortē amnon:tñ aliq̄ dubitant an liceret dō eā sibi inferre. ¶ Aliqui dicunt q nō eo q pater erat:7 non licet patri pro quocūq̄ crimine occidere filium. ¶ Aliqui enim de gentilibus tenuerunt q nunq̄ pater deberet occidere filiū:ēt si esset iudex 7 filius deliquisset:qz sic efficitur pater infelix.sic enim Virgilius increpat Brutum primum cōsulem:qz duos filios suos se curi percuti fecit ad palū ligatos qz patrie ꝓditores erāt: fouentes partez Tarquinij regis romanoz.vnde ait in serto eneidos. Infelix vt cunq̄ ferent ea facta minores. Vincit eum amor patrie laudisq̄ cupido. ¶ Sed dicenduz q ista nihil sunt:nā patri licz occidere filium aliquādo vt iudex:7 aliquādo nō vt iudex:sed vt priuata persona.De secundo pz Deuter.13.vbi dicitur q si vxor vel filius:aut que cūq̄ persone suaderent alicui colere deos alienos:debebat occidere illos.s. q accusaret eos:7 ipse primum lapidem mitteret in illos.De primo pz:qz nemo dubitat patri licere quādo fuerit iudex ꝓdemnare filiū in actione ciuili. Item si sit criminalis actio ad paruam penā infligendam:vt ad solam deportationem:vel ad paruā fustigationem:nemo dubitatur hoc licere patri:qz etiā vt est persona priuata licz sibi filiuz verberib^ castigare moderate.nō est ergo dubitandum quin possit filium occidere si iudex sit:7 causa coram eo ventilletur:qz tunc non agit vt pater sed vt iudex. iō oblato hoc casu in quo filius per patrem iudicandus sit si reus criminis sit:tenetur pater in eū sniaz ferre:vel alteri delegare causam illam vt sniam ferat:ne crimina remaneant impunita.7 si forte pater velit cedere dignitati iudicatiue:vt non cogatur occidere filium suum:7 per hoc ille impunitus euadat:pater mortaliter peccat: tanq̄ fauens criminosis 7 psonarū acceptor 7 male administrans officiū:pro ḡbus ēt ꝑm leges humanas puniri deberet. ¶ Dauid autē noluit filium pro manifesto crimine condemnare:nec alteri cōmisit istam cām : ideo peccauit satis grauiter.ob hoc aūt vr q deus tradiderit amnon occidendum per manus absalon:qz dō noluit euz iuste occidere.Sic fuit de filijs hely sūmi sacerdotis:nam ipse noluit castigare eos q̄ q̄ sciret grauia peccata eorum:iō deus dixit q in die vna morerētur ambo filij eius:vt pz preced. lib.c.2. ¶ Queretur vlterius an aliqua causa erat que posset excusare iuste amnon a morte. ¶ Aliquis dicet q sic:qz dō poterat parcere ei cū ipse esset iudex 7 pr̄ cui iniuria illata fuerat:7 non teneretur ad mortem.quod pz:ga hic iniuria fuit illata ipsi thamar:7 Dauid patri eius.poterat autē dauid remitteret qđ in se erat : 7 inducere Thamar vt remitteret:deinde ipse dō inquantuz iudex remitteret executionem iuris remittēte parte:ideo licite fieret.

¶ Respondendum q hoc non stat:qz dō aut remitteret aliquid inquantū iudex:vel inquantū pars. Primū nō pōt: qz iudex nihil pōt remittere de iure ptis vel de iure publico:sed tenet cuicūq̄ de iustitia prouidere.soluz autem iudex remittit q̄ pars petierat:7 ex hoc tenebat iudex sibi exhibere complementum iustitie:si postea pars remittat : ipse quoq̄ cessabit ab executione. Si autē sit ius publicuz:vt si sunt aliqua delicta que sunt ꝑ statum publicum:7 in fauorem rei publice ꝓncipaliter iura imposuerunt penaz delinquētibus. Judex nō pōt remittere penā debitaz:nisi forte sit legis ꝓditor:qz ille pōt dispensare in lege:vel tollere illam in totū.sed hic delictū istud preiudicabat iuri partis 7 iuri publico:poterat autem dō remittere ius suū.s.iniuriā sibi factā 7 filie sue:saltē inducendo eam ad hoc.non poterat tñ remittere ius publicum.s.q lederetur ius cōsanguinitatis per incestū:ideo manebat aliqd qō p nulluz remitti poterat:7 ꝓpter hoc debebat occidi amnō. ¶ Sed adhuc dicet q dō poterat remittere ius publicū dispēsando in lege:qz ipse erat legislator cū esset rex:reges autez pñt condere leges in terris suis:potissime q̄ non cognoscunt aliquē superiorē.sic erat rex dō qui nullum superiorem habebat. ¶ Rñ^m q ipse poterat dispēsare in legibus illis respectu quorum erat legislator.In lege tñ ꝓdita a superiori nō poterat:qz minor nō hz ius in superiorē.lex:tñ de morte infligēda incestuosis fuit a deo lata.Leui.20.ideo nō poterat dispēsare in ea.ergo occidendus erat amnon.

ꝓma opi.

Oppositā opi.

Qō.11.

A

Dō nō potuit iuste excusaꝛ ā non a morte.

Instātia.

Rñsio.

A Amnō meruisse mortē pp incestum cū sorore.

B An dō deuisset occidere amnon filium suum.

¶An poterat remitti mors Amnon qz erat primogenitus regnaturus. Questio. XII.

Qō. 12. A

Queretur vlterius an poterat remitti ei mors qz erat pgenitus regis. ¶Aliqs dicet qꝺ sic: qz pgenitus successurus erat in regno: vt ergo nō priuaret regnū legitimo successore debebat remitti ei mors. sic. n. fuit de ionatha filio saulis: qz saul volebat eū occidere cū deprehensus esset a deo in crimine ⁊ pr̄ iurasset eū occidere. populus tn̄ eripuit eū de manu saulis ne occideretur. erat. n. pmogenitus regis. de hoc prece. li. c. 14. ¶Rn̄dendum qꝺ ēt ppter hoc nō erat ei remittendū delictū. nō est enim intelligēdū absolute qꝺ oia delicta remittēda sunt alicui: ne regnum puetur legitimo successore. pz hoc: qz si filius regis induxisset aliquos ad colendum idola occidendus erat: ⁊ nullo mō debebat ei parci. Deuter. 13. aly autē sikes casus esse pñt. Iste autē casus de amnon lz esset fedissimus: tn̄ non erat tāgravis vt idolatria: iō vt regnū nō careret successore: poterat aliqualr̄ remitti. ¶Nunc tn̄ nō erat motiuū aliqō ad remittendū. ⁊ hoc propter duo. Primum qz dato qꝺ virisset amnon: nō erat ipse regnaturus: lz eēt pgenitus: qz deus determinauerat supra. 7. qꝺ ille q regnaturus erat: adhuc nasciturus erat de dō: ⁊ iste erat salomon. Amnon aūt iā natus erat: ideo nō poterat succedere dō: nullus ēt de alys filys. vnde nihil obstabat mors amnon. ¶Scōm est: qz ppter mortē amnon nō ꝓuabatur regnū ltimo successore: nā si dō nō haberet aliū filium: nec expectaret alius habituruꝫ: poterat pci amnō ne deuolueretur regnū ad alios de alia stirpe. ¶Jtē non erat amnon magis legitimus heres q̄ꝫ qlibet alius de filys dō: cū tunc nō esset determinatū ius successionis in pgenitus: sed pres poterant ordinare quis de filys succederet eis in regnuꝫ: sicut fecit dō de salomone. ⁊ q̄ꝫ dō hr̄et alios filios maiores: ⁊ tn̄ totus israel expectabat quē vellet dō ꝓstituere in regē de filys suis. seq. li. c. 1. Roboam quoq; filius salomonis q̄ꝫ hr̄et plures filios: instituit tn̄ regē abiam q nō erat pgenitus: qz erat sapientior ⁊ potentior alys. vt pz. 2. Parali. c. 11. ergo qlibet de filys dō poterat succedere ei. ⁊ pñr non erat parcendū amnon: ne priuaret regnū successore ltimo.

Opi. q̄daz

Non erat remittēda mors ānon cuius eēt pgenit⁹ dō.

¶Cum aūt arguebat de ionatha quē populus a morte eripuit. Dōm qꝺ non fuit simile. Primo qz Jonathas nō peccauerat: nā ipse nō audiuerat pceptum patris super populū. pcedē. lib. c. 14. Amnon aūt peccauit grauissime. ¶Scō qz ionathas dato qꝺ in aliquo deligsset: fecerat magnū bonum in israel: nā ipse solus cuz armigero aggressus est aciē philistinoꝝ ⁊ occidit multos: ⁊ ex hoc reliquus israel habuit occasionē pugnandi ⁊ vincendi. palle. ca. ⁊ ista fuit potissima cā quare populus liberauit eum a morte. vnde dixit populus ad saulē ergo ne ionathas morietur qui fecit salutē hanc magnam in israel: hoc nephas est: viuit dns si ceciderit capillus de capite eius: qz cū deo operatus est hodie. Amnon aūt non fecerat aliqd notabile ppter qō deberet eripi a morte lz peccasset. ꝯ nihil erat ppter qō deberet excusari amnon. ¶Sciēdū aūt qꝺ in hebreo non hr̄ ista lr̄a tota. s. ⁊ noluit cōtristare spm̄ amnō filij sui qm̄ diligebat eum qz pmogenitus erat ei.

Ad opi. in pnci. posite rōnem.

† ¶Porro nō est locutus.) Hic ponit scōm huius ca. s. retentio rancoris in absalon: qz ppter hoc quod fecit sorori sue
† amnon: habuit semp eū exosum. ⁊ dr̄. (Porro nō est locutus absalon ad amnon nec bonū nec malū) .i. q̄ꝫ q̄ꝫ amnon valde offenderet thamar: ⁊ pñr absalon qz erat frater eius expr̄e ⁊ mr̄e: nō locutus fuit absalon aliqd amnō. ⁊ tn̄ verisimile erat qꝺ loqretur ei graniter propter magnam offensam. fecit hoc aūt absalon ad dissimulandū: qz ipse ꝓponebat occidere Amnon: ⁊ qz si locutus fuisset ei graniter
† obseruasset se ab eo ⁊ non habuisset opportunitatez occi/
† dendi ipsum: nihil locutus est tanq̄ꝫ si nihil egisset. (Oderat enim absalon amnon) .i. q̄ꝫ q̄ꝫ nihil mali loqueretur ab/
† salon ad amnon: tn̄ oderat eum in corde suo. (Eo qꝺ violasset thamar sororem suaz.) Ista iniuria videbatur totaliter illata absalon qz nullus erat ad quē tantuz pertineret sicut ad eū: qz ipse erat frater illius ex pr̄e ⁊ matre. Thamar quoq; ad ipsum solum recurrit conquerens: ⁊ apud eum mānsit semper post defloratione. ¶(Factū est aūt.) Hic ponitur tertiū huius. c. s. vindicatio pudoris in amnon: qz in penā oppresse virginis occisus est. ⁊ dr̄. (Factum est autē post biēnij tps) .i. trānsiuit biēnium post defloratione thamar: ⁊ adhuc absalon nihil egerat cōtra amnon. (Ut tonderētur oues absalon.) Quolibet enim anno tōdebātur oues: sed non fecit absalon hoc qō intendebat in alys tōsionibus ouiū. ¶Queret aliqs quare absalon nō aggressus est occidere amnon nisi post biēnium. ⁊ hoc qn̄ tōderentur oues. ¶Rn̄dendū qꝺ cā expectationis biēnij fuit vt tolleret oīs suspitio. s. n. absalon inuitasset oēs fratres suos pauco tēpore post defloratione thamar: suspicari posset de eo qꝺ congregabat illos ad agendū aliquid malū in vindictam oppressionis thamar. nunc autē cum absalon a principio dissimulauerit rē istā ⁊ postea fluxerunt duo anni in quibus nihil sup ea ꝓtra quēq̄ꝫ egerat aut locutus fuerat: nullus recordabatur huius rei: iō ablata erat suspicio qꝺ absalon aliquid agere vellet ex hac cā. ¶Ad scōm cuz queritur quare fecit hoc in tonsione gregū. Dōm qꝺ nullū tēpus erat in quo magis sine suspitiōe agere posset ⁊ securius ad se liberandū. ¶Apparet primuz: qz forte non erat cōsuetudo inter filios regis dō qꝺ se inuicē inuitarēt: ideo si absalon voluisset facere aliquod festū fratribus suis inuitando eos: qz erat aliquid noui cāret suspitionē: nam no uitates semper suspecte sunt. Tēpus autē tondēdi greges apud hebreos erat tēpus faciendi magna cōuiuia ⁊ festa. ⁊ hoc erat propter patriarchas qui fuerunt origo iudaici populi. illi tamē pastores erant. Ben̄. 47. s. pastores ouium sumus nos ⁊ oēs patres nostri. pz ēt hoc de nabal carmelo qui quādo tondebat gregem suum fecit festiuitatē magnam: ⁊ dicitur qꝺ erat ei cōuiuium quasi cōuiuium regis. precedē. lib. c. 25. ⁊ ob hoc dō misit nuntios suos in die illa ad nabal dicētes in die bona venimus ad te. i. i die magni cōuiuij ⁊ exultationis. eo. ca. habebat ergo opportunitatem absalon faciendi cōuiuium in die tonsionis gregum sine suspitione: qz hoc apud omnes cōe erat. ¶Alia autez causa erat potior. s. vt absalon haberet opportuniorem locum liberandi se. nā occiso amnon intendebat fugere de terra israel ad terrā giessur vbi morabatur auus suus maternus. propinquior autē locus erat vbi tōdebātur oues. s. balasor ad terraz giessur: q̄ꝫ hierusalem in qua morabātur dō ⁊ oēs filij sui: iō securius sibi fuit ad fugiēdū qꝺ fieret cōuiuium in loco tōsionis gregū q̄ꝫ in hierusalez. ¶Jtē qz si in hierusalē absalon occidisset amnon: forte non potuisset euadere: qz ibi erāt multi serui regis ⁊ filioꝝ regis q caperent absalonē pro morte amnō. in loco aūt tōsionis gregum nō erat sic: qz ille pertinebat ad absalonez. habebat enim ibi magnā partē substātie sue. alij autē filij regis nihil ibi habebāt: sed iuerunt quasi expediti nihil secuz portantes ad suscipiendum cōuiuium fratris sui in balasor. vñ poterat ipse eis oībus inferre quicqd mali vellet. potius ergō fecit hoc absalon tēpore tōsionis ouiū q̄ꝫ alio tēpore. (In balasor q̄ est iuxta effraim) .i. oues tōdebātur in quadam villa noie balasor q̄ est apud terrā effraiz. Jsta villa non describitur in cathalogo diuisionis sortiū: de quo hr̄ Josue. 15. vsq; ad. 20. nisi forte habeat aliud nomen: nam multe vrbes sunt binomie vel trinomie sicut hierusalem ⁊ hebron ⁊ similes. erat aūt ista villa in sorte beniamin. naz dr̄ qꝺ erat apud effraim. tribus tn̄ beniamin habet sortem cōiunctam tribui effraim: vt pz in descriptionibus sortiuz. ponit aūt hoc ad significādū qꝺ absalon ppingor erat terre giessur ad quā fugiturus erat: q̄ꝫ si hoc egisset i hierusalez. (Et vocauit absalon oēs filios regis) .i. vocauit singulos ex noie spāliter inuitando eos ad hoc. ⁊ nō intelligit qꝺ inuitasset amnon cū istis. nam postea dicit qꝺ orauit absalon ipm dō vt pmitteret amnō ire cū eo ad prādiū: vt pz infra: ⁊ tn̄ iā vocauerat oēs filios regis. nā dixit absalon ad dō: si nō vis venire veniat obsecro nobiscum saltē amnō. ⁊ dr̄ nobiscū. i. cum oībus filys regis. habebat enim tunc dauid multos filios: nam sex genuerat in hebron. ē. 3. ⁊ omnes

Qō. 13. A

expectauit absalō vindicare se ꝛ amnō ꝓ biennium vt tolleret omnis suspitio.

B

Quare nō dicauit se l tōsione gregum. Primo.

Scōo.

Tertio.

isti erant

isti erant viri:alios ēt genuit in hierusalē:ꝛ aliqui istorum
† iam essent adulti vt possent ire ad cōuiuium. (Uenitq; ad
† regē).ſ.absalon venit ad dō ouans vt iret ad tonsionem
† gregū suoꝝ. (Et ait ad eū:ecce tondent oues serui tui).i.
oues mee qui sum seruus tuus tondētur in balasor. voca-
bat enim absalon seruū dō q̄q̄ esset filius eius ad humi-
liandum se illi.sic etiā vocauit se seruum iterum. infra.15.
† (Ueniat ozo rex cuz seruis suis ad seruū suū).i.veniat rex
† cum filys suis ad tonsionē ouium mearuz qui sum seruus
† suus. Ecce.n. q̄reuerenter loquebaꝛ absalon ad dō:nam
q̄q̄ esset dō pater absalon:tñ vocauit euz regē ꝛ nō pręz:
qz rex est nomē timoris ꝛ honoris magni.pater autez est
nomen dulcedinis.2.politi.c.1.vocauit ēt filios regis ser-
uos eius dicēs:veniat rex cum seruis suis.i.cum filys.

¶Quare absalon cuz amnon inuitauit dauid ꝛ omnes fra
tres suos. Questio.XIIII.

Qō.14. A **Queret** aliquis cum absalon intenderet occidere
amnon in cuiuio cur vocabat dō patrem
suū ad hoc cū alys filys regis:qz potius ipediret dō opus
Rñsio. absalon q̄ iuuaret. ¶Rñdendum q absalon solū amnon
inuitasset si potuisset:esset tñ magna suspicio ꝑ absalon si
solū amnon vocaret ad cuiuiū in loco distanti ab vrbe vbi
esset amnon inauxiliatus:ꝛ nollet venire ꝓcauēs insidias:
vocauit ergo oēs filios regis:vt cū illis simul posset voca
re amnon:ꝛ nō putaret q illum spāliter vocabat.fily autez
regis nihil obesse poterāt absalon in opere suo:qz nec ti-
mebat eos:nec ꝓpter reuerētia eoꝝ aliquid de opere ob-
missurus erat. De dō aūt erat maioꝛ difficultas:nam si ve
nisset ad cuiuiū nimis impediretur absalon ꝓpter reue-
rentiam eius:forte non audens occidere coꝛā ipso filium
suū amnon.deliberauerat tñ absalon ēt si veniret dō occi
dere amnon:q̄q̄ fuisset sibi in hoc aliqua difficultas.nā ꝓ-
pter magnā irreuerentiā quā cōmitteret ad patrē occidē
do coꝛā eo filiū suū:vocando eū in fraudem forte nunq̄ pe
percisset dō absalon:qz illa iniuria magis videret redun-
dare in dō q̄ in amnon.pepercit tñ dō postea absaló.seq.
ca. Absalon aūt vocabat dō ad maiorem securitatem.ſ.vt
excluderetur oīs ꝓesumptio.nam eunte pr̄e cum filys:ne
mo posset arbitrari q absalon intenderet aliqō malū ꝓe
sente patre efficere:ꝛ qz putabat absalon q amnon atten-
deret ad aliquā suspicionem volebat ꝓcurare maximā
securitatez que ꝓcurari poterat:ꝛ ista erat si iuisset illuc
† dō. ¶(Dixitq; rex ad absalon:noli fili mi rogare vt ve
niamus oēs ꝛ grauemus te).i.sufficit q eant tecuz aliqui
de fratribus tuis ꝛ non eamus oēs:qz grauabimus te ma
gnis sumptibus.nō.n.erant fily regum diuites valde sicut
nūc:tū qz multi erant fily dō.ſ.vltra quindecim:tum qz nō
diuidebatur substātia regum sic per filios vt nūc.ſ.qz non
erant introducta tot gñia tributoꝝ ꝛ impositionū numerū
ꝛ seruitutū:sed erat populus sub rege q̄si liber. reges aūt
ꝛ fily eoꝝ ꝓ maioꝛi parte de bonis ꝓpꝛys.ſ.agricultura
ꝛ alys possessionibus alebātur: vñ nō poterāt nimis abū-
† dare. (Cū aūt cogeret eū).i.absalon cogebat dō.est mo-
† dus loquēdi impꝛopius:nā non cogebat absalon regē sed
† orabat:qz tñ ꝓces ille instātissime erāt videbant cogere.
† (Et noluisset rex).i.dō nolebat ire cū absalon.(Benedixit
† ei).i.impcatus est ei bona dō:vade in pace fili mi: vel i
noīe dñi.istud nō hr̄ in hebꝛeo.ſ.benedixit ei.(Et ait ab-
Qō.15. A salon:si nō vis venire:veniat obsecro nobiscū saltē amnō
frater meus).i.si tu nō vis:saltē iube fratri meo amnon vt
veniat nobiscū.i.mecū ꝛ cū alys filys regis. ¶Queret
aliqs quare absalon dixit:veniat saltez nobiscum amnon.
Uocauit absaló amnon tanq̄ hñtē locuz dō ꝑis sui ¶Rñ q hic vocauit absalon ipm amnon tanq̄ hñtez lo
cū dō:qz de nullo alio dixit q veniret:qz nō veniebat Dō.
¶Cā fuit qz amnon erat ꝓgenitus dō ꝛ erat ꝓceps oīuz
fratrum suoꝝ quasi succesꝛus ꝑi.iō nullus erat qui cōue
nienter repētare posset vicē dō nisi amnon. vñ vocatus est
pp abñtiā dō:ꝛ de illo dō fecit maioꝛē difficultatem q̄q̄ de
alys dicēs q nō iret. Absaló aūt a ꝑn̄ nō vocauit eū cū alys
vt nō intelligeret q ꝓpter eum fiebat ista vocatio. sed po-
stea vocauit eū quasi in defectū dō:vt suppleret locū eius:
ꝛ hoc erat vocari ab accidēti. ¶Sed dicet aliqs quomō
amnon hēbat in maioꝛi reputatione apud regem q̄q̄ ceteri
cū nō esset ipse succesꝛus in regno. ¶Rñ q fuit hoc ꝓ Amnō ha-
pter duo. Primū fuit:qz lz dō sciret p reuelationem q nō bebatur i
erat regnaturus amnon sz salomō:vt declarātū fuit supꝛa.7. maioꝛi re-
tñ volebat q saltē eo viuēte dū nullus regnabat haberet putatione
amnō locū ꝓgeniti q̄tū ad oēs honoꝛes:vt nō videret pe- apud regē
nitus frustrari iure ꝓgenitur̄e. Etiā sciēdū q fily regis aly pp duo q̄
putabāt ipm amnō succesꝛuz dō qz erat ꝓgenitus:eo q ni- ceteri.
hil illis reuelauerat dō de disp̄one regni. ¶Scōa causa
erat:qz lz ꝓgeniti nō hr̄ent ꝓfirmatū ius succedendi in re- Scōo.
gno:hēbant tñ ius spāle q̄tum ad alia inq̄tū erāt fily ꝓso-
narum ꝓuataꝝ. nā deus ꝓceperat q ꝓgenitus eēt tanq̄ ca
put filioꝝ ꝛ reciperet cūcta duplicia de hr̄ditate ꝑis. De-
uter o.21.ideo inquātū dō erat ꝓsona ꝓuata:amnō erat po
tioꝛ in iure penes euz ceteris filys:ꝛ qz vivente dō nullus
succedebat debebat tenere amnon p̄cipatū suū tanq̄ pri
mogenitus.ſ.q esset caput alioꝝ filioꝝ. ¶(Dixitq; ad eū †
rex:nō est necesse vt vadat tecum).i.sicut nō est necesse q
ego vadā tecū:ita nec amnon:qz forte grauabit te sumpti-
bus:sz satis est q eāt aly frēs tui. (Coegit itaq; eum absa †
lon).i.absaló coegit dō oꝛādo:nā tā instāter absaló oꝛauit
ad dō q coactus est mittere cū eo amnō.(Et dimisit cū eo †
amnon).i.dedit ei licētiā eūdi cū absalone.nā amnon erat
ꝓgenitus ꝛ ꝓmus ad manū regis de illis q assistebant ei:ꝛ †
nō auderet recedere de hierusalē sine licentia patris. (Et
vniuersos filios regis.) Jā oēs isti ꝓsenserant ire cū absa-
lon:tñ nō recesserūt quousq; rex licētiaret eos. (Precepe- †
rat aūt absalon pueris suis).i.disposuerat cuz seruis suis
de occisione amnon.ꝛ ꝓcipiebat eis q̄r ꝛ q̄ occiderēt eū
(Dicēs obseruate cū tumulētus fuerit amnō vino.) Erat †
enim ītētio absalon inebriādi amnō.vt cū efficeret hilaris a
vino ēt si videret aliq̄ nihil suspicaret:ꝛ cū occideret nō pos
set fugere. dr̄ aūt temulētus.i.vino plenus:sicut hr̄ ꝓce.li.
ca.1.cum dr̄.extimauit igit eaz hely temulētā:ꝛ dixit vsque
quo ebria eris.(Et dixero vobis percutite eū).i.non per- †
cutiatis euz imediate vt fuerit tumulētus:sed q̄n ego de-
dero vobis signū de percutiendo eum. Est aūt intelligēdū
q absalon sedebat ad mēsam cū alys fratribus vt tolleret
suspicionē ne putaret q aliquid mali moliebat cōtra eos
dum ipsi cibū sumerēt.(Jnterficite ꝛ nolite timere).i.q̄n †
dedero signū interficite eū:ꝛ nō timeatis dicētes q est fi-
lius regis. (Ego.n.sum q ꝓcipio vobis).i.non agitis hoc †
ꝓpꝛia auctoꝛitate:sed mādato meo.iō ego q ꝓcipio reddaz
vos securos sup facto hoc. Credendū est ergo q q̄n fugit
absalon ad auū suuz in iessur:q isti iuerunt cum illo:aliogn
occidisset eos dō. (Roboramini ꝛ estote viri fortes).i.ac †
cipite audaciā faciēdi ꝛ agite sine timoꝛe sicut viri fortes.ſ.
q q̄q̄ sint hic oēs fily regis nō timeatis eos.istud dicebat
absaló ad exhoꝛtationē qz putabat q timerēt serui sui inu †
cere manus in filios regis q erant dñi sui. (Fecerūt ergo
pueri absaló aduersus amnon sicut ꝓcepat eis absalon).ſ.
finito cuiuio cū nondū surrexissent fily regis de mensa ir-
ruerunt sui absalon in amnon ꝛ trucidauerunt eum.

¶An peccauerūt serui absaló occidēdo amnō. Qō.XVI.

Qō.16. A **Queret** aliquis an absalon peccauerit occidendo
amnon.ꝛ an serui eius peccauerint exe-
quendo mandatum. ¶Respōdendum de seruis Absalon
non est dubium quin peccauerint:qz siue absalon posset li
cite occidere amnon:siue non:ne quaq̄ licebat seruis eius
occidere amnon: qz nulli licet occidere alterum iussu al-
terius:nisi ille sit persona publica potens iubere. ſ. iudex
mandans ministris. Jn alys autem q̄q̄ aliquis sit potens
occidere alium ꝓpꝛia auctoꝛitate in quibusdam casibus
permissis a lege:tamē non potest iubere alteri q occidat
eum.vt si quis reperiat alium turpiter agentem cum vxo-
re sua:tam ꝑm leges cōmunes q̄q̄ municipales potest eum
occidere ꝓpꝛia auctoꝛitate:non tamen potest iubere al-
teri q occidat eum. Jta autem erat de absalone:nam iste
non erat iudex.ideo non potuit iubere ministris vt occi-
derent Amnon,potissime:quia dato q Absalon esset iu-

der:hic non agebat vt iudex:sed vt persona pīuata prose
quens ppriam iniuriā:z non facto processu z lata sīa:sed
per quādā excogitatā fraudē:ō serui eius nō debebant ei
Qō. 17. obedire. ¶Queret de scō.s.an ipse absalon pecca
uerit hoc faciēdo. ¶Aligs dicet q nō q: absalon habuit
Arg.p. iustā cām occidendi:nā oppressera thamar sororē suam.
¶Jtē dō erat iudex:z noluit satisfacere in amnon de in
Scō. iuria illata thamar z absalon:ideo cū iā nullum iudicem
haberet superiorē absalon ad quem recurrere posset pro
A cōplemēto iustitie:vī q poterat ppria auctoritate occide
re amnon. ¶Ad ām q absalon peccauit occidēdo amnō.sic
Peccauit ēt absalon i occidēdo amnon fra trem suū. eni pfessus est seq.c.s.obsecro vt videā faciem regis:q si
memor est iniqtatis mee interficiat me.ergo ipse confite
batur iniquitatē fuisse. ¶Jtē dato q quis offensus sit ab
alio ita vt ille mortis reus sit:nō licet huic propria aucto
ritate illā inferre nisi in paucis casibus expressis a lege.
non erat aūt talis casus in facto absalon.ideo non licebat
ei hoc facere. ¶Jtē erat absalon frater amnō.erat igitur
magis illicitū cī in alys. ¶Jtem absalon fecit hoc per in
sidias z fraudē magnaz prestita securitate fratris suis in
uitando eos ad cibos:z postea occidēdo quēcūq eorum:
ideo dato q amnon mortis reus eēt:z absalon ppria au
ctoritate posset illā inferre:q: tñ egit per istū modū scele
ratissimū reus erat mortis:z ob hoc fugit:putans q si ili
Ad ām co captus fuisset:rex eum trucidasset. ¶Ad primā rōnem
rōnē i pn°. in ctrarium dicendū q nō habuit absalon iustā cām occi
dendi amnon:lz amnō habuerit rōnabilēcām mortis sue:
non tñ sufficit q qui occiditur mereat occidi ad hoc q oc
cidens iuste agat:sed ēt q occidēs in hoc auctoritatē ha
beat. Absalon autez nō bēbat auctoritatez:q: non erat iu
Ad sc̄dam dex:ideo non bēbat iustam cām occidēdi amnon. ¶Ad se
cundā rōnē rādēdū q dato q dō nō puidisset de remedio
pro iniuria facta absalon z thamar:non poterat ppria au
ctoritate absalon hoc facere. Cū aūt dr q Dō non puide
bat. Dōm q ad hoc regrebatur q thamar psecuta fuisset
iniuriam suā:vel saltem absalon pro parte sua. Absalon tñ
nihil locutus est super hac re.nā dr supra.porro nō est lo
cutus absalon ad amnon nec bonum nec malum: Judex
tamē nunc̄ est negligēs quousq regrat a pte. ¶Jtē da
to q dō regsitus fuisset ab absalone vt puideret ei de re
medio pro iniuria suscepta z nō puidisset:nō poterat ab
salon ppria auctoritate vindictā sumere.nam tūc sequere
tur q pp iudicis desidiā cessarēt oēs leges. hoc.n.esset si q
† libet ppria auctoritate ius sibi de alio faceret. hoc tñ fal
sum est:iō nō licuit absalon hoc facere:potissime q: si i de
fectum iudicis hoc egisset:debebat denūtiare ipsi amnō q
esset hostis suus:z debebat subire duellū cuz eo:vel agere
alio mō minus illicito. egit tñ per insidias z excogitatam
† fraudē:z prestita securitate:ideo peccauit nimis. (Surgē
tesq oēs fily regis).s.surgētes de mensa.nam in mēsa oc
† cisus est amnon:z potuisset absalō occidere ceteros filios
regis:sed noluit q: solus amnon offenderat eū. (Ascende
runt singuli mulas suas z fugierunt.) Putabant.n.q absa
lon vellet occidere oēs:forte vt ipse solus maneret de fi
lys regis ad succedēdū. errabāt tñ q: poterat eos occide
re absalon si voluisset:habuerūt tñ isti motiuū hōpsumptio
nis q: mors ichoata est in pgenito q videbat successurus.
¶Quomodo israelite habere potuerūt mulas:cum essent
eis prohibite. Questio. XVIII.

Qō. 18. **Queret** aliquis qūo israelite poterant habere mu
las:nam mule fiunt per generationē equi
A uocam:z nō est vna species que habeat generationē ex si
mili:sed ex alialibus diuersarū specierū gignitur idiuiduuz
spēi istius:sed iudeis erat prohibitū pungere alialia diuer
se spēi:vt asinos z equas:vel equos z asinas:vt pz Leuiti.
Rñsio. 19.s.iumenta tua non facies coire cū alterius generis ani
mantibus. ¶Respōdenduz q solū vetabatur iudeis face
re coire alialia diuerse spēi:tamen non vetabatur vti illis:
ideo poterant emere illa ab alys gentibus ad vsus suos.
vnde oēs fily regis vtebantur mulabus.rex quoq Dauid
mula vtebatur.vt pz sequenti lib.ca.p.s.ponite salomonē
filium meum super mulam meam: z ducite eum in gyon.
¶(Cūq adhuc pgerent in itinere).i.fily regis fugiebāt † †
ad eum:z nōdum peruenerat illuc.(Fama preuenit ad da
uid dicens).s.alij preceserunt filios regis z nuntiauerunt †
Dauid ista que sequūtur.(Percussit absalon oēs filios re
gis:z non remansit ex eis saltem vnus.) Jstud enim nun
tiauerunt aliqui qui preuenerunt filios regis z putabant
sic esse.Fuit autem modus:q: sedentibus ad mensaz filys
regis:ministri absalon ceperunt percutere amnon. quidā
autem de seruis filiorum regis fugientes ilico venerunt
ad Dauid nuntiantes mortem omnium filiorum regis.
illi enim nullum viderunt occisum:sed q: viderunt percu
ti amnon:putauerunt q absalon vellet percutere omnes:
nesciētes cur potius illū cī ceteros pcutere vellet.(Sur
rexit rex).s. de throno suo.(Et scidit vestimēta sua).s.rū † †
pēda illa per partē añriorem. istud.n.erat i signū doloris.
sic.n.fecit audita morte saulis.ō.p.c.Thamar quoq scidit †
tunicam thalarem cum oppressa est.supra in littera.(Et
cecidit super terram).i.proiecit se super puluerem. istud B
est signum grauis amaritudinis:nam aliqñ antiqui scinde Signa ma
bant vestimenta sua solū.aliquādo scindebant vestimenta ximi dolo
z ponebant puluerem super caput:vel iacebant super ter ris.
ram.Primū pertinebat ad magnam amaritudinē.Scōm
ad maximam:ideo qñ dauid audiuit mortem saulis z iona
the cīcī tristatus est valde:tamē non amaritudine mari
ma:ideo solum scidit vestimenta sua:tamē non posuit pul
uerem super caput:nec proiecit se super terraz.supra p.c.
Jtem in morte abner nō erat amaritudo grauissima.ideo
iussit dauid Joab z socijs suis q scinderent vestimenta et
induerentur saccis:sed non iussit q ponerent cinerem su
per caput.supra.3. Cum autē nunc nuntiatum est oēs filios
dō interfectos:non poterat ipse magis anxiari cī sup hoc:
ideo scidit vestimēta z iacuit sup puluerē. Similiter quoq
nuntiatum est niniuitis ciuitatē subuertēdā post.40.dies.
ipsis autem non poterat maior tribulatio aduenire: ideo
sciderunt vestimenta sua z induti sunt saccis:iacuerūtq su
per cinerem. Jone.3. Thamar quoq quādo oppressa est:
q: non poterat ei deterius esse cī taliter virginitate priua
ri scidit vestimenta sua z imposuit cinerez capiti. supra in
littera.(Et omnes serui ipsius qui assistebant ei sciderunt †
vestimenta sua).s.qñ ista nuntiata sunt astabant multi dō
de ministris eius:z omnes sciderunt vestimenta z planxe
runt sicut dō. (Respōdens autez Jonadab filius semmaa †
fratris dō:dixit.) Jste voluit tollere partez tristitie regis
denūtians non peruisse omnes filios eius:sed solū amnon:
iste erat qui dederat cōsiliū amnon qualr opprimeret tha
mar:z erat filius fratris dō. ¶Aliqui autem putant istum
fuisse prophetā nathan eo q sciuit dicere qui perierāt de
filys regis quod nemo sciebat:sed supra improbatum est.
Etiaz istud motiuum non est sufficiens:q: ionadab non di
xit hoc tancī sciens illud:sed tancī rationabili coniectura
arguens.quod pz:q: dixit:solus amnon mortuus est:quo
niam in odio absalon erat positus ex die qua oppressit tha †
mar sororem suam. (Ne extimet dñs meus rex q omnes
puerifilij regis occisi sint).i.non est hoc extimandum cī† †
sic referatur. Amnō solus mortuus est. (Quoniā in odio
absalon erat positus).i.nullus occidit nunc filios regis ni † †
si absalon:sed ipse nullum habebat exosum ad hoc q euz
occideret nisi amnon:ergo eum solum occideret.(Ex die
qua oppressit thamar sororem suam).i.illa fuit cā odij z †
istud odium obseruatū est in corde absalon ex die qua tha
mar oppressa est.(Nunc ergo ne ponat dñs meus rex su
per cor suum verbum istud.) Repetitio sententie est.naz
prius asseruerat hoc non probando:deinde subiūxit pro
bationem per cōiecturā:nunc iterum repetit cōclusionem
probatā:dicens.nō ponat rex super cor suū verbū istud.i. †
non putet in corde suo istā famā esse veraz (Dicēs:oēs fi
lij regis occisi sunt).i.non extimet rex hoc q: non est ve †
rum.(Qñ amnon solus mortuus est.) Nō dicebat hoc io †
nadab tancī sciret amnon mortuū:q: ēt de morte illius nō
stabat ei:sed arguit ex dictis aliorū.nam assertum est q

omnes

omnes filij regis erāt mortui.ipse ꝫo credidit aliquē mortuum esse ꝓpter famam:℣ qz nō erat verisimile aliuz perysse nisi amnon illū solum mortuum asserunt. (Fugit autē Absalon).s.postq̄ occisus est amnon quē ipse querebat fugit absalon:qz nō putauit sibi securū manere in terra isrl. (Et leuauit puer speculatoꝛ oculos suos).s.ilico vt ista dicta sunt regi ascendit quidā in turrim altissimam montis syon de qua erat locus speculandi:vt videret an aliqs veniret de parte illa ad quā erat balasoꝛ:vbi fuerat cōuiuiū filioꝝ regis. (Et aspexit:℣ ecce populus multus veniebat per iter deuium ex latere montis).i.vidit speculatoꝛ:ꝙ veniebat populus multus in hierusalem per latus montis:℣ ille mons erat cōtra balasoꝛ vbi fuerat cōuiuiuz. dicit aūt ꝙ veniebat populus per iter deuiuz:qz forte ꝓpter timorem absalon nō arripuerunt iter rectū quādo fugerunt de balasoꝛ:sed quilibet fugiebat per eaz partē per quā poterat:℣ veniebant per latus mōtis.s.per abrupta in qbus nō erat via publicaſed iter deuium (Dixit autem Jonadab ad regem.) Subintelligēdū est ꝙ speculatoꝛ venit ad referendum id qđ viderat.℣ tunc ionadab confirmauit opinionem suā. (Ecce filij regis assunt.) Nesciebat ionadab an isti venientes essent filij regis:qz tamen dixit speculatoꝛ ꝙ veniebant per latus mōtis ꝙ erat ꝑ balasoꝛ:certissime credidit ꝙ erant filij regis. (Juxta verbum serui tui sic factum est.) Hic gaudebat ionadab qz verbū suuz verū erat:℣ qz leniretur tristitia regis eo ꝙ non irruerat tanta calamitas quantaz ipse suspicabatur. (Cūq̄ cessasset loqui apparuerūt℣ filij regis) .i.cum finiret Jonadab verba precedentia alꝫ predicta ad regem apparuerūt filij regis introibus domus. (Et intrantes leuauerūt voces suas℣ fleuerunt).s.per iter ipsi flebant mortez amaram fratris sui amnon:cum tñ introierunt coꝝ rege ceperunt planctū nouum eleuantes voces magno eiulatu ad signādā hanc tristitiam:℣ ibi intelligendum est ꝙ fuerit clamoꝛ magnus vtriq̄. (Sed℣ rex℣ oēs serui eius fleuerunt ploꝛatu magno nimis).i.tunc dō℣ serui sui ceperūt ploꝛare amarius q̄ primo.nā prius solum cognouerant mortē Amnon ſm presumptionem:nūc ꝫo certissime cognoscebāt.Hic autez subintelligendū est ꝙ dō℣ filij sui fecerūt planctuz magnū℣ duxerunt coꝛpus amnon de balasoꝛ℣ sepelierunt in hierusalem:celebraueruntq̄ magnificas exequias sicut decebat ꝓ regis ꝑgenito fieri. (Porro absalon fugiens abyt ad tholomai filiū amiur regem iessur).s.dum hec fierēt fugit absalon℣ non fuit aliquis persecutus euz qz notū erat ꝙ fugeret.fuit autē ad Tholomai regem iessur:ideo autez fugit ad istum qz erat auus eius pater matris. sic dr supra tertio.ꝙ dō accepit in vxorē Maacha filiam tholomai regis iessur.est autem terra iessur in syria vel apud eā.sic dicitur infra.1 ſ.vouit enim seruus tuus cū esset in iessur syrie. (Luxit ergo dō filiū suū amnō multis diebus.) Jn hebreo hr (Cūctis diebus.) Ltra aūt nostra dixit multis diebus:eo ꝙ iste plāctus nō duraui semp:sed quasi per tres annos.nā post tres annos reductus est absalon in terram israel:qz iā cessauerat luctus dō. ℂ (Absalon aūt cū fugisset℣ venisset in iessur fuit ibi tribus annis.) Jn istis tribus annis luxit dō ꝓ amnon:℣ finitis illis ad ꝑces ioab reuocauit dō absalon ad terrā israel:qđ ꝑ.seq.c. (Cessauit aūt dō rex perseq absalon).s.in tribus annis istis dō persequebatur absalon:nō quidem pugnādo ꝓtra eum:sed nō ꝑmittēdo ipm ingredi in terrā suā℣ cōminando mortem si ingrederetur in eā.Ltra autē nostra dixit cessauit.Jn hebreo tñ est verbum equiuocū:℣ pōt dici (Cessauit dō post absalon).i.cessauit pseq absalon:vel (Desiderauit dō post absalon.) Jstum scōm sensum tenent hebrei dicentes ꝙ dō desiderauit iā videre absalon postq̄ trāsierāt tres anni.℣ dicunt hoc esse factum ad instantiā matris eius Maacha, ꝫ sensus lre nr̄e est melioꝛ:qz nō apparet ꝙ dō pepcit absalon nisi ad magnā instātiam ioab℣ mulieris thecuitis.seq̄.c.sitñ dō desideraſſet videre absalon:nullo istāte ipse reuocasset eū. ℂ Jtē nō stat qz postq̄ ꝑcibꝰ ioab reductus est in terrā israel iussit dō ꝙ nō introiret in hierusalez nec videret faciē eius.seq.c.ergo nullo mō desiderauit ipse videre absalon.ēt nunq̄ absalon vidisset faciem dō nisi post duos annos postq̄ reductus est absalon in terram israel: Joab itez orasset ꝓ eo ad dō ꝙ permitteret venire ante regē℣ tūc pmissus est infra.15.ergo nō desiderabat eū dō videre:aliogn nō opus fuisset vt qs ꝓ eo oraſſet.℣ sic dz intelligi lra hebraica ꝙ cessauit dō post absalon:℣ non ꝙ desiderauit post eū. Lra aūt nostra ad maiorez explanationem posuit ꝓsequi.s.ꝙ cessauit dō persequi post absalon. (Eo ꝙ cōsolatus esset super amnō interitu).i.iam nō dolebat ꝓ morte amnon qz oblitus erat illā:ideo incepit remittere furorem quē habebat ad absalon.

ℂ Tractatus de amore passionali siue mundano plenissimus in quo continentur. 9.conclusiones siue ꝓprietates amoris. Qō.XIX.

Qō. 19.

A

Amoris multe ꝓprietates.

Prima ꝓprietas amoris.

Amor a natura cātus est.

Cum in precedētibus de misero iuuene amnon dictum sit ꝙ exarserit supra modū i thamar sororē suā ita vt deperiret in eā:qđ ex ptāte furētis℣ libidinosi amoris prouenit:de eo modica pertransire ſm sui magnitudinē cōueniēti ordine erit. ℂ Sit itaq̄ prima ꝓprietas amorem ad libidinē esse aliquid a natura cātū in nobis.qđ ex sui cōitate ꝓz.nō.n.solis hoibus inest:sed ēt cetera animantium genera hūc manifeste patiūtur.nihil aliud in nobis amor iste est q̄ quedā inclinatio a natura ad aliqđ nobis simile generandū. Et cū qs hoc ceco igne exurit: ad ꝫ eū natura incitare intēdit:qz tñ appetitus q ſm naturā irrationabiles sunt.s.ꝙ q̄libet ad aliquē finē a natura ordinētur:tñ nō acqsito fine illo cessant:cōtingit vt motus illi in nobis ceterisq̄ animantibus insurgētes sine aliq̄ ipsoꝝ ordinatione in generationē cessant:vt in eis liquet qđ taliter libidinem explēt q̄liter aliqđ gigni impoſe est:si tñ iste motus rōnabilis esset cū ad solā generationez a natura ꝑstitutus sit:nunq̄ cessaret nisi ad generationē incitaret eos quibus inest.Hic autem appetitus in cunctis animalibus poni debuit qm̄ oia sui ipsoꝝ ꝓseruationē desiderāt:natura igitur hoc desiderare debuit. ℂ Cōseruatur aūt cuiuslibet spēi natura in individuis:℣ nō solum in individuis vt subsistūt:sed ēt vt successiue multiplicātur.Hꝫ autē duo modi cōseruationis nature duo ꝓncipia exigebāt ſm que manerēt. Individuum nāq̄ subsistēs in quo natura seruat alimēto cōseruatur:generatione aūt nequaq̄:qm̄ eoꝝ q̄ existunt gñatio nō est:sed eoꝝ que nō exūt. ꝓcurauit igitur natura ciborū desiderium qbus se inq̄tū natura patit ꝓseruare possent.

B

Duoꝰ natura cōseruatur.

ℂ Scōz aūt quo natura potissime ꝓseruat est multiplicatiua successio.hoc.n.ꝓpriū nature ꝓseruatiū est.naz cibus ad individuuz directe pertinet qđ diutius seruari negbat nisi multiplicatiua successio hēret.successione.n.individuorum ꝓseruatur natura:quā in vnico aut i plurimis si abeēt successio seruari impossibile videbatur.Ad hāc autem multiplicatiuam inducēdā successionē per que gñationē dūtaxat fieri dēbat sagacissima natura:aut ipse nature auctoꝛ coitum alꝫalibus perfectis ingeniauit:℣ qm̄ in natura motum aliquē sine motiuo ꝑ fieri impossibile erat:oportuit vt ad ipsum coitū qui in alꝫalibus generatiua via erat incētiuum qđam tribueretur.hic autē est amoꝛ:quo cuncta impetu quodam in libidinem agitantur:qui nisi alꝫalibus traditus foret:nulla eis ad generandum pateret via:cuz ad propagationem per coitū nullatenus mouerētur. ℂ Adhuc aūt fuit aliud nō parvum in hoc mysteriū vt Aꝛ.℣ Senece et aliorum sapientum tradit auctoritas.s.magnum delectationis irritamentū. ℂ Alios aūt cōes actus si inspiciamus in nullo natura irritamentum posuit.quod quidem rectissime factum est:qm̄ q̄q̄ natura alimento conseruaretur: nihil tñ est quo eam vt ꝓpagatione que per coitū est ꝓseruari liqat.vt igiī maxima nature ꝓseruāde cunctis alꝫanti bus sollicitudo foret:natura de magnis qđā delectationis irritamētū illi actui inseruit:vt saltē experiende delectationis causa alꝫalia quelibet capta in ꝓpagādas soboles mouerentur. si enim nihil amplius in eo q̄ in ceteris vulgaribus actionibus delectamēti cuiusdā irritamentuz esset:rarissima animalium potissime de hominibus in illuz

E 2ª ppietas amoris.

Amor ipetuosior est oi alia passione.

mouerentur. huius aũt cã cuilibet ẽt carnis corruptionez non experto pz. ¶ In hac ꝓsideratione addenda est scda ppietas inter ceteras passiones nullam impetuosiorem esse amore quo ad libidinem pronocamur. nec in hoc aliquid nobis a ceteris alalibus discretum est: qm̃ sicut nos precipites furor in libidinem agit: ita ⁊ ipsa bruta que nullius rõnis habenis vllatenus detineri valent adhuc ferocius quodãmodo rapient. Hoc enim mutua taurorꝫ de femella orta conflictatio: ⁊ interdũ mors atqꝫ vulneratio ꝓdit. In ceteris quoqꝫ alantium modis similia quodãmodo experimur. de hys Virgilius georgicorꝫ li. 3. sic ait. Oẽ a deo in terris genus hominũqꝫ ferarꝫ. Et genus equorum pecudes pictiqꝫ volucres. In furias: ignemqꝫ ruũt amor oibus idem. Et post pauca addit. Ipse ruit dentesqꝫ sabellicus exacuit sus. Et pede subigit terram: fricat arbore costas. Atqꝫ hinc atqꝫ illic humeros ad vulnera durat. Et postea cõcludit eundẽ inesse hoibus ignem: nec admirãduz de hoc fore inquiens. Quid iuuenis magnum: cui versat i ossib9 ignẽ. durus amor. ¶ Et sicut iste egregius poetarũ diffinit: admirãdũ quidẽ nihil est iuuenes in hoc furiosos sustinere tumultus: atqꝫ in id qõ natura ex inclinatione indidit impetuosius brutis oibus precipitari. nam ⁊ si rationis habena aligd in hoibus egerit: vt in quibusdã saltem pudore ab illicito trahat: multa tamẽ huic ceco ac furioso igni i hoibus pabulũ subministrãt: q̃ i bestys nullaten9 sunt.

D 3ª ppietas amoris.

Furẽs libido maior ẽ in hoibus q̃ i bestys.

¶ Sit ergo in hac ꝓsideratione tertia ppietas furentez libidinẽ maiorem in hoibus q̃ in bestys fore. nã ⁊ si bestie in libidinẽ ruunt hic motus cecus est qm̃ non a seipsis: sed ab ipso furoris libidinosi impetu subducuntur: nihil tñ cognoscunt qõ amant: sed id qõ experiuntur quasi insensibiliter vt ita dicã sentiunt. hoibus autẽ non solum ipse insanus fomes irritamentũ libidinis est: sed interdũ ipsa forme pulchritudo: magis mouendi cã est: quo fit vt interduz nõ ex fomite homines in libidinẽ ruant: sed ex solius excellẽtis apprehensione forme. vnde ⁊ g solo furioso impetu cõcitantur ad explendam solam libidinem eos impetus trãsuersos agit: ne hys discernende forme cura vlla est: g autem ex apprehẽsione forme mouentur ꝓprie motu amatorio cõcitantur: qm̃ apprehensum bonuz ⁊ non ipse interior pulsus eos trahit. quo fit vt vehemẽtiores motus illorum sint qui ex apprehẽsione excellentis ꝯcitantur forme: q̃ qui solo fomite impelluntur. nã sufficere fomiti leue est. apprehensio autẽ forme aliquid excellentius respicit. congruentius quoqꝫ amatorũ passiones in hys qui apprehensa forma mouẽtur q̃ in ceteris reperiri pz. pertinet autem ad hanc excellens amoris gradus quo aliqui incidunt in eam passionem quam medici amorem hereos vocant. potest autẽ vtrũqꝫ cuiqꝫ interdũ simul inesse: qõ bestys nunqꝫ conuenit. maior igitur viris q̃ brutis ad libidinem incitamenta sunt. ¶ Amplius autẽ aliud huic amori in viris pabula subministrat: quoniã sciunt quod amant: ⁊ in amando delectãtur preter delectationẽ que i cõmixtione venerea est. bestys aũt nihil tale cõpetit: cñ non cognoscant. homines etiã amatis frui pñt cũ se toto pectore tradant. brutis ꝛo hoc propter defectũ cognitionis nõ accidit. maius ergo hoibus q̃ brutis ad libidinem incitamentum inest.

E 4ª ꝓprietas amoris

Fortior est amor cum dat cõpetitor in amato.

¶ Quarta ppietas in hac consideratione sit: ꝙ hz in viris fortis amor sit: fortior tñ est cuz datur cõpetitor in amato. tũc. n. amor in imensũ efferatur. tunc. n. ad oia ruit: ⁊ si quo uis modo amoris intepuerant ignes redduuus ex medulis renascitur calor. ¶ Tanta. n. tunc amoris cõcitatio fit vt taciti motus insanientis magis q̃ amantis similitudinem gerant. de hoc Seneca li. 3. de ira sic ait. Auferre mihi hic hereditatẽ voluit. hic me dñs spem supremã captantem criminatus est. hic scortũ meum concupiuit: quod vinculum amoris esse debuit seditionis atqꝫ odij cã est idem velle. ¶ Hoc aũt vlr ꝓsegtur amatoribus vt quouis mõ sibi cõpetitorẽ sciant: siue in eo qõ amantes iam possident: aut amare inchoantes sibi affuturũ pstolãtur acrius exardescit amor. Impetuosius tñ ruit cũ id quod amatori pace fruẽti iocũde possidetur alteri amandũ solicitãdũqꝫ videt.

¶ Et si fortassis nullus amatoribus in amato competitor sit: quẽ alio noie appellauere riualẽ: id tñ suspectus sibi fingat amor: insanius amare necesse est. iõ Ouid. lib. p̃ de remedio amoris dissuadens hunc libidinosum amorem rivalis diffiniuit secludendam suspitionẽ. s. vt neminem nobis in amato competitorem arbitremur. inquiens. Ac tu tibi quẽq̃ riualẽ fingere noli. subdit aũt huius causas. Qm̃ cõpetitio in amato furias impellit amatorẽ. ¶ Quod erẽplo inducit Horestis qui tepide dilexit hermionẽ. cum autem sibi eã achilleides rapuisset Pirrus acerrimo cõmotus dolore fortius deficientes resumptis viribus insurrexere ignes. Idẽ de menelao pz qui non multuz prius vxorem helenam amauerat: cum tamẽ ab Alexãdro qui Paris dicebatur eam raptam sciret: fortius dilexit: quo decẽnalia bella grecorũ vsqꝫ ad troianaz deletionem surrexerũt. De hys Ouidius li. 4. de remedio amoris ait. Acrius hermionẽ ideo dilexit Horestes. Esse q̃ alterius ceperat illa viri. Quid menelae doles: ibas sine coniuge cretam. Et poteras nupta lentus abesse tua. Ut paris hanc rapuit tunc demum vxore carere. Nõ potes alterius credere amore tuus. ¶ Quinta ꝓprietas in hac consideratione est: qz hz amor ad libidinem impetuosus sit: impetuosior tamẽ est cum magis amãtur illicita. quis enim nescit q̃to in Cinaram patrem Mirra insanierit furore: ita vt q̃q̃ occultus ille esset ignis: pitura fœret nisi quauis inquisita fraude patre potiretur. hec enim misera in patrem vehementer ardebat: ita vt eo viso i eius amplexus vltra q̃ cognati sanguinis charitati conueniat lachrymas effundebat: sed infelices furor iste exitus habuit. De hys Ouidius methamorphoseos lib. 10. ¶ Nec enim biblidis in fratrem conceptus seuus amor incognitus est: quam hz virginalis sexus pudor: ⁊ nature reuerentia atqꝫ propinquissime cognationis iura a concepta insania vtrũqꝫ reuocarent. ferocissima tamen furia cuncta domãs ad illicita pertrahebat. sic enim inter vtrũqꝫ fluitãs ac potius naufraga varys affectibus quatiebatur: fremẽtis tamen insanie magis illisa difficultibus: ⁊ cum per facinus amato fratri amoris sui vehementiam scriptitaret in ceteris quidem prevalente furore descripserat: sed cum ad eius quez tam illicite amabat aut potius insaniebat nomen scribendũ peruentum est. hinc ad scribendum insanientem furor exagitat: hinc pudor ac iurꝭ reuerentia reuocat: vt sepe scriptũ nomen tabule amatorie: sepe quoqꝫ deletum fœret: tãdez pudore: reuerẽtia: sacris: cognationis: ⁊ iure pdomitis qõ seuus impulerat amor scribendum fuit. hec tamẽ insania amantem morti dedit cum is qui per illicita amabatur tantuz facinus inhorrescerat. de hoc Ouidius metamorpho. lib. 10. ¶ Ignotum quoqꝫ seculis esse non arbitror Canacis furorem in Machareum fratrẽ: ⁊ quid sacrorũz cognationis propinquissime pudore ac reuerentia contẽptis per inane facinus actum sit: pertinacis equidem nature amor est: nulliqꝫ cedere consuevit: nam nitimur inuetitum semꝑqꝫ negata cupimuꝭ. Nec te quoqꝫ federa infamibus ortã natalibus actuqꝫ ipso insciue infamis effecta relinquam. Nec enim in castitatis amatorem Hippolitum dure exarsit. nec eam agnationis cõiunctissime iura distrarunt: vt eum qui viri sui natus eiusqꝫ priuignus fœret: sacris coniugalibus infesta. ⁊ quod amplius est propinquissimis iuribus agnationis per infandum scelus amaret.

¶ Quantum autem incanduerit furor innuit Ouidius in lib. Heroydum epistola fedre ad hippolitum que incipit. Qua nisi tu dederis est caritura salutem. Mittit amazonio cressa puella viro. ¶ Prodit aũt miserrima ipsa seuaꝭ flãmas suas ad nutricẽ loquens in tragedia quarta: cuius nomẽ est hippolitus. Nõ me ges nocturna: nõ altuꝭ sopor soluere curis: alitur ⁊ crescit maluz. Et ardet intus qualis ethneus vapor. Exũdat palladis antro tela vacãt. Que interipsas pensa labuntur manus. Iuuat citatas consequi cursu feras. Et post paucũ ait. Fatale misere matris agnosco malum. Patrari noster in syluis nouit amor. Aut quis iuuare dedalus flammas queat. ¶ Hanc autem infelicem

crebris

Exempla.

F 5ª ppietas amoris.

Impetuosior ẽ amor cuz magis amanti illicita.

crebris ꝛ monitis nutris imbuisset:nihil tñ actum est qñ q̄q̄ illud quo incitabatur malum esse sciret:tātis tñ tolerandis ignibus se impotētē fore dicebat:cum bñ eadē q̄rta tragedia. Extingue flāmas nec te dire spei prebe obsequentē. Quisquis in ꝑ obstitit pepulitq; amorem tutus ac victor fuit. Quo misera pgis? quid domū infamē grauas. Superasq; matrem maius est monstro nephas: Cui insana federa inquit: Que memoras scio vera esse nutrix: ſz furor cogit sequi: Potensq; tota mente dominatur deus. ¶ Nec hoc federe insania cōtenta est:nam ⁊ ipsum ꝑsentem hippolitū tenere tētauit quoquo mō eius genibus advoluta:quā cū insanientē hippolitus ⁊ admiratus ⁊ i ira/cundiā motus p̄esso crine iugulare voluisset aut voluisse finxisset hoc sibi gratissimū federa pfessa est amātis imorimanibus:de quo Seneca eadem tragedia carmine.4.sic ait. Ipsa nostre fata cognosco domus:fugienda petimus. Sed mei nō sim potēs:te vel per ignes:p mare insanus sequar. Rupesq; ⁊ amnes vnda quos torrēs rapit. Quacūq; gressus tuleris hac amens sequar. Itq; superbe genibus aduolvor tuis. ¶ Hor autē exēplor vetustas plena est:nec tamē hys imorandum erit. aliqñ autem ad sacras scripturas veniendū erit vt familiaria nostra tangamus. Quis.n. miserū iuuenē amnon tāto nescit isanientis amoris estuasse calore vt deperiret in thamar sororem suam: q̄tum in nulla feminarū sibi peundum erat: ⁊ si captande occasionis ad illicite desiderata cupidine egritudinez finxerit:veram tñ ante hoc corporis in valitudinē ac maciez inciderat:ita vt admiraret ionadab amicus suus:causam ignorans:⁊ fortassis huic infelici iuueni nisi voto potiretur moriendum erat:absumptis penitus ceco igne medullis. ¶ Hor aūt illi qui infando stimulātur amore:ferocius q̄ illi q licita cōcupiscunt cōcitentur:in p̄ptū cā est.nā id qō licitū est fieri cuilibet facile est moueri.id aūt qōvalde illicitum est:aliqd magnū est.magna autem siue bona;siue nepharia sint:nemo nisi magnus aggreditur.

6 6ª pprietas amoris.

Amor ad libidinē valde indomitus est.

¶ Sexta pprietas i hac ꝓsideratione est amorē ad libidinem valde fore idomitū. nā ceteras domari passiones nō difficile est:in amore aūt magna appet difficultas. ¶ Cū enim passionales affectus ingrimus duos impetuosos ac difficiles reperiri pz:amorem.s.⁊ iram.ira tamē nō est tāte difficultatis in resistēdo.amor autē difficilis est.sic enim ait Ar. ethicor lib.2.adhuc autē nobis omnibus er puero cōnutritur pp̄ter qō difficile conterere hanc passionē cōtēporaneam vite.adhuc aūt difficilius voluptari pugnare q̄ ire:quēadmodum ait Heraclitus. Quā ob rem interdum contingit vt ceteros passionales affectus deuincamus.amorem autem nequaq̄. Sic.n. de Orpheo dr qui cantu suo inferor deos ad lachrymas cōpulit: ac vxorem inferne mācipatam sedi cantus dulcedine inferorū iudices mouens accepit.omnibus his tñ amor quo in Eurodiā vxorem Orpheus estuabat placari non valuit:nec hic q cetera subycit inferorum legi subdi potuit:vt saltē modico tempore ab amate abstineret aspectibus. De hoc Seneca in tragedia prima cuius nomē est Hercules furens. In metro qō incipit: Immittes potuit flectere cantibus vmbrarum dominos:⁊ voto supplici:vbi dicit. Odit verus amor nec patitur moras. de hoc Boetius de cōsola.li.3. metro vltimo qō incipit. Felix qui potuit. ¶ Nec hoc cui q̄ p̄ter rationem videatur. magna nāq; est amoris potentia:⁊ ob hoc eum pharetratum finxit antiquitas:atq; sagittas ⁊ arcus tanq̄ insignia semper gerere:⁊ quēvellet sagitta percutere:alios quidē acrius:alios ꝓo leuius feriēs: finxit quoq; eum faces ferre:⁊ indifferēter cui vellet cōcitare flāmas. Vas autē virginum pectori ⁊ iuuenum indidit: senibus quoq; quosdā apponit estus. hoc quippe nec iniuste dictum est:qñ ⁊ amore vrimur atq; verberamur: vt sagitte ⁊ flāme nocumento corporibus esse solent. ¶ De hoc Seneca tragedia.4.que dicit Hippolitus:carmine.3. sic ait. Diua non mitti generata ponto. Quā vocat matrē geminus cupido: Impotens flammis simul ⁊ sagittis: Iste puer lasciuus ⁊ acre nitens: Tela quasi certo iaculatur arcu. Non habet latam data plaga frontē. Sed notat tectas penitus medullas. Nulla par isti puero per orbem. Spargit effusas agilis sagittas.

b

¶ Septima pprietas in hac ꝓsideratione est q libidinosi amoris potētia vbiq; dilatata est.nulla enim mūdi pars ab amore vacat:nec se qspiā ab hoc quouis priuato iure liberum monstrare valet:orbis enim hic succendit flammas. ¶ De hoc Seneca tragedia quarta:carmine.3. sic ait. Queq; nascentem vidit ora solem. Queq; ad occasus iacet ora seros: Si qua feruēti subiecta cancro est: Si qua maioris glacialis vrse: Semper errātes patit colonos. Non vuit hos estus iuuenū feroces. Cōcitat flāmas senibusq; fessis. Rursus extinctos reuocat calores. Virginū ignoto ferit igne pectus. ¶ Adhuc aūt amoris potētia dilatata pz. nā non solū hys qui rōne degūt dñatur:sed ⁊ bruta cūcta suo iuri subdit:nec tante impery magnitudo terrarum angusto ambitu dignata est:qn ⁊ ipsa que sub ceruleis magni occeani mouent vndis amoris leges sentiūt:dñanti amori subiecta sunt. ea quoq; q̄ ipsa rerum natura donante ethereas acceperunt: digressiones aeris imēsi spatia penetrādo amoris huius ditioni subduntur. De hys Seneca tragedia.4.carmine.3. sic ait. Sacer est ignis credite lesis. Nimium potens qua terra mari Cingitur alto quoq; ethereo: Candida mundo sidera currunt: Necregna tenet puer immitis: Spicula cuius sentit inuis: Cerulus vndis grex nereidū: Flāmasq; nequit leuare mari: Ignes sentit genus aligerum: Venere instincti q̄ magna gerunt: Hiege p̄o toto bella iuuēci: Si coniugio timuere suo: Poscūt timidi p̄relia cerui: Et mugitus dant cōcepti: signa furoris. Tunc virgatas india tigres decolor horret: Tunc vulnificus acuit dentes aper ⁊ toto est spumeus ore: Seui quatiūt colla leones: Cū mouit amor: tūc sylua tremuit: Murmure seuo amat insani belua ponti: luciq; boues: Vendicat oēs natura sibi. Nihil immune est odiūq; parit. ¶ Est āt ⁊ aliud magne ptātis insignium in amore:nā inter passionales affectus quibusdā nullus ferocior videtur candente ira. amor tñ si ferox incubuerit iracūdiaz oēm tollit:oiaq; odiorum genera diruit. si tñ maiorem iracundiam amore diffiniremus neq̄q̄ amoris iracūdia:ſz potius iracundie cūctus amoris cederet furor. De hoc Seneca in tragedia quarta:carmine.3.ait. Nihil immune est odiumq; parit: Cum iussit amor veteres cedūt ignibus ire: Quid plura canam: vincit seuas cura nouercas.

7 7ª pprietas amoris.

Libidinosi amoris potētia vbiq; dilatata ē.

¶ Octaua pprietas in hac cōsideratiōe est: q libidinosus amor sepe viros magnos ignominiose deiecit.seuus nāq; amor herculē illū totis seculis admirādū ad ancillaria ministeria subegit.nā cū Hioles filie regis Etholie teneretur amore:eius parēs iussis ministeria exercuit ancillaria:femineo p̄mū indutus apparatu. De hoc Seneca tragedia 4.carmine.3.ait. Natus almena posuit pharetras: Et minar vasti spolia leonis: Passus aptari digitis smaragdos: Et dari legē rudibus capillis: Crura distincto religauit auro: Lutea plātas cohibente socco: Et manu clauam modo quā gerebat: Fila dedurit p̄operante fuso. ¶ Hic etiā seuus amoris furor federā impulit vt ſz ruboze magno ꝑ agnationis ⁊ coniugij sacra loquens sufflunderetur hippolito supplicaret vt se in seruā amantē tñ reciperet:cuz ipsa athenarū regina:atq; eius nouerca foret. ¶ De hoc Seneca tragedia.4.carmine.4.sic ait. Me vel sororem hippolite:vel famulam voca:Famulāq; potius oē seruitiuz feram. Non me paltas ire si iubeas niues: Pigeat gelatis ingredi pindi iugis. Nō si per ignes ire ⁊ infesta agmina: Cunctis paratis ensibus pectus dare: Mādata recipe sceptra me famulā accipe: Sicui ſceptā supplicē ac seruā rege: Miserere vidue. ¶ Hzecor etiam fortissimū Achillez amore perdomitū a bellis vacasse ac treicia digitis increpuisse lyram: Ouidius in lib. Heroidū. āmonuit in epla bziseidis ad achillē: q̄ incipit. Quā legis a rapta bziseide littera venit. Hzecor etiā acies in troianos mouit:⁊ grecos iter se ciuilr pugnare fecit. ¶ De hoc Sene. tragedia.9. cuius nomē est octauia ait. Inuicta gerit tela cupido: Ful-

3 8ª pprietas amoris.

Amor libidinosus viros magos ignominiosos deiecit

De hercu/lis amore.

De federe

De amore achillis.

minis vestros obruet ignes. Quis extruxit fulmina sepe. Captūq; Jouez celo trahit. Lesi tristes dabitis penas sanguine vestro. Non est patiens feruidus ire. Facilisq; regi ille ferocem Jussit achillem pulsare lyrā. Fregit danaos: fregit atridem. Regna euertit Priami claras diruit vrbes. Et nunc alius quez ferit horret. Vis immitis violata dei. ¶ Tantā autem antiqui amoris in vulnerando violentiam crediderūt: vt deos quoq; suos amore captos interdum de celo ad terras descendisse: formasq; sumpsisse humanas ferant. sicut de phebo dicunt q̄ pecora virginis cuiusdam amore captus custodierit. Jouem quoq; deorū sūmum: nunc in volucrem: nunc ⁊o in taurum: aliasq; rerū varias figuras mutatum dicunt vt amoris sui potiretur fructu. Lunam quoq; quam aliter aut dianam aut latoniā virginem nuncupant amore estuasse ferunt: quo interdum mota celestes cursus regulares non tenuerit. ¶ De hoc Seneca tragedia quarta: carmine. 3. ait. Et iubet celo superos relicto vultibus falsis habitare terras. Thesali phebus pecoris magister. Egit armentum positoq; plectro. Impari tauros calāo vocauit. Induit formas quotiens minores. Ipse qui celum nebulasq; ducit. Candidas alas modo mouit ales. Dulcior voce moriēte cigno. Fronte nunc torua petulans Juuencus virginum strauit sua terga ludo. Perque fraternos mala regna fluctus. Ungula lentos imitante remos: pectore aduerso vomuit profundū. Pro sua vectorti midus rapina. Arsit obscuri dea clara mūdi. Nocte deserta lucidoq; fratri. Tradidit currus aliter regendos. Ille nocturnas agitare bigas. Discit ⁊ giro breuiori flecti. Nec suum tempus tenuere noctes. Et dies tardo remeauit ortu. Dum tremuit ares grauiore curru.

¶ Nona pprietas in hac p̄sideratiōe ē: amorē hūc ferocē emoliri ⁊ aliq̄ter eliminari posse. Si qs āt illū excludere velit remedia poterit ingrere q̄ ponit Ouidi⁹ in duob⁹ libris quos de remedio amoris fecit. In qbus q̄q̄ multa q̄ radicem q̄dam eliminandi amoris habēt ponātur: pleraq; tamen sceleста valde sunt: cum vitium maiori vitio expurgādum admoneatur. Ut cum iubet q̄ si quis voluerit alicuius cui fortissime cathenatus tenetur amorem excludere: duas aut plures simul amet: vt sic saltem diuisus amor minor sit ad quamlibet: cuz dicit. Vortor vt binas pariter habeatis amicas. Fortior est plures si quis habere potest. Secta bipartito cum mens discurrit vtroq;. Alterius vires subtrahit alter amor. ¶ Alia autē remedia idem ponit Ouidius: que ly vitium nō includunt: facile tā est intendenti eis in vitiū labi: ideo neutra horū nobis qui vitia ⁊ vitiorum origines atq; occasiones volumus euitare tenēda sunt. ¶ Alia autem honesta sunt: vt si nobis amoris incubuerit flāma: ocio non vacemus. ocia nāq; libidinez nutriunt: labores autem seuas amoris flāmas extinguūt. De hoc Ouidius de remedio amoris ait. Ocia si tollas periere cupidinis artes. Queritur egistus quare sit factus adulter: causa in p̄ōptu est: desidiosus erat. ¶ In hys autem potissime cauendum est: vt postq̄ quis amatā reliquerit: aures enarrantibus de ea faciles non prebeat: nec recordetur eoz que cum ipsa aliquādo aut egit: aut locutus est. nihil nāq; sic: aut amor recrudescit. de hoc Seneca epistola. 69. sic ait. Qui amorem eruere conatur euitāda est ei omnis dilecti corporis amonitio: nihil enim quam amor facilius recrudescit: ita qui vult deponere desideria rerum omnium quarum cupiditate flagrauit: ⁊ oculos et aures ab hys que reliquit auertat: cito rebellat affectus. ¶ Memoriam enim amatarum rerum ⁊ particularum circunstantiarum actuum amoris nimis euitandas Ouidius ammonet in libro de remedio amoris inquiēs. Et loca sepe nocent: fugito loca conscia vestri. Concubitus causas mille dolozis hīt. Et rursus loca sola caueto. Hic fuit: hic cubuit: thalamo dominuimus isto. hic mihi per noctez gaudia festa dedit. Sunt autem plurima huius seui atq; insanientis amoris remedia: de quibus amplius dilatare sermonem non expedit.

Proprietas amoris

Amor eliminari et emoliri pt

¶ Incipit capitulum. 14.

Intelligens autem ioab filius saruie: q̄ cor regis versum esset ad absalon: ⁊ misit thecuaz ⁊ tulit inde mulierem sapientem: dixitq; ad eaz. Lugere te simula: ⁊ induere veste lugubri: ⁊ ne vngaris oleo: vt sis quasi mulier iam plurimo tempore lugens mortuum.

Intelligens. Descripta in superiozibus pena dō p̄o homicidio. hic subiungitur pena eius p̄o adulterio. Modus autē fuit q̄ absalon reuocatus de exilio fecit seditionem cōtra patrez et cognouit p̄cubinas eius: in qbus punitus est dō p̄o adulterio cū bersabee. Et diuidit in duo: q̄ p̄imo ponitur absalonis de exilio reuocatio. Scō eius q̄ dō p̄spiratio. seq̄. c. p̄ima diuiditur in quatuoz. p̄imo ponit mulieris informatio. Scō mulieris informate petitio. ibi. (Itaq; cū ingressa.) Tertio petitionis interp̄tatio. ibi. (Dixit q̄ mulier.) Quarto regis concessio. ibi. (Et ait rex ad Joab.)

¶ Quere circa p̄m: an ea q̄ hīr hic fuerint facta post precedētia: vel sit ordo mutatus: ⁊ an imediate facta sint. ¶ Rñ dendū ad p̄m q̄ hic est ordo p̄tinuus: nā supza dicebatur de fuga absalonis pp mortē amnō. hic aūt agit de reuocatione eius. ¶ Ad 2m dōm q̄ ista fuerūt facta post ea que hīr pce. c. tribus annis. qō pz: q̄ pzece. c. dr q̄ absalon māsit tribus annis in iesur ⁊ cessauit psequi eū dō. post istos autem tres annos Joab videns Dō cōsolatum super morte amnon: cepit tractare de reuocatōe Absalonis: ⁊ egit ea que hītur hic. ¶ (Intelligens aūt ioab filius saruie q̄ cor regis versuz esset ad absalon) .i. ioab cognouit q̄ dauid iam conuersus erat ad absalon non quidem ad eum diligendum: sed ad cessandum a persecutione.

Qō. 1.

A

Ordo cōtinuus est sz nō imediatus.

†

¶ Quō ioab cognouit cor dō ⁊sum eē ad absalō. Qō. II.

Queret aliqs quō ioab cognouit versum esse cor dō ad absalon. ¶ Rñdendum q̄ preteritis tpibus dō sepe cōmemorabat mortē amnon: ⁊ signabat se nimis dolere de p̄dītione absalonis: iō apparebat mentē eius esse q̄ absalon. elapsis aūt tribus annis: iā dō nunq̄ faciebat mētionē de morte amnon ⁊ gaudebat: nec dicebat malum aliqd̄ de absalone: iō putauit ioab q̄ eēt cor dō versum ad absalon. ipse aūt diligebat absalon: ideo tractauit occulte quō reduceretur absalō. ¶ Queretur vlterius quō est verum q̄ cor dō versum esset ad absalon. nā infra q̄q̄ ozasset ioab nō p̄cessit dō q̄ rediret absalon ad curiaz ⁊ videret faciē regis: sed solum q̄ rediret in terrā israel ⁊ faciē regis nō videret. ¶ Itē absalon reductus in terrā israel: mansit duobus annis extra hierusalem: ⁊ non vidit faciem regis: quousq; iteruz ozauit p̄o eo ioab ⁊ venit ad regē: vt pz infra in lra. ¶ Rñdendū q̄ cor dō non erat versum ad absalon ita vt diligeret eum: vel desideraret videre ipsum: q̄ alʒ ipse misisset p̄o eo: nullo ozante p̄o illo: sed intelligit q̄ versum erat cor eius ad eū. s. ad desinendū psequi eum: q̄ p̄terito tēpore persecutus fuerat ipsuz: nūc aūt cessabat persequi ipsum. (Misit thecuam.) Est thecua quedam ciuitas in terra israel de qua fuit amos pphēta. vnde dr amos p̄ ca. verba amos quifuit ī pastoralibus thecue. (Et tulit inde mulierem sapientem) .i. de ciuitate illa accepit quādam mulierē prudentē in verbis vt sciret referre cozā rege verba que loqueret ei ioab. ¶ Queretur quare ioab nō misit p̄o muliere ante istos tres annos vt suaderet regi. ¶ Respōdendū q̄ ioab voluit obseruare tēpora vt dō esset dispositus ad hoc q̄ suaderetur ei a muliere. tēpore aūtez p̄terito dauid dolebat nimis de morte amnon: ⁊ erat iratus cōtra absalon. si qs ergo ingeraret eū super hoc grauius moueretur q̄ absalon: ⁊ mole sta haberet verba vñ recrudesceret dolor: ⁊ deterius fieret ipsi absaloni. nūc aūt cessauerat ois dolor dō p̄ amnon: ⁊ nihil mali dicebat de absalone: iō putauit ioab tempus eē acceptum ad persuadendum: ⁊ tunc misit p̄o muliere.

Qō. 2.

A

Qō. 3.

A

Cor dauid erat ⁊sum ad absalon qz desijt p̄sequi eum.

†

Qō. 4.

A

Joab obseruauit tpa q̄ suadēdi do ne pseqrētur absalō.

¶ Queretur

Qō.5. A Joab non mouit dō p absalon vt icideret in odiū ei⁹.

¶Quereꝛ vlterius:cur ipse ioab p se nō mouit hec a dō. ¶Rn̄ꝛ q ioab erat nimis sollicit⁹ ne inciderꝛ in odiuꝫ dō.z qz absalon offenderat nimis dō:si ioab p seipꝫ mouisset pro eo:crederet forte dō q ioab fouebat partē absalonis z irasceretꝛ ei nimis.noluit ḡ p se hoc petere:sed p mulierē:vt si forte rex indignaretꝛ sup hoc:nō cognosceret auctorē esse huius ioab.si vero dō hꝛet hoc gratuꝫ: vel essꝫ aliquaꝛ expositus ad psuasionē:loq̄reꝛ ioab:z facilius fieret. ¶Quereꝛ vlterius q̄re ioab misit thecuā pro muliere potius q̄ ad aliū locū. ¶Ra.Sa.z Ra. dō canbi dicūt q in thecua erant multe oliue:z ob ꝫ boies illius loci erāt sapiētes potius q̄ in alys locis. misit ḡ illuc ioab. ¶Sed dōm q hoc nō stat:qz oleū nō facit hominē peritiorē.nā nō disponit phātasiā melius q̄ alyci. magis.n.hoc cōuenit butyro z melli.iō dꝛ Jsai. 7.butyrū z mel comedet:vt sciat reprobare maluꝫ z eligere bonū.q.d.q illa duo disponūt boiez ad prudentiā:vt eligat z reprobet. ¶Dōm ḡ q hoc nō stat:sed erat in ciuitate thecua mulier quedā nimis prudens:qđ cognoscēs ioab misit pro illa:qz ipsa poterat cōueniētius ponere verbū regi.misisset autē ad quēcūqꝫ aliū locū si ibi inuenisset mulierē valde prudētem potius q̄ in thecua.

Alia rn̄sio.

Qō.7. A Joab q̄re potiꝰ misit p muliere q̄ p viro.

¶Quereꝛ vlterius q̄re potius misit ioab p muliere prudēte q̄ p viro.nā ita poterat ꝫ ponī p virū sicut per feminam. ¶Rndendū q ioab voluit ponere factū istud nō plane:sꝫ p quādā parabolā sicut ponit in lra.illa autē nō poterat cōuenire alicui viro ꝑm se totaꝫ:qz nō posset aliquis sic simulare luctū a magno tpe sicut femina:etiā rōnes viri petētis filiū liberari a morte nō essent ita efficaces sicut rōnes femine:eo q ipsa hēbat maiorē causaꝫ orādi pro filio ne occideretꝛ:eo q ibi peribat genus suū: z successio viri sui:nec maneret aliqs succedēs in hꝛditate z familia viri sui.Si aūt esset vir q̄q̄ occideremꝛ aliq filꝫ eius poterat ipse gignere alios q succederēt ei.femina aūt si aliquos gigneret ex alio viro:nō succederēt in hꝛditate viri ꝓris:iō hēbat femia cām petēdi quā nō haberet vir.

Rn̄sio.

Qō.8. A Duplici rō ne voluit hec Joab pponi i parabola.

¶Quereꝛ vlterius quare ioab voluit q ponereꝛ istud factū in parabola.nā si nuncq̄ parabola exponēda esset vt negociū maneret occultū:poterat aliq̄r hoc esse rōnabile. mulier tn̄ expositura erat parabolaꝫ z exposuit:qz alꝫ nihil pfecisset:iō videbaꝫ supuacuū q in parabola ppositū fuerit. ¶Rndendū est q rō fuit duplex pponēdi in parabola. Prima fuit ad magis psuadēdū. s. vt rex nō intelligēs parabolā iudicaret iuxta petitionez mulieris:z qz casus ō ejectione absalonis erat sꝫis huic quē pponebat mulier z in quo rex sniauerat absoluēdo: mulier cōuerteret tūc sermonē ad casum de absalone:z qz casus erat idē rex erubesceret si nō sniaret absoluendo in vtroqꝫ:vñ fuit iste modus exgitus ad ligādū regē in verbo. ¶Scōa rō fuit ad habendū opportunitatē loquēdi.nā si mulier ꝓnū verbū locuta fuisset de absalone: forte dō noluisset audire:z sic totus conatus ioab esset exclusus:nūc aūt cū pponereꝛ ista parabola:dō nō intelligens de quo diceretꝛ audiret eā:z esset attētus.tūc mulier posset ꝙuertere sermonē ad absalon:z iam dō nō recederet eo q diu audiuisset eā. ¶(Dixitqꝫ ad eā lugere te simula).i.ostēde vultū z habitū lugētis.istud aūt erat necessariū ad maiorē repñtationē z psuasionē:vt dō magis crederet esse verisīle q̄ si nō se ostēderet lugētez. (Et induere veste lugubri).s. appare coꝛā rege in veste lugubri.s. in veste nigra z despecta vel in sacco:aut ꝑm cōsuetudinē luctus quarūcūqꝫ terraꝝ.hoc etiā ponit ad maiorē verisimilitudinē:qz quāto plura signa essent:tāto firmius ꝓbaretꝛ.(Et ne vngaris oleo).i.nō vngas caput tuū oleo.erat.n.ꝙsuetudo in terra chanaā q viri z femine capita oleo vngerēt:z hoc erat ad refrigerādum:qz terra illa calida est:ēt fiebat ad getē z letitiā.sic dꝛ psal. 44.vnxit te deus deus tuus oleo letitie pre consortibus tuis.z sic ponebaꝫ oleum ad letitiā. sic ēt dicit Matth. 6.cum ieiunaueritis nolite esse sicut hippocrite tristes q extermināt facies suas vt videanꝫ:sed subditur. tu aūt cum ieiunas vnge caput tuum z faciem tuam laua.z sic fiebant ista ad significandam letitiā:cuiꝰ ista sint ꝓria extremitationi faciei quā hippocrite faciūt ad tristitiā. Cōuenit aūt hoc lugentibus pro mortuo:qz in illis nulla dꝛ esse letitia. (Ut sis quasi mulier plurimo iam tpe lugens mortuuꝫ).i.vt appareat ex facie tua z habitu q magno tēpore fueris in fletu.hoc autē fiebat vt rex magis miseretur ei propter amaritudinem eius.

†

†

¶An liceret israelitis lugere mortuos. Questio.IX.

Queret aligs an liceret isrlitis lugere mortuos. ¶Aliquis dicet q nō:qz lugēs mortuos erat cōtaminatus p.7.dies z prinabaꝫ ab ingressu in sanctuarium:z ab accessu ad res sacras. Num.19.sed istud malū erat.ergo malū erat lugere mortuos. ¶Jtē qñ infirmatus est filius dō plāxit pro eo:cū vero mortuus est lauit se z vnxit oleo.dicēs:ppter infantē viuū duꝫ adhuc viueret ieiunaui z fleui:nunc aūt qz mortuus est:q̄re ieiuno.s.12.ḡ supuacuū erat z stultū plorare pro mortuo.

Q.ō.9. Arguit p.

Secundo.

A Rōnabile ē imo piuꝫ plorare p mortuo.

¶Rndendū q rōnabile est plorare pro mortuo:imo piū valde:qz hō debet hoi cōpassionē pro similitudine spēi z cognatiōe z multis alys causis:iō debet ei cōpati in aduersitatibus suis.iuxta illud apli:si fuerimus socy passionū:erimus z cōsolationū.p lachrymas aūt significaꝫ interior cōpassio:iō licituꝫ est pro mortuo lachrymas fundere.hoc aūt pꝫ exēplo sanctoꝝ virorū:nā habraā iuit vt lugeret vxorē suā hebron. Gen.23.iacob ēt fleuit sup filiū suuꝫ ioseph magno tpe. Gen.37.vnde cōsolari nolebat: sed dixit:descēdā ad filiū meū lugēs in infernū.filij quoqꝫ iacob plāxerūt eum. Gen.50. Dauid ēt fleuit amarissime pro ionatha z saule.s.1.fleuit ēt pro abner.s.3.fleuit ēt pro amnon.pceb.c.nullus.n.est scōꝝ virorū veteris testi g caroꝝ funeribus pias lachrymas nō impēderit. Chrs ēt forma actionū nraꝝ fleuit pro lazaro z infremuit spū qñ vidit sorores eius flētes z alios iudeos cū eis. Joā.11. Thoc idē apparet ex approbatiōe scripture. nā scriptura sacra nimis laudat thobiā:cuius actꝰ principalis erat sepelire mortuos.vt pꝫ in toto li.suo. ¶Jtē pꝫ hoc quia scriptura iubet lugere mortuos dicēs:melius eē ire ad domū luctus q̄ ad domū cōuiuij:iubet ēt ad mortuos ire z pro illis lugere.vt pꝫ sepe in ecclesia.i.c.38.s. in regez mortui regesce:fac memoriā eius z cōsolare eū in exitu spūs sui. Et iterū ibidē.fili in mortuū pduc lachrymas z quasi dira passus incipe plorare:z ꝑm iudiciū cōtege corpus illius:z nō despicias sepulturā illius.licitū est igitur lugere sup mortuos:imo in quibusdā valde meritoriū ē.

Ad primaꝫ rationem.

¶Ad primā rōnē in ꝓriū dōm q lugēs pro mortuo non incurrebat ex hoc aliquā imūditiā nec prinabaꝫ introitu sanctuarij:sed solū illi qui tāgebāt mortuū:vel erāt apud eum:vel exhibāt ad sepeliēdū illū plāgēdo super eū.alꝫ aūt q̄q̄ quis seoꝛsuꝫ plozaret pro mortuo nō incurrebat aliquā imūditiam:vt declaratū est.s.12.q.23. ¶Sed qz interdū necesse erat tāgere mortuū faciēdo officia funeris z plāgendo sup illū:z isti incurrēbāt imūditiaꝫ. Dōm q ēt isti incurrētes imūditiā non peccabāt:imo qñqꝫ merebanꝰ nimis. Nam si quis nollet ire ad pñna funera:z dimitteret pꝛez insepultū:ne cōtaminareꝰ tāgēdo illum: nemo dubitat quin iste grauiter peccaret:z tn̄ si iste iret ad pñna funera cōtaminareꝰ:z eūdo exhibebat pñ debitā pietatē:in quo merebaturꝰ:iō aliqñ qui nollet cōtaminari peccaret mortaliter:z si cōtaminareꝰ mererꝰ:z nō solū erat hoc de cognatis qui tenebanꝰ ppinquis suis ad officia funeris:sed ēt de oībus alys:si illa impēderēt merebanꝰ.sic pꝫ de thobia q sepeliebat mortuos quoscūqꝫ reperiret:z tn̄ manifestū est q in quolibet eoꝝ cōtaminabaꝫ.z tn̄ laudat eum scriptura marie de bac pietate impēsa mortuis.ergo merebaꝫ faciēdo q̄q̄ contaminareꝰ. In nullo aūt hoie erat ista contaminatio pcm̄:sed pena quedā inflicta a lege ppter honestatē z excellētiā ministeriorū veteris testi:ne tractarenꝰ ab imūdis:qz tunc viderenꝰ parui honoris. ¶Sed tunc dicerꝰ cōtra:qz lex nō dat penā sine peccato. ¶Rndendū q interdū lex impo-

Instātia.

Rn̄sio.

B Pena alīq̄ dat a lege sine peccato nō tm̄ sine cā.

nit penā sine aliquo peccato:7 tm̄ cū magna cā.s. pp honestatē 7 reuerētiā magnā eox qui subditi sunt legi 7 ministeriox q̄ sunt in illa lege. Sike hr̄ in nouo testō.nā qs pōt incurrere bigamiā sine pctō:7 tm̄ bigami puniunt̄ q̄ nō ordinent̄.homicide ēt interdū iuste agūt:sicut illi qui sunt iudices:naz illi sunt ministri dei 7 merent̄ nimis. sic pz ad Ro. 3.7 p̄ petri.c.2.tm̄isti 7 aly homicide non ordinātur regulr. sic ēt de incurrentibus lepra:vel alios defectus:aut membrox mutillationes:q: sine culpa sua pōt incurrere 7 tm̄ nō ordinant̄:vel si ordinati fuerint p̄uant̄ admīstratione ordinis.vt pz extra de corpo.vitiat.p totū.7 extra debiga.7 extra de homici.p totū. Jta in veteri testō sine culpa puniebant̄ contaminati sup mortuo:tm̄ nō sine cā:hec aūt vera sunt nisi in sacerdotib⁹ veteris testamēti.nā sacerdoti magno non licebat q̄ cōtaminaret̄ sup aliquo mortuo:ēt si essēt pr̄ vel mr̄. Sacerdotes aūt minores nō debebāt cōtaminari sup aliquo nisi in pr̄e 7 mr̄e:filio 7 filia:fratre 7 sorore q̄ non accepit virū.vt pz Leui.21.isti aūt peccarēt si cōtaminarent̄ in alys psonis. nō q: ipsa cōtaminatio ꝑm se esset petm̄:sed q: lex phibebat eis cōtaminari:laicis aūt 7 leuitis nō erat phibitu:

Ad scām. ideo poterant licite cōtaminari in quocūq:. ¶Ad scām rónem dōm q̄ dō non dixit:frustra esse plorare p:o mortuo:vel malū eē: cū ipse sepe plorauerit 7 plāxerit super mortuos:vt nūc declaratū fuit:sed dixit q̄ frustra erat in casu illo:in quo ipse loquebat.nam ipse orabat p:o puero vt nō moreret 7 flebat:cum aūt mortuus est:nō poterat non mortuus esse: ideo frustra tunc plorare vt non moreret:vel vt ad vitam rediret:non tm̄ frustra plorare impendēdo pium affectum funeri eius.

¶An plorare p:o mortuo lōgo tpe liceret iudeis. Qō.X.

Qō. 10. **Queretur** vlterius:cuz dicat hic q̄ mulier ista simularet se lugere mortuū lōgo tpe

A Arguit q̄ nō primo. an liceret lugere p:o mortuo magno tpe. ¶Aligs dicet q̄ nō:q: scriptura p̄fixit paruum tp̄s.sic pz Eccles. 22.s. modicū plora super mortuū qm̄ requieuit.supra fatuum plora:q: deficit sensu.Luctus mortui septē dies:fatui aūt 7 impij oēs dies vite illox. ¶Jtē pz hoc Eccles.38. vbi p:o mortuo planctus vnius diei ponit:cū dicit. fac luctū ꝑm meritū eius vno die vel duobus.ergo nō licebat longo tpe plorare mortuos. ¶Rndēdū q̄ plorare mortuos

Rndio. duplr accipit. Uno mō p:o plāgere vel facere officia funeris.Alio mō p:o tristari de morte illox 7 emittere lachrymas sine cerimonia plāctus 7 funeris.Quātū ad p:imū modū erat diffinitum tp̄s in quo deberet lugeri p:o mortuo.s.vno die vel duobus ꝑm meritū ipsius mortui: vt pz Eccles.38.s.q̄ quāto erat mortuus maioris honoris 7 dignitatis:tāto pluribus diebus fieri debebant cerimonie funeris:7 in isto plāctu nō licebat manere multis diebus:q: iam statutū erat:vel de cōsuetudine introductū quot diebus p:o singulis cerimonie funeris impēderentur. Si aūt accipiat lugere mortuū.i. esse tristē de morte illius 7 impēdere lachrymas sine cerimonia plan

Plorare mortuos duplr accipit. ctus 7 funeris:licitū erat multis diebus plorare sup mortuū. Sic.n.iacob plorauit multis diebus p:o ioseph. vt pz Gen.37.s. scissisq: vestibus ⁊ indutus est cilicio lugens filio multo tpe.cōgregatis aūt cūctis filys eius vt lenirēt dolorē patris noluit cōsolationē recipere:sed ait.descēdā ad filiū meum lugens in ⁊ infernuz.i.nunq̄ cessabo a fletu quousq: moriar 7 descendā ad filiū meū in sepulchrum. Dauid quoq: flenit p:o ammon multo tpe.s.tribus ānis. vt pz p̄ce.c. Licebat ḡ huic mulieri lōgo tpe lugere: siue

Ad p:imū. p:o viro:siue p:o filio 7 indui vestibus viduitatis. ¶Ad auctoritatē in ⁊riū dōm q̄ ille intelligunt̄ de fletu put est plāctus cum cerimonys funeris.7 de hoc intelligitur Eccles.38.s.q̄ planctus mortui esset vno vel duob⁹ die-

Ad scūz. bus ꝑm meritū eius. ¶Alia aūt auctoritas que habet Eccles. 22. de planctu septē dierū intelligit aliqualr de cerimonys funeris:q: lz nō fierēt tot cerimonie sicut in p:imo vel scō die:q: tm̄ p.7. dies durabat īmūditia sup mortuo. Num.19.vt plurimū illi.7. dies agebant ⁊luctu.

sic pz de viris iabes galaad qui plāxerūt septē diebus 7 ieiunauerūt p:o saule.vt pz p̄cedē.li.c.vlt. 7 p̄ parał.10.

¶(Et ingredieris ad regē).s.vt pponas ei verba q̄ dicā tibi.(Et loqueris ad eū sermones huiuscemodi).i. lo-

† † ris sermones istos quos ego nunc dicā tibi de reductione absalonis. (posuit aūt ioab verba in ore eius).i. instruxit eā de oib⁹ que loqui debebat tanq̄ si ioab loqueret per os eius.(Jtaq: cū ingressa esset.) Hic ponit scōz huius.c.s.mulieris informate petitio.7 dr̄ q̄ ingressa est mulier thecuites ad regez.s. quasi intraret aīo petendi p:o filio suo.(Cecidit sup terrā coram eo).i.pstrauit se: istud erat ad impēdēdū magnum honorē regi:corā quo nō sufficiebat caput humiliare:sed inclinari vsq: ad terram.(Et adorauit).s.humiliando caput. ppie.n.adoratio significat inclinationē capitis:7 ista impēdit cuicūq: homini:potissime viris virtuosis 7 honoratis:7 vocatur adoratio dulie.(Et dixit hua me rex).i.libera me a periculo:istud dicebat mulier vt animū regis attētū redderet ad audiēdū tanq̄ de aliquo magno locutura eēt. Jn hebreo hr̄ (Salue rex.) Sic.n.exponūt hebrei. 7 vr̄ eis esse cōueniēs:q: in p̄ncipio locutionis debuit ista mulier salutare regē. Sed nō stat:q:.j.4.lib.c.6. quedā mulier clamauit ad regē dicens ista verba soluni que hīr hic in hebreo:7 rndit ei rex:non te saluet dn̄s vnde saluare te possum de area:an de torcular:7 si tm̄ mulier illa salutasset regē:nō rndisset rex sic.ergo apparet q̄ petyt a rege q̄ saluaret eaz 7 nō salutabat eū:q: tm̄ est magna p:opinquitas in significato:hebrei exponūt sic.lra tm̄ nra posuit veritatem.(Et ait ad eam rex qd me habes).i.qd petis cū velis saluari.) Que rndit:heu mlier vidua ego suz.) Jncipit enarrare casum in quo petit puideri:7 vocat se viduā:vt signet se esse personā miserabilē 7 moueat faci lius rex ad miserēdū ei 7 expediendū cāz.(Mortuus est enim vir meus.)Hoc allegauit mulier ad magnuz fulcimentū cāe sue.nam si ipsa nō fuisset vidua nō debuisset lr̄ petere ppter duo.p:imo q: dato q̄ vnus filiox suoxum aliū occidisset nō debebat ipsa petere:sed vir qui caput est femine:7 in cuius ptāte fily sunt. Secōo q: potissima rō mulieris fuit q̄ non extingueret scintilla sua 7 nō tolleret̄ successio viri.si tm̄ vir suus viueret nō tollebat̄ successio:nec extinguebat̄ scintilla eius: iō debuit allegare se esse viduā ad magnā cōfirmationē iuris sui:vocauit tm̄ ista mulier se viduā 7 dixit q̄ mortuus erat vir suus.p:imū tm̄ sufficiebat:naz si vidua erat:mortuus erat vir:vel si mortuus erat vir:vidua erat.dr̄ tm̄ hoc ex superabūdātia.dicit autē Ra.Sa. q̄ hic significat duplex viduitas. vna.s.per mortē viri.7 alia per mortem fily. (Et ancille tue erāt duo fily).i.ego ancilla tua habebā duos filios. dixit aūt solum de duobus filys:nam si plures habuisset: dato q̄ vnus occidiss̄et aliū:non deberet occisor saluari: q: nō extinguebat̄ scintilla mulieris nec peribat successio pp mortē istius:cū essent aly fily supstites.(Qui rixati sunt aduersuz se in agro.)Jstud dixit mulier nō asseren do:sed referēdo ea q̄ dicebāt accusatores fily sui. nā nullus erat in agro qui lr̄ vidisset:iō filius supstes negabat factū:7 mr̄ idētidē:cum peteret liberationē eius:sed accusatores hoc asserebāt:vt morere accusat⁹.(Nullusq: erat qui eos phibere posset).i.nullus erat in agro q̄ posset sedare eox turgia:7 p̄r nullus fuit testis huius occisionis.ex quo magnū fulcimentū hēbat petitio mulieris: q: nemo debebat de crimine cōdēnari nisi testibus cōuictus:aut spōte cōfessus.(Et peussit alter alterū 7 interfecit eum.)Hec oīa intelligenda sunt:nō q̄ mulier ꝓsiteret illa:sed q̄ referret aduersarioz dicta.(Et ecce cōsurgēs vniuersa cognatio aduersus ancillā tuaz).s.oēs cognati huius fily mei supstitis insurgūt ḡ me ad occidēdū eum. dicit aūt hoc:q: ipsa sola conabat̄ eum defendere. Jntelligit aūt cognatio ex parte p̄ris huius iuuenis.nā cognati ex parte matris nō insurgebāt.7 cā erat:q: isti nō cōsequebant aliquā vtilitatē.naz si quis moreret sine liberis hr̄ditas deuoluebat̄ ad cognatos p̄ris:cognati aūtez ex

parte

parte matris vel ipsa mater nunq̄ succedebāt filio. vt p3 Num. 27. q̄re aūt hoc fieret cū sit ꝯ leges cōes ℣ munici pales q̄ nūc sunt: declaratū est eo. c. cognati ꝯ ex pte patris: nō amore iustitie sed desiderio successionis hūde volebāt q̄ occidere interfectoꝝ: cognati aūt ex parte mris cū nō haberēt aliquā successionē ex ℔: nō procurabāt mortem interfectoris. (Trade eū qui percussit frēm suū). s. da illū in ptāte nr̄a. quasi ex ℔ unuaꝫ q̄ mr̄ occultaret filiuꝫ: vel hret eū in loco securo. (Ut occidamus eū pro aīa fratris sui quē interfecit.) Dr̄ autē vt occidamus: qz isti cognati ex parte pr̄is occidere debebāt occisorem ℣ nō iudex. nam qñ qs occidisset aliū: occisor tradēdus erat in manus accusatoris vt occideret eū. vt p3 Num. 35. dr̄ āt p aīa frīs sui. i. vt destruamus vitā eius pro vita frīs sui. iste enim est modus loquēdi scripture. s. q̄ dāda erat aīa pro aīa: oculus pro oculo: dens pro dente. vt p3 Leui. 24. ℣ Deut. 19. (Et deleamus heredē.) Ista non erāt verba accusatoꝝ sed mulieris. sequebant tñ ex verbis accusatoꝝ: qz si ipsi vellēt occidere illū iuuenē: cū ipse solus essꝫ hrs pr̄is delebāt heredem: ℣ hoc videbaꝫ incōueniēs: iō ponebat istud mulier in fulcimētū suū. (Et querūt extinguere scintillā meaꝫ). q. d. nimis grauant me qz volūt extinguere scintillā meā siue lumē. vocaꝫ aūt filius scintilla pr̄is vel mr̄is qz nihil est in quo refulgeat eē patris ℣ mr̄is ℣ cōseruet nisi in filio: cā aūt grauamīs erat qz tollebaꝫ successio viro mulieris huius. (Que relicta est). i. sola ista scintilla relicta est. intelligit de filio: qz mortuo vno solū superat alius. (Ut nō superstit viro meo nomē ℣ relige sup terrā). i. ℣ faciūt hoc cognati filij mei: vt viro meo nō relinquaꝫ nomē nec posteritas: dixit aūt mulier q̄ nō supesset nomē nec reliquie viro suo: ℣ nō dixit ō. sed cā est: qz filij nō succedebāt mr̄ibus sed pr̄ibus: cū mr̄es nūq̄ hrent regulr aliqd in quo filij succederēt: cū ipse nō succederēt pr̄ibus p se: nec cum fratrib⁹ simul. vt p3 Nume. 27. nisi in defectū fratruꝫ qñ nullus eēt: ēt filij nō denominabanť de pgenie matruꝫ sed patrū. relinq̄baꝫ autē nomē pr̄is in filios: eo q̄ pgenies pr̄is semp deriuabaꝫ p filios ℣ dū manerēt filij manebat nomē pr̄is in eis: qbus nō exñtibus nō erat aliqs per quē extēderet patris pgnies: ℣ sic peribat vna linea cognationis in israel. ob hoc autē qñ moriebaꝫ aliquis sine liberis lex iubet q̄ frater eius accipet vxorē ipsius defuncti ℣ suscitaret semen frī suo: ℣ vocaret primus filius noīe defuncti. vt p3 Deute. 25. manebant aūt reliquie alicuius inquātū conseruabaꝫ esse suū in aliquo: ℣ postea extendebatur per alios.

Q̄. II. A. Hec mulier falsuꝫ dicebat ſ3 hec loq̄baꝫ ad introducendū p absalone.

¶Queret aliquis an ea que pponebat hic ista mulier vera essent: vel solū pponeret ea ad introducēdū sermones de absalon quē intēdebat. ¶Alig dicunt q̄ verū pponebat ista mulier: ſ3 iūgebat cū eo casuꝫ de absalone. ¶In ꝯrium vr̄ q̄ ista mulier falsuꝫ diceret. s. q̄ ipsa nō hēbat filios de qbus referebat: vel saltē nihil sibi accidit ō hys que dicebat. ¶Et apparet p̄mo: qz dr̄ q̄ ioab misit pro ista muliere thecuā: si tñ duo filij sui habuissent rixā sicut ipsa retulit ipsa veniſſet nō petēte ioab ad pponēdū q̄rimoniā suam. ¶Jtē ioab dixit ei: lugere te simula. ꝯ ℈m veritatem non lugebat. si tñ vnus filioꝝ suoꝝ occidisset aliū: ipsa vere luxisset: ℣ induta fuisset pānis viduitatis: ꝯ nō erat verū q̄ referebat. ¶Jtē p3 qz dixit illi ioab q̄ loquereť tanq̄ mulier plurimo tpe lugēs mortuū: ꝯ nullū mortuuꝫ ante hoc luxerat: si tñ vnus filioꝝ suoꝝ occisus fuisset: vere luxisset: ꝯ nihil horū erat. ¶Jtē dr̄ hic q̄ posuit ioab verba in ore eius. i. instruxit eā in oibus q̄ dicere debebat: si tñ ipsa habuisset casum hunc anteq̄ ioab ei loquereť: ipsa excogitasset verba ad exp̄imēdū querimoniā: ꝯ nihil ei acciderat. ¶Jtē si verū fuisset ℔ q̄ dicebat mulier postq̄ ipsa psuasit regi de reductione absalonis: conata fuisset vt filius suus liberareť: sed post hoc nihil oīno locuta est de filio: ꝯ nihil tale erat. ¶Jtez p3 qz dō quesiuit a muliere dicēs: nūquid manus ioab tecū est in oibus hys: ℣ ipsa rñdit: per salutē aīe tue dñe rex nec ad dexterā nec ad sinistrā est: seruus enim tuus ioab

Arguit p. Secundo. Tertio. Quarto. Quinto. Sexto.

p̄cepit mihi: ℣ ipse posuit in os ancille tue oīa v̄ba hec. ergo nihil locuta est mulier nisi q̄ dixit ei ioab. si tñ aliquis de filijs suis moꝛtuus esset: ℣ alius peteret ad mortē sine verbis ioab: ipsa hret aliqd q̄ loquereť. ꝯ falsum erat q̄ loquebať. ¶Jtē p3 qz dixit mulier q̄ ioab p̄ceperat ei q̄ verteret figurā sermonis. si tñ verus esset q̄ dicebat de filijs: nō verteret figura sermonis. si eēnt duo casus distincti. s. vnus de filio suo ℣ alius de absalone: ꝯ vr̄ q̄ nihil fuerat de filio eius: sed solū fuit quedā parabola introducta ad exp̄imēdū de absalone. ¶Rñdendum aūt q̄ falsus erat casus quē p̄posuit ista mulier: ℣ solus pposuit eum ad instigationē ioab. Rō aūt in ꝯrium nihil militat: qz nihil adducit ad pbationē: sunt autē in ꝯrium multe pbōnes manifeste. ¶(Et ait rex ad mulierē.) Uidēs q̄ pponeret aliquid rōnabile voluit ei cōdescēdere: ℣ dixit. (Uade in domū tuā). i. non maneas hic amplius p̄ expeditione huius negocij qz iam expeditus est. (Et ego iubebo pro te). i. ego dabo sñiam in fauorē tuū. s. q̄ nemo noceat filio tuo. ¶Queret aliqs: an dō posset facere hoc. ¶Aliquis dicet q̄ nō: qz iudex nō pōt remittere ius partis alteri parti: nā hoc esset tollere ei qō suū est: sed cognatio occisi hēbat ius vidicte ꝯ occisorē: ergo nō poterat dō remittere illud ius saluādo mulieris filiū a morte. ¶Aliqs rñdebit ad hoc q̄ dō poterat istud facere: nā ipse erat legislator: ℣ sicut pōt legislator tollere legē in totū: ita pōt tollere actionē vel ius competēs alicui ex lege. cuꝫ ꝯ hic cōpeteret vindicta ex lege: poterat illā tollere dō qui erat rex. ¶Rñdendū q̄ hoc non stat: nam legislator pōt tollere legē ℣ q̄cqd oriť ex illa: si ipse sit legislator respectu illius. l. vel sit illa lex alicuius non habētis ptātē maiorē q̄ ipse hz: sicut qñ aliquis legislator succedit alteri: pōt tollere leges quas alius dedit: si tñ lex sit cōdita ab aliquo superiori: nō pōt illam tollere legislator. sic aūt erat hic: naꝫ lex de homicida occidēdo nō fuit posita a dō sed a deo. vt p3 Num. 35. ideo nō poterat dō tollere illā legē: nec actionē cōpetentē alicui ex illa. ¶Jtē dato q̄ deus nō posuisset legē de occidendo homicidā naturalr cōpetit cognatis sanguinis aliq̄ actio ꝯ occisorē inquātū ille eis intulit iniuriā: sed nō corrūdet naturalr determinata pena huic actioni: sed per legē positiuā. si aūt dō oēm penā remisisset huic iuueni: non solus remitteret actionē insurgentes ex iure positiuo: sed ēt ex iure naturali: ℣ hoc nō pōt aliqs p̄inceps: cum ius naturale sit a deo inditū mētibus nostris. vt p3 ad Rom. 2. ꝯ dō non poterat remittere hic ius partis. ¶Dom igit q̄ cū accusareť iste iuuenis de homicidio: aut crimē cōstabat aliqua sufficiēti pbatione: aut nō. si p̄mo mō: aut ps remittit ius suum: aut nō. si remittit poterit quoq3 iudex remittere: imo tenet cessare ab executione iustitie vel a pcessu cāe si pars oīno remittat: ℣ hoc est verū in crimi nibus que sunt totalr remissibilia per partē sic est homicidiū: iō si parte remittēte iudex aliqd agere velit: iudex iam iniuste agit. Si autez pars nō remitteret ius suum: nullo mō poterat iudex remittere crimē: sed tenebať tradere occisorē in manibus accusatoris: sic p3 Num. 35. s. nō accipietis preciū ab eo qui reus est sanguinis: statiz ℣ ipse moriat. i. iudices nō accipiāt preciū ad absoluendum eū qui reus est sanguinis parte inuita. Si aūt non cōstaret de homicidio: erat tanq̄ si nō esset homicidiū perpetratum. Sic aūt fuit hic: qz nullus erat in agro qui videret bos iuuenes pugnātes: iō nō poterat viuens cōuincī de homicidio: qz homicida pluribus testibus cōuincēdus erat. Nume. 35. s. homicida sub testibus puniet: ad vnius testimoniū nullus cōdēnabiť. poterat ergo dō remittere huic iuueni: imo cogebať eū absoluere: nō p̄iudicādo iuri aduersarioꝝ: si aliqd pbare possent: ℣ sic fecit qz dō dixit mulieri: quicūq3 ꝯ dixerit tibi adduc eum ad me. i. facias eū cōparere in iudicio ℣ ego audiaz: ℣ sic nō peccauit dō diffiniendo pro muliere. ¶(Dixitq3 mulier thecuites ad regez.) q̄q̄ rñdisset ei rex benigne: tñ ipsa adhuc nō contēta: voluit magis ingetare regez. (Jn me

Septimo.

†
†
†

Q̄. 12. A. An dō posset libere occisorez.

Pria opio.

Alia opio.

B. Legislator quā legem pōt tollere vel dispēsare: ℣ qñ.

Rñsio ad quesitū.

dñe mi rex sit iniquitas ⁊ in domū p̄ris mei.) p̄t duplr intelligi. Uno mō q̄ ista mulier sciret regē multis negocijs occupatū:⁊ q̄q̄ nunc bene diffiniuisset p̄o illa:obliuiscereť huius ꝓpter alia negocia:⁊ interim cognatio tota occideret filiū mulieris.⁊ est sensus. Jn me dñe iniqtas ⁊ in domum patris mei.i.si tu obliuiscēris huius rei occidetur filius meus:⁊ veniet iniquitas.i. pena sup me ⁊ sup̄ domum patris mei:q; ex morte filij mei omnes puniemur. Huic autem consonat littera hebraica que dicit:in me dñe mi rex erit iniquitas ⁊ in domum patris
† mei.i.erit sup̄ me malum istud.(Rex autez ⁊ thronus eius sit innocens).i. rex erit innocens q̄q̄ mihi malum eueniat.s.q; istud sit p̄ter intētionē eius:ideo sequitur cōclusio:q̄ rex firmaret hoc magis in corde suo:vel daret maiorē securitatē filio mulieris huius. ¶Scōo mō est sensus q̄ mulier vellet suadere regi dubitāti: vt si forte rex putaret aliq̄ō delictū esse absoluere istā mulierem ⁊ filium suum occisorē:mulier dicit:in me sit iniquitas ⁊ in domū patris mei ⁊ rex sit innocens ⁊ thronus eius.i. rogo deus q̄ de isto peccato si aliq̄ō est nihil imputetur regi:sed totū veniat sup̄ me ⁊ sup̄ domū patris mei. dicit aūt q̄ rex ⁊ thronus suus sit innocens.i. ipse non puniatur p̄o hoc in persona sua: nec ēt in throno suo.i.in posteritate sua que post eum regnare dz ⁊ sedere in thro
† no.(Et ait rex:qui cōtradixerit tibi adduc eum ad me.) Uidit rex q̄ mulier inquietabat eum magis:ideo dedit ei maiorē certitudinē dicens:qui cōtradixerit tibi.i. qui noluerit obedire sñie mee inquietādo filiū tuum adduc
† eum ad me.s. citādo illum ex parte mea. (Et vltra non addet vt tangat te).i.postq̄ cōparuerit coꝝ me ego interdicā ei istud:⁊ non tanget te vltra.i.nō molestabit sū
† per hoc negocio. Jn hebreo hr̄(Qui loquit ad te adduc eum ad me.) Et idē est.s.qui loquit ad te.i.qui locutus
† fuerit ꝙ te in hac re.(Que ait:recordet rex dñi dei sui.) Hic ponit alia ingetatio mulieris ad regē:q; ipsa adhuc non cōtenta hac rñsione petiuit maiorē certitudinez sup̄ vita filij sui:⁊ q; ista mulier iam erubescebat totiēs petere a rege petiuit hic p̄uocationē dei ad signandum magnā humilitatē.s.recordet rex dei sui.i.rogo q̄ attendat ad deū solū:⁊ ꝓpter eū velit liberare me ⁊ filiū meū.(Ut
† non multiplicent̄ p̄ximi sanguinis ad vlciscēdū).i. rogo q̄ rex faciat ne multiplicentur p̄ximi sanguinis ad vl-
Contra homicidas. ciscēdū in filio meo. ¶P̄o hoc sciendū q̄ qñ occidebat aliquis quilibet de cognatis habebat ius cōtra occisorem accusandi eum ad mortē:cōpetebat tñ directius p̄pinquiori:⁊ illo agere volente non agebāt alij.illo vero remittēte iniuriā vel nolente agere succedebant oēs alij in actione:⁊ sic vsq; ad vltimū.nolebat aūt mulier q̄ multiplicarent̄ p̄ximi sanguinis ad vlciscēdū.i. q̄ daretur locus oibus cognatis agendi ꝙ filium suū:q̄ fieret p modum assignatū a rege:q; si p̄imū inquietatorē mulier duceret ad regē succederet alius cognatus in sanguine:⁊ rursus ille inquietaret ⁊ deberet duci ad regē:⁊ sic fieret successiue de omnibus cognatis filij huius femine:in quo ipsa grauaret mltiplicatis accusatorib⁹:q; sepe de-
† beret venire ad regē:⁊ seq̄ret aliud piculuz maius.s.(Et nequaq̄ interficiēt filiū meū).i.fac q̄ non multiplicētur vltores sanguinis vt nō occidāt filiū meū:q; si multiplicā tur occidēt eum.s.q; dū ego citauero aliquē eoꝝ coram te:alij cognati occidēt filiū meū:⁊ non p̄oderit ei reme
† diū istud. Jn hebreo hr̄(Recordet rex dñi dei tui.) Sed ista est mutatio psone ex ip̄opr̄ietate idiomatis:⁊ nihil
† differt.deberet aūt dici:dei sui. hr̄ ēt in hebreo (Ad augēdū redēptorē sanguinis.)Ubi nos dicimus:vt nō multiplicētur p̄ximi sanguinis ad vlciscendū. Et est sensus. fac q̄ nō augeant̄ vel multiplicētur redēptores sanguis. vocat aūt redēptor sanguinis qui hz ius accusandi occisorē ad recōpēsationē siue redēptionē sanguinis occisi:⁊
† idē est q̄d lra nostra.(Qui ait:vivit dñs.) Hic dedit rex maximā securitatē mulieri iurando q̄ nullo mō morer̄et
† fili⁹ ei⁹.(Quia nō cadet de capillis filij tui sup̄ terrā).i. nō solum non occidet:sed ēt nihil mali ei fiet:ita q̄ nō cadat saltem vnus capillus eius in terram.

¶An ista mulier bene concluserit p̄o absalone per similitudinem filij sui. Questio.XIII.

Qō. 13. A

Queretur an ista mulier bene cōcluserit id q̄d volebat de absalone p̄ similitudinē mortis filiorꝝ suorꝝ. ¶Aligs dicet q̄ nō:q; q̄q̄ sñiaretur p̄o filio suo q̄ liberaret ab occisoribus:tñ non sic sñiari debebat de absalone eo q̄ nō p̄stabat filiū suū ee occisorē cū non adessent testes:de absalone aūt manifestū erat q̄ ipse occidisset amnon. ¶Item nō stat q; potissima rō istius mulieris erat q̄ nō hēbat aliū successorē vir suus si ille occideret:sed piret nomē ⁊ reliquie illius.nō erat ūt sic de absalone:q; nō erat solus ille filius dō:cū multos alios hret:⁊ plures adhuc gignere possz. ¶Rñ̄ hz Ra. Sa.q̄ simile erat de absalone ⁊ de filio mulieris huius: q; sicut nō fuerūt testes huius homicidij ita nec homicidij patrati p̄ absalon. ¶Sed obyciet q̄ ibi fuerunt oēs filij regis ⁊ multus ppls cū eis. ¶Rñdet Nico.ꝑm Ra. Sa.q̄ isti nō erāt idonei testes:q; erāt cognati amnon. ¶Sed ꝫ nō stat:q; si illi fuissent cognati amnō ⁊ nō absalonis nō fuissent idonei testes.erant tñ frēs vtriusq;:ió testimoniū illoꝝ idoneū erat ac si neutrius eēnt cognati. ¶Sed adhuc rñdet Nico.q̄ isti filij regis erāt valde famosabiles amnon q̄ absalon:eo q̄ absalon erat filius mulieris alienigene.s.maacha filie regis tholomai de gessur.mr̄ autez amnon erat de israel de vrbe iezrael.vt pz ꝫ.tertio.ió magis fauerēt ei. ¶Sed istud nihil est:q; nō sufficiebat taz parua ꝑsumptio ad repellēdū istos a testimonio. ¶Jtē nō obstāte hoc:nō solū erāt p̄ntes filij regis:sed ēt multi alij serui eoꝝ qui poterāt q̄nēter testificari.q̄d pz:q; p̄cedē.c.dr̄ q̄ speculator vidit multū populū venientē p̄ latus mōtis:⁊ illi erāt filij regis.vt pz ibi: q̄ nō solū ipsi fuerāt in cōuinio sed ēt multi alij:nam non erat vllatenus ꝓsike q̄ filij regis irent incomitati. ¶Jtē hoc nō stāte adhuc homicidiū illud erat notoriū:q; absolon fugit ilico vt occidit amnon:⁊ ipse ꝓfessus est ꝫ cū dixit ad ioab q̄ si rex memor esset iniqtatis eius occideret euz:ergo nō erat dubitādū de homicidio absalonis:⁊ sic erat dissimile. ¶Ad secūdā rōnē cū arguit de hr̄de sup̄stite. Dōm q̄ non pōt negari nō esse plenā similitudinez. ¶Dōm igit̄ q̄ mulier ista ꝓposuit hunc casum:nō quidē tanq̄ necessario ex determinatione eius resultaret determinatio in casu absalonis:sed q; determinato hoc:cum esset aliqualis sikitudo ad casum absalonis rex diffiniret sic de absalone. ¶Adduxit ēt ꝓter hoc mulier tres rōnes persuasiuas. ꝓima erat q̄ deberet reduci absalon:aliquin cū maneret i terra idolatraz:ipse ⁊ viri sui possent declinare ad idola:⁊ seq̄ret magnū incōueniens. ¶Secūda rō erat q; dō nō poterat remediū adhibere morti amnon p̄ exiliū ⁊ mortē absalonis:ió nō erat bonū q̄ ꝑs quereť euz. ¶Tertia rō est p̄ similitudinē ad deū:q; q̄q̄ homo peccet:deus nō delet eū subito:sed expectat ⁊ miseret reducēs eū ad se:ió sic dō debebat facere filio suo. iste tres rōnes tanguñt.j.in lra. ¶Queretur vlterius q̄re ista mulier nō posuit casuz in quo ex determinatiōe eius seq̄ret determinatio in casu absalonis.s.ponēdo talē casuz p̄ oia q̄lis fuit in absalone.satis.n. hoc potuisset: q; in ptāte eius erat fingere verba vt vellet.nā nūc mētita est:vt.s.pbatū fuit:ió poterat alio mō etiā mentiri. ¶Rñdēdū q̄ potuit ioab informare mulierē in tali casu sicut fuit casus absalonis:sed nō expediuit q; tūc nō hret mulier aliquā rōnē efficacē ad liberationē filij sui:eo q̄ cōfiteret filiū suū esse occisorē sicut patebat de absalone: ⁊ tūc rex nō poterat remittere ei penam inuitis accusatoribus. ¶Jtē mulier nō allegaret q̄ si morer̄et ille filiꝰ periret hrs viri sui:⁊ ió nō hret aligd inductiuū ad ꝫ q̄ rex sñiaret p̄o ea:vñ certissime credi dz q̄ si sic ꝓposuisset casum q̄ rex potius cōdēnasset filiū suū q̄q̄ absoluisset: ⁊ tūc ipsa nō hret aligd p̄ qō introduceret casuz de absalone;⁊ eēt totus labor supuacuus. melius q̄ fuit vt ꝓponeretur

Q. Arguit q̄ nō ꝓnō.

Secundo.

Rñsio Ra. Sa.

Obiectio.

Nico.

Contra.

Rñsio nic.

Impugnatio.

Adscēdam.

B

Tres rōnes gbus suasit mulier dō vt reduceret absalō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Qō. 14. A

Qr̄ ista mulier nō posuit casum sikez ex toto sicut absalonis.

Rñsio.

neret sicut ipsa pposuit ꝯ non sequeret determinatio casus ioab p casum de filio suo:q; saltē proficeret ad aliqualē persuasionē:cū absoluto filio suo induceret quedā similitudo ad liberationez absalonis. ¶(Dixit ꝙ mulier.) Hic ponit tertiū huius.c.s.petitionis interpratio.nā postꝯ obtinuit mulier in casu quē pponebat exposuit intētionē suā in casu absalonis.(Loquat ancilla tua ad dñm meum regē verbū).i.oro vt dñs meus rex pmittat mihi ancille sue ꝙ loquar ei vnum verbū:hoc petiuit ne forte rex irascereť si ipsa illicētiata incipet loqui de absalone:cuz non attineret ad casuz suū.(Et ait loquere.)Cōcessit ei ptātē loquēdi:ſō ꝯ loquereť de absalone vel de aliquo alio rex nō iraſcereť q; ipse cōcesserat facultatē loquēdi.(Dixitq; mulier q̄re cogistati istiusmodi rē ꝓtra ppl'm dei.) Hic incipit mulier allegare tres rōnes pp quas deberet reuocari absalon. ¶Prima erat:q; als ipse ⁊ qui cuz eo erant possent declinare ad idolatriā:⁊ dō ꝙ cogeret eos manere in terra illa peccaret tanꝯ dās occasionē idolatrie.Jstud argm̄ fecit dō ꝓtra saulē dicens:si deus incitat te aduersuz me odoret sacrificiū.si aūt filij hoīum maledicti sunt in cōspectu dñi qui eiecerūt me hodie vt non habitē in hērditate dñi:dicētes:vade ⁊ serui dys alienis. ꝓceō.li.c.26.⁊ hoc significat cū dr:quare cogitasti istiuſ modi rē.s.q; nō reduceres absalonē ⁊ alios eiectos ꝓtra ppl'm dei.i.istud militat nimis ꝓtra populum dei.i. ꝓtra israel.s.q; aliqui de israelitis colāt idola:vel vocat populus dei ipse absalon cū illis qui fugierūt cuz eo q; erant multi:⁊ istis fiebat preiudiciū:q; dabat eis occasio declinādi ad idola.(Et locutus est rex verbum istud).i.determinauit in corde suo:vel ptulit ore ꝙ nō reduceret absalonez ⁊ socios suos.(Ut peccet).i.⁊ peccabit.ponit hic vt cōsecutiue ⁊ nō cāl'r.s.q; dō nō determinauerat istud sub hac intētione vt peccaret:sed ad hāc determinationē sequebat ꝙ peccaret dādo occasionē idolatrādi absaloni.(Et nō reducat eiectū suū).i.istud est ī quo rex peccat ⁊ determinauit illud facere.s.q; nō reducat eiectum suū.s.absalonē.vocat aūt absalon eiectus:nō q; dō eū eiecerit:nam ipse fugit:sed q; cōpellebat euz manere in terra ad quā fugerat:interdicēs ei introitū in terrā israel. (Oēs morimur.)¶Jsta est scda ratio suasiua.s.q; mors amnon nō poterat reparari p mortē vel exiliū absalonis iō nō debebat dō insistere circa hꝫ:⁊ dr.oēs morimur.i. ista est ꝓditio generalis.(Et quasi aque dilabimur in terrā q̄ nō reuertunt).i.p mortē dilabimur in terrā.s.q; cōuertimur in eā:⁊ nō reuertimur ad viuēduz sicut aque q̄ semel dilapse in terrā nō redeūt in ꝓrē locū.(Nec vult deus perire animaz.)¶Jsta est tertia rō que inducit p similitudinē ad deū.s.deus nō vult q; pereāt homines ꝯ aliqñ peccēt:ita dō nō debebat ilico velle mortē absalonis ꝯ peccasset.(Sed retractat cogitās ne penitus pereat qui abiectus est).i.voluit cogitatiōes intra se ⁊ retractat prioꝝ sniaz latā ꝓtra aliquē de morte:vt non pereat totalr:⁊ dr ꝙ deus retractat.s.sniam.nā qñ aliquis peccat est dignus morte:⁊ deus iudicat illū pro hꝫ moriturū:interdū tñ retractat.i.mutat sniaz iudicās ꝙ nō moriat iste qui prius morti adiudicatus est:iuxta illud cōe. noueris mutare vitā nouerit mutare sniaz:⁊ istud est qñ alicui deus mortē cōminatus est pro malo ope:⁊ postea ꝙuertit ad bonū.de hꝫ hiere.18.s.subito loquar de gente ⁊ regno vt eradicez ⁊ destruā ⁊ dissperdā illud.si pniam egerit gēs illa a malo suo:⁊ ego pniaz agā sup malo qō cogitaui vt facerē ei.dr:vt nō penitus pereat.s.p mortē q̄ est pena vltima:vel dr penitus perire per gehēnā ad quā aligs p pctō mortali vadit:⁊ iam nō expectat redēptio:dr qui abiectus est.i.q expulsus fuit a diuino fauore p sniam mortis ꝓtra eū latā:vel expulsus p pctm̄ mortale.(Nunc ꝙ veni.)Postꝯ mulier posuit casum de filio suo ⁊ de absalone:hic facit ꝓtinuationē de vno ad aliud ūnēs q; ipsa directe veniebat pro casu filij sui: q; tñ rñdit ei rex queniēter pposuit incidēt'r casum de absalone:⁊ hoc dicit vt rex nō putet ꝙ solū venerit ad pponendum de absalone:⁊ dr.(Nunc ꝙ veni vt loquar ad dñm meū regē verbū hoc).i.nūc veni nisi vt loquerer verbū ꝫ.s.de filio meo.(Pñte ppl'o).i.volui istud dicere pñte ppl'o:vt oēs nouerint sniam regis super absolutione filij mei:⁊ nemo me ingetet amplius:vel vt iste ppl's sit mihi testis q; rex absoluerit filiū meū:⁊ possint ꝫ fateri cozaz accusatoribus eius.Jn hebreo hr (Populo faciente me timere).i.ppl's incutiebat mihi timorē dicens nō ingrediaris ad regē q; nō audiet te vel iudicabit ꝙ te:ſz istud pcedit ex equiuocatione lre hebraice q̄ pōt significare: ppl'o faciēte me timere:vel ppl'o videte me:⁊ accepit littera nra ꝓm sensum:q; idē est dici ppl'o vidente me:vel ppl'o psente mihi.lra aūt superiorz.s.nec vult deus perire aiam:cū tota clausula hr nimis varie in hebreo.s.(Non parcet deus anime ⁊ cogitat cogitationes vt nō abyciat abiectū suum.)Et istud redit ad lram nostrā.s.nō parcit deus aīe.i.nō occidit deus animā sicut dicit lra nra.nec vult deus perire animā:⁊ vr esse totalr ꝙ litterā hebraicaz:sed debet accipi interrogatiue.s.nō parcet deus anime:q.d.nūquid nō parcet.i.sic faciet:qō pz ex sequentibus:cū aūt dr cogitat cogitationes:est sensus q; reuoluit intra se cogitationes ad hoc vt misereat eiecto ⁊ nō pereat.⁊ hoc dicit lra nra.s.retractat cogitans.i. retractat sniam quā tulerat ꝙ aliquez:vel retractat cogitatiōes.i. repetit eas:vt inueniat modū per quē liberet eū quē condēnauerat:⁊ dr vt non abyciat abiectū suum.i.vt non totaliter abyciat.nam ille qui abiectus est nō pōt eyci:nisi accipiat eiectio aliqñ pro totali eiectione irreuocabili:⁊ aliqñ pro eiectione nō totali q̄ reuocabilis est:⁊ sic deus cū eiecerit aliquem a se:adhuc recogitat vt non abyciat eū.i.vt non totalr abyciat.⁊ hoc est qō dicit lra nra.s.vt non totalr pereat qui abiectus est. (Et dixit ancilla tua loquar ad regē).i. ego ancilla tua dixi.s. intra me pponēdo q; loquerer ad regē sup casu filij mei.(Si q̄ mō faciat rex verbū ancille sue).i.locuta sum ad experiendū si rex aliquo mō faceret verbū meū.s.qō ozabā pro filio meo.(Et audiuit rex verba vt liberaret ancillā suaz).i. rex cōsensit verbis meis liberādo me ancillā suam.dixit aūt mulier q; liberauerat eam:non quidē q; ipsa peteret ad mortē:q; solus filius eius petebat:sed q; ipsa reputabat hanc cām totaliter esse suā:⁊ si filius periret q; ipsa peritura essz:sed nūc liberatus est filius:ideo ipsa quoq; liberata est.(De manu oīum qui volebāt de hereditate dñi delere me ⁊ filiū meū.)Jsti erāt cognati filij huiꝰmulieris qui petebāt eum ad mortē:⁊ p hoc volebāt delere ipm ⁊ matrē de hērditate dñi.i.de terra israel que vocatur hērditas dñi:q; illā deus sibi hꝫ firmiter sicut hērditatē que firmiter ptinet ad deū:⁊ ob hoc ipse dixit:terra possessionis vre non vēdet ī perpetuū qm̄ mea est:⁊ vos coloni mei estis.Leui. 25.dr autē q; volebant delere istam mulierē ⁊ filiū suuz: q; filius directe delebat si occideret sicut petebāt accusatores.mater aūt deleret q; mortuo filio nullū haberet superstitē de pgenie sua:⁊ p hoc ipsa nō maneret in hereditate dñi.(Dicat ergo ancilla tua.)Hic incipit cōcludere in petitione pro absalon.s. dicat ꝙ ancilla tua.i.p/mitte ancillā tuā dicere id qō segtur.s. (Ut fiat verbuz dñi mei regis quasi sacrificium).i.loquat dns meus rex: rñdēdo pro absalone qui eiectus est:sicut rñdit pro filio meo.s.absoluēdo eū:vt fiat verbū regis quasi sacrificiū.i. fiat ita gratū sicut sacrificiū.q.d.si rex rñdet de absalone absoluēdo eum:erit verbū istud gratissimuz sicut sacrificiū.sunt.n.sacrificia rite oblata:deo acceptissima:intātū q; dr odorari odorē suauitatis.vt pz Leui.1.⁊.3. ita esset si rex rñderet absoluēdo absalonē. Jn hebreo hr (Dixit ancilla tua.)vbi nos dicimus dicat:⁊ mutat tps. non.n. ppie pōt dici dixit:q; hic non dixit aliqd mulier asserendo:sed optādo.s.dicat ancilla tua.i. permittat dicere.si aūt accipiat dixit:in preterito:erit p modum assertionis ⁊ nō cōuenit sne. Dicit ēt in hebreo (Fiat verbuz dñi mei regis quasi quies:vel ad quiescēdū).i. loquat rex verbū

qō sit quasi quies. s. absoluēdo absalon: qz istud erat magna quies ⁊ iocūditas: variaſ aūt hoc qz in lra nostra ponit sacrificiū ꝓpter equiuocationē nois hebraici hic positi. nā illud eqliter significat sacrificiū vel quietē: sed sollū differt in quodā pūcto qō ponit pro quiete ⁊ non pro sacrificio: sed ille pūctus nō est de substantia vel radice nois cuz nō sit lra sed aper. (Sicut. n. angelus dei sic est dñs meus rex.) Jstud ꝓt introduci per modū laudis ad persuadēdū. s. ꝙ mulier ista diceret regi ꝙ erat sicut angelus dei: ad hoc ꝙ per istā laudez facilius moueret ad cōcedendū qō petebat mulier de absalone. Aliꝝ pōt accipi ꝙ cōtinuetur hoc ad precedēs. s. dicat ergo ancilla tua. i. pmittat me rex loqui. q. d. scio ꝙ pmittet ⁊ non offendeſ verbis meis: qz rex est sicut angelus dñi qui non mouet benedictione vel maledictiōe. i. siue bonū siue malū dicaſ ei nō irascit: ⁊ ob hoc nō irascet quicqd ego loquar. Jn hebreo hꝫ (Sicut angelus dñi sic dñs meꝰ rex ad audiendū bonū ⁊ malū). i. est rex sicut angelus ad audiendū bonū ⁊ malū. s. qz vtrūqz audire pōt ⁊ non irascit qō nullus hō facit: sed soli angeli dei qui nō mouent verbis nr̄is: ⁊ hoc est qō dr̄ in lra nostra. s. vt nec bñdictione nec maledictione moueaſ. s. non mouet benedictione ad aliqd iniuste cōferēduz qō non colaturus esset: ⁊ hoc q̄si ꝑ adulationes conferat nec ē mouet maledictione. s. ad irā ad hoc ꝙ aliqō iniustum infligat. (Unde ⁊ dñs deus tuus est tecū). i. qz nō moueris benedictione nec maledictione: sed semp recte agis dñs deus tuus est tecū. s. diligēdo te in oibus opibus tuis. (Et rñdēs rex dixit ad mulierē.) Jam. n. rex audierat vtrāqz petitionē mulieris: ⁊ intelligebat ista oia ficta esse vt introduceret petitio de absalone. credidit quoqz ꝙ mulier nō suffeciſſet ad ista cōfingēdū: nec ausa fuisset illa petere nisi quis instruxiſſz eam ⁊ cōfortasset: iō putauit ꝙ ioab instruxerat eam in omnibus hys: ⁊ nūc petit ab ea vt rñdeat an fecerit ista ioab. (Ne absc̄odas a me ꝙbū qō a te interrogo). i. non neges mihi veritatē sup hoc qō peto. (Dixitqz mulier: loquere dñe mi rex). i. loquere quicqd volueris: qz non occultabo veritatē tibi. (Et ait rex: nunqd manus ioab tecū est in oibus hys). i. nunquid ioab adiunit te ⁊ dedit fauorē tibi in oibus hys que ꝓposuisti. ¶Queret aliquis quare potius rex cogitauit ō ioab ꝙ adiuuisset mulierē illā q̄ aligs alius. ¶Rñdēdū ꝙ forte ioab erat amicus absalonis añq̄ recederet de israel ꝑ mortē amnon: ⁊ nūc retinēs amicitiā orabat occulte ꝓ illo vt rediret in terrā israel: ⁊ forte nullus erat inter seruos regis qui tñ diligeret absalonez sicut ioab: ideo potius suspicatus est de illo q̄ de alio. ¶Uel forte fuit hoc qz erat ioab vir valde prudēs ⁊ nō erat aligs ita astutus in domo regis ad faciēdū hoc sicut ioab: ⁊ qz caute factum est arbitratus est ꝙ ille egisset. hoc aūt signaſ in hebreo: vbi littera nr̄a dicit. j. per salutē aie tue rex qz nec ad dexterā neqz ad sinistrā est. vbi dr̄ i hebreo: ꝙ nō est vir ad dexterādū vel intelligēdū aut faciēdū in oibus hys nisi ioab: iō ꝙ ipse fecerit. ¶Potuit ēt dauid hoc suspicari qz forte ioab fauebat isti mulieri qñ ꝓponebat ista coraz rege. s. qz aderat ei ⁊ apparebāt in eo aliqua signa ꝙ ipse deside raret fieri id qō petebat mulier: ⁊ ex hoc argui poterat ꝓscius facti. multe quoqz alie ꝓsumptiones ex tpe hr̄i poterant: quas nos cōsiderare nō possumus ꝓp hoc ꝙ abstrahimus negociū agibile a suis pticularitatib⁹ ⁊ tūc fit obscurū. ¶(Rñdit mulier.) Sensit. n. mulier ꝙ dō intellexerat fictionē eius ⁊ vnde habuiſſet originē: iō nihil voluit negare: sed spōte cōfessa est quicqd rex petebat ⁊ amplius. (Et ait: per salutē aie tue dñe mi rex). i. iuro ꝑ salutē tuā. s. ꝑ vitā tuā ꝙ sic est vt dicis. (Nec ad dexteraz nec ad sinistrā est ex oibus hys q̄ locutus est dñs meus rex). i. nihil aliud est plus vel minus ad dexteraz vel ad sinistrā q̄ id qō dñs meus rex arbitratus est. Jn hebreo habeſ (Si est vir ad intelligēdū vel dexterādū in oibus q̄ locutus est rex.) Hebrei aūt exponūt. i. nō est vir in palatio regis vel in toto israel ad intelligēdū vel dexterādū. i. qui posset intelligere hec ⁊ dextrare. i. dirigere vel informare aliū in eis nisi ioab: iō de ipso intelligēdū est ꝙ fecerit hoc. lra aūt nostra posuit ꝙ nō est ad dexterā nec ad sinistrā: eo qō dr̄ in hebreo ad dextrādū. ⁊ cōuenit ꝫ magis snie q̄ modus loquēdi hebraicus. (Seruus enim tuus ioab ipse precepit mihi). i. ipse precepit vt venirez coram te ad dicendū hec. (Et ipse posuit in os ancille tue oia verba hec). i. ipse instruxit me in oibus hys que dicere debebā ita vt ego nō deberē addere verbum ad id qō ipse mihi dixit nec quicq̄ variare. (Ut verterē figuram sermonis huius). i. iussit ꝙ verterē figuram sermonis. i. vt loquerer de vna re tanq̄ si loquerer de alia. naz ꝓposuit mulier ista verba de filio suo: ⁊ hoc nō ꝓposuit ad hoc ꝙ cōsequereſ absolutionē ꝓ filio suo qz nihil tale erat: nec curauit de hoc: sed sollū vt introduceret petitio de absalone per similitudinē petitionis de filio suo: sicut fit in parabolis quas interdū ꝓponit scriptura in ꝓphetia: qz ille nō sunt sic reaſr: sed sollū introducunt ad aliquid significādum. (Seruus tuus ioab p̄cepit istud.) Replicatio sentētie est. s. ipse precepit mihi quid facerez ⁊ qualiter facerem.

¶Quare mulier ista voluit cōfiteri oia dō. Qō. XVI. Qō. 16. A

Queret aligs qūo ista mulier ausa est confiteri ꝙ ioab fecisset istud: quia forte irasceret nimis dauid ꝫ ioab: quasi voluisset eum occulte fallere. ¶Rñdendū ꝙ mulier ista vidit ꝙ veritas erat cognita per dō: ideo nō posset ipsa iam occultare: ⁊ si conaretur occultare: magis offenderet regez qz vellet ei manifeste mētiri: vñ ad oēm euentū putauit melius esse cōfiteri q̄ negare. ¶Jtē mulier ista vidit ꝙ iam rex cōdescēdebat petitioni sue de absalone: ⁊ ꝙ erat iocundus qñ ista dicebat ita vt appareret eū non hr̄e animū aligd mali agendi: iō putauit esse securum cōfiteri ꝙ ioab fecisset istud. ¶Sciendū aūt ꝙ erat coraz dō qñ ista loquebatur mulier: iō rex immediate locutus est ad ioab: vt ꝑ in lra. ¶(Tu aūt dñe mi rex sapiēs es.) Hoc ā dicit mulier ad significandū qūo rex cognouerit quid ioab ⁊ ipsa moliti fuerint. s. tu es sapiēs sicut angelus dei ad intelligendum oia que fiunt: ideo intellexisti ꝙ ioab esset auctor huius. ¶Uel aliꝝ introduciſ ista lra. s. ꝙ mulier excusaret se ⁊ ioab in hoc: qz possz dicere rex qūo tu ⁊ ioab conabamini fallere me ꝑ sermonē simulatū. rñdet mulier ꝙ nō putabāt fallere regē. nam sciebāt ꝙ cū ipse esset sapiens sicut angelus dei: nihil poterat eū latere de hys que fiunt in terra: ⁊ sic ioab ⁊ ipsa nō faciebāt hoc aīo fallendi regem: qz sciebāt ꝙ hoc non lateret eum: sed faciebāt aīo cōueniētius ꝑsuadēdi: ⁊ sic nō merebanť malū: ⁊ istud est etiā excusatio ꝓ precedēti dubitatione. s. ꝙ mulier nō dubitauerit dicere ista facta a ioab: eo ꝙ ille non faciebat aligd bonū aīo fallendi regē: ideo non erat in culpa. (Sicut hz sapiētiā angelus dei.) Nō itelligebat mulier ꝙ dō hret tātā sapientiā sicut angelus: qz nullus hō hoc existimat: sed est similitudo quedā. s. ꝙ sicut angelus dei excedit in sapia oēs hoies ita dō excedebat oēs. (Ut intelligas oia sup terraz). i. vt intelligas oia negocia q̄ fiunt super terrā ita ꝙ nihil te latere queat. etiaz istud accipiť cū moderatione: qz nō est sensus ꝙ dō sciret oia q̄ fiebāt super terrā: sed intelligiť ꝙ sciebat multa ⁊ excellēter super alios hoies: ⁊ est hiperbole: sicut sepe dr̄ i scriptura. vt hr̄ Geñ. 41. oēs ꝓuincie veniebāt in egyptū vt emerēt escas: ⁊ tñ manifestuz est ꝙ nō ibāt illuc oēs: ꝫ multe. ¶(Et ait rex ad ioab.) hic ponit quartum huius. c. s. regis ꝓcessio. Et diuidit in duo. qz primo absalon reducit. Secō starus reducti in terra israel describit. ibi (Postquam autem reuersus est absalon in domum suam.) ¶Circa ꝓmū dr̄ (Et ait rex ad ioab.) volebat enim dauid cōcedere reductionē absalonis: sed noluit istaz cōcedere mulieri petenti quousqz inquisiuit an ioab esset auctor huius: quo cognito cōcessit hoc dauid ioab ⁊ non mulieri: voluit. n. ꝙ ipse redderet gratias dō ꝓ ꝫ ⁊ nō mulieri: ēt qz mulier nō erat digna tanto bñficio: sed ioab q erat vir excellēs in israel ⁊ cognatꝰ regis.

¶Jtem

A Dō suspicatus ē ꝙ absalon adiuuisset mulierem hanc. Primo. Secūdo. Tertio.

B Regis concessio ō reductiōe absalon.

¶Item qꝛ absalon teneret nimis obligatus illi p quꝫ reduceretur in israel:ꝛ si concessisset rex mulieri ꝙ petẽte ea reduceret absalon:teneret ei absalon ꝓ hoc beneficio.non erat autẽ decens obligare filium regis huic mulieri:sed fuit melius ꝙ obligaret ioab:qꝛ erat vir famosus ꝛ de cognatione absalonis:ideo cõcessit ei ꝛ non mulieri.(Ecce placatus feci verbũ tuũ).i.ego facio tibi hanc gratiã ꝙ ꝓpter preces tuas placor absaloni remittendo iram quã cõtra euꝫ conceperam:ꝛ facio verbum tuum.ſ.ꝙ reduco eum sicut petiuisti.(Uade igit ꝛ reuoca puerũ absalon).i.vade in gessur ꝛ reduc inde absalonẽ:fuit aũt missus illuc ioab ꝓpter honorẽ absalonis.naꝫ poterat simplex nũcius cum lra regis destinari de securitate absalonis:vt esset tñ honorabilior reditus eius:missus est illuc ioab vir honorabilissimus in toto israel.

Qõ.17. ¶Queret aligs an dõ potuit licite remittere penã mortis absaloni.¶Aligs dicet ꝙ non:qꝛ absalon obligatus erat ad mortẽ pp homicidiũ:ꝛ ista obligatio erat p legẽ dei quã dõ nõ tulerat:iõ nõ potuit dispẽsare in illa sicut si esset lex ab eo lata.¶Rñdendũ ꝙ dõ poterat considerari hic vt rex ꝛ iudex:vel vt pater.Primo modo nõ habebat ptãtẽ remittẽdi penã:qꝛ iudex nõ põt ꝓtra legeꝫ:ꝛ dõ respectu illius.l.erat solum iudex ꝛ non legislator:iõ nihil poterat tollere aut mitigare.¶Si aũt ꝓsideret vt pater:erat facta ei iniuria in morte amnon:ꝛ cuꝫ sit delictum istud remissibile per partẽ cui inflicta est iniuria: poterat dõ remittere eam:ꝛ qꝛ parte remittẽte iudex tenet cessare a processu in casu in quo crimẽ est per partẽ remissibile:necesse erat ꝙ ipse inquantũ iudex cessaret a pcessu ꝓtra absalonẽ:cũ ipse inquãtũ pars remisisset debitũ:ꝛ sic poterat dõ remittere crimẽ:non dispẽsando aliqd in lege dei.¶(Ladẽsqꝫ ioab super faciẽ suã in terrã adorauit).i.qñ dõ dixit ioab ꝙ ꝓpter euꝫ volebat reducere absalonẽ prostrauit se ioab super faciẽ suã in terrã ꝛ adorauit regẽ.ista enim erat cõsuetudo antiqua:ꝛ nũc est.ſ.qñ reges ꝛ magni dñi proferrẽt verbũ cõcessionis rei petite:vel cõferrẽt illam verbo:aut ꝓmitterent cõferendã:humiliarent coꝛã eis in terra illi in quoꝛũ fauorem ista dicebant.(Et benedixit regi).i.imprecatus est ei bona:vtpote si diceret:dñs ꝓseruet regiã celsitudinẽ: vel thronũ tuũ in sempiternũ:ꝛ sic de similibus.(Et dixit ioab:hodie intellexit seruus tuus qꝛ inueni gratiã in oculis tuis dñe mi rex).i. hodie cognoui ꝙ tu diligas me ꝛ sim tibi acceptus:cum tam arduã rẽ intuitu mei feceris. non dicebat ioab ꝙ hodie intellexisset se hꝫ gratiaꝫ in oculis regis qꝛ ante hoc intellexerat:cum dõ fecisset ei multa bona ꝛ cõstituisset illũ ꝓncipẽ belli ꝛ honorabilẽ in toto israel:sed dꝫ ꝙ cognoscebat istud hodie.ſ.intentius ꝛ perfectius q̃ ꝓius cognouisset cũ nũc fecisset ꝓ eo aliquid valde magnum.(Feciſti enim sermonẽ serui tui).ſ.qꝛ ego oꝛaui ꝓ hoc p mulierẽ thecuitẽ:ꝛ concedẽdo istud:nõ cõcessisti sermonẽ illius sed sermonẽ meũ. (Surrexit ḡ ioab ꝛ abut in gessur.)¶Voluit.n. morari sũ per ſ:sed ilico executus est:tum pp mãdatuꝫ regis:tũ qꝛ ipse desiderabat ſ facere:cũ fuisset auctor ꝓcurãdo reductionẽ hãc.(Et adduxit absalon in hierusalẽ).ſ. adduxit eum vt videret regeꝫ.nesciebat.n.ioab an vellet rex eycere eum ne videret faciẽ suam:sed putauit ꝙ sicut fecerat eum reduci.ꝫ.faceret eũ venire ante se:sed rex noluit.(Dixit autẽ rex:reuertat in domũ suam ꝛ faciẽ meã nõ videat.) Est.n.ꝓsupponẽdũ ꝙ anteq̃ accederet absalon ad vbem hierusalẽ nunciatũ est dõ ꝙ veniret ad videndũ eum.ꝛ ille dixit:reuertat in domũ suam.ſ.qꝛ absalon hẽbat domum in hierusalẽ in qua habitaret:ꝛ faciẽ meã non videat.i.nõ veniat ad palatiũ meum:nec stet coram me:nec eat ad alia loca ad que ego iuero. hoc autẽ faciebat dõ vt non recoꝛdaret de morte amnon.naꝫ forte vidẽs coꝛã se absalonẽ recoꝛdaret de morte amnon ꝛ tristaret vel induceret ad occidẽdũ absalonẽ.(Reuersus est itaqꝫ absalon in domũ suam).ſ.cuꝫ vellet introire in palatium regis ad videndũ eum ꝛ ꝓhibitus est introire: ꝛ reuersus est in domũ suã quã habebat in hierꝛm. (Et faciem regis non vidit).ſ.illa vice non vidit regẽ nec etiã vsqꝫ ad duos ãnos.vt pꝫ.ꝫ.i littera.¶(Porro sicut absalon.)Hic describit absalonis reducti statum.ſ. qualr se habuit in hierusalẽ postq̃ redit de gessur:ꝛ describit hic pulchritudo eius.fuit.n. pulchritudine admirabilis:ita vt non reperiret ei in omni terra aliquis pulchritudine equalis.ꝛ dr(Porro sicut absalon non erat vir pulcher in omni israel).ſ.tpe suo non fuit ei aliquis equalis in toto israel in pulchritudine:ĩmo nec in alꝫ regnis reperiebat:erat aũt ista pulchritudo in condecẽtia ꝛ ꝓportione mẽbroꝛ:ꝛ in debitis lineamẽtis:ꝛ in coloris viuacitate ꝛ cõueniẽtia:vnde in oibus hys nõ reperiebat aliqs defectus in illo.(Et decoꝛus nimis.) pulcher ꝛ decoꝛus non signãt idem:qꝛ pulcher dicit ꝓportionẽ mẽbroꝛ debitã. decoꝛus aũt dicit lineamenta:ꝛ coloris exilarationẽ. oĩa aũt hec hẽbat absalon.(A vestigio pedis vsqꝫ ad verticẽ non erat in eo nulla macula).i.a plãta pedis vsqꝫ ad capitis summitatẽ nõ reperiebat in eo aliqd reprehensibile:ꝛ ꝙ pulchrũ non esset.) Et qñ tõdebat capillos:semel aũt in anno tondebatur.) Ponit hic quoddã signũ pulchritudinis sue.ſ.multitudo capilloꝛ.qõ pꝫ in tonsione: ꝛ dr ꝙ tondebat semel quolibet anno. In hebꝛeo hr.ſ. vbi nos dicimus decoꝛus nimis.(Laudabilis nimis.)ꝛ idẽ est.ſ.ꝙ erat absalon valde laudabilis de pulchritudine:cum nõ esset ei aliquis equalis.Dicit etiã in hebꝛeo: vbi nos dicimus semel in anno tõdebat.(De diebus ad dies tondebat.)Et intelligunt hebꝛei ꝙ significant multi dies per hoc.ſ.ꝙ rarissime tondebat absalon capillos suos.Sed dicendũ ꝙ accipit ꝓ anno.nã in hebꝛeo hr hic.(Yamin.) ꝛ significat dies:qñ tñ põit yamin sine certo numero accipiũt ꝓ anno:ꝛ sic est hic.maxime qꝛ dr in hebꝛeo:post finẽ dierũ ad dies:in quo innuit ꝙ finiebat annus anteq̃ tõderet:qꝛ grauabat eum cesaries.i.nõ tõdebatur ꝓpter aliud nisi qꝛ cesaries.i.multitudo capillorũ grauabat eũ:nam erat nimietas capilloꝛ in absalone plus q̃ in alys hoibus:ꝛ in hoc apparebat pulchritudo: qꝛ de necessitate pulchritudinis opꝫ esse capilloꝛ abundantiã.(Ponderabat capillos capitis suis ducentis siclis).i.postq̃ tonsus erat appẽdebat capillos abscisos:ꝛ põderabant ducẽtis siclis.est.n.siclus moneta ꝛ põdus: põderabant aũt capilli ad ducẽtos siclos:qõ erat valde magnum pondus.vir.n.capilli cuiuslibet alterius hoĩs tonsi annuatim põderarent.ſo.vel.6o.siclos.ꝛ isti ponderabant ducẽtos.(Pondere publico).i. põderabãtur capilli pondere publico.ſ. quo tota ciuitas vtebat.hoc dicitur ad differentiã siclorum:qꝛ sicli sanctuary erãt dupli in pondere ad siclos vulgares.pondus aũt publicum erat de siclis vulgaribus.

¶Quare capilli absalonis põderabant. Qõ.XVIII.

Qõ.18. Queret aliquis ad quid põderabant capilli absalonis.¶Aliqui rñdent ꝙ ponderabãtur ad vendẽdũ.ſ.qꝛ erãt pulchri nimis:ꝛ mulieres emebãt eos vt suboꝛnarent inde capillos suos:colligantes eos cum suis ꝛ occulte miscẽtes:ꝛ dicunt ꝙ ideo dr pondus capilloꝛ ducẽtoꝛũ siclorũ.ſ.qꝛ ꝓ qualibet tonsione dabant ducẽti sicli in pretio.¶Sed dõm ꝙ hoc non stat. Primo qꝛ nõ est verisimile ꝙ filius regis vẽderet capillos suos:nam istud erat turpe lucrũ.¶Scõo non stat.ſ. ꝙ acciperẽtur ꝓ oꝛnamẽtis:qꝛ capilli oꝛnamẽtoꝛ feminarũ sunt valde longi:quos ipse nutriũt multis annis:capilli aũt absalonis qui tondebant annuatim nõ poterant esse tam lõgi vt cõuenirent illis oꝛnamẽtis.¶Tertio nõ stat qꝛ nõ est verisimile ꝙ ꝓ tõsione capilloꝛ darent centi sicli:qꝛ istud erat magnũ pretiuꝫ inter hebꝛeos.qõ pꝫ:qꝛ vnus aries dabat ꝓ duobus siclis.vt pꝫ Leui.ꝫ. ꝛ ille erat bonus aries qui dño offerri posset.Ridiculuꝫ ḡ erat dici ꝙ darent centũ arietes ꝓ vnica tõsione capillorum.¶Quarto non stat:qꝛ lra ista non põt referri ad pretiũ sed ad põdus:cum dicat hic ꝙ ponderabat capillos capitis sui ducẽtis siclis.¶Dõm igitur ꝙ absalon

† L Absalonis reducti status.

† † † †

ponderabat capillos ad signandā magnitudinē pulchritudinis. naz de necessitate pulchritudinis est multitudo capilloz: 7 ad signandū excellentiā pulchritudinis super alios: ponebat magnitudo ponderis capilloz super capillos alioz hominū: 7 hoc conuenit littere. ¶Sciendū aūt q istud magis tenebat tēpore illo q̄ nūc: qz inter hebreos rari tondebant sed nutriebant comā: iō ille q maiorē haberet comā: pulchrior iudicabat. sic autē erat de absalone qui habebat comā ita magnaz q tonsio annua capilloz ponderabat siclos ducētos. q̄ ceteris pulchrioz erat. nunc autē qz viri non nutriunt comā: sed oēs radūtur: preter paruos capillos ad tutelā 7 pulchritudinē capitis: non tātū iudicat pulchritudo ex multitudine capilloz sicut tunc. ¶De absalone aūt dōm q cum ipse esset valde pulcher 7 gloriaret de pulchritudine: non tondebat capillos suos nisi ex necessitate. s. qz grauabat eū cesaries sicut dr in lra. ¶Sciēdū aūt q iosephus dicit. 7. antiquitatū. tantā fuisse multitudinē capilloz vt vix octo diebus tonderi posset: 7 erat tōsura ducentoz siclo qui faciunt quinqz minas. ¶Sciendū etiā q hebrei dicunt absalonem fuisse de nazareis: 7 dicūt eū esse de nazareis perpetuis. nam quidā nazareoz erant tēporales 7 alq perpetui: vt declaratū est num. 6. ¶Queret aliqs an ista positio hebreoz sit vera. ¶Ad hoc pſupponēdū de voto nazareoz: q nazarei habebāt quēdam statū perfectioꝛem in veteri testō q̄ alq homies: ideo status ille nō cadebat sub precepto sed sub voto: 7 quicūqz vir vel mulier vellet: poterat vouere illū: sicut nūc statū religionis: 7 obseruatio cōsilioz non cadit sub precepto sed sub voto 7 voluntate. Qui vero istum statū obseruabāt: debebāt abstinere ab oībus īmūditijs: 7 potissime super mortuo: nā nō debebāt tāgere aliquē mortuū vel flere super illū eūdo ad funera eius: vel introeūdo in domum in qua iacebat mortuus: imo ēt si aliquis subito moreret cozā nazareis: polluebant: ita q debebāt repetere votū suū a pncipio: abstinebāt ēt nazarei a vino 7 aceto 7 vuis 7 oībus rebꝰ que ex vua fiunt. vt pz Num. 6. ¶Erant aūt isti nazarei duplices: qz quidā tēporales: 7 quidā perpetui. tēporales vero vt si quis voueret obseruare votū nazareoꝛum vno vel duobus annis: aut quantocūqz tēpore: 7 tunc in toto isto tpe nunq̄ debebat radere capillos: nec ēt cōtaminari super mortuo: ēt si essz pr̄ vel mr: 7 obseruare oia q̄ dicta sunt. In fine aūt tēporis radebant oēs capilli de capite nazarei 7 cremabant super altare: 7 offerebāt illa die sacrificia. Nazareus autē perpetuus obseruabat omnia hec tota vita sua: vnde nunq̄ poterat radere capillos qz illi erant cōsecrati dño. Absalon tñ quolibet anno radebat capillos: ideo nō erat nazareus ppetuus. ¶Rndent hebrei q poterat radere pp grauitatē: 7 sic faciebat absalon: nam grauabat eū cesaries. ¶Sed hoc non stat qz num. 6. dr q nazareus nullo modo raderet capillos vsqz ad expletum tēpus cōsecrationis sue: sed nazareus ppetuus erat pſecratꝰ ad semp. q̄ nunq̄ licebat ei ex aliq̄ cā radere vel tōdere capillos. ¶Motiuū aūt indeoꝛ ad solūdū. s. q licebat pp grauitatē capitis tōdere capillos: nō stat: qz ipsi pſupponūt absalonē nazareū: q̄ pcesso necesse erat dici q licebat nazareis tōderi q̄ grauaret eos cesaries: nō tñ pstat absalonē nazareū ee: iō dōz q tōdebat solū q̄ grauabat eū cesaries: qz ipse volebat gl'iari nūnis ō pchritudie sua qz multitudo 7 magnitudo capilloz faciebat ad pchritudinē: volebat sp. eos sustinere nec tōdebat: nisi q̄ nō potat tolerare. s. qz grauabat eū cesaries: si aūt fuissz nazareꝰ ppetuꝰ nūq̄ tōsus fuissz: ēt si grauaret cesarie. nā statꝰ ille q erat pfectōis i veteri testō sumebat ad tolerādū laboꝛes: iō nō erat ieōuciēs q ēt si gūaret cesaries caput: q sp sustineret. maioꝛes nāqz difficultates sē q̄s tolerāt nūc ex voto q pfilia obūāt 7 religiōis statuz. ¶Quare scriptura faciat mentionem de pulchritudine absalonis tam acurate. Questio. XX.

Queretur vlterius ad quid scriptura agit hic mētionē tam accurate de pulchritudine absalonis. ¶Rndendū vno modo q scriptura agit hic de absalone cōtinuādo historiā de dō quantuz ad ea que passus est per absalonem: 7 qz absalon erat admirabiliter pulcher fecit mentionē incidēraliter de eius pulchritudine tanq̄ de aliquo magno. sic. n. interdū interponit aliqua que nō tāgūt pncipaliter historiam: qz tñ fuerūt cōtemporanea 7 fuerūt aliqua magna describuntur. ¶Aliter aūt rndeꝛi pōt q scriptura posuit hoc ad aliud mysteriū: qm̄ scriptura sacra intendit nos edificare pducēdo p exēpla virtutū 7 bonos moꝛes ad vitaz eternā. sic enim vult apls q oīs sacra scriptura ē ad exhortādū 7 ad instruendū. Deus autē instruit nos per exempla magnoꝛ viroꝛ vt diligamus ipsum. nihil aūt ē q magis impediat q̄ amoꝛ ardētissimus quē ad presentia bona gerimus: iō deus replet omnia bona huius seculi magnis amaritudinibus: vt non putet in eis esse felicitatē: 7 homo cognoscēs se per illa non posse felicitari: aliud bonū extra hec inquirat p qō felicitet. sic ait Aug⁹. 22. de ciuitate dei. s. Ideo huius vite dulcedo amaritudinibus 7 erūnis respsa est vt alia vita queraꝛ que nulla amaritudine pturbat. ¶Fecit ergo deus aliquid valde admirandū in hoc: naz eos quos nos pcipuos in bonis summis existimauimus calamitosos efficiens amarissima confecit morte. nos. n. sapiētiaz: delectationē: robur coꝛporis: pulchritudinē: potentiā secularē: agilitatē coꝛporis 7 similia: sūma bona eē putamus: quibus ardētissimo affectu frui cōcupiscimus. fecit ergo deus q illi in quibus ista bona maxima fuerunt felicitatē nequaq̄ pſecuti fuerūt: sed calamitosi inter alios effecti sunt. ¶Nullus enim iter viros tāti vnq̄ roboꝛis fuit sicut Sanson: qui mille viros ptra se pugnātes: cum mandibula asini occidit. poztas etiā vbis cum vectibus suis simul eruens: super humeros tollit. Jud. 15. ipse tamē miserāda morte expleuit vitā. nam pꝛius a femina deceptus: manibus hostium traditus: miserabiliter deturpatus ad molā asinariā: turpiter vt asinus molere cōpulsus est: postea autē amaram vitam dura morte compleuit. Judi. 16. ¶Nullus etiā vnq̄ in cursu agilioꝛ q̄ Assael frater ioab repertus est: qui in cursu syluarū capreas superauit. hic tamē ab abner in bello 7 sine magna gloria percussus occubuit. ¶Inter hominēs etiā nullus Salamone sapiētioꝛ fuit: nec ei equalis repertus est: qm̄ sequē. lib. c. 3. dicit q salomon habuit sapiētiā a deo ita q nullus hominum ante eum nec post equalis ei fuerit. ipse tamē cum in pncipio regni glorioſissimus fuisset deturpatus est ad senectutē idola colens 7 multe impudicitie se tribuit: inimicum quoqz idumeum paruulū habens: ab eo satis inhoneste timoꝛe cōcutiebatur. de hoc sequen. lib. c. 11. Diuitys quoqz nullus salomone precessit: sed ipse precedebat oēs reges terre. sequē. li. c. 3. ipse tamē gloriosum exitū non habuerunt. ¶Nullus quoqz Alexandro maioꝛ fuit. ipse tamē inexpleto desiderio regnādi finitis. 12. annis veneno extinctus peryt. hoc idē apparet non solū in hominibus: sed etiā in regnis 7 imperijs magnis. illa enim regna que maioꝛi gloria claruerunt duriori calamitate cōsumpta sunt: qō luce patētius est si quis historias assyrioꝛum: caldeoꝛū: persaꝛū: 7 greco: rum: ac romanoꝛū legat. ista enim totius oꝛbis imperia celebrioꝛa fuerunt: sed miseris cladibus subuersa sunt: ita vt nihil vel parum de eis relictum sit. ¶Absalon aūt in pulchritudie fortalſis omnibus hominibus seculi excellentioꝛ fuit. hunc tamē miseranda moꝛs exterminauit. narrat ergo scriptura hoꝛū excellētias vt postea eoꝛū concludat excidia: vt sic in nullo eoꝛum bonoꝛū que a nobis potissima iudicātur felicitatē esse liqueat. ¶Sciēdū vlterius q absalon cū esset viroꝛū pulcherrimus 7 de hoc marie gloriaret voluit sue pulchritudinis memoriā posteris relinquī: 7 ob hoc. vt ait Josephus. 7. antiquitatum cōstituit sibi quādā statuā marmoꝛeā in valle regia que duobus stadys a hieroſolymis aberat: quaz appellauit suā manū dicēs q ēt filys suis moꝛiētibus: nomē eius in statua permaneret. ¶Nati sunt autem absalon filij tres 7

A Rñsio. Primo. Secundo.

B In bōis huius seculi nō eē felicitatem. Sanson fortissimus.

Assael cursu agillimꝰ

Salamon sapientissimus 7 ditissimus.

Alexander magnus.

Absaló pulcherrimꝰ.

B Hebrei dñt absalonē ō nazareis.

Qō. 19. A Nazareoꝛ statꝰ qs eēt.

B Nazarei duplices.

Contra hebreos.

Qō. 20.

tres ⁊ filia vna noie thamar.) Istos filios vr̄ hūisse absalon postq̄ redut in hierlem de gieſſur:ista aūt filia absalon vocata fuit thamar pp desideriuz sororis sue thamar q̄ pulcherrima erat:ista vocat alio noie macha: ⁊ accepit eā in vxorē roboā filiuz salomōis:vt p3.2.pa.11. dilexit aūt illā nimis sup oēs alias vxores ⁊ pcubinas:⁊ filiū eius abiā regē pstituit eo.c. (Elegātis forme).i.fuit speciosa nimis:nec mirū q̄ pr̄ eius pulcher erat sup oēs viros. (Māsitq̄ absalō in hierlem duobus annis ⁊ faciē regis nō vidit.) Hic ptinuaf hiſto.ſ.q̄ absalon reductus de gieſſur nō venit ilico ad regē videndū q̄ vetituz est: sed māsit duobus annis in hierlem q̄bus nō vidit faciez regis:q̄ nunq̄ ibat ad palatium:nec ad locū ad quē rex ibat:ne videret eū dō. (Misit itaq̄ ad ioab).ſ.vocando eū vt veniret ad se. (Ut mitteret eū ad regē.) Uolebat enim absalō stare in pſpectu regis:cūiā multo tpe nō cō paruisset:⁊ si rex nollet:potiuz volebat regredi in gieſſur q̄ manere in hierlez:⁊ ad hoc volebat mittere ioab ad regē:q̄ nullū aliū bēbat magis amicū:cū ipse pcurasset regressum eius de gieſſur ⁊ iussset p eo. (Qui noluit venire ad eū.) Nesciebat ioab ad qd vocarek:nō putans se ad aliud vocari:nō venit. (Cūq̄ scōo misisset ⁊ ille venire noluisset.) Ex eadē cā.ſ.q̄ nesciebat ad qd vocarek. (Dixit seruis suis).ſ.absalon pcitatus ira ꝑ ioab q̄ non veniebat voluit exurere segetes eius. (Scitis agrū ioab iuxta agrūmeuz bñtē messem ordei:ite ⁊ succēdite eum igni.) Iniuste agebat absalō ꝑ ioab q̄ benefecerat ei:nā nō poterat aliquo iure absalō ꝑ facere cum nō eēt iudex ad infligēdū penā:⁊ dato q̄ eēt iudex:nō bēbat iustā cāz puniēdi ioab:cū ille nō peccauisset:nā non tenebaf ioab venire ad vocationez absalonis: peccauit ēt absalon q̄ appoſuit ignē segeti:nā in hoc potuisset nō solū illā comburere:sed ēt multas alias:⁊ eēt dānū grauissimum:ipse vero tenerek ad oia dāna cū dedissset operaz illicite rei: immo videbaf reus mortis q̄ ab intentione apponebat flāmas segeti. (Succēderūt ē serui absalō segetē igni.) Sicut iusserat eis absalō:ipsi tñ rei erāt:q̄ nō debuissent obedire absalōi cū hoc eēt manifeste illicitū. In hebreo hr̄.ſ. (Scitis ptē ioab.) vbi lra nra dixit: scitis agrum ioab:q̄ nomē q̄ ponit hic i hebreo pōt significare ptez vel agrū:sic p3.ē.scō:cū dr̄: vocatus est ager fortium: ⁊ in hebreo hr̄ ista dictio q̄ hic.ſ.pars fortiū. (Et veniētes serui ioab scisis vestibus suis.) Uiderunt.n.q̄ serui absalō succēderāt agrū dñi sui:⁊ ipsi nō potuerūt eis resistere:iō in signuz doloris sciderūt vestes ⁊ venerunt ad ioab. (Dixerūt succēderūt serui absalō ptem agri igni.) Est aūt intelligēdū q̄ absalō nō cremabat pncipr agruz ioab:q̄ nō venerat ad vocationē suaz:ſz magis vt veniret:nā cū ipse nollet venire vocatus:nūc q̄ cōbureretur ager eius veniret:saltē ad ponēdū q̄relā de dāno dato:⁊ ob hoc absalon voluit q̄ serui sui publice comburerent agrū ioab:videntibus seruis ioab vt ipsi dicerēt ioab q̄ absalon fecit illud:⁊ sic veniret ioab ad absalonē ⁊ mitteret eū absalon ad regē p3 ēt q̄ serui absalonis noluerunt cōburere totū agrū ſz ptē eius:si tñ egissent ad vindictā pncipalr itulissent de dāno q̄tū potuissent. (Surrexitq̄ ioab ⁊ venit ad absalon in domū eius).ſ.ad ponendū q̄relā:nesciēs cur succēsus fuisset ager eius. (Qr̄ succēderunt serui tui segetē meā igni.) Nesciebat ioab an serui absalonis egissent de mādato absalonis: vel de pprīa auctoritate:⁊ si mādato absalonis volebat scire cur hoc actū esset. (Et rñdit absalon ad ioab: misi ad te obsecrās vt venires ad me).i.misi rogādo vt venires ⁊ noluisti:iō cōbusi agrū. (Et mitterē te ad regē ⁊ diceres ei: quare veni de gieſſur).i. volebam te mittere ad regem ⁊ diceres ei ex pte mea:quare veni de gieſſur.i.ad qd fecisti me venire de gieſſur.q.d.si nō erā visurus faciem tuā:nō erat mihi opus venire de gieſſur. (Melius mihi erat ibi esse).ſ.q̄ manere hic ⁊ nō videre faciē tuā: q̄ ibi nihil mihi deerat:nec ēt tanq̄ exul:ſz tanq̄ in domo pprīa:nā erat rex gieſſur auus absalonis; hic autē si nō video faciem tuā: sum quasi exul vel incarceratus: melius ergo erat q̄ non reduxisses me de gieſſur. (Obsecro ergo vt videam faciē regis).i. q̄ ego nō veni de gieſſur vt magis punirer:sed vt releuarer pena:⁊ tamē magis puniar si nō video faciem tuā:obsecro ergo vt videam eam. (Q̄ si memor est iniquitatis mee interficiat me).i. si rex recordatur de iniquitate mea occidendo amnon:⁊ ppter hoc non vult me videre:interficiat me: ⁊ nō infligat mihi istam penā. (Ingressus ioab ad regez nunciauit ei).i.iuit ad regez:⁊ nūciauit ei hec que prīposuerat absalon. (Uocatusq̄ absalon intrauit ad regem).ſ.rex condescendit precibus ioab nūc secūda vice ⁊ iussit venire absalon. (Et adorauit super faciē terre coram eo.) humiliauit se absalon vsq̄ ad terrā corā rege ad exhibēdā magnā reuerētiā. (Osculatusq̄ est rex absalō).i.tūc rex fecit surgere absalonē de terra ⁊ osculat⁹ est euz tanq̄ filiū suū remittēs ei oēm pteritā iracūdiā ex morte amnōis ⁊ recipiēs illū i fauorē pstinū:vt p3 se.c.

¶Incipit capitulum.15.

Situr post hec fecit sibi absalon currus ⁊ equites ⁊ quinquaginta viros qui precederent eum. Et mane ꝑsurgens absalon:stabat iuxta introitum porte in via:⁊ oēm virum qui habebat negocium:vt veniret ad regis iudiciū vocabat absalō ad se ⁊ dicebat. De qua ciuitate es tu:

Igitur post. Dicto in superioribus de reuocatiōe absalonis: hic agitur de modo cōspirationis.nā absalon cōspirauit cōtra dauid vt auferret illi regnum. Et diuiditur in quatuor. Primo ponitur qualiter absalon cōtra dō cōspirauit. Secundo qualiter eū cognoscēdo vxores eius siue cōcubinas deturpauit seq.c. Tertio qualiter de morte dō tractauit. infra.17. Quarto q̄liter diuino iudicio ipse peryt.i.18. Prima diuidit in quatuor ptes:q̄ primo ponit q̄dā simulatio deceptoria. Scōo quedā deceptio ⁊ ꝑspiratio pditoria.ibi. (Post q̄tuor aūt annos.) Uel ibi. (Misit aūt.) Tertio quedam humiliatio dō meritoria.ibi. (Et ait dō seruis suis.) Quarto quedā ordinatio ꝑsultoria.ibi. (Et dixit rex ad sadoch.) ¶Queritur circa primū an ista sint continuata ad precedētia:vel sit aliquis ordo mutatus:⁊ an fuerint immediate post illa. ¶Rñdendum q̄ non est hic aliqua mutatio ordinis: nam preceden.c. actū est de reductione absalonis in hierusalē:hic autem agitur de malis que egit postq̄ reductus est:ideo opz q̄ istud esset post illud. ¶Ad secundū dicendū q̄ istud fuit paruo tēpore post precedētia: nam id qd̄ habek in principio huius.c.de mō quez tenebat ad israelitaſ venientes ad iudiciū:fuit immediate postq̄ reductus est ad regem:nā ex eo tēpore conceperat iniquitatē de aspirando ad regnū:⁊ premittebat quasdā dispositiones sollicitando corda viroz quibusdā falsis cerimonys:qd̄ aūt ponitur de manifesta cōspiratione ptra dō non fuit immediate:sed quatuor annis post pcedētia. qd̄ p3:q.j.dr̄ q̄ post quatuor annos petiuit absalon licentiā a dō eūdi in hebron ad sacrificādū dño:⁊ ibi facta est ꝑiuratio fortis: infra in littera:⁊ sic totū istud.c.ptinet tps.4.annorum. ¶(Igitur post hec fecit sibi absalon currus ⁊ egtes).i. postq̄ receptus est a rege fecit currus ⁊ egtes.ſ.vt iam honorabilior eēt q̄ prius:isti currus erāt ad bellandum armati falcibus curuatis in rotis:vt q̄q̄d obuiuz hr̄ent lacerarent:⁊ hēbat q̄libet currus equos.4.⁊ isti pficiebant ad bellū de q̄bus dem est.ē.8. Erāt aūt iam in vsu isti currus in terra israel:nā dō accipiebat in bellis currus ⁊ reseruabat illos sibi:vt p3.ē.8.⁊ sic filij regis poterant iá hr̄e currus. Jn hebreo hr̄ (fecit sibi currū.) Nō est tñ itelligēdū q̄ vnicū currū egisset:q̄ ꝑ nō erat aliqd honoris:velut si in tota domo alicuius magni dñi solus esset vnus equus:iō lra nra posuit currus. Egtes aūt erāt

Nō.I.

A

Continuat narratio.

homines armati q solis equis insidebāt ⁊ nō ascēdebāt in curribus ad pugnādū. (Et qnquaginta viros q prece
† derēt eum.) Isti quinquaginta viri erāt distincti ab eg/
tibus ⁊ curribus:qz egtes ⁊ currus ꝓstituti fuerāt ab ab/
salone pro tpe belli:iō nō hēbat secū ꝓtinue egtes ⁊ ho/
mines ascēdētes sup currus:sed erāt recipiētes certum
stipendiū ab illo vt venirent ad vocationē eius qñcunq;
vocarent:hēbat aūt qnquaginta viros q ꝓcederēt eū.i.
q associaret ꝓtinue euz:⁊ isti erant semp cū illo.dr aūt q
precederēt eū:qz serui solēt ire ante dños : ⁊ dñi in fine
† totius turme. In heb:eo dr (Quinquaginta viros q cur
rerēt ante eū.) Intelligēdū est aūt cursuꝫ ꝺ assotiatiōe.s.
qz semp comitabant eū:ponit tñ currere p ꝓcedere.

¶Quare absalon fecit sibi currus ⁊ egtes. Qō.II.

Qō.2. **Queret** aliqs quare absaló fecit sibi istos currus
⁊ equites. ¶Rñ᷑ q absalon a principio
reductionis sue ad regē voluit accipere regnuz:⁊ iō in/
cepit captare fauorem totius populi p quosdaz modos
fraudulentos:vnde dr.j.q sollicitabat corda viroꝝ isrl:
ad hoc tñ q eēt rex oportebat eū eē in magno honore:
nō solū qñ esset rex ꝓstitutus:sed ēt anteq̄ ꝓstitueret:qz
videbat difficile q homo parui status ⁊ honoris assume
retur ad principatū regalē:iō voluit absalon ex magno
tpe esse in honore quasi regio:⁊ conabatur ꝓcedere oēs
fratres suos i honore ⁊ statu:vt quasi ex ipso statu vide/
retur eē rex ⁊ dignus regno. Sic.n.fecit adonias alius
filius ꝺō post mortē istius:naz conabaꝫ regnare: ⁊ fecit
sibi currus ⁊ egtes ⁊ quinquaginta viros q eū ꝓcederēt
seq.li.c.1.⁊ sic vr q quasi istud erat qōdā insigniū filij re
gnaturi:qō colligit alle.c.nā dr ibi q pater suus nō cor/
ripuit eū aliqñ dicēs:quare hoc fecisti:q̄ vr q facere sibi
illos currus ⁊ equites ⁊ quinquaginta viros erat aliqō
malū:aliogn nō deberet esse de eo correctio:sed nō erat
aliud malū nisi signū regnādi:iō ꝓstituit sibi currus ⁊ eg/
Qō.3. tes in signū future successionis. ¶Queret aliqs ꝗre
ꝺō nō obseruauit se ab absalone cuz videret q faciebat
sibi currus ⁊ equites ad regnādū: vel quare nō expelle/
bat eū de regno:aut occidebat ipm cū esset istud signuz
aperte ꝓditionis. ¶Rñ᷑ est q ꝺō nō intellexit p ista que
faciebat absalon q vellet insurgere q̄ eum:sed solū q ꝓ/
tendebat se successurū in regno ipsi ꝺō.qō pz:qz absalon
erat vir prudens ⁊ agebat oia caute:iō si istud fuisset si/
gnū insurrectionis q̄ ꝺō:nullo mō ostēdisset illud:toto tñ
tpe quatuor annoꝝ tenuit absalon istū modū quousq; in
surrexit public q̄ ꝺō:q̄ iste apparatus curruū ⁊ equituz
nō erat signū insurrectionis q̄ regē. ¶Itē pz hoc clarius
qz adonias filius ꝺō post mortē absalonis fecit sibi cur/
rus ⁊ egtes ⁊ qnquaginta viros q ꝓcederēt eū.seq.li.c.
1.⁊ ꝺō sciēs illud nō curauit nec corripuit eū:vt pz ibidē:
fecisset tñ si significareī in hoc manifesta insurrectio:etiā
ipse adonias nō egisset hoc public si eēt signū rebellio/
nis:qz timeret erēplū absalonis q ex hac cā miserabil'r
mortuus est:iō nihil tale significabaꝫ in hoc:sed solū suc/
cessio immediata ad regē. ¶Queretur vlteriuꝫ qūo
Qō.4. ꝺō permittebat hoc absaloni:qz nō ptinebat ad euz suc/
cessio.nā aut successio deberet haberi iure primogeni/
ture:vel dei institutione. Si primo mō non ptinebat ad
absalonē:qz nō erat ipse nūc maior inter filios ꝺō:amnō
quippe primogenitus erat q mortuus est:scōus celaab:
tertius absalon:vt pz.s.3.q̄ ad celaab ptinebat.si autez
successio deberet puenire ex dei institutione pertinebat
ad salomonē:qz de eo dictuz erat q regnaret.s.7.⁊.p̄
parali.c.22.iō nō debebat absalō gerere insignia succes
suri. ¶Rñ᷑ q ꝺō nō curauit de hoc : qz Iz absalon ista
nūc gereret nō iudicabaꝫ iuri posteroꝝ: sic.n.amnō ge
rebat se tanq̄ p̄mogenitū:⁊ nō erat ipse successurus ꝺō:
sed salomō:ꝺō tñ honorabat amnō vt primogenitum:vt
declaratū est.s.13. Tolerabat aūt ꝺō ista ex dilectiōe:qz
postq̄ reductus est:⁊ steterit cozā facie eius dilexit euz nu/
mis:vñ q̄q̄ postea insurrexit q̄ eū ⁊ misit ꝺō ad bellum
viroꝫ suoꝫ q̄ absalonē iussit q̄ obseruareꝫ absaló a morte

Absaló fe/
cit sibi cur
rus ⁊ egtes
qz intēde//
bat eripe
regnū pris.

Ꝺō nō itel/
lexit q̄ fa//
ciebat ab/
salō:iō non
obseruauit
se ab eo.

Qr ꝺō to/
lerauit ab/
salonez: qz
sciebat euz
nō succes//
surum.

Rñsio.

dicēs:seruate mihi puez absalō.j.18.cū aūt sciuit eū moz
tuū fleuit amarep eo dicēs:fili mi absalō: absaló fili mi:
gs mihi tribuat vt ego moziar pro te absalon fili mi:fili
mi absalon:vt pz eo.c. ¶Item ꝺō tolerauit familia post
mortē absalonis in adonia q eleuabaꝫ dicēs:ego regna/
bo:⁊ fecit sibi currū ⁊ egtes:ꝺō tñ sciēs hec:nō corripuit
eū:⁊ Iz qz diligebat eū seq.li.c.1.nolebat ēt ꝺō pturbare
domū suā si nūc increparet absalonē sup Iz: iō tolerauit.
¶(Et mane ꝓsurgēs absalon.) Hic icipit simulatio dece/ †
ptoria quā hūit absalon vt ueniret ad regnuz:⁊ est du/
plex.s.prima ad ppm.scōa ad deū.ibi (Post qtuor āt.) †
Notaꝫ āt diligētia magna absalonis aspirādo ad regnū
qz quotidie surgebat de mane vt vacaret blādimentis
ad ppm.(Et stabat iuxta introitū portę).s.iuxta portaz †
palatij regis vt videret oēs venientes ad regē ⁊ posset eis †
colloqui.(Et oēm viz q hēbat negociū vt veniret ad re/ †
gis iudiciū vocabat absalon ad se).i.multi de israelitis
hēbāt negocia magna q̄ in domo regis iudicāda erāt: ⁊
veniebāt vt audirēt a rege:⁊ illos vocabat ad se absaló
existēs in porta vt blādiret eis.(Et dicebat de qua ciui/ †
tate es tu.)Querebat.n.ab illo originez ⁊ cām sup qua
veniebat ⁊ multa alia in qbus apparebat magna fami/ †
liaritas.(Qui rñdens aiebat ex vna tribu isrl ergo sum
seruus tuus).i.ego q sum seruus tuus:sum ex vna tribu
isrl:nō est aūt intelligēdū q̄ sic rñderēt venientes ad absa
lonem:sz qlibet rñdebat determinate dicēs sum de tali
tribu ⁊ familia ⁊ loco:scriptura tñ ponit Iz in gñali vt det †
modū rñdēdi oīum.(Rñdebatq̄ ei absaló:vñr mihi ser/
mones tui boni ⁊ iusti.)In Iz captabat nimis fauorē cu
iuslibet:qz quēlibet laudabat dicēs: vñr mihi sermones
tui boni ⁊ iusti:Iz aūt referr nō ad rñsionē ꝺ origine.s.de
qua tribu eēt erat rñsio ad cām p qua ille veniebat:naz
audita ea:absaló laudabat illā:tanq̄ vir ille foueret iustā
cām:⁊ ob Iz oēs viri desiderabāt litigare iudice absalōe:
qz cuiuslibet illoz p se cāz laudabat.(Sz nō est q te au/ †
diat ꝓstitutus a rege).i.q̄q̄ habeaꝫ bonā cām i q̄ dēres
obtinere:tñ nullus ē ꝓstitutus a rege q audiat te:iō pdes
cām tuā. In Iz aūt absaló nimis aspirabat ad regnum:qz
oēs diligētiā suā magnā:⁊ fauorē ad quēlibet:⁊ negli/
gētiā magnā atq̄ de ordinatione tpe ꝺō innuebat se esse
puenientē iudicē si ꝓstitueret:⁊ in Iz mouebant oēs ad de/
siderandū ꝓstituere eū regē. ¶Queret aliqs qūo absa Qō.5.
lon dicebat:nō est q te audiat ꝓstitutus a rege.i. nullus
iudex est in domo regis:qz Iz vr eē falsum:nō ē.n.verisile
q i domo ꝺō nulli eēnt iudices. ¶Itē pz qz.s.8.vbi po/
nunt officiales domus ꝺō ꝺr:⁊ regnauit ꝺō sup oēz isrl:
faciebat q̄z iudiciū ⁊ iustitiā oi ppło:⁊ ꝺr q iosaphat fi/
lius achilud erat a cōmētarys:istud tñ officiuz ptinet ad
relationē cārū q̄ veniūt cozā rege. Idez pz.1.paral.18.q̄
erat in domo regis aliqs qui audiret cās ppli:absaló tñ
dicebat ista falsē vt induceret ad se ppm vt vellēt eum
hre in regē ⁊ ipse eis diligēter iudicaret. ¶Sz dicet ali
qs qūo poterat absaló psuadere ppło referens mēdacia
manifesta:cū totus ppłus sciret aliq̄s iudices a rege po
sitos eē. ¶Rñ᷑ q ista verba absalōis nō sunt itelligēda
simplr.s.q̄ affereret nullū eē iudicē:sz intelligunt cū q̄dā
dedignatiōe:sicut cū qs dicat dolēdo:nullz ē iuder.i.nul
lus ē q recte iudicet:⁊ ita innuebat absaló q̄ iudices ꝺō
nō bñ iudicabāt qz diligebāt munera ⁊ seq̄bant retribu/
tiōes:iō litigare cozā illis piculosū erat.ppłs āt miserabi
lis attract⁹ blādimētis absalōis : credebat iudices illos
eē iniq̄s:qz amāti facile ē oia credere:⁊ spare ēt ipoła:
iō desiderabāt isti hre absalonē iudicē. (Dicebatq̄ absa
lon qs me ꝓstituat iudicē sup terrā.)Hic manifestabat i/
tētionē suā.s.o vtinā aliqs me ꝓstitueret iudicē sup terrā:
⁊ ego recte iudicarē oīb⁹:⁊ sine q̄rela. (Ut ad me veni/ †
ant oēs q habēt negociū).i.omnes cause deferantur ad
iudiciū meum:⁊ ego possem iudicare in illis puenięter.
(Et iuste iudicez).i.ego iuste iudicarē. In hoc.n.nititur †
colorare absalon iniquū effectū suum.s.q̄ ipse non aspi/
rabat ad honorem pp̄ desideriū eius:sed pp bonū publi/

A Qūo intel
ligendum
est q̄ nullus
esset iuder
in isrl.

cum.s.vt

cum.ſ.vt iuſte iudicaret oībus.Sed iſta fallacia nō erat nimis latens:q; g honorē deſiderat: non eſt dignus honore:7 g deſiderat ſtatū excellentē non pōt eum ꝓuenienter ſuſtinere:q; honoreſ magni onera grauiſſima iuncta habēt:qui tñ honorē cupiunt:nō onera ſed requiē7 ꝑſſe deſiderant: nā laboreſ 7 onera ꝑm ſe deſiderabilia non ſunt:g ergo digne accipere dz:nō volēs 7 cupiēs:ſz obediens 7 cōpulſus ſuſcipere dz. ꝓpter hoc autē eccl'ia inſtituit:vt qñ ſuſciperenē alig in epos : quilibet rñdat bis:nolo:7 tertia vice rñdeat:volo : quaſi in primis ipſe intētionē ſuā oſtendat : in tertio aūt obediēs volūtati alterius ſubiaceat:ſi tñ eccleſia intēderet ꝙ epi deſiderarent ꝓmotionē ſuā:nō cōpelleret eos ad mentiendū bis publice dicēdo ꝙ nolunt epiſcoparī:cū hoc ſumme deſiderent. ¶Queret aligs qūo dicebat abſalon : gs me cōſtituat iudicem : q; ipſe nō deſiderabat ꝙ fieret iudex ſicut vnus de officialibus regis ſed ꝙ fieret rex:vt pz.ſ. ¶Rñm ꝙ abſalō aſpirabat ad regnū ſicut poſtea patuit ex cōſpiratione:nūc tñ nō dicebat gs me ꝓſtituat regē: ſed gs me ꝓſtituat iudicē:q; iſta faciebat abſalon manēs in ptāte dō.ſi aūt diriſſet:gs me ꝓſtituat regē:audiuiſſet dō 7 tenuiſſet abſalonē 7 occidiſſet vel incarceraſſet ꝓpetuo.dixit ergo:gs me ꝓſtituat iudicē:q; iſta verba nō tam male ſonabant:cūpoſſet abſalon eē iudex regnante dō:verba tñ abſalonis aliqualr ſignabāt deſiderīū ſuuz ad regnū:q; dicebat gs me ꝓſtituat iudicē ſup terram.i. ſuper totā terrā:hoc tñ ad neminē ptinebat niſi ad regē. Itē q; dixit vt veniāt ad me oēs q hñt negociuz : in quo volebat eſſe iudex vīs in toto iſrael: ſed hoc ad nullus pertinebat niſi ad regem : abſalon ergo per hec verba intentionem ſuam aliqualiter exprimebat: 7 aliqualiter iniquitatem deſidery occultabat.

Q̄ō.6. A Abſalō occultare voluit ſemp ō ſideriū ſuū iō dixit: gs me ꝓſtituet iudicē 7 nō regem.

¶Quomodo abſalon negauit iudices eſſe cum eſſent multi iudices. Q̄ō.VII.

Q̄ō.7. A **Queretur** vlterius qūo abſalon volebat fieri iudex vt ad eum venirent oēs quaſi in defectū alioz iudicū cū tunc eēnt multi alij iudices:nā ēt dato ꝙ in domo regis nulli eēnt iudices ſicut dicebat abſalon:q̄q̄ hoc falſum eēt:tñ erant iudices p ſingulas ciuitates q audiebāt cās totius populi:erant ēt ſup iſtos alij iudices maiores ad quoſ deuoluebant cāe p appellationē:vel pp ignorātiā iudicū inferioz:7 iſti erāt.70.qui vocabant dominus iudicy:7 ſucceſſerūt.70. ſenioribus q̄s deus dedit moyſi in deſerto in coadiutores ad regendū populū 7 ad iudicādū:vt pz Nu.11.hoz aūt.70.erat caput ſummus ſacerdos 7 ille ꝓferebat ſnīas:nec erat appellandū ab eo:ſed q̄cunq; nō obediret ei occidebatur. Deu.17.de ſtatu hoz iudicū dcm eſt Nu.11.7 Deu.17. māſit aūt ſtatus hoz iudicuz q̄diu durauit vetus teſtm: q; deus iuſſerat ꝙ ſemp hr̄ent iſtū modū iudicādi.vnde chr̄s p iſtā domū iudicy ꝓdēnatus eſt.ſ.p ſummuz ſacerdotē 7 ſeniores aſtātes ei:vt pz Mar.c.14.7 Matt.26. vt declaratū eſt Nu.11.7 Deu.17.manebat q̄ iſte ſtatus iudicū tpe dō 7 abſalonis:iō nō oportebat fieri abſalonē iudicē in defectū iudicuz. ¶Rñm ꝙ abſalon nō negabat eſſe iudices in iſrael : 7 illos iudicare ſemp: ſed negauit hoc de iudicibus palatij regis: nā q̄dā negocia erāt que per regē ſolū:vel p iudices palatij ſui ordināda 7 terminanda erāt: de hys aūt dicebat abſalon ꝙ nulli erant:7 hoc:q; ipſe nō aſpirabat ad ſtatū iudicū de domo iudicy ſed ad ſtatū regis:iō nō dixit nullus iudex eſt in iſrael q te audiat:ſed dixit:nullus eſt ꝓſtitutus a rege q te audiat. q.d.ea q̄ ad regē ptinēt : negligēter 7 male fiunt:iō bonum erat aliū aſſignari iudicē in domo regis. ¶(Sz cū accederet ad eū homo vt ſalutaret illum.) Iſtud erat a principio cū veniebāt hītes negocia ad domuz regis 7 trāſibāt apud abſalonē:q; tūc humiliabant coz̄a eo 7 ſalutabant ipm. In hebreo hr̄ (Ut humiliaretur.) vbi lra nr̄a dicit vt ſalutaret:7 vtrūq; erat:nā oēs veniētes ſalutabant abſalonē:7 ēt humiliari volebāt coz̄a eo q; erat filius regis.(Extēdebat manū ſuā).ſ.ad tenēdū eum:nō ꝓmittēdo ꝙ aligs coz̄a eo humiliareī:ſed eleuabat oēs de terra 7 loquebaī cū eis familiariter: vt magis ad ſe induceret.(Et apprehendēs oſculabaī eum).i.quēlibet de ppło venientē ad expediendū negocia oſculabaī abſalon:7 iſtud erat ſignū magne dignationis ſ.q; ipſe ad tñ ſe inclinaret ꝙ quēlibet de ppło oſcularetur:fallebat aūt p būc modū abſalō faciēr oēs iſraelitaſ. (Faciebatq; ß oī iſrl).i.oībus viriſ de iſrl:ßaūt oñdebat eū eē valde ꝓpitiū: q; neminē dedignabaī ſiue magnuſ eēt:ſiue puus: 7 hoc puocabat amoz̄ populi. (Qui veniebat ad iudicium vt audiret a rege).i.iſtud faciebat abſalon ſolum in illis q veniebāt ad iudiciū:7 quoz cauſe audiri dēbāt a rege:in illis vero q manebāt in hierlem non faciebat hoc:q; illi quotidie aſſiſtebāt ei. ¶Queret quare abſalon potius faciebat hoc venientibus ad iudiciū coram rege q̄ alys. ¶Rñm ꝙ pp duo. Primo q; ipſe volebat ad ſe trahere coz̄da oīum viroz : illos aūt q erāt in hieruſalē iam ad ſe trahere p quotidianā pñtiaz:7 aliquos illoz attrahere nō audebat:q; nimis erant iuncti dō:7 timebat ꝙ volendo eos ad ſe trahere manifeſtareī conſpiratio abſalonis. In extraneis aūt venientibus ad iudiciū nō erat hoc:q; illoſ nunq̄ viderat cū nouiter veniret iō tūc oſculabaī eos:vt tūc ad ſe traheret:7 per hoc nō ſolū trahebat ipſos:ſed ēt oēs alios qui erāt in vrbibus iſtoz:nā cū iſti redirēt de iudicio in vrbes ſuas 7 referrēt cōciuibus ſuis gd egiſſet cū eis abſalō:oēs afficiebantur ad abſalonē:7 ſic plurimi g nunq̄ viderāt abſalonē toto coz̄de diligerēt eū:hoc mō fcm eſt vt cū abſalon ſpiraret in hebron ꝑ dō 7 iuſſiſſet p oēs ciuitates eadem hora buccina clāgi viuat rex abſalon:oēs pariter ꝓſonerunt: vnde nūtiuſ veniēs ad dō de hebron dixit ei:toto coz̄de vniuerſus iſrael ſegtur abſalon. ¶Scda cauſa erat q; abſalon aſpirabat ad regnum 7 volebat oſtendere neceſſariuz eē vel opportunū p vtilitate populi ipm ꝓſtitui regē pp negligētiā dō 7 iudicū ſuoz:iō illos q cum rege aligd expediturī erāt ad hoc mouebat:q; iſti potius curarent ꝙ efficereī abſalon rex pp eorum cās 7 negocia. (Et ſollicitabat coz̄da viroz iſrl).i.mouebat p būc modum coz̄da oīum iſraelitaz vt deſiderarēt euz facere regem : erat aūt magna inductio q; abſalon erat vir pulcher nimis 7 filiuſ regis 7 ꝓſtitutuſ in magna dignitate: iō ꝙ ille dignareī quoſcunq; vulgares tam familiariter tractare vt eos ſicut filios 7 amicos cariſſimos oſculareī : efficaciſſima pſuaſio erat ita vt libēter oēs iſraelite p eo morerenī:potiſſime q; dabat eis ſpez futuroz bonoz.ſ.q; iuſte iudicaret ſi ꝓſtitereī in regē vel iudicem. In hebreo hr̄ (Fecitq; hoc.) vbi dicit lra nr̄a faciebat: ſed melius eſt faciebat q̄ fecit:q; fecit importat vnicum actū vel ſaltē nō ſignat multos:faciebat aūt importat cō ſuetudinē faciēdi.dr̄ ēt in hebreo. (Furabaī coz̄da.) vbi nos dicimus ſollicitabat:ſed ad idē pertinet.

Q̄ō.8. A Abſalō duabus rōnib⁹ applaudebat magis venētibus ꝙ ad iudiciuz q̄ alij. Prima. Scda.

¶Quomodo abſalon conabatur effici rex cum haberet fratrem maiorem natu. Q̄ō.IX.

Q̄ō.9. A ꝑ⁹ reſpōſio **Queret** aligs qūo abſalō volebat 7 conabaī effici rex:cū eēt alius maior eo.ſ.celaab:nā ille erat ſcdus i filius dō:abſalō aūt erat tertius:vt pz.ſ. tertio. ¶Itē regnū ꝓmiſſuz erat a deo ſalomōi:vt pz.ſ. 7.7.1.paral.22.iō nō poterat ꝓpetere abſalōi. ¶Rñderi pōt de ſalomōe ꝙ abſalō neſciebat an regnatur⁹ eēt ſalomō:q; nō pueniebat ei ß ex natiuitate:ſz ex dei iſtōne: 7 iſta erat occulta abſalōi:q; forte dō noluit reuelare eā filius ſuis:vt nō ꝓtēderēt de plātiōe ꝙquerēteſ ꝙ ipſi puarenī iure ſuo. ¶De celaab aūt dici pōt q; mortu⁹ erat:vel ꝙ erat iners 7 inept⁹ ad regnū:nec fiebat mētio ō eo velut ſi nō viueret:ſic tenet hiſto.ſcho. ¶Satis aūt dici poſſet ꝙ erat mortu⁹.q̄ colr:q; mortuo abſalōe ſurrexit adonias filius dō 7 fecit ſibi currū 7 eqtes dicēs:ego regnabo:vt pz ſeq.li.c.1.7 ſubdit ibi cā :erat aūt 7 ipſe pulcher valde 7 ſcdus natu p⁹ abſalō:ex q̄ appet ꝙ ex ß ꝙ nat⁹ fuit poſt abſalō ꝓpetebat ei aliq̄ō iuſ ad rḡnādū:ß tñ ñ eēt niſi mortu⁹ eēt celaab:iō ſatiſ appet ꝙ erat mortu⁹.

Scōa. ¶Sed adhuc dōm ꝙ iste rñsiones non sunt necessarie: naz dato ꝙ viueret celaab: ⁊ esset aptus ad regnū ⁊ absalon cognouisset salomonē a deo institutū in regē: nō attendisset ad hec: nā si absalon ꝓe iniquitate nō erubuit rapere regnū viuenti patri ⁊ euz occidere conatus est: minus erubesceret auferre illud cuicūqz fratri ꝯtūcūqz ius haberet. ¶Queret vlteriuſ quare absalon voluit insurgere ꝑ dō vt raperet regnum ⁊ occideret ipsum.

Qō.10. A Absalō ꝛre surrexit ꝑ dauid. ¶Aliqui dicūt ꝙ hoc fuit qz deus incitauit ipm ad hoc in penā dō ꝓo adulterio suo ⁊ homicidio: vt pz.ſ.12.ſ. ecce ego suscitabo sup te malum de domo tua.ſ.de filys tuis: ⁊ iste fuit absaló. ¶Sed dōm ꝙ hoc nō stat: qz ꝯꝯ deus pmitteret istud malū fieri ꝑ dō qz peccauerat: tñ motiuū absalonis ad faciendū hec nō esset istud: qz tunc ipse moueret vt iudex ad puniēdū delicta prīs suī: ⁊ oportebat ꝙ ipse cognosceret: se moueri a deo ad hoc: ⁊ tñ istud nullo mō stat: qz facere hoc illicitum valde erat absaloni: iō si nihil aliud inde ꝓsequi speraret: nō moueret hoc ꝑ prēm: immo nec ꝑ aliquē hominē. ¶Alij autē dicūt vt Ra. Dō. canbi: ꝙ absalon insurrexit ꝓtra dō: qz audierat ꝙ volebat ꝓstituere salomonē regē: ⁊ i hoc ꝓiudicabat ei qz erat maioz natu: iō voluit vtriqz auferre regnū. ¶Alij aūt dicūt ꝙ fecit hoc ex odio qō ꝓceperat cōtra prem suū: nā fecerat eū exulē volēs vindicare stupꝛum sozoris sue thamar: deinde cū redurisset eū in hierusalē tenuit duobus annis ipm: nō permittēs coram se venire ꝓce.c.iō immediate vt reductus est ad vidēdum regē ⁊ habuit facultatē ad vindicandū hāc iniuriā incepit sollicitare ppłm. ¶Sed magis vī dōm ꝙ istud ꝓo uenerit ex superbia absalonis: erat.n. pulcher sup oēs homines: pulchꝛitudo aūt solet hominē facere superbū: sicut accidit quasi gñaliter de oibus alys excellentys: iō desiderabat honoꝛez magnū.ſ.regalē: ⁊ tāta erat mētis ingetudo ⁊ desideriū ipꝛobitas ꝙ nō patiebaī expectare funera prīs: sed ei viuēti regnū auferre conatus est: ⁊ qz nō poterat regnū auferre qn ⁊ vitā tolleret: vtrūqz auferre voluit: vt pz.j.17. ¶Ad hoc aūt aliquaī faciebat indignatio dei ꝑ dō. nam lz absalon iniquus eēt: nō ausus fuisset tantā rem aggredi.ſ.patri viuēti regnū auferre: nisi deus q punire volebat dō: cupidinis laxasset habenaſ. Qz ēt deus cooperatuſ fuerit absaloni in hoc appet: qz oia faciliter ei euenerūt q̄ desiderabat: vsquequo fcīa est bellū. Uidebaī. n. difficillimū ꝙ cū dō eēt rex tam excellens ⁊ q a ppło nimis diligebaī potuisset absalon taliter ꝓcitare ppłm vt auferret regnum dō ⁊ traderet ei: istud tñ fecit absalon faciliter ita vt nō intelligeret dō ꝯꝯ semp eēt ei prīs quouſqz oia ꝓsumata sunt: iō dōm ꝙ deus nimis cooperareť absaloni in hys vt puniret dō: cū tñ sufficiēter punitus est dō ꝑ culpa sua.ſ.ꝙ fugit cōfusus ⁊ lugens a facie absalonis: cepit deus fauere dō: ⁊ iam nihil pmisit absaloni: vnde inito bello cū totus isrł cōuenisset cū absalone pauci viri dō expugnauerunt oēm israelē: ⁊ occiderūt plurimos: quouſqz ioab dedit signuz cessandi ab occisione.j.18. ¶(Post quatuoꝛ aūt annoſ.) Hic ponit simulatio deceptoꝛia erga deū: nā supꝛa conciauerat absalon ppłm ꝑ se ⁊ ꝑ dō: nūc vero ꝑ religionis simulationē.ſ.fingēdo ꝙ iret ad sacrificādū cōpleuit cōspirationē: ⁊ dī. (Post quatuoꝛ aūt annos).ſ.post q̄tuoꝛ annos aperitionis absalonis coram rege facta sunt que sequunt de ꝓspiratiōe eiº ꝑ dō. In hebꝛeo hī (Post. 40. annos).ſ.ꝙ occiderūt hec post. 40. annoſ: sed ista multū differunt. ¶Queret aligs qūo possit stare ista lra cuz hebꝛea. Nicolauſ rñdet ꝙ ista lra est coꝛrupta: ⁊ ꝙ in biblys coꝛrectis ⁊ in hebꝛeo hīr. 40. anni: pꝛobat aūt ipse ꝙ nō possunt poni quatuoꝛ solū: qz illi q ponūt quatuoꝛ annos dicūt ꝙ illi quatuoꝛ anni cōputanī a tpe quo fugit absalon in giessur occiso amon: ꝑ quos arguit ꝙ nō stet: qz a fuga absaloniſ vsqz ad regressum fuerunt anni tres.ſ.13.c. deinde vsqz ad tps quo vidit absalon faciez dō fuerunt anni duo.ꝓece.c. ⁊ sunt quinqz: in sexto aūt anno vidit absalon faciem dō: deinde fecit sibi currus ⁊ equites ⁊ conciliauit sibi ppłm: que nō poterāt fieri in breui tēpoꝛe: sed in vno vel duobus annis: ⁊ sic esset iam octauus annus vel quasi ab exilio vel fuga absalonis: iō dicit qō veritas hebꝛaica hz. 40. annos ⁊ nō quatuoꝛ: ⁊ idē hz biblia nra coꝛrecta: iō debēt pom. 40. āni. ¶Sz facile est dissoluere argumēta Nico. naz lz ipse ꝓcludat cōtra illos q fouēt istā positionez: non sequiť ꝙ positio sua sit conueniens: qs.n. cogit nos dicere ꝙ isti quatuoꝛ anni intelligaī a fuga absalōis in giessur. ¶Sz dicere possumus ꝓueniēti uſ sicut dicit histo. scho. ꝙ isti quatuoꝛ anni cōputanī a tpe reuersionis absalonis de giessur: ⁊ tūc nō stat argumentū Nico. qz a reuersione vsquequo vidit faciē regis fluxerūt anni duo: ꝓece.c. manebāt aūt aly duo in qbus poterat absalon facere currus ⁊ eqtes: ⁊ conciliare sibi ppłm: ⁊ post illos quatuoꝛ annos faceret cōiurationē in hebꝛon. Jdē tz glosa interlinearis oꝛdinaria: dicens duobus annis mansit absalon in hierusalem non viso rege: tertio anno ītroductus fuit ad eū: quarto fecit currus ⁊ equites: quo trāsacto expulit patrem de regno. ¶Sed adhuc vī alia cōueniētioꝛ positio. ſ. ꝙ isti quatuoꝛ anni cōputentur ex tēpoꝛe quo dō fecit absalonem ad se venire: ⁊ tunc manēt quatuoꝛ anni in quibus absalon fecit sibi currus ⁊ equites ⁊ cōciliauit sibi ppłm per fraudē. Est aūt ista positio rōnabilioꝛ ꝓcedētibus: qz cum dicaī hic: post quatuoꝛ annos: ⁊ nō ponatur a quo tēpoꝛe cōputandi sunt: vī ꝙ debeant cōputari ex tēpoꝛe qō. ſ. non claudiť sub numeꝛo: sed. ſ. 13. dicit ꝙ absalon mansit tribus annis in giessur: deinde ꝓcedē. c. dī ꝙ non vidit faciem regis vsqz ad duos annos: ⁊ illi cōputātur a fine triuꝫ pꝛecedentiū: hic aūt dī ꝙ post quatuoꝛ annos facta fuit coniuratio: ergo opz ꝙ computentur isti quatuoꝛ anni a fine duoꝝ pꝛecedentiū. ſ. postqz vidit absalon faciem dō. ¶Ad litterā aūt hebꝛaicam rēspōderi poterat ꝙ illa fuit coꝛrupta. nā facile erat coꝛrumpi: cuz in hebꝛeo ponaī (arba) ꝑ quatuoꝛ ⁊ (Arbayn.) ꝑ. 40. ¶Sed obyciet ꝙ libri nostri nō sunt veraciꝛes libris hebꝛaicis: sed potius semper est recurrēdū ad libꝛos hebꝛaicos ꝑ veritate: sic ait Augusti. in epistola ad hiero. octaua: ⁊ habeť in decretis Di. 9. c. vt vetez. ſ. vt vetez libꝛoꝝ fides ex hebꝛeis voluminibuſ examinanda est: ita nouoꝝ greci sermonis noꝛmam desiderat. Jdem ponit Heroný. in pꝛologo super Beñ. qui incipit. desideriū mei. ¶Rñdendum ꝙ regulariter libri hebꝛeoꝝ veraciꝛes sunt libris nostris: qz nostri de illis trāslati sunt aliquādo tñ incidit coꝛruptio in hebꝛeis que nō est in nostris: ⁊ ista non fuit a pꝛincipio: in libꝛis hebꝛaiciſ qñ facta est translatio nostra: sed postea: sic.n. ipsimet iudei ꝓfitenť libꝛoſ suos esse viciatos in aligbus passibus per ticuz zofrin. i. per errozē libꝛarioꝝ: ⁊ isti passus oēs ponunť in quodam libꝛo q vocatur pugio cōtra iudeos. nā ⁊ Ra. Dō canbi super Josue in. c. 21. cōfitetur in eo. c. in hebꝛeo deficere duos versus: ⁊ asserit ꝙ ipse viderit eos in libꝛis antigſsimis: nunc tñ in nullo libꝛo hebꝛaico reperunť de quo declaratum est eo. c. ⁊ hīr illi versuſ in littera nostra: nō est ergo incōueniens nunc in aliquibus lociſ litterā nostram veraciꝛez esse littera hebꝛaica: satis igiť poterat hoc rōnabiliter sustineri. ¶Hieronymus tñ asserit in libꝛo de hebꝛaicis qōnibus haberi in hebꝛeo. 40. annos: ⁊ ꝙ in mendosis codicibus hīr quatuoꝛ. ⁊ addit: si quis vero cōtentioſus quatuoꝛ annos esse asserit ex quo absalon iterfecit amnon vsquequo dixit vadā ⁊ reddaz vota mea in hebꝛon: errat. cū absaló iterfecerit amnon māsit in giessur tribus anniſ apud tholomai regē: ⁊ in hierkez reuocatus: nō viso prē duobus mozatus sit. ⁊ sexto anno vidit faciē prīs: apparet ꝛ ꝙ tpe quo trāstulit Hiero. in hebꝛeo hēbatur. 40. ⁊ ipse banc lram tenet. Argumētuz tñ suū ꝑ illos q ponunt quatuoꝛ annos nō est efficax: qz est illud qō agit Nico. ¶Dōm ergo ꝙ pōt littera ista hīe. 40. vel hīe quatuoꝛ: ⁊ credēdū est ꝙ illi q posuerūt quatuoꝛ hūerūt illud ex aliq̄ loco autētico: accipiēdo eo mō quo. ſ. diximus. si āt velimus tenere. 40. securiuſ est.

Qō.11. A Simulatō absalōiſ an fuerit p.4. vel p.40. annos. Rño nico.

† † †

Alia posiť.

B Littera hebꝛaica.

¶Qñ

¶Qñ cõputatio istoꝝ.40.annoꝝ icipiẽda est. Qõ.XII.

Qõ.12. **Queretur** vlterius dato ꝙ debeamus cõputare.40.annos:a quo tpe incipiẽda est ista cõputatio. ¶Rñdet Ra.Sa.7 Ra.Dõ canhi: 7 alij hebrei volũt ꝙ istud acciderit tribus ãnis ante mortem dõ.s.anno.37.regni sui:7 dicũt ꝙ fuit principiũ huius cõputationis petitio regis a samuele: dicũt.n.ꝙ samuel regnauit annis.10.in fine quoꝝ petitus est rex:deinde factus est saul rex q regnauit vno anno cũ samuele 7 duobus annis per se:7 postea transierũt de regno dõ 37.anni:7 tunc accidit ista turbatio. ¶Sed ista positio nõ stat:eo ꝙ presupponit falsa 7 asserit illa.Primo qr dicunt ꝙ decem annis regnauit samuel per se sine saule:7 postea vno anno cũ saule:qõ falsum est:qr samuel annis 20.iudicauit israel:vt ps ꝑce.li.c.7.cũ dr:erat gppe ias annus vigesimus 7 regnit ois domus israel post dñm. illi tñ.20.anni cõputanť a morte hely cui imediate successit samuel:vel a reductione arche in cariathiaris de qua agit ibi:qõ idẽ est:ꝯ.20.anni ad minus fuerũt in tpe quo iudicauit samuel. ¶Jtẽ cum dicũt ꝙ saul regnauit duobus annis p se 7 vno cum samuele:nullo mõ stat:qr regnũ saulis fuit annoꝝ.20.nã dr actuum.13.ꝙ regnauit saul.40.annis:7 cõputanť i illis.20.anni samuelis:sic.n. vult Joseph.6.antiqtatũ:nõ.n.potuit agere saul quãta referunť de eo ꝑce.li.in duobus annis. ¶Jtẽ ipsi hebrei repugnãt sibi ipsis:qr ipsi volũt ꝙ saul regnauerit annis duobus solũ:qr ꝑce.li.c.13.dr ꝙ regnauit duobus annis in isrl:7 nũc volũt ꝙ regnauerit vno anno cũ samuele:7 postea regnauit duobus annis solus.sed hoc nõ stat: qr illi duo anni de ꝙbus dr ꝑce.li.c.13.necesse est ꝙ aliquo mõ referanť ad tps samuelis:qr postꝯ illud dr virit samuel magno tpe:vt ps ex pcessu historie:nam de morte eius dr ꝑceden.li.c.25.7 de illis duobus annis dr.c.13. ¶Jtẽ repugnãt sibiipsis:qr Ra.Dõ canhi 7 fere oẽs hebrei dicũt ꝙ post mortẽ samuelis:saul virit solũ.7. mẽsibus:vt ps ex dictis eoꝝ sup.25.c.libri pcedẽtis:ꝯ nõ regnauit duobus annis p se sed solũ.7.mẽsibus. ¶Jtẽ nõ stat quod dicunt.s.ꝙ anno.37.regni dõ fcm fuerit hoc: qr tũc solũ essent tres anni inter fcm istud 7 mortem dõ. qõ ps:qr dõ solũ regnauit.40.annis seq. li.c.2.7.ꝯ.5.Ib tñ est incõueniẽs:qr necesse est poni maius tps inter euẽtum istũ 7 mortẽ dõ:naꝫ multa fcã sunt post hec vsqꝫ ad mortẽ dõ:vt ps ex pcessu buiꝰ libri 7 adhuc post hoc dõ virit aliqto tpe:nã factus est rex salomõ viuente dõ: 7 post illius istitutionẽ virit aliqto tpe dõ:vt ps seq.li.c.1. 7.2. ¶Jtẽ nõ stat:qr qñ fcm fuit istud:dõ erat vir potẽs 7 bellator.7 voluit egredi ad pugnãdũ ꝯ absalonẽ.j.18. c.7 viri sui phibuerũt:postea aũt anteꝯ morereť senuit valde:ita vt cũ operireť pãnis nõ calefieret seq.lib.c.1. necesse tñ est plus ꝯ tres annos intercidere iter hoc qõ est aliquẽ eẽ vir bellatorẽ fortẽ 7 intereſſe valde senez: ita vt pãnis opertus calefieri nequeat. ¶Sed adhuc dicet aligs ꝙ dõ ꝯꝯ conatus fuerit nũc exire ad bellum cũ viris suis ꝯ absalonẽ:erat tñ impotẽs ad pugnãdum. ¶Sed dõm ꝙ nõ stat qr nũc dõ erat vir fortis:vt dixit ebusy cozã absalone.s.tu nosti ꝑem tuuꝫ 7 viros q cum eo sunt esse fortissimos 7 amaro animo.7 iteruꝫ:scit ois populus isrl fortẽ eẽ ꝑem tuũ.j.17.ergo adhuc erat vir bellator. ¶Jtem ps qr post hoc cõsueuerat ipse ire ad bella:7 semel iuit ꝯ philistinos:7 quidã de stirpe gigãtũ conatus est occidere eũ deficiẽtẽ viribus: 7 tũc iurauerunt oẽs viri dõ ꝙ nunꝯ descenderet amplius cũ eis in bellũ.infra.21.c.ꝯ adhuc fortis erat:7 sic ops poni plus ꝯ.7.vel.8.vel.10.annos inter istũ euentũ 7 mortem dõ. ¶Jtẽ nõ stat ꝙ hic cõputeť tps a petitione regis a samuele:qr hoc nihil ad ppositũ est de rebellione absalonis in dõ:scriptura tñ nihil ponit nisi qõ alys ꝓnexũ sit. ¶Nico.ãt dicit defendẽdo istã positionẽ ꝙ cõputãť ab illo tpe.40.an.qr sicut petitio rgis fuit mala:ita rbellio ꝯ dõ fuit mala.Sz istõ nihil attinet:qr ꝟ mõ peccata q fuerũt añ diluuiũ 7 peccata sodomoꝝ poterãt poni hic; cũ mala fuerint:nõ est ꝯ standũ huic positioni. ¶Queretur vlterius an stet positio catholicoꝝ de cõputatiõe istoꝝ.40.annoꝝ. ¶Rñ ꝙ positio Andree 7 Hieron.7 Nico.7 hist.scho.7 quasi oiuꝫ est ꝙ cõputenť isti.40. anni a tpe quo occidit saul sacerdotes in nobe 7 deleuit vrbẽ:de quo ꝑece.li.c.22.Dicũt aũt cãm huius esse vt mõstrareť diuina vltio super dõ:eo ꝙ fefellit abimelech sacerdotẽ:7 tãte cedis cã fuit vt ait Hiero.in lib.de qõnibus hebraicis.Dicit ẽt Nicolaus ꝙ peccauit dõ qr nimis apte 7 incaute se habuit:ita vt videret doech idumeus ea q faciebat:vnde dõ dixit ad abiathar filiũ achimelech:ego reus sum oĩum animaꝝ prĩs tui:scieb̃.n.in die illo ꝙ cũ ibi eẽt doech idumeus ꝓculdubio annũciaret sauli. ¶Jsta positio teneri põt:qr cõis est: potissime cũ eaꝫ teneat Hiero. Sed adhuc dici põt eã nõ eẽ valde rõnabilẽ.Primo qr dicit ꝙ dõ peccauit fallẽdo achimelech sacerdotẽ:sed ꝑece.li.c.22.satis clare ꝓbatuꝫ est ꝙ nõ peccauerit ibi in aliquo dõ. ¶Jtem ps hoc: qr chrs Matẽ.12.excusat dõ ꝯtũ ad ea q egit in templo petẽdo panes ab achimelech 7 comedendo:7 tñ nihil aliud ibi egit:nec ẽt tenebatur dõ reuelare achimelech ꝙ fugiebat a facie saulis:vt ꝓbatũ est ꝑece.li.c.25. ¶Jtẽ dato ꝙ dõ peccasset cũ esset cã occisionis sacerdotũ: ista pena nõ fuit data ꝓ hoc peccato:sed ꝓ homicidio 7 adulterio dõ:sic ps.s.12.s.ꝯ ob rem nõ recedet gladius de domo tua vsqꝫ in sempiternum: eo ꝙ despexeris me 7 tuleris vxorẽ vrie: ecce ego suscitabo malũ de domo tua.i.de filys tuis 7c. ¶Nicolaus aũt dicit ꝙ ꝯꝯ ista pena directe dareť ꝓ homicidio 7 adulterio:tñ nihil impedit ꝙ ẽt daretur ꝓ culpa dõ ad occisionẽ illaꝫ:qr plures cause particulares possunt esse eiusdẽ effectus. ¶Sz hoc stat: qr si cõiteremur peccauisse dõ:tũc posset stare ꝙ in hoc infligeret ei pars pene:tñ hoc non dz cõcedi.qõ ẽt confirmatur:qr cũ illud esset malũ magnuꝫ: si dõ peccauisset in illo:deus denunciauisset ei illud sicut denũciabat alia peccata:7 tñ non denunciauit. ¶Jtẽ qr sequẽ.li.c.15.dr ꝙ dõ nunꝯ declinauit a via dñi ꝓterꝯ in sermone vrie 7 bersabee:7 istud nõ ponit ibi:ergo nõ fuit peccatũ dõ. ¶Jtem nõ stat ista cõputatio:qr tunc incipi deberet ab eo tẽpore quo saul cepit persequi dõ:vt ps ꝑcedẽ.li.c.22. Jam.n.fugerat dõ a saule: 7 nunꝯ postea redut ad ipsum:7 tñ in isto tẽpore nõ potuerunt esse ad plus nisi duo vel tres anni:aut quatuor. qõ ps:qr cum esset dõ in terra israel persequebať eum semper saul: 7 ter captus erat eum:ideo dõ volens declinare periculum fugit in terram philistinoꝝ:dicens: aliqua die incidaꝫ in manus saulis:meliꝰ est vt fugiã 7 saluer in terra philistinoꝝ ꝑcedẽ.li.c.27.7 postꝯ descendit illuc:soluꝫ mansit ibi quatuor mensibus:vt ps eo.c.7 in fine illoꝝ mortuus est saul in bello: sed nullus dicet ꝙ in illis tribus persecutionibus quasi cõtinuis quas fecit saul cõtra dõ trãsierint plures ꝯ quatuor anni: qr in toto tẽpore incideret dõ aliqñ in manus saulis:7 nõ auderet tanto tẽpore manere in terra ne incideret in manus eius: ergo ad plus tẽpus huius persecutionis fuit duoꝝ vel triũm annoruꝫ: 7 consequenter cõputando ex tunc.40.annos terminabuntur duobus vel tribus annis ante mortẽ dõ:7 tũc incidit incõueniens qõ.s.allegabatur cõtra hebreos.s.ꝙ esset dõ tunc senex valde:7 tñ tempore isto erat vir fortissimus ad bellũ: vt ꝓbatũ est: ergo non stat ꝙ cõputentur isti.40.anni a tẽpore quo occisi sunt sacerdotes. ¶Sed dicendũ ꝙ debent cõputari a tẽpore quo dauid vnctus est in regẽ per samuelem: 7 tunc cõuenit nimis littere.s.ꝙ post.40. annos exquo cõstitutus est rex volouit eum absalon priuare regno 7 cepit ipse regnare. ¶Jtem nõ stat incõueniens qõ sequebatur cõtra positionem hebreoꝝ 7 Hieronymi.s. ꝙ a tẽpore quo dõ vnctus est in regẽ per samuelez vsquequo mortuus est saul transierunt multa temporа:forte plures ꝯ.12.anni:nam dauid veniens coram saule fuit coram eo magno tempore postꝯ vnctus est: deinde recessit ad patrem suum.

Qõ.13. A

Opio andree:hiero. 7 Nic. an stať possit.

Contra.

Rño nico.

B

A Rño ra.sa. 7 Ra.Dõ. Contra. B Rño alioꝝ Impugnõ.

prece.li.c.16.postea aūt seruauit dō̄ gregeſ patris sicut prius:ꝛ fcm̄ est bellū qñ dō̄ iuit ad videndū fratres suoſ ꝛ occidit goliath.pce.li.c.17. deinde transierunt alic̄ta tpa prius q̄ saul publice persequeretur dō̄ : ꝛ sic fuerūt multi anni ex eo tpe vsq̄ ad mortē saulis. Cōputādo aūt ex tunc finiet numerus anno.28.vel.30.regni dō̄ : ꝛ re/ stabunt.10.vel.12.anni de regno eius : ꝛ sic poterat dō̄ esse tūc vir bellatoꝝ q̄q̄ postea qñ mortuus est:erat se/ nex valde:ꝛ cū operiret pannis nō calesiebat.(Dixit ab salon ad regē dō̄.)Jam.n.putabat absalon ꝙ totū ppl̄z cōuertisset ad se:ſ erat tps publice ꝓcedēdi q̄ dō̄: ideo voluit ire ad locū in quo manifestaret ꝓspiratio.(Uadā ꝛ reddā vota mea dño ī hebꝛō).i.ozo vt des mihi licē/ tiā eundi in hebron ad reddendū vota mea dño : ꝛ sub/ ditur que vota fuerint ista.(Uouēs.n.vouit seruus tuus cū essem in giessur syrie).i.ego emisi dño votū qñ erā in giessur.s.ꝙ si reduceret me in terrā hanc ꝙ offerrē ei sa crificia in hebꝛon:ſ vellē nunc reddere.(Dicēs si redu/ xerit me dñs in hierlem sacrificabo dño.)Timebat.n. ꝙ nunq̄ illuc rediret: ideo recomēdauit se deo vouens hec:vt ipse fingit.

¶Quare absalon voluit ire in hebꝛon ad sacrifican// dum. Qō.XIIII.

Qō.14. **Queret** aligs quare absalon voluit ire in hebꝛon ad sacrificandū. ¶Rñ̄ ꝙ absalon nihil vouerat deo:nec desiderabat nūc offerre sacrificia: sed voluit ire in hebꝛon ad hoc ꝙ ibi hret locū cōfirmandi ꝓditionē suā:naz si vouisset aligd absalon si deus redu ceret eum in hierlem nō expectasset tādiu ad reddēduz: naz lex iubebat ꝙ ilico cōplerel:als sicut peccatū erat nullo mō votū reddere:ita peccatū erat tarde reddere: sic pz Deut.23.ſ.cū noueris votū dño : nō tardabis red/ dere qz regret illud deus tuus:ꝛ si mozatus fueriſ repu tabit tibi in peccatū. Jam tñ fluxerāt sex anni ex quo re dyt absalon de giessur.ſ.duo qbus māsit in hierlem nō videns faciem p̄ris.prece.c.ꝛ quatuoꝝ q trāsierāt postq̄ vidit p̄rem vsq̄ nūc:vt pz in littera:q̄ nō vouerat aligd cū tardauerit tantū. ¶Jtē si aligd vouisset cū istud esset quasi ad certū tps:obligatus fuisset illud reddere imme diate:vel vt si qs dicat:voueo facere aligd tali die : te/ netur facere illa die:ita si qs dixerit voueo aligd tale si deus reduxerit me in talē locū : tenet immediate vt ve/ nerit in locū illū istud explere si bz oppoꝛtunitatē:ſz ab/ salon venerat p sex annos ante hoc:q̄ tunc tenebat im/ plere votū:ꝛ nō impleuit:q̄ nō vouerat. ¶Jtē si absalon vouisset offerre aligd dño de sacrificijs : vouisset offerre illa in loco cōi.ſ.in gabaon vbi erat tabernaculū dñi eo tpe vt declaratū fuit.s̄.6.vel saltez in hierlem vbi erat archa dñi in domo dō̄:ꝛ erāt ibi leuite ꝛ sacerdotes co/ ram ea seruiētes ꝛ offerētes vt pz p̄ paral.16.ꝛ nō vo/ uisset offerre in hebꝛon vbi nō erat aligd sanctitatiſ:sed dixit ꝙ vouerat ibi offerre:q̄ falsum erat : sed solū que/ rebat occasionem ad patrandā iniqtatē. ¶Sed tūc di cetur qūo dō̄ nō videbat ridiculū esse vel ꝓfictū dcm̄ ab/ salonis cū nō eēt verisimile ꝙ ibi vouisset offerre. ¶Re spondendū ꝙ aligd ꝓbabile poterat mouere dō̄.ſ.qz ab salon natus est in hebꝛō ꝛ ibi nutritus est in pueritia sua cū regnaret ibi dō̄:ꝛ offerebat ibi dō̄ sacrificia:ſ̄ pote/ rat ꝓcipere absalon aliq̄ deuotionē de offerendo ibi sa/ crificiū. ¶Alia aūt cā poterat eē efficacioꝛ.ſ.ꝙ moue/ ret absalon deuotione quadā pp sanctitatē loci qz in he bꝛon sunt sepulti quatuoꝛ patriarche cū vxoꝛibus suis.ſ. Adā cū eua.Abꝛahā cū sarra.Jsaac cū rbecca.Jacob cū lya.de adā pz Josue.14.cū dr:adā maximus inter ena/ thim situs est:ꝛ ibi agit de hebꝛō.de eua ēt silr intelligē dū est:qz ambo in eodē loco habitauerūt : erat q̄z ꝓsue/ tudo viz ꝛ vxoꝛ in eodē sepeliri tumulo.De abꝛahā pz Gen.25.de sarra vxoꝛe sua pz Gen.23.tūc.n.emit abꝛa ham agruz in hebꝛon ad ius sepulture.e.c.de Jsaac pz Gen.35.de Jacob pz Gen.49.ibi ēt dr simul de aluſ pa triarchis ꝛ vxoꝛibus suis:cū dr de abꝛahā:ibi sepelierūt euz ꝛ sarrā vxoꝛē eius:ibi sepultus est Jsaac cū rebecca cōiuge sua:ibi lya ꝙdita iacet:ibi q̄z iuisit iacob sepelri se:poterat q̄ p deuotionē hoꝛ moueri ad sacrificāduz in loco illo:ꝛ hoc foꝛte suspicatus est dō̄. ¶Queret vl/ terius cū absalon nō hret vere intētionē reddēdi vota: sed faciēdi ꝓspirationē q̄ dō̄:cur potius iuit in hebꝛō q̄ in aliū locū. ¶Rñdet Ra.Sa.ꝛ qdam alꝙ hebꝛei ꝙ iuit ad emēdum arietes:qz erāt pingues arietes in hebꝛon. ¶Sed istud ridiculū est:qz manifestū est ꝙ absaló vole bat ꝓspirationē suā ostēdere in hebꝛō ꝛ publice pugnare q̄ p̄rem:in tāta q̄ rez turbatione ꝛ tam ardua cā qd cu/ raret absaló de lucro arietū:nō.n.nūc mercatoꝛ sed rex effici volebat. ¶Dōm q̄ ꝙ absalon iuit in hebꝛō:qz vo/ lebat ꝙgregare ppl̄m q fauebat sibi vt veniret in pugnā cōtra dō̄:hoc aūt nō poterat fieri in hierlem:qz ibi erat dō̄ ꝛ viri eius:ꝛ cū sentiret ꝙ alig cōfluebāt ad absalon: temuisset eū:ꝛ nō potuisset cōgregare oēs cōplices suos nec clāgere buccina viuat rex absalon:ſ̄ voluit ire ī he bꝛon qz locus ille satis erat ꝓpinquus hierlem .ſ. p.16. milliaria q̄ faciunt octo leucas:vt pz in lib.de situ terre sancte:ꝛ ēt ponit illud Heroñ.in libꝛo ō distātia locoꝝ. ¶Aliter dici pōt ꝙ absaló voluit incipere titulus regni sicut pater suus:cepit aūt regnare dō̄ī hebꝛō ꝛ regnauit ibi.7.annis ꝛ dimidio: postea vero regnauit in hierlez ita ipse foꝛte putās ꝙ nō eēt oꝛdo rectus regnādi:nec ti tulus sufficiēs nisi rex coꝛonaret in hebꝛō:voluit ibi vngi in regē:sic.n.ꝙ oēs ciuitates clāgebāt buccina.ſ. regna/ uit absalon in hebꝛon.ī.in lra. ¶Alr dici pōt ꝙ iuit ab/ salon in hebꝛon:qz nō poterat ꝙueniēter ire in aliū locū: nā ipse volebat duo.ſ.hre locū extra hierlem in quo cō gregarent ad eū oēs cōplices eius:volebat ēt ꝙ ipe hret coloꝛē eūdi ī locū illū:nā nō poterat absaló ire ad aliquē locū extra hierlem sine licētia dō̄.qō pz:qz nūc petiuit li centiā ad eundū:ꝛ exp:essit cāz.s̄.in lra:si tñ voluisset ire absaló ad aliū locū:nō hūisset coloꝛē petēdi licētiā a dō̄: qz ille malū ꝓsumeret:ſ̄ visum est sibi ꝙueniētius ire in hebꝛō:ꝛ ista vr eē cā melioꝛ. ¶(Dixitq̄ ei rex vade ī pa ce.)Dō̄.n.nō suspicatus est aliq̄ malū:ſ̄ pmisit euz ire libere.(Et surrexit ꝛ abyt in hebꝛō.)Jntelligendū est ꝙ uerint cū eo multi de seruis dō̄:sic dr.ſ.ꝙ iuerūt cū eo de hierlem ducēti viri simplici coꝛde cām penitus ignoraꝛ/ tes. ¶(Misit aūt.)Hic ponit scōm ꝓncipale huius.c.ſ. absalonis ꝓspiratio:nā ꝙgregauit in hebꝛō cōplices suoſ ꝛ ibi cepit detegi conspiratio in dō̄ : ꝛ dr (Misit aūt ab salon exploꝛatoꝛes in vniuersas tribus isrl).i.imediate vt iuit in hebꝛō misit de seruis suis q nouerāt istud factū aliq̄s nūcios p oēs tribus isrl:ꝛ isti vocant exploꝛatoꝛes qz occulte veniebāt ꝛ operabāt quousq̄ oibus res nota fieret:hēbat aūt absaló ꝓfidētiā in oibuſ tribubuſ israel: qz oēs ad se induxerat p fraudes.s̄.positas:ſ̄ ad singu/ las tribus ꝛ singulas vrbes misit nūcios q referrēt eiſ ex parte absalonis qd agere deberent:ꝛ qñ.(Dicēs:statiz vt audieritis clangoꝛez buccine dicite regnauit absalon in hebꝛon.)Quilibet istoꝝ nuntioꝝ ferebat tubam ad clangendū:ꝛ iam fuerat cōcoꝛdatū in hebꝛon qua hoꝛa deberet ibi absalon ꝓclamari in regez:illa.n.eadē hoꝛa iussuz est vt per singulas ciuitates clangeretur buccina:ꝛ oēs audientes dicerēt simul:regnauit absalon in hebꝛō: vel viuat rex absalon:ꝛ sic fcm̄ est.(Poꝛro cuz absalon ierunt ducenti viri de hierlem vocati).i. ꝓter seruos suos vocauit absalon ducentos de seruis dō̄ vt irent cū eo:hoc aūt faciebat vt minuerent viri bellatoꝛes dauid ꝛ posset cōtra illos facilius ꝓualere. (Euntes simplici coꝛde ꝛ cām penitus ignoꝛantes).i. isti ducēti viri iue/ runt bono animo nesciētes cām .ſ. qz ignoꝛabant istam iniquitatem quā conceperat absalon : sed putabant se ire cuz illo ad sacrificia. ¶Queret aliquis quare absalon vocauit istos ducētos viros quibus non aude/ bat reuelare secretum suum:nā isti ad nihil essent ei vti/ les ꝛ possent nocere nimis : qz venirent ad dauid nun/ ciantes ea que fiebant : ꝛ perturbaret opus absalonis.

¶Rñ̄

Voluit ab salon ire in hebꝛon vt ibi ꝓfirma ret ꝓditio/ nem suam.

Dubitatio.

Rñsio.

Quatuoꝛ patriarche cū vxoꝛib⁹ suis sepulti in hebꝛon.

Qō.15. A Absaló cup potius iuit in hebꝛō q̄ ī aliū locū.

Rño rasa.

Contra.

Rño auct.

3ª respō.

Quarta.

B

Absalonis cōspiratio.

Qō.16. A Absaló vo/ cauit.200. ō viris dō̄ pp duo.

primo. ¶Rñdendū ꝙ iſti pficiebant ad aliquid abſaloni: ꝛ nō poterant nocere in aliquo. Primum pz:qz volebat abſalon pugnare ꝙ dō:ꝛ ꝗto pauciores eēnt cū dō:tāto facilius abſalon poterat ſuperare eos. ¶Scōm pz:qz iſti viri nō poterāt nocere in aliquo redeūtes ad dō ad nunciādū ea q̄ fiebāt:qz tenebant vie ex omni pte: ita ꝙ nullus poſſet trāſire de hebron in hierſalem ad nūciandū aligd dō quouſqz oīa facta eſſent:ne ille veniens diſturbaret illa:ſic.n.fcm̄ eſt:poſtq̄ fuit abſalō in hierſalem:naz tenebant porte vrbis ne qs inde egrederet ad nunciādū dō ea q̄ faciebat abſalon:vnde Jonathaz ꝛ achimaas q erāt viri fortes curſores dō ꝛ referebāt ea q̄ fiebant in hierſalem:nō introierūt in vrbē:ſed manebāt extra apud fontē rogel:ꝛ puella egrediebat de vrbe ſecrete:ꝛ nunciabat eis: ibi tm̄ cogniti ſunt ꝛ miſit poſt eos abſalon perſecutores:captiq; fuiſſent:niſi mulier q̄dā abſcōdiſſet eos in puteo in baurim:vt pz.ī.17. ¶Sz obyciet ꝙ poterāt venire nūtij de hebrō in hierſalem:nā q̄dā venit ad eū ꝛ dixit:toto corde iſrael ſegt abſalonē:vt pz.ī.in littera. ¶Rñdm ꝙ iſte nuntius venit ad dō ꝓſumatis iam oībus pertinētibus ad ꝓſpirationē:cū iam abſalon non timeret dō ſed vellet venire ſuper eū in hierſalem:tunc.n.diminuta eſt cuſtodia viaz ꝛ venit nūtius ad dō. Qz aūt iſte venerit expleta tota pditione apparet qz ad dō dixit:toto corde vniuerſus iſrael ſequit abſalonē:ꝟ tm̄ nō erat niſi poſtq̄ cōuenerūt multi de iſrael in hebron:ꝛ ibi facta ſunt oīa pertinētia ad pditionē. (Accerſiuit q̄qz abſalō achitofel gylonitē).i.vocauit cū ceteris achitofel gylonitem.i.de ciuitate gylo.iſtū.n.tanq̄ p̄cipuū vocauit:ꝛ cuz eo hūit cōſilia oīum gerendaz. (Cōſiliarium dō de ciuitate ſua gylo).i.erat iſte achitofel conſiliarius dō:eo ꝙ erat vir magni cōſilij:ꝛ vocauit euz de ciuitate ſua gylo.i.tēpore huius ꝓiurationis nō erat achitofel in hieruſalez:nec venit cū abſalone inde:ſz erat in ciuitate ſua gylo. Erat aūt iſta ciuitas in ſorte iude: vt pz Joſue.15. ¶Queret aliquis quare abſalon vocauit achitofel. ¶Rñm ꝙ res quas moliebat abſalon erat valde magne .ſ. expellere de regno p̄rem ſuū:ió opus erat magno ꝓſilio ad tractādum eas:nō reperiebat aūt aligs vir in toto iſrael tanti cōſilij ſicut achitofel:vnde ſequē.c.dr:cōſiliuz aūt achitofel qō dabat in diebus illis quaſi ſi quis cōſuleret deum ſic erat omne ꝓſilium achitofel:ꝛ cū eſſet cū dō: ꝛ cū eſſet cū abſalon:ió abſalon conatus eſt vt eum ad ſe duceret. dō aūt ſciēs achitofel eſſe i ꝓſilio abſaloni timuit valde ꝛ dixit:inſatua q̄ſo dne ꝓſilium achitofel:ifra in littera.

¶Queret ylterius qūo achitofel cum eſſet ꝓſiliarius dō venit cū abſalone in ꝓiurationē. ¶Aligs dicet ꝙ cū eēt achitofel extra hieruſalez in vrbe gylo q̄ forte eſt circa hebron fecit eū duci abſalon:cui reſiſtere non potuit:nō fuit in ꝓiuratione. ¶Sed iſtud nō ſtat qz abſalon nō intulit vni achitofel:ſed ſolum dr ꝙ vocauit eum de vrbe gylo. ¶Jtem ſi inuitus ad hoc veniſſet achitofel:nunq̄ dediſſet rectū ꝓſiliū ſed magis in fauorē dō fallēdo abſalonē:ſed nō fecit:qz infra.17.dr ꝙ ipſe dedit ꝓſiliuz vtile abſaloni:deus tm̄ ifatuauit illud p verba chuſy:ꝛ ob hoc ſuſpēdit ſe achitofel.eo.c. ¶Jtem ſi inuitus fuiſſet non pcuraſſet mala ꝙ dō:pcurabat tm̄ mala:ꝛ ipſe p ſeipſum volebat illa exequi:ió apparet ꝙ non venerat inuitus:ſz nimis ſpontaneus.nā infra.17.ipſe dixit ꝙ volebat eligere ſibi.12.millia virox:ꝛ ꝙ illa nocte irrueret ſup dō ꝛ deleret eū:ꝛ ſic facturus erat niſi impediuiſſet chuſy:q̄ vere ipſe volebat mala ꝙ dō. ¶Dōm igitur ꝙ achitofel fuit p̄nceps iſtius totius ꝓiurationis ꝛ ipſe dedit audaciam abſaloni aggrediēdi iſta magna cōfiſus de magnitudine ꝓſilij ſui:cā aūt fuit qz achitofel habebat dō exoſum:origo huius fuit qz dō cognouit berſabee vxorem vrie:ꝛ fecit occidi vriam: erat aūt berſabee vxor vrie ꝛ filia heliā.ſ.11.qui erat filiuſ huius achitofel:ſic pz infra 23.cū dr heliam filius achitofel gylonites: ꝛ tm̄ heliam erat pater berſabee:vt pz.ſ.11.q̄ ipſa erat neptis achitofel:p ea ergo ꝛ p̄ro morte viri ſui concepit achitofel odiū inexorabile ꝙ dō:nunc aūt putauit ſe ꝓſecuturū vindictā:ꝛ veriſſime cōſecutus fuiſſet niſi deus impediuiſſet cōſilia eius:nā infra.17.dr ꝙ ꝓſiliū ſuū erat vtile ꝙ dō:ſz deus ifatuauit illud. ¶(Cūq; imolaret victimas fcā eſt cōiuratio valida).i.cuz abſalon immolaret victimas.ſ. qz māſit ibi vno vel duobus diebus immolādo facta eſt cōiuratio valida.i.cōuenerūt ad eū multi de ꝓiuratione ſua:ita ꝙ pars ſua erat iam nimis valida. ¶Sciēdū aūt ꝙ ly abſaló nihil vouiſſet nec iuiſſet in hebron deſiderio offerēdi ſacrificia:tm̄ obtulit ſacrificia ibi p aliquot dies: ꝛ cā fuit vt lateret ꝓpoſitū ſuū viris manētibus in vrbe ꝛ alys viris dō q venerāt cū eo quouſqz cōfortaret pars abſalonis:ꝛ tūc aperte pcederet ꝙ dō. (Populuſq; concurrens augebat cū abſalon).i.veniebat ꝓtinue magna multitudo de oībus ciuitatibus iſrl ꝛ iungebātur abſaloni:qz nūtij abſalonis iuerāt p oēs ciuitates iſrl ꝛ locuti fuerāt ex parte abſalonis atq; publicauerāt in clāgore: regnauit abſalon in hebron:tūc.n.tanq̄ oēs ſui eēnt cōueniebāt ad eū in hebron vt adiuuarēt illū ꝙ dō. (Venit igitur nūtius ad dō).ſ.de illis q erāt in hebron:ꝛ iā erat cōiuratio manifeſta ꝛ nō ſeruabant vie: vnde potuit ille nuntius venire ad dō. (Dicēs:toto corde iſrl ſegtur abſalonē.) Jſtud dixit nuntius:qz vidit multitudinem magnaz de oībus tribubus ſubito cōfluxiſſe:ꝛ videbant oēs venire alacri animo ad adiuuādum abſalonem.

¶Qūo totus iſrl potuit moueri ꝙ dauid. Qō.XIX.

Queret aliquis quomō totus iſrael moueri potuit vt acciperet i regē abſalonē deſerto dauid. ¶Aligs dicet ꝙ hoc fcm̄ eſt qz dō acceperat regnum de domo ſaulis:ꝛ ob hoc oēs de tribu beniamin de qua erat ſaul erāt odioſi dō ꝛ qūocunq; voluiſſent ꝙ ipſe regnum perderet:ſic pz de ſemey filio gera de cognatione ſaulis q egreſſus eſt ꝙ dō qñ fugiebat a facie abſalonis ꝛ lapides ac puluerē iaciebat ꝙ eum ꝛ male dictionibus inquietabat:dicens ꝙ deus trāſtulerat regnuz de manu eius in abſalon pp mala que egerat ꝓtra domū ſaulis:ſequenti.c. ¶Sed obyciet qz tunc nō gauderent ex hoc filij beniamin:nā non redibat regnuz ad tribum ſuā in qua eſſe cōſueuerat:ſed manebat in tribu iude in filio dō. ¶Rñdendū ꝙ adhuc aliquo mō gauderent viri de tribu beniamin:qz q̄q; dolerēt ꝙ regnū eſſet trāſlatū de tribu eoz in quocunq; viro illud maneret:tm̄ gaudebāt ꝙ eſſet ablatū de manu dō:etiaz ſi transiret in quēcunq; de quacūq; tribu:eo ꝙ hēbant dō ſpāliter exoſum:qz p ipſum fuerat ablatū regnuz de ſtirpe ipſoz. ¶Sed dicendū ꝙ iſta ratio nō ſtat:qz oēs tribus ſpōte elegerunt dō in regē:ipſo non inferente vim alicui:imo nec rogante:vt pz.ſ.5.de hoc ēt.1.paralī. 12.vbi ponunt illi qui de ſingulis tribubus cōfluxerunt ad dauid anteq; eſſet rex in hebron ꝛ anteq; eſſet in hieruſalem. ¶Qō aūt obyciur de iſto viro ſemey q maledicebat dō. Dicendū ꝙ iſtud nō fuit generale in toto tribu beniamin ſed in ſolo ſemey accidit:vnde ipſe ſolus de hoc venia petyt qñ deductus eſt dō in hierſalez:vt pz infra.19.ipſe ēt p̄ro hoc ſolus occiſus eſt: ſeq.li.c.7.

¶Dōm ergo ꝙ totus iſrael potuit moueri cū abſalone cōtra dō ꝓpter duo. Primo pp magnā perſuaſionem ꝛ inductionē quā habuit abſalon ad oēs iſraelitas:nam qñcunq; aliquis eoz veniebat ad iudiciū cozā rege oſculabatur eum abſalon ꝛ loquebat ei valde familiariter: vnde ſic ſollicitabat eozda oīum virox iſrael ita vt diligerent eū nimis:ēt qz habebāt ſpem futurozū bonozum magnoz tēpore illius.ſ.ꝙ magnā reipublice curaz gereret:ꝛ ꝙ eoz negocia ſollicite expediret:ſicut dixerat. quis me cōſtituat iudicem ſuper terrā:ꝛ veniant ad me oēs qui habēt negociū ꝛ iuſte iudicē. ¶Secundū ꝛ potiſſimum fuit volūtas dei de puniendo dō:ipſe enim dixerat ꝙ ſuſcitaret malū ꝙ eum de domo ſua.ſ.12. ꝛ intelligebat de abſalone:ſed ꝟ nō poterat fieri niſi ppkus ꝓſenſiſſet abſalōi:ió deus ꝓbuit ei ppkm facilē ad pſuaſionem.ſ.ꝙ ex modica cā moueren ꝙ dō:deo pmittēteiſtō

primo. Obiectio. Rñſio. Qō.17. A Abſalon q̄re vocauit achitofel. Rñſio. Qō.18. A Achitofel qūo acceſſit ad conſiurationez abſalon. ꝑ opinio. Contra. Rño auct. ꝑ opinio. Obiectio. Rñſio. Jmpugnō. Rñſio alia q pp duo ꝟ fcm̄ eſt. Primo. Secundo.

malum:ꝛ alias si dō non peccasset multe cause simul ve
nientes nō sufficissent ad mouendū pplm.

B humiliatio dō meritoria.

¶(Et ait dō seruis suis.) Hic ponit humiliatio meritoria dō:ꝛ ista appet in duobus.Pmō de ciuitate ꝓfusibilr rece dēdo.Scō archā in vbē remittēdo.ibi. (Et dixit rex ad sadoch.) Circa primū dr (Et ait dō seruis suis).s.mo nens eos ꝙ recederēt de hierlem.(Qui erāt cum eo in hierlem.) Dr hoc qz dō nō misit hic nūcios ad aliquos de seruis suis extra hierlem: eo ꝙ credebat oēs vbes iam ꝓfederatas absaloni:ō nō expectabat ꝙ aliqua eaꝝ rīderet ei tanq̄ dño mittēdo auxilia:sed solus portauit seruos suos illos quos secū hēbat in hierlem:qz de illis nō credidit ꝙ aliqs ꝓiurasset cū absalone. (Surgite fu giamus).i.non maneamus in vbe. ¶Queret quare dō fugit de hierlem:nā ipse hēbat secū viros bellatores multos ꝛ fortissimos ꝛ erat in loco valde munito: vbi neminē poterat timere. ¶Aliqs dicet ꝙ dō timuit ma nere in hierlem eo ꝙ absalō ꝓgregaret totū isrl ꝑ dō ꝛ delerent hierlem vel obsiderēt magno tpe:quouisq̄ co gerent manētes interius fame perire vel se tradere:cū aūt fugeret:poterat euitare ista incommoda.istud aūt vr innuere lra sequēs.s.nec.n.erit nobis effugiū a facie ab salon:festinate egredi:ne forte veniēs occupet nos ꝛ im pellat sup nos ruinā ꝛ percutiat ciuitatē in ore gladij.

C Quare dō fugit de hierusalem.

Rīsio pma.

Scda. ¶Aliter dici pōt ꝛ melius.s.ꝙ dō nō exiuit de vbe ti mens ꝙ absalon ꝓualeret ꝑ eum:nā cū auderet pugnare cōtra eum in cāpo:facilius posset resistere ei manens in vbe:sed fecit hoc ad placādum dīm:qz deus iratus ei cōciuerat istud malū ꝑ ipm:ideo si ipse vellet resistere tanq̄ nihil mali egisset:nō solū conaret resistere absalōi sed ēt deo.ꝛ tūc deus daret vires absaloni vt ꝓualeret cōtra dō ad inferendū aliq̄ molestiā in penam:voluit ꝑ dō humiliari fugiēs de hierlē tanq̄ nō potēs resistere: qz deus pugnabat ꝑ ipm:exiuit ēt nudis pedibus ꝛ opto capite flens ipse ꝛ serui sui:vt sic mererent hr̄e deus ꝓ pitium:sic ꝑ seq.c.cum semei malediceret dō ꝛ iaceret lapides ꝛ puluerē in eū:ꝛ voluisset abisai abscindere ca put illius:dixit dō:dimitte eū vt maledicat iuxta ꝓceptū dñi:si forte respiciat dñs afflictionē meā ꝛ reddat mihi bona ꝓ maledictione hac hodierna:ꝛ ista ē melior posi tio:nā absolute nō timebat dō absalonē. ¶(Nec.n.erit nobis effugium a facie absalon).i.si manemus in vbe nullo mō poterimus resistere absaloni:vel hr̄e remediū ꝓtra ipm:qz deus adiuuabit eū.(Festinate egredi.) Vo lebat dō ꝙ oēs serui sui pararēt se cito ad exeundum de vbe. (Ne forte veniens occupet nos).i. ne veniat ad vbē anteqū egrediamur ꝛ occupet nos in vbe:putabat enim dō ꝙ absalō illico veniret in hierlem ad obsidēdū dō vt caperet vel occideret eū:ꝛ sic regnaret sine hoste: ꝛ hoc vez erat qz absalon mox vt cōgregauit multitu dinē magnam in bebron:venit in hierlem: putās ꝙ ibi posset capere dō:sed iam fugerat.(Et impellat sup nos ruinā.) Dupliciter intelkr.vno mō ꝙ si maneret dō in hierusalē:absalon veniēs obsideret vbē ꝛ diruere muros eius pre multitudine bellatoꝝ ꝛ impelleret ruinā super dō ꝛ seruos suos.i.faceret ruere muros super eos ma nentes in vbe.Alio mō intelligitur ꝙ si maneret dō in vbe pugnaret absalon ꝑ eum ꝛ impelleret ruinā sup eū ꝛ seruos suos.s.ꝙ nō possent se defendere ꝛ caderēt gla dio:ꝛ ista erat ruina.(Et percutiat ciuitatem in ore gla dij).i.postq̄ occiderit nos percutiet reliquos habitātes in vbe gladio. ¶Queret aliquis an dō dicebat ista ex humilitate.s.ꝙ ipse ꝛ serui sui non possent euadere a fa cie absalonis:vel qz putabat vez eē. ¶Rn̄ ꝙ dō puta bat ꝛ credebat certissime ꝙ si maneret in vbe nō posset resistere absaloni.ꝛ rō est:qz sciebat ꝙ deus suscitauerat cōtra ipm absalonē filiū suū:naꝫ hoc ꝓdixerat.ē.12.ō si maneret in vbe resistere volēs:necesse eēt ꝙ infligeret ei aliqua pena:eo ꝙ deus prędixerat illaꝫ: oportebat ꝙ caperet in vbe ad infligendā istā penā:ꝛ nō solū infligeretur pena quā prius meruerat:sed ēt qz nūc conabatur resistere pene quā deus infligebat ei:ꝛ sciebat illā infligi ꝓ peccato:ꝛ nō humiliabat:iō forte permisisset eū vel multos de seruis suis cadere gladio:vnde non ausus est pugnare manēs in vbe:sed fugit ꝛ humiliatus est coraꝫ dño:affligēs animā suā. Et tūc qz credidit ꝙ forte deus remisisset ei:ausus est pugnare ꝑ absalonē tanq̄ iam nō pugnaret ꝑ deū vindicātē peccata:sed ꝑ hominē aggre dientē iniqua.(Dixerūtq̄ serui regis ad eum:oīa q̄cunq̄ ꝓceperit dñs noster rex libēter exequimur serui tui.) q̄q̄ viderēt viri dō qui erāt animosi ꝛ bellatores magni ꝙ est quasi opprobriū fugere de vbe:qz tm̄ viderūt regē hoc velle ex afflictione ſps dixerunt se libēter obediturros.(Egressus est ꝑ rex ꝛ vniuersa domus eius).s.festi nauerūt egredi de hierlem: vocat aūt domus regis fa milia eius.s.vxores sue serui ꝛ ācille ꝛ filij:nihilq̄ reliqt dō de oībus que ptinebāt ad eū ꝓter decē mulieres cō cubinas:vt ꝑ in lra:ꝛ si forte dimisisset rex vxores suas: oēs cognouisset absalon:sicut cognouit decez ꝓcubinas eius coraꝫ toto pplo.(Pedibus suis).i. non egressi sunt egrantes:sed pedibus suis mouebant tam rex q̄ vxoreſ q̄ filij sui:ꝛ nō solum ibant pedestres:sed ēt discalciatis pedibus:vt ꝑ infra in littera.

¶Quare dauid ꝛ omnes qui cum eo erant egressi sunt pedestres. Qō.XXII.

Qō.21. A Cognouit vere dō ꝙ a deo absalon suscitatus eēt ꝑ eū iō ex humilitate dixit se nō posse ꝓualere.

Qō.22. A ꝑa opinio. Contra. 2a opinio. Contra. Rn̄o aucto.

Queretur quare dō ꝛ ḡ cū eo erāt egressi sunt pedestres. ¶Aliqs dicet ꝙ hoc fcm̄ est pre velocitate exeundi ꝛ angustia tpis:nam dixerat dō festinate egredi:ne forte veniēs occupet nos: vnde nō potuerūt accipere equos:sic fuit in egypto:qz pre velocitate exeūdi nō potuerunt fermētare panē: sed liga uerunt ꝓspersas massas in palys.Exo.12. ¶Sz dīm ꝙ hoc nō stat:qz nihil more cōtracturi erāt sumēdo equos sed potius facilius agerēt:qz equitātes velocius fuge rent q̄ pedestres:maxie mulieres ꝛ pueri teneri. ¶Alij dicēt ꝙ hoc fecit dō:qz nesciebat quo iturus esset: ꝛ pre angustia tpis:ꝛ forte nō reperiret pascua ꝓ iumētis:ideo potius voluit ꝙ manerēt in vbe. ¶Sed hoc nō stat:qz dō ꝛ oēs viri sui exponebāt seipsos ad mortez recedēdo de hierlem ꝛ nesciebāt an cibos hr̄e possent:ḡ a fortiori exponerēt animalia sua morti si putarēt ea sibi aliqs esse vtilia:siue pastū hr̄e putarent:siue nō. potissime qz facilius erat ꝑ desertū ꝛ ꝑ agros animalia pastū inuenire q̄ homines.Jtē si ex hac cā fcm̄ esset iuisset dō ꝛ ḡ cum eo erāt pedestres solū:sed nō solū hoc immo ēt nudis pedibus ꝛ velato capite exibat dō:vt ꝑz.j.in littera: ḡ nō ꝓcedebat sine equo pp cām dictā. ¶Dīm igitur ꝙ dō ꝛ oēs ḡ cū eo erāt iuerunt pedestres ꝛ cōfusibiliter implorando dei misericordiā:vt auerteret ab eis furorē suū. nā dō ibat nudis pedibus:qđ ptinebat ad magnā afflictionē cū eēt delicatus ꝛ tener nutritus in delitijs: sic ꝑ infra.23.s. sedens in cathedra sapientissimus princeps iter tres ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus:ꝛ intelligit de dō ḡ solus sedebat i cathedra:ibat ēt dō flēs ꝛ opto capite in signū magni meroris:q̄ ipse nullatenus fecisset ꝓ malis q̄ sustinebat ab absalōe:nisi vellet deus sibi ppitiū reddere. ¶Jtē ꝑz li:nā libēter sustinuit irrogatas iniurias a semey:alz potuisset abscindere ei caput: dicens: dimitte vt maledicat mihi si forte respiciat dñs afflictionē meā ꝛ reddat mihi bonū ꝓ maledictione hac hodierna:vt ꝑz seq.c.ḡ vt affligeret se dō:ꝛ oēs ḡ cū eo erāt egressus est nudis pedibus ipse ꝛ familia sua:sic.n. ninivite audientes ciuitatē subuertendā exuerunt se ve stib⁹ bonis iduti q̄ sacco sederūt in cinere:vt ꝑz Jone.3. ¶(Et dereliquit rex decē mulieres concubinas ad custodiendā domū.) Jste decē mulieres derelicte sunt i palatio regis ad custodiā rex domesticaꝝ:nā nihil dō curit secū de thesauris suis vel de bys q̄ possidebat:alz oia reliquit in vbe nō putās illa diripienda: nā sciebat ꝙ non erat qō super auro ꝛ argēto:alz super capite viri tollēdo ad suscipiendū regnū. ¶Sciēdū ꝙ iste mulieres vocant hic ꝓcubine;alz.ē.12.vocant vxoreſ cū dr:suscitabo malū

de domo

de domo tua ℣ dormiet cuꝫ vxoribus tuis in oculis solis huius: sunt tñ ꝑm veritatē cōcubine ℣ nō vxores: ℣ sic vocant hic ℣ seq.c.℣.j.20. ¶ Jtē verisīle est ꝙ dō dimitteret cōcubinas ℣ nō vxores: qꝛ illas dimitteret de quibus minus doleret: minus tñ doleret de cōcubinis q̄ de vxoribus: ió dimitteret cōcubinas: nisi forte dicamus dō nō habuisse ꝓcubinas: sicut asserit Nicolaus: ſꝫ nō stat: qꝛ.ē. 6.℣ ꝑ paral.3. distinguunt vxores ℣ cōcubine dō. de quo satis dictū est.ē.6.q.12. ¶ Cuꝫ aūt obicit ꝙ.ē.12. vocant vxores. ¶ Dōm ꝙ ibi fuit cā quare vocarent vxores ℣ non concubine: que causa ibi declarata est.

Obiectio.

Rñsio.

¶ Quare dō religt solas mulieres i domo. Qō.XXIII.

Qō.23. A

Queretur quare dō religt ístas decē concubinas in hierlm cū tota familiā suam inde educeret: ℣ formidare poterat aliquā seuitiā hostis in illas. ¶ Rñdēdum ꝙ dō reliquit illas: qꝛ nō timuit ꝙ occiderent cū essent femine: nō reliquisset aūt aliquos de seruis suis qꝛ timeret ꝙ absalon occideret illos: putans ꝙ mansissent ad aliq̄s insidias: vel ad renunciandū dō ea que fierent in hierlm: ió cū illis decē mulieribus nullum virū reliquit ad eaꝝ solatiū ℣ necessitatez. ¶ Queret vlterius quo dō ausus est dimittere in domo cōcubinas: nam timere debuisset ꝙ absalon cognosceret eas: nā deꝰ dixerat ꝙ aliq̄s de domo sua cognosceret vxores eius supra.12. ¶ Aliq̄s rñdebit ꝙ dō nō timuit hoc qꝛ deus cōminatus fuerat ꝙ alius cognosceret vxores eius: ℣ nō dixit de cōcubinis: ió putauit ꝙ nō cognoscerent ab absalone. ¶ Sed non stat: qꝛ in scriptura varie accipiunt ista nomina. ſ. aliq̄n vxores ꝓ cōcubinis: ℣ aliq̄n cōcubine ꝓ vxoribus: ió cū dō sciret modum loquēdi dei ꝑ ꝓphetas: poterat intelligere ꝙ ꝑ vxores possent accipi cōcubine: ℣ sic formidaret. ¶ Alr rñdebit aliq̄s ꝙ dō intelligebat illud dictū dei tam de vxoribus q̄ de ꝓcubinis: credidit tñ ꝙ absalon nō eēt ille qui cogniturus esset vxores suas sed solū qui suscitaret gladiū ꝑ eum: nā due pene infligē de prenūciate fuerāt dō. ſ. ꝙ nūq̄ ōficeret gladius a domo eius: scōa ꝙ suscitaret malū de domo sua ℣ dormiret cū vxoribus illius. Primū putauit nunc dō cōpleri in absalone. Scōm aūt putauit alꝫ esse futurū: ió non formidauit dimittere cōcubinas. ¶ Sed hoc nō stat: qꝛ si hoc cogitasset dō: q̄q̄ nesciret an euēturū esset nunc: tñ ꝓpter dubiū eligeret securius ℣ duceret illas secū. ¶ Dicēdū ergo ꝙ dō nūc nihil cogitauit de hoc: nam q̄q̄ sciret ꝙ gladius absalonis veniebat sup eū qꝛ deus sic ꝑdixerat: tñ de vxoribus suis rapiēdis nihil nūc recordabat: ℣ deꝰ hoc faciebat vt puniret dō iuxta diffinitionē suā: ℣ fecit ꝙ obliuiscerek: aliogn duxisset secū oēs cōcubinas suas ℣ non cōpleta fuisset sñia dei ꝑ illum: vt ꝑ compleret: deus excecauit eū ne aduerteret ad hoc: ℣ relīgt cōcubinas. sic.n. facere solet deus cū vult aliquē punire: qñ non dat ei spiritū nec cor intelligēs: sed excecat cor eius ℣ aures eius aggrauat vt vidēs nō videat ℣ audiēs nō intelligat. vt ꝑ Jsa.6.℣ Matth.13. ¶ Queret vlterius cū deus vellet punire dō ꝓ adulterio in simili actu quare nō fecit vt vxores sue cognoscerent ab alio in quo erat adulterium sed fecit cognosci cōcubinas: ℣ in hoc nō erat adulterium: cum ille nō sint alligate vinculo matrimoniali. ¶ Rñdendū ꝙ q̄q̄ deus vellet punire dō: tñ miserabat eius ℣ nō puniebat dure: si tñ vxores dō fuissent cognite ab absalone: erat magnū dedecus dō: qꝛ quilibet hō ēt paruulus de media plebe natus: reputat maximū malū sibi eē vxorē suā ab alio cognosci. Jn cōcubina aūt nimis distat: qꝛ concubina nullo vinculo tenek sicut vxor: ideo paruū dedecus est. ¶ Sed adhuc dōm ꝙ ls vxores dō cognite fuissent tunc ab absalone: nō esset tātū dedecus: sicut si nūc vxor vnius cognosceret ab alio: eo ꝙ tunc poterat repudiare vxor ℣ accipi alia: ℣ q̄ sic quasi tollebat dedecus: nūc aūt ꝓp simile casuꝫ nō poterat dimitti vxor quātū ad vinculū nec q̄tū ad thorū vel cohabitationē: ió grauius nūc tolleraret. ¶ (Egressusqꝫ rex ℣ oēs ísr' pedibus suis). i. oēs israelite exiuerūt pedestres ita ꝙ nullus equitabat q̄q̄ haberēt equos. hoc aūt fuit: qꝛ cū viderēt regē pedestrē ire erubescebant ipsi egtare: sed elegerūt oēs cum rege dolere ℣ iplorare misericordiā dei. (Stetit ꝓcul a domo). i. stetit extra hierusalē ꝓcul. Et est sensus ꝙ qñ dō ℣ serui sui egressi sunt de hierlm steterunt extra vrbē ꝓcul subsistētes aliquāto spatio: ℣ hoc qꝛ expectabāt vt congregarent ibi oēs si forte aliqui nondum egressi essent de vrbe: vel tardius egrederent vt omnes simul irent. Jn hebreo hr̄ (Stetit in domo lōginqua: vel in domo de lōge.) Et est sensus ꝙ stetit in aliqua domo que erat longe ab vrbe: sed istud accidit ꝓp impꝛopꝛietatē idiomatis: ℣ sensus est quez facit lra nra. (Et vniuersi serui eius ambulabāt iuxta eū). ſ. oēs de domo sua erāt cōiuncti ℣ circūdātes illū. (Et legiones cerethi ℣ phelethi.) Aliqui putāt ꝙ cerethi ℣ pheleti erant iudices q̄ ferebāt sñias admirabiles. sicut est illa quā dedit salomon seq.lib.c.3. vnde cerethi interpꝛetātur exterminatores: phelethi aūt admirabiles. i. ferentes admirabiles exterminationes vel sñias. Sed nō stat: qꝛ isti sunt viri pugnatores. qō pꝫ: qꝛ distincti erant ꝑ legiones. legio tñ est numerus militū. ¶ Jtē qꝛ legio cōtinet sex mille sexcentos sexaginta sex: ℣ sic essent valde multi iudices: nūq̄ tñ ponunt tot iudices qꝛ nō erāt necessary ad aligd. ¶ Dōm igit ꝙ erāt due turme pugnatoꝝ admirabiliū qui sic vocabant ℣ in eis erāt aliquot legiōes. (Et oēs gethei pugnatores validi sexcēti viri). i. etiā ibant apud regē oēs gethei qui erāt sexcenti viri. ¶ Queret aliq̄s de istis getheis qui erāt. ¶ Aliquis rñdebit ꝙ erāt sexcēti viri q̄ venerūt ad dō de vrbe geth de terra philistinoꝝ. nā dō mānserat in vrbe geth eo tpe quo fugit de terra israel. ſ. ꝑ quatuor mēses. ꝓce.li.c.27. ℣ tūc viri gethei cognoscētes ꝓbitatē eius desiderauerūt manere cū dō: ℣ venerūt sexcēti viri cū eo de vrbe illa: qñ ipse redut in terrā isrl. ℣ hoc vr̄ significare lra dicēs: oēs gethei sexcēti viri qui secuti fuerāt eum de geth. i. venerūt cum eo de vrbe illa. ¶ Sed dōm est ꝙ nō venerūt cū dō aliqui viri de vrbe geth qñ ipse venit in terram israel: sed soli illi viri quos ipse secū tulit de terra israel in geth: illi redierūt cū eo. ℣ ꝑ hoc: qꝛ dō nō habitabat in vrbe geth sed in siceleth: ℣ ibi nō habitabāt aliqui gētiles: sed ipse solus cuꝫ viris suis. vt declaratū est ꝓce.li.c.27. vnde nō poterat accipe viros de geth: nec de siceleth qꝛ non cōicabat cum eis. Jtem ꝑ efficacius qꝛ dō obseruabat se ninis ab oibus philistinis: ne cognoscerēt quid ipse agebat dū erat ī terra illoꝝ: nam ibi faciebat prędā in terrā amalechitaruꝫ gessuri ℣ iezei. vt declaratū est ꝓalle.c. ℣ dicebat regi geth ꝙ faciebat prędas in terra israel. ℣ ob ꝫ dr̄ ibidez ꝙ qñ veniebat de ꝓeda nulluꝫ viuere ꝑmittebat ne referret regi geth ea que fecerat dō. eo.c. si tñ dō habuisset secū aliquos de philistinis: illi cognouissent fraudem dō ℣ retulissent regi geth: vel saltē dato ꝙ essent nimis fideles dō timeret ꝙ reuelarēt facta eius. non auderet ꝑ tenere secū aliquē de viris terre illius: nec tenuit dū ibi mansit. Nō est ēt verisile ꝙ aliquos de terra illa duxisset secū qñ inde redit in terrā israel: qꝛ quasi fugitiuus inde recessit nescientibus philistinis. ſ. qñ ipsi erant in bello ꝑ saulē. ꝑ nō erant aliqui gethei cū dō. ſ. qui venissent cū eo de vrbe geth. ¶ Sed dōm ꝙ isti sexcēti viri gethei erāt illi quos duxit dō secū in terrā philistinoꝝ qñ fugit a facie saulis: ℣ māserūt cuꝫ eo in terra ipsa quādiu ibi fuit: ℣ postea regressi sunt cū eo in terrā israel. vnde dr̄ supra scō ꝙ oēs illos viros quos habuit dō in geth reduxit secū singulos cū domo sua ℣ locauit eos ī oppidis in hebron. isti autez qꝛ fuerāt cum dō in oibus angustys suis erāt ei nūc valde accepti ℣ familiares: vñ apud ipꝫ ibant qñ egrediebat. ¶ Nec obstat qō dr̄ ꝙ isti erāt gethei: nam ēt ipsi serui dō vocabātur gethei: non qꝛ erant de geth: sed qꝛ ibi māserant aliquo tpe. Sic eniꝫ obededon vocabatur getheus: tñ ipse erat leuita. ꝑ paral.15.℣.16. Cōstat tñ leuitas non posse esse de gētilibus: ſꝫ de tribu leui. ¶ Jtē cum dr̄ ꝙ erant sexcēti: hoc valde conuenit

Qō.24. A

Qr dō ausus ē relinq̄re cōcubinas suas sine timore ꝙ cognoscerentur.

Contra.

Scōa rñsio.

Contra.

Rñsio 3ª.

Qō.25.

A Voluit deus vxores dō cognosci ne daret sibi taz durā penā.

Rñsio.

Qō.26. A

Gethei q̄ cū dō erāt q̄ essent.

Prīa opio.

Contra.

Rñsio auctoris.

imo quasi probat qō dictū est:qz sexcēti viri erant quos duxit dō in terrā geth.vt pz prece. lib.c.29.7.30.nā ēt in terra israel hēbat secū dō illos sexcentos viros.vt pz prece.lib.c.23.7.25. ¶ Jtē isti viri erant pugnatores validi:qz p parał.12.dr qūo oēs qui fuerunt cū eo in terra philistinoz erant viri fortissimi:nō ergo fuerunt isti aliq philistini gethei. ¶ (Qui secuti fuerāt eū de geth).i.isti sexcenti viri secuti fuerant dō de geth.i. venerant cū eo inde. Et non est sensus q̄ de ciuitate vel de terra illa habuit eos:sed qz iuerūt illuc cum eo de terra israel 7 redierūt cū eo. (Pedites p̄cedebant regē).i.oēs isti p̄dicti p̄cedebant regē recedendo de hierlm. (Dixit aūt rex ad ethai getheū:cur venis nobiscū.) Est sensus q̄ inter illos seruos regis veniebat ethai:7 dō noluit vexare eū faciēdo q̄ veniret nūc cū eo ad labores illos quos ignorabat:ideo dixit:cur venis nobiscū.q.d.non venias.(Reuertere 7 habita cū rege).i.non venias mecū3 sed redi in hierusalē 7 ibi habitabis cum rege.s.cū absalone qui est rex nouus.q.d.ibi poteris esse in quiete:mecū autem eris in laboribus. (Quia peregrinus es 7 egressus de loco tuo).i.nō est bonū q̄ venias mecū:qz si tu esses oriūdus de terra hac : 7 semp manere deberes in ea iustum esset q̄ in hac turbatione mecū patereris:sed peregrin⁹ es.s.nō est ista terra tua:sed egressus es de loco tuo pp aliquā cām aīo redeūdi illuc 7 veniśti ad terrā istā vt hic quiescerēs:q̄ ē turberis nūc nobiscū 7 sustineas labores sine cā tanq̄ si esses de origine terre huius iniustum est. (Heri veniśti 7 hodie cōpelleris nobiscum egredi.) Jsta erat alia cā ad hoc q̄ deberet manere.q.d.si multo tēpore māsisses in terra hac 7 letatus fuisses:nō erat iniustū3 q̄ nūc nobiscū turbareris:vt sicut de bonis illius cōmunicaueras:ita mala eius sustineres:sed heri veniśti 7 nōdum suscepiśti aliq̄ bonū3.q̄ ē hodie egredi cōpellaris pp me:valde iniustū3 est. Jn hebreo hr (Captiuus es de loco tuo.) Vbi nos dicimus peregrinus es 7 egressus ō loco tuo:qō ad idē pertinet:sed vocaī in hebreo captiū? ille qui pegrinus est vel exul. (Ego aūt vadā quo iturus sum).i.non vadas mecū qz ego vadā quo iturus sum.i. ad locū īcertū vbi mihi bonū p̄sperero:tu aūt laborares si vagareris per loca incerta. ¶ Queret aliqs de isto ethai getheo quis erat. ¶ Alīq rñdent q̄ erat filius regis geth:7 amore dō venerat cum eo.ad ꝟ aūt inducūt qz dr q̄ erat peregrinus.s.qz non erat de pgenie israel: sed natus erat 7 nutritus in geth:sic tenet Ra.dō canbi. ¶ Alīq aūt dicunt q̄ iste ethai erat de terra israel:ſz vocatur getheus:qz fuit ibi aliquāto tpe cum dō 7 venit in terrā israel.sic.n.oēs viri qui iuerūt cum dō in terrā philistinoz vocanī gethei:vt.s.declaratū est.sic ēt obededō vocabaī getheus 7 tñ erat leuita. ¶ Sed hoc nō stat:qz dō dixit hic:reuertere 7 habita cuz rege qz peregrinus es.nullus tñ de israelitis vocabaī peregrinus in terra israel:sed solū illi qui erant de gentilitate.ergo non erat ethai israelita. ¶ Jtem qz dixit dō:egressus es de loco tuo:ergo locus ethai non erat in terra israel:sed in alijs gētibus. ¶ Jtez dō dixit:heri veniśti 7 hodie cōpelleris nobiscū egredi.si tamē venisset iste cū dō de geth:7 illuc iuisset:non diceret ei dō heri veniśti:qz plures essent q̄ 28.vel quasi.30.anni quibus venisset qz nunc erat.28. vel 30.ānus regni dō:vt.s.declaratū est in lra. ¶ Jtē nō stat positio Ra.dō canbi 7 alioz qui volunt q̄ iste esset filius regis achis 7 venisset cū dauid de terra geth qñ inde venit dō:qz supra pbatū est q̄ dō venit inde anteq̄ regnaret:7 erant iam.28.vel.30.anni ab eo tpe.hic tñ dicīt ad ethai heri veniśti 7 hodie cōpelleris egredi nobiscuz.ꝙ non venit a principio cū dō. ¶ Jtez dr cōpelleris egredi nobiscū:quasi nō esset ethai de seruis regis:sed alienus. si tñ.30. annis māsisset ethai cum dō 7 venisset de geth aīo manēdi cum eo:iam nō esset alienus a seruis dō:sed cōputaret de seruis eius:ideo nō venerat a principio cū hic cōputeī vt alienus. ¶ Jtē nō stat positio illoz qui dicunt q̄ erat de terra israel:qz dixit dō:dñs faciat tecum misericordiā 7 veritatē qz ostēdisti gratiā 7 fidē.si tamē esset de terra israel non poterat ostendere dō gratiā:qz ante hoc nunq̄ fuerat dō in necessitate:vt aliquis de terra israel posset ei facere misericordiā.ꝙ erat istud in terra aliena in qua dō egeret misericordia.s.in terra philistinoz. ¶ Dōm ꝙ q̄ iste ethai erat philisteus de vbe geth 7 erat magnus vir:cū aūt dō fuit in terra illa profugus a facie saulis:ille ostēdit ei affectū beniuolū 7 bñficit illi:nūc vero insurgēte aliq̄ cōtētione in terra getheorū:ethai recessit inde 7 venit ad dō:p fidēs se bñ māsurū apud eū sicut ipse bñfecerat illi in terra philistinoz.erāt aūt pauci dies quibus venerat ethai:qñ ortum est istud bellū absalonis cōtra dō. Et p̄m hoc nō sequit aliqō inconueniēs in lrā:nā ethai vocaī getheus qz erat de geth: ēt dixit ei dō:habita cum rege qz peregrinus es.i. non es de terra ista sed getheus.ēt dr:egressus es de loco tuo.i.nūc non veniśti huc aīo manēdi hic semper sed recedēdi qñ tibi expediret:ēt dixit ei. heri veniśti 7 hodie compelleris egredi.i.pauci dies sunt ex quo egressus es de terra tua. ¶ (Reuertere 7 reduc tecuz frēs tuos).i. reuertere in hierlm nō venias mecū 7 fac reuerti fratres tuos.s.viros qui tecū sunt 7 venerāt cū eo de terra sua. Jn hebreo dr (Reuertere 7 fac reuerti frēs tuos tecū.) qō ideꝛ est:qz frēs sui erant in ptāte eius. (Et dñs faciat tecū misericordiaz 7 veritatem).i. dñs benefaciat tibi. hoc dicebat dō tanq̄ expediens se de ethai. bñfecerat enim ethai regi dō in terra sua:7 dō intēdebat repēdere illi vicē nunc dum manebat cū eo:7 qz iaz recedebat ab illo 7 nesciebat an vltra visurus esset euz vel vēturus ad talē statū in quo posset ei bñfacere cōmendabat eum deo:orans vt deus retribueret ei illa que ipse dō imperauerat qñ erat in terra sua.dr aūt misericordiā 7 ꝟitatē: qz deus dr alicui seruare veritatem qñ p̄missa bō tribuit:vel quātū hō mereī 7 impēdit.dr aūt facere vel seruare misericordiā qñ facit aliqd superrogatiōis.s. qz plura largiī q̄ p̄misit:vel q̄ hō mereaī. sic.n. dō orabat vt non solū deus retribueret ethai quātū ipse benefecerat dō:sed ēt aliquid vltra. (Quia ostēdisti gratiā 7 fidē).s. qz qñ erā in terra tua ostēdisti mihi gratiā benefaciēdo sponte in quibus nō tenebaris:ostēdisti ēt fidē.i. seruasti fidelitatem in oībus que mihi p̄misisti:7 p̄o hijs oro vt deus faciat tibi misericordiā 7 veritatē. ¶ Queret aliquis qui erāt fratres isti⁹ ethai. ¶ Rñdet Ra.dō canbi q̄ isti erant sexcenti viri gethei:de ꝗbus. ē.dr:quoz ipse erat p̄nceps:7 vocaī hic frēs eoz:qz in exercitu dux 7 milites sui dicunī quasi frēs. ¶ Sed hoc nō stat: qz sexcēti viri gethei de quibus.ē.dr non erant de stirpe getheorū:sed erāt israelite:vt supra probatum est.ethai tñ erat gethe⁹ origie:sicut ēt ipse Ra. dō cōfiteī:ꝙ non erāt illi frēs sui. ¶ Jtē illi.600. viri gethei:siue ponanī de stirpe isrl siue ō stirpe getheoz venerūt cū dō qñ ipse venit ō ra philistinoz. vt pz.ē.s.7 oēs gethei q̄ secuti fuerāt eū ō geth.i.q̄ venerūt cuz eo de geth:sed ethai nō venit de geth cum dō:sed pauci dies erant quibus venerat:vt.ē. probatum est.ergo nō erant illi sexcenti viri fratres sui. ¶ Jtem dicīt supra q̄ dō p̄cedebat de hierusalē 7 iuxta euz legiones cerethi 7 pheleti 7 oēs gethei sexcēti viri. 7 tñ post hoc dr ad ethai:reuertere 7 habita cuz rege 7 reduc tecū fratres tuos.ꝙ nō erāt illi sexcēti viri fratres ethai:qz illi dñr serui dō. ¶ Jtē pz qz cū ethai nollet manere in hierlz dixit ei dō veni 7 transi.i. transi nobiscū.7 tñ iam dictū erat de sexcētis viris getheis q̄ ibant iuxta regē:ergo nō erāt isti fratres ethai. ¶ Jtē qz dr:7 trāsiuit ethai getheus 7 oēs viri qui cum eo erāt:7 tñ iam dictum fuerat de sexcētis q̄ transierant cum dō:ergo non erant illi sexcēti viri fratres ethai. ¶ Dōm igitur q̄ isti frēs ethai erant aliqui viri qui venerāt cum eo de terra getheoz:qz erat ethai magnus vir 7 manebāt cuz eo in hierlm.nunc aūt volebat dō q̄ tam ipse q̄ viri sui redirent in hierlm qz erant peregrini:sed noluerunt. ¶ (Et rñdit ethai regi dicens.) Erat.n.ethai bonus vir 7 glo-

rioſus

Qō.27. A Etheus getheus quis esset.

Pria opio.

Secunda.

Contra.

Cōtra pria opio.

Rñsio 3ª.

Qō.28. A Frēs ethai q̄ essent.

Rñsio Ra. Da. Contra.

Rñsio auctoris.

riosus:magis virtutē diligēs ꝯ quietē:ideo elegit cum amico suo dō in mortē ire vel in quācūq; sceuientez fortunaz:ꝯ amico relicto delitus affluere. (Viuit dñs ℣ vivit dñs meus rex).i. iuro per vitā dei ℣ per vitaz regis ꝙ nō dimittā te. Jurauit aūt ethai vt nō liceret ei retrocedere:℣ vt dō non inquietaret eum suadēdo ꝙ recederet. (Qm̄ in quocūq; loco fueris dñe mi rex siue in morte siue in vita:ibi erit seruus tuus).i. vbicūq; fueris siue in ꝓspera siue aduersa fortuna:nunꝯ te dimittā. hoc.n. erat perfecta virtus ℣ firmissima amicoꝝ lex:indiuisibiles eos ad quecūq; fieri. Ex quo appet ꝙ nō erat ethai amicus vtilis vel delectabilis:sz honestissimus:qz illi visa aduersitate discedunt:cū ibi cesset vtile ℣ delectabile pp qō ipsi mouenť:quo cessante necesse est amicitiā dissolui. vt pz ethi.8.ideo dr̄.est enim amicus ℔m tp̄s suū ℣ nō permanebit in die tribulationis. Eccleſ.6. (Et ait dō ethai:veni ℣ transi.) Cū vidisset dō probitatē ℣ firmitudinem viri:ꝙ preeligeret p;o eo aduersa pati:noluit eū cō tristare amplius ḡrium suadēdo:sed suscepit eum inter suos. (Et trāsiuit ethai ℣ oēs viri qui cū eo erant).ſ.trāsierunt locū in quo erat rex. ¶Sciendū aūt ꝙ dō egressus cum festinatione de hierlm processit vsqz ad torrentē cedron qui est inter hierlm ℣ montē oliueti distās aliqualr ab vrbe inter ortos vrbis: ℣ ibi expectauit viros suos vt sciret qui ibant cuz eo:℣ ibi dixit ad ethai ꝙ rediret:qui noluit:iō tam ipse ꝯ viri sui trāsierūt torrentē. oēs aūt qui transibāt torrētē ituri erant cū dō. (Et reliq̄ multitudo).i.totus alius ppls qui veniebat cū dō transiit torrentez. (Oēsqz flebant voce magna.)totus.n.populus qui erat cum dō flebat sicut videbat flere dō:ipse trī dō flebat vt deus misereret eius:alioꝝ aūt de multitudine quidā ꝓsentia incōmoda aspiciētes:lugebant.alq; vero diuinā iploratēs ppitiationez. (Et vniuersus ppls trāsibat).i.oēs trāsibāt torrētē cedron:℣ dō expectabat quousqz oēs trāsirent:vt iret totus ppls simul. (Rex q̄z transgrediebať torrētē cedron).i. postq̄ oēs transierunt trāsiuit ipse rex vt neminē dimitteret citra torrētez. (Et cūctus ppls incedebat ꝑ viam oliue que respicit ad desertū).i.trāsito torrēte cedron ꝓcedebat ppls ꝑ viā oliue.i.ꝑ mōtē oliueti:℣ dr̄ q̄ respicit ōsertū:qz mōs oliueti est ꝑ desertū respectu hierlz:accipiť ăt hic oliua ꝓ mōte oliuaꝝ sicut accipiť musca p;o plalitate muscaꝝ.ſ.venit musca grauissima.i.multitudo muscaꝝ. Exō.8. Sciēdū ăt ꝙ mōs oliueti distat a hierlz ꝓ mille passus.vt pz act. ꝑ.vbi dr̄ ꝙ reuersi sunt apli hierosolimā a mōte qui vocatur oliueti qui est iuxta hierusalē sabbati hñs iter. poterant.i.iudei ambulare in sabbato mille passus. Torrēs aūt cedron erat in medio itineris ꝓcedētibus de hierlm ad montē oliueti:ideo postq̄ totus ppls transiuit torrētē ꝓcedebat ꝑ montē oliueti.sic apparet.ī. ¶Ob hoc autē Chriſtus visitabat ista duo loca.ſ. torrentē cedron ℣ ortos qui erant apud ipm ℣ mōtē oliueti.nam cōsueuerat Chriſtus semp per noctē dormire extra cuitatē in monte oliueti super terrā:℣ cuz eo discipuli eius.℣ postea in aurora veniebat in hierlm ℣ predicabat quotidie.sic pz Luc.21.ſ.erat aūt diebus docēs eos in tēplo:noctib? vero exiens morabať in monte qui vocať oliueti:℣ oīs populus diluculo manicabat ad eū in tēplo audire eū. frequētabat ēt dñs iesus torrentē cedron ℣ ortos qui erant apud illū.nam illuc frequēter cōueniebat cum discipulis suis qñ ibat in montē oliueti:℣ ibi captus est. de ℔ Joā. 18.ſ.egressus est cū discipulis suis trans torrentē cedron vbi erat ortus in quē introiuit ipse cum discipulis suis. sciebat autē ℣ iudas qui tradebat euz locū qz frequēter cōuenerat illuc cū discipulis suis. Jn hebreo bī (Cūctus ppls incedebat super facies vie respicientis desertū.) ℣ non ponit ibi cōtra viam oliue. lra tamē nostra posuit ℔ ad magis explanādū qz ista idem sunt. naz via respiciēs desertum erat via oliue.℣ sic dicit.ī.in littera ꝙ dō ascēdebat cliuū oliuarū.i.montē oliuarū. (Venit aūt sadoch ℣ vniuersi leuite cum eo portātes archam federis dei.) Sadoch erat summus sacerdos ℣ cum eo abiathar.vt pz.ſ.8.℣ p̄ parał. 24. erat autē sadoch quasi principuus ℣ veniebant cum eo leuite portantes archā federis.naz archa erat in hierlm in domo dō in loco quē parauerat ei dō:℣ cum egressus est acceperunt sacerdotes ℣ leuite archam ferentes eam vsqz torrentem cedron:℣ inde reuersi sunt.

¶An licebat archam educi de loco suo ad portandū cum dauid. Quæstio.XXIX. Q̄.29. A

Queretur an licebat archā educi de loco suo ad portandū cum dō. ¶Aliquis dicet ꝙ nō:qz archa debebat semp manere abscondita in loco sancto ℣ ppter hoc in sanctuario datus est ei locus occultissimus.ſ.sancta sanctoꝝ.ꝙ nō debebat p;oduci in publicū. ¶Rñdēdū ꝙ qñ archa erat intra sanctuariū in loco suo nō licebat alicui introire ad vidēdū eam:cuz trī ingruebat aliqua necessitas:licitū erat educi illam de loco suo ℣ p;oduci in publicū. sic.n. erat tpe bellor:nā ducebant israelite archā in bellū qñ volebant spār deum fieri sibi adiutorē. sic pz p;ece.li.c.4.naz semel israelite percussi sunt a philistinis:℣ dixerūt: quare percussit nos dñs hodie coram philistīm:afferamus ad nos archā de sylo ℣ veniat in mediū nostri vt saluet nos de manu inimicoꝝ:℣ tunc capta est a philistinis. Jterū autē ducta est in bellū qñ pugnauit saul ꝑ philistinos. ꝓced. li.c.14. Jtez etiā tēpore dō ducta est archa in bellū cōtra filios amō. vt pz.ſ.11.nam dixit vrias ad dō:archa dei ℣ israel ℣ iuda habitāt in papillionibus:℣ dñs meus ioab ℣ serui dñi mei manēt super faciē terre.ſ.ꝙ archa erat in papillionibus simul cū israelitis in bello. ¶Jta ꝙ nunc cum dō fugeret a facie absalonis erat principiū belli:iō poterāt leuite portare archam cuz dō:℣ intēdebāt portare eam quocūq; iret dō:ꝯ ꝯ ipse nō iussisset hoc:cū postea reuocauerit:sed sacerdotes qui tenebāt archaz sub ptāte sua acceperūt eam de loco suo ℣ portauerūt cum dō:℣ intendebāt semp portare:nisi dō remisset.ipse aūt ex humilitate voluit ꝙ rediret archa in locū suū. vt pz.ī. (Et deposuerunt archā dei).ſ.leuite qui portabāt archā humeris suis deposuerūt eam in terrā dum trāsibat ppls ℣ manebat dō apud torrētē. (Et ascēdit abiathar).i. ascēdit ad locū vbi erat archa.naz ipsa deposita fuit in aliquo loco alto ℣ abiathar ascēdit ad eam.ſ.ad cōsulendū dñm corā illa:vel ad faciēdū aliud. ¶Sciēdū ꝙ Ra.Sa.℣ Ra. dō canbi dicūt ꝙ abiathar tunc ꝓsuluit dñm corā archa ℣ non rñdit illi. Sadoch autē cōsuluit ℣ rñdit illi deus:℣ ablatū est summuz sacerdotiū abiathar qz iam deus non erat cum eo:℣ mansit solus sadoch sacerdos magnus.

¶Queret circa hoc:an sit verum. ¶Rñdendū ꝙ non:qz abiathar ℣ sadoch semp fuerūt summi sacerdotes dū vixit dō:℣ fuit ablatū sacerdotiū abiathar qñ mortuus est dō p salomonē. vt pz seq.li.c.2.ſ.dixit salamon abiathar sacerdoti:vade in agrum tuum in anathoth:℣ quidē vir mortis es:sed hodie non te interficiā qz portasti archam dñi corā patre meo ℣ sustinuisti laborē in oībus in quib? laborauit pr̄ meus:eiecit ergo salomon abiathar vt nō esset sacerdos dñi:vt impleret sermo dñi quē locutus est sup domū hely in sylo. ¶Jtē pz hoc:qz tpe dō semp vocabatur abiathar sacerdos.sic pz seq.li.c.1.ſ.ꝙ adonias hēbat sermonē cum ioab ℣ cuz abiathar sacerdote:℣ tñ istud fuit ppe mortē dō. ¶Sed posset aliquis obycere ꝙ tunc abiathar erat sacerdos: sed nō erat summus sacerdos:nā ibi solū vocať sacerdos. ¶Rñdenduz ꝙ ℔ nō obstat:naz necesse est accipi ibi sacerdotē ꝓ summo sacerdote. sic pz.ſ.8.cū dr̄ ꝙ sadoch filius achitob ℣ achimelech filius abiathar erāt sacerdotes.i. summi sacerdotes.nam nō possunt ibi accipi p;o sacerdotibus simplicibus:qz nō solū isti:sed multi alij erāt sacerdotes. ¶Jtē pz seq.li.c.1.cuz dr̄ ꝙ abiathar sacerdos erat cū adonia ℣ sadoch sacerdos non erat cū eo:℣ sic vocanť ambo isti equalr sacerdotes. constat trī ꝙ sadoch erat summus sacerdos:ergo abiathar erat ēt summus sacerdos. ¶Jtez

Tozrēs cedron vbi.

Qr̄ chriſtꝰ sepe visitabat torrentez cedrō ℣ mōtem oliueti.

Chr̄s per noctez dormiebat extra ciuitatē in mōte oliueti super terram.

Rñsio.

Obiectio.

Rñsio.

p3 hoc efficacius ꝑ parał.2.4.vbi dō paulo ante mortez suā ordinauit sacerdotes ⁊ leuitas:⁊ cōstituit sadoch sūmū sacerdotē in filys eleazar ⁊ abiathar summū sacerdotem in filys ithamar. ¶Jtē p3 q2.j.xx.ponunt iterū officiales dō:⁊ dr̄ q sadoch ⁊ abiathar erāt sacerdotes.s.sacerdotes magni:sed illud fuit aliquādo tpe post ℔. ¶Dicēdū ꝙ q nō fuit ablatū sūmū sacerdotiū abiathar:sz tpe salomonis. ¶(Donec expletus esset oīs ppls qui egressus fuerat de ciuitate).i.tādiu ascendit abiathar vsque quo pfecte trāsiuit torrētē cedron oīs ppls qui egressus fuerat de ciuitate vt iret cum dō.s.q2 toto isto tpe stetit corā archa abiathar.vel alr ⁊ melius q abiathar ascendit.s.in aliquē locū altū qñ ppls incepit trāsire torrentez cedron vt videret q trāsibāt:⁊ an aliqui manebāt nō trāseūtes cū rege:cum aūt expletus esset ppls descēdit.(Et dixit rex ad sadoch.) Hic ponitur humiliatio dauid archā remittēdo.nam q̄ licite potuisset illā secū ducere: q2 tm honorificētius ipsa maneret in vrbe in loco suo non luit q veniret secū.(Reporta archā dei in vrbē.)vsq3 ad locū illū fuit ducta archa nō iubēte dō:⁊ tūc qñ vidit eā ⁊ trāsiuit ppls iussit reportari illā in vrbē. (Si inuenero grāz in oculis dñi).i.si deus ppitiatus fuerit mihi ⁊ voluerit misereri.(Reducet me).s.in hierl̄z restituēdo me in gradū meū ⁊ honorē pristinū.(Et ostēdet mihi eā ⁊ tabernaculū suū).i.tūc ostēdet mihi archā:q2 rediēs videbo illā:ēt videbo tabernaculū suuz.s.tabernaculū in quo ipsa manebat i domo dō.nā tabernaculū salamonis:qō magis vocat tēplū nūq̄ vidit dō:cū cepit edificari anno q̄rto regni salomonis:⁊ finitū est post.7.ānos. Est āt sensus huiꝰ lr̄e q dō diceret q nō opus erat ire archā cū illo:nā ꝓtia arche erat ad ℔ q deus adiuuaret illos qbꝰ erat ꝓmiss.sic p3 ꝑce.li.c.4.s.afferamus ad nos archā dei de sylo ⁊ veniat in medium nr̄i ⁊ saluet nos de manu inimicorr̄ nr̄orr̄:sed dō dicebat:aut ego iueni grāz in oculis dei:aut nō.si inueni:ipse reducet me in locū sctūary:⁊ videbo archā ⁊ tabernaculū:⁊ sic nō est opus q eat mecū. si aūt nō inueni grāz:ēt si portē eā mecū non liberabor:iō melius est q reportet in vrbē.(Si aūt dixerit nō places).i.si dixerit deus de me:nō places in oculis meis ad ℔ q regnes.(Præsto sum:faciat qō bonū est corā se).i. faciat qō iudicat esse bonū.i.si iudicat bonū esse q ego non regnē:præsto sum ad tolerāduz quācūq3 penā imposuerit.

Qō.31. A

An rō dō qr̄ remisit archā fuerit ꝓueniēs

¶Quereť an iste modus arguēdi dō sit conueniēs. ¶Ali quis dicet q nō:q2 ℔ mō faceremus q ꝓtia arche nihil ꝑficeret:sed hoc est incōueniens:qm̄ israelite iō ferebāt eam sepe ad bellū:q2 putabāt per illā cōsequi adiutoriū.

Arguit q non ꝓio.

¶Jdē ēt argumētū fieret de ꝓtia crucis dñice:vel de signatione in fronte:q2 dicer̄:aut deus vult liberare istū: aut nō.si vult:ēt cruce nō ꝓtē liberabit.si nō vult:etiam ꝑsente cruce:⁊ oībus angelis dei non liberabit:⁊ sic erit oīno supuacua ꝓtia crucis:vel signatio ⁊ inuocatio nominis Christi:q2 idē argumētū est de vtrisq3.Sed falsuz est:q2 nō est aliud nomē sub celo datū hoībus i quo oporteat nos saluos fieri nisi in nomine Christi.vt p3 Act̄.4.

Secundo.

Tertio.

¶Jdē arguer̄ de bonis que fiunt pro mortuis:q2 illi aut sunt in purgatorio aut in paradiso vel iferno.si scdo nō non proficiunt.si primo nō ēt sine orōnibus ⁊ bonis q̄ a nobis fiunt liberabunt illi qui sunt in purgatorio.q̄ non opz fieri pro illis bona.sed hoc falsuz est:q2.2.machab. 12. q sancta ⁊ salubris cogitatio est orare pro mortuis.

Rñsio.

¶Rñdendū ꝙ argumētū dō sufficiēs erat.s.q2 si ipse inuenisset gratiā in oculis dñi:ēt sine archa liberasset illū: si aūt non placeret etiaz ꝓtē archa non liberaret.sic.n. fuit de israelitis qñ portauerūt archā de sylo vt liberarē tur de manu philistinorr̄.nā ꝓtē ea magis puniti sunt q̄ absente.nā ea absente perierūt q̄tuor milliaria:ea vero ꝑsente perierūt triginta millia ⁊ capta est archa ab hostibus.prædictū.lib.c.4.hoc autē q2 illi israelite non placebant deo. ¶Cum autē inferr̄ q ꝑsentia arche nullo mō erat vtilis:nō sequit̄.nam poterat esse vtilis dupl̄r. Uno modo si israelite placerēt deo:nam tunc ꝓtē archa vel absente liberādi erant.facilius tm̄ ⁊ melius ⁊ cū maiori prosperitate liberaret eos ꝓtē archa q̄ absente:q2 cōfidebāt de noie eius ⁊ virtute. ¶Secūdo modo perat si israelite nō placerēt deo ita q esset eis deꝰ aliquālr iratus:nō ꝑm diffinitionē sed ꝑm cōminationē:forte ꝑsente archa placaret:⁊ ꝓpter hoc qñ mouebant castra:movebat faciebat q precederet archa:dicēs.surge dñe ⁊ dissipent inimici tui:⁊ fugiāt qui oderunt te a facie tua.s.q p arche ꝓcessionē deus faciebat iter magis ꝑsperū israelitis:q̄ alꝰ facturus esset:q̄q̄ diligeret eos. ¶De dō aūt dōm q ipse sciebat q si deus eū hēbat exosum ꝓtia arche nihil ei ꝑficeret:si tm̄ eū non hēbat oīno exosum:vel si diligebat eū:poterat ei ꝑficere:vt tm̄ deo darer̄ debita reuerētia:voluit dō q maneret archa:ēt si ipse non liberaret ita cito sicut liberandus erat.⁊ p hoc merebar̄ dō volens deo exhibere reuerētiā:⁊ liberaret illū deꝰ velocius q̄ ꝓtē archa. ¶Ad arm̄ de ꝓtia crucis ⁊ signatiōe idē dōm est.s.q ꝓficit.nā si deus sit oīno iratus alicui ꝑm diffinitionez:nō ꝓficit ei crucis ꝓtia:q2 ēt ea ꝓtē peribit.si tm̄ nō sit deus oīno iratus:poterit ꝑ ꝓtiā crucis vel ꝑ signationē in fronte placari:cū ista deuote fiāt: ēt si deus aliquē gratū habeat facilius liberabiť ⁊ cū maiori ꝑsperitate ꝑ hec:q̄q̄ sine hys.Semp tm̄ quicūq3 fuerit dz recurrere ad hec remedia:q2 nemo scit an deꝰ ei ꝑm cōminationē vel diffinitionē iratus sit:ēt si grauissime peccauerit. ¶Ad aliud qđ dicebar̄ de orone ꝑ mortuis.dōm q semp ꝓficit:cū sit sancta ⁊ salubris cogitatio ꝓ defunctis orare:vt a peccatis soluant̄.2.machab. 12.q2 si isti sunt in vita eterna vel inferno:nō ꝑficiūt eis. ꝓficiūt tm̄ alys defunctis qbus ꝑficere pōt:vel saltē ꝑficit ei qui orat.si āt sit in purgatorio:q̄q̄ sine opibꝰ nr̄is aliqñ liberari dēbat:tm̄ facilius liberat ipēsis bonis opibus ꝓ illo:⁊ effugit multas penas q̄s alꝰ toleraret.

Ad scdaz.

Ad tertiū.

¶(Et dixit rex ad sadoch.) Hic ponitur quartum huius c.in quo est ordinatio consultoria. Et diuiditur in duo. Primo ponit ordinatio de cōsilio renūciādo.s.q̄liter dō sciret qd fiebat in hierl̄m. Scdo de cōsilio dissipādo.ibi (Cūq3 ascēdisset.) ¶Circa ꝓmū dr̄(Et ait rex ad sadoch sacerdotē).s.sacerdotē magnū:q2 ipse ⁊ abiathar erant sacerdotes magni.(O vidēs reuertere in ciuitatē in pace).i.o sacerdos q es vidēs reuertere in ciuitatē.Uidēs enim idē est q ꝓpheta:⁊ iste erat modus antiquorr̄.s.q illi vocarētur videntes q postea vocati sunt ꝓphete. vt p3 ꝑce.li. c.9.s. olim in israel sic loquebar̄ vnusq3q3 vadēs cōsulere dñm.venite ⁊ eamus ad videntē.qui.n.ꝓpheta dr̄ hodie:vocabar̄ olim vidēs.Sadoch autē nō vocabar̄ vidēs:quasi esset ꝓpheta sicut glibet alius de ꝓphetis q bus deus loquebat:sed erat cōditio cōis oīuz sacerdotū summorr̄ q essent ꝓphete.s.q2 deuz cōsulebāt posito rationali i pectore:⁊ rñdebat eis:nō tm̄ hēbāt modum alioꝝ ꝓphetarr̄:q bus loq̄bar̄ deus sine cōsultatione in rōnali. Jn hebreo hr̄(Si vides reuertere.) Et est sensus hebreor̄:si videť tibi bonū ⁊ vtile q reuertaris:reuertere. sed primus sensus est melior.si vides.i.q2 videns es.vel tu qui vidēs es reuertere:⁊ istā lr̄am nostrā ponit lr̄a caldaica.(Et achimaas filius tuus ⁊ ionatham filius abiathar duo filij vestri sint vobiscū.) Dixit ℔ dō q2 cum ipse iuberet sadoch ⁊ abiathar redire:q2 non erant viri apti ad bellū ꝓpter senectutē:vellēt q duo filij eoꝝ qui erāt viri fortissimi irent cuz dō:ideo ipse dixit q etiā illi duo manerent cum eis:⁊ istud erat ad hoc q isti essent cursores regis.s.denūciādo dauid quicquid audirent in ciuitate de factis absalonis.

¶An dō ītēderet fugeř ō hierl̄z i exitu eiꝰ. Q.XXXII.

Qō.32. A

Queretur quid intēdebat dō facere cuz exiret de hierl̄z:⁊ an intenderet recedere de terra israel:vel defendere se in alio loco fortiori.

Rñsio.

¶Rñdēdū q dō non intēdebat fugere de terra israel: q2 hoc est qđ voluisset absalon:vt ipse solus dñarer̄:nec ēt intēdebat ire ad aliquē locū munitiorez in quo se defenderet:q2 locus in quo erat fortissimus erat.nec latuit

postea

postea dō in aliquo loco. ¶Sed dō3 ꝙ dō fugit de hierusalē ex cā. ō. assignata. ſ. vt deū sibi placaret tolerādo istā cōfusionē ⁊ postea esset sibi ꝑpitius. nā in hierm nō intēdebat se posse resistere. fugit autē recedēs aliquātulum a hierusalē vt absalon nō posset eum mox inuenire ⁊ interim ꝑ cursores suos poterat instinctu quid faceret absalon: ⁊ ꝑm hoc poterat scire qd expediret ei facere. sic p3 qz dixit. ecce ego abscondar in cāpestribus deserti donec veniat sermo a vobis: indicās mihi. ⁊ tunc dō si videret ꝙ expediebat ei pugnare ꝯ absalonē secure pugnaret: credēs ꝙ deus eū adiuuaret cū iam toleraſſet cōfusionez recedēdo de hierm. ¶(Ecce ego abscōdar in cāpestribus deserti: donec veniat sermo a vobis indicās mihi.) hic instruebat dō sadoch ⁊ abiathar quō se habēret ad eum. ſ. ꝙ cū manerēt in ciuitate: conarent scire qd fieret i domo absalonis: ⁊ illud trāsmitterēt ꝑ filios suos ad dō: ⁊ tādiu ipse maneret in deserto absconditus nescīs quid agere deberet: sic aūt factū est qz dō recedēs de hierm māsit in cāpestribus cītra iordanem quousqz uenerūt illuc filij sadoch ⁊ abiathar: ⁊ dixerūt dō: surgite trāsite cito fluuiū qz hmōi cōsiliū dedit ꝯ vos achitofel: ⁊ surrexit dō ⁊ ois ppls ⁊ trāsierunt iordanē vsqz mane. ſ. 17. (Reportauerūt igit sadoch ⁊ abiathar archaz dei in hierusalē.) Non portauerunt isti humeris suis qz leuite portabāt eam quibus deus iusserat. Num. 4. ⁊. 7. ⁊ ꝑ paral. 15. sed qz isti erant principes sacerdotū ⁊ leuitarum nominant isti soli. (Et mānserunt ibi). ſ. ad sciendū quid moliret absalon ꝯ dō. (Porro dō ascēdebat cliuū oliuarū). i. ascēdebat montē olīueti: qz iste mons distabat magis a hierlm ꝙ torrēs cedron ꝑ eandez viam. ⁊ ob hō dr supra ꝙ cūctus populus incedebat ꝯ viam olīue. i. mōtē olīueti. In hebreo hr (Ego tardabo in cāpestribus.) vbi lra nostra dicit: ego abscondar: sed ad idez pertinet: qm ibi abscōdi debebat: ⁊ ēt ibi tardaret. ſ. expectādo quousqz nūcij irent de hierusalē ad dō. (Scandens ⁊ flens operto capite ⁊ nudis pedibus). i. dō ascēdebat per mōtem ⁊ semp ascēdendo plorabat ⁊ hēbat optum caput: ⁊ pedes sine calciamētis. ¶Queret aligs quare dō flebat ⁊ operiebat caput: ⁊ an decebat dauid ista facere. ¶Aligs dicet ꝙ nō: qz ad viros flere non conuenit: ꝑcipue ad reges qui debēt esse ceteris exēpla grauitatis ⁊ virtutum. ¶Itē ad fortitudinē pertinet equanimiter tolerare aduersa: qui aūt flet: iam effeminat: qz lachrymę mulierem decēt: vnde nō solū virtuosus ⁊ virilis non est ploratiuus: sed etiā nō sustinet amicos plorātiuos: vel ei muliebriter ꝯdolētes. sic p3 etbi. 9. circa finē. ſ. ꝓpter qō viriles quidē reuerent cōtristari amicos totaliter ꝙ in cōploratibus nō cōplacet pp nec ipse esse cōploratiuus: muliebriter aūt ⁊ tales viri coangustatis gaudēt ⁊ amant: vt amicos cōdolentes imitari aūt op3 in omnibus meliorē. ¶Rndendū ꝙ dō flebat vt inclinaret deū ad misericordiā. sciebat. n. se peccasse: ⁊ ꝙ pp hoc eueniebat ei mala hec: ideo non ꝓ malis que patiebat vel sperabat dolebat: sed vt per lachrymas: dei furorē leniret ⁊ misereret eius. p3 hoc qz si solū plorauisset dauid ꝓ malo qō sustinebat: solū toleraſſet dolorē suum: ⁊ nō addidisset angustiā dolori suo: ⁊ tn super dolorē suum augebat ipse afflictionē inquantū velabat caput suū ⁊ incedebat nudis pedibus. ergo non faciebat hoc pp mala que patiebat: sed ipse spōte addebat sibi afflictionē: sed afflictio ꝑm se nō est desiderabilis: iō dō faciebat hoc ꝓpter aliquē finem cōsequēdi bonū. ſ. ꝓpter penitētiā vt deus sibi misereret. sic p3 seq. c. cum dixit: dimitte eū vt maledicat mihi si forte respiciat dns afflictionē meam ⁊ reddat mihi bonum ꝓ maledictione hac. ¶Ad primā rōnē in ꝓriū dm ꝙ plorare non pertinet ad viros. ſ. ꝓ ipsa aduersitate quā patiunt: qm virtus in aduersitatibus fulget: ⁊ est virtuosus tanqz tetragonus sine vituperio. vt p3 ꝑ etbi. ⁊ fortis dr gaudere: vel saltez non tristari de malis que patit. 3. etbi. plorare tn ex dolore peccati ita vt hō effluat in lachrymas laudabile ē. sic erat in dō qui nō plorabat tāqz intolerabile malū esset sibi qō patiebat ab absalone: sed qz deus iratus ei erat ⁊ volebat eū pnia placare: qz deus acceptat cor cōtritum ⁊ humiliatū. psal. 50. laudabile ēt est interdū magnis alioꝝ calamitatibus plorādo cōpati. sic. n. Christus fleuit super lazarū qm vidit sorores suas ⁊ iudeos flentes. Jo. 11. ¶Ad scām dām ꝙ virilis equanimis tolerat aduersa ⁊ nō est plorātiuus ꝓ calamitatibus quas patit: qz in illis imobiliter se dr hre: sed ꝙ ploret ex dolore peccatoꝝ cōmissoꝝ nō est ꝓtra virilitatem aut fortitudinez cum iste sit actus vnius virtutis. ſ. pnie. ¶(Sed ⁊ ois populus qui erat cū eo opto capite ascēdebat plorans.) Cum rex tristaret erubescebāt oēs gaudere. ꝑcipue: qz amaritudo occupauerat eos cū iaz dubitarēt de statu suo. (Nūciatum ē aūt dō ꝙ achitofel eēt in cōiuratione cū absalon.) Jstud retulit dō aliquis veniens de hebron. nam nondū venerat absalon in hierm vt venientes de hierm nūciarent istud. fuit aūt dictum de achitofel: qz erat vir famosus in cōsilio: ⁊ si ipse erat in cōiuratione poterat nocere nimis dō. (Dixitqz dō infatua queso dne cōsilium achitofel.) Jstud orauit dō: qz achitofel erat vir magni cōsily. nam in diebus illis hēbat cōsilium eius tāqz si quis cōsuleret dnm: vnde si pmitteret achitofel cōsulere sicut cōsueuerat noceret nimis dō: iō voluit ꝙ consilium eius infatuaret. i. esset sicut viri fatui: vel ꝯqz ipse rectū consiliū daret: nihil valeret: sic factum est postea infra. 17.

¶An dauid peccaret orando ꝙ deus infatuaret consiliū achitofel. Questio. XXXIIII.

Q. 34.

Queretur an dauid peccauit orādo ꝙ deus infatuaret consiliū achitofel. ¶Aligs dicet ꝙ sic: qz ꝙ aligs oret mala alteri euenire: ēt si illa tē ꝓalia sint pctm̄ est: sed mala spūalia sunt peiora: ꝯ grauius peccat orās alteri euenire spūale malū. sic aūt erat ꝙ infatuaret achitofel. ¶Itē pctm̄ est in spiritū sanctū si quis velit ꝙ alius cadat a virtute: vt ꝙ perdat charitatē vel incidat in pctm̄: sed aliquem infatuari est perdere prudētiā que est ꝑcipua virtus: iō orare ꝙ aliquis infatuetur mortale peccatū est ⁊ de grauissimis. ¶Rndēdū ꝙ nō peccauit dō petēdo ꝙ infatuaret cōsiliū achitofel: nā si peccasset: deꝰ nō exaudiuisset eū in illo: ⁊ tn exaudiuit. ſ. 17. ¶Itē si nō infatuatū fuisset consilium achitofel: dō peryisset vel fuisset in magno periculo: vt p3. ſ. 17. iō licuit sibi aliqd orare ꝯ achitofel. ¶Ꝓ quo cōsiderādū ꝙ cū quis h3 hostes: aut illi fouent ꝯ eum litē instam: aut nō. Si ꝓ mō: nō pōt aliqō malū orare cōtra illos: aliquin peccat mortaliter: cum petat sup innocentē mala euenire. Si aūt illi non fouēt iustā cām: aut persequūtur illū: aut non. si nō persequunt: nō pōt optare eis aliqō malū tpale nec spūale: nisi inquantū quedaz mala tpalia sunt q̄ hominē ab iniquitate corrigūt. vt p3 Jsaie. 28. ſ. vexatio dabit intellectū: ⁊ hec mala pōt quis desiderare illis hostibus suis: nō qz hostes sunt: nec vt potētior illis efficiat sed vt boni fiant: ⁊ hoc non solū ille pōt desiderare: sed ēt quilibet qui non est hostis. ¶Si aūt hostes persequant illū ⁊ iniuste. Dicēdū ꝙ sicut iste pōt agere iustū bellū ꝯ illos ⁊ occidere eos: ita pōt orare vt deus infligat eis aliqō malū tēporale per qō impediant affligere ipm iniuste. sic p3 hiere. 16. cū locutus est ꝯ illos qui volebant occidere ipm. ſ. cōfundant qui me persequūtur: ⁊ nō confundar ego: paueant illi ⁊ nō paueā ego. i. veniant super eos ista mala vt ipsi impediantur infligere ea super me. ¶Sciendū tn ꝙ quātūcūqz hostes persequant aliquem iniuste: nō potest ipse orare qōcūqz malum super eos: vt si gs oret ꝓtra aliquā gentē qui est sibi hostilis ꝙ deus eam oīno peste deleat vel alio genere exterminy: qz cuz quis fouet iustū bellū: nō licet ei pugnare semper: vel hostes subiectos delere: sed solū vsqz ad plenā satisfactionē ꝓ iniuria vel dānis susceptis. quicqd aūt vltra fit: iniustū est: sed id qō nō licet fieri: nō licet peti a deo: ⁊ qz ꝙ aliq̄ gens tota pereat peste vel alio modo: est maius ꝯ ꝙ satisfaciat ꝓ iniuria vel dāno dato: ideo nō licebit

Arguit ꝑ. Secundo. A Nō peccauit dō petēdo ꝙ ꝓsiliū achitofel infatuaret. Quātuz licet orare ꝯ hostes. Ad scām dām. A Fleuit dō vt inclinaret deū ad misericordiā. Ad primaz rationem.

orare:vt gens illa sic pereat:nec ēt ꝙ hēat aliud maius malū ꝗ illud qō infligi deberet in bello iusto. ¶Si aūt intelligaſ de malo spūali:vtpote ꝙ aligs peccet mortaliter:nō licet alicui orare ꝫ ꝰ hostē suū:& idē est si orēt ꝙ pdat quācūq; de virtutib⁹:vñ si gs sciret ꝙ necesse erat ꝙ ipse occideret iniuste ab hostib⁹ nisi illi peccarēt mortaliter in fornicatione vel alio genere:nō deberet orare vt illi peccarēt mortaliter ad ꝫ ꝙ ipse euaderet mortē iniustam. ¶De dō aūt dōm ꝙ absalon & achitofel erāt hostes sui & fouebāt iniquā litē:& si deus nō infatuaret consiliū achitofel inflicta fuisset dō mors iniusta:nō licuit orare vt infatuaret ꝓsiliū achitofel inquātū p hoc impediebat mortem eius. ¶Ad primā rōnem in ꝓtrariū dōm ꝙ orare vt aligs pdat bona spūalia.s.vt incidat in pctm:munꝯ est licitū. Dauid aūt nō orauit hic sic:qz nō petiuit vt achitofel esset fatuus:ita ꝙ semp maneret priuatus prudētia:ſꝫ ꝙ infatuaret ꝓsiliū eius.i.ꝙ deus nō pmitteret eū inuenire cōsiliū bonū sed fatuū:ꝙ nihil attineret ad rē. Jn hoc aūt ly careret achitofel quodā bono spūali ad tps:tm nō peccabat:sed erat sibi pena ꝙ nō pmitteret a deo inueniri cōsiliū bonū:ió poterat dō orare hoc. ¶Ad scō dōm ꝙ pctm in spiritū sanctū grauissimū est:& illud accidit cū ꝗs dolet de charitate vel virtute alterius:aut vellet ꝙ incideret in pctm. Dō tm nō orauit vt peccaret achitofel in aliquo:ſꝫ solū vt infatuaret eius cōsiliū qō erat penale:& poterat accidere sine pctō. ¶(Qūq; ascēderet.) Hic ponit ordinatio de dissipādo cōsiliū.s.ꝙ chusy p eloquentiā suā ostēderet ꝓsiliū achitofel eē malū.& dr(Qūq; ascēderet dō sūmitatē montis).i.summitatē mōtis oliueti:qz iste erat mōs p quē trāsiturus erat.sic dr.ē.ꝙ dō ascēdebat cliuū oliuarū. Jn hebreo hr(Qūq; ascēderet dō verticem.)& nō ponit an esset vertex montis:vel alteri⁹ rei: sed satis intelligit ꝙ erat mons olueti:qz de illo.ē. sepe dictū est.(Jn quo adoraturus erat dōm).i.in monte illo quē ascēdebat:nunc dauid debebat dōm adorare.

¶Quere qūo dō debebat ibi adorare dōm. ¶Aligs dicet ꝙ erat ibi aliqđ altare vel sanctuariū in quo dō deberet adorare vel facere sacrificia. ¶Sed dōm ꝙ nō stat qz facere altaria in mōtib⁹ vel offerre sacrificia:erat valde vituperabile.vnde increpant nimis Ezech.18.illi qui comedebant sup montes.s.faciebant sacrificia & comedebāt ibi de eis.non ē faceret hoc dō. ¶Dōm ꝙ dauid adoraturus erat dōm ex loco illo:qz qñcūq; veniebat ad illū locum:solitus erat adorare dōm.cā huius erat:qz ex loco illo incipiebat videri vrbs hierlm venientibus ad eam:vel desinebat videri recedētibus ab illa:ió siue veniret dō in hierlm:siue ab ea recederet qñcūq; trāsiret per verticē montis illius adorabat:cā erat qz in hierlm erat archa dñi ppter quā debebat contra eam adorari: sicut facto tēplo dixit salomon ꝙ vbicūq; essent iudei ēt extra terram suam orarēt conuertētes se ꝓtra hierlm & deus exaudiret eos.seq.lib.c.8. sic.n. daniel qñ erat in babylone orabat quolibet die tribus vicibus flexis genibus cōtra hierusalē & apertis fenestris cenaculi.vt ꝑ daniel.6. ¶Alia cā erat qz ex loco illo videbaſ locus vbi erat archa posita in hierusalē:& postea cōstructo tēplo salomonis:ex illo loco videbaſ tēplum & altare sacrificiorū intra tēplū:vnde salomon ꝓstruxit altaria & tēpla duo cōcubinarū suarū in monte isto:& videbant altaria ex tēplo dñi:& sacrificātes deo in tēplo videbant sacrificātes idolis in monte olueti:ex quo nimis offendebant & inclinabant ad idolatriā offerētes deo sacrificia.vnde mons olueti vocatus est mons offensionis.ō hoc seq.li.c. 11.s. tunc edificauit salomon phanū chamos idolo moab in monte qui est cōtra hierusalē.s.in monte olueti:& moloch idolo filioꝝ amon:atq; in hunc modū fecit vniuersis vxoribus suis qui adolebant thura & īmolabant dys suis.de hoc etiā dicit.4.Reg.23.excelsa quoq; que erāt in hierusalē ad dexterā partē montis offensionis que edificauerat salomon polluit & cōtriuit statuas & succidit lucos. Qz aūt tēplū salomonis videret de mōte olueti apparet Matth.24.& Mar.13.& Luc.21.cuꝫ dr ꝙ sedebat Jhūs in monte olueti cōtra tēplum:& tunc querebāt ab eo de edificijs tēpli discipuli sui:& hoc qz manifeste cernebant & distincte edificia. Dauid igit accedēs ad illū locū siue eundo:siue recedēdo de hierlm:solitus erat orare dñm qñ veniret ad locū illū:sicut aliqui hoies cuꝫ primū a longe vident ecclesias aliquoꝝ sanctoꝝ:genua flectūt.(Ecce occurrit ei chusy arachites.) Jste occurrit dō veniens in hierlm:qz audierat quō vēturus erat absalon ꝑ dō:& voluit cito ire ad dō:sed occurrit ei in via iam recedēti de hierlm. ¶Quere de isto chusy quis erat. ¶Aliqui dicūt de hebreis ꝙ chusy erat ethiops & fuerat cōuersus ad iudaismū sicut cōuertebant multi de alijs gentibus:& mansit ei nomē gentis sue:qz chusy siue husay in hebreo significat ethiopē. ¶Alij enim dicūt ꝙ chusy erat de genere israelitarū:qz tamē erat niger sicut ethiops vocatus est chusy.i.ethiops. ¶Dicit autē Ra. Da.canhi ꝙ chusy erat de tribu effraim:ideo vocaſ ara chites.i.de ciuitate archithiaroth que erat in sorte effraim. Josue.16. ¶Nicolaus aūt dicit ꝙ vocabaſ arachites a ciuitate arach:ſꝫ nō pꝫ vbi eēt ista ciuitas. ¶(Scisa veste & terra pleno capite).i.qñ occurrit dō sciderat vestem suā rūpendo eam:& asperserat puluerē sup caput suū.istud aūt fiebat in signū extremi doloris. sic.n. declaratū est.ē.ꝫ.ꝙ in doloribus magnis nō tm maximis rūpebant vestes:& nihil vltra fiebat. Jn maximis vo asperge baſ puluer vel cinis super caput. sic.n. thamar deflorata asperſit cinerē capiti.ē.ꝫ. & homo veniēs de bello: puluere opuit caput.vt pꝫ.ē.ꝑ.(Et dixit dauid.) Hic ponit ordinatio cōsultoria de dissipādo consiliū qō fieret in domo absalonis:& ad ꝫ misit dō chusy in hierlꝫ.(Si veneris mecū eris mihi oneri.) Voluit dō psuadere chusy ꝙ iret in hierusalē:nam ipse ire volebat cum dō:& ad ꝫ dixit ꝙ esset sibi oneri.s.qz non prestaret aliquā vtilitatē sed impedimentū. ¶Nico. dicit ꝙ hoc erat qz chusy nō erat vir bellator:ideo nō poterat aligd cōferre dō eundo cum eo:qz ipse solū indigebat nunc viris bellatorib⁹. Jn hierusalē aūt posset ei proficere destruēdo consiliū achitofel. ¶Sed nō videt verū ꝙ chusy nō esset vir bellator:qz ipse videbaſ dispositus ad pugnandū:nam iuit postea in pugnā cōtra absalonē:& ipse fuit nuncius currēs ad dauid vt nūciaret victoriā & mortem absalonis.ſ. 18.nō tm fuisset cursor nisi adhuc esset vir leuis & ad bellum dispositissimus. ¶Videt ꝗ dōm ꝙ chusy esset vtilis eundo cum dō sicut ceteri qui ibant cū illo:& hoc siue ad pugnandū:siue ad consiliandū:qz vtrūq; necessariū est summe tēpore belli.cū tamē magis vtilis esset chusy in negocio dō si iret in hierusalē:vt suaderet ei ire dixit.si veneris mecū eris mihi onerosus.i.inutilis.(Si aūt in ciuitatem reuertaris & direris absalon seruus tuus sum rex.) Hoc dicebat dō:volēs ꝙ chusy cōtraberet aliquā familiaritatē cum absalon in hierusalē vt posset destruere cōsiliū eius.(Sicut fui seruꝰ ꝑris tui:sic ero seruus tuus).i. sicut fui fidelis patri tuo duꝫ erat rex:ita nūc tibi electo in regē a deo fidelis ero.ista.n. docuit dō ipsum chusy. (Et dissipabis consiliū achitofel).i.sic faciendo poteris dissipare cōsilium achitofel.non.n.erat certus dō ꝙ destrueret consiliū achitofel:sed erat ista via verisimilis ad destruendū illud.Si aūt chusy maneret in hierlm & abstraheret se a familiaritate absalonis:nō posset ōstruere consiliū achitofel qz non vocaret ipse ad consiliū:sed essꝫ suspectus:& forte nō permitteretur manere in hierusalē vel occideretur:cū presumeretur esse ex parte dō.

¶An Dauid peccauerit instruendo chusy ad mentiendum. Questio.XXXVII.

Queret aliquis an peccauit hic dauid instruens chusy ad mentiendū:& iubens ei mentiri. nam dixit ꝙ vocaret se seruū absalonis:sed manifestū est ꝙ nō intēdebat chusy seruire absaloni:nec ibat ad hoc: sed magis ad destruendū cōsilium eius. ¶Rndenduꝫ ꝙ mēdaciū fuit istud:qz tm erat officiosuꝫ solū erat venialē.

¶Aliquis

Ad primaꝫ rationem.

Ad secūdā.

† Qō.35. A Dauid qūo adorare dō/bebat dñꝫ in mōte oliueti.

Rñsio scda

† † † † †

† Qō.36. A Chusy qs erat.

Pma opio.

Scda opi.

Ra.Da.

Nico. †

† ß Qr dixit dō ꝙ chusy esset sibi oneri.

Nico.

Contra.

Rñsio.

† † † †

Qō.37. A

Rñsio.

Instātia. ¶Aliquis dicet ꝙ non erat officiosum sed pernitiosum qz ibat ad destruendū cōsiliū achitofel:ꝛ subuertēdū statū absalonis.

Rñsio. ¶Rñdendū ꝙ cū quis vult fallere aliquez volētē agere qō iustum est ꝛ licitū sibi:ꝛ hoc ꝓcurat per mendaciū:illud est pernitiosum.si tñ aliquis velit iniuste agere nocēdo alicui:ꝛ alius fallat ipm per mendaciū ne malū agat:est mēdaciū officiosuz.sic autē fuit hic:qz absalon intēdebat occidere dō ꝛ vsurpare regnuz:qō erat valde iniustū:ideo ꝙ chusy falleret eum ꝓ mendaciū non erat pernitiosum sed officiosum.

Obiectio. ¶Sed obyciet qz mēdaciū officiosum est qō alicui ꝓdest ꝛ nulli nocet:mendaciū tñ chusy nocuit absaloni:qz disturbauit ꝓsiliū eius: ꝛ ꝓ hoc ipse postea mortuus est.ḡ pernitiosum erat.nam sic dr̄.j.17.consiliū achitofel erat vtile:sz disturbatū est.

Rñsio. B Mēdaciuz Chusy an fuerit pnitiosum. ¶Rñderi pōt dupl̄r. Uno mō ꝙ qñ quis agit ꝓ alium si iuste agit:ēt si ei mala inferat:non dr̄ iniuriā vel dānum inferre:qz iniuria ꝛ dānū dicūt iniustas cōmutatiōes vel distributiones.vt pz.5.ethi.chusy tñ poterat iuste ꝓcurare qōcūqz malum absaloni:eo ꝙ ipse iniustissime agebat ꝓ patrē:ideo qōcūqz faciēdo non dicebaꝫ facere iniuriā vel dānū:ꝛ ꝓiter mendaciū nō diceret pernitiosuz: qz nō inferebat ei dānum:lz malū esset ipsi absaloni.Sic enim iudex sentētiās ꝓ aliquē malū agit ei.tñ non dr̄ iniuriā vel dānum inferre si iuste condēnet.

Alia rñsio. ¶Alr̄ pōt rñderi ꝙ mendaciū chusy ꝛ dō nō fuit pernitiosum:qz nullo mō erat directe ad dānū absalonis:vel ad diminutionē alicuius boni:sed ad defensionē dō. nam chusy solum destruxit cōsiliū achitofel:qō dedit de eūdo ḡ dō per noctē.dissolutio aūt illius erat vtilis dō:qz aks peruisset ipse vel ppl̄s suus.vt pz.j.17.nō tñ erat in dānum absalonis: qz per hoc nō est passus aliquid absalon ꝛ viri sui:sed impeditus est facere maluz qō deliberauerat.est igit̄ ꝓprie mēdaciū officiosum qz dō profuit:ꝛ absaloni nō nocuit.

¶Si autē dicas ꝙ absalon ex hoc mortuus est:falsum est:qz ipse mortuus est eo ꝙ iuit ad bellum ḡ seruos dō j.18.sed de hoc nihil egit chusy.nam iam ipse erat cum dō regressus de hierl̄m postq̄ destruxit consiliū achitofel ꝛ iuit in bellū ḡ absalonē:fuitqz nūcius mortis eius.j.18.

¶Jtē mendaciū istud erat officiosum:qz dō intendebat reuocare absalonē a malo:ꝛ in hoc ꝓficiebat ei:etiā intēdebat nō ledere eum.nam iussit eūtibus ad belluz ꝙ reseruarēt sibi puerū absalon.j.18.

¶Jtē dato ꝙ non potuisset dari mediū quin absalon perire deberet cū populo suo:vel dō cum seruis suis:licebat chusy ꝛ dō ordinare mēdacia ꝓ que falleret absalon ꝛ periret:qz tunc ista fierent:nō vt periret absalon:sed vt non morerer dauid. hoc autē verū est si ille qui per mendaciū aliū decipit:foruet iustū bellum:alioquin mēdaciū pernitiosum est.ꝛ tūc potius dz aligs pati ꝙ moriaꝫ:ille so hoste:q̄ ꝙ ipse supuiuat fallens hostē vt moriaꝫ.Dauid aūt fouebat iustam cām ḡ absalonē:ideo dato ꝙ consiliū chusy ꝓcederet ad mortē absalonis vel suoꝝ vt reseruaret dō:mendacium erat officiosuz.a talibus autē mēdacys non opz excusari dō:cum alia maiora peccata egerit.¶(habes aūt tecū sadoch ꝛ abiathar sacerdotes). ſ.sacerdotes magnos. isti enim reuersi sunt in hierl̄m cuz archa.vt pz.ꝟ.in lr̄a.ꝛ q̄q̄ isti essent digniores:dicebātur esse cum chusy:eo ꝙ chusy erat princeps cōsily quē mittebat dauid vt esset in cōsilio absalonis.Abiathar aūt ꝛ sadoch non erāt futuri in cōsilio isto:ideo chusy erat principalis.(Et omne verbū qōcūqz audieris de domo regis).i. oīa que scieueris determinari in domo absalonis. (Jndicabis sadoch ꝛ abiathar sacerdotibus.) Chusy debebat indicare hys: qz ipse mansurus erat in domo absalonis:isti aūt nō:sed isti denūciare debebāt filys suis vt referrēt velociter dauid.(Sunt aūt cum eis duo filij eoꝝ achimaas filius sadoch:ꝛ ionathā filius abiathar).i.ipsi habēt secuz duos filios cursores velocissimos ꝓ quos poteritis nittere oīa que scieritis.isti duo nō erāt in hierusalē:qz nō audebāt ibi manere:eo ꝙ non permitterent postea exire ad nunciandū dauid qō volebant:sed manebāt ipsi extra vrbē absc̄oditi apud fontē rogel qui est apud hierusalē ꝛ puella egrediebatur de vrbe referēs eis que dicebaꝫ:ꝛ ipsi festinabant ad dō.j.17. (Et mittetis per eos ad me omne verbū qō audieritis).ſ.omne qō scieueritis esse certū. nam incerti rumores non erāt ferēdi ad dō:qz per hos ipse turbaret:ꝛ nesciret qd agere expediret.ipse tamen solū habebat regulari per ea que audiret de domo absalonis.sic.n.dixit.ſ.ecce ego absc̄ondar in cāpestribus deserti donec veniat sermo a vobis indicans mihi.i. indicans quid debeā agere.(Ueniente ergo chusy amico dauid in ciuitatē:absalon quoq3 ingressus est).i. mox vt intrauit chusy in hierusalē:introiuit etiā absalon.ex quo pz ꝙ nimis festinauerat:ꝛ cito potuisset preoccupare dauid in ciuitate:nam dauid erat apud verticē montis olyueti qñ occurrit sibi chusy.vt pz hic.ꝛ ilico vt chusy inde digressus iuit in vrbē:introiuit absalon:ideo solū poterat distare dō ab vrbe per leucam:vel quasi qñ introiuit absalon.vocaꝫ autē chusy amicus dauid:eo ꝙ erat sibi nimis familiaris:cuz esset cōsiliarius eius.sic enim vocauit eum absalon dicens quare non iuisti cū amico tuo. hec est inquit gratia ad amicū tuum. seq. c. sic enim alij viri nimis excellentes ꝛ familiares regis vocabaꝫ amici eius:ex cōmunicatione magna.

¶Jncipit capitulum.16.

Cunqz Dauid transisset paululum mōtis verticē:apparuit syba puer miphiboseth in occursum eius cū duobus asinis qui onerati erāt ducentis panibus:ꝛ centum alligaturis vue passe:ꝛ septem massis palatarum:ꝛ duob⁹ vtribus vini.Et dixit rex sybe.Quid sibi volunt hec?

Cunqz dauid. Descripto in precedentib⁹ qualiter absalon cōtra dauid cōspirauerit.hic subdiꝫ qūo eum federauit.ſ. polluēdo donum suū cognoscēdo cōcubinas regis. Et diuidiꝫ in quatuor.Primo dauid a syba seruo miphiboseth decipiť. Scō a semei iniurys impetitur. ibi(Uenit ergo rex dauid.)Tertio chusy ab absalone recipiť.ibi(Cum aūt venisset.)Quarto absalon ad ꝓcubinas dō ingrediť. ibi(Dixit autē absalon ad achitofel.) ¶Queriť circa primū an hic sit cōtinuus ordo ad precedētia:ꝛ an ista que habēt hic fuerint facta imediate post precedētia. Qō.1. A Ordo cōtinuus est ꝛ imediatus.

¶Rñdendū ꝙ ordo est continuatus:qz supra agebatur qūo dō recessit de hierl̄m.hic aūt dr̄ qūo absalon in illaz ingressus est:prius tñ exiuit dō q̄ ingrederet absalon.

¶Ad secundū dōm ꝙ ista fuerunt facta ilico post precedētia.nam supra dr̄ qūo occurrit chusy arachites dō in vertice montis olyueti.hic aūt dr̄ qūo occurrit syba dō postq̄ pertransiuit paululum verticem montis olyueti.

¶Jtem supra dicit qūo recessit dō de vrbe.hic dr̄ qūo introiuit in eaz absalon:ꝛ tñ non distabat plene vna leuca vel quasi dō a hierusalem qñ introiuit in hierusalem: vt precedē.c.declaratū est.¶(Cūqz dauid trāsisset paululum verticē montis).i.dō habuit obuiū sibi chusy architem in vertice mōtis:ꝛ cuz ꝓcessisset paululū inuenit sybā.(Apparuit syba puer miphiboseth).i.seruus eius: nam dō cōstituerat eum ꝓcuratorē domus miphiboseth ꝛ gubernabat oia:ꝛ ipse cum oibus de cognatione sua seruiebat miphiboseth.ſ.9.ſ. omnis vero cognatio domus sybe seruiebat miphiboseth:ꝛ ipse miphiboseth vocauit sybam seruū suū.j.19.ſ.seruus meus contēpsit me: ꝛ accusauit me apud te dn̄m meum.

¶Quare syba obtulit munera dauid. Qō.II.

Queretur quid intendebat syba cum veniret sic ferēs munera regi. Qō.2. A ¶Dicēdū ꝙ ipse desiderabat habere totā possessionez dn̄i sui:ꝛ putauit ꝙ nunc posset eam hr̄e:ideo captauit tēpus ad hoc:ꝛ tulit munera in tēpore quo rex eis egebat vt nimis illa

appꝛetiaretur:ꝛ postea instituit accusationē ꝓtra dñm dicens ꝙ miphiboseth mãserat in hierusalē ad recuperandũ regnũ patris sui.credidit aũt ꝙ dō libenter concederet ei oĩa que fuerant dñi sui.ꝛ sic factuꝫ est:qꝛ dixit tua sint oĩa que fuerunt miphiboseth:ob hoc aũt noluit syba ducere miphiboseth cum rege:ꝯꝯ ille instãter petyssет. vt pꝫ.j.19. ¶De syba autē dōm ꝙ ipse sciens exituꝫ regis pꝛeoccupauit exire de vrbe ꝛ tulit secuꝫ ista munera que hic expꝛimunt:ꝛ pꝛecessit in itinere:deinde cũ transiuisset montē oliueti retrocessit fingens se venire obuiuꝫ regi cũ muneribus vt melius susciperet ꝯꝫ si illa duceret de vrbe. ¶Uel potest dici ꝙ cuꝫ miphiboseth haberet possessionē in terra beniamin in qua erat hierusalē ꝛ illius erat administꝛatoꝛ:syba iuit ad aliquē locũ ꝓpinquũ vbi in quo esset possessio ꝛ inde duxit illa munera
† veniēs regi obuius ad mōtē oliueti. ¶(Cũ duob⁹ asinis qui onerati erant).ſ.ferebant munera. Jn hebꝛeo habet
† (Cum duobus asinis stratis).i.apparatis.ſ. hñtibus cristellã ꝛ cingulũ:ꝛ nihil dē de oneribus eoꝝ.ſed tñ nostra dixit oneratis ad magis expꝛimendũ:qꝛ manifestũ est ꝙ
† erant onerati cum ferrẽt hec munera.(Ducẽtis panibus ꝛ centum ligaturis vue passe.)Tulit syba ea que putauit nimis vtilia esse itineꝛi:qꝛ per desertũ nō reperirẽt paratos cibos:ꝛ id qō ferebat esset in remediũ aliquale:saltē pꝛo bus qui deficerẽt siti ꝛ fame.vocant ãt ligature vue passe.i.racemi vuarũ:vel colligatiões facte in aliquo fu-
† niculo:ꝛ sunt plures racemi simul.(Et centũ massis palatarũ.)Uocãtur masse palataꝝ casei facti de ficubus cõpressis inter tabulas que vocant pale:ꝛ qꝛ casei sunt iaꝫ mixti ita ꝙ non est quelibet ficus per se vocat massa.sic ait glo.interlinearis ozd.ꝛ Andre.iste masse vocant alio noie masse caricaꝝ.tulit aũt syba vuas passas:ꝛ massas palatarũ:qꝛ in terra illa sunt ista cõia ꝓpter multitudinẽ ficuũ ꝛ vuarũ que magis apte sunt ad cibũ ꝯꝫ ad vinum sicut cõiter accidit in terris nimis calidis:ꝛ ob hoc sepe offerebant similia munera:sic fecit abigail ad dōnã tulit ei ducentos panes ꝛ duos vtres vini ꝛ centum ligaturas vue passe ꝛ ducentas massas caricarũ.pꝛece.lib.c.25. Jn
† hebꝛeo hē(Et cetum de fructibus.) Littera autē nostra posuit massas palatarũ:qꝛ isti fructus solebãt cõiter offer-
† ri in terra chanaan: sicut fecit abigail vt dictum est.(Et
† vtribus vini duob⁹.)Jn hebꝛeo habet(Uno vtre vini.) Littera tamē nostra posuit duos vtres:qꝛ ex modo ipso pꝛietatis hebꝛaice ponit singulare pꝛo plurali:ꝛ ecõtra. etiã non est verisimile ꝙ ferendo tanta munera pertinẽtia ad cibos ferret vnicũ vini vtrem.sic enim abigail ferens eadem munera:tulit duos vtres.pꝛeceḍ. lib. c.25.
† (Et dixit rex sybe qd sibi volunt hec).i. ad quid duxisti
† ista.(Rñditqꝫ syba.) Erat syba adulatoꝛ magn⁹:ꝛ vt captaret regis fauoꝛem:non solũ munera cibi ꝛ potus:sed etiaꝫ asinos in quibus poꝛtabantur regi obtulit:dicens.
† (Asini domestici regis vt sedeant).i.asini sunt pꝛo domesticis regis vt sedeant in eis:vocant domestici regis qui erant de familia sua vt filꝫ ꝛ vꝛoꝛes:ꝛ isti indigebant asinis ad sedendũ:poterissime ipse mulieres que tenere erãt. oēs aũt tam viri ꝯꝫ femine egressi fuerant de hierusaleꝫ
† pedestres.vt pꝫ pꝛece.c.(Et panes ꝛ palate ad vescendum pueris tuis).i.ista sint ad cibos pꝛo seruis tuis.de vuis passis idem intelligit.ſ.ꝙ erant ad cibũ ꝯꝯ nō exꝓmat.(Uinum autē vt bibat si quis defecerit in deser-
† to).i. vinum est si quis defecerit siti in deserto vt bibere possit ꝛ refocillet. ¶Sciendũ aũt ꝙ dō iturus erat per desertũ:qꝛ ipse intẽdebat ire versus ioꝛdanẽ ꝛ transire illum si pꝛequeret euꝫ absalon. est aũt inter hierusalē ꝛ ioꝛdanẽ desertũ quoddã:nam distat ioꝛdanis a hierusalē vltra vnã dietã:qꝛ hierico distat a hierusalē quatuoꝛdecim milliarus que sunt septeꝫ leuce:vt pꝫ in lib.de diuisione terre sancte:a hierico tñ vsqꝫ ioꝛdanẽ sunt plures ꝯꝫ tres vel quatuoꝛ leuce: vt colligit eo.li. in deserto autē mediolatere debebat dō:vt dixit pꝛecedẽ.c.ſ.ecce ego abscondar in cãpestribus deserti:ꝛ qꝛ ibi nō inuenirent ci-
bos oppoꝛtune duxit ista syba. (Et ait rex:vbi est filius † dñi tui).ſ. miphiboseth qui erat filius ionathe q vocat dñs sybe. Sꝫ diceꝝ ꝑ qꝛ miphiboseth erat dñs sybe. j. 19. Rñdendũ ꝙ aliqñ miphiboseth vocat dñs sybe:ꝛ aliqñ filius dñi sybe:de quo declaratũ est.ſ.19.quesiuit aũt dō pꝛo miphiboseth qꝛ diligebat eum pp ionathã ꝛ commedebat semp de mensa regis.ſ.9.ꝛ.j.19. vel forte dō vidit sybã ꝛ miratus est qũo nō veniret miphiboseth:nō quesiuit pꝛo illo. Jn hebꝛeo hē (Ubi rogo te dñi tui).i. † rogo te dic vbi est filius dñi tui:sed est lĩa decurtata ꝑꝫ moꝛẽ hebꝛaicũ.(Rñditqꝫ syba regi:remãsit in hierlꝫ dicẽs:hodie restituet mihi dom⁹ isrl regnũ pris mei.) Jsta † fuit maliuola ꝛ falsa rñsio:naꝫ miphiboseth dixit sybe ꝙ sterneret ei asinũ ad eũdũ cum rege:ꝛ noluit vt haberet opꝑtunitatẽ ad accusandũ ipsuꝫ ꝛ petẽdũ possessionẽs eius:vt pꝫ.j.19. ¶Queꝛeꝝ qũo dō credidit hoc tanꝯ Qō.3.
verisimile.ſ.ꝙ miphiboseth diceret ꝙ regnuꝫ patris sui restitueret ei. Nã sciebat dō ꝙ absalon cõmouerat totũ israel ꝑ dō ꝛ fecerant eũ regẽ:sequebãturqꝫ eũ toto coꝛde:vt pꝫ ꝓced.c.qũo ꝙ credendũ erat ꝙ miphiboseth diceret regnũ esset sibi restituẽduꝫ. ¶Jtẽ ista turbatio nullo modo oꝛta fuerat ꝓpter eũ sed ꝓpter absalonẽ: iō nō sibi sed absaloni regnũ dandũ erat. ¶Jtẽ miphiboseth erat omnino ineptus ad regnũ:qꝛ erat dedecus regni ꝙ vtroqꝫ pede claudus ꝛ quasi homis statua ꝛ non hō vel canis vt ipse se appellauerat.ſ.9.efficeretur rex. ¶Jtẽ A
miphiboseth nullũ bẽbat fauoꝛẽ:nam ẽt dum dō nō essꝫ Credidit dō miphinimis confirmatus in regno nutriebat ignobiliter:ꝛ nō boseth duxisse ꝙ resicut filius regis in domo machir in lodobar nihil oĩno gnũ patris hñs.ſ.9.qũo ergo haberet nunc fauoꝛẽ vt regnaret:nul- sui sibi relo inquã modo erat verisimile. ¶Rñdendũ ꝙ dō credi- stitueret. dit hoc.ꝛ rō persuasionis fuit:qꝛ dō erat perturbatus ni- ꝓmo.
mis:ꝛ nō poterat attẽdere diligẽter an istud erat verisimile:vel non:sed passus est iuxta cõditionẽ afflictoꝛ:quibus omnia mala que cõtra ipsos dicunt credibilia sunt. Secundo.
¶Jtem potissima causa fuit iniquitas sybe.non enim potuit dauid concipere ꝙ nisi verũ esset auderet syba talia cõtra dñm suuꝫ dicere:ideo cum audiuit ꝛ vidit munera credidit verũ esse. ¶Jtem ꝯꝯ miphiboseth non crede- Tertio.
ret se regem efficiẽdũ:posset tñ credere ꝙ cũ domus isrl nunc auferret regnũ dō qui erat de domo iude vellet ꝙ ipsi haberent aliquã eminẽtiã sicut tẽpoꝛe dō habuerãt viri iude:ꝛ ob hoc illi qui erant de ꝓgenie duoꝝ regum israel pꝛecedentiũ exaltarent nunc:eo ꝙ dispositio regni ꝑsisteret in.ij.tribubus israel:ꝛ non in tribu iuda: ꝯꝯ absalon rex esset de tribu iuda:ꝛ tũc esset sensus.hodie restituet domus israel mihi regnũ patris mei.i. restituet me in statum magnuꝫ:sicut si viueret pater meus. Uel forte poterat dauid credere ꝙ miphiboseth putaret ꝙ ꝯꝯ ista turbatio fuerat facta cõtra dauid cũ absalone: non fiebat pꝛo absalone vt ipse esset rex: sed erat quidã colоꝛ ad expellẽdum dauid ꝛ reducendũ regnũ in tribũ beniamin sicut fuerat a pꝛincipio:ꝛ qꝛ tunc nullus erat in domo saulis ad quẽ magis pertineret regnum ꝯꝫ ad miphiboseth:qꝛ erat filius pꝛimogeniti saulis:iō credebat ꝙ restitueret ei regnũ. ¶Queꝛeꝝ vlterius qũo Qō.4.
syba ausus est talia dicere cõtra dñm suũ miphiboseth: A
sciens ꝙ caperet in dolo ꝛ ꝑditione:ꝛ erat reus grauis- Syba qũo ẽ ausus acsimarũ penaꝝ.nam aut syba putabat ꝙ pꝛeualeret nunc cusare dñm dauid:vel absalon.si absalon:nihil posset ꝑsequi per ista suum.
munera que nũc dabat eo ꝙ dauid tanꝯ exul de regno expelleretur vel occideret:si aũt pꝛeualeret dauid:opoꝛtebat ꝙ miphiboseth cõpareret coꝛam eo ꝛ accusaret sybam ꝙ pꝛodidisset eum:ꝛ non haberet syba respõsionẽ: sed esset reus pꝛoditionis. ¶Respondendũ ꝙ syba putauit ꝙ dauid per foꝛtitudinẽ bellicaꝫ ꝛ pꝛudentiã:vel per adiutoꝛiũ dei:aut alꝫ superaret absalonem: ideo voluit captare fauoꝛem eius nunc qñ erat in aduersitate:vt postea pꝛopitiaret ei ꝛ benefaceret.de miphiboseth autē dño suo putauit ꝙ non auderet cõparere coꝝ dauid:ꝛ sic obtineret syba: vel si compareret: putabat syba ꝙ Rñsio.
rex nō

rex non crederet excusationibus suis:sed q̄ fauisset absaloni:ió q̄ ꝓdemnaret eū.ēt q̄ dato q̄ reperiret veritaʒ semper dō misereretur sybe:z daret aligd de possessiōe. sic enim factū est:q2 c̄ꝫ dō postea veritatē comperisset: noluit punire sybā p2oditoꝛem quin potius fecit q̄ syba z miphiboseth diuiderent possessiones.ī.19. ob hoc aūt q̄ dō redibat in hierusalē:syba z quindecim fily eius z viginti serui venerūt ad eum trans iozdanē:vt nō posset aligs accusare eum:sed in p2esentia eius timeret miphiboseth vel erubesceret accusare:etiā venit ante alios vt cōtinuaret fauoꝛē p2ecedentē:z iam rex erubesceret cōdemnare illū cū tantū se ei familiareʒ exhibuisset. ¶(Et ait rex:tua sint oīa que fuerunt miphiboseth) .i. cōcedo tibi oīa que fuerūt miphiboseth.s.que ego donaui ei.ꝰ.9. fuit aūt valde astutus:q2 non ꝓposuit a p2incipio accusationeʒ:vt non intelligeret dō q̄ hoc animo obtulisset munera:vt crederetur ei accusanti dām suuʒ:sed solum obtulit munera z subticuit quasi nihil aliud itēderet:dō aūt quesiuit de miphiboseth:z tūc ipse respōdit accusando eum:quasi nō accusaret: sed responderet ad quesita.

Qō.5. a Potuisset dō accipe oīa miphiboseth si syba vera dixisset ꝓpter duo. P2imo.

¶Queret aligs dato q̄ hec dixisset miphiboseth de quibus eum accusauit syba:an dō posset iuste bona sua tollere z dare sybe. ¶Rn̄ᵐ q̄ dō poterat tollere miphiboseth omnia bona pp ea q̄ dicebat syba si vera fuissent. Et hoc pp duo. P2imo in penā:naʒ qñ aliqui cōmittunt crimen lese maiestatis cuiusmodi erat istud : ām legem occiduntur z bona eoꝛ publicanť.i. efficiuntur regis:z fily eoꝛ nihil habēt de bonis ipsoꝛ:sed ex misericoꝛdia sola vita eis reseruať:extra de hereticis.c.vergentis.q igitur pōt tollere bona z vitā:facilius bona auferre poterit. ¶Secūdo poterat hoc tollere dō inc̄ꝫtum donatoꝛ : q2 ipse dederat miphiboseth omnia bona q̄ hēbat: cum ante hoc nihil habuisset.ꝰ.9.sed pp ingratitudineʒ qñ magna est reuocanť donationes:nā z ille q manumisſus fuerat pp ingratitudinē reducīť in seruitutem:extra de donatione.c.pp ingratitudinē:sed miphiboseth esset in hoc nimis ingratus:ergo reducēdus erat ad nihil habere sicut p2ius. ¶Queret vlteriuʒ cū syba falsa obiecisset dño suo miphiboseth : an peccauerit dō sententiando cōtra miphiboseth. ¶Rn̄ᵐ q̄ peccauit dō ꝓpter duo. P2imo q2 innocentē condēnauit:habebat eniʒ miphiboseth rectū animum erga dō : vnde fuit in planctu toto tpe quo dō steɾit extra hierlem z non lauit pedes suos nec mutauit vestes sicut q lugeret moꝛtuū.infra.19.

Qō.6. a Peccauit dō sniando q̄ miphiboseth ꝓpter duo. P2imo.

Scō. ¶Scō peccauit dō q2 cōdemnauit eum inauditum z non vocatū z indefensum:nam ēt dato q̄ verū fuisset peccatum obiectū miphiboseth:condēnando euʒ nō vocatū z indefensum:peccatū esset:q2 ēt in notoꝛijs delictis citatio requiriť vt veniat reus ad audiendā sñiaʒ z allegādas aliquas excusationes si quas habet: naʒ iʒ notoꝛius sit actus nō est notoꝛiū an iniuste egit:z ad hoc vocādus est ne innocēs condemnet.(Dixitq̄ syba : oꝛo inueniam gratiam coꝛā te dñe mi rex.)Hic ostēdit syba q̄ ipse nō obtulerat munera dō vt daret ei possessiones dñi suiʒ solū vt placeret in oculis eius:vnde nihil dixit de possessione sibi collata:sed solū petiuit vt semp inueniret gratiam in oculis dō.¶(Uenit ergo rex dō.) Hic ponitur scōm huius.c.in quo dō a semei iniurijs impetitur:z dř. (Uenit ergo rex dō vsq̄ baurim.)Est enim bauriʒ qdā locus in tribu beniamin in quo manebat semei qui erat de tribu beniamin z vsq̄ ad illū secutus est phaltiel vxorem suā michol plorans qñ ducebatur ad dō.ꝰ.3.venit aūt dō ad istū locū cū pergeret versus iozdanē:q2 p eum iter erat a hierlem in iozdaneʒ. (Et ecce egrediebatur inde).i.de baurim.(Uir de cognatiōe domus saul noie semei fily gera.)Iste sciens q̄ dō veniret p locum illuʒ egressus est ad maledicendum ei.

¶De q̄ tribu fuerit semei:z ō eiꝰ maledictiōe. Qō.VII.

Qō.7. a

Queretur de isto semei de qua tribu erat. ¶Aliquis dicet q̄ erat de tribu beniamin:q2 hic dř q̄ erat de cognatione domus saul:z tñ domus saul erat de tribu beniamin.p̄ceden.li.c.9.ergo semei erat de beniamin. ¶Jn ꝓximum vř q̄ erat de tribu effraim vel manasse:q2 infra.19.dř ab ipso semei : ideo p2ioꝛ occurri tibi de omni domo ioseph : domus autem ioseph cōtinebat duas tribus.s.effraim z manasse Ben̄. 48.ergo nō erat de beniamin. ¶Respōdet histo.scho. q̄ semei erat de stirpe effraim vel manasse : z pbat p id q̄ allegatūest infra.19.cum aūt obycitur q̄ erat de cognatione domus saulis dicit q̄ non erat de cognatione ista quātum ad p2ogeniem : sed quātum ad zelum.s.q2 zelauit p2o tribu beniamin z maledixit dauid:sicut maledicturus esset aliquis de tribu beniamin. ¶Sed hoc non stat q2 scriptura non loquitur hoc mō: dicēdo q̄ sit aligs filius alterius:q2 hꝫ zelum illius:potissime q2 sepe dř q̄ erat de tribu beniamin:vt pꝫ hic z infra.19.z seq. li.c.y. ¶Nicolaus rñdet q̄ semei partiʒ erat de cognatione beniamin z partim de tribu manasse vel effraim. ¶Sed obyciet:q2 viri accipiebāt vxoꝛes de tribu sua z familia.Nu.36.ergo opoꝛtebat q̄ esset de eadē cognatione ex pte matris z patris. ¶Rñdet q̄ illud verū est in mulieribus que succedebāt p̄ribus in hēditatē:nā ille non poterāt de alia tribu accipere viros ne pmisceret hereditas:femine tñ que nō succedebāt patribus poterant accipere viros de quacūq̄ tribu. Sed hoc an vez sit declaratū est Nu.36. ¶Dato tñ q̄ hoc staret : adhuc non tenet positio Nico. q2 ipse vult q̄ esset semei ex pte patris de manasse vel effraim:z ex pte matris de domo saul. Sed hoc nō stat:qm̄ in veteri testō cū fily nō succederēt matribus:nominabanť semp de stirpe patrū:z pp hoc iubebať q̄ cū qs moꝛeret sine liberis:frater eius acciperet vxoꝛē ipsius vt suscitaret semē fratri suo:z filius inde genitus nominabať nomine viri moꝛtui.Deu.25.si tñ fily nominarenť a matribus aliqñ nō posuisset lex tām diligētiā vt viri semp hꝛent in ḡbus maneret nomē eoꝛ:semei tñ nominať de cognatione saulis:iō opꝫ q̄ pr̄ eius eēt de cognatiōe hac. ¶Jtē pꝫ q2 dato q̄ eēt semei de cognatione beniamin c̄ꝫtū ad mrez:z nominaret aliū de tribu beniamin:pluries tñ noīaret de tribu manasse vel effraim:c̄ꝫ de beniamin:ſz falsum est:q2 semp q̄si nominať de beniamin:vt pꝫ hic cū dicať de cognatiōe saulis q erat de beniamin. ¶Jtē dō dixit.ī.filius meus qui egressus est de vtero meo q̄rit animam meā:c̄ꝫto magis iste filius gemini:ſz fily gemini sunt de stirpe beniamin: vt declaratū est p̄ce.li.c.9.z.22. ¶Jtē.ī.19. dř q̄ semei occurrit dō ad trāsitū iozdanis cū mille viris de beniamin:si tñ eēt de tribu manasse vel effraim hūisset secū socios de illa tribu z nō de beniamin. ¶Jtē sequē.li.c.2. dixit dō salomoni:hēs apud te semei filiuʒ gera fily gemini.i.fily beniamin : q̄ semp vocať de tribu beniamin: nunc̄ꝫ vocať aūt de cognatiōe Joseph nisi.ī.19.q̄ magis videť q̄ sit p̄r eius de hac tribu c̄ꝫ de manasse z effraim. ¶Jtē non stat qđ dicit Nico.q2 si fuisset ex pte p̄ris de manasse vel effraim cū fily succederēt p̄ribus z non matribus:fuisset possessio semei in terra manasse vel effraiʒ: erat tñ in terra beniamin:nā moꝛabať in baurim : vt pꝫ hic cū dicať q̄ egressus est de baurim. ¶Jtē seq. li.c.2. dicīť:hēs apud te semei filiū gemini de baurim . ¶Dicendū ergo q̄ iste semei erat de tribu beniamin z de cognatione saulis totaliter nec pertinebat ad manasse vel effraim : z ista fuit cā quare ipse malediceret dō.s. zelo cognationis sue cui dō regnum abstulerat:si tam fuisset de manasse vel effraim nihil attinuisset ad eum maledicere:z ob hoc nominatur de cognatione saulis: vt sciať cur malediceret. ¶Cum autem obycitur q̄ iste erat de manasse vel effraim . Dicendum q̄ nullo modo pertinebat ad has tribus Et cum ipse dixit q̄ p2ioꝛ descenderat de omni domo Joseph:dicendum q̄ ibi non impoꝛtatur nomen alicuius tribus:sed significantur vndecim tribus:nam tribus iuda computabatur tanc̄ꝫ vnum caput in israel: z tribus Joseph erat caput omnium aliaʒ tribuū q̄ vocabanť tribus israel:vnde est sensus q̄ semei

p̄a opinio.

Contra.

Responsio histo.scho.

Contra.

Opio nic.

Obiectio.

Contra.

Rño auct.

dixerit:descendi prior de omni domo Joseph.i.q̄q̄ de domo iuda aliqui prius ad regez venerint q̄ ego:tñ de 11.tribubus israel que intelliguñ nomine ioseph nullus descēdit prius q̄ ego. ¶Aliter ēt exponūt hebrei q̄ non sit semei de tribu manasse vel effraim:sed de ß infra.19. † dicēt.¶(Procedebat egrediēz ⁊ maledicebat).i.pcedebat de baurim:⁊ q̄nto plus pcedebat:tanto plus ma† ledicebat.(Mittebatq̄ lapides ꝑ dō:⁊ ꝑ vniuersos seruos eius.)Nō mittebat lapides ad hoc q̄ posset percutere eos:qz aliq̄tulū distabāt ab eo ita vt neminē posset tangere:sed mittebat ad iniuriā ⁊ ad satiādū iram suam. sic ēt spargebat puluerez ꝑ dō ⁊ seruos eius:vt pz infra: tñ manifestū est q̄ puluis nō posset puenire ad dō:sz erat ad iniuriā. ¶Quereť quare semei maledicebat dō ⁊ Qō.8. faciebat hoc.¶Rñ̄ q̄ faciebet in vindictā cognatiōis A sue:nā erat de cognatione saulis:⁊ dō abstulerat regnuz Semeima domui saulis:iō hēbat eū exosum:⁊ qz nūc insurrexerat ledixit dō absalon ꝑ dō:putabat q̄ iam nunq̄ rediret dō in statuz in vindictā pristinū sed q̄ occideret eū absalon cū hoc desideraret ⁊ cognatiōis adiuuaret a toto israel:iō putabat q̄ poterat sine pena saul. ei quecūq̄ mala dicere.s.qz nunq̄ ad regnuz rediturus erat:⁊ sic apparet ex verbis blasphemie eius.¶Sz dicetur qūo semei nunc ex amaritudine cordis maledice- Dubitatio. bat dō:nā oēs tribus israel ⁊ ipsa tribus beniamin elegerunt dō in regē:ipso nō cogēte nec orante:vt pz.ē.5. iō vr̄ q̄ nullū retinuissent rācorē viri beniamin cōtra dō. ¶Rñ̄ q̄ tribus beniamin cū oībus alys tribubus isrl Rñsio. elegit dō in regē qz sciebat hoc a deo pr̄enūciatū eē:sed nō mouebatur ex desiderio ad hoc:potius.n.voluisset q̄ maneret regnū in ea sicut prius:potissime aūt illi q erāt de cognatione saulis.s.satis cōiuncti ei.naz isti nullo mō voluerūt dō in regē:qz tñ oēs tribus eū suscipiebāt:non potuerūt ipsi excludere illū:sed susceperunt inuiti. Cum aūt nūc visum est tps vindicādi de dō:exomuerūt furorem suū in euz:⁊ qz iste semei erat vnus de ꝓiunctis domui saulis:maledixit grauiter dauid sic ostendens iram Obiectio. suā quā toto tpe ꝓcedēti occultaz tenuerat.¶Sz obicetur ad qd gaudebat nūc semei q̄ eycerēt dō:nā succedebat ei filius suus absalon:si.n.fuisset absaló de alia tribu potuisset gaudere semei ⁊ oēs de tribu beniamin: sed ista nō erat mutatio aliqua respectu ipsoz:qz semp Rñsio. manebat regnuz in domo dō.¶Rñ̄ q̄ q̄q̄ viri beniamin irascerenť domui iuda qz acceperāt eis regnuz:tñ spāliter inimicabanť dō in psona sua:eo q̄ ille accepat regnū ⁊ fuit auctor trāsferēdi de vna tribu in aliā:erat ēt hostis saulis dū viueret:iō ad eū tenebant inexorabile odiū:⁊ volebāt q̄ in psona sua pateret:⁊ qz nūc semei videbat q̄ dō miserabiliter fugiebat ⁊ nō putabať hr̄e spē redeūdi:gaudebat semei velut si regnū trāslatū esset ad Qō.9. aliā tribū cū nūc hostis eius posslderet illud. ¶Queretur vlterius an semei peccabat maledicēdo dō ⁊ iacie- An semei do lapides in eū.¶Aligs dicet q̄ non:qz dō merebať ß peccauit ⁊ deus suscitabat istū ꝑ eū tanq̄ ministrū. ¶Jtē dixit.j. maledicē- dō:dimittite eū vt maledicat mihi iurta pceptū dñi: sed do dō. faciēdo qd̄ deus iubebat nō peccabat. ¶Rñ̄ q̄ semei A peccauit:qz dō iussit eū occidi p ß:vt pz seq.li.c.2.⁊ erat Semeipec tūc dō ꝓpinquus morti:nec mouebať aliqua affectione cauit male passionali sz rōne:ꝙ merebať mortē semei.¶Jtē semei dicēdo dō. nō hēbat cām maledicēdi dō qz nihil ei nocuerat:ꝙ peccabat maledicēdo.¶Jtē maledicere p̄ncipi est magnuz peccatū:sic pz Exo.22.s.dys nō detrahes:⁊ p̄ncipi populi tui non maledices:dō aūt erat p̄nceps ppli a deo vnctus:iō peccatū erat maledicere ei.¶Jtē dato q̄ haberet semei cām maledicēdi dō:nō hēbat iurisditionez: pena aūt q̄ sine iurisditione infligiť iuste nō infligiť:sed Ad p̄imū. semei nullā habebat iurisditionē ad ß:ꝙ peccauit.¶Ad p̄imū in ꝓrium dōm q̄ q̄q̄ dō peccasset ⁊ mereret maledici:non licebat cuilibet maledicere ei ppria auctoritate:sicut non licet cuilibet reos criminis punire:q̄q̄ delictū cōstet.Cū vero obiciť q̄ deus suscitauit semei ꝑ dō ad maledicendū.Dōm q̄ non sufficit:nā ēt suscitauit absalonē ad rebellādū dō:vt pz.ē.12.s.suscitabo malum de domo tua ⁊c.peccauit tamē absalon grauiter. ¶Ad Ad scōm. scōm dōz q̄ si deus exp̄sse iussisset semei q̄ malediceret dō:nō peccaret semei maledicēdo:immo mereretur qz exequebať mādatū dei:deus tñ nō iussit ei:sz inclinauit illū:de quo.j.declarabiť:iō non excusať semei. ¶(Qis † aūt populus ⁊ vniuersi bellatores a dextro ⁊ a sinistro latere regis incedebant).s.qñ pcedebat rex ⁊ maledicebat ei semei:erat vallatus a viris suis:qz bellatorez ⁊ reliquus populus incedebāt ad vtrūq̄ latus regis.Jn quo signať q̄ nō poterāt lapides missi a semei venire ad regem:vocať aūt hic bellatores oēs viri dispositi ad bellū q ibāt cū dō:pplus vero vocať reliqua multitudo inhabilis ad arma.s.femine ⁊ paruuli:nā de domo regis ibāt † prores eius ⁊ filij sui q cōputanť noīe ppli. (Jta aūt loquebať semei cū malediceret regi).i.ista verba q̄ sequūtur pferebat:exp̄imunť aūt hic verba maledictionis vt sciatur q̄q̄ grauis maledictio fuerit semei in dō. (Egredere egredere vir sanguinū.)Jstud verbum egredere: aliud signat in vulgari qō ad maiorē ꝓtumeliā ptinet:⁊ duplicať pp maiuz opprobriū:vocauit aūt illū viz sanguinum.i.iniustū occisorē.s.qz occidit ⁊ effudit sanguinē domus saulis:nā iste semei imponebat dō mortez abner ⁊ hisboseth:q̄q̄ in quolibet eoz dō fuerit inocēs:vt pz.ē. † 3.⁊.4.(Et vir belial.)Uocať vir belial homo indomitus vel sine iugo.s.qz nulli rōni aut legi subyciť: sic dicit Judi.19.erāt aūt viri illius ciuitatis.i.absq̄ iugo:vt ibi exponit in lra:vocauit aūt semei dō filiuz belial: quasi p inobediētiā legis ⁊ rōnis tulisset regnū de domo saulis. (Reddidit tibi dñs vniuersum sanguinē domus saul).i. † dñs dedit sup caput tuū penaz p toto sanguine effuso de domo saulis:putabat.n.semei q̄ dō fuisset causa mortis abner ⁊ hisboseth q erāt p̄ncipes domus saulis:vt dictū est.(Qm̄ inuasisti regnū eius).i.accepisti violēter regnū eius.s.q̄ in pgenie sua manere debebat.Et pōt esse † sensus q̄ dato q̄ tu nō occideris aliquos de domo saulis: qz tñ inuasisti regnū eius:reus es sanguinis totius effusi de domo sua.Jn hebreo hr̄ (Qm̄ regnasti pro eo.) ad idē redit:sed lra nra proprior est:qz inuadere significat violentiā ⁊ intrusionē de qbus semei criminabať dō:regnare aūt magis ptinet ad titulū.(Et dedit dñs regnuz † in manu absalon filij tui).i.sicut tu iniuste inuasisti illō accipiendo de domo saulis:ita nūc deus dedit regnū eius in manu filij sui:vt talia patiať qualia egit:nā p que quis peccat:per ea torquebit.Sapien.11.dixit aūt traditus regnum absaloni:qz putauit semei q̄ cuz totus israel vno corde adiuuaret absalonē:⁊ dō iam fugeret q̄ nunq̄ reditur⁊ esset ad regnandū:sed regnaret filius eius.(Et † ecce p̄emunt te mala tua).i. ecce nunc mala que olim feciśti:te p̄emūt.s.qz pro eis nunc pateris. Jn hebreo † habeť (Ecce tu pro malitia tua.) Ecce tu pateris hec pro malitia preterita.(Qm̄ vir sanguinuz es).i. effusor sanguinis.s. qz occulte tractasti quomō occideres hisboseth ⁊ abner p̄ncipes israel:vt illis occisis regnares. † (Dixit aūt abisai filius saruie regi.) Omnes viri bellatores dō audiebant verba hec que loquebatur semei ⁊ displicebāt eis:solum tñ abisai tolerare non potuit:⁊ dixit q̄ volebat occidere semei:erat aūt iste abisai frater ioab ⁊ asael:vt pz.ē.2.⁊ isti tres erant filij saruie sororis dō.p̄mo parali.2.fuit aūt nimis ingetus nūc abisai cōtra semei.Jta etiā in reditu regis in hierusalē q̄n̄ iuit semei veniā petens a dō dixit abisai:nūquid p hys verbis nō occidetur semei q̄ maledixit chr̄m dñi:⁊ ibi dō † increpuit abisai.infra.19.(Quare maledicit canis hic morituruś dño meo regi).i.quare iste canis morituus permittitur maledicere regi.q.d.cū simus hic tot viri bellatores iam deberemus occidisse ipsum:qz in cōtēptum nostrū maledicit regi:quasi nullus sit q pugnet p eo:vocauit aūt euz canē mortuū ad vituperū.q.d.ille nō erat homo qui posset maledicere regi:sed erat quasi quidaz canis mortuus; sic.n.vocauit se miphiboseth.supra.9.s.

quis

quis ego sum seruus tuus qñ respexisti sup canē mortuū similē mei: vel vocaſ canis morituꝰ: qꝛ ī breui morituꝰ erat. Intēdebat.n. abisai ilico occidere eū: putans ꝙ dō pmitteret illud. (Uadaꝫ ꝛ amputabo caput eius). i. volo ire ꝛ occidere ipm: erat.n. abisai vir fortissimus ꝛ putabat ꝙ si psequeretur semei non posset effugere manus eius. ¶Quereſ an peccauit abisai volendo occidere semei. ¶Aliꝗs dicet ꝙ sic: qꝛ dō increpuit abisai: qꝛ volebat occidere semei dicēs: quid mihi ꝛ vobis filij saruie: si tū nō peccasset non increpuisset eum dō. ¶Rñ᷑ ꝙ aut queriſ de hoc qō est velle ipm occidere: aut de ꝟ qō est ipm occidere. De primo dom est ꝙ nō peccabat abisai volēdo occidere semei: merebaſ.n. semei mortez: eo ꝙ maledixerat dō: lex tū dixerat: deus nō detrahes ꝛ principi populi tui non maledices. Exo.22.ꝛ iudei psuerāt infligere penā mortis maledicentibus principes: poterat ꝙ desiderare abisai occidere semei vindicando iniuriā dō ꝛ ministrādo iustitiā ꝑm legez. ¶Itē dato ꝙ nō eēt a lege pena mortis imposita sed eēt arbitraria: dō poterat infligere penā mortis: ꝛ abisai poterat iuste dolere de iniuria illata dō: ꝛ desiderare occidere semei. ¶De scō dom ꝙ abisai nō erat iudex: iō nō poterat p seipsum occidere semei: nullo iubēte: ꝫ dō erat iudex ꝛ executor legis dei ꝙ poterat iubere ꝙ occidereſ ꝑ hoc semei: ꝛ tūc abisai posset iussū dō occidere semei: nūc aūt solū desiderauit occidere ꝛ nō occidit: ideo nō peccauit. ¶Cū aūt obyciſ ꝙ dō increpuit eum. ¶Dom ꝙ dō nō increpuit illū tanꝗ peccātē sed tanꝗ sollicitātē ꝑ intentionē suā: dō.n. volebat tolerare istā iniuriā vt deus misereret ei: vt ps.j.ꝛ qꝛ abisai mouebat eū ad vindictaz: increpuit ipm. Sic.n. fuit de chō: nam cuꝫ dixisset discipulis suis ꝙ morituꝰ eēt ī hierusalez: dixit ei petrus: domine absit nō erit tibi hoc: ꝛ chūs increpuit eū dicēs: vade retro me satbā qꝛ nescis q̄ dei sunt ꝫ q̄ hominū: hoc aūt qꝛ volebat psuadere petrus chō ne morereſ: alꝫ tū petrus nō peccabat in hoc: qꝛ nō desiderabat malū desideras chm viuere: cū adhuc nescret vtilitatē ex morte ei⁹ psecutura. ¶(Et ait rex: gd mihi ꝛ vobis filij saruie) i. gd hētis mecū ꝙ infestatis me ducēdo ad id qō nolo. Ex hoc dicit glosa ordi. ꝛ Andreas ꝛ Hico. ꝙ nō solum locutus est abisai ꝫ ēt ioab: vel saltē ioab mouit abisai: vt ista diceret: magis tū vr dom ꝙ solus abisai locutus fuerit: ꝛ tū dō increpuit filios abisai: eo ꝙ consueuerant uri sibi esse: sic.n. qñ aliꝗs offendiſ ab aliquo de vna cō munitate vel pgenie: si oēs de illa cōitate vel pgenie soleant offendere istū: qñ vnuꝫ offenderit eū: clamabit ptra oēs de pgenie vel cōitate illa ꝙ oēs eum offendunt: ita abisai ꝛ ioab filij saruie assueti erāt offendere dō: iō ꝗ vnus eum aliqñ offenderet: ptra ambos loquebatur. sic enim ps.ē.3. cum dixit dō. pozro viri isti filij saruie uri mihi sunt: sic ēt infra. 19. dr de abisai ꝙ locutus est cōtra semei: ꝛ dō dixit. qd mihi ꝛ vobis filij saruie cur efficimini mihi hodie ī satbā. (Dimittite eū vt maledicat). i. nullus noceat ei: sed maledicat quātuꝫ voluerit. Jn hebreo nō hr: dimittite eū: sed solū maledicat: lra tū nra posuit: dimittite eū: qꝛ infra replicaſ ista sntia. ꝛ dr: dimittite euꝫ vt maledicat. (Dñs enim precepit ei vt malediceret dauid). i. nolite prohibere qꝛ deus iussit: ꝛ nemo deo resistere debet nec potest.

¶An deus precepit semei ꝙ malediceret dō: ꝛ qūo ausus est maledicere dō in tāta multitudine. Qō. XI.

Qō.10. A Abisai an peccauerit duꝫ voluit occidēre semei. Rñsio.

Obiectio. Rñsio.

Qō.11. A

Queretur circa hoc qūo est verū ꝙ deus preceperisset semei vt malediceret: nam tūc semei eēt ppheta dñi: ꝛ non peccasset: ipse tū pfessus est iniqtatē suā ꝛ veniā petyt a dō. ꝫ. 19. ¶Itē si deus iussisset nō peccasset semei: ꝛ ꝓr peccasset dō iubēdo ipm occidi: ꝛ salomon exequēdo istud seq. li. c. 2. ꝛ tū nō peccauit qꝛ erat dō ad mortē qñ illō dixit: iō peccauit semei ꝛ ꝓr dñs nō iussit. ¶Si aūt dicaſ ꝙ dñs iussit: segtur ēt ꝙ agebat deus iniustum mouēdo aliquē ad peccandū si semei dicēdo ista peccabat. ¶Rñ᷑ ꝙ dō putauit ꝙ deus preceperat semei ꝙ malediceret ei: vidit.n. ꝙ ipse pruperat in magnas ꝓtumelias maledicēdo regi ꝛ pyciēdo lapides ꝛ puluerē: ꝛ hoc faciebat solus cōtra magno exercitu a quoꝛ quolibet occidi potuisset: ideo putauit ꝙ nullo mō hoc ageret a seipso: sed deus iussisset ei: ꝛ ob ꝟ nō formidabat: ꝛ sic dixit dñs ꝑcepit ei vt malediceret: deus tū nihil ꝑceperat. Et sic nō stant rōnes in ꝓiuz: nā nihil deus ꝑceperat ei: iō peccabat hoc faciēdo. ¶Alr pōt intelligi ꝙ dō putaret ꝙ deus precipiebat. i. inclinabat istū ad maledicendum: ꝛ iste modus erat frequētatus in scriptura: nā sic dcm erat de absalone. ē. 12. ꝙ deus suscitaret malum de domo dō: ꝛ tolleret vrores eius: sciebat tū dō ꝙ deus nō iubebat absaloni hoc facere: sed inclinabat eū: vel pmittebat inclinari ꝛ offerebat facultatem ad hoc faciēdū: ꝛ hoc intellexit dō: nā nō putauit ꝙ deus exp̄sse iuberet semei ꝙ malediceret dō: qꝛ illa nō videbanſ a deo fieri sed pp irā. ¶Dom aūt ꝙ vez est ꝙ deus mouebat semei ad maledicēdū dō: nō qdez directe inꝯtum iste erat qdā actus malus ꝛ deordinatus: sed inꝯtum erat in penā dō. nā sicut incitauerat absalonem ꝛ eum: ꝛ tū absalon faciebat malū: sed incitauit eū inꝯtuꝫ illud malū erat penale dō: ita fuit hic de semei. ista autē incitatio dei nō tollit culpā nec diminuit: qꝛ nō agit homo vt minister dei velut ab eo motus: sed pp aliꝗs affectiones pticulares deordinatas: deus tū q est summe sapiens ꝛ summe bonus quertit illū actū malū ad aliquaz vtilitatē. ſ. vt sit pena illius q peccauit: ita semei mouebatur ad maledicēdū dō pp odiū ꝓceptū: qꝛ tū dō mereba maledici cōuertit deus istā maledictionē que mala erat: vt eēt vtilis ī penā dō. dr aūt deus suscitare aliquē ad faciēdū talia mala inꝯtum pmittit ꝙ illa faciat ꝛ illa pmissio solū est pp illū cui malū infligit: alioquin aūt ꝗ aliꝗs conareſ maledicere vel mala facere alteri: si ille ꝛ quē ista sunt nō mereaſ ea vel non pficiaſ ei aliquo mō: deus nō permittet ꝙ maledicaſ: vel mala sibi infligātur ꝗ malus vir ad ꝓrium coneſ: iō scriptura recte dicit ꝙ deus suscitat malū alicui: qꝛ nullo mō fieret nisi deus ad hoc laxaret habenas viro mala voleti ꝛ facultatē faciēdi ei offerret. ¶Quereſ vlterius qūo semei ausus est maledicere dō cōtra tāta multitudine cū ipse solus eēt ꝛ glibet de exercitu dō posset ipm pcutere. ¶Rñ᷑ ꝙ semei ausus fuit maledicere dō pp duo. Primo qꝛ credidit ꝙ dō nō posset ei malū facere in futuꝝ putās ꝙ absalon regnaret ꝛ nunꝗ restitueret dō in regnū ꝛ absaló nō vindicaret iniurias factas pr̄i: cū ipse principaliꝫ psequeretur eū ad mortez. ¶Scō fecit ꝟ qꝛ nō timuit in pñti aliqd malū sustinere: ꝛ istud pp duo. Primo qꝛ credidit ꝙ dō ꝛ viri sui erāt ita afflicti ꝙ nō attēderēt ad maledictiones istas: ꝫ potius curarēt fugere velociter a facie absalonis ꝙ missurus erat psecutores post illos. ¶Scō qꝛ ipse distabat aliquātulū ab exercitu dō: ꝛ credidit ꝙ ꝗ aliꝗs de viris dō psequeret eum: nō posset ipm cōsequi: eo ꝙ semei ambulabat sup altitudinē mōtis ꝛ viri dō gradiebanſ p viā ad pedes mōtis. sic ps in lra cuꝫ dr: ambulabat itaq dō ꝛ socy eius p viā cū eo: semei autez per iugū mōtis ex latere ptra illū gradiebaſ maledicēs: putauit aūt ꝙ nullus conaretur ascendere montē psequēdo eum: si tū aliꝗs ascenderet: ipse poterat fugere interim in vbē bauriz q̄ erat ppinqua: de qua ipse exierat: vt ps.ē.ſ. egrediebaſ vir de baurim de cognatiōe saul. Si aūt dicaſ ꝙ debuisset timere semei ꝙ dō circūdaret vbē vt traderet sibi semei. Dom ꝙ hoc non timebat: qꝛ dō ibat pfugus a facie absalonis: iō non auderet ꝓsistere apud baurim obsidendo eā: nam pp hoc fugerat de hierusalem: iō securus fuit ꝙ nihil mali ei fieret. ¶Quereſ vlterius an dō poterat iubere occidi semei qꝛ maledicebat ei. ¶Aliꝗs dicet ꝙ nō: qꝛ dō credidit ꝙ deus iussisset semei maledicere sibi: vt ps in lra: ergo si vellet eum punire: ageret directe cōtra intentionē dei: ꝛ ꝟ vr eē peccatū. ¶Itē dō dixit: deus ꝑcepit ei vt malediceret dō ꝙs audeat dicere quare sic fecerit: si igitur nullus

Qō.12. A Semei ausus est maledicer dō pp duo. Primo. Scō.

Qō.13. Arguit pᵒ. Scō.

auderet dicere semei quare hoc faciebat: a fortiori nullus auderet punire eum: ꝙ peccatus erat si iuberet eum
A puniri. ¶Rñ᷒ ꝙ semei iferebat iniuriā dō ⁊ legi inc̄tū
cōtra mandatū eius maledicebat p̄incipi: ió ls dō inc̄tū
Dō potuis set iuste oc cidēr semei tñ noluit pp maiorē p/ fectionē sui persona priuata nō posset imponere penā semei: inc̄tus
tñ erat iudex ⁊ exe utor legis dei poterat punire illus
notorie delinquētē ⁊ nō peccaret in hoc: voluit tñ ane/
lare ad maiorē perfectionē. s. remittēdo ppr̄ias iniurias
ió nō iussit ꝙ aligs occideret eum: sed potius p̄hibuit
abisai volentē occidere eū. Q̄ aūt ista toleratio eēt sup
errogationis: p̄s ex verbis dō: q̄ ipse dixit dimitte eum
vt maledicat iuxta p̄ceptum dñi si forte respiciat dñs
afflictionē meā ⁊ reddat mihi bonū p maledictione hac:
nō tñ reddit a deo ꝑmiū nisi ꝑ opere bono supererroga/
tionis: ꝙ putabat ꝙ merebat in hoc: ⁊ ꝓñr nō tenebatur
ad illud. ¶Jtē q̄ si dō putasset se teneri ad nō occiden/
dum semei: sciret peccatū ēē occidere illū: c̄ꝫ maledice
ret: vnde nō diceret: dimittite vt maledicat si forte respi
ciat dñs afflictionē meā: sed diceret dimittite vt maledi
cat ne peccemus puniēdo eum: ꝙ putauit se nō esse obli/
gatū ad nō nocēdū ei: sed ꝙ poterat licite nocere: noluit
tñ nocere vt mereretur a deo suscipere misericordiam.
Ad p̄imus argumētū. ¶Ad p̄imū in ꝓrium dōm ꝙ c̄ꝫ dō crederet ꝙ deus
iusserat semei maledicere ei: nō repugnabat deo volen/
do occidere semei: q̄ istud p̄ceptū nō fuerat exp̄ssus:
sed solus deus incitabat semei vt malediceret dō: vt. s.
declaratū est. Simile aūt est in oibus alijs malis q̄ no/
bis a deo infliguntur: nā a quocūꝫ infliganť: scimus qm̄ a
deo sunt: q̄ ille nō posset nobis aliqd mali infligere nisi
deus ꝑmiserit ⁊ opportunitatē tribuerit. ¶Sed adhuc
dato ꝙ nos sciamus ꝙ deus mittat ad nos aliquē vt nos
percutiat: nō tenemur ꝑmittere ꝙ percutiat: ſz resistere
possumus: sicut non obligamur velle q̄cunꝫ mala deus
vult ꝑ nos: vt si velit ꝙ moriamur peste vel alia egritu/
dine: non obligamur velle pestē: sed possumus conari vt
Ad sc̄ōm. nō moriamur. ¶Ad sc̄ōm cū dr ꝙ si nullus auderet di/
cere semei quare hoc fecit ⁊c. Dōm ꝙ nō refert illud ad
semei sed ad deū. s. deus p̄cepit ei vt malediceret: ⁊ qs
audeat dicere: ꝛre sic fecerit. i. qs audebit dicere deo:
quare iussit semei ꝙ malediceret. s. nullus audebit: q̄ nō
poterit dicere vas figulo quare sic me fecisti. ad Ro. 9.
nec poterit insurgere virga ꝑ eleuantē se: nec serra ꝑ eū
a quo trahit. Jsa. 9. poterat tñ dici semei: quare hoc fa/
† cis ⁊ puniri: q̄ iniuste agebat. ¶(Et qs ē q audeat dice
re quare sic fecerit). i. nullus audebit deo dicere: quare
iussisti semei maledicere dō: ex ls nō sequebat necessario
contra abisai: q̄ c̄ꝫ deus iussisset semei ꝙ malediceret
dō poterat occidi iuste semei: vt. s. dcm̄ est: intēdebat tñ
dō inferre ex hoc ꝙ nō deberet malum infligi semei: q̄
deus mouebat eum: ⁊ bonus erat ꝙ dō toleraret illud:
† vt deus misereret sibi. (Et ait rex abisai ⁊ oibus seruis
suis.) Hic voluit placare dō abisai ne isurgeret in semei:
⁊ q̄ nō solū ipse desiderabat pcutere eū: sed ēt multi alij
de assistētibus: locutus est dō ad placādū oēs: ió dr ꝙ lo
cutus est ad abisai ⁊ ad seruos suos. s. seruos regis ⁊ nō
† seruos abisai. (Ecce filius meus q egressus est de vtero
meo q̄rit animā meā.) Arguit a fortiori. q. d. filius meus
q est quedā pars mea q̄rit animā meaz. i. vult me occi/
dere: ⁊ hoc fit deo incitāte malū ꝫ me: qd ꝫ miruz si iste
semei q nō est de genere meo insurgat ad maledicēduz
mihi. q. d. deus ēt mouebit eum: ió ꝑmittēdus est male/
dicere. dr: q egressus est de vtero meo. i. de lumbis meis:
q̄ ibi pendent vasa seminaria: gñaliter tñ oia que sunt
† intra cutē: dicunť eē in vētre. (Quāto magis iste filius
gemini). i. a fortiori iste semei qui est filius gemini. i. be/
niamin: vellet auferre animam meā: nam viri beniamin
debebāt hr̄e dō magis exosum c̄ꝫ alie tribus: eo ꝙ ꝑ dō
† fuerat ablatū regnum de stirpe ipsor. (Dimittite eum vt
maledicat iuxta p̄ceptū dñi). i. nō percutiatis eū: sed
maledicat mihi sicut dñs inclinauit eū ad maledicendū.
† (Si forte respiciat dñs afflictionē meam). i. forte sic fa/
ciendo ꝙ ego permittā eum maledicere mihi dñs respi/
ciet ad afflictionē meā quā sponte patior ⁊ miserebitur
mei: sciebat. n. dō ꝙ deus semp respicit afflictos corde
⁊ humiliatos: vt ꝑz ꝑsal. 50. s. cor ꝓtritum ⁊ humiliatum
deus nō despiciet. (Et reddat mihi bonū p maledictiōe †
hac hodierna). i. si respexerit afflictionē meā reputādo
eam vt meritoriā reddet mihi bonum p̄ro maledictione
hac. s. q̄ sponte tolerauī hāc maledictionē. ¶Que/ Qō. 14.
retur q̄o dō dicebat ꝙ retribueret ei bonū pp tolerā/
tiam huius maledictionis: q̄ p hoc ꝙ aligs patiť penas
quas peccata sua meruerūt nihil mereť: cū ille pene nō
sunt tanc̄ actus meritorij sed solū satisfactorij: actus enim
meritorij sunt supererrogationis: dō aūt ꝙ peccatis suis
patiebat hec: ió non poterant isti actus esse meritorij ad A
hoc ꝙ deus redderet ei aliq̄ bonū. ¶Rñ᷒ ꝙ dō puta/
uit ꝙ pp istā patiētē iniuriaz tolerantiā: deus misereret Dō credi dit ꝙ pati
ei ⁊ reduceret in p̄istinū statum: ⁊ sic fcm̄ est: q̄ hucusq̄ do ⁊ tole/
aduersa fuerūt dō: nunc aūt incepit p̄sperari: naz mor rādo iniu
uus dissolutū est ꝑ filium achitofel seq. c. ⁊ corruerūt inimici riā misere/
sui in bello. infra. 18. ⁊ ipse reductus est in hierlem. s. 19. reť ei.
¶Luz vero obicit ꝙ ille actus tolerantie erat satisfa/ Obiectio.
ctorius ⁊ nō meritorius. Rñderi pōt dupliciter; vno mō
ꝙ deus reddidit bonū dō: sed reddere bonū ē duplex. s. Rñsio.
reddere bonū q̄o est cessatio penaz: vel bonū q̄o est su/
peradditio alicuius rei p̄ius nō habite. p̄imo mō actus
satisfactorij sunt meritorij ad reddendū bonū: q̄ p actus
satisfactorios directe tollit pena que alś debebať ꝑ pec/
cato. Sc̄o modo actus satisfactorij non sunt ad reddē/
dum bonū. s. ad hoc ꝙ superaddat bonuz: q̄o p̄ius non
erat: q̄ tunc actus satisfactorius excederet spēm suā: q̄
solū est ad satisfaciēdū ⁊ nō ad merēdū. Nūc in dō dōm
ꝙ isti actus tolerātie fuerūt necessarij ⁊ fuerunt satisfa/
ctorij: ⁊ expectabat dō ꝙ redderet ei aliq̄ bonum p̄ro
hys. s. aliq̄ maius bonuz cessationis a laboribus suis ⁊
reduci in p̄istinā requiē: nā isti labores fuerāť ꝑ peccato
inflicti: ⁊ per istā tolerantiā satisfaciebat: ⁊ istud bonum
desiderabat dō. Sc̄o mō nō erant isti actus ad reddē/
dum aliq̄ bonū. s. ꝙ acciperet dō aliq̄ maius bonū c̄ꝫ
p̄ius ꝑ hanc tolerātiā. ¶Aliter pōt dici ꝙ nō solū me/
ruit hic dō cessationē penaz: sed ēt aliq̄ bonū vlterius;
q̄ in isto actu aligd fuit meritorū vltra id q̄o est satisfa
ctorū. ¶P̄ro quo ꝓsiderandum ꝙ c̄ꝫ dō mereret pati R
ista mala que passus est: tñ nō obligabať gratis illa tole/ Suscipiēs
rare: ⁊ q̄ gratis suscepit: vltra hoc ꝙ satisfecit meruit gratanē pe
aligd: sic. n. est in oibus q patiunť penas a lege impositas nā nō solus
ꝑ delictis: nā in hoc ꝙ patiunť illas absolute nō murmu satisfacit ſz
rando: satisfaciūt: sed in hoc ꝙ gratis illas suscipiūt me- ēt mereť.
rentur aligd vltra satisfactionē p̄ro peccato. Differūt. n.
ista duo. s. nō murmurare ⁊ gratis suscipere: q̄ nō mur/
murare solū negat rebellionē ⁊ nihil ponit: ⁊ ꝑ hoc pena
illa efficit satisfactoria c̄ꝫ ad satisfactionē quā deus
exigit a nobis. si aūt patiens oīno murmuret: c̄ꝫ ad le/
gem satisfacit: sed c̄ꝫ ad penā debitaz in alio seculo:
vel nihil vel paz: suscipere aūt gratis addit aligd posi/
tiue. s. ꝙ gratis suscipiat penas inflictas inc̄tū sunt iuste
inflicte: ls inc̄tū sunt doloroſe tristeť de eis. Jn dō autez
sic fuit: q̄ ipse voluit spōte suscipere has penas: cernens
q̄ deus illas infligeret: ió merebať vltra satisfactionem.
¶Jtē dō egit aligd ad q̄o non tenebať: q̄ ls teneretur
sustinere has penas: tñ nō tenebatur nō occidere semei
maledicentē sibi: poterat. n. licite occidere illū: vt. s. di/
ctum est: ⁊ tñ noluit occidere: sed potius p̄hibuit volen/
tes ei nocere; ió meruit in hoc vltra satisfactionem: vt
aliq̄ bonum sibi fieret.

¶Q̄o dō meruerit q̄ ñ remisit iniuriā semei. Qō. XV. Qō. 15.

Queretur vlterius quomō dō potuit mereri A
vel credere ꝙ deus misereret ei ꝑ
hac afflictōe: q̄ ipse ñ remisit iniuriā istā: ſz fecit eū occidi
postea se. li. c. 4. ¶Aliqs forte dicet ꝙ dō meruit q̄ nūc
plene remisit iniuriā: ſz postea suborta noua cā iussit eū
occidi. ¶Rñ᷒ ꝙ non stat q̄ ex istamet causa ⁊ sola iussit

eum

eum occidi.qđ ꝓ3 ꝓcalle.c.ſ. habes apnd te ſemei qui maledixit mihi maledictione peſſima qñ ibaꝫ ad caſtra: tu noli pati eũ eẽ innoxiũ:vir ſapiẽs eſt ſcieſ q̃ facies ei: deduceſqꝫ canos eius cũ ſanguine ad infernũ:℣ ſic nullã aliã cãm exꝓeſſit ad hoc ꝙ occideret. ¶Jtẽ iſta intẽtio manſit ſemp in dõ:nã qñ reductus eſt poſt paucos dies in hierlem occurrẽte ei ſemei ℣ petẽte veniã abiſai iñ/ ſtabat ꝙ occideret.dõ aũt dixit:ꝯ ne interficietur hodie vir in iſrael.q.d.nõ eſt dies hodie iterficiẽdi:℣ dixit ad ſemei nõ moꝛieris:℣ ſic ꝓ3 ꝙ noluit occidere illum die ipſa:nõ tñ ſimplr remiſit. ¶Dõ3 tñ ꝙ l3 remiſerit iniu/ riam ſimplr tñ meruit:q: remiſit aligd in quo erat meri tum.ſ.qꝛ dauid potuerat ilico occidere ſemei ℣ noluit: in quo duplex bonũ egit. ꝓmũ qꝛ nimis cohercuit coꝛ ſuũ:nã homines deſiderãt vindictã actualr qñ offendũt: qꝛ tũc eiſ gratiſſima eſt:℣ modicũ de vindicta eſt ſibi tũc acceptabilius ꝯ multo tpe poſt:ceſſantibus illis paſſio/ nibus magna pena inflicta hoſti.ꝙ ꝯ aligs actualiter pa tiens iniurias atroces oppoꝛtunitatẽ bñs reddẽdi vindi ctam nolit tũc reddere: virtus magna eſt.℣ ſic egit dõ ꝙ vindictã diſtulit vſqꝫ ad magna tpa: ĩmo nõ vidit eaꝫ in vita ſua. ¶Scõm bonũ erat qꝛ ſemei maledicebat dõ: ℣ ſi occideret non malediceret amplius:ſi aũt ꝓmitteret viuere ꝓſequeret dõ magno tpe maledicẽs:iõ non occi/ dẽdo eũ volebat dõ gratis ſuſcipere plures iniurias:qđ erat actꝰ virtutis.ſ.poſſe expellere aduerſitates ℣ nolle: meruit ꝯ dõ in ꝟ ꝯ nõ remiſit iniuriã ſemei. ¶(Ambulabat itaqꝫ dõ ℣ ſocꝰ eius ꝓ viã cũ eo).i.dõ ℣ ſocꝰ ſui cũ illo ambulabãt ꝓ quãdã viã q̃ erat in valle. Hoc autẽ dr ad ſignanduꝫ qũo audebat ſemei maledicere dõ cuꝫ ille hꝫ exercitũ magnũ:℣ dr ꝙ dõ ibat ꝓ viã q̃ erat in valle: ſemei aũt erat in colle ꝙ eminebat ſup vallẽ:℣ ex colle mittebat lapides ad dõ infra trãſeuntẽ:℣ ſic puta/ bat ſe eẽ tutũ ex ſitu loci. (Semei aũt ꝓ iugũ montis ex latere ꝯ illuꝫ gradiebaſ).i.ſemei ambulabat ꝯ dõ.ſ.ſup mõtẽ ambulabat ipſe tñ ꝯtuꝫ dõ ꝓ vallẽ:ita vt ſemper eẽt in directo illius ℣ poſſet lapides iacere:hoc aũt fecit ſemei vſquequo aliꝯtulũ digreſſus eſt ab vꝛbe baurim: poſtea nõ auſus ne foꝛte aligs de viris dõ ꝓſequerẽt euꝫ ℣ ipſe nõ hꝫ locũ effugiẽdi. (Mittẽs lapides aduerſus eum:terrãqꝫ ſpargẽs).i.ſemei mittebat lapides ℣ qñ nõ inueniebat:mittebat puluerẽ ℣ qcqđ inueniret: vt nunꝯ vacaret ſibi locus offendẽdi dõ.(Uenit itaqꝫ rex ℣ vni/ verſus populuſ cũ eo laſſus).i.venit dõ in deſertũ qđ eſt ꝑpe hierico ℣ ioꝛdanẽ ℣ ipſe cũ ꝑplo ſuo mãſit ibi laſſus itinere qꝛ multũ ambulauerat:℣ qꝛ cũ eo erãt multi de/ biles ad ambulãdũ.ſ.mulieres ℣ paruuli.Qꝛ aũt mãſerit in deſerto ꝓ3:qꝛ ꝑce.c.ipſe dixit ad ſadoch ℣ abiathar: ego abſcõdar ĩ cãpeſtribus deſerti donec veniat ſermo a vobis indicãs mihi:ſed nõdũ miſerãt nuntũ aliquẽ ad dõ:qꝛ poſtea miſerũt duos:ſeq.c.ꝯ manebat in deſerto. Qꝛ aũt eẽt iſtud deſertũ apud ioꝛdanez ꝓ3:qꝛ ſeq.c.dr ꝙ cũ venerũt nũtꝰ ad dõ:dixerũt ei:ſurgite trãſite cito flu/ uiũ:℣ ſequiſ qũo trãſierũt ioꝛdanẽ:ꝯ vſqꝫ ad ioꝛdanẽ non quieuerũt rex ℣ ſerui eius:ſꝫ ibi refocillati ſunt.i.geuerũt ℣ ſumpſerũt cibos. ¶(Abſalõ aũt.) hic ponit tertiũ bu/ ius.c.in quo chuſy ab abſalone recipit:℣ dr (Abſalon autẽ ℣ vniuerſus populus iſrl ingreſſi ſunt in hierlem.) iſtud iam dcm fuerat ſꝫ recapitulaꝛ hic vt ꝓtinueꝛ hiſto. de abſalone ꝯ dõ:℣ dr:℣ vniuerſus ꝑplus iſrael.ſ.multi de iſraelitis:nã nõ ibat totus ꝑplus cũ abſalone:qꝛ non erat opus:ẽt ꝓ3 qꝛ ſeq.c.dixit chuſy ꝓgregeſ ad te vni/ uerſus iſrael a dan vſqꝫ berſabee quaſi arena mariſ:ꝯ nõ erat nũc vniuerſus iſrael cũ abſalone.(Sed ℣ achitofel cũ eo).i.ẽt venit achitofel nũc cũ abſalone:fit aũt ſpãlis mentio de achitofel:qꝛ ille erat ꝓſiliarius magnus ℣ ha betur.j.de ꝓſilio eius.(Cũ aũt veniſſet chuſy arachites amicus dõ ad abſalon.) Dõ miſerat chuſy ad abſalonẽ vt fingeret ſe velle ſeruire ei:℣ ſic diſſiparet cõſiliũ achi/ tofel:dõ aũt oꝛabat interim vt deus infatuaret cõſilium achitofel:℣ tunc cõpoſuit ꝑſalmũ ſeptimum.ſ.dñe deus meus in te ſperaui: vt ꝓ3 ex titulo ꝑſalmi. (Locutus eſt ad eum:ſalue rex: ſalue rex.) Duplicauit ſermones ad magis applicãdũ. Jn hebꝛeo hr̃ (Uiuat rex viuat rex.) qꝛ tñ iſta nõ ſunt verba ſalutatiõis:ſꝛa noſtra dixit:ſalue rex:ad quem abſalon.(Hec eſt inquit gratia ad amicum tuum).i.nungd talẽ gratiã debebas reddere amico tuo dõ ꝓ beneficys ſuſceptis ab eo ꝙ nũc in calamitate euꝫ deſereres.q.d.nõ eſt bonũ:iõ ẽt nõ ẽ ſignũ ꝙ bene mihi ſeruies:cuꝫ deſeruieris illum qui valde tibi benefecerit. (Quare nõ iuſti cũ amico tuo).i. quare nõ fugiſti cũ eo comitando illũ vt ſaluaret. ¶Queret cuꝫ abſalon nõ deſideraret bona patri ſuo:ſed volebat occidere illum ſicut dixit dõ:filius meus querit animã meã:ſupꝛa in ſꝛa ℣ achitofel dixit ad abſalon:vnũ vix tu q̃ris ℣ oĩs ꝑplus erit in pace.℣ itex:cũqꝫ fugerit oĩs populuſ ꝑcutiã regẽ deſolatuꝫ:ſequẽti.c.qũo increpabat ipſum chuſy qꝛ de/ ſeruerat dõ. ¶Rñderi ꝑõt dupliciter:vno mõ ꝙ abſalõ non dicebat iſta quaſi videret ei malũ ꝙ chuſy reliqſſet dõ:qꝛ hoc placebat ei ℣ volebat totũ populum a ſe re/ ducere percuſſo dõ: ſed dixit in fraudeꝫ vt cognoſcere poſſet intentionẽ chuſy ex verbiſ.ſ.ad qđ mãſiſſet in hie ruſalẽ. ¶Aliter ꝑõt dici ꝙ ꝯꝯ abſalõ inique ꝓſequeret dõ:tñ male ſibi viſum eſt ꝙ ille ꝙ erat amicus dõ valde: nunc deſereret eum:℣ foꝛte ſuſpicabat aligd cõtra eum ꝙ manſiſſet doloſe in hieruſalẽ. ¶Sed tunc dicet qũo abſalon placatus eſt reſpõſione chuſy qꝛ patebat illam eſſe adulatoziã:cum diceret neqnaꝯ:qꝛ illius ero quem elegit dñs:ſciebat tñ abſalon ꝙ ipſe non electus fuerit a deo:ſed ꝓ iniquitatẽ magnam ℣ fraudẽ populo ſuaſe/ rat vt eligerẽt eum:cuius oẽs iſraelite teſtes erant:℣ ſic erat notoꝛia adulatio. ¶Rñdendum ꝙ deus infatuauit coꝛ abſaloniſ ne attenderet ad hec:℣ putaret latere ali/ quam fraudẽ:℣ occideret chuſy vel expelleret eum de vꝛbe:ſic enim infatuauit deus cõſilium achitofel coꝛam toto iſrael:l3 euidenter bonũ eſſet: ℣ qđ amplius eſt in/ fatuauit oẽs iſraelitas vt ꝓſiliũ chuſy qđ erat friuolum: ridiculum ℣ verboſum:tanꝯ mirabile laudarent ſeq.c. ¶(Rñdit chuſy ad abſalon.) Concluſit euidenter ab/ ſalon cõtra chuſy:ipſe aũt non habẽs quid reſpõderet cõ uertit ſe ad quaſdã friuolas adulationes: ſꝫ deus impo/ ſuit illis põdus perſuaſionis tanꝯ ſentẽtys firmiſſimis. (Nequaꝯ).i.nõ ſic ſicut putas.ſ.ꝙ deberẽ ire cum dõ. (Qꝛ illius ero quẽ elegit dñs).i.ego nolo ſeruare fauo rem ſed iuſtitiam:olim enim qñ deus elegerat dõ ego eram cũ eo:nunc aũt qꝛ deus elegit te ℣ reſpuit ipſum: non manebo cũ eo ſed tecũ:hoc aũt notoꝛie falſum erat: qꝛ per fraudẽ ℣ maximuꝫ ſcelus abſalon regnũ vſurpa/ uerat:℣ non per deũ. (Et oĩs hic populus).ſ.totuſ popu lus qui tecũ eſt:iſte eſt populus qui venerat cũ abſalone de hebꝛon in hieruſalẽ:℣ cõuenerant ad vnctionem eius in hebꝛon. (Et vniuerſus iſrael).i.non ſolũ iſte populus qui ꝓſens fuit coꝛonatiõi tue elegit te in regeꝫ:ſed etiã totus iſrael:qꝛ iſti nomine oĩum alioꝝ fecerunt habẽtes mandatũ ab eis ad hoc.q.d.ego nolo eſſe ſpãlis:ſꝫ volo habere in regem illũ quem bꝫ totus iſrael. (Et cum eo manebo).ſ.ad ſeruiendũ ei: ideo decuit vt manereꝫ hic tecum.(Sed vt hoc ẽt inferã).i.vt addam aliaꝫ ratio/ nem.q.d.ꝓter id qđ dictũ eſt eſt alia rõ:quã ẽt inferã.i. ſubiungam. (Cui ego ſeruiturus ſum:nõne filius regis) q.d.ſi alicui ſeruiturus ſum:nungd debeo ſeruire alteri ꝯ filio regis.ſ.iuſtum eſt ꝙ ei ſeruiaꝫ:qꝛ ex ꝓgenie ei competit.(Sicut parui patri tuo:ſic parebo ℣ tibi).i. ſicut fideliter ſeruiui patri tuo ℣ ꝓꝑte:ita ℣ tibi ſeruiã: cognoſcebat enim abſalon ꝙ chuſy fuerat ſeruitoꝛ no/ tabilis dõ: vnde ad tantam familiaritatem ꝓuenit ꝙ vocareꝫ amicus dõ:ſicut vocauit eũ hic abſalõ:iſtud aũt erat qꝛ chuſy erat vir magni conſilꝰ. ¶Queretur an chuſy peccauit in hys que dixit aloni. ¶Rñdenduꝫ ꝙ chuſy multa falſa ℣ adulatoꝛia dixit abſaloni.ſ.ꝙ deuꝰ elegerat eum in regem:℣ ꝙ ipſe intẽdebat ei ſeruire: ℣ hoc falſum erat qꝛ veniebat ad deſtruendũ ꝓſiliuꝫ eius.

B

Duplex bo nũ egit dõ nõ occiden do inmedia/ te ſemei.

ꝓtimum.

Scõm.

†

†

†

†

†

C †

Chuſy ab abſalõe re cipitur.

†

†

†

†

†

¶Dicendum aūt ꝙ in chusy fuit idez penitus qō in dō: nam dō admonuit ei ꝙ diceret ista. ꝓece.c.ꝛ sicut dcm̄ est de dō ꝙ fingebat mendaciū officiosum ꝛ non pnicio/sum. Ita ēt dōm est de chusy ꝙ ipse executus fuerit mē dacium officiosum: in quo venialiter tm̄ peccabat. Ra/tiones aūt huius ꝑce.c. declarate sunt. ¶(Dixit aūt ab/salon ad achitofel.) Hic ponit quartum huius.c. in quo absalon ad cōcubinas ꝓris ingredit: ad hoc aūt qꝛ absa/lon inceperat rem magnā. ſ. ꝙ volebat expellere dō de regno vel occidere ipm: non expediebat ociose ꝛ imprū denter tractari negociū istud: iō immediate vt introiuit in hierlem absalon petiuit cōsiliū qd facere deberent: ꝛ eadē die volebat achitofel perseq dō vsq; ad iordanem. seq.c. (Inite ꝓsiliū qd agere debeamus.) Istud dcm̄ est ad achitofel ꝛ ad chusy: nolebat.n. absalon aliqd agere sine ꝓsilio qꝛ res ardua erat. (Et ait achitofel ad absa/lon.) Iste rndit qꝛ erat precipuus inter oēs ꝓsiliarios ꝛ erat verbum eius quasi verbū dei: vt ꝓ infra in lra.

¶Quare absalō accepit in cōsiliariū chusy. Qō.xviii.

Qō.18. A Absalō ac/cepit chusi i cōsiliariū.

Queretur quare absalon acccepit nūc in cōsi/liariū chusy cū dixit: inite cōsilium quid agere debeamus. ¶Rn̄m ꝙ chusy erat vir magnī cōsily qñ manebat cū dō: ꝛ hoc cognoscebat absalon in tantū ꝙ ex hoc ꝓtraxerat magnā familiaritatē cū rege ita vt vocaret amicus eius: ꝛ qꝛ absalon in hac magni/tudine rez quas molliebat egebat cōsiliarys: voluit ac/cipere illū quē sciebat esse probatuz ꝛ expertū in ꝓsilys. sic.n. putauit dō: ꝛ ob hoc misit eum in hierlem ad absa lonem dicēs: dissipabis ꝓsiliū achitofel. ꝓece.c. si tm̄ nō acciperet chusy in ꝓsiliariū nō posset dissipare consilium achitofel: ꝙ tanta erat peritia ꝛ eloquentia chusy ꝛ tam cognita ꝙ dō putauit illū suscipiendū mox in ꝓsiliarium regis: ꝛ sic fcm̄ est: fuit aūt precipua rō dei volūtas: nam volebat impedire mala ꝙ absalon cogitabat ꝙ dō: hoc aūt fieri debebat ꝙuenienter infatuādo ꝓsiliū achitofel p cōsiliū alterius q esset ex pte dō: iō inclinauit deus absa/lonē vt acciperet chusy in ꝓsiliariū. (Ingredere ad cōcu binas ꝑis tui). i. cognosce carnaliter ꝙubinas ꝑis tui: que māserūt in domo. ¶Queret an achitofel pecca uerit in hoc: ꝛ an recte consuluerit absaloni. ¶Rn̄m ad primū ꝙ peccauit in multis. Primo qꝛ ꝓsiliū dabat ꝙ dō: quē sciebat fouere iustaz cām: ꝛ fouebat ptes absalonis quē sciebat iuiustissime moueri. ¶Itē peccauit qꝛ indu xit absalonē ad peccatū. ſ. vt fornicaret publice. ¶Itez qꝛ fecit ad magnā offensaz dō. ſ. vt ꝙubine eius cogno scerent a filio suo astāte ppło: nec mirū qꝛ gegd mali po tuisset achitofel induxisset super dō: sic ꝓ seq.c. ſ. eligaz mihi. 12. millia virox ꝛ persequar dō hac nocte ꝛ per cutiā eū. ¶Queret 2° an ꝓsiliū datū bonū eēt absalōi.

Primo.

Secundo.

Tertio.

Qō.19. A Achitofel peccauit in multis.

Qō.20. A Cōsiliū da/tū absaloni an fuerit bonum.

¶Rn̄m ꝙ si accipiat bonū absolute. i. iustū: nō erat bonū qꝛ inducebat ad peccata magna: si aūt accipiat bonū. i. vtile ad cāz de qua agit: est dubiū. ¶Aliqs dicet ꝙ vtile erat: qꝛ seq.c. dr̄ ꝙ ꝓsiliū achitofel erat vtile. Sed dōm ꝙ illud nō intelligit de isto ꝓsilio: sed de alio. ſ. ꝙ accipet 12. millia virox ꝛ persequeret dō nocte illa. qō ꝓ: qꝛ dr̄ ibidē: dñi aūt nutu dissipatum est ꝓsiliū achitofel vtile vt induceret super absalon malū: ꝛ tm̄ nō fuit dissipatū ꝓsiliū de ingrediēdo ad cōcubinas: sed executioni datum est: ꝙ intelligit de alio ꝓsilio. ¶Sed dōm ꝙ ēt ꝓsiliuz istud de introeundo ad ꝙubinas fuit vtile. Cōsiderauit.n. achi/tofel nūc esse exordia huius negocy: ꝛ ꝙ adhuc si vellet absalon posset recōciliari patri. Intendebat tm̄ semp p/sequi negociū quousq; pacifice rex esset: hoc aūt exige/bat bella: qꝛ dō nō poterat de regno expelli: vel occidi sine bello: dependēt aūt bella ex fauore subiectox: ꝛ qꝛ adhuc negotiū istud dubiū erat: ꝛ posset populus decli/nare ad dō: ꝛ absalon periret: debuit primuz in hoc ne/gocio esse ꝙ firmaret voluntas ppli cū absalone: postea aūt poterat agere gegd vellet ꝓtra dō: populus aūt nō/dum expedito animo adiuuabat absalonē contra dō: eo ꝙ putabat ꝙ cū dō ꝛ absalon essent pater ꝛ filius recō/ciliarentur inter se: ꝛ populus q adiuuerat absalonēma neret hostis dō: iō achitofel voluit primo tollere banc suspitionē populo: ostēdendo ꝙ nunq; absalon recōcilia/dus esset patri suo: eo ꝙ faceret ꝙ ipm tam enormia q̄ nullā reciperent recōciliationez: istud aūt erat ꝙ absalō cognosceret cōcubinas pris sui: iō cū absalon dixit: inite cōsilium qd agere debeamus: nō dixit achitofel ꝙ per/sequeret absalon dō: vel ꝙ ipse acciperet virox ꝛ perse/queretur eum: sed ꝙ introiret ad cōcubinas patris: quo facto sciens achitofel animū populi firmatū esse cū absa lone: dixit ꝙ volebat accipere. 12. millia virox ꝛ psequi dō. Qꝛ ēt istud consilium esset vtile pz ex littera: qꝛ dicit cōsilium achitofel qō dabat in diebus illis erat quasi si quis ꝓsuleret deuz: sed cōsilia dei certa sunt: ꝙ suo nō in/nuitur cōsiliū istud achitofel fuisse certū. (Quas dimisit ad custodiendā domuz.) Decē.n. cōcubinas reliquit dō in domo ad seruandā eam: ꝓece.c. (Ut cū audierit ois israel.) nō solum audierūt: sed ēt viderūt: qꝛ coram toto populo positū est tentoriū in quo absalon cognouit con/cubinas patris sui: sed dr̄ qō cuz audierit. ſ. populus qui absens est: nā nō erat nunc totus israel cū absalone sicut dixit chusy: illius ero quē elegit dns ꝛ omnis hic popu/lus ꝛ vniuersus israel: ꝛ sic iste populus qui pñs erat vi/deret: reliquus aūt israel absens audiret: ꝛ oēs cōfor/tarent cū absalone absentes ꝛ presentes. (Qꝛ fedaueris pa trem tuū). i. infamaueris eum cognoscendo cōcubinas eius. (Roborentur manus eox tecū). i. tunc firmiter te adiuuent: qꝛ vsq; nunc nō audebant: timētes ꝙ recōcilia reris patri tuo: ꝛ omne malū incūberet super eos: nunc aūt sciunt ꝙ non potes reconciliari patri: iō firmiter te adiuuabunt. ¶Queretur qūo israelite ꝓfirmati sunt cū absalone per hoc: ꝛ an absalon nō posset reconciliari patri pp istud. ¶Aliquis dicet ꝙ populus debuisset ro/bozari cū absalone pp ꝑcedētia: nā insurrexerat absalon cōtra ꝑem ꝛ fecerat eum miserū ꝛ plozantē de vrbe fu gere: que erat valde magna iniuria: vnde vr̄ ꝙ ēt ex hoc nō esset recōciliabilis. ¶Rn̄m ꝙ ly absalon insurrexisset cōtra ꝑem: ꝛ ēt si vltra bella cōmitteret: semp putabant esse locū recōciliationi: qꝛ post bella relinquit offensa ꝛ dānū: nō tm̄ relinquit infamia ꝛ turpitudo vel dedecus: iō ista recōciliabilia sunt: si tm̄ cognosceret absalon vxo/res vel cōcubinas pris: relinquebatur eterna infamia ꝛ deturpatio domus dō. Jō hoc facto putabant israelite impolez eē recōciliationē ꝛ firmate sunt manus eox cū absalone. ¶Cū aūt querit an pp ꝺ eēt impolis recōcilia tio inter dō ꝛ absalon. Dōz ꝙ nō erat impossibilis: imo faciliter fcā fuisset si absalon petiuisset veniā a dō: nam post hoc adhuc fecit alia mala absalon. ſ. ꝙ iuit ꝙ pcm̄ suū in bellū: ꝛ tm̄ dō iussit efficaciter ducibus belli: dicēs: seruate mihi puerū absalon: ꝛ postea qm̄ nūciatum est ꝙ mortuus esset absalon fleuit dō nimis dicēs: fili mi ab/salon: absalon fili mi gs mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te infra. 18. hoc tm̄ erat ex benigno affectu dō: nā alis talis offensa nō erat remissibilis: israelite aūt arguebāt ex eo ꝙ erat verisimile: ꝛ nō attēderunt quid dō acturuś erat. ¶(Tetenderūt igit absalon tabernaculū i solario.) Vo luit.n. achitofel ꝙ esset notorius coitus absalonis cū cō cubinis patris sui: iō factus est cozā toto populo: qꝛ tam turpissimū erat: ꝛ vltra oēm humanā verecūdiaz ꝙ nudi iacerent cozā toto populo absalon ꝛ concubine dō: po/suerunt qōdaz tentoriū sup solariū domus. ſ. domus dō: ꝛ in istud introiuit absalon cū decē cōcubinis pris sui vi dente toto ppło: ita ꝙ oēs certissime intelligerēt ꝙ ab/salon cognoscebat illas feminas. Jn hoc aūt israelite ali qliter vitauerūt opinionē q̄rūdā philosophoz q cinici. i. canicy appellant quoz princeps Diogenes erat: isti vice bāt nihil occultari debere qō honestū erat: sz coitus ma trimonialis est honestus: vnde nō erat occultādus: vñ in plateis ꝛ cozā toto ppło coibāt: ꝛ qꝛ relig istud tāq; mon struz fugiētes sup eos lapides ꝛ lutū ꝛ puluerē iaciebāt: cōsueti erant clauam portare: vt oēs impedientes clauā

Qō.21. A Qūo israe/lite ꝓfirmati sunt cū ab/salone.

Pa rīsio.

Rn̄o auct.

B Recōcilia/tio iter dō ꝛ absalon an pp ꝺ eēt impolis.

percuterēt

percuterent: de secta hoꝝ cinicoꝝ tractat Augusti.14. de ciuitate dei. ¶Sciendū aūt ꝙ deus voluit hic infligere dō talē penā:qualis fuerat culpa sua:ipse.n.peccauit cognoscēdo bersabee.s.11.⁊ ꝓ hoc datū est in penaꝫ ꝙ cognoscerent ab alio vxores vel cōcubine eius.s.12. ⁊ qz dō erat in solario domus sue qñ vidit bersabee ⁊ cōcupiuit eaꝫ fecitqꝫ ad se duci.s.xi.fecit deus nūc ꝙ in eodē solario domus sue cognoscerent cōcubine sue ab absalone:sic.n.dixerat nathā ꝓpheta.s.12.s.tu fecisti abscondite ⁊ ego faciā verbuꝫ istud in ꝓspectu oīs israel ⁊ in ꝓspectu solis huius.i.in isto solario ⁊ cozā isto sole:⁊ sic nō solū fuit seruata similitudo pene ad culpā i modo: sed ēt in loco delicti:qz p que qs peccat:p hec torquet. Sapieñ.xi.(Ingressusqꝫ est ad cōcubinas patris sui coram vniuerso isr').i.vidente toto ppło introducte sunt decē ꝙcubine dō in tētoriū illud: ⁊ absalon ingressus est post eaꝫ:⁊ sic sciuerūt isr'lite ꝙ cognoscebat eas. ¶Quidam hebrei dicūt vt refert Ra. Dō. canbi ꝙ tētoriuꝫ a pte inferiori eleuatuꝫ est.s.ꝙ nō pertingeret extremitas eius ad terrā:⁊ sic israelite videbāt absalonē cōmiscere cōcubinis dō. ¶Sꝫ istud turpiter dcm̄ est:est ēt falsum: nā si hoc mō fieri debuisset nihil ꝑderat tētoriū apponi: sed positū est:q̄ nō apparebat gcq̄:vt tāta turpitudo occulta maneret:sufficiebat.n.sciri ꝙ fieret: lꝫ nō videret qualiter fiebat. ¶Queret quō chusy q erat ꝓsiliariuꝫ dō ꝑmisit istud malū fieri q̄ dō. ¶Rñderi ꝑt dupliciter. vno mō ꝙ chusy nō regsitus est sup hoc: nec assensit aut dissensit in illo:sꝫ solus achitofel hoc ꝓsiliuꝫ dedit.qō pz: qz cū ꝓsiliū achitofel eēt sicut ꝓsiliū dei:vt pz in lra:interdum nō petebaf ꝓsiliū ab alijs:sed ipse solus diffiniebat: ⁊ qñ petendū erat cōsiliū a multis:ipse ꝑius diffiniebat: deinde petebaf ab alijs:sic.n.fcm̄ est sequēti.c.cuꝫ dixit achitofel ꝙ volebat accipere.12.millia virorꝫ ad persequēdū dō:⁊ placuit ꝓsiliū absalōi:sꝫ dixit vocate ⁊ chusy arachitē ⁊ audiamus qd ēt ipse dicat:potuit nūc aūt esse ꝙ petito ꝓsilio ab achitofel:nō peteret a chusy:⁊ sic non posset assentire vel dissentire super fcō de ingrediēdo ad cōcubinas. ¶Aliter pōt dici ꝙ chusy fuit ēt pñs in ꝓsilio dato ab achitofel de ꝙcubinis ⁊ non laudauit illud nec dissensit:sed fuit neuter quasi ꝓsentiēs. Fuit autez hoc:qz chusy veniebat vt liberaret dō a periculo: in cognitiōe aūt ꝙcubinarꝫ nō erat periculū sꝫ infamia q̄dā:iō nō multum curauit chusy. ¶Sꝫ obycieť ꝙ potius curare debuisset euitare infamiā dō q̄ periculū:qz melius est vitā ꝑdere q̄ famā:vt pz ꝑ ad ebꝛos.9.s.melius ē mihi mori q̄ vt gloriā meā qs euacuet. ¶Rñ ꝙ chusy non fecit ꝝ ꝓpp duo. Primo qz lꝫ hic eēt aliqua infamia dō:tñ non erat valde magna:qz iste mulieres erāt cōcubine ⁊ nō vxores:fama aūt vite p:ponēda est:qñ magnā infamiā incurrimus:si tñ sit parua:est vita p:ponēda:⁊ sic chusy ꝓposuit vitā dō buic parua infamie liberādo dō a morte:destruēdo ꝓsiliū achitofel de persecutione dō seq.c. ⁊ nō de ꝙcubinis sicut dr hic. ¶Aliter rñderi pōt ⁊ melius ꝙ si fuisset in facultate chusy liberare dō ab vtroq; malo liberasset:tñ nō potuit:nā si imediate cepisset chusy repugnare ꝓsilio achitofel:putareť ꝙ dolose venisset ad absalonē vt destrueret opera eius:⁊ occideret vel eyceretur de vrbe:⁊ tūc sequerēt deteriꝰ.s.ꝙ fierent oīa q̄ vellet achitofel:melius ꝙ fuit ꝙ id qō erat ꝑncipale fieret.s.ꝙ cōseruaret vita dō p taciturnitatē chusy in ꝓio cōsilio:lꝫ cōcubine dō deturparent q̄ ꝙ vtrunq; periret dissentiēte chusy in ꝓmo ꝓsilio:⁊ ista fuit veritaſ.Q.n. ad istud ꝓsiliuꝫ vocatus fuerit chusy:pz:qz dixit absalon veniēte chusy:inite ꝓsiliū qd facere debeam9. ¶(Cōsiliū aūt achitofel qō dabat in diebus illis quasi si qs cōsuleret deū.) Istud ponit ad significandū quō acceptum fuit cōsiliū istud.s.qz ꝓsiliū achitofel erat in diebus illis sicut cōsiliū dei qō dabaf cōsulēdo eum p ꝓphetas vel sacerdotes in rōnali.s.ita erat certum:sed de ꝓsilio dei nemo dubitabat exequi illud: ita nemo dubitabat exequi qō diffiniret achitofel. Uel dr̄ hoc ad significādū ꝙ ꝓsiliuꝫ illud erat vtile absaloni:qz sicut ꝓsiliū dei semp est vtile ita ꝓsiliū achitofel diebus suis semp fuit vtile: dedit aūt deus huic viro ꝓudētiā magnā qualis nō reperiebat in hominibus sui tpis:lꝫ forte ad speculabilia nō eēt excellens:qz ista nimis distinguunt:vt pz.6.Ethi.iō cōsilia huius erāt semp certissima.(Sic erat omne ꝓsiliū achitofel cū eēt cū dō ⁊ cū esset cū absalon.) Fuit.n.achitofel ꝑ9 consiliarius dō:⁊ erant tunc oīa ꝓsilia eius certissima: ob hoc aūt dō audiēs eū eē in ꝓiuratione cum absalone timuit valde ⁊ dixit:ifatua q̄so dñe ꝓsiliū achitofel.ꝓce.c.cū ēt fuit cū absalōe:ꝓsilia eius semp fuerūt certissima: q̄q̄ vltimū illoꝝ deus infatuauit.sequēti.c.⁊ moꝛtuus ē.

¶Incipit capitulum.17.

Dixit ergo achitofel ad absalon. Eligam mihi duodecim milia virorum ⁊ consurgens persequar dauid hac nocte:⁊ irruens super euꝫ quippe q lassus est ⁊ solutis manibus:percutiam eum. Cumqꝫ fugerit omnis populus qui cum eo est:percutiam regem desolatum ⁊ reducam vniuersum populuꝫ quomodo vnus homo reuerti solet.

Dixit ergo. In ꝑcedētibus ꝺscriptū est qualr absalon ꝑeꝫ suū fedauit. Hic subdiť qūo de moꝛte eius tractauit. Et diuidiť in duo:qz ꝑ9 cōsiliū tractaf. Sc̄o dō renunciaf. ibi (Et ait chusy sadoch.) Prima i duas. Primo ꝓsiliū achitofel ponit. Secūdo ꝓsiliū chusy subiungitur. ibi.(Ait aūt absalon.)

¶Queriť circa ꝑm̄ an ista q̄ hñtur hic sint ꝙtinuata ad ꝑcedētia:vel sit oꝛdo mutatus. et an fuerint fcā imediate. Qō. 1. A

¶Ad ꝑm̄ dom̄ ꝙ ista fuerūt fcā moꝛ post ꝑcedētia:qz in eodē die fcā sunt oīa q̄ hñr hic ⁊ ꝑce.c. ¶Pro q̄ sciēdū ꝙ die illa q̄ dō fugit de hierlez fugit i auroꝛa ⁊ iuit vsq; ad cāpestria iordanis ipsa die: Absalō aūt eodē die nō post duas hoꝛas vel paulo plus ab egressu dō introiuit in hierlem:nā solū distabat p leucaꝫ dō ab vꝛbe cū itrauit absalō:vt declaratū est.s.15.in fine.illico aūt cōparēte chusy cozā absalone:dixit absalō inite ꝓsiliū qd facere debeam9:⁊ mox dcm̄ est ꝙ itroiret absalō ad ꝙcubinas dō:q̄ fcō achitofel putās totū israel firmatū eē cū absalone:voluit eadē die ire ad psequēdū dō:dicēs eligā mihi.12.millia virorꝫ ⁊ ꝓsurgens psequar dō hac nocte:⁊ irruēs sup euꝫ ꝙppe q lassus est ⁊ solutis manibus pcutiā eū:vt pz in lra:⁊ sic putabat achitofel ꝙ ipse ambulanꝫ illa die posset puenire in nocte ad locum in q̄ māsisset dō illa die ⁊ pcuteret eū:sꝫ ꝝ impeditū est p chusy:⁊ eodē die ionathas ⁊ achimaas q erāt apud bierusalē iuerūt ad iordanē nūciātes verbum dō vt trāsiret illa nocte iordanē.ī.in lra:⁊ sic oīa q̄ hñr hic ⁊ ꝑce.c.fcā sunt eodē die. ¶(Dixit ergo achitofel ad absalō.) Ista snia dependet ex ꝑcedēti:dixerat.n.absalon ad achitofel. inite ꝓsiliū quid facere debeamuſ:⁊ tunc achitofel dixit ꝙ ingrederet absalon ad ꝙcubinas dō: quo expleto q̄si esset positū fundamētū ꝑcedēdi q̄ dō:non cōsultus achitofel subiūxit aliud ꝓsiliū.(Eligā mihi.12.millia virorꝫ.) Cuꝫ absalone erat multus populuꝫ q venerat cuꝫ eo de hebꝛon:⁊ fuerat ibi in cozonatione eius: ⁊ de illis volebat eligere achitofel.12.millia virorꝫ:vt ipse iret ad psequēdū dō:voluit aūt eligere.s.vt acciperet de viris fortibus ⁊ animosis:eo ꝙ viri dō erant fortissimi ⁊ amaro animo velut vrsa raptis catulis:⁊ exponerent se cuicūq; periculo:vñ si nō eēnt viri fortes q ibant cuꝫ achitofel: cito terga verterent:voluit ēt.12.millia:qz putauit istos sufficere:⁊ ēt superabundare ad persequēdū dō:qz ipse hēbat paucos viros secum:voluit aūt hr̄e excellentiam achitofel vt faciliter superare posset viros dauid:voluit

† D

Deus volluit ꝙcubinas dō cognosci ab absalon in penā peccati sui.

† D

Quoisrlite cognouerūt ꝙ absalon cognouit ꝙcubinaſ ꝑris sui.

Contra.

Qō.22. A

An chusy cōsenserit huic malo ꝑ rñsio.

Secunda.

Obiectio.

Rñsio.

Alia rñsio.

† C

Consilium achitofelō psequendo dauid.

etiam ipse ire vt dux belli:q; nō confidebat alicui alteri eo ꝙ istud erat magnū fcm:ꝛ si nō esset aliꝙs vir qui de illo haberet singularē curaꝫ ꝛ sciret illud prudēter tractare:periret. Utrūq; aūt erat in achitofel. Primum ꝓ q; ipse iam manifeste fuerat in cōiuratione cū absalone: ꝛ dō imponeret ei maximā culpā:q; ipse erat principium in hoc facto:iō incūbebat ei necessitas moriēdi: vel fortiter pugnandi ꝫ dō. Rursus autez achitofel erat vir prudētissimus:q; cōsiliū eius erat sicut ꝙsiliū dei prece.c. ideo ei potissime cōueniebat pugnare ꝫ dō. Sciēduꝫ aūt de istis.12.millibus viroꝝ ꝙ de qualibet tribu erant mille viri: vt plurimi asserunt:ne aliqua tribus putaret se cōtēptā:vel ꝙ nō ꝙfidebaꝫ de ea:q; tunc faceret seditiones magnas vel recederet ab absalone:sicut tribus effraim ꝫ gedeonē mouebat ꝓtentionē duram:eo ꝙ ipsa nō fuerat vocata ad bellū. Judi.8.c. vndecim q̄ꝫ tribus israel ꝓtentionē fecerūt ꝫ tribū iuda:quare ipse non vocate sunt a principio:ad reducēdū regē in domū suaꝫ.ſ. 19.(Et cōsurgens psequar dō hac nocte).i.surgā immediate ꝛ psequar dō.ſ.nūc p diē vadam ꝓtra eū ꝛ p noctē inueniā illū:nā dō recesserat de hierkē in auroꝛa:ꝛ hoc sciebat achitofel. Iter q̄ꝫ eius nō poterat occultari: vñ putabat ꝙ dormiret illa nocte dō in aliqua pte deserti ꝓe lassitudine:ꝛ ēt putās ꝙ absalon nō psequereꝫ eum: sed maneret in hierkem. poterat aūt achitofel in die illa ꝛ in aliqua pte noctis puenire ad locuꝫ in quo maneret dō illa nocte ꝛ pcuteret eum.(Et irruēs sup eū).i.irruā sup illū. Irruere.n.est qñ gs iacet ꝛ alius superuenit ad percutiendum eum:sic.n. putabat achitofel de dō ꝙ illa nocte iaceret ꝓe lassitudine: ꝛ posset subito irruere sup ipsum:ꝛ subdit cā.ſ.(Quippe q lassus est ꝛ solutis manibus).i.irruā sup eū quasi sup illū q lassus est:ꝛ hꝫ manus solutas.i.debiles:vel dissolutas ꝛ non ꝓmptas ad pugnādū. Est.n.gppe:adueꝛbiū multū implicans.ſ.gppe qui lassus est.i.quasi sup eū q lassus est.(Percutiā eū).ſ. leuiter potero pcutere ipm q; ipse est ꝓe lassitudine indispositus ad resistendum.

¶Qūo achitofel putauit ꝙ posset occidere dō. Qō.II.

Qō.2. A

Queretur qūo achitofel extimabat ꝙ posset pcutere dō:q; deus ꝑdixerat ei p nathan ꝙ faceret eum gescere ab oībus inimicis suis ꝛ ꝙ dormiret cū patribus suis:vt pꝫ.ſ.7.istud tñ signat moꝛtem quietā:iō necesse erat ꝙ nō morereꝫ dō in bello: ſꝫ in pace. ¶Rñderi pōt ꝙ achitofel certissime credebat ꝙ posset occidere dō sicut pꝫ hic. ¶Ad dcm aūt pphete dom ꝙ forte istud nō releuatū fuerat achitofel:eo ꝙ illō erat q̄dā dei gratia cirea dō:ꝛ ipse nō curabat reuelare oībus ꝓmissiones dei factas sibi: nec ēt isti viri reuelabant eas nisi qñ opus erat.sic.n.fuit in beato paulo qui raptus est vsq; ad tertiū celuꝫ vidit archana verba q̄ nō licet homini logi:ꝛ tñ illa occultauit ꝑ annos.14.vt pꝫ.j. ad Choꝛin.12.ꝛ postea reuelauit qñ necesse erat ad defensionē suā. ¶Aliter dici pōt ꝙ ista pphetia audita erat ꝛ tñ multi nō credebāt pphetis:sic.n. ꝙqueriꝫ isaias dicens:qs credidit auditui nꝛo ꝛ brachiū dñi cui reuelatū est. Isa.53.apostolus q̄ꝫ ꝙqueriꝫ ꝙ q̄ꝫ euāgeliū prædicatū sit:nō oēs obediūt euāgelio.ad Ro.10.Q; aūt isrlite nō crederēt vniuersalr pphetis pꝫ.2.paral.c.20.cū dr: credite dño deo vꝛo ꝛ securi eritis:credite pphetis eius ꝛ cūcta eueniēt ꝓspera:sic poterat eē ꝙ achitofel esset de nō credentibus:ideo putabat ꝙ posset occidere dō.

Achitofel credidit posse occidere dō nō tñ sciebat qōsibi dcm̄ est ꝑ nathā vel nō credebat ꝓphetie: vel credidit sētentiaꝫ dei mutatam.

Alia rñsio.

¶Aliter pōt dici ꝛ melius ꝙ achitofel credebat pphetie dicte ꝑ nathā:putauit tñ ꝙ pmissio dei iam erat mutata:nā erat cōe ꝙ oēs pmissiones dei de bono vel malo cōferēdo vel infligendo:intelligerent cuꝫ cōditione: q̄ q̄ nō exprimereꝫ.ſ.si illi ad quos fiebat pmissio manerent in statu priori:nō sepe mutabant iste pmissiones velociter:vt pꝫ hiere.18. In dō aūt sic fuerat:q; qñ fuit facta pmissio ei:erat iustus:postea aūt cognouit bersabee per adulteriū ꝛ fecit occidi vriā.ſ.11.iō putauit ꝙ deus mutaret pmissionē factā ad dō. Et sic erat opinio cōis ꝙ deus non misereꝛet dō:vnde erat puerbium vulgare israelitaꝝ.ſ.quō deus misereꝛit ei q occidit pastoꝛez ꝛ comedit ouē: de quo dō cōquerēs deo fecit psalmum tertiū.ſ.Dñe quid multiplicati sunt.ꝛ ibi subdit. Multi dicūt anime mee nō est salus ipsi in deo eius.i. non pōt deus misereri ei.istud aūt tenebat achitofel:iō credidit ꝙ posset occidere dō:sic ēt alij israelite cōcipiebāt diuersa de eo:vnde semey dixit egredere vir sanguinū vir belial:reddidit tibi dñs vniuersum sanguinez domus saul qm̄ inuasisti regnū ꝓ eo:ꝛ ecce ꝓemunt te mala tua:ꝓcedē.c. ¶(Cūq; fugerit oīs ppls q cū eo est.)Putabat achitofel ꝙ cū ipse subito irrueret super dō lassum ꝛ indispositū ad bellū:ꝛ videret multitudinē armatoꝝ fugerent oēs q erāt cū eo ꝛ maneret ipse solus.hoc aūt verisimile erat:q; viri inermes nō pugnarēt cōtra armatos. (Percutiā regē desolatū).i.manebit rex solus ꝛ potero percutere eū. In hebꝛeo hr̄ (Percutiā regē solitariuꝫ.) ꝛ idez est:sed solū differunt:q; solitarius dicit eū q solus est:siue semp solus fuerit:siue aliqñ cū alijs.desolatus aūt est q aliqñ fuit cū multis:ꝛ ab illis solus derelictus est: sic erat de dō quē putabat achitofel ꝛelinquēdū a suis. (Et reducā vniuersum populū.)Dupliciter intelligi pōt. vno mō de ppło israel q nondū cōuenerat ad absalonē. nā q̄ q̄ multi ꝙueniſſent:alij nondū audebāt se ostēdere ꝓpte absalonis quouſq; scirēt an superaret dō vel absalon:moꝛtuo aūt dō vel capto ab achitofel: reduceret ipse totū israel ad absalonē:faciēdo ꝙ oēs ei obedirent. ¶Aliter pōt intelligi de ppło q erat cuꝫ dō:q; putabat achitofel ꝙ cū ipse irrueret sup dō fugerent oēs viri sui qui erāt indispositi ad bellū ꝛ caperēt dō:tūc posset populus ille nō hñs ducē redire ad absalonē. (Quo solet vnus homo reuerti).i.sic reducā ad te oēm ppłum sicut reducit vnus homo.ſ.faciliter.q.d.nihil magis laboraꝫbo reducēdo postea ad te totū ppłm:q̄ q̄ reducēdo vnum virū:eo ꝙ nullus est q impediat. ¶Uel aliter pōt intelligi ꝙ nunc viuēte dō erāt diuisiones in populo.ſ.gdam tenebāt cū dō:ꝛ gdā cū absalone:moꝛtuo aūt dō nō eēt aliqua diuisio in ppło:sed sicut vnus vir non pōt diuidi in plures:sed quocūq; vadit totus vadit:ita totus israel vno animo ꝛ sine aliqua diuisione reuerteꝛet ad absalonē.iste modus loquēdi est frequētatus in scriptura ad significandū vnitatē magnā:sic accipit ꝓcedē. li.c.11.ſ. inuasit ergo timoꝛ dñi populū ꝛ egressi sunt quasi vnus vir.i.ita ꝙgregatus est totus populus sine aliqua diuisione sicut si veniret vnicus vir:sic ēt Judi.6.dr:percuties madiā quasi vnū viꝝ.i.ita integraliter percuties madiā nullū dimittēdo sicut si occideres vnū viꝝ: cuius nō pōt esse parꝫ occisa ꝛ pars nō occisa.alia lra hꝫ.(Quo solet amnis reuerti).i.reuertet ad te totus populus sicut reuertit aqua.ſ.qñ nō inuenit obstaculū fluendi q̄ eminētius sit q̄ q̄ locus per quem fluit.sed ꝓima lra melioꝛ est. (Unū.n.viꝝ tu q̄ris ꝛ oīs populus erit in pace.)Istud declarat ꝓcedētia.ſ.ꝙ percussio dō totus populus rediret ad absalonē:ꝛ achitofel nō debebat facere belluꝫ cōtra aliquē nisi ꝫ dō ꝛ nō ꝓtra viros eius:q; vnicuꝫ viꝝ querebat absalon.ſ.ipsum dō:q; ille solus impediebat absalonē regnare:ꝛ illo percusso nullus de viris q erāt cū eo moueret bellū ꝫ absalonē:q; nō hēbant ducē: sed essent oēs in pace.(Placuitq; sermo eius absalō.)Istaꝫ sniam dedit solus achitofel nō pñte alio ꝙsiliario: q; nō putabat esse opus:ꝛ laudauit eaꝫ absalon:q; vere bona erat:vt infra dr̄.(Et cūctis maioꝛibus natu israel).i.oībus senioꝛibus:erant.n.multi de senioꝛibus ꝙgregati cū absalone:ꝛ illi ēt tractabāt negocia eius:q audita snia achitofel laudauerūt eā putātes ꝙ hoc mō posset capi dō.

Qō.3. A

Achitofel instirit ꝙ immediate iretur ꝫ dō q; illū occidere volebat: cuius aūt op...

¶Queretur quare achitofel instabat sup hoc ꝙ moꝛiret ad persequendū dō:ꝛ cbus̄ principalr institit ꝙ nō immediate ireꝫ:sed post aliquot dies ꝙgregato toto israel. ¶Rñm ꝙ volebat achitofel occidere dō vel capere: ꝛ putauit ꝙ illa nocte non poterat esse longe a hierkem ꝛ esset lassus:ꝛ paucos viros habēs:ꝛ indispositus ad bellū:

ideo

ideo caperetur facillime. Si aũt differretur bellũ vsq; ad aliquot dies: dõ poterat introire in alicꝫ v: bẽ munitam ℣ recreari ℣ disponere exercitũ suũ ꝫgregando aliquos de terra israel qui nondũ ꝙuenerant cũ absalone in ꝓuratiõe: vel poterat vocare auxilium de regnis ꝓpinquis in gbus habebat dõ aliquos amicos ℣ duceret magnũ exercitũ ꝙ absalonem ℣ cũ foueret dõ iustam cãm ℣ esset vir fortis ℣ peritus in bello: facilr superaret absalonẽ. Cḥusy autẽ ad hoc solum venerat vt destrueret ꝓsilium achitofel qõ militaret ꝙ dõ. nam ẽt dõ putauit ꝙ absalon vellet ꝓsequi illum eadẽ die: ℣ tunc non poterat dõ vllo modo effugere: qz non poterat multũ elongari inde vt nõ caperet: nec poterat disponere exercitũ ad resistendũ: qz paucos viros hẽ bat: iõ misit chusy vt ille impediret quo minus illa die non iretur ꝙ dõ: ℣ sic ipse institit in hoc. ¶Queret vlterius cum isti viri israel facerent hec vt regnaret absalon qũo poterat esse ꝙ ipsi hoc extimarẽt. nã deus determinauerat gs regnaturus esset post dõ. nam dr. ℟. 7. suscitabo semen tuum post te qõ egrediet de vtero tuo ℣ firmabo regnum eius. Absalon tñ iaz natus erat qñ ista dicta sunt qz natus est in hebron: supra tertio. ista aũt dicta sunt in hierꝛ. ℟. 7. ¶Item exprsse dcñ est a deo ꝙ salomon filius dõ regnaturus esset post eũ ꝑ parali. 22. ¶Rñderi põt ꝙ israelite putabant absalonẽ posse fieri regẽ israel. nam simile accidit post mortẽ eius: qz adonias quartꝰ filius dõ natus post absalonem seq. li. c. 1. natus est ante verba illa que hñr. ℟. 7. nã in hebron natus est. ℟. 3. ℣ tñ exaltabatur dicẽs ego regnabo. seq. lib. c. 1. nec solũ fuit illa opinio eius: sz ẽt ioab ℣ abiathar sacerdos: ℣ multi alij fouebant ptes adonie vt rex fieret. g̃ vr ꝙ putabãt eũ posse eẽ regẽ: sicut putarẽ de absalone q̃q̃ natus esset ante illa verba. ¶Qũo tñ stabat ista opinio ꝙ ꝓphetiam. Rñdendum ꝙ poterat dupl̃r dici. vno modo ꝙ dõ noluit reuelare gs de filys suis suis successurus esset sibi vsq; aliquantũ tps ante mortẽ suam vt ipse tunc ꝓstitueret quẽ ꝓstituturus erat ℣ nõ essent quotidiana iurgia inter filios: si anteq̃ aligs eorum fieret rex maiores cognoscerent minorẽ ꝑficiendum: ℣ ista fuit cã quare dõ tenebat amnon filiũ suum in statu primogeniti q̃q̃ nõ esset sibi successurus: vt declaratũ est. ℟. 13. huic aũt consonat qõd hẽtur seq. li. c. 1. cuz nathan ꝓpheta ℣ bersabee iuerũt ad regẽ vt declararet gs post mortez eius sedere deberet in throno suo: cum dr: verũtñ dñe mi rex in te oculi respiciunt totius israel vt idices eis gs sedere debeat in solio tuo post te: si tñ fuisset publica determinatio ante hoc: non fuisset nunc ingsitum istud a dõ: ℣ sic esset tꝛe absalonis: qz nondũ cognita esset determinatio regis per diuinã ꝓmissionem: iõ putaretur ꝙ absalon poterat regnare post dõ. ¶Aliter dici põt ꝙ israelite cognoscebãt hanc determinationez dei: putauerunt tñ ꝙ cum dõ postea peccasset: fuisset reuocata: sicut supra dictum est. ¶Sed obiciet ꝙ dato ꝙ peccaret dõ non tolleretur regnũ a salomone cui ꝓmissum erat: qz dõ puniri poterat ꝑpter pctñ suum: ꝓmissio tñ illa iam erat facta salomoni qui non debebat puniri illa ꝑpter pctñ dauid: nec est simile de eo qõ supra arguebatur an posset occidi dõ per achitofel: qz ibi agebat de ꝓmissione facta dõ que tolli poterat per pctñ suum: ꝓmissio tñ facta salomoni non erat tollenda pp pctã aliena. ¶Dõm ꝙ bñ poterat tolli pp pctã dõ nisi aliud obstaret: qz si promissio fuisset facta ipsi salomoni in psona sua non fuisset impedita pp pctã dauid: fuit tñ ꝓmissio facta dõ: ℣ sic bñficium istud ꝓferebatur ei qõ silr poterat ei auferri. ¶Jtez si ꝓmissio facta salomoni fuisset pp merita eius q̃q̃ fuisset facta in psona dõ non depiret pp demerita dõ: sed fuit facta pp merita dauid solius: g̃ poterat deperire ꝑpter demerita eius. ¶Dõz g̃ aliter ꝙ ista ꝓmissio nõ euacuabat: qz deus dixerat. ℟. 7. ꝙ ista ꝓmissio duraret in eternuz. ¶Sed obycietur ꝙ ẽt si dicat in eternũ poterat mutari facilr: sic pz de bely summo sacerdote cui deus dixit ꝓ ce. lib. c. 2. loquens locutus sum vt domus tua ℣ domus patris tui ministraret in cõspectu meo in sempiternuz. nunc aũt absit a me: ℣ segtur ibi. qũo auferendũ erat sacerdotiũ de domo bely. ita ergo poterat fieri de ista promissione. ¶Rñdendum ꝙ vez est ꝙ q̃q̃ dicatur in eternum: poterat tolli vel impediri ꝓmissio: sed aliud erat pp qõ nõ poterat tolli. ſ. qz dcñ est ꝙ q̃q̃ fily dauid peccarent: nõ violaret ista ꝓmissio: supra. 7. ℣ istud excludebat oẽm ꝓditionẽ subintellectam. nã in oibus ꝓmissionibus que fiunt simplr: siue dicat ꝙ manebunt in eternũ: siue nõ: ꝑñt ille tolli: si ip se cui facta est ꝓmissio peccauerit post ꝓmissionẽ: ℣ sic fuit in ꝓmissione facta bely summo sacerdoti: si tñ extimat ꝙ ẽt si peccauerit non tollet ꝓmissio: nullo modo poterit variari: ℣ non hz locuz in tali ꝓmissione id qõ dr hier. 18. sed solũ in ꝓmissionibus vel cõminationibus simplr ꝓlatis. necesse g̃ erat ꝙ salomon succederet imediate dauid ℣ nõ absalon. israelite tñ illius tpis non erant multũ eruditi circa qõnes legis: iõ putabãt ꝙ hys non obstãtibus posset absalon regnare.

¶(Ait aũt absalon.) Hic ponit 2ᵐ. ſ. cõsilium chusy. Et diuidit in duo. qz: Primo chusy ꝓsilium achitofel destruit. Secundo ꝓsilium suum statuit ibi. (Sed hoc mihi rectum.) ¶Circa ꝑmũ dr (Ait absalon vocate ℣ chusy arachitẽ.) .i. ẽt vocate chusy vt ẽt audiamus eum. (Et audiamus qd ẽt ipse dicat). i. vt non solum audiamus ꝓsilium achitofel: sed ẽt sñiam chusy. ¶Queret quare nunc dixit absalõ ꝙ vocaretur chusi: ℣ ad ꝓsilium primũ de ingrediendo ad cõcubinas dauid non vocauit eũ. ¶Aligs dicet ꝙ hoc fuit qz achitofel iudicauit ea que erant delectabilia absaloni: iõ noluit hẽre aliũ ꝓsiliarium ea vice ne fortẽ ꝙiũ sentiret ℣ non fruerẽ absalon delectabili suo. ¶Sed dõm ꝙ nõ stat: qz istud non erat delectabile nec fauorabile absaloni: imo erat quedã pena: qz poterat ipse frui alio mõ quocunque delectabili: siue cũ ꝯcubinis patris: siue cum qbuslibet alijs speciosis in occulto. nunc aũt in publico ingrediebat ad ꝯcubinas patris: nõ vt delectaret: sed vt pater suus ifamaret: ℣ ꝑpetua discordia atq; inexorabile bellũ inter euz ℣ patrẽ suum oñderetur: manifestũ est aũt ꝙ aliqualiꝫ pena esset absaloni in publico exercere qõ ꝙ humanã verecundiaz est. ¶Aliter g̃ dici põt dupl̃r: vno mõ ꝙ chusy erat ꝑ sens qñ achitofel dedit ꝓsilium de ingrediendo ad cõcubinas dõ: ℣ tñ non dissensit pp cãm assignatã ꝑce. c. nunc aũt non erat ꝑñs: iõ fecit eum vocari absalon. Secũdo mõ dici põt ꝙ chusy nõ erat ꝑñs in ꝓsilio de concubinis: ℣ tñ absalon non fecit eum vocari: eo ꝙ deus non instigabat ipm ad vocandũ chusy: ℣ cã erat qz deus volebat destruere cõsilia que erant ꝙ vitam dauid. In consilio aũt de concubinis non vertebat periculuz dauid. In isto vero de ꝙsequẽdo dauid vertebatur periculũ eius: ideo ĩclinauit deus absalon vt faceret vocari chusy ℣ ille destrueret cõsiliũ achitofel. (¶Cũq; venisset chusy ad absaõ ait absalõ ad eũ.) .ſ. narrauit ei casum vt sciret sup quo cõsuleret. (Huiuscemodi sermonem locutus est achitofel.) Tũc exprsit ei oia que supra dixerat achitofel. (Facere debemus an non). i. nungd est bonũ ꝙ faciamus ꝓsilium eius. (Qõ das consilium). i. nungd istud tibi vr bonuz vel aliud: exprime illud. (Et dixit chusy ad absalon.) Hic incipit redarguere chusy cõsiliũ achitofel. pbãs tribꝰ rõnibꝰ nõ esse bonũ cõsiliũ achitofel. scõa ibi. (Sz ℣ pr tuꝰ.) tertia ibi. (Et cũ occiderit.)

¶Quomodo chusy ausus est reprobare consilium achitofel. Qõ. VI.

Queretur qũo ausus est chusy reprobare cõsilium achitofel: cũ ille hẽret in tanta auctoritate: nã in diebus illis erat ꝓsiliũ eius quasi cõsiliuz dei ꝑce. c. ¶Rñdendũ ꝙ chusy nullo mõ voluisset reprobare cõsiliũ tanti viri: nã timere poterat ꝙ achitofel ꝑba re posset rõne euidentissima cõsilium suũ optimũ fore ℣ cõsilium chusy esse ridiculũ ℣ dolosum nec solũ ipse sed ẽt quilibet alius vir minoris prudentie hoc ꝑbaret. Chusy tñ conatus est redarguere illud ꝓsilius in duobus. Primo in necessitate. Secundo in dei adiutorio. De ꝑ patet: qz si chusy non conatus fuisset arguere istud cõsilium achitofel erat dauid periturus: qz ipsa nocte irrueret sup eũ achitofel. iõ oportuit vt qualitercunq; se opponeret huic consilio siue

Qõ. 4. A

Credidẽrt israelite absalõ ꝑposse fieri regez q: ignorabãt alr ꝓphetatũ eẽ vel deum mutatum.

Obiectio. B

Rñsio

Obiectio

Rñsio

Qõ. 5.

Absalon q̃re vocauit chusy ad ꝓsiliũ de ꝙse quẽdo dõ ℣ nõ vocauerat ad ꝑm. ꝑ rñsio Contra

Alia rñsio.

Qõ. 6. A

Rñsio. ꝙ ꝟ fecit duabꝰ rõnibus.

intenderet inde habere honorem siue non.nā hic nihil pe
ius esse poterat q̄ ꝙ improbatio chusy ⁊ ꝓsilium eius ꝓtra
achitofel iudicarētur stulta ⁊ laudaretur semp cōsiliū achi
tofel:⁊ non peribat ex hoc dō qz semp manebat chusy vl
timū remedium.s.ꝙ mitteret sermonē istum ad dō velo/
cissime per ionathan ⁊ achimaan vt recederet ilico ⁊ trā
siret iordanē.si aūt ꝓualeret redarguendo achitofel: obti/
neret salutem dō:iō debuit se opponere in dubio ad glo/
riā vel in gloriā vt liberaret dō a piculo. ¶ Scōm qō idu
Secunda cebat eum erat conficiēda de dei adiutorio.sciebat.n.chu
sy ꝙ dō fouebat iustam cām:⁊ absalon iniqssimam:iō puta
bat ꝙ deus adiuuaret eū ad resistendū consilys inductis ꝑ
parte absalonis:ꝑcipue qz dō orabat instanter vt deus in/
fatuaret ꝓsilium achitofel.ī.xv.⁊putabat ꝙ deus exaudi/
ret eum.aggressus est ēt ꝓstanter chusy istā redargutionē
consily achitofel qz ad nihil aliud veniebat nisi ad dissipā/
dum ꝓsilium eius. ¶ Sciendū tñ ꝙ adhuc cum bys oībus
chusy non ausus est simplr reprobare ꝓsilium achitofel:ſ
dixit ꝙ non erat bonū hac vice:ad inuendū ꝙ semp cōsue
uerat esse bonū:nunc aūt non erat bonū qz forte nō multuz
attendit achitofel:⁊ ad hoc indurit chusy rōnes quasdam
que ſm veritatē friuole sunt:tñ apparuerūt ꝓuenientes ab
salōi ⁊ seruis eius:qz deus ifatuauit eos. ¶ (Nō est bonū
hoc ꝓsiliū qō dedit achitofel hac vice).i.q̄ ꝓsueuerat da
re cōsilia optima:tñ consiliū istud non fuit bonum:⁊ in hoc
mouebat chusy redargutionē suāvt non intelligeret facta
ex inuidia.nā si simplr diceret non est bonū consiliū achito
fel:cū sciret ꝙ consilia eius solebāt esse bona sicut consilia
dei:putaret agere ex inuidia:dixit tñ ꝙ nō erat bonū hac
vice.q.d.semp fuit bonū:sed nunc non: ⁊ in hoc laudauit
eū vt magis tolerare posset increpationē. Nec erat mirā
dum ꝙ semel achitofel erraret. nā dr̄ cōiter: ꝙ inter dum
bonus dormitat homerus. (Et rursum intulit chusy).i.ite
rum locutus est.s.apponens ꝓbationes dicti sui. (Tu no
sti patrē tuū.) Jsta est prima rō q̄ achitofel.q.d.nō est bo/
num ꝙ eamus ista nocte q̄ dō:qz ipse ⁊ viri qui cū eo sunt
viri fortes sunt ⁊ hñt animū amaz.s.pp mala que eis illa/
ta sunt ⁊ exponūt se indubitāter oi periculo:qz pugnabūt
quasi cū desperatione:sed pugnare q̄ tales durissimuz est.
sic enim dixit abner ad ioab.an ignoras ꝙ periculosa sit
desperatio.i.piculosum est pugnare q̄ desperātes.ī. scdo
ad pugnādū q̄ illos oportebat ꝙ ueniret valde magna
multitudo ita vt nō possent nocere q̄q̄ essent desperati.
(Patrē tuum ⁊ viros q cum eo sunt esse fortissimos).s.ro
bustos corpore ⁊ aiosos ad bellū:iō opz multos ꝓuenire q̄
ipsos.istud aūt vez erat.nā oēs erant viri electi:⁊ tñ ēt viri
quos volebat accipe achitofel erant electi ⁊ cū essent val
de plures qz viri dō erant pauci:facilr ꝓualuissent q̄ eos:
sicut dixit achitofel.(Et amaro aio).i.tu scis ꝙ hñt animū
amaz.s.ꝙ sunt valde dolētes ⁊ocitati in iram:⁊ p hoc du
plicatur in eis virtus bellica:⁊ est periculū q̄ tales pugna/
re.(Uelut si vrsa raptis catulis in saltu seuiat) .i.ita sunt
efferati ⁊ hñtes alum crudelem sicut vrsa in saltu qñ rapti
sunt ei catuli:qz tunc efferat plus q̄ efferari pōt:nec est ali
qd qō non aggrediatur. (Sed ⁊ pr̄ tuus vir bellator ē.)
Jlla est scda rō.s.nō est vtile ire ista nocte q̄ dō:qz hoc fit
vt capiatur dō:⁊ reliquus ppls fugiat:⁊ capto illo reduca
tur.sed hoc nō stat:qz dō est vir bellator ꝙ cognoscit valde
expientiam belli:iō non dormiet nunc inter suos: sed erit
in aliqua fouea vel loco segregato a castris.iō dato ꝙ eat
sup exercitum suū non repietur ipse:⁊ dr̄ ꝙ pr̄ tuus est vir
bellator.i.peritus circa oīa mala que euenire solent in bel
lis:iō scīet cauere illa.(Nec morabitur cū ppło).i.nō pno
ctabit hac nocte cum ppło in castris suis. Hoc aūt faceret
dō pp duo. Primū qz forte non confidebat oino de suis. Se
cundo qz non audebat manere pp hostes.debebat.n.pu/
tare ꝙ hostes sui possent irruere nocte sup castra. ideo nō
erat tutū ei manere in castris. (Fortitan nunc latitat in fo
ueis:aut in vno quo voluerit loco).i.ista nocte latitabit in
aliqua fouea vel in aliquo alio loco separato quez putaue
rit ad hoc esse accōmodatū ⁊ nō inuenietmus eū q̄q̄ per/
cutiamus castra.intentio tñ nostra nō est pcutere ppłz ſz
ipz. (Et cū ceciderit.) Hic ponit tertia rō que accipitur ex † t
parte timoris ppli absalonis. Et est sensus ꝙ si iretur nūc
q̄ dō:pugnandū erat per noctē:⁊ tunc q̄q̄ morerētur alig
non videret distincte de qua pte erant: ⁊ illi qui erant de
pte absalonis:putaret ꝙ mortui erant de pte sua ⁊ induce
rent ad hanc opinionem:scientes ꝙ viri dō erant fortissi
mi ⁊ exponerent se cuicunqz periculo:iō possent occidere
aliquos de pte absalonis:⁊ hoc audito oēs viri absalonis
ēt fortissimi timore concuterent videntes ꝙ incipiebāt ca
dere cozā viris dō ⁊ non auderent vlterius pugnare q̄ ip/
sos qō esset facere dō victorē.⁊ dr̄. (Et cuz ceciderit vnus † t
glibet in principio).i.cū in principio belli ceciderit vnus † t
glibet.i.vnus de quacūqz parte sit. (Audiet).i.audiat hoc
populus absalonis. (Facta est plaga in populo) .i.audiet
ista fama:facta est plaga in populo:dato ꝙ sit solū vnus oc D
cisus.⁊ ista fama erit incerta:qz non dicet de quo populo:
sed qz vr̄ vnus mortuus dicetur ꝙ facta est plaga in popu
lo. (Quicunque audierit).s.ꝙ facta est plaga in popu/ † t
lo.(Dicet).i.existimabit.(Facta ē plaga in populo qui se
quebat absalon).i.q̄q̄ fama nihil determinet de quo po † t
pulo sit facta pcussio qui audierit factā pcussionez: putabit
factā esse in populo q sequebatur absalonem. Rō aūt pre/
sumptionis erit que infra subditur.s.qz viri dō erant for/
tissimi ⁊ amaro aio ⁊ esset verisimilius ꝙ ipsi aggrederen
tur duriora q̄ populus absalonis qui nondū efferatus erat
per aliqua mala susceptā:nec tñ illis incūbebat necessitas
pugnandi:sicut viris dō.nā viri dō pro aia pugnabāt.i. sin
guli pro vita sua:iō exponerent se cuicunqz labori. viri aūt
absalonis pugnabant pro fauore absalonis quē nondum
hēbant firmiter in dñm:sed dependebat ex futuro euentu
ideo firmior esset pugna viroz dō. (Et fortissimus gsq̄ cu † t
ius cor est quasi leonis pauore soluet).i.tūc glibet de po/
pulo absalonis:ēt fortissimus sicut leo incipiet timere vi/
dens ꝙ viri pauci dō ꝓualuerint q̄ eos ⁊ iam non audebūt
pugnare q sunt exparte tua.nihil tñ aliud regritur ad hoc
ꝙ dō efficiatur victor nisi ꝙ viri tui incipiant timere illos:
qz postq̄ qs incipit hostem formidare:pugna nihil est:sed
necesse est succumbere. ¶ Alig dicunt ꝙ accipitur hic for
tissimus pro dō : qz supra dr̄ ꝙ dō erat vir fortis:sed istud
oino est q̄ lram : qz chusy arguit de timore qui incidet in
seruos absalōis qñ audirēt factā plagā in ppło. si aūt intel
ligeretur de dō:nihil esset ad ppositu:imo esset oino q̄ rō
nem ꝙ cum viri absalonis putarent plagā esse factā in se/
ipsis timeret dō. ¶ Jtem qz per hoc non dissuaderet chu
sy bellū fieri q̄ dō:sed magis psuaderet si dō ex hoc time/
re debebat. ¶ Aly dicunt ꝙ vocatur hic fortissimus achi
tofel qui volebat esse dux viroz pugnātiū q̄ dō. Et est sen
sus ꝙ qñ auditum fuerit factā esse plagā in populo nō solū
aly viri cōes de exercitu absalonis:ſz ēt ipse achitofel cu
ius est cor quasi cor leonis timore soluetur: istud aliqualī/
ter cōsonabat. Dōm tñ ꝙ intelligit de quocunqz viro forti
in exercitu absalonis qz ēt ille timeret. (Scit enim oīs po t
pulus israel fortē esse patrem tuum ⁊ robustos qui cuz eo
sunt.) Jsta est ꝓbatio ꝓsumptionis supra posite.s.ꝙ cuz au/
diret factam esse plagā in populū:ītelligeret ꝙ esset in po
pulo absalonis q̄q̄ non diceret qs populus erat. ponitur
rō qz oīs israel scit dō esse vir fortissimū ⁊ oēs qui cum eo
sunt:⁊ pter hoc sunt amaro aio.iō magis p̄sumenduz erat
ꝙ ipsi pcuterent de populo absalonis:q̄q̄ ꝙ viri absalonis
pcuterent de eis.hoc aūt faceret pugna per noctē:que nō
ꝓmitteret distingui quierant victores ⁊ qui victi:iō nō erat Qō.7.
cōueniēs pugnare illa nocte q̄ dō:sicut dixerat achitofel.
¶ Queretur cū iste rōnes chusy q̄ achitofel essent friuole ⁊ A
cōsilium qō infra dedit esset ridiculū:cur achitofel non re/ Achitofel
ꝓbauit rōnes chusy ⁊ non destruxit ꝓsilium eius:qz hoc ñ reproba
erat sibi facile ⁊ cuilibet alteri viro ꝓudenti. ¶ Rñdendū uit ratiōes
ꝙ hoc potuit esse pp quatuor. Primo qz rōnes chusy q̄ eus chusy pp
⁊ cōsilium eius erant ita friuola ꝙ non indigebant redar quatuor.
gutione:sicut cuz qs arguit valde absurde:non mereꝛ rñ/
sionē ⁊ potissime apud boles magni ingenij, sic enim erat Primo
achitofel

achitofel vir prudentissimus:ió videns tam stultã rõnem z argumentationẽ non rñdit. ¶Scõdo potuit esse exindignatiõe ꝰ absalonẽ z seniores israel qui videre debuissent manifeste stultã rñsionẽ z argumẽtationem chusy z ipsi debebant eam illudere z applaudere achitofel:sed applauserunt chusy z recusauerũt achitofel:ió ipse indignat⁹ noluit rñdere:sed pmisit eos in errore suo. ¶Tertia rõ fuit z potissima qz achitofel vidit applausum totius populi ad ꝓsilium chusy:qz oẽs illud laudauerunt vno ore z abiecerũt ꝓsilium suũ:ió putauit ꝙ cũ tam determinati essent ad chusy nullis rõnibus psuaderi possent .potissime cuz in agibilibus non sint rõnes demonstratiue z necessario inferẽtes sicut in mathematicis:z ipse semp magis ꝓfunderetur nõ potens rõne ꝓualere ꝰ totum pplm z oẽs dicerent eũ iam incipere delirare.tanꝯ ꝙ vir prudens non habita opportunitate loquẽdi:subticuit:qz iussuz est:vbi nõ est auditus nõ pferas sermonẽ. ¶Quarta rõ fuit timor aligs incussus a deo:qz sicut deus infatuauit oẽs israelitas vt crederent cõsilium chusy esse bonũ z non ꝓsiliũ achitofel:ita credendũ est ꝙ mutauerit animum achitofel ad quendã timorẽ vt nõ auderet arguere ꝰ chusy:qz forte si arguisset idurisset rõnes ita euidentes ꝙ ꝓstaret ꝓsilium suũ fuisse bonũ z nihil dixisse chusy:z sic rediret in ꝓsiliũ suũ. ¶(Sed z hoc mihi rectum vr.) Hic ponit qualr chusy statuit suũ ꝓsilium exclusso ꝓsilio achitofel.z dr:sed z hoc mihi rectũ vr.i.nõ vr bonum ꝓsiliũ achitofel:sed istud qõ dicã. (Congregẽt ad te vniuersus israel.) Multus ppls erat cũ absalone: sed adhuc volebat chusy ꝙ ꝓgregaret residuus ppls:z istud erat dum fieret hoc trãsiret aliqñtũ tps z posset interim dõ fugere ad aliquẽ locũ ꝓuenientẽ z cõgregari sibi auxilia:siue de terra israel:siue de gẽtibus finitimis. (A dan vsqz bersabee).i.totus ppls qui est inter dan z bersabee ꝓgregetur. ponunt aũt isti duo termini ad significandũ totum populũ israel:qz isti erant termini claudentes totã terraz israel.s. bersabee erat in latere meridiano in terra philistinoꝝ:vt pz Gen.21.cum dr ꝙ fuit abrahã colonus terre philistinoruz:z istud fuit qñ habitabat in bersabee:est aũt bersabee apud geraram.Gen.26.z tñ gerara ponit terminus terre chanaan.Gen.x.Dan vero est locus in terra septẽtrionali israel:z est in sorte dan:z nascit iordanis apud illuz:qui postea vocatus est paneas.deinde cesarea philippi:z ita appellabat tpe christi.de hoc dr Mat.16.ꝙ venit christus i partes cesaree philippi. ¶Queret aligs qõ chusy dabat ꝓsilium ꝙ ꝓgregaretur totus israel:qz istud erat in dãnum dõ cũ non posset resistere tante multitudini. ¶Rñdẽdum ꝙ istud erat ad bonũ dõ inqñtũ ista ꝓgregatio regrebat aliqñtulum tps in quo dõ euaderet pericula in quibus nunc erat. Qz aũt multitudo ista non pararet ei dãnũ:appa ret ex duobus. ¶Primo qz non ꝓsistit bellũ in multitudine exercitus:sed in ordine z aꝓsitate pugnatoꝝ.si aũt congregaret totus israel:plurimi illoꝝ essent inexpti ad bellũ z potius facerent ad fugã z ipedimentũ pugnatoꝝ ꝯ in adiutoriũ.sic.n.patuit postea i bello:qz fuit valde magna multitudo absalonis z paucus exercitus cum dõ:tñ facilr exercitus dõ superauit exercitũ absalonis.seq.c.qz ille erat viroꝝ non exercitatoꝝ. ¶Scõm erat pp qõ nõ ferret impedimentũ:qz dum absalon ꝓgregabat totũ israel ꝓgregaret dõ viros sufficientes sibi ad bellũ:siue de viris israel siue de finitimis z non obesset ei q̃cunqz multitudo quã haberet absaló. ¶(Quasi arena maris innumerabilis).i.erit ppls iste ꝓgregatus a dan vsqz bersabee innumerabilis sicut arena maris. In hoc aũt significabat chusi esse virtutẽ belli:quasi viri dõ nullo mõ possent stare corã tanta multitudine:sed eꝝrio erat:qz dũ maior esset multitudo:minus posset regi z ꝓñr facilius periret. (Et tueris i medio eoꝝ).s.in medio exercitus:istud erat ꝰ achitofel q dixerat:eligam mihi.12.millia viroꝝ:z ꝓsurgens ꝓsequar dõ. Chusy aũt dicebat ꝙ esset dux belli absalon z non achitofel.

¶Queretur cur hoc volebat chusy. ¶Rñdenduz ꝙ istud erat ad vtilitatem dõ:z ẽt ad psuadendum aliqualr absaloni ostendendo ꝙ volebat bonũ eius. Primũ pz:qz chusi intendebat ꝙ non iret mor ꝰ dõ:z si ipse pmitteret ꝙ achitofel vel q̃cunqz alius esset dux belli:permitteret ꝙ fieret bellũ illico:qz q'libet de viris absalonis ꝓuenienter ire poterat:ẽt si non hẽret maiorem exercitum q̃ tunc cõgregatus erat in hierlm:z sic poterat ire immediate. Absalon autẽ non deberet ire nisi cũ maiori exercitu z hoc ꝓpter duo. ¶Primo pp maiorem honorẽ:qz debebat absalon honoratior apparere q̃ q'libet de viris suis. ¶Scõo pp maiorem securitatẽ:qz non se debebat exponere tot periculis ille qui regnaturus erat:sicut q'libet de viris suis: ideo vt securior esset oportebat ꝙ maiorẽ exercitũ secum ferret.z dum ille ꝓgregaretur transirent aliquot dies in qbus pararet se dõ ad resistendũ. ¶Qz aũt dixerit ista chusy ad ꝓsuadendũ absaloni: apparet:qz in hoc poterat signari duplex vtilitas absalonis. Prima qz exercitus suus fortius pugnaret.pñte enim dño supremo aliosius agunt sui sui vt ei complaceant:z qz ẽt vident ipsum se exponentẽ periculis q̃ si absens sit:vnde facilius obtineret victoriã. ¶Scõm erat magna laus absalonis:nã obtenta victoria q̃ ꝓsupponebatur a chusy si esset pñs absalon:attribueret ei. si aũt aligs alius de duobus mitteret:attribueret ei victoria: qõ redũdaret i dedecus absalonis. ¶Poterat ẽt hoc fieri pp aliã vtilitatem dõ.nã sciebat chusy achitofel esse viꝝ fortem z amaro aꝰ ꝰ dõ pp bersabee z vriã.erat ẽt vir prudentissimus.vñ si ipse iuisset tractaret nimis prudenter negocium belli:z potuisset illa nocte capere dõ. ió oino cauit chusy: ne nũc vel alio tpe esset achitofel dux belli ꝰ dõ. ¶(Et irrueremus sup eum in quocunqz loco fuerit inuẽtus).q.d. aut ipse erit in terra israel:aut fugiet.si fugit relinqtur terra libera vt tu regnare possis.si aũt manet in ea:in quocũque loco fuerit non poterit euadere manus nras. (Et operiemus eũ sicut cadere solet ros sup terrã.) Ros qñ cadit sup terrã operit totã superficiem terre:ita nos pre multitudine opiemus dõ z viros suos qui pauci sunt:ita vt ad nullam ptem effugere possint. (Et non relingmus de viris q cũ eo sunt nec vnũ qdẽ).i.vallabimus eos vndiqz z in medio captos occidemus:z non poterit aligs eoꝝ effugere. (Qz si vrbẽ aliquã fuerit ingressus) .q.d.istud.ꝰ. dictũ tenebat veꝝ si dõ maneret in cãpo cũ viris suis:qz tunc circundaret.si tñ introierit in aliqñ ciuitatẽ fiet aliter. (Circundabit ois israel ciuitati illi funes z trahemus eã in torrentẽ.) Ecce qualiter iste chusy est totus verbosus z ad rẽ nihil dicit nisi quandã insaniã que cõperto sermone stultis placeret. Et est sensus ꝙ tãta esset multitudo israel eũtis cũ absalone ꝙ nõ solũ possent debellare dõ manentez in vrbe:sed ẽt pre viribus poterant circũdare ciuitati multos funes z trahere ciuitatez cum habitantibus in ea vsqz ad torrentẽ. Ponit aũt hoc ad significandũ magnũ excessũ viriũ absalonis ad dõ:ita vt nequaqñ resistere posset. (Ut non repiatur nec calculus qdez ex ea).i.in tñ sunt magne vires israel ꝙ nõ solũ possent ducere maiorẽ ptem ciuitatis ad torrentẽ:sed ẽt totã in tñ ꝙ nõ relinqueret ex ea nec vnus lapis.calculus.n.significat puum lapidẽ:z numerũ:z rõnem:z sniam:z carbonẽ:vt pz in versu. Calculus est rõ: numerus:snia:carbo. De numero pz:qz dr erroz calculi.i. nũeri. De snia pz:qz ãtigtus cause iudicabant per lapillos .s.mittebant lapides nigri z parui in aliqõ inuolucrũ:z qui accusabat de crimine si educeret plures de alys q̃ de nigris:absoluebatur a crie.si veroplures de nigris:ꝺdẽnabatur.nã illi equales nũero positi fuerãt.de hoc ait Qui. 15.meta.Mos erat antigs albis nigrisue lapillis. his dãnarer eos illis absoluere culpã. Qz ãt accipiat ꝙ carbone pz Isa.6.c.s.volauit ad meum de seraphin z in manu eius calculus quẽ forcipe tulerat de altaria:in manu eius vnus carbo ardens.de lapillo pz hic.nã calculus vocatur minimus lapis qui reperiri põt sicut grana minuta arenaruz.

¶An chusy mentitus sit in hoc consilio. Qõ.X.

Queretur an chusy peccauit dãdo istud ꝓsiliũ. nã ipse manifeste mẽtitus est dicẽs, sed hoc mihi rectũ vr esse ꝓsiliũ:z tñ nõ videbat ei rectum: qz sciebat illud ꝓcedere ad dãnum absalonis. ¶Aliquis

Secundo

Tertio.

Quarto.

B

A Quar chusy voluit absalonẽ ire ad bellũ. Rñsio

Qõ.8.

A Chusy dedit ꝓsilium ꝓgregandi totũ israel ꝓbonũ dõ.

Primo

Secundo

Qõ.9.

Modus iudicãdi anticquorũ ꝙ si educeret plures lapillos nigros q̃ albos ꝺ voluero ꝓdẽnabat.si ꝓles albos: absoluebat.

Qõ.10.

A

Rñio pᵃ rñdebit ꝙ non mētitus est chusy:qz illud videbatur ei re
ctum ꝓsilium.nā ꝑm veritatem melius erat ꝙ dō vinceret
Contra ꝯ absalon:ꝛ ad hunc finem ꝓcedebat istud ꝓsiliū. ¶Sed
dōm ꝙ non stat qz absalon petebat ꝓsilium accōmodatuz
ad superandū dō ꝛ chusi rādit istud esse ꝓsilium rectum
ad superandū eum:sicut appet ex verbis suis:nā dixit ꝙ si
Rñio auc. ue esset in vbe aliqua:siue alibi absalon capet eū. ¶Dōz
ergo ꝙ mentitus est chusy:qz intēdebat istud nō esse rectū
ꝓsilium.non tñ peccauit mortaliter qz istud mendaciū erat
officiosum:ꝛ ad bonū finē.nec obstat ꝙ esset ad mortē ab
salonis vel ad diminutionē status eius:qz ad hoc iā rñsum
† est.ē.15.¶(Dixit aūt absalon ꝛ oēs viri isrl:melius est ꝓsi
lium chusy arachites ꝓsilio achitofel.)Hic oēs applause/
runt ꝓsilio chusy tanꝯ aliqd dixisset:ꝛ ipse nihil dixerat ni
† si insaniā:laudauerunt tñ insaniam illam:qz deus infatua/
uit eos vt ꝓz in lra.(Dñi aūt nutu dissipatū est ꝓsiliuz achi
tofel vtile.)Ponit aūt hoc ad signandum qūo potuerunt
israelite nō assentire ꝓsilio achitofel qō erat bonū ꝛ assen
serunt ꝓsilio chusy qō erat stultū.dr ꝙ factū est nutu dei.i.
B voluntate eius.ſ.q voluit dissipare cōsilium achitofel ꝛ in
fatuauit israelitas vt non crederent cōsilio eius:scriptura
tñ testatur ꝙ erat vtile.ex quo colligit ꝙ per illum moduz
potuisset achitofel cape dō vel occidere ipm:sicut intende
bat.¶Sciendū aūt ꝙ istud fit qz deus hz ptātē sup coz no
strum:ꝛ pōt mouere illud ad quamcuncz passionem vo/
De⁹ mutat luerit.sic pz ꝓuer.21.ſ.sicut diuisiōes aquaꝝ:ita coz regis
coz hoīs in manu dñi:ꝛ sicut est de cozde regis:ita est de cozdibus
ad diuersa oium hoīum.vñ deus aliqñ mutat cozda nostra ad timorē
Primo sic pz Leuit.26.qui remāserint de vobis dabo timorez in
cordibus eoꝝ:terrebit eos sonitus foly volantis.idē Deu
Secundo te.28.¶Aliqñ mutat nos ad gaudiū cuz irati simus.sic.n.
orante hester deus mutauit coz regis assueri qui erat ira/
tus vt parceret regine quā occidere debebat ꝑm legem.
Tertio hester.14.¶Aliqñ mouet ad irā:vt cū deꝰ vult punire ali
quem:mouet hostes eius ad irā:sic pz Judi.3.ſ.addiderūt
filij israel peccare ꝯ dōm qui ꝓfortauit ꝯ eos eglon regez
moab ꝛ copulauit ei filios amon:ꝛ sic faciebat deus irasci
istos ꝯ israel vt pugnarent.¶Sicut aūt deus mutat ptez
affectiuā ꝛ volitiuā:ita mutat intellectiuā ꝛ fantasticā.ſ.vt
aliqñ faciat nos errare in iudicio.sic.n.dicit ab dias.c.vni
co.pdam sapiam de monte seyr.ꝛ apls pᵃ ad chozin.c.ꝑ.
pdam sapiam sapientū ꝛ prudentiā prudentū reprobabo.
sic aūt fuit hic:qz deus fecit israelitas non intelligere quid
bonū esset eis.ꝛ sic ꝯ dō ozauerit vt infatuaretur ꝓsiliuz
† achitofel.ē.15.non fuit illud infatuatū: qz vtile erat vt dr
hic.sed infatuati sunt israelite.(Ut induceret dñs sup ab
salon malū).i.deus fecit oēs israelitas errare in iudicio vt
per errorē eoꝝ induceret malū sup absalon.nā si non erra
uissent israelite accepissent ꝓsilium achitofel:ꝛ tunc indu/
xisset dñs malum sup dō qui capetur ꝛ non sup absalonez.
voluit tñ inducere malum sup absalonē ꝛ nō sup dō:ideo
† fecit vt israelite caperent ꝓsilium chusy ꝛ non achitofel.
¶(Et ait chusi.)Hic ponit qualiter ꝓsiliuz achitofel dō re/
nunciatur:ꝛ diuiditur in tria.Primo ꝓsily achitofel renun
ciatio describit.Secō ipsius achitofel punitio adiūgit ibi.
† † (Porro achitofel.)Tertio ꝓparatio pugne ꝯ dō additur
ibi.(Dō aūt.)Circa ꝑmū dr (Et ait chusy sadoch:ꝛ abia
thar sacerdotibus.)Isti duo erāt sacerdotes magni qbus
dō cōmisit curā nunciandi ei id qō fieret per absalonem
.ē.xv.ꝛ manebant isti in hierlm ex pte dō cum qbus lo/
cutus est chusy habito ꝓsilio vt mitterēt filios suos ad nū
† ciandū istud dō.(Hoc ꝛ hoc mō dedit cōsilium achitofel ꝛ
ꝛ senioribus israel.)Chusi enarrauit oia verba cōsily qō
dederat achitofel:ꝛ dr hoc ꝛ hoc mō:vt non repetat cōsi/
† lium in lra.(Et ego tale ꝛ tale dedi ꝓsilium.)Hic enarra/
† uit eis ꝓsilium qō dederat ꝛ reprobationē quam fecerat ꝯ
† achitofel.(Nunc ꝯ mittite cito).ſ.duos filios vestros qui
† sunt cursores velocissimi ꝛ erant obseruātes apud fontem
† rogel qd eis inberetur infra in lra.(Et nunciate dō).ſ.ip
Qō.xi. si annunciarent dō ea que facta sunt. ¶Queretur qua
re chusy misit hic ad dicendum dō ꝙ recederet de cam
pestribus ꝛ transiret iordanē:qz iam destructū fuerat cōsi
lium achitofel.¶Rādendum ꝙ chusy voluit ꝙ dō caue/
ret sibi ad oēm euentū:nam ꝯꝯ nūc absalon ꝛ israelite ap
plauserāt ꝓsilio chusy ꝯ achitofel:putabat ꝙ cū esset achi
tofel vir val de prudens ꝛ ꝓsilium chusy erat fatuuz:ꝙ po
stea achitofel psuaderet absaloni ꝓbando ꝓsilium suum eē
rectum ꝛ ꝓsilium chusy esse stultum ꝛ faceret qō suadebat
achitofel mittens illa die pugnatores ꝯ dō.hoc aūt signat
in sequenti lra.ſ.absqz dilatione transgredere:ne forte ab
sorbeatur rex ꝛ ois populus qui cū eo est:non tñ dixit in
differenter chusy ipsi dōꝙ trāsiret iordanēsed misit ei ad
dōm vtrunqz ꝓsilium ꝛ cui fauerant israelite vt dō sciret
† qd expediret ei:ꝓsuluit tñ potius ꝙ transiret iordanē:qz se
curius istud erat si forte fieret aliq mutatio.¶(Dicētes:
ne moreris nocte hac in cāpestribus deserti).i. nuncy de
bebant dicere istud:ꝛ dr de cāpestribus:qz qñ recessit da/
uid de hierlm dixit sadoch ꝛ abiathar:ecce ego absc̄dar
in cāpestribus deserti donec veniat sermo a vobis indicā
mihi.erāt aūt ista cāpestria deserti apud iordanē:ꝛ in illis
dauid expectabat.volebat āt manere ibi qz locus ille erat
dispositus ad faciendū magnā mutationē: nam erat apud
iordanē ꝛ cum esset iordanis fluuius magnus:erat differē
tia multa inter habitantes vltra iordanē ꝛ citra iordanē.
cā potissima erat:qz fluuius ille erat difficilis ad transeun/
dū:ꝛ si nocte illa supuenirent viri absalonis:non possent fu
gere viri dauid pp iordanē ꝛ occiderent ibi:cum aūt tran/
† sissent illum:siue supueniret absalon:siue non securi essent.
(Sed absqz dilatione transgredere).i. moneo ꝙ trāseas
† † imediate:qz satis verisimile est ꝙ absalon faciat mutatio/
nem in cōsilio.In hebreo hēt (Sed trāsiens transibis)
vbi dicit lra nostra:absqz dilatione.(Ne forte absorbeat
rex ꝛ ois populus qui cuz eo est).i.transi ne ptingat ꝙ ab
salon mutans ꝓsiliuz mittat subito sup te bellatores ista no
cte ꝛ absorbearis.i.deleariſ.ſ.ꝙ nihil appeat de te:ꝛ istud
† est:qz si non transis accipient te in medio ꝛ deleberis tu
ꝛ populus tuus.In hebreo hēt (Ne deleatur rex) ꝛ idē
† est:qz deleri ꝛ absorberi significant de re nihil manere.
(Jonathan aūt ꝛ achimaas stabant iuxta fontem rogel.)
Isti duo viri noiantur hic qz erant cursores dauid ꝛ nō au
debant ingredi in vbem ne capentur ꝛ occiderētur.naz
ibi apud fontē cum vidissent eos qdam de seruis absalonis
nunciauit illi ꝛ misit psecutores:vt pz infra in lra.vocatur
aūt fons rogel qdam fons qui erat extra portam hierlm
ad ptem meridianam vbi diuidit sors iude ꝛ beniamin.vñ
fons rogel ponitur terminus diuidens sorte iude ꝛ benia/
min apud hierusalem.Josue.xv. est aūt rogel nomen cōe
apud hebreos ꝛ significat purgantē pannos quē nos fullo
nez vocamus.vnde ꝯꝯ ponatur hic vt nomen ꝓpriū.ali/
qñ ponitur vt nomen cōe in lra nostra.sic pz Isa.7. cū dr
ad extremū aque ductus piscine superioris in via agri ful
lonis:ꝛ in hebreo hēt rogel: vbi nos dicimus fullonis.
Erat aūt aliqs locus apud fontē illum in quo latere pos/
sent isti duo viri.(Abyt aūt ancilla ꝛ nunciauit eis).i.mis
† sa est quedā ancilla de domo sadoch ꝛ abiathar ad illos
duos iuuenes vt referret eis que dixerat achitofel ꝛ chu/
sy:non fuit aūt missus aliqs vir ad tollendū suspitionez: qz
forte vbis ꝛ in circuitu custodiebātur valde:vt nemo pos
set exire ad nunciandū aliqd dauid:ꝛ adhuc illa puella q̄
iuit ad nunciandū hys viris tollebat sup caput pannos qua
si vadēs vt lauaret i fonte rogel:qz erat ibi ager fullonis.
sic ait glosa ordinaria ꝛ hyst.sco.ꝛ Andreas ꝛ Nicolaus.
(Et illi psecuti sunt vt referrent ad dō nuncium).i.proſe/
† cuti sunt iter suum:vt venirēt velociter ad dō ferentes nū
† ciationē.(Non.n.poterant videri aut introire ciuitatē.)
† Portecustodiebant nimis:ꝛ si isti ingressi fuissent sciret dñ
venirent:ꝛ quod peius erat non possent redire ad dō:non
poterant ēt videri.qō aliqui exponunt:qz latebāt iuxta fon
tem ꝛ nemo eos poterat videre.Sed nō stat:qz immedia
te dr ꝙ vidit eos qdam puer absalonis. Sed dicenduz ꝙ
non poterant videri.i.non poterāt videri a sadoch ꝛ abia
thar.Et est sensus ꝙ ista lra sit redditiua cause superioris

littere

littere.ſ.puella venit ad nunciandum iſtis in defectū viri: eo ꝙ iſti non poterant introire ciuitatem vt venirēt ad ſadoch 7 abiathar:nec ēt poterant videri.ſ.a ſadoch 7 abiathar:ita vt iſti irent extra vrbem ad loquendū inuenibus qz non ꝓmitterentur:ideo oportuit mitti ancillam. (Uidit aūt eos quidam puer 7 indicauit abſaloni.) Erat aliqs qui forte perſcrutabatur in circuitu vrbis 7 vidit illos latētes apud fontem.Hiſto.ſco.dicit ꝙ iſte puer erat filius ancille que iuerat ad fontem annuncians viris noua.Joſephus autem.7.antiqtatū dicit ꝙ qdam equites abſalonis viderūt illos duos viros:veriſimilius tñ eſt ꝙ vnus hō vidiſſet illos:aliqn perſecuti fuiſſent eos ad capiendum: ſed non ꝓſecuti ſunt eos quouſqz nunciatum eſt abſaloni. (Illi vero concito gradu ingreſſi ſunt domū cuiuſdam viri in bauriz.) Iſti iuuenes viderunt ſe cognitos a cuſtodibus abſalonis 7 ꝙ illico nunciaretur ei:7 ipſe mitteret ad ꝓſequendum eos:qz magna cuſtodia erat in vrbe:ne qs iret ꝑ illaz partem in qua erat dō 7 ob hoc tollebatur oīs aditus. fugerūt ꝙ velociter poſtq̄ puella locuta ē eis 7 latuerūt i bauriz. ¶Sciendū aūt ꝙ bauriz eſt q̄daz ciuitas in tribu beniamin non longe a hieruſalem apud quā tranſiuit dō fugiens de hieruſalem:7 ſemei egreſſus eſt de bauriz ad lapidandū 7 maledicendum dauid.ꝓcedenti.c.

¶Quare duo viri qui mittebant ad dauid latuerūt in bauriz. Queſtio.XII.

Q.ō.12. a

Queretur vlterius quare iſti duo viri latuerūt in bauriz 7 non fugerunt:nam cū ſcirent ſe viſos poterant fugere cum eſſent curſores velociſſimi 7 dum nunciabat abſaloni de illis poſſent trāſire magnaz partē itineris ne quis conſequeret eos. ¶Rñdendū ꝙ iſti nouerant certiſſime ꝙ mitterent aliqui ꝓſecutores poſt illos:7 vt breuiter ꝓſequerent eos eſſent equites:ipſi vero pedites erant.vnde ſi non laterent ꝓſequerent eos egres 7 ipſi deficerent pre laſſitudine:decreuerunt ꝙ latere vt tādiu laterent quouſqz deſinerēt ꝓſequi illos viri abſalonis 7 poſſent ſecuri ire.Sic enim fecerunt duo exploratores quos tenebat raab in domo.nā non fugerūt ad caſtra iſrael cum ꝓſequerētur eos ingrendo hiericontini:ſz latuerunt tribus diebus in mōtibus quouſqz deſinerēt eos ingrere Joſue.c.2. ¶Queret vlterius quare nō latuerunt iſti viri apud hierl'm in aliquo loco:ſed iuerūt in bauriz:7 quare in puteo veſtibuli:7 quare non dixerunt ꝙ rñderet mulier occultans eos nō vidiſſe illos. ¶Ad ꝓmuz dōm ꝙ non latuerunt apud hierl'm:qz forte nō erat ibi aliqs locus ꝓueniens ad latendū:7 qz multū ingrerent apud vrbē 7 a multis ſic facile erat videri illos: vñ non tute laterent. ¶Scōo dici põt ꝙ factū eſt vt ſcirent qñ recedere deberent de latibulo. Si aūt apud vrbē laterent:illi q irent ad ꝓſequendū eos ꝓcedent longe ab vrbe 7 forte illis redeuntibus exirent de latibulo:vel irent per viam iſti duo viri:ideo iuerunt ad locū aliqualiter diſtantem a hieruſalem:7 iſte eſt bauriz: vbi ꝓueniente poterant latere: qz non ꝓſequerent eos multū longe a hieruſalem viri abſalonis. ¶Ad ſcōz dōm ꝙ latuerunt in puteo:qz non erat alius locus tam ꝓueniens in tota domo 7 adhuc cōueniebat magis qz erat in veſtibulo domus.ſ.extra domū in loco publico 7 ibi minus ſuſpicarent eſſe viros q̄ in alio loco occulto:7 potiſſime qz mulier extendit ſindonem ſuper puteū:ita vt non videret an eſſet ibi puteus. ¶Ad tertiuz dōm ꝙ viri non comēdauerunt mulieri vt diceret eos nō vidiſſe:ſed potius credendū ꝙ ipſi orauerunt:vt illa diceret ꝙ velociter trāſierant.Et rō eſt:qz ſi mulier diriſſet ꝙ non viderat eos:viri abſalonis ſuſpicarētur eos latere in aliquo loco:vel ire per viā 7 ꝓſequerent eos:vel expectarent in via quouſqz illi viri exirent de latibulis:7 obuiarēt eis.nunc aūt cum mulier dixit ꝙ viri illi tranſierant velociter p locū illū 7 ꝓterierant itinere ſuo:viri abſalonis tanq̄ deſperantes iam poſſe ꝓſequi illos redierunt in hierl'z: 7 fuerunt certificati de hoc iſti duo viri:ideo poterant tūc ſecure egredi de puteo 7 ꝓgere itinerē ſuo. ¶(Qui bēbat puteum in veſtibulo ſuo.) Ueſtibulū dicit eſſe quedā pars publica extra domū ꝓiuncta tñ domui: 7 illa vt cōiter eſt ſub parte tecti pendentis extra domuz:7 in loco illo erat puteus.dicitur aūt ꝙ erat in veſtibulo ad ſignificandum ſpecialiter locum eſſe conuenientem ad latendū:qz ſine ſuſpitione erat ꝓpe eſſe in publico. (Et deſcenderūt in eū).ſ. ambo introierunt in puteū:7 eſt intelligendū ꝙ fuit de cōſenſu mulieris q̄ ibi erat:7 ꝙ illa ꝓmiſerit occultare eos. aliogn non eſſent ipſi ſecuri in puteo:qz ipſa poterat eos ꝓdere 7 caperent ibi facilius q̄ alibi. (Tulit autē mulier 7 expandit velamen ſup os putei.) Operuit.n.puteum vt nō putaret ꝙ ibi laterent:qz forte ſi vidērēt ſui abſalonis puteum:ingſuiſſent in illo vt viderent ſi ibi latebant.nūc aūt poſito velamine:putarent non eſſe ibi puteū:7 nihil ingrerent. (Quaſi ſiccans ptiſanas).i.poſuit velamen ad ſiccādum ptiſanas ſup illud:aliogn ſi ſolū eſſet velamen:putaretur ꝙ ad aliqd occultādum poſitū fuerat:ſunt aūt ptiſane grana ordei decorticata:ex qbus fit qdam potus qui dat febricitātibus:7 ad hoc ꝙ illa grana ꝓtundant:ponūtur in aqua 7 poſtea deſiccant:7 tunc vocātur ptiſane.Sic enim dixit ſalomō.ſi ꝓtuderis ſtultū quaſi ptiſanas deſup feriēte pilo. (Et ſic latuit res).i.poſtq̄ venerunt poſtea ſui abſalonis videtes ptiſanas ſup ſindonē in ore putei: putauerunt ibi non eſſe puteū nec aliquē latere. (Cūq̄z veniſſent ſerui abſalon).ſ.illi q miſſi fuerant ad ꝓſequendum viros. (In domū).ſ.in domū illam in qua latebāt viri in bauriz. (Diredunt ad mulierē.) Inuenerunt.n.ibi ſolā mulierem ſiccantē ptiſanas que abſcōderat eos in puteo 7 ad illam locuti ſunt. (Ubi eſt achimaas 7 ionathan.) Iſti viri ſciebant qui erant illi qui latebāt.nā denunciatū fuerat abſaloni ꝙ eſſent ionathan 7 achimaas.iō ſerui abſalonis vocauerunt eos nomine ſuo quaſi mulier cognoſceret eos. (Reſpondit eis mulier trāſierūt guſtata paululū aqua).i. guſtauerunt modicū de aqua hic 7 receſſerunt. hoc aūt dicebat vt nō ꝓſequerentur eos. ¶Queretur circa hoc an mulier iſta peccauit mētiendo. ¶Rñdendū ꝙ mendacium iſtud fuit officioſum.ſ.ad ꝓficiendum alicui 7 nemini nocendū:nam nō nocuit mulier iſta viris abſalonis q̄q̄ occultaret eis veritatē:ſed potius abſtulit eis ne eſſent miniſtri iniqtatis:in quo bñfaciebat eis.ꝓfuit aūt illis duobus viris latētibus:qz ſciebat eos iniuſte q̄ri ad mortē:nā ſi captiuiſſēt occiderēt 7 nihil malimeruerāt:iō liberādo eos qz ex charitate egit:meruit:7 ſi illos ꝓdidiſſet peccauiſſet mortaliter:mētiēdo aūt peccabat ſolū venialiter ita vt potius laudāda eſſet:q̄q̄ vituperanda.ſic fuit de obſtetricib⁹ egyptiorū que mēdacio ſuo liberauerunt pueros iſraelitaz a morte:7 dī ꝙ deus edificauit eis taberuacula. Exo.i. In bebreo hētur (Trāſierunt torrentē aque.) vbi dicit lra nra trāſierunt guſtata paululū aqua:7 dicunt hebrei ꝙ iſte torrens erat iordanis qui aliqñ vocatur torrens lz eſſet magnus fluuius. ¶Sed hoc nō ſtat:qz mulier iſtud ſcire nō poterat eo ꝙ iordanis eſt multū diſtans a hierl'm.bauriz tñ eſt circa hierl'm.nā iſti viri exeūtes de puteo iuerūt verſus iordanē 7 venerunt per noctē ad dō 7 monuerūt vt trāſiret Jordanē:vt ꝓz infra.ꝙ mulier nullo mō diceret ꝙ trāſierant iordanē:qz cū ipſa hoc ſcire nō poſſet:viri abſalōis videtes eā delirare hērent illam ſuſpectā 7 ingrerēt diligētius circa illā.opz ꝙ intelligatur de aliquo torrente vel fluuio qui erat circa bauriz ꝙ tā trāſiuiſſent illū:lra tñ noſtra poſuit:guſtata paululū aqua:qz põt applicari ad lraz hebraicā.ſ.trāſierunt torrentē aque.i.guſtauerunt modicū de aqua torrētis:qō eſt trāſglutire:vel facere trāſire aq̄ p guttur.(At hu qui q̄rebāt cū nō repiſſent reuerſi ſunt).i. ſerui abſalonis:eo ꝙ nō inuenerunt viros in baurim ſicut putauerant:ſed didiſcerunt illos longe eſſe:deſpantes poſſe capi reuerſi ſunt in hierl'm. ¶Queretur an iſti ſerui abſalonis q ꝓſequebātur achimaan 7 ionathā:peccabāt. ¶Aliqs dicet ꝙ non:qz erant meri executores 7 nō poterant iudicare an bonū vel malū eſſet qō iubebatur ſed tenebātur obedire. ¶Rñdendū ꝙ ſerui vel q̄cunq̄z famuli 7 ſubditi tenētur obedire dñis ſuis:7 in hoc conſiſtit ſolū bonitas ſerui vt recte obediat:vt ꝓz ꝑ politi. in fine. ¶Cōſi-

Q.ō.13. a

Q.ō.14. a

Q.ō.15. a

Abulenſis L iii

derādū tñ ꝙ aut ea q̄ iubent sunt manifeste bona: aut manifeste mala: aut dubia. Si primo mō tenetur seruus obedire simplr dño ⁊ subditus prelato. ¶ Si scō modo nō tenet obedire. ēt si ex hoc seruus debeat subire mortez: vel quecunq; mala: q; melius est omnia mala pati: q̄ malo ꝓsenti re: nec solum est hoc ex determinatiōe legis dei: sed ēt ex determinatione philosophoꝝ ꝑm rectam rōnez naturalr hoc segtur: vnde Ari. 3. ethi. in ꝓncipio ait. ad quedā autez fortassis non est cogi: sed magis mori patientē duriſſima. ¶ Si aūt accipiatur tertio modo tenet seruus dño: ⁊ subditus ꝓlato obedire. In isto. n. defertur dñis pp reuerentiam. s. vt ꝓceptum suum sit regula agendi seruis: nec vnq̄ liceat eis retrocedere nisi manifeste malum iubeatur. In hoc aūt differt qñ quis agit mandato dñi: aut superioris: ⁊ qñ agit a seipso. nā agens a seipso: sicut dz vitare ea q̄ manifeste mala sunt: ita dz vitare ea que sibi dubia sunt quousq; certificetur. alꝰ poterit agere ꝑ consciaz ⁊ peccabit. ¶ Nunc aūt de istis viris dōm est ꝙ peccauerunt: q; euidenter sciebant absalonē fouere iniustiſſimū bellum ꝑ dō: iō nullo modo debebant obedire ei iubenti occidere vel ꝓsequi viros dō. nunc aūt isti serui absalonis ꝓsequebātur ionathan ⁊ achimaan ad occidendū eos ⁊ peccabant mortaliter siue ꝓsequendo: siue volendo occidere: ⁊ grauius si occidiſſent. ¶ Luz aūt obycitur ꝙ erant meri executores ⁊ non poterant iudicare. Rñdendū ꝙ non poterant iudicare per modū iurisdictionis ꝓnunciando mādatū esse equū vel iniquum ⁊ debere obseruari vel nō. poterant tñ iudicare ꝯtū ad seipsos. s. an ꝑm consciam debeant exequi illud vel non. ¶ De ꝑ pz: q; iudicare sic de mādato non ptinet nisi ad hñtez iurisdictionē: ⁊ hmōi est iudex. merus aūt executor non est iudex: iō nec poterit iurisdictionē induere ad iudicandum de mandato dñi vel supioris: siue bonuz: siue malum sit ꝓnunciando per moduz ſnīe debere obseruari vel non. ¶ De scō pz: q; iudiciuz illud ptinet ad ꝓsciam: qua aliqs sibi ipsi soli ius dicit: ⁊ cū sit istud iudiciū de iure naturali ⁊ ante oēm legē: vt ꝓbat apls ad ro. 2. s. gētes q̄ legem non hñt: naturalr ea que legis sunt faciunt reddente illis testimonium consciā illoꝝ: non poterit tolli per aliqs ius positiuum: imo qñcūq; ius positiuum repugnauerit cōsciētie: nec est tenēdū: nec est ius. ¶ (Lūq; abyssent ascēderunt illi de puteo). i. postq̄ recesserūt ꝑ absalonis de domo mulieris que erat in bauriz: ascēderunt duo viri de puteo. s. q; mulier tunc eis dixit ꝙ erant securi. (Et per gentes). s. in campestria deserti apud iordanē vbi tunc manebat dō. (Nunciauerunt regi dō atq; dixerunt). s. nunciauerunt ꝓsilium achitofel ⁊ chusy ⁊ dixerunt ea que sequūtur. (Surgite trāsite cito fluuium). i. transite iordanē notatur hic fluuius non exꝑsso nōie eo ꝙ erat magnus fluuius ⁊ in terra illa per excellētiā vocabat fluuius: vel aliter q; hēbant illum ad oculum: ⁊ cum loquerent tanq̄ de re pñti: non oportebat exprimi nomē ꝓprium. (Qm̄ huiuscemodi dedit ꝓsilium ꝑ vos achitofel). i. trāsite fluuium q; achitofel dedit ꝓsilium huiuscemodi. s. ꝙ ista nocte venirent super vos viri absalonis. non dixit aūt ionathas vel achimaas de ꝓsilio chusy q̄q̄ ille dediſſet cōsiliuz: q; hortabat dō ad transeundū iordanē: iō inducebat ꝓbationem suadentem ad hoc: ⁊ ista erat ipm ꝓsilium achitofel: q; ipse dixerat ꝙ iretur illa nocte ꝑ dō. ꝓsilium aūt chusy erat ꝙ iretur post aliquot dies: iō ꝑm illud non erat necesse transire iordanē illa nocte: sed pp ꝓsilium achitofel: q; adhuc timebatur ne absalon ꝓsentiret in illud. (Surrexit ꝑ dō ⁊ omis populus qui erat cū eo). s. ante hoc dō ⁊ populuꝰ suus manebant in campestribus fixis castris ⁊ expectantes sermonē qui referret de hierm: audito aūt illo per nuncios parauerunt se velociter ad trāseundū. (Et transierunt iordanē donec diluesceret). i. durauerunt in transeundo vsq; ad auroꝝ. Jordanis. n. non bz pōtem sed vada angusta i raris locis: iō pauci transire pñt simul: vnde quasi tota nocte morati sunt dō ⁊ viri sui ⁊ familia sua transeundo: ⁊ qñ diluescebat iaz trāsierāt oēs. Oz aūt iordanis bz vada pz Judi. 3. s. ꝙ aioth occupauit vada iordanis que transmittūt in moab. (Et nec vnus qdem residuus fuit q; non trāsiret fluuiū). i. cēq̄ morarentur viri dō transeundo: tñ ipse dō ⁊ oēs qui ꝓius transierunt expectauerunt ad vada quousq; transyt totus populus: ita vt nullus remaneret citra iordanē. ista fuit cā quare dō illa nocte trāsiuit: q; trāsitus iordanis erat difficilis ⁊ morosus: ⁊ si irrueret subito ꝓ noctem exercitus absalonis nō hērent dō ⁊ viri sui locū ad quē fugerent: q; ꝓius q̄q̄ qs eoꝝ trāsiret iordanē occiderent vel caperētur oēs. (Porro achitofel.) Hic ponit achitofel punitio. s. qūo ipse se occidit suspendendo se.

¶ Quare achitofel occidit seipsuz. Qō. XVI.

Queretur quare achitofel occidit seipz. ¶ Rñ deri pōt ꝙ egit hoc ꝓpre tedio ⁊ indignatione nimia. nā solebat ꝓsiliū achitofel hēri sicut ꝓsiliū dei. nunc aūt q̄q̄ esset vere vtile abiecerūt illud suscipientes insipientiā chusy: iō ꝓpre idignatione iudicauit sibi melius eē mori q̄q̄ viuere ⁊ occidit se. ¶ Aliter dici ꝓt ꝙ egit ꝓ verecūdia. nā vir iste erat excellēs in ꝓsilys sup oēs hoies cuius nullū vnq̄ ꝓsiliū repudiatū fuerat: ⁊ i hoc erat gloria ⁊ totū bonū suū. nunc vero cū cepissent ꝓsilia eius publice repudiari: putauit nullū bonū sibi superesse ⁊ preverecundia iam nō ausurus cōparere inter hoies: tanq̄ oīno inglorius elegit mori. hoc satis ꝓsonat lre. s. videlicet achitofel ꝙ nō fuisset factū ꝓsiliū suū suspēdio interyt. ¶ Simile fuit de homero viro clarissimo iter poetas: q; cū in quadā ysula qōnē sibi factā a piscatoribus dissoluere nō valeret: ꝓ tedio mortuus est: vt ait Ualerius mari. li. 9. c. de mortibus nō vulgaribus. Hoc aūt accidit in viris magni ingenij q; ꝓter ingeniū nullū bonū putāt: cuius gloria pdita vel diminuta nihil sibi bōi superesse arbitrātur. talis forte erat achitofel cū tpibus suis nullus ei ꝓsilio parfuerit. ¶ Aliter dici ꝓt ꝙ occidit se achitofel vt euaderet aliā mortē atrociorez: quā sibi a dō infligendā putabat si victor existeret: qō satis arbitrabat eo ꝙ nō fuerat suscepta ꝓsiliū suum. De hoc ait Josephus. 7. antigtatū. s. ⁊ achitofel eo ꝙ nō auditus fuerat: ꝙ eius nō tardaret interitus iudicauit. dicebat. n. post victoriā dō in regno ꝓtinuo redituꝝ ⁊ melius sibi forte vt libere ⁊ magnanime vitā abrumpet q̄q̄ se dō reꝛuaret ad penas: ꝑ quē absaloni talia ꝓbuisset ꝓsilia: ⁊ hoc dicēs: accedēs in locū domus sue secretiorē laqueo se suspēdit. Jgit achitofel iudicio suo hmōi morte dānatū deponētes sui de laqo sepulture tradiderūt: ⁊ istud verisimilius est q̄q̄ precedētia. ¶ (Porro achitofel videns ꝙ nō fuisset factū ꝓsiliū suuz). s. q; vidit approbari ꝓsiliū chusy ⁊ reprobari suū. (Strauit asinū suū). i. parauit illū ad viā. nō. n. egrabat achitofel super equū aut mulā q̄q̄ eēt vir honorabilis nimis: q; rara erat ꝓsuetudo illius tpis ad mulas ⁊ equos: sed egrauit sup asinū ꝑm generalē ꝓsuetudinē. (Et prexit ⁊ abyt in domū suā ⁊ in ciuitatē suā). i. iuit in ciuitatē in qua erat domus sua. ista est ciuitas gilo de qua erat achitofel. s. 15. ⁊ infra. 23. vñ vocatur achitofel gilonitis. ¶ Queret quare iuit i ciuitatē suā: nā cū intēderet se suspēdere nihil magis differebat hic q̄q̄ ibi. ¶ Rñdendū ꝙ hoc fecit achitofel q; noluit mori intestatus: sed diuidere substātiā suā heredibus: ⁊ hoc q̄uenientius facere posset in vrbe sua ⁊ domo q̄q̄ extra iō iuit illuc. hoc pz q; dō: ⁊ dispositā domo sua suspēdio interyt. q. d. noluit supuiuere: nisi quousq; disponeret domū suā: ⁊ tūc interyt. ¶ Aliter ꝓt dici ꝙ fecit hoc vt sepeliret iter suos: q; lz hoi post mortē in corpore sensatio nulla boni vel mali sit: ita vt sepultura bona vel nulla differre putet: tñ dūhō viuit delectabilius quodāmō suscipit si putet se inter suos ⁊ a suis sepeliendū. Sic. n. dixit Ouid. in lib. de pōto. Mollius ossa cubāt manibus; tumulata suoꝝ. Hoc aūt aliquaꝛ innuit in lra cū dr: ⁊ sepultus ē in sepulchro patris sui. q. d. ꝙ ad hoc iuit in vrbē suā vt sepeliret cū patribus suis. si aūt suspēdisset se in hierm: forte non fuisset ductus vt sepeliret in sepulchro patrū suoꝝ. ¶ Itē forte fecit hoc pp honores funeris: q; si suspēdisset se in hierm: absalon fortassis indignaret nimis q̄ille se suspēdisset ⁊ nullos honores funeri eius ipēderet. Inter suos aūt non poterat carere honore sepulchri: iō iuit in ciuitatem suoꝝ. ¶ Uel

poteſt

Serui absalonis peccauerūt ꝑsequēdo achimaan ⁊ ionathan.

Qō. 16. A Achitofel se occidit ex desperatōne vltra maiorē penaz effugeret.

Mors bomeri

Qō. 17. A Achitofel qr̄ iuit in ciuitatē suaz ad suspēdendum se. Rñsio Primo

Secundo.

Tertio.

pōt dici ꝙ iuit illuc ad expediendum se de filys ꝛ vroze ꝛ amicis.nā cum destinasset seipsum occidere voluit prius filios vrozē amicos oscularj:vt nō mozerer in hoc desiderio:ꝛ sic quasi se expediret de eis:ꝛ eis hoc non notificaret.Sic.n.Cato vticēsis cū se occidere destinasset amicis ꝛ filio collocutus ē:ꝛ quasi expediēs se de filio iussit ei bona spare de cessare ꝛ ad ipm redire.de hoc Au.de ciuitate dei li.p.c.18.¶(Et disposita domo sua).s. facto testō ꝛ ordinatis oibus alys que expediebant ordinare hoi nūq̄ rediturο:suspendio interyt.i.suspēdit se nullo de domesticis eius sciente.Ecce q̄amara mors ꝛ tanto viro indigna:vt qui ceteros sui tpis sensus pspicacitate ꝛ psilioꝛ firmitudine sicut deus boes excellebat taꝛ infanda ꝓmeret calamitate vt sibypsi manus inyciens per infamē mortem ingloziꝰ occūberet.(Et sepultus est in sepulchro patris sui.)Jsta erat ꝓsuetudo antiquoꝛ:vt in sepulchris patrum ꝛ pauoꝛ fily sepelirent:sicut hētur extra de sepulturis.c.i.

Q̄ō.18. ¶Quereꝛ qūo achitofel sepultus est in sepulchro patrum: nā occidit se:ꝛ qui se occidunt indigni hñr sepultura:vt ꝑ extra de sepulturis.c.ex pte parentū.¶Jtē nō solū ē hoc ꝑm legē dei:sed ēt ꝑm leges humanas:qz hoi seipm occidēti magnū dedecus post mortez infligitur:ꝛ nō cōicat ei sepultura.sic colligit ethi.v.circa finē.s.adhuc aūt inbono ratio adest seipm corrūpenti vt ciuitati iniustū facienti.i.illi q seipsos corrūpunt.i.occidunt hñt inhonorationē.i.infligit eis dedecus:ꝛ hoc est ꝙ trahant p terrā sicut fit in qbusdā regionibus ꝛ ꝙ careant sepultura.¶Rñderi pōt ꝙ achitofel q̄ se occidisset sepultus est in sepulchro patrū suoꝛ:qz forte seruatus fuit ei aliqs fauoꝛ eo ꝙ erat vir solēnis.¶Aliter aūt dici pōt ꝙ q̄ se occidisset achitofel nō debebat priuari sepulchro:qz istud est ex aliqua lege penali instituta ꝺ illos q se occidunt:ꝛ in veteri testō nō erat aliqua talis lex:ideo nec aliqs priuari debebat sepulchro.

Arguit ꝑ. Secundo a Achitofel q̄uis seipꝰ occiderit: tñ sepultus est in sepulchro patrꝫ suoꝛ:pessimi aūt viri nō debebāt sic sepeliri.

¶Sciendū tñ ꝙ cū aliqs erat nimis facinoꝛosus:ꝛ si non careret sepulchro oīno:tñ carebat sepulchro honorabili.s. ꝙ nō ipēdebant honores funeri eius ꝑm statū suū:sic ꝑz ō rege ioiā rege iuda q occidit frēs suos ꝛ fecit multa alia mala ꝛ deinde mortuus est infirmitate pessima q duplici pena a ppō in morte punitus est.s.qz nō fuerūt ei impēsi honores q impendebant regibus in funere:ēt qz nō est sepultus cū pribus suis:sed in locο vilioꝛi.de hoc.2.palip.21.s.mortuus est infirmitate pessima:ꝛ nō fecit ei ppls ꝛ mo rē cōbustionis exegas sicut fecerat maioꝛibus suis ꝛ sepelierūt eū in ciuitate dō:verūtn nō in sepulchro regū.Jdem ꝑz de rege ioas q pessimus fuit occidēdo zachariā filiū sū m sacerdotis in tēplo:ꝛ mortuus ē a seruis suis ꝛ sepelierunt eū in ciuitate dō:sz nō in sepulchris regū.2.palip.24.

¶Achitofel aūt nō legit priuatus aliquo honoꝛe funeris: ꝛ ēt cuz pribus suis sepultus est:qz forte nō iudicabat hoc magnū malū.simile.n.fuit de saule q se occidit ne occideret a philistinis.ꝓce.lib.c.vlt.tñ sepultus est honorabilr a viris iabes galaad:vt ꝑz eo.c.ꝛ ꝑ palip.x.

Ad primā rōnem. ¶Ad primā rō nē in ꝓiū Rñdendū ꝙ illa ꝓstō est ecclie:ꝛ nō fuit in veteri testō:iō poterāt sepeliri occidētes se.Est aūt rō diuersitatis:quia ecclesia non vetat nunc simpliciter sepeliri illos qui se occiderunt:sed vetat sepeliri illos in cimiterio fidelium:vt sicut non communicauerunt fidelibus in modo moriendi:ita nec communicent in loco sepulchri.pñt tñ extra locū sacrū vbicūq̄ sepeliri.In veteri aūt testō nō erat aliqs locus sacer in quo sepelirent cadauera.nā nō sepeliebātur in sanctuario nec iuxta illud:sed potius illi q accedebāt ad mortuos nō poterāt accedere ad sanctuariuz. vñ sepeliebātur cadauera in agris ꝛ in mōtibus ꝛ alys locis q̄ nō erāt sacra:iō illo mō nō erat irrōnabile ꝙ occidēs se nō priuet sepultura:qz ēt eccla nō priuat tali sepultura quēcunq̄ hoiez q̄tūcunq̄ facinoꝛosū:sz priuateū sepulchro in loco sacro.Cur aūt in nouo testō cadauera sepeliātur intra eccliā ꝛ iuxta eā:ꝛ in veteri testō nō:ꝛ an ex hoc incurrat ecclesia aliq̄ immunditiā:satis declaratū est Nume.19.

Obiectio. ¶Sed adhuc obycetur ꝙ nūc stet rō assignata:qz vbicunque sepeliatur aliquis est locus sacer:nec potest aliquis priuari sepulchro sacro nisi priuetur simpliciter sepulchro quia leges humane vocant quemcūq̄ locum sacrū in quo cadauer sit.vnde per hoc ꝙ cadauer ducatur in aliquem fundum sacer efficitur fundus ꝛ iam non debet coli ad vsus humanos.de hoc.ff.de relig.ꝛ sumpti.fu.per totum.

Rñsio Q̄ꝫ solus hō sepelit.

¶Respondendum ꝙ leges humane acceperunt locum sacrum largius q̄ accipit ecclesia.Pro quo sciendum ꝙ cum homo sit animal deiforme ꝛ nullum aliud ei simile est,sed cetera propter ipsum:accepit homo solus honorē: ita vt vocaretur sacrum ꝛ diuinum animal:ꝛ ob hoc solus homo sortitus est ius sepulchri:cetera vero quantūcunq̄ nobis cara sint:nequaq̄ sepelienda sunt:quia nimis naturam humanam offenderet qui alia animalia sepeliret vsurpans pro illis ius soliuꝰ nature humane.ob hoc ergo cum homo sit animal sacrū loca in quibus sepeliuntur boies sacra vocata sunt.est autem honoꝛ quidem locis sacris ꝙ illa ad vsus prophanos redire nequeant propter honorem hominum ibi sepultoꝛum.vnde fundi sepulchrales vltra colendi non sunt:ꝛ qz esse animal sacrum competit homini ex honoꝛe nature ꝛ non ex priuilegio pſone q̄tū cunq̄ quis facinoꝛosus sit:cum semper maneat in eo veritas nature:semper manebit ꝙ locus vbi sepultus fuerit sacer sit:ꝛ hoc leges humane tenent.ecclesia autem accepit strictius locum sacrum.s.qui non solum consecratur presentia humani cadaueris:sed etiam per quandam spiritualem benedictionem que fit per cerimonias ecclesie: ꝛ hoc modo omnes ecclesie ꝛ cimiteria sunt sacra.i.benedicta:ꝛ sic poterit aliquis carere sepulchro sacro:ꝛ nō carebit simpliciter sepulchro.

Ad scām

¶Ad secundam rationem dicendum ꝙ illa est constitutio ꝑm varietatem gētium:ideo alique gentes imponunt penam occidentibus seipsos ꝙ careant sepulchro:alie autem non:ꝛ sic erat apud hebreos:ideo sepultus est achitofel cum patribus suis.

¶An achitofel peccauerit se occidendo. Q̄ō.XIX.

Q̄ō.19. A Arguit ꝑ. Secundo Tertio.

Queretur vlterius an achitofel peccauit se occidēdo.¶Aliquis dicet ꝙ non:quia causam habuit ad hoc faciendū.s.quia si non se occidisset dauid intulisset ei amaram mortem.¶Jtem Josephus videtur laudare achitofel.7.antiquitatum dicens:melius sibi fore putauit vt libere ꝛ magna nime vitam abrumpet q̄ se dauid reseruaret ad penas:sed magnanimitas ꝛ liberalitas sunt laudabiles.ergo mors que per eas infertur laudabilis est.¶Jtem positio est apud magnos philosophoꝛum ꝙ optima mors est quam aliquis sibi infert.secunda huic in honore est quam ab alio fortiter ꝛ viriliter pati potest:ista fuit positio magni Catonis vticensis:ideo seipsum occidit:ne a cesare occideretur:vt ait Augustinus primo de ciuitate dei.c.18.¶Respondendum ꝙ peccauit achitofel seipsum occidendo.quod patet:quia si qs peccat occidendo alium:fortius peccabit occidendo seipsum.nam maioꝛi charitate tenetur sibiipsi:q̄ cuilibet.hoc enim patet:nam ex hoc magis peccat quis occidendo patrem vel matrem q̄ occidendo extraneos:quia maioꝛi illis charitate secundum naturam tenetur q̄ ceteris ꝛ maiora federa rumpit.maioꝛi tamen vinculo ꝛ charitate tenetur quilibet sibypsi q̄ patri vel matri.ergo magis peccabit se occidendo q̄ occidendo patrem ꝛ matrem.

Rñsio B Quilz peccat ꝛ iniustū facit se ipm occidendo.

¶Jstam dubitationem mouet Aristote.v.ethico.in fine.s.an aliqs posset sibi facere iniustum:ꝛ querit de occidentibus se:an iniustum faciant sibi.Respondet ꝙ sic:ꝛ probat:quia quicunq̄ agit contra legem iustam iniustum facit:lex tamē iubet neminem se occidere:vel non permittit.ergo ꝛc.

¶Jtem quicunq̄ volens ꝛ sciens percutit illum qui nihil sibi nocet nec nocuit:ꝛ hoc sine precepto legis iniustū facit:sed qui seipsum occidit sciens ꝛ volens propter iram percutit eū a quo non percutitur lege non permittente.ergo iniustum facit.¶Deinde querit cui facit iniustum qui se occidit.Respondet ꝙ nō facit sibypsi iniustum.nam qui cunq̄ patiꝫ iniustū inuoluntarie patitur:sed occidens seipsum non patitur inuoluntarie.ergo non patitur iniustū: sed non potest aliquis agere iniustum alteri nisi ille iniu-

L Cui facit iniustū q se ipꝰ occidit

Rñsio. stum patiatur. ergo non facit sibipsi iniustum. ¶ Respondet ꝙ iniustum facit ciuitati vel cōmunitati cuius est pars ille qui seipsum occidit quod patet: quia sciens ⁊ volens ciuitatem ledit que consistit ex suis partibus ⁊ ad perditionem illarum ipsa perit. ¶ Item leges humane inferunt dedecus homini se occidenti: ⁊ non propter malum quod alicui egit nec sibiipsi: ergo propter malum quod egit ciuitati. vnde ait propter quod ⁊ ciuitas damnificatur ⁊ quedam inhonoratio adest seipsum corrumpenti vt ciuitati iniustum facienti. ¶ Jsta autem vera sunt: sed adhuc dicendum ꝙ non solum ciuitati iniustum facit qui se occidit: sed etiam deo: quia qui alterius possessionē vel seruū ledit: dominum offendit: omnis autem homo est possessio dei: iuxta illud psal. c. 3. impleta est terra possessione tua. ꝯ qui seipsum occidit: deo iniustum facit: quia seruū eius vel possessionem destruit. Achitofel ergo: ⁊ quicunque alius se occidat grauissime peccat.

Ad primā rōnem. ¶ Ad rationem primam in contrarium dicendum: ꝙ non poterat Achitofel habere causam legitimam ad se occidendum. nam potius debet aliquis pati duriſſima ⁊ ꝙ a quocunq; alio occidatur ꝙ ꝙ seipsum occidat: nam est pusillanimitas quedam ꝙ aliquis timore penarum que ab alio infligēde sunt sibipsi manus inyciat.

Ad secām ¶ Ad secundam rationem ex auctoritate Josephi dicendum ꝙ quantum ad hoc non debet sibi magna fides adhiberi. Jn historus enim quia certissimus fuit credendum est ipsi: sed circa regulas vite. s. quid iustum ⁊ quid iniustum sit non multa nouit. vnde contra conditionem legis ipse secutus opinionem romanorum laudat valde illos qui seipsos occidunt ne ab hostibus superentur. sic enim patet in libro de bello iudaico in fine: vbi laudat illos qui erant in castro macherunte: quia se occiderunt ⁊ filios ⁊ filias ⁊ vxores ⁊ omnia que in castra erāt cremauerunt: ne hostibus aliqua laus victorie aut vtilitas prede pueniret. Jn hoc autem recurrendum est ad id qō sacra lex sentit ⁊ quid ratio naturalis dictat. vnde ⁊ ipse philosophie fere solus possessor Aristoteles iniustuz esse hoc diffiniuit vt dictum est.

Ad tertiā. ¶ Ad tertiam rationem de opinione catonis dicendum ꝙ illa fuit positio fere omnium stoicorum: ⁊ hanc secutus est Josephus: sed nō oportet nos in omnibus magnipendere stoicos: nam in quibusdam satis delirauerunt de quibus eos increpat Aristoteles. Ratio etiam naturalis eos in hac parte conuincit.

Opio falsa stoicorū fuit ꝙ optima mors ē quā aliquis sibi infert. Motiuum autem suum videtur esse: quia qui se occidunt viriles sunt: scilicet quia non timent sibi mortem incutere. qui autem molles sunt ⁊ feminei: seipsos tangere non audent. Sed hoc nimis fallit: quia illi qui seipsos occidunt: potius ex timore agunt. s. quia animus suus impotens est ad tolerationem doloris: vel ad sufferentiam contumeliarum. ¶ Quod autem non insurgat hoc ex magnitudine cordis apparet: quia plerunq; femine nullius virtutis insurgente passionū tumultu seipsas occiderunt: etiam quia omnes qui se occidunt hoc faciunt propter effugationez alicuius magni mali qō peius putant morte quam sibipsis inferunt. Si autē aliquis nulla magna formidās propter desiderium alicuius boni seipsum occidat: laudabile esset si lex ⁊ ratio permitteret: sicut fuit de illo qui lecto libro fedronis de immortalitate anime seipsum de turri quadam precipitare voluit vt immortalitatem cito consequeretur. ¶ Cato quoque vticensis cum sibi mortem intulit: librum de immortalitate anime legit volens inuere ꝙ se desiderio obtinēde immortalitatis occideret. sed falsum erat: quia ex desperatione rerum suarum quas quotidie in aduersum rotari cernebat: ⁊ inuidia victorie cesaris quoniam gloriaretur inimis si eum caperet: qō in breui futurum erat: seipsum occidit: de hoc Augustinus primo de ciuitate dei. c. 18. Rectius ergo sensit Aristote. noster mortem istam iniustaz ⁊ ignominiosam existimans.

¶ An achitofel grauius peccauit seipsum occidēdo ꝙ saul.

Questio. XX.

Qō.20 A **Queretur** vlterius cum saul ⁊ achitofel peccauerint seipsos occidendo: quis grauius peccauit. ¶ Respondendū ꝙ causa mortis vtriq; eadem fuit: sed non equalis. nam saul occidit se: ne philistini venientes occiderent eum illudentes ei. precedenti libro c. vltimo. achitofel autem occidit se: timens duros cruciatus sibi inferendos a dauid si superuiueret.

Primo ¶ Dicendum tamē ꝙ grauius peccauit achitofel ꝙ saul: qz achitofel potuisset superuiuere: vt si fugeret in aliam terram extraneam: ⁊ inde forte obtineret veniam a dauid: vel dato ꝙ nō obtineret maneret ibi. Saul tamen non poterat superuiuere: quia etiam si voluisset fugere de bello moriendum erat sibi. erat quippe ineuitabile verbum domini per prophetam. s. cras tu ⁊ filij tui mecum eritis. i. eritis mortui. precedenti libro. capitulo. 28. ideo ꝙ se occideret non erat tam culpabile.

Secundo ¶ Jtem habuit se Saul virilius ꝙ achitofel: quia Saul non se occidit vt non toleraret grauia vulnera a philistinis: sed ne caperetur ⁊ illuderetur. precedenti libro capitulo vltimo. s. dixit saul ad armigerum suum: euagina gladium tuum ⁊ percute me: ne forte veniant in circuncisi isti ⁊ interficiant me illudentes mihi. Achitofel autem non se occidit timēs illudi: sed timens soluz penas grauissimas inferendas a dauid.

Tertio. ¶ Jtem Saul erat rex: ⁊ ꝙ ipse vituperaretur: non solum erat dedecus suuz: sed totius regni: ideo ad fugiendum tantam ignominiam habuit maius incentiuum ad se occidendum ꝙ achitofel qui erat persona priuata: ex cuius illusione vel ignominia non sequeretur dedecus israel. ¶ Jterum saul occidendus erat ab hostibus si se non occidisset. Achitofel autem non erat occidēdus ab hoste sed a iudice propter delicta sua: ideo magis peccabat se occidendo.

Quarto. ¶ Jtem ex morte saulis videbatur quodammodo dedecus dei si rex populi sui traderetur viuens illudendus populo hostium qui dyis suis attribuebant victoriam istam ⁊ faciebant eis magnas festiuitates propter hoc. precedenti libro. c. vltimo. ⁊ primo Paralip. x. de morte autem achitofel si caperetur a dauid: nō sequeretur aliqō dedecus dei: sed potius laus inquantum deus traderet dauid hostes suos manibus suis sicut promiserat ei supra. 7. ergo maius ⁊ rationabilius incitatiuuz habuit saul ad se occidendum ꝙ achitofel: ⁊ cōsequenter minus peccauit: qz cum peccatū causetur ex variatione debitarum circunstantiarum. 3. ethi. cum fuerit maior plurium circunstantiarum deuiatio: erit peccatum grauius.

Quinto ¶ Queretur vlterius quare describitur hic mors achitofel cum non pertineat ad pugnam absalonis contra dauid.

Qō.21. A Mors achitofel describitur propter duo. primo ¶ Respondendum ꝙ istud fit propter duo. Primuz est ad indicandum quomodo deus dedit victoriam ⁊ vindictam Dauid de omnibus hostibus suis. erat enim hostis atrocissimus dauid ipse achitofel: quia ipse voluit ducere exercitū contra dauid: ⁊ occidere ipsum: supra in littera. dederat etiam consilium ꝙ concubine sue cognoscerentur ab absalone. precedenti capitulo. ideo cum ipse timore dauid se occiderit: pertinebat hoc ad vindictaz datam ex parte dei. vt ergo non putaretur ꝙ achitofel qui tanta mala commiserat impunitus euasisset: descripsit eius infelicem mortem scriptura sacra.

Secundo ¶ Secunda causa est: qz vt tactum est supra. 14. deus vult ostendere non esse felicitatem nostram in aliquo de bonis quibus in presenti vita fruimur: ⁊ ob hoc omnes homines qui excellue runt in aliquibus maximis perfectionibus quas communis opinio felicitatem vocat calamitosa morte consumpti sunt. vel vita ignominiosa deturpati fuerunt ⁊ ignobiles redditi. Sic enim Sanson in summo roboze. Absalon in summa pulchritudine. Asael in summa velocitate. Alexander in altissima potentia. Salomon in gradu summo sapientie: infelices exitus habuerunt. Restabat autem calamitosus achitofel: qui in prudentia oandozum consiliozum omnes homines sui temporis excellebat: ita vt consilium eius reputaretur vt consilium dei: sed ipse miseranda morte consumptus est. Debuit ergo scriptura de hoc sicut de ceteris dicere ne aliquid humane felicitatis residuum esset in quo deus perfectam felicitatē non esse ostenderet.

¶ An achitofel

¶An achitofel damnatus sit eternaliꝛ. Qō.XXII.

Q.ō.22. A ꝓla opi.

Queretur vlterius de statu achitofel.ſ. an perierit eternaliꝛ vl saluatus sit. ¶Aliquis rādebit ꝙ certū est ipsum peryſſe eternaliꝛ.nā in pec cato defunctus est.ſ.qꝛ seipsum occidit.ergo eternaliꝛ peryt. ¶Sed dōm ꝙ hoc non stat:qꝛ adhuc i ipso suspēdio dum iam nō erat sibi facultas ꝯsilium agēdi:forte voluit:ꝛ poterat saluus fieri.nō.n.regritur magnum tēpus ad hoc ꝙ aliqs de pctō fructuose doleat:sed quasi instanti dolere pōt. ¶Itē ꝓ hoc:qꝛ qōdam exēplū beati Bernardi in 2° li.ſpeculi virginū de quodā clerico q introiuit in dormitorium monialiū clandestine vt quādam monialē cognosceret q̄ tūc in chozo matutinalibus laudibus insistebat.cūq; ipse sic iaceret a demone suffocatus est:qui post dies aliquot monialibus apparuit ꝓ eo oratibus indicās se locū salutis habuisse:qꝛ in illo paruo tpe cruciatū quos a demone sustinuit in se ꝙersus voluit. ¶Itēꝓ hoc auctoritate hiero.sup naum dicētis egyptios q perierunt in mari rubro ꝛ israelitas ꝛ sodomitas ꝛ eos qui in diluuio perierunt potuisse saluos fieri:cū ait:ꝙ genus humanum diluuio:sodomitas igne:egyptios mari:israelitas i heremo ꝓdidit.ſcitote ideo tpaliꝛ ꝓ peccatis puniuisse ne in eternum punirenꝯ:qꝛ nō iudicabit dñs bis in idipsum. Idē.4. smarū.dist.15.ergo achitofel q̄q̄ sic perierit non segtur ꝙ dānatus fuerit. ¶Rn̄ ꝙ nemo pōt ſm certitudinez dicere de aliquo an saluus vel dānatus sit nisi sacra scriptura: vel aliqua ꝓphetica reuelatio hoc indicet. Rō est:qꝛ argumentum nr̄m ad hoc nullus est nisi iudicare de operibus ꝓcedētibus.sed ista cognitio est insufficiens:cū quasi in instanti possit aliqs mutare statū de sūmo vel valde malo in bonum per ꝓtritionez:vel de valde bono in malū per vnicam volitionē.q̄tū tn̄ possumus iudicare ex signis: potius dōm est achitofel eternaliꝛ peryſſe q̄q̄ eꝛio. rō est:qꝛ ipse sibi sponte intulit mortē illā in qua peccauit.ꝛ sic idēfinis fuit sibi viuēdi ꝛ peccādi. ¶Ad rōnes i ꝯriū dōm. Ad ꝑmā ꝙ poterat dolere q̄si i istāti:cōcedēdū est.ꝛ cū dr̄ ꝙ nō segtur ꝙ pierit.ꝓcedēdū ꝙ nō segtur ex necitate.signū tn̄ ma ius est ad ꝝ ꝙ pierit q̄q̄ eꝛio. ¶Ad scdam rōnē cū dr̄ de exēplo beati Bernar.dōm ꝙ q̄q̄ potuerit esse in achitofel sicut ibi:tn̄ nō est verisile ꝙ fuerit. ¶Pro quo sciēdū ꝙ alig sunt q moriūtur in ipso actu peccati vel quasi: ꝛ tn̄ ipsi mortē sibi non inferūt. Alij autē sunt q moriunt in actu peccati ꝛ non inferunt sibiipsis mortē. De primis dōm ꝙ isti possunt aliqualiter hr̄e dispōnem ad conuersionē eo ꝙ ipsi solū intendūt peccare ꝛ non mori:ꝛ qn̄ viderint sibi infligi penam per quā moriturі sunt dolere eos verisile est: cū hoc ipsi nō spōte agant:sed patiūtur inuolūtarie. ¶De illis aūt qui non soluz moriuntur qn̄ peccant:sed ēt ipsam mortē sibi infligunt q̄q̄ non sit impossibile eos penitere: tn̄ nō est verisimile ꝙ doleant. Rō diuersitatis a superiozi est:qꝛ de eo qō quis inuolūtarie patitur dolere pōt dum patitur ꝛ verisile est ꝙ doleat:sed de eo qō quis volūtarie agit:q̄q̄ aliqn̄ doleat:tn̄ ꝙ tunc qn̄ agit doleat:non est verisimile. sic est de bys q se occidūt:qꝛ ipsi ex ꝓposito agūt non intendentes dolere:ꝛ mors illa subito transit:ideo satis difficile est ꝙ dicaꝛ aliquem istorum dolere ꝛ saluari.

¶Qō aūt dr̄ de clerico ingresso ad monialē:nō est verisimile:qꝛ ille nō ibat ad se occidendū:sed ad peccandū.ꝛ sic qn̄ a demone vexaretur:in illo modico tempore vexationis ꝙersus in se doleret sciens ꝙ pctā sua inueniebāt eum. Achitofel aūt nō admiraretur de malo qō patiebat qꝛ ipse sibi inferebat illud:iō non erat dispositus ad hoc ꝙ doleret. ¶Ad tertiā rōnem de submersis diluuio:ꝛ sodomitis:egyptys:ꝛ israelitis nō est sile. Primo qꝛ de istis nō apparet ꝙ mortui sint in ipso actu peccati sicut achitofel: nisi egyptij qui mortui sunt in mari rubro: nam illi ibant actualiter ad psequēdū hebreos ꝛ in ipsa psecutione mortui sunt. De peūtibus tn̄ diluuio:ꝛ sodomitis:ꝛ israelitis nō tam clare apparet:qꝛ illi ly essent in ꝙsuedine peccandi:tn̄ non patet ꝙ erant in actu qn̄ perierunt. Achitofel autem peryt in ipso actu peccati. ¶Aliter dici potest ꝛ melius ꝙ dato ꝙ omnes isti essent in actu peccandi tunc qn̄ ista mala superuenerunt eis verisimilius eis est ꝙ voluissent.

¶Primum est:qꝛ habuerunt magnū tēpus ad dolendum. ꝑ de diluuio:nā non simul diluuiū consumpsit oīa: sed sucessiue eleuabatur aqua quousq; eleuata est.15.cubitis super montes altissimos ꝛ interim hoies ꝙfugerent ad montes ꝛ nō mozerentur subito:ꝛ in illis diebus poterant dolere. Sic etiam de sodomitis ꝛ israelitis fuit quozū pene non fuerūt simul ita ꝙ subito mozerentur:mozs autē suspē du subitanea est. ¶Secundo ꝑ hoc: qꝛ omnes isti peribant quasi in actibus peccati:tn̄ ipsi nō infligebant sibi penam qua mozerētur:sed sustinebant illā:ideo poterāt dolere. Achitofel aūt intulit sibi penaz qua moztuus est.ideo non est de eo sic verisimile ꝙ doluerit. ¶Sciendū aūtez ꝙ q̄q̄ de oibus istis.ſ.diluuio pereūtibus:sodomitis:egyptys:israelitis:hiero.dicat ꝙ deus puniuit eos hic ne in eternum punirenꝯ:tn̄ non ꝙstat ex hoc ꝙ nō puniūtur eternaliter:qꝛ illa lr̄a solum ꝓbat ꝙ pena illa erat per quaz satisfacere poterāt de peccatis.ſ.si conuerti voluissent.nō tamen sequitur ꝙ realiter satisfecerunt:qꝛ non constat an puniti doluerunt. ¶De pharaone autē ſpāliter dicitur ꝙ illa pena nō fuit ei ad remissionē:sed fuit ꝓncipiū pene future.sic tz Augu⁹ super Deuter.ꝛ de hoc.4.smarū dist.15.

¶Sed adhuc dōm ꝙ q̄q̄ de nullis istorum quatuoz.ſ.diluuio pereuntibus:sodomitis:egyptys:ꝛ israelitis constet plene an doluerint:tn̄ nulli sunt de qbus magis verisimile sit q̄q̄ de egyptys submersis in mari.qō ꝑ Exodi.14. quia cum angelus dñi per columnam ignis ꝛ nubis percuteret egyptios:dixerunt egyptij fugiamus israelem:qꝛ dñs pugnat ꝓ eis cōtra nos. ꝛ sic iam isti cognoscebant ꝙ male egerant:ꝛ desistere volebant a persecutione israelitaz. cognoscebant ēt ꝙ ista punitio a deo esset.iō satis verisimile est ꝙ doluerint de malo suo:ꝛ sic poterant saluari.

¶Dauid autem venit.) Hic ponitur ꝓparatio pugne cōtra dō:ꝛ interponitur aliquid de bys que ptinebāt ad absalonem:ꝛ aligd de bonis que recepit Dō transito iozdane. ꝛ dicitur. (Dō autē venit in castra.) Jn hebreo hr̄ (Dō venit in mahanain.) Est.n.mahanain:nomē inter hebreos: qō potest accipi vt ꝓpriū vel vt cōe. Primo modo significat locū quēdam quē lr̄a nostra vocat manain. Bene.32. Secūdo modo significat castra. nam locus ille vocatus est sic:qꝛ iacob obuiauit ibi multis angelis dei:de quibus dixit:castra dei sunt hec. Geñ.32.hic autē accipiuntur castra ꝓ nomine ꝓpriꝯ illius loci qui vocatur castra vel manain: ꝛ non dz accipi ꝓ castris.i.multitudine exercitus:qꝛ non erat aliquid tale ad quod dō iret.ꝛ sic pōt accipi supra.2.cuz dicit ꝙ abner circūduxit hisboseth per castra:ꝛ ponit in hebreo mahanain. ista ciuitas fuit in qua mansit Dō eo tempore quo fuit vltra iozdanez: ꝛ ibi stetit quādo fuit bellum. (Et absalon transiuit iozdanem:ipse et omnes viri israel cū eo.) Est intelligendū ꝙ absalon non assensit cōsilio achitofel:ideo non persecutus fuit Dauid illa nocte:sed per ꝓsiliū chusy congregauit oēs israelitas.i. valde magnū populū de israel:ita ꝙ essent.20.millia virorum occisoꝝ de illo exercitu ꝛ ꝑmitteret reliquus ꝑs fugere.seq.c.ꝛ istud fuit post aliquot dies postq̄ dō transiit iozdanem:ꝛ interim ipse parauit se ad bellū. (Amasan ꝛo cōstituit absalon ꝓ ioab.) Dupliciter potest intelligi. vno modo ꝙ cōstituit amasan ꝓ ioab.i.qꝛ intēdebat absalon facere ioab ꝓncipem exercitus sui:ꝛ hēbat eū iā q̄si ꝓcipuū in domo sua:sed qꝛ noluit:accepit amasan loco eius. ¶Pro quo sciendū ꝙ ioab ꝛ absalō fuerūt a ꝓncipio valde amici:postea aūt fugiēte absalōe ꝓpter mortē amnō: ioab fecit eum reuocari in hierusalē. supra.14. Jterū autē cum nollet dō ꝙ absalon videret faciē eius fecit Joab ꝙ veniret cozaz rege.eo.c.iō absalon habuit ioab in amicissimum ꝛ voluit eū facere ducē belli:sed qꝛ nūc noluit fauere parti eius accepit amasan in ducē loco eius. ¶Alr intelligitur ꝙ accepit illū loco ioab.i.accepit eūin tali loco vel dignitate in q̄li erat ioab apud dō.ſ.q̄ esset dux belli.

¶Queretur quomodo absalon accepit amasan in ducez. Qō.23.

Impugnatio. Prima.

Secūda.

Tertia.

Rn̄io auc.

Ad primaz mstantiā.

Ad scdam.

Nota.

Qui seipsos occidūt eternaliter peunt qꝛ penitēr ꝓ tūc nō est possibile.

Ad tertiaz rōnem.

an sodomite z egypty ꝛ israelite qui subito mortui sūt perierit eternaliꝛ.

B ꝓparatio pugne contra dō.

†

†

†

Amasa factus ē dux belli ab absalone pp duo.

Primo.

Secundo.

Tertio.

In oppm. A amasa peccauit accipiendo ab absalōe q̄ eēt dux belli.

Ad primas rōnes.

¶Respondendum q̄ accepit eum propter duo. Primus fuit quia erat vir strenuus in armis: ⁊ postea Dauid voluit illum accipere in ducem. infra. 19. scilicet hoc faciat mihi dominus ⁊ hec addat si non mater militie fueris coram me omni tempore pro Joab. ⁊ postea accepit illum in ducem. infra. 20. si tamen non esset vir strenuus in armis ⁊ peritus tractando negocia belli: nequaquam accepisset eum Dauid in ducem: quia hoc esset perdere exercitū. ¶Secundum fuit: quia iste erat cognatus absalonis in secundo gradu scilicet patruelis eius quia mater amase erat soror Dauid. pro quo sciendum q̄ Dauid habuit duas sorores scilicet abigail ⁊ saruiam. De Saruia nati sunt ioab: abisai: ⁊ asael. de abigail natus est amasa: vt patet primo Paralipo. 2. erant autem amasa attinens absaloni ⁊ Joab in eodem gradu scilicet quia erant fratrueles filij trium fratrum: ideo absalon voluit potius hominez de genere suo constituere ducem exercitus sui q̄ aliquem alium.

Qō.24. Arg.p. ¶Queretur vlterius an peccauit amasa cū suscepit ab absalone q̄ esset dux exercitus sui. ¶Aliquis dicet q̄ non: quia si peccauisset puniuisset illum Dauid: non tamen punit: sed gratis ad se reduxit. infra. 19. ergo non peccauit.

Secundo. ¶Item si peccauisset: dato q̄ remisisset ei: tamen saltem non eleuasset eum ad maiorem statum: sed promisit ei q̄ faceret eum principem belli. infra. 19. scilicet hec faciet mihi dominus ⁊ hec addat si non magister militie fueris coram me omni tempore: ⁊ postea compleuit hoc Dauid faciendo eum ducem belli. infra. 20. ¶Confirmatur hoc: quia ioab peccauit contra Dauid occidendo absalonem. sequenti capi. ⁊ ob hoc abstulit ei principatum militie. infra. 20. ¶In contrarium videtur q̄ peccauerit: quia pugnauit contra Dauid ⁊ fuit princeps belli: ⁊ erat bellum iniustum: quod ei notum erat. ¶Respondendum q̄ amasa peccauit: nec potest totaliter excusari: quia ipse sciebat q̄ Absalon iniuste surrexerat contra Dauid: ideo q̄ faueret ei illicitum erat. nec obstat si aliquis dicat q̄ coactus erat ad hoc: nam ad ea que sunt notorie mala nullus debet induci propter quamcunq̄ penam: vt patet. 3. ethicorum. s. ad quedam autem fortassis non est cogi: sed magis mori patientem duriſſima. erat ēt peccatum istud magnum: qz mouebatur amasa ꝑ dō qui erat sibi nimis coniūctus sanguine. s. frater mris eius. ¶Itē erat pctū̄ grue: qz nō solum peccabat vt priuata psona sed vt dux. naz effectus est dux belli ꝑ dō: ⁊ in bello iniusto magis peccat solus dux q̄ multi simul de subditis eius: eo q̄ ipse est cā olum malorū̄ que fiunt. ¶Erat tū̄ pctū̄ amase aliqualiter excusabile eo q̄ amasa erat cognatus dō i eodē gradu in quo ioab: abisai: ⁊ asael. ⁊ tū̄ dō honorabat nimis istos tres fratres: ⁊ non legit q̄ aliquo mō honorasset amasaz ante hoc: lz esset strenuus vir: iō ipse adheserat absaloni ante hoc qz erat inter filios honorabilior: ⁊ poterat ei benefacere. nunc autē in cōiuratione cōtra dō: nō ausus est trāfire ad dō: cum ante hoc semp fuisset familiaris absaloni: ⁊ sic nō fuit rebellio sua ad dō ex iniquitate: ita vt desideraret malū dō: sed ne desereret absalonē. istud tū̄ non excusabat: qz ppter nullius amicitiā virtus reliquēda est. sic pz ꝑ ethic. s. ppter veritatē opz familiaria destruere. i. pp veritatē vite opz destruere quācūq̄ familiaritatez quā ad aliquē habeamus. ¶Ad primā rōnez in ꝓtium dōm q̄ dauid libēter reduxit ad se amasam: tū̄ non sequitur q̄ nō peccasset. Dō tū̄ qz erat benignus libēter remittebat iurias: sicut dixit mulier thecuites. s. sicut enī angelus dei sic est dñs meus rex vt nec bñdictione nec maledictione moueatur. i. q̄cūq̄ aliquis maledicat ei nō moueatur ad irā: sed est sicut angelus dei. s. non habēs passiones nec affectus humanos. sic apparuit in absalone: nam ipse offenderat dō tū̄ ꝓto forte offendi plus non poterat: ⁊ tamē euntibus ad bellū̄ dixit: seruate mihi puerum absalonē. ⁊ postea sciens illum occisum: valde voluit sequē. c. ita ergo cū amasa valde leni? offendisset: poterat remittere ei. ¶Itē fecit hoc dō propter cognationez: qz erat amasa filius sororis dauid. ideo dixit infra. 19. ⁊ amase dicite nonne os meum es ⁊ caro mea. i. cur non redis ad me. q. d. nunqd non es os meum ⁊ caro mea vt tibi debeā remittere peccata. s. sic es. ¶Ad secundū qñ dicebatur q̄ q̄cūq̄ dō nō noceret amase si peccasset: tū̄ saltē non eleuasset eum ad maiorem statum. eleuauit tū̄ eum vt faceret principem belli. ¶Dicendum q̄ hoc fecit dauid vt posset ad se reducere amasam: ⁊ per illum reduceret israelem nā amasa erat ꝓceps belli sub absalone: quo mortuo in bello: mansit simpliciter principatus amase super israel. ⁊ si ipse voluisset q̄ duraret illa rebellio: potuisset facere: ideo cum Dauid misit ad vocandū̄ israelitas vt ad se venirent: misit ad placandum amasam: ⁊ tunc promisit ei. hec faciat mihi dominus ⁊ hec addat si non magister militie coram me fueris omni tēpore pro ioab. ¶Cum autē obycitur q̄ ioab propter peccatum priuatus est ducatu militie: ergo si peccauit amasa nullum fuit motiuum exaltandi eum. Dicendum q̄ vterq̄ peccauit: dō tū̄ nullius ponderis extimauit peccatū̄ amase cū peccato ioab: qz ioab occidit absalonez contra mandatum dauid: ēt iam occiderat abner in pace. supra. 3. vnde ex multo tēpore cōquerebatur dō de ioab ⁊ abisai dicens: viri isti filij saruie duri mihi sunt. supra. 3. ⁊ iterum: quid mihi ⁊ vobis filij saruie. pce. c. ideo nūc ꝓmauit eū ducatu belli ⁊ priuasset vita si auderet: sed non ausus fuit: vt pz infra. 20. postea autē iussit illum occidi a salamone. seq. lib. c. 2. (Amasa autē erat filius viri qui vocabatur iethra de iezraeli.) Hic ponitur cognatio amase: nam putaret aliquis amasan eē de aliqua stirpe nimis remota a dō. ⁊ ostē dit q̄ sit propinquus dō. s. filius sororis eius: ⁊ ponit nomē patris. s. q̄ erat filius viri noie iethra q̄ erat de iezraeli.

† Amasa erat filius ether vel iethran.

Qō.25. A ¶Queretur qūo dr̄ q̄ erat filius ietrahaz: cum ꝑ Parali. 2. dicatur q̄ erat filius iether. ¶Rñdenduz q̄ idē vir est iether ⁊ iethrā: nec differt nisi in mutatione terminationis qō aliqñ fit ex ꝓditione idiomatū̄. ⁊ forte poterunt eē ista tanq̄ duo noīa qz multi viri sunt binomij vel trinomij i sacra scriptura. vtrunq̄ pz. Primum in ietro qui vocatur iethro. Exo. 3. 7. 18. ⁊ vocatur iether. Exo. 4. sed hic solū̄ dif fert terminatio. ¶De secundo. s. pluralitate noīum pz: qz idem iethro vocat obab. vt pz Num. 10. vocat ēt raguel: vt pz Exo. 2. vbi dr̄ q̄ ille septē puelle quas defendit moyses a pastoribus: ⁊ quarum alterā accepit in vxorem erāt filie raguelis. ⁊ sic idē vir vocatur iacob ⁊ israel. Gen. 32. ⁊ idez vocat Petrus symon: bariona: cephas.

¶Quomodo Jether dicatur de iezraeli cuz dicatur ismaelites.

Qō.26. A Rñio.

Questio. XXVI.

Queretur vlterius quomodo vocatur vir iste de iezraeli. nam primo Parali. 2. dicitur q̄ iether pater amase erat ismaelites. ¶Respondēdum q̄ in hebreo vbi nos dicimus iezraeli: habetur israel. ⁊ intelligunt hebrei q̄ erat iste Jethran israelita. littera autem nostra posuit iezraeli. Ratio diuersitatis est: quia in hebreo modicū̄ differunt ista nomina scilicet quādo ponitur pro loco ⁊ pro Jacob: posuit autez potius littera nostra iezraeli q̄ israel: quia non videbatur esse aliqua causa cur poneretur israel: quia hoc nihil speciale significabat. dicendo autem de iezraeli signabatur q̄ erat ietrahan de tribu iude: quia iezrael erat in sorte iude. Josue. 15. de hoc tamen non multum curandum. ¶Sed cuz dicitur q̄ erat ismaelites: dubium est quomodo posset esse de iezrael. hebrei qui ponunt q̄ dicatur hic de israel: dicunt q̄ vocabatur ismaelites: quia aliqñ habitauerat in terra ismael: ⁊ iō qñ erat in terra israel vocabatur ismaelites: ⁊ qñ erat in terra ismael vocabat israelita. ¶Nos autē possumus dicere duplr̄ eo q̄ lra nostra dicit q̄ erat de iezrael. Primo modo q̄ Jethran erat origine de terra israel de tribu iuda. ⁊ ad innuendum hoc dictum est q̄ erat de iezrael: quia est iezrael locus in terra iude. Josue 15. ⁊ tunc dicetur q̄ vocatur ismaelites: quia moratus fuerat aliquanto tempore in terra ismael. vel fecerat ibi aliquod opus famosum. sic enī oēs viri qui iuerunt cū dauid in terra philistinorum vocati sunt postea gethei: qz steterūt in geth. sic pz, supra. 15. vnde ⁊ obededon qui leuita erat.

Scda rō.

Tertia

ꝑ Parali.15.vocaꝫ getheus.supra.6. ¶Alr pōt dici q ie trahā erat de terra israel ꝯtū ad cognationem prīs:7 mr sua fuit de ismael vel ecōuerso.ideovocaꝫ ō hiezrael.i.de tribu iude ꝯrum ad altez parentē:7 vocaꝫ ismaelites ꝯtū ad aliū.sic.n.fuit de filys noemi qui acceperūt vrozes de terra moab:vt p3 Ruth ꝑ.7 booz postea accepit ruth in vrozē:Ruth.4.vñ obeth filius eius poterat vocari israelita 7 moabites.vnum ex parte mr̄is:7 alterum ex parte prīs. ¶Alr adhuc pōt dici ꝑm q dicūt hebrei q erat de terra israel:7 tñ qz sepe erat in terra ismael qñ ibi eratvocabatur israelites:7 qñ erat in terra israel vocabaꝫ ismaelites. ¶(Et castrametatus est israel cū absalō in terra galaad.) hic se disposuerūt ad bellū absalon 7 viri sui ꝙ dō. nā ꝯgregatus est totus israel 7 trāsiuit iordanez:iuitqꝫ ad ciuitatē in qua erat dō 7 circa illā locauit castra:nā galaad est in sorte gad 7 manasse:7 ibi est ciuitas illa in q̄ nunc erat dō.s.manain:vel ꝑm hebreos mahanain:vt p3 Reñ. 32.7 locauit absalon castra sua:vt post modicuz iniret bellum cōtra dauid:7 forte volebat ire ad delendum ciuitatem sicut dixerat chusy q circūdarent funes ciuitati 7 ducerent eaz in torrentē:sed dō prꝛeoccupauit mittere viros suos ad bellum.sequē.c.(Qui ingressus est ad abigail filiam naas sororem saruie).i.iste iethran accepit in vrozē abigail filiam naas:7 unde natus est amasa. ¶Queret quis fuit iste naas cuius filia fuit abigail. ¶Aliqui putant qfuerit naas rex filiorum amon.de quo dicitur supra.10. ¶Sz nō stat hoc:qz tunc abigail esset filia viri gentilis:7 non pertineret aliqualiter ad cognationē dauid: 7 tamen erat de cognatione sua:qz dixit dauid amase:caro mea et os meum es.infra.19.¶Item p3 qz ꝑ Paralip.2. dicitur q erat abigail sozor dauid 7 saruia:7 de abigail natus est amasa.ideo naas pater erat dauid:7 nō erat rex filiozum amon. ¶Itez hic dicitur q abigail erat sozor saruie que erat mater ioab.sed manifestum est q ioab erat cognatus dauid:ideo amasa erat sibi cognatus in eodem gradu.

Quarta.

†

Q.17. A Naas qs fuerit. ꝑma opi.

Contra.

Rñsio

¶Dicendum q naas erat pater dō:sed quomō ipse vocetur naas.dicunt quidā hebrei q naas idez est q coluber. 7 vocatus est iste naas:qz nō habuit aliud peccatū nisi peccatum colubri.i.peccatū qō adam fecit suasione colubri.7 volunt q ꝓpter hoc solum mortuus est.istud autē est peccatum qō in nobis fit originale.vel directius est pena peccati ade.vnde dato q aliqs ex ꝓuilegio non ꝓtrahat originale:obligatus erit ad mortē.s.ꝓpter peccatū ade.sic.n. fuit de dña nostra que non ꝓtrxit illud:tamē necessitatez habebat moriendi:qz tñ multi de hoc calūniabuntur dicētes q ꝓtraxerit peccatū originale ꝯtū ilico purgata fuerit nō curo cōtendere.Sed dicēdū de Christo qui nullo mō contrarit peccatum originale:7 tamē habuit necessitatē moriendi.sic enī dicit Apls ad hebr.9.q Christus mortuus est semel quēadmodū statutū est hoibus semel mori.omnibus tñ est obligatio ad semel moriēdū.¶(Ergo sic erat i christo.)Et tunc arguēdo strictius dicetur q si nulluz fuit peccatū in ꝑre dō nisi peccatū colubri per qō mortuus est nō esset in eo originale:qz sine eo est necessitas moriēdi.7 tñ nullus pōt negare fuisse peccatuz originale in ꝑre Dō: qz non fuit aliqd spāle in eo. ¶Item motiuum hebreoꝝ est facile.s.ideo non ponunt aliqō peccatū fuisse in patre dō:qz non legitur aliqñ peccasse.sed istud nihil est:qz isto modo dicetur de oibus hoibus de quibus nō fit mētio in scriptura q nō peccauerunt:sed ridiculū est. ¶Itē nō stat qz tunc rex filiozū amon q vocabaꝫ naas diceret q nunqꝫ peccauisset nisi in pctō colubri.sed falsuz est:qz ille in multis peccauit. ¶Itē nō est verisile q pater dō nunqꝫ peccauit mortaliter nec venialiter:qz hoies illius tpis non erāt viri perfecti:nunqꝫ tñ peccasse mortaliter nec venialiter perfectissimi viri est. ¶Itē nō reperit hoc in ꝑriarchis viris pfectissimis veteris testamēti.nā de ipso dō dixit deus: inueni vir̄ ꝑm cor meū.ꝑce.li.c.13.7 ps.88.7 tñ ipse peccauit mortaliter 7 satis grauiter.Abrahā quoqꝫ ꝓncipiū fuit populi dei 7 vir nimis deo placēs:ita vt filiū suum immolare vellet ad dei cultū.Reñ.22.7 tñ peccauit bis mentiendo.Reñ.12.7.20.7 forte alꝫ peccauit lz nō legatur.Moyses quoqꝫ q fuit excellētissimus iter oēs ꝓphetas. Num. 12.7 Deutero.vlti.7 virtuosus valde : ita vt deus vocaret eū mitissimū super oēs hoies qui morāt̄ in terra.Num. 12.ipse tñ peccauit:7 ob hoc non trāsiuit iordanē.Nume. 27.7 Deutero.3.Isai autez non legitur fuisse vir in aliquo perfectus:nec scriptura facit de eo spālem mentionez.iō credendum est q fuerit sicut alꝫ viri cōes q in cōibus peccatis errant. ¶Alꝫ hebrei dicunt q vocatur naas.i.coluber:qz de eo nati sunt colubri 7 scozpiones ad persequendum gentiles.Sed ista nihil sunt. ¶Dōm ergo q vocaꝫ naas:qz fuit trinomius.s.naas:iesse:7 isai:vt p3 hic.7 infra 20.vbi vocatur isai 7 isate.11.7 Matth.ꝑ.vbi vocatur iesse.(Sozorem saruie.) Iste due erant sozores dō filie iesse ꝑ Paralip.2.(Que fuit mater ioab) .i.saruie fuit mater ioab 7 non abigail:nam saruia genuit ioab:abisai:asahel.7 abigail genuit Amasan ꝑ Paralip.2.(Cunqꝫ venisset dō in castra.) hic agitur de bonis que recepit dauid postqꝫ transiuit iordanem:qz sicut moleste euz absalon eiecit de hierusalez:ita grate susceptus est trans iordanē: 7 dicitur q venit in castra.i.in vrbez manain:siue mahanain in qua mansit:7 vocatur in lra nostra castra:qz mahanain in hebreo significat castra.(Sobi filius naas de rabbath filiorum amon.) hic ponūtur illi qui benefecerunt Dō postqꝫ fuit i mahanain:7 ꝓcipuus fuit sobi filius naas. ¶Quetur quis erat iste sobi. ¶Rñdendū q iste erat filius regis amonitarum:fuerat enīz pr̄ suus naas de quo dr̄ supra 10.illius autez filius anon qz erat ꝓmogenitus factus est rex ad quē dō misit nūtios vt cōsolarentur eū super morte patris:7 ille consilio viroꝝ suozum deturpauit nimis nuncios dō:supra.10.postea dō pugnans magno tēpore contra vrbē rabbath cepit eā 7 alias vrbes amonitaꝝ:cruciauitqꝫ eos:supra.12.7 tunc erat alius filius naas noie sobi minor qui non consenserat malo qō fecit anon frater suus nuntys dō.ideo dō ꝓstituit eū i regē amonitaꝝ vt seruaret misericordiā filys naas:qz naas fecerat misericordiā cū illo. supra.10.ob hoc āt iste naas dr̄ de rabbath filioꝝ amō:vt nō intelligaꝫ q erat ille naas de quo supra dr̄:qz ille erat pr̄ dō.iste aūt sobi recepto táto bñficio a dō voluit ei esse gratus ne incideret in exēplum fratris sui anon:7 qz erat dō tunc ꝑpe terrā amonitaꝝ.s.in vrbe mahanain misit ei munera.est.n.mahanain in sorte dimidie tribus manasse: 7 ista tribus hz possessionēin terra illa q̄ olim fuit amonitarum.de hoc Josue.13.7 forte iste sobi offerebat dō aliquos viros ad resistēdū absaloni 7 pugnandū ꝯ eū.sed credendū est q dō nō accepit eos aliogn sicut ponuntur hic munera q̄ dedit sobi ipsi dō ponerent adiutoria q̄ suscepit ab ipso. ¶(Etmachir filius amihel ō lodobar.) Iste erat scōs de bñfactoribus dō:7 erat vir potens.vñ ipse nutriebat apud se miphiboseth filiū ionathe:7 michamfiliū miphiboseth anteqꝫ dauid iuberet ingri an aliquis mansisset de cognatiōe saulis:supra.9.(Et berzellai galaadites de rogelin.) Iste erat tertius benefactor:7 vocatur galaadites:qz erat de terra galaad:7 erat de vrbe rogelin: 7 videbatur esse de tribu gad:vel forte de dimidia manasse.7 iste fuit maximus benefactor regis: vnde eiplus gratiarū actiones egit dauid:7 voluit reducere eū secum in hierusalem vt gauderet ibi cū illo.infra.19.sed noluit berzellai qz iā erat senex.suscepit aūt filiū eius chamaā:7 cum moriturus esset comendauit eum nimis salomoni vt esset comedens semp in mensa eius:vt p3 seq.lib.c.2.(Obtulerūt ei stratozia 7 tapetia.)Stratozia dicuntur apparamenta lectozum a sternendo:qz sternitur.i.paratur vel disponitur vbicunqꝫ dormire velit homo.tapetia autem dicūtur apparamēta q̄ nō sunt ad lectos:sed magis ad sternēdum sub pedibꝰ:vel vt pēdeāt in pietibus.sic dixit Virgi.tapeti bꝰ altis.ista āt obtulerūt viri isti dō:qz cū venerat fugitiꝰ de hierz nihil secū duxerat de appamētis lectoꝝ vel domus vt ōcebat regie celsitudini.iō isti trez obtulerūt ei abū dāter stratozia 7 tapetia vt maneret i regio statu.(Et vasa fictilia.) Ista erant ad necitatē domus ꝓ dispōne ciboꝝ

Contra

Tertius

Scōs benefactoz.

Alia rñsio.

Rñsio auc.

†

†

†

†

B Bñfactores dō. Primus Q.ō.28. A Sobi filiꝰ naas regis amonitarū fr̄ anon.

†

†

q̄ potuū: de ḡbus nihil habebat dō cū esset aduena q̄ fugitiuus. credendū est ēt q̄ dederint ei aliq̄ vasa aurea q̄ argentea q̄ enea ad cibos regis. sit tñ magis mētio de fictilibus q̄ plura erāt. q̄ oñr fictilia. i. facta de luto. (Frumēt̄um q̄ ordeū q̄ farinam.) Jsta dederunt ei ad cibos suos: q̄ pecoꝝ siue iumētoꝝ si aliqua hēbat: q̄ dō nihil ojno secū durit de hys q̄ ad necessitatē q̄ vsuꝫ humanū ptinebāt. (Polentā.) Erat in terra israel polēta cibus vsitatus nimis eo q̄ poterat esse dispositus ad q̄cūq̄ necessitatem q̄ vtebant illo israelite anteq̄ mererēt segetes. oꝝ aūt polēta: cibus factus de granis. s. q̄ spice frumēti q̄ ordei cū nōdum fuerūt totaliter mature leuiter torreant ad ignē: ita q̄ grana excuti possint: q̄ deinde ꝓgregāt̄ur grana excussa q̄ reseruantur ad cibos. cū aūt frugibus nōduꝫ plene maturis israelite egebant pane faciebāt polētā. Leuī. 23. s. non comedetis panē polentā pultes ex segete vsq̄ ad diē quo offeretis ex ea deo vestro. s. vsq̄ ad diem azimorum. Jn hebreo hr̄ (Uasa.) vbi nos dicimus tapetia: q̄ ponit ibi (Quelin.) qō significat vasa. sed istud nomē est valde generale apud hebreos: q̄ arma bellica vocantur vasa: q̄ instrumēta musica vocātur vasa. sic oꝝ ps. 70. Cōfitebor tibi in vasis psalmi. i. in psalterio: vel in alys instrīs musicis. ideo lra nostra posuit spāle nomen sicut conueniebat huic loco. s. tapetia. (Et fabā q̄ lentez.) Jsta legumina dabantur q̄ proficiebant ad cibos familie. (Et frixū cicer.) Jn terra israel cicera interdū frigebantur oleo q̄ seruabā tur magno tēpore ad cibos: sicut interdū torrentur: q̄ sunt sapida gustui: atq̄ seruātur. (Et mel q̄ butyrū.) Jsta ēt proficiebant ad cōdimēta. (Et oues q̄ pingues vitulos.) Jsta ad cibos directe pertinebāt: q̄ sic fere nihil est qō ad cōes ciborum neccessitates pertineat aut pficere possit q̄ isti nō dederint dō. de vino autem nō legitur q̄ dederint: sed similiter intelligendū est: q̄ dō nihil secū hēbat qō ad vite necessitatē ptineret. iō credēdū q̄ isti voluerūt ei puidere in oibus. Hebrei exponunt hic pinguedinē lactis vaccaꝝ: vbi nos habemus pingues vitulos. sed illud nō ꝓuenit: qa illa pinguedo que sic de lacte educit q̄ nō est butyꝝ nō cō seruatur nisi ad vnum diē cum modicū differat a lacte. isti aūt obtulerūt regi munera esculenta q̄ poculēta que possent seruari multis diebus. iō non erat verisimile q̄ offerrent sibi pinguedinē lactis. ideo lra nra posuit ꝓuenienter pingues vitulos. (Dederūtq̄ dō q̄ populo q̄ cū eo erat). s. oia ista oblata sunt dō q̄ populo suo. s. viris q̄ cuz illo iuerant. Jntelligendū aūt q̄ soli dō ista oblata sunt q̄tum ad honorē: tñ offerebātur vt ipse q̄ serui sui comederēt de illis: q̄ pro eo solo nō erant oia hec. sic dixit abigail dō qñ obtulit ei munera. s. suscipe benedictionem hanc quā attulit ancilla tua q̄ da pueris tuis qui sequunt̄ te preceden. lib. c. 25. (Ad vescendum). i. ista oia erant ad vescendū. s. oia que supra imediate dicta sunt. nā que ponuntur in pncipio. s. stratoria tapetia q̄ vasa fictilia ad vsus pertinent q̄ ministrationes q̄ nō ad cibum. de potu aūt nihil dr̄ hic: q̄ in istis nihil est qō potū pertineat. (Suspicati enim sunt populū fame q̄ siti periclitari in deserto). i. intellexerūt isti tres benefactores dō: q̄ dō q̄ pp̄s suus habuerūt i deserto periculū moriēdi fame q̄ siti. iō ilico occurrerunt eis cū istis muneribus. ¶ Ex hoc pz q̄ nō solū obtulerunt isti viri dō aliqd ad vescendū sed ēt ad potū: cum dicat q̄ fecerunt hoc pp famē q̄ siti in qua putauerūt pp̄m dō habuisse periculū. ergo pro vtraq̄ dederūt ipsi remediū. alioquin soluz diceretur de fame. ¶ Aliter pōt itelligi q̄ melius q̄ terra illa ad quā nūc iuit Dō erat deserta: q̄ non poterant in ea hre cibū vel potū: ideo dederunt isti dō necessaria vt nō morerētur fame in terra illa. si aūt intelligeretur pmo mō de fame q̄ siti quas passi sunt anteq̄ venirent ad vrbez mahanaim: nō poterāt isti ita cito occurrere dō q̄ proficerent ad tollēdū famē pr̄orem: potissime cum sobi vnus de hys tribus erat de terra amonitaꝝ q̄ oportebat q̄ dō maneret aliquot diebus prius in vrbe mahanaim q̄ ille sciret eū esse ibi q̄ mitteret illi munera. ¶ Sed tūc dicetur cōtra: q̄ cum esset daud in mahanaim: nō erat in deserto.

Obiectio.

¶ Dōm q̄ vocatur desertū. i. terra pauce habitationis: ita q̄ nō potuisset dō habere in ea necessaria ad cibos: etiam si emere vellet. ideo isti tres viri miserunt ei necessaria: potissime berzellai de rogelin. Rñsio.

¶ Jncipit capitulum .18.

Jtur cōsiderato dauid populo suo constituit super eos tribunos q̄ centuriones: q̄ dedit populi tertiam partem sub manu ioab: q̄ tertiam partez sub manu abisai: filij saruie fratris ioab: q̄ tertiam partez sub manu ethai qui erat de geth. Dixit rex ad populum. Egrediar q̄ ego vobiscum.

Jgitur Acto in superioribus qualiter absalon de morte dauid tractauit. hic subditur qualiter dei iudicio interyt. Et diuidit in q̄tuor. Primo describit ordinatio populi. Scō congressio belli. ibi. (Jtaq̄ egressus est.) Tertio denūtiatio facti. ibi. (Achimaas autem.) Quarto lamentatio filij. ibi. (Contristatus itaq̄.)

¶ Quereꝫ circa pmū an ea que hūur hic fuerit facta post pcedētia vel ordine turbato q̄ non fuerint facta imediate. Qō. I. A

¶ Ad pmū dom q̄ est rectus ordo: nā pce. c. ponit tractatus belli. s. an imediate vt absalon venit in hierlm vel post aliquot dies pugnādū erat q̄ dō. hic ponit ipm bellū. Ordo rectus est.

¶ Ad 2m dōz q̄ pauco tpe fuit factū ꝫ post pcedētia. nā fuit disceptatio in cōsilio: q̄ achitofel diffiniuit q̄ illa die qua venit absalon in hierlm deberet pugnari q̄ dō. Chusy vo dixit q̄ deberet ꝓgregari ꝑus totus israel. placuit aūt ꝓsilium chusy absaloni q̄ viris israel: nō opz q̄ aliquot diebus expectauerint in hierlm dū ꝓgregaret israel: q̄ postea absalon iuit ad pugnādū q̄ dō. ¶ (Jgit cōsiderato dō populo suo.) Uolebat. n. mittere viros ad bellū q̄ ad hoc vt ordinate irēt q̄ sciret in quot acies deberet eos diuidere vt quot duces deberet eis ꝓponere ꝓsiderauit populuz suū. s. quāta erat multitudo. (Et ꝓstituit super eū tribunos q̄ centuriones). i. diuisit pp̄m per millenarios viroꝝ q̄ cētenarios: q̄ cuilz millenario ꝓposuit vnū viz qui vocabat tribunus: q̄ cuilz cētenario altez virum qui vocaret centurio. † † †

¶ Quare absalon misit viros suos ad bellum cum non pugnaret absalon contra illum. Questio. II. Qō. 2. A

Queretur circa hoc q̄re dō misit viros suos ad bellū cū absalon nōdū pugnaret q̄ illum. ¶ Rñ q̄ dō sciebat bellū esse ineuitabile q̄ absalō ꝓgregauerat totū israel: trāsieratq̄ iordanē vt pugnaret q̄ dō: nūc aūt castrametatus erat in terra galaad. pced. c. nō lōge ab vrbe mahanaim in qua erat dō: q̄ illa ēt erat i terra galaad. parabat aūt absalon viros suos vt irrueret sup vrbē in q̄ erat dō. ipse aūt putauit melius sibi eē pugnare in cāpo q̄ manere in vrbe. p̄ q̄ manēdo in vrbe viri absalonis obsiderēt eā: q̄ nō pmitterent quēq̄ introire vel exire: q̄ sic fame ꝓficerent dō q̄ seruos eius: ēt si nunq̄ pugnarent. ¶ Jtē si dō maneret in vrbe: istud non erat pugnare sed defendere se: q̄ sic nō posset nocere viris absalonis. vñ sic fieret bellū multoꝝ dierum quouisq̄ dō q̄ viri sui fame vel alys icōmodis deficerēt. cū aūt egrederent ad pugnādum: q̄ viri dō erāt fortes q̄ instructi ad bellū poterāt ef fugare israelitas: q̄ q̄q̄ multi essent erāt inordinati: vel saltem opponerēt se ictui bellico. Jn vrbe aūt manendo nihil boni facere poterāt: iō melius erat simplr q̄ egrederē tur ad pugnam. ¶ Jtē si dauid q̄ viri sui mānssent in vrbe inuissent se timere: q̄ ex hoc viri absalonis cōfortarent vidētes se timeri q̄ acrius pugnarēt. nūc aūt cuz viderent q̄ pauci serui dō nō formidabāt exire obuiā toti israel pauerēt israelite. sic. n. fuit de iuda machabeo pugnāte q̄ thim. p̄ machab. 5. nā dixit Thimo. ꝓncipibus exercitus sui: cuz appropinq̄uerit iudas q̄ exercitus eius ad torrētē aq̄ si trā sierit ad nos poz nō poterim⁹ sustinere eū: q̄ potēs poterit aduersuz nos. si vo tuerit trāsire q̄ posuerit castra citra flumē transfretem⁹ ad eos q̄ poterimus aduersus illū. melioꝫ

Secundo

Tertio

erat

erat dō mittere viros in bellum ꝫ absalonem q̄ expectare in ciuitate quousq; veniret absalon. ¶Quereꝝ vlterius quō stant simul ista que dicuntur hic.s.q; Dauid diuiserit totū populum per tribunos z cēturiones z q; diuiserit in tres partes dando vnā ioab:alteraz abisai:alteram ethai getheo:qz tunc cōtingeret eundē tribunum vel centurionem diuisum esse sub duobus ducibus. ¶Rn̄ q; inter cēturiones z tribunos erat iste ordo q; diuidebaꝫ populus per cētenarios z cuilibet cētenario ꝓponebaꝫ vnuꝫ vir. deinde decē cētenarys ꝓponebaꝫ vnus vir qui erat tribunus:z habebat sub se decē centuriones: z sic diuisus est totus ppl̄s.sz añ istā diuisionē fuit facta alia.s. q; totus populus diuisus est in tres partes:z in qualibet illaꝝ ptiū fuit postea facta diuisio p cētenarios z millenarios: alioquin si ꝓus fuisset facta diuisio cētenariorū z millenariorū cōtingeret q; ad hoc q; daretur tertia pars exercitus cuilibet de tribus ducibus diuideret aliqs tribunus vel centurio p duas ptes:ita q; esset sub duobus ducibus. z istud erat destruere oēm ordinē:iō oportuit ꝓus dīdi ptertias.

Q.ō.3.

A

Ordo populi dō.

¶Quare ꝓstituti sunt tribuni z cēturiones a dō. Q.ō.IIII.

Q.ō.4.

A

Rn̄so.

Queretur vlterius cum facta esset diuisio exercitus in tres partes sub tribus ducibus:ad quid ꝓstituebāt tribuni z cēturiones: vel si isti cō stituti debebant ad quid diuidebatur populus in tres tertias:qz istud erat ꝓter cēturiones z millenarios. ¶Rn̄dē duz q; tota bonitas belli est in ordine:vt ait Uegetius li. 3. de re militari. nā multitudo inordinata potius est hostilis victima q̄ pugna. nā cū plures fuerint z sine ordine citius discordabūt. bonus aūt ordo belli cōsistit in bona habitudine subditoꝝ bellantiū ad ducem:ad hoc q; illi nihil agāt ꝓter ducis iussioneꝫ: z q̄cunq; dux aliquid iusserit possint oēs imediate obedire. ¶Ad hoc autē oportuit eē in bello duo. s. multitudinē principū z subordinationē eorūdem. si. n. esset magna multitudo bellātium vt. 10. millium:vel. 12. millium. z esset vnicus ꝓceps imediatus nō posset ille oēs cognoscere nec oībus iubere:nec in bello illos videret:nec ipsi possent illū audire:aut eū de singulis cōsultare:iō oportuit super paucos ducē statui vt superdecē:qz vnum pōt ꝓueniēter iubere decē z hēbit eos semper cozā se:z poterit diuersa iubere atq; mutare cōsilium q̄cunq; viderit expedire z semp habebit ꝓsto subditos suos qui ei obediāt. Rursus tn̄ nō opz istos solū esse ꝓnceꝑ qz i magno exercitu vtpote. 20. milliū eēnt duo millia istoꝝ ꝓncipū:z in maioribus exercitibus valde plures:z cum isti sint multi z vnus nō imperaret alteri poterunt discordare in tantū q; non relinquātur nisi decem simul qui cōueniant in vno ꝓsilio. vnde isti faciliter poterāt deleri.ꝓpter discordiam:qz tāta multitudo ꝓncipuz est quasi nullus ꝓnceps. sed opz subordinari istos alys ꝓncipibus z nō multis:sed ad vltimū dz esse vnus ꝓnceps vel valde pauci. hoc enim experiētia romani didiscerunt:nā ipsi solebāt mittere ad bellum duos cōsules simul vt duces:sed interdum eueniebat discordia z peribat populus: sicut q̄ pugnantibus romanis cōtra affricanos duce hānibale erāt duo cōsules romani duces belli.s. Paulus emilius z Terētius Uarro qui discordauerūt de die belli in tātuz vt ex hac occasione maxima pars romanoꝝ ibi periret. opz ergo supremū ducē esse vnum:aut valde paucos. Rursus autem hoc dato nō sufficit vt tota multitudo belli diuidatur per decanos z rursum decani subyciātur vni ꝓncipi sūmo:qz tunc stat incōueniens q̄ supra. s. q; in exercitu magno. 40. vel. 50. millium virozū. necesse est q; sint quatuor vel quinq; millia decanozū qui imediate subyciātur summo ꝓncipi illius exercitus:z ille non poterit tot viris imediate imperare:nec illi cōmode pñt cōsiliuz eius habere in oībus: ideo opz aliter fieri subordinationes. s. q; multa media vt q; decē viri subyciātur vni decano:z decē decani subyciantur vni tribuno. ipsi autē tribuni possunt subyci imediate maiori ꝓncipi. z sic quilibet dux solum habebit decē vel paucos quibus imediate debeat iperare. z hoc mō ola ordinabunt ꝓuenienter. Sic aūt fuit nunc in

duo necessaria i bello.

isto bello dō ꝫ absalonem: qz diuisit dō populū per cētenarios: z intelligendū q; ꝓius diuiserit per denarios: z deinde per millenarios siue tribunos: z postea diuisit in tres partes totū populū sub tribus ducibus: z cuilibet istozum subiecit tribunos aliquos. ¶Quereꝝ vlterius cuz dō totū populū sic diuiserit: cur ad extremum non ꝓposuit Q.ō.5.
bys tribus ducibus aliquē superiozem: qz poterant discordare z periret status belli sicut pz in exēplo Pauli emily z Terenty varronis cōsulum romanoꝝ: qz ꝓpter discordiaz de die belli peryt exercitus. z ob hoc romani habuerunt inter se cōsiliū: q; q̄cūq; deberet esse bellū crearēt dictatorē qui vnicus erat z erat ptās eius in bello z durabat ser mensibus: eo tn̄ tēpore quo durabat erat superior consulibus. z hoc modo non erat discordia ꝓpter vnitatem ꝓncipis. ¶Rndendū q; dō posuit nunc vnum ꝓncipem supremū omnium bellatozū. s. ioab. ipse enim erat ꝓceps spāliter vnius tertie partis belli: sed generaliter erat ꝓnceps sup omnes viros belli z sup alios duces. s. abisai z ethai: quozū quilibet erat ꝓceps tertie partis belli. Simile pz in ordinatione sacerdotū z leuitarum: naz q̄dā pars leuitarū erat sub ithamar filio aaron. s. gersonite z merarite. Num̄. 4. alia aūt pars. s. chaatithe erat sub eleazaro filio aaron. Num̄. 3. z quātum ad hoc isti duo fratres erant ꝓncipes partiū diuersarū non subordinatarum: sed ꝓter hoc eleazar erat ꝓnceps oium ꝓncipū leuitaruz: z quātum ad hoc erat ꝓnceps ipsius ithamar z oium alioꝝ ꝓncipū gersonitarū: meraritarū: z chaatitaꝝ. Sic fuit in Joab quia ipse fuit ꝓnceps vnius tertie partis belli: z quātum ad hoc fuit distinctus ꝓncipatus suus z abisai z ethai. rursus aūt ipse fuit ꝓnceps super abisai z ethai. q̄ pz: qz ipse iubebat hic super oēs infra in lr̄a. naz mortuo absalone: ipse buccina clāgens dedit signū ne ꝑse queretur populus fratres suos z cessauerūt oēs. ¶Item q̄ mitti debuit nūtius ad dō referens euentum belli: ipse misit eum infra in lr̄a: sed non faceret hoc ioab potius q̄ alq duo duces: nisi ipse fuisset ꝓncipes illozuz. erat autem hoc qz ioab erat solus ꝓnceps exercitus supra. 5. nunc tamen ꝓpter necessitatē belli facti sunt tres ꝓncipes: iō opz q; semp maneret aliqs ꝓncipatus Joab sup oēs alios. z sic pz q; hic fuit totus ducatus belli vltimate reductus ad vnum. s. ad ioab. vnde nō poterat esse cōtentio inter ꝓncipes: qz ad eum solū pertinebat iubere super oēs. ¶(Et dedit populi tertiā partem sub manu ioab.) Quantum ad istā tertiam partē erat ioab ꝓnceps spāliter: z cōsistebat tota in acie sua: sed quātum ad reliquas partes exercitus z duces earuz erat ipse dux g̃nalr. (Et tertiam sub manu abisai.) Iste erat vir strenuus i armis z erat frater ioab: iō constitutus est in ꝓncipem belli. nam ēt in alys bellis in quibus dō non ordinasset sic populum: ioab z abisai ordinabant q; vna pars esset sub ioab z alia sub abisai. sic fuit in bello cōtra amonitas supra. 10. Iterum etiam fuit ꝓnceps abisai cōtra idumeos: z occidit. 18. millia: supra. 8. z p̄ Paralip. 18. erat autē abisai robostus nimis. vnde ponitur in numero fortiū dō infra. 23. z p̄ Paralip. 12. fuit etiā animosus valde. vnde ipse solus descēdit cuz dō in castra saulis z tollens lanceam saulis voluit eū configere cum terra. precedē. lib. ca. 26. iste etiam liberauit semel dō in bello de manu cuiusdā philistei qui eum iam deficientem occidere volebat infra. 21. (Filij saruie fratris ioab.) Saruia mater est ioab abisai z asael: z erat sozoz dauid. primo Paralip. 2. (Et tertiaz sub manu ethai qui erat de geth.) Iste erat miles excellens oriundus de vrbe geth de stirpe philistinoum. de quo supra. 15. q. 27. declaratuz est qs esset. (Dixitq; rex ad populum.) Postq̄ enim ordinauit duid totum populum sub ꝓncipibus voluit z ipse ire ad bellum cum illis. (Egrediar z ego vobiscum) .i. non solum eatis vos ad bellum: sed etiam ego volo ire vobiscū. hoc dicebat dō ne putarent viri sui q; alq sumerent labores ꝓ eo z ipse fugeret illos manēdo in vrbe sz ppl̄s noluit q; iret. Jn heb. hr̄ (dō numerauit populū) vbi dicit lr̄a nr̄a ꝓsiderato ppl̄o. Jtem in hebreo dr̄ (Et misit tertiā

A

dō posuit vnū ꝓncipē vlez super totū exercitum.

†

†

B

Abisai vir strenuus.

†

†

†

†

†

partem.) vbi littera nostra dicit. ꝛ dedit tertiam partem. (Et respondit populus: non exibis nobiscum). i. nolumus ꝙ nobiscum vadas ad bellum.

¶Quare populus non ꝑmisit Dō ire ad bellū. Qō.VI.

Qō.6. A **Quæritur** quare non ꝑmittebat ꝑplus ire dō ad bellū. ¶Aliquis dicet ꝙ forte fuit: qꝛ dō erat iā debilis ꝛ nō posset sustinere labores belli: vnde facilr ab aliquo de hostibus occideret. sic.n. fuit infra. 21. vbi in quodā bello deficiēte iam dō ꝓe lassitudine: quidā de philisteis conatus est ꝓcutere eū ꝛ occidisset illum nisi abisai venisset in adiutoriū: qui occidēs philisteū liberauit dō. ꝛ tunc iurauerūt viri dō ꝙ nō descenderet cū eis amplius ad bellū. ¶Sed hoc nō stat: qꝛ illud fuit factum ali quanto tēpore post. ꝛ tunc ꝓmū iurauerunt ꝓpter dō ꝙ nō exiret cū eis ad bellū ne forte extingueret lucernā israel: ꝛ sic ante hoc nunq̄ ꝓhibebāt eum exire ad bellū. ¶Itē isto tēpore dō adhuc erat fortis. qō ꝓz: qꝛ precedē. c. dixit chusy. scit. n. ois populus fortem esse patrē tuum. ꝛ iteruꝛ: tu nosti patrem tuum ꝛ viros qui cū eo sunt fortissimos. ergo tunc potēs erat ad bellū. ¶Dicendū igitur ꝙ nō ꝑmisit populus exire dō ad bellum: qꝛ erat magnū periculum. nam absalon ꝛ viri sui nolebant pugnare cōtra viros dauid sed ꝓtra ipsum solū: sic dixit achitofel ꝓcedē. c. vnuꝛ virum tu queris ꝛ ois populus erit in pace. i. soluꝛ queris illū. poterat ergo esse ꝙ absalon ꝓe desiderio capiendi dō iuberet omnibus viris suis ꝙ nō curarent pugnare cōtra aliquē de viris Dō: sed ēt si tolerarent vulnera irrumperent acies vsq̄ ad locū in quo esset dauid ꝛ occiderēt euꝛ vel caperent: ꝛ sic poterat faciliter capi. sic eniꝛ benadab rex syrie dixit oībus ꝓncipibus curruum nō pugnabitis contra maiorē ꝛ minorem quēpiam nisi cōtra regeꝛ israel solum. sequē. lib. c. 22. hoc aūt erat iam vsitatū in bellis. iō rex israel mutauerat habitū ne cognosceretur a seruis benedab arbitrans hoc posse accidere. vnde cuꝛ mutasset vestem: ꝛ solus rex iuda māsisset in veste regia ꝓpria benadab arbitrati illum esse regē israel circūdederunt omnes ipm: ꝛ ipse clamauit inuēs ꝙ nō esset rex israel: ꝛ tūc cessauerunt ab eo. si tñ nō fuisset iste modus pugnandi vsitatus: nō clamasset iosaphat: qꝛ nō putasset se liberādū per hoc. poterat ergo fieri sic de dō ꝙ serui suiꝛ timentes deuitauerunt faciētes ne iret ad bellū. vel aliter: cū absalon solum dō vellet occidere cū sciret eū esse in bello ꝓfortaretur ni mis ad pugnandū vt illū caperet. sciens aūt ꝙ nō erat ibi: non putaret se aliqd agere: qꝛ dato ꝙ occideret medietatē exercitus dō: vel maiorē partem: dūtñ ipse viueret poterat aliū exercitū cōgregare. ꝛ sic nihil ageret absalon. ad hoc ergo ꝙ pugna absalonis nō ꝑficeret ꝛ ipse non desideraret illā: oportebat ꝙ dō non iret ad bellū. ꝛ ista rō tangit in lra. ¶(Siue. n. fugerimus nō magnope ad eos de nobis pertinebit). i. si nos soli imus ad bellū non poterit accidere aliqō malū: qꝛ aut superabimus: aut superati fugiemus ante vulnera: aut multi de nobis coꝛruent vulnerati. Si ꝓmo mō: bene factū est. si aūtē fugierimus: nō multū curabunt de nobis. s. qꝛ nō est dedecus tibi qꝛ tu nō fugis. si aūtē tu ires nobiscū ꝛ fugeremus esset magnum dedecus tibi. si ꝛo percutiant multi de nobis: dūtñ tu nō eas nobiscum: nihil curabūt. si aūt te percutiūt: hñt qō volunt: iō non expedit vt eas. ꝛ dr̄ hic mognopere. i. multum. s. non multum curabūt ꝙ fugiamus nos. (Siue media pars ceciderit e nobis nō satis curabunt). i. etiaꝛ si occidant medietatem de nobis nō curabūt satis. s. ga putabunt modicum se egisse: scientes qꝛ lꝛ pereat medietas nostruꝛ: adhuc tu poteris habere maiorē exercitum. (Quia tu vnus ꝓ decē millibus cōputaris). i. magis curabūt de te solo q̄ vt occidant decē millia: ꝛ cū te non occiderint: non curabunt ꝙ occiderint multos de nobis. Rab. Dō canbi exponit ꝙ q̄ nos essemus vltra decez millia ꝛ occiderent nos: nō curarent de nobis quousq̄ te occiderent. Aly exponunt ꝙ dō cōputabatur ꝓ decē millibus. s. qꝛ ipse manens in vrbe tantū ageret orando sicut decē millia de eun tibus ad bellū pugnādo. Sed ꝓma expō est vera. (Melius est igitur vt sit nobis in vrbe ꝓsidio). i. melius est vt maneas in vrbe ad ꝓsidium nostruꝛ. ꝛ est sensus ꝙ si dō maneret in vrbe: siue viri sui fugerent: siue percuterentur haberēt ad quē cōfugerēt: ꝛ dato ꝙ occideretur multi: dō poterat iterum instruere exercitū eoruꝛ. si aūt ipse iret cuꝛ eis ad bellū ꝛ fugerēt nō haberent ad quem postea confugerent. ꝛ sic maius adiutoriū esset eis dō manens in vrbe q̄ vadens ad bellū. ¶Rab. Sa. dicit ꝛ lra caldaica ꝙ dauid esset ꝓsidio manēdo in vrbe. s. qꝛ orꝛet ꝓ eūtibus ad bellū ꝛ superarent. sic fuit in Moyse qui orꝛauit duꝛ pugnaret Josue contra amalechitas. ꝛ q̄diu manus Moysi erant eleuate vincebat Josue: ꝛ qñ deprimebantur vincebatur ab amalechitis. Exo. 17. sed ꝓmuꝛ est verius. (Ad quos rex ait: qō vobis rectum vr̄ hoc faciam.) Uidit dō ꝙ serui sui loquebantur recte: ideo voluit assentire illis: ēt vt placaret eos ꝛ redderet erga se beniuolos locutus est sic humiliter. (Stetit ergo rex iuxta portaꝛ). s. qñ debuit egredi exercitus de vrbe stetit dauid apud portā vrbis vt videret qūo ibant ordinati. naꝛ intra vrbē non poterat bene videri ordo eoruꝛ: qꝛ non poterāt ꝙgregari in aliquo loco. erat aūt ista ciuitas mahanaim de qua egrediebantur pugnatores. (Egrediebaturq̄ populus per turmas suas centeni ꝛ milleni). i. populus egrediebat de vrbe sic ordinatus sicut debebat pugnare in turmis suis: ꝛ iste turme erant cētenoruꝛ ꝛ millenoruꝛ. erat.n. populus ille distinctus in tres partes ꝛ q̄libet hēbat sub se aliquos cētenarios ꝛ millenarios: ꝛ oēs cēteni ꝛ milleni eiusdē ptis egrediebāntur simul ita ꝙ non miscerentur eis centeni ꝛ milleni alterius partis. De isto exercitu dō dicit hystoria scholasti. ꝙ erat quasi septē millium viroꝛum. (Et precepit rex ioab ꝛ abisai ꝛ ethai.) Jstis tribus precepit de absalone ne occideretur: qꝛ isti erāt ꝓncipes totius exercitus: ꝛ quicquid ipsi iuberent fieret. (Dicēs seruate mihi puerū absalō). i. non occidatis euꝛ. Jn hebꝛeo hr̄ (Mäsuescite vel lenter ite sup absalonē.) Et ad idē redit quod lra nra. ꝛ exponūt hebꝛei ꝙ non irent serui dauid ꝑ absalonem cum magno impetu ne facerēt eum cōtremiscere: sed mansueti accipere illū ꝛ seruarent. ¶Queret qūo dauid dixit seruis suis ꝙ seruarent ei puerū absalon. nā in hoc ꝓsupponit ꝙ viri sui deberent vincere: sed hoc non erat certū. ¶Aliquis dicet ꝙ dauid dixit istud cū conditione. s. si acceperitis absalonē seruate eū mihi ꝛ non occidat. hoc.n. dicebat dauid qꝛ putabat ꝙ Joab vel aly de bellatoribus occiderent ipm. ¶Sed dicēdū ꝙ ista verba nō fuerūt cum ꝓditione dicta. quod pz: qꝛ dō exiꝛs ad portā vrbis soluꝛ dixit: seruate mihi puer̄ absalonē ꝛ non pōt referri ad aliqua ꝓcedētia vt intelligat cū ꝓditione. ¶Dōm ergo ꝙ dō erat certus de victoria suoꝛ qꝛ deus ꝓmiserat ei ꝙ seruaret eū in oībus: nunc aūt intulerat ei mala ad tps qꝛ peccauerat. Jā aūt nō esset eū afflicturus cū doluisset de pctō. ¶Sed aliqs dicet vnde dō erat certus ꝙ q̄q̄ nō deberet puniri semp ꝙ saltē nūc non puniret: qꝛ nesciret an esset sufficiēs pena ꝓ pctō suo illa que inflicta fuerat. ¶Rn̄ ꝙ dō habuit hoc ex quodā signo: nā postq̄ doluit ꝛ egressus est nudis pedibus de hierlm orauit dñm vt ifatuaret ꝓsiliū achitofel. s. xv. ꝛ sic factū est: qꝛ dr̄ ꝑce. c. ꝙ nutu dei dissipatuꝛ fuerat ꝓsiliū achitofel: qō erat vtile. hoc aūt sciebat dō: qꝛ ionathā ꝛ achimaas nūtiauerant ei. ꝑce. c. iō sic confidebat ꝙ iam in oībus q̄rāt ꝑ absalonē deus exaudiret eum.

Jmpugnatio.

Alia opi.

Rab. Sa.

†

†

†

†

†

†

†

Qō.7. A Dō an ēt certus de victoria cū dixerit seruate mihi puerum.

Contra

Alia rñsio.

Obiectio.

Rñsio.

¶Quare Dauid precepit absalonem seruari. Qō.VIII.

Qō.8. A Rñ. Nico.

Queretur vlterius quomodo dauid iubebat ꝙ seruaretur absalon cū tanta mala cō tra eū egisset. ¶Rñdet Nicolaus ꝙ hoc faciebat dō compatiens ale absalonis: qꝛ sciebat eū esse in pctō mortali: ꝛ si mozeretur in bello: mozeret in peccato mortali ꝛ periret eternaliter. ¶Ad hoc dicēduꝛ ꝙ ista rō satis conueniens est: sed nō est nimis lr̄alis. magis enim vr̄ ꝙ faciebat hoc Dauid desiderio carnis. s. qꝛ erat filius eius ꝛ naturaliter afficiebatur ad illū: ideo q̄q̄ iraſceretur ei qꝛ peccauerat: tamen cōpatiebatur ei qꝛ filius erat. vnde nolebat euꝛ perire cum iam crederet exercitum illius subyciendum sibi.

Alia rñsio.

Hoc

hoc vr sonare lra que dicit infra. Absalō fili mi: fili mi absalon gs mihi tribuat vt ego moriar pro te: 7 tñ dō nollet mori eternalr: ne absalon mortuus esset: nec hoc vllo modo eligeret: sed solū mortem tēporalem vt nō moreretur filius sibi dilectus: ideo nō mouebatur pncipalr pp dolorem ale absalonis: vel saltē significatur hoc i verbis suis.

Q.ō.9. A dō poterat licite nō occidere absalonē. ¶Queretur vlterius an posset facere dō cōueniēter q̄ nō moreret absalon. ¶Aliquis dicet q̄ non: qz absalon erat reus mortis ꝓpter horrenda crimina que cōmiserat: ideo peccaret dō si eū seruaret viuentē. ¶Rñdēdū q̄ dō poterat licite nō occidere absalonē. Luz aūt arguitur q̄ peccauerat. dicendū q̄ pctm̄ poterat tolli per remissionem ita q̄ non fieret executio pene debite. naz cū talia sunt crimina que nō pñt remitti per partē iudex tenetur facere executionem. 7 ista sunt crimina in qbus nō est offensa hominum sed dei: sicut in blasphemijs 7 incēdiarijs ecclesiarū: 7 hereticis: 7 similibus: que ꝑ deum solū sunt: nō poterit iudex remittere penā: vel si sit crimē in quo non solū offenditur homo sed ēt offenditur ius directe: velut si aliqs cognouit violēter aliquaz monialem: ēt si ipsa remittat iniuriam suam nō sufficit: qz violator lesit ius ꝓsecrationis: cū ista monialis deo cōsecrata esset. 7 sic in similibus nō poterit iudex remittere penam q̄ꝑ pars remittat. si autem offensa delicti tota sit cōtra partem: est delictum remissibile per partes: 7 sic est in furto 7 homicidio: 7 similibus. ¶Hoc autem delictum absalonis erat directe cōtra dō cuius regnum inuaserat. erat etiā aliqualiter cōtra subditos dō quos offendebat volēdo inducere super eos nouū dominiū 7 iniustum auferendo iustum dñm. Dauid autez ex parte sua remittebat iniuriā inquantum erat pars pncipaliter lesa. ideo inquātum erat iudex: nō tenebatur procedere cōtra absalonem ad penā. ¶Sed tunc manet de iniuria facta toti regno: qz non poterat illā remittere dauid. Dicendum q̄ quasi nulla iniuria erat facta regno: sed potius illi de regno offenderant dō: qz ipsi insurrexerant cum absalone cōtra dō. supra. 15. ideo nihil habebant illi quod remitterēt absaloni: sed potius dō habebat quid remitteret vtriq̄. ¶Sed adhuc dato q̄ viri de regno qui māserant cū dō haberēt aliquā actionē ꝑ absalonē: illā poterant remittere 7 remisissent petente dō. iō cōueniēter ipse dicebat. s. q̄ seruareť absalō ne moreť in bello: 7 si aliquid mali postea tolerare deberet: posset ad illud condemnari. (Et ois populus audiebat precipientē regez pro absalon). i. audiebat q̄ rex mādabat pncipibus q̄ custodirēt absalonē. istud ponit ad signādū q̄ non poterat ioab ptendere ignorātiā in pcepto regis occidēdo absalonē.

† ¶Jtaq̄ egressus est.) Hic ponitur scōm huius ca. s. cōgressio belli. 7 dō. (Jtaq̄ egressus est populus). s. populus dō. (In campum.) Sed dicetur ꝑ: qz infra dr q̄ fuit factū bellum in saltu. Rñdeŕi pōt dupliciter. vno modo dr q̄ campus vocatur ois locus qui nō est vallatus siue sit planus: siue mōtuosus: 7 qz nūc egrediebātur viri dō de vrbe: q̄ꝑ irent in saltū dicebantur ire in cāpos. ¶Aliter pōt dici q̄ bellum inceptū est in plano quodā qđ vocabatur cāpus: sed postea viri de pte absalonis fugierūt in saltū. Primus modus est verus: nā infra dr. 7 factū est preliuz in saltu ephraim. (Cōtra israel). i. ꝑ oēs tribus israel. habebat enim absalon nūc secū de oibus tribubus israel: qz ēt tribus iuda nō manserat cum dō. qđ ꝓz: qz finito bello ipse misit ad tribum iuda orādo vt venirēt pro ipso ad ducendū eum in domū suā. seq. c. sed isti viri quos nūc dō habuit fuerūt familiares sui: quos habuit in hierusalē. 7 si qui alij forte sibi ꝓiuncti fuerunt post trāsitum iordanis. (Et factū est preliū in saltu ephraim.) Erat. n. aliquis mons magnus in aliqbus ptibus suis planus: 7 ibi acies instructe fuerūt. ¶Quereť qūo potuit bellum fieri in saltu ephraim: qz saltus ephraim est in terra ephraim: 7 terra ephraim est ad occidentalem partem iordanis: vt ꝓz Num. 34. iuncto. 16. c. iosue. s. qz omnes decē sortes tribuū fuerunt ad occidentē iordanis: sole autē due tribus 7 dimidia acceperunt sortem ad orientem iordanis. Jdē colligitur Num. 32. Absalon autē erat nunc trans iordanē ad orientalē partē cū dicatur preceden. c. q̄ transiuit iordanem. ergo non fuit bellū in saltu ephraim. ¶Rñdet Nicolaus q̄ dr fuisse in saltu ephraiz: qz fuit in quodaz saltu qui erat in directo sortis ephraim: 7 tñ erat vltra iordanē ad orientē. sed iste modus loquendi nō est multum cōueniens. ¶Aliquis forte dicet q̄ fuit belluz in sorte ephraim: qz q̄ꝑ absalon transisset iordanē ad locuz vbi erat dō: postea redut citra iordanem: 7 viri dauid iuerunt illuc ad pugnādum in sorte ephraim. ¶Sed hoc non stat. ꝑ: qz absalon transuerat iordanē vt persequeretur dauid. qūo ergo erat verisimile q̄ nunc nullo bello facto rediret citra iordanem: qz in hoc videreť oīno deserere Dauid. ¶Jtē non stat qz viri dauid magis pugnabāt quasi se defendentes vel repellentes iniuriam: q̄ eundo ad persequendum absalonē. hoc tamē modo dō persequeretur absalonem: ideo nō est verisimile. ¶Dicenduz igitur q̄ erat iste saltus ephraim ad orientem iordanis: 7 erat extra sortē ephraim. vocatur tamē saltus ephraim: qz aliqs mons sortis erat qui extēdebatur citra iordanez 7 vltra iordanem habens locum aptū per quē transiret iordanis: 7 ille citra iordanē trāsibat per sortē ephraim. iō tā citra iordanē: q̄ vltra vocabat saltus ephraim. ¶Alr 7 melius dici dz q̄ iste saltus erat in terra galaad: 7 qz ibi ephraite fecerunt aligd: nominatus est ille mons saltus ephraiz. sic. n. pz Josue. 18. vbi in termino tribus beniamin ponit abēboē. i. lapis boē filij rubē. 7 est ēt i terminis sortis iude: vt pz Josue. 15. 7 sic est trās iordanē ad occidētē cū iste due sortes sint ad occidentem iordanis. 7 tñ filij rubē nō bēbant possessionē citra iordanē sed vltra. vt pz Num. 32. 7 Josue. 13. notatur tñ sic ꝓpter aligd qđ ibi fecerūt rubenite. sic ēt gdā locus apud iordanē circa vetagla vocat plāctus egyptioz. vt pz Gen. vlti. 7 tñ ibi nō erat aliq̄ ps egypti. ¶(Et ceſus est ibi populus israel ab exercitu dō.) q̄q̄. n. viri qui erāt cū absalon eēnt multi sicut arena maris: tñ viri dō qui pauci erāt prevaluerūt. hoc aūt deo agēte qui volebat inducere malum super absalonē. sic dr pcedē. c. s. dñi aūt nutu dissipatū est ꝓsilium achitofel vtile: vt induceret dñs super absalon malum: vel forte fuit qz exercitus dō erat valde ordinatus 7 exercitus absalonis sine ordine: iō facilr dispsus est. sed primū verius est: qz deus intēdebat destruere absalonem. (Factaq̄ est plaga magna i die illa. 20. milliū). i. fuit i bello illo magna occisio: nā occisi sunt. 20. millia virorum. ¶Sz de istis dubiū est: an oēs ceciderūt gladio: vel q̄sdā de eis saltus cōsumpserit: nam cōstat q̄ plures consumpti sunt saltu q̄ gladio: vt infra dr. ¶Satis tñ pōt dici q̄ ista 20. millia perierunt gladio. multo plures autez consumpti sunt a saltu: sed illoꝝ non ponitur numerus. vel alr q̄ oēs occisi tam gladio q̄ꝑ propter saltū fuerint. 20. millia: sz gladio pauciores ceciderūt. s. quinq̄ vel sex millia: 7 omnes alios saltus ꝓsumpsit. (Fuit aūt ibi prelium dispersum super faciem ois terre). i. illi qui erāt de parte absalonis fugiebant 7 dispergebant per oēm terrā: viri aūt dō sequebant illos: 7 ēt ipsi dispergebant. (Et multo plures erant quos saltus ꝓsumpserat de populo q̄ꝑ quos vorauerat gladius i die illo). i. locus ille fuit nimis incōmodus pugne: qz plus nocuit viris absalonis q̄ꝑ gladius dō: nam dr q̄ saltus consumpsit multos. ¶Quereť qūo saltus ꝓsumebat viros absalonis. ¶Rñ q̄ hoc poterat fieri propter bestias que erāt multe bestie feroces. s. leones 7 vrsi in saltu illo: 7 iste occiderunt multos de viris absalonis: vel forte erant ibi animalia venenata: vt serpentes 7 reguli 7 scorpiones. et ista velocius occidūt q̄ꝑ bestie feroces: 7 multo plures incautos occidere possunt. ¶Modus autē erat: qz bellum fuit factum in aliquo loco plano illius saltus 7 non habente arbores: qz alr non potuissent instrui acies: 7 q̄diu pugnatum est neminem cōsumebat saltus: sed postq̄ ceperūt fugere viri absalonis introibant ad loca secretissima montium vbi erant arbores condense: 7 ibi latebant animalia venenata vel bestie magne sequestrate ab humano consortio 7 occidebant fugientes. ¶Aliter etiam poterat fieri sez q̄ cum saltus esset occultus: illi qui pugnabant ibi

Rñ. Nicc.

Alia rñsio

Contra

Rñsio auc.

Alia rñsio.

† B 20. millia occisi devis absalō.

Dubium.

Rñsio.

† †

Q.ō.11. A Saltꝰ qūo ꝓsumebat viros absalonis. Primꝰ modus. Scōs.

Tertius.

Q.ō.10. A Belluz an fuerit fcm̄ in saltu ephraim.

B Cōgressio belli.

nesciebant loca illius: ⁊ aliquādo fugiētes ꝓcipitabantur de rupibus ⁊ moriebātur: ⁊ istud erat periculū valde magnum. ¶ Uel forte in montibus istis erant multe fosse: et fugiētes israelite incidebāt in fossas ⁊ moriebantur ibi: qz dato ꝙ imediate nō morerentur: postea cuz nullus educeret eos moriebant. hoc aūt pz qz cū absalon moztuus eēt dr̄ ꝙ ꝓiectus est in quādā fossam magnā. illa autem nō fuit facta sed inuēta est in deserto. ⁊ sic credēdū est ꝙ eēnt multe alie i ḡbus morerent israelite. ¶ (Accidit aūt vt occurreret absalon seruis dō sedēs mulo.) Jaz. n. ceperant fugere qui erāt de parte absalonis: ⁊ ipse absalon fugiēs super mulū quēdam occurrit seruis dō: sed ipsi noluerunt ei nocere: nec nocuissent nisi pepēdisset in ligno. Si autez aliqs dicat qūo in terra israel erant muli: cū ꝓhibita esset ista cōmixtio Leuit. 19. Respondendum sicut fuit dictū supza. 13. de mulabus filiozum regis. q. 18. (Cūq; ingressus fuisset mulus subter ꝓdensam quercum ⁊ magnam.) Mulus. n. ipetu suo rapiebat ⁊ nolēte absalone. s. nō potēte eū regere ꝓe timoze ingressus est subter ār̄cū ꝓdensaz. i. ramosam. s. qz rami eius erāt multum spissi: ⁊ erat magna. s. hñs ramos grossos: iō potuit pēdere absalō de illa. (Adhesit caput eius quercui) . s. capilli absalonis erāt valde magni: qz quolibet anno tondebat eos: solum semel quādo grauabat eum cesaries. supza. 14. ⁊ crescebāt in eo capilli plus q̄ in alys boibus: ⁊ nunc erant valde magni ⁊ ventilabantur per aerē ꝓpter velocitatē cursus vñ adheserunt quercui: qz erat ramosa. (Et illo suspēso iter celum ⁊ terram). i. māsit absalon suspēsus inter celū ⁊ terram. s. qz tenebatur de arboze ⁊ mulus fugit. (Mulus cui isidebat ꝓtransiuit.) Nō est sensus ꝙ ipse maneret suspēsus ꝓiusq; transiret mulus: qz dū sedebat in mulo nondū erat suspensus: lz esset arbori alligatus: tunc autem transiuit mulus et ipse pendens mansit.

Quartus.

Qō. 12. ¶ Qūo absalon potuit pēdere fugiēte mulo. Qō. XII.

a **Queretur** qūo absalon potuit pēdere fugiente mulo: qz ipse poterat tenere eū: ⁊ interiz solueret capillos vel amputaret. ¶ Rñdet Ra. sa. ꝙ absalon pēdens voluit sibi amputare capillos vt cadēs fugeret: sed vidit sub se apertā gehēnā ⁊ ne caderet in abyssos voluit potius pendere in arboze. ¶ Sed istud potius vr̄ cōfictum: maxime qz nō soluit dubium. s. cur non tenuit mulum donec solueret capillos. ¶ Rñdendū ergo ꝙ absaloni multa acciderunt hic: a ḡbus videbatur posse liberari nisi deus voluisset eū pdere. nā potuisset tenere equū ne introiuisset subter quercū ramosaz. etiā postq̄ introiuit ⁊ alligati sunt capilli eius: poterat ipse tenēs mulum solvere illos ⁊ fugere. etiā dato ꝙ mansisset pendēs poterat capillos amputare: vel si nō habebat gladiuz poterat manibus tenens arbozē illos soluere vel rūpere: sed nihil hozū fuit: eo ꝙ deus habebat eo sum absalonē ⁊ volebat eū tradere in manus hostiū. vnde tanto eū timoze ꝓcussit ꝙ mulum tenere nequiuit: ⁊ cū fuit sub arboze habenas reliqt: ⁊ mulus ex impetu fugit: ipse autē absalon iaz moziturus nō attendebat quid ad liberationē suaz facere posset: sed sententiam dñi pauefactus expectabat: qz voluntatis dei fuit vt inducerētur super eum mala ꝓce. c. ⁊ mozeretur manibus seruoz dō. vnde percussit eū deus ne attēderet ad ea que sibi vtilia erāt. ¶ (Uidit aūt hoc quispiā ⁊ nuntiauit Joab.) Jste erat de seruis dō quibus absalō mulo insidēs occurrerat: ⁊ nō audēs tāgere eū iuit ad Joab. ¶ Queretur quare iste seruus dō cum vidisset pendētē absalonē ⁊ noluisset eum occidere: ⁊ potuisset liberare nō liberauit.

Rñsio ra. Salo.

Instātia.

Rñsio auc.

Qō. 13.

a

Seruꝰ dō q̄re nuntiauit ioab absalonē pendere.

¶ Rñdendum ꝙ iste desiderauit vt nō mozeretur absalō sicut iusserat Dauid: ⁊ pz ex verbis suis ad Joab: ⁊ si forte cognouerat ꝙ ioab occisurus erat absalonē: non locutus fuisset ei de illo: sed ipse soluisset eum. putauit tñ ꝙ Joab non occideret absalonē: sed seruaret eo ꝙ dauid istud iusserat: ⁊ qz ioab poterat honorificētius cōprehendere absalonem qui erat filius regis: ⁊ non decebat ꝙ caperet ab alys viris minozis status ne videretur esse vilipēsus vocauit ille ioab. ¶ Jtez putauit forte ꝙ si ipse conaretur solvere absalonem de arboze: ⁊ hoc non diceret ioab ꝙ irasceretur ioab ⁊ occideret ipsum. ¶ Jtem dato ꝙ iste vir putasset ꝙ ioab occisurus esset absalonē: non poterat ipse liberare eum: qz si solueret illum ⁊ dimitteret ab alio innētus occideretur. si autē eum secuz teneret liberari nō posset: ⁊ forte esset in periculū sui ⁊ absalonis: iō nihil sibi securius fuit q̄ nūtiare illō ioab. ¶ (Uidi absalō pēdere de quercu.) Deus. n. punierat eū in quo peccauerat: nam ipse gloriabatur nimis in capillis suis ⁊ pōderabat eos quolibet anno ducētis siclis pōdere publico: supza. 14. ideo voluit deus punire eū in hoc faciendo ꝙ pēderet ꝑ capillos. Jn hoc apparet ꝙ absalon erat inermis: nā aliogn nō potuissent capilli sui arbori alligari: si aliquo armamento caput eius ꝓtectū esset. sed forte non ad pugnandū sed ad videndum venerat qūo viri sui pugnarent: ideo nūc inermis erat. (Et ait ioab ad virum qui nuntiauerat ei: si vidisti quare nō cōfodisti eū cum terra). i. si vidisti eū pēdere quare nō infixisti ei lanceam ita vt maneret affixus terre. s. debuisses hoc facere. (Et ego dedissem tibi decē argenti siclos ⁊ vnū balteū.) Decē. n. sicli non erāt magni valoris qz i terra chanaā vnus aries de cōibus valebat duos siclos: vt pz Leuitī. 5. ⁊ sic daretur viro ꝓpter iuz. 5. arietum. balteus autē erat cingulū militare: ⁊ erat insigniū militantium. illum autē dedisset ioab illi viro si occidisset absalonem. s. faceret eum militē. (Qui dixit ad ioab: si appēderes in manibus meis mille argēteos.) Argentei vocātur hic sicli qui de argento erant: ⁊ dixit ille vir ꝙ ēt ꝓ mille siclis nō fecisset hoc. (Ne quaq̄ mitterē manum meā in filium regis). i. non occiderē eum. cāe autē huius infra exꝓesse sunt ab isto viro. Jn hebꝛeo hr̄ (Ecce vidisti quare non cōfodisti eū.) vbi dicit lr̄a nostra: si vidisti: sed idē est. ⁊ hr̄ in hebꝛeo. (Et super me ad danduz mille argenteos.) vbi lr̄a nostra dicit. si appēderes in manibus meis mille argenteos. ⁊ idē est. s. non solū si dedisses mihi quinq; argēteos: sed ēt si venisses ad appendēdū mille sup me nō fecissem hoc. (Audiētibus. n. nobis ꝓcepit rex tibi ⁊ abisai ⁊ ethai.) Jsta est vna cā ꝓpter quā iuuenis nolunt occidere absalonē. s. qz rex exꝓesse ⁊ intense ozaueratne occidere tur absalon: ⁊ illud singulariter ꝓcepit ioab abisai ⁊ ethai. (Dicens custodite mihi puez̄ absalon). i. nō occidatis eū. ideo ad obediendum mādato regis iste iuuenis noluit occidere absalonē. (Sed ⁊ si feciss̄ ꝙ aiam meā audacter nequaq̄ hoc regē latere potuisset.) Jsta est scōa ratio. s. si ego fecissem hoc egissem ꝙ animā meā. i. ꝙ vitam meaz. s. qz rex me occidisset: eo ꝙ nō posset istud latere regē. (Et tu stares ex aduerso). i. tu esses pñs ⁊ non liberares me a moꝛte: vel aliter stares ex aduerso. i. dato ꝙ stares ex aduerso ad tenēdū irā regis ꝙ me nihil faceres. (Et ait ioab nō sicut tu vis). i. nō erit sicut tu putas. s. ꝙ ꝓpter mādatū vel timoꝛē regis nō occidā absalonē. (Sed aggrediar eū cozam te). i. ego occidā eū te vidēte vt scias ꝙ non ꝓpter timoꝛē regis hoc facere desino: vel ne putes ꝙ te fallere volo: dicēs ꝙ tu occideres illū vt tu perires. naz te ꝓsente ego occidā eum: ⁊ videbis ꝙ toto aīo tibi direrim ꝙ occideꝛ eū. Jn hebꝛeo hr̄ (Nō sic expectabo cozāte.) Jstud pōt intelligi dupl̄r. vno mō de dō. s. ꝙ ioab diceret iuueni nō sic. i. non erit sicut tu existimas. s. ꝙ ego nō intercedērē apud regē ꝓ te: qz ego cozā te expectabo. i. expectarē regem. s. essem pñs tibi: ⁊ nō permitterē ꝙ aliqd mali infligeret. vel aliter: refertur ad absalonē. s. nō sic. i. non sic erit vt tu existimas: qz ego cozā te expectabo. i. videbo absalonem ⁊ occidā eū. (Tulit ergo ioab tres lanceas in manu sua). s. ad occidēdū absalonē. fuerat. n. ꝓius absalon valde amicus ioab: nā ioab redurit eū de iessur qñ erat exul ⁊ fecit eū redire ⁊ stare cozā dō. supza. 14. qz tñ absalō ꝓditozie insurrexit in dō ⁊ turbauit totū regnum: factuꝰ est ei Joab valde inimicus: lz ioab ⁊ Absalon essent patrueles. s. filij duoruz fratrū. Jn hebꝛeo hr̄ (Tulit ioab tres virgas.) Sed intelligenduz est de lāceis vel telis: ⁊ sic exponunt hebꝛei ꝙ erāt virge ferrate. (Et infixit eas in corde absalō.) Pēdebat. n. absalon in arboze: ⁊ tñ nō moziebat

B

Absalonis mors.

eo ꝙ

eo q̄ pendebat per capillos. Joab aūt ad vindictā infixit
† ei tres lanceas in corde:q̄q̄ vna sufficisset. (Cūq̄ adhuc
palpitaret berens in quercu).i.postq̄ pcussit eū ioab ad/
huc viuebat 7 herebat in quercu.i.ligatus erat 7 palpita/
† bat.i.mouebaī pre dolore mortis. In hebreo hr̄(Cū ad/
huc palpitaret in corde quercus.)id̄ est berens quercui:
7 in corde quercus.q̄q̄ esse in corde quercus significat eē
intra quercum in medulla sua. Hebrei aūt referunt hoc ad
lanceas.s.q̄ erant lācee infixe in corde quercus q̄ transfi
xerant absalonem:7 vsq̄ ad cor quercus 7 adhuc palpita
† bat. (Cucurrerunt decē iuuenes armigeri ioab.) Nō ha
bebat ioab lanceas ad amplius pcutiendū absalonē 7 re/
linquebat eus.serui aūt ioab noluerunt q̄ maneret viuēs:
C iō decem armigeri sui pcusserūt eum. isti decē iuuenes por
tabant arma ioab.s.lanceas tela 7 alia genera armor mis
† silium:7 vt semp pugnaret hēbat multos armigeros q̄ co
piam hor armorferrent. (Et pcutientes interfecerūt eū)
.s.forte isti iuuenes infixerunt ei alias lanceas 7 mortuus
Joab q̄re pcussit ab/ est. C Sciendū q̄ hebrei dicunt vt refert Ra.dō canhi q̄
salonē tri/ ioab pcussit absalonē in corde trib9 lanceis:q̄ furatus fue
bus lāceis rat vel solicitauerat absalō tria corda.s.cor fratris sui am
non q̄ñ inuitauit eum ad conuiuium 7 occidit illum. Scōm
fuit cor domus iudicus. volunt enim q̄ absalon indurerit
oēs septuaginta viros q̄ erant in domo iudicy vt eligerēt
eum in regē 7 tollerent patrem suum. Tertiū cor fuit oiuz
israelitar:nā oēs solicitauit vt eū in regē sumerent.s.xv.
Dicunt ēt q̄ serui ioab pcusserunt absalonē decem lāceis:
q̄ absalon cognouerat decem concubinas dauid.

Q.ō.14. C An ioab peccauit occidendo absalonem. Q.ō.14.

a **Queretur** an ioab peccauit occidēdo absalonē.
C Aligs dicet q̄ non:q̄ absalō erat hostis public9 7 in bello iusto poterat occidi licite. C In
cōtrium vr̄ q̄ peccauerit q̄ egit cōtra p̄ceptum regis. Jusserat
enim dō q̄ seruaret absalon:iō q̄q̄ mereret mortem:non
poterat eam infligere licite ioab cōtra interdictū regis. C Itē
p3 q̄ dō voluit auferre 7 abstulit semel principatum exer
citus ioab pp mortē absalonis 7 tradidit illud amase.seq.
c.7 infra.xx.si tñ ioab non peccauisset occidēdo absalonē:
dō peccasset tollendo ei principatum suum quez acq̄sierat
pbitate bellica: supza.v.dō tñ non peccauit faciēdo illud
Obiectio. nec quisq̄ eum increpat de hoc:iō peccauit ioab. C Sed
adhuc dicet q̄ nō peccauerit q̄ dō iussit salomoni q̄ post
mortem suā occideret ioab 7 expressit ei cām.s.q̄ occidit
duos viros meliores se.s.abner 7 amasan seq.lib.c.y.7 nō
Rñio. dicitur ibi aliquid de absalone. si tñ peccasset in occisione
illa:poneretur ibi. ergo non peccauit. C Dōm q̄ peccauit
ioab ex causa assignata. Et ad rōnem primam in cōtrium di/
cendum q̄ q̄q̄ bellum iustum esset:non habebat ioab au/
ctoritatem occidendi absalonem:q̄ interdictum fuerat si
bi a dō qui erat rex 7 iudex:vnde ex hoc merebat mori ip
se ioab. C Ad scōm dōm q̄ solum dauid nominauit ama/
san 7 abner:q̄ volebat significare ioab fuisse occisorez in
fidiosum:7 hoc solum accidit in abner 7 amasa. nam ioab
segregauit abner a reliqua turba vt loqueretur ei:7 cum
loqueretur pacifice:percussit eum in inguine .s.3.c. sic ēt
occidit amasan:nam dixit ei:salue frater mi.7 tenuit dex/
teram eius:quasi vellet osculari eum 7 infixit gladium in
inguine seq.c. mors autem absalonis fuit in bello:nec fuit
ex alio iniusta nisi q̄ cōtra p̄ceptum dō:ideo nominauit solū
illos duos viros. Q. autez ista sit causa p3 seq.lib.c.2.cum
dixit dauid salomoni:tu nosti qd fecerit mihi ioab: 7 que
fecerit duobus principibus exercitus israel abner filio ner
7 amase filio iether quos occidit:7 effudit sanguinē bel/
li in pace.i.occidit eos in pace:velut si occidisset in bello.
C Alia etiam causa est q̄ abner 7 amasa nullo modo me
rebantur mortem:nec aliquid mali:ideo mors eor fuit in
iustissima. Absalon aūt merebatur mortem:sed solum pec
cauit ioab q̄ cōtra interdictū illaz inflixit. potest etiam
dici q̄ dō posuit mortez absalonis pro causa mortis ioab.
palle.c. cum dicitur:tu nosti quid fecerit mihi ioab.s.occi
dendo filium meum. Patet ergo q̄ peccauit ioab occidē
do absalonē. C (Decinit autē ioab buccina).s.postq̄ per †
cussit absalonem noluit q̄ bellus duraret:ideo clansit buc
cina:dans signum cessandi a bello. (Et retinuit populus) †
.s.populum suum:nam audita buccina:sciuerūt q̄ cessandū
esset:q̄ buccina est ad dandum signus in bello de singulis
rebus.s.de inchoando vel cessando:psequendo vel fugien
do. In hebreo habetur (Uetuit ioab populum) 7 idez est †
q̄ retinuit. (Uolens parcere multitudini).i.mortuo absa/ †
lon noluit ioab q̄ cederetur israel plagis vlterius:eo q̄ nō
pugnabat ioab cōtra israelitas tanq̄ cōtra hostes cum essent serui
dō:sed solum cōtra absalonē qui insurrexerat. quo mortuo nō
baberent aliquem ducem 7 necessario redirent ad dō. dū
autem vixit absalon pugnandum fuit cōtra israelitas: vt non
sequerētur absalonem. nunc aūt si ioab vellet vltra pugna
re:hoc esset in damnum dō q̄ non pugnaret cōtra hostes
eius sed contra seruos suos. In hebreo non habetur: vo/
lens parcere multitudini. (Et tulerūt absalon).i. deposue † †
runt eum de quercu in qua pendebat. (Et proiecerunt eū
in saltu in foueā grādē).s.ibi vbi mortuus est sepultus fuit.
nam erant multe fouee in saltu 7 in vna proiectus est absa
lon:vt non morarentur faciendo sibi sepulchrum ibi.

Q.ō.15. C Queretur quare absalon non ductus est ad sepeliendus
A in loco regum in hierusalem.s.cum filys regis sicut sepe/
Absalō pp liebantur patres sui. C Rñdendū q̄ fuit propter duo. Pri
duo nō est mum q̄ ioab voluit ēt eum mortuum punire.s.dando eivi
duct9 i hie le sepulchrum. sic enim fiebat de quibusdam regibus iu
rusalēm vt se deis:nam si erant valde mali:non sepeliebant in sepulchris
peliret in regus cum alys regibus. sic fuit de iozan rege iude qui oc
loco regū. cidit fratres suos:7 fuit vir neq̄:ideo populus non fecit ei
Primo exequias sm consuetudinem regū 7 non sepelierunt eus in
sepulchro regum:vt p3.2.paralip.21. idem fuit in ioas rege
iude q̄ valde neq̄ 7 ingratus fuit occidendo zachariaz filiū
sūmi sacerdotis in tēplo:q̄ eū regē fecerat. vñ merito hui9
preuaricationis serui ioas occiderunt eum in templo als
lectulo suo:7 non fuit sepultus in sepulchris regum:vt p3
2.paralip.24. Absalon autem sic fuerat sceleristissimus: q̄
in patrem insurrexerat vt ei regnum auferret:ideo nec de
buit ei honor sepulchri tribui:nec exequie venerabiles fie
ri. C Alia causa fuit vt ioab non cōtristaret magis dauid:
nam sciebat q̄ nimis doleret ex hoc:7 si videret filiuz suū Secundo
mortuum grauissime tristaretur:ideo voluit q̄ maneret in
saltu:7 sic facilius obliuisceretur dō illius. (Et comporta/
uerunt super eum aceruum magnū lapidum).i. posuerunt
sup absalonē lapides multos vt māeret clausus sepulchrū.
C Quare positus fuit aceruus lapidum super absalonem.

Questio. XVI.

Queretur de istis lapidibus quare positus est aceruus magnus super absalonez. Q.ō.16. A
C Rñdet Nicolaus q̄ fuit ad implendū legem.s.vt absa/ Rñsio nic.
lon lapidaretur. nam Deute.21. dicitur q̄ filius contumax
debebat lapidari. Absalon autem proteruus erat:q̄ surre
xit cōtra patrem:ideo lapidandus erat. C Sed istud non stat. Impugna
primo q̄ lapidatio est pena hois viuentis vt moriatur. sic tio.
p3 Deutero.21.s.lapidibus obruet eum populus ciuitatis Primo
7 morietur. Absalon tñ mortuus erat. C Item dato q̄ ho
mini mortuo pena ista infligenda fuisset: non debebat Secundo
absalon lapidari postq̄ fuisset in sepulchro:q̄ illud nō erat
lapidare:sed potius operire cadauer lapidibus:sicut terra
operiendū erat. sed pendens de arbore adhuc viuens: vel
saltem iam mortuus lapidari poterat conuenienter. C Item Tertio.
illa lex non habebat locum in absalone. naz ad hoc q̄ per
eam puniretur qs oportebat vt sepius a patre vel matre
ammonitus esset desistere a crimine 7 non desisteret. p3 cū
dr̄ ibidem. si genuerit homo filium cōtumacem qui non au
diat patris ac matris imperium 7 cohercitus obedire con
tempserit. 7 itez ibi. filius iste noster proteruus 7 contumax
est monita nostra audire cōtemnit. de absalone tñ nō erat
sic:q̄ nunq̄ fuerat proteruus q̄ñ erat cum patre:sed valde
humilis ficte:nam interiora eius plena erant dolo: iō non
poterat tanq̄ cōtumax 7 proteruus accusari: q̄ istud qō
egit non fuit per contumaciam:sed per fraudē excogitataz.

Quarto. ¶Item non stat:q; qui tenebatur illa lege debebat duci ad iudices ⁊ mandato illoꝝ lapidandus erat.cuꝫ dr̄ ibidē. apprehendēt eu; ⁊ ducent ad seniores ciuitatis illius ad portam iudicy.hic tm̄nullus erat iudex qui de hoc cognoscer̄et.nam Joab non erat iudex sed princeps belli:⁊ non bēbat iurisdictionem nisi in bys que ptinebant ad belluꝫ.

Quinto non erat tm̄ executor legis dei c̄ꝫtum ad alias cās:q; istud ptinebat ad ordinarios iudices. ¶Itē ad hoc ꝙ haberet locum illa lex:iudex nō poterat ex officio suo c̄ꝫc̄ esset cō tumacia filij notoria sniare eu;:sed ad petitionem patris ⁊ matris:vt p; cum ibi dr̄:ꝙ pater ⁊ mater dicerent ad iudices.filius iste noster pteruus ⁊ ptumax est ⁊c.hic tm̄ pater absalonis vel mr̄ non accusauit eum ad infligendū istā penam:gn potius dō iusserat ꝙ non occider̄et: iō non tenebat locū lex ista. ¶Dōm igitur ꝙ non fuerunt lapides positi sup absalon vt lapidar̄et sm legem:sed pp duo alia.primū fuit vt ꝓtegere̊t cadauer absalonis . nā vbi positus est absalon erat fouea magna: ⁊ si relictū fuisset ibi cadauer: non erat sepultū:⁊ forte venientes bestie comedere̊t illud ⁊ lacerarent ſpargentes ossa per saltū:sicut ḡ terra ꝓtegendum erat:lapidibus operuerunt:q; forte facilius occurrit eis lapides supponere:eo ꝙ non hērent fossoria ad fodiendū terraꝫ. ¶Scōa cā fuit vt cumulus lapidū maneret in signū.nā si solū fuiſſ; optū terra:nō relictū fuisset signū sepulchri:cū non esset terra illa dissimilis ab alia terra:sic.n. cō suetum erat apud antiquos ꝙ in signū sepulchroꝝ ꝙgerer̄etur magnus cumulus lapidū.sic.n.factum est sup regem vbis bay:naꝫ suspensus est:⁊ postea posito cadauere eius apud portam vbis aggregatus est magnus cumulus lapidum sup eum. Josue.8. Istud aūt vr̄ maxime esse in illis ḡ suspensi moriebant:nā rex bay suspensus est:vt p; halle.c. sic ēt factum est de gnqꝫ regibus amoꝛeoꝝ quos suspēdit Josue:deinde posuit in spelunca in qua latuerant ⁊ aduoluit sup eos saxa magna. Josue.x.sic ēt fuit de absalōe. nā ipse suspensus peryt:ideo positi sunt lapides multi sup ipsum:vt sciret:hic est filius regis qui suspēsus peryt.(Dis aūt israel fugit in tabernacula sua).s.postc̄ꝫ dimissi sunt a viris dō fugierunt in pace in domos suas ⁊ iaꝫ nō latuerūt in deserto:vbi possent vocari a brutis sicut prius factū fuerat.(Porro absalon erexerat sibi cū adhuc viueret titulū) .i.qn̄ absalon viuebat in hierlm i magna ꝓsperitate.s.postc̄ꝫ reductus est de giessur ⁊ vidit faciem regis:edificauit sibi quēdā titulū. ¶Quer̄et de isto titulo qd erat. ¶Ali quis rn̄debit ꝙ erat q̄dam manus facta ad similitudinem manus absalōis.qō p;:q; infra dr̄:vocauitqꝫ titulū noīe suo ⁊ appellatur manus absalon. ¶Sed dōm ꝙ hoc non stat q; absalon faciebat hoc in memoriam suā:vnde relinquebat aliqd qō esset in memoriam sui ⁊ repn̄taret illu;:vt p; in littera.s.dixerat.n.non habeo filium:⁊ hoc erit monimentū nois mei.i.ista erit memoria.per figuram tm̄ manus non poterat ostendi aliqua pfectio absalonis que memoratu digna esset.iō non solū ꝓstituit manū:sed aliqd aliud. ¶Item qui vult aliquid relinquere in memoriam sui:relinquit id per qō ipse differt ab alys:sed p figuraꝫ manus non differt vnus hō ab alys nisi aliqs sit mōstruosus:ideo non religt manum. ¶Aly dicunt ꝙ religt qōdā magnum edificium pulchre factū de lapidibus politis ⁊ ibi erat sepulchrum ꝓo absalone.simile aūt p; Ben̄.35. cum dr̄:erexit iacob titulum sup sepulchrum rachelis:⁊ segtur.hic est titulus monumenti rachel.ḡ ēt hic erat monumentū ꝓo absalone. ¶Aly aūt dicunt ꝙ iste titulus erat q̄dam imago facta de marmore pulcherrimo:que olīm erat ad similitudinem absalonis.Et ista positio est vera.qō p;:q; quilibet vult relinquere memoriam posteris de eo qō in se excellentius est:sed in absalone nihil erat excellens nisi corporis pulchritudo:iō relinqueret memoriam pulchritudinis.hoc aūt non poterat esse nisi in imagine sua.ḡ iste titulus erat imago. ¶Item quilibet qui vult relinquere memoriam:relinquit id in quo differt ab alys: ⁊ per qō cognosci pōt:sed non pōt aliqs homo cognosci per manum solam nec distingui ab alys.ergo non religt absalon imaginē manus:nec alicuius partis corporis vel alterius rei: sed solius corporis sui. ¶Item p; hoc per Josephum.7. antiqtatum dicentem.igitur absalon ꝓstituerat sibi statuaꝫ marmoream in valle regia q̄ duobus stadys a hierosolymis aberat:quam appellauit manuꝫ suam dicens ꝙ filius suus ēt morientibus nomē eius in statua pmanebit. ¶Ad rōnem in ḡriū dicitur ꝙ vocatus est titulus ille manus absalonis.Dōm ꝙ non vocatur manus ꝓo membro sed ꝓo similitudine.s.ꝙ ita erat absalon effigiat⁹ ⁊ exp̄ssus in marmore illo tanc̄ꝫ si natura parens illuꝫ manu sua figurasset. ¶Item alia positio.s.ꝙ hoc esset aliqō sepulchrū:nō stat: nam titulus non solū accipitur ꝓo sepulchris:sed magis ꝙ imaginibus lapideis eleuatis in aliquo loco:sic accipitur Leui.26.s.non facietis idolum ⁊ sculptile nec titulos eligetis:nec insignem lapidem ponetis in terra vestra vt adoretis eum:ibi manifestum est non posse intelligi de sepulchris:q; illa omnia ponebant a gentilibus ad adorandu;: sepulchra tm̄ non fiunt ad adorādū sed imagines. ¶Item non probatur ꝙ esset sepulchrum ex eo qō bētur Ben̄.35. sed magis qō esset imago:q; ibi dr̄:erexit iacob titulu;super sepulchrum rachel:sup sepulchrum tm̄ non fit aliud sepulchrum:sed imago ꝓstruitur in memoriam sepulti: ⁊ sic vr̄ ꝙ fuerit de rachel.titulus ḡ de quo hic dr̄ imago absalonis erat.ꝙ aūt esset ibi sepulchrū apud imagineꝫ vel nō: nihil differt. Credendum est autem ꝙ ibi esset aliqō magnum edificium:nam imago non esset sola ne imbribus ⁊ vento pateret:q; sic breuiter decoreꝫ perderet ⁊ maculas atqꝫ eruginem induceret. ¶Queretur vlterius ad qd dr̄ nunc de isto titulo ꝙ fecerat sibi absalon titulū. ¶Rn̄det Ra.dō canbi ꝙ ponitur ad significandū ꝙ ossa absalonis educta sunt de fossa magna in qua nunc tumulatus est ⁊ posita fuerunt apud titulū suū in aliquo sepulchro:⁊ istud est valde rōnabile:q; littera vr̄ hoc manifeste velle ex cōtinuatione quā facit:nā dictū est.s.immediate ꝙ cadauer absalonis positū est in fossa magna ⁊ opertum est lapidibus. nunc aūt dicit.porro absalon erexerat sibi titulū:sed porro ꝓtinuatiuum est.Modus aūt fuit ꝙ mortuo absalone:⁊ facto planctu dō sup illum:ne maneret filius suus ignobiliter sepultus in saltu sub ꝙgerie lapidum:duxit ossa eius ad locuꝫ vbi erat imago sua:vt maneret imago illa in memoriam absalonis ⁊ ēt signaret eū ibi iacere:forte aūt apud illam statuam absalon fecerat ibi aliquod sepulchrū in quo instituerat se tumulandū:⁊ ibi sepultus est:vel si non ꝓstruxit aliquod sepulchrū:dō illud ꝓstrueret vt ossa eius ibi honorifice manerent. ¶Queret vlterius an absalon peccauit faciendo sibi istam imagineꝫ. ¶Aligs dicet ꝙ sic:q; Leuit.26.dr̄:non facietis idolū nec sculptile nec erigetis titulos:sed iste erat titulus.ḡ pctm̄ erat illū instituere. ¶Rn̄dendū ꝙ non fuit pctm̄ idolatrie instituendo istū tituluꝫ:q; lex solū vetuit titulos ⁊ ista similia ad adorandū. Leui.26. cū dicitur.non facietis idolū ⁊ sculptile nec titulos erigetis nec insignem lapidē ponetis in terra vestra vt adoretis eum.ḡ videtur ꝙ ad aliū finem si ponerentur liceret fieri imagines ⁊ titulos. ¶Itez p;:q; si fuisset idolatria ꝓstruere istū titulū:dō non permisisset absaloni illuꝫ construere: q; tunc viuebat dō ⁊ erat absalon in hierusalem cū illo:p misit tm̄ ⁊ erat vir deicola.ergo non erat idolatria erigere titulū. ¶Item si malū fuisset ꝙ erigere̊t:dato ꝙ viuente absalone:forte eius fauore permitter̄et statua illa: postea fuisset destructa.sed non fuit:q; tpe quo scriptus ē iste liber adhuc manebat:cum dicat hic:⁊ appellat manus absalon vsqꝫ in diem hanc.ḡ non erat pctm̄. ¶Sed dicetur adhuc ꝙ erat pctm̄:q; rex herodes ante christi nativitatē posuit quandā aglam in porticu templi:⁊ multi de iudeis vt tollerent illam inde occisi sunt ab herode:vt ait Josephus lib.de bello iudaico. ¶Itē herodes conatus est introducere quasdam imagines in hierusalē ad faciendū ludos ⁊ non ad adorandū:⁊ hoc ēt non ꝓsenserunt iudei:sed ꝓ eo multa scandala passi sunt: vt ait Josephus vbi.s. si tm̄ hoc non fuisset pctm̄:Judei non se exposuissent morti ⁊ alys aduersitatibus ꝓ eo:ideo pctm̄ erat. ¶Item per

tales

Rn̄sio ꝙ duplici rōne positi fuer̄t lapides sup absal.

Primo

Secundo.

†

†

Qō.17. a

Titul⁹ quē erexerat absalō sibi qd erat.

p⁹ opinio

Contra.p.

Secundo

2ª opinio.

3ª positio.

Ad rōnem pme opi.

Lēctra 2ª positionē.

Qō.18. a

Cur fiat mētio ō absalōis titulo.

Rn̄.ra.sa.

Qō.19. a

Nō peccauit absalō pctō idolatrie erigendo sibi istū titulum.

Obycit p

Secundo

Tertio.

tales titulos multi de ysraelitis scandalizabantur 7 inducebantur ad idolatriã. ergo pctm̃ erat talia fieri: q3 g scandalizat vnum de pusillis expedit magis ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius 7 proyciatur in profundum maris. Mat. 18. ¶ Rñdendum q̃ constructio istius statue nõ fuit pctm̃. Et ad primã 7 scõam rõnem ioseph dõm q̃ nõ prohibebant iudei simpliciter esse statuas que non colerẽtur: sed solũ prohibebãt eas esse hierosolimis: 7 istud erat spãliter pp honorez templi dñi q3 erat in hierusalẽ vt nõ appareret aliquod simulachrum ad adorandũ vel ad aliuz vsum ibi vbi erat sanctuariuz dñi. Jn alys aũt locis terre israel permittebant iudei herodi q̃ poneret statuas quot vellet 7 faceret ludos simulachroz dumtm̃ non introduceret in vrbem: vt ait Josephus ꝑalle. loco: imo cũ herodes ad persuadenduz magis hebreis nudasset imagines illas quas ducebat in ludis apparuit solũ truncus ligneus inforis q3 plurimi iudeoz videntes riserunt pariter 7 irriserunt 7 consenserunt q̃ manerẽt simulachra illa in vrbe: tã q̃ nullo modo ꝓiudicantia cultui diuino. Alij tñ qui rusticiori modo zelatissimi erant legis hoc ẽt viso totaliter obstiterunt. de hoc Josephus vbi. s. ¶ Ad aliam rõnem cũ dicit q̃ erat scandalum in istis titulis: ideo pctm̃ mortale. ¶ Rñdendum q̃ non oẽ illud ex quo põt seq scandalũ est pctm̃ mortale si fiat: sed solum qñ actualr incipit esse scandalum: imo deus interdum agit aliqd ex quo scandalũ sequi põt: sic fuit de serpente eneo quem iussit fieri in deserto. Num. 21. quem postea multi hebrei adorauerunt: 7 tñ semp mansit vsq3 ad tps regis Josie q̃ contriuit illum eo q̃ incipiebat esse iam manifeste scandalosus. infra. 4. lib. c. 18. Jta ergo de titulo quem erexit absalon non fuit scandalosus: q3 sciebatur ad qd erexisset illum. si tñ aliquo tpe inciperet esse scandalosus sicut serpens moysi: tunc debebat destrui. ¶ Consiclerandũ tñ q̃ q̃q̃ isti tituli solũ erant prohibiti ad adorandũ: tñ si qs erigeret titulum: 7 esset pson̄a suspecta: q3 nesciebatur ad qd erexisset destruebatur statua 7 construens erat suspectus de idolatria nisi se purgaret: sicut qñ due tribus 7 dimidia erexerunt altare magnum apud iordanem: ꝓsumptum est q̃ fecissent ad idolatrandum: 7 alie tribus volebant pugnare ꝯ eas quousq3 se purgauerunt rõne euidenti. Josue. 22. ideo nulli licebat facere statuas nisi regibus 7 filys eoz vel aliqbus magnis viris: 7 hoc pro cã notoria vt ad memoriam alicuius rei magne. sic aũt fecit hic absalon ad memoriam sue pulchritudinis. ¶ Queretur vlterius dato q̃ nõ esset hic pctm̃ idolatrie: an alꝫ peccaret mortaliter absalon faciẽdo istã statuam. ¶ Scõm nicolaum rñderi deberet q̃ peccauit absalon: q3 ipse vult q̃ saul peccauerit q3 fecit fornicẽ triumphalem. ꝑce. lib. c. 14. Jtem qñ. ꝛ. 8. c. dicitur de dõ q̃ fecit sibi nomen in valle salinaz: dicit q̃ nõ fuit istud aliqõ edificium: q3 alioquin peccasset dõ. ¶ Sed q3 in eisdez locis declarauimus q̃ nec saul nec dõ peccauerunt faciẽdo fornicem triumphalem. dõm erit aliter de absalone q̃ lz non esset generaliter illicitum facere aliqõ edificiũ in memoriam edificantis: tñ in absalone fuit pctm̃. Ratio est: q3 egit totaliter ad inanem gloriam. s. q̃ laudaretur pulchritudo eius apud posteros: 7 istud erat q3 ipse gloriabat nimis in pulchritudine sua 7 fruebat illa tanq̃ supremo bono ꝓstituens in ea: 7 ob hoc dixit q̃ cuz non hẽret filios. s. in qbus maneret memoria decoris sui fecit statuã in qua maneret nomẽ eius. ¶ De dõ aũt 7 saule nõ fuit sic pp duo. Primo q3 illi non fecerunt imagines: sed quoslã fornices triumphales. Absalon aũt fecit statuam: fornices vero nõ poterant esse occasio idolatrie: sed poterat imago absalonis. Scõo differt q3 fornices quos fecerũt dõ 7 saul erãt ad significandũ triumphũ habitum 7 poterant esse ad laudez dei. s. q̃ maneret memoria q̃ deus adiuuerat illos reges ad faciendũ magnifica: imago tñ quaz ꝓstituit absalõ: solum erat ad memoriaz nois sui: ideo pctm̃ erat: sed hoc non erat valde magnum: q3 inanis gloria nisi sit interdum in ꝓiudiciũ alterius non est valde magnũ pctm̃. ¶ (Cũ ad huc viueret). i. cum maneret in hierlm. (Qui est in valle regia). i. iste titulus est in quadam valle que vocatur vallis regia 7 distat a hierusalem duobus stadijs: vt ait Josephus. 7. antiqtatum. vocatur aũt vallis regia: q3 forte rex solebat descendere ad vallem illam: vt ibi solaciaret. (Dixerat enim non habeo filium 7 hoc erit monimentũ nois mei). i. q3 non habeo filium manebit ista statua in memoriam nominis mei.

Rñsio ad pmã 7 scõaz rõnem.

Ad tertiaz ℞ Põ oẽ ex q̃ sequi põt scandalum est pctm̃.

Quibus licebat erigere titulos.

Q. 20. A Absalõ an peccauerit alio peccato ab idolatria erigẽdo statuam sibi. Rñsio nic.

Rñsio auc.

†

†

¶ An absalon haberet filios. Qõ. XXI. Q. 21. A

Queretur qũo absalon dixit non habeo filium. nam ipse habebat tres filios 7 vnaz filiam noie thamar. ꝛ. 14. ¶ Ad hoc rñdent hebrei q̃ filij absalonis iam erant mortui. sic ait Ra. dõ canhi. ¶ Sed obyciet: q3 adhuc manebat filia sua thamar que erat speciosissima: 7 vocatur alio noie maacha 7 accepit eã in vxorem roboan filius salomonis: vt ꝑ. 2° paralipo. xi. ſ. post hanc quoq3 accepit maachan filiam absalon que peperit ei abiam: 7 sic post mortẽ absalonis erat illa. ¶ Rñdent hebrei q̃ illa maacha nõ erat filia absalonis sed abisalonis. nam in lra sua differẽtia est inter absalon q̃ hic ponit 7 abisalon qui ponit ibi. lra tñ nostra non facit differentiã aliq̃ de quo qd sit vez: declarabitur seq. lib. c. xi. ¶ Lra caldaica dicit q̃ absalon filios habebat: sed non erant tales in q̃ bus posset patris memoria ꝑmanere: vt forte q3 non erant pulchri sicut pater. ¶ Aligs autẽ dicet q̃ absalon dixit se non hẽre filios: q3 q̃q̃ hẽret non ꝑficiebant ad memoriã pulchritudinis eius eo q̃ filij sui non erant ꝑmanentes: iõ voluit imꝑmere vultus suos lapidi vt ibi maneret memoria eterna: q3 imago illa erat imutabilis. ¶ Sed istud nõ dr̃ ꝓuenienter: q3 tunc non dixisset absalon: nõ habeo filiũ: 7 hoc erit monimentũ nois mei: q3 istud signat defectuz filioz fuisse factã imaginem: si tñ hẽbat illos 7 nõ ꝑficiebãt ad ꝓseruandam memoriam: non dixisset sic: sed solum: hoc erit monimentũ nois mei: vel q3 filij mei non ꝑnt esse memoria nois mei: iste titulus erit memoria. ¶ Jtẽ non stat: q̃ pp hoc q̃ filij absalonis essent mortui: ipse diceret nõ habeo filium 7 ꝓstitueret imaginẽ: q3 istud ꝑtinet ad illum q̃ desperat se posse hẽre filios. Absalon tñ inuenis erat valde qñ mortuus est: q3 nõ poterat eẽ ad plus nisi. 30. vel. 32. annoz. qõ ꝑ: q3 dõ regnauit annis. xl. 7 absalon fuit tertius filius quẽ habuit postq̃ fuit rex. ꝛ. 3. c. mortuus est aũt absalon anteq̃ moreretur dõ per decem annos vel quasi: vt declaratuz est. ꝛ. 15. ideo vix esset annoz. 30. Absalon qñ mortuus est: 7 ob hoc dõ vocabat eum puerũ dicens: seruate mihi puez absalon. ꝛ. in lra. erat ꝙualde iuuenis absalon 7 poterat desperare se habituꝝ filios pp hoc q̃ mortui eẽnt tres filij eius. ¶ Dõm igitur q̃ absalon a principio qñ suscepit vxorem magno tpe vacauit gignende proli: 7 nõ potuit. vñ putabat cãm sterilitatis esse a seipso 7 ob hoc credebat q̃ sicut nunc non hẽbat filios: ita nunq̃ hẽret illos: 7 cepit statuã facere in qua ꝓseruaretur nomẽ eius. ¶ Josephus tñ. 7. antiqtatum aliter exponit lram dicens: nõ habeo filium 7 hoc erit monimentũ nois mei. i. lz moriantur filij mei ista statua non morietur 7 manebit ad memoriaz nois mei. ista expositio valde ꝓueniens est: sed magis applicatur lre qõ dictum est immediate. Et tunc erit sensus q̃ statua illa hẽret memoriam absalonis 7 nomen. de noie ꝑ: q3 cum qs gignebat filios: manebat 7 ꝓtinuabatur nomen suum in posteritate sua pp filios. Absalon aũt non habebat filium: ideo ista maneret ei tanq̃ succedens in pgenie ad ꝓseruandum nomen: 7 q̃tum ad hoc applicatur nimis qõ dixit absalon. ſ. nõ habeo filium ꝛc. Manebat etiã ista imago ad exprimendã pulchritudinẽ absalonis: 7 quã tũ ad hoc non ꝑficiebãt filij cũ non essent oẽs posteri absalonis futuri sic pulchri vt absalon. (Uocauit q̃ titulũ noie suo.) nõ q̃ vocaretur ille titulus absalon: q3 immediate dr̃ q̃ appellatur manus absalon: sed vocat noie absalon. i. q3 in noie tituli includit nomẽ absalonis: erat qppe facta illa imago 7 supza erat aliq̃ iscriptio in qua erat scriptũ manus absalonis. sic ait histo. sco. (Et appellatur manus absalõ) . i. figura absalon: ita q̃ oẽs videtes contemplarent talem fuisse effigiem absalonis. vel dr̃. manus absalon. i. memo-

ria vel titulus absalon: qz oēs figure relicte ad memoriaz alicuius vocantur manus eius. sic pz de saule de quo dr̄ precedenti lib. c. xv. in lra nostra q saul fecit sibi fornicem triumphalem. z in hebreo dr̄ ibi: parat sibi manum. z sic fornix ille qui erat ad memoriam saulis vocabat manus saulis. (Usq; ad hanc diez). s. ad diez in qua scriptus fuit iste liber. nam tunc adhuc durabat effigies absalonis z nomē in loco suo. istud aūt fuit tpe Isaie vel hieremie: nam ab aliquo istoz fuit scriptus iste liber vt declaratum est in p logo p̄cedentis libri. ¶ (Achimaas aūt.) Hic ponitur tertium huius. c. s. denunciatio facti. nam fuit relatum dō per nuncios de morte absalonis. z dr̄. (Achimaas aūt filius sadoch ait). s. ad ioab: nam ab eo petiuit an deberet nūc ire ad dō ad nunciandum ei vel non. est aūt iste achimaas cursor velocissimus qui fuerat annunciator cōsilij achitofel z chusy referens ea ad dō. p̄ce. c. z ob hoc voluit ēt hic currere ad nunciandum aliqd regi. (Curram z nunciabo regi). i. nunqd vis vt currā ante reliquum exercitum ad nūciandum regi ista. (Quia iudicium fecerit ei dñs de manu inimicoz eius). i. nunciabo ei q dederit ei deus vindictā de inimicis suis. dr̄ aūt deus dare iudiciuz qñ facit aliqua que manifeste apparent venire ex ipso p peccatis hominū. sic enim absalon valde peccauerat z deus puniuit eos qui erant de parte sua tradendo in manibus seruoz dō: z qz non poterant regulariter pauci de seruis dō resistere tāto exercitui israelitaz: apparuit hoc spāliter esse a deo: ió vocatur iudicium eius. (Ad quem ioab dixit non eris nuncius in hac die.) Joab diligebat achimaan: ideo nolebat ei euenire aduersa: si tū ipse nunciaret dō mortem absalonis: erat aliqd aduersum sibi qz tristaretur dō nimis z rependeret ei grām p̄ laboze nūciandi. vnde dixit: nō eris nuncius in hac die. i. in hoc bello: qz hic iam non pōt nunciari aliqd p̄ospez. (Sed nunciabis in alia). i. nunciabis in alio bello qñ occurrerit nobis habere p̄ospez exitum. z nō dr̄ in alia. i. i die seq. qz in eadem die sciuit rex mortē absalonis z venit exercitus in vbem in qua erat dō: vnde nihil poterat nunciari seq. die. (Hodie nolo denunciare) .i. nolo q̄ tu nuncius in isto bello qō hodie factuz est. (Filius enim regis mortuus est). i. qz mortuus est filius regis non poteris nunciare aliqd qō regi placeat. Jn hebreo bētur (qz sup filium regis mortuū). i. si hodie nuncies: opz q̄ nunciares sup mortem filij regis: sed istud nō est p̄sperum tibi. sciebat enim Joab q tristaret rex audito hoc. (Et ait ioab chusy vade z nuncia regi que vidisti.) Ut non iret achimaas ad nunciādū misit ioab aliuz. s. chusy: quē nō diligebat sicut achimaan: ideo non curauit an nunciaret p̄ospera vel aduersa.

¶ An chusy qui nunciauit p̄dicta dō: esset ille qui consuluit contra achitofel. Qō.XXII.

Qō.11. a **Queretur** de isto chusy quis erat. ¶ Aliqs rñdebit q erat ille chusy qui dedit p̄silium absalon: de quo p̄ce. c. ¶ Nicolaus aūt dicit q non sit illemet. qō p̄bat: qz ille erat vir magne auctoritatis: ió non mitteretur in cursorem: maxime qz ille vocabat amicus regis. ¶ Item dicit q iste chusy adhuc manebat cū absalone ad p̄silia p̄turbanda: sicut pz p̄ce. c. vnde nō esset nunc in exercitu ioab. ¶ Rñdendum q non est difficile tenere qō voluerimus. satis aūt p̄t dici q fuerit iste idē chusy: eo q non legit differentia inter istum z illum. ¶ Cū autem dr̄ q iste erat vir magne auctoritatis: ió non mitteret in cursorez. Dōm q non stat: imo potius ex hoc q erat vir magne auctoritatis p̄cedebatur ei q posset iste nunciare: tanq̄ a rege esset habiturus munera z magnam p̄gratulationem. sic. n. erat de achimaas: nam ipse erat filius summi sacerdotis successurus ei in sacerdotio. & eēt magni status: cū summus sacerdos esset maximus in populo in redditibus z honore infra regem: vt declaratum est num. 29. z. 25. vnde summi sacerdotes accipiebant in vxores filias regum: sicut pz de ioiada sacerdote qui habuit in vxorem ioſaban filiaz regis ioram: infra. 4. lib. c. xi. achimaas tū desiderauit ire ad nunciandū: & ēt fiebat gra ipsi chusy q̄ mitteretur illuc vt ipse obtineret a rege munera z grās. qō pz: qz cū dixit ioab chusy q̄ iret ad nunciandū: humiliauit se coram ioab tanq̄ reddens grās p̄o bñficio hoc. ¶ Ad scōm cū dr̄ q chusy manebat nūc cū absalone. Dōm q nō est verisile. Motiuū aūt nicolai est qz recedēte dō: nō iuit cū eo chusy: sed māsit cū absalone. ꝯ. 16. Sed hoc nō sufficit: qz illud fuit ad destruendū p̄silū achitofel: iam aūt destructū erat: ió credendū est q postq̄ absalon trāsiuit ioradanē: cuz iam nihil restaret nisi pugnare ꝯ dō: fugit chusy ad exercitū dō z fuit in bello cū ioab: nā si māsisset cū absalone: oportebat q̄ iuisset ad bellū: qz absalon in bello erat: hoc aūt piculum erat chusy: qz poterat aliqs de viris dō turbato exercitu occidere ipm: ió dōz q̄ ante bellū fugit chusy de exercitu absalonis. (Adorauit chusy ioab). s. humiliauit se coram eo quasi gratias agens p̄o hoc beneficio. nam q̄ mitteret ad nunciāduz hoc putabat q̄ erat sibi p̄ospez z q̄ recipet munera magna a dō p̄o tā bona annūciatione. Jn quo p̄supponēdū est q̄ nullus audebat ire ad nunciandū aliqd nisi mitteret a ioab q erat p̄ceps belli: ió achimaas iuit vt peteret a ioab q̄ nunciaret. (Et cucurrit). i. velociter iuit ad nunciandū p̄cedens exercitum. (Rursus achimaas filius sadoch dixit ad ioab.) Desiderabat enim valde achimaas nūciare dō euentū belli hodierni: ió insistebat apud Joab q̄ p̄mitteret eū ire ad nūciandū. ¶ Queret ad qd volebat achimaas nūciare ista regi cū nō posset hodie eē grati rumoris annūciator: sicut dixerat sibi ioab. ¶ Rñdendū q̄ achimaas erat cursor velocissimus z p̄sueuerat semp regi nunciare bona pp qō acceptus erat apō regē: vt pz ex verbis dō: nā dixit speculator ad dō: p̄tēploz cursum p̄rioris quasi cursum achimaas filij sadoch: z ait dō. vir bonus est z nunciū bonū portās venit. Jn annūciatione aūt belli huius erat aliqd p̄spez dō. s. q̄ totus israel cesus a seruis dō fugisset in tabernacula sua. erat ēt aliqd aduersum. s. mors absalonis: ió achimaas q erat vir p̄udēs intēdebat referre saltē ea q̄ erant p̄spera regi: p que mereret grāz apud regē. aduersa aūt subtricere destinauerat. vñ qñ q̄siuit dō qd esset de absalone colorate p̄uertit sermonē: vt nō exp̄oeret veritatē regi ne p̄tristaret eum. ¶ Queret vlterius cur achimaas trā instabat apud ioab q̄ vellet currere ad dō: cur. n. si desiderabat nō currebat incōsulto ioab. ¶ Rñdendū q̄ non licebat alicui de exercitu ire ad nunciandū aliqd dō p̄pria auctoritate: sed solū de mandato ioab. qō pz: qz aliqn finito bello licuisset cuicunq̄ ire quo vellet: sed hoc erat ꝯ disciplinam militarē. s. q̄ aliqs recedat de exercitu p̄ius q̄ iussu ducis soluat exercitus: aliqn erit reus deserte acie: z qz nōduz solutus fuerat exercitus: nullus poterat ire ad nunciandū dō nisi iuberet ioab: ió achimaas desiderans istud referre valde instituit apud ioab q̄ p̄mitteret ire. ¶ Item pz: qz ipse iussit chusy q̄ iret z egit sibi grates chusy de p̄cessione nūciationis: si tū licuisset sibi ire: eo nō iubēte p̄ius iuisset. ¶ Item pz: qz soli duo iuerunt ad nunciandū. s. achimaas z chusy sicut infra dr̄: z isti sunt q acceperunt hic licentiaz eundi: si tū licuisset sine licētia ioab ire ad nunciandū: plures alij iuissent. (Quid impedit si ēt ego currā post chusy). i. qd mali est si ego currā ad nunciandū post chusy. s. nullū malū est: ió currā. ¶ Sed dicet qūo dicebat achimaas: qd impedit si z ego currā: nā iaz dixerat ei ioab impedimētum. s. q̄ non poterat esse nuncius boni rumoris illo die. Dōm q̄ achimaas p̄ceperat non referre mortem absalonis sz solā victoriā suoz dō: z sic nihil impediret qn ipe iret z bonus nuncius esset. sic eni fecit. ¶ Sed dicet ad qd volebat currere achimaas: cū iam cucurrisset chusy: z ille p̄ nunciaret. Dōm q̄ achimaas erat cursor velocissim⁹ z putauit q̄ posset p̄cedere chusy q̄ ille p̄ius iuisset. Uel alr̄. s. qz intendebat achimaas ire p aliud iter. s. per iter cōpendy: ita vt non videret eum chusy: ēt qz via cōpendy breuior erat: quā ignorabat chusy: z achimaas secut⁹ illā cito pueniet ad regē. (Dixitq̄ ei ioab: qd vis currere fili mi). i. cur tū solicitaris ad currendū. q. d. nō est vtile. Jn hebreo hr̄ (Si aliqd z ego curraz,) vbi dicit lra nostra: qd impedit si etiā

Rñsio nic.

Rñsio auc.

Qō.23. a Achimaas volebat nūciare p̄ia cta regi

Rñsio

Qō.24. a Achimaas nō poterat recedere ad nūcianduz hec regi in consulto ioab.

si ẽt ego curram:℣ idem est sensus.s.si aliqd.i.si aliqd mali erit ℣ ego curram.i.me currente.q.d.non erit malum. (Non eris boni nuncy bajulus).i.si curris ad nunciandũ aliqd regi:non nunciabis ei bona:ĩo melius est ꝙ nihil nũcies:℣ istud est qõ impediebat:sed achimaas non accepit istud tanc̃ impedimẽtũ. (Qui rñdit:quid.n.si cucurrero) .i.dato ꝙ hoc sit quod malũ sequetur ꝙ ego currã.non dicebat ista verba achimaas tanc̃ volens scire qd mali seq̃retur de cursu suo:sed solum vt nimis importunus esset:℣ per importunitatẽ moueret ioab ad p̃cedendum ei ꝙ curreret:℣ sic factus est:nã dixit ei ꝙ curreret si volebat. (Et ait ei:curre.) Istud non fuit verbũ iussionis:sed p̃missionis .s.qz tm̃ me inquietas:si vis currere curre. (Currens ergo achimaas per viam cõpendy transiuit chusy.) Nesciebat chusy methodum ad ciuitatem vt breuiter pueniret sz via publica gressus est:achimaas aũt sciebat viam cõpendy ℣ iuit per eam:vnde in breui p̃cessit ipsum chusy. In hebreo hẽtur (Per viam vallis).s.qz cõpẽdium illud erat per aliquam vallem ℣ loca abrupta.via autem publica erat per planuz. (Dõ aũt sedebat inter duas portas.) Erat enz dõ solicitus vt sciret quid euenisset in bello:nã sciebat ꝙ breuiter terminandum esset siue p̃spere siue aduerse eueniret. erant ãt iste due portevrbis.s.qz erant duo muri p̃iuncti ℣ quilibet habebat vnam portam:dõ autez fortẽ sedebat in aliqua turri que erat in medio duarum portarz. (Speculator vero qui erat in fastigio porte sup murz.) Posuerat dõ speculatorem vt cerneret si quis veniret ℣ nũciaret ei: iste autem erat in fastigio porte.i.in altitudine vel summitate.s.in aliqua turri que erat sup portam:qz sic p̃sueuerũt esse turres apud portas vrbium. (Eleuans oculos vidit hominem currentem solum.) Iste erat achimaas qui p̃cesserat chusy per compendium:℣ iam introierat in viam publicam. (Et exclamãs indicauit regi).s.ꝙ veniret homo solus.Dixitqz rex:si solus est:bonus nũcius est in ore eius) .i.bona annunciatio.Dõ arguebat p̃spez vel aduersum rumorem per hoc ꝙ veniret homo solus vel multi simul: nam solus erat signũ boni rumoris:℣ econtrario. Causa est:qz victores occupantur circa spolia fugientium:℣ non veniunt immediate facto bello:ĩo solẽt p̃mittere aliquẽ ad nunciandum euentum:cum aũt victi fuerint oẽs fugiũt. ideo tunc multi veniunt simul q̃c̃ veniant diuisi per multas turmas. (Properante aũt illo ℣ accedente propius vidit speculator hoiem alterum currẽtem).i.iam achimaas veniebat prope vrbem qñ speculator vidit aliuz apparere hoiem currentem.s.chusy. (Et vociferans in culmine).i. clamauit in fastigio porte. In hebreo hẽtur (Uocauit portarium).i.vocauit eum qui custodiebat portas vt nunciaret regi.lra tm̃ nostra dixit ꝙ clamauit de culmine:eo ꝙ cõuenientior littera est.nam iste non vocauit portarium:sed ad regez loquebatur.qõ pz:qz rex immediate rñdebat:sed dicitur ꝙ vocauit portarium.i.vocauit de porta:nam speculator erat in fastigio porte vt pz in littera. vel põt intelligi ꝑm lram hebraicam:vocauit portarium.i.regem q nũc dr̃ portarius:qz sedebat iter duas portas vt pz in littera. (Apparet mihi alter homo currens solus.) Dixit hoc qz erat a longe:℣ non potuit bene distinguere:an forte aliqui venirent apud ipsum. (Dixitqz rex ℣ iste bonus est nuncius) .i.ẽt iste bonus nuncius est sicut prior:nam cum solus veniret non significabatur fuga de bello:sed aduẽtus ad nũciandum. Nec obstat ꝙ iam essent duo nuncy:qz sepe solent multi nuncy mitti vt si vnus non nouit de alio vt vel aliquis eorum velocissime perueniat. (Speculator autem contemplor ait cursum priorus quasi cursum achimaas filys sadoch.) Jam accedebat achimaas prope vrbem ita vt posset speculatorem eum cognoscere:℣ dixit ꝙ contemplabatur quasi cursum achimaas:qz nõ cognouit eũ in habitudine corporis vel in alio signo:sed in solo modo currendi.s.qz erat velox nimis. (Et ait rex:vir bonus ẽ ℣ nuncium portans bonum venit).i.achimaas est vir bonus ℣ probatus in bello ℣ est prudens nimis: nec veniret ipse ad nũciandum aliqd aduersum:ideo cum ipse veniat signũ est ꝙ bonum nũcium.i.bonam nũciationem apportat. (Clamans autem achimaas).s.quando accessit ad vrbem ℣ stetit coraz rege inter duas portas. (Dixit ad regẽ salue rex.) Modus salutandi est. In hebreo habeẽ (Par regi.) sed idem est. (Et adorans regem coram eo pronus in terra).s.achimaas qñ locutus est adorauit regez impẽdendo ei debitam reuerentiam:℣ ista fuit ꝙ iacuit pronus in terra. (Ait benedictus dñs deus tuus.) Laudat deum p bonis impẽsis:℣ dixit dñs deus tuus:qz q̃c̃ esset deus omnium:videbatur esse specialiter deus dõ:qz specialiter miserebatur eius ℣ benefaciebat ei.sic enim dixit saul ad samuelem p̃ece.li.c.15.s.pepercit populus melioribus ouibus ℣ armentis vt immolarentur dño deo tuo. (Qui conclusit hoies qui leuauerunt manus suas contra dñm meũ regem.) Ecce q̃c̃aute rñdit achimaas:nam solum tetigit de israelitis ℣ nihil de absalone cum nominet hoies pluraliter:℣ dicit:qui leuauerunt manus suas ꝓ regem.s. rebellauerunt ei volentes alium regem ꝓstituere:istos conclusit deus.s.in manu seruoz tuorum:nam occidimus ℣ fugauimus eos. (Et ait rex.est ne par puero absalon.) Certificatus rex de vno prospero euentu:volebat certificari de statu absalonis:qz pro illo nimis erat solicitus: putans ꝙ posset ei euenire aliquod malũ vt ꝙ per errorem vel a casu posset occidi:℣ maxime a sagittarys quorum iacula puniunt in longinquum ℣ interdum in incertũ. (Dixitq achimaas:vidi tumultum magnum cum mitteret ioab seruus tuus o rex me seruum tuum.) Voluit achimaas esse nuncius aduersitatis:ideo quesitus de absalone non rñdit de morte:sed dixit vidi tumultũ magnum.i.magnam turbam qñ mittebat me ioab ad te ℣ nescio aliqd aliud. Ecce voluit dissimulare inquantũ dixit vidi tumultuz magnũ.q.d. qñ ego recessi erat magnus tumultus in castris:℣ ob hoc ego non potui scire qd factum esset:nec etiam ad hoc attẽdi nimis vt cito venirem ad te. (Nescio aliquid aliud) .s.nisi istud qõ narrauit.

¶An achimaaas peccauit simulãdo se nescire mortem absalonis. Qõ.XXV. Q.õ.25.

Queretur an achimaas peccauit sic rñdendo. a

¶Dõm ꝙ achimaas mentitus est: naz dixit se nescire aliud nisi id qõ retulerat:℣ tm̃ ipse sciebat de morte absalonis:sed noluit nunciare.hoc aũt pctm̃ fuit:qz achimaas falsum loquebatur ℣ ab intentione: nec opz excusari achimaas a peccato:qz isti non erant viri alicuius p̃fectionis:ita vt debeamus ꝓpter illos conari ad inueniendas excusationes. ¶Aliqs aũt dicet ꝙ peccauit solũ venialiter eo ꝙ erat mẽdaciuz officiosum. ¶Sed dõz ꝙ nõ stat:qz mẽdacium officiosum est illud qõ ꝓdest alicui nõ p̃cipaĩr ipsi loquẽti sz alteri:℣ nulli nocet. hic ãt mẽdaciũ achimaas nõ erat advtilitatẽ alicui9 nisi ipsiusmet.nã nõ erat ad vtilitatem dõ:qz ilico vẽturus erat chusy q nũciaret dõ morte absalonis:sed vt ipse hẽret honorẽ apud regẽ:illo non tristato mẽtitus est. ¶Itẽ dato ꝙ mẽdaciũ sit ad vtilitatẽ loquentis:nimis differt:an sit ad lucrũ captandũ:vel ad euitandũ malũ. primo mõ non vocat mẽdaciũ officiosum.scõo aũt modo officiosum est:achimaas vero mẽtitus est nõ ad euitandũ aliqõ malũ qõ ei posset euenire:sz ad captandũ honorẽ.s.vt rex honoraret eũ:℣ gratularet ei qz ꝑsperos rumores attulerat.qõ pz:qz ipse valde defidebauit venire. ¶Itẽ nimis differt ad excusationẽ mendacy ꝙ aliqs ꝓuẽtus capiat in angustys ita vt necesse sit vel mẽtiri:vel carere honore:aut ꝙ aliqs sciẽs se necessario mẽtituz libẽter se obtulerit ad faciẽdũ id in quo deberet mẽtiri.primo mõ est aliqualis excusatio cũ peccans sit aliqualiter inuoluntarius:℣ qõcunqz inuolũtariũ diminuit de rõne peccati.scõo mõ mentiri:nullo modo est excusabile.sic fuit de achimaas q sciebat oportere ipm mentiri:vel regi nunciare morte absalonis:ideo nullo mõ excusaf:nec a toto nec a pte. ¶Sciendũ ꝙ ista lra in multis libris est corrupta:nã in qbusdam libris hẽtur:vidi tumulũ. In alys vidi cumulũ. In alys vidi tumultũ:℣ lra vltima est vera. Rõ est:qz si dixisset vidi tumulũ:ex hoc aliqualr innuebat mor

Euasio.

Contra B

Mẽdaciũ qñ dicatur officiosuz sine pctõ.

C

ē absalonis.s.q̄ ppls astaret tumulo eius. Jdē si diceret: vidi cumulū:q̄ cumulus significat terre ꝯgregationē qualis solet esse sup sepulchra:sed dixit vidi tumultū. i.turbationē populi:iō nō potui attēdere. Jtē p3 hoc in hebreo.nā dr̄ ibi.vidi turbā.q̄ idē est q̄ tumultus. (Ad quē rex trāsiit ⁊ sta).i.trāsi ⁊ mane hic.hoc dicebat q̄ achimaas non attulerat cōplementū rumoris cū nihil diceret de absalone:⁊ q̄ sciebat q̄ alius nuncius veniebat retro:voluit q̄ expectaret achimaas vt ꝯcordarent ambo in rumore enunciando:⁊ colligeret ex verbis illoꝝ veritatē. (Cūq̄ ille trāsisset ⁊ staret).i.trāsiuit vltra regē ⁊ stetit citra ipm expectando aliū nunciū. (Apparuit chusy.) Tardius iste venit: q̄ via longioꝝ gressus est:⁊ q̄ non erat ita velox vt achimaas. (Et veniens ait.bonū apporto nunciū dñe mi rex).i.cū accessit ad regē dixit:bonū nunciuꝫ.i.nunciationē apporto. (Judicauit enim pro te dñs hodie).i.deus fecit hodie iudicium vel miraculū pro te.s.tradēdo inimicos tuos qui multi erāt in manus nr̄as qui pauci eramus. (De manu eorum qui surrexerunt ꝯ̄ te).i.deus dedit tibi vindictaꝫ de oībus qui surrexerunt ꝯ̄ te.dicitur aūt de manu alicuius.i.de ipsomet:q̄ iste modus loquendi est hebraicus.sic p3 Gen.9.s.sanguinem animarum nostrarū regram de manu oīum bestiaꝝ.sic ēt dicitur Ezechiel.3. sanguinem eius de manu tua regram.i.de te. (Dixit aūt rex ad chusy:est ne par puero absalon).i.nunqd absalon viuit in pace. (Cui rñdens chusy:fiant ingt sicut puer:inimici dñi mei regis).i. oro q̄ oēs inimici tui fiant sicut absalon.s. moriantur sicut ipse. Et iste modus est apud hebreos nunciandi maluꝫ de aliquo.sic enim dixit abigail ad dō p̄ce.lib.c.25.fiāt sicut nabal oēs inimici dñi mei regis.s. ita stulti ⁊ miseri. (Et vniuersi qui consurgunt aduersus eum in malū).i.oēs qui molliuntur maluꝫ ꝯ̄ te ⁊ rebellant tibi fiant sicut absalon.

¶ (Contristatus itaq̄.) Hic ponitur quartū.s.lamētatio filij.nam plorauit dō valde pro absalone:⁊ dr̄. (Contristatus itaq̄ rex).i.audito sermone chusy intellexit absalonem eē mortuum:⁊ per hoc tristatus est valde:q̄q̄ non fuisset sibi nunciatus modus mortis vel qs occidisset eum. (Ascēdit cenaculum porte ⁊ fleuit).i.nūc erat dō in loco publico inter duas portas ⁊ audita morte absalonis ascendit cenaculum porte.i.in qōdam palatium qō erat sup portam vbi Jn hebreo hr̄ (Ascendit cameram.) ⁊ idem est ⁊ fecit autem hoc rex:q̄ volebat plorare pro filio suo ⁊ noluit plorare in publico:eo q̄ erat quedā regis indignitas publice plorare:ēt q̄ plorantes immutant vultus suos ⁊ efficiūtur modice reuerentie:imo deturpati.regem aūt semper opꝫ apparere cum magna grauitate cum sit vir maxime auctoritatis:iō noluit plorare in publico sed ascēdit ad camerā vt solus plorauret:⁊ tñ motus dolore magno non seruauit modestiam:nā voces magnas emittebat ita vt audiretur foris.sic p3 seq.c.s.rex operuit caput suum ⁊ clamabat voce magna:fili mi absalon. (Et sic loquebat vadēs.) Ponūtur hic verba planctus dō que sequunt. (Fili mi absalon:absalon fili mi.) Jsta ꝟba repetebat dō sepe ex amaritudine sicut solent facere plangentes.

Contristatio dō p morte absalōis

Qō.26. ¶ Quare facta est repetitio verboꝝ a dō. Qō.XXVI.

Queretur circa repetitionē istoꝝ verborū cur facta sit. ¶ Rñdet Ra.sa.q̄ octo vicibus repetuntur ista verba hic:q̄ dō in.7. vicibus eduxit aiam absalonis de septē mansionibus inferni:⁊ in octaua vice posuit eam ad portā orti paradisi. Jdē recitat Ra. dō canhi. Sed ista ridicula sunt:q̄ presupponunt isti esse in inferno septē mansiones:⁊ q̄ aia absalonis erat in vltima. Sed istud falsum est:q̄ solum distinguunt quatuor loca inferni ꝑm quatuor ꝓditiones vel status existentiuꝫ ibi: quedā pars est infernus dānatoꝝ:pro illis qui in pctō mortali decedunt:vbi pena eterna est. ¶ Scōs locus est purgatorius ignis:vbi sunt alie illoꝝ qui in charitate decedentes:inexplectatā satisfactione aliqd hñt de quo puniant:⁊ ista pena talis est:nam nullus vltra diem iudicij ibi manebit. ¶ Tertius locus est eoꝝ qui sine aliquo pctō actuali decesserunt:hñtes tm̄ originalem maculā:qui locus nullaꝫ penā hꝫ sensibilem:sed solam priuationē boni que in eternum manebit. ¶ Quartus locus erat limbus sanctorū in quo viri iusti ⁊ oēs morientes in innocentia vsq̄ ad christi passionē manebant nondū aperta ianua vite eterne. Absalon aūt nō manebat in sinu sanctoꝝ:q̄ ipsi hebrei volūt q̄ absalon mortuus fuerit in pctō:ēt non erat in limbo puerorū:q̄ ibi solum sunt qui ante circuncisionē moriebantur. Absalon aūt iam circuncisus erat:vñ non poterat mori in pctō originali:ēt non erat in purgatorio:q̄ non mortuus est in charitate:vt ipsi hebrei volunt:iō erat in inferno dānatoꝝ:sed ibi non assignant septē loca cū sit idē status oīuꝫ manentium ibi:q̄q̄ non sit equalitas penaꝝ. ¶ Jtē errant q̄ dicunt q̄ de inferno dānatoꝝ aīa absalonis ducta est ad paradisum:nā ibi non est redemptio vlla. ¶ Jtē errāt: q̄ dicunt q̄ in octaua vice aīa absalonis ducta est ad portam orti paradisi:in quo volunt q̄ aīe viroꝝ bonoꝝ sunt in paradiso terrestri:q̄ ibi est ortus ⁊ non in celo:sed falsum est. ¶ Jtem errant:q̄ volunt q̄ aīa absalonis manserit ad portā paradisi:q̄ opꝫ vel aīam esse in paradiso:vel in alio de quatuor receptaculis ⁊ non pōt manere ad portā alicuius istoꝝ q̄ illud est manere extra oia. ¶ Jtem errant:q̄ putant q̄ per planctū dō aīa absalonis potuit liberari a pena:q̄ planctus ille non erat meritorius:cū dō non plorauret nisi ex cōpassione filij sui q̄ filius erat:⁊ ista cū fiant ex affectione naturali:ad merendū vel ad satisfaciendū nihil pficiunt. ¶ Cōsiderandū vlterius q̄ Nicolaus dicit q̄ dō ser vicibus dixit:fili mi absalon:ad cōpatiendū pro ser penis que sunt in inferno.hñr autē quatuor vices hic ⁊ due seq.c. Et est sensus q̄ dō credebat absalonē esse in inferno q̄ mortuus fuerat in pctō mortali.sunt aūt sex pene inferni.s.pena priuationis bonoꝝ vite eterne que vocat pena damni:est pena sensus in toleratione maloꝝ:est stridor:ē fletus:sunt exteriores tenebre:est duratio sine fine:⁊ pro hijs ser ꝺoluit sibi dicendo ser vicibus: fili mi absalon. ¶ Sed ista applicatio non stat. Primo q̄ non solum ser: sed ēt octo vicibus hoc dixit:vt p3 in lra hebraica: littera tñ nostra non curauit repetere totiens idem verbū q̄ inutile erat:ideo non pōt sumi ex hoc rō significationis. ¶ Jtē ēt ex littera hebraica non pōt sumi ista significatio: q̄ q̄q̄ solum ponatur ibi octo vicibus:forte dixit plus q̄q̄ trigesies.nam nō dr̄ in littera q̄ dixit solū ista:sed q̄ sic loquebat vadens.s.fili mi absalon. ¶ Jtez non stat applicatio:q̄ pene inferni non solum sunt sex:sed ēt a qbusdaꝫ ponunt nouem:⁊ ab alijs plures. ¶ Jtem non ponitur hic pena grauissima inferni.s.vermis conscie:de qua Jsaie vlt. vermis eoꝝ non morietur:⁊ ignis eoꝝ nō extinguetur. vermis tñ non pōt ꝑprie poni iter penas damni:q̄ est aliqd positiū. non est ēt inter penas sensus: q̄ non ptinet ad exteriora: sed de hoc dicetur Mat.25.c. ¶ Jtem non est ꝑpria ꝓnumeratio penaꝝ cum distinguitur pena sensus ꝺ penaꝫ stridoris ⁊ fletus:q̄ iste pene sensus sunt:⁊ non pōt ꝓnumerari genus ꝺ spēm. ¶ Dōm ergo q̄ non ponitur hic ser vicibus fili mi absalon ad signandum aliqd:sed per accidens: q̄ ita poterat poni decem vicibus vel pluribus:aut solum bis.qō pz:q̄ non totiens ponitur hic sicut in hebreo:sz ibi octo vicibus.hic aūt sex tm̄:⁊ verisimile est q̄ dō pluribus vicibus ista dixerit repetendo dolorem suum. ¶ Queretur vlterius:q̄ dixit hic Nicolaus q̄ dō dixerat ser vicibus fili mi ad cōpatiendū pro ser penis que sunt apud inferos:an liceat hoi dolere pro hijs qui apud inferos sunt. ¶ Rñdendum q̄ aut ꝙstat aliquem esse apud inferos: aut non.si non ꝙstet:q̄q̄ tumcunq̄ moriatur factis magnis peccatis:licet homini dolere pro illo ⁊ orare ⁊ bñ facere:eo q̄ potuit hō in extrema parte vite dolere pro pctō ⁊ remissionem hēbit. Si aūt cōstet aliquē esse apud inferos eo mō quo ꝙstare pōt. Dōm q̄ pro hoc nephas est orare vel bene agere vt ad locum salutis redeat:q̄ hoc impossibile ē: ⁊ cum voluntas dei sit in hac parte immobilis:si quis conetur orando deimutare sniam:vel putat illam esse mutabilem:offensio magna dei est:licet tñ dolere pro illis qui ibi sunt; cōpatiendo ⁊ non orando.s.q̄ patiunt tam acres penas.sic

A Rñ.ra,sal,

Contra.ꝺ.

Quatuor loca inferni

Primus

Scōs

Tertius

Quartus

Secundo

Tertio.

Quarto.

Quinto

Opinio.

Impugnatio.

Primo

Secundo

Tertio.

Quarto

Quinto

Rñsio aug.

Qō.27. A An liceat dolere ꝓ damnatis.

Rñsio

nas.sic enim est in luctu mortuoꝝ.nam licet flere pro mortuis:ille tñ fletus non est vt mortui illi resurgant velut peccata eis condonentur:sed ad ostendendum signa compassionis.Si quis ergo sciens amicum aut filium vel cognatum in inferno esse cōpatiatur ei qꝝ sic perijt: non orando pro illo non peccat:qꝝ cōpassio nostra non repugnat ímobilitati sñle dei.sic aūt dō dato ꝙ sciret absalonem esse in inferno:poterat lugere pro illo cōpatiendo sibi:forte plus ꝯ pro morte tpali. (Quis mihi tribuat vt ego moriar pro te.) Hoc dicebat dō ex nimio dolore 7 qꝝvalde diligebat absalonem:lz offendisset eum nimis.

¶An dō peccaret dicendo ꝙ volebat mori pro absalone. Et an liceat alicui hoi mori pro alio. Qō.XXVIII.

Qō.28. **Queretur** an dō peccaret dicendo ꝙvellet mori pro absalone. ¶Rñdendum ꝙ dubium ꝓsistit in hoc.s.si licet alicui ꝑ alio sponte mori:ita vt ipse velit mori ne alius moriatur. ¶Rñdendum ꝙ absolute non licet alicui pro alio mori:vel se exponere solū ne alius moriat:licet tñ ꝙ se exponat aligs i dubio ad mortem pro alio.s.vt defendat eum .vel interdum vt adiuuet ꝝ hostem.si tñ aliquis occidendus est pro crimine vel alia cā:non licet alicui ꝯtumcūꝯ amico exponere se vt ipse occidatur 7 alius viuat:qꝝ tunc iste desideraret mortem innocentis 7 cōferret ad illam directe 7 sicut aliqua cā. ¶Jtē peccaret ꝑ ordinem charitatis:qꝝ non dz qs diligere aliū plus ꝯ se.sed qui vult mori ne alius moriatur diligit aliuz plus ꝯ se:ergo peccat.Jn morte aūt quā quis subit in dubio ꝙ alio:non est sic:qꝝ cum mors incerta est non vult qs mori:sed solum adiuuare amicuz:lz ex illo possit seq mors: nam indifferens est mori vel euadere:ideo non est desiderium mortis innocentis.ēt non diligit hoc modo qs alium plus ꝯ seipsum:qꝝ non moritur vt alius non pereat:sed exponit se periculo vt alius non moriat. ¶Sed obyciet ꝙ directe aligs possit mori 7 velle mori ne alius moriat: qꝝ cadit sub charitate non est pctm̄:sed charitatis perfectissime est mori pro alio sicut christus dixit.maiorem hac charitatem nemo hz:ꝯ vt aiaz suā ponat pro amicis suis. ergo licet nobis mori pro amicis. ¶Rñdēdum ꝙ hoc nō intelligit de positione alc qñ quis volens mortem directe morik vt alius non moriat:sed de positione alc ad pericula in qbus non est mors certa:lz magis ꝑsumatur de morte ꝯ de vita.7 qñ mors illa non venit sponte:sed ex necessitate.s.si qs in illam incidat defendendo amicū: 7 ista est maxima charitas:qꝝ non hz hō maioza bona ꝯ vitā suaz: quā exponit periculis pro amico. ¶Aliter forte posset aliqs exponere auctozitatē illā de morte certa quā aligs voluntarie subit.7 sic christus mortuus est sponte pro nobis mori volens 7 sciens se moriturz:sed hoc in christo specialefuit. ¶Aligs forte dicet ꝙ ꝯ nullus obligetur ad tam pfectum actum charitatis sicut fuit in christo:tñ si qs vult illum hēre:non peccabit:sed potius laudabitur qꝝ ē opus supererogationis. ¶Dōm ꝙ adhuc mors christi non fuit sup istam regulā datam.nā christus nō mortuus est ne nos moreremus:sed vt liberaremur a pctis.nos aūt si moriamur pro alio:non possumus mori vt tollantur pctā sua:sed soluz vt non moriat alius:qꝝ mors vnius hois non proficit alteri ad remissionē pctōrum.sed hoc in solo christo est ꝙ deus est 7 hō:ideo per mortē suā pōt mereri remissionem pctōruz:qꝝ mors sua est meriti infiniti.si tñ mors christi nō pfecisset nobis nisi vt vnus de nobis liberaretur a morte tpali 7 non pficeret ad remissionē pctōrū non licuisset christo ꝓ nobis mori.iō non stat in christo inconueniens qō in nob̄.s.ꝙ moriēdo ꝓ nobis diligat nos plus ꝯ se:qꝝ christo mortuus est in carne vt alias nostras liberaret a morte.glibet aūt hō tenet plus diligere aiam alterius ꝯ corpus sui ipsius.7 tñ nō dz diligere plus corpus alterius ꝯ suupsius. hō tñ qñ pro alio hoie moritsolū moritvt ille nō moriat.7 sic plus diligit corpus illius ꝯ corpus suū 7 vitā illius ꝯ vitā suā. ¶Jtē nō stat aliud inconueniens.s.ꝙ hō moriens ꝓ alio vult morte innocētis.nā istud culpabile est inꝯtuz hō vult mortē suā:7 non est penitus dōs suupsius:sed offendit deū cuius possessio est.se aūt nō offendit:vt declarat Ari.7.ethi.7 habitū est ꝑce.c.q.19.in morte achitofel.Christus tñ erat dōs suupsius:eo ꝙ erat deus:iō ꝯ ꝯ vellet se innocentē mori:nō peccabat. ¶Jte mors christi erat quasi nō mors eo ꝙ in ptāte sua erat ilico vt moreret reuiuiscere. sic.n.dixit Joan.7.ptātē habeo ponedi aiam meā:7 ptātē habeo iteꝝ sumēdi eā.Jn nobis aūt est ptās moriendi sed nō resumēdi aiam:iō in nobis est ꝓpria mors.ꝑz igit ꝙ nō licet alicui offerre se occidendū ne alius occidat:7 ꝓpr nō licet illud velle nec dicere.De dō aūt dōm ꝙ non licebat ei velle mori ne moreret absalon .imo ēt dōm ꝙ dato ꝙ licuisset:dō noluisset hoc.sed dicebat ista verba ad expressionem doloris magni 7 non peccabat illa dicēdo:qꝝ multa licent hoibus in dolore que alis nō licent. (Absalon fili mi:fili mi absalon.) Repetitio est sepius facta eozundem verboꝝ ad exaggerandum dolorem.

¶Jncipit capitulum.19.

Nunciatum est autē ioab ꝙ rex fleret 7 lugeret filiū suum.Et versa est victoria in luctū in die illa omni populo.Audinit enim omnis populus in die illa dici: dolet rex super filio suo.

Nunciatum. Dictū est in ꝓcedētibus qualr absalon dei iudicio morik. hic agit ꝗliter dō de: bñficio in regnū reducitur.Et diuidit in quatuoꝝ ptes.Primo ponit dō solatio.Scdo cōsolati ab oibus tribubus receptio.ibi. (Oīs ꝗz ppls.) Tertio recepti in domū suā reductio.ibi. (Et reuersus est rex.) Quarto reducētiū cōcertatio.ibi. (Oīs ātē ppls iuda.) ¶Que ref de hys que hñr hic:an hēant ordinē ꝓtinuatū ad ꝓcedētia.Et an fuerint facta imediate post illa. ¶Rñdendū ꝙ hic est ordo ꝓtinuus.nam supza dictū est qūo dō plorabat pro morte absalonis.hic aūt dr qūo cessauit a fletu:ꝛistud post illa est.Etiam supza dicebatur qūo dō erat fugitiuus trans iordanem.hic aūt dr qūo reductus est in hierusalē. ¶Ad scdm dōm ꝙ ista fuerunt facta immediate post ꝓcedentia.s.eodem die.nā eo die quo dō plorabat absalonez vt supza dr reuersi sunt viri eius de bello 7 ioab suasit dō vt cessaret a planctu de quo hic dr. ¶(Nunciatuz est autem ioab.) Jstud fuit ei nunciatū in via dū veniret de bello.forte.n.achimaas vel aliquis alius de seruis dō iuit ad nunciandū illud.Joab anteꝯ veniret in vrbēvt videret qd sup hoc expediret fieri. (Qꝝ rex fleret 7 lugeret filiū suū.) Flere 7 lugere ponitur hic tanꝯ distincta:qꝝ vnum significat solam lacbrymaz emissionē:aliud vero signat clamationē.vtruncꝯ.n.faciebat dō:nā operuit vultū suū 7 clamabat voce magna:infra in lra. ¶Queretur an peccauit dō flendo nunc pro absalone. ¶Aligs dicet ꝙ sic:qꝝ ioab increpuit valde dōꝑ hoc fletu:sed ille non fuisset ausus increpare regem nisi ex valde iusta cā.ergo dō male egerat flendo. ¶Jtez dō cessauit a fletu amonitus a ioab:si tñ nō fuisset fletus iniustus:nō cessasset.ꝑ peccabat flēdo. ¶Rñdendū ꝙ dō non peccauit flendo:qꝝ cuilibet licitum est cōpati patientibus:7a fortiozi ipsis morientibus:potissime ātē cognatis.sic ꝑ cum esset absalon filius dō licebat ei pro illo lugere. ¶Nec obstat si dicas ꝙ erat absalon vir pessimus:iō non erat dolendū de eo:nā cum moriente crimina extinguuntur:ita vt ēt iam de iure accusari nequeant:vt ꝑz in decretis.23.di.c.quozundā.ꝑ a fortiozi pōt eis iam pietatis officium impendi.sic enim ipse dō pugnauit ꝑ idumeos 7 occidit illos qꝝ mali erant:postea tñ compatiens illis officium sepulture exhibuit.sequenti lib.c.xi.a fortiozi ꝑ poterant hec fieri in filio ꝯ viuens malus fuisset. ¶Ad primā rōnem in ꝓzium dōm ꝙ ioab increpuit dō: non qꝝ peccabat faciendo:sed qꝝ illud vertebat in magnum damnum suū.s.qꝝ si pseuerasset in fletu oēs viri sui recessissent ab illo ista nocte 7 ꝓstituissent forte aliū regē:vt ꝑz infra in littera.dō aūt poterat increpari a ioab: non soluz pro peccatis:sed ēt pro illis q̄ essent ꝑ honorem suum 7 vtilitatez.

Q.ō.1. A Ordo cōtinuatus est ad ꝓcedētia.

Qō.2. A Arguit ꝑ. Secundo Nō peccauit dō flendo ꝓ morte absalōis

Ad primaz rōnem.

¶Ad scōm dōm q dō ammonitus a ioab cessauit a fletu: non tanc̄ male egisset a principio:sed q; inutiliter agebat ꝛ sequeretur magnum damnū ex hoc . ꝛ sic interdum opz cessare a bonis pp alic̄ cām.sic dicit ps.38.posui oz meo custodiam cum ꝓsisteret pctō; aduersum me:obmutui ꝛ humiliatus sum ꝛ silui a bonis.i.cessaui a bona operatione pter aduersantes.sic ēt interdum cessatur a bono pp scandalum.ꝛ ita erat hic:q; si fleret dō scandalizaretur populus ꝛ recederet ab eo.vñ nō fuit ei libe; ager̄ qō volebat. (Et auersa est victoria in die illa in luctu oī populo).s.populus veniebat valde gaudens de bello obtenta victoria: credens q dō faceret magnū gaudiuz ꝛ letarentur simul. nūc aūt cognito q dō doleret de morte filij de qua illi gaudebant inceperunt tristari tanc̄ nihil fuisset q egerāt:immo tanc̄ esset mala victoria. (Audiuit enim populus in die illa).s.die qua veniebat de bello ꝛ antec̄ intraret i ciuitate:vt p; infra cum dicitur.ꝛ declinauit populus in die illa ingredi ciuitatem. (Dolet rex super filio suo.) Istud audierunt in itinere:q; vt dictum est aliqs nuncius venerat ad ioab qui retulerat regē dolere ꝛ tunc populus cognouit q rex lugebat. (Et declinauit populus in die illa ingredi ciuitatē).i.noluit ingredi:q; nolebat intrōire ad planctū: cum potius expectaret gaudiuz ꝛ hilaritatem regis p victoria ꝛ non intrōierunt illa die:q; putabant q forte rex mutaret ꝓpositum:ꝛ cessans a fletu reciperet eos sequēti die cum gaudio. In hebreo habetur (Populus furabatur se ne veniret in ciuitatem.) ꝛ idez est:sed est modus loquendi grossus.nam dicitur aliquis furari se ab alio quādo declinat ab illo:ꝛ ita populus declinabat nunc vt non veniret i ciuitatē. (Quomodo declinaī solet populus versus ꝛ fugiens de bello).i.sicut cum populus superatur in bello ꝛ fugit erubescit venire in vrbes suas: ita sui dauid c̄c̄ obtinuissent victoriam:q; videbant q dauid tristabatur de illa:erubuerunt intrare in vrbem cum venirent sub spe magne gloriationis:ꝛ nunc valde confusi sunt. (Porro rex operuit caput suum ꝛ clamabat voce magna.) Iste modus erat lugentium antiquitus q capita velarent pre tristitia.nam erat hominibus consuetuz tpe gaudij caput habere discoopertum.ideo econtrario tpe luctus operiebāt caput.clamabat autem rex voce magna:ꝛ istud iā erat sibi inbonestum:q; non solum regibus qui ceteros virtute precellere debent:sed etiam quibuscūq; inferioribus viris non conuenit voce magna plangere:q; istud muliebre est.dō tamen pre magnitudine doloris faciebat hec. (Fili mi absalon:absalon fili mi.) Iste est planctus sepe repetitus.Credenduz est enim q alia verba interponeret dō: q; ipse nouerat optime plangere sicut p; in planctu quem fecit super saulez ꝛ ionathan supra primo:ꝛ ēt super abner supra.3.ꝛ p; hoc q; dicebat quis tribuat mihi vt ego moriar pro te.prece.c.maxime tm̄ repetebat ista verba.s.fili mi absalon. (Ingressus ergo ioab ad regem in domum.) Iste erat confidentior erga regem omnibus seruis eius: eo q maior erat in tota domo.s.princeps belli. etiaz quia cognatus erat dauid.s.filius sororis eius:ꝛ nō timebat aliq; malum sibi infligi c̄c̄ loqueretur regi aliqua dura.iste enim ingressus est in ciuitatez ꝛ in domum regis dimisso toto exercitu extra vrbem vt ipse immutaret regem:ꝛ facto hoc reuersus est ad exercitum ꝛ omnes intrōierunt in vrbem. (Dixit confudisti hodie vultus omniuz seruoꝝ tuorum).i.posuisti eos in verecundia magna:q; ipsi putabāt q tu letareris valde in reditu eoruz de bello ꝛ agens die festum dares illis munera.nunc aūt q; doles de victoria eorum innuis q non placet tibi id q; egerunt ꝛ q non diligas eos:ꝛ ista est confusio sua ꝓpter quam ita declinant a te velut si fugissent de bello. (Qui saluam fecerunt animam tuam).s.persequendo ꝛ superando inimicos tuos:q; si nunc viri dō non preualuissent c̄ absalonez sed ēgrio:ipse occidisset dō ꝛ omnes qui cum eo erant:vt infra dicit. ꝛ liberatus fuit dauid ab hoc labore seruorum suoꝝ:ideo iniuste agebat confundendo facies eorum .s. innuendo q non placeret ei de hac victoria.est enim istud genus maxime ingratitudinis:cum non solum pro beneficio suscepto nihil rependimus:sed etiam illud nō fuisse nobis vtile vel non placuisse demonstramus. (Et alam filiorum tuorum.) Etiam liberauerunt sui tui alas filiorum tuoꝝ a morte.

¶Quomodo dicitur q per mortē absalonis saluata sit anima filiorum dauid. Qō.III.

Queretur qō dicitur hic q liberauerunt alas filiorum dauid.q; ille dicitur liberari a morte qui alias moriturus esset nisi ꝓuideretur ei.sed filij dauid non erant morituri.nam supra 17. dicitur.vnuz virum tu queris ꝛ omnis populus erit in pace.i. soluz tu q̄ris mortem vnius viri.s.dauid.ꝛ itez ibidem. percutiā regem desolatum ꝛ reducam vniuersum populum.ē solū volebat occidere regem ꝛ reliquos subducere seruituti absalonis. ¶Rn̄dendum q; si absalon preualuisset ē dō occidisset oēs filios dauid. Primo q; forte aliquis erat maior eo cui potius competebat regnū.s.celaab qui fuit genitus ante absalonem.ē.iij.c. ¶Item regnum ꝓmissum erat a deo salomoni:ꝛ si hoc sciret absalon:ne impediret eum salomon interficeret ipsum. ¶Item cū obtinuisset absalon regnum per iniqtatez non poterat illud tenere licite:ideo forte serui sui insurgerent in eum ꝛ deponerent de regno instituētes alium de filijs dauid qui licite obtineret illud:vt ē̄ nullus maneret ad quē regnū devolui posset:vellet occidere oēs. ¶Item forte filij dauid videntes q absalon iniustissime se habuisset ad patrē insurrexissent in eū ꝛ occidissent. vt ē̄ non insurgerent ipse ꝓoccuparet occidere oēs. Sicut aūt hoz habetur .2.paralip.21.de ioram rege iuda: nā ipse postc̄ institutus est in regez occidit oēs fratres suos:ꝛ forte vt securius regnaret. ¶Item q occidisset salomonem si cognouisset ꝓmissionē factam ei a deo:p;:q; timeret q ille auferret ei regnuz ꝛ faceret sicut ipsemet salomon fecit postea ieroboan cui ꝓpheta abias dixerat q regnaturus esset ꝛ salomon voluit tenere eum vt occideret. Jeroboan vero fugit in egyptū vsq; ad mortez salomonis seq.lib.c.xi. ¶Itez q occideret fratres suos si forte ad illos magis pertinebat ius regnandi c̄c̄ ad eum apparet . nam abimelech filius gedeonis ex concubina:habuit septuaginta fratres legittimos quibus competebat successio patris :ꝛ ei nullo mō q; erat illegittimus.ideo occidit omnes septuaginta vt non maneret aliqs ad quem pertineret ius:vt p; Judi.9. ¶Item q occidisset fratres ne eum in regno perturbarent p;:quia salomon cum videret q adonias frater eius moliretur ad regnuz per quasdā fraudes.s.petēdo in vxorē eam q̄ fuerat vxor regis:salomon occidit eum .seq.lib.c.2.nō est ē̄ dubitādū quin oēs fratres suos occideret absalon. ¶Ad rōnem in c̄rium dōm q absalon querebat vnū viz.s.dauid singl̄r:q; ille erat qui directe ꝓhibebat eum regnare:ꝛ tm̄ minus principaliter q̄rebat alios oiuz q possent eum impedire in regnando ꝛ isti erant fratres sui. ¶Ad̄r ꝓt dici q absalon q̄rebat alam dauid:ꝛ ēt filiorum suorum.ꝛ cum dr̄:vnum viz tu queris:intelligitur cum domo sua.s.q volebat illum ꝛ totam domū suam delere. Et p; q; dicitur ibi:ꝛ oīs populus erit in pace.s.oēs hoīes populares non hñtes aliquem:quē in regem accipiāt nisi tem.ꝛ p;:q; non intelliguntur noīe populi filij regis : sed noīe regis cum sint in familia sua. (Et alam filiaz tuaz) .i.ēt liberauerunt filias tuas a morte. ¶Queret qō dicatur de filiabus dō:naz non legitur habuisse filias : immo nec aliquē.q; p;:q; supra tertio ponūtur filij quos habuit dō i hebron:ꝛ inter eos nulla est femina.ꝛ supra.v.ponūtur oēs filij quos habuit postea in hierl̄z: ꝛ ēt ibi non est aliqua femina. ¶Rn̄dēdū q dō filias habuit sicut hic dr̄:nec valet argumentū q ille non describuntur:q; multa subticet scriptura que tm̄ facta sunt.ꝛ rō huius videtur:q; scriptura ꝓcipue vult agere mentionē de viris:eo q per eos tendit linea generationis:ꝛ non per feminas. ¶Sed adhuc dō; q dō ex vxoribus suis solum habuit vnā filiam.s.thamar: vt p; ꝑ Paralip.3.vbi cōputatis oībus filijs dō : subdit.hij oēs habuerunt sororē thamar:ꝛ tunc pōt dici q solum habuit dō vnam filiam l; dicatur bēre filias:q; hñs vnū filiū

dicitur

† Qō.3. a

† Ad rōnem in ꝓncipio

† Qō.4. a

Dō filias habuisse

dicitur habere filios.sic p3 Gen.46.vbi ponitur genealogia filiozum iacob.7 dicitur filij dan:vsyn.7 sic solum erat vsyn filius dan:vt tibi p3.7 tñ dicitur habere filios:sic etiã ex modo loquẽdi iuris humani dñ habere filios qui vnicuz bz.sic p3.ff.de verb.signifi.l.liberoz. ¶Potest tamẽ adhuc dici ꝙ habuit dauid multas filias:qz lz ex vxoribuz non habuit nisi thamar:potuit habere ex concubinis. qõ p3:qz in cõputatione filioz dõ nunq̃ exprimuntur filij cõcubinarum.qõ p3 p̃ Paralip.3.cum enumeratis oibus filijs dauid qui ponũtur supra.3.7.5.subditur.omnes hij filij dõ absq̃ filijs cõcubinarum habuerũt sorozez thamar: 7 sic sicut nõ exprimũtur filij cõcubinarum:ita ẽt nec filie: 7 sic potuit habere multas. Joab autẽ loquebatur hic de omnibus filijs 7 filiabus dõ.(Et animã vxoꝝ tuarũ.) Habuit enim Dõ plures vxores: 7 oẽs hee liberate sunt.p3 qz ser vxores accepit dũ esset in hebron.supra.3. 7 postea accepit alias dũ esset in hierusalẽ.supra.5.7 p̃ Paralip.3. (Et concubinarum tuarũ.) Habuit etiã dauid concubinas multas.qõ p3:qz reliquit decem ad custodiam domus qñ fugit de hierusalez.supra.15.7.16.7 ex hoc apparet ꝙ iste non essent vxores sed verę cubine:qz distinguitur hic inter vxores 7 cõcubinas.nec valet si dicas ꝙ cubine sunt vxores minus principales:qz ad hoc responsum est.supra 5.7.12. ¶Queretur quomodo dicit ꝙ liberate sunt filie vxores 7 concubine.naz iste qz femine erant non erãt periture.sic enim intelligebat dauid:ideo qñ fugit de hierusalem non reliquit aliquos viros ad custodiaz domus: sed solum decẽ concubinas.supra.15. ¶Rñdẽdũ ꝙ femine nõ erant occidẽde ideo nõ liberabantur a morte:sed liberabãtur a miseria 7 seruitute:qz si absalõ occidisset dauid:tota familia dõ fuisset abiecta:7 essent vxores 7 concubine eius sine honore.sic enim dixit bersabee ad dauid ꝙ quãdo ipse moreretur maneret ipsa in miseria:inquiẽs. eritq̃ cum dormierit dñs meus rex cũ patribus suis: erimus ego 7 salomon filius meus peccatores.i. miserabilẽ 7 abiectam vitam habẽtes. Jta etiã futurum esset de omnibus alijs vxoribus 7 cõcubinis dauid 7 filiabus:qz q̃libet dicere poterat ꝙ dixit bersabee seq.lib.c.1. 7 ab hac miseria liberauerunt serui dauid filias 7 vxores 7 concubinas eius. ¶(Diligis odiẽtes te.) Jsta erat icrepatio 7 vera erat:qz dõ diligebat absalonem:qui tñ euz habebat exosum.(Et odio habes diligentes te.) Jstud erat falsuz: qz lz dõ ex affectatione naturali diligeret absalonẽ filium suũ q eũ hẽbat exosuz:tñ neminẽ de hys q diligebãt eũ dõ oderat.dixit tñ hoc ioab sub hac itẽtiõe.s.ꝙ dõ hẽbat exosos seruos suos q diligebãt eũ:sz lz falsuz ẽ. Modus ẽt ꝑbãdi hoc nõ erat ꝓueniens:qz ex eo ꝙ Dõ plorabat mortuo absalone:arguebat ioab ꝙ non diligeret dõ milites suos: sed solum absalonẽ.(Et ostendisti hodie ꝙ non curas de ducibus tuis).s.de me 7 abisai 7 et hai 7 de tribunis 7 centurionibus.isti enim oẽs erant principes belli.precedẽ.c. (Et de seruis tuis.) Jsti erant alij bellatores qui nullũ ducatum vel prepositurã habebãt in bello:sed erant ordinati sub ducibus:7 dicit ioab ꝙ dõ nõ curabat de hys:ga venientibus eis de bello obtenta victoria non allocutus est gratis:sed flebat ꝓ absalone tanq̃ illi nihil egissent. In hebreo hr̃ (Ostendisti hodie ꝙ nõ tibi duces nec serui).i.ostendisti ꝙ nõ habes duces nec seruos.s. ita habes eos abiectos 7 non curas de eis quasi non haberes illos. (Et vere cognoui mõ si absalon viueret 7 nos omnes occubuissemus tunc placeret tibi).i.in hoc cognoui ꝙ si oẽs nos mortui fuissemus 7 viueret Absalon ꝙ placeret tibi: qz nunc nobis viuentibus 7 obtinentibus victoriaz luges. 7 tamẽ necesse erat ꝙ vel succumberet ille vel nos.ergo cũ lugeas illo succũbente:vr ꝙ non luxisses si nos mortui fuissemus. In hoc tamẽ falsum dicebat Joab:qz non placuisset Dauid ꝙ mortui fuissent omnes serui sui 7 viueret absalon:qz tunc non solum esset pena seruozum suoꝝ mortuozum:sed etiam ipsius dauid:qz absalon obtenta victoria irruisset super dõ ad occidendum eum.(Nunc igitur surge 7 procede).i.nũc surge de luctu 7 procedẽ.s. in publicum ad recipiendum seruos tuos venientes de bello. (Et alloquẽs satisfac seruis tuis).i. loqre eis grate tanq̃ gaudens nimis de victoria:7 da eis gratias ꝙ se exposuerunt ad mortem ꝓ te 7 preualuerunt cõtra hostes tuos. 7 dicit satisfac.i.satisfac eis in verbis.s.loquendo eis grate:7 significando ꝙ gaudes nimis de opere eozum:7 ista erit eis satisfactio:qz solum volũt videre ꝙ tibi in hoc seruierint. Alij exponunt satisfac.s.promittendo eis munera: qz se exposuerunt ꝓ te ad mortem.(Juro enim tibi per dominum.) Jstud ponitur ad confirmationẽ:qz adhuc dauid videbatur habere animũ pertinacem in planctu.ideo asseruit ei sub iuramento ꝙ damnum eueniret ei ex planctu.(Qz si non exieris).s.ad loquendum seruis tuis grate 7 cessaueris a planctu.(Nec vnus quidem remãsurus sit tecum nocte hac).i.omnes recedent a te: ga videntes ꝙ tu doles de bono opere eozuz scient ꝙ non diligis ipsos: 7 inquirent alium dñm.s.forte facient aliquẽ de filijs tuis regẽ.(Et peius erit hoc tibi).s.si oẽs recedũt a te. (Quã oia mala que venerunt super te ab adolescẽtia tua vsq̃ in ꝑsens).s.oia alia mala que fuerũt tibi ab adolescentia tua fuerunt remediabilia:qz habuisti semper aliquos adiutores.nunc autẽ nullos habebis.nã totus israel erat contra eum:7 mãserant soli serui sui qui pugnauerãt ꝓ eo.nunc autem oẽs volebant recedere qz dõ lugebat:ideo nõ remaneret ei vllus adiutor 7 cõstitueretur alius rex:vnde iã non esset hoc malũ remediabile:7 in lz vez dicebat ioab. vnde dõ vidẽs hoc coactus est facere qõ suadebat ioab.

¶An ioab peccauerit increpando dõ ꝙ plozaret.Qõ.VI.

Queretur an Joab peccauerit increpando sic regem. ¶Aliquis dicet ꝙ non:qz ei vtilia suadebat. ¶In cõtrarium vr:qz nimis grauiter ista dicebat. ¶Rñdendũ ꝙ ioab in hoc fecit bonũ dõ:nã forte vidit totũ exercitũ incitatũ ad eligendũ aliũ in regẽ recedendo a dõ.qõ p3:qz dr̃ ꝙ populus declinauit intro ire in vrbem. Joab ꝛo vt non fieret istud scandalum ammonuit Dauid 7 locutus est ei ista vt exiret 7 loqueretur seruis suis. ¶Posset tamẽ dici ꝙ ioab aliquo modo peccauit in hoc:qz dure se habuit erga regẽ:nam cuz maiozi reuerẽtia debuisset ei loqui 7 ammonere:sed loquebatur ei tanq̃ minozi vel equali:7 per modũ cõminationis. ¶Jtez qz ioab increpãdo regem in multis mentitus est.s.dicẽdo ꝙ dauid odio habebat diligentes se.s.seruos suos.etiam dixit ꝙ placeret dauid si omnes serui sui mortui fuissent: dũ tamen viueret absalon:7 ista falsa sunt:sed obyciebat ea ioab ipsi Dauid ex quadaz mozdacitate:sicut illi qui desiderant acriter alios redarguere vt latiozem habeant locum dicendi:non solum obyciunt ea que vera sunt:sed ẽt ea que falsa.qui ꝛo bono desiderio increpat quãtcunq̃ grauiter agat:solum obycit ea que vera sunt. ¶Aliquis forte dicet ꝙ ioab locutus est ita grauiter cõtra regẽ:non ex irreuerẽtia sed ex necessitate:qz videbat expedire ipsi Dauid ꝙ alloqueretur seruis suis:7 qz circa hoc dõ erat contumax in planctu persistendo:oportuit esse grauẽ persuasionem qua moueretur ad assentiẽdum:vnde interduz per cõminationes loquebatur. ¶Sed adhuc dicendũ ꝙ istud non stat:qz si Dauid pertinax erat circa id quod sibi nociuum erat poterat ioab ex bono desiderio acriter inuehi in Dauid vt recederet a pertinacia:7 q̃q̃ ista redargutio non esset grata Dauid:erat tamẽ meritoria qz multa beneficia pr̃antur inuitis quando eozum cõsulitur vtilitati 7 nõ voluntati:vt ait Aug⁹ in quadã Homel. sup Lucã: 7 habetur.4.sentẽ.dist.15.ꝙ tamẽ ioab increpãdo dauid falsa cõtra eum locutus fuerit:nullo mõ est excusabile:qz falsa nõ possunt dici ex bono corde cũ sint cõtra cõscientiã:sed dicuntur ex affectibus passionalibus ad adiuuãdum desideria nostra.ideo vr̃ ꝙ cũ ioab peccauisset occidendo absalonẽ:7 ꝓ hoc nũc lugeret dõ vt ostenderet ioab ꝙ ipse nõ peccasset voluit inducere indirecte ꝙ dõ nõ lugeret ꝑ morte absalonis:sed magis ꝙ laudaret illã:7 qz istud erat desiderium passionale motus est ioab ad increpandũ fortiter dõ 7 allegandoz aliqua falsa:vt facilius moueret dõ

Qõ.5. A femine dõ lz nõ fuerit liberate a morte: sũt tñ liberate a miseria 7 seruitute.

Qõ.6. A Prima rñsio

Secũda.

Rñsio.

Obiectio.

ad assentiendum: ⁊ ob hoc dauid ꝯ̄ assensit verbis ioab ex necessitate: tñ voluit de ista persuasione: ga sic acriter fieret: ⁊ postea dixit filio suo salomoni. tu nosti que fecerit mihi ioab. i. qūo afflixerit me. seq. lib. c. 2. ꝑ̄z ergo ꝙ ioab aliquo modo peccauit in ista redargutione. (Surrexit ergo rex). ſ. a planctu desinens iam plangere. (Et sedit in porta). ſ. in porta vbis per quam ingressuri erāt viri bellatores: vel in porta palatij sui ad quod oēs venturi erant vt facerent reuerentiam regi. Ecce enim quanta calamitas dauid: nam filium suum ex magna amaritudine lugebat: ⁊ a seruis suis coactus est cōtra naturalem inclinationem in ipsa amaritudine ridere ⁊ alloqui illos vultū hilarem ostēdendo: cum æquaꝯ letū cor posset hr̄e. (Et oi populo nūtiatū est ꝙ rex sederet in porta). ſ. ppls bellatorū erat extra ciuitatē: nam denuntiatum eis fuerat ꝙ lugeret dō: ideo declinauerant introire in vrbē: nunc aūt nūtiatū est eis ꝙ rex sederet in porta: ⁊ tunc oēs introierunt in vrbem. forte autē ioab postꝯ persuasit dauid exiuit de vrbe rediens ad bellatores: ⁊ ibi locutus est eis ꝙ intrarent in vrbem: qz iam rex cessauerat a planctu. (Uenitꝯ vniuersa multitudo coram rege). i. omnes serui dō qui iuerant ad bellum: nunc venerunt coram rege. ſ. introeundo in vrbem: nam prius declinauerant ab ea: ⁊ nunc steterūt cor̄ā rege qui sedebat in porta vbis ad recipiendū eos. ⁊ tunc subintelligēdū est ꝙ allocutus fuit eis grate ⁊ de victoria gratias sūmas egit tanꝯ nunꝯ voluisset de morte absalonis. (Israel aūt fugit in tabernacula sua). i. totus populus israel fugit de bello ⁊ iuit i tabernacula sua. ⁊ note israel intelligūtur hic. x. tribus. qō est ꝓ cōem consuetudinem scripture. nam cōiter israel accipitur pro. xi. tribubus: ga tribus iuda non cōputatur de israel. sic accipit infra in lr̄a cum dr̄ ꝙ viri israel cōtendebāt cū viris iuda. dr̄ autē hic de fuga israel in tabernacula sua: non ꝙ sit pars horū que dicuntur: sed ad cōtinuandum ea que sequūtur: qz infra dr̄ qūo tractauerunt inter se viri israel de reductione dauid i regnū: ⁊ ad hoc premittit illud: vñ habuit originē ille tractatus. ſ. qz fugerunt de bello a facie seruorum dō: ⁊ ob hoc erant iaz separati de domo dauid: ⁊ tractauerūt quo modo redirent in priorē vnitatem regni sub dauid.

B ¶ Omnis quoꝯ populus.) Hic ponitur scōm huius. c. ſ. dō cōsolati ab oibus tribubus receptio. nam per hoc ꝙ oēs tribus vnxerant absalonē in regem ⁊ pugnauerant ꝑ̄ dō excluserant eū: ne regnaret super illos. nunc aūt de nouo recipiebant eū in regem. sic enim ipse dixit infra in lr̄a: an ignoras hodie me factum regē super israel. ⁊ dicit (Dis quoꝯ populus certabat in cūctis tribubus israel). i. israelite per omnes tribus suas certabant. i. ꝓtendebant inter se super malo quod fecerāt excludētes dauid ⁊ accipientes absalonem in regem: ⁊ imponebāt sibi in alterutrū culpam. ſ. que tribus magis incitauerat alias: vel fuerat prīncipium vt vngeretur absalon cum esset Dauid rex.

Dō ꝓsolati ab oibus tribubꝰ receptio.

Qō. 7. A ¶ Queretur quomodo israelite inducti sunt ad hoc ꝙ dolerent de malo preterito: ⁊ vellent accipere dō in regez: ⁊ quid eos mouebat ad hoc. ¶ Rñdendum ꝙ primū mouit eos mors absalonis: nā ipsi rebellauerant dō propter absalonem. nunc autē mortuus erat absalon: ideo non habebant iam cām rebellandi. sic ꝑ̄z infra. ſ. Absalon autez quem vnximus super nos mortuus est in bello: vsquequo siletis ⁊ nō reducitis regē. ¶ Scōm fuit cōmemoratio preteritorum bonoꝝ collatorum a dō ⁊ ingratitudo israelitarum. ſ. ꝙ dō benefecerat israelitis liberādo eos ab hostibus: ⁊ ipsi mala fecerāt ei: eyciendo euz de terra. ideo nūc cognoscendo ingratitudinē suam voluerunt ⁊ voluerūt eū reducere. hoc tāgitur cū dicitur. rex liberauit nos de manu inimicorum nostrorū ⁊ ipse saluauit nos de manu philistinorum: ⁊ nunc fugit de terra propter absalon. ¶ Tertium fuit: qz israelite nūc nō habebāt regē mortuo absalone ⁊ non poterāt manere sine rege: nec erat aliquis quez legitime possent sumere in regē: cū dauid esset verus rex: ideo voluerunt eum reducere. ¶ Quartum ⁊ potissimuz fuit: qz israelite timuerunt aliquod malū sibi futurum si nō

Quatuor rōnibꝰ inducti sūt israelite recipere dō in regem.

Prima.

Secūda.

Tertia.

Quarta.

reducerent regem: ideo voluerunt cito reducere eum. nā sicut nunc pauci de seruis dauid prevaluerant cōtra totuz israel: ita credebant ꝙ deinceps futuruz esset: ⁊ ꝙ Dauid eos bellis conficeret ⁊ destrueret omnia bona eorū: ideo voluerūt ipsi quasi gratis dauid suscipere super se: priusꝯ dauid de hoc aliquid loqueretur vt sic susciperet illos dō in gratiam ⁊ recōciliaretur eis. ¶ (Dicens rex liberauit nos de manu inimicorū nostrorum.) Jn hoc significāt ingratitudinem suam. ſ. qz dauid benefecerat eis: ⁊ ipsi mala fecerant ei. vocantur hic inimici oēs cōtra quos pugnauit dauid preter philistē os. nam pugnauit contra aliquos chananeos: sicut fuit capiendo castrum hierusalem. supra 5. ca. pugnauit ēt contra syros: idumeos: amonitas: moabitas: ⁊ omnes alias gentes que erant in circuitu israel. vt ꝑ̄z supra. 8. ⁊ iste erant hostes iudeorū. (Ipse saluauit nos de manu philistinorum.) Erant etiam philistini hostes iudeorum: sed qz ipsi erant ꝓcipui noiati sunt per se: nam tm̄ infestabāt soli philistini israelitas sicut omnes hostes qui erant in circuitu simul. vnde tempore saulis fere oia bella israel fuerunt cōtra philistinos: vt ꝑ̄z ex processu precedētis libri. Dō autē pugnauit cōtra philistinos agens multa bella cōtra eos tēpore saulis. ꝑce. lib. c. 18 ⁊ 19. postea etiā cum factus est rex pugnauit cōtra illos. supra. 5. c. iterum etiā egit cōtra eos multa bella: quousꝯ abstulit de manu eorum frenū tributi supra. 8. c. ⁊ pro hoc tenebantur israelite ipsi dō. (Et nunc fugit de terra propter Absalon). i. fecit nobis omnia predicta bona: ⁊ tamē nos adiuuando absalonem fugauimus eum de terra: qō est opus magne ingratitudinis. ideo supple debemus redire ad cor vt faciamus eum regem nostrū sicut a principio. (Absalon autem quem vnximus super nos mortuus est in bello.) Jsta est alia ratio ad reducendū dō in regnū. ſ. nos recessimus a dō ꝓpter absalonē: vt eum faceremus regez super nos. nunc aūt absalon mortuus est: ideo frustra est ꝙ nos amplius repugnemus dō. dicitur autez ꝙ fugit dō de terra: non de tota terra israel: qz māsit in ciuitate mahanaim q̄ est in sorte dimidie tribus manasse: vt ꝑ̄z supra. 17. ⁊ ibi mā sit toto tpe quo durauerunt isti tumultus. Sed dicitur fugisse de terra: qz locus in quo solebat habitare dauid erat hierusalē: ⁊ inde fugit ꝓpter absalonē. supra. 15. c. (Usque quo siletis ⁊ nō reducitis regē.) Jsta erāt verba israelitarum mutuo se accusantiū. ſ. vsquequo siletis. i. cum cognoscamus nos peccauisse: vsqueq̄ siletis. i. manetis nihil agētes: nā deberetis reducere regez. i. reducere eum ad hoc ꝙ sit rex totius israel sicut ꝓus erat: vel reducere. ſ. ad domum suam cum honore in hierusalez vbi esse solebat qñ pacifice erat rex totius israel. Jn hebreo habeť (Cur siletis.) vbi lr̄a nostra dicit: vsquequo siletis. sed idez est. (Et ꝓsilium totius israel venit ad regē). i. israelite inter se diſceptabant ꝓpter dō se inuicem accusantes: ⁊ ad vltimum deliberauerunt ꝙ reducerent dō vt esset rex sicut prius: ⁊ ista deliberatio vel cōsiliū peruenit ad regē.

Qō. 8. A Cōsilium israelitaꝝ ꝓuēit ad dō p nuntios

¶ Queret quo peruenit istud cōsilium israelitarum ad regem. ¶ Aliquis dicet ꝙ peruenit per famaz: qz aliqui retulerunt dauid quomodo vertebantur ista inter israelitas. ¶ Sed dicendum ꝙ istud ꝓsilium israelitaꝝ peruenit ad dō per nūtios: qz ipsi miserunt solēnes ambasciatores ad dō denuntiantes ei intētionē suā super reductione: vt dō inclinaret ad eos tanꝯ bono aio agentes. ꝑ̄z hoc ex eis que sequuntur. ſ. sermo aūt ois israel peruenerat ad regez in domum eius. i. israelite miserāt iaz ad dō in domū suā ambasciatores referentes istud. ⁊ ob hoc dauid dixit ad viros iuda: cur venitis nouissimi ad reducēdum regem in domū suaz. q. d. iam. xi. tribus israel preuenerūt vos: mittēdo nūtios. (Rex ℞o dō misit ad sadoch ⁊ ad abiathar sacerdotes.) Dauid voluit reducere ad se Judam: ⁊ ad hoc voluit ꝙ abiathar ⁊ sadoch qui erant sacerdotes magni tractarēt istud negociū cum tribu iuda: ⁊ hoc qz erāt viri nimis excellentes. ſ. sūmi sacerdotes qui principes populi noiant. Actē. 22. ⁊ ob hoc non misit alios de seruis suis ad tribū iuda: ⁊ qz isti duo nō erāt nūc cū dauid: sed māserāt in hieru-

salem

salem.supra.15.misit alios nuntios ad ipsos in hierusalem vt ipsi irent ad totam tribū iuda 7 tractarent de reductione regis. ¶Alia etiā causa erat quare isti ibant.s.qz isti nō fuerāt partiales vel saltē non se ostenderāt sed manserūt in hierusalem custodiendo archam:oēs autē alij serui dō † fuerant partiales:qz nunc fuerāt cum dō p̄ absalonē.vnde magis erubescerent viri iude si venirent illi ad tractādum:q̄ venīēte abiathar 7 sadoch.(Loquimini ad maiores natu iuda).i.ad seniores 7 potentiores in tribu illa:qz † non poterant isti sacerdotes loqui oībus de tribu Juda: sufficiebat vt loqueretur precipuis illoz̄. (Dicentes:cur venitis nouissimi ad reducendū regem in domum suaz).i. cum vos sitis magis cōiuncti regi debebatis venire priores:culpa est ergo in vobis q̄ nō veniatis.vel dī hoc ad ad īuendum q̄ dato q̄ vir iuda nollēt iam redire ad dō: q̄ non habebant locū:qz omnes alie tribus p̄uenerant ad dauid:ideo ipsi non poterant resistere.

Q.ō.9. A Rñsio. ¶Cur David magis misit ad tribuz iuda q̄ ad alias vt veniret. Questio.IX.

Queretur quare misit dō potius ad tribū iuda vt veniret q̄ ad alias tribus. ¶Respondendū q̄ dō facto bello 7 mortuo absalone expectauit qd facerent israelite:vt sciret quid expediret ei agere: 7 si forte nulla tribus spōte rediret ad ipsum:ipse misisset nuntios ad illas vt redirēt ad eum.nūc xo.xi.tribus israel inito cōsilio miserunt ambasciatores ad dō vt reducerent eum.tribus autē iuda nō misit ambasciatores: ideo nō fuit opus q̄ dō mitteret ad aliquam tribū q̄ rediret ad ipsum sed solū ad tribum iuda que nō miserat nūtios.si tñ ꝓtigisset q̄ tribus iuda misisset nūtios de reductione dō:7 aliq̄ de alijs tribub⁹ nō misisset:dō quoq̄ misisset ad exhortādam eā sicut misit nūc ad tribū iude. ¶Queret ad qd opus fuit q̄ mitteret dō nuntios ad tribū iuda:qz ipsa per se veniret. ¶Rñ̄ q̄ hoc fecit ad tollendū verecundiā viris de hac tribu : qz ipsi erant cognati dō 7 exaltauerat eos dō propter qō debuissent ei fideliores esse.nunc autē cōiurauerant p̄ eū cum absalone sicut cetere tribus:ideo verecūdabātur nimis redire ad regē.ad tollēdum autem hāc verecundiā:dō misit eis nūtios. ¶Jtē fuit ad hoc q̄ non intelligerent viri iude q̄ erāt nimis exosi dauid:nam cum ipsi essent magis peccātes in hoc q̄ cetere tribus:putarent q̄ dō habebat eos magis exosos q̄ reliquos:7 forte nō auderent redire ad ipsuz nisi ipse vocaret eos: 7 ob hoc misit eis verba blanda ad reuocandū eos dicens:fratres mei vos os meuz 7 caro mea vos quare nouissimi reducitis regē. ¶Jtem fecit hoc:qz forte putauit q̄ cum viri de tribu iuda essent fortes 7 animosi:cum semel recessissent a dō:vt non cōfiterentur se egisse iniustū:nunq̄ vellēt redire ad eum.ideo ipse incitauit eos vt redirēt. ¶(Sermo autē oīs israel peruenerat ad regem in domuz eius.) Jstud ponitur ad probandum precedens.s.cur venitis nouissimi ad reducēdum regem.7 p̄z q̄ sint nouissimi:qz sermo oīs israel peruenerat ad regem in domū suaz.i. totus israel miserat nuntios ad dō in domum suā q̄ vellēt reducere eum:7 nōdum miserant filij iuda nuntios . (Fratres mei vos.) Jsta sunt verba persuasoria.s.cum vos sitis fratres mei.i.magis mihi cōiuncti sanguine q̄ ceteri debueratis prius venire q̄ alij.vel aliter ponūtur ista verba blāda vt intelligāt viri iuda q̄ dō non erat sibi exosus. (Os meum 7 caro mea vos).i.vos estis os meū 7 caro mea.s. sumus de eisdem ossibus 7 carnibus cuz descendamus ex eadem progenie. (Quare nouissimi reducitis regē).q.d. culpa est q̄ vos veniatis nouissimi:7 alie tribus irridebūt vos. (Et amase dicite.) Jsta est reuocatio amase quē singulariter iussit vocari vt veniret ad regē. (Nōne os meū es 7 caro mea).q.d.cur nō venis:nūquid nescis q̄ es os meum 7 caro mea. Jn hoc.n.verius erat q̄ in ceteris.nā amasa erat filius abigail sororis dō:vt p̄z supra.17.7 p̄ paralip.2.c. ¶Queretur quare dō fecit spāliter vocari amasan q:sufficiebat illum vocari cum ceteris viris de tribu iuda. ¶Rñdendum q̄ amasa fuerat princeps exercitus absalonis ꝓtra dō.supra.17.etiaz ipse erat filius sororis dauid:propter qō ei tenebatur magis seruare fidez q̄ ceteri.7 ex hoc magis ipse peccauit:7 peccatum suum erat minus remissibile q̄ peccata alioz̄:ideo si nō vocaretur spāliter:putaret q̄ dō erat sibi exosus:7 non veniret ad eum. ¶Sic.n.fecit Christus Mar.vlti.cum dixerunt angeli mulieribus:ite 7 dicite discipulis eius 7 petro.ipse enim spāliter notatus est:qz ipse plus peccauerat q̄ alij negando Christū:7 si non diceretur ei spāliter q̄ veniret putaret se non cōprehendi noīe alioz̄.sic ēt amasa forte non cōprehenderetur noīe aliorum:qz nullus tñ peccauerat sicut ipse.erat aūt amasa cū viris iuda:qz cum ipse esset de hac tribu facto bello mansit cuz viris tribus huius. (Hec † faciat mihi dñs 7 hec addat.)modus iurādi est. Et est sensus talia mala 7 talia inferat mihi deus si nō fecero quod dico:7 tunc demonstrabat aliqua mala magna:vt si diceret:deus faciat mihi talia mala 7 maiora quam nunc fecit. † (Si nō magister militie fueris coraz me omni tēpore pro ioab).i.veni ad me:qz ego promitto facere te magistrum militie omni tēpore sicut erat ioab. ¶Aliqui enim intelligunt q̄ predicat ibi locū substitutionis vel suppletionis.s. q̄ q̄cunq̄ non esset pñs ioab:amasa esset princeps belli. ¶Sed hoc non stat:qz tunc dauid nihil p̄mittebat amase:cum iste esset valde paruus honor.nā semper ioab hoc modo esset p̄nceps militie:lz esset absens 7 suppleret locū eius amasa.dō tñ intēdebat promittere amase aliqd magnum:ergo promittebat ei q̄ esset p̄nceps militie sicut fuerat ioab:7 iam non esset ioab princeps. ¶Jtēp̄z hoc:qz si mile habetur supra.17.s.Amasan xo constituit absalon super exercitū pro ioab.7 tñ ibi non accipitur vt substitutus ioab:sed q̄ sicut ioab erat princeps militie dauid:ita esset amasa princeps militie absalonis. ¶Jtēp̄z qz ioab occidit amasan pre inuidia.seq.c.7 tñ si solum dauid substitutū fecisset amasan ipsi ioab non inuidisset ei ioab:qz nō vsurpabat officium eius:ideo non occidisset eum. ¶Jtem p̄z q̄ promittebat ei dauid principatū militie:qz mor vt redyt amasa ad dauid iussit ei q̄ congregaret omnes viros de tribu iuda:quod pertinebat ad principem militie:7 nihil preceptum est Joab.ideo videns ioab q̄ amasa sumpserat ducatum militie:occidit eum.sequē.ca.ideo p̄ncipatum militie dauid promisit amase.

Q.ō.10. Misit dō nūtios ad tribū iuda ppria. Primo. Secundo. Tertio. Q.ō.11. A Amasa q̄ respāt vocat⁹ ē a dō. Rñsio.

Q.ō.12. A Rñsio

¶An dō iuste volebat auferre p̄ncipatū a ioab. Q.ō.XII.

Queretur cum non posset principatus iste dari amase q̄n tolleret ioab:cur auferebatur illi:7 an poterat dō iuste auferre. ¶Rñ̄ q̄ dō volebat ioab auferre p̄ncipatū militie 7 oēm honorē quē hēbat in domo sua.cā fuit:qz offendit eū graviter occidēdo absalonē 7 agendo p̄ preceptū eius.preced.ca. ¶Cum aūt queritur an posset dauid iuste auferre p̄ncipatū militie ioab. Rñdendum q̄ q̄n aliqui instituuntur in honoribus vel dignitatibus:aut ille dicunt aliquem titulum qui acquiritur in ipsa institutione:aut solū sunt officia vel dignitates que non dicunt titulum aliquem:sed solum tenentur ab illis q̄ tenent eas propter voluntatem ipsoz̄ qui conferunt.7 sic est esse iudicem delegatum vel arbitrum:qz ista nō dicunt titulum.ideo ille qui iudicem constituit non tribuit ei titulum sed officium. ¶Alia sunt que dicunt titulos sicut esse episcopum vel canonicum 7 similia. Deistis secūdis dicēdum q̄ siue dentur alicui ex meritis:siue sola principis benignitate:nunq̄ possunt tolli voluntate principis: sed solū propter delictum. ¶Si autē sunt officia vel dignitates q̄ non dicunt titulum:aut princeps contulit illa:mera liberalitate lz persona esset digna:vel cum aliqua conditione ex qua ipsa persona quasi iure suo acquireret illa officia vel dignitates:vt si aliquis princeps diceret:quicunq̄ primus inuaserit vel introierit in talem locum hostilem:fit iudex in toto regno : vel officialis in domo mea . ¶Si primo modo dicendum q̄ princeps qui dedit dignitatem vel officium alicui:potest tollere ei q̄cunq̄ voluerit : ēt si nihil peccet.7 sic reges ponūt iudices in vrbibus:7 nō peccant tollēdo eos q̄cūq̄ voluerint:ēt si sint boni iudices. Idem

est de principibus belli: q3 istud officium vel dignitas nō dicit titulum: ideo qñcunq3 vult princeps: potest reuocare ducem ⁊ instituere aliu3. sicut dñs potest reuocare procuratorem qñcunq3 velit: nisi sit factus dñs litis. Si autem ista officia vel dignitates acquirantur quasi iure ipsarum personarum: non potest princeps tollere illa nisi peccantibus illis qui sunt in officio vel dignitate. Sic enim fuit de iepte galaadite de quo dixit gēs terre galaad: qui p̄mus ex vobis cōtra filios amon ceperit dimicare: erit dux populi galaad. Jud̄. 10. ⁊ postea hoc sub iuramento firmarūt galaadite ipsi Jethe. vt patet Judi. xi. ideo cuz factus est princeps per hunc moduz: populus qui dederat ei principatum non poterat p̄uare eum nisi valde delinqueret in ipso principatu. Sic autem fuit de ioab acquirendo principatum belli. nam dixit dō: omnis q̄ percusserit iebuseū in primis erit princeps ⁊ dux: ascēdit aūt ioab primus: ⁊ factus est princeps. supra. 5. ⁊ p̄ Parali. xi. nō poterat ergo p̄uari ioab isto principatu nisi p3 delicto: cū acquisiuisset illū iure suo. ¶ Queretur vlterius cum ioab nō posset p̄uari nisi p3 crimine: an esset nūc aliq3 crimē p3 quo iuste p̄uaret. ¶ Aligs dicet q̄ nō: q3 solū occiderat absalonem q̄ erat bostis publicus ⁊ illum in bello occidit. ergo nō peccauit vt p̄uaretur. ¶ R̄ndendū q̄ sicut declaratum est p̄ce. c. Joab peccauit grauiter occidendo absalonem. nam q̄q̄ ille mereretur mortez: tñ dō expresse p3hibuerat eū occidi. ideo qcunq3 illū occideret: mortis reus erat. nā de maximis criminibus est inobediētia ad p̄cipē. potissime aut̄ cum nulla causa subsit: q3 tūc est manifesta rebellio: ⁊ efficitur bostis ille qui sic repugnat. p3 oibus autem talibus inobediētus mors infligebatur in veteri testamento: siue ista inobediētia esset ad p̄cipē spūalez. s. ad sūmum sacerdotem: siue ad p̄cipē secularem. s. ad regem: vel ad alios duces. De spūali p̄cipe p3 Deutero. 17. cum dr. qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio: ⁊ decreto iudicis morte moriet̄ homo ille. De p̄cipe seculari p3 Josue. p̄. cū dixerunt israelite ad iosue qui cōtradixerit ori tuo ⁊ nō obedierit cūctis sermonibus tuis moriatur. ergo ioab occidēdus erat: q3 fuit inobediēs dauid. A fortiori igitur poterat sibi tolli p̄incipatus: ⁊ si relinqueretur ei vita: misericorditer agebat cū eo. ¶ Jtez merebatur ioab mortem ⁊ p̄uationē ducatus: q3 occiderat abner iniustissime per insidias. supra. 3. tales autem nō solum sunt mortis rei: sed etiā non gaudent aliqua imunitate sacrozum locozum. sic p3 Exo. 21. ⁊ extra de imuni. eccle. c. inter alia. ⁊ de homici. c. p̄. ideo debebat ioab carere p̄incipatu ⁊ mori: ⁊ hoc voluerat facere dauid quādo ioab occidit abner: tamen timuit magnū scandalum populi ⁊ vidit se impotentem ad hoc: ideo distulit ad tempus. sic p3 supra. 3. ego aut̄ adhuc delicatus ⁊ vnctus rex: porro viri isti filij saruie duri mihi sunt. i. q3 ego sum rex nouiter vnctus non possum adhuc facere res magnas cum isti filij saruie sint mihi duri. i. valde resistentes. ⁊ subditur ibi. retribuat dñs facienti malum iuxta malitiam eius: in quo dauid inuebat q̄ non remittebat penaz debitam: sed cōmittebat dei iudicio dum ipse non poterat punire. nūc autem q3 Dauid credebat se potētem ad puniendum eū: ⁊ potissime crescentibus delictis illius p̄uauit eū p̄cipatu: ⁊ tradidit illum amase. seq. c. postea tñ mortuo amasa redut ioab in p̄stinum statum: sed cur hoc fuerit seq. c. declarabit̄. ¶ Queretur vlterius quare dō p̄misit amase q̄ faceret eum p̄cipē exercitus. ¶ R̄ndenduz q̄ fecit hoc: p̄mo vt ille velle redire ad dō. nam amasa fuerat factus princeps totius exercitus absalonis. supra. 17. nunc aūt ruboz sibi esset descendere de illo statu: ideo forte nollet venire ad dō si nō maneret in illo statu: vt igitur veniret p̄misit ei ducatū militie. alis enim suspicaret dō q̄ forte amasa nolens descēdere de statu suo concitaret tribum iuda de qua erat: ⁊ oēs alias tribus quibus sub absalone p̄fuerat vt rebellarēt semper dō ⁊ eligerent aliū regem vt ipse sic maneret in p̄cipatu suo. ne igitur insurgeret ipsi dō alius bostis voluit eum muneribus placare. nihil nāq3 est quod magis hominē ad omnia nephāda cōmoueat q̄q̄ desiderium non descendendi de bonore quem semel iuste vel iniuste obtinuit. ¶ Scōa causa erat vt ipse amasa esset bonus procurator dō inducendo ad eū tribuz iuda ⁊ alias tribus. nam cuz amasa ante hoc esset p̄ceps militie super totum israel: viri de oibus tribubus obediebāt ei: ⁊ q3 nōdum redierant ad dō: adhuc obedirent illi. vnde si ipse vellet suadere eis q̄ redirent ad dō: faciliter obtineret. ⁊ si cōtrarium vellet: esset grauissimū ipsi dō reducere ad se israelitas. p3 hoc ergo voluit eum placare tradēdo p̄cipatū exercitus. ¶ Tertia cā fuit: q3 dō ablaturus erat p̄cipatum belli ipsi ioab ex causis assignatis p̄ce. q. iō voluit potius dare amase q̄ erat cognatus suus filius sororis sue ⁊ erat vir strenuus i armis q̄q̄ alicui alteri. ¶ Cum dō auferre vellet p̄cipatum ioab: quare nō dabat eum absai fratri suo.

Questio. XV.

Qō. 13.

A

Merebat ioab ꝓpter mortē absalonis nō solus ꝓuari ꝑncipatus ꝫ ēt occidi.

Qō. 14.

A

Trib9 causis promisit dō amase ꝑncipatū.

Primo.

Secunda.

Tertio.

Qō. 15.

A

Non fecit dō absai ꝑncipēm militie.

Primo.

Secunda.

Tertio.

Obiectio.

Rñsio.

Queretur vlterius cum dō ablaturus esset ꝑncipatum ioab: quare non dabat illuz absai fratri eius q̄ erat vir strenuus in bello: nā ipse computatur inter fortes dō: ⁊ erat fortior q̄q̄ Joab: vt p3 infra 23. ⁊ p̄ Parali. 12. iste ēt aliquado erat princeps belli cum fratre suo ioab sicut in bello ꝫ amon. supra. 10. ipse quoq3 ꝫ idumeos fuit princeps ⁊ occidit. 18. millia: vt p3 p̄ Paralipo. 18. ipse quoq3 erat familiaris dō: cui nimis cōfidebat dō. vnde ambo soli descenderūt in castra saulis quādo accepit lanceam saulis. preceden. lib. c. 26. ipse etiam defendit semel dō a morte: vt p3 infra. 21. c. erat ēt filius sororis Dauid. s. saruie: sicut amasa erat filius abigail sororis Dauid: vt p3 p̄ Paralip. 2. ¶ Respōdendum q̄ fecit hoc Dauid. Primo ꝓpter crimen ipsius absai: nā ipse fuit in morte abner q̄q̄ solus ioab percusserit illū: vnde ambo dicūtur occidisse eū. sic p3 supra. 3. s. igitur ioab ⁊ absai frater eius interfecerūt abner: eo q̄ occidisset asael fratrē eoꝝ. ⁊ sic absai reus erat in morte abner ex quo merebat mori: ⁊ p̄sequenter non debebat ascendere ad aliquaz dignitatez. ¶ Secūda causa erat ꝓpter seditionē: q3 absai erat seditiosus valde ⁊ concordabat ipsi ioab in oibus malis q̄ agere vellet ioab: nec ab bys cōpesci poterat iussu regis. ideo qñcunq3 dō conquerebatur de ioab: etiam de absai cōquerebatur. sic p3 supra. 3. s. porro viri isti filij saruie duri mihi sunt. i. non possunt flecti ad bonū iussu meo. sic etiā supra. 16. dixit dauid ad absai. quid mihi ⁊ vobis filij saruie. ⁊ iterum infra in littera. quid mihi ⁊ vobis filij saruie. erat ergo dō durus ipsi absai. ideo voluit ei dare p̄cipatum militie: nam per hoc efficeretur superior. ⁊ nō posset cōpescere eum. de amasa aut̄ non erat sic: q3 non erat vir durus: vnde posset melius se habere dō cū illo. ideo illum voluit. ¶ Tertia cā fuit ꝓpter ioab: nā si absai p̄ceps esset belli maneret ioab quasi in p̄cipatu illo: q3 ambo erāt fratres. ⁊ cū ioab esset princeps etiaz faciebat absai p̄cipem: nam in bello diuidebāt exercitum ⁊ pugnabant tanq̄ duo duces. sic fuit in bello ꝫ amonitas. supra. 12. ca. Dō aut̄ voluit q̄ nequaq̄ maneret p̄cipatus iste in ioab directe vel indirecte: ideo etiam noluit dare absai. magis tamen diligebat dō ipsum absai q̄q̄ ioab: q3 minus offenderat eum. ideo quādo misit amasan ad colligenduz exercitum: nō iussit ipsi ioab q̄ tolleret aliā partem exercitus ⁊ iret cōtra sybam: sed iussit hoc absai. seq. c. ⁊ tñ erat ibi p̄ñs ioab: vñ ⁊ ipse iuit cum absai. e. c. ¶ Sed adhuc obycietur q̄ si ꝓpter pcm̄ non dabatur p̄cipatus militie absai: ēt non deberet dari amase: q3 ipse peccauerat contra dō cum fuisset dux belli sub absalone. supra. 17. ¶ Dōm q̄ dō non tñ considerabat peccatū q̄tum rebellionez. de amasa aut̄ certum est q̄ peccauerat: ꝫ nō credebatur postea repugnaturus dō. malū autem ipsius absai consistebat in hoc q̄ dō putabat eum nunq̄ sibi subuciendum eo q̄ erat sibi vir durus. peccata aut̄ que quotidiana sunt ⁊ incorrigibilia ēt si parua sint maiora sunt q̄q̄ ea que semel facta non repetuntur. ideo noluit Dauid accipere absai. ¶ (Et inclinauit cor omnium virorum Juda quasi viri vnius.) Hoc potest intelligi de dauid. s. q̄ ipse per ea que

† misit dici

misit dici viris iude per sadoch 7 abiathar sacerdotes in clinauit illos totaliter ad se.7 dicitur quasi viri vnius.i.q̄ sicut q̄n vir vnus inclinatur ad vnā partē totaliter inclinatur 7 nihil de eo inclinatur ad aliā partem:ita fuit in viris iuda:q7 omnes inclinati fuerūt ad dō: 7 nullus mansit qui nō inclinaretur.vel aliter.quasi viri vnius.i.sicut modicū laborasset dō inclinando ad se cor viri vnius:ita modicum laborauit inclinando ad se corda omnium virorum iuda. ¶Aliter potest intelligi de amasa.s.q̄ amasa inclinauit corda omnium virorum iuda ad dō:q7 ipse erat inter viros iude:7 cum misisset dō ad vocandum eum promittens ei principatum belli:ipse conatus est conuertere oia corda virorum iuda ad dauid.(Miseruntq̄ ad regē dicētes).s.viri iuda miserunt nuncios ad dō denuntiātes q̄ recipiebant eum in regē sicut prius.(Reuertere tu 7 omnes serui tui).i.iam nō timeas sed reuertere securus in hierusalē sicut prius eras. ¶(Et reuersus est rex.)Hic ponitur tertiū huius.c.s.regis recepti in domū suā reductio. Et diuiditur in tria.Primo ponitur dō benignitas in semei obuiatione 7 receptione.Secūdo ponitur dō ineq̄litas in miphiboseth 7 sybe cōcordatione.ibi.(Miphiboseth quoq̄.) Tertio ponitur curialitas dōi berzellai expeditione.ibi.(Berzellai quoq̄.) Circa primū dicitur (Et reuersus est rex).s.de vrbe manaim in qua fuit toto tempore seditionis 7 veniebat in hierusalē vbi erat sedes regni sui:7 ibi morabatur ipse semper.nam ibi edificauerat sibi domos:vt p3 supra.5.7 p̄ Paralip.14.(Et venit vsq̄ ad iordanem.)vsq̄ ad istum locum venit dō cum solis seruis suis:q7 nondum se parauerāt tribus israel ad veniendū cum eo. ¶Queret aliquis cum tribus israel valde offendissent dauid:7 nunc reducerēt eum in priorē statum: cur non honorabāt eum nimis reducēdo in domū suā:q7 propter hoc q̄ offenderāt eū debebant honorare. ¶Respondendum q̄ viri israel pcorderāt de reductione regis:7 iā receperant eū in regē sicut prius.sed nondū determinauerant sibi tēpus in quo reducerēt eum in hierusalem.viri autē iuda cum receperūt dō in regem:ilico dixerunt ei q̄ rediret in domum suā:7 ipsi ilico parauerunt se ad veniendū cū rege.sed prius q̄ ipsi venirent rex erat apud iordanem.viris autē israel nihil dictum fuerat de tēpore reductionis:ideo non erant parati ad reducendū regem:sed cum ipsi audierunt q̄ viri iuda volebant ducere regem:ipsi quoq̄ cito iuerunt:7 media pars.xi.tribuū iuerat ad iordanem q̄n rex transiuit.omnes autem alij postea venerūt:7 fuit orta seditio magna iter viros iuda 7 israel: conquerentibus viris israel q̄ viri iuda furati fuissent regem:vt p3 infra:7 sic totus israel volebat honorabiliter reducere dauid in domum suā:nisi ipse festinasset recedere illis icōsultis. ¶(Et iuda venit in galgala vt occurreret regi.) Est enim galgala locus quidam inter iordanē 7 iericho in p̄ncipio terre chanaā a parte orientali:in quo israelite transito iordane primo castrametati sunt:7 posuerunt ibi.12.lapides quos tulerant de iordane:7 ibi circūcisi sunt omnes 7 celebrauerunt pascha:vt p3 Josue.4.7.5. ad illum enim locum venerunt viri iuda:q7 quādo ipsi veniebant:iam rex erat apud iordanem.(Et transduceret eum iordanem).i.vt transiret cum eo per iordanē:7 sic isti trāsierunt vltra iordanem anteq̄ dō transiret:7 totam domū eius transduxerunt per fluuium:7 ipsi irruperūt aquas añ dō:vt p3 infra.s.7 irrupentes iordanem ante regem transierunt vadum vt transducerent domum regis. ¶(Festinauit autez semei.) Hic ponitur de obuiatione semei:quo modo venit ad petendum veniam a dauid.

¶Quo Semei qui grauissime peccauerat venit obuiā dō vt peteret ab eo veniam. Questio.XVII.

Q̄.17. A **Queret** aliquis quo semei qui tam grauiter offenderat regem veniebat nunc coram eo:sed magis debuisset fugere de terra. ¶Rndendum q̄ semei grauissime peccauerat:vt p3 supra.16.7 ideo voluit q̄ reductus est dō:7 voluerat q̄ alius fuisset electus in regez: sed q7 totus israel voluit recipere eū:ipse nō potuit phibere.nūc aūt putauit q̄ forte dō flecteret obsequijs:7 ob hoc cū magno comitatu.s.cum mille viris iuit ad iordanem ad recipiendū dō: credēs q̄ cum nunc dō reciperet nouiter in regnuz oibus esset clemens:7 voluit preuenire oēs alios:vt dō cognosceret illius animū obsequēdi:sicut a p̄n° valde peccauerat. Motiuū autē erat suum:q7 oēs de israel peccauerāt ꝯ dō:7 si forte vellet in eo petere vltionem:ita in oibus alijs vellet:7 oēs turbati fugerent a dō. ipse ꝯo vt non recederent oēs ab eo.nulli noceret. ¶Honorauit aūt semei valde dō in duobus. Primo q7 iuit cuz magno comitatu.s.cum mille viris de tribu iuda sua. Secundo:q7 fuit añ oēs israelitas:in quo ostēdit magnū desiderium seruiēdi regi.sic p3 infra.s.agnosco.n.seruus tuus peccatū meuz:7 idcirco hodie p̄mus veni de omni domo ioseph. Dō aūt attēdit q̄ oēs recederēt ab eo si aliquē tūc occideret:ideo pepercit semei.sic dī infra.ergo ne hodie interficietur vir in israel:an ignoras hodie me factū regē super israel.7 ait rex semei:non morieris.si aūt dō noluisset parcere semei:tūc ipse habebat locū fugiēdi de terra: priusq̄ dō confortaret in regno. ¶(Filius gera filij gemini).s.q̄ semei erat de tribu gemini.i.beniamin:7 nō de tribu ioseph sicut aliqui putāt.de quo declaratū est supra.16.q.8.(De baurim.) Ex hoc ēt p3 q̄ erat semei de tribu beniamin:q7 erat de baurin:7 tñ baurin est ciuitas quedam i sorte beniamin:7 est ppe hierusalē versus septentrionē. de quo dictū est supra.16.(Et descendit cuz viris iuda in occursum regis).s.tunc q̄n illi descēdebant. ¶Quere tur quo semei descendit cū viris iuda:q7 ipse non erat de hac tribu sed de beniamin. ¶Rndendum q̄ forte descēdit cum illis ad hoc q̄ intercederēt pro illo apud regem. nam illi qui erāt de hac tribu erant cognati regis:7 condescenderet rex precibus eorū.vnde si non flecteretur dō precibus semei:tribus iuda tota oraret p̄ illo. Uel aliter: forte semei qui erat vir potens in tribu beniamin:cuz duceret nunc secū mille viros locutus fuerat principibus de tribu iuda indicans offensam suā ad regem 7 inuens q̄ si nollet parcere ei erat signū q̄ ēt non parcebat alijs:7 cū oēs offendissent eū:maxime principes populoꝝ q̄ omnes vellet occidere.ideo q̄ deberēt accipere signū in eo.s.q̄ si gratis parceret ei:q̄ omnes putarent nihil se passuros. si ꝯo ei non parceret q̄ nulli etiā remitteret iniuriaz.ideo q̄ resistēdum esset ei ne reciperetur:ne postea receptus 7 p̄foztatus in regno occideret quos vellet. ¶Aliter pōt dici q̄ iuit cum viris iuda.s.q7 illi iuerunt prius q̄ israelite: 7 semei etiaz precessit omnes israelitas.ideo euenit q̄ semei 7 tribus iuda simul irent.(Cum mille viris de beniamin).i.semei ferebat secuz mille viros:7 hoc ad honorandum regem.s.q7 veniebat in magno apparatu.vel forte si rex vellet occidere euz q̄ haberet locū aliqualiter se defendendi.Ex hoc ēt p3 q̄ erat semei de tribu beniamin:q7 alioquin non duxisset secum viros de tribu beniamin:sed de manasse vel effraim in q̄bus esset cognatio sua.(Et syba puer de domo saul).i.etiā syba qui erat de domo saul: nō quantū ad cognationē:sed ad administrationez. nā ipse erat procurator domus miphiboseth:sic dī supra.9. erat aūt de domo saul seruus nōie syba.(Et q̄ndecim filij eius 7.20.fui.) Ista erat tota familia sybe:sic p3.ē.9.vbi ponuntur totidē filij 7 serui.(Erant cū eo.) Pōt hoc referri ad syba.s.q̄ iuit syba ad regē:7 cum eo.15.filij sui 7.20. serui: vel pōt referri ad semei q̄ ibant cū eo mille viri de tribu beniamin 7 insuper syba 7.15.filij sui 7.20.serui ibāt cū eo. ¶Queretur ārē nūc exiuit syba in occursum regis. ¶Respondendum q̄ ipse voluit regem obsequijs flectere. naz cum fugeret dō a facie absalonis occurrit ei syba cuz muneribus:7 meruit apud eum magnum fauorem:supra.16. nunc aūt volebat continuare illuz fauorē:7 ob hoc in primis descendit ad dō:vt cognosceret dō illū sibi esse obsequiosum 7 inclinaretur ad bene agenduz ei. ¶Alia causa 7 potissima erat q7 timebat syba q̄ nūc accusaretur super proditione quā egerat.s.accusando dñm suū miphiboseth innocentem apud regem 7 recipiendo possessiones illius.

B semei honorauit dō in duobus

Primo.

Secundo

†

†

†

Q̄.18. A Semei q̄re descendit cū viris iuda cū eēt ō tribu beniamin.

Rñsio p°.

Secūda.

Tertia.

†

†

†

†

Q̄.19. A Exiuit syba I occursum regis. Primo.

Scōo.

B Regis recepti in domū suā reductio.

Q̄.16. A Cur israelite nō honorauerūt dō valde reducēdo eū i domuz suam.

Rñsio.

supra.16.voluit ergo nunc pñs esse ne absens accusaret.ꝛ rex flecteret ꝑ eum.ipso aūt pñte ꝛ obsequēte in ꝑmis recordaret dō munez que receperat ab eo:ꝛ quō iste videbatur ei obsequiosus:ꝛ parceret illi.sic.n.factū est:qz ꝛpostea accusatus est a miphiboseth:nō ꝑsensit rex accusationi:ꝛ iusta fuit:sed solū restituit miphiboseth medietatē possessionis ablate. ¶Quereť vlteriuſ ad qd ibat syba cū semei.¶Rñdendū ꝙ ambo erant de eadez tribu.ſ. de Beniamin:ideo simul iuerunt.vel alr semei q erat valdereus apud dō:voluit hēre secū syban:qz ille erat acceptus dō ꝓpter munera que obtulerat ei dū fugeret a facie absalonis.supra.16.ꝛ posset syba orare pro semei:si expediret.vel aliter:quilibet istoz desiderauit videri nimis devotus dō ꝓpter cās suas:ꝛ ob hoc voluerunt in primis ire ad eum recipiendū.ꝓtigit ergo ꝙ simul irent:ꝛ qz erat syba mioz ꝯ semei dicit iuisse cū illo.¶(Et irrūpētes ior danem.)Istud refertur ad oēs precedētes.ſ.ad tribuz iuda ꝛ ad semei ꝛ syban.(Ante regem).Pōt dupliciter intelligi.vno mō ꝙ assumatur ante.i.prius.ſ.ꝙ ꝯ dō ꝛ tribus iuda simul accesserint ad iordanē.Dō quidez ex parte oriētis ꝛ tribus iuda ex parte occidētis:tamē tribus iuda prius trāsiuit iordanē ꝯ dauid.ſ.trāseundo ad partē illam in qua erat dauid.¶Alr pōt intelligi ante.i.coram.ſ. ꝙ cum fuerūt viri iuda ex parte alia iordanis in qua erat dauid:ꝛ vellet transire dauid:ipsi irruperūt vadum.i.precesserunt eum in flumine rūpendo aquas ꝛ inquirendo loca planiora vadi per que trāsiret dauid ꝛ domestici sui.ꝛ iste sensus est melior.nā istud est irrumpere aquas.Est.n. intelligēdū ꝙ viri iuda cum essent multi ꝛ fortes posuerunt se in flumine cōiunctim in ordine:ita vt impetus aque frāgeretur in eis:ꝛ infra eos esset trāsitus facilis:ꝛ sic transirent oēs de domo regis qui debiles erant.(Trāsierūt vadum).ſ.ante regē.(Ut trāsducerent domuz regis).i.vt si aliquid erat de domo regis quod humeris eorū trāsduci posset:ipsi illud transducerent.Rab.ſa.dicit ꝙ eratibi aliqua barcha in qua viri iuda transducebant ea que pertinebant ad regē.hoc tñ non legitur:sed potius ꝙ oēs transirent per vadū.(Et facerent iuxta iussionē eius).i.transierunt viri iuda ante regem vt si aliquid iuberet eis facere in transducēdo per fluuium:ipsi trāsducerent illud.q.d.viri iuda potuissent manere apud iordanē citra aquas quādo dauid trāsiturus erat:qz tū forte dauid indigebat ministerio eorum ad aliquid in trāseundo:ipsi trāsierunt vltra aquas vt iterum cum rege trāsirent.(Semei aūt filius gera prostratus corā rege.)Hic petiuit humiliter veniaz semei a dauid.ꝛ ad hoc prostrauit se in terram vt sic ex humiliatione misereretur eius.(Cū iaz trāsisset iordanē).ſ. semei iuit cum filys iuda ꝛ transiuit iordanē bis:obsequēdo regi sicut illi:ꝛ tamē quādo fuit vltra iordanē coraz rege noluit petere veniā:qz rex erat dispositus ad trāseundum:sed obseruauit qñ iam transierat:qz tunc vidit eū dispositum ad hoc.(Dixit ad eum:ne reputes mihi dñe mi iniquitatem).i.nō imputes mihi ad penam. Tunc.n.delictum imputatur qñ pena plectenda censetur:ꝛ eȝrio. ꝯ ꝯ maneat in memoria si nō iudicatur vt pena plectenda non imputatur.(Neq; memineris iniuriarum serui tui).i.iniuriarum quas ego seruus tuus tibi intuli.ſ.maledicēdo tibi supra.16.ꝛ dicitur ne memineris.ſ.ad infligenduz penas pro illis:qz alioquin nō poteratintelligi:cum etiā si dauid illarum oblitus esset:semei faciebat eum nūc memorem. Sic enī dicimus deo:ne recorderis peccata mea.ſ.ad puniendum illa:nā aliter nephas esset ꝙ aliqs orare ꝙ deus nō recordaretur peccatoz:qz scimus ꝙ impoſe est deum alicuius rei oblīuisci.(In die qua egressus es dñe mi rex de hierusalē.)Eadē enim die cū transisset dō vltra montē oliuarum:egressus est semei de baurim ꝛ maledicebat regi spargēdo pulverē ꝛ iaciendo lapides.supra.16.(Neq; ponas rex in corde tuo).i.nō ponas faciendo aliquā mentionem de illo quasi nihil esset:qz ad magnitudinez clemētie tue pertinet iniurias istas contemnere. nam sicut magni cordis est tolerare ꝛ contemnere dolores: ita magni cordis est omnes iniurias vilipēdere:ita vt animuſ nō moueatur ad hec quod prouenit ex quadā magna cordis tranquillitate:que non est nisi in valde bonis.(Agnosco enim seruus tuus peccatū meū).i.agnosco me peccasse ꝛ nōme excuso:qz vere peccaui.ex hoc.n.dauid debebat parcere ipsi semei:qz cognoscebat plane peccatū suum.Deus enīz nihil aliud exposcit a nobis:nisi vt confiteamur nos peccasse ꝛ ilico remittit offensaz.(Et idcirco hodie primus veni de omni domo Joseph).i.qz cognoscebam peccatum meum nec me excusare volebaz descendi hodie in occursuz regis ante omnes de tribubus israel.ſ.vt ante oēs veniam peterem:cū plus oībus peccassem. ¶Quereť q̄re semei dixit.ꝑmus veni de oī domo ioseph cū ipse esset de tribu beniamin.¶Rñdent hebrei.ſ.Rab.ſa.ꝛ canhi. ꝙ dixit hoc ad significandū ꝙ deberet parcere ei.Induxit autem potius de Joseph ꝯ de alys:qz ꝯ ꝯ fratres Joseph offendissent eum nimis vendendo illum in seruuz:tamen postea eos grate tractauit alendo eos ꝛ domos eorum ꝛ misericorditer illis respōdit cum veniam peterent. Heñ.vlti. Jta ergo dō exēplo ioseph debebat misereri semei.Alr dicit ra.ſa.si mihi misereris totus israel putabit ꝙ misereberis ei ꝯ ꝯ peccauerit:ꝛ ad te venient: aliogn oēs fugient.¶Aliter aūt dicit Rab.dauid canhi.ſ.ꝙ semei erat de domo Joseph.ſ.de tribu manasse vel effraim: iō dicit ꝙ ipse est q prior descendit de tota tribu illa.¶Sed istud falsum est:qz semei erat de tribu beniamin ꝛ non de manasse vel effraim:vt probatum est supra.16.¶Sed dicenduz ꝙ vocatur hic domus Joseph.ri.tribus israel.nā diuidebatur tota posteritas Jacob in duos principes.ſ.in iudam:ꝛ ioseph.cuius cā est:qz princeps oīuz tribuū israel debuerat esse rubē:qz erat p̄genitus:sed pp peccatū prīuatus est iure p̄geniture:ꝛ non mansit aliqs vnus p̄nceps in filys israel sed diuisa sunt iura p̄mogenitureꝛ iudas suscepit principatū:ꝛ ioseph suscepit alia iura p̄geniture.sic p3 p̄ paralip.ſ.ob hoc ergo tota domus.ri.tribuum vocabatur domus ioseph:ꝛ tribus iuda per se nolabať tanq̄ alia domus.ꝛ qz semei erat de tribu beniamin:ꝛ illa erat pars domus ioseph accipiendo isto modo.dixit ꝙ venerat primus de domo ioseph.i.de oībus.ri.tribub⁹.¶Jtē p3 ꝙ non accipiatur hic domus ioseph pro manasse vel effraim:sed pro.ri.tribubus:qz semei volebat se ostendere valde devotum ꝛ obsequiosum regi.iō verisīle est ꝙ ipse demōstraret diligentiā suam q̄tum posset:sed ipse nō solū venerat nūc ante tribū manasse ꝛ effraim:sed ēt añ oēs tribus israel:qz venit cū tribu iuda.iō dato ꝙ esset de tribu manasse vel effraim:nō diceret ꝙ solū venit añ oēs de tribu illa:sed ꝙ venit ante oēs de tribubus israel.ideo dōm ꝙ nullo mō intellexerit per domū ioseph effraim vel manasse:sed oēs.ri.tribus israel.¶(Descēdiq; i occursuz regis).i.descēdi ad occurrendum regi in via. (Rñdens ꝛo abisai filius saruie).ſ.ante ꝯ aligd rex loq̄retur rñdit abisai ꝑ semei:qz erat valde ipatiēs:ꝛ iste erat filius saruie.i. frater ioab ꝛ asael:vt p3 supra.2.ꝛ ꝑ paralip.2.(Nungd pro hys verbis nō occidek semei q maledixit chr̄m dñi.) Vidit.n.abisai flecti dō aliqualiter ad pietatē ꝛ ꝙ nō haberet animū dure rñdēdi dū loqueret semei.ideo ipse respondit ꝑ semei dicens:nungd bonum est ꝙ pro hys solis verbis nō occidat semei cū ipse grauiter peccauerit male dicēdo Chr̄m dñi.i.regē vnctū a deo.q.d.nō est ista equiens satisfactio ꝙ tāto crimine:sed dz occidi.dicebat aūt ꝙ maledixit chr̄m dñi:qz ex hoc ꝙ dō erat vnctus in regē iussu dei:erat graue peccatū offendere ipsum.sic p3 ex verbis dō ad seruos suos qñ suadebant ei ꝙ occideret saulē in spelunca:ꝛ dixit ꝙ non mitteret manū suā in chr̄m dñi. precedē.lib.c.24.ꝛ iterum dixit ad abisai: ne interficias eum.quis enim extēdet manū suā in Chr̄istum dñi ꝛ innocens erit.q.d.nullus poterit extēdere manū suā in eū ꝛ ꝙ sit innocens.ꝓcedē.lib.ca.26. ¶Quereť q̄re abisai rñdebat tam dure ipsi semei potius ꝯ aliquis alius de viris dō.¶Rñ⁹ ꝙ hoc faciebat qz ipse itez accusauerat semei super hoc.ſ.qñ maledicebat regi.supra.16.ꝛ nunc volebat

continuare

Qō.20.

A Syba iuit cū semei qz erāt de eadē tribu.

Qō.21.

A Semei q̄re dixit q venerit pmus ō tribu ioseph.

Rñ. ra.ſa.

Rab.Da.

Contra

Rñio.

Qō.22.

A Abisai q̄re rñdit tā dure semei.

Rñio.

continuare accusationem suā contra eum.s.vt occideret. ¶Jtē abisai erat vir valde impatiēs 7 nō potuit sustinere quousq; rūderet rex:sed cū videretur sibi irrationabile q̄ iste semei immunis dimitteret a pena obiecit ei q̄ pro hys verbis nō deberet ei parci. Propter istā autē duritiem 7 impatientiam semei dixit ei dō:quid mihi 7 vobis fily sarue:cur efficimini mihi hodie in sathan. ¶Jtē abisai zelabat nimis pro dō:qō patuit quādo semei maledixit regi. supra.16.nam ante hoc non cōceperat aliqō odiuz de eo: 7 tamē ipse solus ante oēs alios seruos regis dixit:quare maledicit canis hic moriturus dño meo regi vadam 7 am putabo caput eius.ita nunc cū vidisset q̄ semei peteret veniam:magis zelatus est pro rege q̄ aly:petens q̄ nō parceretur ei pro hoc.

¶An Dauid tenebatur parcere semei propter hoc q̄ humiliter veniam petebat. Questio.XXIII.

Q.ō.23. **Queretur** vlterius an dō tenebatur parcere semei propter hoc q̄ humiliter veniaz petebat. ¶Aliquis putabit q̄ sic:qz deus nihil aliud expetit a nobis:nisi vt humiliter p̄fiteamur peccatuz nostrum. nos tñ tenemur in alterutrū remittere offensas sicut petimus a deo dimitti.sic pz Matth.6.in oratione dñica.s.dimitte nobis debita nostra sicut 7 nos dimittimus debitoribus nostris.ergo dō tenebatur remittere semei iniuriā.

A dō tenebatur remittere semei iniuriā q̄tum ad rancorem.

¶Respōdenduz q̄ dō tenebatur remittere semei iniuriā q̄tum ad odium vel rancorē cū peteret veniā.s.q̄ non haberet eum iā exosum sicut prius.7 nō solum eo petente veniam:sed ēt non petente remittere tenebatur:7 sic qlibet homo aduersario suo tenetur remittere rancorē q̄cūq; non petat veniā:imo ēt q̄cūq; non velit veniā:sed dicat q̄ nō vult sibi remitti:sed potius q̄ semper vult offendere. ¶Et in hoc nos differimus a deo:qz ipse nunq; remittit culpā nisi petatur.s.q̄ nos doleamus de malis p̄teritis.hō autē tenetur remittere homini:q̄cūq; non petat. Rō huius diuersitatis est:qz deus est iudex:7 si remitteret culpā non petita venia:oīa essent inordinata:nec aligs hō sic periret eternaliter:nec multū pficeret conari ad bona opa vel ad mala: qz vtroq; mō necesse erat culpas remitti:7 p̄ter habere aliquādo vitam eternā. Jn nobis aūt secus est:qz non sumus iudices sz pserui.7 deus vult q̄ sicut ipse cuilibet nostrum liberaliter remitti:ita 7 nos remittamus oēm rancorē: ēt qz dato q̄ nos remittamus rancorē nō petita venia: non segtur aliqō inconueniēs:sicut si deus remitteret:qz per remissionē nr̄am nō soluitur offensor a culpa:soluitur tñ per remissionē dei.iō nō decet q̄ deus remittat nisi petita venia.nos aūt remittere debemus.nā nos remittēdo rancorē nullū bonū facimus ipsi offensori:sed nobis solis cū p hoc mereamur. ¶Jtē factū est hoc vt nos nō vsurpemus pulegiū dei.nā propriū dei est petere vindictā.sic dr Deut.32. 7 ad ro.12.mihi vindictā 7 ego retribuā.si aūt nos non teneremur remittere offensam pte nō petēte:possemuz petere ppie vltionez:iō nō licet. ¶Sed obyciet q̄ possumus petere vindictā:eo q̄ possumus accusare offensorē ad penam siue corpis siue pecuniaz p̄m p̄ditionē delicti. ¶Rñ dendū q̄ nunq; possumus petere vindictā:qz vindicta ad animū ptinet:7 est qdā desideriū retribuendi malum pro malo nobis inflicto:7 istud desideriū vocatur ppie rancor vel odiū.7 istud tenemur remittere:siue petente offensore: siue non petēte. Q2 autē nos petamus offensorē cōdemnari ad penā p̄m p̄ditionē delicti:nō est q̄ velimus ei retribuere malū pro malo:sed desiderio iustitie.s.vt nō detur illi occasio semper peiora faciendi si nō castigatur.qcunq; aūt aliter accusat aduersarium suū mortaliter peccat siue pro homicidio:siue pro alys iniurys vel dānis datis:7 illo mō non petit vindicta. ¶Quātū ad hoc ergo tenebatur dō remittere ipsi semei:non solū nunc qñ petebat:sed etiā tunc qñ actualiter iniuriā inferebat. ¶Cōsideratur ēt iniurys vel dānis satisfactio q̄ est p̄ter rancorē:7 ista debite p̄t peti a quocūq;:nisi forte aligs sit in tanta pfectione status q̄ nō possit petere satisfactionē iniuriarū suarum:sicut monachi 7 oēs fratres:qz ipsi nō sunt sui iuris.sed monasterium p̄t agere:dū tñ pena nō sit capitalis vel detrimca tionis mēbroz:vel magne effusionis sanguinis ad quā directe nec indirecte hmōi psone agere non p̄mit. Dō ergo poterat petere satisfactionē delicti huius:7 qz merebatur mortē semei pp maledictionem regis:poterat licite dō ei mortē infligere:dūtñ nō ageret desiderio vidicte.poterat nāq; agere ad bonū finē.s.vt tāta iniuria illata regi nō videretur cōtēta:qz erat quodāmō diminutio regalis status q̄ talis vir intulisset ei iniuriā grauissimā 7 maneret impunitus. ¶Ad rōnez in p̄ncipiū dōm q̄ si intelligat de remissione rancoris:simile est in deo 7 nobis:qz deus in oi casu remittit cū petitur venia:nos aūt remittere tenemur petita venia vel nō petita.si aūt dicat de remissiōe pene:sicut deus nō remittit nisi p̄missa satisfactiōe:ita nec nos tenemur remittere:sed est superrogatio si remittamus. ¶(Et ait dō q̄d mihi 7 vobis fily sarue).i.qd hētis mecū fily sarue:qz nō p̄mittitis me agere q̄ volo:sed in oīb⁹ estis mihi obuy. Est sensus q̄ dō volebat dimittere iniuriā ipunitā q̄stū ad p̄nās ne faceret scandalū:qz si istū punuisset p̄ro offensa:puauissent oēs alij se puniēdos cum oēs peccauissent: 7 oēs fugerēt:qō erat graue periculum ipsi dō:qz nō posset eos postea ad se reducere. (Cur efficimini hodie mihi in Sathan).i.cur efficimini mihi aduersary.est.n.sathā nomen hebreū signans aduersariū quēcunq;: 7 nos putamus esse nomen demonis.7 verus est q̄ omnis demon vocatur sathan.i.aduersarius nr̄:qz aduersantur nobis in oi bono.7 sic dixit Xp̄s diabolo.vade retro sathan. Matth.4.i.recede a me aduersarie hominū:7 hoc mō oēs hoies aduersantes intētioni nostre vocantur sathan.sic.n. Xp̄s dixit Petro Matth.17.nā cum Xp̄s dixisset q̄ occidēdus erat assumens eū Petrus cepit increpare eū dicens:absit a te dñe non erit tibi hoc.qui cōuersus dixit Petro.vade retro me sathana:scandalū es mihi. Jdem Marci.8. eodem modo nos dicimus belial esse nomē demonis:7 tñ est nomen hebreuz signans quēcūq; hoiem indomitū.sic pz Judi.19. Est aūt sensus q̄ abisai efficiebatur sathā vel aduersarius ipsi dō:qz dō volebat remittere iniuriā. Abisai autē incitabat eum ad nō remittendum.7 dicit cur efficimini: qz logtur dō quasi ad abisai 7 ioab.nam lz solus abisai offenderet nunc dō:qz etiam ioab aliquādo offendere solitus erat:semp loquebat ad quēlibet eoz quasi ad ābos.s. quid mihi 7 vobis fily Sarue:vt pz hic 7 supra.16.7 supra tertio.dixit autē cur efficimini hodie qz spāliter loq̄batur de isto die.nā aduersari dō in ista die erat grauius q̄cūq; aduersari ei alio tpe.cā est:qz si alio tpe dō vellet occidere semei:non esset scādalū sibi neq; eueniret aliqō maluz.si xp̄s hodie occideretur sicut suadebat abisai:sequeretur forte diuisio regni:vel recessio omnium israelitarum a Dauid: quod erat grauissimum scandalum.

Differt homo a Deo i remittendo.

Quilz hō tenet inimico ēt nō petēti remittere iniuriā

Obiectio.

Rñsio.

¶An peccauerit Abisai suadendo Dauid q̄ occideret semei. Questio.XXIIII.

Q.ō.24. **Queretur** an peccauerit abisai suadendo dō q̄ occideret semei. ¶Aliquis dicet q̄ nō qz icitabat eū ad bonū.s.ad executionē iustitie. ¶Rñ est q̄ videbatur peccare abisai. Primo qz nō faciebat istud desiderio iustitie:sed magis ppter vidictā:vt pz ex verbis suis que sunt verba hois passionati. ¶Jtē qz abisai p̄hibebat dō bonū facere.volebat.n. dō remittere iniuriā sibi factā. Abisai xp̄s nō p̄mittebat:qui tñ agunt ex charitate nō p̄hibēt aliquē bñfacere.sic.n. dr p⁹ ad Xp̄or.13.sed qui agit q̄ charitatē peccat.ergo peccabat abisai. ¶Jtē nō faciebat abisai nisi ex quodā zelo carnali quem habebat ad dō.s.q̄ nolebat iniurias suas eē multas.7 iste zelus nō est laudabilis:maxime in isto casu quādo dauid desiderabat agere opus bonum:7 abisai per zelum impediebat eum. Sic fuit de Josue erga Moysen qui zelabat p̄ro eo volēs q̄ ipse solus haberet oēm honorē:7 qz duo viri in castris prophetabāt:qō videbatur esse in diminutionem honoris moysi: Josue zelauit p hoc:7 dixit moysi:domine mi moyses p̄hibe illos. Nume.xi. 7 quia Moyses vidit q̄ iste zelus erat carnalis increpuit ipsuz dicens:quid emularis

A Abisai sollicitando mortez semei visum ēt peccare.

Primo.

Scō.

Tertio.

B Peccat q ꝓpedit iniuriā remitti

pro me:qs mihi tribuat vt omnis populus ꝓbetet ⁊ det illis deus spūm suum. non ergo erat laudandus zelus iste abisai. ¶Sic igitur dicēdum ꝙ qñcunqꝫ vult aliquis remittere iniuriam sibi factam: siue quātum ad rancorez: siue ad satisfactionem quicunqꝫ impedierit peccat mortaliter: qz impedit a bono opere. ¶Sed aliquis dicet cōtra qz interdum ipsa punitio prodest peccanti: potius q̄ si relinquatur impunitus. ¶Obiectio. ¶Rñdetur ꝙ q̄q̄ hoc sit: tñ peccat ille qui impedit alium remittere offensam: qz quomodocunqꝫ se habeat ille qui intulit iniuriā: semper ille qui remittit facit opus perfectionis. qui autē aliquē impedit ne remittat: directe impedit opus perfectionis: ideo peccat. ¶Rñsio. Qz autem alius bene vel male se habeat remissa pena: vel non remissa: per accidēs est. non dz autem impediri illud bonum qō est per se ꝓpter illud bonū quod est per accidens. ¶Sed adhuc dōm ꝙ dato ꝙ constaret aliquez futurum esse bonum si non remitteretur iniuria ei sed puniretur: ⁊ alꝫ futurus esset malus: peccaret ille qui impediret ꝙ remitteretur ei iniuria: qz inquātuz iste impediebat ꝙ remitteretur iniuria: ipsemet faciebat malum inquātuz distrahebat ab opere perfectionis aliquē. Qz autez alius efficiatur bonus si non remittatur ei iniuria: non est bonū opus istius qui impedit remissionem: sed illius qui per penam illatam corrigitur. ⁊ sic facit iste malum directe vt alius bonum faciat: sed hoc nō permittitur sicut ait Augꝰ in lib. qōnum super Heñ. ⁊ habetur in decretis. dist. 14. c. ꝙ ait sodomitis. ¶Ad rōnem in contrarium dōm ꝙ q̄q̄ abisai moueret Dō regem ad id quod bonum erat: tñ distrahebat eum ab eo quod melius erat. ⁊ respectu huius † dicebatur male agere. ¶(Ergo ne hodie interficiet vir † in israel). i. nūquid est bonum ꝙ interficiatur hodie aliqs de israel. q. d. non. ⁊ subditur cā. (An ignoras hodie me factum regē super israel). q. d. non debes ignorare ꝙ hodie ego nouiter constitutus sim in regē super israel: ideo non est dies ad occidendū aliquem. dicebat Dō se hodie constitutum regem: qz oēs israelite recesserāt ab eo ⁊ vnxerant absalonem in regem. ⁊ tunc q̄q̄ ipse de iure esset rex: tamē de facto non recipiebant eum in regē israelite.

Qō. 25. A

nunc autē oēs susceperunt eū: ideo hodie erat factus rex. ¶Queretur an peccatū esset ꝙ dauid occidisset aliquez in die illa q̄q̄ alꝫ reus esset. ¶Aliquis dicet ꝙ sic: qz dō dixit. ergo ne occidetur hodie vir in israel. q. dicat malū est. ergo peccatum erat. ¶Item simile patet ꝓceden. lib. capitu. 11. nam in die illa qua saul renouatus est in regem dixit populus ad samuelem: quis est iste qui dixit saul non regnabit super nos: date nobis viros ⁊ interficiemus eos. ⁊ ait saul: non interficietur quis in die hac: qz hodie fecit dñs salutem in israel. ¶Rñdendum est ꝙ si aliquis erat reus mortis ꝙ dauid occideret illū i die ipsa vel alia peccatum nullum erat: nisi forte esset lex aliqua vel consuetudo ꝙ in certo die rei mortis nō possent occidi: sed potius aliqui vite donarētur. sic erat cōsuetudo apud hebreos ꝙ in festo azimorū dimitteretur eis vnus de reis mortis. sicꝫ Joā. 18. poterat ergo sic esse ꝙ in die coronationis regum vel inouationis aliquis reus mortis vite donaretur: ⁊ tunc nō erat licitum de illo ꝙ occideretur. vel forte poterat esse ꝙ in istis magnis solēnitatibus erat consuetudo ꝙ nō occideretur aliqs nec ꝓqueretur q̄q̄ reus esset: sz differentur ista ad alios dies. sic enꝫ nunc est in oībus diebus dñicis nostris ꝙ nulla sñia criminalis traditur executioni publice. sicꝫ p3 extra de feriis. c. oēs dies dñicos. Ita autem poterat esse in festis consecrationum regum: vel in alijs solēnitatibus apud hebreos ꝙ nō occideretur aliqs. Dō autem ob hoc potuit dicere ꝙ hodie nō occideretur aliquis qz erat factus rex hodie ⁊ nō erat iustum ꝙ in die tanti gaudij luctus occisoꝝ audiretur. si tñ dō voluisset occidere illa die aliquē qui alꝫ reus esset: non peccaret cuz non esset ꝓceptū ꝑtium. ¶Ad primā rationez in ꝑtium dōm ꝙ Dauid non dixit. ergo ne occidetur hodie vir q̄si peccatum esset ꝙ illa die aliqs occideretur: sed dixit ꝓpter duo. Primū erat ex quadā consideratione vtilitatis: nam sibi erat valde vtile ꝙ illa die nullus occideret: alioquin putarent israelite ꝙ vellet punire oēs peccantes in ipsum: ⁊ fugerent oēs ab eo qō erat magnum scandalum. ¶Scōm erat ex quadā condecētia: qz videbatur quodā q̄si absurdū ꝙ illa die qua ipse suscipiebat magnū bñficiū a toto ꝓpło occideret aliquē de ꝓpło: letitiā suā alioꝝ amaritudinibus polluēdo. ¶Ad secūdaz rōnē qñ dicebat de saule. Dōm ꝙ ipse noluit ꝙ occideret aliquis in illa die ex sola benignitate qz ipse remisit liberaliter iniuriaz oībus qui eum cōtempserant: ⁊ nec vindicauit illam die illo nec aliqua alia. (Et ait rex semei nō morieris.) Postq̄ increpuit dauid ipsum absisai de accusatione semei dedit securitatem semei dicens: non morieris. i. non timeas ꝙ occidā te. (Jurauitqꝫ ei). i. ad hoc ꝙ magis securaretur semei de promissione dauid firmauit eam iuramento.

Ad secūdaz

†

†

¶An Dō fuerit piurus iubēdo occidi semei. Qō. XXVI.

Qō. 26. A

Queretur an dō fuerit periurus ⁊ an peccauit iubēdo occidi semei. nā cuz ipse esset propinquus morti iussit hoc salomoni. seq. lib. ca. 2. ¶Respondendū cū queritur an peccauit occidendo illum post. Dicendū ꝙ cum semei esset reus mortis: poterat eum Dō occidere q̄cunqꝫ vellet. ꝙ autē differret mortem suā per aliquod tēpus non ꝓiudicabat ipsi semei: sed potius faciebat ei gratiā. ideo sicut poterat quocūqꝫ tēpore vite sue occidere illum: ita poterat iubere filio suo ꝙ occideret euz. ⁊ sic q̄tum ad hoc non peccabat. ¶Sed cum queritur an fuit periurus qz iurauit ꝙ non occideret eū: ⁊ postea iussit eum occidi stat dubium. ¶Ad qō rñdet Nicolaus ꝙ dauid nō fuit periurus qz nō iussit occidi semei ꝓpter causaz istam: sed qz erat seditiosus. ⁊ iuramētum factum sup vna re: non extēdit se ad aliam: de qua nō exprimitur nisi sit necessario dependens ex illa: vel cōnexa ei. ista autez erat multum differens. ¶Sed istud nō stat. Primo qz qñ dō locutus est salomoni de occisione semei posuit ei ꝓ cā istam maledictionē dicēs: habes apud te semei filium gera qui maledixit mihi maledictione pessima. ⁊ segtur. tu noli pati eum esse inoxium: si tñ iussisset eum occidi ꝓ seditione non posuisset maledictionē ꝓ cā sed seditionē. ¶Jtē dicitur allegato. c. sed qz descēdit mihi in occursum cū trāsirem iordanē iurauit ei per dñm dicens: nō te interficiam gladio: tu noli pati eū esse inoxium. i. q̄q̄ ego non occidi eum qz iurauit ei ⁊ qz fuit mihi in occursum: tñ tu non patiaris mori eū sine sanguine. ¶Jtez p3: qz si ꝓ hac causa seditionis iussisset dō salomōi ꝙ occideret semei ipsemet occidisset euz: qz hoc nihil repugnabat iuramēto ꝓstito: nec ēt erat verecundia dō: qz nō videbatur agere q̄id qō semel ꝓposuerat: cū ex noua cā eum occideret. ¶Dōm ergo ꝙ dō iussit occidi illum ex hac cā sola: nec stat cōfirmatio Nicolai cum dixit dō salomoni ꝑalleg. c. vir autez sapiens es ⁊ scies que facies ei: deducesqꝫ canos eius cuz sanguine ad infernū. nam illud non dr̄ ad hoc ꝙ salomon inquireret modū per quez occideret semei ꝓ seditione: qz ꝓ hoc nō oportebat inquiri modum: sed publice poterat occidi: qz seditiosi rei mortis erant. sicꝫ p3 Luce. 22. de baraba. s. ꝙ erat barabas missus in carcerē ꝓpter seditionem quādaz factā in ciuitate: ⁊ ille reus mortis erat: nā illum petierunt iudei a pilato sibi dari ne occideretur. e. ca. ⁊ Matth. 27. sed dixit hoc dō salomoni ad hoc ꝙ inquireret modum coloratū per quē occideret semei. naz si occideret eum publice ꝓ offensa quā intulerat dō: videbatur esse inhonestum: cum iā dō dixisset non morieris ⁊ iurauisset hoc. ¶Rñdēdum ergo ꝙ Dō iussit occidi semei ꝓ cā maledictionis: ⁊ non fuit periurus. Modus autē est ꝑm aliquos qz intellexit dauid ꝙ nō occideret eū illa die: sed de alijs diebus non securauit. quod colligitur ex lra. s. ergo ne interficietur hodie vir in israel. ⁊ tunc dr̄ non morieris. i. non morieris hodie: ⁊ poterat dauid ꝑm hoc occidere eū alio tpe quocūqꝫ vellet: sed noluit ⁊ iussit filio suo salomoni ꝙ occideret eū. ¶Sed hoc non videtur stare qz Dauid dixit salomoni ꝙ non occideret euz qz venerat ei in occursum: ⁊ qz iurauerat: ex quo inuitur ꝙ vsqꝫ ad illud

B An dō fuerit piurus iubendo semei occidi

Rñ. Nico.

Contra.

Primo.

Secūdo.

Tertio.

Rñsio auc.

tempus

tēpus dō habuit voluntatē obligandi se:℣ sic dōm ꝙ dō iurauit ei ꝙ non occideret illum.ſ.tota vita ſua.poterat tñ inbere ꝙ occideret poſt mortē ſuam. ¶Sed obiciet Obiectio. qz ſi aliqs iurat alicui ꝙ non occidat ipſum:nō ſolū tenet non occidere ipſuz:ſed ēt nulli iubere hoc:nec ꝓſtare cō filiū aut fauorē ad iſta:ita qui iurat alicui ꝙ nūq̄ occidet ipm:nō ſolū intelligit ꝙ in vita ſua nō occidat vel iubeat aut præſtet conſiliū vel fauorē ad hoc:ſed ēt ꝙ nō iubeat fieri hec poſt mortē ſuā:qz quicqd poſt mortē ſuā fiat inſu eius ipſe viuens facit cum fiat pp iuſſum ſuum qō ipſe viuens vedit:℣ ſic incidit in periuriuz. ¶Rñdendū ꝙ dō Rñſio. habuit voluntatē obligādi ſe ad nō occidendo ſemei gladio dum viueret: ideo nō poterat ipſe vel alius ꝓcepto eius occidere ſemei dum ipſe viuebat: ſed poterat ipſe viuēs dare ꝓſiliū vel præceptū de morte ſemei. Qz aūt ad hoc ſolū ſe voluerit obligare:ꝑz ſeq.li.c.2.ſed qz deſcēdit mihi in occurſum cū trāſirē iordanē iurauit ei ꝑ dñm dicēs:nō interficiā te gladio:tu noli euz eſſe inoxiū. q.d. Obie' 2'. tu occide eum:℣ ſic ego nō incurrā peririū. ¶Sz adhuc obiciet ꝙ nō euadebat dō ꝑ hoc peririū:qz iſtud iuramentum erat factū per artē:qz iſta verba.ſ.iuro ꝙ nō occidam te:ſignant ſimplr ꝙ nullo mō occideret illuz:℣ ſic intelligunt cōiter:℣ ſic intelligebat ſemei:iō neceſſe erat interpretari iſtud iuramētū ſm intelligentiā cōez ℣ boz: Rñſio. ℣ ſi ꝑ illā ageret dō cenſeret periurus. ¶Rñdēdū ꝙ dō egit hic ꝑ cōem verboz intelligentiaz in iuramēto:ſz nō fuit periurus cū ageret ſm intētionē ſuā.cuius cā eſt:qz illud eſt dcm de cōi intelligētia verboz qñ duo cōueniūt ſup aliq̄ re:℣ vnus iurat alteri obſeruari aliqd ſub ℣bis que pñt hñe diuerſas iterptationes.tūc neceſſe eſt referri verba ad cōez intelligētiā:qz alſ ille qui cōuenit cū aliquo ſup aliq̄ re nō cōueniſſet:niſi iuramētū præſtitū acciperet ſm cōem intelligētiā:qz alioquin poſſet iſte fallere quoſcūqz:qñ tñ aliquis iurat ſup aliqua re ℣ totaliter eſt in ptāte ſua illa res:ita ꝙ ſiue iuraret ſiue non iuraret poſſet facere qō vellet ℣ in ptāte ſua erat ꝙ iuraret q̄libcūqz vellet:ſi iurauerit pōt interpretari ipſe iuramentū ſuum qualr voluerit:dū tamē qñ iurauerit habuiſſet intētionē ſic ſe obligādi:vtpote i ptāte dō erat occidere ſemei qñ vellet:℣ nō poterat hoc ꝓhibere ſemei.poterat ēt iurare ꝙ nō occideret ſemei illa die ſed ſequēti:vel ꝙ nō occideret in vita ſua:ſed iuberet occidi poſt mortē ſuā:℣ q̄libercūqz iuraret ſtaret iuramentū ꝙ ergo dō iuraret ambigue:℣ interpretaret iuramentū ſuum in quocūqz caſu vellet:nō præiudicabat ipſi ſemei:qz ēt non iurādo potuiſſet eū occidere qñcūqz vellet. ¶In alio aūt caſu ſecus ē.ſ. qñ duo cōueniūt ſuper aliqua re ℣ vnus iurat alteri ꝙ dabit mille denarios.ſi poſtea iſte exponat ꝙ intellexit iuramentū ſuū ꝙ nō daret illos denarios ad hoc ꝙ eſſent totaliter alteriuſ:ſed ad hoc ꝙ conuerterent in vſus cōes vtriuſqz:nō debet recipi iſta interpretatio iuramēti:ſed redeūdū eſt ad interpretationē iuris:vel ad cōez verborum intelligentiā:qz alſ nimis præiudicaret iſti qui conuenit cū alio:qz ſi in iuramēto fuiſſet expreſſus iſte ſenſus alius non cōueniſſet cū iurante:℣ ſic maneret deceptus. ¶Dōm ergo ꝙ dō nō fuit periurus qz ſeruauit iuramē- B † tū ſm intentionē ſuam:℣ nō tenebat illud ſeruare in iſto Miphibo/ caſu ſm cōem intelligentiā verboz. De hoc tñ forte aliſet cū ſyba quid dicet ſeq.li.c.2. ¶(Miphiboſeth quoqz.) hic poꝛconꝛdatio. nit ineꝯlitas dō ℣ miphiboſeth ℣ ſybe iniuſta cōcordatione.℣ dr(Miphiboſeth quoqz filius ſaul). i.nepos ſaul. nam nō erat filius eius:ſed ionathe. Aliqui libri hñt miphiboſeth quoqz filius ionathe filij ſaul:ſed iſta ſupaddi- † tio eſt:nam lra hebraica ſolū hz:miphiboſeth filius ſaul. (Deſcēdit in occurſum regis).ſ.deſcēdit de hierlm: qz ibi morabat miphiboſeth:nā rex iuſſerat vt maneret ibi ad hoc ꝙ ſemper veſceret de menſa ſua.vt ꝑz.ℵ.9.℣ qñ dō fugit de hierlm non potuit ire cū eo: qz ſeruus ſuus † ſyba noluit parare ei aſinū.nūc aūt fecit ꝙ alius duceret cū in occurſum regis. (Illotis pedib⁹ ℣ intōſa barba).i. deſcēdebat hās pedes nō lotos ℣ barbā non tonſaz:ſed magnā velut ſi lugeret mortuū lōgo tpe.iſtud aūt erat pp triſtitiā abſentie dō ℣ expulſionis.nunq̄.n.lz tpe lauerat pedes nec fecerat barbam. (Veſtesqz ſuas nō lauerat.) † Intelligit hic de veſtibus que lauari ſolēt.i. de veſtib⁹ lineis:℣ tñ iſtas non lauit miphiboſeth quaſi plāgēs dō. (A die qua egreſſus fuerat rex).ſ.a die qua fugit de hie- † ruſalē.nā ex tūc videbat priuatus regno:℣ flebat eū miphiboſeth tanq̄ priuatū. (Usqz ad diē reuerſionis ei⁹ in † pace.) Deſtinauerat.n.manere ſemp in lz luctu dū maneret dō extra hierlm pfugus:iō ex die q̄ redut cepit lauare veſtes ℣ ornari. ola.n. hec obſeruant hebrei tpe quo ſunt in plāctu mortuoz.nā nec veſtes abluunt nec pedes lauāt:nec barbā tondūt. In hebreo hr (Nō fecit pedes † ſuos:nec fecit labia ſua.) vbi nos dicimus illotis pedib⁹ ℣ intōſa barba. Ra.ſa.℣ aly hebrei exponūt:ꝙ nō fecit labia.i.nō totōdit barbā labioz ſiue faciei:℣ ꝙ nō fecit pedes.i.ēt nō totondit barbā inferioꝛē:ſz iſti viliſſimi ſunt: qz ſcriptura nō loqueret faciēs mentionē de hys turpitudinibus:conant tñ aliqui ꝓbare hoc ꝑ ſimile:qz iſaie.36. dr ꝙ comedāt ſtercora ſua:℣ bibāt aquas pedū ſuoruz.℣ tñ iſte vocant aque pedū.i.fluētes de verēdis:℣ ſic dicentur hic:nō facti pedes.i.non tonſa vel raſa verenda.magis tñ exponēdū eſt vt.ſ.qz cū dicit iſaias aquas peduz: nō intelligit.i.verēdoꝛ q̄ſq̄ fluāt a verēdis:ſed aquas pedū.i.cadētes ad pedes:℣ ſic vocabunt hic pedes ꝓprie. Glo.ordi. interlinearis ℣ Andreas exponūt lraz illaz hebraicā.ſ.ꝙ miphiboſeth nō fecit pedes ſuos.ſ. qz hēbat pedes ligneos qbus vtebat ꝓ pedibus naturalib⁹:℣ illos nō fecerat.i.nō parauerat ex die quo egreſſus eſt dō de hierlz:ſed melius poſuit lra nra qz aliqs dr facere pedes.i.ornare illos lauādo.ſic ēt dr Deut.21.in hebreo ō muliere captiua ꝙ faciet vngues ſuas: vbi lra nra dicit circūcidet vngues. (Cūqz miphiboſeth occurriſſz regi: † dixit ei rex q̄re nō veniſti mecū miphiboſeth.) dicebat lz ad increpādū eū:qz nō diſcēderat miphiboſeth cū dō qñ fugit de hierlz. ¶Quereſ ad qd volebat dō ꝙ deſcē- Q.ō.27. diſſet cū eo miphiboſeth qz eſſet oneroſus ſibi cuz eſſet claudus vtroqz pede:℣ ſemp egeret aliquo portāte ſe:℣ rurſus nō poterat proficere ipſi dō ad aliqd.dō tñ nimis excuſauit ſe in illa fuga ducere ſecū aliquē oneroſuz ſibi. ſic ꝑz.ℵ.15. cum dixit ad chuſy archite:ſi ueris mecum eris mihi oneri:ſi aūt in ciuitatē reuertaris diſſipabis cō ſiliū achitofel. ¶Rñdendū ꝙ dō nō deſiderauerat ſecū A ducere miphiboſeth in fuga de hierlm:ſed dixit hoc vt Dō petyt a rñderet aliqd miphiboſeth:℣ poſſet eū increpare dō.nā miphibo// ſyba ſeruus miphiboſeth dixerat dō recedēti de hierlz ſeth qñ nō ꝙ miphiboſeth manebat ibi dicēs:hodie reſtituet mihi iuerit ſecū dom⁹ iſrael regnū phis mei.ℵ.16.℣ dō credidit tūc iſtud. vt poſſz eū vñ dedit poſſeſſiōes miphiboſeth ſybe ſeruo ei⁹:credebat ēt nunc dō iſtud:qz nullus adhuc reuocauerat eū de increpare. hac credulitate: voluit ꝫ vt rñderet miphiboſeth vt videret q̄lr ſe excuſabat ō hac iniqtate:℣ ad lz fuit ſibi ꝓcipiū loquēdi:cur nō deſcēderat miphiboſeth cū eo.ipſe ät poſtea ſe excuſauit:℣ ſic interdū hoīes petūt aliq̄ q̄ nō † deſiderāt:ſolū vt hēant itroitū loquēdi. ¶(Et rñdēs ait: dñe mi rex ſeruus meus ꝓtēpſit me.) Imponit miphiboſeth totā culpā ſybe ſeruo ſuo:qz iuſſerat ei ſternere aſinū ℣ noluit.℣ dr:cōtēpſit me.i.nō obediuit mihi ſternēdo aſinū ad deſcēdēdū tecū. In hebreo hr (Seruus meus fe- † fellit me).i.ipſe fecit me incidere in hūc errorē qz iuſſerā ei ſternere aſinū ℣ nō ſtrauit. (Dixiqz ei ego ſeru⁹ tu⁹ † vt ſterneret mihi aſinū:℣ aſcēdēs abirē cum rege).ſ.ego volebā ire cū rege ℣ iuſſi ſybe ſeruo meo ſternere aſinū ℣ noluit. Incipiebat.n.miphiboſeth accuſare fortiter ſybā qz ipſe accuſauerat eum apud regē. (Claudus.n.ſum † ſeruus tuus).i.ego ſeruus tuus ſuz claudus.ſ.vtroqz pede.vt ꝑz.ℵ.9.℣ nō allegabat hoc miphiboſeth tanq̄ neſciret dō:qz oibus erat notoriū:ſed ad defenſionē cauſe ſue.ſ.qz nō potuit ire cū dō niſi ſeruus ſterneret ei aſinuz qz ipſe claudus erat:℣ non poterat ire ſine aſino:nec etiā poterat ſurgere ad ſternēdū ſibimet aſinum. (Inſuper ℣

accusauit me seruū tuum apud te dñm meū regem).i.nō solū non obediuit mihi sternendo asinū:sed etiā deterius egit q; me dñm suum accusauit apud te.s.q̄ māseriz in bierl'm ad recuperādū regnum.sic.n. dixerat syba.s.16. (Tu aūt dñe mi rex sicut angelus dei es).i.tu es bonus sicut angelus dei ⁊ nō moueris pp bona dicta vel mala: sed solū pp ꝟitatē:ideo tu scies veritatē ⁊ iudicabis.Jn hoc.n.volebat miphiboseth accusare seruū suū sybā ad penā pp hec que egerat:sed non audebat directe q; nesciebat an displiceret regi ista accusatio.⁊ cā erat:q; syba dederat munera dō qñ ibat in via.s.16. ⁊ putauit q̄ ex hoc forte esset dō affectus ad sybā:⁊ non libēter audiret accusationē eius.Jnnuit ḡ ei voluntatez suam per quedā verba:ita q̄ posset intelligere dō q̄ miphiboseth cōquerebat grauiter de syba:iō maneret in arbitrio dō an vellet suscipere eaz vel gd disponeret:⁊ ad hoc dixit ipsi dō q̄ erat sicut angelus dei:psuadēs ei ad faciēdū iustitiam de syba:quasi diceret:seruus meus accusauit me apud te:sz tu es sicut angelus dei qui nō moueris pp bona dicta nec mala sicut dixit mulier thecuites.s. 14. iō nō obstāte q̄ me accusauit:tu attendes veritatē ⁊ facies mihi iustitiā.(Fac qō placitū est tibi).i. tu scis veritatez huius negocy ⁊ es sicut angelus dei qui nō moueris ad vnā partē nec ad aliā:ideo qōcūq; placuerit tibi facere bonū erit. (Neq; enim fuit domus p̄ris mei nisi morti obnoxia dño meo regi.)Sciēdū q̄ in hoc iam miphiboseth mutat p̄positū:q; ante hoc cām suā fulciebat.nūc vero excusat ipm dō.¶p̄o quo sciēdū q̄ dō credebat a p̄ncipio q̄ miphiboseth māsisset in bierl'm ad recupandū regnū:⁊ qu ātū ad hoc iuste cōdēnauerat eum:sed nūc qñ stetit cozā dō accusans seruū suum sybā:Dō cognouit manifeste q̄ mēritus fuisset syba:⁊ p̄ñr q̄ ipse dedisset ei iniuste possessiōes miphiboseth.hoc aūt cognoscebat p duo.p̄imo q; veniebat miphiboseth intonsa barba: ⁊ illotis pedibus:vestesq; non lauerat ex die quo egressus fuerat dō de bierl'z:qō erat signū q̄ ipse fleuisset p̄o dō:potius q̄ q̄ desideralset regnū eius.Scōz erat q; dū ista loquerer miphiboseth ⁊ syba p̄ñs esset:nihil ei syba rūdit tanq̄ sibi cōscius mali:iō dō erubuit de malo qō fecerat.s.q; indiscrete abstulerat possessiōes miphiboseth: nō audita cā eius:cūq; videret miphiboseth erubescētē regē ⁊ iam cognoscētē veritatē:putauit sibi iam nō esse opus fulcire cāz suā nec accusare sybā:q; de hus rex erubescebat:sed incepit excusare factū regis:tanq̄ dō iuste potuisset auferre miphiboseth oīa que habebat:ēt si non subesset aliq̄ cā noua:q; pp pctm̄ patrū suoz poterāt hec iuste fieri:vñ dicit domus p̄ris mei nō fuit nisi morti obnoxia dño meo regi.i. nō meruit aliqō bonū apud dñm meū regē:sed magis fuit tota ei obligata ad mortē.vocat aūt domū p̄ris sui domū saulis : de cuius pgenie oēs videbant obligati ad mortē ipsi dō pp duo.p̄io pp mala que saul iniuste intulit dō.Scō q; mortuo saule ⁊ vncto dō in regē super iudā:cum ei deberet de iure regnū cognatio domus saulis surrexit ꝑ eum ⁊ cōstituit in regē bisbosetb : ⁊ sic oēs de cognatione illa tenebant dō ad mortē.q; ergo ipse aliquibus eoz bona auferret:relicta vita:gratiā faciebat:erat aūt miphiboseth ō hac cognatione:ḡ nō erat sibi iniustuz auferri possessionē:lz ipse nihil peccasset ꝑ dauid:nam peccauerant patres sui.

Qō.28. A Excusatio Miphiboseth p dō an cēt cōueniens.

¶Quer̄ an ista excusatio quā faciebat miphiboseth p dō:esset cōueniens.¶Aliqs dicet q; sic:q; sicut est de cō mittentibus crimen lese maiestatis q̄ ipsi occidunt ⁊ publicātur bona eoz̄:nec relinquit aliquid de hereditate filys:sed sola vita p̄cedit eis ex misericordia:⁊ sic etiā in filys hr̄icoz.vt p3 extra de hereti.c.vergētis.Jta in miphiboseth cū tota domus p̄ris sui offendisset dō:⁊ potuisset occidere illos:poterat auferre ipsi miphiboseth oīa bona.¶Sed dōm q̄ ista positio non stat pp duo.p̄imo q; miphiboseth erat filius ionathe.Dō aūt inierat fedus cum ionatha vt misereret semini eius.p̄ece. lib.c.20.iō lz tota domus saulis peccasset:vel tota occidēda esset pp

p̄ia opio.

Contra.ꝑ.

saulem:miphiboseth non erat occidēdus nisi ipse aliter peccasset:sed hic nihil peccauerat miphiboseth: sed solū allegabat pctm̄ domus sui.ḡ nō merebat afferri sibi aliqd ppter illud crimē. ¶Scōo p3:q; dato q̄ miphiboseth obligatus fuisset ad moriendum ipsi dō ⁊ non intercidisset aliqō fedus inter ionathā ⁊ dauid:iam non poterat dō auferre ionathe aliquid de bonis suis:q; dō donauerat oīa hec miphiboseth.s.9.⁊ per hoc remittebat ei quicqd ḡ ipsum habebat iuris ad occidēdū si aliqō esset:vel ad auferēdū bona:sed donatarius nō perdit donationē:nisi ppter aliquē casum ingratitudinis. Miphiboseth aūt nō incurrerat in aliquā ingratitudinē:sed potius erat valde gratus beneficus dō:q; p̄o eo fuit in plā ctu sicut si lugeret mortuū toto tēpore quo fuit dō extra bierl'm.ḡ nō poterat iuste ex hac parte auferri aliqd de possessiōe miphiboseth:nō ḡ erat ista legitima excusatio: sed ꝓposuit eaz miphiboseth:q; nullā aliā habebat:⁊ q; videbat colorata nō aduertētibus nimis ad eā. (Tu aūt posuisti me seruū tuū inter cōuiuas mense tue). q.d.qō cūq; egeris de possessione mea bonū est:q; tot bona egisti mihi imerito q̄ ēt si auferas possessionē meā nō videbit malū.qō p3:q; cū tota domus p̄ris mei esset tibi obnoxia morti:tu dedisti mihi vitā:⁊ insup posuisti me iter cōuiuas mēse tue.s.faciēs q̄ ego semp comederē i mēsa tua sicut faciunt filij tui:ideo nihil qō mihi feceris impu tabit malū.(Quid igit habeo iuste querele).i.cū tot bona mihi feceris:ēt si abstuleris possessionē quā dedisti:nō habeo iustā querelā ḡ te:q; non videris facere mihi iniuriā. (Aut quid possum vltra vociferare ad regez).i. qd ego possum vociferare per qō possim ostēdere me habere iustā querelā ꝓtra regem.q.d.nihil possum clamare p qō hoc ostendā. Jn hebr̄eo hr̄ (Quid mihi plus elemosyna ad clamādū plus cōtra regem.)pōt dupl'r intelligi. Uno modo:quid mihi plus elemosyna.i.que maior elemosyna poterat fieri mihi q̄ facta est vt nō clamarem ḡ regē.i.vt ēt dato q̄ rex fecisset mihi iniuriā non deberez clamare ḡ eum.q.d.non poterat fieri maior elemosyna. ¶Secūdo mō intelligit q̄ accipiat elemosyna p̄o iustitia.nā apud hebr̄eos est istud vsitatū q̄ interdū accipiant elemosynaz p̄o iustitia:⁊ iustitiā p̄o elemosyna: vñ aliqñ vbi l'ra nr̄a dicit ⁊ erit vobis iustitia apō deū.hebr̄ei ponunt erit vobis elemosyna apud deū:⁊ interdū vbi dicit l'ra hebr̄aica iustitiā.ponit l'ra nr̄a misericordiā vel elemosynā.sic p3 Deut̄.6.vbi dicit l'ra nr̄a:eritq; nostri misericors ei. Jn hebr̄eo dr̄:erit nobis iustitia : ⁊ sic accipit hic:q; ponit misericordia p̄o iustitia.⁊ dr̄:qd mihi plus elemosyna.i.que mihi pōt esse iustitia ad clamandū ḡ regē:⁊ istū sensum secuta ē l'ra nostra dicēs:qd habeo iuste q̄rele. (Aīt ḡ ei rex qd vltra loq̄ris).i.ad qd dicis de iustitia vel iniustitia tibi fcā q; nō mutabit aliqd pp verba tua.(Firū ē qō locut⁹ſuz).i.id qō semel locut⁹ſuz firmū est. Jstud pōt dupl'r itelligi. Uno mō referēdo ad cōcessionē quā dō fecit sybe de hereditate miphiboseth.dicens tua sint oīa que fuerūt miphiboseth.s. 16.⁊ illud firū ē.i. nō mutabit pp verba tua. ¶Alr est sensus q̄ dō ante ꝟ dixisset miphiboseth postq̄ incepit accusare sybā:tu ⁊ syba diuidite possessiones:⁊ q̄ post hoc miphiboseth repliquerit q̄ nō hēbat iustā querelā:⁊ tunc dō dixit:firuz est qō locutus suz.i.semel dixi tibi:tu ⁊ syba diuidite.⁊ hoc fixum est:nec mutabit pp verba tua. ¶Contra p̄mū dicet aliqs q̄ non stat:q; tūc cuz dō a p̄ncipio dedisset sybe oīa que erāt miphiboseth:maneret nunc illa sntia firma.sed hic dr̄:diuidite possessiōes:ergo dz stare scōa expositio. ¶Sed ꝓtra secūdā obyciet q̄ non stet:q; littera soluz dicit semel:tu ⁊ syba diuidite possessiones. ¶Rñdendū q̄ scōa expositio est ꝓbabilio:nam si dauid bis dixisset:tu ⁊ syba diuidite:verisimile est q̄ hic fuisset dictū. Jtem p3 efficatius:q; si semel rex dixisset:tu ⁊ syba diuidite:nō ausus fuisset vltra miphiboseth ꝓponere querimoniā sup hoc:ne cōtristaret regē:nam.s. dixerat:tu aūt dñe mi rex sicut angelus dei es fac qō placitū est tibi:ēt

Secundo.

Obiectio.

Rñsio.

postq̄

postq̃ dixit rex:tu ℣ syba diuidite possessiones:rñdit miphiboseth:ēt cūcta accipiat postq̃ reuersus est dñs meus rex.si igit̄ itez dixisset ℔ dō:rñdisset istud miphiboseth. ¶Ad rōnē in ꝓtrariū dōz q̄ debebat manere fixū id qđ dō dixerat:q; lz restitueret medietas possessionū miphiboseth:manebat fixū verbū regis:eo q̄ ꝑm petitionē miphiboseth oia erāt restituēda sibi:℣ tñ vt snīa regis non cassaret oīno restituta ē medietas miphiboseth de possessione:℣ q; adhuc saluabat snīa regis in altera pte:dicebat fixa manere.(Tu ℣ syba diuidite possessiões).i. diuidite p medīū cūcta q̄ tibi dedi:℣ ipse bēat medietatē.

Dubitatio

Q.29. A peccauit dō auferēdo medietatē possessionū a miphiboseth tñ hoc fecit ꝑ duo.

¶Quereꝝ an dō peccauit in ℟. ¶Rñdendū q̄ sic:nā miphiboseth nō meruerat aliqđ mali vt ꝑderet hēditatē:℣ tñ dō abstulit ei medietatē:℣ nō solū a ꝓncipio qñ putauit sybā verū dicere.ſ.16.sed ēt nūc cognita falsitate sybe nō restituit miphiboseth ea q̄ sua erant in quo graue peccatū erat:q; tenebaꝝ ei ad restōnē. ¶Jtē dō cuz esset iudex noluit ꝑuidere miphiboseth de iustitia:q; ipse accusabat sybā tanq̃ ꝑditorē:cū falsē accussasset dñm suū:ēt petebat restōnē cū fuisset grauatus ꝑ iniquā snīam:℣ dō cognoscēs veritatē noluit ꝑuidere puniēdo sybā ꝓ falsa accusatione ℣ restituēdo sibi hereditatē:sed potius ipsum delinquētē qui morte dignus erat.non solū donauit vite:sed ēt eū honorauit dādo illi medietatē possessionis miphiboseth. ¶Jtē locutus est dō ℟ ꝑditione iudicis recti q; iudex nō dz sequi iudicādo volūtatē suā:sz statuta patrū ℣ leges ℣ rectā rōnē:vt pz extra de cōsti. c.ne initaris ꝓuidētie.Judicauit tñ dō ex sola volūtate sua:etiā ꝓstito de veritate:nā dixit ad miphiboseth:qd vltra loq̄ris fixū est qđ locutus sum.i. inutile est tibi loqui qđ volueris ꝑdādo iustitiā cāe tue:q; ēt si multa ꝑbes:nō mutabo snīaz meā:sed ℔ est ℟ iudices qbus dr̄.non pudeat vos errores vestros corrigere q̄ positi estis vt alioꝝ corrigatis errores. extra de accu.c. q̄r ℣ qñ.

Primo.

¶Dauid tñ motus est ad faciēdū hoc ꝑ duo. ꝓmo ex verecūdia.nā cū ꝓius incaute snīasset dādo totā possessionem miphiboseth ipsi sybe:visum est sibi verecūdū valde q̄ snīam istā totaliter mutaret:q; in ℔ ostēderet se valde erasse.

Secundo.

¶Secūdū fuit ex quodā fauore sybe:nā syba tanq̃ cautꝰ adulator iuit ad dō tpe necessitatis ℣ obtulit ei munera. ſ. 16. vñ dō affectus fuit ad illū.nūc quoq; qñ reuertebaꝝ dō in hierl̄z:occurrit ei syba de ꝓmissis:q; iuit cū semei. vt pz.ſ.in l̄ra:iō dō erubuit q̄ illū puniret ℣ ꝓuaret tota ꝓcessione:sed snīaz iniquā aliq̄liter temperauit vt nō tā iniqua esset: diuidēdo possessionē iter eos.

Q.30. A Dō lz teneret ad satisfactionem possessionū non tñ eas restituit sz aliqđ aliud sibi fecit in restōnē.

¶Quereꝝ vlterius cū nō solū dō peccauerit hic:lz ēt teneretꝝ ad restōnē miphiboseth:cū iudex iniquus faciat litē suā:℣ teneaꝝ ad restōnē ipsi leso. vt pz de sen.℣ re iudi.in.6.c.cuz eternī.qd factū est de hac restōne.nam q̄ dō peccauerit solū si ꝑtm̄ nō ꝓcernebat restōnē:ꝓ dolorē suum poterat tolli.si tñ concernebat restōnē:nō solueretꝝ dō a peccato quousq; restitueret:vt hr̄ de reg.iu. in.6.c. nō remittit. ¶Ad ℔ q̄ oportebat vt q̄q̃ nūc dō ꝓ verecūdia nō auferret possessionem sybe q̄ fuerat miphiboseth:q̄ postea auferret ℣ restitueret miphiboseth.nā regulare ē q̄ qñcūq; res ablata eadē numero hr̄i pōt potissime si nō est deteriorata:dz ipsamet restitui.si aūt nō pōt illamet hr̄i:dz dari alia equiualens in spē illa vel alia.vt pz extra vt lit.pē.c.ecclesia sancte marie.Dō aūt poterat hr̄e possessionē eādē quā abstulerat cū illā teneret syba:iō tenebaꝝ eādē dare. ¶Rñdēduz q̄ qđ post hoc in hac re factū sit ignoraꝝ q; scriptū nō est:satis tñ vr̄ q̄ dō nūq̃ restituerit miphiboseth possessiões illas q̄s dedit sybe:q; semp verecūdareꝝ qñcūq; hoc facere vellet. Sed vr̄ dōm q̄ dō satisfecerit miphiboseth in aliquo alio:vtpote dādo illi semp cibos in mēsa sua.

Instātia.

¶Sed aligs dicet q̄ ꝑ ℔ non satisfaciebat:q; ēt hoc nō stāte dauid daturus erat cibos miphiboseth:cū dixisset.ſ.9.comedes tu panē in mensa mea semper.

Rñsio.

¶Rñdendū q̄ cū istud essz beneficiū qđ cō sistebat in gratuita erogatione quotidiana: poterat dō cessare ab illo qñcūq; vellet:nec erat sic de cibis qui dabant quotidie sicut de possessionib⁹ q̄s dō restituerat ipsi miphiboseth:q; circa illas habuit miphiboset tituluz:iō quicūq; spoliaret eum illis ēt si esset ipse dō:peccaret.cibi aūt qui dabātur quotidie de mēsa regis:nō poterant cadere sub titulo miphiboseth:cū ꝓsisterēt in quotidiana ꝓpatione:nisi dauid obligaret se ad dandum ei cibos de mēsa sua semper:iō qñcūq; vellet poterat cessare ab hac ꝓpatione:℣ sic ꝓius dabat liberaliter vt bñficiū posset dari postea in cōpēsationē alit⁹ debiti:℣ sic eēt in cōpēsatione possessiōis ablate ei ℣ tradite sybe:vel pōt dici q̄ dō dedit postea alias possessiões maiores ipsi miphiboseth.

Solutio.

¶Sed tūc dicet qūo satisfaceret ꝑ ℔:q; tenebaꝝ restituere eādē rē cū poterat:q; bēbat eā syba. ¶Dōm q̄ verū est q̄ tenebaꝝ restituere eandē possessionē ex cōsensu tñ miphiboseth quācūq; dādo satisfaceret:verisīle est ât q̄ miphiboseth ꝓsentiret in quēcūq; modū satisfactiōis dō cum dixisset.ſ.fac qđ tibi placituz est:imo ēt sine aliqua satisfactione remisisset ei:q; dixit:etiaz habeat sibi cūcta postq̃ dñs meus rex pacifice reuersus est.

¶An dauid fuerit periurus diuidendo possessionem miphiboseth. Questio.XXXI.

Q.31. Arguit ꝑ.

Queretur vlterius an fuit dō periurus diuidēdo possessionē miphiboseth. ¶Aliqs dicet q̄ sic:q; dō iurauit facere misericordiaz semini ionathe:vt pz ꝑce.li.c.20.nunc tñ nō seruauit misericordiā cū abstulerit ei ea q̄ sua erant.q̄ ꝑiurus fuit.

Secundo.

¶Jtē pz q; dō peccauit auferēdo miphiboseth possessionē istā:vt declaratū fuit.ſ.℣ ipse iurauerat sr̄ nō faciēdo malū semini ionathe:q̄ ꝑiurus fuit. ¶Rñ⁹ q̄ nō fuit dō ꝑiurus in hoc:nā dō iurauit seruare misericordiā suā ionathe:℣ illā seruauit inquantū filios eius eleuauit ad magnū statū:q; fecit q̄ miphiboseth q erat cōtēptibilis valde cum esset claudus vtroq; pede comederet semp in mēsa sua ℣ semp istā misericordiā seruauit ad miphiboseth:q; ēt post hoc qñ gabaonite petebāt viros de stirpe saulis ad occidēdū eos:dō seruauit miphiboseth a morte pp iuramētū qđ interposuerat ionatha.vt pz.ꝭ.21.

A Non fuit dō ꝑiurꝰ ionathe q; fecit misericordiaz semini suo.

¶Sed obiciūt qdā q̄ fuerit ꝑiurus:naz dicūt hebrei:℣ refert illud glo. 02.q̄ qñ dō dixit tu ℣ syba diuidite inter vos:audita est q̄dā vor de celo roboā ℣ ieroboā regnū diuidēt.℣ sic datū fuit istud in penā dō ꝓ violatione istius pacti:q̄ fuit periurus.

Obiectio.

¶Rñ⁹ q̄ nō est certū:imo magis credit eē fictitiū q̄ talis vor venerit de celo.nā hebrei valde parue auctoritatis sunt in hoc cū plura fingant ℣ incredibiliora q̄q̃ poete.Glo.ēt ordi.nō asserit hoc:sed dicit illud esse hebraicū dictū:iō nihil inferr. ¶Sed adhuc cōcesso q̄ ista vor audita fuerit:nō sequit q̄ ꝓp istā iniustā diuisionē dō fuerit diminutus regnū tpe nepotis sui roboā:sed fuit diminutum pp peccata salomonis.seq.li.c.11.imo nisi fuisset pp merita dō:totū regnū fuisset ablatū de posteris salomonis:vt pz.e.c.℣.e.li.c.15.de q̄ magis declaratū est ꝓcec. lib.c.20.

Rñsio.

¶Ad primā rōnē in ꝓriū.ſ.q̄ iurauit dō facere misericordiā semini ionathe.Dōz q̄ nō violauit istud pactū:q; fecit misericordiā magnā cū miphiboseth:nec sequit q̄ ꝑ ℔ q̄ abstulit ei medietatē possessiōis date non fecerit ei misericordiā:q; ꝑ iuramētū qđ ꝓstitit dō ionathe:nō ꝑtabaꝝ aliqđ spāle opus misericordie:sz solus q̄ nō occideret dō posteros ionathe ℣ q̄ nō permitteret eos viuere in statu miſabili:nec ꝑmitteret pati calūnias ab aliqs.Dauid aūt ista fecit:q; nō solū ipse nō occidit seme ionathe:imo cū peterent ad mortē oēs de posteritate saulis:ipse nimis laborauit:vt nō occideret miphiboseth.ꝭ.21. ¶Jtē cum dō sciuit miphiboseth hr̄e pauperē vitā in domo machir de lodabar misit ꝓ eo:℣ fecit q̄ comederet in mēsa sua:℣ restituit ei possessiones saulis:℣ fecit q̄ syba ℣ tota familia sua ꝑuiret micha filio miphiboseth.ſ.9. Qz aūt daret dō vitā abūdātē miphiboseth siue dare possessiones que fuerāt ꝑris sui:siue dare alias: vel nullas dicendū tñ alis ꝑuideret ei sufficiēter:nihil differebat.q̄ ℟ dō dedisset miphiboseth oēs possessiões patris sui:℣ nunc abstulisset ei medietatē pp verecūdiā:vel

ex causis.s. allegatis. dū tñ maneret semp in dō voluntas benefaciēdi miphiboseth: nō auferebat ab eo miseri cordiā: q; qui ista auferebat poterat maiora dare. si autē dō auferēs medietatē possessiōis miphiboseth: desineret eum iam diligere: nec ꝓponeret ei vltra bñfacere: dicere auferre misericordiā suā ab eo: ⁊ infringeret fedus. ¶ Sciēdū aūt ꝙ multi fallunt q; putāt idē esse ꝙ dauid malefecerit hic: ⁊ ꝙ abstulerit misericordiā. sed falsuz ē: q; malefacere erat q̄ocūq; iniuste ageret: ⁊ sic fecit auferēdo miphiboseth id q̄ suū erat sine cā: ⁊ dato ꝙ postea egisset valde maiora bona ipsi miphiboseth q̄s ꝓus: nō tollebat quin iniuste egisset: ꝫ auferre misericordiaz nō cōsistebat in faciēdo aliq̄ malū: sed in totaliter deserendo: ⁊ ꝫ nō fecit dō: sed ipse solū iurauit nō auferre misericordiā a semine ionathe: q̄ nō violabat fedus: si tñ iurasset ꝙ nō faceret malū aliq̄ filius ionathe: fuisset nūc piurus. Ad scdam. ¶ Ad secūdā rōnē dicendū ꝙ verū est peccasse dō auferēdo medietatē possessionis: cū tñ dr ꝙ iurauit dō nō malefacere semini ionathe. Dicendū ꝙ est falsum: q; nō iurauit de malo: sed de misericordia nō auferēda: vt p; ꝑce. li. c. 20. † peccauit igit dō: sed nō fuit periturus. ¶ (Berzelai q̄z.) Hic ponit curialitas dō in berzelai expeditione. s. q; ꝓmisit ei multa: ⁊ inuitauit eū vt veniret in hierl'm cū ipso. † ⁊ dr (Berzelai q̄z galaaditen ō roge.) Iste est vn⁹ de tribus bñfactorib⁹ dō de q̄bus hr. s. 17. ⁊ iste erat qui magis afficiebat ad dō q̄s alij duo: ⁊ vocat galaaditen: quia † erat de terra galaad. (Descēdēs de rogelin.) iste erat locus suus in terra galaad. s. 17. ⁊ descēdit de eo ad eūdū † cū rege. (Trāsduxit regē iordanē). i. trāsiuit cū rege iordanē. (Paratus ēt vltra fluuiū ꝓsequi eū). i. ibat cū intētione comitādi regē vltra iordanē vsq; hierl'm ⁊ redeūdi postea in domū suā. In hebreo hr (Trāsiuit ad mittendū eū ad iordanē). i. trāsiuit iordanē vt mitteret eum ad † iordanē. i. comitaret eūtē vltra iordanē. (Erat aūt berzelai galaaditen senex valde. i. octogenarius.) Istud ponit ad signādū ꝙ nō erat vtile ipsi berzelai ire cū dō vltra iordanē q; erat senex valde: ⁊ nō poterat experiri aliq̄ delectationē de illis que erant in domo regis.

Qō. 32. A Berzelai an eēt valde senex cū eēt. 80. annoz. Pria rñsio.

¶ Quere q̄o vocabat berzelai senex valde cū esset solū 80. annoz. nā in illo tpe non deberēt homines esse valde senes anno. 80. ¶ Rñdent quidā hebrei vt Ra. sa. ⁊ sikes ꝙ iste berzelai erat senex: nō per etatē: sed q; vacauerat libidini: ⁊ libido cito hominem facit senē. ¶ Sed istud nō est q̄uenienter dcm: q; dauid nōdū erat annoz. 70. ⁊ tñ dicebat senex valde: ita vt cum opiret pānis nō calefieret. se q̄ē. lib. ç. 1. Q2 aūt dō nondū esset. 70. annoz p;: q; q̄n factus est rex erat annoz. 30. ⁊ durauit regnū suum annis 40. vt p;. s. 5. ¶ Itē nō est rōnabile dictuz iudeoz: q; dicūt malū de aliquo nō bñtes fundamētū ad illud cum de quolibet semp ꝓsumat bonū quousq; probet contrariū.

Contra.

Rñsio.

¶ Dicēdū igit ꝙ berzelai erat valde senex. i. tam ꝑpotēs ad q̄uenienter se mouēdū: ⁊ nō gaudēs in delectabilib⁹ iuuenilibus pp sensuum grauitatē. hoc forte acciderat ei ex laboribus q̄ homines cito senē efficiunt: vel ex cogitatione magna: q; corpus q̄ō corrūpit aggrauat aīaz: ⁊ terrena habitatio deprimit sensuz multa cogitantē. sic etiaz dicit Arist. ꝙ ex intelligere ⁊ speculari corrūpitur aīal. marcescunt. n. quodaz corrupto interius. vt p; in ꝑ de aīa. vel forte eueniebat hoc pp tristitias aliq̄s q̄s tolerauerat berzelai. nam iste homines cito senē efficiūt. sic p; puerb. 17. s. animus gaudēs: etatē floridam facit. spūs tristis desiccat ossa. Sic ēt Boe. de cōso. li. ꝑ met. ꝑ. s. Uenit. n. ꝑperata malis ꝯpina senectus. Et dolor etatē iussit ieiē suā. Intēpestiui fundunt vertice cani. Et tremit effecto corpore lassa cutis. sic. n. in dō pp labores bellicos corpus emolitum est: ⁊ nōdū cōpleto anno. 70. erat tam senex vt operibus pānis nō calefieret. seq. li. c. 1. vel poterat esse aliqua alia cā de illis quas assignat Aristo. in lib. de breuitate ⁊ longitudine mortis ⁊ vite. ¶ Uel pōt dici ꝙ non assignata aliqua alia cā spāli: erat berzelai senex ex conditione etatis: q; in. 80. anno. homines erant senes in illo tpe sicut nunc. sic p; psal. 89. anni nostri sicut aranea meditabunt dies annoz nostroz in ipsis. 70. annis. si aūt in potentatibus. 80. anni. amplius eoz labor ⁊ dolor. cum ergo essz berzelai annoz. 80. nō oportebat inquiri cur esset senex.

Que sūt illa q̄ faciūt hoiem cito senescere.

¶ (Et ipse ꝑbuit alimēta regi.) Istud ponit ad signādū † quare dauid optabat ei tāta bona: ⁊ volebat illū secū ducere in hierusalē: ⁊ dr ꝙ ꝓbuit alimēta regi: q; dū māsit profugus vltra iordanē: non habebat vnde aleretur: ⁊ iste ministrauit ei ⁊ exercitui suo necessaria. ¶ Sed obiecit ꝙ non solū iste sed etiā machir de lodabar: ⁊ sobi filius regis naas āmonita ministrabāt ei cibos. s. 17. ¶ Dicēdū ꝙ illi duo obtulerūt simul cum berzelai munera dō mox vt trāsiuit iordanē: quibus ꝓsumptis solus berzelai dedit necessaria regi toto tēpore quo fuit in terra illa. (Cuz morareť in castris). i. in quodā loco qui vocat castra siue manaim: vel ꝑm hebreos mahanaim. de quo dcm est. s. 17. nam in ciuitate illa mansit dō toto tpe quo fuit profugus de hierl'm. (Fuit ꝙpe vir diues nimis.) Istud † ponit ad significandū q̄o potuit berzelai dare cibos regi: q; ad hoc requirebant magni sumptus. (Dixit itaq; † rex ad berzelai.) Uolebat dō aliquo mō recōpensare p bñficijs berzelai: ⁊ dixit q̄ sequunt. (Ueni mecū vt regescas secure mecū in hierl'm). i. ibi manebis gaudens ⁊ sine curis ⁊ nullū timebis ⁊ fueris mecuz oibus bonis. In hebreo dr (Ueni gubernabo te mecū.) sz idē est requiescere secure ⁊ gubernare. s. facere ꝙ nō egeat aliqua re nec solicitet ꝓ illa. (Et ait berzelai ad regem). s. excusans se de eūdo in hierusalez ad suscipienda ista gaudia. (Quot sunt dies annoz vite mee vt ascēdā cum rege in hierusalē). q. d. si essez iuuenis vel nō in tāta senectute vt possem gaudere bonis que sunt in domo regis deberem ire in hierl'm: sz cum sim valde senex ita vt non possiz experiri aliqd istoz nō est mihi opus ire illuc. (Octogenarius sum hodie). i. hodie cōpleo. 80. annos. poterat esse ꝙ die illa cōpleret annuz. 80. vite sue: vel dr hodie. i. modicū ante hoc cōpleui: vel parū post hoc cōplebo. (Nūquid vigēt sensus mei ad discernēdū suaue ⁊ amarum.) Iudicare istud ptinet ad sensuz gust⁹: sicut dr Job. 12. nōne auris verba diiudicat ⁊ fauces comedētis saporē. iste aūt sensus iam nō vigebat in berzelai pre senectute: ⁊ dixit berzelai de dulci ⁊ amaro: q; cōitas hoiuz vulgariū in delectationibus cibi ⁊ potus totā vite felicitatē ꝓstituit: sicut turpissimi epicureoz: ⁊ forte de istis erat berzelai: † nō dixit de dulci ⁊ amaro. In hebreo dr (Si scio inter bonū ⁊ malū). i. non possum distinguere inter bonū ⁊ malū sapore: ⁊ nō accipit bonū ⁊ malum: ꝓ bono ⁊ malo q̄ō est in moribus vel in rebus: q; in isto vigere debebat potius nunc berzelai pp experientiā magni tpis. ꝓdētis enim ꝑfecta nō fit sine magna etate: vt p;. 6. ethico. (Aut delectare pōt seruū tuum cibus ⁊ potus.) Istud differt a † ꝓcedēti: q; aliud est distinguere inter dulce ⁊ amarum: ⁊ aliud delectari in cibis ⁊ potib⁹: nam cibus ⁊ potus magis causant delectatōez ꝑ modū tactus q̄s ꝑ modū gust⁹: q̄ō ꝓbat Aris. 4. ethi. c. de tēperātia. dicēs ꝙ distinguere de saporib⁹ ptinet ad illos q̄ pulmēta cōdiunt ⁊ vina ꝓbāt: ⁊ tñ isti nō vocant intēperati. ¶ Itē gustus cōsistit in lingua ⁊ tñ nō stat in ꝫ delectatio ciboz: sz potius in trāsglutiēdo. nā si q̄s semp cibos ōlectabiles vel vina in ore teneat ⁊ nō deglutiat q̄s ibi iudicet de sapore nihil delectať nisi trāsglutiat: imo pena q̄dā est sic facere. ¶ Itē ꝓbat Ari. exēplo cuiusdā erixy philoxeni qui pultiuoz erat ⁊ desiderauit collū suū lōgius fieri collo gruis tanq̄ delectaret in tactu cibo ⁊ non in gustu. ⁊ sic quidā non bñ iudicāt de saporibus rerū: ⁊ tñ magis delectant in cibis ⁊ potibus q̄s alij acute iudicantes. In hebreo dr (Si gustat seruus tuus q̄ comedit ⁊ bibit). i. nō delectatur gustādo ea que comedit ⁊ bibit. (Uel audire possum vltra voces cāto vel cātatricū). q. d. non possuz iam audire voces cāto ⁊ cātatricū: q; aures mee obsurdant. vel nō possum audire. i. nō possuz distinguere bñ cantus cantoz vel cātatricū: vel non delector in illis: q; ad delectationem

Distiguere inter dulce ⁊ amarū ⁊ aliquem in cibis ⁊ potibus delectari.

Littera hebraica.

etationē in cantu op̄ sensum auditus esse perspicacē ad percipiendū armoniam:sed iam in berzelai erant sensus graues. ¶Sciēdū aūt ꝙ berzelai noīauit ista duo.s. delectationē in gustu ℣ in auditu:q̄ in domibus regū ista solent esse excellētius q̄ in alys domibus.sic dixit salomon de seipso Eccles.2.s.feci mihi cantores ℣ cantatrices ℣ delitias filioꝝ hominū ciphos ℣ vrceolos in ministerio ad fundēda vina:℣ q̄ berzelai non percipiebat aliquid istoꝝ:non expediebat sibi ire cuꝫ rege. (Quare seruus tuus sit oneri dño meo regi).i.q̄re ego seruus tuus qui senex sum ibo tecū vt sim tibi onerosus.q.d.cum sim senex non sum facilis ad motū neq̄ ad letitiā vel cōuersationē iuuenuꝫ:℣ si māsero in domo tua erit tibi grauis vita mea ad portādum.(Paululū procedā famulus tuus a iordane tecū).i.solum volo ire modicū tecum vltra iordanem ℣ redire in terrā meam. (Nec indigeo hac vicissitudine).i.non indigeo ista retributione.s. ꝙ tu gubernes me in hierlm sicut ego te in terra mea alui.vicissitudo enim dicit a vicibus permutatis.s.q̄n vna vice homo dat ℣ alia vice recipit:℣ ista est retributio.(Sꝫ obsecro vt reuertar seruus tuus).i.rogo vt des mihi licētiā redeūdi.(In ciuitate mea).i.in rogelin de terra galaad: vt p̄z.s.in lr̄a.℣.s.17.(Et sepeliar iuxta sepulchrū patris mei ℣ matris mee.) Jsta erat cōsuetudo israelitarū ꝙ sepelirent minores in sepulchro patrū suoꝝ:℣ sic q̄q̄ alig morerent in vna terra nō sepeliebant ibi:sed ducebant in sepulchra patrū suoꝝ.sic.n. sanson mortuus est in terra philistinoꝝ:℣ ductus est in sepulchrū patris sui ad tribum dan:vt p̄z Judi.16.sic ēt iacob mortuus est in egypto:℣ ductus est ad sepeliendū in terrā chanaā.Geñ.vlt. Joseph quoq̄ in egypto mortuus:in terram chanaā ductus est.Exo.13.dr̄ ēt in sepulchro patris sui ℣ mr̄is sue: q̄ viri ℣ vxores in eodē sepulchro sepeliebant:vt p̄z de abraā ℣ sarra vxore sua.de isaac ℣ rebecha.de iacob ℣ lya.oēs enim isti viri cū vxoribus suis in spelūcha duplici agri bebrō sepulti sunt:vt p̄z Geñ.49. ita igit̄ pr̄ ℣ mater berzelai erant in eodē sepulchro in vrbe rogelin:℣ ibi desiderabat berzelai sepeliri. (Est aūtē seruus tuus chamaā:ipse vadat tecū dñe mi rex).i.ego habeo filiuꝫ quēdam noīe chamaā qui p̄sens est ℣ est iuuenis potēs experiri ista bona:℣ seruire tibi.ipse ergo vadat tecū loco mei.(Et fac ei qđ tibi bonū vr̄).i.si vis facere aliquā retributōez:fac illi sicut iudicaueris.(Dixitq̄ ei rex:me cū transeat chamaā).i.eat mecū in hierusalē ad manendū ibi.(Et ego faciā ei quicqd tibi placuerit).i.ponā eū in officio vel dignitate p̄m ꝙ tu elegeris. (Et oē qđ petieris a me impetrabis).i.non solū habebo curā de chamaā:sed etiā si tu manēs in terra tua petieris aliqd pro te vel pro alio impetrabis. ¶Sciendū autē ꝙ reuersus berzelai chamaam filius eius iuit cum dauid in hierusalem ℣ comedebat semp in mensa eius:postea ēt aly fily berzelai iuerunt ad dauid in hierusalē ℣ comedebant in mēsa sua:vnde q̄n dō mortuꝰ est iussit salomoni filio suo ꝙ fily berzelai comederēt cum eo in mēsa.seq.li.c.2. s. ſz ℣ filys berzelai galaaditis reddes gratiā:eruntq̄z comedentes in mēsa tua.(Cūq̄z trāsuisset vniuersus ppls ℣ rex iordanē osculatus est rex berzelai.)q̄q̄ berzelai nō esset iturus in hierusalē cum dō:tñ transiuit cum eo iordanē:℣ ibi osculatus est eum expediēs se de illo.(Et benedixit ei.)Jmp̄catus est ei bona:vt si diceret deus det tibi p̄speram vitā ℣ oībus posteris tuis:℣ felicē bñe mortem.(Et ille reuersus est in locū suū).i. redyt in rogelin terre galaad.(Trāsiuit ergo rex in galgala.)Jste est locus inter iordanē ℣ hiericho:℣ est in itinere euntibus hierusalē de iordane:℣ ibi castrametati sunt israelite p̄ma die qua introierunt in terrā chanaā transito iordane.Jo sue.4.℣.5.℣ dicit ꝙ transiuit illuc dauid:q̄ forte illa die qua trāsiuit iordanē mansit in galgala.(Et chamaā cum eo.)nō redyt iste cū patre suo:sed iuit cū dō vt semper cū eo maneret.¶(Dis autē populus.)hic ponit quartū.s. reducentium regē concertatio.nam pugnauerunt inter se viri iuda ℣ israel.℣ dicitur (Omnis aūt populus iuda transduxerat regem).i.tota tribus iuda fuit p̄sens q̄n dauid transiuit iordanē:eo ꝙ mor vt vocauit illos dauid venerunt omnes ℣ occurrerunt ei anteq̄ transiret iordanem:vt p̄z supra.(Et media tantū pars affuerat de populo israel).i.in trāsito iordanis solum fuit medietas populi israel.i.11.tribuū que vocāt israel.alij aūt non venerant eo ꝙ non fuerāt vocati.(Jtaq̄z omnes viri israel occurrentes ad regem).i.venerunt oēs viri de.11.tribubus ad regem:℣ forte q̄n erat in hierusalem scientes ꝙ filij iuda transduxissent eum.

¶Quare oēs tribus venerūt in hierlm.Qō.XXXIII.

Quō.33. A

Queretur ad quid venerunt omnes tribus cū iam scirent ꝙ rex venerat in hierusalem. ¶Rñdet ꝙ venerunt ad se excusandū ℣ ad accusandū tribum iuda.nam forte dō putaret ꝙ ex negligētia vel contēptu quodā non venisse illos ℣ haberet illos exosos:qō ipsi horrebāt.veniebāt ēt vt accusarēt tribū iuda ꝙ grauauerat omnes de israel accipiēdo regē quasi furtim ℣ trāsducēdo illum per iordanem:℣ hoc fuerat quia israelitis nihil significatū est de reductione dō:in quo facta est eis magna iniuria.naz ipsi miserūt p̄ius ad dō super recōciliatione ℣ reditu in regnuꝫ:℣ postea ammoniti sunt viri iuda de hoc:℣ q̄q̄ tunc cōcordatū est ꝙ rex reciperetur vt p̄ius in regē:sed de tēpore reducēdi eū in domum suā nihil dictū est:sed erant israelite parati reducere regē q̄cūqz ipse vellet.Jnterim aūt viri iuda acceperūt regē nihil significātes viris israel ℣ transduxerunt eum p iordanē:qō sciētes israelite venerūt ad cōquerēdum de iniuria sibi facta:℣ tunc erat rex in hierusalē vel p̄ope.nam medietas solū israelitarū fuerat simul cū dō quando transiuit iordanem:vt patet supra in littera.

¶Querēt vlterius cum israelite satis se excusassent corā rege veniēdo ad eum ℣ dicēdo ꝙ ipsi non fuerant vocati ad trāsductionē eius:q̄re accusabāt viros de tribu iuda.

Qō.34. A

Jsraelite accusauerūt viros dō tribu iuda pp duo.

¶Rñdenduꝫ ꝙ accusauerunt eos ꝑpter duo. Primo q̄ vere cōceperāt de eis odiuꝫ:eo ꝙ fecissent eis iniuriā ducēdo regē ℣ non vocādo eos:qō videbāt ortū ex quodaz contēptu:℣ ipsi putabant ꝙ hoc facerent viri iuda tanq̄ minis superbiētes:eo ꝙ esset rex de stirpe eoruꝫ. ℣ istud erat durū israelitis cum ipsi essent valde plures ℣ deberent plus honorari q̄ tribus iuda vel saltē eq̄liter:℣ pro hoc interposuerunt querelā apud regeꝫ si forte prouideret eis de satisfactione:sed non prouidit. ¶Scōa causa querele fuit ad magis se excusandū:q̄ si viri israel venientes ad dō non cōquesti fuissent de viris iuda qui eis intulerant hanc offensam:viderent modicū curare de reductione regis:nec dolere q̄ nō interfuerāt:vt ꝙ dauid putaret eos de lō dolere cōquesti sunt de viris iuda. ¶(Dixerūt ei:quare te furati sunt frēs nostri viri iuda).i. q̄re duxerunt te furtiz ℣ nō significauerūt nobis vt interesse/mus.vocauerūt aūt eos fratres q̄ iudei ℣ israelite erāt filij iacob:℣ oēs inter se frēs erant.(Et trāsduxerunt regē ℣ domū eius iordanē).i. transduxerūt regem cū tota domo sua.i. familia ℣ rebus domesticis per iordanem. (Oēsq̄z viros dō cum eo).i.etiā trāstulerunt oēs viros qui erant cuꝫ dō.nam tpe seditionis p̄terite māserant cum dō illi qui erant spāliter serui sui:℣ ēt istos nūc honorifice receperūt viri iuda ℣ alie tribus:q̄ semper steterant cū dō.(Et rñdit ois vir iuda ad viros israel q̄ propior est mihi rex).i.ideo trāsduri regem per iordanem q̄ ꝑpior est mihi.i.magis cōiūctus cognatione.Sed in hoc nō rñdebat cōueniēter tribus iuda: q̄ lz eis ꝑpior esset rex:nō tamē ad eos solos pertinebat:ideo debebāt concludere p̄propior est mihi rex:ideo ego debui esse p̄ncipalis in trāsductione eius:non tñ ꝙ essem solus. (Cur irascēris super re).i.quare irascēris ꝑpter hoc ꝙ duxerim regē.q.d.non debes irasci:sed etiā in hoc non bene dicebāt viri iuda:q̄ viri israel habebāt iustā causaz irascēdi cū esset sibi facta iniuria. (Nūquid comedimus aliquid ex rege.)pōt duplr intelligi.Uno modo ꝙ nihil co

medimus ex rege.i.nullam partem corporis eius:ꝛ ista
responsio est irrisoria ad magis cōtinendū israelitas.q.d.
si aliquam partem regis comedissemus poteratis iuste
cōqueri:sed nihil de eo comedimus:ideo nō irascamini.
¶Aliter potest itelligi ꝙ nihil comedimus ex rege.i.nul
lam partez bonorū eius.q.d.si nos comedissemus aliqd
qz venimus cum rege de bonis regis:ꝛ vos nihil come
dissetis poteratis conqueri:sed nihil comedimus de bo
† nis regis.(Aut munera nobis data sunt).i.nunquid da
ta sunt nobis aliqua munera ꝓpter hoc ꝙ venimus cuz
rege.si enim data fuissent:ꝛ vos non recepissetis partem
illorum poteratis iuste cōqueri:sed non recepimus nos
† munera.In hebreo habetur(Aut si munera obtulit no
bis).s.si rex obtulit nobis aliquid qz venimus cum eo:
† ꝛ ad idez redit.(Et rndit vir israel ad viros iuda).i.om
nis vir israel respōdit ad viros iuda:vel vnus rndit no
† mine omniuz.(Decē partibus ego maior sum apud re
gem).i.maior ego sum ꝙm tu decem partibus:ideo ma
gis pertinet ad me rex ꝙm ad te vt debeaz ducere vel re
Qō.35. ducere euz. ¶Queretur quō dixerunt viri israel de
cem partibus maior sum apud regez.nam viri iuda erāt
plus ꝙm medietas omniū viroꝝ israel.qō pz ex cōputatio
ne facta post hoc.de qua.j.24.in qua inuenti sunt de tri
bu iuda quingenta millia:ꝛ de omnibus vndecim tribu
bus israel solum octingenta millia:ꝛ sic nō erat israel ad
iudam duplus:ꝛ dato ꝙ accipiamus filios israel ꝑm aliā
summā maiorem que habetur ꝑ paral.27.adhuc nō erit
A israel triplus ad iudā. ¶Rndendū est ꝙ israelite dixerūt
Israelite dñr decem ptibꝰ maio res tribu iu da ꝙ ad iu risdictionē eligēdi re gem.
se esse maiores decem partibus tribu iuda:qz israelite
erant.xi.tribus:ꝛ vna illarum erat equalis tribui iude.
relique autē decē excrescebāt:ꝛ non intelligitur ista ma
ioritas quātum ad numerum:sed quātum ad dignitatez
vel ius.nam israelite habebāt ius eligendi regez ꝑm nu
merū tribuū suarum.s.ꝙ ille quē maior pars tribuum in
regem acciperet esset rex:ꝛ non curabaꝫ an vna tribus
esset maior alia in numero:qz istud non cōferebat ius:cū
electio nō fieret vt a singulis personis sed vt a tribubus:
ideo dato ꝙ tribus iuda esset equalis in numero omnib⁹
tribubus simul non haberet magis de iure ad eligendu3
regem vel ad disponēduz super negocys cōmunibus re
gni ꝙm vna quelibet de tribubus alys:sicut est inter cano
nicos eligendo epm:vel quātum ad alia que fiunt in ca
pitulo.nam lz aliquis potentior sit alio:non hz maiorem
vocem in capitulo:ꝛ ob ꝫ non dixerunt viri israel:decē
partibus maior sum te absolute:sed decez partibus ma
ior sum te apud regem.i.lz non sim decies te maior nu
mero:sum tñ te maior decies apud regē.i.in iure qō ha
beo in cōparatione regis.s.eligendo illum:vel disponen
do alia que ad eum pertinēt.nam qñcūq3 agebaꝫ de re
ge:vel de aliquibus negocys cōmunibus regni erant.xi.
† voces in israꝫ ꝛ vna solus in iuda. ¶(Magisq3 ad me pti
net dō ꝙm ad te).i.non est verū ꝙ tu scis ꝓpinquior regi:
qz ad me ptinet magis ꝙm ad te.in quo directe rndebāt
israelite viris iuda. nam illi dixerant qz rex mihi ꝓpior
est:israelite aūt poterant rndere ꝙ ꝙꝙ ipsi erant ꝓpio
res:tamē non pertinebat ad eos solos rex.ideo non de
buerāt soli trāsducere cū:sed voluerūt rndere grauius.s.
ꝙ rex magis ptinebat ad eos ꝙm ad viros iuda:ideo ipsi
non solum debebant interesse in regis trāsductione:sed
Qō.36. etiā debebant esse principales. ¶Quereꝫ an verum
dixerit viri israel.s.ꝙ rex ad eos magis ptinebat. ¶Ali
quis dicet ꝙ non:qz dauid erat de cognatione tribus iu
A da:ꝛ non de aliqua tribu israel:ideo magis pertinebat
Dō inclytuz rex magis pertinebat ad tribus isrl:inclytuz ꝑsona ꝑua ta ad tribū iuda.
ad eos ꝙm ad israelitas. ¶Respōdendū ꝙ verū dixerunt
israelite:qz dauid cōsiderabatur duplr.s. inquantuz rex:
vel inquātum persona priuata.si vt persona priuata:ma
gis pertinebat ad iudaz ꝙm ad omnes tribus israel:eo ꝙ
erat de cognatione illius tribus ꝛ non aliarum.si inquā
tum rex:magis pertinebat ad tribus israel ꝙm ad iudaz:
qz inquātum rex erat princeps illius populi totius qui
descendebat a iacob:sed illius viri iude cōputabātur vt
vna pars vel vnum caput:ꝛ viri israel vt vndecim capi
ta.ergo magis pertinebat rex ad israelitas ꝙm ad iudaz.
etiam in electione regis vel dispositione quacūq3 circa
regem:cum israelite essent.xi.partes:ꝛ tribus iuda esset
vna:prevalebant israelite ꝛ standum erat iudicio eoꝝ:
ideo magis pertinebat rex ad illos:qz ea que ptinebant
ad regem magis fiebant dispositione israelitarū ꝙm iude.
nunc autē agebatur de transductione regis ꝛ ad hanc
nihil agebat consanguinitas sed ius disponendi de redi
tu vel transductione regis:ꝛ qz istud ius erat potius in
israelitis:dixerunt nunc absolute:magis pertinet ad me
dauid:ꝙm ad te. ¶(Cur cum feciſti iniuriā).s. faciendo † †
aliquid sine me.(Et non mihi renunciatum est prior:vt
reducerē regem meum).i.quare mihi non fuit dictum
prius ꝙm tibi ꝙ venirem ad reducendū regem meum.vo
cauit enim illum regem suū qz magis ad eum ꝙm ad iudā
pertinebat.(Durius aūt rnderūt viri iuda viris israel).i. †
post hoc durius rnderunt viri iuda viris israel ꝙm prius
respōderant.nam prius superbe respōderāt:vt pz ex ver
bis eoꝝ:nunc autē durius rnderunt:sed quid nunc dixe
rint non pz in littera. satis tamē videt ꝙ rndērint dire
cte ad verba israelitarū dicentium ꝙ magis pertinebat
ad eos dauid ꝙm ad iudā:ꝛ dixerint nihil pertinet ad vos
rex:sed ad me:ꝛ istud durius erat ꝙm prior rnsio:qz prius
dixerant:propior est mihi rex ꝙm tibi.Qz autē respōderint
istud viri iude:colligit ex verbis syre sequē.c. qui audi
ta responsione viroꝝ iuda:dixit:non est pars nobis in do
mo dauid:nec hēditas in filio isai:reuertere israel in ta
bernacula tua:ꝛ tamē istud non dixisset syra nisi viri iu
da respōdissent hec verba vel aliqua equivalentia.
Qō.37. A Uiri iuda viros israel in duob⁹ offenderunt. primo. Secundo.
¶Queretur quā iniuriam fecerunt viri iude viris israel.
¶Respōdendū ꝙ offenderūt eos in duobus. ¶Primo qz
debebāt vocari prius ad transducendū regem ꝙm viri iu
de:ꝛ non vocati sunt. ¶Secōo qz saltē debebāt aliqñ vo
cari ꝛ non fuerunt vocati:sed ipsi audito ꝙ viri iude trāſ
ducerent regem venerunt:ideo ipsi dixerunt:cur nō est
mihi nunciatum prius vt reducerē regem meū. Sed di
cetur qūo conquerebātur viri israel de viris iude ꝙ nō
vocati fuissent ipsi prius.nam viri iude non poterant vo
care prius viros israel ꝙm ipsi vocati essent:cuz antēꝙm vo
carentur:nescirēt aliqd de reductione regis. ¶Rndēdū
ꝙ ista querela non est directe cōtra viros iude:sed ꝓtra
dauid qui debuerat prius vocare ad se transducendum
viros israel ꝙm iuda:sed israelite non ausi sunt opponere
crimen regi ideo transtulerunt illud in viros iuda.
Qō.38. A Uiri iuda peccauerūt ꝛ non viri israel. primo. Secundo.
¶Quereꝫ vlterius qui peccauerūt hic:nūquid viri israel
vel iuda:nam grauis seditio inter eos orta est ex duris
verbis adinuicez:intantū vt oēs israelite recederēt a dō.
sequē.c. ¶Rndendū ꝙ viri iuda peccauerunt:ꝛ nō israe
lite.primo qz ipsi priuauerunt iure suo israelitas facien
do ꝙ rex transiret non vocatis israelitis.Secūdo pecca
uerunt qz grauiter ꝛ superbe rnderunt.nam cum pecca
uissent ꝛ offendissent israelitas debuerant blāde rndere:
ꝛ mitigassent furorē israelitarum:qz rnsio mollis frangit
iram:sermo durus suscitat furorē. prouerb.15. rnderunt
tamē acriter.s.ꝓpior est mihi rex.ꝛ tñ hoc falsuz erat:qz
lz sibi esset ꝓpior iure cōsanguinitatis:non tamē iure re
gis:ad hoc ꝙ posset disponere de illo potius ꝙm viri isrl:
ꝛ tñ hic agebaꝫ de ꝓpinquitate que cōferret ius ad trāſ
ferendū regē. ¶Jtē dixerunt viri iude israelitis:cur ira
sceris super re:ꝛ tamē israelite habebāt iustam cām ira
scendi.Jtē dixerūt:nūquid comedimus aliquid ex rege:
aut munera nobis data sunt:sed ista oia erant verba ni
mis pungitiua:potissime qz viri iuda dicebant ista tumē
tes superbia ꝛ gravitas prolationis ꝛ efferatio vultus:
israelitarum animos magis irritauerunt. ¶Jtem qō pe
ius fuit qz dicit ꝙ postea durius respōderunt viri iuda:
ex quo pz ꝙ illa verba essent nimis pungitiua ꝛ intole
rabilia auditui:vnde grauiter peccauerūt.viri aūt israel
non videtur peccasse in hys verbis prioribus:qz ipsi iu
stam causam habuerunt ꝓponendi querelam cū priuati

essent

essent iure suo:etiam querelam istam cum quadam mā/ suetudine proposuerunt:qz dixerunt quare furati sunt te fratres nostri:ꝛ sic non irascebantur nimis viri iude cuꝫ vocarent eos fratres ꝛ emoliti fuissent breuiter si voluis/ sent viri iude temperare verba sua. ¶ Queretur vl terius an dauid peccauit in hys. ¶ Rñdendum qꝑ princi pium huius cōtentionis fuit dauid.naꝫ israelite miserāt ad eum qꝑ volebant ipsum reducere:ꝛ nonduꝫ miserant viri iuda:ꝛ ipse miserat ad viros iuda qꝑ venirent ꝛ trās/ ducerent eum ꝛ non misit ad viros israel qꝑ venirent cū prius debuisset illos vocare:tū qz digniores erant:tū qz prius ipsi locuti fuerāt de reductione regis. ¶ Jteꝫ pec cauit qz dato qꝑ venissent viri iuda priores ad reducēdū dauid:non debuisset ire cum illis sed expectare israeli/ tas:transiuit aūt cum eis iordanem:ideo contra eum di/ rectior querela erat q̄ contra viros iude:vt supra dictū est:sed non ausi sunt israelite incusare regem. Etiā pecca uit:qz cū peccauissent viri iude:ꝛ israelite iuste conque/ rent debuerat promittere eis executionē iuris:ꝛ sic pla cauisset eos:vel saltē debuisset se interponere:ne israeli te ꝛ viri iude per verba concitarentur in iram:sed nihil bonum fecit: ideo non est omnino immunis a culpa su/ per hac re.

Q.ō.39. A peccauit dō in hac cōtētione.

¶ Jncipit capitulum.20.

Als ✠seba. Als ✠gemi neus.

Ecidit quoqꝫ vt tibi esset vir belial nomine ✠ syba filius bochri vir ✠ iemineus:ꝛ cecinit buccia ꝛ ait. Nō est nobis pars in dauid:neqꝫ here/ ditas in filio isai. Reuertere i tabernacula tua israel.

Accidit quoqꝫ. Descripto in supioribus de punitione dauid pro adulterio bersabee ꝛ homicidio vrie. hic describitur pu nitio de proditione mortis vrie.ſ. qz proditoꝛie occidit dauid vriam:que fuit in rebellione populi ꝯ ipsum suſci/ tata p sybaꝫ in qua punitus est. Et diuidit in duo:qz pro ponitur rebellionis ortus. Scō punitionis modus. ibi (Dixit rex amase.) Prima in duas.ſ.in partē principalē: ꝛ incidētalē. scōa ibi (Cū venisset rex.) ¶ Querit cir ca primū an ea que dicunt hic habeāt ordinē cōtinuatuꝫ ad pcedētia:ꝛ an fuerint facta imediate post illa. ¶ Re spōdendū qꝑ ordo ptinuus est.nā.ſ. dicebat de cōtētione orta iter iudā ꝛ israel pro trāsductione regis. hic agitur de diuisione facta in regno ex hac cōtētione:nā cū mul/ tū vtrinqꝫ irritarent viri:recesserunt oēs israelite a dō: manēte sola tribu iuda cū eo. ¶ Ad scōꝫ dōm qꝑ istud fa ctum est imediate post precedētia:imo simul cū illis:naꝫ cum incepta esset cōtētio que hr.ſ.in tantū se verbis ir/ritauerūt qꝑ israelite nō inuenientes aliquē fauorem in dō recesserūt ab eo.ꝛ dictū est:non est nobis pars in domo dō:nec hrditas in filio isai:ꝛ in hoc terminata est contē/ tio. ¶ (Accidit quoqꝫ vt ibi essꝫ vir belial noie syba).i. dum essent ista verba cōtentionis:accidit qꝑ syba inter/ esset:ꝛ dr de eo qz ipse ꝓcitauit ppm ad recedēdū a dō. Jn bebreo dr (Fuit vocatus ibi vir belial.) sed istud po/ nit pp equiuocationē:qz verbuꝫ qō hic ponit:in bebreo significat vocari:vel accidere. sic pꝫ.ſ.pmo cū dixit ado lescēs amalechites ad dō:casu veni in montē gelboe:ꝛ hebrei dicunt vocatus fui in mōte gelboe. sed lra nostra semper ponit pro accidere:quia alis non cōueniret sentē tie. esset enim sensus qꝑ iste vir vocatus fuerat ad repu/ gnandū dauid:ꝛ hoc falsum est:qz non veniebant israe/ lite cum intentione repugnandi dauid. vel si dicatur qꝑ erat vocatus ad aliquid aliud non agit ad propositū: di/ cit autē vir belial.i.indomitus vel sine iugo: vt exponit in littera. Judi.19. ꝛ hoc dicit:qz iste promptus erat ad resistendū vel recedendum ab obedientia:ideo incitauit israelitas vt recederent a dauid. (Filius bochri.) Jstud ponit ad differētiā:qz alij multi vocant syba:sic enim vo/ catur seruus miphiboseth. precedēn.c. ꝛ supra.9.ꝛ.16. sed ille debet vocari syba ꝛ iste seba. per.e.lz cōiter dica mus syba. (Vir gemineus).i. de stirpe beniamin.naꝫ ge mini ꝛ beniamin idem sunt:vt cōmuniter dicit:vel saltē gemini fuit aliquis magnus princeps in tribu beniamin: sed primum est melius. (Et cecinit buccina.) Jstud fuit ad conuocandum omnē populum vt recederet a dauid: qz non poterat omnibus loqui verbo cum esset ibi totus israel:sed dedit signum per tubam sicut dar in bello.

†

†

¶ Quare syba mouit isrlitas vt recederēt a dō. Nō.II.

Q.ō.2. A primo.

Secundo.

Queretur quare iste syba nunc mouit israeli/ tas vt recederent a dō. ¶ Rñdēdū qꝑ vna causa fuit qz iste erat valde impatiens: ideo non potens tolerare verba aspera viroꝫ iuda concitauit to tum israel ad recedēdum a dō. ¶ Etiā fecit hoc qz erat vir nimis dispositus ad rebellandum ꝛ nō poterat tole/ rare iugū:ideo desiderabat exuere subiectionē:vel saltē mutare dñiuꝫ:ꝛ qz non erat aliquis vir in israel tam di/ spositus ad hoc:ipse primus buccina cecinit clamans di scessionē:ꝛ ista cā ponitur in littera cū dicitur:vir belial. q.d.qꝑ ex eo qꝑ erat vir belial.i.filius inobediētie:vel si/ ne iugo.q.d.qꝑ ex hoc qꝑ erat sine iugo puocauit discessionē israel a dauid. ¶ Alia causa fuit qz iste erat vir de tribu beniamin:cui tribui ablatum fuerat regnuꝫ:qō ibi prius erat.ſ. in saule ꝛ hisboseth:ideo viri de tribu be/ niamin habebant exosum dauid: ꝛ qz iste erat vnus de beniamin videns nunc opportunitateꝫ ad diuidendū re/ gnum Dauid clamauit buccina vt discederet israel a dauid. ista causa innuitur in littera cum dicitur. syba fi/ lius bochri vir gemineus.i. de tribu beniamin.ſ. qꝑ pro/ pter hoc qꝑ erat de tribu beniamin cōmouit discessionē. ¶ Alia causa fuit:qz iste fuit aliquis magnus prīceps de tribu beniamin:ꝛ forte fuit satis propinquus domui sau lis:de qua futuri erant reges:ideo aspirabat ad regnuꝫ: ꝛ forte mortuo absalone:ipse voluerat qꝑ israel rediret ad regnum pristinum:qz tamē totus israel voluit reduce re dauid:non habuit opportunitatem. nunc autē visis cō/ tumelys:quas viri iuda inferebant israelitis non reputā do eos credidit esse conuenientem locum ad vsurpandū sibi regnum ꝛ clamauit vt omnes recederent. hoc autē pꝫ:quia omnes israelite secuti sunt syban ilico vt clama uit. tamen non secuti fuissent eum si ipse esset aliquis vir parui status. ¶ Jtē si ipse non intendisset qꝑ omnes israe lite secuti erant ipsum:non clamauisset buccina: qz alis imediate occideretur tanq̄ volens prouocare diuisioneꝫ nullo sibi dante fauorem. ¶ (Et ait: non est nobis pars in domo dauid).i. totus israel nihil habet in domo da/ uid:sed sola tribus iuda habet partem in dauid:vel ha/ bet sibi eum totum. (Nec hereditas in filio isai).i. nullā hereditatem habemus in eo:ad hoc qꝑ possimus viuere cum eo sicut cum rege nostro. ista est repetitio sentētie:qz idem signat ista littera:qō precedēs. idem est enim pars ꝛ hereditas:ꝛ idē est dauid ꝛ filius isai:qz isai erat pater dauid. precedē.li.c.16. ¶ Queretur quare syba dixit ista verba. ¶ Rñdendū qꝑ hoc fuit qz volebat syba puo/ care discessionem a dauid:sed ista erant verba cōuenien tia ad prouocandum illam. sic pꝫ seq.lib.c.12. cum totus israel.i.decem tribus voluerunt recedere a roboam:di/ xerūt que nobis pars in dauid:vel que hereditas in filio isai:vade in tabernacula tua israel. ¶ Alia causa fuit qz forte ista verba dixit tribus iuda ad totū israel contēdē do cum eis:israelite autē lesi valde ex hoc verbo reces/ serunt ꝛ ob hoc clamauerunt istud tanq̄ causam sue di/ scessionis:dicentes:non est nobis pars ꝛc. Qz autē ista di xerint viri iuda apparet:qz supra respōderunt graviter dicētes:magis ad me rex pertinet.vel propior est mihi. ꝛ postea dicit in littera qꝑ durius rñderunt:ideo nō resta bat nisi vt nunc dicerēt:non est vobis aliqua pars in da uid:cum prius dixissent minor pars est vobis in dauid q̄ nobis:ꝛ satis hoc videt qz istud verbū dixit imediate syba post verba pretētionis viroꝫ iuda. ¶ Alia cā fuit:qz da

Q.ō.3. A Syba dixit isrl nō hēre partē i domo dō. Primo.

Secundo.

Tertio.

Tertio.

to⁹ non dicerent viri iuda istud verbum viris israel:di
xerūt tñ aliquid simile.s.ppinquio⁹ mihi est rex:⁊ ex hoc
viri israel dicerēt:nō est nobis ps ⁊c.q⁹ iste ē modus ho
minū suscipiētiū iniurias.s.q⁹ durio⁹a repetūt ꝟba eis di
Quarto. cta ꝯ ea aduersary ptulerūt. ¶Alia cā est q⁹israelite p⁹
posuerant iustā querelā de viris iuda:⁊ dō nō assensit eis
nec interposuit pacē ꝯꝯ litigarent:ideo illi nō inuenien
tes aliquē fauo⁹ez in dō ad executionē iustitie:dixerunt
† nō est nobis ps in dō.(¶Reuertere in tabernacula tua vir
† israel).i.q⁹ nihil hēs in dō non cures comitari eū:sz re/
† uertere in tabernacula tua.(Et separatus est ois israel a
dō).i.tūc recesserūt oēs israelite.s.q erāt de. ii. tribub⁹
† a dauid:nolētes eū comitari. Jn hebreo br̄(Reuertatur
quilibet in tabernacula sua.)vbi dicit lra nostra reuerte
† re israel.(Secutusq⁹ est sybā filiū bochri).i. postꝯ ceci
nit buccina oēs secuti sunt ipsum recedentes a dauid.

Qō.4. a Jsraelite āre secuti sunt sybā. Rñsio. ¶Quer̄ quare israelite secuti sunt sybā. ¶Rñdendum q⁹ syba erat aliquis magnus vir ō tribu beniamin:⁊ iste
conabat regnare ⁊ nunc visa opportunitate fecit diuisio
nem.israelite aūt videtes q⁹ erat vir magnus adheserūt
ei:nam iam habebāt exosum dauid eo q⁹ faciebat nimis
viris iuda ꝫ eos:⁊ ob hoc volebāt hr̄e quēcūq⁹ alū regē
potius ꝯ dō:⁊ q⁹ syba erat magnus vir desiderans re/
gnare putauerūt q⁹ ille posset defendere eos:ideo secuti
sunt ipm.q⁹ aūt syba esset potens ⁊ vellet regnare appa/
ret:q⁹ ipse buccina cecinit ꝓuocādo israelitas. Si tñ cre
didisset q⁹ nullus sibi assensurus erat vel saltē dubitaret:
nō clamasset buccina q⁹ erat sibi periculū mortis.s. q⁹ i/
mediate occideret vt p⁹ouocās diuisionē. ¶Jtē p⁹ q⁹ il/
le intēderet rebellare dō ⁊ congregare sibi israel:q⁹ dō
dixit ad abisai:nū magis afflicturus est nobis syba filius
bochri ꝯ absalon:tolle seruos dñi tui ne fo⁹te iueniat ali
quas ciuitates munitas ⁊ effugiat nos.non poterat tamē
magis nocere syba ꝯ absalon nisi fo⁹te faceret bellu⁹ ꝫ
dō:ꝫ dō intendebat q⁹ syba volebat cōgregare exerci/
tu⁹:⁊ pugnare ꝫ eum sicut fecit absalon.vel dr̄ q⁹ omnis
israel secutus est sybā.s. q⁹ sicut ipse p⁹imus recessit:ita
oēs post eum recesserūt:sed p⁹imus sensus est melio⁹.

Qō.5. a Voluit dō tūc pugnar̄ ꝫ sybaz pp duo. Primo. Secundo. Tertio. ¶Quer̄ vlterius cū dō pugnaturus esset ꝫ sybā q⁹ cā/
uerat discessionē:cur nō pugnauit ꝫ eum ilico cū adesset
sibi tota tribus iuda q̄ sequebat eū. ¶Dōm q⁹ dō noluit
tunc pugnare ꝫ sybā pp duo. ⁹mo q⁹ nō hēbat disponez
pugnādi:nā lz ibi esset tribus tota:tñ nō veniebāt dispo/
siti ad pugnā viri iude:sed velut inermes soluz ad susci/
piendū regē. ¶Scōa cā fuit:q⁹ israelite oēs erant pre/
sentes:⁊ nō poterat tunc dō pugnare ꝫ illos q⁹ timendū
sibi eēt cū illi essent valde multi ⁊ iam ꝓuocati ad iram.
¶Alia cā pōt addi.s.q⁹ dō noluit pugnare dato q⁹ sciret
q⁹ poterat subiugare sibi trib⁹ israel : q⁹ putabat q⁹ nunc
israelite cū essent ꝓuocati ad irā:nullo mō cederēt ei:sed
postea redeūtibus eis parū ad seipsos posset illos ꝟbis
suadere cū essent extra passionē:nūc vero in ipsa passio/
ne exūtes non cederēt nisi gladio vincerent:in quo esset
magnū dānū ipsius dō.s.q⁹ subditos suos occideret:quos
aliter poterat nullo sanguine effuso ad se reuocare sicut
postea factū est:nā nullus occisus est in reuocatione to/
tius populi ad dō nisi syba:vt p⁹.j.

Qō.6. a Syba ār̄e non mouit immediate bellū ꝫ dō. Rñsio. Prīa cā. Secūda. Tertia. ¶Quer̄ vlterius
quare syba faciēs seditionē ꝓtra dō:nō imediate mouit
bellū cum br̄et secū.ii.tribus:⁊ dō vnicā. ¶Rñdendum
q⁹ hoc fecit:q⁹ ꝯꝯ syba nūc cāuerat discessionē:tñ nescie
bat an oēs israelite fouerēt opinionē suā:vel alīq adhere
rent dō:ꝺ nō poterat nūc aliqd agere:sed potius fuge/
re debebat vt cōciliaret sibi animos israelitaꝝ firmiter
⁊ sic posset instruere bellū ꝓtra dō:⁊ hoc dixit dō.j.s.ne
inueniat ciuitates munitas ⁊ effugiat nos.s.q⁹ iueniat ali
quas ciuitates in ḡbus possit manere aliquāto tpe dum
eo⁹ totius ppli sibi ꝯciliat ⁊ tunc poterit ꝓcedere ꝫ nos.
¶Alia cā fuit:q⁹ israelite nō veniebāt tunc aīo pugnādi
vnde erāt quasi inermes ⁊ indispositi ad pugnādū. ¶Jtē
nō poterat fieri cōmode bellū ex aliq̄ pte:q⁹ taz israelite
ꝯ viri iuda erāt mixtiꝫ⁊ nō hēbāt alīas acies o⁹dinatas:
ideo facile erat indifferēter quoscūq⁹ perire:vnde neutra
pars putauit securū sibi esse tunc pugnare:⁊ cessit alteri.
¶(Viri aūt iuda adheserunt regi suo a iordane vsq⁹ in † Obiectio. Rñsio.
bierusalē).i.ꝯꝯ recesserunt viri de vndecim tribub⁹:nō
recesserunt viri de tribu iuda:sed secuti sunt dō a iorda/
ne vsq⁹ in bierusalē. Ex hoc vr̄ q⁹ ista diuisio fuit fcā apō
iordanez.s.q⁹ ibi litigauerunt trib⁹ iuda ⁊ totus israel:⁊
recessit inde israel:venitq⁹ cū rege sola trib⁹ iuda. ¶Sz
non stat:q⁹ pcedēti.c. dr̄.ois aūt ppls iuda transduxerat
regē ⁊ media tñ pars affuerat de ppło isrl. ¶Rñdēdū q⁹
totus israel nō stetit cū dō apud iordanē:sed sola medie/
tas israel. deinde cū accederet dō p⁹ope bierusalē vene/
runt oēs tribus isrl ⁊ iurgate sunt ꝫ dō:⁊ ab eodez loco
recesserunt ab eo ad quē venerant ad illū:tribus aūt iu/
da venit semp cum dō ex iordane vsq⁹ in bierlm:⁊ dicit
hoc pp medietatē populi israel:q⁹ illa ſteterat cū dauid
apud iordanē ⁊ veniebat cuz eo in itinere. postea ⁊o qñ
reliqua medietate accedēte factū est iurgiū:recessit ista
medietas q̄ ꝓius erat cuz dō cū alia medietate nouiter
veniente:⁊ soli filij iuda recesserunt cum dō de iordane
vsq⁹ in bierlm:q⁹ illa medietas israel recesserat de io/
dane vsq⁹ ad quādā partē itineris cum dō:⁊ nō venit in
bierusalē. ¶(Cūq⁹ venisset.) Hic ponit scōz.s.ps incidē † Contra.ſ.
talis:⁊ agit de cōcubinis dō quas reliquerat in bierlm.
⁊ dr̄(Cūq⁹ venisset rex in domū suā in bierlm.) ibi erāt † Secundo.
cōcubine quas reliquerat ⁊ cognouerat eas absalon:nā
postꝯ cognouit nō mutauit eas inde nec fecit sibi aliqd:
q⁹ solū cognouerat eas:vt totus israel videꝫ firmiter ei
adhereret.s.16. ipse aūt mulieres violēter hoc passe mā
serunt vbi ꝓius erant:nesciētes quid agerēt nec fugerūt
aduenīte dauid q⁹ non timebant mortē cum nihil spon
te egissent.(Tulit decē mulieres cōcubinas suas).i.tulit † Tertio.
eas de domo sua vt iam nō manerēt ibi:sed essent clause
in aliquo loco secreto.(Quas dereliquerat ad custodiē/ † Quarto.
daz domū.)Nullū enim virū ausus fuerat dimittere ex cā
assignata.s.15.(Et tradidit eas in custodiā).i.posuit eas †
in aliqua domo secreta vbi manerēt sub custodia certa:
ne liceret eis egredi in publicū:nec aliqñ apparere co/ †
raz rege.(Alimēta eis ꝓbens).i.ꝯꝯ dō non cognouit †
eas postea:tradidit eis semp alimēta.(Et nō est ingressus
ad eas).i.nūꝯ cognouit eas postea carnalr.iste enim mo/
dus loquēdi significat cognitionē carnalē.sic dr̄ Gen.16.
Jngredere ad ancillā meaz.i.cognosce eam carnaliter.
¶Quare dauid nunꝯ cognouit.10.concubinas cognitas
ab absalone.

Questio.VII.

Qō.7. a Prīa rñsio. Contra.ſ. Secundo. Tertio. Quarto. **Queretur** quare dauid nunꝯ cognouit postea
istas cōcubinas. ¶Aliqs rñdebit q⁹
dauid cū iam sustinuisset multas tribulationes voluit de/
serere vitia:⁊ cōtentus matrimoniali cōcubitu reliqt cō
cubinas. ¶Sed dōm q⁹ non stat:q⁹ dō non dimitteret
eas ex hac causa:eo q⁹ non putabat se peccare habendo
concubinas:nec peccabat:q⁹ fiebat ex dispensatione:vt
declaratū est.s.5.q.11.ideo nō dimitteret eas nunc tāꝯ
peccans. ¶Oz aūt ipse intenderet se non peccare habē/
do cōcubinas apparet:q⁹ nō habuit eas spāliter aliquo tē/
pore:quasi ex passione sicut bersabee vxorē vrie accepit
ex passione:sed eo tpe quo melio⁹ erat ⁊ magis deicola
accepit illas:vt p⁹.s.5.nam cū cepit velle edificare tem
plum dño:⁊ tunc duxit archā in domū suaz:⁊ saltauit co
ram illa ex magna deuotione.s.6.si tñ putaret se pecca
re dimitteret cōcubinas:vel nō aggrederetur tale opus
quale erat ducere archam:aut velle edificare templuz:
sciēs q⁹ nō placeret deo manēs imūdus. ¶Jtē deus non
imputat ei hoc ad pctm̄:q⁹ ꝯꝯ br̄et cōcubinas:deus vo
cabat eū seruū suū ⁊ p⁹omisit ei valde magna bona.s.7.
ergo non dimittebat eas tanꝯ peccasset ꝓius. ¶Jtem
non stat:q⁹ tunc nō soluz dauid istas decem concubinas
abiecisset sed etiam oēs alias:q⁹ eadem cā peccati erat
in oibus:sed hēbat dō alias ⁊ non abiecit:ideo non fecit
pp peccatū. Oz aūt br̄et alias p⁹ ꝓced.c.nā dixit ioab ad
dauid.cōfudisti hodie vultus seruoꝝ tuoꝝ qui saluam

fecerunt

fecerunt animam tuam z filioꝝ tuoꝝ z filiaꝝ tuarum: z uxoꝝ z cōcubinarū tuaꝝ:sed hoc non pōt intelligi de istis decem que tam tradite erant in manu absalonis .ē.16. ergo ꝓter istas habebat alias concubinas que saluate sunt in bello illo:ergo cum nō dimisit illas sed has decez solū:non fecit pp peccatum. ¶ Item si dō abiecisset eas a se pp peccatū:non clausisset eas:sed solū fecisset ꝙ non essent in domo sua:tenuit tn̄ eas clausas: ergo pp aliud fuit. ¶ Dōm igitur ꝙ hoc fuit qz absalon cognouerat illas z dō nolebat iam cognoscere eas pp qdaz ius affinitatis cātuz inter dō z filium suū ex accessu ad illas mulieres. Hebrei tn̄ dicunt.ſ. Ra. Dō canbi ꝙ licitum erat dō accedere ad illas mulieres:tn̄ noluit ad maiorez honestatem cū filius suus cognouisset eas. ¶ Queretur circa hoc an vez sit ꝙ poterat dō licite cognoscere istaz mulieres:nō obstante ꝙ cognouisset absalon eas. ¶ Respondendū ꝙ non:qz iste cōcubine dō iam erant nurus dō:eo ꝙ filius suus cognouerat eas: sed nō licebat alicui reuelare turpitudinem uxoris sue Leuit.18.z.20.c. ¶ Ad hoc dicent hebrei ꝙ iste mulieres eo ꝙ violēter assumpte sunt non erāt illicite dō. ¶ Sed hoc non stat qz ꝙ iste mulieres fuerint violenter vel voluntarie cognite:ad nihil aliud facit nisi ꝙ ipse nō peccassent in hoc ꝙ cognite sunt: dō tn̄ poterat eas accipere siue peccassent siue nō:sicut pōt quis tenere uxorē suam:ēt si ab alio cognita fuerit:z nō peccat in hoc immo mereꝝ si ad hoc teneat illā:ne facto diuortio ꝯtum ad thoz: ipsa efficiaꝝ adultera vel infameꝝ:multo minus ergo peccaret dō si ex hac cā susciperet cōcubinas ꝯꝫ peccassent:sed si aliquid impediebat dō accipere illas erat aliqua affinitas cōtracta.ad hanc aūt nihil differt mulierem voluntarie vel sponte esse cognitā:qz ius affinitatis cātur ex ipso iure diuino vel positiuo per seminis cōmixtionem:ideo nō differt violenter vel spōte esse cognitā. ¶ Sed aliquis dicet ꝙ licebat dō redire ad illas mulieres qz non fuerat cāta aliqua affinitas: cum istud sit qñ quis cognoscit uxorem alterius accipiendo eam in uxorē:vel accipiēdo aliquā mulierez in uxorē causatur affinitas ad cognatos illius:absalon tn̄ nō accepit illas in uxores: sed soluz cognouit illas non bñs intentionē postea redeundi ad illas ideo non ꝓtraheretur ibi affinitas. ¶ Dōm ꝙ ꝯꝫ affinitas ꝓtrahatur per aliquē cōtractum matrimonialem: tn̄ etiam sine ꝛctu per cognitionem carnalē cātur affinitas:immo ꝓcipue in seminis cōmixtione consistit affinitatis causatio. ¶ Sed adhuc dicet ꝙ ꝯꝫ cāretur hic aliqua affinitas:nō caderet sub lege Leui.18.z.20.qz ibi dr̄ ꝙ non cognoscat aligs uxorem filij sui: z tn̄ hic non fuerunt iste mulieres uxores absalonis: iō non incurrebat dō in penā illius legis. ¶ Dōm ꝙ non stat:qz vt ꝓbatum est per hoc absalon cognouit cōcubinas dō cāta est affinitas:sed non pōt esse aliqua alia:nisi ꝙ mulieres ille iam essent nurus dō: z tn̄ cum nuru ꝓhibeat Leui.18.ſ.turpitudinē nurus tue nō reuelabis:ergo non licebat dō accedere ad eas. ¶ Item peccatū erat qz deus iꝓperat istud ī peccatis isrl̄itaꝝ Amos.2.dicēs:z filius ac pr̄ eius iuerūt ad puellā vt violarēt nomē scm̄ meū.ī. in ℔ ꝙ pater z filius cognouerūt eāde puellā violauerūt nomen meū.ſ.qz ego volebā ista esse vetita:ideo dō credens peccatū esse nō cognouit amplius cōcubinas illas. ¶ Queretur vlterius quare dō clausit illas qz sufficiebat ꝙ separasset eas a se. ¶ Aliquis dicet ꝙ fecit ad hoc ꝙ peniterent ꝓ peccato. ¶ Sed nō stat:qz iste mulieres nihil peccauerunt cū inuite cognite fuissent: ideo iniustū erat eas puniri. ¶ Sed dōm ꝙ clause fuerunt vt nunq̄ venirent in domū regis. naz forte pulchre erant: z si rex interdū videret aliquaz illaz afficeret ad eam z cognoscret:qđ illicituz erat:iō volebat tollere cām scandali. ¶ Alia cā erat:qz si nō eēnt clause aliqñ dō videret eas: z dato ꝙ nō mouereꝝ ad aliquā illaz:saltē recordaretur qđo absalon fedauerat eas: z pñr de morte absalonis z oībus alijs malis que intercideranꝝ: z iste erat sibi gratio: labor iō melius erat ꝙ nunq̄ eas videret. ¶ Alia cā erat ne exirent in publicū z videreñ: qz tūc ppls reduceret ad memoriā qđo fedauerat illas absalon: z istud erat dedecus dō. ¶ Alia fuit cā z potissima:qz iste mulieres in perpetuū separabañ a rege:iō furtim cōmiscereñ aligbus: z postea sequeret inde magnū dedecus dō: nā nō solū cognoscēdo uxores eius:sed ēt cognoscendo cōcubinas dedecus erat. qđ pz:qz absalon ꝯcubinas dō fedauerat z nō uxores: z tn̄ ꝓ hoc totus isrl̄ credidit fedatū eē dō: z ꝙ iam impole eēt recōciliari absalonē ipsi dō tanq̄ intulisset ei acerrimā iniuriā:dō igit clausit mulieres istas.i.posuit sup eas diligentē custodiā:ne alicui furtiz cōmiscerī possent. nō est tn̄ itelligndū ꝙ clausit eas.ſ. in vinculis ponēs:qz nō posuit eis vincula:cū ista eēnt in penā:sed solū posuit sup eas diligentē custodiā ne aliqñ fornicari possent. ¶ Quereť vlterius cū dō abiecisset oīno a se istaz ꝯcubinas:cur eis ꝑbebat alimēta an licite ageret. ¶ Rn̄ ꝙ dō nō peccabat:puidēdo bus mulieribus de necessarijs:qz ipse nō peccauerāt:iō sicut a ꝑn̄ dabat eis oīa necessaria:ita z nūc daret licite. Immo dōm ꝙ nō solū licebat dō:sed ēt peccaret si nō faceret hoc pp duo. Primo qz ipse susceperat istas mulieres ex virginitate sua: z ob ℔ caruerūt viris: nam iam nullus vellet eas accipere postq̄ defloratę erāt a rege:iō sicut ille qui virginē seducit z defloratā tenet eā dotare z accipere in uxorē. Exo.22. ita ꝙ accipiēs aliquā ꝯcubinā defloratā eam dēbat ei puidere sicut si hr̄et uxoz. ¶ Scōa rō est qz dō ponebat mulieres istas in custodia ne ab aliquo cognosci possent:iō cū non liceret eis acgrere vitā accipiendo viros vel alio mō:dō tenebaꝝ eis puidere ꝙ eaz taleꝫ cōstituebat. ¶ Alie due cāe signari pñt. Prima qz dato ꝙ dō ꝯcederet istis mulieribus accipe viros:nulluz eas vellet qz iā fuerāt ꝯcubine regis:ēt qz timeret gcūq̄ accipiēs aliquā illaz ꝙ rex itez ad illā rediret:z eēt matrimoniū suspectū. ¶ Itē qz dato ꝙ alig acciperēt illas: nō in tāto honore acciperenť sicut si nūq̄ fuissent ōflorate a rege. Rex ꝙ tenebaꝝ eis taz honorabilr puidere ꝯtum ipse apud viros suos māsure fuissent si non eēnt ꝯcubine regis. ¶ Scōa cā est qz dō tenebaꝝ eiz spāl̄r sup ℔ iniuria quā ꝑ eo tolerauerāt: nā absaló cognouit eas coraz toto ppło. qđ fuit eis magnū dedecus: z ℔ sustulerūt pp dō:qz si nō fuissent ꝯcubine eius nō fedassent eas absalon:tenebaꝝ ꝙ dō puidere eiz:z abūdāter gdē. sic ēt dōz est de oībus alijs ꝙ ꝯcubinas aliqñ tenuerūt z eas deserūt.ná lz isti peccauerūt tenēdo illas z nō peccauit dō:tn̄ debēt eis puidere:potissime si eas a virginitate accepe/rūt:nā tūc pp illos femine ꝑdiderūt ꝓuigia z honorez:lz spōte ℔ fecerint. ¶ Si aūt aligs acceperit ꝯcubinam nō ex virginitate:minus ei teneť ꝯꝫ alś: z tn̄ qz pp illos ꝯcubine infamañ z ꝑdūt aliquos modos honestos acgrēdi vitā:tenenť eiz puidere:vel saltē in gbusdā vbi nō appet tam manifesta obligatio ex aligbus cāis: saltē mie opus est illiz puidere:dūtn̄ ad carnalē affectū nō hēaꝝ respect⁹. ¶ Sic ēt illi ꝙ oliz uxores dimittebāt vt sacros ordineꝫ acciperēt:tenebāť uxoribus ad oia necessaria vite ministrāda:sic pz in decretis Di.31.c.gcūq̄ virginitatem.H. pōt z alr̄.z.c.oīno ꝓfitemur. lz hic maior obligatio ē: qz semp manet mr̄imoniū: lz tollať ꝯcubitus:vt pz ꝑalle.c. oīno. vnde nephas eēt z anathema si ꝙs tali uxori puidere nollet:vt determinatū est in canonibus apłoz: z hr̄ in decretis.28.Di.c.si ꝙs docuerit. ¶ (Sz erāt clause vsq̄ ad diē mortis sue).i. māserūt semp sub custodia diligēti vsq̄ ad diem mortis ex cāis dictis:z potissime ne alicui cōmiscerī possent.(Jn viduitate viuētes).i.erāt vidue z seq̄strate ī domo vt sp viuerēt sicut vidue. ¶ Dicit Nic. ꝙ ex ℔ pz istas nō fuisse ꝯcubinas sz uxores: aliqn nō dicereť ꝙ manebāt ī viduitate:qz vidua est q̄ marito caret. ¶ Sz ista rō nō stat:nā p ꝛriuz arguit:qz cū vidua dicať mulr mortuo viro z hic nō erat mortu⁹ dō:ꝙ nō vocāť vidue ex hac pte:sed dr̄ vidue.i. separate a viro.ſ.qz dō nō accedebat ad eas: nec alicui alteri accedere licebat

Quinto.

Rño alia.

Qō.8. A An dō licite potuisset cognoscer illas ꝯcubinas.

Rño hebrei.

Contra.

Obiectio.

Rño.

Obiectio.

Rño.

Qō.9. A Qr dō clausit illas.

Rño alioz

Alia rño ꝙ multis rōnibus.

Prima.

Scōa.

Tertia.

Quarta.

Qō.10. A Dō puidebat ꝯcubinis de oib⁹ necessarijs aliter peccasset.

Primo.

Scō.

Tertio.

Quarto.

†

†

Nico.

Contra.

Qō.11.
A
Quo dō misit ad cō gregādum viros iuda cū pus oēs erāt secuz.

Rñsio pria

Scda.

Qō.12.
A
Cur iussit dō amasę cōgregare exercituz z nō ioab.

Rñsio.

Nico.

Contra.pm.

siue ergo essent concubine: siue vxores cum iuberentur perpetuaz continentiā obseruare postę viz cognouerāt vocarenf vidue:non ergo fuerūt vxores sed ꝓcubine:vt declaratū est.ō.5.z.12. ¶(Dixit aūt rex.)Hic ponit scōz principale.s.rebellionis sybe punitio. Et diuidit in tres partes: qz primo ponit sybe insecutio.scōo eius occisio ibi.(Uenerāt aūt.)Tertio regni dō ordinatio.ibi.(Fuit ergo.) ¶Circa pmū dr.(Dixit aūt rex amasę.)Huic p̄cepit dō vt ꝓgregaret exercitū ꝫ viros israel pp sybam insurgētē.(Cōuoca mihi oēs viros iuda in diē tertiū).i. conuoca oēs viros bellatores de tribu iuda: z fac q̄ veniant ad me oēs vsq; ad tres dieȝ.(Et tu adesto pñs).i. tu veni cū eis coz̄ me. ¶Quereť cum dō bñet pr̄ius secū totū exercitum virorz iuda: qz dr.ō.q̄ venerat tota tribus iuda ad trāsducēdū dō per iordanē z venerat cuz illo in hierkem:quo nūc mittebat ad ꝓgregādū oēm exercituz virorz iuda. ¶Rñderi pōt dupliciter.vno mō q̄ viri iuda venerūt cū dō vsq; in hierkem:z inde recesserūt singuli in domos suas:z nō fuit fcm̄ istud immediate de psecutione sybe:iō qñ voluit dō mittere viros ꝫ sybam: iam nullus erat cum eo de illis viris iuda q venerāt ad eum in iordanē:iō opoztuit q̄ mitteret ad vocandū eos amasan. ¶Aliter pōt dici q̄ oēs viri iuda q venerunt cū dō de iordane erāt nūc in hierkem cū eo:z q̄ istud factū est mor vt dō accessit ad hierkem:nō tñ erāt omneȝ viri iuda cū dō sed multi eorz:z voluit nūc dō mittere p̄ reliquis:qz egebat magno exercitu ꝫ sybam. ¶Sed dicet que istaz positionū est verior. ¶Rñ. q̄ prima est vera. scōa autē non est vera:sed verisimilis.qō pz:qz dō misit amasan p̄o toto exercitu iude:z cuz ille morareť voluit dō mittere abisai ne magnitudine more fugere posset sybā in aliqua loca tuta: z dixit ei.tolle seruos dñi tui z persequere eū:z sequiť q̄ egressi sunt cū eo oēs viri ioab z cerethi z pheleti z robusti de hierkez:isti tñ erāt quos cōtinue hēbat dō secū:ēt tpe maxime tranqllitatis:vt pz supza.15.qñ fugit dō de hierkem:nā isti fugiebāt cuz eo. Si tñ fuissent ibi reliquus exercitus iuda q venerat cuz dō de iordane misisset illū cū abisai:ideo vť q̄ nullus ibi erat:z sic apparet q̄ oēs viri iuda recesserant iam in tabernacula sua z amasa iuit ad vocādū illos:qz fuit istud aliquot diebus post introitū dō in hierkem. ¶Queretur vlterius quare dō iussit amasę q̄ ꝓgregaret exercitū iude:z non iussuz est ꝺ̄ ioab vel alicui alteri. ¶Rñ. q̄ dō p̄omisserat amasę qñ misit ad vocandū eū q̄ faceret eū p̄cipē totius exercitus p̄ ioab p̄ece.c.nūc autē cū venisset amasa ad dō abstulit dō p̄incipatum ioab z tradidit illū amasę:z qz cōuocare exercitū ptinet ad p̄ncipē belli ptinebat ad amasan q̄ ꝓuocaret iam exercitū. ¶Nico.aūt dicit aliter .s. q̄ amasa nō ꝓgregauit istum exercituz tanc̄ dux:sed tanc̄ alios cui spāliter cōmittebatur tribus iuda. ¶Pro quo sciēdū q̄ dicit Nicolaus dō habuisse exercitū de oībus tribubus.s.q̄ in qualibet erāt aliqui q spāliter veniebāt qñcunq; vocaret eos dō: vel veniebāt oēs quotquot vocasset de illa tribu:z super oēs istos erat vnus p̄inceps ad quē ptinebat vocare illos:z sic erāt duodecim p̄incipes exercitus in.12.tribubus. Joab tñ erat p̄inceps sup oēs z ad eū ptinebat dispositio belli vocatis oībus:iō ipse vocabať ꝓpie p̄nceps exercitus:nūc aūt dicit q̄ amasa ꝓstitutus est spāliter dux exercitus in tribu iuda: z erat sub ioab:z qz nūc ꝓgregādus erat exercitus de tribu iuda:missus est amasa q erat p̄inceps exercitus huius tribus ad ꝓgregādū illū. Joab vero missus erat ad ꝓgregādū exercitū de oībus alys tribubus. ¶Sed ista nō stant.s.qz dicit q̄ erāt tot p̄incipes exercitus quot erāt tribus:z q̄ ioab erat sup oēs:z q̄ amasa fuit solū p̄nceps exercitus in tribu iuda:qz tūc amasa nō succederet ioab:nec eēt loco eius sed loco illius qui fuerat p̄ius p̄inceps exercitus in tribu iuda: cū officiū ioab integrū maneret vt p̄ius:Dō tñ dixit hoc faciat mihi dñs si nō p̄nceps exercitus mihi fueris omni tpe p̄o ioab.p̄ece.c.ꝫ in officio eius succesſit z non alicuius p̄incipis specialis tribus iude. ¶Jtē hoc mō nō solū amasa diceretur esse loco ioab: sed ēt glibet de p̄ncipibus oīum tribuū diceret esse p̄o ioab qz erat specialiter p̄inceps militie sub illo in aliqua tribu:ſz de nullo alio dicebatur hoc nisi de amasa: ergo non erat amasa p̄nceps alicuius tribus solū. ¶Jtē ioab occidit amasan p̄e inuidia:qz dō constituerat eum in isto p̄incipatu:vt colligiť ex littera: si tñ fuisset solum p̄inceps exercitus vnius tribus z sub ipso ioab nō occidisset eum:qz nemo p̄udēs vult occidere subditos suos: sed potius gaudet habere illos:ergo nō erat iste sub ioab:sed tenebat totū p̄incipatū eius. ¶Jtē si amasa tenēte solū p̄incipatum tribus iude occidisset eum ioab:pari rōne occidisset oēs alios p̄incipes exercituū in tribus spālibus:sed nō occidit aliquē nisi amasan:ergo vel nulli alij p̄incipes erāt in singulis tribubus:vt asserit Nico. vel erāt occidendi ipsi z amasa:sed nō occidit alios:ergo falsuz est amasan occisum qz erat p̄inceps exercitus iude. ¶Jtē si amasa solū erat p̄inceps exercitus iude : z pp hoc occidit eum ioab:nō solū occidisset eū:sed ēt p̄decessoreȝ suū z quēlibet p̄incipē illius tribus:sed falsuz est. ¶Jtē serui ioab videntes mortuū amasan dixerunt:iste est q voluit esse p̄ ioab:z nō dixerūt hoc de aliquo alio viro in israel:ergo iste acceperat p̄incipatū totum ioab. ¶Jtem pz:qz seq. li.c.2.dixit dō salomōi de ioab: tu nosti qd fecerit ioab mihi z duobus p̄incipibus exercitus israel abner filio ner:z amasę filio iether. ergo opz q̄ vterq; istoz esset p̄inceps exercitus israel qñ occisus est:si tñ amasa solus fuisset p̄inceps exercitus iude non vocaretur p̄inceps exercitus israel:ergo erat p̄inceps totius exercitus isr̄l tenens totū locuz ioab. ¶Dicendū ergo sicut p̄ius.s.q̄ dō abstulerat ioab totum p̄incipatū p̄o occisione absalonis:z dedit illum amasę:ideo nunc amasa iuit ad colligēdū exercitū:z nō ioab. ¶(Abyt ergo amasa vt conuocaret iudā).i.perambulauit tribū illam vt cōgregaret totum exercitū illius. (Et moratus est extra placitū q̄ ei cōstituerat rex).i.moratus est vltra terminum vel diez sibi p̄efixū.dixerat enim dō q̄ veniret vsq; ad tertiam diē:erat aūt istud paucū tēpus:ideo non potuit tam breuiter cōgregare totū exercitū.(Ait ăt dō ad abisai.) Qz morabatur iam amasa volnit dō q̄ interim iret exercitus aligs cōtra sybam de illis qui erāt in hierusalem cum dō:z ad hoc vocauit abisai:vt esset p̄inceps illius exercitus. (Num magis afflicturus est nos syba filius bochri cū absalon).i.nunquid syba faciet nobis maiora bella z ponet in maiori periculo cū posuit absalon.q.d. si nō diligenter p̄euenerimus eum faciet.z est sensus: si israelite nunc cōiurant z syba:qz iam victi fuerūt qñ cōiurauerunt cū absalone:nunc cautius se habebūt:z poterunt nobis magis nocere. (Tolle ergo seruos dñi tui z z persequere eum).i. cū nondū venerit exercitus tribus iude quē debebat cōuocare amasa: accipe exercitū qui hēri pōt in hierusalē.s.seruos dñi tui.i.seruos meos qui sum dñs tuus: z isti erant illi q semper stabant cum dō siue tēpore belli:siue pacis.s.cerethi z pheleti z seȝcenti viri gethei pugnatoreȝ validi:de quibus dicitur q̄ egressi sunt cū dō qñ fugiebat a hierusalē. supza.15. Aly dicūt q̄ vocetur hic dñs abisai ipse ioab:z est fundamētuz huius qō dicit infra egressi sunt:ergo cū eo viri ioab cerethi quoq; z pheleti. Sed dicenduz q̄ accipitur dñs p̄o dō; qz viri ioab pauci erant hic .s. aliqui qui pertinebant ad familiā eius.nam cerethi z pheleti in quibus erat robur exercitus:nō erant serui ioab : vt pz cum dicit;egressi sunt cū eo serui ioab z oēs cerethi z pheleti. (Ne forte inueniat ciuitateȝ munitaȝ z effugiat nos).i. cito persequere eum ne inueniat aliquas ciuitates munitas ī qbus latere posset z effugiat nos.i.nō poterimus postea eū tenere.q.d.si expectamꝰ reditū amasę cū toto exercitu iude:forte interim effugiet syba ad aliqs ciuitates munitas.iō meliꝰ ē q̄ tu eū ilico pseq̄ris cū isto exercitu q pñs ē.Jn hebzeo bť (Et effugiat oculoȝ nr̄oȝ.)vbi

Scdo.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

Sexto.

Septimo.

Rño auct.

nos dicimus:7 effugiat nos: sed melio: est littera nr̃a.i. expressio:q; effugere oculos est q̃ non possimus videre eum.effugere nos est fugere de ptāte nr̃a:ita q̃ nequaq̃ possimus eū tenere:sed manifestū est q̃ dō loquebat de ptāte tenēdi eū:7 nō de visu:q; hoc nihil attinebat.

Qō.13. A Dō ḡre cō misit absai ducere exercitū ꝙ syban.

¶Queret quare dō cōmisit absai q̃ duceret exercitū ꝙ syba 7 non cōmisit hoc ioab. ¶Nicolaus rñdet ad ℔ q̃ dō bēbat militiā triplicē nūc.s.militiā familiariuꝫ suoꝝ: eoꝝ ꝙ semp manebāt cū eo:alia erat militia tribus iude que nō erat semp cū dō:alia erat militia aliaꝝ tribuuꝫ: nūc aūt dicit q̃ dō p̄posuerat amasan sup militiā iude: iō ipse vocabat eā:alia pars.s.militia familiariū cōmissa erat absai:iō ipsi insslim est q̃ ferret secū oēs seruos dō: reliqua aūt.s.militia oīuꝫ tribuū cōmissa erat ioab:vnde dicit q̃ sicut inerat amasa ad ꝙgregādū militiā iude: ita inerat ioab ad ꝙgregādū militiā de alys tribubus: vnde manebat solus absai:7 huic cōmisit dō ferre exercitū ꝙ syban. ¶Sꝫ hoc nō stat:q; dr̃ q̃ missus erat ioab ad cō gregādū exercitū de alys tribubus:nā nūc nulla illaꝝ tenebat cū dō:sed oēs secute fuerāt syban: vt pꝫ.ē.in lr̃a.

Nico. ¶Sed dicit Nico.q̃ q̃q̃ omnes tribus repuganuerāt semp mānserūt cū dō de qualibet tribu alig qui fuerāt cū eo ex eo tpe quo fugiebat a saule 7 manebat in deserto de ḡbus hr̃.1.paral.12. ¶Sed istud nō stat:q; illi ḡ stetērunt cū dō ex eo tpe:semp mānserūt postea cuꝫ ipso spāl'r 7 nō diuertebāt in tribus suas .qō pꝫ.ē.15.cū dr̃ q̃ oēs getbei.i.oēs viri ḡ venerāt cum dō de geth egressi sunt cū eo de hierlem:istis ēt dedit dō māsiones apud se:naꝫ cuꝫ venit de terra philistinoꝝ fecit eos habitare i oppidis hebron 7 dō manebat in hebron: vt pꝫ.ē.2.iō non iret nūc ioab ad vocandū aliquē de hys. ¶Itē nō ausuꝫ fuisset ioab discurrere nūc p tribuꝫ israel nisi cū exercitu magno:q; oēs nūc unsurrexerāt ꝙ dō. ¶Itē non stat:q; dicit hic q̃ egressi sunt cum absai serui ioab : si tñ ioab iuisset ad ꝙgregādū exercitū p terrā israel: serui sui iuissent cū eo:vel saltē expectauissent eū in hierlez:7 nō iuissent cū absai sed cū eo. ¶Itē pꝫ q̃ maneret tūc ioab in hierlem:7 q̃ ipse iuerit sub ducatu absai fratris sui : q; infra dr̃ q̃ absai iuit ꝓtra syban: 7 cū pergeret occurrit amasa ei 7 ioab:7 occidit eū ioab: 7 sic vr̃ q̃ simul ibant ioab 7 absai. ¶Dōm ergo q̃ nihil bonuꝫ erat:ſꝫ absai 7 ioab manebāt in hierlem dū amasa ꝙgregaret exercitum iude:7 ille solus ꝙgregatus est:nō q̃ eēt amasa specialiter p̄nceps exercitus illius tribus:sed q; nulla alia tribus nūc obediebat dō:aliōqn amasa ꝙgregasset exercitū de oībus:7 q̃q̃ esset ioab in hierlem noluit dō committere aligd ioab:q; iam p̄uauerat eum p̄ncipatu 7 nolebat q̃ vlterius directe vel indirecte vsurparet sibi illū:vel haberet aliquē actū p̄ncipij:7 lꝫ nunc nō p̄nciparetur absai toti exercitui:tñ adhuc istū parū p̄ncipatū noluit tradere dō ipsi ioab:sed fecit q̃ iret nūc ioab seruiens ad p̄ceptū absai.sic pꝫ cū dr̃.j.Egressi sunt cū eo viri ioab.s.cū absai:7 ēt ipse ioab egressus est:vt pꝫ in littera:dō.n.q̃q̃ haberet exosum ioab 7 ēt absai:cū vterq; eēt sibi durus.ē.3.s.pozro viri isti filij saruie durī mihi sunt:tñ non tñ offenderat eum absai sicut ioab:iō cōmisit nunc p̄ncipatū absai:nō simpliciter sed solum p isto bello:q; nō erat pñs amasa:cuꝫ tñ rediret ipse futurus erat p̄nceps.Idē tenet histo.s.o.7 Ra. Dō canbi. Josephus aūt dicit.7.antiquitatuꝫ q̃ ista locutus fuerit dō ad ioab:7 q̃ ipse tulerit nūc militiā.sed nō stat:q; lr̃a dicit cōtrarīū. (Egressi sunt ergo cū eo viri ioab).i.cum absai iuerunt nūc viri ioab ex mandato dō:7 ēt iuit ipse ioab:vt pꝫ.j.nā erat in hierlem. (Cerethi quoq; 7 phelethi).i.ēt iuerunt legiones cerethi 7 pheletbi que sunt balistariorum 7 fundibulariorum:vt declaratum est.ē.8.7 isti erant semp cū dō vbicunq; eēt. (Et oēs robusti exierunt de hierlem).i.ēt oēs alij fortes q̃ p̄sueuerant eē cum dō iuerunt illuc:7 isti sunt fercenti viri gethei q̃ erāt fortissimi:vt pꝫ.ē.15.c. (Ad persequēdū syban filiū bochri).s. q; ipse erat concitator seditionis ꝙ dō.

¶Qūo dixit dauid ad absai q̃ persequeretur syban ne inueniret ciuitates munitas. Qō.XIIII.

Qō.14. A Queretur qūo dixit dō ad absai psequere euꝫ ne forte inueniat ciuitates munitas 7 effugiat nos.nam manifestū est q̃ iam posset inuenisse: immo certissime inuenisset ciuitates munitas in quibus posset latere.q; dō nō misit amasan ad cōgregandū exercitū iude mox:vt syba fecit discessionez sed post aliquot dies:vt.ē.probatū est:ēt postq̃ missus est ad ꝙgregandū exercitū morat̄ est tribus diebus:7 tūc misit dō absai cōtra syban:vt pꝫ.ē.iam ergo inuenisset ciuitates munitas. ¶Rñ q̃ dō intēdebat q̃ syba vellet rebellare insurgendo ꝙ eum 7 tollendo sibi regnū:7 ad hoc q̃ vellet cōfederare sibi israelitas:7 interim maneret in aliqua ciuitate:cōfederatis aūt oībus pcederet ad bellū ꝙ dō:voluit ergo dō p̄ius q̃q̃ syba cōfederaret sibi israelitas p̄uenire eum bello 7 occidere.naꝫ si semel totū israel sibi cōfederaret erat difficillimū pugnare ꝙ illuꝫ:iō dixit:ne inueniat ciuitates munitas.i.ne cōfederet eas sibi 7 maneat in illis quousq; hēat oppoꝛtunitatē pugnādi ꝙ nos: 7 hoc modo nondū syba potuisset ꝙfederare sibi aliquas vrbes:si tñ permitteret aliquot diebus potuisset : iō dō noluit expectaꝛ amasan:ſꝫ festināter misit absai ꝙ sybā. Rñsio. † ¶(Cūq; eēnt illi.) hic ponit quedā pars incidētalis de morte amase.s.qūo ioab occiderit amasan p̄ditoꝛie:7 dr̃.(Cūq; illi eēnt iuxta lapidē grādē q̃ est in gabaon).i. absai 7 ioab erāt iuxta lapidē magnū apud vrbem gabaon:est.n.gabaon in sorte beniamin. Josue.18. 7 apud hanc iteꝝ pugnauerat ioab ꝙ abner dō dō regnaret sup hebrō:vt pꝫ.ē.2.nūc aūt ioab 7 absai venerāt in gabaō: qz forte p illā erat iter ad ciuitatē in q̃ latebat syba. nā cū eēt de tribu beniamin:vt pꝫ.ē.credēdū ē q̃ lateret in vrbibus beniamin.(Amasa veniēs occurrit eis).i.veniebat amasa de ꝙgregādo exercitū iude 7 redibat ad regē q̃ dixerat ei:7 tu adesto pñs:7 hūit obuios istos duos frēs in gabaon. (Pozro ioab vestitus erat tunica stricta ad mēsurā habitus sui.) Ponit hic modus p̄ditionis p quez ioab occidit amasan:7 dr̃ q̃ erat ioab vestit9 tunica stricta:ē.n.ista tunica militaris:qz expedita est ad belluꝫ:fecerat tñ eā ioab ad mēsurā habitus sui.i.ad mēsurā habitudinis coꝛpis.s.q̃ nihil plus hēbat q̃q̃ vt coꝛpus ioab ītra capi posset.ℓ aūt erat vt p leuē motū coꝛpis gladius q adherebat ei posset egredi:qō nō fieret si vestis magna eēt 7 laxa flueret.(Et desup accinct9 gladio).i.sup tunicaz erat accinctus gladio:iste nō erat gladi9 magn9 ad pugnādū.s.ensis:ſꝫ aliqs minoꝛ:qz alꝫ leui motu nō poterat egredi apte ad ea q̃ volebat ioab . (Depēdēte vsq; ad ilia i vagina).i.iste gladi9 q̃ accinct9 erat ioab stricte depēdebat vsq; ad ilia sua.i.vsq; ad extremitatē lōgoꝛ: ex q̃ appet q̃ erat ꝓuus gladiꝰ: aliqn depēdisset circa terrā. Josephꝰ dicit q̃ ista tunica erat loꝛica ferrea:7 ℔ ipe vult:qz magis q̃uenit ad bellū: scriptura tñ vult eē vestē.(Qui fabrefact9 leui motu egredi poterat 7 pcute(r)) i.iste gladi9 erat talr dispositꝰ arte fabrili vel magr̃ali q̃ poterat leui motu egredi.s.ipo ioab mouēte coꝛp9:ēt si ñ applicaret manū poterat exire:vel applicāte manu leuissime exibat. ¶Queret gd itēdebat facere ioab cū se sic disposuisset bñs tunicam strictā:7 accinctus erat gladio q leuiter poterat exire. ¶Rñdēduꝫ q̃ dō iam abstulerat p̄ncipatum militie ipsi ioab 7 dederat amase:7 ex illo die ioab cogitabat quomodo occideret amasan vt ipse restitueret in p̄ncipatū suum:7 ad hoc fecit sibi gladiū q̃ posset amasan nō aduertentē occidere. ¶Pro quo sciendū q̃ amasa erat vir fortis 7 obseruabat se aliquantulū a Joab qz p̄ncipatuꝫ eius susceperat:7 putabat ioab q̃ si publice vel palam aggrederet amasan:ipse amasa resisteret ei:vel forte occideret ipsum cū fortis esset:oportuit ergo q̃ mō insidiatorio 7 p fraudē occideret eū aliqn non posset.excogitauerat ēt ioab q̃ finito isto bello occideret amasan:putabat.n.q̃ amasa iā non veniret ad bellū:sed ipse 7 absai frater suus psequeret 7

† ℬ Joab p̄ditio contra amasan.

† † † † Qō.15. A Cogitauit ioab occidere amasā a die q̃ p̄uatus fuit p̄ncipatu militie.

occiderēt sybā: z reuersi de bello occiderēt amasan: z qz occurrit eis amasa eūtibus ad bellū voluit ibi ioab occi-
Qō. 16. dere eū z occidit. ¶Quereſ vlterius ad qd fcā est tu-
A nica stricta: z qūo ista pficiebat ad occidendum amasan.
¶Rñdēdū q ioab intēdebat occidere fraudulēter ama-
Ad qd fcā ē tunica stri cta. san ex cā dicta: sic. n. occiderat abner apud portā hebrō: nā vocauit eū tanq̄ vellet ei log secrete seorsum: z pcus-
Rñsio. sit eum latēter in inguine. s. 3. sic ēt volebat nūc occidere amasan z fecit tunicā strictā vt ipse expeditior eēt ad oc-
cidendū amasan: z gladius ēt leuius exire posset: q̄ si ve-
stis esset magna: z lata flueret. deinde de isto gladio dī q erat fabrefactus vt leuiter exire posset ad occidendus amasan. Sed in hoc ē dīa qz qdā volūt q ioab volebat occidere amasan osculādo eū z ad hoc gladius dēbat eē sic dispositꝰ vt leui motu egredi posset. s. q dū ioab oscu-
laret amasan egrederet gladius z pcuteret amasan. hoc dī innuere lra nra dicēs. q fabrefactus leni motu egredi poterat z pcutere. i. ipse gladius egredi dēret z pcutere p se. aly volūt q gladius erat sic dispositus q posset leui-
ter exire z cadere in terrā qñ ioab vellet osculari ama-
san: z ioab inclinās se p gladio corā amasa prius q̄ oscu-
laret eū: z eleuās gladiū teneret manu: z tūc oscularetur amasan: ipse aūt nō attēderet ad ꝺ: qz nō putaret q ioab teneret gladiū ad occidēdū eū: cū coraz eo cecidisset: sed
solū qz volebat eū reducere in vaginaz: z sic posset ioab occidere amasan nō aduertentē dū oscularet euz. z istud tenēt hebrei. q aliqualiter inuit ex lra hebraica. nam dī
B † (Joab erat cinctus z vestitus veste sua z sup eū erat ac-
cinctus ensis cōiunctus sup lūbos suos in vagina z ipse
Joab qūo occidit a masan. exiuit z cecidit.) Et hoc est totū qō bz lra nra ex illo lo-
co. s. porro ioab: vsq̄ ad illū locū. s. dixit itaq̄ ioab. Et ē
p° opinio. sensus q ioab erat cinctus veste sua z indutus: z non dī stricta. sed ꝺ addidit lra nra: qz gladius nō poterat egre-
di cōuenienter nec accingi sup vestē laxā. dī ēt q erat cō-
iūctus ensis sup lūbos ioab vbi lra nra dicit q depende-
bat vsq̄ ad ilia. dicit ēt q gladi⁹ exiuit z cecidit vbi di-
cit lra nra q erat fabrefactus ita vt leui motu exire pos-
set. z sic volunt hebrei q ipse gladius ceciderit z ioab i
clinauit se p eo: vt. ꝺ. dictū est lra tñ nra circūlogl sensuz
Scōa. hebraicū: eo q lra hebraica interdū est decurtata: z opz multa suppleri sicut ipsi hebrei cōfitent. ¶Aly volunt q
gladius ioab erat sic dispositus vt leui motu egredi pos-
set. s. q intēdebat ioab occidere amasan dū oscularet eū:
z tūc educeret gladiū leuiter ad pcutiendū: z si forte gladi⁹
esset durus ad extrahendū: nō posset ioab expedite edu-
cere illū ad occidēdū amasan: vel saltez sentiret amasa z
teneret gladiū ioab: z posset occidere eū. s. tenēdo gladiū
illius: z extrahendo interim gladiū suū ad occidendū io-
ab. qz tñ erat iste gladius dependēs i lūbis. s. a pte poste-
riori nō vidit eū amasa. z hoc ē qō. j. dī. porro amasa nō
obseruauit gladiū quē bēbat ioab. s. qz nō vidit. ēt cū eēt
ille gladius leuiter exire potēs tetigit eū ioab z exiuit: p
Contra p̄ mā pōnem cussit q̄ ipse ioab amasan nō videntē. ista positio ē melior
z bz eā historia scolastica. ¶Prima aūt positio nō est con-
p̄imo. uenies. s. q gladius p se exiret: z nullo mouēte euz p se
pcuteret: qz tunc gladius caderet in terrā qñ exiret: cuz
Scōo. a nullo moueret. ¶Jtē dato q caderet z tāgeret ama-
san: nō pcuteret: qz aut capul⁹ gladij versus erat ad ama
san: aut cuspis. si capulus in cassum tāgeret amasan z nō
pcuteret sed caderet i terrā. si aūt cuspis eēt ꝑ amasan z
Tertio. capulus retrorsum: caderet gladius citra ioab z nullum
pcuteret tāgēdo. ¶Jtē dato q p aliqd artificiū possz cu
spis cadere ꝑ amasan: tāgeret eū in vestibus: tñ nō face-
ret vulnus eo q a nullo mouebat sed p se cadebat: fuit
Quarto. tñ ista pcussio tā fortis vt effunderēt itestina amase: z nō
opus esset alio vulnere: vt pz in lra. ¶Jtē nō est verisile
q aliqd tale aggrederet Joab: qz dato q gladius posset
exire z pcutere fortiter: qz tñ a nullo mouebat: irregula-
riter pcuteret: z equaliter ꝓtingere posset q pcuteret eū
L vel amasan. nō ergo se exponeret huic piculo: cuz posset
Quinto. alio mō z faciliori occidere eū. ¶Jtē non stat: qz dī. j. in
lra: q pcussit eū i latere z effudit itestina ei⁹. z refert hoc
ad ioab. qō pz: qz imediate dī. z secūdū vulnus nō appo-
suit. sz apponere vel nō apponere scōz vulnus: nō ptinet
ad gladiū: sed ad illū q p se agit. ¶Dicēdū ergo q Joab Pō aucto.
occidit accipiēs gladiū: z nō exiuit gladius p se ad occi-
dēdū amasan. z q̄ videat lra nra tenere hāc positionē:
tñ nō tz: qz in ea dī q ioab pcussit amasan: z nō apposuit
scōm vulnꝰ. cū aūt dī q gladiuſ erat fabrefactuſ ita vt le-
ui motu egredi possz z pcutere: nō refert pcutere ad gla-
diū: sed ad ioab. s. q gladius poterat leui motu exire. i. io
ab leuiter tāgēdo illū poterat educere de vagina: z pote-
rat pcutere. ¶Alia positio hebreoz. s. q gladius ceciꝺe Positio he breoz q gladius ce ciderit.
rit in terrā z eleuauerit eū ioab: satis colligit ex cortice
lre hebraice: sed nō ex sensu. nā in lra dī q amasa nō ad-
uertit gladiū quē tenebat ioab. si tñ tenuisset eū i manib⁹
qñ leuauit de terra attendisset eū. ¶Sz rñderēt hebrei
q amasa nō attēdit ad gladiū. i. nō curauit de ipso: putās
q ioab nō bēret eū intētionē nocēdi: sed soluz eleuādi de
terra: z tñ bñ vidit gladiū. ¶Sed dicet q hoc nō est ꝟi Contra.
simile: qz cū amasa accepisset pncipatū quē tenuerat ioab
nūc nouiter: timere debebat q ioab doloz stimulatꝰ vel-
let nocere ei: ideo vidēs gladiū in manu eius caueret ab
illo. ¶Sed hebrei dicēt q manifestū ē q gladius erat i Euasio.
manu ioab: qz vbi lra nra dicit. porro amasa nō attendit
gladiū quez bēbat ioab: dicit lra hebraica. porro amasa
nō attēdit gladiū q in manu ioab. ergo vidit euz amasa.
¶Rñdēdū q nō bēbat ioab gladiū i manu. z cū dī: q in Rñsio.
manu ioab: ītelligit. i. quē bēbat ioab. qz q̄cūq̄ aligs bēat:
dī bze in manu sua. sic pz pcepit li. c. xvi. cū dixit dñs ad
samuelē. vitulū de armēto tolles in manu tua: z tñ mani-
festū ē q nō tollebat eū in manu: potissime cū eēt vitul⁹ vi-
uēs. sic ēt dī nume. xxv. q madianite iuerūt ad balaaz fe-
rētes pciū diuinatiōis in manibus suis: sed manifestū est
q nō ferebāt i manibus sed in bursis: vel aks. sic ēt oia q̄
gs agit: dī agere p man⁹. sic pz nu. ix. q loq̄bat deus per
manū moysi. z tñ p manū null⁹ logit: sz p os. ita ergo qc-
qd aligs bz vbicūq̄ bēat dī bze in manu. vñ q̄ q̄ ioab ha
beret gladiū dependentē sup lūbos: dicebat illum bre in
manu: z io lra nra voluit dicere q gladius erat in manu
ioab: sz q bēbat eū ioab: qz p ꝟ significabat vbicūq̄ ha-
beret illū: pp ꝟ ēt lra nra exposuit hebreā: qz cū dī in he
breo exiuit z cecidit: dī in lra nra q gladius erat fabre-
factus: ita vt leui motu exire posset z pcutere: z sic p ꝟ
q dī exiuit: intelligit. i. erat habilis ad exeundū: z cadē-
dum. Si qs tñ velit tenere sensuz quē faciūt hebrei: q̄ q̄
nō sit tam verisilis sicut nr: tñ nō nimis in ꝟ insisto. ¶Et
tñ pp hoc nō dicat aligs q Hieronȳ. aliter trāstulit q̄ hr D
in hebreo: qz cū trāstulerit sensum hebraicū: sz nō litterā:
qz illa interdū barbarica est: bene trāstullit: qz vt ipse ait
in libro de optimo genere interpretandi: optimū genus
interpretādi est trāsferri sensum ex sensu: z non verbū ex
verbo: z ꝟ qz non fit res pp sermonē: sz sermo pp rē z illi
dz eē subiectus: vt ait hilarius libro ō trinitate: z hz ex- †
tra de verbo. signi. c. intelligētia. ¶(Dixit itaq̄ ioab ad
amasan: salue mi frater.) Accessit. n. ioab ad amasan tā-
q̄ volēs osculari euz: z dixit: salue mi frater: eo q ioab z
amasa erāt q̄siffres: nā erāt filij duaꝝ sororꝫ. s. amasa filiꝰ
abigail: z ioab filius saruie. ꝺ. 17. z. 1. paral. 2. z hoc dixit
ad reddēdū securū amasā: vt nō timeret q vellet ei ioab †
inferre malū. (Et tenuit manu dextra mētū amase). i. te-
nuit barbā illius manu dextra: ꝟ fecit ioab vt teneret im
mobilē ipm amasan ne posset fugere vel ꝓrorqueri i ad-
uersum: qz nullus locus erat p quē firmius teneri posset
q̄ p barbā pp dolorē magnū si qs teneat de capillis bar
be conātē effugere: velut ēt si qs teneat alū p testiculos:
tenebit imobilē pp vehemētiā doloris: z ob ꝟ lex vetuit
dicēs q si mulier teneret vir pugnātē cū marituꝫ suū p testi
culos: abscinderet manꝰ mulis. Deut. 25. z sic nec i bello
iusto vel adiutorio licito alicui licebat tenere alterꝫ p ve
rēda. Eadē prope cā est si qs aliuz teneat p barbā. apud
hebreos aūt z oēs antiquos fere erat hoc promptuz: qz

nutriebāt

nutriebant barbas longas 7 poterant teneri per illas. ista fuit causa q̄ apud quasdam gentes hyspanoꝝ tolleretur vsus barbaꝝ longaꝝ atq̄ comarū pp actus belli/
† cos q̄ interdū se per barbas tenebāt. (Quasi osculans eu3).i.q̄q̄ tenuisset ioab amasan p barbā:nō putauit ex hoc amasa q̄ malū vellet ei inferre:q̄ istud erat signu3 q̄ vellet eu3 oscolari:nā sicut qs interdū alīū oscolari volens extēdit palmas ad faciē eius vt teneat eam: ita ad
† oscolādū extēdit ioab manū 7 tenuit barbā amase. (Porro amasa nō obseruauit gladiū quem hēbat ioab).i.q̄ ioab tenuit barbā amase ad oscolādū nihil mali suspicatus est amasa:eo q̄ nō vidit gladiū ioab q pendebat sup ilia: 7 ex hoc non putauit q̄ posset facere ei malū.si aūt vidisset gladiū:nō permisisset accedere ad se ioab: vt teneret barbā. Q̄ aūt nō vidisset gladiu3 p3 ex hebreo vbi dr̄ q̄ pēdebat gladius sup lūbos:7 sic erat ad ptē posterio/
† re3 quā nō videbat amasa. In hebreo dr̄ (Amasa nō obseruauit gladiū q in manu ioab).i.q erat in manu ioab: sed nō hēbat ioab gladiū in manu:sz potius pēdētem in vagina sup lūbos:hebrei tñ dicūt q̄ nō hēbat gladiu3 in manu:nā ceciderat gladius de vagina:7 leuauit eū ioab de terra:sed nō putauit amasa ad malū eē.s.tñ declaratum est de hoc.q.pcedēti:q̄ nō ceciderit gladiu3 nec vide/
L † rit eu3 amasa. (Qui pcussit eū in latere).s.postq̄ tenuit barbā amase in manu accessit ad eū pp̄ius tāq̄ oscolari volēs:vt nō videret amasa quo ioab educebat gladium de vagina: ioab aūt leuiter eduxit illum q: fabrefactus erat:ita vt leui motu exire posset:vt p3.s̄. ¶Queret quare ioab pcussit amasan in latere. ¶Rñ q̄ pcussit eū in latere.s.in vētre vbi vēter cōiungit lateri 7 p quē locū fluere pñt intestina:7 hoc pp duo. Primo vt amasa nō videret gladiū:nā si pcussisset eum in aliqua pte superiori: vidisset amasa gladiū 7 potuisset tenere eū:q: manꝰ eiuꝰ ligate nō erāt:7 hoc timuit ioab 7 euitauit. ¶Scōo 7 p̄cipue q: voluit ioab pcutere amasan ita vt ilico moreretur:si tñ pcussisset in partibus supioribus nō potuisset mori amasa vnico ictu:7 sic fieret bellū:vel forte effugeret amasa manus ioab:cū aūt pcuteret in latere:ēt si nō eēt magnū vulnus: ilico fluerēt intestina: 7 iam non eēt salus:sic.n.fcm̄ est q: ad primū vulnus intestina pdierunt. Et ex istis causis ioab pcussit abner quē occidit in eodē
† loco.s.in inguine:vt p3.s̄.3. (Et effudit intestina eius in terrā).s. ilico vt pcussit eū ceciderūt intestina eiuꝰ in terram:q: pcussit eu3 in vētre:7 sic necesse erat rupta pelle
† viscera fluere. (Hec scōz vulnus apposuit).i.semel tñ pcussit eū 7 nō curauit pcutere amplius:q: nō erat opus cadētibus intestinis in terram.

¶An peccauit Guiᵐᵉ ioab occcideñ.amasā. Q̄.XVIII.

Q̄.19. A Primo. Scōo. Tertio. Quarto. Quinto.

Queretur an ioab peccauit occidendo amasan. ¶Rñ q̄ peccauit grauissime: q: occidit viz sine cā.s.q: dederat ei dō p̄incipatū quo ipse ioab iuste p̄uatuꝰ fuerat:7 q̄ maius erat:ipse amasa nō petiuerat istū p̄ncipatū:nec aliquē alīū:sz dō ei p̄misit illū vt veniret ad se:dicēs hec faciat mihi dñs si nō magister militie fueris coā me omni tpe p ioab p̄cedē.c. ¶Itē occidit p̄pinquissimū sibi sanguine:naz erat filius sororis matris sue vt.s̄.dcm̄ est. ¶Itē occidit eū p̄e in uidia: q: noluit aliquē maiorē se videri. ¶Item occidit eū insidiose.s. occultādo gladiū:q̄ erat nimis ꝯ bonorē virilē. ¶Itē q̄ maius erat occidit eū dū osculabat ipm 7 iaz nihil deterius eē pōt.q̄ p3:nā chr̄s increpās iudā tanq̄ de maximo scelere dixit ei: osculo tradis filiū hominis.i.nunqd p osculū debebas me tradere.q.d.istud est pessimuꝰ q̄ fecisti.Luce.22.sed adhuc fuit hic aliqd differentius:q: iudas p osculū dedit signū vt acciperetur chr̄s ad mortē:sed ipse nō occidit eū:ioab aūt osculādo occidit amasan:ob hoc aūt nimis culpauit dō ipm ioab seq.lib.c.2.s.tu nosti qd fecit ioab duobus p̄incipibus exercituꝰ israel:7 effudit sanguinē belli in pace.i.occidit per insidias.s.q̄ sicut occidere debebat in bello:ita crudeliter occidit viroꝰ i pace. Et ista fuit causa quare ioab occisus est a salomone intra tēplū dñi tenens cornu altaris:q: cū exire nollet iussit eū ibi occidi salomon seq.li.c.2.7 istud licuit q: ioab occiderat duos viroꝰ per insidias:sed insidiatores nō gaudēt immunitate sanctuarij Exo.21.s.qui per industriā occiderit p̄ximū suum 7 p insidias ab altari meo euelles eum vt moriat:sic ēt extra de homicidio.c.1.Si tñ non occidisset p insidias:nō potuisset salomō iubere occidi illū apud altare vel extrahi indeifcm̄ est tñ vt dictum est. ¶Queret vlterius quō ioab putabat q̄ occidēdo amasan: p̄incipatū exercitus recuperaret quē pdiderat: nā potius debuisset extimare q̄ dō inferret ei magnā penam:tum q: occidebat viruꝫ innocentē:tū q: iste erat p̄nceps exercitus israel:7 tales occidere peccatuꝫ magnum est.tū q: iste erat cognatus dō.s.filius sororis sue abigail.1.paral.2. 7 diligebat eū valde dō:7 saltē pp hoc doleret nimis:sic.n.q̄ ioab occidit absalonē p̄iuatus est p̄incipatu:ergo repetito delicto:pena maior debebat imponi.s.non soluꝫ q̄ p̄incipatum nō recuperaret:sed ēt q̄ vitaꝫ perderet. ¶Rñ q̄ ioab putauit q̄ mortuo amasa p̄incipatus belli rediret ad ipsum:7 hoc q: dō non habebat aliquē quē cōstitueret ꝓueniēter sup viros belli mortuo amasa nisi ioab vel abisai:sed ad quemcūq̄ eoꝝ peruenīret p̄incipatus erat vterq̄ p̄nceps cū essent fratres ambo. ¶Item q: oēs aliꝫ serui dō erubescerēt mortuo amasa sumere p̄ncipatuꝫ exercitus:ita vt abisai 7 ioab essent sub ptāte illius cū ioab habuisset sub se oēs viros dō. ¶Item oēs timuissent:q: cū ioab ausus fuisset occidere amasan qui voluit esse p̄nceps exercitus 7 tñ erat ipse filius sororis dō:a fortiori auderet occidere quēcūq̄ aliū q efficeret p̄nceps exercitus cū non esset tam ꝓpinquus sanguine ipsi dō. ¶Itez putauit q̄ posset hoc mō accipere p̄ncipatuꝫ:ēt inuito ipso dō:q: nunc oēs viri bellatores ibāt cū abisai 7 ioab:qñ occidit ioab amasan: 7 reuertentes de bello adhuc nō deponebant exercitū timentes dō:ió dō nō poterat p̄uare ioab: q: ipse tenebat tunc totum exercitū:7 si dō conaretur deponere ioab de p̄incipatu: ipse insurgeret cōtra dō 7 expelleret eum de regno:vel saltē faceret q̄ oēs bellatores recederent ab eo:sic enim ite3 fecit p̄cedē.c.cū dixit ioab ipsi dō: iuro tibi p dñm q̄ si non exieris nec vnus quidē remāsurus sit tecū nocte hac:7 tunc dō timēs verba ioab surrexit 7 fecit qđ dixit ioab. ¶Item putauit ioab se inuenisse opportunitatē ad recuperandū p̄incipatum: q: nūc totus israel recesserat a dō manēte sola tribu iude: ió si vellet dō auferre ioab p̄incipatuꝫ: cū ipse hēret nūc totū exercituꝫ in ptāte sua: q: nōdū deposuerat illū posset facere dissensionē irremediabilē ꝓ dō:q: totus isr̄l facillime sibi ꝓsentiret:tribum aūt iuda sub potestate sua hēbat: ió credebat q̄ stātibus hys non posset ei dō auferre p̄incipatū quem ipse inuito eo vsurpauerat occiso amasa: 7 sic euenit:nā p̄incipatus ipsi ioab reditus est: vt p3 infra in littera cū dicit q̄ ioab erat super omnē exercitū israel. ¶Queretur vlteriuꝫ quare dō nō occidit nunc ioab cū ipse occidisset iniuste amasan. ¶Aliqs dicet q̄ ioab occidit nūc sybam qui fecerat dissensionē:7 liberauit dō a magno periculo q: ipse putauit q̄ maius esset istud periculū q̄ maluꝫ qđ ei intulerat absalon:vt p3 supra in littera:ió p̄o hoc bono qđ egerat remisit ei istud malum: 7 restituit ei p̄incipatum. cuius signuꝫ est:q: nunc dō nihil mali locutus est ioab postq̄ reuersus est ad eum:7 tñ si non remisisset ei increpuisset illum super hoc. ¶Sed dicenduꝫ q̄ non stat:q: dō nō remisit ioab istud delictū nec aliqđ aliud. qđ p3:q: moriēs iussit salomoni vt occideret ioab q: occiderat duos p̄incipes exercituꝫ.s.abner 7 amasan seq. lib.c.2.delictuꝫ tamen remissum non pōt postea puniri. ¶Dicendum ergo q̄ dō nihil remisit ipsi ioab: sed non puniuit:eo q̄ vidit se impotentem ad puniendum: istud autem erat:q: ioab tenebat totum exercitum:7 dō erat quasi persona p̄iuata:ideo ꝛ conaret ad hoc non posset illud efficere. ¶Itē erat sibi periculuꝫ pditionis totius

Q̄.20. A Dō cur nō occidit nūc ioab. Pª opinio. Contra. Rño auct.

Putauit ioab quod mortuo amasa p̄incipatus redirt ad ipꝫ

regni:qz cū totus israel nūc recessisset a dō:si conaretur occidere ipm ioab:subito ipse totuz ppm cōmouisset in seditionez:cū syba vnico verbo totū israel recedere fecerit a dō.s.in ira:z qz ex isto sequerek valde magnum scādalū.s. pditionis regni z multoz homicidioz:voluit dō potius differre ad aliud tps in quo puniret istud delictum. Qz aūt dō pp impotentiā corrigēdi obmiserit corrigere istud ōlictū pz:q; sic fecit qñ ioab occidit abner. nā dixit:ego aūt adhuc delicat9 z vnctus rex:porro viri isti filij saruie ouri mihi sunt ,i. ego sum nouiter vnctus in regē:z ex ꝟ nō hēo magnā ptātez:z viri isti filij saruie sunt mihi valde duri.i.resistētes mihi:z non possum domare eos:iō subdik ibi:retribuat dominus faciēti malum iuxta malitiā suā.s.tertio.i.qz ego nō possum eis penaz imponere p peccato:oro vt deus retribuat eis maluz p malo suo:iō sola impotētia ēt excusauit hic:q̄q̄ nunc dō nō locutus fuerit talia verba ioab q̄lia locutus est.s.z.

Obiectio. ¶Cū aūt obycit q dō remisit:eo q non locutus est hic aspere ꝙ ioab.Dōm q nō fecit hoc tanq̄ remittēs peccatū:sz vt nō suscitaret magnū scādalū:qz si aliqd duruz loquerek:forte intellexisset ioab q dō habebat animum occidendi eum:z fecisset seditionem.

Rñsio. ¶An sit licitū aliqñ remitti alicui penaz mortis p aliquo magno bono qō agit vel egit pucie vl regi.Qō.XXI.

Qō.21. **Queretur** circa id qō dm̄ est hic.s.q p bono qō fecit ioab occidēdo sybā remitti poterat ei malū qō fecit occidēdo amasan:z est dubiū an sit licitū remitti alicui penā mortis ad quā p crimine obligatus est p aliquo magno bono qō fecerit. ¶Rñm q si nos applicemus ad ioab vel ad quēlibet alīū subditum alicuius regis:nō stat obligatio ad ꝟ q remittatur crimē p aliqō fm̄ notabile: qz hic nō pōt fieri recōpensatio:nā nihil hic ioab impēdebat ad soluēdā obligationē suā ad mortē:qz q ipse pugnaret fideliter p dō ad occidendū sybā:erat aliqd ad qō obligabak ioab:eo q erat seruus dō:z dato q nunq̄ deligsset: tenebak fidēr seruire dō:iō p istū actū ad quē obligatus erat nō poterat tollere aliquā aliā obligationē:sic est de oībus alijs qui deliquerūt ꝙ pncipes suos z dnos:nā dato q postea eis fideliter seruiāt nō merētur remissionē pene p hoc:qz ēt si nunq̄ peccauissent tenerent semp seruire fidēr.

Dubitatio. ¶Sz posito alio casu.s.q dato q ioab nō satisfaceret p istud opus bonuz de malo qō fecerat:est dōm an posset ei dō ex benignitate sua remittere banc culpā.

Rñsio. ¶Rñm q aut culpa est ꝙ ipm regē solū:vtpote si cōmisit crimē lese maiestatis gs vel similia:aut est ꝙ aliquē aliū. Si primo mō dōz q rex pōt libere remittere penā debitā:siue peccās fecerit ante vel post aliqō magnū bonū: siue nullū:qz cū ipse sit ps licet sibi renūciare iuri suo qō bz ꝙ delinquētē ad accusandū eū:z inq̄tum iudex poterit cessare ab executione pene:cū inq̄tū pars remiserit. Si aūt peccatum nō sit ꝙ regē:vel nō solū ꝙ eū:aut est ꝙ cōitatē solā: aut ꝙ aliq̄ psonā puatā. Sic.n.est ꝙ cōitatē:vtpote qz lesit honorē vel bonū reipublice:nō ledēdo spāliter statū alicuius psone de republica si faciat iste qui peccauit aliqō opus magnificū:qō fit ad honorē magnū reipublice vel vtilitatē aliq̄ poterit pncipes:nō regsito psensu alicuius remittere ōlictū illi9 eo q ad pncipē ptinet administrare bōa reipub. z ipe ē noie reipub. Si āt delictū sit ꝙ psonā aliq̄ puatā:si illa psentit fieri fmissionē pp aliqō magnū bonū qō iste egit p republica: nō est dubiū qn remittat licite:sz isto dissentiēte est difficultaz:qz cū bonuz qō iste egit q peccauit sit ad rēpublicaz: z bonū reipubli. nō est determinate alicuius priuatoz:non vr q aliquo mō satisfiat isti p bono qō factū est reipubli.iō nō appz q princeps vel tota respublica possit tollere huic actionē suā sicut hic possidenti aliqd tota respublica nō posset illud sine cā auferre:z ꝟ regkr. ¶Credēdū tn̄ est q si istud bonū qō ōlinquēs egit reipubli.sit supercellēs valde q possit princeps vel tota respulica inuita pte remittere penā:velut si ille delinquēs liberauit priaz q certissime erat oīno peritura nisi ipse eam liberasset. Et rō est:qz in hoc casu nō solū tota respublica:sed ēt ille ꝙ quē fm̄ est delictā suscipit liberationē:tenek q vitā p vita donare. ¶Itē qz in ꝟ casu respublica bz ptātem sup leges:nā republi. nō est pp leges:sz leges pp rēpublicā: iō potius pmittēduz est perire leges q̄ perire rēpublicā: qō intelligo de legibus factis ab hoīe:qz ille sunt pp hoīem.secus autē de legibus factis a deo:qz nō sunt pp hominē: sz magis hō pp illas:iō potius dz cōitas perire:q̄ vt aliqua lex dei infringak. ¶Itē pz ꝟ ex simili:nā si diceret tota ciuitas peribit nisi iste hō remittat mortē prīs sui:pōt ciuitas cō pellere illū ad remittēdū illā: imo si nollet posset ciuitas eū occidere:eo q qlibet obligatus est se exponere:z sua p prīa ne pereat:a fortiori aūt obligabit remittere aliq̄ actionē p salute prie.Simile aūt est hic:qz cū tota prīa teneak isti homini ad tn̄ q̄tū ipsa valet:cuz ipse defendere eā ne oīno piret:poterit cōpellere prīa istū cui inflicta est offensa:vt remitteret iniuriam. In casu tn̄ psenti de ioab secus est:qz ipse obligabak ꝟ facere qō fecit:z etiā offensa ista nō fuit fcā soli dō:sz toti cognatiōi amase :iō nō poterat dō ex benignitate sua illā rmittere. ¶Quer vlteri9 an peccauerit dō cessando ab inflictiōe pene pp scandalum:nam dictum est supra q propter scandalū magnum discessionis regni z homicidioz.um que inde seq poterāt cessauit dō a punitiōe ioab. ¶Aligs dicet q nō licuit:qz vtilius scādalū nasci pmittit q̄ veritas relinquat:vt pz extra de regulis iuris .c. qui scādalizauerit. ¶Rñm q dō nō peccauit cessando a punitione ioab pp tria. Primo qz dō nō cessauit oīno ab illa:sz distulit punitiōem ad tps:nā iussit postea filio suo occidere ioab seq. lib.c.y.differre aūt executionē iuris p loco z tpe vt melius fiāt:peccatū nō est sz prudētia. ¶Scōz est qz dō nō cessauit solū pp scādalū:sed magis qz videbat se impotētez:nā dato q nequaq̄ curasset de scādalo:adhuc nō potuisset occidere ioab:qz ille surrexisset ꝙ dō cū toto exercitu quē nōdū deposuerat:iō erat inutile tētare qō erat impossīmo erat stultū cū sciret se nō posse pficere:z insup seqrenk magna scandala si dō ꝟ attētasset. ¶Tertiū est qz illa regula de scādalo intelligit fm triplicē veritatem:est.n.q̄daz veritas vite.s.q gs viuat vere fm rkam euāgelicā z dictamē rōnis. Scōa veritas ē iustitie.s.fm quā aligs exequit ꝙ delinquētes penas determinatas a iure diuino vel positiuo. Tertia veritas est doctrine siue disciplineːp quā ea q̄ vera sunt pdicank. ¶Dōm aūt q ista regula intelkr de veritate vite q̄ nunq̄ relinquenda est pp aliqō scādalū:nā nō dz qs agere ꝙ rkaz euāgelicā ēt si totus mūdus scādalizek:imo ēt si pereat eternalr. ¶De alijs duabus veritatib9 dōm q pñt obmitti pp scādalū:sicut pz de veritate iustitie:nā interduz pena totalr remitti pōt pp scādalū si magnū ē:qz melius est crimina ipunita manere q̄ totā ciuitatē destrui:pñt aūt a fortiori pene differri ne sequak scandalū:vt postea possint infligi sine scādalo. ¶De veritate disciplineː facilius est:qz si pdicatio interdū scādalizat grauiter pōt cessari ad tps ab illa:nō pōt tn̄ falsū pdicari ad vitādū scādalū:qz istō iā n eēt peccare i vitate disciplineː sz magis in vitate vite:cū spōte fidē catholicā infringam9:dō āt fecit hic ꝙ vitatē in istirie pp scādalū.s.differēdo executōez iuris:iō n peccauit.

¶Quer vlterius qūo dō potuit auferre pncipatū exercitus ioab z tradere amase añ ꝟ:nā vr q nō ausus fuisset:nā dō mortuo absalōe timuit i tn̄ verba ioab q coactuz ē cessare a plactu absalōis z exire ad loq̄ndū hilariter pp̄o q̄q̄ nō eēt hilaris.seq.c.iō nō appet qūo potuerit tollere ei pncipatū:vel si tūc potuit: nō vr qūo nūc nō potuerit auferre. ¶Rñm q tūc potuit dō auferre pncipatū militie ioab pp duo. Prio qz iā ōposuerat exercitū Joab:nā qñ iuit ad bellū tenuit exercitū:postq̄ aūt reuersus est in ciuitatē solutus est exercitus:z iam non manebat potens ioab ad resistendū dō ne auferret ei principatum:cōtulit aūt dō principatuz amase postq̄ venit ad eum cū toto iuda ad ioꝛdanez:nō poterat leuiter pmuari ioab:qz

Qō.22. A Dō nō peccauit cessando a punitiōe ioab pp tria. Primo. Scōo. Tertio. B Utilius est pmitti scādaluz nasci q̄ relinq̄ veritaz. Triplex veritas.

Qō.23. A Potuit dō tūc auferre pncipatum a ioab pro duo. Primo.

Scō. ioab:q; iam tunc nō tenebat exercitū. ¶Scōm fuit: q; tunc dō erat magne potentie ita vt posset cōferre prīn cipatū amase:q; amasa veniebat cū toto uda ad iozda nem:vt colligī᷑ prece.c.℣ illa erat maioꝛ potestas q᷑ po testas ioab:nunc aūt non erat aligd istoꝛ. ¶De primo p;:q; ioab nō immediate deposuit exercitus iam instru ctus si aligd facere vellet dō ꝑ eum:sic.n.Romani facie bāt qñ mittebāt aliquē ad pugnandū ꝑ hostes: naꝫ ante q᷑ rediret in ciuitatē per certā distantiā debebat depo nere exercitū:ne potēcia fultus posset seditionē mouere in vrbe:℣ ista fuit vna ō causis belli Julij Cesaris ℣ pō pei:q; senatus iussit Cesari deponere exercitū: ipse autē timens factionē ꝑ se in vrbe nō deposuit. ¶Scōm non erat hic q; dō nō bēbat magnā potentiā ad deponēduꝫ ioab de principatu sicut habuerat pīte amasa cum tota tribu iuda apud iozdanē:ió nō potuit hic p;uare ioab. ¶Cū aūt arguit᷑ q dō nō auderet ipsi ioab auferre pn cipatū q; timuit verba eius pce.c. Dōm q; illud fuit eo q ioab nōdū deposuerat principatū:q; adhuc nō introi uerat in vrbē cū exercitu: sed manebat exercitus foris. vnde dixit ioab ipsi dō:iuro per deū q si nō exieris nec vnus qdē hac nocte remāsurus sit tecū:hoc aūt q; ioab tenebat illos adhuc secū:sed postq᷑ ipse deposuit exerci tum ingressus in vrbeꝫ dō fuit potētioꝛ ℣ potuit auferre Qō.24. ei principatū sicut dictū est. ¶Quere᷑ vlterius quare A dō nō p;uauit ioab principatu post hoc:nam ly nunc nō deposuisset exercitum:necesse erat q aliq᷑ deponeret:℣ tūc dō posset p;uare ioab. ¶Rn̄ q hoc fecit pp duo. Dō ppduo post ꝓ nō ꝑ uauit ioab principatu. Primo q; forte nō potuit nec habuit oppoꝛtunitateꝫ ad hoc:eo q ioab tanq᷑ ꝓscius sibi crīminis obseruabat se semp ne dō posset eum deponere habita oppoꝛtunitate ℣ ad hoc videbaꝫ esse ei facultas : q; ioab ℣ frater suus abisai possidebāt fere totū principatū domus dō: ℣ non poterat faciliter dō ꝑ illos. ¶Scōm est pp scādaluꝫ:q; dato q dō potuisset p;uare ioab:p;uādo eū sequeretur magnū scādalum:ió vt illud vitaret noluit p;uare eum. Primo. Scō. ¶Jtē dici pōt q hoc fecit q; nō reperiret aliquē q esset cōuenienter dux belli si p;uaret ioab:eo q oēs fuerunt sub ptāte sua ℣ nō erat aligs vir tā industrius sicut ioab. Qō.25. ¶Quere᷑ dato q nollet dō p;uare ioab principatu:q᷑re A stituit ei principatū quē abstulerat:q; pp penaꝫ delicti sui nūq᷑ debuisset restitui. ¶Rn̄ q dō nō restituit ioab in principatū quo eum p;uauerat:sed ipse ioab se resti tuit inuito dō: eo q moꝛtuo amasa : cum abisai duxisset exercitū ad bellū:ioab q cū illo iuit accepit exercitū sicut p;ius:℣ fuit in bello sicut dux:℣ qñ redut ad dō redibat vt princeps:vnde dō nihil ei restituit:sed ad hoc q eu; puniret si punire volnisset debebat eū p;uare pncipatu quem sibi vsurpauerat : sed hoc non fecit ex causis assi gnatis precedenti questione. Restituit se ipm ioab i pnciparum inuito dō. ¶An dō peccauerit nō occidendo ioab:℣ postea iubendo salomoni q occideret illum. Qō.XXVI.

Qō.26. **Queretur** vlterius an dō peccauit nunq᷑ occi A dēdo ioab ℣ postea iubēdo salomōi q occideret illū. ¶Dōm q non peccauit:℣ forte q; non potuit:vel q; timuit scādalū:maius.n.scandalū sequeret si vellet occidere ioab q᷑ si vellet tollere ei principatū:sz nō tollebat principatū ei pp scādalū vt dcm̄ est: ꝑ minus posset eū occidere sine scādalo. ¶Sed obuciet q; salo mon fecit occidi ioab:℣ facit᷑ occisus est ac sine scādalo seq.li.c.2.ita ꝑ potuisset dō. ¶Forte pōt dici q tpe sa lomonis fuit facilius:eo q tūc ioab nō erat pnceps belli sed psona p;uata:℣ banaias filius ioiade erat princeps alle.c.tpe aūt dō possidebat ioab semp pncipatuꝫ ℣ erat potēs ad resistēdū ℣ faciēdū scādalum. ¶Scōm erat q; ioab erat iam senex eo q ipse occisus est aliquot annis elapsis de regno salomonis:nā ioab occisus est intra san ctuariū tenēs cornu altaris.alle.c. ℣ tm̄ nō fuit ꝑ ad mi nus vsq; ad.11.annos regni salomonis:nā salomon cepit edificare domū dn̄i anno.4.regni sui ℣ cōpleuit eā in.7. annis seq.li.c.6.℣ sic eēt iam ioab senioꝛ ℣ ob ꝑ minus Rn̄io. Obiectio. Rn̄io. dispositus ad resistēdū p se vel p suos. ¶Tertiuꝫ fuit q; iam carebat ioab auxilio:naꝫ frater suus abisai erat ei medietas vite cuꝫ ipse semp faueret ei ad oīa ℣ teneret tātā ptātē fere vt ipse ioab:nūc aūt abisai moꝛtuus erat. dicūt.n.illū moꝛtuuꝫ fuisse in illa peste magna q᷑ accidit sub dō:de qua.j.vlti.ió iam nō poterat resistere salomōi sicut poterat viuēte dō:℣ potuit salomon occidere euꝫ. q aūt abisai iā nō viueret colligī᷑ q; nunq᷑ fit mentio de illo post hoc. ¶Alr tn̄ dici pōt q dō poterat aliq̄n occi Alia rn̄sio. dere ioab:tn̄ noluit.qd ꝓ:q; viuēte dō cū ioab ℣ alig ex pte sua voluissent instituere adoniā in regē ℣ audirent q salomon eadē die institutus fuit rex iussu dō:oēs fugerūt singuli in viā suam.seq.li.c.1.tūc ꝑ poterat dō occidere ioab cū timeret ℣ fugeret:sz vr̄ q noluit : eo q ioab fue rat semp cū eo in oībus aduersitatibus suis : ió cōpassus est ei:℣ videbaꝫ q᷑si iniqua retributio q nūc in senectute sua occideret eū:sz cōmisit salomōi q eū occideret: ℣ ille poterat rōnabilius eū occidere.tū q; ioab fuit aduersa rius salomoni:nam voluit adoniā constituere regem.se quen.lib.c.1.etiam q; ioab nō seruierat salomoni sicut † seruierat dauid: vnde tenebatur ei minus seruare vitā. ¶Quod aūt dcm̄ est.ꝑ. de senectute ioab : ℣ q occisus fuerit ad minus anno.11.regni salomonis:ꝑm quoscdā ꝓ cedit:sz nō absolute:q; altare qō tetigit ioab nō erat in tēplo salomonis:sz in domo quā parauerat dō ꝓ archa. ¶(Joab aūt ℣ abisai frater eius ꝓsecuti sunt ſyban filiū † bochri).ſ.postq᷑ ioab occidit amasan:ipe ℣ abisai frater eius reliquerūt eū ℣ ꝓsecuti sunt ſybā.ſ.ingrētes ꝑ diuer sa loca i qua ciuitate maneret. (Jnterea gdā viri cū ste † tissent iurta cadauer amase.)Occisus fuerat amasa i via ℣ g trāsibant videbāt eū ℣ loquebanꝫ de illo.(De socys † ioab).i.isti q nūc steterūt apud cadauer erāt socy ioab.i. milites ꝓstituti sub eo:℣ ob ꝑ zelabant ꝑ ioab ꝑ amasan gaudētes de moꝛte eius.(Dixerūt : ecce q eē voluit ꝓ † ioab comes dō).i.ecce iste vir est q voluit eē comes dō ablato ioab.q.d.ió recepit talē ꝑmiuꝫ: ex ꝑ ꝑ q amasa nō acceperat aliquē ꝑncipatū ſpālez alicuius tribus sub ioab:sz totū principatuꝫ ioab.(Amasa aūt ꝓsperſus san † guine iacebat in media via.)Erat.n.ꝓsperſus sanguine fluēte de ipso:nā ipse voluebatur in eo:erat ēt in media via.i.in medio vie:q; ibi occisus fuerat.(Uidit ꝑ q sub † sisteret oīs ppls ad vidēdū eū).i.qdam vir ꝓsiderauit q oēs veniētes subsistebāt apud cadauer amase:℣ p ꝑ non seq̄bāt expedite ioab ad bellū:ió abstulit cadauer ō loco volēs q oēs expedite sequerentur duces suos.(Amouit † amasan de via in agrū).ſ.ne veniētes hr̄ent eū hominez † moꝛtuū:nā si mānsisset in agro ꝓsperſus sanguine:q᷑q᷑ ēt aliquaꝫ distās a via:videret a trāseūtibus ℣ diuerterēt illuc:optus aūt vestimēto nō putaret esse moꝛtuus.(Ne † subsisterēt trāseūtes pp eū).ſ.q; ex ꝑ ipediebanꝫ ꝓsequi abisai ℣ ioab eūtes ad bellū.(Amoto igit illo de via).ſ. † trāslato illo de via in agrū ℣ opto veste. (Transibat oīs † vir sequēs ioab).i.trāsibat expedite:q; ēt ꝓius trāsibāt: sz moꝛabanꝫ aliq᷑tulū apud cadauer amase. (Ad ꝓsequē † dum ſybā filiū bochri).ſ.ne reciperet se in aliqbus locis valde munitis:vel ꝓcuraret sibi auxilia sicut.ſ.dcm̄ est. (Postro ille trāsierat ꝑ oēs tribus isrl.)Jstud ꝓt exponi † de ſyba:vel de ioab.si intelligaꝫ de ſyba ē sensus q iam ille discurrerat ꝑ oēs tribus isrl ꝓgregādo sibi adiuto resꝫ:℣ oēs viri iā fauebāt ei:℣ ꝓponebat bellū facere ꝑ dō: istud est q timebat dō.ſ.ne inueniret ſyba aliquas ciui tates munitas.i.ne ꝓciliaret sibi ciuitates munitas ℣ vi ros fortes:℣ postea non posset expugnari.vel pōt exponi de ioab q ille trāsiuit ꝑ oēs tribus ꝓsequēdo ſybā: ℣ nō inuenit eū quousq᷑ venit in abelā.dr̄ aūt transiuisse ꝑ oēs tribus:q; abela ℣ bethmacha sunt in tribu asser : vt ꝑ Josue.19.est autem tribus asser habens sortem quasi in parte maritime septentrionali terre chanaan.hierusalez autem de qua nunc veniebant ioab ℣ abisai erat ni mis meridiana in terra chanaan: scilicet in termino

B

Abela cuius nomē ē ⁊ bethmacha.

Nicolaus.

Contra.p°.

Scō.

†

†

†

†

†

†

†

C

Mulieris ꝓfilio ioab destitit destruere ciuitates.

Qō.27.

A

p° opinio.

Ra.Sa.

Contra.

sortis inde ⁊ beniamin: vt declaratus est Josue.18. ideo oportebat ꝙ ioab trāsiret fere per oēs tribus israel cuꝫ veniret in abelā: sed primus sensus est melior. (Usqꝫ in abelā ⁊ bethmacha). i. iā puenerat ad istas duas vrbes que sunt in sorte asser ⁊ sunt quasi extreme in terra isrl: vnde nunc syba erat in abela: ⁊ ibi occisus est. ¶ Nicolaus vult ꝙ abela sit nomen ciuitatis: ⁊ bethmacha sit nomē regionis in qua erat abela. ¶ Sed nō stat pp duo. Primū qz dr̄ hic: in abelan ⁊ in bethmacha: ⁊ sic ponuntur ista tanq̄ diuersa: nunq̄ trā ponit tanq̄ differens ciuitas a regione cuius est: sicut nō bene dr̄: iste iuit salamāticaꝫ ⁊ in hyspaniā: cū sit salamātica in hyspania. ¶ Secundū est: qz bethmacha videt esse nomē vrbis in tribu asser Josue.19. (Oēsq̄ electi ꝓgregati fuerant ad eū). i. oēs viri electi istaꝝ terraꝝ ꝓgregati fuerant ad eum. i. ad sybā: nō quidē eundo cū eo qz nō erant multi cū illo: sed ꝓfederando se ei ad pugnandū ꝑ dō. Jn hebreo hr̄ (Omnes putei.) vbi nos hābmus: oēs electi: ⁊ est sensus ꝑm hebreos ꝙ transiuit ioab siue iste syba p oēs tribus vsqꝫ abelā ⁊ bethmacha: ⁊ trāsiuit p puteos. i. p quedaꝫ loca que erāt apud puteos. littera tn̄ nostra est conueniētior qz magis applicat ꝓpositō: ⁊ pcedit istud ex equiuocatiōe vel variatione puncti: qz in hebreo ꝓ electis dr̄ barin: ⁊ ꝓ puteis dr̄ berin: ⁊ in litteris nihil mutat in vtroq̄ noīe: nec superadditur: sed solū in apicibus q nō sunt de substātia: eo ꝙ interdū nō ponunt in littera: ⁊ ꝑt indifferenter legi berin ⁊ barin: sed accipit id qō magis conueniens est: ⁊ sic accipit littera nr̄a barin. i. electos. ¶ (Uenerūt itaq̄.) hic ponit scōm. s. sybe occisiō: ⁊ dr̄. (Uenerunt itaq̄ ⁊ oppugnabāt eum in abela ⁊ bethmacha). i. Joab ⁊ milites sui venerūt in abelan: qz cognouerunt ibi nunc esse syban: nā discurrebat p oīa loca isrl ad cōciliandum illa sibi ⁊ oppugnabant eum in abela ⁊ bethmacha: qz forte pars exercitus sui erat in bethmacha ⁊ pars in abela: iste aūt ciuitates due ꝓiuncte erant: ipse vero in abela erat: ideo ꝫ illaꝫ spāliter pugnatū est. (Et circūdederunt munitionibus ciuitatem.) Uocantur munitiones instrumēta bellica. s. turres lignee vel machine ⁊ similia: vt aries ⁊ crater: ⁊ testudo: que ꝓficiunt ad capiendas vrbes. (Et obsessa est vrbs). i. circundata est a viris ioab volētibus expugnare eam. (Omnis aūt turba que erat cū ioab molliebat destruere muros). i. conabatur per munitiōes destruere muros ⁊ irrumpere vrbez: dr̄. n. moliri: conari: vel cogitare siue operā dare. (Et exclamauit mulier sapiēs de ciuitate.) Jsta mulier clamauit vocando ioab vt loquereť ei: vocatur aūt sapiens: qz sapientia ⁊ eloquētia sua persuasit ioab ne destrueret vrbē: ⁊ psuasit ciuib⁹ tradere ioab caput sybe. ¶ Que fuerit ista mulier. Qō.XXVII.

Queretur de ista muliere que fuit. ¶ Aliqui rūdent ꝙ fuit ꝓphetes. qō pz: qz ipsi dixit: nōne ego sum que respōdeo veritatē in israel: sed hoc pertinebat ad illā que spāliter cognoscebat veritates. s. per spiritū ꝓpheticū: ⁊ sciebat rūdere omnibus israelitis: ⁊ sic accidebat interduz esse aliquas mulieres ꝓphetissas: sic fuit anna mater samuelis. ꝑced. li. c. 2. sic ēt olda vroz selun erat ꝓphetes: ⁊ rex iosias misit ad cōsulendum dōm per eaz. infra. 4. li. c. 22. dicunt ēt hebrei ꝙ fuerūt. 7. ꝓphetisse vt cōmemorat Ra. Dō. canbi de quibus diximus precedē. lib. c. 25. ⁊ de illis fuit vna ista de qua hic. ¶ Alij volūt vt tenet Ra. Sa. ꝙ ista mulier fuit sarra filia asser de qua habetur Geñ. 46. ⁊ dicūt ꝙ ista denūciauit iacob ꝙ viueret ioseph: lz nō crediderit ei quousqz vidit plaustra venientia ex egypto que nutrebat Joseph. Geñ. 45. dicunt ēt ꝙ ista reuelauit moysi ⁊ alys israelitis vbi erant ossa ioseph qñ transferenda erant de egypto: ⁊ hoc asserunt: qz ista dixit ꝙ ipsa erat que loquebat veritatē in israel. i. ipsa locuta fuerat veritatem iacob q vocatur israel de morte ioseph. ¶ Sz ista sunt ridicula: nō est. n. verisimile aliqd bonum: potissime qz sequitur qōdam impossibile ex ꝑdōne humana. s. ꝙ ista mulier virerit quasi septingētis annis. qō pz: qz si ipsa reuelauit iacob vitā ioseph per spiritū ꝓpheticuz antecq̄ descenderet in egyptuz: esset tunc annoꝝ. 20. vel quasi: qz spiritus ꝓpheticus nō consuecit venire super paruulos: postea aūt manserunt israelite in egypto fere ducētis viginti annis: deinde ab exitu de egypto vsqꝫ salomon cepit ꝓstruere templū fluxerūt anni. 480. vt pz seq. li. c. 6. q simul iuncti faciūt ānos septingētos viginti. detrahantur aūt ab hys illi anni qui fuerunt ab hoc tpe vsqꝫ ad annū ꝓstructionis tēpli salomonis q̄ fuit quarto anno regni eius. seq. li. c. 4. ⁊ essent hic ad plus decē vel 12. anni: iō manebunt septingenti anni vel quasi de vita istius mulieris: qō nō dr̄ conueniēter: qz nullus hoc tpe viuebat vltra. 80. vel. 90. ānos: sic pz ꝓ ꝓsal. 89. s. anni nr̄i sicut aranea meditabunt: dies annoꝝ nostroꝝ i ipsis. 70. annis: si aūt in potētatibus. 80. anni ⁊ ampliuz eoꝝ labor ⁊ dolor. ¶ Dōm ergo ꝙ ista mulier fuit aliqua mulier ꝓudens valde ⁊ eloquens inter alias mulieres eiusdez vrbis: iō vocabat sapiens: nam sciuit persuadere hoc qō nulla mulier eiusdē vrbis sciuerat. ¶ (Audite audite dicite ioab: appropinqua huc ⁊ loquar tecū.) Jsta oīa loq̄batur ista mulier ad exercitū: qz nesciebat qs erat ioab vt vocareť ⁊ loquereť ei: erat. n. ista mulier super murum qz nō audebat exire de muro eo ꝙ erat clausa ⁊ obsessa a viris ioab. (Qui cū accessisset ad eam). i. ad mulierez vel ad vrbem: nō. n. poterat simpliciter accedere ad eaz: eo ꝙ manebat ipsa intra vrbē: sed accessit ad illaz plus q̄ prius. s. ꝓtesta securitate: ne de muro tela iacerētur vel lapides. (Ait illi: tu es ioab). i. nunqd tu es: non. n. cognoscebat mulier eū qz nunq̄ viderat: vel forte erat velatus armis nō ꝓfidens de hostibus ⁊ mulier non cognoscebat vultum illius. (Et ille rūdit ego). i. ego sum: certificando eaz ne ipsa loquereť in vanū si forte ille eēt aligs de turba. (Ad quem sic locuta est: audi sermones ancille tue.) Aliqñ accipit audi. i. exaudi: hic aūt solū accipitur ꝓ audire vel attēdere. s. audi sermones meos. i. attende: vt audias bene ⁊ intelligas illos: qō pz ex responsione ioab: nā ille dixit audio. i. bene audio: nō tn̄ accipitur audio ꝓ exaudio: qz prius q̄ loquereť mulier nō consentiret ioab petitionibus eius nesciēs qd locutura eēt. (Rursumq̄ illa). i. postq̄ ioab dixit audio: ipsa subiunxit que sequūtur. (Sermo inquit dicebat in veteri ꝓuerbio). i. apud antiquos erat qōdam ꝓuerbiū qō segr̄. (Qui interrogāt interrogēt in abela). i. q habēt aliquā qōnem querāt de illa in abela. Jn hebreo hr̄ (Loquentes loquent̄ ꝓus querentes querent in abela: ⁊ sic finiebant.) Et ad eundē sensum redit ad quem littera nr̄a. s. loquentes loquent̄ prius. i. antiquitus homines loquebant̄: accipit. n. loquent̄ ꝓ loquebant̄: qz in hebreo sepe mutant̄ tempora ⁊ istud est: sermo erat in ꝓuerbio antiquo. ¶ Sed circa istud qui interrogāt interrogent in abela: est diuersitas in mō exponendi: oēs tn̄ presuppo nunt vnū. s. ꝙ ista mulier loquebat ioab ista verba ad hꝫ ꝙ liberaret ciuitatē suadendo ꝙ malū erat delere eā. sz hebrei ⁊ Nicolaus exponunt ꝙ mulier dixerit ꝙ cū ꝫm legē qñ israelite bellum inferebant alicui genti: ꝙ prius offerrēt ei pacē: ⁊ si suscipiebat illā nō pugnabāt israelite: Deut. 20. c. iō debebat seruari in israelitis lex que seruabatur extraneis: qz nō deberēt esse minoris ꝓditionis: ⁊ tunc applicat littera. (Sermo dicebat in ꝓuerbio antiquo). i. in lege que vocat̄ ꝓuerbiū antiquū: qz antiqua est: dicebatur sermo. i. erat quidā sermo scriptus. s. ꝙ cū inferretur bellū vrbi: offerretur ei primo pax. Deut. 20. (Qui interrogant interrogēt in abela). i. illi q pugnātes ꝓtra alia loca interrogant a viris vrbis an velint pacem: interrogēt in abela an velint pacē. i. ita debes offerre pacē isti vrbi: sicut offert vrbibus extraneoꝝ: qz magis miserendū est israelitis q̄ extraneis: qūo ergo tu vis destruere ciuitatē nō offerendo ei pacē. q. d. male agis. ¶ Aliter exponit ista littera. s. ꝙ mulier hec vellet suadere ioab ne deleret vrbez: eo ꝙ ista ciuitas ab antiquo fuerat

Rño auct.

†

†

†

†

†

†

†

†

†

†

†

†

B

Que fuerit huius mulieris intētio.

2ª expositio

fuerat magne reputationis ℣ magni cõsilij.ſ. qz erãt ibi ſemper viri p̃udentes ad quos alie vbes iſrael reuer/tebant p̃z cõſilio:ideo locus tãte p̃obitatis nõ erat de/ſtruẽdus:℣ inducĩ lr̃a.ſermo erat in veteri puerbio.i.ita iſta ciuitas eſt viroꝝ ſapientũ ℣ p̃udentuꝫ ꝙ ab antiquo ferr̃ in puerbiũ ſapia illius:℣ eſt puerbiũ.qui interrogãt interrogẽt in abela.i.qñ aliqui dubitabant ℣ volunt in/terrogare de dubio vadant ad interrogandũ in abela ℣ ibi rñdebiť eis. Iſte ſenſus eſt cõuenientioꝝ q̃ ille quẽ in/ducebãt iudei:qõ p̃z ex littera ſequẽti.ſ.℣ ſic pficiebãt.i. qñ veniebãt ad interrogãdũ in abela pficiebant interro gationẽ ſuã:qz ibi rñdebať eis plene. ℂ Itẽ qz dr̃.ī. nõ/ne ego ſum que rñdeo veritatẽ in iſrael:℣ referť ad ciui/tatẽ.ſ.iſta ciuitas eſt que rñdet veritatẽ in iſrael de om/nibus dubys qz ibi ſunt ſapientes qui rñdeãt. ℂ Itẽ dr̃ infra tu queris euertere mr̃eꝫ in iſrael.i.tu vis deſtrue/re ciuitatẽ que eſt mr̃ oĩum ciuitatũ iſrael quãtum ad ſa piẽtiã. ℂ Sed manifeſtũ ẽ ꝙ iſta nõ pñt applicari ad ſen ſum quẽ ponũt hebrei.ſ.ꝙ interrogeť in ciuitatibus p̃z pace.nam tunc erit ſenſus:qui interrogãt in alus ciuita/tibus p̃z pace interrogẽt in abela:ſed qõ ſequiť.ſ.ſic p/ficiebãt.nõ eſt ad ꝓpoſitũ:ſꝫ neceſſario dꝫ referri ad aliũ ſenſum.ſ.pficiebãt qõnẽ ſuã habẽdo ibi rñſionẽ.alia aũt duo allegata ſignificãt excellẽtiã ipſius vbis in ſapia:ió nõ pñt applicari ad iterrogarionẽ que fiebat p̃z pace. ℂ Itẽ lr̃a noſtra nullo mõ vult hoc:nam cũ mutata ſit a littera hebraica pp maioꝝ manifeſtationẽ dicereť:ſer/mo dr̃ in lege.ſed dixit:ſermo dr̃ in puerbio antiquo:qõ vult inducere ad puerbia que inter hoĩes ferunť. ℂ Itẽ iſtud.ſ. q interrogãt interrogẽt in abela:eſt qõ dicebať ſiue in p̃uerbio ſiue in alio qõcũqz ſit illud de quo hic dr̃:℣ tñ in lege non dr̃:qui interrogãt interrogẽt in abe/la:ſed in puerbio. Si aũt velis dicere ꝙ ibi õbeat aliqd ſuppleri.ſ.ſermo dicebať .i.ſermo dicebatur in lege de offerẽdo pacẽ:ſatis apparet ꝙ ſit iſte ſenſus diſto:tus:qz in illa lege erat p̃ecipuũ fundamentũ mulieris:ideo de/bebat exp̃imi illud. ℂ Itẽ non ſtat qz in hebreo dr̃ ſer/mo dicebať p̃ius.ſi tñ intelligať de lege nõ diceret dice bať p̃ius:qz eadeꝫ lex nunc manebat:ſed diceret ſermo dr̃.opꝫ ergo intelligi in ſenſu ſecũdo.ſ.poſito.(Et ſic pfi ciebãt).ſ.poſtq̃ quereret de dubio in abela hẽbãt rñſuꝫ ℣ ſic perficiebãt.i.deſinebãt iam querere:℣ tñ dũ quere ret in alys ciuitatibus nunq̃ pficiebãt:qz nunq̃ rñdebať eis.(Nõne ego ſuꝫ q̃ rñdeo veritatẽ toti iſrael).i.nunqd nõ ſum ego que rñdeo veritatẽ toti iſrael ℣ veniunt oẽs ad interrogãdũ me.q.d.pp hoc nõ dꝫ deſtrui ciuitas:qz ip/ſa rñdet veritatẽ toti iſrael. ℂ Aliqui exponũt ℔ de mu/liere.ſ.ego ſum que rñdeo veritatẽ iſrael:qz mulier illa erat ꝓphetes vel ſapiẽs:ſed nõ cõſonat pp duo. Pr̃o qz ipſa itẽdit per hoc liberare vbẽ:℣ tñ dato ꝙ ipſa rñde/ret veritatẽ oĩbus:nõ debebat ciuitas liberari:qz ſi ciui/tas rea erat:ipſa mulier poterat duci ad aliũ locũ vbi rñ deret ℣ deleret ciuitas. Scõo nõ cõſonat:qz.ſ.dr̃.ſermo dicebať in puerbio veteri qui interrogant interrogẽt in abela:q̃ opꝫ ꝙ intelligať de tẽpore antiquo anteq̃ mu/lier iſta eſſꝫ:alꝫ ipſa nõ allegaret ꝙ dicebať ſermo in p/uerbio antiquo. ℂ Dõm ergo ꝙ intelligiť de vbe q̃ ab antiquo rñdere ſolebat oĩbus ingrẽtibus:℣ erat p̃ouer biũ de illa:que interrogãt interrogẽt in abela. Et ſic eſt ſenſus:ego ſum que rñdeo veritatẽ iſrael.loquebať mu/lier noĩe vbis.ſ.iſta vbs eſt que rñdet de veritate toti iſrael. Ex hoc.n.iudei voluerũt ꝙ iſta mulier eſſet ſarra filia aſſer ℣ rñdiſſet iacob ꝙ viueret ioſeph:℣ dicit:ego rñdeo veritatẽ iſrael.i.ego rñdi veritatẽ ipſi iacob q vo cať iſrael:℣ iſta veritas eſt ꝙ viueret ioſeph. Jn hebreo br̃ (Ego pacificãs fideles iſrael:vel ego pacificarũ ℣ fi/deliũ iſrael.) Jſm aliam equiuocationẽ. p̃imo mõ eſt ſen ſus.ego pacificãs fideles iſrl.ſ. ego rñdeo fidel'r oĩbus iſrl'itis:℣ p ℔ pacifico eos faciẽdo ꝙ ceſſent a dubus ſuis. Jſm aliã lr̃aꝫ eſt ſenſus.ego pacificaꝫ ℣ fideliũ iſrl'.i.ego fui ſemp de ciuitatib⁹ fidelib⁹ ℣ pacificis in toto iſrael:qz nunq̃ repugnaui dõ:ſed ſeruaui fidelitatẽ ℣ pacẽ:iõ non debes me deſtruere. Sed ꝑmus ſenſus eſt melioꝝ ℣ iſtũ ſenſuꝫ accepit lr̃a nr̃a:dicẽs:ego ſum qui rñdeo veritatẽ iſrael. (Et tu q̃ris ſubuertere ciuitatẽ).i.vis deſtruere ci uitatẽ iniuſte cuꝫ ipſa ſit pacifica ℣ fidelis. (Et euertere matrẽ in iſrael).i.vis deſtruere me qui ſum mr̃ in iſrael. ℂ Alĩ referũt hoc ad mulierẽ:dicẽtes ꝙ ipſa cõquereť de ioab ꝙ vellet eam occidere delẽdo ciuitatẽ:ſed ipſa erat mr̃ in iſrael.ſ.qz rñdebat oĩbus iſraelitis. ℂ Sed ℔ nõ ſtat:qz mulier illa nõ poterat cõqueri de ℔.nã etiaꝫ ſi ioab deleret ciuitatẽ nõ occideret ipſaꝫ mulierẽ:ſi ipſa diceret ſe nõ ꝓſentire ciuitati:ſꝫ intelligiť ℔ de ciuitate.ſ. ꝙ diceret mulier:vis euertere matrẽ in iſrael.i.vis de/ſtruere iſtã ciuitatẽ q̃ eſt mr̃:quelibet.n. ciuitas vocatur mr̃ eoꝝ q habitãt in ea:℣ ob ℔ icole eius vocanť filꝫ.ſic eniꝫ dr̃ filꝫ hierl'ꝫ.i.hitatores eius:vel vocať iſta ciuitas mr̃ in iſrael.i.mr̃ reſpectu oĩuꝫ iſraelitaꝝ:qz ad eã recur rebãt p̃z cõſilio tanq̃ ad matrẽ. (Quare p̃recipitas he/reditatẽ dñi).i.male agis deyciẽdo in terrã aliquã de ci uitatib⁹ iſrael qz oẽs ſunt hr̃ditas dñi:vocanť aũt ciuita tes iſrael hr̃ditas dñi:qz de⁹ firmiter illas poſſidebat:qz acq̃ſierat eas ſibi õ manu gẽtiliũ:vñ ipſe dixit. terra.n. mea ẽ:℣ vos coloni mei eſtis. Leuiti.25. (Rñdẽſqz ioab ait:abſit hoc a me:nõ ꝑcipito nec õmolioꝝ).i. ioab dixit ꝙ nõ intẽdebat deſtruere ciuitatẽ:nec demoliri eã.ſ.p̃e cipitãdo turres ℣ menia in terrã p munitiones q̃s circũ/poſuerat ciuitati. (Nõ ſe ſic hꝫ res).i. nõ eſt ẍitas ſicut tu exiſtimas.ſ.ꝙ ego veliꝫ deſtruere ciuitatẽ qz nõ veni ad hoc:ſed ad capiẽdũ ſybã. (Sed hõ de mõte effraiꝫ ſy ba filius bochri cognomĩe).i.ſolũ quero ſyban cognomi ne bochri.i.qui cognomiñť de cognatione bochri.℣ iſte eſt de mõte effraim.ſ.qz hitat in illo. ℂ Quereť q̃o eſt verũ ꝙ ſyba eẽt de mõte effraim:qz dicunť eẽ de mõ/te effraim illi qui hitant in ſorte effraim:ſed hitantes ibi ſunt de cognatione effraim:ipſe aũt ſyba erat de cogna/tione beniamin:nã vocať filius gemini. ℂ Rñdẽdũ ꝙ ſy ba erat de ſtirpe beniamin:vt pꝫ. ℟. dicebať tñ eſſe de mõte effraim:qz hitabat in aliq̃ pte mõtis effraim:nã tri bus beniamin ℣ effraim hẽbãt ſortes ꝓiunctas:℣ aliq̃ ps mõtis terre effraim tenebať in ſorte filioꝝ beniamin: iõ q erãt de tribu beniamin:poterãt dici de mõte effraim. ℂ (Leuauit manũ ſuã ℟ regẽ dõ:tradite illũ ſolũ:℣ rece demus a ciuitate).i.ſolũ pſegmur ſybã filiũ bochri:qz ip ſe leuauit manũ q̃ regẽ dõ:iõ date illũ nobis ℣ recedem⁹ de vbe. (Et ait mulier ad ioab: ecce caput eius mitteť ad te per murũ.) Dixit hoc mulier:nõ ꝙ ipſa ſciret õter minate ꝙ ciues vellẽt dare caput ſybe ipſi ioab:ſed cre/didit ꝙ darẽt cõfidẽs de eloquẽtia ſua:iõ ꝓmiſit ei tanq̃ aliqd certũ. (Jngreſſa eſt q̃ ad oẽm ꝓplz.) qz forte totus ꝓplus erat in ꝓſilio qd agerẽt de ſtatu vbis cũ ioab obſe diſſet illã:℣ tũc introiuit mulier ad ꝓplm in domũ ꝓſilu. (Et locuta eſt eis ſapiẽter.) quid mulier iſta dixerit:non bñ:ſed credẽdũ eſt ꝙ locuta fuerit de piculo in quo erãt: qũo ioab certiſſime ꝓualeret q̃ vbẽ:℣ ꝙ ipſi fouebãt cãz iniquã ℣ delerenť oẽs:iõ ꝙ expediebat illum hoĩeꝫ nr̃oꝝ ne ſimul tota gẽs periret. (Qui abſciſſuꝫ caput ſybe filꝫ bochri piecerũt ad ioab).ſ.viri vbis ꝓſuaſi ẍis mulie/ris occiderũt ſybã q inter eos erat ℣ piecerũt caput eius p muros.naꝫ nõ auſi ſunt apire portas:eo ꝙ timebãt ne forte irrũperet exercitus in vbẽ ℣ lederet eã. (Et ille ce cinit tuba).ſ.poſtq̃ ioab recepit caput ſybe cecinit buc/cina:dans ſignũ recedẽdi a ciuitate.ſic. n.fecit.℟.18.nam mortuo abſalone cecinit buccina:vt oẽs recederent de bello. (Et receſſerũt ab vbe vnuſquiſqz in tabernacula ſua.) Audito clãgore oẽs receſſerũt:qz poſtq̃ dux dabat ſignũ recedẽdi:nulli licebat pugnare:nam ageret q̃ diſci plinã militarem. ℂ Quereť q̃o ioab occiſo ſolo ſyba receſſit de vbe iã nõ agẽs bellũ.nã nõ ſolũ ſyba ſurrexe rat ꝓtra dõ:ſed ẽt oẽs iſraelite ſecuti fuerãt eũ. ℂ Rñ ꝙ ſyba incitauerat oẽs:℣ eo mꝛiente credebať ꝙ oẽs ceſſarent tanq̃ nõ bñtes ducẽ:ideo ſatis fuit ipꝫ occidi.

Contra be breos. ℔.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Q.õ. 28. A Syba an ſit de mõte effraim.

Rñſio.

Q.õ.29. A Occiſo ſy/ba ioab nõ egit ãplius bellum qz

oēs alq̄ ceſſarūt a rebellione.

ſic ēt fecit ioab in bello ꝓtra abſalonē:nā mortuo eo iuſſit ioab oēs ceſſare a bello ⁊ pmiſerūt iſraelitas liberos recedere in domos ſuas.ſ.rs. ¶Sed adhuc dōm ꝙ dato ꝙ ioab cognoſceret certiſſime iſraelitas ꝓmptos eſſe ad repugnādū dō ⁊ nō reduſſe ad eū pp mortem ſybe:nō expediebat ꝙ moueret bellū ꝑ totū iſrael:ſed ſolū ꝑ principē eor:⁊ cū nūc nullū ꝓncipē haberēt:nō debebat ioab pugnare:cum aūt haberēt principē ſicut nūc hēbant ſybā:pugnare debebat. Ratio eſt:q̄ iſraelite nunq̄ repugnarēt dō niſi haberet ꝓncipē:aliogn dato ꝙ oēs iſraelite mortis rei eſſent recedēdo a dō:nō debebat eis inſligi mors:q̄ multitudini parcēdū eſt:nam alſ magis noceret ſibi dō non relinquēdo ſibi ſubditos. In multitudine aūt nō dz attēdi ad punitionē peccatoꝝ:ſed dz adhiberi cautela ne peccet:⁊ ēt ſi multotiēs peccauerit non dz tota deleri:niſi ſit parua cōitas reſpectu alicuius principis magni ⁊ maius nocumentum ei inferat ſepe repugnādo q̄ vtilitatis afferret ſeruiendo.

¶an par eſſet oībus ciuitatib⁹ offerēda. Qō.XXX.

Qō.30. A

Queretur vlterius cū dictū ſit.ſ.ꝙ mulier iſta diceret debere peti ⁊ offerri pax ciuitatibus iſraelitarū ſicut offerebaſ ciuitatibus alienige naꝝ an verū ſit hoc. ¶Rñdendū eſt ꝙ illa lex de offerendo pacē:nō poſita eſt directe ꝓ ciuitatibus que erāt in terra iſrael:ſz ꝓ illis q̄ lōge:vt p3 Deu.20.ſ. ſic facies oībus ciuitatibus que a te ꝓcul valde ſunt ⁊ nō ſunt de hys vrbib⁹ q̄s in poſſeſſione accepturus es:de hys aūt ciuitatib⁹ que dabunt tibi nullū oīno permittas viuere. iſtud tñ intelligiſ de ciuitatibus q̄ erāt in terra chanaaꝝ añq̄ efficerent iſraelitaꝝ.ſ.q̄ poſſidebant a chananeis: ſz poſtq̄ tenebant ab iſraelitis:nō ſtabat iſta lex ſi pugnaret ꝑ illos. ¶Sed adhuc non ſtat iſta lex in iſraelitis:q̄ dī in ea ꝙ ſi oblata pace ſuſciperēt eam deberēt ſeruire ſub tributo:⁊ tñ hic manifeſtū eſt ꝙ nō fiebat:q̄ ſi libenter aperirēt portas nulla pena imponēda erat:ſicut nūc dato capite ſybe nō fuit poſita aliqua pena bitantibus in abela. ¶Jtē nō ſtat q̄ ſi pugnaret ꝓnceps iſrael ꝑ aliquā de ciuitatib⁹ ſuis nō poterat ei ꝓponere iſtā penā.ſ.tributi:q̄ oēs vrbes iſrael erant tributarie ipſi regi:ēt ſi nūq̄ pugnarēt cōtra eum:vt colligiſ ꝓcce.li.c. 17. cum dī ꝙ quūq̄z pugnaret ꝑ philiſteū ⁊ prevaleret cōſequereſ imunitatem a tributis ꝓ ſe ⁊ domo ꝓris ſui.ꝑ vī ꝙ oēs domus iſraelitarū erāt ſubiecte tributis:⁊ ſic non poterat ꝓponi alicui vbi in penā ꝙ eſſet tributaria. ¶Jtē nō poterat iſta lex ſeruari in iſraelitis generaſ:q̄ interdū pugnabaſ ꝓtra aliquā vrbē:⁊ q̄q̄ illa vellet pacem ⁊ aperiret portas nō ſuſcipiebaſ in ſeruitutē:ſed oēs occidendi erāt gladio ſiue boues ſiue iumēta:⁊ tota ciuitas cremanda erat ſicut fiebat ciuitati in qua erant idolatre: vt p3 Deu.13. ¶Dōm ꝑ ꝙ illa lex de offerenda pace nō erat data ꝓ iſraelitis:ſz ꝓ extraneis:iō nullus ex illa obligabaſ offerre pacē vbi ꝑ quā pugnaret:ſed cōſideranda erat q̄litas criminis ꝓ quo bellum indicebaſ q̄ q̄ poterat ſine bello ⁊ occiſiōe ꝓcurari pax:tenebant iſrahelite nō agere bellū q̄ frēs erant. Alia aūt erāt in quibus criminis qualitas exigebat nullā hūi pacē ſicut eſt in idolatria:vt dcm̄ eſt. Joab ꝑ nō obligabaſ habitatoribus vr bis abela ex cōditione illius legis:ſz q̄ nō peccauerant: ſz ſolū erat apud eos ſyba q̄ peccauerat debebat admonere eos ꝙ traderent ſybā:aliogn vrbs obſideret ⁊ deſtrueret. ¶(Joab aūt reuerſus eſt in hierlm ad regē).ſ. ablata obſidione vrbis:⁊ recedētib⁹ ſingulis in tabernacula ſua:ipſe ioab iuit in hierlm ad regē ferēs ſecū exercitū:nā nō depoſuit illū.vt.ſ.dcm̄ eſt:ne poſſet dō punire eū vel āmouere ꝓncipatū:⁊ ſi dicaſ ꝙ hic dī.ſ. receſſerunt ab vrbe vnuſqſq3 in tabernacula ſua. Dōm ꝙ iſtud intelligiſ de illa ꝑte exercitus q̄ nō erat de ſeruis dauid manētibus cū eo in hierlz:ſi de illis q̄ nūc vocati fuerāt ad bellū.oēs aūt alios ſecū duxit ioab in hierlz. ¶(Fuit ꝑ ioab.) Hic ponit tertiū.ſ. regni dō ordinatio:⁊ nominātur ſeruitores eius ꝓncipui.ſ.officiales domus ſue.

¶Queret q̄re hic nominant iſti officiales dō cū iam nominati fuerūt.ſ.8. ¶Rñ ꝙ fuit pp tria. Primo ad certificādū de aligbus dubys.naz cū.ſ.fuiſſet ducatus militie traditus amaſe ꝑuato ioab:eſſz nūc dubiū mortuo amaſa quis eſſet dux:iō dicit ꝙ fuit dux ioab. ¶Scōm fuit ad addēdū:q̄ aliqua ponunt hic que nō fuerunt.ſ.8. nā dī ꝙ hyra iozarithes erat ſacerdos dō. ¶Tertiū eſt pp varietatē tēporū:q̄ oīa tēpora precedētia ex.c.11. fuerunt dō laboriosa.nā tolerauit multas aduerſitates:nūc autē incipit aliud tps in quo fuit dō quaſi quietus:q̄ iam non inſurrexerūt mala domeſtica ꝑ ipz:ideo ſicut ante aduerſitatē oēs officiales ſui noiati ſunt.ſ.8.ita hic finita aduerſitate iterū fuerūt noiati. ¶Quartū pōt eſſe pp magnitudinē tpis:q̄ inter ea q̄ hñr hic ⁊.ſ.8. interciderūt aliq̄t anni in quib⁹ poterāt mutari vel mori officiales dō: iō vt ſciaſ qui nūc erant:fuerūt hic iterū repetiti. ¶(Fuit ꝑ ioab ſup oēm exercitū iſrael).i.fuit dux totius exercit⁹ 12.tribuū:⁊ ad ipm ptinebat cōgregare ⁊ diſſoluere exercitū ⁊ principari in bello.(Banaias aūt filius ioiade ſup ceretheos ⁊ pheletheos.) Iſte erat alius ꝓncipat⁹ ſpālis.ſ.ſup cerethi ⁊ pheleti:qui erant baliſtarij ⁊ fundibulary dō:vel alie legiones pugnatoꝝ:ſemp manētes cum dō:⁊ horuz cura ptinebat ad banaiā:ſed adhuc iſte erat ſub manu ioab principis belli. erat.n.banaias vir fortis vnus de fortib⁹ dō:vt p3.ſ.23.⁊ erat quaſi de precipuis: erat pr̄ ſuus vir magnoꝝ operū de vrbe capſeel.e.c.erat aūt de tribu iuda q̄ iſta ciuitas erat in ſorte iude. Joſue 15.huic aūt cōmiſſa eſt militia tota tpe ſalomonis ſeq.li.c.2.⁊ iſte occidit ioab apud altare. e.c.ipſe quoq3 occidit duos leones in terra moab :⁊ pcuſſit leonē in ciſterna in diebus niuis:⁊ fecit eū dauid ſecretariū ſuuz.ſ.23. (Adurā vero ſuper tributa.) Jſtud addiſ hic.nā.ſ.8.vbi ponunt principes domus dō nō ponit adurā tanq̄ colligēs tributa ſic ēt vocatus eſt ille quē roboā ꝓpoſuit tributis ⁊ miſit ad colligendū illa in terrā iſrael facta diuiſione regni ⁊ lapidatus eſt ab iſraelitis.ſe. li.c.12. (Poro ioſaphat filius abilud a cōmentarys).i.iſte erat relator cāꝝ tpe dō:vt declaratū eſt.ſ.8.⁊ tpe ſalomonis etiā fuit a cōmētarys.ſeq.li.c.4. vbi ponunt officiales ſalomonis.(Sadoch ℣o ⁊ abiathar ſacerdotes).i. erāt ſacerdotes magni:nā de ſacerdotib⁹ minoribus nō fit hic mētio:cū illi valde multi eſſent:⁊ erāt ambo iſti ſacerdotes magni tpe dō:⁊ nō fuerūt poſtea duo ſacerdotes ſimul ſz vnicus.⁊ ante hos ēt ſemp fuit ſacerdos vnicus. Lā aūt quare tūc fuerūt duo ſummi ſacerdotes cū deberet eſſe vnus:declarata eſt.ſ.8.q.20.⁊.21.⁊.22. aliqui.n. putāt ꝙ ante dō ſemp fuerūt ſacerdotes magni ſingulares.i.ſemp erat vnus:ſed poſt dō fuerūt ſemp duo ſacerdotes ſimul magni.ſed errāt:naz ſolus erat vnus ſūmus ſacerdos niſi tpe dō q̄n duo facti ſunt. (Syba autez ſcriba).i.ſyba fuit ſcriba dō. nō fuit iſte ſyba q̄ erat ſeruus miphiboſeth:nec ēt ille q̄ ſurrexit ꝑ dō:ſed alius:q̄ multi ſic vocabant. ¶Sz obyciē:q̄.ſ.8. dī ꝙ ſaraias erat ſcriba. ¶Rñderi pōt ꝙ ſaraias ⁊ ſyba ſunt noīa eiuſdem viri q̄ erat binominis:ſicut interdū alīq̄ ſunt binomij ⁊ q̄drinomij. Aliter pōt dici ꝙ a ꝓncipio fuit ſaraias ſcriba: ⁊ poſtea fact⁹ eſt ſyba ſcriba. (Hyrā aūt iozarithes erat ſacerdos dō.) Iſte ēt addiſ hic.nā.ſ.8.nō ponebaſ.

¶Queret qūo ponit hic hyra vt ſacerdos dō:q̄ aut erat ſacerdos magn⁹:aut minor.nō pōt dici ꝙ eēt magn⁹:q̄ ſoli duo.ſ.ſadoch ⁊ abiathar erant ſacerdotes magni.ſ. ſadoch ſup filios eleazar:⁊ abiathar ſup filios ithamar. ꝑ paral.24.etiā nō pōt dici ꝙ eēt ſacerdos minor q̄ de iſtis valde multi erant: ideo nō magis poneret hyra:q̄ aliqui alij. ¶Rñdent quidā ꝙ hyra nō erat ſacerdos ſz offerebat munera.ſicut enim dñi magni hñt aliquos miniſtros qui vocāt elemoſynary:⁊ p eos diſpenſant oēs elemoſyne dñoꝝ:ita dō habebat quēdam virū per quez diſpēſarent oīa ſacrificia ſua.i.ꝙ haberet curā de oībus ajalibus que debebat offerre dauid ⁊ de oībus libamētis eoꝝ ꝓ ſingulis tēporib⁹:⁊ iſte vocabaſ ſacerdos q̄

habebat

Tertius.

Quartus.

Quintus.

Sextus.

Septim⁹.

Qō.32. A

Hyra ſacerdos dō an eſſz magn⁹ vel nō.

Rñſio 8ª.

habebat curam de sacrificijs que offerebant̃ p sacerdotes:ꝛ iste erat hyra iozarithes. ¶Alij dicūt ꝙ hyra erat sacerdos spālis dō.s.qz ei dabat dō oīa sacrificia sua vt ille offerret ea dño. dicūt ēt ꝙ iozarithes nō est nomen regionis:sed significat illuminatozē:qz nomē istud in hebreo potest significare lumē ꝛ illuminatozē:ꝛ sic volūt ꝙ iste esset incēsoz lucernarū sanctuary:ꝛ dicūt ēt ꝙ erat de thecua qz ibi erat oleū olinaꝝ. ¶Sed istud nihil est:nec indiget reprobatione:qz nullū bz fundamētū. ¶Dōm ꝙ hyra erat iozarithes sic noīatus a quadā ciuitate de q̄ erat:ꝛ iste erat sacerdos dō.s. sacerdos mino:. noīat̃ tm̃ hic qz erat spāliter sacerdos dō:naz sicut dñi magni hnt capellanos a quibus spāliter audiūt missaz:ꝛ q̄q̄ hēant sub se epos vel alios prelatos:illi nō dicunt eis missam nisi raro. ita dō spāliter afficiebatur ad hyrā iozarithē:qz forte erat vir sancte cōuersationis:ꝛ p euz offerebat oīa sacrificia sua:ió noīabat spāliter sacerdos dō tanq̄ ipse solus hret officiū sacrificādi cozam dō. Sadoch autē ꝛ abiathar noīant̃ hic sacerdotes:non qdē dō:sed absolute.s.qz hēbant dignitatē sūmi sacerdoty: qō erat magn9 pncipat9. de hyra āt nō dr̃ ꝙ erat sacerdos simplr:sz ꝙ erat sacerdos dō. ¶Alij aūt volūt ꝙ hyra nō erat sacerdos:sz pnceps i domo dō:ꝛ vocat̃ sacerdos. i. pncipes. sic enī dr̃.ē.8.ꝙ filij dō erāt sacerdotes ꝛ tm̃ manifestū est ꝙ ipsi nō erāt sacerdotes cū ō hac tribu null9 eēt sacerdos sz erant pncipes magni. sic pz p̄ parał.18.s.pozo filij dō pmi ad manū regis. i. erāt pncipes pmi pncipi regi:sz iste sensus nō est cōueniens:qz tūc hyra esset maioz oībus de domo dō ꝛ hret locū filioz̄ regis:sed accipiēdū est vt dixinus ūmediate.s.ꝙ eēt sacerdos. Si tm̃ aliqs velit dicere ꝙ erat pncipes magnus sicut filij regis:nō refistim9 ei. simile.n. hr̃ p̄ parał.27.s.onathan patruus dō cōsiliarius vir prudēs ꝛ litteratus ipse ꝛ iahiel filius achamon erant cūfilijs regis. i. erant pncipes sicut illi. ¶Sciēdū est ꝙ hic nō ponunt̃ oīa officia dom9 dō:nā ipse habebat p singulos mēses singulos mīstros qui aderāt ꝛ fuiebant ei:ꝛ sicut erāt. 12. mēses:ita erāt. 12. tribus:ꝛ de q̄libet erat vno mēse vnus pnceps cū. 24. millibus viroz de tribu sua:ꝛ astabat dauid:quarū nomia per singulos mēses ponūtur. i. parał. 27. alia quoq3 officia minuta erant in domo dauid:que oīa ponuntur. e. c.

¶Incipit capitulum. 21.

Acta est quoq3 fames in diebus dauid tribus annis iugiter. Et consuluit dauid oraculū domini. Dixitq3 dominus. Propter saul ꝛ domum eius ✠ sanguinum:quia occidit gabaonitas. Vocatis ergo gabaonitis rex:dixit ad eos. Porro gabaonite non erat de filijs israel:sed reliquie ammoꝛreoꝛum.

Facta est quoq3. Dicto in pcedētibus ō peccato dō p luxuriā. hic agit̃ de peccato eius p negligētiā. s. qz pp negligētiā ipsius venit fames super ppl̄m. Et diuidit̃ in duo:qz prio ponit̃ factū. Scō narrat̃ quadruplex bellū. ibi (Factum est aūt rursum.) Prima in duas:qz prio ponit̃ punitio populi. Scō pena delicti. ibi (Vocatis g.) ¶Quere circa pmū:an ea que hr̃ hic habeāt ordinē cōtinuatū ad precedētia:ꝛ an fuerit ūmediate post precedentia. ¶Rndendū est ꝙ nō pz ordo:nā hic nō ponit̃ aliqua historia ꝙtinuata:sed ponit̃ duplex historia:vna de fame:ꝛ alia de bellis. Quātū ad illā ptē de bellis dōm ꝙ nō est ꝙtinuata totalr pcedētib9:eo ꝙ ibi ponit̃ bellū i quo dō occidit goliath getheū:ꝛ tm̃ istud bellū fuit anteq̄ dō eēt rex tpe saulis. pce. li. c. 17. Jō dōm ꝙ in illa pte nihil ponit̃ nisi quedā recollectio belloꝝ que facta sunt diuersis tpibus dō. Quantū ad primā partē de fame:nō apparet an fuerit facta ūmediate post pcedētia vel ante. ¶Sed aliqs dicet ꝙ fuit factū post:qz nūq̄ recedere debemus ab ordine quē ponit scriptura:nisi p aliquā cām apparētē. hic tm̃ nō appet aliqua rō ordis cōmutatiōis vr̃ dōm ꝙ fuerit ordo cōtinuus. ¶Huic rōni assentio:ꝛ tm̃ aliqd est pp qō possim9 suspicari ḡrū:qz dō peccauit p luxuriā. s. 11. ꝛ postea secute sunt varie punitiōes eius vsqz huc. qō fuit in multis ānis:ió forte hoc tpe medio accidit fames ista. tm̃ scriptura nō posuit illā ne diuideret historiam de punitione dō p̄o pctō luxurie. multotiēs āt scriptura tollit ordinē naturalē pmutādo illū:vt seruet ordinem artificialē:qz tm̃ nō appet hic an fuerit fcā aliq̄ mutatio ordis: potius dōm est ꝙ nō fuit:sed ꝙ est ordo rectus. ¶Cum aūt q̄rit̃ an ista fuerint facta ūmediate post pcedētia. Dōz ꝙ nō pōt apparere:qz cū nō pstet an ista sint post pceden tia:minus cōstabit an sint ūmediate post illa: vel magno tpe. Sed adhuc dato ꝙ pcedam9 ista fuisse post illa:nō appet an ūmediate vel aliquāto tpe interiecto acciderit. ¶(Fcā q̄s ē fames ī dieb9 dō). q. d. dato ꝙ fames nō ptinuerit directe ad punitionē pctoꝝ dō:tm̃ ī dieb9 ei9 fcā ē. ¶Quare fames ista facta est. Questio. II.

Queretur quare accidit ista fames. ¶Rndet Ra. Sa. ꝙ ponit̃ hic ō ista fame:qz ponit̃.s.ō hyra iozarithe sacerdote dō:ꝛ dicit ꝙ q̄ncūq3 aliqs dat oīa munera sua vni sacerdoti inducit̃ famē sup ozbē. Sic etiaz recitat Ra. dō canhi. ꝛ qz dō dabat oīa munera sua. s. hyre iozarithe q vocat̃ sacerdos dō. pce. c. indurit deus famē. ¶Sed ista rnsio est stulta:qz ī lra ponit̃ ḡrū.s.ꝙ venit fames pp domū saulis qz occiderat gabaonitas:ēt qz deus ꝓpitiatus est terre q̄ occisi sunt filij saulis. si tm̃ fuisz pctm̃ in sacerdote dō.s.qz ei soli dabant̃ munera:nō fuisset ablata pena pp mortē filioz̄ saul̃. ¶Jtē nō est rōnabile qō dicūt:qz dato ꝙ aliqs det eidē sacerdoti oīa munera sua:si ille sacerdos bonus est nihil peccat:qz nō facit iniuriā alijs cū nō tenear̃ eis aliqd dare. In muneribus aūt necessarys secus est:qz ibi ꝓiudicaret dō oīb9 sacerdotib9 si daret ea vni:ió nihil est hoc. ¶(Trib9 annis iugiter). i. fames ista durauit p tres annos ꝙtinuos. s. qz nunq̄ cessauit. ¶Quere quo p istos tres annos durabat fames:ꝛ dō nō ꝙsulebat dñz. ¶Rndet Ra. sa. ꝙ in p̄ anno nō curauit ꝙsulere dñz:qz putauit ꝙ veniret a casu:sicut dixerunt augures philistinoꝝ ꝛ sacerdotes:ꝙ si boues ascēderēt directe p viā israel deus pcusserat israelitas:sin aūt casu acciderat. pce. li. c. 6. ita q̄ hic poterat accidere fames sine aliq̄ cā ꝛ deo nō faciēte. In scō anno putauit factū fuisse pp idolū miche:de q̄ hr̃ Judi. 17. In tertio aūt anno putauit iam ꝙ pp seipsuz accidebat ió cōsuluit dñm. ¶Sed ista nō stāt. de prio pz qz nunq̄ aliqd euenit a casu. s. ꝙ aliq̄ pena infligat̃ hoīb9 sine cā:ꝛ ꝙ illa non sit a deo. necesse est. n. oēs penas nobis inflictas a deo euenire:ꝛ ēt pp aliquaz cām:qz nihil pōt eē factū p accns vel totalr a fortuna:vt probat Boe. de ꝙso. li. 5. ꝙsa. 1. Lū aūt ꝙfirmāt auctoritate sacerdotuz philistinoꝝ illud nihil est:qz philistini erāt ignorātes circa diuinā puidētiā:ꝛ putabāt aliqd posse euenire deo nō agēte:sz a casu. falsuz tm̃ est:qō nō solū ꝙuincit̃ auctoritate scripture:sed etiaz rōne naturali:vt ꝓbat Boe. vbi. s. ¶Scōz nō stat de idolo miche qz tūc oportebat ꝙ adhuc idolū illud maneret. Sed ꝛ falsuz est:qz a multis diebus ante ꝛ ablatū fuerat. vult tā Nicolaus ꝙ illo āno se cūdo dō abstulerit illud ꝛ nō cessauerit fames. ¶Sz nō stat:qz solū māsit istud idolum miche in tribu dan q̄diu mansit tabernaculuz dñi in sylo:vt pz Judi. 18. s. māsitq3 apud eos idolū miche oī tpe quo fuit domus dei in sylo: sed manifestū est ꝙ nūc non erat tabernaculū dñi in sylo: qz moziēte hely sūmo sacerdote perut archa de sylo qz capta est a philistinis. li. pce. c. 4. ꝛ tabernaculū pauco tē poze post inde ablatū ē:nā tpe saulis tabernaculū erat in nobe: nā ibi occidit sacerdotes saul. pce. li. c. 22. ió non erat iā miche idolū ī terra israel. ¶Ra. cabadiagaon dicit ꝙ nō q̄suit dō vsqz ad tertiū annū:qz prio anno putauit eē istud prio idolatria in toto ppl̄o:nā q̄ tot9 ppl̄s declinabat ad idola:deus auferebat pluuias ꝛ inducebat fa

Secunda. Contra. 5ª rnsio. Quarta. Als ꝛ sāguinem. Josue. 9. c. De negligentia dō. Q. dō. 1. A Ordo cōtinuꝰ assignari non pōt neq3 imediatus. Obiectio. Rnsio. Q. dō. 2. A Rnsio Ra. Sa. Contra. † Q. dō. 3. A Dō q̄re nō ꝙsuluit per tres annos dñz sup fame. Rn. ra. sa. Impugnatio. Ra. cabadiagaon.

mẽ.Deu.11.ſ.cauete ne forte decipiaſ cor vr̃m ⁊ receda tis a dño:ſeruiatiſq; dys alienis ⁊ adorietis eos:iratuſq; dñs claudat celū ⁊ pluuie nō deſcẽdãt:nec terra det ger mẽ ſuũ ⁊ pereatis velociter de terra:idolatriã aũt mani feſtã vel cõez ſi aliqua erat abſtulit dō de terra. Jn ſcō anno putauit q̃ veniebat ꝟ pp aliquã ſpãlẽ idolatriã oc cultã:⁊ tunc ſup illos qui idolatrarẽt veniret.iurta illud amos.4.ſ.cũ adhuc tres mẽſes ſupeẽnt vſq; ad meſſem ⁊ plui ſup ciuitatẽ vnã:⁊ ſup ciuitatẽ alteram nō plui. Jn tertio anno putauit dō q̃ iſta veniebãt pp ſe:⁊ iō ꝓſuluit dñm. ¶Sed ẽt hoc nō ſtat. De ꝓmo p;q; cũ dauid eſſet vir deicola nō auderẽt iſraelite publice in dieb⁹ eius ido la colere:iō nō putaret ipſe q̃ pp cõez idolatriã aliq̃ pe na veniebat:q; nulla talis idolatria erat. ¶Jtẽ non ſtat ſcõz:q; qũ pctm̃ eſt occultũ:deus nō infert penã toti po pulo p;o illo:ſed illis apud quos frequẽtaſ pctm̃:erat tñ fames generalis in tota terra iſrl:⁊ auctoritas amos in ducta ꝓbat ḡrũ.ſ.plui ſup ciuitatẽ vnã ⁊ ſup ciuitatẽ al terã non plui:⁊ tñ nunc erat generalis fames. ¶Dõm ꝯ q̃ nō obmiſit dō cõſulere dñm in duob⁹ annis ꝓmis p;o hac cã:ſed forte ꝓſuluit ⁊ deus nō rñdit pp aliq̃ō pctm̃: ſicut ſauli q̃rẽti a dño nō rñdit pp pctm̃ ionathe. ꝓce.li. c.14. Jtez ẽt de⁹ noluit rñdere ſauli p ſomnia nec ſacer dotes nec ꝓphetas. ꝓce.li.c.28.⁊ ſic forte pp aliq̃ō pctm̃ ppli vel dō deus non rñdit in duobus annis. ¶Uel alr dici pōt q̃ nō queſuit dō in illis eo q̃ deus inclinauit eũ ad nō querẽdum vt ppls patereť famẽ hys tribus annis: q; forte de⁹ diſpoſuerat punire pplm̃ fame hys trib⁹ an nis:⁊ ſi in ꝓncipio queſitũ fuiſſet cur ſ eueniebat:rñdiſſet deus q̃ veniebat pp ſaulẽ ⁊ occiſis filys eius ceſſaret:⁊ ſic nō puniuiſſet de⁹ iſrlitas tpe quo diſpoſuerat. (Et cõ ſuluit dō oraculũ dñi).i.petiuit rñſum a deo. Jn hebreo hr̃ (Queſuit faciẽ dñi.) ſz idẽ ẽ:q; qñ de⁹ alicui rñdebat dicebaſ eẽ corã facie eius. ¶Quereť qũo dō cõſuluit oraculũ. ¶Rñdẽdũ q̃ poterat ꝓſulere p sũmos ſacerdo tes q̃ in rõnali ingrerẽt ei veritatẽ:vel poterat p ꝓphe tas q̃ p oſonẽ hr̃ent a deo rñſum. de modis aũt cõſulendi dñm declaratũ eſt ꝓce.li.c.8.⁊.9. ¶Sed adhuc diceť q̃ poterat ꝓſulere dñm p ſomnia:nã ſic dr̃ ꝓce.li.c.28.q̃ deus nō rñdit ſauli p ſomnia nec p ꝓphetas nec p ſacer dotes.ꝯ vr̃ q̃ quidam modus rñdendi erat per ſomnia. ¶Dõm q̃ deus poterat rñdere p ſomnia.q̃ tñ hō expo neret ſe ad ſ q̃ deus rñderet ei p ſomnia:erat q̃dã ſup ſtitio ⁊ pctm̃:vt declaratũ eſt alr.c.iō dō cũ eſſz vir dei cola:nō vteret ſupſtitione:ſz modis licitis. ¶Quereť quẽ ꝯ modũ dō habuit de hys duob⁹.ſ.p ſacerdotes:vel p ꝓphetas. ¶Dõm q̃ ſz non cõſtet:putãdũ eſt q̃ cõſulue rit dō dñm p ſacerdotes:q̃ō p; ex duobus. Primũ q; dō ſemp erat cõſuetus cõſulere dñm p ſacerdotem. ſic.n.p; ꝓce.li.c.23.vbi cõſuluit bis dñm p abiathar. Jterũ etiaz eo.li.c.30.cõſuluit p eũdẽ abiathar.p ꝓphetas aũt raro ingrebat:nã nō legiť ingſiuiſſe niſi ſemel p ꝓphetã nathã ⁊ illa vice errauit nathã:q; nō locutus fuit vt a deo inſpi ratus:ſed ſenſu humano:vt p;.ē.7.iō ſequẽti die cor̃e xit dictũ ſuũ. ¶Scõm eſt:q; dr̃ hic in hebreo:queſuit fa ciẽ dñi:ſed ꝓpie inquirebãt dñm q̃ volebãt rñſum p ſa cerdotẽ pñte rõnali:nam ibi magis ſignificabať ꝓſentia dei q̃ aliter. ¶Tertiũ pōt addi.ſ.q; nō eſt modus ita cõ ueniẽs ad ingrẽdũ per ꝓphetas ſicut p ſacerdotes:q; ſa cerdotes ilico hẽbant rñſum niſi deus irat⁹ eẽt ⁊ rñdere nollet. Jn ꝓphetis aũt ſecus erat:q; ſz eſſent viri boni ⁊ deus nō eẽt iratus:interdũ nō rñdebat eis ilico:ſz expe ctabãt p aliquot dies. ſic.n.fuit de hieremia q̃ petiuit a dño:an deberẽt deſcẽdere iſraelite in egyptũ:nã inſiſtẽs oſonibus ⁊ ieiunys hũit rñſum poſt decẽ dies. hiere. 42. ſic ẽt fuit de daniele.nã ipſe interdũ erat multis dieb⁹ ie iunãs.ſ.tribus hebdomadis vt hr̃et rñſum a deo de q̃dam viſione. ſic p; Daniel.10. iō facilior modus ingrẽdi erat per ſacerdotes:⁊ iſtum cõmuniter tenebat dauid.

¶Quereť vlterius de iſta fame cũ non eueniſſet pp pec catũ dō:cur euenit in diebus ſuis:q; ſic indirecte punie batur ipſe. ¶Rñdendũ q̃ aliquo modo fuit culpa dō circa hoc. p;o quo ſciẽdũ q̃ ioſue ⁊ principes iſraelitarum decepti a gabaonitis cũ deberẽt eos occidere acceperũt illos in ſeruos p ſanctuario ad ſcindẽdũ ligna ⁊ portãdũ aquas ⁊ nō occiderũt illos pp iuramẽtũ q̃ ꝓſtiterũt.de quo Joſue.9. ¶Ad ſ aũt iuramẽtũ tenebanť oẽs poſte ri:eo q̃ tota iſrael fecit illud corã dño:⁊ acq̃ſitũ eſt q̃dã ius deo ex illo.ſ.q; hẽbat ſeruos ſanctuary. Saul autez ꝓuaricatus eſt iuramẽtũ iſtud occidẽdo plurimos de ga baonitis:⁊ q; pctm̃ iſtud erat notoriũ ⁊ gabaonite volẽ tes hr̃e iuſtitie cõplemẽtũ nō potuerũt:deus ĩmiſit famẽ. Erat aũt magna culpa dō in ſ:q; ad eum ptinebat puni re delicta notoria:⁊ q; iſtud notoriũ erat ⁊ nō puniuit il lud tenebať de negligentia:vnde poſtea fuit coactus ſa tiſfacere petitioni gabaonitarũ inflicta fame.

¶Cum dauid peccaret nolens puidere de iuſtitia gabao nitis cur non fuit inflicta ei aliqua pena. Qō.VII.

Queretur vlterius cũ dō in hoc peccaret dire cte.ſ. nolẽs puidere de iuſtitia ga baonitis:cur non fuit inflicta ei aliqua pena ſpãliter.naz iudex nimis delinquit qũ non vult puidere de iuſtitia pe tẽtibus ⁊ hoc erat magnũ pctm̃:potiſſime in iudice ſum mo qui multos p iniuriã ſic grauaret:ideo debebat ſibi infligi pena ſpãliter:⁊ non populo. ¶Rñdẽdũ q̃ gabao nite nunc̃ petiuerant a dō q̃ faceret eis iuſtitiã de ſemi ne ſaulis p;o malo q̃ō paſſi fuerant:q; ſi petiuiſſent ⁊ no luiſſet p;ouidere eis dō ipſe faciebat litẽ ſuam:⁊ cõuer tebat in ſe totã culpã ſaulis. Qz ãt nō petiuiſſent gabaoni te de hoc iuſtitiã:p;:nam ſi petiuiſſent ⁊ dō noluiſſet ſatiſ facere eis:iam ſciret q̃ illud erat pctm̃ graue:⁊ pp illud fames veniebat:neſciuit tñ in tribus ãnis cur veniret fa mes.ꝯ nō petiuerant aliq̃d ab eo gabaonite. ¶Jtez ga baonite nō auſi fuiſſent petere vindictã ꝑ ſaulẽ:q; crede bant q̃ cum ipſi eſſent alienigene ⁊ ſerui hebreoz ſi pete rent vindictã ꝓtra poſteros ſaulis qui erãt de ſemine re gio:q̃ totus iſrael ſubuerteret eos:ideo nō petebant:ſz intra ſe clamabant ad dñm. Dauid aũt ſciebat iſtud.ſ.q̃ illi nō auderẽt petere ſatiſfactionẽ:ideo cum ipſe eſſet iu dex:debebat ex officio ſuo illis puidere dãdo locũ ne ti merẽt petere:⁊ q; circa hoc fuit negligẽs fuit fames in flicta tẽpore ſuo ſup eũ ⁊ alios.ſi tñ ipſe negauerat iuſti tie cõplemẽtũ gabaonitis:q; iſtud fuiſſet ſpãle pctm̃ ſuũ: data fuiſſet pena ei ꝓter penãcõem que erat in fame.

¶Quereť vlterius quare deus infligebat famẽ toti po pulo p;o malo q̃ō fecerat ſaul:cũ ipſi in ſ eẽnt inocẽtes. ¶Rñderi pōt q̃ ſaul occidit gabaonitas:⁊ tñ totus po pulus ꝓſenſit ei in ſ:⁊ q; hoc erat manifeſte malũ puni uit deus ppl̃z ſicut ſemẽ ſaulis. Cõſenſit aũt ppls ſauli for te vt placeret ei:⁊ tñ tenebatur reſiſtere:q; notorie erat malũ:⁊ tunc ceſſaſſet ſaul.ſic enim fuit q̃ iurauit ſaul q̃ occideret ionathan ⁊ tñ ppls nō permiſit.p;ece. li.c.14. ¶Aliter pōt dici q̃ iſta pena inflicta eſt ppl̃o q̃ō nō cõ ſenſerit ſauli occidẽti gabaonitas:q; poſtea nō vindica uit iniuriã illoz.naz mortuo ſaule cum eſſet notoriũ toti ppl̃o malũ q̃ō pertulerat gabaonite a ſaule debebãt pui dere eis de remedio:q; forte ipſi ſciebant q̃ pp timoreꝫ eoz gabaonite nō petebãt ſatiſfactionẽ:vel forte popu lus incuſſerat eis timorẽ ne peterẽt:aliogn occiderenť:⁊ tũc ppls eſſet nimis reus. ¶Uel alr:forte ppls non pec cauerat in malo q̃ō paſſi ſunt gabaonite:tñ deus pune bat ppl̃m:nō q; peccauerat:ſed vt occaſione huius pene incitareť ad vindicãdũ iniuriã gabaonitarũ:q; ſi nō fuiſ ſet fames inflicta nunc̃ curaſſent iſraelite vindicare in iuriã gabaonitaz. Jnflicta aũt fame cõſulerẽt dñm ſuper ea:⁊ ipſe rñdens q̃ inciderat pp pctm̃ ſaulis ꝑ gabaoni tas:faceret q̃ puniret pctm̃ illud. ¶Uel alr:forte iſrae lite peccauerant in aliquo alio p;o quo deus illis dabat punitionẽ hanc:ẽt ſi nihil oĩno peccaſſent in malo infli cto gabaonitis:⁊ tñ volebat q̃ manifeſtareť peccatuz il lud per iſtã famẽ a deo inflictam. ¶Quereť vlterius dato q̃ ꝓſenſiſſet ppls ſauli occidẽti gabaonitas ⁊ ꝓpter

hoc

A Culpa dō alicr fuit cãfamis.

Qō.7. A

Qō.8. A An puniuit deus totũz ppl̃z ꝓpter pctm̃ ſauli.

Qō.9.

Contra.

Rñſio auctoris.

Alia rñſio.

†

Qō.4. A Dō qũo cõſuluit oraculum.

Prima rñſio.

Secũda.

Qō.5. A Conſuluit dō dñm p ſacerdotes pp tria.

Primo.

Scõo.

Tertio.

Qō.6.

Alia ratio.

Tertia.

Nõ ẽ inflicta mors ppło sicut filijs saul pter duo.

boc fuisset inflicta fames: quo nõ fuit inflicta mors sicut fuit inflicta filijs saulis. ¶Rñdendũ q̃ pp duo fuit hoc. Primo q̃ hoc dato solus saul fuit qui occideret gabaonitas iubẽdo illud 7 serui exequerẽtur. ppłs autẽ solum cõsentiebat sauli vt faueret ei q̃ erat rex: ió non erat tñ̃ pctñ̃ populi sicut regis: vnde filij regis debuerũt occidi loco ipsius. ppłs aũt debuit minori pena affligi. ¶Scõz fuit: q̃ ly totus populus p̃stitisset cõsensum aliquez vel nõ repugnaret cum posset: ly p̃o quolibet eoz forte p se eẽt cã sufficiẽs ad ly q̃ occideret: tñ̃ p̃o oĩbus simul non erat cã sufficiẽs: q̃ maius dãnũ erat 7 pena occisio totiꝰ ppłi q̃ iuste deberet exigi p̃o morte gabaonitaruz: vñ ly totus israel iuberet q̃ occiderent gabaonite 7 cõsensus vel p̃ceptũ cuiuslibet de ppło ad hoc spãlr interuenisset nõ erat licitũ q̃ totus ppłs occideret p̃o morte gabaonitarũ: q̃ etiã hoc mõ p̃o iniusta morte vnius solius viri deberet vnũ regnũ totũ perire: 7 tñ̃ ꝑm rectitudinẽ legũ 7 ẽt cõscie iniusta esset pena: ió suffecit toti ppło q̃ p tres annos fame affligeret: sicut q̃ ipse saul q̃ fuerat p̃inceps crimis pateret in morte filioz suoz. ¶Queret vlterius q̃. s. dictũ est q̃ poterat esse q̃ ista fames triũ ãnoz fuerit inflicta p̃o alio pctõ ppłi: 7 tñ̃ fuerit ad indicãdũ pctñ̃ saulis ꝙ gabaonitas: an ly possit stare. ¶Aliqs dicet q̃ nõ: q̃ deus rñdit in ĩra q̃ ista fames erat pp saul 7 domũ sanguinũ q̃ occidit gabaonitas. ꝙ nõ põt poni p alio delicto. ¶Rñdẽdũ q̃ satis poterat eẽ illa pena p̃o duobus delictis ineq̃libus: 7 tñ̃ q̃ exp̃imeret minus delictũ tanq̃ cã p̃o quo tñ̃ minus inferebat. sic ꝑ ꝓce. li. c. 16. cũ iret samuel in bethleẽ ad vngendũ dõ in regẽ p̃incipalr: 7 ibat ẽt ad sacrificãdũ dño minus p̃incipalr. s. solũ ad occultãdũ id q̃ intendebat: 7 tñ̃ deus iussit q̃ diceret se venisse ad sacrificãdũ dño 7 taceret q̃ veniebat ad vngẽdũ dõ in regẽ. sic ꝙ in duabus penis poterat fieri q̃ minor exp̃imeret tanq̃ cã. sic̃r ꝙ deus poterat infligere istã famẽ in penã alicuius delicti israelitaz: 7 ẽt vt manifestaret p illã delictũ factũ ꝑ gabaonitas: 7 sic ly esset alia culpa: q̃ deus poterat dare istam penã ad significãdum delictũ illud poterat exp̃mi pctñ̃ ꝑ gabaonitas tanq̃ cã sola pp quã dabat: 7 verum est q̃ ista pena erat pp saul 7 domũ sanguinũ. i. ad significandũ delictũ illud ly nõ esset in penaz eius sed alterius. ¶(Dixitq̃z dñs). i. rñdit per sacerdotez p̃fate rõnali. (Propter saul 7 domum sanguinũ). i. ista pena venit pp saulẽ delinquentẽ 7 pp domum suã que est domus sanguinũ. i. domus que effudit multũ sanguinẽ iniuste: ió non solũ est pctñ̃ saul: ly ẽt domꝰ sue.

Q̃. 10. A An ista fames fuerit inflicta p̃o alio pcto populi a pctõ saulis.

Rñsio.

† †

Ra.Sa.

¶Ra. sa. dicit q̃ fames venit pp saulẽ. s. pp pctñ̃ q̃ b̃ habuerũt israelite. s. q̃ nõ defleuerũt saulẽ: sed sepelierunt eũ cito sine honore: 7 pp domũ sanguinũ. i. pp domũ suaz que erat domus sanguinis.

Q̃. xi. A Cõtra Ra. Sa.

¶Queret an stet expositio Ra. Sa. ¶Dõm q̃ nõ. Primo q̃ falsum psupponit. s. q̃ saul fuit quasi subito sepultus sine fletu. nam saul occisus ductus est in terrã philistinoz: 7 ibi fuit suspẽsus ĩ muro vbis bethsan sue in platea: 7 viri iabes galaad venientes per noctẽ furati sunt cadauer eius 7 filioz suoz: 7 ducẽtes secũ sepelierũt in nemore iabes: fleuerũtq̃z 7 ieiunauerũt septẽ diebus. p̃eceđ. lib. c. vlt. 7 ꝑ parał. 10. ꝙ non fuit sine honore 7 plãctu sepultus. ¶Jtẽ dõ 7 viri sui audita morte saulis fecerũt planctũ magnũ 7 ieiunauerunt supra. 1. c. ¶Jtez dõ ꝓmisit viris iabes galaad retributionẽ p̃o eo q̃ sepelierũt 7 fleuerunt saulẽ. ꝙ. scõ. si tñ̃ illi non fecissent hoc honorabilr 7 sine crimine: nihil eis ꝓmisisset. ergo non fuit aliqd erratum circa funera eius.

Primo.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

¶Jtẽ dato q̃ ppłs non exhibuisset sauli oẽm honorez q̃ regibus exhiberi dz non fuisset fames imposita super populũ: eo q̃ non erat tam graue delictũ vt talis pena imponeretur. ¶Jtẽ non stat: q̃ si pp istud delictũ fuisset pena imposita: ad satisfactionẽ illius iussisset deus aliqd fieri: sicut. n. q̃ fames ista venerat pp gabaonitas iussi fuerũt occidi filij saulis. Jta p̃o pctõ honoris nõ traditi funeri saulis iussisset deus aliquid fieri: nihil tñ̃ iussum est: ió non fuit pena famis pp hoc: sed fuit pp saul. i. pp peccatũ suum: qđ ĩra ipsa exponit cuz dr̃ (Quia occidit gabaonitas). i. pctñ̃ saulis fuit in occidẽdo gabaonitas. hoc aũt dicit q̃ saul fecerat multa peccata. s. pse cutus fuerat dõ 7 occiderat sacerdotes 7 gabaonitas: vt ꝙ sciret p̃o quo infligebat dictũ est: q̃ occidit gabaonitas.

Quinto.

¶Quo saul occidit gabaonitas 7 qñ. Q̃. XII.

Q̃. 12. A P̃ia rñsio.

Queretur q̃ saul occidit gabaonitas 7 quo. ¶Aliqui rñdẽt q̃ occidit eos: non quidẽ in ꝓpria persona: sed occidit sacerdotes per quos sustẽtabant gabaonite: 7 q̃ alteri subtrahit id quo alitur dr̃ occidere eum. sic tenet Ra. sa. ¶Sed nõ stat. p̃io q̃ falsuz p̃supponit. s. q̃ nõ occiderit saul gabaonitas: q̃. j. dr̃: virum qui attriuit nos 7 oppłssit inique ita delere debemus. ꝙ occidit eos. ¶Jtẽ si nõ occidisset eos sed subtraxisset sustẽtationẽ satisfactio nõ erat occidẽdo aliquos de filijs saulis: sed deberet restitui gabaonitis id qđ ablatũ fuerat: 7 tñ̃ dõ dixit eis quid faciam vobis vt benedicatis hereditati dñi. 7 dixerũt gabaonite: nõ est nobis super argẽto 7 auro q̃stio: sed ꝙ saul 7 domũ eius. si tñ̃ lesisset saul illos subtrahẽdo victũ: qõ esset super auro 7 argento: vel super alio equiualẽti ad victũ 7 non sup morte virorũ. ¶Jtẽ dicit in littera: gabaonite non erant de filijs israel sed reliquie amoreoz 7 voluit saul percutere eos zelo quasi p̃o filijs israel 7 iuda: ergo p̃cussio vel occisio fuit: 7 nõ subtractio sola victualiũ. ¶Jtem errat Ra. Sa. q̃ nõ bñ cõcludit: q̃ dato q̃ occisi fuerũt sacerdotes nõ tollebat sustentatio gabaonitaz: q̃ nõ fuerunt oẽs sacerdotes occisi: sed solũ illi qui erant de domo helr summi sacerdotis: 7 spãlr illi qui ptinebãt ad achimelech q̃ isti videbant cõiurasse cum dõ: 7 ob hoc ciuitas nobe deleta est. De stirpe tamẽ eleazari filij aaron: nulli sacerdotes occisi sunt: q̃ illi non pertinebant ad achimelech cum essent de alia ꝓgenie: etiã non fuerunt occisi omnes de stirpe ithamar: q̃ saul solũ intẽdebat occidere illos qui credebãtur cõiurasse ꝙ eum: 7 isti erant achimelech 7 domus eius. manẽtibus ꝙ alijs sacerdotibus: seniper fierẽt sacrificia 7 ministrationes in tẽplo: 7 nunq̃ cessaret opus gabaonitarũ in tẽplo de quo ipsi acquirebant cibũ: vnde semp manserunt sacerdotes qui ministrarent.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

¶Jtẽ dato q̃ occiderent oẽs sacerdotes qui tunc erãt: adhuc alij noui surrexissent qui facerẽt misteria sanctuarij: 7 coꝛã illis seruirẽt gabaonite: vnde q̃ nunq̃ cessauerũt ministeria tẽpli tpe saulis vel dõ: nunq̃ cessauit opus gabaonitarũ. non ergo perdiderũt aligd de sustẽtatione mortuis sacerdotibus. ¶Dõm ꝙ q̃ saul occidit gabaonitas plurimos volens destruere oẽs: vt ꝑz. j. 7 resdui illoz de hoc cõquesti sunt. ¶Qñ aũt occiderit saul gabaonitas nõ apparet. dicit. n. Ra. dõ canbi. q̃ occidit eos qñ occidit sacerdotes in nobe. Et ly est aliter veri simile: q̃ saul iussit occidi oẽs qui erant in vbe nobe: 7 occisi sunt vsq̃z ad peccata. ꝓce. li. c. 22. ¶Sed non stat hoc: q̃ si saul occidisset tũc gabaonitas: hoc erat q̃ multi illoz erant tunc ministrãtes in vbe nobe in taberna culo vbi ministrabant omni tpe: 7 sic fuisset ista occisio p accñs. s. q̃ nõ intẽdebat directe eos occidere: sz volebat occidere oẽs habitatores vbis q̃ ibi facta fuerat cõiuratio ꝙ ipsum cũ dõ: saul tñ̃ nõ occidit gabaonitas quasi p accñs sed ab intẽtione. qđ pz: q̃ dr̃. j. 7 voluit saul pcutere eos zelo quasi p̃o filijs israel 7 iuda. ẽt dicit. j. virũ qui attriuit nos 7 oppłssit inique. Et in hebreo dicit: virum qui cogitauit destruere nos. ergo non occidit tũc illos saul sed alio tẽpore: quãdo aũt illud fuerit nõ appet.

Alia rñsio. B Qñ occisi fuerint.

Ra. Dauid

Contra.

Q̃. 13. A Qr̃ deꝰ nõ imisit famẽ populo qñ saul occidit sacerdotes

Saul nulla pctã.

¶Queret vlterius quo fames ista venit sup ppłm: q̃ saul occidit gabaonitas: 7 nõ venit q̃ occidit sacerdotes. nã tã graue peccatũ vel maius fuit mors sacerdotũ sicut gabaonitarũ. ¶Rñdendũ est q̃ saul multa pctã fecit. s. p̃io non obediuit samueli sacrificãdo ante aduẽtũ eius. ꝓce. lib. c. 13. ¶Scõz fuit q̃ non occidit nec destruxit oĩa q̃ pertinebant ad amalechitas: cum deus hoc iussisset. p̃ceedẽ. lib. c. 15. ¶Tertio peccauit sepe volẽdo occidere dõ 7 persequẽdo eum. ꝓcedẽ. li. c. 18. 7. 19. 7 vsq̃z ad. 27.

¶Quarto peccauit occidēdo sacerdotes. ꝑce. lib. c. 22.
¶Quinto peccauit occidēdo gabaonitas: vt patet hic.
¶Sexto peccauit cūdo ad cōsulēdū phitonissam. ꝑceō. lib. c. 28. ⁊ p̄ parał. 10. ¶Hūc aūt aligs dicet q̄ p̄o oīb⁹ quinq3 iniqtatibus deus dedit sauli in penā q̄ occideret ab hostib⁹ ⁊ turpiter tractaret post mortē. ꝑceō. li. c. 31. p̄o pctō aūt gabaonitaꝝ data est ista pena. ¶Sed ꝫ nō stat: qz mors inflicta sauli: non fuit inflicta nisi p̄o inobediētia dei nolēdo destruere amalechitas. sic p3 ꝑce. lib. c. 28. ſ. faciet tibi dñs sicut locut⁹ est in manu mea ⁊ scindet regnū de manu tua ⁊ dabit illud p̄ximo tuo oō: qz non obedisti voci dñi: nec fecisti irā furoris eius in amalech: iō q̄ō pateris fecit tibi dñs hodie. ¶Aly dicūt q̄ de⁹ punit nūc israelitas p̄o pctō ꝯ gabaonitas ⁊ nō p̄o pctō ꝯ sacerdotes: qz sacerdotes manētes remiserūt iniuriam mortis fratrū suoꝝ ⁊ gabaonite nō: iō deus intulit penā ad vindictā gabaonitaꝝ ⁊ nō sacerdotū. sic tenet Ra. sa. ⁊ Ra. oō canbi. ¶Sz ꝫ nō stat qz dato q̄ remisissent sacerdotes iniuriā: adhuc deus nō remittebat penā. nā q̄ gs offendit p̄oximū: nō solū offendit illū sed ēt deū: ideo remittēte ꝓmo iniuriā offensoi adhuc manet deo q̄ inferat penā sup eū. p3 hoc: qz alꝰ postq̄ hō remitteret iniuriā: deus nunq̄ repeteret illaz: ⁊ tñ falsum est qz repetit: vt p3 Deut. 32. ⁊ ad ro. 12. ſ. mihi vindictā ⁊ ego retribuā. ꝯ hoīe remittēte: deus vult repetere vindictā. ¶Jtē alꝰ seq̄ret q̄ si quis remitteret offensam ꝓmo: q̄ ille iā nō teneret ad penā purgatoriā p̄o illo crimīe: sed falsuz ē. ¶Jdeo oō q̄ q̄ꝯ sacerdotes supstites remisissent iniuriā occisionis fratrū suoꝝ: semp poterat infligi pena a deo p̄o pctō illo: lz non posset infligi a iudice. ¶Aly dicūt q̄ nō posita est fames sup israelitas p̄o pctō ꝯ sacerdotes sed ꝯ gabaonitas: eo q̄ sacerdotes dei iudicio perierūt: nā ipse ꝫ dixerat lōgo ante tpe. ꝑce. li. c. 2. de gabaonitis aūt nō fuit sic. ¶Oōm q̄ nō stat ꝫ pp duo. ꝓmo qz nō solū sacerdotes sed ēt gabaonite ex aliq̄ culpa sua perierūt. nā nullus ꝑt malū pati nisi mereaf: lz ille qui ei infert malū pōt inferre ex cā iniq̄: vt declaratū ē ꝑceō. li. c. 22. aliogn tolleret rectitudo diuine puidētie: vt p3 p Boe. de consol. lib. 4. psa. 6. ēt non poterant gabaonite mori sine dei ꝓordinatione: qz alꝰ aligd fieret qō effugeret diuinā puidentiā ⁊ disponē: qō falsum est: qz ēt parui passeres nō ꝑīt mori sine dei ꝓordinatiōe: vt p3 Matth. 10. ſ. nōne duo passeres asse veneūt: ⁊ vnus ex illis non caderet sup terrā sine ꝑe vr̄o. i. vnus moriī sine ꝓsilio dei. a fortiori ꝯ hō nō pōt perire: nec quicq̄ ſaltē modicū pati nisi ex magno dei cōsilio ⁊ disponē: imo ēt capilli non cadunt de capite sine dei cōsilio. Matth. 10. c. cū dr. vestri aūt capilli capitis oēs numerati sunt: nolite ꝯ timere multis passeribꝰ meliores estis vos. i. capilli capitis vr̄i q̄ꝯ q̄ sunt parui valoris respectu partiū corpis ⁊ ipsi sint multi: tñ oēs numerati sunt ad ꝫ. ſ. q̄ nullus eoꝝ cadat sine dei disponē: ⁊ qz vnus passer nō pōt cadere in terrā sine dei disponē: a fortiori nec pōt cadere aligs hō qz hō quilibz multis passeribus melior est. gabaonite ꝯ mortui sunt ex disponē dei sicut sacerdotes: ⁊ ēt p̄o pctis suis: q̄ꝯ q̄ neutros eoꝝ saul occidit p̄o pctō: sed ex alia cā. ſ. iniqua affectione: solū aūt differt qz mors sacerdotū ꝓnūciata est: ⁊ nō mors gabaonitaꝝ: sed istud nihil agit ad eē mortez iustā vel iniustā. ¶Scō nō stat dictū istoꝝ: qz q̄ꝯ q̄ sacerdotes morte merereneṫ: saul peccauit occidendo illos: qz nō occidit p̄o cā iusta: sed p̄o quodā falso crimīe eis apposito: vt p3 ꝑce. li. c. 22. Jta ꝯ fuit peccatū in occisione sacerdotū sicut in occisione gabaonitarum. ¶Oōm ꝯ q̄ deus dedit hic famē p̄o pctō facto ꝯ gabaonitas: ⁊ nō ꝯ sacerdotes: qz lz multa sunt crimina alicuius interdū punit eum deus p̄o aliquo crimīne: ⁊ nō p̄o alys hic. Jnterdū aūt p̄o oībus: ⁊ interdū p̄o nullo: sed reseruaṫ pena futuro seculo: ⁊ q̄ punit p̄o vno ⁊ nō p̄o alys: punit p̄o quo vult. ita fuit in saule qz puniuit eū deus p̄o peccato amalechitaꝝ tradēdo eū hostibus. ꝑce. li. c. 28. ⁊ puniuit p̄o pctō gabaonitarū. alia aūt quatuoꝝ peccata de qbus dictū est reliquit puniēda in futuro seculo. q̄ aūt punierit p̄o pctō gabaonitaꝝ: potius ꝯ p̄o quolibet ō alys quatuoꝝ sola volūtas dei est. ¶Alr pōt dici q̄ puniuit potiꝰ p̄o isto pctō ꝯ p̄o alys: qz ꝑces gabaonitaꝝ solicitabāt dñm. ſ. qz quotidie oꝛabāt vt vindicaretur sanguis eoꝝ. p̄o alys aūt peccatis nō erat aligs oꝛās vindictā: iō p̄o hoc penā intulit. ¶Alr ⁊ melius dici pōt q̄ deus fecit ꝫ ad ostēdēduz iustitiā suā: ⁊ q̄ nō erat personaꝝ acceptor: qz aliqui putarēt deū fauere nimis israelitis ⁊ alienigenis non: iō voluit potius vindicare iniuriā gabaonitaꝝ q̄ erāt alienigene ꝯ pctm̄ ꝯ sacerdotes q̄ erāt ministri sui. nam deus plus puniebat peccata sacerdotū ꝯ aliorꝝ: q̄ ipsi peccarēt: sicut ipse dixit sanctificabor in hys qui appropinquāt mihi ⁊ in cōspectu ppli glorificabor: ⁊ ꝫ fuit q̄ occidit nadab ⁊ abiu qui errauerūt in ministrādo. Leuit. 10. deū aūt sanctificari in approꝛpinquātibus sibi est q̄ ostēdat iustitiā suā ⁊ sctitatē puniēdo familiares suos. q̄ aūt aliquis peccabat ꝯ sacerdotes: deus nō tā grauiter puniebat illū: sic fuit in sacerdotibus istis quos occidit saul. ¶Alr ēt dici pōt q̄ deus āmonuerat israelitas valde vt diligerēt alienigenas cōuersos ad fidē ⁊ nō nocerēt eis. Exo. 22. ſ. aduenam nō cōtristabis: nec affliges eum. aduene enim ipsi fuistis in terra egypti. dicebat etiā deus se diligere aduenas: ⁊ per hoc monebat israelitas amare eos. sic p3 Deut. 10. ſ. dñs potēs qui psonā nō accipit nec munera: facit iudiciū pupillo ⁊ vidue: amat peregrinū ⁊ dat ei victū atq3 vestitū: ⁊ vos ꝯ amate peregrinos qz ⁊ ipsi fuistis aduene in terra egypti: ad ostendēdū ergo q̄ amabat illos puniuit ppl̄m p̄o pctō facto cōtra illos: ⁊ nō p̄o morte inflicta sacerdotibus.

¶(Uocatis ꝯ.) hic ponit scōm. ſ. pena delicti: ⁊ diuidit in tres partes. ꝑ ponit pene taratio. 2° tarate pene executio. ibi (Tullit itaq3.) Tertio occisoꝝ venerabilis tumulatio. ibi (Et nūciata sunt.) ¶Circa ꝓmū dr (Uocatis ꝯ gabaonitis rex dixit ad eos). i. postq̄ cognitū est diuino oraculo famē venisse pp gabaonitas vocauit illos dō vt satisfaceret eis p̄o malo inflicto ⁊ cessaret fames a populo. (Porro gabaonite nō erāt de filys israel). i. gabaonite qbus satisfacere debebat dō nō erāt de stirpe israelitaꝝ: sed alienigene ꝙuersi ad iudaismū de stirpe chananeoꝝ. modus aūt ꝙuersionis eoꝝ p3 Josue. 9. (Sed reliquie amorreoꝝ). i. erāt de stirpe amorreoꝝ q̄ relicti fuerāt occisis ceteris amorreis: nā israelite occiderant chananeos quotcūq3 potuerūt: ⁊ de illis māserūt gabaonite quos nō occiderūt israelite pp iuramētū eis ꝓstitus: vt p3 Josue. 9. ¶Queretur qūo vocanṫ gabaonite reliquie amorreoꝝ: nā non erāt de stirpe eoꝝ sed de stirpe eueorū: vt p3 Josue. 11. ſ. nō fuit ciuitas que se nō traderet filys israel ꝓter eueū qui habitabat in gabaon oēs bellando cepit. ꝯ euei erant gabaonite. ¶Rndendū q̄ septē ppli erāt i terra chanaā: vt p3 Deut. 7. ⁊ Josue. 3. ſ. chananei: amorrei: ferezei: hebusei: ethei: euei: gergesei. gabaonite aūt erāt de stirpe eueoꝝ: vocanṫ tñ de stirpe amorreoꝝ: qz amorrei accipiunṫ dupl̄r. Uno mō put dicūt quēdam populū de istis septem: ⁊ sic nō erāt gabaonite amorrei. Alio mō amorrei dicunṫ generalr oēs populi terre chanaā: sic p3 Gen. 15. cuz dr. nondū cōpleta sunt pctā amorreoꝝ vsq3 ad pñs tps: ⁊ tñ nō intelligiṫ ibi solū de amorreis: ꝫ ēt de oīb⁹ alys. sic ēt dr Judi. 6. ne timeatis deos amorreoꝝ in quoꝝ terra habitatis: ⁊ tñ non solū phibebantur ibi dy vnius ppli istoꝝ sed oīum septez populoꝝ. ēt qz israelite non solū habitabāt in terra populi amorrei: sed omniū septē populoꝝ. Jta hic accipiṫ amorreus p̄o oīb⁹ septē populis: ⁊ sic erāt gabaonite de stirpe amorreoruz. Jdē ꝓtingit in hoc noīe chanane⁹ qz aliq̄n significat oēs septē populos: ⁊ aliq̄n vnū de illis: sicut sepe dictum est. ¶Queret vlterius quare ponit hic q̄ gabaonite nō erāt de stirpe israelitarū sed amorreoꝝ. ¶Rndet Ra. Sa. q̄ dr hoc ad significādū cām ꝙre non fuit pctm̄ dimissuz. ſ. qz isti erant chananei: ⁊ ob hoc erāt miſericordes: ⁊ noluerūt remittere iniuriā: sacerdotes aūt qui erāt de stirpe israelitarū

Contra. Scōa rō. Contra. Tertia. Cōtra. ꝑ. Nullū mori sine dei puidentia. Secundo. Rōsio 4ª. 5ª rōsio. Sexta. Septima. Q̄. 14. A Gabaonite ꝙre vocati sunt de stirpe amorreoꝝ q̄ quis essent de stirpe eueoꝝ. Amorrei dupl̄r dr. Q̄. 15. A Qr nō dr gabaonite de stirpe israelitarū. Rn̄ ra. sa.

Nico. Alia rñsio.

israelitarū remiserunt iniuriā suam:ideo nō fuit pena inflicta p̄o pctō ꝑ sacerdotes:sed ꝑ gabaonitas. ¶Nicolaus aūt ponit aliā cām.s.q̄ dr̄ hoc ad significādū q̄re isti gabaonite dimissi sunt occisis ceteris amorreis. ¶Sz dōz magis vr̄ q̄ ponit hoc tanq̄ quoddā ꝓsuppositū ad notificādū id de quo fit sermo. Nā iste modus est generalis tā in disciplinis q̄ in hist̄ys. nā in q̄libet disciplinarū ꝓsupponit de subiecto eius aliqd.s.an sit:7 qd sit:vt p3 ꝑ posterio. In hist̄ys aūt q̄ñcūq3 de aliquo viro vel de aliqua vrbe debēt aliqua gesta enarrari:notificat p̄imo de qua pgenie ille vir sit:vel saltem de qua regione vt sciaf quis est ille de quo hist̄oria agit.de vrbe quoq3 si aliqd enarref notificat p̄ius de qua parte orbis illa sit. Jta hic cū sermo esset de gabaonitis:p̄emittit que gēs ista esset:vt nō sit ignotū de subiecto qd sit. ¶(Filygppe israel iurauerāt eis).s.q̄ nō occiderēt eos.nam alꝫ cum isti essent chananei occidēdi erāt:7 qz isti deceperūt israelitas dicētes se nō esse de chananeis voluerūt eos postea occidere cōperta veritate:sed pp iuramētū timuerunt 7 fecerūt eos seruos sanctuary ad scindēda ligna 7 aq̄s cō portādas.Josue.9.iuramētū aūt factū ibi ab israelitis:7 postea confirmatū veritate cōperta:obligauit eos 7 oēs † posteros:ideo saul occidendo illos:peccauit.(Ne perimerēt eos).s.hoc est qd̄ iurauerūt.hoc nō br̄ in hebreo: nec in libris correctis:sed additum est per modum glo.7 textui insertū est imperitia librariorū:sed solū br̄ q̄ iuraverunt eis.(Et voluit saul percutere eos quasi zelo p̄o † filys israel 7 iuda).i.saul voluit occidere gabaonitas significādo se zelare p̄o filys israel 7 iuda:7 pp ꝫ cōsensit ppls sauli vel saltē nō repugnauit q̄ occideret gabaonitas. ¶Quare saul occidit gabaonitas. Qō.XVI.

Qō.16. A Rñsio p̄ia.

Queretur quis zelus fuit iste p̄o quo occidit eos. ¶Aliqui dicūt q̄ saul desiderabat br̄e vrbes in q̄bus morabant gabaonite:7 ad ꝫ finxit quādā cām ex qua videret p̄sequi vtilitatē israelitarū vt permitteret occidere gabaonitas. ¶P̄o quo sciēdum q̄ gabaonite bēbāt quatuor ciuitates notabiles.s. gabaon:caphira:berotb:7 cariathiarin:vt p3 Josue.9.ō istis aūt ciuitatibus credif vt cōiter q̄ relicte fuerint ad habitādum ipsis gabaonitis:saul aūt voluit br̄e illas p̄o israelitis:maxime qz in tribu sua.s.in sorte beniamin erāt tres illarū.s.gabaon:caphira:berotb. Josue. 18. ad hoc ꝑ finxit cām dicens q̄ non erat bonū q̄ gabaonite q erāt extranei ministrarent in sanctuario:sed melius erat q̄ israelite ministrarēt:7 ad hoc q̄ occiderent illi:7 sic ostē debat saul se br̄e istū zelum:sed nō bēbat qz solū desiderabat possessiones eor. ¶Sed ista positio non stat.p̄io: qz innitif falso.s.qz p̄esupponit q̄ gabaonite possidebāt istas quatuor vrbes.sed falsū est:qz si ipsi possedissent:nō fuissent diuise per tribus:fuerūt tñ diuise:qz tres illarū ceciderūt in sorte beniamin:7 vna.s.cariathiarin fuit in sorte iude.Josue.15.7.18. ¶Jtez qz israelite nominant ab bus vrbibus.sicut.ꝫ.4.c.illi qui occiderūt bis boseth vocant berothite.i.de vrbe beroth.sic ēt cariathiarin data est alys filys iuda.sic p3 p̄eceō.li.c.7.cum dr̄ q̄ venerunt viri cariathiarin 7 tulerūt archā:posuerūtq3 eam in domo aminadab:7 iste erat leuita.ꝑ non mouerēt saul ꝑ gabaonitas vt caperet vrbes eor. ¶Jtē non stat:qz dato q̄ possiderent gabaonite vrbes illas:non exp̄imeret saul talem cām. ſ. vt ministrarent fily israel 7 iuda in ministerio gabaonitarū.nam si fuisset istud ministeriū alicuius honoris 7 redditus:potuissent illud desiderare israelite:sed erat ministeriuz abiectum 7 laboriosum qz non erat in aliqua re sanctuary;sed solū portare aq̄s 7 ligna p̄o sanctuario.7 istud fuerat sibi impositū in grauissimā seruitutez:vt p3 Josue.9.ſ.cur nos decipere voluistis vt diceretis:pcul valde habitamus a vobis cum in medio nostri sitis:itaq3 sub maledictione eritis 7 nō deficiet de stirpe vestra ligna cedēs:aquasq3 cōportās.non ꝑ accipe rēt israelite id qd̄ erat positū in maledictionē. ¶Jtem si israelite ex hac cā permisissent occidi gabaonitas acceꝫ pissent imediate officiū illor:sed nunq̄ acceperūt. ꝑ non exp̄ressit saul istuz zelū. ¶Jtē non stat:qz ꝛ israelite vellent accipere officiū gabaonitar nō occiderēt eos:qz poterāt nō occidēdo illos tollere officiū permittēdo eis viuere in terra sicut viuebāt aly cōuersi ad iudaismum de gentibus. ¶Aly dicūt q̄ saul mouebaf desiderio capiēdi ciuitates gabaonitar:7 dixit oibus israelitis q̄ non erat bonū gabaonitas qui erant extranei hr̄e ciuitates:sed q̄ ipsi acciperēt illas 7 occiderent gabaonitas : qz Josue 7 aly de ppło nō potuerūt dimittere gabaonitas viuere cū esset ꝑ legem:7 tunc dicif q̄ egit hoc quasi zelo p̄o filys israel 7 iuda:qz in fauorē illor volebat accipe alys ciuitates 7 tradere illis:7 ista est positio Nicolai. ¶Sz ista peccat q̄q̄ non trñ sicut p̄cedēs:naz ꝓsupponit q̄ gabaonite possidebāt ciuitates:7 tñ falsum est:vt pbatū est. ꝑ. ¶Dōz ergo alr.s.q̄ saul motus est quodā zelo p̄o filys iuda 7 hierusalē.s.tanq̄ supplēs id qd̄ illi obmiserāt.putabat.n.saul q̄ israelite nō potuerāt dimittere viuentes gabaonitas:7 q̄ Josue 7 oēs p̄incipes ppli qui erant tē pore illo peccauerūt:7 oēs qui postea permittebant gabaonitas viuere peccabāt:iō vt ipse excusaret taz filios israel q̄q̄ iuda a pctō quasi motus zelo illor voluit occidere gabaonitas:7 hoc mō nō stat aliqō inconueniens qō se quebaf ad alias positiones:7 dr̄ hic quasi zelo:qz q̄q̄ hic vere esset zelus tñ nō erat bonus.peccabat.n.saul occidēdo gabaonitas:qz illi nō manebāt ꝑ legē dei viuētes: sed ex cōsensu eius:qz credēdū est q̄ q̄q̄ a p̄incipio Josue 7 israelite decepti fuerint a gabaonitis:q̄ postea cognita veritate cōsuluerint deū sup hoc 7 ipse p̄miserit manere illos.potissime:qz applicati fuerāt ei in ministros 7 cōuersi ad iudaismū. ¶Jtem nō mouebaf recto iudicio saul credēs q̄ gabaonite iniuste manerēt viuētes:qz tūc sequeretur q̄ nō potuisset ꝑ aliquos dispēsari de chananeis vt viuerēt:qz si iosue cū toto ppło nō poterat dispēsare cū gabaonitis qz erāt chananei:ita nec potuisset dispensare cū raab 7 cognatione eius q̄ manerēt:tñ isti mānerūt in medio israel de chananeis:vt p3 Josue. 6. ꝑ etiā debebat saul occidere oēs descēdētes de raab 7 cognatione sua:qz illa erat de chananies:ꝑ nō iuste motus est. 7 sic deus punivit illū. ¶Quereť vlterius cum saul ex p̄dicta cā voluerit occidere gabaonitas 7 occiderit multos eor:qūo non occidit oēs:qz si lex nō erat ipleta : vi uētibus illis:quocūq3 eor manēte fieret ꝑ legē:qz deū. 20. dr̄ q̄ ō ciuitatib⁹ q̄ ptinebāt ad israelitas.s.q̄ fuerāt chananeor nullū oīno permitterēt viuere sed oēs occiderent in ore gladij. ¶Rñdēdū q̄ saul incepit occidere gabaonitas cū desiderio nullū eor dimittēdi:sed postea forte cōscia remordit euz 7 dimisit aliquos viuere.sic.n.fuit de dō qui iussit cōputari totū ppłm:sed postea percussit dō cor suū cum iussisset numerari ppłm 7 reuocauit mādatū:māserūtq3 multi de ppło nō numerati:vt colligitur j.vlt.c.7 ꝑ parał.27. ¶Uel alr pōt dici q̄ ppls consenserat a p̄ncipio sauli q̄ occideret gabaonitas.postea aūt vidēs malū esse interdixit eor mortem:7 sic phibitus est saul finire qd̄ volebat. ¶(Dixit ꝑ dō ad gabaonitas qd † faciā vobis).i.in quo vultis vt vobis satisfaciā p̄o malo vobis inflicto.(Et qd̄ erit † vestri piaculū).i. que erit satisfactio vestra.piaculū.n.aliqñ significat pctm̄:7 aliqñ remediū vel ablutionē:aut satisfactionē.Jn hebreo dicif (Jn quo parceť mihi).i.qd erit qd̄ ego possim facere ꝑ † vobis in quo mihi parcaf.i. mihi 7 ppło meo.ſ.vt auferaf fames.(Ut bñdicatis hereditati dñi).i.vt oretis p̄o † filys israel:qz nūc gabaonite petebāt quotidie mala cōtra israel:eo q̄ iniuria eor manebat inulta:7 deus eraudiebat eos:ac si aūt nūc orarēt p̄o israelitis tāq̄ recepta satisfactione:deus eraudiret eos auferēdo penā ab ifl: vel dr̄ vt bñdicatis hereditati dñi.i. vt dicatis bonū de filys israel:qz ante ꝫ maledicebāt eis:eo q̄ nolebāt p̄ouidere eis de remedio.(Direruntq3 ei gabaonite:non † est nobis sup argēto 7 auro qō).i.nō petimus vt deť nobis aurū 7 argentū sed solū q̄ fiat vltio in domo saulis.

Tertia rñ. Quinto. Scda rñ. Contra. Tertia rñ. Qō.17. A Saul q̄re nō occidit oēs gabaonitas. Rñsio. Aliter.

¶Jn quo ꝓsupponēdū ꝙ dō videns gabaonitas eē pau peres ⁊ abiectos putauit ꝙ iniuriā suā remitterēt ꝓ̄ alī quo ꝓ̄tio: ideo ꝑ obtulit eis ꝓ̄tiū vt remitterent. ipsi aūt dixerunt: nō est nobis qō super auro ⁊ argento. ¶Dicit Ra. sa. ꝙ dauid ꝓmo petiuit ab oībus gabaonitis vt re/ mitterēt iniuriaz ꝓ̄ ꝓ̄tio: ⁊ noluerūt. deinde dō putās ꝙ oēs simul erubescerent ꝓ̄ pecunia remittere iniuriā petiuit a quolibz singulr: ⁊ ēt noluerunt. hoc ꝑbat: qz in hebreo dr: non est nobis: nō est mihi questio super argē/ to. i. oēs simul dixerūt dō: non est nobis qō̄ super argen to: ⁊ quilibet illoz dixit nō est mihi qō̄ sup argēto qñ sin/ gulr a dō interrogabant. ¶Queret cū gabaonite añ ꝑ nō auderēt ꝓponere querimoniā suā timore israelitaz. qūo nunc tam audaces erāt vt oblato sibi argēto ⁊ auro a rege nollēt remittere: ſz peterēt vindictā in sanguine. ¶Rñdēdū ꝙ ante ꝑ gabaonite videbāt se a deo negle/ ctos: qz manifeste ꝓ̄ illis nihil agebat: ⁊ ab israelitis abiectos qz nō curabāt satisfacere eis de illata iniuria: ſz potius incutiebāt eis timorē ne peterēt satisfactionē: iō nullū hītes fauorē tacebāt. nūc aūt deus ostēderat eis magnū fauorē: qz ꝓ̄ illis totus ppls percussus fuerat fa me tribus annis: ⁊ rex coactus fuerat rogare eos: iō con fisi ꝙ deus nō auferret famē quousq; satisfieret eis no/ luerūt remittere iniuriā ꝓ̄ ꝓ̄tio: sed voluerūt accipe/ re plenā satisfactionē. ¶(Sed ꝙ saul ⁊ ꝙ domū eius). i. solū est nobis qō̄ ꝙ saulē ⁊ ꝙ domū eius. ſ. isti sunt hostes nr̄i qz isti percusserūt nos: iō in hys volumus solum vindi ctam. (Nec volumus vt interficiaī hō̄ de israel). i. nolu mus ꝙ aliqs occidaī de toto israel: sed solū illi qui sunt de domo saulis. hoc dixerūt gabaonite: qz putaret dō ꝙ cum forte ppls cōsensisset sauli occidenti gabaonitas: ꝙ ēt vellent de reliquo ppło multos occidi: ⁊ ꝑ esset valde graue dō: ⁊ forte non cōcederet. maxime qz ista cā cōtin geret aliquos de tribu iuda ⁊ cognatione dō: iō vt da/ uid non recusaret exhibere cōplemētū iustitie dixerunt: nolumus vt interficiaī hō̄ de isrl. (Ad quos rex ait: qd ꝙ vultis vt faciā vobis ⁊) iam dō nouerat ꝙ volebāt vindi ctā in sanguine domus saulis: ſz nesciebat qūo. ſ. an vel/ lēt vnū vl oēs vel quosdā de domo saulis occidi: iō quesi uit qd vultis vt faciā vobis. i. quārā vltionē vultis: ⁊ c̄ lr. (Qui dixerūt regi: virū qui attriuit nos ⁊ oppſſit inique ita delere debemus). i. volumus delere penitus virū illū qui nos attriuit ⁊ oppressit inique. ſ. nullā habuit cāz oc cidēdi nos: ⁊ tm occidit plurimos. dicebanī autez delere eū. i. cognationē suā. nā iam nō manebat saul: sed occidē/ do oēs de cognatione sua dicebanī eū delere. i. memo/ riā eius. (Ut nec vnus qdē residuus sit de stirpe eius in cūctis finib⁹ israel). i. nō debemus facere aliquā leuem punitionē: ſz tātū debemus eū delere ꝙ in toto israel nō maneat aliquis de stirpe sua. Jn hebreo hr̄ (Virū qui at triuit nos ⁊ putauit destruere ne essemus in toto termio israel.) littera nostra supplet istā. ſ. debemus delere virū qui attriuit nos in tm̄ ꝙ nō relinquamus aliquē de stirpe eius in toto israel: ſz lr̄a hebraica magis sonat ꝙ saul vo luit dēlere gabaonitas ita vt nō maneret aliqs eoz̄ i isrl. ¶An esset pena sauli occidere posteros suos. Qō. XIX.

Qō. 18. A Uñ puenit tāta gabaonitarum audacia.

Rñsio.

Qō. 19. A

Rñsio.

Queretur qūo gabaonite putabāt sibi satisfie/ ri occidēdo filios saulis: cū ipse saul intulisset ꝑ dānū: ⁊ qūo erat hoc pena saulis vel dicebaī deleri occidendo posteros eius. ¶Dōm ad scōm: ꝙ ꝺm rē nō erat aliq̄ pena ipsi sauli occidendo posteros ei⁹: qz vt Arist. determinat ꝑ ethi. c. pnepotū aūt fortunas. bona vel mala pnepotū ⁊ amicoz parū ꝓferūt vel nocēt mortē tib⁹: nā nō pñt ex ꝑ effici felices si infelicitate mortui sūt: nec rursus reddunī infelices si beate vixerūt: ſz solū ꝓferūt ista quātū ad opinionē viuētū: qz viuētes existimant mor tuos beatiores eē cum posteri eoz̄ felices sunt: ⁊ cōtrio: rl los quodāmō minus beatos vel calamitosos putāt cū in aduersitates magnas posteri eoz̄ inciderint. Jta ꝙ si nūc posteri saulis occiderenī putaret infelicissimos esse saul. Jtē ipsemet saul putaſz se infrimū dū viueret si cogno uisset posteritatē suā delendā forte: nec erat aliqd qō̄ ma gis ipe dꝛeret: vñ ꝑ solū petiuit a dō. ſ. ꝙ iuraret ei ne deleret semē ipsius post eū. ꝑce. li. c. 24. ⁊ ꝑ erat qz mari mū qō̄ iter iudeos desiderabaī erat ꝙ nomē defunctoz̄ maneret i stirpe sua: cū āt tollebaī ꝙ genies pibat nomē. vñ dixit saul ibidē: neqz auferas nomē meū de domo pa tris mei. ſ. destrūdo totā ꝙgeniē meā. pena ꝙ in ꝑ infe/ rebaī sauli. ¶Ad ꝙmū dōm ꝙ gabaonite putabāt se re/ cipe satisfactionē ꝙueniētē occidēdo posteros saulis. ꝓ̄ mo: qz forte aliq de illis q nūc superāt de domo saul fue rāt in occisiōe gabaonitaz: ⁊ sic directe recipiebāt vltio/ nē de illis. ¶Scō̄ qz cū nō possent gabaonite hr̄e vidi ctā directā. ſ. occidēdo illū q occiderat eos: volebāt hr̄e q̄ēcūqz possent. nō erat āt modus magis ꝙueniēs ad vidi ctā q̄ iste: qz filꝫ cēsenī eadē ꝑsona cū pr̄e: ⁊ viuētib⁹ illis cēset viuere pr̄. Eccle. 30. mortu⁹ ē ⁊ nō est mortu⁹ pr̄ ei⁹ filꝫ. n. filiū si ꝫ sibi. eō̄rio ꝙ cū occidaī filꝫ cēset occidi pr̄: ⁊ sic occidēdo posteros saul videbaī gabaonitis ꝙ oc ciderēt saulē. ¶Jtē dato ꝙ realr̄ non esset pena sauli ꝙ occiderenī filꝫ ei⁹ qz nō sentiebat illā: tñ qz hoīes existi/ māt istā vt penā inferī interdū a lege: ⁊ putāt hoīes esse vindictā. sic. n. se occidētib⁹ fiunt vituperationes ꝺm leges quozūdā ꝓpꝛoz̄. ſ. qz relinquunī insepulti ⁊ trahunī ꝑ ter rā: atqz fiunt alie inhonorationes: ⁊ iste vocaī pene ꝺm Arist. ſ. ethi. vbi ponīt iste casus. Jta igit hic putabaī eē pena saul ꝙ occiderenī filꝫ ei⁹. ¶Queret vlteri⁹ qūo gabaonite petiuerūt hic ꝙ tota cognatio saul deleret: ita vt nec vn⁹ remaneret in toto isrl: ⁊ postea dixerūt ꝙ darenī eis septē viri soli de stirpe saul. ¶Rñ̄ ꝙ gabao nite noluerūt occidere totā cognationē saul sicut ipse vo luit delere oēs gabaonitas: voluerūt tm̄ cōplacere dō̄ in oībus. nā sicut. ā. dixerūt nec volumus vt occidaī vir de isrl. ⁊ hoc vt non mouerēt dō̄ ꝙ se. ita nunc voluerūt eiꝫ hr̄e placatū: ⁊ qz si debuissent occidere totā cognationeꝫ saulis: occidissent quoqꝫ miphiboseth filiū ionathe ⁊ mi chā nepotē eius quos dō̄ diligebat: dixit dō̄ ne peterēt gabaonite oēs occidi: iō tūc petierūt septē solū vt nō in/ cluderet in eis miphiboseth vel micha filī⁹ ei⁹. ¶(Den tur nobis septē viri de filꝫs ei⁹). i. denī in ptāte nr̄a septē viri de filꝫs. i. de posteris eius qz solū duo istoz̄ erāt fi/ lꝫ saulis: vt ꝓ̄. j. ¶Queret quare gabaonite petiue/ runt septem de filꝫs saulis: nec plures nec pauciores. ¶Rñdet Ra. sa. ꝙ petierunt septē: qz saul occiderat se ptē de gabaonitis. ſ. duos scindētes ligna: ⁊ duos portā/ tes aq̄: ⁊ vnꝫ capellanū: ⁊ vnū seruitorē: ⁊ vnū relatorē: ⁊ voluerūt hr̄e totidē de filꝫs saul. ¶Sꝫ nō stat: qz in lr̄a dr̄: virū ꝙ attriuit nos ⁊ oppſſit inique: ſz atterere ⁊ op/ primere significant q̄ſi totalē destructionē. ¶Jtē qz alꝫ erubuissent gabaonite ꝙ ꝓ̄ septē hoīb⁹ seruilis ꝑditio/ nis occideret tota regalis posteritas. ¶Jtez qz. ꝰ. dr̄ ꝙ saul voluit ꝑcutere gabaonitas q̄ſi zelo ꝓ̄ filꝫs israel: ꝑ aūt significat ꝙ voluit saul occidere oēs gabaonitas: cuꝫ ꝙ inceperit occidere illos: nō occideret septē solū. ¶Jtē Ra. Sa. interdū ad excusandos israelitas solet dicere su/ multa. nā Num. 21. dr̄ ꝙ pugnauerūt chananei ꝙ israeli/ tas ⁊ existētes victores ceperūt ꝓ̄dā de israel. ⁊ tm̄ di/ cit Ra. sa. ꝙ solū acceperūt vnā ancillā: ſz iste manifestus fauor est ⁊ ꝙ lr̄aꝫ: qz nō dicerenī chananei victores si solū ꝑualuissent in terra ꝙ possent accipe vnā solaꝫ ancillā: qz si vere ꝑualerēt ꝙerterēt israelitas in fugā ⁊ caperent ma gnā ꝑdā. ita hic dixit septē mortuos eē solū: cū multi mor tui fuissent. ¶Sꝫ dōꝫ ꝙ petierūt gabaonite istos septē: qz nō erāt plures in tota cognatione saulis exceptis mi phiboseth ⁊ micha filio ei⁹. non petierūt ēt pauciores: qz voluerāt ipsi occidere oēs de cognatiōe saul nisi obstitis set dō̄: ⁊ qz ipse nō itēdebat nisi ꝙ miphiboseth ⁊ filio ei⁹ filiꝫ petierūt occidi. ¶(Ut crucifigam⁹ eos dño). i. cru cifigam⁹ coā dño. sic dr̄. j. crucifixerūt illos i mōte coā dño: vel dr̄ ꝙ crucifixerūt illos dño. i. ad placādū dñꝫ. ſ. qz sicut deus iratus fuerat qñ saul occidit gabaonitas: ita placaret qñ occiderenī filꝫ saulis. vel dr̄ crucifixerūt illos

Gabaonite putabāt se recipe satisfactionē occidēdo posteros saul. Primo. Secundo.

Qō. 20. A An gabaonite petētes sunt vt eis darenī. 7. viri de stirpe saulis vt cōplacerēt dauid.

Qō. 21. A Qr̄ petierūt. 7. iō plus.

Ra. Sa. Contrā.

Rñsio.

illos dño.i.ad honorē dñi: qz qñ executio iustitie fit pp legē dei in delinquētibus:deus honorat nimis in ℔:ꝛ sic dr Deut.13.cōsumes oia dño deo tuo.i.cremabis oia q̄ fuerint in vrbe idolatrax ad honorem dei. (Jn gabaath saul quondā electi dñi).i.occidemus eos in gabaath q̄ erat ciuitas saulis q fuit quondā electus dñi.i.electus a deo in regē:sed iam nō erat electus qz reprobata fuerat tota progenies eius ꝛ electus fuit dō p̄cce.li.c.15.ꝛ.28. Jn hebreo nō hr quondā:ſz solū electi dñi.lra aūt nra posuit quōdā:qz iam nō erat saul electus a deo: sed in perpetuū reprobatus. ¶Dicit Ra.Sa. q̄ qñ gabaonite dicebāt crucifigamus eos in gabaath saulis:audita est q̄dā vox dicēs:electus dñi.i.saul fuit electus a deo:ꝛ dicit q̄ ista vox venit de celo:sed ista ridicula sunt:qz tunc istud non cohereret priori sententie:sed esset per se destinctū. (Et ait rex:ego dabo.) Consensit dō dare septem viros quos petebant gabaonite:eo q̄ in eis non includebatur miphiboseth.

Ra.Sa.

†

†

¶An dō recte pmiserit occidi filios p̄ pre. Qō.XXII.

Qō.22.

A

Quæretur quō dō pmisit q̄ occiderent filij saulis ꝛ posteri p illo.nā lex vetuit occidi pres p filys ꝛ filios p prīs. Deute.24. ¶Rñdet Ra.Johanā q̄ melius est q̄ rūpat vna lectio de lege: vt cōpleat iustitia ꝛ honoret deus in publico:q̄ nō rupta lege deus nō honorat: ptinebat aūt ad honorē dei q̄ occiderent isti posteri saulis:ió lz eēt ē legē:decuit q̄ occiderent. ¶Sed istud est nimis incōueniēs:qz nō decet legē dei in aliquo rūpi:immo nunq̄ magis deus cōtēnit q̄ cū lex eius violat. ¶Aly aūt dicūt q̄ occisi sunt isti non p̄o peccato saulis:sed p̄ peccato suo:qz isti paruuli existētes occiderūt sacerdotes nobe ꝛ gabaonitas cū doech idumeo:℔ tenet glo.ordi.ꝛ histo.scho.ꝛ Andre.ꝛ Ra.Sa. ¶Sed nō stat:qz q̄ñ occisi sunt sacerdotes nobe:isti forte nōdū erāt nati:saltē q̄nq̄ filij merob qui occisi fuerūt: vel si nati erāt aliqui illox eēnt valde paruuli. q̄ō p̄z:qz saul pmisit dare filiā suā merob dō:ꝛ cū veniret tps quo tradi debebat ꝛ tradita est alteri:ꝛ tūc dedit saul filiam suā michol ipsi dō:p̄cce.li.c.18. Paulo tñ post ℔ dō fugiens a saule venit in nobe:ꝛ tūc occisi sunt sacerdotes. p̄cce.li.c.20. Et istud fuit modicū tps.ſ. exquo dō accepit michol ꝛ nō data ē ei merob:vt p̄z p̄tinuādo p̄cessuꝫ ex.c.18.vsq̄ ad.22.in quo modicū tps est:ꝛ tñ ista opor tebat q̄ merob tradita badrieli gigneret ei istos q̄nq̄ filios:ꝛ illi efficerent.15.vel.20.annox ad occidēdū sacerdotes nobe ꝛ gabaonitas:sed nequaq̄ pōt poni tñ tps intermediū:q̄ nō potuerūt isti eē i morte sacerdotū nobe ꝛ gabaonitax. ¶Jtē p̄z efficatius:qz dō āno quo factus est rex erat.30.ann.ā.5.c.si tñ postq̄ ipse cepit in vxorē michol non data merob geniti fuissent isti quinq̄ filij merob:ꝛ puenirēt ad annū.15.vel.20.vsquequo occiderent sacerdotes ꝛ gabaonitas:oportet q̄ in anno q̄ dō pugnauit cō goliath eēt solū.13.vel.14.ann.q̄ō p̄z tollendo saltē.15.an.q̄s deberēt hre isti pueri:vel saltē primus eox vsquequo possent occidere gabaonitas ꝛ sacerdotes: ꝛ tps q̄ō fuit post mortē istox vsq̄ ad vnctionē dō in regē: ꝛ tps q̄ō fuit a bello dō cū goliath vsquequo nō data est ei merob tradita est ei michol:ꝛ sic manebūt.13.vl.14. anni solū de etate dō q̄ñ pugnaret cū goliath. Sz ℔ falsum est:qz in tali etate ipse nō bret vires nec animositatem ad pugnādū nec saul pmitteret eū pugnare. ¶Sed alig̃ dicet q̄ dō hēbat vires supnaturalr:ꝛ q̄q̄ eēt puer poterat pugnar. ¶Sz nō stat:qz saul ñ cognosceret istō ꝛ nō pmitteret eū pugnare. ¶Jtē q̄ō fortius est:dato q̄ bret vires supnaturalr: tñ adhuc corpe puo ꝛ delicato eēt.ſ.in.13.vel.14.an.ꝛ sic nō indueret armamētis virilibus:ꝛ tñ idutus ē lorica ꝛ oibus alijs armis saul tētans si armatus posset ire cedere:q̄ vr q̄ tūc vir erat cum arma saulis ei coaptarent. ¶Jtē dō añ ℔ aliq̄to tpe vocabat vir.vt p̄z p̄ce.li.c.16.cuz dixit q̄dā de seruis saulis:ecce vidi filiū isai fortissimū roboze:ꝛ vix bellicosuz:ꝛ loqbat dō:q̄ vir erat. ¶Jtē p̄z ℔:qz nō solū non eēt dō vltra 15.an.imo nō eēt vltra.10.qz ā.iductū est q̄ primus filius merob ad ℔ q̄ eēt annox saltē.15.vt posset occidere sacerdotes ꝛ gabaonitas:dō eēt annox.15.ad plus qñ pugnauit cū goliath:ꝛ tñ nō solū primus de filyz merob dr occidisse gabaonitas ꝛ sacerdotes:sed ēt oēs:ió oportebat vt minimus eox eēt annox.15.ꝛ tñ ipsa genuit.5.suc cessiue in.5.annis:ió qñ minor eox eēt annox.15.maior eēt annox.20.ſz p̄ maiori vt eēt annox.15.ad occidēduz sacerdotes:ꝛ egrebat dō eē ann.15.qñ pugnauit cuz goliath:vt.ā.iductū ē:q̄ vt minimus eēt ann.15.oportebat dō eē.10.an.qñ pugnauit cū goliath: ſz istud ridiculū ē.

¶Dōm igit q̄ impose fuit q̄ oēs isti septez viri saltē.5. filij merob fuissent in morte sacerdotū ꝛ gabaonitax: ſz magis credēdū est q̄ forte erat nullꝰ eox natuꝫ:ſz q̄ nati sunt iā regnāte dō. ¶Dōm igit q̄ isti occisi sunt:nō p̄o peccato suo ſz p̄ peccato saulis:ꝛ tñ nō fuit q̄ legē deut. 24.ſ.nō occident pres p filyz:nec filij p p̄ibus:qz illud intelligit i iudicio humano.ſ.q̄ iudex nunq̄ posset ferre sniam q̄ p̄rem p peccato filij:nec ecōuerso. Jn iudicio tñ dei secus est:qz deus pōt occidere p̄rem p peccato filij:ꝛ ecōuerso:filiū p peccato p̄ris:qz ipsi oēs subiecti sunt. hic tñ erat iudiciū dei:qz ipse iussit fieri vindictā sicut postulabāt gabaonite:ió iudicio suo occidebāt isti viri:ꝛ nō iudicio hoiuz:vñ si gabaonite petiuissēt a dō q̄ occideret istos.7.viros de stirpe saul p peccato ei⁹ icōsulto deo: nō debat aliquē occidere. ¶Sz obuciet q̄ adhuc iudicio dei nō occidūt filij p p̄ibus vel ecōuerso:vt p̄z Eze. 18.vbi agit de iudicio dei.i.de pena vel morte illata hominiꝰ a deo p peccato:ꝛ tñ dr q̄ nō morief filiꝰ p p̄re: nec ecō. ¶Rñeri p̄t dupl̄r.p mō q̄ illud itelr q̄ hō peccat soli deo vel p̄cipl̄r ei: ꝛ tñ q̄ñ peccat p̄rio:deꝰ facit iterdū q̄ occidāt filij p p̄ibus:qz nō p̄t primꝰ i quē peccatū ē alr satisfactionē suscipe:ꝛ ℔ intelligo de filyz magnis:nā de puniis nō erat dubiū q̄ñ q̄cūq̄ mō possint occidi p peccato p̄ris iudicio dei:vt p̄z de filyz achā:q̄ lapidati sunt cū eox peccato ipsius:vt p̄z Josue.7.de q̄ ibi declaratū ē:isti tñ erāt viri:ió opz poni spālē solonē p̄o bis. ¶Alr p̄t dici q̄ isti.7.viri occisi sunt p peccato suo: nō qdē p occisiōe gabaonitax vel sacerdotū:qz i illa nō peccauerāt:ſz p aliq̄ alio pctō suo: ꝛ tñ deꝰ voluit q̄ viderent occidi p pctō saulis ꝛ pmisit eos occidi a gabaonitis q̄ solū occiderūt eos p pctō saulis:deꝰ tñ nō pmittebat eos occidi p ℔ pctō:ſz p aliq̄ alio:nā si nullū alīd egissent nō pmisisset deꝰ eos occidi: ꝛ fuit hic sicut.ā.dcm ē de fame iflicta ppło:qz illa nō fuit p pctō saul: ſz p alio pctō ppłi:voluit tñ deꝰ q̄ illa p̄ncipalr p̄riceret ad oñdēdū pctm saul.ita hic ista mors nō fuit a deo pmissa p peccatis saul:voluit tñ deꝰ q̄ pficeret p̄ncipalr ad significādū penā peccati saul:ꝛ ob ℔ tūc pmisit istos inuentes occidi qñ agebat de vindicta peccati saul:ꝛ ab illis occisi sunt q̄ p pctō saul penā exigebāt. Et vez ē q̄ isti puniti sunt p pctō saul:ꝛ tñ p̄ncipalr mortui sunt p pctō suo.q̄ō p̄z:qz isti p̄sideranf dupl̄r.ſ.vel inq̄tū erāt q̄dā p̄sone singulares:vel inq̄tū erāt filij saulis. Primo mō erat pena ipsis ꝛ occidebanf p̄o pctō suo. Scōo mō mors sua erat pena saulis ꝛ occidebaf p pctō saul. ¶Quer̄ vlteriꝰ q̄ō isti viri suspēsi sunt in gabaath:ꝛ cur gabaonite specialiter petierunt illos ad suspēdendū ibi. ¶Rñderi p̄t q̄ forte hoc fuit qz isti iuuenes morabantur in gabaath que erat ciuitas p̄ris sui:ꝛ ob hoc ibi suspēsi sunt. ¶Uel aliter p̄t dici q̄ nunc puniebaf peccatū saulis:ꝛ qz ipse fuit de vrbe gabaath voluerunt ibi punire delictū eius: ꝛ hoc vr iuuere lra cū ait: vt crucifigamus eos in gabaath saulis quōdā electi dñi.i.in gabaath que olim fuit ciuitas saulis. ¶Alr p̄t dici q̄ forte saul occidit gabaonitas in vrbe gabaath:ió fm moduz iuris in loco delicti iflicta est pena. Qz aūt ibi occidisset illos satis est verisimile:qz ibi occidit sacerdotes:nam fecit eos vocari de vrbe nobe in gabaath vbi ipse manebat:ꝛ ibi occidit illos.p̄cce.li.c.22.(Pepercitq̄ rex miphiboseth filio ionathe filij saul).i.q̄q̄ esset miphiboseth de stirpe saulis

Rño auct.

Obiectio.

Rñsio.

Rño alia.

Qō.23.

A

Jsti viri q̄mō fuerūt suspensi in gabaath.

2ª respōsio.

Tertia.

Euasio.

B

An dō bret vires supnaturalr.

Cōtra.p̄.

Scōo.

Tertio.

Quarto.

† non permisit eum dō occidi:sed tradidit ad occidendum alios viros q erant de stirpe saulis.(propter iusurādū dñi qō fuerat inter dō ⁊ inter ionathā filiū saul).i.hoc fecit pp iuramentum ⁊ pactū factū inter ionathā ⁊ dō. nam promisit dō facere misericordiā cū semine ionathe prece.li.c.20.alioquin non curasset dō plus de ionatha vel de filio eius miphiboseth q̄ de filys saul: ⁊ filie sue merob. ¶Queretur qūo dr̄ q pepercit miphiboseth in quo innuitur q ei soli pepercit. Sed cōtra:q: ēt filio eius micha parcere debebat ⁊ pepercit. ¶Aliquis respondebit q non:sed q solū liberauit miphiboseth. Sz hoc nō stat pp duo.Primo q: hic dr̄ q occisi fuerūt soli septē ⁊ nominantur cuius filij fuerint.Sduo eor filij saulis ⁊ respphe cōcubine eius:⁊ quinq̄ filij merob filie saulis:sed inter istos nō pōt intelligi micha filius miphiboseth:q: nec erat filiꝰ respphe nec merob. ¶Scōo pz: q: dr̄ hic q dō pepercit miphiboseth pp iusurandū:sed pp istud iuramentū:non magis tenebat parcere miphiboseth q̄ micha filio eius cū iurauisset dō ionathe nō parcere semini eius:iō cum micha esset de semine ionathe: tenebatur seruare misericordiā illi:ergo non occideret illū. ¶Rndendum q nō occidit michā:⁊ tñ non nominatur eum scriptura liberatū esse q: nō erat opus pp duo. Primo q: erat filius miphiboseth:⁊ cū pater ⁊ filius cēseantur eadē persona:dicto q liberauerit dō miphiboseth a morte:intelligitur q ēt liberaret michā filiū suum. Secūdo q: hic exprimit cā liberationis miphiboseth.s. pp iuramentū ionathe ⁊ dō: sed ista cā erat cōis miphiboseth ⁊ filys eius: iō expresso vno nō oportebat exprimi alterū. ¶Queret vlterius qūo dicitur q dō liberauit miphiboseth:nā nō vr̄ q erat in potestate eius liberare eum:sed si petiuissent illum gabaonite tenebat illis dare eum. ¶Respōdet Ra.Sa.q liberauit eum dō orando pro ipso ne caperetur coram archa:q: oēs posteri saulis transibant cora archa:⁊ qui cadebāt coram ea tenebant ad occisionē:qui vero transibāt libere non occidebātur: miphiboseth aūt transuit liber cora archa precibus dō: ideo dr̄ q pepercit ei. Et hz istud Ra.Sa. ex quadaz similitudine cōprehendendi delictū ad illud qō fcm̄ est tē pore iosue pp archā:q: totus israel stetit coram archa:⁊ ponebant sortes super tribus:familias:domos:⁊ viros quousq̄ nouissime venit sors sup archaz:vt pz Josue.7. sic ēt fuit ad inueniendū peccatum ionathe filij saulis positis sortibus super totū populū coram archa:de quo precedē.li.c.14. ¶Sed non pōt hoc stare:q: ibi ponebātur sortes ad cōprehendendum delinquentē q: erat persona incerta:nunc aūt certū erat q puniendi essent cū petiuissent gabaonite oēs posteros saulis.deinde orāte dō petiuerunt soluz septē vt non includerēt miphiboseth in eis:vt.s.ocm̄ est. ¶Jtē nō stat:q: dr̄ hic q pepercit dō ipsi miphiboseth:sed parcere significat quādā clemētiā in habēte ptātez puniēdi:⁊ nō significat orare. ¶Aly dicunt q miphiboseth nō fuit occisus nūc: eo q cōpertum est ipm nō peccasse in occisione gabaonitaz ⁊ sacerdotum:⁊ hoc vez est:q: miphiboseth erat ita paruus q nō poterat aliqd in hoc agere p se operādo vel alys iubēdo.qō pz:q: qñ mortuus est saul erat miphiboseth annorum.5.ō.4.c.⁊ tñ gabaonite mortui fuerāt viuēte saule ergo tūc nihil poterat agere miphiboseth. ¶Sed hoc etiam non stat:q: aly iuuenes non fuerunt in occisione gabaonitaz ⁊ tñ ipsi occisi sunt. ¶Dōm igit̄ q pepercit dō miphiboseth inchtū conatus est ne occideret:nā gabaonite pus petebāt oēs de cognatione saulis:⁊ postea precibus dō petierūt solos septē. ¶Scōo pepercit dō miphiboseth:q: cū cōcessisset dō gabaonitis septē viros de stiepe saulis:noluit q esset de illis miphiboseth: ⁊ tñ poterat facere q ēt vnus de illis.

¶An dauid potuisset dare gabaonitis filios saulis innocentes. Qō.XXVI.

Qō.24. A Micha filius miphiboseth an fuerit suspēsus.

pᵃ opinio.

Contra.

Rñsio.

Qō.25. A Miphiboseth qūo fuit liberatᵃ a dauid.

Rño ra.sa.

Contra.

2ᵃ respōsio.

Contra.

Rño alia.

Qō.26. A

Queretur vlterius an potuisset dō dare gabaonitis de filys saulis illos g innocentes erāt. ¶Rñ q si dō tanq̄ iudex egisset istud: nō permisisset aliquē occidi nisi manifeste reus mortis:agebat tñ iussu dei:q: ipse iubebat q satisfaceret gabaonitis:nō quēcunq̄ illi peterent de filys saulis tenebaī illis dare dō:nā illi q occisi sunt nō erāt rei criminis huius:q: vt pbatuz est nō potuerunt esse in occisione gabaonitaz vel sacerdotū. Jta ergo q̄ch̄ miphiboseth esset innocēs si gabaonite petiuissent dari sibi oēs posteros saulis: ⁊ in hoc perstitissent:vel si petiuissent determinate miphiboseth:⁊ noll̄t desistere a petitione:tenebatur eis dare miphiboseth ad occidendū:q: nō agebat sponte sed dei iussu:gabaonite tñ cessauerūt peter miphiboseth pp dō: q: ille orauit ne peterent eū:vnde nō pfuit ei sua innocētia:sed amicitia dō. Dōm ēt q q̄ch̄ dō manifeste ageret cōtra innocentes occidēdo illos:tñ nō agebat cū conscientiam:q: iussu dei agebat q absoluit hominē a quocunq̄ debito:sed potius ecōtrario:si petiuissent gabaonite aliquē de posteris saulis:⁊ noluisset eum dare dō q: innocens erat: peccaret grauiter cū deus iuberet satisfieri gabaonitis de domo saulis:⁊ tñ ibi nulli erāt nisi innocētes q possent occidi. ¶Queret vlterius an dō tradēdo istos filios saulis gabaonitis ad occidēdū seruauit iuramentū fcm̄ saulī:nā iurauit ei q nō deleret semē suum. preceden.lib.c.24. ¶Aliquis dicet q non seruauit pactum:q: propter iuramentum prestitum ionathe nō occidit dauid miphiboseth filium ionathe:vt pz hic:ergo pp iuramentum prestitū sauli debuerat liberare oēs filios eius. ¶Rñ q dō non egit cū iurᵐ prestituz:⁊ hoc appet multipliciter. ¶Primo q: dō nō tenebat seruare illud: iō q̄ch̄ occideret filios eius nō infringebat iuramētū: pz hoc:q: frāgēti fidē est fides frangēda: extra de iureiu.c. peruenit.saul tñ postq̄ cōposuit cū dō q nō deleret semē eius innouauit cū ipm mala insidiando ei ad mortē.nam prece.li.c.24.fuit cōpositio siue iuramētū: deinde eo.li. c.26.persecutus fuit itez saul dō: iō iam cessabat obligatio ex priori iuramēto. ¶Scōo dici pōt q ēt si mansisset iuramētū poterat dō occidere aliquos de filys saulis:q: ipse solū iurauerat nō delere semē saulis:⁊ tñ ad lz sufficiebat q maneret vnus posteris in quo seruaret nomen saulis:fecit aūt lz dō q: seruauit miphiboseth ⁊ michaz filiū eius q erāt de filys saulis: iō occisis ceteris ⁊ manēte miphiboseth nō violabat iurᵐ. ¶Sed iste modus rndendi nō est valde ꝓueniēs:q: lz verba ista stricte accepta significēt solū q nō deberet dō occidere oēs de posteritate saulis:tñ nō fuerunt sic intellecta in petitione saul ⁊ i iuramēto dō:sz q dō nullū occideret de posteris saulis:p hac cā inimicitie iter eū ⁊ dō:vnde peccasset dō si er hac cā occidisset aliquē nisi saul aliqd inouasset post pstitū iurᵐ:sic declaratū est prece.li.c.24. ¶Tertio dici pōt ⁊ melius q dato q tenuisset iuramētū prestitū sauli ⁊ ipse nihil innouasset poterat nūc dō licite occidere oēs posteros saulis: q: nō agebat volūtate sua sed iussu dei: iussus aūt dei soluit a quacūq̄ obligatione fcā cuicunq̄. ¶Jtez dato q fecisset dō istud iurᵐ: si postea peccauissent filij saulis poterat licite occidere eos dō: q: iurᵐ solum extēdebat ad pterita:nā aliās esset vinculū iniquitatis:⁊ dato q dō expresse iurasset q nunq̄ occideret posteros saulis:ēt si peccassent nō obligabat hoc iuramēto:sz potius dēbat occidere illos tanq̄ iudex:⁊ si vellet obseruare iurᵐ peccaret. Jta q̄ hic cū deus iuberet occidi illos p crimine prīs:poterat dō licite occidere illos:imo tenebat. ¶Ad rōnē in cōtrariū dōm q nō est simile de iurᵒ pstito sauli ⁊ ionathe.qō pz multiplr. Primo:q: ēt neutro obligāte poterat gratificare dō filios ionathe:⁊ nollet gratificare filios saul. ¶Scōo q: iurᵐ fcm̄ ipsi ionathe semp tenuit eo q ionathas nihil inouauit cū dō: sz sp seruauit ei mīaz ⁊ exposuit sep illo ad mortē pce.li.c.20. Jurᵐ āt pstitū sauli nō tenebat q inouauerat saul vt ocm̄ fuit.ō. tertio:q: iurᵐ pstitū sauli poterat de rigore sermonis saluari occidēdo oēs posteros saul nō occiso miphiboseth: ⁊ si occideret miphiboseth nō poterat seruari iurᵐ pstitū

Rñsio.

Qō.27. A Dō an fregerit iuramentū fcm̄ sauli dādo gabaonitis filios suos.

Rño q nō.

Primo.

Scōo.

Contra.

3ᵃ respōsio.

Ad rōnem.

ionathe

ionathe:q; non seruabat misericordiaꝫ ad semen suum.
Dubitatio. ℭSed dicetur cum voluerit gratificare dō filios ionathe:cur nō gratificauit filios saulis.
Rñsio. ℭRñdendum ꝙ si dō potuisset saluare oēs filios saulis ne quis eoꝝ occideretur:saluasset. qō pꝫ:q; ipse tentauit gabaonitas an vellent in satisfactionē offense aurū vel argentū vt liberarentur oēs filij saulis:sed noluerunt gabaonite dicentes:nō est nobis questio super argēto ℣ auro : ſꝫ ꝝ saul ℣ domuꝫ eius: cū igitur non potuit liberare oēs liberauit quos potuit.ſ.miphiboseth.℣ dato ꝙ potuisset liberare vnū de alijs vel duos:tradendo miphiboseth ad occidēdum:non liberasset illos sed miphiboseth:q; magis tenebatur ionathe ꝯ̄ sauli pp ea que dicta sunt.
Q.ō.28. A ℭQueretur vlterius an iuramentū prestitū ionathe a dō obligabat dō ad hoc ne occideret miphiboseth filiuꝫ eius: vel ꝙ liberaret eum de manibus gabaonitaꝝ. ℭRñ ꝙ dō tenebaꝫ misereri filijs ionathe:℣ ꝯ̄tum in ipso erat tenebatur liberare eos a morte:nunc tñ non obligabat eum istud iuramentū:vnde si gabaonite petiuissent filios ionathe occidi cū reliquis:℣ in hoc perseuerassent:tenebatur dō tradere ionathe filiū miphiboseth ℣ michaam nepotē eius occidendos:q; preceptuꝫ dei soluebat eum ab omni obligatione iuramēti cuicunq; prestiti: nec magis tenebaꝫ dō iuramēto prestito ionathe ꝯ̄ sauli ꝯ̄tum ad hoc ꝙ non permitteret filios eoꝝ occidi:q; tñ ionathas nunq; egerat aliqd ꝫ dō manebat obligatio dō ad seruandū iuramentū ꝯ̄tum ipse posset:ideo ly non posset simpliciter liberare miphiboseth nullo alio premisso:q; obstabat dei mandatū:poterat tñ instare cū gabaonitis: vt remitterent offensam miphiboseth:℣ hoc nō iubēdo: q; sic nō prouideret eis de iustitia:sed solū orando:℣ hoc fecit:℣ precibus eoꝝ gabaonite non petiuerunt miphiboseth.Jō q; fecit hoc dō vt obseruaret iuramentū prestitum ionathe:dr̄ ꝙ pepercit miphiboseth pp iusiurandum qō fuit inter dō ℣ ionathā. ℭ(Tulit itaq;.)hic ponit scōm huius partis.ſ.pene taxate executio : quā fecit dō vt cōtentaret gabaonitaſ:℣ dr̄.(Tulit itaq; rex duos filios respha).i.iussit eos tolli ℣ tradi gabaonitis vt facerent eis qō vellent. (Filie abia quos peperit sauli).i. ista respha erat filia abia : ℣ erat cōcubina saulis.ſ.3.℣ suscepit duos filios ex illo:℣ istos occidit dō.ista respha fuit quā cognouit abner:℣ pp eam fuit iurgiū inter eum ℣ biſboseth ℣ fuit cā ablatiōis regni de domo saulis:de boc.ſ.tertio.(Armoni ℣ miphiboseth .)Jsta erant nomina filioꝝ:℣ est iste miphiboseth differens a miphiboseth filio ionathe. ℭSciendum aūt ꝙ istos duos filios saulis ex cōcubina dedit dō gabaonitis : q; nulli filij legittimi saulis restabāt:nam saul solū habuit quatuoꝝ filios.ſ.melchiſue:Jonathā:aminadab:℣ iſ baal siue biſboseth.1.parali.8.℣ tñ oēs isti mortui fuerāt:q; tres illoꝝ primi mortui sunt in bello cū patre.prece.li.c.vlti.biſboseth aūt qui erat vltimus postea occisuꝫ est.ſ.4.ideo soli illegittimi restabant ꝙ nunc occisi sunt.(Et quinq; filios merob filie saul).i.etiā tradidit gabaonitis istos quinq; filios merob.Jn hebreo habeꝫ michol vbi noſ dicimus merob:℣ sic ēt est in libris correctis:aliqui tñ putantes vitiū esse scriptoris:eo ꝙ non erat michol mater istoꝝ:ſꝫ merob posuerūt merob:veritaſ tñ littere hꝫ michol.

ℭAn filij michol fuerint occisi. Q.ō.XXIX.

Q.ō.29. A **Queretur** quō ergo stat ꝙ filij michol occiderentur:nā hoc repugnat.Primo q; michol non habuit filios:q;.ſ.6.dr̄ ꝙ non est natus michol filius vsq; ad diē mortis sue. ℭJtē si essent isti filij michol:essent filij dō:sed nō traderet dō filios suos gabaonitis occidendos:nec ēt gabaonite acciperent illos. ℭJtem dato ꝙ essent filij michol ℣ alterius viri quem habuit fugiente dō de terra.ſ.phalti filij lais . prece.li.c.25.nō occideret eos dō:q; erant filij vroris sue quam ipse nimis diligebat:vt pꝫ prece.li.c.18. ℭJtez q; dr̄ ꝙ istos peperit hadrieli filio berzelai qui fuit de molathi. michol tñ non fuit vxoꝝ hadrielis sed ipsa merob:vt pꝫ prece.li.c.18.nam cū venisset tps quo tradenda erat dō data est hadrieli. ℭRñdēdū ꝙ isti erāt filij merob quos peperit de hadriele:vocant tñ filij michol p adoptionē: q; michol cū non haberet filios adoptauit sibi filios sororis sue:℣ cum dr̄ quos peperit hadrieli : nō refert ad ipsam michol:sed subintelligit merob:sic tenet glo.ordi. ℣ Andreas ℣ histo.scho.℣ oēs hebrei. ℭQueret vlterius quare potius occisi sunt isti septem viri de posteris saulis ꝯ̄ alij. ℭRñdet Ra. Sa.ꝙ cogebant oēs posteri saulis transire cōrā archa:℣ qui reuſ erat tenebat immo biliter ꝙ vero innocens transibat liber:℣ isti septē inter ceteros capti sunt. ℭSed non stat istud vt declaratum fuit.ſ. ℭJtē q; gabaonite petiuerunt sibi dari septem viros:℣ dō obtulit se daturū:si tñ trāsirēt cōrā archa ℣ sic cognosceret ꝙ erant rei:forte plures traditi eis fuissent vel pauciores:sed traditi sunt tot quot ipsi voluerunt : ꝫ non fuit factum istud experimentuꝫ. ℭJtem si sic fieret non peterent gabaonite ꝙ darentur eis septē:sed ꝙ traderentur oēs ꝙ rei erant sup hoc de stirpe saulis. ℭJtē si hoc mō considerareturꝫ nullus de istis septem occisus fuisset q; nullus eoꝝ peccauerat:vt.ſ.probatū est. ℭDicendum ergo ꝙ isti septē occisi sunt de posteris saulis: q; nulli alij relicti fuerant de descendentibus ab eo. qō pꝫ:q; aut essent filij saulis:aut nepotes : vel pronepotes eius. Nō filij:q; aut essent legittimi:aut illegittimi.si primo modo erant quatuoꝝ.ſ.ionathas:aminadab:melchiſue:biſboseth:quoꝝ tres primi mortui sunt in bello pce. li.c.vlti.biſboseth postea mortuus est.ſ.4.si aūt illegittimum:solū erant duo filij respbe cōcubine saulis .ſ. armoni: ℣ miphiboseth:℣ isti occisi fuerunt hic : vt pꝫ hic. nec legit saul plures filios habuisse. ℭSi aūt intelligaꝫ de nepotibus ℣ pronepotibus:aut illi erant ex filiabus: aut ex filijs. si ex filiabus : ille erant due.ſ.merob ℣ michol:vt pꝫ prece.li.c.14.ex michol aūt nullus filius natus est.nam dr̄.ſ.6. ꝙ michol filie saulis non est natus filiuſ vsq; ad diem mortis sue.ex merob aūt alia filia nati sunt quinq; filij:℣ illi occisi sunt:vt apparet hic : ℣ isti q; erant parui:nondū habebāt filios qui possent occidi vel manere:vel dato ꝙ essent magni:nunq; illos habuerūt. ℭSi aūt cōsiderent nepotes ex filijs sic fuit ex ionatha miphiboseth:℣ micha filius miphiboseth: sed istos non occidit dō pp iuramentū:vt pꝫ hic. ℭSi aūt consideret de alijs filijs:dōm ꝙ non habuerunt aliquos filios successores. qō pꝫ:q;.1.parali.8.enarratur tota progenies saulis vbi ponuntur quatuoꝝ filij eius : ℣ cōputatur tota progenies ionathe ꝑm successionem:℣ de alijs filijs non cōputatur progenies aliqua:ideo nullum habuerūt:alioquin cōputaretur:q; sic solet fieri in.1.parali.a principio vsq; ad.10.c.ſ.ꝙ si quis habeat multos filios:nō solum cōputatur successio per vnum sed per oēs:non ergo manebant nunc aliqui posteri saulis q; occidi possint nisi isti septē preter miphiboſetb ℣ michā quibus pepercit dō. ℭ(Quos genuerat hadrieli filio berzelai).i.merob genuit istos qnq; filios ex hadriele filio berzelai:iste.n.fuit vir eius:q; cū tradi debuisset merob dō:tradita ē hadrieli filio berzelai.(Qui fuit ō molathi.)Est molathi q̄dā ciuitas in terra israel:℣ aliqui volunt ꝙ sit in sorte simeō ℣ vocaꝫ molada:vt pꝫ Josue.19.Sed magis vr̄ ꝙ fuerit aliquis alius locus in tribu beniamin: ideo vocatur iste hadriel molathites:vt pꝫ prece.li.c.18. (Et dedit eos in manu gabaonitaꝝ).ſ.vt crucifigerent eos. (Qui crucifixerunt illos in monte).ſ.in mōte qui est apud gabaath ciuitatem saulis:sic enim dixerant ipsi ꝙ darentur eis septem viri vt crucifigerent eos in gabaath.Quare autez ibi potius ꝯ̄ alibi supra declaratum est.(Coraꝫ dño).i. crucifixerūt eos corā dño.i.manifeste.ſ.in mōte vbi erat locus publicuſ.Ea.n.q̄ fiūt publice:corā dño fieri dicūt. ℣ sic q̄cunq; ꝓgregaꝫ totus ppl̄us:℣ aliqd facit dr̄ illud fieri corā dño:sic pꝫ Josue vlti.℣ in alijs locis. (Et ceciderūt hꝫ septē simul occisi).i.oēs isti.7.occisi sunt simul.ſ. in eadē die.(In diebus messis prime).i.tūc erat messis

Rñsio.

Q.ō.30. A Qr̄ potius fuerūt occisi isti.7. de posteriſ saulis ꝯ̄ alij.

Rño ra.ſa.

Cōtra. p°.

Scō.

Tertio.

Alia rñsio.

prima qñ isti suspensi sunt. Est aūt messis prima in mense martio: qui est primus mensis apud hebreos: naz incipiebat messis inter hebreos imediate post festū azimoz: vt pz Leui. 23. nā dicitur q die scā azimoz ducere messem manipulus spicaz in sanctuarium ad faciendū sacrificia: z hoc erat anteq̄ mitterent falces in segetē: z non licebat israelitis ante diē istum comedere de segete panē pultes aut polentā eo. c. z immediate post festū azimoz̄ incipiebat messis: z sic occisi sunt isti in mense primo. s. martio prope festū azimoz. (Incipiente messione ordei). i. tunc incipiebat messis ordei: nā dr q erat tps messis prime: z tñ messis prima est ordeoz: cū ista sint primitiua in segetibus. (Tollens aūt respha filia aba cilitium substrauit sibi sup petrā). i. respha cōcubina saulis accepit cilitiū. i. pelles grossas vel stramenta facta de pilis caprarum: z strauit sibi super petrā. i. fecit sibi lectū sup petrā: sternere enim est lectū componere: hoc aūt fecit respha ad custodiendū suspensos ne lacerarēt eos volucres celi: nam duo illoz erant filij sui: z mansit ibi in monte apud patibula a principio messis prime vsquequo ablata sunt cadauera de patibulis. (Donec stillaret aqua super eos de celo). i. mansit ab initio messis prime vsquequo stillauerunt aque de celo super cadauera: z tunc ablata sunt de patibulis z recessit inde respha. Ualde. n. laudanda fuit respha que tam duros z horrēdos labores sustinuit: vt honorem quendā defunctis impenderet: nā fuit nocte z die vigilans apud patibula ne aues celi lacerarent cadauera: z qñcunq̄ venirent aues: ipsa lapidibus abigebat eas. mansit aūt ibi ad ardorē solis nocte z die nō recedens: nā si per modicum recederet tps: volucres superuenientes lacerarent cadauera. est tñ ardor in terra illa valde magnus cum sit quasi in medio tertij z quarti climatis: ipsa aūt tolerauit totū ardorē veris z statis: nam vt dr fuerunt ibi cadauera a die. 16. marty. s. die sequē. post festū azimoz vsq̄ ad diē. 17. septēbris: qz tunc incipiunt fluere aque de celo: sic dicit Ra. Jobanā: idē ēt dicit histo. sco. q māserūt ibi vsq̄ ad calendas septēbris: in quo tpe finita messe naturaliter pluuie incipiunt distillare. Alius tñ est sensus: vt infra dicetur. hunc aūt laborē respha nō exhorruit. Item erat alius labor adhuc intolerabilior. s. fetor exhalatus de cadaueribus: nā cum eēt tēpus caliduz necesse erat horrēduz fetorē exhalare: quē vir quisq̄ hominū tolerare potuisset: non pōt tñ dici q respha longe recedebat a patibulis: vt non pueniret ad eam fetor grauissimus: naz necesse erat q esset prope patibula: qz alioquin possent irruere volucres super cadauera prius q̄ ipsa veniret ad abigendum illas: z multotiens irruendo lacerarent: ipsa tñ non permisit lacerari illa a volucribus: ió necesse erat q maneret apud ea. buius mulieris virtutē dō admiratus est: nam cum enarrassent ei serui sui quid egisset respha: ipse admiratus fecit q corpora tollerent de patibulo. (Et non dimisit aues lacerare eos per diem nec bestias per noctē). i. assidue manebat respha apud patibulū die z nocte: per diē qdē vt abigeret aues venientes super cadauera: per noctem vero vt cōseruaret ea a bestys. Ponitur aūt hoc ad distinctionem tpis: qz aues per diē venantur: in nocte aūt quiescunt: bestie vero ecōtrario per diē manent in cubilibus suis: z per noctē inquirunt predaz: sic pz psal. c. 3. s. posuisti tenebras z facta est nox: in ipsa pertransibūt oēs bestie silue catuli leonuz rugientes vt rapiant z querant a deo escā sibi: ortus est sol z congregati sunt z in cubilibus suis collocabunt. ¶Sed obyciet: qz Ezech. 15. dr q abrahā abigebat volucres descendētes super cadauera p noctē. ¶Dōz q ille volucres descenderunt per diez: nam cū dicitur: descenderunt volucres super cadauera z abigebat eas abraham: sequitur. cūq̄ sol occumberet sopor irruit super abrahā: z sic nondum occubuerat sol qñ abrahā abigebat aues. Credendum aūt q respha nō erat sola in custodia istoz suspensoz: qz necesse erat eam aliqñ dormire: z tunc volucres vel bestie possent irruere super cadauera z lacerare: qz tñ ipsa erat principalis in hoc: nominatur ipsa sola.

Ra. Joba.

Obiectio.

Rñsio.

Qr isti māserūt tāto tpe suspēsi: qz vr q̄ legē. Qō. XXXI.

Queretur quo tanto tēpore isti manserūt in patibulo: qz Deut. 21. dr q qñ aliquis suspenderet non maneret corpus suū in patibulo: sed eadem die sepeliretur: isti aūt manserunt in cruce magno tēpore. ¶Rñdet Ra. Jobanā q melius est rumpi aliquā partē de lege vt deus laudet: q̄z q obseruata lege nō laudetur: sic. n. factū est hic: qz si isti depositi fuissent eadem die de cruce secuta fuisset aliqua laus dei vel israelitaz: nunc aūt cum manserunt multis diebus: transibant multi extranei apud patibula z querebāt qui erāt illi q suspēsi erant z respondebatur q erant filij regis z suspensi erāt qui occiderant alienigenas: tunc videntes alienigene iustitiam israelitaz conuertebant ad iudaismuz z laudabant populū istum. vnde dicit idem Ra. Jobanā q conuersi sunt. 150. millia alienigenaz: z isti erant q portabāt onera tpe salomonis: z erant duisi: qz. 70. millia onera portabant: z. 80. millia erant latomi in monte: vt pz seq. li. c. 5. ¶Sed errat iste: qz nō est laus dei q rumpatur aliquid de lege: sed potius est magnum vituperiū: qz honor dei cōsistit in hoc q obedimus ei in hys q̄ iussit. Cuz aūt dicit q quersi sunt. 150. millia de portantibus onera. Dōm q presupponit aliqd qō non est probabile: qz sicut colligit seq. li. c. 5. illi qui portabant onera z erāt latomi non erant de quersis: sed de israelitis z de seruis hyram regis tyri: tenet tñ istam positionem Ra. Sa. ¶Alij dicunt q rex iussit de suspensione istoz z putauit q eodem die tollerent sm legem: ió nihil locutus est de ablatione eoz de patibulo. executores aūt direrunt: nihil dixit rex de ablatione de patibulo: sed de suspēsione: nō nō removerunt cadauera de patibulis vsq̄ ad septēbrem: tunc. n. audiuit dō de respha z sciuit q manebant cadauera in cruce: z fecit tolli. hoc tenet Ra. Dō canbi. ¶Aliter pōt dici q nō sciuit dō manere eos in patibulo. naz suspensi sunt in gabaath: dō aūt manebat in hierlem: ió nescisit qñ suspensi sunt an fuerunt ablati de patibulo: z māserūt ibi vsquequo rex audiens incidentaliter de respha iussit q deponerent cadauera de cruce. ¶Sed dōz q adhuc non stat: qz si fuisset solū ex errore vt isti arbitrantur. s. qz rex nesciebat an deposita essent cadauera de patibulo z non eēt aliquod preceptum regis de nō deponendo illa: respha que tam diligēter custodiebat cadauera petiuisset vt rex iuberet ea deponi: z tñ non petiuit cuz postea narratū fuerit ei qd fecerit respha: ergo non petiuit ipsa deponi cadauera. ¶Itēpopulus nō permisisset q q̄ legē manerēt cadauera tādiu in patibulis: qz ex hoc erat terra maledicta z pfanata: vt pz Deu. 21. s. non permanebit cadauer eius in ligno: sed eadē die sepelietur: qz maledictus a deo est q pendet in ligno: z nequaq̄ contaminabis terram tuā quā dñs deus tuus dedit in possessionem tibi: sed pmisit populus toto hoc tpe cadauera manere in patibulis: ergo vr q rex vetuerat illa inde tolli. ¶Dōm q cadauera istoz non ablata sunt de cruce: qz rex statuerat ne quis illa auferret quousq̄ iuberet ipse. z ob hoc respha putans q mansura essent cadauera magno tpe in patibulo parauit sibi lectū ad custodiendum toto tpe quo manerēt in cruce: ió dicit q respha strauit sibi cilitiū sup petrā. i. fecit sibi lectum de cilitio. Cā aūt quare dō iussit manere cadauera i cruce fuit: qz isti viri suspensi fuerāt ad placandū iraz dei p quā inflicta fuerat fames i terra: z ista fames fuit p defectū pluuie sicut tpe belisei: vt pz seq. li. c. 17. z iacobi. c. 5. nā tūc trib⁹ ānis nō pluit. vnde dr vinit dñs deus israhel erit annis his ros z pluuia nisi iuxta ꝟba oris mei: z fuerūt isti. 3. āni. ita nūc sentiebāt israhelite famē p̄tinuā p ꝟ q̄ hys tribus annis nō pluit: z ad placādū dñz suspēderūt istos: ió iussit dō q̄ manerēt cadauera eoz i cruce vsqueq̄ oīderet de⁹ placat⁹: z qz ira sua erat ñ mittē⁹ pluuiā: oīderet placat⁹ qñ mitteret illā: z ob ꝟ iussit dō q ñ ꝏponerēt corpa illa ō cruce

Qō.31. A

Responsio Ra. Joba.

†

Contra.

Alia rñsio. Ra. Dō.

3ª respōsio.

Cōtra. 2º.

Scō.

Rñsio.

quousq̄

quousq; plueret:℣ sic factum est:naz semp mansit respha custodiens cadauera quousq; pluit:℣ ad signandum istã cãm dñ hic in littera:substrauit sibi super petrã cilitium ab initio messiũ donec stillaret aqua super eos.i.tunc qñ aqua distillauit sciuit totus populus q̃ deus erat placatus super peccato saulis cõtra gabaonitas: iõ iussit tolli cadauera de cruce. ¶Quod aũt dicit histo.sco.q̃ manserunt vsq; ad calẽdas septembris:quo tpe naturaliter pluere solet:nõ stat:q; non videtur aliqua cã quare magis tunc ablata fuerunt cadauera de cruce q̃ alio tpe: nisi forte dicaf̃ q̃ ex ignorantia fcm̃ est. Sed non stat cuz supza ip̃obatuz sit:op̃z tñ q̃ ex aliquo ministerio ponaf̃ q̃ manserunt corpora in cruce vsquequo stillauit aqua super illa de celo:iõ intelligendũ est vt nũc dcm̃ fuit.

B ¶(Et nunciata sunt dõ.)hic ponitur suspensoz honorabilis tumulatio:nam q̃q̃ passi fuissent penã abiectam vt placareť deuſ in illis.postea placato deo:honorabiliter sepulti sunt:℣ dñ.(Et nunciata sunt dõ q̃ fecerat respha filia haia cõcubina saul).s.qũo seruasset cadauera toto tẽpore quo manserunt in cruce:nunciatũ fuit aũt hoc dõ tanq̃ opus magne virtutis:℣ verissime sic erat.vocatur respha cõcubina saul:q; acceperat eam in concubinam postq̃ fuit rex:℣ genuit ex ea duos filios q̃ nunc suspensi sunt.(Et abyt dõ.)Juit in iabes galaad vbi erat sepultus saul.(Et tulit ossa saul ℣ ionate filij eiuſ a viris iabeſ galaad).i.accepit ab istis viris ossa saulis ℣ ionathe que erant sepulta apud eos in nemore iabes: vt p̃z prece.li.c.vlti.℣.i.paral.10.℣ non solũ ossa istoz: sed ẽt aliozum duoz filioz saulis qui sepulti fuerant in iabes cum saule ℣ ionatha:nam omnia eoz corpora ducta sunt simul de terra philistinoz:vt p̃z prealle.capitulis:fit tñ hic mẽtio solũ de saule ℣ ionatha:q; erãt honorabiliores.

Suspẽsoz honorabil tumulatio.

† †

¶Qñ dõ tulit ossa saulis ℣ ionathe ð iabeſ.Qõ.XXXII.

Qõ.32. A **Queretur** quare iuit dõ ad ducẽdũ ossa saulis ℣ filioz suoz de iabes. ¶Respondendum q̃ voluit dõ honorare saulem ℣ ionathan:erat aũt apud hebreos magna infelicitas q̃ qs non sepeliref̃ in sepulchris patruz suoz:ideo desiderabant oẽs sepeliri i sepulchris eoz:sic p̃z de berzelai galaadite q̃ dixit ad dõ. Reuertar seruus tuus obsecro ℣ moriar in ciuitate mea ℣ sepeliar iuxta sepulchrũ patris mei ℣ matris mee.sic ẽt achitofel venit ad suspẽdendum se in ciuitate sua vt sepeliretur in sepulchro patrum suoruz:vt declaratuz est.ℵ.17.sic ẽt abzahã:isaac ℣ iacob:℣ vxores eoz in eodẽ sepulchro sepulti sunt.Geñ.49.dõ ergo volens honorare saulẽ ℣ ionathã voluit ducere eoſ in sepulchr̃ patrũ suoz.erat enim ciuitaſ illoz gabaath de qua pauí eoz fuerant:℣ ibi sepulti erant.saul aũt ℣ ionathaſ erant extra terram suam in nemore iabes galaad que erat in sorte gad:ideo duxit ossa eoz in gabaath:℣ in hoc impẽdit eis magnum honorẽ:q; ipse iuit de bierkem in iabeſ galaad p̃o illis:℣ cum eo magna pars populi israel: ℣ honorabiliter duxerunt ossa illa:sicut decebat ossa regia duci:℣ stetit dõ in officio funeriſ istoz postea i gabaath.

Qõ.33. A Nunq̃ dõ dñr tãtam opp̃tunitatẽ ducendi ossa saul de iabes.

¶Queretur vlterius quare potius dõ duxit ossa saulis ℣ ionathe nunc q̃ alio tẽpore. ¶Rñdendũ q̃ dõ intendebat ducere aliq̃ ossa saulis ℣ ionathe in sepulchruz patris sui ℣ tñ non occurrerat ei tanta opp̃tunitas sicut nunc:℣ hoc fuit pp duo. ¶Primo q; nunc videbaf̃ honorabilioz saul ℣ filij sui q̃ ante hoc: nã p̃ius constabat saulez egisse multa sceleraz:℣ non apparebat an deus remisisset ei:nunc aũt apparebat q̃ deus erat sibi placatuſ cum occisis filijs suis pluit deus: ideo apparuit magis honorabilis nunc q̃ p̃ius:℣ ob hoc potius dignati sunt eum honorare dando sepulchrum venerabile q̃ p̃ius. ¶Scõm fuit q; isti suspensi honorandi erant a populo magno honore tumuli:cum deus in morte eoz placatuſ fuisset ppko tollẽdo famẽ:℣ q; isti erãt filij ℣ nepotes saulis ℣ sepeliẽdi erãt i gabaath vbi saul sepeliẽdus erat cũ rex conuenire dẽret ad sepulchr̃ istoz voluit q̃z ducere saulem ℣ filios eius qui erant in iabes galaad:vt oẽs simul sepelirenť:q; erant oẽs filij saulis. hoc aũt nõ occurrerat p̃ius:ideo nõ duxerant ossa ante hoc. ¶(Qui furati fuerãt ea ð platea bethsan.)Q; isti iabeseni memores bñficij q̃ eis fecerat saul.ſ. liberãdo eos de ptãte naas regis amonitaz. prece.li.c.11.iuerunt in bethsan vbem philistinoz vbi saulis ℣ filioz suoruz cadauera erant suspensa:℣ per noctem furati sun illa:duxerũtq; in iabes galaad:℣ ibi ieiunauerunt per septez dies ℣ fleuerunt:sepelieruntq; illa in nemore iabes. prece.li.c.vlti. (Jn qua suspenderãt eos philistini).ſ.suspenderũt philistini cadauera saulis ℣ filioz eius in platea: ℣ inde tulerunt ea viri iabes.(Quz interfecissent saul in gelboe).i. interfecerunt saulem in monte gelboe: ℣ inde duxerunt corpora saulis ℣ filioz suoruz:vt ostenderent ea in terra sua ad laudẽ victorie:℣ suspẽderũt illa in platea bethsan ℣ inde duxerunt ea viri iabes in terram suaz. (Et aspotauit inde ossa saul:℣ ossa ionathe filij eius).i.accepit de terra galaad ossa saulis ℣ ionathe ℣ alioruz duoz filioz saulis ℣ duxit ea in gabaath. ¶Queretur qũo dicit hic q̃ viri iabes tulerunt ossa saulis ℣ ionathe de platea bethsan:q; p̃recedẽ.li.c.vlti.dr̃ q̃ suspenderũt ea in muro bethsan. ¶Rñdendũ q̃ philistini suspenderũt cadauera saulis ℣ filioz suoz in muro bethsan ℣ non erant in platea intra vbem:q; tunc non potuissent viri iabes introire in bethsan per noctẽ ad capiendum cadauera:q; porta clausa esset cũ ista ciuitaſ eẽt in terminis terre philistinoz ℣ israel:ẽt dato q̃ esset aperta ciuitaſ non audent viri iabes introire in vbem per noctẽ:q; dum caperent cadauera cognosceretur in vbe ℣ caperentur. ¶Dõm ergo q̃ extra ciuitatem bethsan erat platea.ſ. locus rerum venaliũ:℣ ista platea adiacebat muriſ vnde recte dici poterat q̃ muri erãt in platea:℣ sic qcquid pẽderet in muriſ diceref̃ eẽ in platea:℣ q; suspensa erãt cadauera de muro:dicebantur esse suspensa in platea:℣ ob hoc p̃recedẽ.li.c.vlti.dr̃ q̃ erant suspensa de muro:hic aũt ℣.i.paral.10.dr̃ q̃ erãt suspẽsa in platea. ¶(Et colligentes ossa eoz qui affixi fuerant).i.acceperunt corpa suspensoz ℣ sepelierunt ea cũ corporibus vel ossibus saulis ℣ ionathe. Et dr̃ colligentes ossa.i.corpora: q; aliq̃ ipsa cadauera integra vocantur ossa: vel dicunť colligi ossa.ſ. q; forte manserant magno tẽpore in patibulis:℣ q̃q̃ aues non lacerarent illa per q̃tidianã tabefactionẽ cõputruerunt ℣ dissoluta sunt:ceciderunt q̃z per partes apud patibula:℣ tñ q̃q̃ sic essent nõ permittebat respha volucres accedere ad ossa:℣ sic iacẽtia apud furcas collegerunt ℣ sepelierunt. (Et sepelierũt ea cũ ossibus saul ℣ ionathe filij eius).ſ.q; oẽs isti erant filij saulis vel nepotes:℣ intelligitur cũ ossibus saulis ℣ ionathe:℣ etiam alioz duoz filioz saulis.ſ.aminadab ℣ melchisue:q; omniuz ossa simul ducta sunt. (Jn terra beniamin).ſ. apud ciuitatẽ gabaa que erat in terra beniamin:nã de illa ciuitate erat saul ℣ ibi erant sepulchra maioz suoz. (Jn latere mõtis in sepulchro eis patris eius).i.sepulta sunt omnia ista ossa in sepulchro eis patris saulis:℣ erat istud sepulchrũ in latere cuiusdã montis:nã intra vbes nulli sepeliebanť etate illa:sed p agros ℣ in mõtibus: sic etiã erat apud gẽtiles.ſ.q; in agriſ sepeliebanť in fundiſ suiſ ℣ illi vocabanť sacri.eccl'ia aũt p̃mo introduxit sepeliri homines intra vbes in ipsis eccleſijs ℣ in cimiterijs. Lã aũt huius declarata est Nu.19. Credenduz est aũt q̃ dõ nunc strurerit aliq̃ edificiũ pulchrũ apud sepulchra saulis ℣ filioz suoz pp statũ regiuz:℣ p̃cipue pp honorem ionathe quem diligebat nimis:sic.n.machabei fecerunt pulchra edificia super sepulchra sua ℣ patris sui:vt p̃z p̃ machabe.c.13.(Fecerũtq; oĩa que p̃ceperat rex).ſ.occidendo filios saulis ℣ tenendo eos in patibulis magno tpe ℣ postea sepeliendo illos. (Et repropitiatus est dñs terre post hec).i.misertuſ fuit deuſ terre isr'lite q̃ postq̃ fcã sunt hec.ſ.auferẽdo famẽ:nã existẽtibus suspẽſis filijſ saulis deus placatus est ℣ misit aquã de celo sup illos:℣ tũc viderunt isr'lite q̃ deus auferebat famẽ ℣ miserebaf̃

Primo.

Scõo.

Qõ.34. A Uiri iabes qũo dñr tulisse ossa saulis ð platea bethsã.

Rñsio.

terre: ideo dicit supra q manserunt cadauera in cruce quousq; stillaret aqua de celo sup illa. ¶(Factum est.) Hic ponit scōs pncipale. s. qdruplex bellū dō ꝑ philistios.

Qō.35. ¶Queretur circa hoc an istud habeat ordinē cōsequentem ad supra posita. ¶Rndendum q nō hꝫ totaliter ordinem cōsequentem: lꝫ cētum ad aliquid habeat: nam dr q tertium bellū fuit in quo dō occidit goliath getheus: sed manifestus est q multo tpe ante hoc dō occidit goliath. s. tēpore saulis anteq; ipse esset rex prece. li. c. 17. sic et dicendum est de alys q non habeant ordinē rectū ad precedentia: ⁊ et inter se non habent rectū ordinē: qz illud qō ponitur hic tertium bellū fuit ante primū ⁊ scōs cum illud fuerit primū bellum dō: nam ante illud semp fuerat in opere pastorali. ¶Sed obyciet q hic sit ordo cōtinuus qz istud bellū primum fuit post ea que dcā sunt de fame: vt infra declarabit: ⁊ alia vocant scōm tertiū ⁊ quartum: ergo fuerunt illa post primus: ⁊ sic oia fuerunt post famē. ¶Rndendū q non stat sicut manifeste appet de bello dō cōtra goliath qō est hic tertium ⁊ fuit ante omnia. Sed dōm q hic vocantur primū scōm ⁊ tertiū: non prout importent ordinē: sed prout dicunt numerū: ⁊ dicit q fuit scōm bellū. i. fuit aliud bellū: vnde scriptura non curauit ibi de ordine rei: sed solū rē gestā enarrare.

A Quartum bellū dō ꝑ philistinos ⁊ ordo ꝓfis est.

Obiectio.

Rnsio.

Qō.36. ¶Queretur vlterius cū ista bella non se habeant ꝓnter ad precedentia de fame: cur ponunt hic. ¶Rndendum q scriptura voluit facere q̄dam recapitulationem bellorum fortium dō: ideo q̄q; in diuersis tēporibus ista facta fuerint posita sunt simul: qz scriptura interdum plus seruat ordinē artificialē q̄ naturalem. fecit aūt in hoc cōuenienter qz ista bella que hic ponuntur nunq; fuerant enarrata in precedētibus; ⁊ ne manerēt gesta magnifica dō intacta: descripsit illa hic. ¶Sed obyciet cuꝫ primum scōm ⁊ quartum bellum que hic narrantur nunq; fuerint alibi enarrata: cur tertium bellū ponitur hic: qz illud iam fuerat enarratum prece. li. c. 17. ¶Rndēdum q scriptura intendebat hic facere duo. Primuꝫ. s. enarrare bella fortia que nō enarrata fuerant: ⁊ hoc facit in primo: scōo: ⁊ quarto bello. ¶Scōm est q spāliter narrentur bella illa gloriosiora in quibus occisi sunt aliqui gigantes. Pro quo sciendū q in vrbe geth philistinoꝝ quedā mulier nomine arafa genuit quatuor filios gigantes; ⁊ istos quatuor occidit dō diuersis tpibus in bellis: ideo vt moꝛs istoꝝ enarraretur tanq; aliquid singulare tetigit hic scriptura quatuor bella in qbus isti quatuor gigantes occisi sunt: ⁊ q̄q; vnum istoꝝ iam enarratū fuisset prece. lib. c. 17. vt tm intelligeretur illud pertinere ad alia tria bella de quibus hic dr enarrata sunt oia simul: vt sic sciatur qd de illis quatuor gigantibus fcm fuerit. Et ista est cā quare solū posita fuerint hic quatuor bella q̄q; alia famosa facta fuerint a dō. s. qz in istis solis quatuor occisi sunt quatuor gigantes de qbus hic principalr intendebat. ¶(Fcm est aūt rursum prelium philistinoꝝ aduersum israel). i. philistini incitauerunt bellū ꝑ israelitas post precedētia. (Et descendit dō ⁊ serui eius cum eo). s. descenderūt ad obuiandū philistinis ne ipsi intrarent ⁊ vagarent per terrā israel. (Et pgnabant ꝑ philistim). i. inierunt pugnam ꝑ illos.

A Arafa que mulier fuerit.

Rnsio hebreoꝝ.

Contra ꝑm

Scōo.

Primo.

Scōo.

Tertio.

†

Jesbidenob quo ex ponitur.

Primo.

Contra.

2ª expositō

Contra.

Tertia.

Contra.

Quarta.

¶An istō bellū fuerit post famē vel añ. Qō.xxxvii.

Qō.37. **Queretur** an istud bellū fuerit post famem vel ante. ¶Rndendum q satis de hoc dubitari pōt: nam. ō. probatū est q hic nō erat ordo cōtinuus ad precedentia: ideo sicut in vno bello. s. in tertio erat discōtinuitas ordinis: ita ⁊ i alys ēpoterat. ¶Rursus tm non conuincitur q sit discōtinuatio: qz lꝫ vnū bellum istoꝝ non habeat ordinē ad precedētia: poterunt habere reliqua: qz ista quatuor bella nō sunt tāq; quatuor partes eiusdē historie: sed tanq; quatuor historie nō dependētes nec cōnexe. ¶Sciendū q alig volūt istud bellus primū fuisse anteq; absalon psequeret dō. qō ꝓbant qz. j. dr q nunc iurauerūt serui dō q nō egrederet amplius cū eis ad bellū: sed. ō. 18. in historia absalonis dr q non pmiserūt serui dō eum exire ad bellū: ꝙ prius fuerat istud q̄q; illud: qz ante hoc nō iurauerāt q nō exiret cū eis dō ad bellū. ¶Sed dōm q istud bellū factū fuit post famem ꝓcedētes: vt pꝫ ex littera cū dr: fcm est aūt rursum prelium. si tm nō fuisset post ꝓcedētia non hꝫet ad qd referretur: nā ite; dicit ordinē sicut si diceret post hec. ¶Jtē nō stat rō in ꝓmiꝫ cū dr q nō pmiserūt serui dō eū exire ad bellū: nā illud prius fuit q̄q; istud. qō pꝫ: qz tpe illo dō erat robustus. qō pꝫ. ō. 17. s. tu nosti ꝑfectum tuū ⁊ viros q cū eo sunt eē fortissimos. ⁊ ite; scit. n. ois populus israel fortem eē ꝑfectum tuū: nūc aūt iaꝫ erat deficiēs viribus cū dicat hic deficiēte aūt dō: ꝙ nō fuit istud ante illud. ¶Jteꝫ nō bene arguūt: eo q dr q nūc iurauerūt q nō exiret dō cū eis i bellū: ⁊ ibi nō pmiserūt eū exire: qz illa nō pmissio nō fuit pp istud iuramētū: sed ex alia cā. s. qz iam dō erat inimicus valde absalonis ⁊ de eo solo curaret in bello: vnde dato q esset fortissimus occidi vel capi posset irruētibus sup eum oībus seruis absalonis: nūc aūt nō prohibuerūt eum pp spāles inimicitias: sed qz deficiēs erat viribus vt dr hic: ibi aūt nō pp defectū virū cum dr. ō. 18. Rndit pplus: nō exibis nobiscū: sine. n. fugierimus nō magnopere ad eos de nobis ptinebit: sine media parꝫ nrm ceciderit: nō satis curabūt: qz tu vnus p decem millibus cōputaris. ¶Jtē pꝫ q illud fuerit ante istud: nā si iā serui dō iurassent q nunq; dō egrederet cū eis ad bellū nō inquietaret eos amplius volēdo ire ad bellū: dixit tm. ō. 18. egrediar ⁊ ego vobiscū: ꝙ vr q non fuerat adhuc factuꝫ istud iuramētū: ⁊ sic dōm q istud fuit post ea q̄ hnr. ō. 18. ⁊ post famē. ō. habitā. ¶(Deficiēte aūt dō). i. deficiēte viribus. qō dupliciter intelligit. s. pp senectutē: ita q iā nō esset aptus ad bellū: ⁊ sic philistinus poterat eū facilr ꝑcutere: vel pp laboꝛeꝫ. s. q q̄q; esset in etate robusta: tm iam nimis laboꝛauerat in bello illo: ⁊ philistinus inuenit euꝫ fatigatū: ió poterat eū ꝑcutere. (Jesbidenob.) Aliq volūt esse tres dictiones hic. s. iesbi: ⁊ de: ⁊ nob. ⁊ dicūt q iste iesbi erat de vrbe nobe. ¶Sꝫ lꝫ nō stat qz iesbi erat de geth terre philistinoꝝ: ⁊ nō erat ō nobe ciuitate que erat i terra israel. ¶Alij aūt hebrei vt refert Ra. Dō canbi volūt q dicat iesbi de nob. i. de vrbe nobe: nō q esset de illa oriūdus: lꝫ qz deus pmisit venire iesbi super dō pp peccatū qō fecit in vrbe nobe ꝑ sacerdotes: nam ipse fuit occasio mortis illoꝝ. ¶Sed ēt lꝫ non stat vt ait Ra. Dō canbi: ⁊ rō est manifesta: qz tūc: de: esset ꝓpositio apud hebreos. fꝫ falsum est: qz nunq; reperitur apud eos talis dictio. ¶Alij volūt q iesbi de nob sunt due dictiones. s. iesbi vna: ⁊ de nob alia: eo q vīr ista diuisa in lra hebraica. ¶Sed ēt hoc non stat: qz de nob nō signaret ibi aliquid. s. nō nomen viri: qz vocabat iesbi ꝑm eos. non nomē loci: qz iste erat de vrbe geth cum esset filius arafa sicut alij tres gigantes. ¶Jdeo dicendū q sit vna dictio. (De genere arafa). i. filius cuiusdā mulieris que vocabatur arafa. ¶Queretur que mulier erat ista. ¶Respōdent hebrei q erat oꝛpha nurus noemi: de qua habet ruth. i. ⁊ cā huius est: qz lꝫ in littera nostra differant nomina huius ⁊ illius. s. arafa ⁊ oꝛpha: tm apud hebreos eadē dictio est. s. oꝛpha: ideo est cā errandi apud hebreos: littera aūt nostra fecit differentiā ad innuendū q non erat eadē dictio. ¶Sed sciēdum q non poterat illud stare: qz oꝛpha nurus noemi erat de terra moab: vt pꝫ ruth. i. arafa aūt de qua hic erat de terra philistinoꝝ. s. de vrbe geth. ¶Jtem nō est verisimile q illa haberet nūc filios iuuenes quales erāt isti: nam de iesbidenob dicit accinctus erat ense nouo. i. factus fuerat miles tunc: si tm esset filius oꝛpha iam esset moꝛtuus vel antiquus valde. qō pꝫ: qz ex tēpore illius vsq; nūc trāsierant fere centū viginti anni. qō pꝫ: qz ruth dicit fuisse in principio tēporis hely. s. ipso iudicante: ⁊ tm hely prefuit. 40. annis prece. li. c. 4. ⁊ samuel ⁊ saul prefuerunt alys. 40. Act̄. c. 13. dō ēt ꝑfuit. 40. annis: ⁊ nūc erat q̄si finis regni sui. s. in senectute sua: ió erāt iam anni. 120. ex eo tēpore quo oꝛpha acceperat vir; ideo necesse erat q nulli filij

p̄m bellum qñ fuit.

p̄a opinio.

de ea

Tertio. de ea superessent:vel essent antiquissimi valde. ℭ Item ꝓ hoc per generationes:nam orpha ℣ ruth erāt nurus noemi: ℣ tamen ruth concepit postea obeth: ruth.4. ℣ ille genuit isai:℣ isai gennit dō:℣ dō erat nunc senex:℣ transierant tres generationes ꝑ lineā ruth:ergo totidē ad minus trāsiuissent ꝑ lineam orphe: nō est ergo ista orpha ō qua habeꝫ in ruth:potissime cū filius eius iesbi denob eēt iuuenis.ſ.accinctus ense nouo:vt ꝓ hic. ℭ Dicendū ergo ꝙ ista arafa erat quedā mulier de vrbe geth terre philistinoꝝ que genuit quatuor filios gigantes q̄si coetāeos dō. ℭ (Cuⁱ⁹ ferrū haste trecētas vncias appēdebat.) Istud ponit ad signādū magnitudinē roboris gigantis huius cū posset hastam tāti pōderis gestare:℣ vti illa faciliter ad bellū.de goliath āt dr̄ ꝙ ferrū haste eius sexcētos siclos hēbat ferri.prece.li.c.17.sed nō ꝓstat an siclus ℣ vncia sint eiusdem pōderis. (Et accinctus erat ense nouo.) In hebreo hr̄ accinctus erat nouo:℣ non dr̄ de ense:sed subintelligendū est de ense.vocatur aūt ensis nouus qr tūc accinctus fuerat nouiter ad pugnā.ſ.ꝙ nū q̄ exiuerat ad pugnaꝫ nisi illa die:vel erat accinctus de nouo.ſ.qr illa die acceperat nouiter cingulū militarē:℣ ob hoc conabaꝫ facere aliqd famosum eadē die occidēdo dō.(Uisus est percutere dō) .i. Jesbidenob conatus est occidere dō cum vidit eum deficientem:℣ forte ipse ab intētione querebat dō vt occideret eum:℣ inueniens conatus est illū occidere.(Presidioq̄ ei fuit abisai filius saruie).i.dō nō poterat se defendere:sed abisai ꝙ erat filius saruie sororis dō ℣ erat frater ioab liberauit eum.Dicunt.n.alig ꝙ adiuuit eū orando: ℣ sic tenet Ra-Sa. ℭ Sed fictū est:naꝫ ꝙ in bello sunt:nō orationibus: sed armis pugnāt. ℭ Jtē abisai non erat aliqs vir sanctus cuius orationibus dō liberari deberet:ſz erat solū vir bellator. ℭ Jtē nō stat qr dr̄ hic ꝙ abisai occidit gigantē illū:si tm̄ sola oratione defendisset dō:nō occidisset gigantē:nā oratione nō occidunt hostes:ſz debilitentur vires eoꝝ:sicut fuit tpe moysi:nam ipse orabat pugnāte iosue:℣ dū eleuasset manus fugabaꝫ amalech:℣ dum deprelliasset eas fugabaꝫ iosue:nullos tamen hostes occidit moyses:sed solus iosue.Exo.17. ℭ Aly aūt dicūt ꝙ abisai erat in pugna ꝑ amonitas eo tpe quo dō pugnabat ꝓtra istū gigantē:℣ trāsiuit quedā colūba eorum abisai impetuose:ꝙ per hoc ꝓiecturauit aliqō malū accidisse dō:vel eus esse in periculo:iō subito trāsiuit ꝑ omnia spacia terrarum media ℣ veniēs ad locū in quo erat dō liberauit eum ℣ occidit gigantē:sic refert Ra.Dō canbi. ℭ Sed ista ridicula sunt absurda ℣ superstitiosa: nec digna redargutione cū per se pateāt. (Et percussum philisteum interfecit).i.tunc percussit abisai philisteū ℣ occidit illū. (Tunc iurauerūt viri dō dicētes:iam nō egredieris nobiscū ad bellū.) Timuerunt.n.ꝙ cū esset iam debilitatus aliqñ deficeret ℣ occideret ab hostibus:vel dato ꝙ fortis eēt erat periculū ꝙ iret ad bellū:qr poterat incidere in manus hostiū:℣ erat dānus inestimabile. Jurauerunt aūt hoc serui dō ne hr̄et dō occasionem ingetando eos aliqñ petēdo ꝙ permitteret ire ad bellū:qr postq̄ iurassent:iaꝫ nō poterāt permittere.(Ne extinguas lucernā israel).i.si tu moreris extinguetur lucerna israel:qr dō erat rex ℣ lumē totius israel ad quē oculi hominū oiuꝫ attendebant.sic ꝓ seq.li.c.1.ſ.verumtn̄ dñe mi rex in te oculi respiciūt totius israel.ēt putabāt israelite ꝙ ꝓpter merita dō eueniebant eis oia bona:℣ vez erat:nō nolebant carere illo.(Scōm quoq̄ bellū fuit in gob.) Uocatur scōm bellū nō ꝑm ordinē:sed ꝑm numerum:qr ab vnitate primū dr̄:℣ a binario scōm nominaꝫ quasi diceret fuit scōm bellū.i.fuit aliud bellum.In hebreo habeꝫ (Fuit magis bellum.) vel fuit ꝓterea bellū:℣ istud dr̄ magis ꝓprie:qr nō significat ordinē ſz additionē. (In gob.) nomē loci est:℣ dicit historia scolastica ꝙ est quedā ciuitas que vocaꝫ iasser.(Cōtra philistinos.) Omnia quatuor bella fuerunt cōtra philistinos: nā isti gigātes quatuor ꝙ occisi sunt erāt gethei de terra philistinoꝝ.(Tūc percussit sobochai de vsathi ziph) .i.in isto bello subochai qui erat vnus de viris fortibus dō:occidit ziph ꝙ erat de philisteis:ab alys vocatur iste sephy. dr̄ aūt de vsathi: qr vsathi est nomē loci in terra israel ō quo erat subochai de stirpe arafa .i. de filys arafa.nam oēs isti quatuor gigantes qui occisi sunt in istis quatuor bellis erāt filij eiusdē matris:vt ꝓ infra in littra. (De genere gigantū).i.erat iste de gigātibus:naꝫ arafa pariebat filios gigantes. ℭ (Tertium quoq̄ fuit bellū.) Jstud bellum fuit in quo dō occidit goliaꝫ:℣ dr̄ in hebreo.(Fuit ꝓterea belluꝫ.)℣ est magis ꝓprie dictū q̄ in littera nostra pp rationē.ſ.positam.ſ.qr non significat ordinem sed additionem. ℭ Quereⁱ an istud bellū fuerit post ꝓcedētia. ℭ Aliquis dicet ꝙ non:eo ꝙ dr̄ hic de morte goliath ℣ illū occidit dō multo ante hoc. ℭ In ꝓtrariuꝫ videⁱ ꝙ non fuerit istud bellū ante:eo ꝙ putant quidam istud:qr dō occidit goliath getheum:℣ tm̄ hic dicitur de morte goliath:q̄ fuit bellū ante hoc. ℭ Ad qō dici posset ꝙ fuit alius goliath. ℭ Jtē ꝓ qr non dicit hic ꝙ dō occidit istū goliath: sed ꝙ occidit eus adeodatus bethleemites. ℭ Rñdenduꝫ ꝙ iosephus vult.7. antiquitatuꝫ ꝙ iste goliath nō fuit ille quem occidit dō:℣ iste qui occidit eum nō fuit dō:sed dicit ꝙ fuit quidaꝫ cognatus eius nomine efran.vnde dicit:post hanc passionem philistini denuo pugnauerunt super quos exercitum mittente dō fortissimus apparuit efran cognatus eius:nā cōtra singulos philistinoꝝ solus pugnando peremit eos:alios cōuertit in fugam:quoꝝ multi in prelio ceciderūt. Jdē recitat Rabanus ℣ habeⁱ in glosa ordi.Idem etiaꝫ histo.scho. ℭ Item hoc ꝓ satis rationabiliter dictū:qr hoc mō dicetur ꝙ omnia ista quatuor bella fuerūt facta post famē precedentē ℣ non erit aliqua mutatio ordinis. ℭ Item q̄dq̄ alig volunt ꝙ adeodatus bethleemithes sit ipse dō: tm̄ non stat multum cōuenienter:qr scriptura vocaret eū dō vel regē:℣ nō alys nominibus occultis: presertim qr illud nomē polimitarius non bene ei applicatur ſz expositores velint retorquere. ℭ Item cum vocatur goliath getheus iste ꝙ occisus est hic:intelligendum est ꝙ fuerit alius goliath q̄ ille quem occidit dō prece. li.c.17.naꝫ multi eodē nomine vocanⁱ. Qr ēt vocēⁱ getheus non obstat:nam oēs isti quatuor gigantes gethei erant. ℭ Jtes omnes isti gigantes dicunⁱ filij arafa:sed goliath quem occidit dō preceden.lib.c.17. non vocatur filius arafa. ℭ In cōtrarium tenent oēs nostri.ſ.Rabanus:glo.ordi. histo.scho.Andreas:℣ Nico.dicentes ꝙ iste fuit dō qui occidit goliath de quo allegato.c.℣ repetitur hic vt ponantur simul oēs victorie quas habuerūt israelite de gigantibus:fateor tm̄ cōuenientiorem esse littere positionē iosephi:℣ illam mihi magis placere:omnia aūt que.ſ. dixi volo intelligi ꝑm positionē cōmunem cui nunq̄ intendo totaliter repugnare nisi cum textus inexpressio est in ꝓtrarium:vel ratio euidētissima. ℭ (In gob).i.bellū fuit in quodā loco qui dicebatur gob. ex hoc ēt ꝓ ꝙ nō fuerit istud bellum dō cōtra goliath de quo precedē.li.ca.17.nam ibi dicitur ꝙ fuit bellum illud in valle terebinti:hic autem dicitur ꝙ fuit in gob:sed illi qui volunt dicere ꝙ dō pugnauit hic contra goliath debēt dicere ꝙ vallis terebinti ℣ gob sunt idem locus:sed vallis terebinti est vallis magna habens varia nomina ꝓ diuersis partibus;℣ sic tenet Nico.(Contra philisteos.) Oia enim ista quatuor bella fuerunt contra philisteos. (In quo percussit adeodatus.) Istud est nomen viri israelite qui occidit gigantem hunc:sic enim aliqui inter nos vocatur adeodatus: illi qui volunt ꝙ dō erat qui occidit gigantem istum dicunt ꝙ vocatur adeodatus tanq̄ nomen appellatiuū eo ꝙ deus elegit eum in regem: sed nō est cōuenienter dictum:qr hic ponitur tanq̄ nomen ꝓprium. (Filius saltus).i.natus in saltu vel habitans ibi: ℣ sic dicunⁱ filij bierkem.i.habitātes in bierkem.(Polimitarius.) Uocaⁱ polimitary tinctores pānoꝝ:a polis ꝙ est pkalitas; ℣ michos ꝙ ē gutta:q̄si hñs pkes guttas vel

Filio. †

† 3ᵐ bellum.

Q.39. A Bellū de q̄ fit hic mētio an fuerit ante ꝓdicta.

Alia opio. Josephus.

†

B Abisai q̄o adiuuit dō a iesbidenob.

Contra. Primo. Scōo. Tertio.

Alia opio. Contra.

†

†

†

†

†

C 2ᵐ bellum.

†

†

†

B Goliath aliꝰ ab eo q̄ē occidit dō tpe saulis. Contra.

†

†

colozes eo q̄ tinctozes vario colore vestes tingunt. Jn hebzeo habeť textoz.ꝛ ad idē pertinet:qz textozes pannoz miscēt fila varioz colozū.(Bethlemites).i. de vbe
† bethleē: ex hoc.n. vult Josephus q̄ iste adeodatus siue efran fuit cognatus dō:qz fuit de vbe bethleem in qua erat tota cognatio dō:prece.li.c.16.ꝛ.17. ¶Qui autez volunt istā fuisse dō.s.glo.ozdi.Andreas ꝛ Nico.dicunt q̄ vocať dō filius saltus:qz pascebat greges in saltu siue deserto:preceden. lib.c.17. vocatur aūt polimitarius.i. textoz vel operatoz in diuersis colozibus eo q̄ erat de cognatione beseleel q̄ fecit oīum varietatē artificiozum sanctuary: vt p3 Exo.31. ꝛ.36.hebzei dicunt q̄ omnes cognati dō erant textozes velozū pro sanctuario vt vult Ra.Sa. ¶Sed nullū istoz conuenit qz ipse dō nō erat polimitarius cuz nunq̄ vacauerit huic officio:sed semp fuit pastoz vel princeps belli:nā de gregibus ad regnuz sumptus est:ēt non vocatur polimitarius pp beseleel:qz non cōstat an de progenie huius sit:ēt qz multum distat iste a dō:iō nequaquā erat verisimile q̄ vocareť pp illuz polimitarius:sed ille vir de quo hic dī erat vere polimi
† tarius sm positionē iosephi que vera est. (Goliath getheum.)De eadē vbe erat iste goliath ꝛ ille quez occidit dō:iō est cā errandi multis:tū erat iste vnus de quatuoz filys arafa:alius autem non erat de eis lz forte eēt
† de eadē pgenie.(Cuius hastile aste erat quasi liciatoziū texentiū.)Jn hoc p3 fortitudo huius:qz lancea sua erat grauis nimis:nā hasta erat ita magna ꝛ grossa sicut licia
L tozum texentiū.i.lignum super qō texentes conuertunt id qō texunt:ꝛ illud sepe rotať:est aūt lignum grossum.
4m belluz. ¶(Quartū bellū.)Jn hebzeo bī (Fuit ꝓterea vel itez
† bellum.) ꝛ exponendum est sicut.s.(Jn geth.)Jsta est vna de quīq̄ ciuitatibus metropolibus terre philistinoz vt p3 Josue.13.ꝛ precedē.li.c.6. erat aūt iā capta a dō: vt p3.1.paraľ.18.ꝛ apud illaz pugnauerūt philistini cum
† dō vt recuperarēt ciuitatē.(Jn quo fuit vir excelsus).i. statute gigantee.nā oēs isti quatuoz viri de qbus hic dī qui erant de stirpe arafa: erant excelsi corpore:sic.n.p3 de alio goliath getheo q̄ erat altitudinis sex cubitoz ꝛ palmo:nullus tū hominū excedit tres cubitos ꝛ dimidiū
† de cōibus.(Qui senos i manibus pedibusq̄ habebat digitos.i.24.)Jste vir erat mōstruosus:nam habebat sex
† digitos in quolibet pede ꝛ in qualibet manu.(Et erat de origine arafa).i.erat filius eius: qz omnes isti quatuoz erant fratres.(Qui blasphemauit israel).i. maledixit omnibus dicēdo q̄ erant viri inutiles ꝛ q̄ nullus audebat singulari certamine cōgredi cū eo:sic.n.goliath getheus maledixit israeli per.40.dies: qz nullus inueniebať audens pugnare cuz ipso:ꝛ postea dō occidit eum.
† (Percussit aūt euz ionathā filius semmaa fratris dō).i. pugnauit cū eo ionathā singulari certamine vel forte in bello cōi ꝛ occidit illuz:iste erat filius semmaa qui erat de fratribus dō tertius: vt p3.1.parali.2. Jste ionathan erat frater illius ionadab q̄ dedit consiliū amnō filio dō vt defloraret sororē suam thamar:vt p3.ē.13. nā ibi vocatur ionadab filius semmaa cuius ēt vocatur hic filius
† ionathan.(Hy quatuoz nati sunt de arafa in geth).i.isti quatuoz gigantes prenominati ꝛ occisi in quatuoz bellis nati sunt de matre arafa in vbe geth terre philistinozum.(Et ceciderunt in manu dō ꝛ seruoz eius).i.oēs isti quatuoz occisi sunt a dō ꝛ seruis suis.s.qz in bellis cōmunibus peribant.s.in quatuoz.ē.positis.

¶Jncipit capitulum.ii.

LOcutus est autē dauid domino verba carminis huius:in die qua liberauit eum dominus de manu omnium inimicozum suozum ꝛ de manu saul. Et ait. Dominus petra mea ꝛ robur meum: ꝛ saluator meus. Deus dñs fortis meus:sperabo in eum.

Locutus est. Jn preceptibus posita liberatione dō ab omnibus periculis:ponit hic canticum gratiaz actionis. Et diuiditur in duo:qz primo ponit gratiaz actio pro preteritis. Scōo gratiaz actio p futuris.c.seq. Prima in duas: qz primo ponit breuis prefatio. Scōo subdit gratiaz actio.ibi. (Dñs petra mea.)Jste psalmus ponit post oēs persecutiones ꝛ bella dō. ¶Queretur circa hoc an ea que habent hic habeant ozdinē continuatum ad pcedentia: ꝛ an fuerint immediate dcā vel facta. ¶Ad primū dōm q̄ hic non pōt esse aliqua propria ptinuatio ad pcedētia: qz cōtinuatio est historie ad historiā: vel dictoz ad dcā. historie tū ad dicta: vel ecōtrario:non est aliqua continuatio propria. Ea tū que.ē. habita sunt erant historica: que vero habent hic sunt dicta laudis:iō non est continuatio eorum. Constat tū q̄ iste psalmus factus est post omnia bella precedētia:qm̄ hic in littera dī q̄ ista verba dicta sunt in die qua liberauit dñs dō de manu oīum inimicoz suoz. ¶Ad scōm cum dī an fuerunt facta immediate ista post precedētia. Dōm q̄ nō apparet an immediate vel aliquanto tpe interposito ista dicta fuerint: vī tū dōm q̄ aliq̄to tēpore post precedētia dicta sunt hec: nam dō dixit hec postq̄ cessauit ab oībus bellis: ipse tū nesciebat qm̄ a bellis cessauerat omnino:qz vno bello sopito:alia rursus nascebanť:sed credenduz est q̄ in sene ctute sua postq̄ aliq̄to tpe omnes hostes cessauissent:putans se nō habituz vlterius bellū ista dixerit. ¶(Locutus est aūt dō dño).i.locutus est ad laudez dei ista que sequunť:nam cū psalmus iste sit factus de laude:tota ad deū referť:siue pro liberatione sua:siue p liberatiōe isrl. (Uerba carminis huius.)Jstud carmē est qō in psalmis est. psal.17.s.diligam te dñe. ꝛ vocatur carmen:qz est factū lege metrica. ota aūt alia q̄ scripta sunt in hoc libro pcedūt stilo prosaico. ¶Considerādū aūt q̄ dō fuit excellens in faciēdo cāticaz:siue hoc fuerit solum spiritu dei:siue ex aliqua arte humana vel ingenio. Unde vocať dō psaltes egregius in israel.i.cātoz excellēs.sequen.c. ¶Dicit aūt Josephus.7. antiqtatuz q̄ dō expeditus a prelys tanq̄ pace altissima frueret cāticaz in deū:hymnosq̄ vario metro cōposuit:alios qdē trimetros:ꝛ alios qnquametros diversaq̄ faciēs organa docuit vt leuite sm ea dño hymnos dicerēt p sabbatoz diē.ꝛ ponit differentiā inter psalteriū ꝛ nabluz dicēs q̄ psalterium est organoz spēs canoza:cithara qdē est decē chozdis coaptata:ꝛ hec tū cū plectro pcutitur.nablū aūt duodeciz sonos hns digitis tangiť:erant ēt cymbala erea lata:dō aūt qñ canebat psalmū istū reddebat sonitū in psalterio: iō vocabať psalmus a psalterio:vel a psalendo. (Jn die qua liberauit eū dñs de manu oīum inimicoz suoz).i.in die q̄ finiuit eū liberare de manu inimicoz suorum. Nō est.n.intelligēdū q̄ eadē die fuerit liberatus ab oībus:sz in diuersis tēpozibus.s.p totū pcessuz vite:nā a pueritia sua fuit semp in labozibus sicut ipse dixit. Psal.87.paup sum ego ꝛ in labozibus a iuuētute mea: sz dī hic dies p illo die in quo finiti sunt oēs labozes dō:ꝛ pericula: sic habeť Nu.7.s.fcm̄ est in die quo compleuit moyses tabernaculū ꝛ erexit ꝛ vnxit ꝛ sanctificauit illud obtulerunt principes israel p singulas tribus: ꝛ tū manifestum est q̄ nō fuit sanctuariū cōpletuz erectū vnctū ꝛ sanctificatū eodē die:sed multis diebus:ēt nō obtulerūt omnes principes isrl munera eodem die sed p duodecim dies: vt p3 eo.c.(Et de manu saul).i.ēt liberatus est de manu saul q̄ persecutus est eum acerrime inter ceteros: vt p3 prece.li.a.c.18.vsq̄ ad.27.Erat aūt saul vnus de inimicis dō:ꝛ poterat intelligi nomine alioz hostiū:qz tū iste fuit precipuus ꝛ qui magis poterat ei nocere eo q̄ erat dñs eius ꝛ manebat dō i terra illius. ¶(Et ait:dñs petra mea.)Hic incipit canticū in quo ponit narratio de preterito. Et diuiditur in duo: qz primo ponitur cātici narratio. Scōo intenta cōclusio. ibi.(Uixit dñs.) Fuit autez factū istud canticuz pro liberatione dō a psecutionibus:

ideo

Qō.i. A Ordo continuatus ē non pōt.

B Jsta ñ sunt immediate fcā post pdicta.

ideo primo ponit liberantis efficacia. secdo liberationis materia. ibi. (Saluator meus.) Tertio liberationis modus vel forma. ibi. (Misit de excelso.) Q; istud capitulum totus nihil ptinet nisi illud qđ hr in ps.17. s. diligã te. sunt tñ mutata aliqua hic cũtus ad lram: q; non hñr sicut ibi. 7 hoc sue in hebreo sue in latino sicut pz cuilibet intuenti hic 7 ibi. sñia tñ non differt. ¶ Circa primũ dicitur (Dñs petra mea). i. deus est fundamentum meũ solidus sicut petra: qđ nunq̃ deficit in aligbus aduersitatibus. sic enim dixit beata agatha mens mea supra petram solidata 7 in ipsa fundata. 7 vocat petra ipse christus. sic enim pz infra ad chorin. x. s. petra aũt erat christus. In hebreo habetur (Dñs rupes mea) sed eadẽ sñia est. petra tñ significat maiorez firmitudinem cũ rupes. (Robur meum). s. cõfortando me ad pugnandũ ꝰ hostes: vel ad resistendus illis. In hebreo habetur (Castrum meum). i. dñs est castrum meum. s. q; sicut boies in tribulationibus confugiunt ad castra vt ibi tute maneant: ita dõ pfugiebat ad deũ: confidens q; in ipso securus maneret. (Et saluator meus). s. liberans me ab oĩ bus aduersitatibus. saluare est enim cum homo impotẽs se eruere: a deo eruit. (Deus meus fortis meus) .i. deus meus ẽ qui est fortis meus. i. fortis ad vtilitatem meã. s. q; ostendit fortitudinẽ suam liberando me: 7 istud est qñ dõ liberabat ab aliquo periculo de quo aliꝰ non poterat liberari nisi deus oñderet miraculum: tunc appebat fortitudo dei. sic fuit qñ circundabat eũ saul ad modũ corone apud petrã diuidentẽ. pce. lib. c. 23. (Et sperabo in eũ). s. sperabo in futuꝝ in eum q; liberauit me in pterito. iõ certitudo spei q̃incitur ex experientia. vel dõs q; mutat hic tps. s. sperabo p sperani. i. in tpibus illis qbus picula vrgebant me sperani in eũ 7 saluatus sum. (Scutũ meũ). i. deus est scutus meũ: q; sicut scutũ opponit ictibus aduersariorꝝ 7 in eo suscipiunt ne ad nos perueniant: sic 7 deus ponebat se medium inter dõ 7 aduersarios suos ne ptingerent ad eũ. sic dr ps. 36. apud dñm gressus hois dirigit 7 viam eius volet cũ ceciderit non collidet: q; dñs supponit manũ suas. i. dñs ponit manũ suam sub eo ne tangat terrã 7 ledat. sic ẽt ps. xc. s. angelis suis mãdauit de te vt custodiant te in oĩbꝰ vys tuis: in manibus portabunt te ne forte offendas ad lapidem pedem tuũ. i. eleuabunt te in manibus ne aliquãdo offendaris i lapidibus. (Et cornu salutis mee). i. gloria salutis mee. istud vocabulũ est frequẽtatũ in scriptura ad metaphoras 7 signat gloriam vel ptãtẽ. habuit aũt originẽ ex hoc q; moyses habuit cornua. nam Exo. 34. dr q; cornuta erat facies eius pp cõsortium sermonis dñi 7 populus nõ audebat accedere ad eum: eratq̃ ista gloria magna moysi. ideo tota scriptura accepit inde modũ faciẽdi metaphoras. s. q; cornua accipiantur pro gloria vel ptãte: 7 sic dicitur omnia cornua peccatoꝝ confringam: 7 exaltabuntur cornua iusti. i. gloria peccatoꝝ deprimetur 7 exaltabit gloria iustoꝝ. sic etiam Luce p dr: 7 erexit cornu salutis nobis .i. eleuauit gloriam vel ptãtez salutis nostre. hic tñ magis accipitur pro gloria vel fama: 7 tunc dicit cornu salutis qñ fit aliqua salus que est valde famosa: sicut deus liberauit israelitas i mari rubro 7 ista liberatio fuit famosa apũd omnes gentes. Exo. xv. 7 Josue. 2. (Eleuator meus). i. eleuãs me de angustijs: q; in angustia est homo depssus. in prosperitatibus aũt extollit vel dr eleuator meus. s. de paruo statu in magnũ. nam dõ erat pastor ouiuz 7 deus eleuauit eũ ad statũ regium. ps. 77. 7 elegit dõ seruũ suum abstulit euz de gregibus ouiũ 7 de post fetantes accepit eũ pascere iacob seruũ suum 7 israel hereditatẽ suam. i. q; sicut pauerat prius greges vt opilio: nunc pasceret boies vt rex. sic. n. dixit Christꝰ Petro 7 Andree. venite post me 7 faciã vos fieri piscatores hoium. s. sicut prius piscaueratis pisces ita 7 nunc boles capiatis. Mat. 4. In hebreo hẽtur (Defensor meus.) ad idẽ redit 7 incidit in primã sñiam. (Et refugium meũ). i. locus ad quẽ fugio. est enim refugiũ id ad qđ fugimus in aduersitatibus sicut castra vel loca fortia aut p uilegiata. sic enim deus erat ipsi dõ: q; qñ erat in aduersitatibus pfugiebat ad eum 7 hẽbat recreationẽ. ¶ Hic ponitur scdm. s. liberationis materia. (Saluator meus). s. liberans me in aduersitatibus sicut supra expositũ est sicut sepe fit in cãticis. (De inigtate mea liberabis me). i. liberabis me ne incidã in inigtatem in quã prius incideraz. 7 hic petit dõ liberationẽ de malo spũali. s. de inigtatibus i quas aliqñ inciderat 7 timebãt itez incidere in illas: iõ petebat liberationẽ: nã nullus põt a pctõ liberari vel a tẽtationibus nisi p deum. sic pz Joãnis. xv. s. sine me nihil potestis facere. i. non potestis facere bonum nec declinare a malo nisi hoc ego dedero vobis. de hoc apls ad roma. 7. s. infelix ego hõ gs me liberabit de corpore mortis huius .i. de passione ad libidinẽ que est ferocissima vt mors: 7 segtur ibi: gra dei per Jesum christũ dñm nostrũ. s. ipse liberabit me: sic ẽt sapientie. 8. dr. veni ad corpus incoinquinatum 7 sciui qñ aliter non possum esse ptinens nisi deus det. ¶ Aliter põt intelligi q; sit hic mutatio tpis. s. de inigtate mea liberabis me. i. liberasti me: 7 intelligit de inigtate vel pctõ bersabee. nã dõ offenderat dñm cognoscendo bersabee 7 iubendo occidi viz eius. Deus aũt liberauit eum ab hac inigtate tam ad culpã cũ ad penã: nam cũtũ ad culpã dedit ei cõpunctionem vt doleret 7 dixit: peccaui. 7 tunc dñs abstulit pctm illius supra. 12. cũtum ad penam ẽt iam erat liberatus: q; deus inflixerat ei penaz in morte filioꝝ suoꝝ 7 deturpatione pcubinarꝝ: iõ non manebat iaz aligd tolerandum. 7 dr. liberasti me ab inigtate mea: quasi esset vnica inigtas dõ: 7 hoc vez vr q; nõ fecerat dõ aliqđ pctm notabile vsq̃ nunc nisi occidere vriam 7 cognoscere bersabee. nã de hoc solo increpat euz scriptura seq. libro. c. xv. (Laudabilem inuocabo dominum). i. ego inuocabo dominum qui est laudabilis. s. quando fuero in aduersitatibus inuocabo eum: quia ipse laudabilis est. i. dignus laudari 7 inuocari. In ps dr. Laudãs inuocabo dñz. (Et ab inimicis meis saluus ero). s. qñ ego vocauero deũ in aduersitatibus saluus ero ab inimicis meis q; dñs saluabit me inuocantẽ. (Q; circundederunt me ꝓtitiones mortis.) Reddit enim actiones gratiarum dõ in ps isto p liberationibus in aduersitatibus: 7 q; ꝓcipue inter aduersitates dõ fuit psecutio saulis: reddit hic gras pro liberatione a quadã psecutione tpe saulis: 7 est ista quã sustinuit in deserto maon qñ saul 7 viri sui cingebant dõ in modũ corone: 7 non erat locus effugiendi: sed despabat dõ se posse euadere. pce. lib. c. 23. 7 dr: circundederunt me ꝓtitiões mortis. i. circundederunt me saul 7 viri sui q volebant me prere ad mortẽ: vel eram iam tanq̃ in limine mortis: 7 dicitur circundederunt: q; ex omni parte vallabant eũ ne poterat fugere. (Et torrentes belial terruerunt me). i. saul 7 viri sui q erant torrentes pp impetuositatem irruendi circundederunt me: vel terruerunt me. s. q; iam desperabam posse euadere. pce. lib. c. 23. vocantur aũt torrentes belial .i. inigtatis: q; ex iniquitate psequebat saul dõ. serui quoque sui ex inigtate mouebantur vt cõplacerẽt sauli. vel dr belial. i. indomitus. Judi. 19. 7 hoc q; saul erat indomitus iugo rõnis: nam non mouebatur a ratione ad hoc faciẽdũ: sed a passione. In ps autẽ dicitur circundederũt me dolores mortis: 7 torrẽtes iniquitatis cõturbauerunt me. 7 sic patet q; ponatur belial pro inigtate. (Funes inferni circũdederunt me.) Eadem sñia est repetita per alia verba. vocãtur enim saul 7 viri sui funes inquãtum circundabãt dõ in modũ corone. dicuntur aũt funes inferni: q; volebant eũ ducere ad infernũ. i. ad sepulchrum. nam seol: qđ hic ponitur in hebreo: est equiuocum ad sepulchrum 7 gehennaz: 7 est sensus q; circundabant eum ad occidendũ. (Et ꝓuenerunt me laquei mortis). i. venerunt ante me laquei inducentes me ad mortem. s. q; anteq̃ venirẽt funes inferni. i. saul 7 viri sui venerũt laquei mortis. s. ziphei. isti enim iuerant ad saulem dicẽtes q; traderent dauid in manus eius 7 q; veniret cum eis ad locũ in quo latebat dõ. dixit autez saul q; ꝓcederent ziphei: 7 diligenter inquirerent vbi esset dauid ne fugeret: 7 tunc ꝓcesserunt ziphei ad certificandum locum: 7 secutus est saul post eos. pece. lib. c. 23. In ps dicitur. dolores infericircundederunt me 7 ꝓoccupa-

† uerunt me laquei mortis. (Et in tribulatione mea vocabo dñm.) Hic est mutatio temporis: nam deberet dici inuocaui dñm: sed scriptura mutat tempora: & est sensus q̄ cū dō tribularetur tunc nimis & desperaret se posse fugere adiu
† torio humano clamauit ad dñm inuocando. (Et ad deum meum clamabo). i. clamaui. est enim mutatio temporis sicut supra dictum est: ideo in ꝑs ponitur istud apertius in ꝑterito. s. in tribulatione mea inuocaui dñm & ad deū meū
† clamaui. (Et exaudiuit de templo suo vocem meam.) In hoc apparet q̄ mutentur tempora alioquin diceretur hic exaudiet me. nam non poterat iam exauditus esse qui nondum clamauerat: sed dicitur q̄ exauditus est: ergo op3 q̄ intelligatur q̄ iam clamauerat & sic verba de futuro in ꝑ
† cedēti versu debēt intelligi vt de futuro. (Et clamor meus veniet in aures eius). i. clamor meus tunc venit in aures
§ eius. s. qz exaudiuit me: & est mutatio temporis sicut in ꝓcedenti. hoc p3 in ꝑs cuz dr̄: & exaudiuit de templo sancto suo vocem meam: & clamor meus in conspectu eius introi
† uit in aures eius. In hebreo habetur (Exaudiuit de atrio
† suo.) vbi nos dicimus de templo: sed idem est. (Commota est.) postq̄ posuit dō gratiarum actionem ꝓ liberatione sua de persecutione saulis: hic ponitur gratiaruz actio ꝓ liberatione de terra egypti: & agitur de hoc ab isto loco vsq̄ ad illum versum: misit de excelso. Ratio autez huius est: qz liz liberatio de egypto nihil attineret ad liberationem dō de manu saulis: tñ dicunt hebrei q̄ modus scribentium cantica est q̄ ponant istam liberationem tanquā vniuersalem populi cū particularibus liberationibus suis vel beneficijs a deo receptis: & sic posuit hic dō. vel dōm q̄ non ponitur hic ad reddendum gratias de illa: sed solū ad laudandum deum: vt ostendatur magnitudo dei liberādo israelitas per tanta signa & tam horrenda. sic enim est modus facientium cantica laudis q̄ nunc trāseant de vna materia ad aliam vt habeant locum copiosum laudandi.
† & dicitur. (Commota est & cōtremuit terra). s. terra egy
Terra cō/ mota quā/ do dicat pti. nam tpe plagarum inflictarum hoīes periculo cum timore cōmouebantur: & tunc dicitur terram cōmoueri qñ homines cōmouent. vnde multi de egyptijs timentes egyptum subuertendam recesserunt de egypto ad alias regiones & fundauerunt nouas sedes. sic enim fuit de Cicrope primo rege athenien sium: nam ipse oꝛigine egyptius erat: sed videns mala que fiebant in egypto: timens recessit in gretiam & ciuitatem athenarum condidit vt tangit historia sco. & Lucas tudēsis in chronicis: sed duz homines mutant sedes dicitur terra moueri. Uel aliter intelligitur q̄
§ in egypto fuerunt tunc magna fulgura & tonitrua. Exo. 9.
† per que terra ipsorum moueri visa est. (Et fundamenta montium concussa sunt). i. tanta fuit turbatio egyptiorum & magnitudo tonitruorum q̄ videbantur ipsa fundamenta montium cōmoueri. est enim iste modus hiperbolicus loquendi sicut cum dicitur. Astra ferit clangor: resonant ad
† sydera voces. In hebreo dicitur (Fundamentuz celoꝝ.) vbi nos dicimus fundamenta montium: sed littera nostra mutauit: eo q̄ satis apparet q̄ nō intelligatur de celis sed de montibus: qz celi non hñt fundamēta que moueri possint. Uel aliter potest dici q̄ fundamētuz celorum & fundamentum montium est idem. s. partes occultissime terre: qz celum extimat tanq̄ fundatū sup alia elementa: & alia elementa sup terrā: & ipsa sup infimas & occultissimas partes suas. iste autem sunt fundamenta mōtium: ideo super fundamēta mōtium celi qui sunt partes extreme oꝛbis fundati sunt, iste erat modus concipiendi hebreorum. sic p3 ꝓcec. lib. c. 2. s. dñi enim sunt cardines terre: & posuit sup eos oꝛbez.
† (Et cōquassata). i. fundamenta montium fuerunt cōquassata. est enim cōquassare. i. frangere vel mouere. In hebreo non habetur cōquassata: sed soluz concussa sunt. In ꝑs dicitur: fundamenta montium conturbata sunt: & commota sunt. (Quoniam iratus est eis). i. qz deus iratus est ꝑ illa.
† dicitur aūt deus irasci ꝑ aliquam rem qñ eaz tractat sicut. iratus: liz ipse nunq̄ aut iratus: aut placatus sit: irati autem solent omnia cum quodam impetu & turbulentia tractare. Deus autem in egypto tempore inflictionis plagarum conturbabat omnia cum quodam magno impetu & rigore: ideo dicebatur iratus boibus & terre & mōtibus. In hebreo non habetur iratus est eis: sed solum iratus est: & tñ
† ex diuersa habitudine potest hoc idem significari. (Ascendit fumus de naribus eius). i. de naribus dei euaporauit quidam fumus iracundie. hic enim continuatur metapho ra & attribuitur deo id qō est hominis. naz sicut homines qñ irati sunt emittunt quasdam fumositates per nares: ita deus cum fingatur iratus dicitur ascendere fumus de naribus eius.

¶ Quare ira dicatur ascendere ad nares. Qō. II. Qō. 2.

Queretur ār̄e dr̄ ira ascēdere ad nares: nā iste modus frequēratus est in scriptura. A
sic enim p3 Isa. 2. s. cessate ab hoie cuius spiritus in naribus Rñsio
eius. i. qui hz iram in naribus. ¶ Rñdendū q̄ ira fit ex quadam cōmotione interiori & succenditur sanguis circa cor: & feruescit ex qua ebullitione causantur qdam fumi sicci q̄ sunt propie materia ire & sunt aliquid corporale: illi autez ꝓpter subtilitate sua & calore ire eleuantur ad cerebrum: & tunc interdum contingit calore ipsorum partes quasdam humidas congelatas existentes in cerebro que sunt materia lachrymarum liquefieri & fluere: & cuz eis simul fluunt fumositates ire que ascenderant ad cerebrum. vnde experimur q̄ si quis iratus valde incipiat aliquātulum flere: totus impetus ire eius extenuatur & extinanitur: nec manet aliquid ferocitatis post huiusmodi fletum. hoc autez experimur in ira mulierum & paruulorum. nam q̄q̄ interdum multum concitentur in iram segtur in eis fletus & tunc laxatur impetus ire: & iam non mouentur truculenter ad desiderium vindicte sicut prius cessant iam illam expetere. Sic etiaz est cautela in quibusdā hoibus q̄ cuz velint alys conseruare iram: non flent postq̄ iram cōceperint vt possint retribuere: alioquin si fleant: iam non desiderant moueri ad retributionē: nec est in eis ille impetus fortis quē ira cāre solet. ¶ In viris aūt non est iste modus vt cōiter euacuandi iram: qz cerebrum viroꝝ: potissime colericoꝝ & melancolicoꝝ est siccum: ideo non pōt per assensionem fumoꝝ ire distillare lachrymas: ideo fumus ire nō euacuatur cum lachrymis: sed manet semp in conditione fumi: & qz ille fumus est a calore ire est nimis calidus: vnde per spiracula venientia a cerebro spiratur. s. per nares: iō cum qs iratus est nisi velit se cohercere aut fleat: necesse est fumositates quasdā euacuari p nares q̄valde calide sunt: & illivo cant fumi ire. De hoc ait Pome. in iliade: & hr̄ per Ari. 3. ethi. vbi logtur de fortitudine que est per iram. s. impetuosissimus furoz ad pericula. vñ & Pomerus virtutē imitte furori: & virtutē & furorem elige & austerā virtutem ꝓ singulas nares ebullijt sanguis. In quo ꝓprie p3 ꝓditio ire. s. q̄ sanguis ebulliens. i. feruens emittit per singulas nares. i. per vtrunq3 foramen narium: austerā virtutē. i. fumositatē ire. ¶ Qz aūt illa fumositas sit ire: apparet: qz siue lachrymet iratus: siue fumositates illas emittat volens ostendere irā suam post modicū cessat & quiescit: & hoc est qz tota materia ire euacuata est: si tñ alijs iratus velit se cohibere: nec plorans: nec ꝓ fumositates iram oñdens: necesse est q̄ intra se torqueat & multo tpe maneat ira quousq̄ paulisper digeratur: & toto isto tpe irati male se hñt ad seipsos. s. qz graues sibi sunt: sic p3 ethi. 4. c. de māsuetudine: vbi ponuntur tres spēs iracūdoꝝ: vbi distinguit Ari. acrocolos amaros & difficiles. acrocoli enim sunt qui leuiter irascūtur & cum quodā impetu & tñ immediate cessant: & hoc qz manifesti sunt. s. ira sua ostendit alijs in verbis vel in opere: ideo tunc necesse est quiescere. De amaris aūt dicit q̄ sunt difficile solubiles ab ira & multo tpe irascunt: graue aūt habēt ꝓp non manifestuz esse: nec suadebit ipsis aliquis. In ipso enim digeri iram tpe indiget. sunt aūt tales sibypsis molestissimi & maxime amicis. De difficilibus aūt idem dicit: & sic manifestatio ire facit getationem. Apparet igitur quare & quō ira per fumos exhalet & dicat esse ira in naribus vnde ab hoc modus vulgaris loquēdi de ira sumptus est. Tres ira/ cundoꝝ species.

(Et ignis

† (Et ignis de ore eius vorauit.) Istud ponit ad significandum magnitudinem ire.s.q̄ non solū per nares emitteba
tur furor:sed ēt per os.℣ dr̄ q̄ ignis de ore eius vorauit.i. ignis egrediens de ore eius vorauit inimicos. vocāt autē
† illi fumi ignis pp calorem ire. (Carbones incensi sunt ab eo).i.tātus erat calor spiratus de ore eius q̄ carbones in
cendebātur.omnia ponunt ad significandā ire incensionē. In ps dr̄:ascendit fumus in ira eius: ℣ ignis a facie eius
† exarsit.℣ illud clarius est q̄ istud.sed idem signat.(Et inclinauit celos ℣ descendit.) Ista est liberatio ab aduersitate
egyptior:℣ ad hanc dr̄ deus inclinasse celos ℣ descēdisse: q̄ fingitur deus tanq̄ qdam rex excellens sedens in solio
celi:℣ ad hoc q̄ aliqd agat in terra adiuuando quosdam ℣ impugnando alios q̄ necesse sit ip̄m descendere de celo:
℣ venire ad nos:℣ vt ipse semp maneat in solio suo excellenti:dr̄ inclinare celos ℣ descēdere quasi sedes sua simul
cum eo veniat.similis modus loquendi est sepe in scriptura.sic p3 Gen.xi.cū dixit deus ꝯ edificantes turrem babilonis:venite descendamus ℣ confundamus linguā eorum.
℣ item dr̄.descendit dns vt videret ciuitatem ℣ turrim quā
edificabant filij hominum.sic ēt Gen.18.dr̄:descendam ℣ vi
† debo vtrum clamorē qui venit ad me opere cōpleuerint.
(Et caligo sub pedibus eius.) Istud ponitur ad significandum modū apparendi dei ℣ descendendi.nā vt non videatur ponit nubem caliginosā sub pedibus.sic p3 Exo.19.s.
q̄ nubes tegebat montē eo q̄ dns descenderat sup illum in nube.℣ Exo.24.dr̄ q̄ viderunt deum israel ℣ sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini ℣ quasi celum cū serenum est. Et cū hic dicat deus descendere ad liberādū. ponit modus descendēdi.s.q̄ sit caligo sub pedibus eius.
Nico.℣ Ra.sa. ¶ Nicolaus aūt ℣ Ra.sa.aliter exponūt.s.q̄ intelligatur de nube que p̄cedebat israelitas p desertū: nā qñ egyptij secuti sunt israelitas sup mare rubrum:angelus qui portabat nubem ℣ p̄cedebat in ea fecit eā transire ad posteriorē partē castror ℣ erat inter israelitas ℣ egyptios.ex parte qdem israelitar erat illuminans.ex parte aūt egyptiorum erat tenebrosa:ita vt egyptij per totam noctē non auderent pertingere ad israelitas.Exo.14.In illa aūt nube erat angelus:℣ q̄ erat obscura dicebatur esse caligo sub
† pedibus dei.℣ ēt ista expositio ꝓueniens est.In hebreo hr̄
† (Densitas sub pedibus eius.) sed idem est:q̄ caligo est q̄dam densitas vapor grossar:ideo tantā obscuritatē reddunt.(Et ascendit sup cherubin.) Ista est metaphora ℣ significatur in hoc velocitas aduentus dei ad liberandū.℣ sicut boles qui cito ꝓuenire volunt ad aliquem locū ascēdūt sup equos velocissimos:ita deus cū venire deberet ascendebat sup cherubin:eo q̄ cherubin sunt velocissimi in motu.sic enim ponuntur cherubin tanq̄ sedes dei:sicut erat in archa.Exo.25.sic ēt ps.79.s.qui sedes sup cherubin manifestare coram beniamin.℣ tñ ſm veritatem:deus non ascēdit sup cherubin nec sup seraphin vt veniat ad nos: eo q̄ deus oīa replet:℣ cum vbiq̄ sit ad nullum locū ire pōt.sic
Deus quare dicatur ascendere sup cherubin
p3 Iere.23.c.putas ne deus e vicino ego sum.℣ nō deus de longe.q.d.ego sum vicinus ℣ ꝓiūctus cuiq̄ rei:eo q̄ vbiq̄ sum.℣ subditur:si occultabit vir in absconditis ℣ ego nō videbo eū:nunqd nō celū ℣ terrā ego impleo:¶ Itē deus est icorporeus:iō non pōt moueri de loco ad locū per mediū: sed nunc erit hic ℣ in instanti erit alibi si moueri deberet: equus tñ non dar nisi ei qui transire dz per mediū. ¶ Itez dato q̄ deus moueret per totū mediū non ascenderet sup cherubin:q̄ nō est grauis vt supportari ab alio egeat sicut boles portant iumentis. ¶ Itē ēt ipsi cherubin nō pñt moueri discurrendo p mediū eo q̄ spūs simplices ℣ indiuisibiles sunt. ¶ Itē dato q̄ deus posset ppzie moueri nō egeret sup cherubin ad velociter veniēdū:q̄ deus velocior esset quocunq̄ cherubin ℣ seraphin.sed ponunt ista p quādā metaphorā largā existimando deū tanq̄ quendaz dñm magnū sedentē in throno more humano.hebrei aūt nescientes distinguere qd in scriptura ſm lr̄am ℣ qd ſm metaphorā dicat:hñt occasionē ex similibus asserendi de deo quedā absurda ℣ turpia que hñr in suo talmud ℣ ipsi putāt esse vera.(Et volauit).s.pp velocitatē motus:q̄ volatus † est motus velox.(Et lapsus est sup pēnas venti).i. trāsiuit † vel cucurrit sup alas vēti.hoc dr̄ pp velocitatē motus cherubin q̄ trāsit velocius q̄ vētus.Et pōt intelligi dupl̄r sup alas vētor.vno mō q̄ volabat sup alas.i.q̄ ferebat in alis ventor.alio mō volauit sup pēnas ventor.i.plus q̄ ale vētor.q.d.iz venti sint veloces:tñ velocius trāsit deus ascendēs sup cherubin.In hebreo hr̄ (Apparuit sup alas vēti.) † ℣ ad idē redit.sed ꝓuenientius dr̄ volauit vel lapsus est q̄ apparuit:eo q̄ deus ēt ſm metaphoras istas nō vr̄ in motu:sz hz sub pedibus suis caliginē vt p3 supra:hoc apparet magis in ps.cū dr̄:℣ ascendit sup cherubin ℣ volauit volauit sup pēnas ventor:℣ sic cū ponatur hic volauit ℣ lapsus est:ponit ibi bis volauit:quia idem signat. (Posuit tenebras in circuitu suo latibulū.) Ponit ad signandum q̄ q̄q̄ † deus volaret super cherubin in aere:tamen non videbatur eo q̄ ponebat tenebras in circuitu suo tāq̄ latibulum. Hoc autem intelligitur de nube illa que erat inter egyptios ℣ israelitas:vt supra dictum est.

¶ Qr̄ dō obseruat metaphorā i loquēdo de deo. Qō.III. Q.ō.3.

Queretur quare dō obseruat istā metaphoram .s.q̄ deus qñ volat ponat tenebras tāq̄ latibulū suū. ¶ Rñdendū q̄ hoc facit dō qz p oīa vult obseruare modū loquēdi legis. Moyses aūt q̄ fuit introductor legis ℣ primus inducēs istos modos loquēdi hebraicos dixit de deo q̄ apparebat intra nubē caliginosam:vel in medio ignis:vt p3 Exo.24.℣ Deute.5.vñ ipse dixit nullaz imaginē vidistis in die qua locutus est dns in oreb de medio ignis.Deut.4.q.d.nullā imaginē vidistis:eo q̄ deus latebat intra caliginem ℣ vos illū non vidistis.ita ꝯ dō cū diceret de motu dei volādo:si non subiunxisset q̄ deus occultabat volādo:crederetur q̄ apparebat p aerem volans: iō dixit q̄ posuit tenebras latibulū suū.Sed nō erat necessariū q̄ dō poneret hic latibulū dei volādo:sicut moyses posuit latibulū dei loquēdo:nā dato q̄ deus vere moueretur vel trāsiret eo mō quo trāseunt angeli:nō egeret latibulo:qz trāsire nō erat aligs actus p quo egeret corpore assumpto.latibulū tñ non ponit nisi p corpore assumpto occultādo:cū tñ angeli loquebātur in pſona dei in monte synai dando legē:necesse erat q̄ formarent corpora in q̄bus possent voces cāre:vt declaratū est Exo.25. ℣ qz illa corpora videret̄ q̄ esset magnū scandalū iudeis qz putarent deū esse corporeū ℣ facerent sibi imaginē fuit ibi latibulū caliginis ℣ nubis:vt p3 deute.4.s.nō vidistis aliquā similitudinez in die qua locutus est dns in oreb de medio ignis ne forte decepti faciatis vobis sculptā similitudinez aut imaginē masculi vel femine.p3 ꝯ q̄ i mō loquēdi moysi fuit necesse poni latibulū dei loquēt̄is:℣ tñ nō in modo loquēdi dō.iō verba moysi accipienda sunt ſm lr̄az ℣ verba † dō ſm metaphorā. (Cribrās aquas de nubibus celor).i. emisit aquas de nubibus celor cribrando eas. dr̄ hoc ad similitudinē cribri:qz si aque fundant in eo nō pñt effluere simul quasi nullo impediēte sed effluunt guttatiz:vel pervarias stillas pp foramina cribri p que aqua fluit. ita qñcunq̄ de nubibus aqua fluit:qz nō venit illa tota sub eadē mole sicut aqua fluminis vel torrētis que tota ꝓiuncta est:sz guttatim p stillicidia fluit dr̄ esse aqua cribrata: ℣ sic qñcunq̄ pluit cribratur aqua de nubibus.ponitur aūt hoc ad signādum maiorē obscuritatē nubis:qz q̄to nubes grauior est pp pluuiale humorem quē ꝓtinet:tanto est obscurior:℣ in talibus nubib⁹ deus latet qz nihil videri pōt. Jn hebreo hr̄ † (Spissitudo aquar de nubibus celor).i.aque fluūt spisse de nubibus celor.s.pp grositiem nubiū:℣ tñ Ra.dō canhi ℣ Ra.sa.exponunt cribrans aquas:sicut lr̄a nostra ponit qz illa ē ppria significatio.Jn ps.hētur tenebrosa aqua in nubibus aeris:℣ ad idem redit.s.qz illa aqua tenebrosa postea cribratur descēdens de nube. nam qñ aqua tenebrosa est in nubibus sunt nubes valde graues pluuiali humore:iō necesse est q̄ tunc fluat aqua. (Pre fulgore in cōspectu eius).i.in ꝓspectu dei apparuerunt nubes valde fulgide.alij putant q̄ pre fulgore sint due dictiones.s. ꝓpositio †

B

7 ablatiuus.tñ vna dictio est: 7 vocatur aligs pre fulgorus.i.valde fulgidus.sicut dr̃ pclarus.i.valde clarus. Jn ps hẽtur ista snia clarior.s.pre fulgore in ospectu eius nubes transierunt.dñr aũt nubes fulgide:qđ est ꝑ superiora cum dicetur q deus latebat in nubibus caliginosis:sedvocantur pfulgore non q in se nubes fulgide essent:sed q p multitudine fulgur̃ emissor̃ nubes apparebant fulgide in superficie:lz interius obscura essent. (Succesi sunt carbones ignis) .i.deus misit fulgura in multitudine: ita vt tota terra videret ardere 7 succẽdi carbones. Hoc aũt clarius dr̃ in ps.s.pre fulgore in ospectu eius nubes trãsierunt grãdo 7 carbones ignis.istud aũt pt̃ intelligi de duobus. Uno modo de illa plaga que inflicta est egyptus qñ dñs misit grandinẽ multam sup terram egypti qualis nunq̃ fuit ab initio:7 tũc grando 7 ignis mixta pariter ferebãtur. Exo. 9. Uel pt̃ scđo intelligi de plaga inflicta sup mare:cuj essent egypty intra mare:dñs misit sup eos tonitrua magna 7 fulgura:ita vt viderent ardere 7 subuertebantur currus eor̃ pre terremotu.sic pj Exo. 14.s.iamq̃ aduenerat vigilia matutina:7 ecce respiciens dñs sup castra egyptiorum per columnã ignis 7 nubis interfecit exercitum eor̃ 7 subuertit rotas curruum:ferebanturq̃ in pfunduj:7 hoc significat expressius lra sequens.s. (Tonabit de celis dñs).i. emittet tonitrua magna.qđ referendũ est ad vtrunq̃ casuj de supra positis:7 est hic mutatio tpis:naj deberet dici tonuit:7 dr̃ tonabit: qđ pj in ps. cum dr̃:7 intonuit de celo dñs. (Et excelsus dabit vocẽ suam.) Repetitio est eiusdem snie.naj tonitrua que deus dat dñr voces dei.sic pj pce. lib.c.11.cum dixit samuel israelitis:nunqđ non messis tritici est hodie:inuocabo dñm 7 dabit voces 7 pluuias.7 iterũ ibi:7 clamauit samuel ad dñm 7 dedit dñs voces 7 pluuias:7 vocãtur voces.i.tonitrua que audita sunt tũc in miraculum. Jn ps dr̃.7 altissimus dedit vocẽ suam.nã ibi oia ponunt per modũ pteriti.pj ẽt hoc in hebreo.nã dr̃ tonuit vbi nos dicim9 tonabit. (Misit sagittas 7 dissipauit eos.) Refert hoc ad tonitrua que deus mittebat in modũ sagitt̃ 7 pueniebant vsq̃ ad boies cõtremiscentesq̃ cogebãt cadere in terram. (Fulgura 7 ꝑsumpsit eos).i.ẽt misit fulgura 7 ꝑsumpserunt egyptios. qđ pt̃ intelligi de vtroq̃ mõ supra posito:tãta fuerunt fulgura 7 grandines q boies 7 iumenta inuenti in agris perierunt. Exo. 9. vel intelligit de fulguribus missis qñ erant egypty i mari rubro:7 istud est verius:7 ista fulgura occiderũt exercitũ egyptior̃. Exo. 14. (Et apparuerunt effusiones maris).i.apparuit diuisio maris rubri in ista liberatione:nã diuisum est mare 7 per hoc effuse sunt aque ad vtranq̃ ptem:7 steterũt quasi murus donec trãsiret israel. Exo. 14. Jn ps hẽtur. 7 apparuerunt fontes aquar̃:sed clarius hz lra ista. Uel aliter pt̃ intelligi q in hoc accipiat reuelatio fundi maris. 7 dr̃ apparuerunt effusiones maris.i.loca pfundissima in mari:de qbus effundunt aque:7 ista snia hẽtur in ps.s. apparuerũt fontes aquar̃.i.loca pfunda maris de qbus aque egrediũtur quasi de fontibus:7 huic ꝓcordat lra sequẽs.s.7 reuelata sunt fundamenta orbis:qz ibi visa sunt occulta maris q̃ nullus hoium vnq̃ viderat.7 vocant fundamẽta orbis:qz orbis iudicat fundatus sup partes pfundiores que vadunt versus centrũ:7 qz mare erat pfundũ 7 ibi apparuit fundũ eius:dicebat illud fundũ fundamẽtũ orbis. (Ab increpatione dñi).i.istud factũ est pp increpationẽ dei.dr̃.n. aligs increpare alium qñ dure ei loqtur 7 mouet ꝑ ipm. ita deus dicebat increpare mare rubrũ qz hẽbat se erga illud duriq̃ vnq̃ se habuerat:qz nunq̃ diuiserat illud sicut nũc. (Ab inspiratione spũs furoris eius.) Repetitio snie est:qz increpatio 7 inspiratio furoris idẽ est.vocat aũt inspiratio.i.flatus.istud.n.fit in iratis q emittunt p nares fumos ire:vt dictũ est:7 illa emissio est impetuosior q̃ in alijs boibus:7 vocatur inspiratio spũs.i.emissio anhelitus furoris eius.i.iste anhelitus cãtur a furore. Jn oibus aũt boibus est ispiratio 7 respiratio spũs.differunt tñ irati a ceteris:qz spirant aliter ꝓpter ferocitatem fumor̃ ire. Et est sensus q deus tñ erat iratus ꝑ egyptios 7 emittebat spirationej furoris q diuidebat mare 7 faciebat alia terribilia ꝑ cõem cõsuetudinem sicut faciunt boies irati aliqd qđ alis facere non solebant. Uel pt̃ intelligi de flatu misso sup mare rubrũ. nã dicitur Exo. 14. q deus misit ventũ sup mare qui erat ventus vrens 7 vehemens per totam noctẽ 7 cõuertit illud in siccuj. ventus tñ vocatur spũs dñi tanq̃ sit missus vel efflatus ab ore eius: vt patet Heñ. ꝑ. vbi nos dicimus spiritus dñi ferebat super aquas. Jn hebreo dicit.spũs dñi flabat super aquas.s.ventus missus a deo.

D

E

F

(Misit de excelso.) Hic ponitur tertium.s. liberationis modus 7 forma:7 qz ista liberatio fuit virtute diuina.ꝑ ponitur liberatio per moduj euasionis.scđo liberatio p modum insecutionis 7 destructionis.ibi. (Jn te.n.curram.) Prima in duas.s.in partem principalej 7 incidentalẽ. ibi (Cũ sancto sctus.) (Circa primũ dicit.(Misit de excelso 7 assumpsit me.) Hic redit dđ ad liberationem suam quaj inceperat enarrare cum pequeretur euj saul apud petrã diuidentem. nã sicut.ã. dictum est isti qui loquuntur p modum laudis faciunt frequentes transitiones 7 aliqñ obmittunt aliquid ad qđ postea redeũt:7 dr̃.misit de celo.i.dñs misit nuncium suũ de celo.intelligit enij de illo nuncio q venit ad saulem:nã cum saul teneret dđ vallatũ in moduj corone apud petrã diuidentẽ 7 iaj non supereẽt nisi vt caperet eum:venit qdã nuncius ad saulẽ dicẽs:festina qz phi listini infuderunt se sup totam terrã:7 tunc saul cessauit pequi dđ vadens ꝑ philistinos pce.lib.c.23.ille aũt nũcius credit a qbusdaj fuisse angelus dei:7 huic ꝓsonat lra.smi sit de excelso 7 assumpsit me.i.misit deus angelum suũ de celo tanq̃ nuncium ad saulẽ 7 tunc assumpsit me.i.liberauit. Jn ps dr̃:misit de summo:sed idem est summũ 7 excelsum. Jn hebreo dr̃ (Mittet de excelso 7 assumet me.) Eadem snia est:sed est mutatio tpis sicut apparet sepe ex dictis. (Et extraxit me de ags multis).i.extraxit me de medio saulis 7 viror̃ suor̃:nã illi vocant aque:eo q aque multe populi multi sunt:vt pj apocalyp.17.7 extra de celebra. missa.c.cum marthe.7 iste est modus accipiendi in metaphoris.erant aũt viri saulis multi qz pequebatur dđ cũ tribus millibus viror̃:vt pj pce.lib.c.26.extraxit autẽ deus dđ de medio illor̃:qz erat circũdatus 7 fecit illos recedere:mansitq̃ ipse liber. (Liberauit me ab inimico meo potentissimo).i.liberauit me de manu saulis qui erat inimicus meus 7 erat potentissimus:qz erat rex.dđ aũt erat tũc vir simplex 7 fugiebat a facie eius vt pj pce.lib.c.18.vsq̃ ad.27.vel ponit singulare pro plurali.s.inimico meo potentissimo.i.inimicis meis potentissimis:qz multi erant inimici eius:7 oẽs erant potentiores eo pro tpe. Et iste sensus habet in ps.s.eripuit me de inimicis meis fortissimis. (Et ab hys qui oderant me.) Jstud pt̃ dupliciter intelligi. Si enim accipiat supra singulare pro plurali dicetur q hic est repetitio snie:7 q erant ydem inimici potentissimi dđ 7 illi qui oderant eum. Si aũt accipiat inimicus potẽtissimus pro saule:erit sensus q alij erant qui oderãt dđ .s. iebusei. sic pj supra qnto.s.nisi abstuleris claudos 7 cecos odiẽtes aiam dđ. Jdem pj ꝑ paralip.xi. etiam zipbei oderant dđ: qz pequebantur euj insidiose vt traderent sauli. pce.li.c. 23.7.26. Absalon ẽt 7 achitophel oderãt dđ supra.17.7 ab oibus hys liberatus est. (Qui robustiores me erãt).i.isti hostes mei erant robustiorej q̃ ego. De saule pj:quia ipse erat rex 7 dđ erat seruus eius. De zipheis pj.nã potentiores erãt:eo q fauebat eis saul. De absalõe 7 achitofel pj: qz totus israel erat cũ absalone:7 cũ dđ soli seruiebãt. vnde ipse fugit plorans supra.15.7.16. Jn hoc dđ confitetur se liberatum virtute diuina:qz ipse hostibus impar erat. q.d. qz hostes erant potentiores metu liberasti me. nam si non fuissent potentiores non oportebat q tu me specialiter liberasses:qz ego pugnassem ꝑ eos. Jn ps dicitur:quoniam confortati sunt super me.i.confortati sunt robore plus q̃ ego:sed eadem snia est. (Preuenerunt me in die afflictionis).i.venerunt ante q̃ ego.s.qz ipsi inceperunt me persequi dum ego nihil opinarer.7 intelligitur de saule qui misit zipheos ad circundandum dđ:dum ipse esset quasi se-

curus

† Liberationis modus 7 forma.

eurus in deserto maon. prece. li.c.23. sic ẽt absalon prę/ occupauit vel ꝓuenit dō:qz dū esset securus dō in hierl̃z faciebat ꝓtra ipsum ꝓiurationē absalon:ꝛ subito dcm̃ est dō.toto corde vniuersus israel sequit̃ absalon:ꝛ tunc dō inopinatus ꝛ impatus fugit de hierl̃m nudis pedib⁹.s̃. 15.erat aūt ille dies tribulationis qz tūc erat dō in angu stia magna.(Et factus est dn̄s firmamētū meū).i.cū essez in tribulatione magna ꝛ nō videre mihi aliquē subsidiū: dn̄s fuit firmamētū meū.i. firmiter me ꝓtexit. Jn psal. dr̃:factus est ꝓtector meus:sed idez est. Jn hebreo dicit (Aggressi sunt me in die afflictionis.) vbi nos dicimus prevenerūt me:sed idē est:qz qui aggredit aliū:prevenit eū.(Et eduxit me in latitudinē).i.dedit mihi locū latuz q.d.dū saul cingeret me in moduz corone:ego erā in lo co stricto nō potēs effugere:sed cū venit nūcius ad saulē: ego eductus sum in latitudinē:qz ipso recedēte ego mās fine hostib⁹.vel pōt ꝫ intelligi de q̄libet tribulatione.nā dū hō est in tribulatione est coangustatus nō potēs hinc aut inde liberari:sed cū deus liberat hoiez:tūc est in lati tudine:qz nō cōprimit ex aliqua parte.(Liberauit me qz placuit ei).i.liberauit me pp solā bonitatē suā:qz lz ego nihil egissem boni ex quo istud mererer:deus voluit me liberare. Jn psal.dr̃:saluū me fecit qm̃ voluit me:eadez sntia est. Jn hebreo hr̃(Liberabit.) sed est mutatio tpis: qz manifestū ē ꝙ hic agit̃ de re ꝓterita.(Retribuet mihi dn̄s ꝑm iustitiā meā).i. retribuet mihi bonum qz iustus sum.(Et ꝑm mūditiā manuū meaz reddet mihi.) Eadem sntia est ꝛ refert istud ad saulē.s.qz potuit dō occidere eū dū esset in spelūca purgans aluū:ꝛ noluit:vt pz prece.li. 24.c.vnde saul videns tunc benignitatē dō laudauit euz dicens:iustior tu es q̄z ego.tu.n.tribuisti mihi bona:ego aūt reddidi tibi mala.quis.n.cū inuenerit inimicū suū di mittit eum in via bona:sed dn̄s reddat tibi vicissitudinē hanc ꝓ eo qō bodie opatus es in me. ¶De absalone quoqz idē fuit qz potuerat dō eū occidere cum esset acer rimus hostis eius:sed noluit quin potius vetuit eūtib⁹ ad bellū occidere eū.dicens:seruate mihi puerū absalon.s̃. 18. ꝓ hys aūt merebat valde dō:qz ista quātū ad aliqd erant opa superrogationis:ꝛ in hoc ꝓsiderat iustitia dō quātū ad rectitudinē volūtatis:inquantū noluit occidere saulē nec absalonē hostes suos.mūditia aūt manuū dicit inquantū nō occidit eos realr:qz tunc manus efficiūtur imūde:eo ꝙ sunt ministre alicui⁹ iniqtatis. ¶Quereť qūo dō dixit istud qz vr̃ includere cōtradictionē.naz.s̃. dixit.liberauit me qz placuit ei:in quo significat ꝙ ex so la benignitate dei dō liberatus est.biç aūt dr̃:retribuet mihi ꝑm iustitiā meaz.in quo innuit ꝙ ex meritis suis dā/ tur sibi ea que recipit. ¶Rn̄dendū nō esse ꝓtradictionē qz ista referunt̃ ad diuersa tēpora:nam dō anteq̄ libera ret de manu saulis ad petrā diuidentē nihil boni spāli/ ter egisse se putabat ꝓpter qō liberaret:ideo putauit ꝙ sola dei benignitate liberabat. postea autez egit aliqua bona pp que debebat recipe premiū.s.qz noluit occide/ re saulē q̄q̄ potuerit.simile habet.s̃.15.naz ibi fugiebat dauid a facie absalonis sciēs se peccasse.postea vero cuz malediceret ei semei tolerauit patiēter ꝛ putauit ꝙ ex hoc mereret:vnde dixit ad abisai.dimittite eum vt ma/ ledicat:si forte respiciat dn̄s afflictionē meam:ꝛ reddat mihi bonū ꝓ maledictione hac hodierna.nō est ꝙ̄ hic ꝙ̄dictio aliqua. ¶(Quia custodiui vias dn̄i).s.legē suā: qz sicut via est per quā hō ambulat:ita lex dn̄i est p quaz hō dz ambulare.sic.n.dixit dn̄s. hec est via ambulate in ea:nec ad dexterā nec ad sinistrā declinetis. Jsai. 42. ꝛ accipit ibi via ꝓ lege.(Et nō egi impie a deo meo).i. non egi aliquā impietatē recedendo a deo meo.ista est enim cā pp quā dauid dicebat ꝙ retribueret ei deus ꝑm iustitiā suam.s.qz nō recesserat de via dn̄i.(Omnia enim iudicia eius in cōspectu meo).i. ego semp cōsidero iudi cia dn̄i.vocātur autē iudicia ꝓcepta iudicialia. naz tri plicia erāt ꝓcepta in lege.s.moralia:cerimonialia:ꝛ iu/ dicialia.accepit autē hic dauid iudicialia:qz postea sub/ iungit̃ de alys ꝓceptis:ꝛ dixit dauid ꝙ iudicia dei erāt in cōspectu eius.s.qz cōsiderabat semper in eis sicut ha/ bet psal.1.sed in lege dn̄i fuit volūtas eius:ꝛ in lege ei⁹ meditabit̃ die ac nocte. (Et ꝓcepta eius non āmoui a me.)Jntelligūtur per ꝓcepta tam moralia q̄z cerimo/ nialia:qz nullus genus ꝓceptoꝝ dō transgrediebat. Jn hebreo habet (Et ꝓcepta eius nō āmoui ab ea).i. nō āmoui a lege:ꝛ exponit Ra.dauid canbi.i.nō obseruaui quedā ꝓcepta obmittēdo alia:vel tollēdo illa de lege: sed oia ꝓcepta integre custodiui. Jn psal.dr̃:ꝛ iustitias eius nō repuli a me:ꝛ idē est:qz iustitia dn̄i ꝓtinet in ꝓ ceptis suis:ꝛ qui illa obseruat non repellit iustitias dn̄i. ¶Quereť qūo dixit dō:non egi impie a deo meo:ꝛ oia iu dicia eius in cōspectu meo semper ꝛ ꝓcepta eius non āmoui a me:qz manifestū est ꝙ ipse grauiter peccauit co gnoscēdo bersabee:ꝛ occidēdo viam:ꝛ ipse cōfessus est se peccasse:vt supza.12. ꝛ hic ẽt dixit:de iniquitate mea liberabis me. ¶Aliquis rn̄debit ꝙ dō non peccauerat qn̄ ista dixit:sed postea peccauit:ideo potuit dicere hoc cōuenienter. ¶Sed non stat:qz dō dixit verba psalmi huius postq̄ liberauerat eum dn̄s ab oībus inimicis suis ꝛ a saule:vt pz in lr̃a in ꝓn̄°.c.ergo nō dixit hec anteq̄ peccasset:qz postq̄ peccauit ī bersabee ꝛ ꝓia habuit ho stes a quibus deus eū liberauit. ¶Dōm ergo ꝙ dō nō negat simplr̃ se pecasse sed solū refertur hoc ad modum se habēdi cum hostibus suis.s.qz ꝓ illos nunq̄ dō inique egit nec obmisit aliqua mādata dei:sed potius habuit se misericorditer cum illis:qz poterat occidere saulē ꝛ no/ luit:ꝛ sic de absalone:sic etiā de semei qui maledicebat ei:volebatqz eum occidere abisai:sed dō ꝓhibuit di/ cens:dimitte euz vt maledicat mihi.s̃.16. Qz autē sit in/ telligēda in hoc sensu littera:pz ex precedēti cum dictuz est:retribuat mihi dn̄s ꝑm iustitiā meam ꝛ ꝑm munditiā manuū mearū reddet mihi.s.sicut me habui munde non inquinādo manus meas occidēdo saulē vel absalonez:ita dn̄s mihi retribuet:ꝛ tunc sequit̃ littera:ꝛ nō impie gessi a deo meo.i.inquātū me habui cū hostibus meis nihil impie gessi cōtra illos:ꝛ sic dz intelligi tota alia lr̃a. Qz autē dō non neget simplr̃ se peccasse:pz ex seq.littera.s. ꝛ custodiam me ab iniqtate mea. si nō negaret se pecas/ se nō diceret ꝙ custodiret se ab iniqtate sua. ¶(Et ero perfectus cum eo).i.ex hinc iam nō peccabo:sed ero p/ fectus.s.totalr̃ mūdus nullam hn̄s maculaz.sic habet in psal.s.ꝛ ero imaculatus cū eo.(Et custodiam me ab iniq tate mea).i.diligēter obseruabo ne iaz in talē iniquitatē incidā in qualē ꝓius incidi.hic itelligit̃ de adulterio ber sabee ꝛ homicidio vrie:qz istud erat spāliter peccatuz dō: eo ꝙ vsqz nunc nō fecerat aliqō peccatū notabile:nisi il/ lud de quo scriptura eum redarguat.Si aūt dicat ꝙ ali qn̄ mētitus est vel fecit similia que nō excusant. Dōm ꝙ illa erāt peccata leuia:de quibus nō facit mētionē scri/ ptura.(Et restituet mihi dn̄s ꝛ iustitiā meā.) Jsta est re petitio eiusdē per eadē verba:qō sepe fit in carminibus sicut hic:ꝛ intelligit̃ de saule ꝛ absalone.s.ꝙ dō seruauit ad eos animū iustū nolens illos occidere. (Et ꝑm mūdi/ tiā manuū mearū).s.manus mee mūde sunt:qz non effu/ di sanguinē saulis ad me vindicandū.prece.li. c.24.nec effudi sanguinē nabal ad vltionē cum irrisisset me.eodē lib.c.25.nec ēt occidi semei pp iniurias quas mihi infe/ rebat.s̃.16.nec volui occidere absalonē hostem meuz.s̃. 18.(Jn cōspectu oculoꝝ eius).i. munditia mea apparet cor̄ deo ꝛ ipse videt illā. ¶(Cū sancto.) hic ponit̃ pars incidētalis in qua ostēdit̃ dei misericordia erga bonos. nā sicut dō ostēderat ꝙ deus se habuisset clemēter ad eū: ita ostēdit ꝙ ad oēs viros bonos clemēter se hēat. ꝛ dr̃ (Cum sancto sanctus eris.)Jsta lr̃a dupliciter intelligi pōt. Uno mō ꝙ dō ponat hoc per modū doctrine ad quēlibz hoiez.s.ꝙ debeat se hr̃e cū quolibet talr̃ qualis ille est.s. si sanctus est viuat cū eo vt cū scō:si aūt est peruersus ha/ beat se ad illū vt ad puersum:ꝛ sic de alys varietatibus. ista doctria ponit̃ ab Augustino in epla ad ianuariū:ꝛ hr̃

Q.ō.4. A An dō ex meritis suis vel ex sola ꝫi benigni tate libera tus fuerit. Rn̄sio.

Q.ō.5. A Qūo dō negauit se peccasse cū multa ma/ la egerit. Ꝓia rn̄sio. Contra. Alia rn̄sio.

in decretis.di.12.c.illa aūt.cuj dr:qđ.n.nec ꝯ fidē nec ꝯ bonos mores eē cōuincit indifferēter hñdū est:t pro eo/rū inter quos viuit societate seruādū:mr mea mediola/nū me secuta est inuenit ecclesiā sabbato non ieiunantes ceperat fluctuare:tunc ego cōsului de hac re beatissime memorie Ambrosium epm.at ille ait:cum Romā venio ieiuno sabbatū:cum mediolani sum nō ieiuno:sic t tu ad quā forte ecclesiā veneris eius more serua:si cuiꝯ nō vis esse scādalū nec quēꝯ tibi:t tunc exponet sic.(Cū sancto sanctus eris).i.qñ fueris cum viro sancto:vives cū eo vt cum sancto.(Et cuj robusto perfectus eris).i.qñ fueris cū hoīe robusto fac vt perfectus.i.sicut pfectus in robo re.(Et cum electo electus eris).i.qñ fueris cū viro ele/cto operare perfecte sicut vir electus.(Et cuj peruerso peruerteris).i.qñ fueris cuj viro malo opare ad eū sicut ad malum:lꝫ tu nō opereris malū. ¶Ra. dō canbi dicit qꝫ si peruersus voluerit tibi aliqđ malū inferre:peruerte re tu.i.fac ei malum qō tibi volebat facere. ¶Iste mo dus exponēdi lrāj in se bonus nō est:t nō cōsonat doctri ne apli dicētis:oibus oia factus sum vt oēs Chrō lucrifa cerē.i.cōicaui cū oibus eo mō quo illi cōicabant:t tm nō applicat ista expositio ad litterā:qr tota ista lra a princi° vsqꝫ ad finē erat laudatiua dei.nunc aūt sic exponēdo est lra doctrinalis. ¶Itē non stat:qr in tota ista lra dō diri git verba sua in deū.Intelligēdo aūt sic:referenť ꝟba ad primū:ió exponendū est akr:ita vt referanť oia ad deū.s. (Cū sancto sanctus eris).i.hō sanctus reputabit te scm qr vere scūs es.vel cuj scō sanctus eris.i.tu infundes ei sanctitatē:qr oē bonū t perfectio nra a deo est.(Et cum robusto perfectus).i.cuj hoīe robusto.i. hñte robur ad opandū virtuose eris pfectus.i.reputabit te pfectū:t itel liget robur suū a te esse.iuxta illud Isai.40.s.qui aūt spe rant in dño mutabūt fortitudinē:assument pēnas vt aqui le:currēt t nō laborabūt:ambulabūt t non deficiēt.(Et cum electo electus eris).i.vir electus t bonus reputa/bit te electū.i.non habētē aliquā impfectionē:sed potius reputabit te electorē suū.s.qr ex hoc solo hꝫ qꝫ sit electꝰ qr tu elegisti eū.iuxta illud.beatꝰ quē elegisti t assumpsi/sti t hītabit in atrys tuis.(Et cū peruersis puerteris).i. cū viro malo tu eris malus.s.reddēdo ei malū qō merek: vel eris puersus cū eo.s.reputabit te puersum:qr hoīes iniqui reputāt deū esse iniustū qñ punit eos:t tm ipse iuste punit illos.In hebreo hr(Cū potēte cōplecto.)Ubi nos hēmus cum robusto:t eadē sīa est.magis tm cōuenit lit tera hebraica qr hic ponunť noīa similiū significatorꝫ:si/cut cum dr:cū sancto sanctus eris:ió dꝫ poni hic nomen significās perfectionē:cū imediate sequat pfectus eris. (Et pplm pauperē saluū facias).i.tu saluabis hoīes pau peres.In hoc pꝫ benignitas dei erga paupes:qr cū ipsi non possint se defendere:deus defendit illos.sic pꝫ Exo. 22.s.aduenā non cōtristabis nec affliges euꝫ:vidue t pu pillo nō nocebitis:si leseritis eos vociferabunť ad me t ego exaudiā clamorē eorꝫ t indignabiť furor meus:per/cutiāqꝫ vos gladio t erūt vxores vre vidue t filij vestri pupilli.sic ēt Deut.10.dr.Deus personā non accipit nec munera:facit iudiciū pupillo t aduene:amat peregrinuꝫ t dat ei victū atqꝫ vestitū.In psal.hr(Tu pplm humilē saluū facies.)sed idē est:qr vocať ppls humilis.i. humi/liatus vel depressus qui modica pōt t pauca possidet. (Oculisqꝫ tuis excelsos humiliabis).i. p solū aspectum oculorꝫ humilias vel deprimis superbos.sic hr Isai.11.s.t spiritu labiorꝫ suorꝫ interficiet impiū.i.solo sermone oc/cidet hoiesꝫ malū.ita ēt solo visu deprimet superbos.In psal.hr.t oculos superborꝫ humiliabis.qō ad aliā sīaꝫ p/tinet:qr hic oculi referunť ad deū.ibi aūt ad superbos. (Quia tu lucerna mea dne).i. tu es lucerna illuminans me.hoc aūt dr a duplici pprietate.Prima est:qr lucer/na dr lumē in testa positū vel in alia re corporali:t lumē est quasi spūale.ita deus posuit intra corpus nrm lumen intellectus:qō oia illuminat.sic dr psal.4.signatū est sup nos lumē vultus tui.i.intellectus:t deus est lucerna hō/minis dādo ei ls lumē. Aliter pōt intelligi:qꝫ gratia quā deus infundit illuminet animā nostrā sine qua deformis est imago dei in anima nostra:aduenīēte aūt gratia ful/get imago aīe nostre:t tūc pprie est deiformis.Deus aūt dabat istā gratiā dō:ió vocabať lucerna eiꝰ. (Et tu dne illuminabis tenebras meas.)pōt accipi sicut supra dice/bať de lucerna:qr lucerna t tenebra opponunť:t dr illu/minabis tenebras meas.s.dādo mihi cognitionē t ponē do intellectū in me:qr sine intellectu oēs res sunt natura/liter tenebrose. ¶Uel akr illuminabis tenebras meas.s. p gratiā:nam peccata dicunť tenebre:t tollunť p gratiā supuenientē.ista aūt a deo solo:ideo ipse illuminās tene bras nostras. ¶Uel aliter vocanť tenebre opa facta in charitate que postea p vitiū sequēs mortificanť t efficiū tur tenebrosa:cū vero ad charitatē quis redit opera illa viuificanť t dnr illuminari.Propie tm dauid vocauit deū lucernā suā qr illuminat eū dirigendo in oibus agēdis:t incideret dō in multas ignorantias nisi deus illustraret intellectū eius reuelādo ei quid agere deberet.sic factū est qñ dō manebat in presidio terre moab.nam deus di xit ei per pphetā gad qꝫ recederet inde.pcedē.lib.c.22. ¶(In te enim.)Hic ponit liberatio dei facta dō p modū insecutionis t destructionis.s. qr nō solū deus liberabat dō ab hostibus persequentibus eū:sed ēt dabat ei vires ad impugnādū hostes.s.(In te enim currā accinctus).i. sperās in te:vel invocato noīe tuo ego currā accīctus.i. dispositꝰ ad bellū.s.qñ ego invocauero nomē tuū cōfidē/ter currā nihil mali timendo in bellis.sic dr psal.26.dns protector vite mee a quo trepidabo.si cōsistant aduersum me castra non timebit cor meū:si exsurgat aduersum me prelū in hoc ego sperabo.In psal.dr qui in te eripiar a tētatione mea.i.invocato te eripiar a tētatione.i.a bello qō mihi fit pp tētationē.i.vt tēter.(In deo meo trans/grediar murum).i.invocato deo meo ego transgrediar murum hostilē:t nō timebo irrumpere in hostes.(Deus īmaculata via eius).i.via dei est sine macula qr nō repe ritur in ea aliqđ reprehēsibile. ¶Aliqui accipiūt viā pro lege:t dicunt qꝫ illa est imaculata.i.non permittens ali/qō malū:sicut sunt leges humane que multa mala pmit/tunt. ¶Et si obiciať de vsura t libello repudy que per/mittebātur in lege. ¶Rndēt qꝫ ista permittebanť ppter aliqō bonum.s.ne occiderenť vxores:t ne hebrei graua rēt fratres suos vsuris si non permitterētur dare alienis ad vsurā.Deut.24. ¶Sed istud valde alienū est:ió dꝫ qꝫ vocať via dei operatio vel modus viuēdi eius.sicut di cit:nō est hoīs via eius nec viri vt dirigat gressus suos.i. non est in ptāte sua qualiter sibi eueniat.ita de deo:vo/cať via eius modus viuēdi:t ista est imaculata:qr in ope ratione dei nihil reprehēsibile reperiť:sed iuste t miseri corditer se dꝫ ad oēs.(Eloquiū dñi igne examinatuꝫ).s. nō solū via dñi.i.opatio sua est impolluta:sed etiā verbū suū est purū nihil cōtinens falsitatis aut iniquitatis sicut argentū qō examinatū est in igne non cōtinet iam aliqđ impuritatis.(Scutū est omniū sperantiū in se).i. ipse p/tegit a malo oēs sperantes in se:qr si quis vere confidit in dño:in oibus prosperabiť.iuxta illud iacta in dño cu/ram tuā:t ipse te enutriet t nō dabit fluctuationeꝫ iusto. (Quis est deus preter dnm).q.d.nullus est deus preter ipsum.(Aut quis fortis preter deuꝫ nrm).i.nullus est ve re fortis preter euꝫ:qr oēs alij patiunť defectus t nō pos sunt excludere a se oia mala.istud posuit dō ad cōfirma tionē precedentiū:qr dixit.s.qꝫ deus est scutum sperātiū in se.hic ostēdit illud esse verisimile.s.qr deus hebreorꝫ est vere deus:t ipse solus est vere potēs:ideo pōt defen dere sperantes in se ab omni malo.In hebreo exponit Ra.dō canbi istud pm litterā caldaicā de tēpore messie qñ omnes gentes cōuertētur ad deū iudeorꝫ:t dicēt.nul lus est deus preter deuꝫ nostrū.In hebreo habeť (In te currā cum turba.)vbi nos dicimus.In te currā accin/ctus:sed istud fit ppter equiuocationeꝫ nominis.magis tm littera nra cōuenit.Itē in hebreo nō habeť.igne exa/minatū:

B Cū puerso puerteris qđo expo/nitur. Ra.Da. Contra.

C Illumina re tenebras qđo intelli gitur.

D Lex dñi qđ dicať īma/culata. Obiectio. Rsio pria. Secunda.

minatū:sed solū examinatū:eo ꝙ dictio ibi posita intrinse
† ce includit ignez. (Deus qui accīnxit me fortitudine).i.
deus cinxit mihi fortitudinē.s.ipse posuit eā:qz ego non
£ habebā.hoc autē dr̄ qz deus dabat robur dō ad aggre/
diēdū aliqua magna que alr̄ non aggrederer. Jn hebreo
† hr̄(Deus fortis meus fortitudinis).i.deus est fortis me⁹
† z est qui dat mihi fortitudinē.(Et cōplanauit perfectam
viā meā).i.fecit viā meā planā.s.qñ persequebar hostes
faciebat mihi viā planam ita vt nihil me impediret:istud
dr̄ per methaphorā: qz sic cōplanatio vie tollit impedi/
mēta currēdi:ita signat ꝙ in oībus opibus dō deus tolle
bat impedimenta:vt facilr expediret que vellet. Jn he/
breo hr̄:liberā fecit viā meā.s.nō hītē impedimētū:z idē
† est.(Loequās pedes meos ceruis.) significat velocitas
currēdi ꝙ hostes.s.de⁹ coequauit pedes meos ceruis.i.
fecit eos equales in velocitate pedibus ceruoꝝ: z sic dr̄
in psal.qui fecit pedes meos tanq̄ ceruoꝝ: sed est iper/
bole:qz non erant pedes dō ita veloces sicut ceruoꝝ:sed
† deus dederat ei velocitatē quandā. (Et sup excelsa mea
statuēs me).i.deus dat mihi velocitatē ad hoc ꝙ ascen/
dā super excelsa z ibi eripiar:vel dr̄ deus cōstituit me su
per excelsa mea.i.in ista magnitudine status:qz cuz ego
essem pastor nō pueniebat mihi ex progenie ꝙ essem rex:
nec poterā hoc amicoꝝ fauore assequi:sed solus deus cō
† stituit me sup excelsa mea.i.sup celsitudinē regalē quā te
neo.(Docēs manus meas ad prelium).i.deus docuit me
ad pugnandū qz ego erā pastor z inexptus belli:sicut p3
§ pceō.li.c.17.cuz dō pugnaturus esset ꝙ goliath indutus
est armis saulis z cepit tētare si armatus posset incede/
re.nō.n.habebat cōsuetudinē.dixitq3 ad saulē:nō possuz
sic icedere:qz nec vsum habeo. Deus tñ docuit eū postea
ad bellū:sicut ipse dixit psal.143.s. bñdictus dñs deus
meus qui docet manus meas ad prelium z digitos meos
† ad bellū.(Et cōponēs quasi archū ereū brachia mea).i.
deus posuit brachia mea fortia sicut est archus ereus.
ad bellū.n.cōueniēter agēdū regrunt duo.s.doctrina bel
lica:nā multi pp imperitiā belloꝝ pereūt.scōm est robur
ad pugnādū dure z tolerādum laboꝛes.ista duo dicit dō
sibi fuisse data a deo.primū innuit.s.docēs manus meas
ad prelium.scōm cū dr̄:z cōponēs quasi archū ereū. Jn he
† breo dr̄(fregit archū ereū brachia mea.)z est barbari/
cus modus loquēdi:qz deberet dici:fregerūt archū ereū
brachia mea.exponit Ra.sa.dicens ꝙ dō hēbat multos
archus ereos graues in domo sua z veniebāt ad euz in/
terdū reges philistinoꝝ:z videntes archus dicebāt inter
se:nullus hoīuz est qui istos armare queat:vel sufficiēter
curuare:sed dō hz illos ad terrēdum nos.z tunc dō co
raz illis armabat archus ereos:z frangebat.sed littera
† nostra cōuenientioꝛ est.s.ꝙ deus fregit brachia dō.i. di
sposuit illa vel assuefecit vt essent sicut archus ere⁹.(De/
disti mihi clipeū salutis mee).i.dedisti mihi defensionez
ad me saluandū.sic dr̄ in psal.s. z dedisti mihi protectionē
† salutis tue.(Et māsuetudo mea multiplicauit me).i. pp
māsuetudinē meā ego fui multiplicatus in bonis. Deus
enim respicit māsuetudinē z humilitatem viroꝝ:z exaltat
eos pp hoc:qz qui se humiliat exaltabit:z qui se exaltat
humiliabit. Luc.14.ēt māsuetudo est q̄dā q̄litas reddēs
hoīez dispositū ad cōicationē cū quibuscūqz:sicut litigio/
sum eē z discolū z seuerū facit hoīez incōmunicabilez:vñ
dicit Arist.8.ethi.ꝙ dato ꝙ aliqui benefaciāt alus z sub/
ueniāt eis in oībus aduersitatibus:si seueri z discoli sunt
nullus vellet cōicare cū eis nec acceptabunt in amicos.
Dauid aūt erat māsuetus valde z pp hoc multiplicaban
† tur amici eius z desiderantes seruire ei.(Dilatabis gres
sus meos subtus me).i.extēdes passus meos.ista sentē/
tia cōsonat supra posite.s. coequans pedes meos ceruis
quantū ad velocitatem:z qz illi qui habēt paruos passus
nō possunt esse nimis veloces:dicit ꝙ deus extēdat gres
sus eius.s.faciendo distare pedes suos capiendo multā
terram in medio:vel significat robur in pedibus: qz illi
qui debiles sunt lassant z postea nō possunt extēdere pe/
des:z huic cōsonat littera sequēs.s.(Et non deficiēt tali † 15
mei).i.non deficiēt robore. Jn hominibus enim infirmis
tali deficiunt.i.plante pedū:qz postq̄ aliquātulū ambula
uerint patiūtur in eis dolorē:z tūc sunt indispositi ad am
bulandū. Jn dauid autē non sequebatur iste dolor:qz nō
deficiebant tali eius:ideo erat semper potens ambulare
velociter.vel dr̄:dilatabis gressus meos.s.qz qñ sunt pe
des cōiuncti est hō dispositus ad cadendū:z qñ sunt distā
tes:homo fortius stat.vnde in hoc significat ꝙ deus fe/
cit eum fortiter stare ne caderet.debēt intelligi ista de
preterito q̄q̄ dicātur de futuro:qz oia ista fecit deus da
uid qñ erat in periculis z tamē iam liberatus erat ab il
lis. Jn psal.habet vnus versus qui superabūdat ad istuz
locum.s.z disciplina tua correxit me in fine:z disciplina
tua ipsa me docebit:z hoc qz cum aliqua res narretur in
diuersis locis scripture nunq̄ est penitus eadē:sed quātū
ad aliquid differt:vnde z hic ponūtur aliqua verba que
non ponuntur in psal.z aliqua ibi que non habētur hic.
(Persequar inimicos meos z cōterā.) Jntelligit de pre † 20
terito.s.persecutus sum inimicos meos z cōtriui illos tē
pore quo versabar in bellis.nunc autē dauid erat extra
oēs angustias:z putabat se iam nunq̄ bellaturū:ideo nō
intelligebat de futuris. Jn psal.non habet:z cōteram il/
los:sed comprehendam illos. idem tamē est: qz postq̄
cōprehendebat eos cōterebat. (Et non reuertar donec † 25
cōsumaz eos.) Jntelligit etiā de preterito.s.nō reuersus
sum donec cōsumpsi eos.s.qz postq̄ dauid incipiebat pu
gnare ꝓtra aliquā gentē non desinebat quousq3 illā de/
leret vel subyceret sibi:sicut p3 in bello ꝓtra philistinos: b
moabitas:idumeos:syros:nam fecit eos sibi tributarios
supra.8.sic etiā fuit in bello ꝓtra amonitas:qz tādiu pu/
gnauit quousq3 eos subyciens sibi tormētis afficeret. ē.
10.z.12. Qō aūt dicit hic de inimicis:nō itelligit de sau
le z absalone qui fuerūt inimici dō:qz istos non persecu
tus est dō:sed potius fugiebat ab eis:sed intelligitur de
gētilib⁹.s. philistis:moabitis:amonitis:idumeis:z syris.
ceterisq3 gētib⁹ q̄s pugnauit dō. Jn psal.dr̄:z nō ꝓuer
tar donec deficiāt:sz idē est.(Et ꝓfrīgā vt nō ꝓsurgāt).i. †
ꝓfringā eos talr ꝙ nō possint ꝓsurgere deinde q̄ me.istā
cautelā seruabat dō ꝙ cum pugnaret q̄ aliquā gentē:aut
totaliter eam delebat:aut tantū affligebat diminuendo
eam ꝙ nō posset postea insurgere ꝓtra eum.sic fecit ꝓtra
idumeos:moabitas:z amonitas:z syros.ē.8.(Cadēt sub † 30
pedibus meis).i. nō poterūt resistere mihi:sed cadēt añ
me. Jntelligunt aūt hec de preterito sicut.ē. dictū est.s.
cōfregi eos z non cōsurrexerūt z ceciderūt sub pedibus
meis.(Accinxisti me fortitudie ad prelium).i.dedisti mihi †
fortitudinez vt possem pugnare:accipit hic fortitudo pro
rore quo aliquis pugnare pōt:vel accipit pro virtute
morali:ꝑm quā homo se exponit terribilibus:z est pprie J
circa bellū:vt p3.3.ethi. Jn psal.dr̄:z precinxisti me vir/
tute ad bellū:z idē est:qz fortitudo vocat virtus excellen
ter:sic p3 Sapiē.8.vbi ponunt quatuor virtutes cardina
les:z oēs noīant noībus ppriis pter fortitudinē que vo/
catur virtus absolute.s.sobrietatē z sapientiā docet z iu
stitiam z virtutē:quibus nihil vtilius est in vita hoībus.
(Jncuruasti resistentes mihi sub me).i.fecisti cadere in/ †
surgētes mihi subtus me.in quo dō confitet ꝙ oia bella
que faciebat erāt in virtute dei. Jn psal.hr̄:z supplanta
sti insurgētes in me subtus me:z idē est:qz supplantare
est per plantā tenere z in terrā deycere:z hoc significat
incuruare.(Jnimicos meos dedisti mihi dorsum).i.feci †
sti ꝙ inimici mei darēt mihi dorsuz.s.fugiēdo a me z ter
ga vertēdo:z tunc ego percuterē eos in dorso.(Et odiē †
tes me disperdā eos).i.ego disperdā vel destruā odien
tes me:z est eadē sntia.s.qz postq̄ hostes verterent terga
dō:ipse poterat eos faciliter disperdere:itelligit hoc de
ꝓterito:qz iam oia hec facta erant.sic p3 in psal.s.z odiē
tes me disperdidisti.(Clamabūt z non erit qui saluet).i. †
qñ persecutus fuero istos hostes clamabūt petentes au/
xilium:z non erit qui saluet.s.qz orabant isti salutē a dyo

Quos nō exaudiuit deus. Pria opio.

suis:ꝛ illi non poterāt eos saluare:qz non erant dy sed simulacra.(Et ad dñz ꝛ non exaudiet eos).i.aliqñ gentiles videtes ꝙ non poterant hre auxiliū a dys suis ꝫ dauid:petebāt auxiliū a deo hebreoꝝ:ꝛ tñ ille non exaudiebat eos:qz non erant serui sui. ¶Aliquis dicet ꝙ nō pōt hoc intelligi de gentilibus:qz illi non inuocabant deuz: eo ꝙ nō cognoscebāt eum tanq̄ deū:vel saltez non tenebant eum in deū suum. ¶Sed falsum est:qz philistini habētes archā dei apud se pcussi sunt plagis magnis:ꝛ inquirētes remediū: nec inuenire valentes obtulerūt munera deo hebreoꝝ:ꝛ honorauerunt archā vt deus remitteret eis penā.prece.lib.c.5.ꝛ.6.ꝛ remisit illā. ¶Jtē p3 hoc melius in antiocho epiphane qui volebat destruere vrbē hierm:ꝛ deus incussit illi plagā insanabilē: ꝛ non habēs aliūde remedium faciebat vota magna deo vt eū sanaret:sed sanitatem nō meruit: vt p3.2. Machab.c.9. ita ergo hic aliqñ gentiles orarent dñm vt liberaret eos de manu dō:ꝛ ipse nō exaudiret. intelligēda sunt hec de ꝓterito.vt p3 in psal.5.clamauerūt:nec erat qui saluū faceret:ad dñm nec exaudiuit eos.(Delebo eos vt pulue rem terre).i.delebo hostes meos sicut puluerē:qđ dupliciter intelligit. Uno mō ꝙ sicut puluis sub pedibus nr̄is calcat ꝛ sine aliquo labore nostro deletur.ita dauid conculcauit hostes suos reducendo eos vsq3 ad terram:ꝛ hoc sine magna difficultate habēs adiutoriū de celo. Scō intelligit ꝙ sicut puluis diuidit in partes minutissimas:ita dauid ꝓterebat hostes suos vsq3 ad partes minutas.ꝛ iste sensus est cōuenientior:vt p3 ex sequēti littera.ſ.(Quasi lutū platearū cōminuam eos).ſ.reddā eos ita minutos sicut lutū platearū qđ multis calcantibus attenuit.p3 etiā magis in psal.qz vbi dr̄ hic:delebo eos vt puluerē terre.dicit ibi:cōminuā eos vt puluerez ante faciē venti.puluis tñ añ faciē vēti dispgit in ptes minutissimas.(Atq3 cōpingā.) Jn hebreo br̄(Dispergā.) ꝛ istud ꝓcedit ex equocatione:qz ☧bū ibi positū significat cōplanare vel dispergere. primū accepit littera nostra dicens: compingā.naz cōpingere est cum accipitur massa luti ꝛ extendit per parietē:ꝛ in ista significatione accipit aliqñ in hebreo:vt cum dr̄ ꝙ lamine auree extēdende erāt super tabulas tabernaculi.Exo.26.ꝛ.36.nam ibi ponitur istud verbū.littera autē nostra accepit ꝓueniētissime hic compingā.ꝛ non dispergam:qz dicebatur de luto.ipsum autē lutum magis est ad extēdendum ꝛ compingendū q̄ ad dispergēdum pp suā humiditatē ꝛ tenacitatē.si autez diceret de puluere dixisset:dispergā.Jntelligi p3 hoc de preterito.ſ.deleui eos vt puluerē ꝛ cōminui eos ex causa iam dicta.(Saluabis me a ḡdictionibus populi mei).i. qñcūqz populus meus inceperit cōtradicere mihi vt expellat me de regno:tunc saluabis me.deb3 intelligi hoc de preterito.ꝛ sic exponunt hebrei.ſ.ꝙ aliqñ israelite cōtradixerunt dauid.sicut quādo saul volebat eum occidere:ēt israelite repugnauerūt. ſ. ziphei qui insidiabant dō vt traderent eum sauli.precedē.lib.c.23.ꝛ.26. Absalon quoq3 ꝛ achitofel ꝛ totus israel insurrexerunt semel cōtra dauid.ſ.15.vsq3 ad.18.ꝛ tamē deus liberauit dauid de his ꝓtradictionibus.(Et constitues me in caput gentiuz).i.seruasti semper me in caput gentiū.i. in statu regali.q.d.l3 populus meus cōtradiceret mihi ad tollendum regnū:tamē tu semper seruauisti me vt manerē in capite gentū ꝛ nunq̄ posset auferri mihi regnū. (Populus quē ignoro seruiet mihi.) Jstud ponit dō ad laudem dei:qz non solū iudei erant sibi subiecti qui erant de stirpe sua:sed ēt gentiles quos non cognoscebat per cōicationē vel cognationē seruierūt ei.sicut fuerunt moabite: idumei:ꝛ syri:ꝛ alie gentes qui seruierūt dō sub tributo: vt p3.ſ.8.ꝛ p3 intelligi de ꝓterito vt p3 ex exēplis:ēt qz dr̄ in psal.ppls quē nō cognoui seruiuit mihi. (Et auditu auris obediet mihi).ſ.imediate vt audiebat verba mea obediebat mihi:ꝛ l3 ad significādū magnā pr̄optitudinez seruiēdi. (Filij alieni defluxerūt).i.illi q erant filij mei ꝛ tñ alienati sunt a me:defluxerūt,i.recesserunt a me.intelligit de absalone qui erat filius dauid ꝛ repugnauit ei alienādo se ab illo tanq̄ hostis. Jtem oēs israelite erant filij dō inquantū ipse erat rex:ꝛ reges vocant patres vel pastores populoꝝ:sicut homerus in iliade vocauit Agamēnonē patrē ꝛ pastorē populoꝝ qui erat pr̄inceps omnium grecoꝝ eūtium in expeditione cōtra troiam.Arist. etiā.8.ethi.dicit pr̄incipatū regalē esse paternum:ꝛ inducit istud exēplū de Agamēnone.israelite tñ defluxerunt a dō:ꝛ alienati sunt ab eo:cōiurantes cuz absalone ꝫ dauid.ſ.15.c. (Filij alieni resistent).i. filij mei qui alienati sunt a me restiterūt mihi.ſ.absalon ꝛ oēs israelite:ꝛ intelligit de ꝓterito sicut.ſ.dr̄ defluxerunt.nam necesse est ꝙ ista duo verba pertineāt ad idē tēpus cum faciāt eandez sniaz.(Et ḡhenā in augustys suis).i.coangustabunt in tribulationibus suis.ſ.qz erūt in pplexitate ꝛ nesciēt qđ faciant. ¶Aliqui hebrei dicūt ꝙ littera hebraica signat ḡhenā in clausuris suis:ꝛ tūc intelligit de syba q alienatus est a dō ꝛ fecit ab eo recedere totū israel dicēs:non est nobis pars in domo dō.ſ.20.ꝛ iste coangustatus est in clausuris suis.i.i vbe abela in qua clausus est ꝛ occisus e.c.ꝛ intelligēdū est hoc de ꝓterito vt.ſ.ſ. cōtracti sunt in angustys suis. Jn psal.dz:filij alieni mēniti sunt mihi: filij alieni inueterati sunt ꝛ claudicauerūt a semitis suis: sed ad idem pertinet.ſ.ꝙ filij alieni resistent vel mentiti sunt sit idem:quia resistere est veritatem negare.ꝛ huic cōsonat littera hebraica.ſ.(Filij alieni negabūt se).i.pre timore negabūt se fecisse qđ fecerūt:vel negabūt se.i.negabunt se esse mihi subiectos q̄q̄ sunt:cum autē dicit defluxerūt:dicit in psal. inueterati sunt:qz illa que inueterantur defluūt ꝛ destruūtur.ꝛ cum dicit hic:in angustys suis:dicitur in psal. claudicauerunt a semitis suis: quia ḡhi in angustys est diuertere a loco publico: ꝛ istud est claudicare a semitis ꝛ retrudi in aliquo loco angusto. ¶(Uiuit dñs.) Hic ponit intenta cōclusio.ſ.magnificatio nois dei:qz oia que dicta sunt in isto cāntico ad laudē dei pertinēt.ꝛ dr̄(Uiuit dñs).i.deus viuit in eternū:ꝛ nō accipit viuit dñs per modū iuramēti.sic accipit hiere.4.ſ. iurabunt viuit dñs:sed solū est quedā assertio de deo.ſ. viuit dominus.i.vita dei est indeficiens. (Et benedictus deus meus).i.deus est in eternū benedictus:qz licz nos non bñdicamus ei semp:tñ ipse semp bonus est:ꝛ p hoc est bñdictus. ¶Jtē dato ꝙ nos nō benedicamus semp deo:tñ sancti angeli semp bñdicunt deo nocte ꝛ die non cessantes.vt p3 Apocal.4.ſ.ꝛ requiē non hēbant die ac nocte dicētia:sanctus:sanctus:sanctus dñs oīpotens.Jdē p3 Ezechiel.ꝑ.ꝛ.10. ¶Jtē dato ꝙ nos non semp bñdicamus hic deo:qz aliqñ nullus nr̄m hic erit:tñ definentes hic viuere:ad alīū seculū trāsferemur:vbi semp benedicemus deo.(Et exaltabit deus fortis salutis mee).i. laudibus nostris deus exaltabit qz laus est sermo indicans magnitudinē.ꝛ sic qñcūqz deū laudamus enūciamus de ipso aliqd magnū:ꝛ in l3 ipse exaltat:nō quidē ipse in se: qz totā perfectionē suā simul h3:nec pōt per tps aliquid maius acquirere:sed exaltat deus in opinione nostra:qz nos qñ nō audiuimus de deo aliqs pfectiones non arbitramur eū tanq̄ aliqd magnū.postq̄ vero audierim9 miracula ꝛ quecūqz magnalia opa q̄ ipse facit arbitramur eū in maiori reuerētia.ꝛ ad istud proficiūt laudes nostre de deo:vnde laudes nostre valde acceptabiles sunt deo si recto aīo pferātur:eo ꝙ per eas notescit cordibus nostris:ꝛ iō ipse approbauit nr̄is laudes quas de ipso facimus.psal.49.ſ.īmola deo sacrificiū laudis ꝛ redde altissimo vota tua.ꝛ iterū ibidē.sacrificiū laudis honorificabit me.q.d.istud me magis honorificat q̄ omnia alia.ꝛ dr̄.deus fortis salutis mee.i.deus fortis ad cōseruandū salutē meaz. Jn hebreo dr̄ (Deus meus fortis meus.)ꝛ idē est:qz fortis meus vocat.i.fortis pro me.ſ. ad ꝓseruā dū salutē meā.(Deus q das vindictas mihi.)Laudat hic dō deū inuēs ꝙ oēs victorie quas ipse hēbat de hostib9 erāt virtute dei.(Et deycis populos sub me.) Eadē sniā est:nā ponere pplos hostiles sub ptāte dō:vel dare ei victoriam

Expō hebreoꝝ.

ctoriam de illis:idem est. (Qui educis me ab inimicis meis).i.liberas me a ptāte inimicoꝝ meoꝝ.In psal. dō. liberator meus de inimicis meis iracūdis.i. de inimicis meis qui valde erant irati ḡ me ⁊ conabant me delere. Intelligēdū est aūt hoc de ptērito:qz iam liberatus erat dō ab oībus hys:vt pz in principio.c.⁊ pz ēt in hebreo. nā vbi nos dicimus educis.dō in hebreo eduxit:qō est de
† preterito. (Et a resistentibus mihi eleuas me).i. eleuasti me a resistētibꝰ mihi.s.eleuasti me plus q̄ illos.nā lz alii qui repugnarēt dō postea reducebant in seruitutē eius ⁊ manebat ipse dns eleuatus sup eos:vel dō eleuas me.i.
† educis me de medio illoꝝ vt nō possint mihi nocere.(A viro iniquo liberabis me).i.liberasti me a viro iniquo.s.a saule qui erat iniquus.nā ex mala intētione psequebatur me.vel pt accipi singulare pro plurali.s.a viro iniquo.i. ab oībus viris iniquis:⁊ intelligit de preterito sicut oia
† alia. (Propterea confiteboꝝ tibi dne in gētibus).i. pp oia ista bnficia mihi collata cōfiteboꝝ tibi.i.laudabo te in gētibus.i.inter oēs gētes.s.publice ⁊ cozā qbuscūqz fuero laudabo te. ¶Alr pōt accipi gētes pro gentilibꝰ:⁊ tunc dō:cōfiteboꝝ tibi in gētibus.i.ēt cozā gētilibꝰ. q.d. nō solū confiteboꝝ magnitudinē tuā ⁊ bnficia mihi collata cozā iudeis:sed ēt cozā gētilibus:vt inter oēs magnificet nomē tuū. ¶Alr intelligit Nico.s.confiteboꝝ tibi in gētibꝰ.i. in gētilibus cōuersis ad Xp̄m:qz ad illos puenerūt psalmi:⁊ illi deū laudāt vel cognoscūt qūo laudauit dnm in
† hys psalmis dō:sed pcedētes sensus sunt meliores. (Et
† noī tuo cātabo.) Eadē sntia est. s.cātabo ad honorē nois tui.(Magnificās salutes regis sui).i.deꝰ est magnificās salutē regis sui.s.regis dō quē ipse cōstituit in regē.prece.li.c.16.⁊ ob hoc vocabat spāliter rex eius:hic est mu
N tatio psone.nā ōberet dici magnificās salutes regis tui: cū.s.fiat sermo in scōa psona:⁊ dō regis sui in tertia:⁊ fit multoties in psal.vt pz psal.3. s.dnī est salus:⁊ super pplm tuū bnīctio tua:⁊ tū deberet dici sup pplm suū benedictio sua.dō aūt magnificās salutes regis.i.faciēs magnas saluationes eius.nam qñcūqz liberabat deus dō a morte vel periculo faciebat salutē dō:⁊ qz interdū libera
† bat deus dō de magnis periculis dicebat magnificare salutes eius.i.facere magnā salutē.sic pz prece.li.c.14.cuz dixit pplus ad saulē.ḡ ne moziet ionathas qui fecit salutē hanc magnā in israel.s.occidēdo tot philistinos ⁊ liberā
† do israel a tāto periculo.(Et faciēs misericordiā christo suo dō ⁊ semini eius in sempiternū).i.deus facit misericordiā dō ⁊ semini eius.s.dādo sibi regnū ⁊ filys suis.nā pmisit ei q̄ vsqz in eternū fily sui possiderēt regnū. ℟.7.⁊ possederūt illud vsqz ad babylonicā captiuitatez.postea ēt aliqualīr babuerūt illud vsqz ad chr̄m:⁊ tūc herodes erat rex qui erat alienigena.s.idumeus. Qūo tū vez sit q̄ fily dō habuerunt regnū vsqz in eternū:declaratuz est ℟.7.vocat aūt dauid christus dnī.i.rex dei:qz chr̄s idē est q̄ vnctus:reges aūt vngebant mādato dei. sic fuit de dauid preced.lib.c.16.

¶Incipit capitulum.23.

Hec autē sunt verba nouissima que dixit dauid filius isai. Dixit vir cui constitutū est de christo dei iacob: egregius psaltes israel. Spiritus dnī locutus est p me:⁊ sermo eius per linguam meam:dixit.

26. di. c.q ecclesiasti/cis.§.ecce. ibi dō.

Hec autem. Posita fuit in pcedētibus grārū actio de preterito. hic aūt ponit vaticinatio de futuro. Et diuidit in duo. Primo ponit ip sum vaticiniū. Scōo ponit cathalogus fortiū. ibi(Hec nomina fortiuz.) Prima in duas:qz pmo ponit pphetia dō de premiatione bonoꝝ. Scōo de punitione maloꝝ. ibi (Prevaricatores aūt.) Prima in duas. Pmo ponit excellētia pphetie dō verbo. Scōo excellētia pphetie in exē plo. ibi(Sicut lux auroze.) ¶Considerandū aūt q̄ excellentia pphetie consistit in duobus.s.vel ex pfectione materie reuelate.scōo mō ex conditione modi reuelandi:⁊ ista duo sunt in pphetia dō.scōm ibi(Spūs dnī.) Habet aūt cognitio quecūqz naturaliter perfectionē ex obiecto sicut scie differūt ⁊ perficiunt per obiectum.3.de aīa.ita ḡ pphetia cū sit quedaz cognitio supnaturaliter hoi cōicata. In veteri aūt testō nihil excellētius fuit mīsterio incarnationis chr̄i.ideo pphete qbus reuelabat:ex hoc cōsequebant quādā dignitatē.habuit aūt dō in hoc duplicem dignitatē.s.qz reuelata fuit ei certitudo icarnationis:⁊ qz reuelatuz est de genere suo futurus erat messias:⁊ q̄ in huius virtute ipsi liberatus fuerat ab omnibus malis.

Excellētia pphetie in duobus cō sistit.

Qō.1.
A
Ordo an sit ptinuus narratiōis.

¶Queret circa primū an ea que hr̄ hic fuerint fcā post precedētia:⁊ an fuerint īmediate facta vel aliquāto tempore post. ¶Rndēdū q̄ hic ponunt duo.s.quedā vaticinatio de futuro ⁊ qdā cathalogus viroꝝ fortiū. Quātuz ad scōm nō pōt assignari aliquis ordo anticipationis vel recapitulationis ad pcedētia:qz ille cathalogus fortium nō fuit aliqd dictū vel factū tpe dō:sed fuit quedā cōpilatio facta a scriptore libri huius.ordo tn̄ in scripturis est p hoc q̄ res vna fuit ante aliā dicta vel facta. poterat ḡ poni iste cathalogus fortiū in quacūqz parte hīstorie dō: qz nō hz maiorē cōsecutionē ad vnam partē q̄ ad aliaz. fuit tn̄ cōueniēs poni hic:qz bucusqz dictum est de bellis dō:⁊ qz in illis habuit istos viros tāq̄ adiutores ⁊ ministros belli:expletis bellis ponit cathalogus principaliuz bellatoruz. ¶Quantū ad primū de vaticinio futuroꝝ:satis dz dici q̄ istud fuit post pcedētia:qz hic dr̄ q̄ ista sunt verba nouissima:sed tn̄ in precedēti posita sunt aliq̄ verba dō:ideo necesse est q̄ ista fuerint post illa:alioquin nō essent ista nouissima.

B
An fuerint facta īmediate post pdicta.

¶Cum aūt queritur an ista fuerint facta īmediate post illa. Dicendū quantū ad cathalogū fortium:q̄ ille nō fuit dictus nec factus ante pcedentia vel post sicut.℟.declaratū est.⁊ pter non hz locum qō.s. an fuerit īmediate vel aliquāto tpe post dictus. De vaticinio aūt futuroꝝ dōm q̄ q̄cūq̄ fuerit post ea que habētur prece.c.non cōstat an fuerit īmediate vel aliquāto tēpore post istud factū:non poterat tn̄ esse longe post:qz verba pceō.c.dicta fuerunt postq̄ cessauit dō ab oībus bellis:vt pz prece.c.s.locutus est dō verba carminis huius in die qua liberauit eum dns de manu oīum ināmicoruz suoꝝ:⁊ tn̄ postq̄ dō cessauit ab oībus bellis nō virit magno tpe.nam ēt bellū absalonis ḡ dō fuit pauco tpe ante mortē eius:vt declaratū est.℟.17.⁊.18.ergo a fortiori ista verba essent pauco tēpore ante mortem dauid.

¶Quare ista verba nō ponuntur post omnia pertinentia ad dauid.

Questio.II.

Qō.2.
A
Rnsio pria

Queretur vlterius cuz hic dicaī q̄ ista verba fuerunt verba nouissima dō:cur nō ponunt post oia que pertinent ad dō.s.post.c.sequens ⁊ post duo capla sequētis libri q̄ ptinēt ad dō. ¶Rndēdū ꝑm quosdā q̄ interdū scriptura nō multū curat de ordie: ⁊ sic lz istud.c.deberet esse post oia nō curauit scriptura.

Contra.ꝑ.

¶Sed istud nō stat pp duo. Primo qz volūt dare remediū extraordinariū:cū bēant remedīū ordinariū.s.dant solutionē generalē cū habeāt spālē:⁊ tn̄ reprehēdunt qui volunt applicare eandē solutionē oībus argumētis:sicut qui eādē medicinā oībus morbis applicāt:vt pz in decretis.29.di.s.qūo beatus Joānes in apocal.septē scribens ecclesijs in vnaquaq̄ eaꝝ:vel spālia vitia reprehēdit:vel virtutes pbat.ita Paulus apls p singulas ecclesias vulneribus medet illatis:nec ad instar impiti medici q̄ vno colyrio omnium oculos vult curare.⁊ glo.super ipsuz locum dicit argum cōtra illos qui tales in oībus contrarus ponūt solutiones.s.aliud ꝑm leges:⁊ aliud ꝑm canones: ⁊ illud nouum:istud vetus.

Scōo.

¶Secūdo peccant isti qz falsum dicunt:nam non est verum q̄ ea que habent hic debeant poni in fine totius hīstorie dauid. ¶Sed dicēduz q̄ ista non debēt poni post oia facta dō:qz non sunt ista facta sed dicta.ea aūt que habētur seq.c. sunt facta:iō bene stant aliqua facta post vltima verba.secus tamē si

ista essent vltima facta. ¶Sed adhuc dicet ꝙ non sunt ista vltima verba dauid:q; seq.c. locutus est:ꝛ in duob⁹ capitulis sequẽtis libri:vt ꝑz ex littera. Dicendũ ꝙ istud intelligit de verbis que dixit dauid spiritu ꝓphetico.naꝫ ea que habẽtur hic dicta sunt spiritu ꝓphetico: vt ꝑz in lra.s.spiritus dñi locutus est ꝑ me.ea aũt que locutus est dauid sequẽtibus capitulis nõ locutus est spiritu ꝓphetico:sed cõi locutione:ideo ista vocant vltima:ante hoc ãt multa dixerat spiritu ꝓphetico.s. oẽs psal.ds cõposuit.

† ¶(Hec aũt sunt verba nouissima).s.nouissima verba dauid:ꝛ intelligit hoc vsqꝫ ad illum locum. (Hec nomina fortium.)quia ibi iam non extendũtur verba dauid.

Q.ō.3. A

Uerba ꝓdicta q̃re vocant nouissima.

¶Queretur quare vocant ista verba nouissima. ¶Aliqs dicet ꝙ non fuit dauid aliquid locutus post hec. ¶Sed falsum est:q; seq.c.ꝛ in primis duobus capꝫis sequẽtis libri locutus est. ¶Aliter dõm ꝑm Ra.dõ canbi.s.ꝙ sunt ẋba nouissima.i. que nouissime locutus est spiritu ꝓphetico:nam post hec ly aliqua dixerit nõ fuerũt spiritu ꝓphetico dicta:ẽt dicit ꝙ post hoc nũq̃ fuit spũs ꝓphetie in dõ:vel ꝙ recessit ab eo. Non est tamẽ intelligendũ ꝙ recesserit aligd a dõ:q; spũs ꝓpheticus non est aligd immanẽs:sed illustratio raptim trãsiens:sed dr̃ recessisse.i. q; nunc fuit in eo:ꝛ postea nunq̃ sedit in ipso. ¶Alr rñdet lra caldaica.s.ꝙ sunt verba nouissima.i. ẋba de messia ꝓlata:ꝛ tẽpora messie vocãtur vltima tẽpora in scriptura:ꝛ sic ꝓphetie de messia dicunt vltime ꝓphetie.de hoc Gen̄.49.cum dixit iacob filys suis:cõgregamini vt annũciem vobis que ventura sunt in nouissimis diebus. sic ẽt Ysai.2.dr̃. erit i nouissimis diebus ꝑparatus mons domus dñi. Idẽ Michee.4.ꝛ tñ ibi agitur de tẽporibus messie. ¶Aliter soluit Nicolaus.s.ꝙ ista dicãtur verba vltima.i. maxime memorie cõmẽdanda: q; qõ vltimum est maxie retinet:sic dicit Gregorius homel.19. Idcirco dñs tunc discipulos increpauit cum corporaliter illos reliquit vt verbuꝫ qõ recedens diceret arctius in corde audientium impressum maneret. ¶Sed solutio Ra. dõ canbi melior est.ꝛ ꝑz:q; solutio littere caldaice non multum stat:naꝫ dies messie non vocantur dies vltimi eo ꝙ sunt dies messie:sed eo ꝙ erant multum distantes ab illo tẽpore quo prophete enũciabant de illis. ¶Item ꝑz Gene.49.ꝙ non vocentur dies messie dies vltimi tanq̃ ipsis conueniat hoc specialiter:q; ibi dicit:vt annuncie vobis que ventura sunt in nouissimis diebus:ꝛ tñ sub nomine benedictionũ dicti sunt euentus futuri israelitaruꝫ quorũ plurimi inceperũt imediate post introitum in terram chanaam:nam ibi dicit in quibus partibus ipse tribus habiture erãt sortes:ꝛ illud fuit imediate post introitũ in terrã chanaã:ꝛ tñ vocant dies illi nouissimi:q; multum distabãt a tẽpore quo ista dicebat iacob.sic ẽt ꝑz:q; beatus Joãnes canonica prima.c.2.dicit filioli nouissima hora est iam tñ transierat aduentus messie. ¶Solutio ẽt Nicolai non multũ cõuenit:q; alia verba dixit dõ que erant ita memorie cõmendãda sicut ista:vt ꝑz ex discursu psalmorũ in quibus sepe agit de messia. ¶Solutio aũt Ra.dõ canbi.non habꝫ reprehensionẽ. †(Dixit dauid filius isai).s.ista que sequitur. pater dauid vocat aliqñ isai:ꝛ aliqñ iesse. De isai ꝑz prece.lib.c.16.ꝛ 17.ꝛ ꝯ.20.ꝛ hic. De iesse ꝑz Isa.11.s.egrediet virga ɔ radice iesse.ꝛ Matth.10.s.iesse aũt genuit dauid:sꝫ in libris veteris testi quasi semper isai vocat. Jn hebreo br̃(Dictuꝫ dõ fily isai).i.istud est dictũ eius:sꝫ idẽ est.(Dixit vir).i. dixit dauid.est repetitio smẽ quã interduꝫ ꝓphete faciũt in principys locutionũ.sic ꝑz Num̃.24.cuꝫ incepit loqui balaã:ꝛ dr̃.dixit balaã filius beor.dixit homo cuius obturatus est oculus.dixit auditor sermonuꝫ dei:ꝛ oia ista significant solũ:dixit balaã. Jn hebreo br̃(Dictũ viri).i. dixit vir:sꝫ idẽ est.(Cui cõstitutũ est de xpo dei iacob).i. cui facta est promissio certa de Xpo.i.de messia qui est dei iacob.i. qui missus est:ꝛ tunc mittendus erat a deo iacob:vel vocatur Xpistus dei iacob.i.messias dei:quẽ cum magno desiderio expectabat iacob. Jn hoc significat dauid ꝙ sibi facta erat promissio de Xpisto nascituro de semine suo:ꝛ verum est:quia ei ꝛ habrae facta est promissio de christo:ideo in principio genealogie christi ambo ponũtur simul.s.liber generationis iesu christi filꝫ dauid filꝫ habraam.ꝛ ꝑm Hieronymũ in expositione eiusdem euangely causa fuit:quia promissio facta est vtriqꝫ. Jn hebreo habeꝫ(Uiri qui eleuatus est in altum vnctus a dño israel).i.istud est dictum viri qui eleuatus est in altum.s.lumine ꝓphetico.nam per illum prophetа eleuat̃ super cognitionem naturalẽ:q; peruenit ad intelligibilia capienda que alꝫ naturaliter capere non posset:ꝛ dicit vnctus a dño israel.i. qui vnctus fuit in regẽ a dño isrl. nam dauid vnctus est iussu dei.precedẽ.li.c.16.ꝛ est sensus totius littere.s.istud est dictuꝫ dauid ꝓphete. littera autẽ nostra accepit sensum littere hebraice per amphibologiaꝫ:accipiẽs cõstitutũ est ꝓ eleuatus est:ꝛ christũ qui est in recto conuertit in obliquuꝫ dicens de Xpisto dñi.(Egregius psaltes in israel).i. dauid erat optimus cantor ꝛ psalmographus iter oẽs israelitas:ꝛ ob hoc dicit Ra.Sa.ꝙ sola cantica dõ dicebant a leuitis in templo.sed hoc falsum est:q; cum introducta fuit archa in locum suuꝫ in domo dauid:leuite.s.asaph ꝛ fratres eius cãtauerunt psalmũ.s.ꝙfitemini dño.qui est psal.104.ꝛ tñ asaph illum cãtauit:ꝛ ipse fecit illum:vt ꝑz.1.paral.16. vnde psalmus intitulatur asaph ꝛ non dauid.sic etiã multi alꝫ psalmi.nam asaph:eman:ꝛ iditun fuerunt principes cãtorum:ꝛ isti prophetabant in psalmis:ꝛ erant doctores:vt patet ꝑ paral.25.est tamẽ verus ꝙ psalmi dauid sunt plus frequẽtati in cantu leuitarum:eo ꝙ plures psalmos fecerat dauid q̃ fecerunt leuite:vt ꝑz ex eorum titulis ꝑm ꝙ scribunt̃ in psalterio in principys psalmoꝝ. †(Spiritus dñi locutus est per me.)sic ponitur excellentia ꝓphetie ex modo reuelationis. ¶Pro quo considerandũ ꝙ Nicolaus dicit duplicẽ esse reuelationẽ ꝓphetică que fit per illustrationẽ intellectus:quedã enim fit intellectu illustrato supernaturalr ad aliquid cognoscendum:ꝛ vltra hoc imꝓssa quadã imagine in phãtasia sup quã intellectus se cõuertat ꝛ intelligat id qõ deus reuelare vult:ꝛ sic est modus intellectionis nostre.nam nos non intelligimus nisi conuerso intellectu super phãtasmata:vt ꝑz.3.de aĩa.s.opz intelligentem phãtasmata speculari:ꝛ isto modo dicit ꝙ facta est reuelatio Hieremie de destructione hierusalez per caldeos:nam dixit ei deus quid tu vides Hieremia:ꝛ rñdit.virgam vigilantez ego video.ꝛ iterũ ait:quid tu vides.ꝛ rñdit:ollam succensaz ego video ꝛ ebullitiones eius ab aquilone:vt ꝑz Hiere.ꝑ. ¶Alius modus reuelationis spiritualis est qñcũqꝫ solus intellectus illustrat̃ ꝛ nõ fit aliqua imꝓssio in phãtasia:sed ipsa illustratio itellectus est sufficiẽs cã ad itelligẽdũ:ꝛ dicit ꝙ iste modus cognitionis est ꝑfectior q̃ primus sicut appet in cognitiõe ꝙclonis geometrice.nã alig sunt g intelligũt ꝙclones geometricas solũ si sibi dicant: ẽt si non fiat aliq̃ descriptio lineaꝝ ꝛ figuraꝝ ad exẽplificãdũ.Alꝫ aũt sunt g nõ itelligẽt hec nisi fiãt descriptiões figuraꝝ q̃s videãt:ꝛ sicut illi g nullis descriptionib⁹ indigẽt ad intelligendũ hñt perfectiorẽ actuꝫ intelligendi q̃ illi g nõ intelligũt sine descriptionib⁹:ita actus intelligẽdi ꝓphetic⁹ qui sine aliquo ipressо in phãtasia sufficit ad ipꝫ qõ intelligi dꝫ supnaturalr est ꝑfectior actu intelligẽdi g simul regrit phãtasmata:nã phãtasmata supplẽt aligd qõ deest ipso actui itelligẽdi:ꝛ nũc dicit ꝙ in dõ fuit iste modus itelligẽdi sine imagine:ꝛ in ꝫ erat valde excellẽs iter ꝓphetas:ꝛ dr̃(Spũs dñi locut⁹ est ꝑ me).i.spũs dñi solus imutauit itellectũ dõ:nõ assistẽte aliquo phãtasmate. Jn hebreo dr̃(Locutus est in me.)ꝛ idẽ est:marie q; lra hebraica ꝑz eguocationẽ pót trahi ꝛ trahit̃ interdũ ab ipsis iudeis ad significãdũ in me:vel ꝑ me. (Et sermo eius per linguã meã).i.sermo eius transiuit ꝑ linguã meã.in quo dicit Nicolaus ꝙ signatur ꝙ deus nõ solum dixerit intellectũ dauid:sed etiã linguã suã ad loquẽduꝫ: q; oia que loq̃bat erãt ꝓphetie.(Dixit:deus israel mihi

locutus

Ꝫ Reuelatio nẽ ꝓphetică esse duplicem.

locutus est.) Ista est repetitio sententie que fit sepe in hys verbis prophetic̃is sicut dicebat.ē.s. dixit dō filius isai:dixit vir ⁊c. (Fortis isrl.) Uocat deus fortis isrl.i. fortis ad liberationē isrl:vel q oñdit fortitudinē suā in liberatione isrl.s.q; p signa magna ⁊ portēta eduxit isrlitas de egypto:vt p3 Exo.7.vsq; ad.12.⁊ iste modus loquēdi est multū frequētatus:potissime in psalmis: vt p3 prece.c.⁊ ēt in alys locis:vt p3 Gen.49.s.dissoluta sunt vincula brachioꝝ eius p manū fortis iacob.i.p manum dei qui est fortis ipsius iacob. (Dñator oium iustus).i. iste dus est dñator: q; nō solū hēt ppietatē oium rerū p quā dñs est eaꝝ:sed ēt actualiter dñatur:⁊ tm̄ iustus est: hoc dr̄ ad significādū rectitudinē dei:nā vt cōiter oñi inter homines plura agūt volūtate c̄ꝫ lege ⁊ pa passione c̄ꝫ rōne:⁊ c̄ꝫto fuerit dñs maior:tāto magis sequit volūtatem:velut nō subiectus legibus: iō isti vt cōiter faciūt iniustitias multas:deus aūt c̄ꝫc̄ꝫ vlis dñs sit tm̄ iustissimus est:nec cōdēnat iustum cū impio: vel ecōuerso sicut dixit abrahā Gen.18.s.absit a te vt hāc rē facias ⁊ occidas iustum cū impio:fiatq; iustus sicut impius:nō est tuū hoc q iudicas oēm terrā. (Dñator ī timore dei).s.c̄ꝫc̄ꝫ deus sit dñator oium:tm̄ spāliter est dñator illoꝝ q timēt eum:q; ipse spāliter attēdit ad illos q timēt eum. In hebreo hr̄ (potēs in homine.) vbi dicit lra nra.ē.dñator oium:sz idē est. (Sicut lux auroꝛe oriēte sole.) Hic introducūtur exēpla.s. de visione intellectuali sine imagine: ⁊ ad hoc dicit de sole viso cū nube vel sine nube. ¶ Pro quo sciēdum q Nico. dicit solē posse videri dupliciter.s. vel inc̄tum est obūbratus nubibus:vel inc̄tum est fulgēs sine nube. Primus modus est imperfectior ad visionē:q; quilibet oculus ēt si sit infirmus pōt solē obūbratū ꝓspicere. Secūdus modus est pfectior:q; nō pōt qlibet oculus sic videre solē:sed solū ille q est fortis. vnde oculi valde debiles nō solū nō pñt videre lumē solis directe:sed ēt non possunt qualitercūq; respicere lumē diei: sicut p3 de noctua scō Metaphi. dō aūt cognoscebat deus spiritu p̄phetico sicut q videt solē nō obūbratū:q; illa est pfecta cognitio:⁊ sic est sensus q̄ sicut lux auroꝛe oriēte sole mane absq; nubib⁹ rutilat:sic erat modus p̄phetie dō.s.q; cognoscebat veritatē supernaturalē fulgēte in intellectu suo sine aliquo phantasmate. (Et sicut pullulat germinat herba de terra.) hic ēm Nico. inducit exēplū de revelatione facta dō de chr̄o nascituro de semine suo inc̄tum est hoc ex diuina liberalitate:⁊ sine merito suo:⁊ est sensus:sicut terra de se arida est ⁊ nō germinat nisi supfundat aqua ⁊ sic impinguet:ita virgo dña nra q̄ vocat terra:de qua dr̄:⁊ terra nra dabit fructū suū. Psal.84. non potuit ꝓcipere saluatorē sine spāli gratia influtionis dei. sic p3 Isai.45.s. Rorate celi desuper ⁊ nubes pluuāt iustum:aperiatur terra ⁊ germinet saluatorē. (Nec tanta est domus mea apud dñm vt pactum eternuꝫ iniret mecum).i.non sum ego tanti meriti:nec tota domus mea: vt deus iniret pactuꝫ mecū:⁊ intelligit Nico. de christo nascituro:q; deus promiserat hoc dō. (Firmuꝫ in oibus atq; munituꝫ).i.istud pactum est firmū per oia.s.q; nequaq; deficiet:sed vocat pactū eternū q; erat de christo nascituro cuius regnū erat eternū. ¶ Ra.Salo. dicit q pactum vel firmamentū erat lex quā dō habebat in domo sua:⁊ custodiebat ab oibus domesticis suis. ¶ Sed hoc nihil est q; nō fecerat pactū deus spāliter cū dō de seruāda lege: c̄ꝫc̄ꝫ vez est q in pacto inito interuenit q filij dō seruarent legē:vt p3.ē.7. hoc tm̄ nō est pactuꝫ de quo loquit dō:q; q filij dō tenerētur obseruare legem: non erat aliqua gratia ipsi dō:⁊ tm̄ dō allegat hic istud pactū tanq; gratiā sibi factaꝫ:cū ait.nec est tanta domus mea apud dñm:vt pactum eternū iniret mecuꝫ: ergo dz intelligi de aliquo alio pacto.s.de pacto regni possidendi semper:vel de messia nascituro de semine eius. In hebreo habet (Non cuꝫ caligine vel spissitudine.) vbi littera nostra dicit absq; nubibus: ⁊ idē est:q; nubes spisse sunt vel caliginose: ⁊ ista dictio ponitur in hebreo precedenti.c.vbicunq; nos habemus caliginē. In hebreo habet (Sicut splendor pluuie germinis terre.) vbi nos dicimus:sicut pluuꝫ germinat herba terre: ⁊ Hieron. trāsportauit istam sniam eo q visum est sibi rōnabilius sic intelligi quasi nihil significaret eē splendorem pluuie germinis terre. mihi tm̄ nō repugnando tanto viro rationabilius videt dictū sicut habet in hebreo.s.sicut splē dor pluuie germinis terre.i. q id de quo dicit sit tanq; splendor pluuie in germine.i.in herbis terre:q; splēdor ille est magnus:vt postea dicet applicādo litterā aliter. In hebreo habetur (Non est sic domus mea.) vbi nos dicimus:nō est tanta domus mea: sed idem est.s.non est sic domus mea.i.nō est tam bene disposita: vt deus deberet pactū mecum intre:⁊ idē est:non est tanta domus mea.i.non est tanti meriti. In hebreo hr̄ (Nam pactuꝫ eternū iniuit mecū.) vbi nos dicimus vt pactū iniret: sz idez est:litterra tm̄ nostra expressius ista dicit. In hebreo dicit (Ordinata in omnibus ⁊ custodita.) et pōt referri ad domū dō.s. deus fecit q domus mea eēt in oibus ordinata ⁊ custodita. vel pōt poni in neutro vt dicat ordinatum in oibus q custoditū:⁊ referr̄ ad pactuꝫ.s.q; illud est in oibus custoditū ⁊ ordinatuꝫ: ⁊ istū sensum tenet lra nostra dicens:firmū in oibus atq; munitū.s. pactū ipsum est firmum q; non dissoluetur:sed idē est. (Cuncta enim salus mea.) Ista lra tota vsq; (Preuaricatores autem) legitur a Nicolao per modū suppletionis: ⁊ dicit q est modus loquēdi decurtatus q frequentatus est apud hebreos:⁊ hic fit ex excessu deuotionis dō qñ ista dicebat. vnde dicit (Cuncta.n.salus mea).s. depēdet a deo. (Et omnis volūtas).s.i. tota volūtas mea tēdit in deū. (Nec quicq̄ ex ea q nō germinet).i. nihil est de actibus meis q non fiat deliberate:⁊ q non ordinet in deuꝫ. iuxta illud p̄° ad Corinth.10. sive ergo māducatis:sive bibitis: vel aliud quid facitis:oia in gloriā dei facite. In hebreo dr̄. (Q; non faciet germinare.) sed idem est:dz tm̄ subitelligi.s.q; nō faciet germinare.i. nihil est q̄ nō faciat germinare de volūtate mea. ¶ (Preuaricatores aūt.) Hic ponit pena maloꝝ:postq̄ positū est premiū bonoꝝ:⁊ primo ponit hic de pena tpali ēm Nico. ⁊ postea cōcluditur de eterna:⁊ dicit. (Preuaricatores aūt quasi spine euellent vniuersi.) Dicit q intelligit hoc de iudeis malis qui tpe christi fuerunt preuaricatores nō recipiendo doctrinā eius:⁊ isti euellent sicut spine.s.sicut spine inutiles sunt ⁊ eyciunt de terra:ita isti fuerunt electi per Titū ⁊ Uespesianū: nā expulsi fuerūt ō terra sua nunq; rediturī ad illaꝫ. (Que nō tollunt manibus).i. iste spine non capiuntur manibus q; dure sunt:⁊ dicit q intelligit de iudeis qui noluerūt mansuete recipere doctrinaꝫ christi ⁊ discipuloꝝ:iō venit super eos dura correctio romanoꝝ. (Et si quis tāgere voluerit eas armabitur ferro ⁊ ligno lanceato.) Dicit hoc fuisse in romanis qui venientes ad expellendū iudeos de terra:venerūt cū magno exercitu: ⁊ fecerunt bella fortissima:vt declarat iosephus in libris ō bello iudaico:⁊ sic erāt armati ferro ⁊ lāceis. (Igneq; succense cōburentur).i. vbs hierusalez fuit cōbusta per romanos:⁊ ēt multi de iudeis. (Usq; ad nihilum).i.cōburētur mali:ita vt nihil maneat de eis Et dicit Nico. q in hoc significatur pena eterna:in qua nullus erit de malis qui non comburatur. In hebreo habet (Belial.) vbi nos dicimus; preuaricatores:⁊ est singr dcm̄:sed interdū ēt ponit p plr: sicut ipsi iudei concedunt:imo ipsi exponūt belial p malis viris sicut lra nra. In hebreo hr̄ (Et vir tanget in ipsis erit plenuꝫ ferro ⁊ hasta lancee in manu sua.) et idē est q̄ lra nra.s. q quicūq; vir voluerit tangere spinas erit plenus ferro.i. armabitur ferro: ⁊ erit hasta lancee in manu sua.i. armabitur ligno lanceato. ¶ Sciendū q lra ista fuit exposita supra ēm Nicolaum:⁊ q; in qbusdā nō multū vr̄ applicari sensus suus litterę: op3 aliter exponi. Pro q̄ sciēdū q Ra.Dō canbi in tota ista lra:ex illo loco:sicut lux auroꝛe:tāgit vnicaꝫ sniam.s.cōparationē bonoꝝ ⁊ maloꝝ.s.q boni sunt sicut

L Solē posse videri dupliciter.

D Pactū vel firmamētū quid esset.

Ra.Salo.

Contra.

Ra.Dō.

Opionico.

E

lux auroze: ⁊ sicut splendor in herbis: mali aũt sunt sicut spine dure que nõ possunt secure tangi manibus: iõ debent succindi ferro: ⁊ sic mali q repugnant nimis correctioni nõ possunt manibus corrigi. i. leuiter: sed debent euci õ terra ferro ⁊ debẽt cõburi. ista sñia ꝯꝯ nõ totaliter applicet litteræ: tñ nõ multũ deuiat. ¶ Aliter aũt exponit litterã istaz Ionathã in caldeo: ⁊ ponit ẽt vnicã sñiam in tota littera. s. q boni sunt sicut sol fulgentes in auroza: ⁊ mali sunt sicut spine q̃ in ꝓin̄ sunt tenere sicut herba ⁊ nullus vult eas scindere cuz tunc possent scindi sine periculo sz miseret eaz: postea aũt qñ fuerint magne nullus põt eas tollere nisi ferro: ⁊ dicit q suc cendent̄ isti mali q sunt sicut spine igne eterno in die qua dñs iudicabit seculũ: ⁊ ẽt iste nõ multũ deuiat a veritate sñie. ¶ Nos tñ nũc aliter exponamus applicãdo singulas ptes littere: lz obmittemus varietatẽ lre nre ⁊ hebraice: q iã posuimus eam. s. ẽt obmittemus multa alia in qbus nõ ꝓsistit dña expositioĩs huiꝰ ⁊ expõnis Nico. ⁊ icipit. (Hec sunt verba nouissima). i. vltima dixit dõ p spiritum sanctũ: ideo dicit histo. scho. q iste põt vocari vltimus Psal. ⁊ nõ est annumeratus alys. (Dixit vir.) In tota ista lra vsq; ad finem intendit dõ vnaz sñiam. s. q nõ est sic de eo sicut de viris malis: sed deus locutus est p ipsum ⁊ dixit q domus sua esset sicut sol fulgẽs sine nubibus: mali aũt nõ sic: sz tanq̃ spine que ꝓscindunt̄ ferro ⁊ cremant̄: multotiẽs aũt ponunt̄ tales cõparatiões in scriptura de bonis ad malos. s. q boni ꝓsperentur ⁊ mali deficiãt: vt pz Psal. 1. cũ dr de viro beato: ⁊ erit tanq̃ lignũ qõ plãtatũ est secus decursus aquaz qõ fructũ suũ dabit in tpe suo: ⁊ folĩ eius non defluet: ⁊ oĩa quecũq; faciet semp ꝓsperabunt̄. ⁊ segtur de malis: nõ sic impy nõ sic: sed tanq̃ puluis quẽ proycit ventus a facie terre. (Dixit vir cui ꝓstitutũ est de christo dei iacob). i. dixit ista que sequuntur ille vir cui data est certitudo de christo dei iacob. i. õ messia quẽ misit deus iacob. ¶ Scõm litterã hebraicã vt ocñ est deberemus dicere: dixit vir q eleuatus est ĩ altũ ⁊ vnctus a deo isrl: sed facile est cõuertere litterã hebraicã ad sensum nr̃m. est aũt sensus littere hebraice q istud dixit dõ q eleuatus fuit in altũ. s. in statũ regiũ cũ prius eẽt pastor: ⁊ fuit vnctus in regẽ a deo israel: sed siue accipiat̄ ꝑm lraz nostrã: siue ꝑm hebraicã in toto isto versu vsq; ibi: spũs dñi. nõ est alia sñia nisi q exprimit̄ qs est iste q dixit hec: ⁊ dr̃ q iste est dõ filius isai q eleuatus est ⁊ ꝓstitutus rex a deo israel: ⁊ est cantor egregius. ꝑm lram nr̃am est sensus q iste est dõ q habuit constitutionẽ. i. certitudinẽ de messia de quo ei deus reuelauit: ⁊ est cãtor egregius. ⁊ sic non ponit̄ ibi de reuelatione messie tanq̃ ista pphetia prãcipaliter intẽdat de reuelatione messie: sed solũ ponitur istud tanq̃ titulus: q sicut qñ viri ꝓstituti in dignitatibus vel officijs dant aliqua mãdata in scriptis ponunt in ꝑn̄ mãdati oĩa noĩa dignitatũ vel officioꝝ suoꝝ: ita ⁊ in pphetis antecq̃ ponatur id qõ pphẽta dixit ponit̄ titulus eius. s. de qua origine vel de quo loco sit: vel in qua dignitate: sic pz in principijs oĩum pphetaꝝ fere tam maiorum q̃ minoꝝ: q incipiũt sic: verba talis vel talis pphete q fuit de tali origine: vel de tali loco: ⁊ hoc pz ex principijs ipsoꝝ. Ita hic anteq̃ ponat̄ qd dixerit dõ ponit̄ qs ipse fuerit ⁊ quedã excellẽtia pphetie eius. s. q reuelatũ fuerit ei de messia: qõ erat magne perfectionis reuellari alicui pphete. ista duo. s. qs fuerit ⁊ modus reuelationis tangunt̄ Nu. 24. in pphetia balaã: ⁊ ponunt̄ anteq̃ ponant̄ de verbis eius. s. dixit balaã filius beor: dixit hõ cuius obturatus est oculus: dixit auditor sermonũ dei q videt visionẽ oipotẽtis intuitus est: q cadit ⁊ sic aperiunt̄ oculi eius. hec oĩa pertinẽt ad titulũ: ⁊ tũc sequunt̄ verba pphete. s. quã ⁊c. ⁊ in illo titulo exprimit̄ psona inq̃tũ dr̃ dixit balaã: ⁊ origo inq̃tũ dr̃ filius beor: ⁊ pphetia: ⁊ modus pphetie. s. dixit hõ cuius obturatus est oculus dixit auditor sermonũ dei q cadit: ⁊ sic aperiũt̄ oculi eius: hec oĩa signãt modos spãles prophetie balaã: quos declarauimus Nu. 24. ista tria ponũt̄ hic. s. dixit dõ: inq̃tũ ad prosapiã. filius isai inq̃tũ origine: dixit vir cui ꝓstitutũ ẽ de chro. ⁊ egregius psaltes isrl: inq̃tũ ad pphetiã ⁊ dignitatẽ pphetie. (Spũs dñi locutus est p me.) Jn hõ significat q istud qõ dixit fuit p spm pphetic̃ũ. (Et sermo eius p linguã meã). i. sermo dei expressus fuit p linguã meã. repetitio sñie est: q idẽ est q spiritus dei loquat̄ p aliquẽ: ⁊ q sermo dei ꝓferatur p linguaz eius. vocat̄ aũt sermo dei: q id qõ loquuntur pphete nõ est verbũ eoꝝ sed dei: eo q deus imprimit eis illã intellectionem: q ipse est sicut intellectus agẽs: ⁊ pphete sunt sicut intellectus passibilis soluz recipiẽdo: iõ nõ sunt ipsi q loquunt̄: sed magis deus est q loquit̄. Jurta illud: nõ estis vos q loquimini: sz spũs pris vestri q loquit̄ in vobis. Mat. 10. ⁊ Luc. 21. q õ equaliter aplis ⁊ pphetis ꝓuenit. ¶ Nec est hic accipiẽdũ qõ Nico. iducebat. s. q innuat hic dña pphetie dõ ab alys pphetis. s. q videbat per solũ intellectũ sine imagine: q manifeste appet q lra solũ vult significare q dõ loquebat̄ p deũ: ⁊ nõ a seipso. ¶ Jtẽ q: de oĩbus prophetis est generale q spiritus dñi loqtur p eos: sic. n. pz de michea cui locutus est spũs dñi: ꝯꝯ dicat se vidisse quasdã imagines fugiẽtis isrl: de quo seq. li. c. vlt. (Deus isrl mihi locutus est.) Repetitio sñie est: ⁊ idẽ signat q spiritus dñi locutus est per me. (Fortis israel dñator oĩum iustus dñator in timore dei.) Jsta oĩa ponunt̄ ad designãdũ ꝓfectiones quasdam dei: ⁊ exponant̄ sicut. s. exposita sunt. ¶ (Sicut lux auroze.) Hic incipiunt verba prophetie: q oĩa ꝓcedẽtia pertinent ad titulũ eius: vt. s. declaratũ est: ⁊ hic ponit̄ sñia de domo dõ. s. q deus cõseruaret domũ dõ. i. pgeniem eius semp in magna excellentia sicut est sol qñ in auroza surgit si nulla nubes sit: q tunc est valde gratus mundo discussis tenebris noctis. (Oriente sole mane absq; nubibus rutilat). i. sicut sol si nõ impeditur nebulis fulgit valde: ita ꝓsperitas domus dõ eẽt sine aduersitate obscurãte: ⁊ sic futuꝝ erat si nunq̃ peccassent filij dõ: q fuisset ꝓsperitas domus eius sine pturbatione. Qz aũt domus dõ cõparet̄ soli appet Psal. 88. s. semel iuraui in sancto meo si dõ mẽtiar: ⁊ semen eius in eternũ manebit: ⁊ thronus eius sicut sol ĩ cõspectu meo ⁊ sicut luna pfecta in eternũ: ⁊ testis in celo fidelis. ⁊ itez: ⁊ ponã in seculuz seculi semen eius: ⁊ thronũ eius sicut dies celi. simile pz Psal. 71. vbi cõparat̄ dom⁹ dõ soli ⁊ lune. (Et sicut pluuius germinat herba de terra.) Scõz istã lram q̃ differt a littera hebraica est sensus q domus dõ germinaret. i. creſceret quotidie in ꝓsperitate sicut germinat herba de terra infusis pluuijs. Littera tñ hebraica bz aliter. s. (Sicut splẽdor pluuie germinis vel herbe terre.) Jsta lra est ꝓuenietior: q lra nr̃a detrũcat lram hebraicã: naz nõ ponit splẽdorẽ q ponit̄ in hebreo: ẽt q ꝑm lram nr̃am nõ ꝓtinuat̄ ista particula cũ precedẽti ⁊ ꝑm lram hebraicam sic. nã in vtraq; dr̃ de splẽdore: ⁊ est sensus q domus dõ eẽt sicut lux auroze oriente sole sine nubibus: ⁊ sicut splendor herbaꝝ qñ in eis est pluuia: hoc ponit̄ ad significandũ spãlem fulgorẽ. nã qñ ros cecidit per noctez vel aliqua parua pluuia: ⁊ sunt gutte grosse pendẽtes in herbis: si oriatur sol sup herbas: ⁊ nõ sit aliqua nebula impediens causabit̄ magnus fulgor in herbis pp guttas roris pendẽtes: ⁊ non causaret̄ ille fulgor p modum scintillationis ⁊ radiositatis si nõ essent ibi gutte roris: sic pz qñ sol oritur super aquã q ibi causat̄ quidã fulgor super aquã ex reuerberatione: ⁊ non causat̄ super terrã. simile fit oriẽte sole sup speculũ vel super arma polita vel sup quecũq; eramẽta diligẽter tersa: q tunc fit magnus fulgor. ⁊ sic dicebat dõ q domus sua nõ solũ esset sicut lux solis orientis sine nubibus: sed ẽt qñ iste sol ortus sine nubibus oritur super herbas habẽtes guttas roris: q tũc duplicatur splẽdor: ⁊ istud signat excellentez ⁊ famosam ꝓsperitatẽ domus sue. ¶ Ex hoc appet q nõ sit expositio Nicolai ꝓuenies q diuidit sñiaz huius littere que penitus est eadẽ: nã cũ dr̃ sicut lux auroze: exponit de mõ pphetie dõ. s. q erat p solũ actũ intelligẽdi clarũ: ⁊ non erat cũ aligbus imaginibus q̃ sunt tanq̃ nubes cũ qbus

oritur

Jonathas.

Expositio auctoris.

Expositio hebraica.

Contra nic.

oritur sol:r sequentes litteram exponit de incarnatione christi.s.r sicut pluuius germinat herba de terra:r tamē manifestū est q totus iste est vnus ptextus r vnus versus: ēt qz illa cōiunctio copulatiua facit ptinere ad eandē sententiā. ¶Item nō stat:qz nō applicat satis ad lram sicut ipse vult.s.qz sicut germinat herba de terra:ita dña nostra genuit saluatorē:qz glibet videbit hoc friuole dcm: r nō coaptari pcedētibus nec sequētibus:nec ipsi littere. (Nec ē tāta domus mea apud dñz.) Dixerat.n.q deus promiserat ei q domus sua fulgeret sicut sol super herbas roridas:hic ponit q ꝟ fit ex sola liberalitate dei.s. nō est tāta domus mea apud dñm .i. nō est tanti meriti. (Ut pactū eternū iniret mecum).s. qz ad ꝟ q aliqs iniat fedus cū alio:opz q sint equales:qz in federe vtrinqz fit promissio:r ꝯtum ad hoc sunt equales:ió reputabat dō in valde magnā gratiā q deus voluisset inire fedus cuz illo:qz ipse nihil hoz merebat. Nico.exposuit istud de pacto incarnationis christi: r hoc vt cōtinuaret lraz istā cū precedenti:sed nullo mō pōt stare:qz dr in lra q erat pactū eternū.sed manifestū est q pactū de incarnatione christi nō vocat eternū:nec ꝓt vocari:qz eternū dicit duratione sine fine:vel saltē valde magnā ꝑm modū loquēdi scripture:r tm incarnatio christi fuit in instāti ideo nō dicit aliquā durationē:r sic nō pōt ōterminari p eē eternuz vel modicū durās. ¶Sz Nico.retorquet istud eternum dicēs q vocat pactū de incarnatione chri eternuz: qz chrs regnaturus erat in eternū:Isa.9.sed istud est nimis alienū:qz dato q posset intelligi littera de incarnatione christi: adhuc nō vocaret pactū eternū pp regnum christi:qz ista duo nimis erāt distincta.s.q chrs incarnetur:r q regnū eius eēt eternū vel nō:ió ad hoc opz esse diuersas pronunciationes:r sic nō pōt intelligi nisi de regno domus dō:qz deus pmisit q illud eēt eternū cū posset durare pauco tpe:r ista erat magna grā qd mitteret regnū in eternū:r ob hoc dō spāliter exp:essit de pacto eterno regratiās q est eternū.sic ēt fecit.s.7.cuz ait:sed r hoc parū visuz est in ꝓspectu tuo nisi loqueris ēt de domo serui tui in lōginquū. (Firmū i oībus atqz munitū).i. istud pactū est totaliter firmū r munitū.s.q nunqz variabitur:sic.n.dixerat deus ipsi dō q ēt si filij sui peccarent non auferret regnū eis.s.7.r ꝯtum ad hoc erat simplr firmū r munitū in oībus.i.ꝫ oia p que cassari posset:nam dato q deus pmisisset simplr q filij dō regnarēt in eternum si peccarēt:istud fedus irritabat: pmisit tm deus q ēt si peccarēt nō auferret regnū:ió nō erat aliqd per qđ posset destrui istud pactū. (Lūcta.n.salus mea:r oīs voluntas mea.) Iste clausule ex modo scripture vīr decurtate:qz non sunt hic verba aliqua p que explicent:ideo Nico.subintelligit verba.s.cūcta salus mea est a dño:r oīs volūtas mea tendit in dñm.istud tm vr esse alienū:ió debet referri vtraqz clausula ad id qđ sequitur.s.(Nec gcqz ex ea q non germinet).i.oīs salus mea r voluntas mea sic se hnt q nihil est q nō pficiat de illis: emittēdo germē:r est sensus.qōcunqz ego volo ꝓsperat:nec ē aliq opatio mea q nō tēdat ad salutē: istō est q nō sit aliqd q nō germinet: r istud significabat q deus dirigere dēbat dō in oībus operationibus suis:r ille q a deo dirigit ꝓsperat.sic pz Gen.39.cū dr:fuit dns cum eo r erat vir in cūctis prospere agēs:habitabatqz in domo dñi dei sui q optime nouerat dñm esse cū eo:r oia que gereret ab eo dirigi in manu illius: r qz deus pmiserat dō q ꝓsperaret eum in oībus.s.7.ꝓfidebat tm in illo federe q nihil credebat se voliturū vel inceptuz q nō pueniret ad pspe rum finē:r istud erat q oia q vellet dō germinarēt:r sic cōuenit superiori snie de pacto eterno. (Preuaricatores aūt quasi spine euellent vniuersi.) Hic dr de malis p cōparationē ad domū dō.s.qz deus elegit dō r fecit cū eo fedus ideo cōseruabit eum in oībus operationibus suis. In malis aūt non est sic:qz deus nō ꝓsperabit actus illoz sed tribulabit eos r euellent de possessionibus suis:sicut euelluntur spine de terra ne noceāt. (Que nō tolluntur manibus.) Ista que sequunt non pertinent ad cōditionem euulsionis maloz sed spinaz principaliter:lz ad malos applicari possit.s.spine nō tollunt manibus qz sunt pungitiue valde:ita r mali qñ sunt indurati sicut spine cozigūtur a deo dura punitione:que magis propzie vocat pena vel exterminiū ꝯ correctio. (Et si qs tangere voluerit eas armabitur ferro).i. spine qñ sunt valde dure nō tolluntur manibus:lz tollerent qñ essent virides r tenere: sed qcunqz vult tangere eas:armabitur ferro.s.sarculo vel falce ferrea.i.q nō succidantur manibus sed ferro. (Et ligno lanceato).i.ligno facto ad moduz lancee.s.q lignū longū dz accipi ad modū lancee: r in illo erit falx vel sarculū ferreū:r nō sufficit q armemur ferro in manibus:qz si ꝓpinque nobis sunt spine ꝯꝯ habeamus ferrum in manibus ledemur in alus ptibus corporis:ió necesse est eē ferrū in ligno lāceato.i.longo ad modū lācee ita q nullo mō ad nos pertingāt spine. Istud aūt nō cōuenit expositioni Nicolai:qz ipse volebat q itelligeret de romanis q venerunt armati cōtra iudeos:qz manifestum est q lignū lanceatū non significat lanceā vel aliqō genus armoz:sed hastile ad infigendū ei falcē vel sarculum:ideo ad spinas refert. (Igneqz succense cōburentur vsqz ad nihilum).i.postqz fuerint succise iste spine comburent vsquequo de illis nihil maneat ita mali de beneditatibus suis expellent r alij suscipiāt eas:ipsi vero destruentur:ita vt nō maneat de eis nec radix.istud aūt intelligit hic in presenti:qz deus interduz punit malos ita vt nihil maneat de eis:sed magis hoc erit in futuro qñ oēs mali claudentur in gehenna. ¶(Hec nomina.) Hic ponitur scōm principale huius.c.cathalogus fortiū. Et diuiditur in duo:qz primo ponuntur nomina viroz magis notabilium. Scōo ponunt nomina viroz magis cōmunium:ibi (Asael frater ioab.)

¶Quō viri fortes se hēant:r quot fuerūt. Qō.IIII.

Queretur circa primuz de ista habitudine virorum fortiū.s. quomō se habeant. ¶Rndendū q hic computant triginta septē viri fortes: vt pz in fine.c.sed in istis ponunt. 30. in quodaz ordine: quoz nomina exp:esse ponuntur infra ex illo loco: asael frater ioab:manēt aūt alij.7.de quoz computatione est dubiū. ¶Nico. enim dicit q fuerunt viri.39.s.30.q ponunt infra in littera:r duo alij ternarij.s.iesbōā: semaa: eleazar:r secūdus ternarius.s.abisai:sobochai:ionathan filius semaa:r isti sunt.36.est alius banaias:qui non est in aliquo ternario:nec ēt computatur inter .30. qz fuit admirabilis in roboze:r narrant magnifica de eo in littera.r sic sunt.37.fuerunt aūt alij duo.s.dō qui est princeps omnū fortiū:r ioab qui etiā non computatur hic: r tm fuit vnus de fortibus viris:r sic sunt.39. ¶Considerandum tm pro enarratione istoz fortium: q habetur iste cathalogus hic 7.1.paralipo.xi.ideo quedaz ponuntur hic que subticent ibi:r quedaz subticent hic que ponuntur ibi ꝑm cōditionem scripture. ¶Secundū veritatem tm fuerunt isti fortes.37.quoz.30.fuerunt qui exp:esse nominātur: vt pz infra in littera: deinde fuerunt duo ternarij quos enumerauit Nicolaus r sunt. 36.est etiā banaias p:eter istos vt aliqui volūt:vt pz ex littera: r sic sunt.37.aliqui tm ponunt banaiam in secūdo ternario:de quo infra dicetur:ponūtur enim in primo ternario viri fortissimi. In secundo aūt ponuntur viri minus fortes: deinde ponūtur alij minus fortes in numero.30.

¶Queretur vlterius quare ponūtur hic ista nomina fortium exp:essa:cum nihil attineant ad historiam. ¶Respondendū q in istis viris de quibus hic dicit laudantur duo bona.vnū est ipsum robur corporis:qō qz naturaliter euenit lz laudabile sit: non tm valde eo q p:eteractum humanū euenit.est tm aliqualiter laudabile: eo q est aliqd possibile applicari ad opationē virtutis: r istud sufficit ad ꝰ q sit laudabile:vt pz.1.Eth.circa finē.Scōz erat ipsa virilitas vel animositas ꝑm quam se exponebant periculis maximis: sicut fuit de illis tribus viris

Cathalogꝰ fortiuz.

Qō.4.

A

Opīo nic.

Ueritas.

Qō.5.

A

Quare ponuntur hic nomina fortium.

Prima cā.

qui iuerunt per mediā aciem philistinoꝝ ad portandus aquā de bethleez ꝑ dō:vt ps infra in littera:ista aūt animositas vocaf fortitudo q̄ est virtus moralis:ꝛ est valde laudabilis:iō isti ꝑ illa laudari debēt. ¶Item scriptura vult laudare istos vt exēplo istoꝝ iducat alios ad similia operandū:sic.n.in ecclesiastico laudanf oēs viri q fuerūt valde famosi in veteri testō:vt ps Eccle.44.ꝛ vsq; ad finem libri:nā dr eo.c.laudemus viros gloriosos ꝛ parentes nr̄os in gñatione sua:multaq; gloriā fecit dns in magnificētia sua a seculo dñantes in ptātibus suis hominesq; magni virtute:ꝛ prudentia sua prediti:sic.n.isti viri fortissimi fecerūt opera magne virtutis in defensionē fidei cōtra infideles:iō scriptura tradit eos nobis imitabiles laudādo illos. Et ista est cā pp quam libri isti regum in ecclesia legunf:vt exemplo istoꝝ q pugnauerūt ꝯ hostes: nos quoq; ꝯ hostes fidei:ꝛ potissime ꝯ vitia militemus. sic ēt libri machabeoꝝ ad exēplū legunf in eccl̄ia: q; illi fuerūt fortissimi bellatores exponentes animas suas pro lege ꝛ sanctuario dei:vt ps.1.macha.c.2. ꝛ isti ēt ad imitationem nobis traditi sunt:vt similiter pugnemus;iō istum fuit vt isti viri fortissimi nominarenf hic: nā virtus laudata crescit. Et ista fuit cā quare iter romanos viris fortibus ꝑ patria notabiliter agētibus statue in foro q̄si dys ponebāf:vt oēs desiderio honoris huius anhelarēt ad fortiter agendū ꝑ republica: ꝛ homines generosi coꝛdis visis imaginibus valde inclinabantur.

Scba.

¶Quare isti viri forte fuerunt distincti per ordinē:ꝛ non omnes simul positi fuerunt. Qō.VI.

Qō.6. A Rñsio.

Queretur vlterius quare fuerunt isti viri fortissimi distincti ꝑ ordines tres ꝛ nō fuerūt oēs enarrati q̄si sub vno cumulo. ¶Rn̄m q sicut scriptura voluit laudare oēs istos q; oēs erāt fortes:ita voluit cuiq; ꝑm meritū fortitudinis diuersaꝝ dare laudē. sunt aūt hic tres gradus in fortitudine:nā qdā erāt fortes:alq; fortiores:alq; fortissimi.fortes sunt.30.ꝛ isti ponūtur in vno gradu:ꝛ nominanf oēs ꝓtinuatiꝝ.ſ.in littera. secūdi sunt fortiores:ꝛ isti sunt in vno ternario.ſ.abisai: ionathā filiꝰ samaa:ꝛ sobochay. Tertij sunt fortissimi.ſ. in scō ternario ꝛ sunt iesboni:eleazar:ꝛ semaa : vt ps in lr̄a:si aūt oēs fuissent quasi equales : nominati fuissent oēs in eodē ordine.

Qō.7. A Qr̄ ponāt gesta fortiū tantum.

¶Quereſ vlterius quare nō ponūtur gesta.30.viroꝝ fortiū sicut ponunf gesta.6.viroꝝ: ꝛ quare nō ponunf isti.6.viri in vno ordine cū oēs fecerint gesta magnifica que hic enarranf. ¶Ad primū dicendū q.30.viri q ponunf in eodē ordine fortes quidez fuerūt q; pugnabāt acerrime ꝓtra hostes:erātq; vultus eoꝝ sicut facies leonū ꝛ veloces sicut capree que morant in siluis:sicut dr de viris de tribu gad q venerunt in auxiliū dō.1.paral.12.nō tn̄ fecerant isti aliqua gesta spālia q̄ deberent distincte exprimi:sed laudati sunt tanq; viri fortes:q; in oibus fortiter se habebant. De viris aūt qui sunt in duobus ternarys exprimunf gesta:q; illi nō solus fortiter se hēbant in quolibet bello:sed ēt fecerūt aliqua spālia gesta q̄ distincte poterāt exprimi.

B Cur sex q̄z gesta narrantf nō ponuntur sub eodē ordie

¶Ad scōm dicendū q nō ponunf illi.6.viri sub eodem ordine:q; sicut scriptura vult nominare oēs fortes laudādo illos : ꝛ distinxit.30.viros fortes ab istis.6.eo q.30.non fecerunt aliqd valde excellēs:ꝛ isti fecerunt aliqua magnalia.ita cū gesta istoꝝ fuerint inequalia scriptura voluit laudare istos inequalr:ꝛ posuit in diuersis ordinibus:nā glibet illoꝝ q ponunf in primo ordine ꝑ se pugnauit ꝯ vnū exercitū vel quasi ꝛ fugauit illū:glibet aūt de exūtibus in 2° ordine occidit vnū gigātē:iō opꝫ q differāt isti duo ordines inter se. ¶De primo primi ternary.ſ.iesboan ps:q; ipse occidit octingētos viros vno impetu : vt ps in lr̄a. ¶Scōus.ſ.eleazar fugauit ꝑ se exercitus philistinoꝝ ꝑ se fugiētibus oibus israelitis:ꝛ postea redierūt israelite ad capiēdū prēdā de bello q̄ ille solus fecerat. ¶Tertius in hoc ternario .ſ. semaa solus pugnauit ꝯ philistinos ꝛ defendit quēdā agrū ab eis:vt ps in littera. ¶In scō ternario viri existētes occiderūt fugulos gigantes: nam abisai q fuit vnus de eis occidit gigātē iesbidenob supra.21.secūdus ēt.ſ.ionathā occidit aliū gigantē hñtez senos digitos.i.24.in manibus ꝛ pedibus eo.c.tertius aūt.ſ.banaias ꝑm quosdā vel sobochai ꝑm alios occidit gigātē:nā sobochai occidit ziph de genere arafa.ſ.21. si sit banaias occidit ēt vnū gigantē infra in lr̄a:distingūtur ꝙ gesta istoꝝ trium scōoruꝫ a gestis primoꝝ:iō est distinctus ordo:sic ps in littera cū dr de abisai q erat primus in scō ordine.ſ.ad tres primos nō puenit.i.nō fecit tam excellēter gesta sicut illi. Idē aūt dr de banaia q ad tres p̄mos nō puenit. ¶(Sedēs in cathedra.) hic incipit narratio triū viroꝝ de p̄mo ternario:ꝛ dr.(Sedēs in cathedra sapientissimus).ſ.dō sedebat in cathedra ꝛ erat sapiētissimus oīum:ꝛ iste cōputaf primus de tribus fortibus. Consideradū q in hoc est difficultas magna q: aliqui dicūt q primus de tribus fortissimis erat dō : alq; aūt volunt q erat ioab:alq; vero dicūt q erat qdā alius: iō diuersimode exponunt lr̄am istā. Primo mō dr sedēs in cathedra.i.dō q sedebat in cathedra eo q erat rex: ꝛ nulli alq licebat sedere i cathedra.(Sapiētissimus).i. ipse erat sapiētissimus inter oēs istos fortes de qbus hic. ꝛ q̄q̄ esset fortissimus:magis tn̄ laudaf de sapiētia q̄ de viribus:eo q sapiētia melior est viribus:vt ps prouerbi. 6.ſ. melior est sapientia q̄ vires : simile ps Sapien . 6. (Princeps inter tres).i.dō erat princeps inter tres fortissimos ꝛ erat fortior alys.(Ipse est quasi tenerrimꝰ ligni vermiculus) .i. dō erat sicut vermiculus q est in ligno.q.d.ille mollissimus est ꝛ tn̄ ipsum lignū forte terebrando perforat:ꝛ ob hoc teredo teredinis vel terebella appellaf.sic erat dō qui in cōuersatione erat mollissimus sicut vermiculus ligni oibus tractabilis ꝛ affabilis: ꝛ tn̄ in bello erat fortissimus:ita vt deyceret octingētos viros vno impetu:sic exponit glo.ordi. ꝛ Andreas ꝛ histo.scho.ꝛ Nicolaus. ¶Alq exponunt hoc de ioab dicentes q ipse erat princeps inter tres fortissimos ꝛ erat dux belli:tn̄ non exprimitur hic nomen eius: ꝛ dr sedēs in cathedra q; sedebat inter viros domus cōsilq cum septuaginta iudicibus.(Sapientissimus).i.erat sapiētissimus oīum qui erant in domo consilq : deinde exponanf cetera sicut dictū est. ¶Alq exponunt de quodam alio q non nominatur hic.ſ.de iesboan:ꝛ ille erat sedens in cathedra.i.excellentior oibus. ¶Ra.Sa.exponit hoc de dō dicens q erat sedens in cathedra .ſ. q; erat rex:vel erat sedens in domo consilq:ꝛ erat sapiētissimus.ſ.inter oēs iudices domus consilq : ꝛ erat princeps in tribus.ſ. in pulchritudine:fortitudine:ꝛ sapiētia:vt ps supra.16.cū dixit quidā vir saulis de dō:vidi filium isai scientē psallere ꝛ fortissimū roboze ꝛ virū bellicosum ꝛ prudētez in verbis ꝛ viz pulchruꝫ. dicit ēt q dō erat sicut vermiculus ligni tenerrimus : eo q q̄n studebat in lege dei erat ita tener sicut vermiculus .ſ. recludendo se in vestibus vacantis studio sicut vermis tener inuoluit ligno : ꝛ q̄n pugnabat erat fortis sicut lignū. ¶Ra.Dō. canbi dicit q iste fortissimus fuit adinoban ꝛ est vermiculus ligni: nō q sit nomē appellatiuū vermiculus ligni: sed nomen illud qō ponit in hebreo ꝓ vermiculo ligni dicit ipse esse nomen proprium illius viri:vel dicit q fuerit iste ioab qui erat sapientissimus inter iudices sedēs in domo cōsilq:vt supra expositum est:vel dicit q fuit dō cui competebat hec sicut ēt fuit supra declaratum.

Ra.Salo. expositio.

Ra.Dō. expositio.

Qō.8. A Primus vir fortis quis fuerit.

¶Queretur que sit ꝓueniens expositio de isto primo viro forti: ꝛ quis ille esset. ¶Rndendū est q tota ista varietas expositionū insurgit:q; hic ꝛ.1.parali.xi.ponit cathalogus istoꝝ fortiū:ꝛ subticenf aliq hic q̄ ibi dicunf:ꝛ ecōtrario. ꝛ tn̄ sicut colligi pōt ex bys q̄ hñr hic ꝛ ibi simul sumptis sciet qs sit iste vir ꝑmus i fortibus. ¶Plurimi aūt volūt ipm eē dō. ¶Sz dōm q nō stat.ꝑ: q; dr in lr̄a hec sunt noia fortiū dō : q̄ ipse dō nō erat aliqs de viris fortibus istis:sz oēs erāt serui sui. ¶Itē ps:q; enarrato isto ꝑ dō q dubitaf:dr in lr̄a:post būc eleazar filiꝰ patrui eius.i.post illū primū virū fortē fuit eleazar:ꝛ tn̄.1.paral.xi.dicit q

ꝑs opinio.

Contra ꝑm.

Scōo.

eleazar

eleazar fuit post iesboā 7 ꝙ fuit filius patrui iesboan: ꝯ nō pōt intelligi de dō:sed de iesboā ꝙ eēt primus inter fortes. ¶ Jtē pz eo.c.cū ponit cathalogus fortiū dō dr: Tertio. iste est numerus robustoꝝ dō iesboā filius achamoni:7 deinde sequit post eum eleazar:ergo nō erat iste dō:sed iesboan. Causa aūt huius erroris est lra nra: que noluit trāsferre hic sicut in parali.nā hic ponit in hebreo.q.nomen iesboā 7 taquemuni:p ḡbus littera nra posuit sedēs in cathedra sapiētissimus:qz iesboā interpretat sedēs in populo:vel in pulpito:7 taquemuni interpretat sapiēs:7 posuit littera nra interpretatione nominū tanq̄ essent appellativa:7 tm magis sunt propria.qō pz: qz.1.parali.xi. ponunt ista vt ppria 7 dr iesboā filius achamoni. Jta ꝯ debuisset littera nra ponere hic iesboā achamoni: 7 eēt planū sicut est in parali. ¶ Jstam expositionē sequit Jo- Josephus. sephus.7.antigtatū volēs ꝙ iste fortissimus nō sit dō sed quidā alius:7 vocat eū eusebiū dicēs:eusebius filius achimee:vbi nos dicimus achamoni: q aciē hostiū frequēter irrumpēs nō cessauit donec nōgētos occideret:post hūc eleazar filius dodi q cū rege fuerat in sarpha hic israelitis formidātibus palestinoꝝ exercitū 7 fugiētibus solus restitit 7 multos occidit: vt sanguine occisoꝝ gladius hereret in dextera: israelite vero videtes palestinos in fugā versos descēdentes de mōtibus persecuti sunt eos 7 puenit israelitis famosa victoria. Tertius fuit semeius filius hely q cū hebrei fugerēt exercitū palestinoꝝ solus illuz portauit:7 alios prosternens alios in fugam vertit. ¶ Aligs putauit ꝙ iosephus nō intelligat de iesboā de quo nos dicimus cū vocet eum eusebiū 7 filiū achimee. Dōm ꝙ idē est de quo Josephus loquit: 7 de quo nos: sed iosephus obseruauit vnū spāliter:qz nō solum voluit trāsferre histo.hebraicā in latinū:sed ēt quertit nomina hebrea i formā latinoꝝ:hoc aūt nō obseruauit hieron. 7 qz iesboā est in forma hebraica vocauit eū eusebiū.qō satis simile est in litteris 7 in sono:ēt vocat ex eadem cā filius achimee cū nos dicamus filius achamoni:qz achimee magis pertinet ad formā latinā q̄ achamoni: sic ēt fuit i semaa q tertius ponit 7 vocat ꝑm Josephū semeius. ¶ Jdē tenet Ra. dicēs ꝙ iste primus fortis fuit iesboā Ra. dicēs:tres fortes.ſ.notati.ſ.iesboā filius achamoni:quē Josephus eusebiū filiū achimee nominat:7 eleazar filius achoy quē Josephus dicit filiū dodi:7 semeiau filiū agge quē semeiū filiū hely vocat. ¶ Jdē tenet glo.ordi.super Glo. ordi. primū parak.c.xi.dicēs iesboā ꝑm iosephuz vocat eusebius filius achimee:7 dicit.aly volūt ꝙ sit dō. Interpretat aūt iesboā sedēs in ppto:7 achamoni vero sapiētissimus:vnde in libro regū sedēs in cathedra sapiētissimus dr. Jdē tenet Andreas.nō est ꝯ dubitandū qn iste fuerit iesboā:7 nō dō nec ioab:aut aligs alius:7 tūc debet lra exponi.ſ.(Sedēs in cathedra).i.iesboan: qz in hebreo † iesboā signat sedentē in ppto vel pulpito. (Sapientissimus).i.filius achamoni.nā in hebreo ponit hic taq̄muni † siue achamoni qō idē est:7 significat sapiētissimum:vnde ista nō est expositio lre nre:sed reductio illius ad litteraz hebraicā: qz cū debuisset ponere noīa propria posuit expositionem illoꝝ 7 fecit esse noīa cōia. Si tm aligs vellet exponere litterā nram sicut iacet de iesboan diceret ꝙ ipse sedebat i cathedra.i.erat excellētissimus inter oēs fortes:7 ob hoc ipse merebat hre cathedram inter oēs fortes.vocatur aūt sapiētissimus qz forte eēt sapiēs inter alios:sed ꝑm veritatez nō pōt exponi nisi vt antea expo- p̄ fortium. suimus.(Princeps inter tres).i.iesboā est in primo ternario 7 est princeps oūm istius ternary. Jdē tenet Ra. Dō.canhi dicēs ꝙ idē est ille q occidit hic octingentos viros 7 q occidit trecētos.1.paralipo. sed ille vocat ibi † iesboan:ꝯ ēt vult ꝙ iste de quo hic dr sit iesboan. (Jpse est quasi tenerrim⁹ ligni vermiculus.) Laus est iesboā.ſ. ꝙ erat affabilis 7 mānsuetus 7 tractabilis oibus: sicut est vermiculus ligni tener:7 tm erat fortissimus in bello:de hoc dicit glo.ordi.7 Andreas:7 histo.scbo. vermiculus ligni tener 7 modicus apparet:sed forte lignū terebrat; vnde a terendo teredonis nomē accepit.sic ille in oibus affabilis humilis 7 quietus in certamine publico robustū se 7 oibus intolerabilez se hostibus exhibebat: hunc tm principē fortiū hebrei suspicātur esse dō:de quo dr sedēs in cathedra:7 sic sapiētie oñditur in sedēte: 7 humilitas in sapiētissimo qz vermis dr:fortitudo aūt qz octingētos occidit. (Qui octingentos occidit ipetu vno).ſ. iste iesboan occidit octingētos viros in vno bello. Jn hebreo † dr.(Jpse honorabat se in lācea super octingētos vulnc/ratos).i.ipse operabat fortissime i lācea:ita ꝙ reddebat † honorabilis ex hoc:7 occidebat vel vulnerabat octingētos lācea. ¶ Querit qūo iste occidebat octingentos Qō.9. A vno impetu:nā vr esse incredibile 7 nō verisimile. ¶ Respondet Nico.ꝙ nō occidit iste iesboā octingētos manu sua vno impetu:sed qz pp eius ꝓbitatē fuerunt occisi omnes.ſ.qz ipse dedit audaciam persequendi hostes dicitur occidisse omnes:vel dicitur occidisse octingentos: qz forte ipse persequebatur hostes:7 ipsi fugientes lapsi sunt in aquam vel in aliqua loca magni precipitij: 7 ibi mortui sunt. ¶ Dōm tamē ꝙ iste occidit octingētos vno impetu.i.in vno bello:7 nō debet accipi vnus impetus p vno ictu:qz in vno ictu non poterat occidere nisi vnum viz:sed in vno bello satis erat verisimile ꝙ posset occidere octingentos ꝓtinuato bello.nā de eleazar dr ꝙ ipse solus pugnauit ꝯ philistinos quousq̄ fugauit totū exercitum:7 manus eius herebat gladio ex sanguine iterfectorum:iō in tali bello satis verisimile erat ꝙ ipse posset occidere octingētos:iesboan tm erat fortior q̄ eleazar:iō verisimilius erat de eo ꝙ posset occidere octingētos q̄ de eleazar. ¶ Jtez pz ꝙ sit hoc verisimile:qz sanson qui erat ēt vir fortis pugnauit solus ꝯ philistinos 7 erat inermis hūs solū mandibulaz asini:7 occidit mille viros: vt pz Judi.15.posset ergo iesboan q erat vir fortissimus 7 armatus eēt occidere octingētos viros. Jdē pz per Josephum.7.antigtatū dicentē primū oūm:eusebius filius achimee q aciem hostiū frequēter irrupens nō cessauit donec nongētos occideret:7 sic nō solū semel hoc fecit: sed ēt sepe iosephus hoc vult factuz. ¶ Querit vlterius qūo dr hic ꝙ occidit octingētos: nā.1.parali.xi.dr Qō.10. A ꝙ occdit.300. ¶ Rn̄ ꝙ iesboā sepe pugnauit ꝯ hostes: Obiectio. 7 aliqn̄ plres: 7 alqn̄ pauciores occidebat.fuit aūt vnum bellū in quo occidit octingentos: 7 istud ponit hic.fuit aliud in quo occidit trecentos solū: 7 illud ponit in paralip.sic.n.soluit Ra.Dō canhi 7 Nicolaus. ¶ Sz obiectur adhuc:qz iosephus dicit vbi.ſ.ꝙ sepe iesboā irrūpens exercitū non cessabat quousq̄ nōgētos occideret. ¶ Dicēdū ꝙ forte posset hoc solui per corruptionē lre: qz facile erat ꝙ in iosepho vbi scripti essent octingenti error librariorum ponerent nongenti: qz multa per errorem istoꝝ introducta sunt:sic soluit Augustinus varietatem numeroꝝ annoꝝ inter bibliam hebraicam quā nos habemus:7 bibliam.70.interpretū in qua maiores numeri sunt q̄ in nostra: dicens in.15. de ciuitate dei ꝙ library non attendētes diligenter trāscribere ea que inueniunt oia prevaricant. ¶ Sed aliter dicendum est 7 melius:qz non est iste locus solus in quo iosephus deuiet in numeris a sacra scriptura:sed fere in oibus locis in q/bus agitur de numero bellatoꝝ vel occisoꝝ: vel de apparamētis bellicis semper ponit maiores numeros: sic enim Judic.4.vbi littera nostra posuit nongetos curr⁹ regis assor:7 ponit iosephus tria millia curruum. sic ēt preceden.lib.c.ii.7.14.vbi ponit numerus bellatorū ponit Josephus maiorem numerū: ita ergo hic posuit nongentos viros:qz forte in aliquo bello occidit iesboan nongētos. ¶ (Post hūc eleazar.) Jste est scōus in numero fortiū qui nō accedebat ad robur iesboan: erat tm vir valde fortis:nunq̄ tm legit de eo ꝙ occiderit octingentos sicut occidit iesboan:q̄q̄ hebrei quidā referunt illud ad dō dicentes ꝙ ipse occidit octingentos.i.ꝙ pp peccatū suū cū bersabee occisi sunt octingēti viri.sz istud nō stat:qz isti ꝓsupponunt ꝙ dō fuerit iste fortissimus:

Secūdus.

sed falsum est:qz erat iesboaz : vt supra declaratum est.

¶ Itē dato ꝙ esset dō nō poneret hic de illis viris qui occisi sunt pp peccatū eius:qz istud ponit ad ostensionez fortitudinis ⁊ laudē.ꝙ tm perierint octingēti p peccato illius nō erat laus sed vituperiū:nō nō pōt exponi nisi sicut supra.s.ꝙ iesboan occidit illos octingētos. (Filius patrui eius aboi) .i. eleazar erat filius p̄ui iesboan.s.qz ambo erāt filij duoꝝ fratrū ⁊ erat eleazar aboi.i. de vbe aboi. vñ vocat aboites.i.paral.xi. sed abotes denominat locū:vocat aūt eleazar filius dodi ꝑm Josephum.

¶ Pro quo sciēdū ꝙ dodi ponit hic in hebreo: ⁊ tm pōt ee dodi nomē ppriū vel cōe.nā dodo significat patruū:⁊ dodi significat patruū eius:lra aūt nra accepit p noie cōi dicēs:filius patrui eius.hebrei tm accipiūt hic dodi p nomine ppio:nō dicūt ꝙ erat eleazar filius dodi:⁊ sic accepit Josephus.simile dr Judi.x.vbi dr post bā surrexit dux in isrl tholla filius phua patrui abimelech.⁊ dr hebreo dodo:vbi dr ibi patrui:⁊ hebrei accipiūt ꝙ dodo eēt nomen p̄ris tholla:ſz in hoc nō multuꝫ differt. (Inter tres fortes).i.iste erat vnus de tribus fortibus ꝑmi gradus p paral.xi.dr ꝙ iste fuit inter tres potētes. (Qui erāt cū dō qñ exprobrauerūt philistiꝫ).i.iste eleazar erat cū dō qñ philistini exprobrauerunt dō ⁊ viris suis dicentes ꝙ eēnt viri timidi ⁊ inutiles ad bellum. (Et ꝯgregati sunt illuc in prelio).s.venerūt ꝯ dō in preliū ad locū in q̄ erat dō:erat aūt iste locus apnd spelūcā odollā in qua erat dō cū venerūt ad eū isti tres viri fortissimi primi ternarij : ⁊ hoc apertius dr.i.paral.xi.s.iste fuit cū dō in aphesdomin qñ philistini ꝯgregati sunt ad locū illū ꝑliū.⁊ postea dr:descēderūt aūt tres de.30.principibus ad petrā i qua erat dō ad spelūcā odollā qñ philistini castrametati fuerant in valle raphayn. (Cūqꝫ attēdissent viri isrl ipse stetit ⁊ pcussit philisteos).s.in isto bello nō fuit dō nec fuerunt alīq de fortibus eius:qz dr ꝙ oēs q erāt in bello fugierūt:⁊ māsit solus eleazar ⁊ ipse pcussit tūc philistinos ⁊ fugauit totū exercitū. (Donec ōficeret manus eius).i. donec deficeret viribus pcutiēdo philistinos p̄e lassitudine. (Et obrigesceret cū gladio).i. manus ifrigidabat ⁊ indurabat cū gladio:istud intelligēdū est pp sanguinez interfectoꝝ.s.ꝙ tot occiderat ꝙ sanguis effusus maculauerat gladiū:⁊ manus eius erat plena sanguine iaz infrigidato ⁊ idurato:⁊ faciebat sanguis ille ꝙ manus colligaret gladio tanqꝫ p aliqđ glutinū. ¶ Hebrei gdaz exponūt ꝙ eleazar pugnauit p̄mo lācea : deinde applicuit manū suā ensi:qz vbi lra nra dicit:⁊ obrigesceret cū gladio:dr in hebreo:applicuit manū suā gladio. Sz hoc nō stat qz dicit hic:donec deficeret manus eius:⁊ tm postqꝫ deficeret:nō applicaret eā gladio ad pugnādū qz iā nullas vires hāret:sed accipitur ibi applicari.i.coherere:qz sanguis faciebat ꝙ cohereret manus gladio. (Fecitqꝫ dñs salutē magnā in die illa).i.fecit magnā saluationez in isrl.s.qz liberauit israelitas de manu philistinoꝝ per manū eleazar:nā iam oēs israelite fugerant : ⁊ philistini potuissent occidere eos nisi iste vir fortissimus restitisset. (Et pplus q fugerat reuersus est ad cesoꝝ spolia detrahenda).i. prius fuerat multus populus hebreoꝝ cū isto eleazaro vt pugnaret ꝯ philistinos ⁊ tm oēs fugierunt relicto solo eleazar q pugnauit ꝯ illos:⁊ occidit multos: ⁊ pplus q fugerat reuersus est ad detrahēda spolia occisoꝝ ab eleazar:⁊ nō curauit iā persequi philistinos:ō hoc dicit Josephus.7.antigtatū ꝙ iste eleazar fuit filius dodi q cū rege fuerat in sarpha: hic israelitis formidantibus palestinoꝝ exercitū ⁊ fugientibus:solus restitit:⁊ multos occidit:ita vt sanguine occisoꝝ gladius bereret i dextera: israelite vero videtes palestinos in fugā versos descendentes de montibus psecuti sunt eos:⁊ puenit israelitis famosa victoria.

¶ An eleazar peccauerit solus pugnando contra vnum exercitum. Qō.XI.

Qō.11. a **Queretur** de isto eleazar an peccauerit pugnādo solus ꝯ vnū exercitū philistinoꝝ.

¶ Rñ̄ est ꝙ cuz aliqs pugnat ꝯ magnā multitudinem sicut fuit hic:aut pugnat aggrediēdo:aut defendēdo. Secundo mō nō est peccatū ꝙ qs pugnet cuz vno exercitu: qz forte necesse erit de illo ꝙ occidat ab hostibus fugiēdo:vel viriliter se defendēdo ꝯ oēs hostes pugnet:⁊ tūc cuicūqꝫ viro siue fortissimo : siue infirmo laudabilius est pugnare ꝯ vnū exercitū cqꝫ fugere:qz cū vtroqꝫ mō moriēdū sit:melius est fortiter resistēdo gloriose mori cqꝫ turpiter fugiēdo corruere : imo nō solū cū qs putat se oīno occidēdū ab hostibus:sed ēt si dubitet an possit euadere melius est gloriose resistere ⁊ mori:cqꝫ fugere arbitrādo se occidendū.secus aūt est cum qs credit ꝙ poterit sine aliquo periculo euadere si fugiat:⁊ ꝙ expectādo totum exercitū necesse est istum mori: vel saltē est maior ꝑsumptio de morte cqꝫ de vita:nō est gñaliter licitū expectare bz qbusdā spāliter hoc liceat.s.qbuz liceat aggredi:vt ꝯ. dicetur. Sic aūt forte fuit de eleazar qz ipse iuit ad bellum ꝯ philistinos cum reliquo ppło israelitaꝝ: ⁊ forte si fuisset solus nō iuisset illuc. deinde ceteri fugierūt añ ipz de bello:vnde ipse non poterat iam fugere quin hostes psequerent eū ⁊ occiderēt:iō valde melius fuit ꝙ expectaret hostes ⁊ pugnaret cqꝫ ꝙ fugeret. Sic etiam fecit sanson:nā ipse erat ligatus ⁊ irruētibus sup eū philistinis fregit vincula ⁊ pugnauit cū eis : occiditqꝫ mille viros: Judi.15.si aūt fugisset pugnauissent ꝯ eū philistini ⁊ occidissent. ¶ Itē qñ aligs vir est valde fortis ⁊ famosus:datо ꝙ veniat ꝯ eū magna multitudo:⁊ ipse dubitet ō vita sua pugnando:si tm pugna sua sit honesta:pōt licite stare cōtra hostes:sic.n.fuit de Juda machabeo:q cū haberet valde paucos viros ꝓuenerunt ꝯ eum magni exercitus: ita vt videret nullo mō posse pugnare ꝯ illos : vnde viri sui dissuadebāt ei hoc dicentes:surgamus nō poterimus pugnare:sed liberemus animas nostras mō ⁊ reuertamur ad fratres nr̄os:⁊ tunc pugnabimus aduersus eos: nos aūt pauci sumus.⁊ ait iudas:absit istā rem facere vt fugiamus ab eis:⁊ si appropriauit tps nostrū moriamur in virtute pp fratres nostros:⁊ nō inferamus crimē gloriе nostre.i.machab.9. ¶ Si aūt loquamur de aggressione.s.ꝙ aligs non habens cām pugnādi : vel saltē non cōpulsus se defendere aggrediatur magnū exercitū: vr esse audacia:qz tale terribile est supra vires vnius hominis ꝙ se exponat cōtra vnuz exercitū: ideo dōm ꝙ sicut fugere plus cqꝫ opz vel dimittere arma in bello est timiditas ⁊ valde vituperabile:vt pz.3.⁊.5.Ethicoꝝ.ita aggredi aliqđ terribile plus cqꝫ opz est vituperabile : ⁊ est audacia:qz istud est cōtemnere vitā humanā sine aliquo fine honesto:vt pz.3.Ethicoꝝ.istud aūt verū est in viris cōmunibus. ¶ Sunt tm aliqui viri fortissimi quoꝝ vires sunt excellētiores viribus multoꝝ hominū ⁊ animositas eoꝝ magna:⁊ isti nouerūt per experientiā ꝙ facile sit eis pugnare cōtra multos viros:⁊ tunc si isti cōfidūt se posse superare:potissime si est cā valde honesta: licet eis pugnare contra multos homines simul aggrediendo. Sic enim fuit de sansone q erat excellenter fortis sup alios homines ⁊ ipse egressus ad quādaz ciuitatē philistinoꝝ pugnauit solus cōtra multos ⁊ occidit.30.de illis quoꝝ tunicas desiderauerat:⁊ accepit. ¶ Ita iste eleazar erat vir fortissimus ⁊ expertus in bellis:vnde confidebat ꝙ ipse solus posset pugnare cōtra totā istam multitudinez: ideo dato ꝙ aggrederet eam nō peccaret: ipse tm nō pugnauit cōtra oēs istos philistinos per modū aggressoris: sed per modū se defendentis : qz totus populus fugerat de bello ⁊ ipse mansserat:se defendens ⁊ impugnans hostes. ¶ (Et post hūc semaa.) Iste fuit tertius ō viris fortibus in primo ternario q nō accessit ad duos priores : ⁊ de isto nihil exprimit in parali.qz vt dcm̄ est aliqua dr̄ hic que subticent ibi:⁊ aliqua exprimunt ibi que nō habent hic. (Filius agge ō arari).i.iste erat filius viri q vocabat aggeus:⁊ erat de vbe arari:sic ēt gdā alius de fortibus dō vocat ararites:vt pz infra. (Et cōgregati sunt philistim in statione) .i. conuenerunt facientes aciem.

Rñsio.

Quilz licet pugnare ꝯ magnū exercitū se defendēdo nō tm aggrediendo.

Dodi quid sigt.

Sanson.

Judas machabeus.

Tertius fortis.

statio

statio enim vocatur acies a stando:qz castra locantur in
† aliquo loco:z ibi stat exercitus.(Erat quippe ibi ager ple
nus lente).i.in loco vbi cōuenerat exercitus philistinoz̄
erat quidā ager hās lentes:z fit mētio de isto agro qz foz
te volebant philistini cōburere istum agrum:z semaa de
Qō.12. fendit ne cremaretur:vt pz infra. ¶Queretur quomō
A dicitur hic q erat ager plenus lente:qz p̄ Paralip.xi.dici
Ager dicit tur q erat ager plenus ozdeo. ¶Rñdet ad hoc Rab.da.
plenus lē canbi q ager ille habebat in vna parte lentes:z in alia
te ex vna p parte ozdeum:z hic scriptura noīauit lentes:z in Parali.
te ex alia nominauit ozdeum. Uel aliter potest dici q erat ibi duo
ozdeo. agri ꝓiuncti vnus plenus ozdeo z alius plenus lēte.vtrūq; autē defendit semaa a ptāte philistinozum. ¶Sed adhuc
Alia expō. pōt dici aliter.s.q non agitur hic z ibi de eodem agro:qz
hic dr̄ de agro in quo pugnauit semaa ꝑ philistinos: z ibi
dicitur de agro in quo erat eleazar qñ pugnauit ꝓtra phi
listinos.qō pz:qz ibi dr̄ solū de eleazar z ies boan:z nihil
de semaa:ideo referēdum est ad agrū in quo erat eleazar
z non semaa.z dr̄.iste fuit cum dō qñ philistini congrega
ti sunt ad illū locum in p̄elium z erat ager regionis illius
plenus ozdeo:fugeratq; populus a facie philistinozum:hic
stetit in medio agri z defendit eum:z sic ponūtur oīa ista
sub eodem cōtextu:z tamē pars istoz ponitur hic.s.q iste
eleazar erat cum dō qñ exprobrauerunt philistim:z con
gregati sunt illuc in p̄elium:ergo totū refertur ad elea
zar.z sic alius ager erat de quo ibi dicitur cꝫ de quo hic.
† ¶(Stetit ille ī medio agri) .s.veniētibus philistinis ad
† destruendum agrum:semaa stetit in medio agri ne phili
stini possent ingredi ad vastandū illuz.(Et tuitus est eū) .i.
defendit agrum ne philistini introirent:qz volebant com
burere agrum:nam totaz regionē modo hostili vastabāt.
† (percussitq; philisteos).s.ipse solus percussit philisteos:
† nam reliquus populus fugerat.(Et fecit dñs salutem ma
gnam).i.per manum illius dñs saluauit israelitas:qz phi
listini vastabant agros illoruz z semaa defendit illos:etiā
defendit israelitas ne philistini occiderent eos:iste fecit si
mile bellum ei quod fecit eleazar supza.s.qz solus phili
stinos sustinuit z pugnauit cōtra illos.De hoc Josephus
7.antiquitatū ait.tertius fuit semeius filius hely:qui cū he
brei fugerent exercitū palestinozum solus portauit: alios
† p̄sternens:z alios in fugam vertens:nō tñ peruenit iste
ad fortitudinem eleazar z ies boā.(Necnō ante descende
rant tres qui erant p̄ncipes.)Hic fit mentio de tribus vi
ris fortibus secūdi ternarij:z dr̄ q isti venerunt ad dō an
teq; fieret istud qō dictuz est de semaa.ex quo pz q erant
duo ternarij virozum fortissimozum:z isti secundi nō per
Qō.13. uenerant in roboze ad tres primos. ¶Queretur qūo
A dr̄ q isti tres erant p̄ncipes z venerunt ad dō ante p̄e
dicta. ¶Rñdendū q dō erat profugus a facie saulis z va
Tres pdi gabatur per diuersas ptes terre israel:z cum fuisset in spe
cti viri qñ lunca odolā conuenerunt ad eum viri multi.s.quasi.cccc.
venerūt ad vt pz p̄eceden.lib.c.22.z deinde quotidie conueniebant
dauid. ad eum viri multi de oībus tribubus:vt pz p̄ Paralip.xi.
z.12.z ibi ponitur qui venerunt a p̄ncipio:z qui postea:z
dr̄ q isti tres viri qui erant in scō ternario venerunt an
teq; fieret id qō habetur de semaa. ¶Queret vlterius
Qō.14. qui erāt isti tres viri in scō ternario. ¶Rñdenduz est q
A vnus istoruz erat abisai frater ioab:vt pz infra in lra:z de
Tres viri q erāt i 2° ternario q essent. Pria opi. isto nō dubitat.de alijs aūt duobus dubitat. ¶Quidā.n.
volūt q fuerit scōs banaias q ponitur ēt in lra. ¶Sed di
cendū est q quōcunq; nos velimus accipere non est in lra
numerus istoz triū fortiū hic nec p̄ Parak.xi.ideo opz sup
Secunda. pleri aliūde:z quidā volūt q sumātur duo de illis viris q
hītur supza.21.nā ibi ponūtur quatuoz viri:quoz q libet oc
cidit vnum gigantē:z nō exprimūtur hic q iam fuerūt ibi
exp̄essi:z ēt qd fecerint. ¶Pz ēt rō:qz abisai erat primus
illoz:z cuz ipse ponat hic intelligit de alijs qui subtricent
q fuerint sui socij q ibi simul exp̄essi sunt.z erit vnus illo
rum sobochai q occidit vnū gigantē:z alius erit Jonathā
Tertia. filius samaa fratris dō q fuit occidens gigātē.24.digito
rum. ¶Alij volūt q iste esset banaias.z rō huius est:qz in
lra exprimitur de illo postq; exp̄essum fuerit de abisai qui
est p̄mus in scō ternario. ¶Jtē qz dicit de banaia q ad
tres p̄mos nō puenit.si tñ non esset ipse de tribus secūdis
frustra diceretur q nō puenit ad tres primos:qz eadē ra
tione diceret hoc de oībus.30.qui infra ponūtur:sed non
dr̄ hoc de illis nec de aliquo illoz. ¶Jtē cum dr̄ q ba
naias ad tres p̄mos non peruenit in quo signatur q nō erat
de illis:ita diceretur q ad tres scōs nō puenit si nō esset
de illis:z tñ dr̄ hoc de primis z nō de scōis.ergo vr̄ q nō
erat in gñe primoz:sed in secundis erat. ¶Dōz aūt q An Quarta.
dreas z Nicolaus z cōiter oēs tenent q banaias nō fuerit
de istis tribus:nec ēt de.30.z poterat teneri vtrūq; quasi
indifferēter.vr̄ tñ rōnabilius q banaias fuerit de istis tri
bus:qz alīs superflue poneret in lra cū non esset de primis
nec de scōis nec de.30.z tunc dicet q assumetur vnus de
viris supza notatis cuz abisai.s.de ionathā z de sobochai
ad hoc q sit tertius:z alius assumet ad hoc q sit septimus
cū istis duobus ternarijs:z cū.30.viris qui infra cōputātur
vt cōpleant.37.fortes quoz summa est infra. ¶Queret Qō.15.
vlterius qūo vocātur isti tres p̄ncipes inter.30.qz illi nō A
erant de.30.viris cōputatis infra.qō pz:qz alīs nō possent
peruenire isti viri fortes ad.37. ¶Jtem qz dicit hic infra Tres pdi
q abisai erat p̄nceps de trib⁹:ergo nō erat de.30. ¶Rñ cti qūo vo
dendum q isti nō vocātur p̄ncipes de.30.ita q essent de cētur p̄nci
numero illoz:sed vocātur de.30.i.qz respectu illoz erant pes inē.30.
p̄ncipes.s.qz erant excellētiozes illis:sic ēt dr̄ de illis qui cū ñ videā
erant in p̄ ordine q erant p̄ncipes.30.vt pz de Jesboā tur cōputa
qui erat primus in primo ordine:tñ ipse vocatur iter.30. ti ītēr eos.
p̄nceps p̄ Paralip.xi. ¶(Et venerant tēpore messis ad Rñsio.
dō in spelūcā odollā) .i.isti tres venerunt ad dō in p̄inci †
pio omniuz virozū qñ dō erat in spelunca odollā:nam ille
fuit primus locus in quo conuenerunt ad eū aliqui viri:vt
pz p̄eced.lib.c.22.s.q quādo dō fugit a facie regis achis
venit in speluncā odollā:z cum esset ibi audiuit pater suus
de eo z venerūt ad eum pater z mater z tota cognatio do
mus patris sui:z facti sunt cum eo multi alij viri constitu
ti in angustia z oppressi ere alieno:fuerūtq; .cccc. viri:z de
istis fuit abisai z alij duo viri fortes:z quādo venit Abisai
ad dauid cum alijs viris de tribu iuda timuit dauid q ve
nirent ad eum in fraudē vt ponerent eum in manu saulis.
dixitq;:si pacifice venitis ad me vt auxiliemini mihi cor
meum iūgatur vobis.si autem insidiamini mihi p̄zo aduer
sarys meis cum ego iniquitatē in manibus non habeam:
videat deus patrum nostrorū z iudicet.spiritus ☧o induit
abisai p̄ncipem inter.30.z ait:tui sumus o dō z tecum fi
li isai:pax pax tibi z pax adiutoribus tuis.z tunc dauid su
scepit pacifice abisai z socios suos:vt p̄ Paralip.12.(Ca
stra autem philistini erant posita in valle gigantum.) Hic †
ponitur opus magnificum de portatione aque ad Dauid
per mediam aciem philistinozū:z dicitur.(Castra philisti †
ni erant posita in valle gigantum.)Est ista quedam vallis
circa hierusalem inter ipsam z bethleē:z ista est que voca
tur vallis raphain.nam raphain in hebreo significat gigā †
tes:z ponitur ista vallis ī termino sortis iude z beniamin B
in medio vtriusq; sortis:vt pz Josue.15.z.18.(Et dō erat
in p̄sidio.)Aliqui putant q p̄sidium vocetur hic castꝫ Presidium
vel locus quidam in quo erat dauid in terra moab. nam qd dicat.
preceden.lib.c.22.dicitur q dauid iuit de spelunca odollā
in terram moab z ibi stetit in p̄sidio:z tunc accidit istud
quod hic dicitur.postea ☧o prophetā gad dixit Dauid q
recederet in terram iuda z inde recessit:z cum ibi mane Contra.p̄.
ret philistini pugnauerunt z tres viri duxerunt aquam per
medium illorum. ¶Sed hoc nō stat:qz si acciperetur ibi
p̄sidium p̄zo illo castro terre moab qūo dō vellet aquā
de bethleem cum valde distaret inde bethleem:qz est ni
mis occidentalis:nam tota terra moab est ad orientalem
partem terre israel.Bethleē autem est circa occidentem
illius terre.s.quasi per nouē leucas distās a mari mediter
raneo:z ibi est occidens terre israel.ideo tā lōge positus
non desideraret dō aquam bethleē. ¶Jtem dato q inci Secundo
deret ipse dō aliquod desiderijz irrationabile desiderādo

Tertio.

nimis longinqua: tñ viri isti tres non iuissent in bethleem pro aqua si dō esset tunc in terra moab: qz nimis distat: ⁊ non possent ꝓueniēter illud ire pro illa. ¶ Jtē dato ꝙ vellent subire hunc laborē vt placerent dō: tñ non possent satisfacere ei in hoc: qz dō desiderauit istā aquam quasi subito: dicens. o si quis mihi daret potum aque de cisterna bethleē que erat iuxta portā. si autē nunc esset dō in terra moab: ⁊ isti viri irent pro aqua in bethleē venirēt post aliquot dies: ⁊ iā nō ꝓficeret aq̄ ipsi dō: qz iā peryssēt desiderium eius: iuerūt tñ ⁊ tulerūt eā tpe ꝓueniēti: ⁊ dō q̄q̄ desideraret eam noluit bibere. ergo nō erat dō tunc in terra moab in ꝓsidio sz alibi.

Alia opi.

¶ Dom autē ꝙ dauid erat tunc in hierusalē in arce syon: ⁊ dicebatur esse in ꝓsidio: qz locus ille est fortissimus. Jnde aūt est ꝓpe bethleē. s. solū p. 20. stadia: vt ait Josephus q̄ paz ꝓtinent vltra vnam leucā. ⁊ sic quasi subito potuerūt ire in bethleē: ⁊ reportare aquā anteqū periret desiderium dō bibendi: ita vt ipse miraret quō tam cito venerāt. Dom ergo ꝙ dauid erat in hierlm ⁊ ob hoc viri venerūt. sic. n. ponit Josephus. 7. antiquitatum dicens: cum dō esset in hierusalē subito philistinoꝝ aduenit exercitus: tūc dō ascēdit in arcē vt cōsuleret dñm de bello: castra ꝙ inimicoꝝ erant fixa vsq̄ in bethleē que procul est a hierlz stadys. 20.

Q.ō. 16. A Quo tēpe ꝺicti viri portauerūt aquā dō.

¶ Quereꝫ quo tpe hoc factum fuerit. ¶ Aligs dicet ꝙ fuit factū qñ dō cū viris suis per desertū erat profugus: qz tunc isti tres viri erāt cū eo.

Ꝓria opi.

¶ Sed dom ꝙ non stat: qz eo tēpore quo fuit dō pfugus a saule nunq̄ introiuit in hierlm vt colligit ex pcessu suo. pcedē. li. ex. c. 20. vsq̄ ad. 28. ⁊ tamē nunc erat in hierusalez: ergo nō erat pfugus a facie saulis.

Contra. ꝑ.

¶ Jtē dato ꝙ dicemus dauid fuisse in aliquo alio loco eo tēpore quo facta sunt ista: tres viri sui nō ausi fuissent recedere ab eo ⁊ introire in bethleem pro aqua: qz toto tpe quo fuit dō pfugus latebat in desertis ⁊ locis absconditis vt saul nesciret vbi esset: ⁊ qñcunq̄ cognoscebat dō locū eius psequebat illum ad capiendū. pce. li. c. 23. ⁊. 24. ⁊. 26. ideo non auderēt viri dauid recedere ab eo vt irent in bethleem: vel in aliquem aliū locum: qz ēt cū eo exītes saluari desperabant: vt pz precedē. lib. c. 23. s. dixerunt viri dō ad eum: ecce nos hic in iudea cōsistētes timemus: q̄to magis si iuerimus in ceilam.

Secundo.

Alia rñsio.

¶ Dicēduz igitur ꝙ istud accidit postq̄ dō factus est rex israel: qz tunc morabatur in hierlm. ante hoc autē non: nā septē annis ⁊ dimidio ꝺbus regnauit super iudaz: semper fuit in hebrō: nec ausus est ire in hierlm: qz ptinebat ad regnū hisboseth: ⁊ mox vt factus est rex israel iuit in hierlm ad pugnandū cū iebuseū. ¶ Sed vr dom ꝙ fuerit istud in aliquo de illis duobus bellis que fecit dō ctra philistinos in pncipio regni sui sup israel. nā in vtroq̄ posuerunt philistini castra sua in valle raphain. supra. 5. ⁊ ꝑ Paralip. 14. ⁊ hic ēt dr ꝙ erant castra philistinoꝝ in valle raphain. ergo vr ꝙ in aliquo de istis duobus bellis accidit hoc.

Q.ō. 17. A Tres viri q̄ portauerūt aquā dō q̄ fuerunt.

¶ Queret vlterius q̄ fuerūt isti tres viri q̄ portauerunt aquā ad dō. ¶ Rñ. ꝙ aliqui putant istos fuisse tres viros primi ternarij q̄ erāt fortissimi.

Ꝓria opi.

¶ Alij ꝙ dicūt ꝙ erant tres viri secūdi. nam hystoria Scholastica ⁊ Glos. ordinaria. volunt ꝙ fuerint isti tres fortes de secūdo ordine: ⁊ dicunt ꝙ hoc vult lra ista.

Scda opi.

¶ Jtē hoc hr in lib. hebraicaꝝ qōnum qui dr esse beati hiero.

Primo.

¶ Jtē videt hoc: qz supra incepit lra dicere de tribus fortibus secūdi ordinis: ⁊ hic cōtinuat de portatione aq̄. ió vr ꝙ ista portatio ptineat ad tres viros scdi ordinis.

Secundo.

¶ Jtē supra enarrauerat lra quid fecerat glibet triuz virorū primi ordinis: ideo rōnabile est ꝙ hic voluerit enarrare id qō ptinebat ad tres viros scdi ordinis. ¶ Jn ꝓmium vult Nicolaus. s. ꝙ tres viri pmi ordinis fecerit hoc. quod pz: qz in fine istius lre dr. hoc fecerunt tres robustissimi: ⁊ tñ tres primi vocātur robustissimi: ergo ipsi fecerunt.

Tertio.

¶ Jtē postea segtur cōmēdatio viroꝝ triū secūdi ordinis: ibi. Abisai quoq̄. ergo oia q̄ supra sunt ptinēt ad tres viros pmos.

Rñsio auc. cū ꝑ⁹ opin. ꝙrdans.

¶ Dom ꝙ aliquaꝝ vr ꝑ Parali. xi. ꝙ tres viri scdi ordinis fuerint: qz dr ibi ꝙ descenderunt tres de. 30. pncipibus ad petrā in qua erat dō ad speluncā odolā q̄ philistini fuerant castrametati in valle raphain. ⁊ postea segtur: tres isti hauserunt aquā de cisterna bethleem. Et tñ ꝑm veritatē isti fuerūt tres primi: nam tota ista lra vsq̄ ad illum locū. Asael quoq̄: intelligit de viris primi ordinis: ⁊ reliqua intelliguntur de viris secundi ordinis. sic enim tz Josephus. 7. antiquitatū: ⁊ sic refert hystoria schola. ¶ Ad primā rōnem in ꝓmium dicēduz ꝙ non inceptū fuit supra dici de viris secūdi ordinis tanq̄ enarraretur aligd de illis: sed solū cum enarraret factum semaa q̄ erat de ꝑ ordine: dixit lra ꝙ ante hoc venerūt ad dauid tres alij viri fortes q̄ erant in secūdo ordine: ⁊ tñ nihil aliud tactuz est de eis. quod pz: qz infra incepit de eis hystoria. ibi. Abisai quoq̄. Si aūt dicatur ꝙ sub eodē contextu cadēt ista duo. s. de portatione aque: ⁊ ꝙ descēderāt tres viri q̄ erant principes inter. 30. ad dauid. Dicēdum ꝙ non cadunt sub eodē cōtextu: qz in versu illo. s. castra autē philistini incipit noua hystoria de portatione aque.

Ad primas rōnē secun de opi.

¶ Ad secundam rōnem. s. ꝙ hic tangatur factum trium viroꝝ secūdi ordinis sicut supra ponebātur gesta viroꝝ ꝑmi ordinis nō stat: qz gesta viroꝝ secundi ordinis incipiūt infra in versu. abisai quoq̄.

Ad secām.

¶ Ad tertiā rationem de ꝑ Paralip. xi. dicēdū ꝙ ibi est discōtinuatio lre sicut hic. nā dr de descensu istoꝝ triū viroꝝ ad dauid in versu. descenderunt autē: ⁊ in seq. versu. s. q̄ philistini fuerant castrametati in valle raphain. incipit alia stōria de portatione aq̄.

Ad tertias. †

¶ (Por ro statio philistinoꝝ tunc erat in bethleem). i. castra philistinoꝝ erant in bethleem. istud ponitur ad significādā difficultatem eundi pro aqua: qz cisterna erat in bethleē: ⁊ castra hostiū i bethleē.

Q.o. 18. A Castra philistinoꝝ erāt in valle raphain tñ dr fuisse i bethleem: qz talis vallis erat ꝑpe ipsaz.

¶ Queretur quomodo potest stare lra: qz supra dr ꝙ castra erant in valle raphain: ⁊ hic dr ꝙ erāt in bethleē. ¶ Rñdenduz ꝙ vere castra erant in valle raphain. i. gigātum. sic. n. pz ꝑ Paralip. xi. s. quando philistini fuerant castrametati in valle raphain dauid erat in presidio. est tamen vallis raphain apud bethleem: ⁊ castra philistinoꝝ nō erant intra bethleem sed circa: ⁊ sic dicebantur esse in valle raphain: qz vere erant in ea: ⁊ dicebantur esse in bethleem: qz perueniebant castra vsq̄ illam. sic enim declarat Josephus. 7. antiquitatum dicens: cum dauid esset in hierusalem subito philistinoꝝ aduenit exercitus: tūc dauid ascendit in arcē vt cōsuleret dñm: castra ꝙ inimicoꝝ erant fixa in valle vsq̄ bethleem. ⁊ sic pz ꝙ erant in valle. s. raphain: ⁊ tēdebātur vsq̄ bethleē. (Desiderauit ergo dauid ⁊ ait: o si quis mihi daret potum aque de cisterna que est i bethleē iuxta portā.) Dauid. n. erat nutritus in bethleē ⁊ desiderauit bibere de aqua illius que erat sibi dulcior q̄ aq̄ hierlz.

Q.ō. 19. A Da. duabꝰ rōnibꝰ desiderauit aquam. Prima. Secunda.

¶ Queret cū dō sciret hostes eē apud portā bethleē: ⁊ q̄ nullus pmitteret trāsire pro aqua: quō desiderauit illā. ¶ Aliq̄ volunt ꝙ dauid nō desiderauit aquā: sed desiderauit experientiā fortitudinis militū. sic. n. tz Nico. sic etiā dicit Glos. ordi. super Parali. ⁊ sic qz erat iste actus difficilis voluit milites suos incitare ad illuz. ¶ Sed dicēdū ꝙ nō stat: qz vere dō desiderauit aquam vt hic dr. Causa autē desiderij fuit duplex. ¶ Prima: qz nō erat tā bona aqua in hierlm sicut in bethleem. ⁊ istud erat in aliquo puteo spāli. qō pz: qz dixit de cisterna q̄ est iuxta portaz: ⁊ sic illa erat excellētior oibus aquis que erāt in bethleem: ⁊ sic etiam erat excellentior aquis hierlm. ¶ Secūda cā: qz dō nutritus fuerat in bethleē in pueritia sua ⁊ adolescētia. solent aūt interdum hoibus gratiora eē ea q̄ sunt in locis suaꝝ originū q̄q̄ non tam bona sint sicut ea q̄ sunt in alys locis: eo ꝙ magis ꝓnūt nature illoꝝ. ⁊ hoc tenet Josephus vbi supra dicens. castra autē inimicoꝝ erāt in valle vsq̄ bethleē que est procul a hierusalē stadys. 20. Dauid ergo ait: bonā aquaz habemus in regione mea: ⁊ pcipue laudabat eaz que erat in puteo iuxta portā: ⁊ mirabat si esset q̄ ei poculū pberet ex ea: ⁊ magis q̄pecuniā magnā desiderauit. Dixit autez dō de cisterna: qz terra illa raros habz fontes ⁊ rarissima flumina: sz tota de cisternis alitur: ⁊ sic pretiosissima aqua quā desiderauit Dauid erat in quadā cisterna. ¶ (Irrupe runt ergo tres fortes castra philistinoꝝ.) Jsti sunt tres primi robustissimi. s. Jesboā: eleazar: semaa: ⁊ dicit ꝙ irrupe-

runt castra

runt castra philistinorum:non quidē q̄ pugnauerunt ꝓtra philistinos 7 violēter irruperint per castra:sed ipsi ingredi voluerunt 7 philistini mirati eorum audaciam cesserunt eis.sic ait Josephus vbi supra.s.hec cuz audissent isti tres viri irrumpentes per medios hostes venerunt in bethleē 7 haurientes aquam per inimica castra reuersi sunt aquā portantes ad regem:obstupescentibus philistinis eorum fiduciam 7 magnanimitatem.(Et hauserunt aquam de cisterna bethleē que erat iuxta portā.) Erat.n.ista cisterna extra vrbem circa portā illius:7 cum trāsissent isti viri fortes per castra hostium hauserunt aquā neminē prohibente.(Et attulerunt ad dō.)Etiam nunc transierunt per media castra hostium:q̄ nō erat sibi alius locus trāseūdi.qō pz:q̄ alꝫ a ꝓncipio nō irrupissent per castra hostiū:sed tenuissent aliā viaz. ¶Queret an dō peccauerit ſubēdo q̄ isti milites irent ad ducendū aquā de bethleē. ¶Rn̄m q̄ si dō iussisset eis ire ꝓto ista aqua q̄ peccasset:q̄ ꝑparua re exponebat maximo periculo treſviros optimos:ita vt magis suspicari posset de illis q̄ morerentur q̄ viuerent 7 portarent aquam. ¶Itē q̄ interdum boies exponant vitaz suā graui periculo ꝓ aliqua cā necessaria vel valde honesta:nō est vituperabile. Q̄ tn̄ vt dō seruiret desiderio suo bibēdo de aqua bethleem poneret tres viros fortissimos in morte:erat irrōnabile valde.ideo dicenduz q̄ q̄q̄ dō desiderauit aquam de cisterna bethleē:non iussit istis viris vel aligbus alys q̄ irent ꝓ ea.qō pz:q̄ qñ aqua ducta est noluit bibere eam : q̄ viri isti in periculo animarū suaruz durerant illā. a fortiori ergo cognoscens periculum a ꝓncipio nō misisset eos ꝓ aqua:sed solū expressit dō verba desideriy sui cozaz viris suis q̄q̄ putaret q̄ nō posset satisfieri desiderio suo.nā sic interdū solēt homines ꝓponere alys desideria sua in gbus se putāt nunq̄ habituros optatū:7 tunc isti tres viri nihil dicētes Dauid clam iuerunt 7 portauerunt aquā exponentes se ad mortem vt cōplacerent dō:7 vt ostenderēt fortitudinem suaz. Sic tenet Josephus vbi supra dicens.ait dō:bonā aquaz habemus in regione mea:7 ꝑcipue laudabat eā q̄ erat in puteo iuxta portā:7 mirabatur si esset qui ei poculū preberet ex ea:7 magis q̄q̄ pecuniam magnā desiderauit.hec cuz audissent isti tres viri irrumpētes per medios hostes venerunt in bethleē.7 sic pz q̄ non iussit eis aligd dō:sed ipsi scientes desiderium eius iuerunt.Etiam Dauid putabat q̄ nullus posset ei in hoc satisfacere:ergo nulli iuberet.¶Sed illi qui dicunt q̄ dō non desiderauit aquā sed voluit experientiā fortitudinis suoꝫ militum:nō poterunt cōueniēter rn̄dere:q̄ tūc dō iuberet illis militibus vt irēt ꝓ aqua:7 hoc vt cognosceret eoꝫ fortitudinem:sed hoc erat illicitū.s.q̄ tam durā rem eis imponeret:nā experientia fortitudinis dz inquiri in illis operibus in gbus verisimile sit q̄ viri fortes possint obtinere victoriaz|z sit aligd periculi:sed vbi trn̄ est periculū q̄ vir de aliquo putatur q̄ superuiuet:nō est experiētia fortitudinis:ſz ſſictio mortis. ideo si dō talia iuberet peccaret grauiter. ¶Dōm igitur est sicut ꝓus.s.q̄ nihil dō iussit eis:sed ipsi iuerūt gratis nesciēte dō:imo potius itelligēdū est q̄ si dō sciuisset nō pmisisset viros exponere se tāto piculo vt aquam ducerent.

Qō.20. A

Dō si iussisset illis viris q̄ ducerēt aquā ō bethleem peccasset:ſz solū expressit suuz desideriū.

¶An isti tres viri peccauerint exponendo se tanto periculo. Questio.XXI.

Qō.21. A

Queretur vltrius an isti tres viri peccauerint exponendo se tāto periculo vt ducerent aquā ipsi dō. ¶Rn̄m q̄ hic non erat sīc supra dictū est de eleazar qui pugnauit ꝫ vnum exercitum philistinorum:7 solus illum vertit in fugā:q̄ hoc egit eleazar defendendo se.s.q̄ oēs socy sui fugerant de bello ipso solo relicto:7 defendere se nō est tam culpabile sicut aggredi contra multitudinem. ¶Sed dōm est q̄ si isti viri egerūt hoc ad solius fortitudinis ostentationē:cū se graui periculo opponerēt videbant peccare.si āt facerēt vt cōplacerēregi suo nō erat actus tā culpabilis. ¶ſz adhuc nō est ista plena excusatio:q̄ aut isti viri putabāt q̄ se exponebāt magno piculo de q̄ vix possent exire:aut putabāt sibi eē leue pugnare ꝫ illuz exercitū.si ꝑ mō peccabāt exponēdo se piculo vt cōplacerēt dō.si secūdo mō nō peccabāt:7 sic est verisimile q̄ isti tres viri non putauerunt esse difficile sibi pugnare cōtra illum exercitū:q̄ quilibet eoꝫ ēt minus fortis pugnauerat solus ꝫ vnum exercitū 7 fugauerat eum:vt ꝑ de eleazaro 7 de semaa supra in ſra.7 isti erant duo minores in roboze. Jesboā autez erat fortissimus:iō a fortiori oēs tres possent facilr pugnare ꝫ exercitum philistinorū: ideo non putauerunt q̄ se exponebāt periculo magno faciēdo hoc:7 ꝓpter non peccarent. ¶Queret vltrius an stet positio hebreoꝫ circa hoc. ¶Rn̄m q̄ Rab.da.canhi dicit q̄ habebat dō malas aquas in castro:ideo concupiuit de aqua que erat in cisterna bethleem.istud autē est rōnabiliter dictū:7 trn̄ presupponit q̄ dō erat in ꝓsidio qō est in terra moab.7 hoc falsuz est:q̄ erat in hierusalē vt dictū fuit. ¶Alꝫ aūt hebrei dicūt q̄ dō nō misit in bethleē ꝓto agsed pro solutione cuiusdaz qōnis. dicūt.n.q̄ erāt sapiētes in bethleē 7 ipse misit illuc istos tres viros vt inquirerēt ab eis an dauid posset comburere quādam segetez israelitarum vt cremaret philistinos latētes in segete. vel erat questio an posset dō comedere segetē israelitarum:7 postea soluere dñis suis:7 respōderunt sapientes bethleē q̄ non poterat hoc dō.Sed ista sunt valde ridiculataz in se q̄q̄ in eis que ꝓsupponunt.ideo nō opz argui ꝫ illa.hñt autē motiuū iudei ad banc qōnē:q̄ supra dr̄ q̄ semaa defendit agrū plenū lente a facie philistinoꝫ. ¶(At ille noluit bibere).i.qñ dō vidit illā aquā quā portauerāt viri per tantum periculū noluit bibere de illa. ¶Queretur an dō peccasset si bibisset de illa aqua. ¶Rn̄m q̄ nō:q̄ si dō misisset illos viros vt ducerent aquam peccabat:q̄ exponebat eos periculo grauissimo ꝓ sola delectatione gustus: postq̄q̄ trn̄ ipsi aquā sine periculo portauerunt nō erat aliqō peccatū q̄ illā biberet:7 maxime q̄ vt dictū est dō nō iusserat istis vt portarent aquā nec fuit conscius huius rei nisi cum iam aqua portata erat:iō nō peccabat magis bibēdo de illa q̄q̄ de qualibet alia.noluit trn̄ dō bibere de illa ꝓpter tria. ¶Primo q̄ voluit sibi inferre quādā abstinentiam auferēdo desideriū suum q̄ habita aqua non biberet de illa.7 hoc q̄ aliq̄ peccauerat vtēdo delectabilibus illicitis:ſō nūc voluit ēt a licitis delectabilibus abstinere ꝓ modū cuiusdā satisfactionis.sic ait Hzeg.i moralibus.s.cogitandum est vt qui illicita cōmisit:a quibusdam ēt licitis abstineat vt per hec cōditori suo satisfaciat:vt qui cōmisit prohibita abstineat etiā a sibi concessis: 7 se reprehendat in minimis qui se meminit peccasse i maximis.lex veteris testamēti vxorem alienā concupiscere prohibet:regez ✠o fortia iubere militibus:vel desiderare aquā non penaliter prohibet.Dauid ✠o vxorem alienā cōcupiuit 7 abstulit cuius culpā digna verbera sunt secuta:7 maluz quod perpetrauit per penitētie lamenta cozrexit cum longe post contra hostiū cuneos sedit aquā ex eoruz cisterna desiderauit: cuius electi milites inter cateruas hostiū irrūpētes:aquaz quaz desiderauerat illesi pertulerunt:sed vir eruditus flagellis se protinus cū periculo militū aquaz desideraſſe reprehendit:eāq̄ fundens dño libauit in sacrificiū dñi effusa aqua cōuersa est:q̄ culpam cōcupiscentie mactauit per penitentiā sue reprehensionis.qui enim alienā cōcupiscere vxorem nō timuit post aquam quā concupiuit expauit.

Rñio.

Alia rn̄.

¶Secūda causa est ad honozem dei.voluit enim Dauid honozare deum qui valde honozatur cum ea que nobis gratissima sunt ei offerimus:erat aūt gratissimū dauid bibere aquā de bethleē:quā iam habebat:ideo in reuerentiam dei voluit se priuare hoc desiderio fundēdo aquam cozaz deo. ¶Tertia cā fuit:q̄ ēt dauid voluit istos viros honozare:nā si ipse bibisset aquam quā illi cum tanto periculo portauerūt videretur paruipēdere eoꝫ laborē.s.q̄ ipse biberet quasi nihil id ꝓ quo viri illi aias suas posuerant.voluit igitur effundere aquā istā in rem magnā.s.libādo eā cozam dño. ¶Quarta cā addi potest.s.q̄ visuz est quasi irrōnabile 7 cōtra ꝓsciam q̄ biberet illaz:nā si ipse misisset ꝓ illa p tanta picula peccasset:ita nunc cū tantis

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Qō.22. Rab.Da. expō.

Alꝫ hebrei

†

Qō.23. A

Nō bibit dō de illa aqua nō trn̄ peccasset si bibisset.

Nō bibit primo.

periculis portatam si biberet videret cōsentire q̄ ipsi iuis/sent p̄o aqua illa vt dō biberet: ⁊ hoc erat cōsentire pec cato. ideo noluit ne videretur reus sanguinis viroꝝ q̄ mor ti expositus est. ⁊ hoc significat lr̄a sequēs. s. ppitius sit mi bi dōs ne faciā rem hāc nūsanguinē horum istoꝝ q̄ profe/cti sunt ⁊ aiarum periculū bibā. q. d. illicitū est.

¶An Dauid peccauit desiderando aquam de cisterna be thleem. Questio. XXIIII.

Qō.24. **Queretur** vlterius an dō peccauit desiderādo aquā de cisterna bethleē. ¶Aliquis dicet q̄ sic: q̄ Greg. dicit ⁊ hr̄ in auctoritate supra allega/ta. s. vir eruditus flagellis se protinus cū periculo militus aquā desiderasse reprehēdit: si tn̄ nō peccasset desiderādo nō reprehēderet se: ergo peccauit. ¶Rn̄m q̄ dō nō pecca

A

Nō peccas se dō dōs ide rando illas aquam.

uit desiderādo istā aquā: nam desiderare solū aquas de ci/sterna bethleē nō erat pctn̄: q̄ illa aqua non erat aliquid malū p̄m se: nec erat aligd simp̄r p̄hibitum. Q̄ ēt dō ex/primeret se desiderare illā aquā: non erat pctn̄: dūtn̄ ipse nō iuberet aligbus ire p̄o illa cū tanto periculo: vel ēt nō diceret hoc ad inuēdū q̄ valde desiderabat eam: ⁊ vt alig moverent ad eundē p̄o illa: q̄ tūc paꝝ differebat iubere alicui ire p̄o illa: vel indirecte suadere. ¶Dōm igitur q̄ dō desiderabat istā aquā valde: ⁊ satis putabat esse ipo'e q̄ illā p̄otunc hr̄et: exp̄essit tn̄ desideriū suū: q̄ solent ho mines p̄solari exponēdo desideria sua vel angustias alys: ēt si remediū in hoc nō recipiant. ⁊ nō attendit dō q̄ aligs iret in bethleē vt cōpleret desideriū eius: q̄ satis putabat q̄ nullus illuc ire auderet per tāta pericula. ¶Ad rōnem ex auctoritate Gregoꝝ dōm q̄ dō reprehendit se deside rasse aquā cū periculo militū: non q̄ ipse iusserit eam du/ci cū periculo militū: vel desiderauit eā duci mō quo mili/tes piclitarentur: sed postq̄ aqua ducta est sciuit q̄ ducta fuerat cū magno piculo militum: ideo tūc reprehēdit se si desideraret eā bibere cū tanto periculo militū: ideo nō bi bit: sed ante hoc nō desideraverat illā sic duci: nec de hoc dolet. ⁊ paret hoc: q̄ Greg. nihil aliud vult dicere nisi q̄ lr̄a ait. s. ppitius sit mihi dōs ne faciā hoc. i. absit a me q̄ faciā hoc. ⁊ ista est reprehēsio: ⁊ nō est de preterito: sed de futuro: vt p̄z imediate. s. nū sanguinē horum istoꝝ ⁊ pericu lum aiarum bibā: ⁊ sic non peccauit desiderando aquā: q̄ per hoc nō exposuit aliquē periculo nec exponere intēdit.

† ¶(Sed libauit illam dō). i. obtulit aquam istā in sacri/ficiuꝝ coꝝ dō. istud fecit ex causis supradictis. ¶Que/retur qūo aqua poterat libari dō: q̄ ipsa non pertinet ad

Qō.25. A Aqua qūo p̄t libari dō.

aliq̄ genus sacrificij. s. q̄ nec holocaustū nec hostia paci fica nec hostia p̄o pct̄o iubetur hr̄e aquā: vt p̄z Leuit. p̄. 3. 4. ⁊. 6. ⁊ ibi declaratū est. ¶Rn̄m est q̄ aqua non impone batur in lege tanq̄ aliq̄ sacrificiū: q̄ sacrificia fiebāt de carnibus: vt p̄z p̄alleg. cap̄. nec ēt iubebatur poni p̄o liba mentis. ¶P̄o quo sciendū q̄ cum sacrificys carniū que erant tanq̄ principalia offerebātur quedā velut accessoria que vocātur in lege libamēta: ⁊ ista erāt gnq̄. s. farina deli cata que vocat similа: ⁊ vinuꝝ ⁊ oleū: thus ⁊ sal. prima tria ponebātur sub certa mēsura in sacrificys: ⁊ p̄m dr̄iam ani malium que offerebātur: erat plus vel minus de libamen to: vt p̄z Num̄. 15. alia duo. s. thus ⁊ sal nō imponebantur in mēsura certa: sed ex volūtate offerentis. De hys Leui. 2. in hys autem non iubebatur poni aqua. ⁊ sic p̄m legem non erat aqua ad aliquē vsum sacrificioꝝ. ¶Dicunt tn̄ ali qui hebrei q̄ vinum positū in libamentis miscebat aqua: ⁊ sic interueniebat ibi aqua tanq̄ libamentū: sed istud non est satis verisīle. ⁊ de illo declaratū est Num̄. 15. ⁊. 28. hoc autē modo volūt q̄ dō istam aquā libauerit dō. s. miscen do eā vino qō in libamento sacrificij offerebat. ¶Sz di/cendum est q̄ dō libauit istam aquā. s. fundendo illaz coꝝ dō intra locum in quo erat archa: nā erat dō tunc in hie/rusalem vbi erat archa: ⁊ introiuit in domuz illā: effuditq̄ aquam coꝝ archa in reuerentiam dei: ⁊ istud erat libare aquam dō. simile p̄z p̄cedē. lib. c. 7. cum dr̄. q̄ cōuenerunt israelite in maspha hauserunt q̄ aquā ⁊ effuderunt in cō/spectu dōi: ⁊ illud erat ibi tanq̄ sacrificium acceptabile: ⁊ in signum penitētie: vt p̄z ex lr̄a. hoc tz Greg. i moralibus in auctoritate supra allegata. s. fundēsq̄ aquā libauit eam dō ⁊ in sacrificium dōi aqua effusa q̄ersa est. ergo non fuit mixta vino. ¶(Dicens p̄pitius sit mihi dōs ne faciam † hoc.) Jn hebreo hr̄ (Absit a me q̄ faciā hoc.) Et idē est: † sed manifestius i hebreo. ⁊ dr̄ p̄propitius sit mihi dōs ne fa ciam hoc. i. ita sit mihi dōs p̄pitius q̄ ego nō faciā hoc: ⁊ est modus iurandi. vel alr̄: ozo q̄ deus sit mihi p̄pitius ici nādo me ad hoc q̄ nō faciā hoc: q̄ malū est. sed p̄mus sen sus est melioꝝ. (Nū sanguinē horum istoꝝ q̄ profecti sunt † ⁊ aiarum piculū bibā). q. d. si ego biberē istā aquā: biberē sanguinē istoꝝ viroꝝ. s. q̄ ipsi exposuerunt sanguinē suum: ⁊ biberem periculū aiaꝝ. s. q̄ exposuerunt aias suas. i. vi/tam periculo vt portarēt aquā mihi. sed iniustuz est ⁊ cru/dele q̄ ego rem tāti p̄recy bibā: sed potius deo res tā p̄re ciosa offerenda est. (Noluit ergo bibere.) Jstud ponitur † hic ad laudē dō: q̄ valde fuit laudabilis q̄ desideriū suuz a se abdicauit: ⁊ dño rem tam p̄reciosam obtulit. ¶Qui dam tn̄ volunt q̄ dō soluz abstinuit ab ista aqua vt nō pec caret: q̄ si bibisset illā peccasset: eo q̄ bibebat ex magno desiderio. sic. n. vr̄ tenere Aug. super canonicā Joā. ⁊ ha/betur in decretis. 41. dist. c. delitie. s. delitie q̄libet si absq̄ desiderio p̄cipiātur nō officiunt: ⁊ viles cibi appetēter ac/cepti impediunt p̄fectum abstinētie. Dō. n. aquā p̄cupitaz effudit: ⁊ helyas carnē comedit. ¶Sed dōm q̄ nō obstat ista auctoritas Aug. q̄ illa intelligitur q̄n̄ gs ardenter in/hiat ad aliquē cibum ēt turpē: q̄ istud vr̄ p̄venire ex de/ordinato desiderio: sed illud semp in culpa est. Dō autem desiderauit aquam bethleē: q̄ illa erat excellens iter oēs aquas: etiā q̄ erat sibi valde grata eo q̄ erat de loco sue originis. nec ēt dō obmisit illam bibere p̄p cāz quā exp̄/mit Aug. s. q̄ desiderauerat eam: sed q̄ ducta fuerat cum periculo viroꝝ: vt p̄z in lr̄a. Jn hebreo hr̄ (Nū sanguinē † viroꝝ ambulātiū in aiabus suis bibā?) q. d. non faciam. ⁊ idem est quod lr̄a nostra: sed magis declarat lr̄a nostra. s. sanguinē viroꝝ ambulātium in aiabus suis. i. in piculo ani marum. ⁊ accipit aia p̄o vita. (Hec fecerūt tres robustis/simi). i. istam aquam portauerunt tres viri robustissimi. s. † tres de p̄mo ternario. Jesboan: eleazar: sema. naz aly nō B vocabantur robustissimi. ¶(Abisai quoq̄.) Hic ponitur † fecūdus ternarius viroꝝ fortium q̄ sunt sub p̄mis tribus nō peruenientes ad robur illoꝝ. (Abisai quoq̄ frater ioab Scōs ter/narius vi/roꝝ fortiū. filius saruie p̄nceps erat de tribus.) Jste abisai erat p̄/mus in secūdo ternario: ⁊ dr̄ q̄ erat p̄inceps de tribus. i. inter tres: qō p̄z ex roboze suo: ⁊ tn̄ iste vocatur p̄ paralip. 12. p̄inceps inter. 30. Dōm sicut fuit supra declaratū q̄ gli bet de istis duobus ternarys vocatur p̄nceps inter. 30. nō q̄ esset de numero. 30. qui erāt inferiores in gradu fortitu dinis: sed erat p̄nceps respectu illoꝝ: eo q̄ erat fortior: sic p̄z de Jesboā qui fuit p̄mus inter oēs fortes: ⁊ tn̄ ipse vo catur p̄nceps inter. 30. p̄ Paralip. xi. (Jpse est qui leuavit † hastā suaz sup̄ trecētos quos interfecit.) Jsta est p̄bitas abi sai. s. q̄ ipse pugnauit semel solus sup̄ trecentos viros: ⁊ oc/cidit oēs. cūq̄ eniz iste fuerit vir robustus valde: tn̄ adhuc non ponitur in p̄ ordine trium: q̄ illoꝝ erant opera magis fortia. (Noīatus in tribus). i. in tribus de secūdo ordine. † alioquin nō staret lr̄a: q̄ dr̄ imediate q̄ vsq̄ ad tres p̄mos nō puenit. (Et inter tres nobiliоr). s. inter tres de secūdo † ordine: q̄z aly fecerint gesta magnifica: tn̄ nō peruenerūt ad abisai: eo q̄ ipse occidit quēdam gigātē Jesbidenob. supra. 21. ēt pugnauit sup̄ trecētos viros ⁊ occidit illos vt p̄z hic. Banaias autē qui erat alius de istis tribus occidit gi/gantez: tn̄ non pugnauit aliq̄n̄ solus sup̄ trecētos viros sicut abisai. ēt aly duo q̄ p̄m alios assignātur de isto secundo ter nario nō peruenerūt ad abisai: q̄ illi solum occiderunt gi/gantes. s. glibet vnum gigantē. supra. 21. ⁊ tn̄ peruenerunt ad pugnandū cum multis viris simul. (Eratq̄ eorum p̄in/ceps). i. abisai erat p̄inceps in isto secūdo ternario. (Sz † vsq̄ ad tres p̄mos nō peruenerat). s. vsq̄ ad tres de p̄/mo ternario. s. iesboā: eleazar: ⁊ sema: q̄ quilibet illorum pugnauit cōtra plures viros q̄ abisai: nam iesboā occidit

octingentos

Pō hebre ozum.

Contra.

Alia rn̄sio.

octingentos vno impetu vt ꝓz in littera:℣ Josephus dicit ꝙ sepe in vno conflictu occidit nongentos viros. Eleazar aũt solus fugauit totum exercitu3 philistinoꝝ ℣ occidit plurimos. semaa quoq3 aliũ exercitũ philistinoꝝ sustinuit ℣ defendit agrũ quem volebant cõburere philistini: fugauitq3 eos supza in lra. Abisai aũt nunc3 pugnauit ꝯ vnũ exercitu3 totũ: sed solum ꝯ trecentos viros: ideo non puenit ad treꝫ viros primos. ¶ Queretur quare non ponitur hic de viris scõi ordinis hystoria sicut ponitur de viris primi ternarij. ¶ Rñdendũ ꝙ hic ℣ ꝑ paralip. xi. ponuntur solũ duo viri in isto ordine. s. abisai ℣ banaias: ℣ de vtroq3 hoꝝ ponuntur gesta: saltem aliqua. nam de abisai ponitur ꝙ pugnauerit ꝯ trecentos viros ℣ occiderit eos subticetur tñ qũo occiderit iesbidenob gigantem: de quo. ẽ. 21. de banaia aũt exprimũtur hic aliqua opera magnifica: sed tertius istius ordinis non ponitur hic: ℣ ille fuit ionathan filius samaa fratris dõ qui interfecit gigantẽ. 24. digitorum: vel fuit sobochai qui occidit gigantem nomine ziph de stirpe arafa. supza. 21. ℣ non ponitur hic ille tertius vel que fuerint opera eius eo ꝙ supza. 21. posita sunt. Simile est de abisai: nam ipse occidit gigantem gesbidenob: qz tñ supza 21. dictum fuerat de hoc non repetitum fuit hic: sed solum dictu3 est qũo pugnauit ꝯ trecentos: ℣ forte si omnia gesta abisai tacta fuissent supza. 21. nõ fuissẽt hic repetita. ¶ Alq dicunt ꝙ nõ fuerit banaias de hys tribus: sed ꝙ abisai fuerit primus ℣ sobochai ℣ ionathan fuerit alq duo: ℣ illi hñt gesta sua supza. 21. ideo non repetuntur hic. sed iam dictu3 est ꝑm positionem cõem ꝙ cum hic sint. 37. in summa ℣ ponantur. 30. simul ℣ duo ternarij per se ℣ in scõo illorum ternario solum ponuntur duo viri: opz suppleri alios duos siue ponatur banaias de ternario siue non: ℣ illi sunt subochai ℣ ionathan filius samaa fratris dõ. ¶ Aliter aũt dici posset ꝙ oẽs isti. 37. ponuntur in littera computando iesboan: eleazar: semaa de primo ternario: ℣ abisai: ℣ banaian ꝙ sunt de secundo: ℣ cuz illis asael qui ponitur tanc3 primus de. 30. ℣ tunc manent. 31. preter asaelem in littera: sic colligitur si computemus ab asael vsq3 ad finem. c. qz nõ sunt 30. solum vt aliqui putant sed. 32. vt ꝓz computando hic ℣ ꝑ parali. xi. ¶ (Et banaias filius ioiade.) Iste ẽ scõs in secundo ternario. (Uiri fortissimi magnoꝝ operum). i. ioiada pater banaie erat vir fortissimus magnoꝝ operũ. i. mirabilium. s. ꝙ ipse fecerat magnifica in bellis. ℣ sic banaias erat vir fortis sicut pater suus: ℣ ob hoc tangit de fortitudine patris. (De capseel). i. pater banaie erat de capseel: ẽ enim capseel quedam ciuitas in sorte iude: ℣ ipsa est que ponitur prima inter oẽs ciuitates eiusdem sortis: vt ꝓz iosue. xv. ¶ Alíq putant ꝙ pater banaie vocatur vir magnorum operum. i. multaꝝ diuitiarum: sic exponunt hebrei. sz non sic intelligitur: qz ꝑ parali. xi. dicitur: banaias filius viri robustissimi ꝙ multa opera ppetrauerat: ℣ tñ istud significat gesta bellica ℣ non possessionem magnaz. (Ipse percussit duos leones moab.) Istud ponitur tanc3 excellens opus banaie: ℣ isti qui vocantur hic leones: vocãtur ariel. ꝑ parali. xi. Ratio huius ẽ: qz hic vbi nos dicimus leones. bẽtur in hebreo arielin: cuius singulare est ariel: ℣ significat leonem. ¶ Aliqui tñ hebrei accipiebant pro noie pro pro: ideo transtulit lra nostra sub dubio vocãs hic leones ℣ ibi ariel. Dicitur aũt cõiter ab hebreis ℣ latinis doctoribus ꝙ isti fuerunt duo milites terre moab ℣ vocabantur leones ꝓpter fortitudinez: sic tenet hystoria sco. glo. ordinaria. Andreas ℣ Nicolaus: sed magis videtur dõm ꝙ banaias occiderit duos leones in terra moab: cum nihil est ꝙ cogat nos hic conuertere sensum litteralẽ in metaphoram. (Et ipse descendit ℣ percussit leonez in media cisterna in diebus niuis.) Istud ẽt est aliud opus magnificu3 banaie. s. ꝙ occidit vnum leonem in quadam cisterna tpe niuis. ¶ Aliqui dicunt ꝙ nominatur hic tempus niuis ad gloriam victorie banaie: qz leones sunt fortiores tempore niuis. ¶ Sed hoc non stat: qz manifestum est leones tunc non magis vigere ꝯ alio tempore sed potius econtrario. sed dicitur in diebus niuis ad signãdum qũo potuit esse leo in cisterna: qz non ꝙsueuerunt ibi esse leones ꝓpter niuẽ: tñ erat ibi leo a casu. s. qz cisterna erat operta niue: ℣ videbatur terra plana: leo aũt nesciens transiuit ℣ icidit in eã. sic ait Josephus. 7. antiquitatũ. s. leo fuit in ꝓfunda cisterna tẽpore hiemiꝭ: niuis aggere coequata. In hanc leo inscius decidit: ℣ pclusus grandi rugitu clamauit. Banaias ℣o qui cum ceteris ad spectaculum venit in cisterna defilyt ℣ leonem interfecit.

¶ An Banaias peccauerit pugnando contra leonem. Et an expositio hebreoꝝ possit stare. Questio. XXVII.

Queretur an peccauerit banaias pugnãdo cõtra leonẽ. ¶ Aliquis dicet ꝙ non: qz scriptura laudat hic banaiã: si tñ peccasset pugnando contra leonẽ nõ laudaret: qz scriptura sacra nõ laudat iniq3. ¶ Rñdendum est ꝙ aut banaias pugnauit defendẽdo se a leone: vtpote qz ipse incidit in cisternam sicut leo: ℣ ibi opoꝛtuit ꝙ defenderet se ab ipso vel mozeretur: ℣ tũc laudabilis erat valde banaias pugnãdo ꝯ bestiã. ¶ Si aũt ipse aggressus est leonẽ alꝫ non coactus defendere se ab illo: aut egit hoc ꝓpter aliquã vtilitatẽ: vtpote qz alꝫ non poterat leo expelli de loco illo: vel qz nociturus erat nisi sic occideret: vel egit hoc banaias ad ostẽtandã fortitudinem. ¶ Si ꝑmõ non peccabat banaias: dũtñ ꝓfideret si bi inesse fortitudinẽ ad pugnandũ cũ leone. alꝫ peccaret. sic ꝓz de dõ ꝙ pugnauit sepe ꝯ vrsos ℣ leones: occiditq3 eos eo ꝙ capiebãt aliqua pecora de gregibus suis. ꝓced. li. c. 17. Si autem banaias egit hoc solũ ad ostendẽdũ fortitudinem peccaret: qz exponebat se graui piculo sine cãsimo isti pugnãtes cũ bestys ꝑm leges humane sunt infames: ℣ vocãtur arenarij: ℣ pñt exheredari si nõ iubẽtibus pribus se imisceãt huic officio. ¶ De banaia autẽ nõ apparet in quo modo hoꝝ egerit: ideo non põt constare an peccauerit: ℣ tñ ꝑm ꝙ ponit Josephus. s. ꝙ banaias descẽderit in cisterna in qua erat leo alys videntibus peccauit: qz solum faciebat ad ostẽtationem glorie. ¶ Ad rõnem in ꝯriuz dicendum ꝙ q3c3 scriptura laudet hic banaiaz: non segtur ꝙ non peccauerit in hoc facto: qz nõ laudatur hic tanc3 bonus: sed tanc3 robustus: ℣ sic istud opus erat admirandum q3c3 cũ peccato fieret. de oibus aũt alys qui laudantur hic idez est: qz nõ laudãtur vt boni: sed vt robusti. ¶ Queretur hic de expõne hebreoꝝ circa istũ leonez an sit vera. ¶ Pro quo sciendũ ꝙ multi de hebreis ℣ ẽt de latinis exponũt istud de occisione ioab mãdato salomõis. seq. li. c. 2. ℣ dr ꝙ iste leo erat ioab qui erat in medio cisterne. i. in sanctuario: nãipse apud cornua altaris occisus est: alleg. c. vocatur aũt sanctuariũ cisterna: qz sicut aqua cisterne mũdat ℣ abluit sordes: ita sanctuariũ dñi abluit peccata. istaz expõnem ponit Hlos. ordi. ex auctoritate hebreoꝝ. Idẽ tz Andreas: idẽ ẽt aliqualiter refert hystoria Schola. ¶ Sz ista expõ non stat. Primo qz istud accidit tẽpore salomonis. seq. lib. c. 2. Banaias autez habitus fuit tanc3 vnus de fortibus tpe dõ: vt ꝓz hic in lra: ergo opz ꝙ fecerit tẽpore dõi ꝓpter qõ vocaretur fortis tpe suo. ¶ Itẽ nõ stat: qz ista expõ est multũ metaphorica. scriptura tñ referens hystorias nõ vtitur hys methaphoris: ideo opz reduci ad sensum lralem. ¶ Itẽ nõ applicatur ad propositũ ista methaphora: qz dr hic ꝙ occidit eum in diebus niuis: ℣ tñ ipsi nõ applicãt istã particulã ad hystoriã ioab. ¶ Itẽ ꝓz hoc auctoritate Josephi ꝙ vult istũ fuisse vez leonez ponens qũo occisus fierit ℣ ceciderit in cisternã. ¶ Item non stat: qz istud ponitur hic tanc3 gestũ magnificũ banaie: ℣ tñ ꝙ ipse occiderit ioab nõ fuit opus fortitudinis: qz ioab inermis cõfugeret ad cornua altaris ℣ dixit ei Banaias ꝙ exiret de tẽplo: noluitq3 ioab dicẽs: hic moziar. seq. lib. c. 2 ℣ tũc iussu salomonis banaias occidit eum quẽ faciliter occidere poterat: qz ioab nõ se defendebat cũ esset inermis sz tenebat cornua altaris. nõ ergo poneret hic ꝓ ope magnifico: ℣ tñ ponitur: ergo nõ fuit ioab: sed aligs verus leo: ℣ iste est rõ efficacissima. ¶ (Ipse quoq3 interfecit virũ egyptiũ.) Istud est aliud opus magnificũ banaie. s. qz occidit quẽdã virũ egyptiũ gigantẽ. (Uirũ dignũ spectaculo). i. iste vir

Q. 26. A
Hystoria istoꝝ viroꝝ scõi ordis quare non ponit hic.
Rñsio.
Scõs
Banaias percussit leonem.
Q. 27. A
Rñsio
Q. 28. A
Expõ hebreoꝝ de pugna cuz leone.
Contra ꝑ.
Secundo.
Tertio.
Quarto.
Quinto.

erat tante magnitudinis ꝙ erat dignus spectaculo. i. vt venirent hoies ad videndum eum tanꝯ aligd miranduz. qō pz p̄ parali. xi. cum dr. virum egyptium gnqz cubitoz. ⁊ in hoc valde excedebat alios hoies: ⁊ tñ maioꝛ erat goliath quez occidit dō. ſ. ſex cubitoz ⁊ palmi. p̄ce. li. c. 17. Jn hebꝛeo hꝫ (Uiz viſus). i. virū dignum viſu: ⁊ iſtud eſt eſſe dignum ſpectaculo. (Jtem in manu haſtam.) Dr hoc ad laudem banaie: qz ꝯꝯ iſte eſſet gigas ⁊ hēret lanceam in manu banaias hñs ſolum virgam extoꝛſit lanceaz de manu illius ⁊ occidit eum. (Jtaqꝫ cum deſcendiſſet ad euz in virga). i. banaias deſcendit ad viz egyptiuz ad locum ſpectaculi: qz forte egyptius ſpectabat ſingulare certamen tenens lanceam in manu: ⁊ banaias deſcendit ad eum ſolus hñs vnam virgam: ⁊ iſtud fuit ad impꝛoperium egyptiꝝ hñtis lāceam. (Ui extoꝛſit haſtam de manu egyptꝝ ⁊ occidit eum haſta ſua). i. pꝛe roboꝛe extoꝛſit banaias lanceaz de manu egyptꝝ ⁊ occidit eū haſta ſua. ſ. qz non habebat banaias aligd quo eum occideret. ſic dō occidit goliath enſe ſuo. p̄ce. li. c. 17. qz dō non hēbat gladiuz: ſed ſolū fundā.

Qō. 29. A Uir egypti⁹ quē occidit banaias gs fuerit.

¶ Queretur de expōne hebꝛeoꝝ circa hoc. Jn quo ſciēdū ꝙ gdā hebꝛei ⁊ Hiero. in lib. de qōnibus hebꝛaicis dicunt ꝙ iſte vir egyptius fuerit ſemei q maledixit dō: ⁊ hunc occidit banaias iuſſu ſalomonis. ſeq. lib. c. 4. ⁊ exponūt ſic ꝙ ſemei vocat vir egyptius qz imitatus eſt viz egyptiuz qui maledixit deo in caſtris. Leui. 24. vocabat aūt vir dignus ſpectaculo: qz ſemp aſpiciebatur ſup eum an exiret de hieruſalem: nā ſalomon iuſſerat ei ꝙ non exiret de bierꝫ trā ſiens torrentē cedron: aliogn occideretur ſeq. lib. c. 4. dicebatur hēre haſtā i manu. i. legez. ſ. qz erat peritus in lege. Banaias aūt hēbat in manu virgā. i. iuſtitiam ⁊ vadens ad ſemei extoꝛſit de manu eius haſtā. i. legē qz p̄uaricatus fuerat mandatū regis: ⁊ tñ ſi ſemei bñ cuſtodiuiſſet legē ⁊ mādatū regis: nō fuiſſet occiſus. ſic exponit Hiero. vbi. ſ. ⁊ gl. ordi. hic ⁊ ſup p̄ parali. c. xi. ¶ Sed iſta expō non ſtat. p̄ qz iſta eſt hiſtoꝛia de geſtis viroꝝ foꝛtiū: ſi tñ ſic exponatur nō ē lra hiſtoꝛica ſed metaphoꝛica. nō tñ conſueuit ſcriptura ponere metaphoꝛas vbi agitur de hiſtoꝛijs. ¶ Jtē nō ſtat: qz dato ꝙ vellemus ponere metaphoꝛice: nō coaptātur ptes iſtius metaphoꝛe ad ea que narrātur de ſemei. ¶ Jtē non ſtat. qz iſtud ponitur hic ad p̄handū ꝙ erat banaias de viris foꝛtibus dō: ad qō oporteb at ꝙ feciſſet aliqua opa foꝛtia tpe dō. iſtud tñ de ſemei fuit tpe ſalomonis. ſeq. li. c. 4. ideo non pōt intelligi de ſemei. ¶ Jtem dr hic ꝙ erat vir dignus ſpectaculo: qz iſtud neceſſario ſignificat aliquē viz valde excellentē qui pp excellentiā ſuā dignus eſt videri: ⁊ tñ nō erat ſic ſemei: maxime qz hoc applicat ad eum, put ipſe obſeruabatur ſi exiret de bierꝫm: nā tunc nō diceret dignus ſpectaculo: ſed vir q ſpectabatur. ¶ Jtez ponitur iſtud tanꝯ magnificū geſtū. qō pz: qz dr immediate hec fecit banaias verūtñ vſqz ad tres non puenerat: ⁊ tñ ſi intelligatur de ſemei: non fuit opus magnificū: qz ſemei non ſe defendit: nec erat vir foꝛtis: ſz iuſſit ſalomon banaie ꝙ occideret ſemei tanꝯ miniſter iuſtitie ſeq. lib. c. 4. opz ꝙ intelligatur de aliquo alio: ad hoc ꝙ ſit iſtud opus magnificum. ¶ Jtē pz: qz p̄ parali. xi. dr ꝙ banaias occidit virum egyptiū cuius ſtatura erat gnqz cubitoꝝ: ⁊ tñ ſemei nō erat aligs vir magne ſtature nec laudādus in foꝛtitudine. ideo opz ꝙ eēt alius. ¶ Jtē dr ꝙ ille vir egyptius tenebat haſtā quaſi liciatoꝛium texentiū. p̄ parali. xi. ⁊ iſtud erat opus magne foꝛtitudis. ſemei tñ nō erat vir foꝛtis: ſz potius vir miſerabilis coꝛdis: qz ipſe egreſſus eſt ad maledicēdū dō fugientē a facie abſalonis ⁊ iaciebat lapides ⁊ puluerē ꝯ eū. iſta tñ ſunt facta puerilia vel muliebria: iō non erat ſemei foꝛtis: ſed miſerabilis. Patet ēt qz abiſai vituperauit eum tā ꝯ viz parui valoꝛis ⁊ roboꝛis: dicens: cur iſte canis moꝛiturus maledicit dño noſtro regi. ſ. 16. ¶ Cuz aūt obycitur ꝙ Hiero. tenet hoc in lib. de hebꝛaicis qōnibus. Dōm ꝙ ille liber nō eſt Hieronymi vt multi volunt: ſed magis ſit cuiuſdā hebꝛei: qz ibi ſunt multa alia de qbus nō eſt veriſimile ꝙ illa dixerit Hiero. cuz ſint valde irrōnabilia: potiſſime qz non ponitur inter libꝛos Hiero. in lib. illuſtriū viroꝝ cuz ibi ſolū fiat mētio eum feciſſe libꝝ hebꝛaicaꝝ qōnum ſup geñ. ⁊ hoc tenet Nico. ¶ Uel aliter pōt dici ꝙ ille liber ſit Hieronymi ⁊ ipſe ponat illā expōnem nō tanꝯ ſuā: ſed tanꝯ hebꝛeoꝝ. ſicut refert illa glo. oꝛdi. ſic ēt mos eſt multis doctoꝛibus tā theologis ꝯ iuriſtis referre multas expōnes ⁊ opiniones ⁊ nō dicere que ē ſua vel q̄ aliozum. Dōz ꝙ eſt intelligenda lra vt iacet ſicut fuit. ſ. expoſitum.

Contra. p̄.

Secundo

Tertio.

Quarto.

Quinto

Sexto

Septimo

¶ Querit Ra. da. canhi de banaia ſeq. lib. c. 4. qūo cū eſſet ſacerdos pollutus eſt occidēdo ſemei ⁊ ioab: qz hocnō licebat ſacerdotibus. ¶ Rñdet ꝙ illud intelligitur qñ ſponte polluebātur ſacerdotes: cū tñ ex neceſſitate polluerentur nō iputabatur eis: ⁊ ſic fuit hic: qz ſalomon mādauit ei occidere ioab ⁊ ſemei: p̄ceptū aūt regis inducit neceſſitatē. ¶ Sed qō iſta ⁊ rñſio non ſtant. de qōne pz: qz ipſa fundat ſe ſup quodā falſo. ſ. ꝙ fuerit banaias ſacerdos: ſz hoc nō apparet: fulcimētū aūt ſuū vr qz p̄ banaie erat ioiada: ſz ioiada erat ſummus ſacerdos vt pz infra. 4. lib. c. xi. ⁊ xij. ꝯ ēt banaias: qz filij ſacerdotū neceſſario erāt ſacerdotes. Sed falſum ē hoc: qz ille ioiada fuit poſtea p multa tpa: ⁊ inter eū ⁊ iſtū ioiadā trāſierunt fere oēs reges iuda: cū ioiada fuerit tpe regis ioas: vt pz ali. c. ¶ Jtē pz ꝙ nō fuerit ſacerdos: qz dr ꝙ erat ille vir p̄ banaie ō capſeel: ⁊ tamē capſeel nō erat ciuitas ſacerdotalis. ꝯ ioiada q erat de illa nō erat ſacerdos. pz hoc: qz inter hebꝛeos nō vagabantur hoies ſicut inter nos: ſz glibet manebat in vꝛbe de qua erāt maioꝛes ſui a p̄incipio: ⁊ noiabatur ab illa vꝛbe: ⁊ hoc vt maneret diſtinctio ⁊ certitudo in tribubus ⁊ familys ſicut fuerat a p̄incipio: de quo nūm. vlt. capſeel tamen erat ciuitas in tribu iuda. Joſue. xv. ⁊ nō fuit de illis q̄ date ſunt ſacerdotibus: vt pz Joſue. xi. ꝯ nō erat banaias ſacerdos ſed laicus. ¶ Jtē reſpōſio nō ſtat: qz dicit ꝙ mādatū regis neceſſitauit banaiā: nā tunc peccauiſſet occidendo iſtū viz egyptiū de quo hic cū rex nō iuſſerit ei. ¶ Jtē nō ſtat: qz ſi nō liceret banaie occidere quenꝯ nō poſuiſſet eū ſalomon in officio occidēdi: fecit eū tamē ducē belli ſeq. li. c. 4. ⁊ ad ducē maxime ptinet occidere ⁊ impare occiſionē: ꝯ nō erat talis cuillicitū eſſet occidere quemꝯ. ¶ Jtē nō ſtat: qz iſta pollutio quā incurrebāt ſacerdotes ſup moꝛtuo nō erat qñ ipſi occidebant eū: ſed ſoluz quādo tāgebāt eū poſtꝯ moꝛtuus eſſet: vel ſi irent ad funera eius: vt pz leui. 21. c. vnde nō repitur ſacerdotibus vetitū pugnare ⁊ occidere in toto veteri teſtō: ſed vetatur p̄taminatio in cerimonijs funeris. ¶ Jtē pz hoc qz machabei erāt ſacerdotes ſummi: vt pz ex p̄ceſſu p̄mi macha. ⁊ tamē oēs ipſi fuerunt foꝛtiſſimi bellatoꝛes vt pz ex eodē lib. ¶ Jtē finees filius eleazari ſummi ſacerdotis occidit viz ⁊ mulierē coeūtes: ⁊ tamē nō pollutus eſt: ſed magis fuit laudatus ⁊ p̄miſſum ei ſūmū ſacerdotiū. Numī. 25. matathias q̄z p̄ machabeoꝝ occidit viz ſacrificantē ſup arā: ⁊ ex hoc laudatur p̄ machab. y. iō nō ſtat qō nec rñſio Ra. da. canhi. ¶ (Hec fecit banaias filius ioiade). ſ. iſta magnifica q̄. ſ. narrantur. (Et ipſe noiatus inter tres robuſtos). i. erat famoſus inter tres robuſtos ſcōi ternary: nā ad p̄mū ternariū nō puenit vt pz i lra. ex hoc pz quod ſupꝛa dicebat. ſ. ꝙ banaias erat vnus de ſcō ternario. (Qui erāt inter triginta nobiliores). i. iſti tres de qbus erat banaias erāt nobiliores iter triginta: nō qdē ꝙ eſſent de numero eoꝝ: ſed qz erant excellētiores eis ⁊ tanꝯ p̄incipes eoꝝ vt ſupꝛa declaratum eſt: ſed p̄ parali. xi. dr ꝙ banaias erat p̄imus inter. 30. ⁊ eſt intelligēdū p̄imus. i. p̄ceps: ſed nō erat de numero eoꝝ: aliogn nō poſſet eſſe de tribus viris ſcōi ternary: ⁊ tñ lra dicit eū eſſe vnū de tribus. (Uerūtñ ad tres nō puenerat.) Jſtud intelligitur de tribus p̄imis viris: qz ad illos non accederunt viri ſcōi ternary. (Fecitqꝫ eū ſibi dō auriculariū a ſecreto). i. dō fecit ꝙ banaias eſſet ſecretarius ſuus. ſ. ꝙ loqueretur ei dō in ſecreto ad aurē p̄fidēs illi: erat aūt banaias vir nobilis valde ⁊ dilexerat euz dō nimis vñ fecit eū ſecretariū ſuū ⁊ cōſiliariū: qō paucis cōmittebatur. nam ſz aly eſſent p̄ſiliary dō: tñ nō loquebatur eis ea que occulta eſſe volebat: ⁊ iſta cōicabat banaie: etiā qz erat banaias vir foꝛtis fecit eū p̄incipē ſup cerethi ⁊ phelethi. ſ. 8. ⁊ 20.

Qō. 30. A Banaias cum eēt ſacerdos cur pollutus ē occidendo ſemei ⁊ ioab

Rñ. ra. da. Contra Banaias non fuit ſacerdos Secundo.

Tertio.

Quarto

Quinto

Sexto

Septimo

† B Banaias ſecretarius dauid

ſalomon

salomon quoq; mortuo dō dilexit eum nimis ℣ fecit illum
† principez belli sicut erat prius ioab.seq.lib.c.4. Jn hebreo
hētur (Posuit eum dō ad vocationē suam.) Et idē est.s.q
L dō vocabat eum ad oia que volebat secrete loqui.p̄ paral.
Tertius or xi.dr̄.posuit eum dō ad auriculam suā ℣ idē est. ℂ(Asael
do virorū frater ioab.) Hic ponitur tertius ordo virorū fortiū q erāt
fortium 30.℣ istoꝝ non narrant aliqua gesta spāliter p̄ paralip.xi.
dr̄ porro fortissimi viri in exercitu asael frater ioab.i.isti q
sequunt non sunt viri qui habeant aliquas ꝓbitates spāli-
ter sicut primi ℣ scōi viri:sed solū erant fortissimi in exer-
citu.i.pugnabant fortiter quando erant in exercitu plus
primus q̄ alij viri cōes. Jste asael ponit p̄mus iter.30.qz ipse fuit
excellētissimus in cursu:ita vt posset cursu ꝓsequi capreas
ſ.2.℣ occisus fuit ab abner in ꝓncipio regni dō. (Et elea
2 nā filius patrui eius de bethleem.) Jste erat scōs ℣ vocat
filius patrui eius.s.asael:qz eleanā ℣ asael hēbāt duos pa
tres qui erant inter se fratres ℣ erant ambo de bethle-
em.nam asael cum esset de cognatione dō.s.filius sororis
sue fuit de bethleem.Eleanam aūt non erat de co-
gnatione dō qz solū attinebat ad asaelem ex parte patris.
asael tamen attinebat ad david solum ex parte matris.
3 (Sema de arari.) Jste est tertius ℣ differt ab illo sema q
ponitur in primo ternario virorū fortissimorū. nam de illo
dr̄ ꝙ est filius agge.℣ de isto nō ponit nomē patris.ēt dif-
ferunt:qz vnus vocat ararites ℣ alius arodites. nā hic dr̄
fama de arari ℣ dr̄ dici de arodi:vt p̄z ex littera hebraica.
iste vocatur ēt semoth:vt p̄z p̄ paralip.xi.(Elicha de aro-
4 di.) Jste est quartus de fortibus ℣ nō vocatur hoc nōie .p̄
5 parali.xi.) Heles de phalthi.) Est phalthi nomē loci q̄dq̄
aliqñ sit nomē viri.sic ille qui accepit michol in vxorē vo-
cabatur phalthi filius lais.ꝓce.li.c.25.iste vocat heles pha
6 lonites p̄ parali.xi.(Hira filius acces ō thecua.) Jste ē sex
tus de fortibus ℣ vocat p̄ parali.xi. hiras filius acces the
D cuites. ℂAliq volunt ꝙ iste sit ille de quo hētur.ō.xx.ſ.hi
Hiras quis ras aūt iozarithes erat sacerdos dō:sed nō ē qz ille erat sa
fuerit cerdos:iste aūt non:sed cōputatur in viris fortibus. ℂJtē
aliquis dicet ꝙ ille vocatur iozarithes ℣ iste thecuites:℣ ꝟ
facit eos differre:q̄dq̄ iudei volunt ꝙ iozarithes nō sit no-
men loci:sed significat illuminatorem.falsum tñ est:qz oēs
viri fortes ℣ sacerdotes ℣ qcunq; alij qñ sic nominātur hāt
secum noia locoꝝ per que cognoscantur.est aūt thecua q
dam locus in sorte iude de quo erat prophera amos:vt p̄z
7 amos p̄mo.(Abiezer de anathoth.) Jste est septimus for
tis ℣ vocatur in paralip.abiezer anathothites.est aūt ana-
thoh qdam locus paruus modicū distans a hierusalē.s.tri
bus miliarys:vt ait Hiero.in plogo hieremie.fuit aūt hie
remias de isto loco:vt p̄z biere.31. ℣ est anathoh in tribu
8 beniamī:vt p̄z Josue.21.(Mohanai de vsathi.) Jste vocat
E alio noie primo parali.xi.ſ.sobochai vsathites: ℣ apparet
Sobochai q̄ sit idem:qz ponitur ibi inter.30.viros fortes eo loco ℣
qs esset ordine quo ponitur hic mohanai.ēt vocat ille vsathithes:
℣ iste de vsathi qō idez est. ℂAliqui volunt ꝙ iste sit ille so
bochai qui occidit ziph gigantem de genere arafa.ō.21.
qō p̄z:qz ille vocatur de vsathi:℣ iste ēt.cōiter tñ ille sobo
chai ponitur inter viros scōi ternarij q̄dq̄ non exp̄imatur
supra in littera.forte tñ isti rectius dicunt:℣ tunc erunt ex-
p̄essi hic in littera oēs.37.viri fortes ℣ non supplebitur ali
quis ab extra:erit tñ tunc ordo transmutatus.ſ.qz ille qui
est de scōo ternario non computat continue cuz alijs duo
9 bus eiusdem ternarij.(Selmon ahoites.) Jste vocat pri-
mo paralip.xi.ylai achoites:℣ idem est qō ahoites:℣ hoc
10 p̄z ex ordine virorū fortium.(Macharai nethophatites.)
Jste vocatur primo paralip.xi.marai nethophatites:nec ē
hoc mirandum:qz interdum adduntur vel diminuuntur lit
11 tere vel syllabe de dictionibus.(Heleph filius banaa:℣ ip
se est nethophatites.) Jste vocatur primo paralipo. xi.eo
dez nomine:℣ dicitur:℣ ipse est nethophatites.i.etiam est
de nethophati sicut macharai.sic erant duo fortes de eo-
12 dem loco.(Jtai filius ribai de gebeeth filioꝝ beniamin.)
Jste vocatur primo paralip.xi.de gabaa filioꝝ beniamin.
Hic tñ ponitur in hebreo gedeeth:sed nō obstat ista diuer
sitas:qz vtrunq; nomen in hebreo significat collez vel val-
lez ꝑm alios.(Banai anfratonites.) Hic dr̄ dici banai pha 13
ratonites:siue ꝑm modum loquēdi hebraicum parathoni
tes.qō p̄z:qz primo paralip.xi.vocat banaia pharatōites.
(Hedai de torrente gaas.) Jn paralip.non ponitur iste tā 14
quaz vir fortis:sed dicitur viri de torrēte gaas.vbi dr̄ hic
hedai: sed necesse est ꝙ ponat hedai tanq̄ vir fortis:qz sic
hētur in hebreo. (Abiarbon arbathites.) Jste vocatur p̄ 15
mo parali.xi.eodē nomine.(Azmaueth de beromi.) Jste 16
vocatur primo paralip.xi.azinaueth bauranithes.(Heli- 17
ab de salboni.) Jste vocatur primo paralip.xi.helisaba sa-
labonites.(Filij asey ionathan.) Jste ionathan erat vnus 18
de viris fortibus:℣ dr̄.filij asey:qz aliqui de istis viris for-
tibus erant filij asey:sed in paralipo. habetur aliter.s.filij
asey iezonithe ionathan filius saga ararithes.(Sema de
orodi.) Jste est alius vir fortis qui eodem nomine noiatur 19
sicut ille superior qui erat tertius:℣ non vocatur isto noie
in primo paralip.(Maiam filius sarar arothites.) Jste vo- 20
catur primo paralip.xi.achian filius sachar ararithes:sed
dr̄ dici hic sarad vt p̄zin hebreo.(Heliphaleth filius abas 21
bai filij machati.) Jste est alius fortis ℣ non hz idem no-
men primo paralip.sed vocatur heliphal filius vz: dicitur
hic filij machathi.s.qz multi de istis erant filij machathi.
(Heliā filius achitofel gilonites.) Jste erat alius vir fortis filij 22
illius achitofel q fuit ꝓsiliarius absalonis q̄ dō.ſ.16.℣.17.℣
vocat gilonites.i.de ciuitate gilo que erat in sorte iude.
Josue.xv.iste helian erat pater bersabee quam accepit si-
bi dauid per adulteriuz supra.xi.℣ propter hoc iratus ni
mis achitofel conspirauit q̄ dō cum absalone.iste heliā nō
vocatur sic in paralip.sed abia phelonites.(Esrai de car-
melo.) Jste vocatur primo paralip.xi. asrai carmelites. 23
(Farai de arbi.) Jste vocatur primo parali.xi.noozar filius 24
adbi.(Jgaal filius nathan de soba.) Jste vocatur p̄mo 25
paralip.xi.Joel super nathan.(Banni de gadi.) Jste voca 26
tur primo paralip.xi.nabar filius agarai. (Selech de am 27
moni. Jste vocatur primo parali.xi.selech ammonites:qz
forte erat de terra ammon:vel erat aliqs locus in israel q
vocabatur ammoni de quo erat iste selech. (Naarai be- 28
rothites.) Jste vocatur eodem noie primo paralip. ℣ dici
tur berothites de vrbe beroth qui est in sorte beniamin:
vt p̄z Josue.18.de ista ciuitate fuerunt duo viri.ſ. rechab
℣ bana:qui occiderunt hisboseth regem israel ℣ tulerunt
caput eius ad dō:supra.4.(Armiger ioab filij saruie.) Se
cundum istam litteram refertur ad soluz nabarai de quo
immediate dicit ꝙ ipse fuerit armiger ioab:℣ tñ ꝑm litte
ram hebraicaz dicitur armigeri:℣ referri dr̄ ad plures de
immediatis.ſ.ꝙ multi istoꝝ fuerint armigeri eius:℣ hoc ē
verius:qz supra.18.dicitur ꝙ decē iuuenes armigeri ioab
percutientes absalonem interfecerunt eum.sed forte trā-
slatoz noster scripsit armigeri ℣ vitio librariorum detracta
vna littera dicitur armiger:℣ sic habetur primo parali.xi.
(Hira getrithes.) Jste vocat in paralip.hiras getrehus. 29
(Bareb ℣ ipse getrithes.) Jste etiaz erat alius vir fortis 30
de eodem loco:ideo dicitur:℣ ipse getrites.i.etiaz erat ge
trithes sicut hiras de quo immediate dictum est. (Urias 31
cetheus.) Jste est vir bersabee quaz cognouit dō:℣ hunc
fecit occidi.supra.xi.cōtra quem valde ingratus fuit dō cū
esset vir fortis ℣ tante ꝓbitatis vt declaratum est alī.c.
(Omnes triginta septem).i.omnes viri fortes dauid erāt
simul.37.ſ.sex viri in duobus ternarijs :℣ deinde.31.quasi
sub vna summa:sicut supra computatum est. ℂQuere
tur qūo non ponuntur hic plures viri fortes:nā primo pa
ralip.xi.vbi ponunt isti viri fortes ponunt plures alij enar
ratis istis. ℂRndendum ꝙ non erant plures q̄.37.fortes
dō:℣ qz scriptura intendebat hic ponere solum catalogū
fortium:non posuit plures. Jn paralip.autem non soluz in-
tendebat scriptura enarrare fortes dō:sed etiam computa
re omnes viros qui venerunt ad dō:dum erat profugus a
facie saulis:℣ istud habetur primo paralippo.xi.℣.xij.ideo
post istos.37.positos hic sequuntur ibi alij qui non perti-
nent ad fortes:sed solum erant socij dauid.qō patet:quia

Q.ō.31.
A
Nō fuerūt
plures.37.
viri fortes

expleto numero bonum dicitur ibi. Adina filius segar rubenites princeps rubenitarum: ⁊ cum eo.30. ⁊ isti computantur ibi saltem ex parte: ⁊ sic ꝑ ꝙ ponuntur ibi viri de tribu ruben qui veniebant cum adina: ⁊ non computantur viri fortes.

¶ Quare ioab non ponitur hic inter istos viros fortes.

Questio. XXXII.

Qō.32. A Ioab non fuit positus inter istos viros fortes Primo.

Queretur vlterius quare ioab non ponitur hic inter istos viros fortes. naz ipse fuit vir fortis ⁊ fecit opera magnifica. vnde ipse acꝯ fuit princi patum militie ꝓbitate sua: qz dō dixerat ꝙ quicunqꝫ primus percuteret iebuseum ⁊ tangeret fistulas domatuz fieret princeps belli: ⁊ fecit hoc ioab: ⁊ factus est ꝓceps. ē. v. ⁊ ꝑ paralip. xi. ¶ Rñdendum ꝙ ioab non fuit positus inter istos ꝓpter duo. Primo qz erat princeps. s. dux belli: ⁊ princeps non comꝓhenditur numero subditoꝝ. sic enim dō ꝯꝫ esset vir fortis non fuit positus inter istos: qz erat rex eoꝝ. ¶ Scōa cā est ꝓpter ignominiam. s. ꝙ non meruit ioab describi inter viros fortes eo ꝙ posuit crimē in gloria sua. s. qz occidit ꝓditorie ⁊ per excogitatas ysidias duos ꝓcipes israel. s. abner ⁊ amasan ꝓpter quos postea occisus est seq. lib. c. q. tales autem cum infames debeant reputari: non merentur describi in catalogo fortium ⁊ honorabilium virorum vt non accedat eis decus: cum potiꝰ dedecus accedere debuisset. ¶ Tertia causa esse pōt. s. ꝙ non fuit positus inter istos: qz ipse non erat fortissimus: sed mediocriter fortis: ⁊ poneretur inter. 30. qui erant in minori gradu fortitudinis: ⁊ hoc videbatur dedecus ꝙ cum ipse esset princeps belli super oēs viros fortes qui hic ponuntur: aliqui ponerentur principes super eum in fortitudine. nam de viris primi ⁊ secundi ternary dicitur ꝙ ipsi erant principes. 30.

Secundo

Tertio.

¶ Incipit capitulum. 24.

ꝯ Parali. 23. a.

Et addidit furor domini irasci contra israel: commouitqz dauid in eis dicēte ad ioab. Vade numera israel ⁊ iudā. Dixitqz rex ad ioab principem exercitus sui. Perambula omnes tribus israel a dan vsqz ad bersabee: ⁊ numera populum vt sciam numerum eius.

Et addidit. Descripta in supioribus punitiōe dō ꝓ negligentia: hic ponit eius punitio ꝓ superbia. s. qz numerauit populum ex superbia: ⁊ percussus est populus. Et diuiditur in tres partes: qz ꝑmo ꝓponitur dō iussio. Scōo iussionis executio. ibi. (Egressꝫ est ioab.) Tertio facti punitio. ibi. (Percussitqꝫ cor dō.) ¶ Queritur circa ꝓmum an ea que habēt hic habeant consequentem ordinem ad ꝓcedentia: ⁊ an sint facta immediate. ¶ Rñdendum sicut ꝓcec. c. ꝙ ibi sunt due partes. s. de futurovaticiniū ⁊ cathalogus fortiū. Quātum ad scōm non est aliqua continuatio ad ꝓcedentia vel subsequentia: sed poterat poni ille cathalogus in quacūqꝫ parte libri huius: vel seq. lib. in fine hystorie dō: ex causis assignatis ꝓcec. c. ¶ Quantum ad ꝓmum dōm: ꝙ lz nō sit ꝓpria continuatio: eo ꝙ illa sunt dicta ista sunt facta: tñ potest considerari ordo aspiciendo ad tempus in quo illa dicta sunt ⁊ hec facta fuerunt: ⁊ sicut ibi declaratum est: illa fuerunt dicta ante ꝯꝫ hec fierent. ¶ Nicolaus tñ vult hic esse ordinē mutatum. s. ꝙ illa fuerint dicta post hec: eo ꝙ ꝓcec. c. dicit: hec sunt verba nouissima dō. ¶ Sed ista ꝓbatio non stat: qz illud intelligitur de dictis: istud de factis: ⁊ lz illa fuerint vltima verba dō: tñ post illa fuerunt aliqua facta eius: ēt intelligendum est ꝙ illa fuerint vltima dicta. s. per spiritum ꝓpheticum: nam alia multa dixit postea: sed non fuerunt ꝓphetice dicta: vt ꝓcec. c. declaratum est. ¶ Ad scōm. s. an fuerint imediate ista post illa. Dōm ꝙ non constat: non potuit tñ esse magnum tēpus medium: eo ꝙ iam dō erat in senectute qñ ista facta sunt.

† † Qō.1. A an sit ordo cōtinuatus narratiōis

Nico.

Contra

¶ (Et addidit furor dñi irasci cōtra israel). i. adhuc deus iratus est contra israel post ꝓcedentia: ⁊ dicit. addidit. qō significat quendam ordinem. s. qz alia ira fuerat superiuꝫ ⁊ ista fuit qū deus misit famem super populuz ⁊ duranit tribus annis. ē. vi. sic exponit histo. sco. ⁊ Andreas. s. factū est post famem ꝓius immissam a dño: addidit furor dñi irasci ꝯ israel. ¶ Queretur qd est furorē dñi irasci ꝯ israel.

Qō.2. A Irasci qñ deuꝫ dicat

¶ Rñdēdū ꝙ deus dr ꝯ aliquē irasci qñ vult eum punire. nunc aūt deus volebat punire israel: ideo dicebatur irasci ꝯ euz: ⁊ fuit ista pena in permittendo ꝙ dō peccaret ⁊ per hoc puniretur populus. nam cum quis inquirit alteri modum quo possit eum percutere: dr ei iratus. ita cuz deus inquireret modum quo percuteret israelitas dicebaꝫ irasci eis. ¶ Quere vlterius qūo dicit ꝙ ex eo ꝙ furor dñi addidit irasci ꝯ israel dō cōmotus est ad numerandum populum: qz ista vīr impertinentia: ēt qz furor dñi est ad puniendum: numerare aūt populum non est pena sed culpa.

Qō.3. A Furor dñi semp ē ad penam.

¶ Rñdendum ꝙ furor dñi semp est ad penā: ⁊ tñ pena nō est semp vniformis: sed quedam pene sunt directe. s. que sunt in tolerando aliqō malum qñ est inuoluntarium. pena indirecta vocatur ipsum pctm̄: qz interdum vnuz pctm̄ est pena alterius ⁊ non est pena directa eo ꝙ pctm̄ non est aliquod malum qō patimur: sed qō agimus. ēt non est aliquid inuoluntarium sed spontaneum. Vocatur tñ pena dupliciter. Uno modo inq̄ntum nos peccamus ex quadā pena. s. qz deus deserit nos: vel non sufficiēter mouet nos ꝓ gratiam pulsatiuam ad bonū: ⁊ tūc incurrimus in mala: qz sine ipso non possumus facere aliqō bonum. Joan. xv. cuz dixit christus. sine me nihil potestis facere. i. nullum opus meritorium. priuari ꝫ hac: vel non sufficiēter habere illaz videtur esse quedaz penalitas nostra. Hanc autez deus infligit sepe homini ꝓ peccato: vt si deus aliquos vult mouere ad bonum ⁊ ipsi nolunt sicut dixerunt quidam Job xi. recede a nobis: scientiam viarum tuarum nolumus: qd est omnipotens vt seruiamus ei: ⁊ qd nobis ꝓdest si oraverimus illum. hys aūt interdum merito huius ꝓuaricationis: deus non apponit gratiam: ⁊ ꝯꝫ possent converti non conuertuntur. Est aūt ista grauissima penaruz: qz per alias penas non est homo dignus morte eterna ⁊ per istā est. ¶ Alio modo vocatur pctm̄ pena indirecta: qz ꝓ peccato debetur pena: ideo si ꝓ vno peccato pmittatur gs cadere in aliud competit ei iam pena determinata ꝙ illo peccato: ⁊ idem est ac si ꝓ pctō ꝓiori infligeretur pena que debetur ꝓ scōo: ⁊ sic fuit hic: qz furor dñi fuit immediate ad mouendum dō vt peccaret: ⁊ peccatum illius fuit ad inducendum pestem super populum.

Tertio.

Quarto

Rñsio B Deus non tētat hoiez Tētaꝫ dei pōt dupr intelligi.

¶ Quomodo furor domini dicitur cōmouere dauid ad numerandum populum. Qō.IIII.

Queretur vlterius qūo dicitur hic ꝙ furor dñi cōmouit dō ad numerandum ꝑplm ⁊ dixit ei vade ⁊ numera israel ⁊ iudam: qz hoc dato sequeretur ꝙ deus tentaret hoiem ad malū. sed hoc falsum est: qz in canonica iacobi. c. i. dr: nemo cum tentatur dicat qm̄ a deo tentatur: deus enim intentator malorum est: ipse aūt neminem tentat: vnusquisqꝫ vero tentatur a concupiscentia sua abstractus ⁊ illectus. ¶ Item si deus tētaret hoiez nō posset homo resistere: qz sine deo nihil boni facere possumus. Joan. xv. ⁊ tunc incurreremus in pctm̄ necessario ⁊ ꝓ illo pctō puniremur: qō esset valde iniustum. ¶ Item ille qui tentat aliquem ad peccandū ⁊ cōplet: malum vult ⁊ malum efficit: hic tñ dicitur ꝙ furor dñi commouit dō ad numerandum israel. ꝫ deus malum agit. ¶ Item qui alteri malum suadet: peccat: qz suadens ꝯsentit: ⁊ tñ ꝯsentiētes ꝫ puniunt eadem pena qua agentes ad Roma. ⁊ qō plus est ꝑsuadentes puniuntur maiori pena ꝯꝫ agentes: vt ꝑz in decretis di. 86. c. tanta. ⁊ hoc qz persuadere iterdū plus est ꝯꝫ compellere: vt ꝑz. ff. de seruo corrupto. l. i. §. persuadere. deus tñ persuasit hic dō: qz dicitur ꝙ furor dñi cōmouit dō dicendo: vade numera israel ⁊ iudam: ⁊ postea hoc dixit dō ipsi ioab. ꝫ deus iniuste egit.

¶ Rñdēdū ꝙ deus non tentat hoiem. ꝓ quo sciēdum ꝙ tentare dei pōt intelligi dupliciter. vno mō ꝙ deus proponat homini aliquē

actum

actum difficilem ad agendū in quo homo pōt mereri vel de agendo illū:vel peccare non agendo:z tñ deus propo/nit non intentione deducēdi hoiem ad perplexitatem vel faciendi ꝙ cadat in malo:sed magis vt per illum actū hō mereatur valde apud deuz z appareat glorioſus apud ho/mines.ſic enim dr̄ gen.22.ꝙ tentauit deus abrahaz iubēs ei actum difficilem.ſ.ꝙ immolaret filium ſuum:z tñ facie/bat hoc vt abraham obediret z ſic fuit:z tunc deus pmi/ſit ei multa bona.e.c.ſub iuramento:z fecit eum glorioſuz coram hoibus. ¶Alia tentatio eſt.ſ.ꝙ deus moueret ho/minem ad peccandū ꝓponendo ei aliquod malūcum in/tentione perſuadendi homini ꝙ illud faciat:z iſto modo deus neminem tentat. Et ſic intelligitur qō dicit Jaco/bus.ſ.nemo cum tentatur dicat qñ a deo tentatur:ipſe.n. neminem tentat. Sed qō maius eſt:ſi aliqua tentatio ta/lis hoi inciderit:z cōmittat ſe deo liberabit illum. ſic pri/ma ad corin.x.ſ.tentatio vos non apprehendat niſi huma/na.fidelis aūt deus eſt qui nō patiet vos tētari ſupra id qō poteſtis:ſed faciet cum tentatione ēt ꝓuentum vt poſſitis ſuſtinere.cum aūt aliqs tentatus non cōmendat ſe deo per/mittit cadere. ¶Nunc aūt in dō fuit iſtud.ſ.qz deus nō tentauit eū primo mō cū iſta tentatio non fuerit ad bonuz dō ſed defecerit in illa.nec ēt fuit tentatio ſcdo modo: qz illo modo deus neminem tentat: vt.ē.dictum eſt.ſed fuit iſta tentatio diaboli qui tentauit dō ſuadendo ꝙ numera/ret iſrael z indā.vnde nō dicitur in ira.Et addidit deus ira/ſci ē iſrael:ſed dr̄ addidit furor dñi. Diabolus aūt vocatur furor dñi:eo ꝙ diabolo traditur puniēdus ille ē quē deus iratus eſt.ſic enim gentes ille per quas deus exercet vin/dictam ſuā in malos:lz ipſe male ſint vocant furor dei. ſic pz Iſa.x.ſ.veh aſſur virga furoris mei z bacculus ipe i ma/nu eoz idignatio mea. Q̄z aūt diabolus eſſet iſte furor dñi pz p̄ paral.21.qz vbi dr̄ hic:z addidit furor dñi iraſci ē iſra/el.dr̄ ibi.ꝓſurrexit aūt ſathan ē iſrael:z tunc non eſt incō/ueniens aliquod ꝙ tentaretur dō ad malum. ¶Ad primā rōnem in ē.ium dōm ꝙ deus non tentauit dō inclinando eum ad malum.ſed diabolus. Deus tñ hic aliqd egit pmiſ/ſue.ſ.qz diabolus non habuiſſet locū tentādi dō niſi deus permiſiſſet:z dato ꝙ tentaſſet non ꝓualuiſſet:ideo ꝓprie dicitur hic ꝙ furor dñi addidit iraſci.i.diabolus qui eſt fu/ror z eſt dñi.ſ.pmiſſus ab eo addidit iraſci ē iſrael. ¶Et ad alias rōnes eodē modo rñderi debet cōcedēdo ꝙ con/cludunt.ſ.ꝙ deus egiſſet iniuſtitiam ſi ipſe tētaſſet hic dō: qz verū eſt ꝙ ipſe non tentauit ſed diabolus. ¶Queret vlterius qūo cum hic deus vellet iraſci ē totum iſrael ten/tatus eſt dō:vel qūo dicebatur ſathan inſurgere ē iſrael p̄ Paralip.21.cum tentaret dō. ¶Rñdendum eſt ꝙ mane/bant aliqua peccata populi impunita: z deus volebat illa punire.poterat aūt haberi modus conueniens ſi aliud pec/catum reperiretur in toto populo:z qz totus populus non facile concurreret in vnū pctū permiſſus eſt peccare rex: quo peccāte totus populus punitus eſt:qz rex ꝓtinet qua/ſi totum populum in virtute:ideo peccatum ipſius eſt ve/lut peccatum totius populi:z ſic iſte modus ingeniādi ma/lum ē iſrael erat valde aptus:non tñ fuit a deo: non enim induxit ipſe iſtam circulationem:qz ipſe non intendit mala agere:ſed accidit ꝙ ſathan mala intentione tentaret dō z deus permiſit illum cadere non directe intendens maluz ſed tanq̄ in penam:ideo permiſſus eſt cadere vt populus puniretur. ¶Queretur vlterius cuz populus peccaſſet z deus vellet punire eum:quare permiſſus eſt dō peccare ꝑpter populum qui alſ permittendus non erat. ¶Rñdē duz eſt ꝙ populus z rex vel prelatus z ſubditi hñt inter ſe quandā vnitatem:ita vt peccata ſubditoz computentur tā q̄ peccata prelatoz:z peccata prelatoz tanq̄ ſubditorum: ideo interdum deus punit populum pro rege:z interdum regem pro populo. Et qō amplius eſt non ſolum in pe/nis iſtud fit:ſed ēt in peccatis:qz interdum deus permittit peccare reges propter peccata ſubditoz z permittit illos eſſe malos.ſic pz Job.34.ſ.qui regnare facit hominē hip/pocritam ꝑp peccata populi: ſic etiam interdum peccant

Ad primā rōnem.

Ad alias.

Qō.5. A Qūo dicebat ſathan inſurgere ē iſrael Riſio

Qō.6. A Pctm̄ ꝑpli aliqñ cōputat pctōre gis:z ē ꝓpter q̄daz vnitatē quā hñt adinuicem.

plati pro peccato populi:ſicut moyſes z aaron ducti ſunt ad peccādum ꝓp malitiam populi ad aquas ē.dictionis nu/meri.xx.ſ.qz populus erat iniquus z cōmouit ad iram moy/ſen z aaron:ipſi non benedixerunt dño ad aquas ē.dictio/nis:z in hoc fuit peccatuz.ſic dixit moyſes populo Deute.3.ſ.iratuſq̄ eſt dñs mihi pp vos:nec exaudiuit me. de hac culpa platorum pro ſubditis ꝙ interdum.ſ. pmittantur ca/dere pp illos dicit Gregorius in moralibus:z habetur in glo.ordi.ꝙ pro qualitate ſubditoz diſponuntur acta regē/tium vt ſepe pro malo gregis ēt vere boni delinquat vita paſtoris:dō enim deo teſte laudatus:tumore repētine ela/tionis inflatus populum numerādo peccauit:z populus pe/nā ſuſcepit:qz p̄z merita plebiū diſponūtur corda rectoz.

¶Quare deus nūc voluit iraſci ē iſrael. Qō.VII.

Queretur vlterius quare nunc iraſci volebat deus ē iſrael. ¶Aliqui dicunt ꝙ pro peccato vrie.ſ.qz populus non diſtrarit regem ne pecca/ret:vel cum peccauit non puniuit ipſum.ſic enim tenēt mul/ti hebrei z dicūt ꝙ ob hoc prece.c.in fine ponitur vrias vt videatur quedaz ꝓtinuatio huius.c.ad illud:z ꝙ pena que ponitur hic ſit dependens ex vria qui prece.c.ponitur in fine.ſic dicit Hiero.in lib.de hebraicis qōnibus. ¶Sed iſtud non ſtat:qz populus non peccauit nō diſtrahendo re/gem a pctō:qz peccatum regis fuit occultum valde z non fuit cognitum ab aliquo de populo: quouſq̄ mortuus eſt vrias z dō accepit berſabee in vroxem:vt colligitur.ē.12. vnde poſt hec oīa venit nathan ꝓpheta ad ꝓponendum pa/rabolam de pena que ei infligenda erat ꝓ bys pec/catis.e.c.ſi tñ illa pctā eſſent tā publica nō veniſſet nathan ad ꝓponendum parabolam de illis:vel ſi ꝓpoſuiſſet:dauid intellexiſſet eam ilico:ſed non intellexit:z ipſe condemna/uit ſeipſum alle.c.ē non erant publica. ¶Item pz qz na/than dixit dauid.tu feciſti abſcondite:ego vero faciaz ver/bum iſtud in conſpectu oīs iſrael.ē.12.ergo occultum fue/rat oībus.occulta aūt nullus obligatur corrigere. ¶Itez non peccauit populus non imponendo penam regi:z hoc propter duo. Primo qz quando peccata inceperunt pu/blicari iam erat pena poſita a deo z denunciata per na/than alle.c.ſed deo puniente aliquod delictū non erat fas populo intromittere ſe de punitione illius. ¶Scdo pz:qz dato ꝙ deus non puniuiſſet dō:populus non poterat euz punire:qz dauid in eo ꝙ erat rex:erat ſup populum:ipſe tñ populus non erat iudex regis.poterat tñ indirecte punire regem: non tanq̄ iudex.ſed tanq̄ defendens ſe z ꝓpul/ſans iniuriam.vtpote ſi dauid eſſet in aliquo pctō publico a quo nollet recedere:z populus nollet eum corrigere ve/niret ira dei ſup populum: ideo ſic peccante rege tenebat populus admonere eum humiliter vt deſiſteret a pctō:qz ad monitio z charitatiua correctio ad quemlibet fieri pōt z a quolibet:nam papa pōt admoneri euangelice hoc modo z increpari a quocunq̄ fideli ē.tumcunq̄ parue dignitatis: vt pz in decretis.40.di.c.ſi papa.in glo.debebat ergo po/pulus admonere dauid:z ſi nollet deſiſtere debebat ei tol/lere obedientiam z ꝓſtituere alium regē:z tūc poterat dō puniri directe:qz manebat vt ꝓſona priuata.z hoc tenebat agere populus ꝓpulſando iniuriam ſuam.ſ. inquantū per peccatuz ipſius ventura eſſet ira dei ſup pplm.ꝙ tñ popu/lus puniret dauid aliqua pena corporali vel alſ manente ipſo in ſtatu regali vel alſ illicitū erat:qz ſuperiores nunq̄ ſunt ſubditi inferioribus directe. ¶Ideo alii dicunt ꝙ nō fuit iſta culpa populi:ſed fuit peccatū rebellionis:qz rebel/lauerunt ē dauid ſequendo ſybaz filiū bochri viz peſſimū ſupra.xx.z iſta culpa manebat adhuc impunita:iō deus vo/luit eam punire nunc.iſtud tenet Nico.motiuum aūt ſuuz eſt:qz non repitur aliqō peccatum populi poſt illam ꝓua/ricationem que fuit ſequendo ſyban. ¶Sed cōtra hoc di/cetur ꝙ poſt rebellionem illam populus fuit punitus fa/me trium annoz:ſupra.21.z ibi dictum eſt ꝙ illa fames ve/nit in populo ꝑpter aliqua peccata populi:z non ꝓpter domum ſaulis:lz ibi dicatur ꝙ erat ꝑpter domuz ſaulis: z forte fuit illa fames ꝑpter rebellionem factam ē dauid.

Q.7. A ꝑ opinio.

Contra.ꝑ.

Secundo

Tertio. B

Ppls non peccauit nō imponēdo penaz regi ꝓ peccato ē vriam.

Primo

Secundo

Secunda opio Nic.

Contra.

3ª opinio. ¶Dicendū ergo vī ꝙ sathan nunc tētauit dauid ꝓpter aliqua pctā populi:sed illa nō scripta sunt: qr multa facta sunt q̄ nō scribunt. Si tū tenere vis cū nicolao:nō resisto.

† Cum aūt dī de expōne hiero. in li. de hebraicis qōnibus. dōm ꝙ nō est suus:vt dictū est ꝑce.c. (Monitq̄ dō in eis) .i. furor dñi monit dō.s. diabolus qui erat furor dñi monit dō ꝑsuadendo ei malum. sic dī ꝑ parali. 21. ⁊ incitauit dō vt numeraret israel:⁊ dī monit dō in eis.i. ad damnū ipsor:qr ista numeratio fuit vindicata postea in israelitis:vt ꝓz infra. (Dicentē vade ⁊ numera israel ⁊ iudā.) Jstud refertur ad dō.s. sathan cōmouit dō:⁊ dō dixit.s. ad ioab vade ⁊ numera israel ⁊ iudā. ¶Aliq volunt ꝙ istud referatur ad sathan qui ꝑsuasit dō hoc.s. vade ⁊ numera israel ⁊ iudā. sed falsum est. qō ꝓz ex illo participio dicentē: cui annectitur ista cla vade ⁊ numera: tū hoc non pōt referri ad sathan vel furorē dñi: qr tunc diceret cōmouit in eis dō dicens: vade ⁊ numera. ¶Jtē qr immediate dī: dixitq̄ rex ad ioab perambula oēs tribus israel: ⁊ ista est eadē ſnia. ideo opz ꝙ referat vtrunq̄ ad dō. (Dixitq̄ rex ad ioab ꝑncipē exercitus sui.) Jstud iussit dō ipsi ioab: qr ille erat princeps exercitus. ¶Scien.dū aūt ꝙ nō iussit ei numerare solum: sed ēt iussit alys principibus cū eo: vt ꝓz ꝑ parali. 21. s. dixit dō ad ioab ⁊ ad principes ppli: ite ⁊ numerate israel.

† Jussit dō ioab ⁊ alys principibꝰ numerare exercitū.

¶Item ꝓz hic: qr dī perambula oēs tribus israel ⁊ numerate ppl'm. ꝙ multis loquebat. ¶Jtē ꝓz infra: qr dī: egressus q̄ est ioab ⁊ principes militū a facie regis vt numerarent ppl'm israel. ¶Sciendū ēt ꝙ ioab erat nunc princeps militie sicut fuerat ꝓius: nā ꝛ dō ꝓstituisset amasan principem ⁊ abstulisset ioab: tū ioab occidens amasan vsurpauit sibi principatū. ā. xx. ⁊ dō non abstulit ei q̄diu vixit ex causis ibi assignatis. (Perambula oēs tribus israel). s. vt numerent oēs. (A dan vsq̄ bersabee.) Jsta sunt duo loca posita in extremitatibus terre israel. ē enim dan in parte maxime septentrionali israel ⁊ nūc vocat cesarea philippi vel paneas: ⁊ apud eam iordanis caput est. Bersabee est q̄dā ciuitas in terra israel in extremitate meridiana versus deserta arabica ⁊ egypti: ⁊ est in terra philistinoꝝ: in qua habitauit Habraam. Gene. xxi. ⁊ postea Jsaac filius eius. Genesis. xxvi. Uocatusq̄ est locus ille bersabee .i. puteus septimus: vel puteus iuramenti: quia iurauit ibi habraam cū rege gerare: ⁊ ēt dedit ei septē agnas: vt ꝓz Gen. 21. de hys duobus locis declaratū est ꝑce. lib. c. 3. ponūtur aūt ista duo loca q̄ scriptura vult ponere extremitates terre israel. sic ꝓz ꝑce. lib. c. iij. ⁊. ā. 17. cum dixit chūs ꝙ ꝓgregaretur oīs israel a dan vsq̄ bersabee inumerabilis sicut arena maris. (Et numerate populū). s. numerate oēs qui sunt in hys tribubus.

† Qō.8. A Qui nūerati fuerūt nūc. Rñsio. ¶Quer̄ qui numerabant nūc. ¶Rñdenduz ꝙ non numerabant alique femine: qr nole populi nunquaz intelliguntur femine in modo loquēdi sacre scripture. ¶Item numeratio eaꝝ erat inutilis: qr non refert aliqd ad qō aliq̄ ꝑficiat nūeratio feminaꝝ. ¶Jtē nunq̄ in tota lege reptum est ꝙ femine numerarētur ēt si aliq̄ numerarentur paruuli. sicut ꝓz Num. 3. dubiū ergo solū manet de masculis: an oēs numerarentur: vel in qua etate. ¶Aliqs dicet ꝙ oēs tam paruuli q̄ magni numerabantur: qr sepe inuenimus numerari paruulos: vt ꝓz Num. 3. vbi numerati sunt oēs de tribu leui tam magni q̄ parui: dum tū essent vltra vnum mensem. ¶Item numerati sunt ibi oēs primogeniti israelitaꝝ in quacunq̄ etate essent: iō sic ēt debuit fieri hic. ¶Rñdendum est ꝙ hic solum fuerunt numerati viri qui erant potentes ad bellū: vt ꝓz infra in lra. s. inuenta sunt octingenta millia virorꝝ fortium q̄ educerent gladium. q̄ paruuli non cōputabantur. ¶Sed tūc quereꝛ ex qua etate cōputabantur isti potentes educere gladium. ¶Rñdendum ꝙ cōputabantur ab anno vigesimo: qr iste erat modus cōputandi in lege q̄ assignabant loca castrametationum cuilibet tribui. Num. ij. ēt q̄ colligebat summa populi in monte synai anteq̄ mouerētur castra vt sciretur summa: cōputabātur ab anno vigesimo: ⁊ vocabātur isti viri fortes potentes educere gladiū. num. primo. ¶Jtē israelite incipiebāt vocari viri ⁊ habere nomen in populo ab anno. xx. postq̄ autez excedebant illum erant in numero ⁊ fiebat mentio de illis vt de viris. cum aūt non peruenissent ad illū non fiebat mentio de illis ac si non essent: vt ꝓz Exo. 30. ¶Sed nūc manet dubium: si forte aliqui non cōputabantur ꝓpter excessuz etatis sicut alij ꝓpter defectum: vt si aliqui essent valde senes. ¶Aliquis dicet ꝙ nimis senes non cōputabantur. qō ꝓz: qr dicitur in littera ꝙ inuenta sunt octingenta millia virorum fortium qui educerent gladium: ⁊ tū valde senes non vocantur viri fortes nec ꝑāt educere gladiū. ¶Posset rñderi ꝙ erat aliqua etas determinata in qua hoies non computabantur. s. illa in qua ꝑm legem vel consuetudinem excusabant a bellis. s. in anno. 60. vel vltra: ⁊ tunc oēs intermedy inter. xx. ⁊. lx. cōputarentur: qr illi erant vere fortes potentes educere gladium. ¶Sed obycietur: qr Num. primo declaratum est ꝙ illi cōputati erant ab anno. xx. vsq̄ ad quantumcunq̄ tēpus: ⁊ ꝙ nullus excludebatur a numero ꝓpter magnitudinem etatis: ꝛ aliqui excluderentur ꝓpter defectum: ita ergo videbitur hic. ¶Dici potest ꝙ nume. i. ⁊. ā. computabantur oēs viri a. xx. anno ⁊ vltra vsque ad q̄cunq̄ etatem: eo ꝙ non fuit assignatus aliquis numerus in excessu etatis sicut in defectu: qr semp dicitur a. xx. annis ⁊ supra. ¶Jtez erat aliqua ratio quare cōputarent quantumcunq̄ senes essent: qr ibi fiebat computatio: vt ꝓz summam cuiuslibet tribus daretur ei locus ad castrametādum: sed senes in quacūq̄ etate egebant loco castrametationis: ⁊ forte maiori q̄ iuuenes: sicut est in senibus qui habent magnas familias. ergo opz ꝙ computarentur quātūcunq̄ senes: sed infra annum. xx. non oportebat aliquē cōputari: eo ꝙ isti erant paruuli ⁊ computabantur in familys patruz. similiter autem videtur dōm hic ꝙ dauid volebat computare oēs viros populi sui: sed senes qui hñt familias in quacunq̄ etate sunt vocantur viri: immo sunt capita virorum: ideo computarentur. ¶Item dō iussit computari totum populum: ⁊ non diffinuit ꝑm quaz etatem computarentur. ideo oportet ꝙ fieret computatio in illa etate in qua consuetum erat aliquos computari: sed lex iubebat omnes qui erant a. xx. annis ⁊ supra transire ad numerum. Exod. 30. ergo isti computati in quacunq̄ etate computarent: dūtū iaz trāsissent annū. xx. ¶Ad rōnē aūt in ꝓriū ꝙ ꝓputabātur puuli abvno mēse ⁊ supra. Dōz ꝙ illud erat spāle i leuitis q̄ cōputabant abvno mēse eo ꝙ applicabant deo. alie tamen tribus ab anno. xx. computabantur Nume. primo ⁊. ij. ⁊. xiij. ¶Sed obycietur ꝙ etiam primogeniti israelitarum in quacunq̄ etate computati sunt. Num. ij. ¶Respondendum ꝙ ibi fuit speciale: eo ꝙ tunc debantur leuite ꝓ primogenitis israel. primogeniti tamen offerūtur domino ad redemptionez ꝑm legem post dies. xl. a natiuitate: sicut patet de domina nostra que obtulit chūm die purificationis sue in templo. Luc. ij. ⁊ ille est dies xl. Leui. xij. ideo tunc debuerunt computari primogeniti israelitarum in quacunq̄ etate. reliquus autē populus ab anno. xx. computatus est: ⁊ quia hic iubebatur numerari populus: debebat numerari sicut generaliter erat cōsuetū numerari. s. ab anno. xx. vsq̄ ad mortem: qr isto modo transibant ad nomen. ¶Queretur quare dauid desiderauit numerare populum. ¶Respondendum ꝙ fuit quedam iactātia. s. qr voluit scire quot viri erāt sub potestate sua: qr gloriabat dō in potestate sua: ⁊ qr quāto plures sunt subditi est maior gloria: vt ꝓz ꝓuerb. 14. s. in multitudine populi dignitas regis ⁊ in paucitate plebis ignominia est principis. voluit computare vt delectaretur sciens magnitudinem principatus sui ex multitudine subiectorum. sic enim ait Gregorius in moralibus. Dauid enī teste deo laudatus tumore repētine elationis inflatus populum numerando peccauit. ¶Item ꝓz ex littera: qr dixit dauid: vt sciam .i. volo scire quātus est. scire autem quādo est ꝓpter scire dicit esse superbia: ⁊ qr solū dō allegauit ꝙ volebat scire numez eius: vī ex supbia egisse. ¶(Ut sciaz numez eius). i. desidero illū scire. nō. n. erat aliq̄ vtilitaꝝ dō scire numez populi sui: sed qr diabolus incitauerat eum ad computandū

Obiectio. Rñsio

Obiectio. Rñsio

Dubitatio

Solutio

B Cōputabā tur ab āno 20. israelite vsq̄ ad. 60

Dubiū Rñsio

Obiectio. Rñsio

Ad rōnem

Obiectio. Rñsio

Qō.9. A Uoluit dō nūerare populū ex q̄dā iactātia

†

putandum vt peccaret desiderabat cõputare eum 7 nescie
† bat cur.(Dixitq; ioab regi.) Voluerat enim ioab q cõpu
taretur populus:ideo restitit regi ne computaret: sed rex
† noluit.(Adaugeat dñs deus tuus ad populum tuum q̃tus
nunc est).i.noli computare:sed deus augeat populum tuũ
supza id qõ nunc est.(Jterũq; cẽruplicet).i.postq̃ auxerit
supza id qõ nunc est.faciat centuplo maiorez:7 sic significa
tur q deus faceret populum maiorẽ q̃ centuplo supza id
qõ nunc erat:7 tñ p̃ paralip.21.solum significat q centu
plicaret cum dr̃ augeat deus pplm suũ centuplum q̃ sunt.
† (Jn ꝯspectu dñi mei regis).i.deus augeat pplm istũ cẽtu
† plo viuente rege 7 vidẽte. Jn hebreo hr̃ (Et oculi dñi mei
† videntes).i.oculi regis videant istã multiplicationẽ).s.q
fiat in diebus suis ista multiplicatio:7 ipse gaudeat vidẽdo
† illã. Jn hebreo hr̃ (Fefellit dõ.) vbi ira nostra dicit cõmo
† uit:sed idẽ est.(Sed qd vult dñs meus rex in re huiusce
modi).i.ẽt non videtur aliqua causa que moueat regẽ in
re huiuscemodi.i.in numeratione populi.

¶Quare ioab restitit dauid q non numerat pplm. Qõ.X.

Qõ.10. A p̃ rñsio

Queretur quare ioab restitit dõ ne numeraret pplm. ¶Alig volunt q ioab erat su perstitiosus valde 7 respiciens ad auguria: iõ timebat q si pplm cõputaret eueniret ei aliq̃ malũ.sic.n.mulieres q̃ dam superstitiose 7 viri hñtes aialia parua que nutriunt do mestice:nolunt q gs numeret illa:arbitrãtes q si numerã tur minuẽtur:ẽt putãt q cũ gs laudat aialia paruula tanq̃ bene se hñtia peribunt:iõ moleste ferunt q gs loquat de il lis:7 similia multa superstitiosa agunt:ita de ioab q;forte pu tauit q numeratio esset malũ signũ. ¶Sed istud nõ stat: qr arguere aliquẽ criminis vbi nõ ꝓstat de crimie inbuma nũ est:ſz nõ ꝓstat de ioab q ageret hoc superstitiose:iõ pcm̃ est eũ arguere:potissime cũ ꝓstet eum habuisse iustam cãz. ¶Dõm ẽ q ioab noluerat q cõputaret ppls qr putabat hoc esse pcm̃ cũ nulla cã subesset.sic p3 p̃ paralip.21. cũ di rit ioab:quare hoc q̃rit dñs meus qõ in pcm̃ reputetur israeli.ẽ pp pcm̃ timebat.allegauit ẽt ad hoc ioab rõnem dicens. Nõne dñe mi rex oẽs serui tui sunt.e.c.q.d. si alig illoz essent serui tui 7 alig nõ licitũ esset cõputare eos vt sci res quot erant serui tui 7 distingueres eos a religs:ſz oẽs sunt serui tui:iõ supfluum est eos numerari. ¶Jtem ioab vidit voluntatẽ regis inclinatã ad aligd qõ erat penitus si ne rõne:iõ timuit q diabolus incitasset eũ ad ſ q veniret aliq̃ malũ sup populũ. ¶Queret vlterius an ioab pec cauerit cõputando pplm ex mãdato regis cum sciret illud malũ esse. ¶Alig dicet q sic qr non tenet aligs ꝓsentire malo pp ꝓceptum cuiusq̃:ideo ẽt si rex mandaret tenebat nõ obedire ioab. ¶Jn ꝯrium dicet aligs q non peccauit ioab:qr ipse suasit dauid ne hoc faceret 7 allegauit rõnes ꝓcludentes.cũ ꝯ noluerit dauid obedire:nõ erat obligatus ioab ad aligd vltra faciendũ. ¶Dicendũ q ista rõ non stat qr illud est vex in admonitione euãgelica:qr postq̃ aliquis sufficienter ammonuerit aliũ ſm regulã traditã:non tenet ad amplius:nõ est tñ sic in subdito respectu dñi impantis malũ:qr si dñs malũ impat seruo non solũ tenet dissuadere ei hoc sed ẽt tenet non agere qõ iubet:ẽt si penas multas impositurus sit.qr melius est oia mala pati q̃ malo ꝓsenti re. ¶De ioab aũt sic erat q si dõ voluisset cõputare pplm 7 iussisset hoc alteri 7 nõ ipsi ioab:tenebat ioab admonere regem ne hoc faceret. si aũt nollet desistere non tenebat ad vlteriora.dõ tñ iussit hoc ipsi ioab:ideo nõ solũ tenebat admonere dõ ne hoc iuberet:sed ẽt tenebatur hoc nõ su scipere adeo videretur q peccaret. ¶Rñdendum ſm cõ munem distinctionem q aut dñs imperat subdito euiden ter bona:aut euidẽter mala:aut dubia.si primo modo est sibi semp obediẽdũ.si scõo nunq̃ ẽt si mortez infligere ve lit.si tertio propter auctoritatem dñi subditus dz obedire. ¶Si aũt dicatur q ista numeratio populi erat simplici ter mala:non tenebat illã subire ioab:sed potius pati que cunq̃ mala:qm̃ ad quedam fortassis non est cogi sed ma gis mori patientem durissima:vt p3.3.ethico.tunc dicetur q ista numeratio non erat simplr mala:eo q in aliquo ca su poterat esse bona:cũ deus pmiserit pplm numerari dõ tñ quilibet solueret dimidiũ siclum.Exo.30.erat ergo du bium an malum esset qõ iubebat dõ:7 potius videbat ma lum q̃ bonum eo q actus erat phibitus 7 dõ non ostẽde bat aliquam cãm quare hoc vellet ideo ioab putabat esse pcm̃.vnde dixit p̃ paralip.21.quare hoc querit dñs meus qõ in pcm̃ reputetur israeli.i.reputabitur. ¶Dõm ergo q si ioab prius credebat istud esse pcm̃ 7 q dõ nullam cãm habebat tacitam vel expssam peccabat obediẽdo mã dato regis.si aũt credebat saltem leuiter q dõ hẽret aliq̃ cãm rõnabilem ſz illam non exprimeret:erat sibi dubium an bonũ vel malum ageret:ideo non peccabat obediendo mandato. ¶(Obtinuit aũt sermo regis verba ioab 7 prin cipum exercitus).i.pualuit sermo dõ super sermonez ioab 7 principum.q.d.ſz illi repugnarent:regis mandatũ semp valuit:7 hoc pp duo.primo qr rex erat 7 ob hoc erat ma ioris auctoritatis q̃ ceteri. Scõo qr deus pmittebat eum incitari a diabolo vt puniretur israel.dr̃ aũt de ioab 7 pri cipibus exercitus:qr istud iussum fuit simul ioab 7 alys principibus 7 oibus malum visuz est:ideo oẽs repugnaue runt:sed prevaluit sermo regis.(Egressusq; est ioab.) Hic ponitur scõm.s.iussionis executio qr ioab 7 alij principes executi sunt mandatũ regis:ſz eis iniustuz videret.7 dicit. (Egressusq; est ioab 7 principes milituz a facie regis).i. egressi sunt de hierlm de palatio regis volentes exeq qõ rex iusserat.(Ut numerarẽt pplm israel).i.oẽs.12.tribus. aliqñ enim nole israel intelligit iuda 7 cõprehendunt.12. tribus sicut hic.aliqñ aũt non cõprehendit iuda eo q exp̃ mitur sicut.s. dr̃:vade numera israel 7 iudã:7 tunc intelli gunt vndecim tribus nole israel. ¶Queret qũo noiantur principes exercitus alij preter ioab. ¶Aligs dicet q postq̃ ioab occidit amasan noluit dõ restituere ei princi patũ exercitus integrũ:sed restituit prem:iõ cum eo erant alij principes. ¶Sed dõm q nõ stat:qr ioab noiatur hic absolute princeps exercitus sicut solebat semp noiari an teq̃ occideret amasan.nam dr̃.s. dixit rex ad ioab principẽ exercitus sui. ¶Sed dõm q ioab erat nũc princeps sicut olim fuerat:7 tñ sub eo erant alij principes spãles forte cẽ turiones vel tribuni.sic.n.banaias erat princeps sup cere thi 7 phelethi q̃q̃ esset ioab princeps militie.ẽ.8.7.21.sic ẽt erãt multi alij principes p̃z subordinationẽ q̃ declarata ẽ ẽ.18.sic erant isti qui nũc iuerunt cũ ioab.s.principes spã les aliquaz ptiũ exercitus ¶(Cũq; ptransissent iordanẽve nerunt ad aroer.) Hic ponit principium cõputationis.s.q inceperunt a pte orientali terre israel:7 ad hoc recedẽtes de hierlm trãsierunt iordanẽ:qr iordanis est magis oriẽta lis q̃ hierlm:7 per illũ venire debebãt ad terrã maxime oriẽtalẽ israel.s.ad ciuitatẽ aroer.nã aroer est maxime ori entalis in terra israel:nã ista est apud torrentẽ arnon per quẽ introierunt israelite in terrã duoz regũ amorreoz.vñ qñ ponit simplr principium terre israel ponit aroer:7 qñ noiatur tota terra duaz tribuum 7 dimidie que erat terra duoz regũ amorreoz:incipit noiatio ab aroer vsq; iaboth vt p3 Deute.2.est aũt aroer prima ciuitas sortis rubẽ. Jo sue.13.(Ad dexteram vbis que est in valle gad).i.ciuitas aroer est ad dexterã ptẽ ciuisdã vbis gad que est in val le:7 est sensus q sors tribus gad 7 ruben incipiũt simul in pte orientali:7 ciuitas aroer que est de tribu ruben dz ad sinistrã suã quandã ciuitatẽ tribus gad que est in valle iux ta ipsam aroer:7 est ista vallis per quã transit fluuius ar non:7 sic aroer est ad dexteraz illius vbis. Jn hebreo hr̃ (Que est in medio torrentis gad).i.ciuitas aroer ẽ in me dio torrentis.i.in medio fluuij.s.arnon:eo q illa ciuitas ẽ tanq̃ insula 7 circundat a fluuio arnon diuiso i duas ptes. vocatur aũt ille torrens gad:qr magis ptinet ad sortẽ gad q̃ ruben. (Et per iazer transierunt in galaad).i.incipiẽtes in vbe aroer venerunt ad vbẽ iazer:7 inde trãsierunt in terrã galaad.est enim iazer quedã ciuitas ad quã iuerunt israelite ad explorandũ in terraz regis og 7 postea pugna nerunt cum eo:vt p3 Num.21.7 Deute.2. Est autẽ galaad quedã terra circũiacens cuidaz monti nole galaad que est

Qõ.11. A Joab an peccauerit numerãdo pplm cum sciret malũ esse. p̃ rñsio Secunda Contra

p̃ rñsio B Qñ obedi endũ ẽ dño 7 qñ non

Contra. Alia rñsio

Qõ.12. A Alij princi pes a ioab qũo noiantur p̃ rñsio Contra Secunda

B Principiũ cõputatõis

ad orientem iordanis. iste enim mons sic fuit nolatus a iacob ⁊ laban socero suo: eo ꝙ ibi inierunt fedus. Gen.31. In circuitu aūt huius montis sunt multe vrbes que vocā tur terra galaad: ⁊ ceciderunt ptim in sorte ruben: ⁊ ptim in sorte gad: vt ꝓz Deute.3.⁊ Josue.13.⁊ ad istum montez venerunt principes vt numerarent terrā. (Et in terraz inferiorem odsi).s. post galaad venerunt in terram odsi que est inferior.s. magis occidentalis ꝯ terra galaad. aliqui interpretant terram odsi.i. nouoꝝ habitatoꝝ: sic vult Nicolaus.⁊ dicit ꝙ erat quedam terra que nouiter habitari inceperat cum prius esset desertum: ⁊ illam ēt computauerunt. (Et venerunt in dan siluestria).i. de terra odsi venerūt in siluestria terre dan.s. dan est quedā ciuitas maxime septētrionalis in terra israel vt supra declaratum est: ⁊ ibi est terra male habitata: iō vocatur siluestris: ſz ēt per illā transiuit ioab ad numerandū pplm. In hebreo non hētur siluestria: sed ponitur quoddā nomē ppriuz.s. iaan. ⁊ dr̄ ꝙ tranſierunt per iaan dan.i. p locum iaan terre dan. vr̄ autē fuisse errorē lr̄e nostre in translatione: qz ad hoc ꝙ transferret siluestria deberet i hebreo hēri iaarin: qō significat siluestria: ⁊ potuit faciliter decipi accipiēdo iaarin pro iaan. ¶Sed nō credo Hieronymū fuisse deceptū hys minimis cum ipse summo studio ⁊ vigilantia non semel sed sepius attenderet ad libros hebraicos vt examinatissimā faceret istaz translationē: ⁊ spāliter in istis libris regū quos diligēt̄ius correxit ꝯ alios: vt ipse dicit in plogo galeato qui ꝓponitur hys libris. s. lege ergo primū samuel ⁊ malachim meū: meū inquā meum. qcquid enim crebrius vertendo ⁊ emendādo solicitus ⁊ didiscimus ⁊ tenemus nostrū est nostruz est. nō ꝙ erraret in hys minimis: sed credo ꝙ ipse cū sciret totā terraz chanaan ⁊ eā pedibus suis ambulasset vt certificaret de locis eius vt ipse testat in quodā plogo super parali. g incipit. eusebius. vidit terrā dan in circuitu eē siluestrē: iō dixit per siluestria dan nō curando ꝙ hēret in hebreo iaan. qō non significat silua: sed est nomē ppriuz. ⁊ iste locus forte est in siluestribus dan. ¶Quere quare ioab ⁊ alij principes inceperunt cōputationē istā in ciuitate aroer ⁊ i terra gad. Rn̄det ra. sa. ꝙ cepit in sorte gad eo ꝙ ibi erant viri fortes: ⁊ isti sorte resisterent ⁊ pugnarēt ꝙ dō ne numeraret illos si hērent deliberationem sup hoc iō voluit numerare a principio. ¶Sed ista positio friuola est: nā nullū ꝓiudicium parabat populo qō dō numeraret eos: nisi forte incētū per istā numerationē putabāt ꝙ deus irasceretur ⁊ puniret eos: sed tunc quocunqz tpe dō vellet eos numerare repugnarēt ipsi ⁊ totus israel si hērent aliuz repugnādi: sed noluerūt. ¶Sed dōm est ꝙ incepta est numeratio in pte ista eo ꝙ ioab voluit ordinatiz numerare totam terram: ⁊ ad hoc voluit icipe in extremitate maxime distāti terre israel. nihil aūt est maxime distās ⁊ elongatū in terra israel ꝯ ps orientalis in qua est ciuitas aroer que puenit circa mare rubrū: iō incepunt ibi vt sic ꝓtinuo venirēt appropinquādo ad hierlm que est circa occidētē terre chanaan. ¶Sciendū aūt ꝙ in tota ista lr̄a nō tangūtur nisi loca q̄ erāt in extremitatibus terre israel. qō ꝓz: qz aroer q̄ ponitur in principio est extremitas orientalis: terra odsi ⁊ dan cū siluestribus suis ē extremitas septētrionalis. deinde ponit extremitas occidētalis cū dr̄ ꝙ trāsierūt iuxta sydonē ⁊ menia tyri: ⁊ tñ iste vrbes sunt in occidente terre israel vt infra dicet: ⁊ deinde venerūt in bersabee que ē in extremitate meridiana israel: vt dr̄ in lr̄a: ⁊ sic finita est tota cōputatio. Intelligendū tñ ꝙ non solū fuit facta numeratio per ista loca: sed ēt per ola loca itermedia terre chanaan: qz aliogn non cōputaret totus israel: sed ponunt ista loca olim extremitatū: vt per ea intelligat gcgd in medio eoꝝ cōprehendit. sic enim dr̄ de exploratoribus ꝙ circuierūt terrā. ¶(Circueunteſqz iuxta sydonē).i. de terra dan venerunt in circuitu p latus septētrionale terre quousqz venirent in sydonē que est in occidētali parte terre israel: est enim sydon ciuitas fenicie ꝓuincie: ⁊ est ciuitaſ antigſſima de qua ⁊ de tyro fuit dido regina q̄ carthaginez in africa condidit: ⁊ est sydon in parte occidētali terre israel ꝓpe mare: vñ christus ꝑdicauit apud hanc ciuitatē: vt ꝓz Mat. xv. est enim ista ciuitas in sorte asser: vt ꝓz Josue.19. (Trā sierunt ppe menia tyri.) Jsta est ciuitas famosissima in littore maris que olim fuit maximaꝝ negociationū inter oēs ciuitates: de qua multa dr̄ Ezechielis.27.⁊.28. ſz postea deleta ē ⁊ iteꝝ edificata. Jn hac ciuitate iuēte sunt lr̄e q̄dā regiōis illius: ⁊ fuit ciuitas famosissima ⁊ florētissima in regibus. est enim in extremitate occidentali terre israel. s. in littore maris. ipsum tñ mare mediterraneū est extremitas occidentalis terre illius: vt ꝓz num.34. est aūt ciuitas ista in sorte asser: vt ꝓz Josue.19. (Et oēm terrā euei ⁊ chananei.) Jsta terra est duoꝝ populoꝝ qui relicti fuerant de populis alienigenoꝝ. s. quedā pars eoꝝ: ⁊ alia pars chananeoꝝ: ⁊ per terrā istoꝝ populoꝝ circuiuit ioab cuz alijs militibus. sunt aūt iste due terre ppe mare ad occidentalem ptem terre israel. nam numeri.13. dr̄ chananeus vero morator iuxta mare ⁊ circa fluenta iordanis: ⁊ sic cum trāsierunt sydonem ⁊ tyrū perambulauerunt terram chananei ⁊ euei. (Uenerunt ꝙ ad meridiem iuda in bersabee). s. post terrā chanaei ⁊ euei: finito latere occidentali terre israel inceperunt ascendere per latus meridianū versus orientē ⁊ tunc venerunt in bersabee: ⁊ dr̄ ꝙ venerunt ad meridiē iuda.i. ad ptem meridianam sortis iuda. est enim sors iuda magis meridiana ꝯ oēs sortes israelitaꝝ. vñ vltra ipsaz ꝓcedendo versus meridiē nō est aliqua terra israel: vt colligitur Josue.xv. ⁊ tñ bersabee dr̄ esse ad meridiez iuda. s. qz est in extremitate meridiana illius sortis: eo ꝙ non vr̄ esse aliqs locus magis meridianus in terra israel ꝯ bersabee: nec magis septētrionalis ꝯ dan: vt supra dictū est. (Et lustrata vniuersa terra).i. circūdata. accipit aūt lustrare non solū ꝓout dicit circuire: qz tunc solum ꝓsiderassent terrā que erat in extremitatibus israel: ⁊ hoc ad nihil ꝓficiebat: sed dr̄ lustrare.i. pambulare. s. qz ioab ⁊ socij sui perambulauerunt totā terram israel: tam per medium: ꝯ per extremitates. (Affuerunt post nouē menses.⁊.xx. dies in hierusalem.) Hoc tpe manserunt cōputando totā terrā eo ꝙ populus erat multus nimis ꝑm ꝙ infra describitur. (Dedit ꝙ ioab numeꝝ descriptionis populi regi). s. oēs numeratos redegerat ioab in scriptis faciendo spālem matriculam de quolibet loco: ⁊ per illā poterat rex scire multitudinem numeratoꝝ. (Et inuenta sunt de israel octingēta millia viroꝝ fortium qui educerent gladiū. (Fuit enim per se cōputatus israel ⁊ per se iuda. ⁊ de israel.i. de.xi. tribubus inuenta sunt octingenta millia viroꝝ fortium. Sciendum aūt ꝙ hic cōputant oēs a.xx. annis. ō. ꝯtumcunqz essent senes. Si aūt obyciatur ꝙ illi non deberent vocari viri fortes pp defectū etatis. rn̄sum est in octaua qōne huius. c. (Et de iuda gngenta millia pugnatoꝝ).i. de tribu iuda fuerunt gngenta millia pugnatoꝝ vocādo pugnatores oēs qui sunt a.xx. anno ⁊ vltra ad quācunqz etatem puenerint. Jn qbusdam biblys nostris hētur de iuda: gnquaginta millia pugnatoꝝ: sed lr̄a est corrupta. naz in hebreo hr̄ gngenta millia. potuit tñ faciliter corrumpi lr̄a apud nos pp similitudinē huius nois gngenta ad gnquaginta: potuit ēt fieri hoc ex idustria a qbusdā qui sibi sapientes videntur ꝓsiderantes sumā israel. s. octingēta millia: ⁊ erant. xi. tribus. visum est eis incōueniens ꝙ vna tribus hēret quingenta millia: ⁊ sic equaret octo vel nouē tribubus: iō posuerunt gnquaginta: qō visuz est eis satis ꝓuenire huic numerationi. sed falsum est: nā er opinione erronea procedunt nescientes veritatem littere.

¶Unde prouenit diuersitas numerationis hic ⁊ primo paralipo. Qō.XIIII.

Queretur circa hoc qūo pōt stare ista computatio que hētur hic ꝯtū ad israel: qz ꝓ parali.21. dr̄ ꝙ erant valde plures. s. mille millia ⁊ centum millia viroꝝ educentiū gladium. ¶Quidā rn̄dent ad tollē dū istā diuersitatem ꝙ non fuit cōputata tribus leui nec tribus beniamin: vt ꝓz ꝓ paralip.21.⁊ iste due tribus cōtinerent trecenta millia: ⁊ sic numerus octingentoꝝ millium ꝓueniret ad mille millia ⁊ centū millia. ¶Aliter ēt dicūt ꝙ ioab

Qō.13. A Cōputatio ꝯre icepta ē in aroer ⁊ gad. Rn̄. ra. sa.

Contra

Alia rn̄sio

Qō.14. A ꝑma rn̄sio Nic.

Secunda

ioab faciebat hoc inuitus: vt p3 supra in lra: ideo expressit minorē sūmā ipsi dō que hētur hic: ꝛ vera sūma hr̄ p̄ parali. 21. iste due solutiões sunt Nicolai: sed nō stant. ¶ De prima enim p3: qz ipse vult ꝙ in ista summa q̄ hr̄ hic non cōputet leui ꝛ beniamin que ꝓtinerent trecēta millia ꝛ ꝙ cōputent ista trecēta millia in illa sūma que hr̄ p̄ parali. 21. sed hoc falsum est: qz necesse est ꝙ ēt ꝑter beniamin ꝛ leui sint mille millia ꝛ cētū millia: vt p3 alr̄. c. cū dr̄: dedit q̄ dō numez eoz quos circuierat ꝛ inuentus est ois israel nūerus mille millia ꝛ cētū millia viroz: nā segtur vtiq3 leui ꝛ beniamin nō numerauit eo ꝙ inuitus exequeret imperiū regis: ꝛ sic vr̄ ꝙ adhuc vltra mille millia ꝛ centū millia erant plures de israel: 3 non cōputauit ioab ꝛ beniamin ꝛ leui: qz forte cū istis pueniret israel ad mille millia ꝛ quadringēta millia. ¶ Scōa solutio eius nō stat. s. ꝙ faciebat ioab iuit⁹: iō exp̄sserit hic minorē sūmā ꝛ ibi fuit maior exp̄ssa q̄ vera erat. nā iam ꝓbatū est ꝙ ēt illa q̄ hētur p̄ parali. 21. nō fuerit summa totalis: sed solū nō ꝓputato beniamin ꝛ leui. ¶ Aliter rñdet Ra. sa. s. ꝙ cōputauit ioab israelitas q nō erant certi: ꝛ alios q iam redacti erant in summā nō cōputauit. Pro quo sciēdum ꝙ disposuerat dō sic totū israel ꝙ p. 12. mēses anni ministrarēt sibi a. 12. tribubus: ꝛ in quolibet mēse ministraret vna tribus. s. vnus p̄nceps vnius tribus ꝛ cū illo. 24. millia viroz illius tribus: ꝛ isti simul pueniebant ad cōplendū numez. s. qz duodecies. 24. millia efficiunt ducēta octuaginta octo millia: ꝛ dicūt ꝙ ꝓpositi istorū erāt duodecim millia. s. de qualibet tribu mille ꝓpositi: ꝛ hoc mō ꝓuenirent ad trecenta millia que deficiunt hic. ¶ Aliter ēt dicit hoc fieri potuisse. s. qz fecit ioab duas copias cōputatoz vnā maiorē aliā minorem: vt oñderet regi minorē illaz ne supbiret subticēdo aliā. Si tñ irasceret ꝓpaucitatē oñderet ei aliā maiorē. s. q̄ hr̄ p̄ parali. 21. ꝛ qz dō nō iratus est oñdit ei minorē. s. que hētur hic. ¶ Sed dōm ꝙ hoc nō stat: nā ꝑma positio est falsa: qz vult Ra. sa. ꝙ ista summa que hētur hic ꝓueniat ad eā que hr̄ p̄ paralip. 21. s. scribātur in summa ista illi ꝙ erant officiales regis. s. trecēta millia: vt supra cōputatū est: sed hoc ꝓcederet si cōputatus fuisset beniamin: ꝛ tñ nō fuit ista tribus cōputata in ista summa: nec in illa que hētur p̄ parali. 21. vt supra declaratuz est: iō non pōt reduci ista summa ad illā per suppletionem officialium: qz tunc oportebat ꝙ tam in ista q̄ in illa cōputatus esset beniamin. ¶ Jtē dato ꝙ diceremus vt alij volunt. s. ꝙ hic non fuit cōputatus beniamin: ꝛ tñ fuit cōputatus p̄ paralip. 21. non stat: qz tunc nō solū deberet subtrahi de ista summa copia officialium: 3 ēt summa totius tribus beniamin. ¶ Scōa solutio non stat. s. ꝙ faceret duas copias ioab: maiorem ꝛ minorē: qz sīnā semel oñdisset regi: non auderet postea maiorem oñdere eo ꝙ rex irasceretur nimis ei: putans ꝙ voluisset fallere eum: ꝛ sic superfluum esset fieri illas. ¶ Jtem non stat: qz qui hoc tenent volunt ꝙ maior summa illaz esset vera ꝛ plena. s. illa que hētur primo paralip. 21. ꝛ que hētur hic esset diminuta: sed falsum est: qz summa paralip. non est completa cum etiam ibi nō fuerint leui ꝛ beniamin ꝓputati. ¶ Dōm ꝙ 3 verita tem ꝙ nulla istaz summaz est plena. s. nec ista nec illa que habek in paralip. ꝛ hoc est qz ioab non cōputauit totū israel. s. obmisit tribū beniamin ꝛ leui. istud aūt fuit ꝓpter duo. ¶ Primo qz ioab faciebat istud inuitus ꝛ noluisset aliquē cōputare: ideo nec voluit cōputare oēs tribus. sic p3 ꝑmo paralip. 21. s. nam ꝛ leui ꝛ beniamin nō numerauit eo ꝙ inuitus exequeretur regis imperium. ¶ Scōm fuit: qz dato ꝙ ꝓposuisset ioab cōputare totum israel: tñ prius q̄ finiret cōputationem. s. nondum incepto tribu beniamin nec leui incepit plaga a dño ꝓpter cōputationem istam: iō cessauit ioab a cōputatione: ꝛ cessauisset in quocūq3 tpe si fuisset prius incepta plaga. sic p3 primo paralip. 27. s. ioab aūt filius saruie ceperat numerare: nec cōpleuit qz sup hoc ira irruerat in israel: ꝛ intelligitur ꝙ non cōpleuit. s. qz nō cōputauit beniamin ꝛ leui: vt dr̄ p̄ paralip. 21. ꝛ sic neutra istarum summaz est ꝑfecta: est tñ maior illa que hētur in parali. Causa huius est: qz ioab qñ vidit ꝙ plaga egressa erat a dño multos cōputauerat qui nondū scripti erant in lib. copiaz p̄ncipalium: ꝛ isti erant trecēta millia viroz: ideo tulit ad regem illos quos iam redegerat in librū copiaz p̄ncipalium: non curando redigere alia trecenta millia: eo ꝙ iam videbat deū irasci sup hoc. hoc p3 primo paralip. 27. cū dr̄. ioab aūt ceperat cōputare: nec cōpleuit: qz super hoc ira irruerat in israel: ꝛ idcirco numerus eoz qui recēsiti fuerant non est relatus in fastos regis dō: vocant autē fasti siue libri fastoz libri copiaz in ḡbus scribebant noīa. ꝛ sic non fuerunt oēs scripti qui numerati fuerunt. vñ q̄dā tribus nec fuerūt numerate nec scripte. s. leui ꝛ beniamin: vt p3 primo paralip. 21. s. nam leui ꝛ beniamin non numerauit: ꝛ ꝓ̄r non potuit scribere eos si nō numerauit. alie tribus fuerunt que numerate sunt: sed nō fuerunt scripte. ꝛ sic dr̄ primo paralip. 27. idcirco numerus eoz qui fuerant recēsiti non est relatus in fastos regis. ¶ Considerandū aūt ꝙ istud factū fuit sic. s. ꝙ ioab non discurrebat per singula loca israel tam magna q̄ parua cōputando oēs: qz tunc non finiuisset in tam breui tpe. s. in nouē mēsibus: immo nec in tribus annis: cū regnū esset valde magnuz: sed hēbat ioab secū alios adiutores: vt p3. s. in lra: qz dr̄ ꝙ egressus est ioab ꝛ p̄ncipes militie a facie regis vt numerarent ppl̄m. mittebat ḡ ioab istos p̄ncipes per singula loca ꝛ hēbant illi libros suos ꝑticulares in ḡbus describēbāt noīa ꝛ summā cōputatoz: ꝛ erant isti multi libri: cū essent multi p̄ncipes numerātes. Joab aūt hēbat librū p̄ncipalem q vocabat fastus regis ꝛ in illū redigebātur noīa ꝛ sūma cōputatoz ꝑm ordinem ꝓuinciaz ꝛ locoz transcribendo de alys libris particularibus: vt postea ostenderet regi solū iste liber magnus fastoz. deinde cū iam cōputasset ioab ꝛ p̄ncipes totū israel ꝑter beniamin ꝛ leui audiuit plagā exiuisse a dño pp hoc: ꝛ noluit computare istas duas tribus: sed adhuc de alys tribubus cōputatis superant trecenta millia que scripta fuerant in libris particularibus p̄ncipum ꝛ nondū redacta in fastos regis. i. in librū p̄ncipalē ioab: ꝛ noluit ioab redigere illa in lib. suo: qz sicut putauit pctm̄ esse si vltra ꝓcederet in cōputatiōe: ita putauit si ageret aliqd ꝑtinens ad illam. ꝑtinebat aūt ad illam redigere libros particulares: iō noluit redigere: qđ clare p3 in lra allegata. s. ira dei irruerat in israel: ꝛ idcirco numerus eorū qui recensiti fuerant non est relatus in fastos regis: ꝛ ob hoc ioab veniens ilico in hierusalem oñdit regi solum summā illā que erat in fastis p̄ncipalibus: ꝛ ibi solū reperta sunt octingenta millia: qz trecenta millia deficiebant que cōputata erant in libris particularibus ꝛ non fuerāt redacta in fastos: sed postea ille qui scripsit paralip. non solum posuit summā que erat in fastis: sed ēt totuz qđ erat in libris particularibus: qz illi libri manebant: 3 non fuerint ostēsi regi: sed solum liber p̄ncipalis fastoz. ¶ Sed obycietur ꝙ hoc: qz primo Paralip. ꝛ i. dr̄: dedit q̄ dō numez eoz quos circuierat: ꝛ inuentus est ois israel numerus mille millia ꝛ centū millia. ḡ totus iste numerus datus est dō. ¶ Rñdendum ꝙ illa littera d3 legi per intercisionez sñie. s. dedit dō numez eoz quos circuierat. i. numez illoz quos redegerat in fastos: non tñ oēs redegerat vt supra declaratuz est: ꝛ inuentus est ois numerus israel mille millia. referenduz est ad aliud tps. s. tunc non inuentuz est tñ esse numez ex fastis regis: ꝛ tñ postea computando ex libris particularibus qui nō fuerāt ostensi regi inuētus est iste numerus: alioquin aūt impossibile est manere sine ꝺdictione: ꝛ ꝙcordare inter se que hr̄ hic ꝛ primo parali. 21. ꝛ 27. ¶ Queret vlterius circa summā tribus iude que varie hētur hic ꝛ primo paralip. 21. nā hic ponunt ḡngenta millia. ibi aūt ponuntur trecenta septuaginta millia solū. ¶ Et si forte poneret hic minor summa q̄ ibi: posset solui sicut dictum est. s. ꝙ q̄da3 pars viroz iude redacta esset in fastos regis: ꝛ alia nō: 3 tota tribus iude recēsita fuisset: sed ēgrio ponitur: qz hic hētur maior summa. ¶ Jdeo Ra. da. canbi ꝛ alij hebrei dicunt ꝙ id qđ superabundat hic ad summā illam peste cōsumptum est. ¶ Sed istud non stat: qz in peste que accidit pp istam cōputationē solum perierunt. lxx. millia viroz: vt

Contra p̄mam.

Contra secundam

Ra. sa.

Alia rñsio.

Cōtra p̄mam

Scōa.

Cōtra secūdam.

Secundo

Rñsio auc. B

Joab non cōputauit totū israel. Primo

Secundo

Obiectio

Rñsio.

Q. 15. A

Diuersa opinio circa summā variam hic ꝛ ꝑmo palip.

Ra. da.

Contra. p̄.

patet infra. dato ꝫ ꝙ oēs fuissent de tribu iuda qō nō estve risimile: immo est ꝫ lr̄am. qz dr̄ infra ꝙ mortui sunt ex ppło a dan vsq; bersabee. 70. millia virōz non defeciss̄ent tot.

Secundo ¶ Jtē non stat: qz non pōt dici ꝙ aliqui de morientibus in peste diminuant in illa summa: qz p̄ Parali. 21. dr̄ ꝙ inuentus est oīs israel mille millia ⁊ centū millia. de iuda aūt trecenta septuaginta millia bellatoz. ⁊ sic refertur ad tp̄s illud quo inuētus est iste numerus. s. in cōputatione israelitaz. ꝫ non detrahunt inde q peste perierunt.

Tertio. ¶ Jtez qz eodem modo detraherent de summa aliaz tribuū morientes

Alia opio in peste: sed nemo istud allegat in excusationē. ¶ Dōm igitur ꝙ scriptura posuit hic ⁊ ibi diuersum numez: qz forte hic cōputantur oēs viri bellatores de tribu iuda: ⁊. i. Parali. 21. cōputantur solum illi q erant p̄ter officiales ⁊ scriptos in matricula regis. ¶ P̄o quo sciendū ꝙ dō habebat semp secū multos viros vbicunq; esset: qz interdū insurgebant ꝫ eū bella repentina: sicut factum fuit tpe absalonis: ⁊ isti oēs fere erant de tribu iuda: qz erat rex de illa tribu. sic enim hisboseth hēbat oēs de tribu beniamin tanq; custodes corporis sui: vt ait Josephus. 7. antigtatum. ⁊ hoc qz erat de illa tribu. p̄ter hoc aūt habebat dō multos ascriptos militie de qualibet tribu: ⁊ maxime de tribu iuda eo ꝙ erāt viri bellatores ⁊ p̄fidebat in illis: q; isti nō semp manerent cum eo: sed veniebant ad vocationē eius cum ipse iuberet: ⁊ recipiebant stipendia ab illo ⁊ oēs isti pueniebant ad centū triginta millia: ideo cū essent iam scripti in matricula regis: non fuerunt descripti in parali. ⁊ sic puenerunt ad trecēta septuaginta millia. hic aūt descripta fuit tota summa tam officialium q; non officialiū: ⁊ sic pue

3ª opinio nit ad qngenta millia. ¶ Aliter pōt dici ꝙ variaf summa: qz hic descripti fuerunt oēs viri q erant a. xx. annis ⁊. s. si ue essent boni bellatores siue nō: ⁊ in Paralip. ponunf solum illi q erant electi bellatores: ⁊ sic fuit summa minus. similis modus repitur aliqñ in scriptura. naz ea que electa sunt ponunf ⁊ non curaf de nō electis. sic enim iudicū. 4. dr̄ ꝙ iabin rex assor hēbat nongētos currus: ⁊ tñ iosephus v. antigtatum dicit ꝙ hēbat tria millia curruū: eo ꝙ scriptura logtur de electis. Josephus aūt de oībus. sic ēt Exo. 14. dr̄ ꝙ pharao tulit sexcētos currus electos ⁊ qcqd curruū in egypto fuit: ⁊ sic noīanf ibi currus electi in numero certo. currus autem non electi non ponuntur sub numero. ita scriptura parali. noluit ponere bellatores iuda nō electos: ⁊ hic ponuntur omnes tam electi q; communes.

¶ An in tribu iuda potuit esse tanta multitudo viroz ꝙ excederet multas alias tribus. Qō.XVI.

Qō.16. a **Queretur** vlterius qūo tanta multitudo potuit esse in iuda. s. qngenta millia viroz ⁊ ꝙ in oībus alys vndecim tribubus essent solū octingenta millia: ⁊ sic in iuda essent tot viri sicut in septē vel octo tribub⁹. ¶ Rñdet Nico. ꝙ tribus iuda erat bellicosior: ió hē

Rñsio nic. bat plures bellatores q; multe de alys tribubus simul sumpte. vel alr dicit ꝙ bellatores de alys natiōibus ꝓiuncti dō cōputanf in sorte iude: eo ꝙ dō erat de tribu iude. sic enim

Contra. p. fuit de ethai qui habuit secuz sexcentos viros getheos: vt pz. s. xv. ⁊ sic ad tantum numeruz ascenderunt. ¶ Sed nō stant iste rōnes. De p̄ma pz: qz ista ratio pcederet si forte cōputarentur solum illi qui erant assignati ad militiam: qz tunc illa tribus que esset bellicosior hēret plures cōputatos: tñ hic dō voluit cōputare totuz ppłm: ideo non aspiciebatur que tribus hēret plures ascriptos militie vel paucioꝛes: sz in qua tribu essent plures viri a. xx. annis ⁊. s. nā ab isto tpe fecerat dō ꝙ cōputarent oēs: vt pz p̄ parali. 27. s. noluit aūt dō numerare eos a. xx. annis inferius: qz dixit dñs vt multiplicaret israel sicut stellas celi: ⁊ sic computauit oēs a. xx. annis ⁊ supra.

Secundo ¶ Jtem non stat sēda ratio. s. ꝙ pp eos qui applicabantur dō de alienigenis excederet tantum tribus iuda: qz non ꝓstat an alienigene cōputarenf cū israelitis eo ꝙ dō iussit solū numerari israel ⁊ iudam: vt pz supra in lr̄a: sed noīe istoz non intelliguntur alienigene.

Tertio ¶ Jtem dato ꝙ cōputarentur alienigene cum istis: pauci erant alienigene manentes cum dō: vñ non facerent nota bilem q̄titatem in tribu iuda.

Quarto. ¶ Jtem qō dr̄ de ethai ꝙ ille habebat sexcentos viros getheos: falsum est sicut declaratū est. e. c. ¶ Dōm igit ꝙ tribus iuda excedebat tribus alias: sz nō in tāta q̄titate sicut hic appet. nā p̄ pali. 21. dr̄ ꝙ in israel erāt mille millia ⁊ cētū millia: ⁊ insup tribus beniamin ⁊ leui nō fuerūt cōputate: vt pz ibi. in qbus forte essent ducēta vel trecēta millia: ⁊ sic accederet totus isrl ad mille millia ⁊ quadringenta millia. vñ haberet tribus iuda tñ sicut tres vel quatuoꝛ tribus de israel. s. ꝙ inter israelitas essent tribus minoris numeri. ¶ Hoc aūt non est miranduz: qz semp tribus iuda fuit maioꝛ quacunq; alia tribu a p̄n°: ⁊ interdū erat maioꝛ duabus vel tribuz tribubus. qō pz ex duabus cōputationibus factis in deserto exeuntibus israelitis de egypto. nā in p̄ma cōputatione tribus iuda hūit 74. millia. Jn alis aūt tribubus erant pauciores viri: qz in qbusdam. 30. millia: in alis. 35. ⁊. 40. ⁊ sic p̄m varios modos: vt pz num̄. p̄. sic ēt fuit in alia cōputatione que facta ē anno. 40. ab exitu de egypto in qua tribus iuda excessit alias. de hoc Num̄. 26. nec erat nūc miz ꝙ excederet quā cunq; tribū: ⁊ ꝙ haberet tñ sicut tertia pars oīum tribuuz israel. nā in p̄ma ⁊ scōa numeratione in deserto fuit tribus iuda q̄si pars qnta oīum tribuuz israel. postea aūt multiplicata est ista tribus plus q; alij: ⁊ puenit ad hoc ꝙ hēret tñ sicut tertia pars oīum tribuum. pz: qz dicebat qz in cōputatione p̄ma ⁊ scōa deserti puenerunt israelite ad. 600. millia ⁊ paz plus. Num̄. p̄. ⁊. 26. ⁊ tribus iuda fuit tūc. 74. millium: qbus detractis de totali summa manebit summa totius israel. s. vndecim tribuum. qngenta viginti ser millia. ⁊ hoz erit tribus iuda. v. vel. vi. pars. postea aūt qz multum creuit facta est tertia pars totius israel.

B Punitio p pter mūera tionē ppli. † † ¶ (Percussit aūt.) Hic ponit tertiuz huius. c. i. facti punitio. Et diuidit in tres partes: qz p̄imo ponit determinatio pene. Scōo executio iustitie. ibi. (Jmmisit dōs.) Tertio placatio offense. ibi. (Uenit gad.) ¶ Circa p̄mū dr̄. (Percussit aūt cor dō eum postq; numeratus est ppls) .i. conscia dō que vocatur cor remordit euz postq; populus numeratus est. simile habetur p̄ce. lib. c. 24. s. post hec pcussit cor suū dō eo ꝙ abscidisset oram clamidis saul. i. remordit eum cō scientia quasi peccasset abscindendo oꝛā vestimenti. ⁊ dicitur: postq; numeratus est ppls: qz p̄ius non doluit dō de pctō: imo dato ꝙ ioab ⁊ alij p̄incipes suaderēt ei ne faceret: noluit assentire: vt pz hic ⁊ p̄ Paralip. 21. (Et dixit ad dñm: peccaui valde in hoc facto). i. cōputando populū: ex hoc apparet ꝙ deus elegerat dō: ⁊ non poterat perire: qz q; peccasset immediate dolebat valde: deo incitante eū ad dolendum: vt per hoc satisfieret sibi. sic enim cū peccasset in facto bersabee ⁊ vrie: ⁊ nunciasset ei hoc nathan p̄pheta. dixit immediate peccaui: ⁊ tunc p̄pheta itulit: ⁊ dñs transtulit a te pctm̄. sic ēt hic: cū pctm̄ istud esset graue: dō doluit nimis ꝓfessus se peccasse: ideo non perit.

¶ Jn quo fuit pctm̄ numerationis populi. Qō.XVII.

Qō.17ª a **Queretur** in quo fuit pctm̄ huius numeratiōis. ¶ Aliqui rñdent ꝙ hoc fuit: qz israelite cōputati non soluerunt summā sicloz. sic tenet Raba. ⁊ Nico. ⁊ Andre. nam statutuz erat Exo. 30. ꝙ qñ tollere tur summa israelitaruz singuli darent p̄ciuz p̄ animabus suis dño ⁊ non esset in eis plaga disperdēs: alioquin vī ꝙ plaga est super illos. hic aūt non dederunt p̄cium. s. dimidiuz sicli: ideo pestis secuta est.

p̄ⁿ rñsio. Contra ¶ Sed dōz ꝙ q; peccaret dō computando israelitas sine p̄recio: tñ non erat in hoc p̄incipaliter pctm̄: qz tunc ioab non restitisset dō ne cōputaret: dicens quid dñs meus querit qō in peccatū reputet israeli. ⁊ ite: nonne dñe mi rex oēs serui tui sunt. p̄ Parali. 21. si tñ ioab putasset pctm̄ esse in non soluendo sicloꝛ: non dixisset ꝙ dō non cōputaret: sed ꝙ faceret ꝙ quilibet solueret dimidium siclum. ipse tñ non instituit in hoc: sed soluz ne dō computaret israelitas dicens esse inutile. s. nonne oēs serui tui sunt. ideo videtur ꝙ peccatū ꝓsistebat in alio p̄incipaliter: ⁊ non in non soluendo siclos. vñ q; dō computasset populum nunc ⁊ daret siclos: peccaret ⁊ sequeretur pestis: qz irrationabilr agebat. s. cōputādo nullā dñs cām.

¶ Dicendū

Rñ.alia. B Peccauit dñs in duobus. Primo. Secũdo.

¶Dicendum ergo ꝙ dauid peccauit in duobus. Primo qz computauit israel sine causa cum sciret ꝙ poterat seq periculum ex computatione. etiaz qz cõputabat ex superbia. s. vt sciret quot erant subditi eius: sed quicquid sit ex superbia iniquũ est. ¶Secũdo peccabat: qz cum computaret non faciebat ꝙ soluerent siclos. Et dicenduz adhuc ꝙ dato ꝙ licitum esset cõputari israel taz cũ cã ꝯ sine causa: dũtamẽ soluerentur sicli adhuc peccaret dñs cõputãdo israelitas non hñdo causam: qz cogeret quẽlibet soluere dimidiũ siclum inutiliter: ẽt si non solueret sequeretur pestis. ¶Cõsiderandũ tñ ꝙ dñs poterat licite cõputare israelitas si habuisset aliquã causaz: vtpote qz vellet ire ad bellũ: 7 vellet scire quot bellatores habebat: vel ex alijs causis similibus: vtpote si vellet cõstituere tributum super totum israel: 7 ad hoc faceret matriculã redigẽdo oẽs in numerum. sic.n. romani subiecto sibi orbe toto tpe octauiani: vt oẽs homines profiterentur se subditos illis: faciebãt oẽs homines orbis describi: singulos in ciuitatibus suis: 7 ꝙ quilibet solueret vnum denarium profitẽdo se subditum romani: vt p3 Luce. 2. si autẽ similez causam habuisset dñs 7 vellet facere ꝙ totus israel numerare: vt singuli profiterentur se subiectos: poterat iuste numerare oẽs: 7 non fuisset secuta plaga. ¶(Sed precor dñe vt transferas iniquitatem serui tui). i. vt tollas penam huius peccati a me ne moriar pro hoc. (Quia stulte egi nimis). i. valde fui ĩsipiens in peccãdo. ideo dignus erat morte: sed oro vt trãsferas illam a me. hoc dixit dñs eruditus verbo nathan. nã supra. 12. quando dñs dixit pro facto vrie: peccaui. subdidit nathan. dñs quoq; transtulit peccatũ tuum: non morieris. nunc ergo orauit vt dñs trãsferret peccatũ. ¶Queret quo dñs dixit: precor vt transferas iniquitatẽ. i. penam debitam: qz infra dixit cõtrariuz qñ vidit angelũ percutiẽtẽ. s. vertatur obsecro manus tua cõtra me 7 ꝯ domũ ꝑris mei. ¶Respõdendum ꝙ dñs orabat hic vt trãsferretur iniquitas: nõ quidẽ ꝙ trãsferretur inigtas eius ad aliquem aliũ: sed ꝙ transferretur simplr: 7 non puniretur quisq; : 7 hoc ex benignitate magna dei. postea aũt vidit ꝙ moriebatur totus ppls subito: 7 dñs adhuc putabat maiora mala futura ꝯ accidissent. iõ putans hoc iniustum ꝙ ipse qui peccauerat non puniretur: 7 totus populus qui innocens erat periret. dixit ad angelum: ego sum qui peccaui: ego sum qui inique egi: isti oues sunt. quid fecerunt: conuertatur obsecro manus tua ꝓtra me 7 contra domũ patris mei. 7 tunc vere eligebat dauid mori ne totus populus moreretur: 7 si a principio putasset penã suam sic transferẽdaz in alios non orasset ꝙ trãsferretur. ¶Uel potest dici ꝙ dauid dixit illud non desideráꝫ ꝙ ipse occideretur: sed qz ista sunt verba spiritus cõtribulati: vt deus misereretur ei: sciens ꝙ deus non despicit cor cõtritum 7 humiliatuz: 7 sic factũ est. nam mox vt dixit ista verba iussit deus cessare angelũ a percussione: vt patet primo Paralipo. 21. ¶(Surrexit itaq; dauid mane.) Istud intelligitur de die illa in qua ꝓpheta Gad venit ad dauid: 7 illa die surrexerat mane: ga dauid iam erat sibi conscius peccati 7 affligebat seipsum vt deus remitteret ei culpam: vnde non vacabat delitus manens in thoro vsq; ad magnam partem diei sicut viris delitiosis solitum est: sed surrexit diluculo vt inuocaret dominum. (Et sermo dñi factus est ad Gad prophetam 7 videntem). i. deus dixit prophete gad vt iret ad dñs 7 ꝓponeret ei ista que sequũtur: 7 vocatur hic Gad prophetа 7 videns: sed istud est dictum ex superabũdãtia. nã prophetа 7 videẽs idẽ sunt: vt p3 prece. li. c. 9. s. qui. n. ꝓpheta hodie dicitur: vocabatur olim videns. Sed dicendum ꝙ ista dicuntur propter duas rationes: lz realiter non differant. nam ꝓpheta dicitur inquãtum cognoscit aliqua futura. videns autem appellatur inquantum videt aliqua absc̃dita que alij non vident: vt ait Hier. in epistola ad paulin. 7 tamẽ ista duo eidem cõueniunt. (Dicẽs vade 7 loquere ad dauid: hec dicit dñs). s. non erubescas nec timeas dicere ei ista que sequuntur ꝯ ꝯ sunt contra eum. (Triuz datur tibi optio). i. datur tibi locus eligendi de istis tribus quid potius pati velis. In hebreo hr̃ (Tria ego ponto supte). i. vnũ de tribus: vel do tibi potestatẽ eligendi vnũ de tribus. (Elige vnuz qđ volueris ex hys vt faciã tibi). i. accipe tu qđ volueris: qz opz ꝙ vnũ de tribus ego faciaz. ¶Quare deus dixit Dñs trium dat tibi optio. Qõ. XIX.

Qõ.18. A Dño dñs ꝑ fuit vt trãsferret pena simplr: deinde petut penam supra se.

Qõ.19. A Rñ.ra. sa. Contra. Rñsio ꝙ ꝑpter duo. Primo. Secundo.

Queretur ¶Rñdet Rab. sa. ꝙ posuit ista tria propter tria que dixit dñs contra saulem prece. li. c. 24. s. vi uit dñs: qz nisi dñs percusserit eum: aut dies eius venerit vt moriatur: aut descẽdens in prelium perierit, ppitius sit mihi dñs vt non mittam manuz meã in christũ dñi. ¶Sz nõ stat: qz dñs non peccauit dicẽdo illa: sed potius meruit valde: qz per hec pfessus est se nequaq; occidere velle saulem: lz ille esset iniquus: sed declarabat modos quibus poterat mori saul quorum nullus ab ipso infligeretur: iõ debebat pro hoc aliquod bonum sibi retribui. 7 sic ipse petiuit allegato caꝑ. 7 etiam saul petiuit dicẽs: dominus reddat tibi vicissitudinem hanc pro eo ꝙ operatus es in me hodie. ergo non debebat proponi ei aliquid penale sicut ista tria sunt. ¶Dicendum igitur ꝙ deus fecit hoc ex benignitate: qz lz dauid mereretur determinate quãlibet harum vel forte omnes tres simul: tamen clementia dei dedit ei electionem: quia leuius est cum datur alicui electio in malis sustinendis ꝯ cum determinate aliquod malum imponitur: 7 hoc propter duo. Primo quia habẽs optionem potest eligere minorem penam de propositis: vel saltem eam quam reputat sibi tolerabiliorez. Secundo: quia dato ꝙ omnes pene sint equales cum tamen datur alicui optio inter tres vel quatuor penas: cum ipse determinat se ad vnam illarum: est sibi illa minus inuoluntaria inquãtum habet circa eam aliquem actum voluntatis quem nõ habet circa alias: 7 quando aliquis actus est magis volũtarius vel saltem minus inuoluntarius est minus grauis ad portandum: cum dolor sit de eis que nobis nolentibus accidunt. ergo diminuta ratione inuoluntary diminuitur ratio doloris. vt ergo esset minor pena: dedit deus electionem Dauid. ¶(Cumq; venisset Gad ad dauid nũtiauit ei). s. ista que sequuntur que deus dixit. (Septem annis veniet tibi fames in terra tua.) Ista erat vna de penis quarum deus dabat optionem. ¶Queret aliquis quomodo dicitur hic. septez annis veniet tibi fames: quia primo Paralip. 21. dicitur tribus annis. ¶Respondet ra. Da. canbi ꝙ deus solum volebat mittere tribus annis famem. dixit tamen septem annis continuando se ad precedentem famem. s. supra fuerant tres anni famis pro peccato saulis supra. 21. deinde cessante fame ceperat quartus annus qui erat sterilis: 7 nunc proponebat deus ꝙ vẽturi essent tres anni famis si dauid illos acceptaret. 7 sic continuando istos ad precedentes essent septem anni quasi cõtinue famis. ¶Sed hoc non stat: qz deus loquebatur hic de pena que vẽtura erat cum dixit: septem annis veniet tibi fames: ergo non computãtur hic anni famis preterite. ¶Dicẽdum igitur ꝙ deus ꝓposuit dñs de septez annis sicut hic dr̃. scriptura tñ ꝑ Parali. 21. subticuit quatuor annos illoz̃. 7 istud non est nouũ in scriptura ꝙ qñ aliqd narratur in duobus locis ponatur interdũ in vno loco maior numerus ꝯ in alio. sic fuit supra. nã cõputando totuz israel ponitur maior numerus ꝑ Parali. 21. ꝯ hic. 7 cõputando iudam: ponitur hic maior numerus ꝯ ibi. non est ergo inconueniens ꝙ in annis famis fiat variatio. ¶Aliter dici potest ꝙ deus volebat mittere septem annos famis: 7 tamen in quatuor illoz̃ futura erat parua fames: ita ꝙ nõ iudicaretur vera fames: 7 in tribus annis erat futura fames grauissima. ideo in Paralip. facta est mentio de annis famis grauissime solum. 7 hic tactum est de omnibus annis. simile enim sepe reperitur: vt cũ scriptura aliquãdo numerat ea que electa vel magna sunt: 7 subticet ea que sunt parua: sicut declaratum est supra de viris iuda in. 15. questione de diuersitate numeri: hic 7 in Paral. ¶Aliter etiam dici põt ꝙ deus iuberet prophete vt ꝓponeret dñs septem annos famis: 7 si videretur ista conditio grauissi-

Alia rñsio Scõa rñ. Tertia rñ.

ma dauid:ꝛ nō acceptaret eaꝫ ꝙ ꝓponeret ei:an vellet sustinere tres annos famis:ꝛ ꝓponente gad septē annos: ꝛ deinde tres neutrū acceptauit dō:ꝛ sic ponuntur hic septem anni qui a ꝑncipio fuerūt ꝓpositi.2.ꝛ p̄ Paralip.21. ponuntur tres anni qui fuerunt secundario positi.

¶Cum deus ꝓposuerit hic tres penas quare fuerunt inequales tempore. Questio.XXI.

Qō.21. A

Queretur vlterius cū deus ꝓposuerit hic tres penas.s.famez:hostes:ꝛ pestem:cur ꝓposuit eas inequales.s.famem septē vel tres annoꝝ: ꝛ hostes trium mensiū:ꝛ pestē trium dieꝝ. ¶Rn̄ ꝙ deus voluit ponere tres penas quasi eq̄les in magnitudine vt electio inter eas eēt difficilis:ꝛ qz si istas fecisset equales in tēpore fuissent valde inequales in magnitudine. voluit eas tantū facere inequales in tpe vt fierēt equales in magnitudine.sic.n.in quolibet cōpositō sunt quatuor elemēta in virtute:ꝛ tamē ad hoc ꝙ possit manere cōpositus nō sunt in equalitate:sed in ꝓportione:ꝛ sic ꝑm inequalitatez suā faciunt equalitatē cōpositi.ita igitur hic:nā certū est ꝙ vnus annus pestis grauior est q̄ vnus annus famis : et q̄ vnus annus hostium.ideo sicut pestis excedit hostes:ꝛ hostes excedunt famē ꝑm magnitudinē pene.ita eꝝrio:tēpora famis debuerunt esse maiora q̄ tēpora belli:ꝛ tempora belli sunt maiora q̄ tēpora pestis.vnde potest dici ꝙ septē annifamis ꝛ tres menses hostium:ꝛ tres dies pestis ꝑm mensurā quā deus intendebat inducere ista:equale malū inflictura erant.vnde qualr̄cūq; dō eligeret equale malū: lꝫper diuersos modos in populo secuturuꝫ erat. ¶(Aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos.) Jsta erat scōa pena.s.ꝙ hostes psequerētur dō. ¶Queret quare dō nō elegit istā penā:qz ista videbatur modica:nā forte in illis tribus mensibus hostes nō insurgerent ꝓ dō:ꝛ sic esset liber ab omni pena.vel dato ꝙ insurgerent:dō ꝛ totus populus laterēt intra vrbes suas non egrediendo ad pugnādum:sed solum defendēdo se intra loca murata : ꝛ sic non posset eis infligi magnū malū. ¶Rn̄dendum ꝙ ista pena hostilis erat grauis sicut quelibet aliarū vt p̄cedē.q.dictū est:qz nihil magis mali inducendū erat per vnā penaz q̄ per altā:lꝫ varie induceretur:ꝛ qn̄ putatur ꝙ forte in illis tribus mensibus nō insurgerent aduersary:non est concedendum:qz deus ꝓponebat incitare eos ꝓ dō:ꝛ certissime persequerētur eum.qō ꝑꝫ in lr̄a.s.aut tribus mēsibus fugies aduersarios tuos:ꝛ illicite persequentur.i . sic erit ꝙ tu fugies a facie ipsorum:ꝛ ipsi persequētur te quocūq; ieueris. ¶Lū aūt dr̄ ꝙ dauid ꝛ viri sui laterent ītra vrbes muratas q̄ persequerētur eos hostes:ꝛ non possent eis nocere. Dōm ꝙ valde nocerēt.s.qz deus daret hostibus iudeoꝝ animositatē ꝛ vires vt inuaderent iudeos acerrime plusq̄ vnq̄ inuaserant.sic enim fecit dn̄s in caldeis qn̄ durit eos super israelitas:nam dedit eis fortitudinem magnam vt destruerent iudeos.sic ꝑꝫ Jsa.5.ſ.ꝛ eleuabit signum in nationibus procul ꝛ sibillabit ad eum de finibus terre.ꝛ ecce festinus veniet velociter:nō est deficiēs:nec laborans in eo:non dormitabit:nec dormiet:nec soluetur cingulū renum eius:nec rūpetur corrigia calciamēti eius: sagitte eius acute:ꝛ oēs arcubus eius extēti : vngule equoruꝫ eius vt siler:ꝛ rote eius quasi impetus tempestatis:in quibus omnibus significatur aptitudo pugnandi:ꝛ fortitudo quam deus dedit caldeis quos vocauit ad destruēduꝫ iudeos. Idem ꝑꝫ Abacuch ꝑ.vbi dicitur de nabuchodonosor.dn̄e in iudicium posuisti eum:ꝛ fortez vt corriperes fundasti eum.i.deus fecit nabuchodonosor fortem vt corriperet iudeos per eum. ¶Rursus autē deus incuteret timorē iudeis vt nō auderent resistere hostibus:qz sic deus inducebat in penā super illos qn̄ volebat:vt ꝑꝫ Leui.26. scz qui remanserint de vobis dabo pauorem in cordibus eorum in regionibus hostiuꝫ:terrebit eos sonitus folij volantis:ꝛ ita fugient quasi gladium cadent nullo persequēte:ꝛ corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes:nemo vestrum inimicis audebit resistere : perbibitis inter gentes ꝛ hostilis vos terra consumet.poterant ergo facere hostes malum israelitis si eligeret dauid penaz ab hostibus. ¶Queretur vlterius quomodo cuꝫ israelite nunc nō haberēt hostes qui auderent insurgere ꝓtra eos: nec desiderarent hoc nimis:concitari poterāt cōtra ipsos ad hoc ꝙ persequerētur eos tam dure in tribus mēsibus. ¶Rn̄dendum ꝙ q̄q̄ nullus de gentilibus nunc auderet surgere cōtra hebreos:imo dato ꝙ nullus eorum desideraret pugnare cōtra illos:deus moturus erat corda philistinorum vel aliarum gentiū vt persequerētur valde israelitas.est.n.cor hois in ptāte dei:ꝛ potest illud mouere ad quācūq; affectionē vel desideriuꝫ.sic ꝑꝫ ꝓuerb.21.ſ. sicut diuisiones aquarū sic cor regis in manu dn̄i.ꝛ quocunq; voluerit vertet illud:ideo pōt deus mouere hominez ad irā interdum:ꝛ iterum ad gaudium vel ad timorez vel ad audaciam. ¶Sic enim deus interdū mouebat corda gentilium vt non desiderarent nec auderent insurgere contra iudeos.sic fiebat quolibet anno ter quādo ascendebāt iudei in locum sanctuary:nam dimittebant vrbes suas vacuas nō manēte aliquo viro in eis:ꝛ tñ hostes sciētes hoc nec desiderabant nec audebāt inuadere illas:vt ꝑꝫ Exo. 34.ſ.cum tulero gētes a facie tua ꝛ dilatauero terminos tuos nullus insidiabitur terre tue ascēdente te ꝛ apparente i ꝓspectu dn̄i dei tui ter in anno.ita poterat mouere ecōtrario oēs gentes vt desiderarent pugnare cōtra iudeos: ꝛ sic subuerterēt eos.sic ꝑꝫ Judi.3. ꝙ israelite addiderunt peccare in conspectu dn̄i qui confortauit aduersus eos eglon regez moab:ꝛ copulauit ei filios amon ꝛ amalech. sic etiā deus dicitur vocare aliquas gentes vt veniant ad pugnandū contra iudeos:qz ponit in cordibus eorū ꝙ hoc valde desiderent. sic ꝑꝫ Jsai.7.ſ.in die illa sibillabit dn̄s muscę que est in extremo fluminuꝫ egypti:ꝛ api que est in terra assur:ꝛ venient ꝛ requiescent omnes in torrentibus valliuꝫ.i.deus vocabit istas duas gentes que significātur per muscam ꝛ apem vt veniant ad pugnādū cōtra iudeos ꝛ impleant totā terram eoruꝫ. ¶Qz aūt deus moueat spiritum hois:ꝛ per hoc inducat eum:vel ad agendū aliquid vel ad fugiendum:ꝑꝫ.4.Reg.19.vbi cum rex ezechias timeret ꝙ senacherib qui erat ꝑpe hierusalē ꝛ minabatur iudeis destruere illā:dixit deus.ecce ego imittam ei spiritum:ꝛ audiet nūtium ꝛ reuertetur in terrā suam : ꝛ deuciā eum gladio in terra sua.ꝛ sic dr̄.imittam ei spirituꝫ.i.desiderium.s.eundi in terram suam.ꝑꝫ ergo ꝙ facile erat ꝙ deus cōmoueret quascūq; gentes ꝓtra iudeos ad magnā vel paruam iraꝫ sicut ipse vellet:ꝛ insuper dare eis robur ꝛ animositatē pugnandi:sicut declaratū est in alia qōne.

¶Quare dō nō acceptauit penā hostilē. Qō.XXIIII.

Qō.24. A

Queretur vlterius quare D uid nō acceptauit istam penaz de persecutione hostili: qz dato ꝙ hostes eis nocerēt:magis tñ poterāt cauere ab eis q̄ a peste vel a fame. ¶Rn̄ ꝙ sic supra dictū est deus inducturus erat equale malū iudeis quācūq; istarum penarum eligerēt.erat autē horrēda dō pena hostium.i.ga ceteris paribus potius vult homo pati a quocunq; extraneo q̄ ab hoste.imo potius vult qs pati ab amico vel extraneo aliquā penam grauiorē q̄ ab hoste aliquā minorē: eo ꝙ subiici hosti est valde inuolūtariū ꝛ penale. ¶Item puniri ab hoste nō solū est pena:sed ēt vindicta:qz sentit qs ꝙ hostis suus sumit de eo vindictā ꝑ hoc ꝙ infert ei penas: ꝛ hoc facit penā grauiorē. ¶Itē puniri ab hoste non solū est pena:sed ēt ignominia.puniri autē a deo vel ab aliquo extraneo est pena solū:nō tolerabilior fit. ¶Itē recusauit hoc dō:qz putabat ꝙ hostes possent facere plura mala q̄ fames:nā si deus imitteret hostes essent grauissimi:ꝛ non auderēt israelite exire ad pugnādū cū eis:sed defenderēt se intra vrbes suas ꝛ hostes vastarēt totā regionē ita vt nihil olno arboꝝ ꝛ vinearū aut ceterarum plantationū maneret in terra:ꝛ inhoc redderet terra olno inutilis plusq̄ si fame ꝑmeret. ¶Itē hostes iterdū iuaderēt aliq̄s vrbes iudeoꝝ q̄s capent:ꝛ ibi crudelr̄ laniarēt hebreos:ꝛ Verat it olerabilius q̄ ꝙ peste multi sic mozerent.iō nō fuit aliq̄ penarum quā dō minus acceptaret q̄ hostes.vnde dixit.

melius

Qō.23. A

Quāuis nullus de gētilibꝰ nō auderet ersi insurgere ꝛ israelitas: tamē a deo moti fuissent.

Deū mouere cor hominis ad aligd operandū.

Scōa

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Rn̄sio.

Primaro.

Deū mouere cor hominis ad aligd operandū.

Qō.22. A

Quare dō nō elegit ꝙ hostes psequerētur eos tribꝰ mēsibus cū videret parua pena.

A

Dō nō elegit penam hostilez qz erat grauissima.

melius est vt incidam in manus dñi:multe enī3 miserico2 die eius sunt ℭ in manus hoīum.q.d.melius est incidere in manus dei tolerando pestem vel famē ℭ in manus hominu3.s.tolerādo hostes:q2 multe miserico2die dei sunt.i. ℭℭ infligat magnas penas:tñ infligit eas miserico2diter. homines autē puniunt crudelr. ℭ(Et ille te persequentur).i.q tribus mēsibus semper aduersary persequantur te:7 tu semper fugias non potens resistere illis:7 fugiendo multi de tuis moriātur.(Aut certe tribus diebus erit pestilētia in terra tua).s.pestis imissa a dño p Paralip.21. dicitur.aut tribus diebus gladiū dñi 7 mortez versari in terra:7 angelum dñi interficere in vniuersis finibus israel. ista pena posita est paucoz diez:q2 in tribus dieb9 poterāt valde multi perire de populo:imo totus populu3 posset perire in vna die.(Nunc ergo delibera 7 vide quid respōdeam ei qui me misit).i.q2 dedit tibi deus optionez:delibera quid tibi magis expedit vt ego possim respondere deo super hoc.dicebat autē istud ꝓpheta:q2 cū omnia hec dura essent ad nullum illoz inclinaretur spōte Dō: vnde maneret multis diebus in deliberatione:imo si permitteretur nunℭ deliberaret vt nunℭ pateret aliqd horum.ideo ꝓpheta īstitit valde vt imediate deliberaret.

Qō.25. a

Quār gad voluit rādere deo cuz oia sibi nota sint.

B Quo ppha pōt rādere deo.

In hebreo hr̄ (Scias 7 vide.)vbi nos dicimus:delibera 7 vide:sed idē est. ℭQueretur quo ꝓpheta gad debebat respōdere deo:vel ad quid rñderet. ℭDōm q ꝓphetam respōdere deo vel non rñdere super deliberatione dō nihil differebat ℭtum ad deum:q2 per istā responsionem non certificaretur deus de electione Dō: q2 sine hac rñsione nouerat eam.voluit tamē respōdere deo: q2 forte deus ei iusserat quasi modo humano:vt postℭ ipse responderet super electione dō posset deus dicere prophete gad q iterū iret ad dō:7 denuntiaret ei q pararet se ad penam que infligenda erat. ℭCū aūt queritur quo respō dere posset gad deo. Dōm est q non erat sic de responsione prophete ad deū sicut est de locutione dei ad ꝓphetaz: q2 deus loquitur ꝓphete qñ vult.ꝓpheta tñ non h3 deū ꝓsentem ad loquēdū ei qñcunq3 voluerit.ideo prophete qñ a deo petunt vt detur sibi respōsum sup aliquo:oāt et ieunāt ꝓtinue per aliquot dies quousq3 deus reuellet eis id quod petūt.sic fuit de Hieremia qui decē diebus ieiunauit 7 orauit quousq3 deus rñdit ei ad qōnem propositā.s. an deberent descēdere israelite in egyptū.hiere.42.Daniel quoq3 iterdū tribus hebdomadis ieiunabat 7 orabat continue vt haberet solutionem propositi duby:vt p3 Daniel.x. ℭDe ꝓpheta gad sic fieri debuisset hic si forte ipse propriam cām ageret.s.q ipse peteret aliquid qō pertineret ad eū vel ad aliquem aliū.nunc tñ exercebat negociū dei:q2 ipse miserat eum ad dō vt eligeret in hys tribus:ideo mox vt rediret inueniret paratū angelum dei in humana effigie cui rñderet tanℭ deo.nam l3 deus posset pluribus modis reuelare aligd prophete vt sepe declaratum est:7 hr̄ Num.12.tñ propheta non pōt loqui deo nisi apparēte sibi angelo in humana effigie:als nesciret cui loqueretur:7 an proficeret aligd ista locutio.vnde nō oportuit nunc morari gad per plures dies in oīone ad hoc q appareret ei angelus:sed ilico apparuit siue in domo sua: siue in alio loco secreto ne oculis hominū pateret. ℭ(Dixit autem dō ad gad coartor nimis).i.nimis afflig2 ppo sita mihi tali electione:q2 nihil istoz est qō desiderari bonum sit.p Paralip.21.dicitur ex omni parte angustie me premunt.i.quelibet istarū cōditionu3 est grauis.In hebreo dr̄(Tribul2 nimis.)sed idē est.est tñ conuenientius coartor eo q significat perplexitatem que est sine euasione. (Sed melius est vt incidā in manus dñi).i.melius est sustinere penam imissam a deo ℭ incidere in manus hominum sustinendo penam immissam ab illis.

ℭQuomodo aliquando melius est incidere in manus domini:aliquando e contrario. Questio.XXVI.

Qō.26. a

Queretur qūo dr̄ hic melius esse icidere in manus dei ℭ hoiu3:q2 Daniel.13.dr̄ q melius est incidere in manus hoīum ℭ dei.sic.n.dixit susanna illis senibus q volebant eā cognoscere per adulterium. ℭRñdendum q melius est incidere in manus dei ℭ in manus hoīum cū ab vtroq3 pena tpalis iponēda est. si tñ a deo est iponenda pena eterna:7 ab hoīe pena tporalis:melius est incidere in manus hoīum ℭ in manus dei. Nunc aūt dō sustinere debebat penā tpalem solū vel corporalē.s.mortē.que ℭℭ eterna sit:tñ corporalis est:iō voluit potius pati a deo ℭ ab hoīe:eo q deus miserico2dius tractat.homines aūt crudelioz punitionez exercent. In Susanna aūt erat per ẓruū:q2 si vellet incidere in manus dei peccaret mortalr.s.fornicando:7 ꝓpter hoc puniretur a deo eternalr.si aūt incideret in manus hominum: esset ista pena tpalis.s.q2 occideretur soluz.ideo securius fuit icidere in manus hoīu3.(Multe.n.miserico2die eius sunt).i.melius est incidere in manus dei:q2 ipse valde miseretur hoīes aūt non miserentur.7 hoc dicebat pp duo. Primo:q2 ℭℭ deus infligat tantā penā sicut hō:tñ infert eam cū minori atrocitate:7 vr̄ cuiq3 tolerabilioz. homines autē maxime hostes:puniunt cū quadā atrocitate q̄ i se importabilioz est ℭ ipsa pena. ℭScōm est:q2 si dō eligeret penā a deo:credebat q forte deus exoratus remitteret aliquid de pena.si tñ incideret in manus hoīum nihil exorati dimitterēt.elegit ergo potius penam a deo.

Qō.27. A Quā penā elegerit de uid de tribus.

ℭQueretur cū dixerit dō q melius est incidere in manus dei ℭ hoīum quā penam elegit per hoc.s.pestē vel famē: nā vtraq3 a deo vētura erat.ipse enim cāturus erat sterilitatem terre:vel missurus angelū percutientez. ℭRñderi pōt dupl̄r.vno mō q dō elegit per hoc pestez:q2 l3 vtraq3 pena a deo sit:tamē pestis magis est a deo:eo q fames aliquo mō pendebat ex dispōne terre.pestis autē solum veniebat ab angelo percutiente. ℭSecūdo dici pōt q Dō refugerit vnā istarum trium.s.persecutionem ab hostibus inquātum dixit q nolebat incidere in manus hoīum:7 tñ de alys duabus nullam elegerit:sed reliquerit in dispōne dei quid potius agere vellet:vnde dixit q volebat incidere in manus dñi:7 deus postea elegerit mittere pestem.

Prīa rñsio

Secunda.

ℭAliter dici potest q dō elegit pestē:7 ℭℭ per ista verba non appareat quid potius elegerit:tamē credendū est q adiecerit aliqua alia verba per que pateret ipsum velle pestem.7 ista positio vel prima est cōueniens.scōa autez non tātum:eo q propheta gad inquietabat nimis Dō vt respōderet dicens.nunc ergo delibera 7 vide quid respōdeam ei qui misit me:7 sic nō est verisimile q ꝓpheta gad desisteret a dō quousq3 determinate eligeret quid vellet.

Tertia.

In hebreo habetur (Ponamus nos nūc in manibus dñi 7 in manu hoīs non me ponā).i.ponamus nos ad hoc q deus puntat nos qualiter voluerit:7 non ponamus nos in manibus hoīum.7 idem est q illud.s.melius est q incidā in manus dei ℭ in manus hominum. ℭ(Immisitq3.) Hic ponitur scōm.s.executio pene:q2 dñs misit penaz illā quā elegit dauid.s.pestem.7 dr̄.(Immisitq3 dñs pestilentiā in israel).i.in totū israel.ex quo p3 q nō solū perierūt de iuda:sed etiā de omnibus alys tribubus mortui sunt.nā nomine israel necesse est intelligi oēs.12.tribus vel saltē.xi. sine Juda.p3 etiam q2 dr̄ infra q mortui sunt ex populo a dan vsq3 bersabee:7 tñ isti sunt termini totius israel:7 nō solius iuda.iō necē est itelligi de oībus tribub9 pusse aliqs.

B Executio pene.

ℭAn ista pestis venerit naturaliter vel supernaturaliter. Questio. XXVIII.

Qō.28.

Queretur de ista peste an venerit naturalr vel supnaturalr. ℭAligs dicet manifestum esse q venerit supnaturaliter:q2 dicit in lra q imisit dñs pestilentiā in israel.ergo a deo solo erat:7 nō naturaliter. ℭRñ q ista rō non ꝓcludit:q2 nulla bona vel mala sunt q̄ nobis a deo nō veniāt.de bonis nemo dubitat.de malis aūt p3 Amos.3.s.nō est malū i ciuitate qō dñs nō fecerit:7 itelle de malis penalib9.ꝓstat tñ q aliq̄ mala vr̄ bona dicimus naturalr euenire:vt hoiem recte se gubernātē sanū eē bonū qōdā est:naturalr tñ euenit:hoiez q3 ab alio pcuti malū ē:s3 nāturalr euenit:iō vez ē de oībus istis q deus immittit illa:7 tñ nō dicim9 eē s3 nāturalr.ita potuit eē de peste.

A Aligd esse supnaturaliter qñ dicaꝫ z qñ naturaliter.

C Pro quo cōsiderandū ꝙ ad hoc ꝙ aliquid dicatur esse supernaturaliꝫ: nō solū opꝫ ꝙ deus aligd agat z natura aliquid: sꝫ ꝙ deus totū agat. Ad hoc aūt ꝙ aligd fiat naturaliꝫ solū opꝫ ꝙ aligd natura opata sit in ipsa re ꝙcūq; deus cetera ꝓtulerit. pꝫ rō. ꝺrie: qꝫ deus est ꝑ̄cā in ordine nature: ió necesse est ꝙ i actione naturali deus iſluat sicut cetere cause naturales: imo plus ꝺꝫ influere: qꝫ vt hꝫ in ꝑ̄ ꝓpōne libri de cāis. ois cā ꝑmaria plus influit in suū effectū ꝙcūq; cā scōaria: qꝫ tñ virtus dei deriuat hoc mō in effectū mediātibus alys causis q̄ sunt in ꝓcathenatione nature vocaꝫ ipse effectus naturalis: qꝫ vltima cā q̄ imediate agit in effectū: z ꝙ vniuocat sibi passum est naturalis. C Ad hoc aūt ꝙ aliqua opatio sit supnaturalis: opꝫ ꝙ nō sit ibi aliq̄ opatio nature: qꝫ cāe naturales nō ordinant ad ꝓducendū effectum supnaturalē sicut deus ordinat cū causis naturalibus ad ꝓducēdū effectū naturalē: ꝑm hoc possimus iudicare de effectu qñ sit naturalis vel supnaturalis. nā si fames esset: eo ꝙ deus vellet illā iducere sup aliquā gētē in penā: z tñ illa iduceret ꝑm ꝺispōnē terre q̄ cāta est a corpibus celestib⁹ vocaret ista fames naturalis. vñ q̄cūq; astrologus pōt ꝑꝺicere famē vel pestē ꝙcūq; deus imittat illā: nō vocabit supernaturalis. si aūt corpa supercelestia influerēt sup terrā tpate ad vbertatē fructuū: z deus iduceret famē vocaret illa ꝓprie supnaturalis. Sic etiaꝫ de peste. s. n. deus ꝓnūtiet alicui terre pestē futurā: si er corruptione aeris p actionez celestiū corpoꝝ inficiant hoies z moriant erit pestis naturaliter veniens. si tñ nulla erūte ꝺispōne in aere ad corruptionē seq̄tur pestis in hoibus: illa erit ꝓpria supnaturalis.

B Pestis i israelitas supernaturaliter venit.

C Nūc aūt ꝑm hec possumus iudicare de ista peste: an naturaliꝫ acciderit. Et ꝺōm ꝙ fuit supnaturalis: qꝫ nulla precessit cā ꝺispositiua i aere: sꝫ moriebant hoies violēter: sꝫ nō sentirēt hoc: qꝫ angelus ꝺñi ꝑcutiebat eos: vt pꝫ in lra. s. ꝙ angelus extēdit manū suā sup hierl̄z vt ꝺispderet eā. pꝫ ēt hoc clarius ꝑ Parali. 21. cū ꝺr. aut tribus diebus gladius ꝺñi z mortē versari in terra: z angelū ꝺñi interficere i vniuersis finibus israel. z iterū ibi: misit quoq; angelū in hierusalem vt ꝑcuteret eā. Angelus tamen nō est causa pure naturalis: sed est minister effectuum a deo cātorum. ergo ista pestis erat supernaturaliter inducta.

C Quare Dauid potius elegit pestem ꝙcūq; aliquam de alys penis. Questio. XXIX.

Qō. 29. A

Queretur vlterius cur ꝺō nō elegit aliquaz de alys penis sed solā pestez. C Rñdet cōiter p hystoriā Scholast. Andreā: z Nicolaū: z hebreos ꝙ fuit hoc vt ppl's nō murmuraret de ipso. s. si eligeret talem penā in qua ppl's torqueret z ipse nō. Et qꝫ iustus erat ꝙ cū ipse peccasset: pena quoq; ei cōis fieret cū ceteris. nā si elegisset famē septē annoꝝ: ipse hñs multa frumēta: vel ꝓpter multitudinē pecuniaꝝ potēs hre cibaria de alys regionibus famē nō sentiret: populus autē cruciaret. Si vo ꝑsecutionē hostiū eligeret: ipse cū viris suis fortissimis qui noiantur ꝑce. c. posset euadere hostes ītra fortalitia z populus caderet gladio hostili. elegit ergo pestez q̄ est morbus cōis: z nihil minus regibus ꝙcūq; populis nocet. C De hoc ēt ait Josephus. 7. antiqtatuz. s. ꝓpheris ꝺeclantibus ꝙ deus irasceret supplicuit ꝺō vt ꝓpitius eēt. Sed vo ꝓpheta misit ad eū ꝺe⁹ tres supplicy ꝓdōnes ꝓtātē: vtꝫ vel let famē. 7. annis in puintia generari: aut tribus mensibus pugnādo vinci ab hostibus: aut morbus z lāguor accederet tribus ꝺiebus hebreis. cūq; ꝓpheta exigeret rñsionez quā deo ferret: cogitās rex ꝙ si famē eligeret: ꝺ alios facere videret cū ipse multa frumēta hret: si inopiā sustinētib⁹ religs: nulla ei inopia eēt. si vo eligeret triū mēsiū victoriā hostilez: ipse hñs apud se fortissimos custodes: nihil timeret: sꝫ neci exercitus subiaceret: cōem passionē z oibus eq̄lē elegit ꝺicēs. multo melius ꝺei ꝙcūq; hoiuz manus incidere: qꝺ ꝓpheta ꝺño renūtiauit q̄ interituz in exercitu misit: moriebāturq; nō vno mō vt languor facile posset agnosci: sed mors qdē in oibus. aliis aūt sup aliū moriebat: aly sup sepeliēdos cadebāt z latēter iminēs malū velociter ferebat interitu. C Alr pōt ꝺici ꝙ elegit ꝺō potius istā penā: qꝫ putauit melius eē pati a deo ꝙcūq; ab hostibus: eo ꝙ clementius ageret. hostes vo multa ꝺāna iferre possent: vt supra ꝺeclaratū est. C (De mane vsq; ad tps ꝓstitutuz) .i. durauit pestis illa de mane. i. ab aurora illius ꝺiei vsq; ad tps ꝓstitutū. i. vsq; ad tres ꝺies. nā supra ꝺr ꝙ ꝺō surrexit de mane: z tūc venit ad eū ꝓpheta gad. ꝓponēs istas penas: z electa vna earū imediate ꝺeus intulit illā: z sic icepit in mane illius ꝺiei: z durauit vsq; ad ꝺiem tertiam.

† C An pestis excessit ꝺiem vnum. Questio. XXX.

Qō. 30. A

Queretur circa hoc qꝺ tps ꝓstitutū fuit istud in quo durauit pestis. C Rñm ꝙ positio ꝰium est ꝙ nō excesserit pestis ꝺiē illū in quo cepit. sic. n. ait Josephus. 7. antiqtatū ꝙ interitus pestiferi languoris cepit ab hora matutina vsq; ad horā prāndy: z interfecti sunt de populo. 70. millia. Nicolaus quoq; z hysto. Schola. z Andreas z ceteri tenēt ꝙ eadē ꝺie cessauerit: z idē hebrei volūt. Motiuū aūt est eoꝝ: qꝫ ꝺr infra venit aūt gad ad ꝺō in ꝺie illa: z sic vr ꝙ in eadē ꝺie venerit ad denūtiandū sibi penā istā: z ad denūtiādū cessationē. C Sed tunc manet eis ꝺubiū quo mutata fuerit pena quā ꝺeus ipoſuerat. s. ꝙ duraret pestis p tres ꝺies. C Rñdet Nicola⁹ ꝙ ista pena fuit denūtiata ꝑm cōminationē: z nō ꝑm firmā ꝺei sniaz sicut ictū est niniuitis. adhuc. 40. ꝺies z ninive subuertet: z tñ non subuersa est. sic fuit hic vnus ꝺies solū per firmā ꝺei sniaz z ille nō mutatus est z fuerūt duo p cōminationē: z illi mutati sunt. C Manet eis aliud ꝺubiū. s. quo durauit pestis vsq; ad tēpus cōstitutum. Et aliq ꝺicūt ꝙ fuit hoc tēpus prāndy sicut ꝛz Josephus z hysto. Schola. C Sed Nicolaus ꝺicit ꝙ nō stat: qꝫ in lege nō reperit ꝙ tps prandy sit tēpus ꝓstitutū. ideo ꝺicit ipse cuz hebreis ꝙ durauit ista pestis a mane vsq; ad horā sacrificy vespertini. incipiebat enim istud sacrificiū a solis occasu z durabat vsq; ad auroram: vt pꝫ Leui. 6. z ibi ꝺeclaratuz est: z ꝺicunt ꝙ istud est tps ꝓstitutū: qꝫ in lege cōstitutū erat ad sacrificandū tunc: z ꝑm hoc durauit pestis a mane vsq; ad solis occasum.

C Aly hebrei ꝺicūt ꝙ deus ꝺedit. 36. horas per quas duraret pestis: z qꝫ habuerūt aliquos amicos apud deum ꝺiminutū est istud tps. s. intercesserūt pro eis gnq; libri moysi: z septem ꝺies hebdomade: z due tabule legis: z merita triū patriarchaꝝ: z. 12. tribus israel: z quidē aly sex amici q̄ faciūt. 35. z sic māsit solū vna hora pro qua nullus intercessit z in illa hora fuit tota pestis. Sꝫ ista positio est ridicula.

C Primo qꝫ ꝓsupponit falsum. s. ꝙ solū posite fuerint. 36. hore ad pestē: nā tres ꝺies positi sunt q̄ ꝓtinent horas. 72. sed isti forte acceperūt ꝺies pro artificialibus: z in tribus ꝺiebus eq̄libus cōstituūt horas. 36. ꝺando cuilibet. 12. z ꝑm hoc pestis ꝺeberet eē per ꝺiē z non per noctē. Sꝫ hoc ridiculum est: qꝫ qñ sacra scriptura vel iura humana noiant sic aliquot ꝺies: intelligunt illi ꝺies naturales qui cōprehendunt ꝺiē z noctē: ita ergo ꝺebuit esse hic. C Jtē ridiculum est qꝺ ꝺicūt. s. ꝙ libri moysi z ꝺies hebdomade z tabule legis orarēt pro eis: ió nō est in hoc arguēdū. C Dōꝫ igit ꝑꝫ veritatē ꝙ ista pestis duravit tribus ꝺiebus. qꝺ pꝫ: qꝫ deus ꝺixit ꝙ mitteret tribus ꝺiebus pestilētiā. z postea ꝺr ꝙ imisit illā vsq; ad tps ꝓstitutū. ergo ad finē triuz ꝺierum durauit: z stat sic lra plana. C Positio autē Josephi: Nicolai: z ceteroꝝ ꝙcūq; ꝺeberet ꝓualere: eo ꝙ cōis est: tñ non vr rōnabilis. Primo: qꝫ ipsi putant ꝙ sit aliqꝺ priuilegium israelitis ꝙ duraret pestis vno ꝺie solū. ꝛz falsuz est: qꝫ non erāt plures morituri in tribus ꝺiebus ꝙcūq; in vno vel in vna hora: cuz angelus posset quasi subito ꝺelere oēs sicut fuit in exercitu senacherib in quo in vna nocte z ꝙsi subito angelus ꝺñi percussit. 185. millia. infra. 4. lib. ca. 19.

Secunda.

Secūda.

C Jtem nō stat motiuū illoꝝ. s. qꝫ infra ꝺr ꝙ venit gad illa ꝺie ad ꝺō: qꝺ illi intelligūt ꝺe ꝺie i qua venerat gad ad denuntiādū ꝺō istas penas. sed istud est falsum z irrōnabile ꝺictū: qꝫ relativa semper ꝺebent referri ad ea que imediata sunt nisi aliꝰ cōstet ꝙ referri ꝺebeāt ad aliqꝺ ꝺistans: sed hic est imediatū tps ꝓstitutū: cū ꝺr ꝙ ꝺeus imisit pestilentiā ꝺe mane vsq; ad tps ꝓstitutū: z tunc ꝺr ꝙ ꝺie illa venit gad. s. ꝺie i qua finitū est tps ꝓstitutū q̄ erat ꝺies tertia

postq̄

Tertio.

postq̃ cepit pestis. Si autem referatur ad diē in quo denuntiata sunt ista dauid de quo supra dicitur: surrexit itaq̃ dauid mane: refertur ad id quod est distans: ℣ hoc est contra regulam grāmatice de relatiuis. ¶ Itē non stat rōnabiliter qō dicunt de tēpore cōstituto. s. q̃ istud dicatur tps sacrificij vespertini: qz istud est diuinare ℣ loqui per integumenta ſm cōsuetudinē poetarū in fabulis: ℣ si forte nō positum fuisset supra aliqō tēpus determinatū quo debuisset durare ista pestis ℣ diceretur hic q̃ durauit vsq̃ ad tempus ꝓstitutum: tunc esset locus diuinationi ℣ posset dici q̃ istud est tps sacrificij vespertini: qz trī supra posituz est tps quo deberet durare. s. per tres dies: ℣ hic subditur immediate q̃ durauit vsq̃ ad tēpus cōstitutum: manifesta error sio est q̃ exponatur nisi de tertia die qua deberet cessare pestis. ¶ Item qñ dicit Nicolaus q̃ q̃q̃ positus fuit terminus trium dierū: nō durauit nisi vno die: ℣ q̃ fuit hoc dictum ſm cōminationez: est irrōnabiliter dictū: qz semper dz accipi scriptura ſm q̃ significāt termini: nisi sit necessitas aliter exponendi ꝓpter aliquam cām. cū ergo dicatur hic q̃ pestis durare deberet p tres dies: ℣ nō reperiatur aliquid ꝓpter quod dicere debeamus q̃ nō durauit p tres dies: dz intelligi q̃ tantū durauerit. ¶ Rñsio aūt Nicolai est vt si cogeremur dicere ex textu vel alīs q̃ pestis duraūit solū vna die deberemus dicere q̃ tres dies supra posi
† ti intelligūtur ſm cōminationē. ¶ (Et mortui sunt ex po
† pulo). i. ex toto populo: qz nulla fuit tribus de qua nō mo
† rerentur aliqui. (A dan vsq̃ bersabee.) Ista duo loca ponuntur tanq̃ extremitates totius israel: qz dan est in latere aglonari: ℣ bersabee in meridiano. (Septuaginta milia virorū.) Isti mortui sunt in illis tribus plebis: qz erat magna pestis. an vo plures mortui fuerit. declarabitur ꝑ Paralip. 21. ¶ Queretur cum peccasset dō numerando populū qñ punitus est populus qui in hoc nihil peccauit. ¶ Rñderi pōt q̃ populus punitus est nūc nō ꝓ peccato dō: qz numerauit populuz: sed ꝓ alys peccatis que ipse populus egerat vt vult Ra. da. canhi. s. q̃ erāt aliqua peccata occulta in israel ꝓpter que pmisit deus tētari dō: ℣ numerari populuz vt ipse populus puniretur: imo vt ait Bzeg. in moralibus non permissus fuisset peccare dō nisi ꝓpter peccata israelitarū: qz ſm merita populoꝝ disponūtur acta rectorum. ℣ tunc dicetur q̃ q̃q̃ ista pestis dicatur missa ꝓpter cōputationē populi: trī ipsa fuit ꝑncipalr missa ꝓpter alia pctā populi. sic. n. fuit declaratū supra. 21. q. 10. de fame missa tēpore dō: de qua dicitur q̃ missa est ꝓpter peccatū saulis ℣ domus eius: ℣ trī missa fuit ꝓpter peccatū populi: sed illud fuit tanq̃ insinuatiuū. s. q̃ famis missa est vt puniretur pctm̃ illud: non trī fuit peccatū illud ꝓmeritorium illius famis. ¶ Aliter dici pōt q̃ populus peccauit in computatione ista. s. qz ly ꝓncipium peccandi fuerit in dō: postea tamē totus populus peccauit consentiendo ei: nam debuissent resistere illi cū possent: sicut restitit aliq̃tulum ioab: ℣ si oēs restitissent dō: ilico cessasset. etiam peccauerunt: qz cum pmitterent se numerari: saltez debuisset quilibet dare dimidiū siclum: cum lex iuberet in omni numeratione dari illuz: ne esset plaga in populo. Exo. 30. no luerunt tamen dare illum. ideo iuste fuit super eos plaga disperdens.

Quarto.

Q̃ō. 31. A

Ppl̃us an peccauerit in ista nūeratione qr̃ fit punitus.

2ª rñsio.

Scdarñ.

¶ Cur Dauid non fuit ipse punitus. Qō. XXXII.

Q̃ō. 32. A

Queretur vlterius dato q̃ peccasset populus in hoc ℣ punitus fuisset: quare non fuit punitus dō: cum ipse ꝑncipaliter peccauerit. ¶ Rñdēdū q̃ dō istud volebat: ná videbatur sibi quasi iniustuz q̃ ipse peccauisset: ℣ moreretur populus eo illeso: vnde voluit cōuerti super se mortem dicens: ego sum qui peccaui ego q̃ inique egi: isti oues sunt quid fecerunt: vertatur obsecro manus tua contra me ℣ contra domum patris mei. ¶ Dici potest q̃ dō peccauit: ℣ tamē qz populi peccatū induxit eum ad hoc: vt ait Bzego. in moralibus: ideo populus puniri debuit: ℣ non ipse: hoc aliqui volunt. ¶ Sed nō stat: qz dato q̃ inductus fuisset dauid ad peccandum ꝓpter merita populi: ipse tamen est qui in hoc peccabat: ℣ nō populus. ideo ipse puniri debebat tanq̃ peccans: sed etiam populus puniendus erat tanq̃ prestans occasionem ad malū. sic fuit de Moyse ℣ Aarō: qz populus induxit eos ad peccandum. s. qz ꝓpter duritiez populi: ipsi exarserunt in tantum zelum q̃ vt increparent populum obliti sunt benedicere deo: ℣ tamē ipsi puniti sunt ꝓpter hoc. sic ꝑz Deuterono. 3. s. iratus q̃ est mihi dominus ꝓpter vos nec exaudire me voluit. ¶ Dicendum ergo q̃ dō puniendus erat ꝓ hoc peccato. tanta trī fuit contritio eius q̃ meruit remitti sibi penam ꝓ tūc: vel simplr. hoc ꝑz: qz dixit supra peccaui valde in hoc facto: sz ꝓcor vt transferas iniqtatē serui tui: qz stulte egi nimis. ¶ Itē apparet aliqua pars satisfactionis. s. qz indutus est cilicio quando vidit angelum: vt patz infra. ¶ Item dō exposuit se ad hoc q̃ ipse gratis vellet mori ne moreretur populus: ℣ orauit in se transferri mortem. s. ego sum qui peccaui: vertatur obsecro manus tua cōtra me. sed iste erat actus magne perfectionis: ideo poterat remitti et satis grauis pena ꝓ hoc. ¶ Aliter potest dici q̃ Dauid punitus est in hoc: qz punitio erat ꝓ peccato suo q̃ ipse pateretur vel aliqui de cōiunctis sibi sanguine: vt ipse dixit infra. s. vertatur obsecro manus tua contra me: ℣ contra domum patris mei. et quo apparet q̃ satis directe punebatur delictum Dauid si occiderentur aliqui de coniūctis sibi. alioquin solum orasset conuerti manū angeli contra se ℣ non cōtra domū patris sui: ℣ tamē fuerunt aliqui occisi de cognatione Dauid. ideo in hys potuit sufficienter puniri. pz hoc: qz de omnibus tribubus mortui sunt aliqui: vt supra dictum est. ¶ Aliter dici potest q̃ punitio ꝓ peccato Dauid directa erat si puniretur ipse: qz tamen voluit transtulit deus ab eo penaz. sic enim factum est supra. 12. quia cum dixisset: peccaui. ꝓpheta dixit: deus quoq̃ transtulit a te peccatum: non morieris. ℣ hic voluit ℣ potuit transferri peccatum supra in littera. ideo deus transtulit in aliquos de populo: ℣ illi ꝓpie potuerunt puniri ꝓ peccato Dauid: quia sicut q̃ auferat alicui res possessa est pena illius: ℣ deus ponit istud in penam peccatorum. ita gloria principis est in subditis. prouerb. 14. iō q̃ moriant subditi: pena est principis: et sic potuit Dauid puniri in morte illorum. vnde fuit pena inflicta populo pena duplicis peccati. s. quia populus peccauit: ℣ quia peccauit Dauid.

Alia rñsio.

3ª rñsio.

Quarta.

¶ An populi pena fuerit maior quam si solus peccasset.

Questio. XXXIII.

Q̃ō. 33. A

Queretur circa hoc an populus nunc punitus ꝓ peccato suo ℣ ꝓ peccato Dauid fuerit grauius punitus q̃q̃ si puniretur solum ꝓ peccato suo. ¶ Si autē dicatur q̃ non fuit magis punitus sic q̃q̃ si puniretur solum ꝓ peccato suo: non potest stare: qz eadem solutio non potest tollere duo debita si vnuz illoz per se illaz exigat: sed peccatū dō per se exigebat solutionem ℣ peccatum populi etiam exigebat solutionem: ℣ ista pena tota quam tolerabat populus data fuisset etiaz si nō peccasset Dauid. videtur q̃ adhuc exigebatur alia solutio ꝓ peccato Dō. ¶ Si autez dicatur q̃ populus punitus ꝓ se ℣ dauid sustulit maiorem penam q̃q̃ sublaturus esset si Dauid non peccasset: erit hoc iniustum. s. q̃ puniatur populus vltra q̃q̃ meruit. ¶ Respondendum q̃ non punitus est populus nūc plus q̃q̃ si ipse solus peccasset: qz alioquin non posset euitari inconueniens: ℣ quando dicitur q̃ tunc duo debita tollerētur vnica solutione: ℣ tamen quodlibet eorum per se vel saltem alterum illorum exigeret illam. Dicendum q̃ ꝓpie loquendo populus ꝓ se solo punitus est: ℣ non ꝓ peccato Dauid: sed dauid punitus est in hoc q̃ populus periit. vnde tota illa pena inflicta fuit populo ꝓ peccato suo: ℣ illam meruit. qz tamen populus peribat: Dauid qui erat princeps ledebatur nimis: ly indirecte fuit sibi pena q̃ periret: et ista non fuit aliquid inflictum populo: sed quedam grauissima tristitia in corde Dauid: intantum q̃ potius voluisset ipse mori q̃q̃ q̃ populus periret. quod patet: quia dixit. ego sum qui peccaui: isti oues sunt: vertatur obsecro manus tua in me, et

Pria rñ.

Contra

Responsio q̃ ppl̃us.

fic ppie loquendo' populus punitus est pro peccato suo solū:z dō pro pctō suo:tū pena populi fuit origo pene dō. ¶Isto mō intelligēdū est qñ dr ꝙ amnon filius dō z absalon mortui sunt pro pctō dō.s.qz ipsi merebant mortē:z dato ꝙ nō peccasset dō in facto vrie z bersabee:isti mortui fuissent sicut pierunt.mors tñ ipsoz fuit q̄daz pena dō inquātum ipse accerrime voluit pro eis cū essent filij sui. ¶Sic ēt intelligendus est qñcunqz dr ꝙ filius moritr pro pre:vel aliqs pro alio:dū tñ qui moritur sit magnus:qz de valde puulis morietibus pro parētibus secus est.Rō autē diuersitatis assignata est supra.12.in morte puuli filij Dō. ¶(Cūqz extendisset manum angelus dei super hierusalem vt disperderet eam) .i.extendit angelus percutiens manum suā ad pcutiendū totam vrbem hierusalem.

¶Quomodo angelus extendit manum super hierusalem: z an esset angelus bonus vel malus. Qō.XXXIIII.

Qō.34. A

Queretur quō stat ꝙ angelus extenderet nunc manum ad disperdēdū hierusalē:qz ex hoc vr ꝙ nondū percussisset aliquē in vrbe:sed istud nō est ꝓueniens dictum:qz in illa vrbe erāt peccatores sicut i alijs iō morerent ibi aliqui. ¶Rñ[m] ꝙ modus huius fuit.s. qz angelus dñi pcussit omnia loca israel a dan vsqz bersabee occidēdo in quolibet aliquos ſm taxationem dei:z in tertio die venit in hierl'm cū finiebatur tps ꝓstitutū:z pcussit ibi eos quos deus voluit pcuti:z dum hec fierent erat angelus semp latens.s.non bñs assumptā corpoream effigiem.ad extremū autez finita plaga vt dō ostēdere ei angelum percutientem qui apparuit in figura humana bñs valde magnum gladiū cruentatū sanguine z extentum super vrbez hierusalē:z erat aspectus eius terribilis nimis. ¶Cū autem dō vidit eum timuit valde z cecidit in terrā taz timore aspectus eius horrēdi:qz putans ꝙ vellet destruere totam vrbem:z lz ille angelus iam nō esset pcussurus aliquem in vrbe:qz iam occiderat oēs de quibus deus iusserat:tñ ostendit aspectum quasi volentis totā vrbē destruere:vt sic dō timeret z oraret pro populo: propitiareturqz deus terre.vnde nō dicitur ꝙ angelus ille vellet percutere vrbem:qz hoc signaret ꝙ nullū adhuc percussisset: sed dicitur ꝙ volebat dispdere vrbem:disperdere autē est totaliter eradicare vel delere. ¶Iste autē angelus erat elevatus supra vrbē hierusalē in aere:nā dr ꝑ Paralip.21.ꝙ vidit dō angelum dñi stantem inter celum z terrā z evaginatum gladium in manu eius z versum ꝑ hierusalē:z tñ lz videretur angelus velle pcutere vrbē:nolebat quemqz pcutere:sed deus iusserat ei ꝙ talē effigiē oñderet ex causa dicta. ¶Queretur vlterius de isto angelo an ēēt de bonis vel de malis. ¶Rñdēdum ꝙ indifferēter poterat esse de vtrisqz:nam interdū mali angeli pcutiunt bonos z interdum malos:z boni angeli interdum pcutiunt malos z interdū bonos. ¶De ꝓmo pz:qz angelus malus percussit Iob:vt pz Job ꝑ.2.z destruxit omnia bona illius:ipse tñ erat vir iustus timens deū z recedēs a malo: nec erat sibi similis in tota terra. Job ꝑ. ¶De malis pz:qz angelus malus pcussit egyptios imittēdo plagas sup eos:z occidit ꝓmogenita illoꝝ.ps.77.s.misit in eos indignationē suam i missiones per angelos malos.etiam pz. interdum arreptitij sunt boni viri:z tamē illi a demonibus arripiuntur:qz omnes isti vocātur spūs imundi a chr̄o:vt pz ex processu omnium euāgelistarū. ¶Oz autē boni angeli puniāt malos apparet in subuersione sodomoꝝ:nam angeli duo boni subuerterūt sodomā:z illi steterunt cū Habzaā.Gen. 18.z.19.sic ēt fuit in pcussione egyptioꝝ sup mare:naz ibi dicitur ꝙ deus percussit egyptios per columnam ignis z nubis:z tamen ille qui erat in colūna angelus erat bonus. vtrūqz pz Exo.14. ¶Oz aūt angeli boni pcutiāt bonos pz interdū:qz si deus vult infligere aliquā plagam bonis pro aliqua leui culpa:angeli boni pcutiunt eos.z sic fuit hic:qz populus cōtra peccasset nō vocatur hic malus:sed vocātur mali illi q sunt obstinati z peunt in malo. ¶Oz autem iste angelus ēēt de bonis appet:qz semp vocatur hic angelus dei:z tñ demones non vocātur angeli vt cōiter in scriptura:sed demones vel spūs imūdi vel spūs absolute.sicut pz seq.li.c.vlti.vbi dr ꝙ stetit spūs coram dño: z dixit ꝙ esset mendax in ore pphetaꝝ achab:z accipit ibi spūs pro demone.aliqñ aūt vocātur demones angeli sed nō absolute. vt pz Mach.15.s.q patus est diabolo z angelis eius.nūqz tñ vocatur angelus simpliciter:z a fortiori nō vocat angelus dei. ¶Item pz hoc:qz ppheta gad iussit fieri altare z imolari victimas in loco i quo apparuerat ille angelus.si tñ fuisset malus nō fuisset ibi factum altare.

¶An pena fuerit inflicta per vnum solum angelum vel plures. Questio.XXXVI.

Qō.35. A

Pena inflicta israelitis potuit eē p angelos bonos z ēt p malos.

Qō.36. A

Pria rñsio

Scda

Lōtra ꝑ[am]

Lōtra 2[am].

Queretur vlterius an iste qui pcussit israelitas fuerit vnus angelus vel multi. ¶Respondendum ſm quosdā ꝙ fuit vnus.qō pz:qz hic dr ꝙ vidit dō angelū hñtem gladium:z sic vnicus noiatur. ¶Alij volunt ꝙ fuerint multi angeli:qz fuerūt in populo tot percussi quot nō potuisset pcutere vnus solus angelus. ¶Sz ꝓma pō nō bene pbat:qz lz solū apparuerit vnus angelus poterāt esse multi pcutientes:z dato ꝙ vnicus esset in ciuitate hierusalē:forte in alijs locis erāt plures z pro quolibet loco eēt vnus angelus. ¶Scōa pō non stat: qz poterat vnus angelus adhuc in minori tēpore pcutere plures: qz hic.70.millia i tribus diebus pcussa sunt:z tñ infra.4. lib.19.vnus angelus pcussit in vna nocte.185.millia viroꝝ. ¶Dōm ergo est rōnabilius esse ꝙ fuerit vnicus angelus qui occidit oēs istos:z ille ꝑ pcutiebat in vno loco z deinde in alio:z vltimo pcussit in hierusalē vbi apparuit evaginato gladio:z hoc colligit ꝓmo Paralij.21.qz in positione penaꝝ dr:aut tribus diebus gladiū dñi z mortē versari in terra z angelū dñi interficere in vniuersis finibus israel: z itez ibi dr.misit quoqz angelū in hierl'm vt pcuteret eā. ¶Sed obiciet:qz Exo.12.determinatū est ꝙ nō fuit vnicus angelus pcutiēs egyptios sed multi ſm diuersitatez locoꝝ:z hoc pp multitudinē pcussoꝝ. ¶Rñ[m] ꝙ non est simile:qz oēs quotquot in egypto occisi sunt fuerunt occisi quasi in eodē tpe indiuisibili vel in valde puo.s.media nocte:vt pz Exo.c.xi.z.xij.ideo ad hoc ꝙ in tam puo tēpore fieret occisio p oīa loca egypti:z p singulas domos:qz dicitur Exo.12.ꝙ nō erat domus in toto egypto in qua non esset aliqs mortuus.Exo.12.oportebat vt essent multi angeli pro diuersis locis:nunc aūt in tribus diebus perierūt 70.millia:ideo sufficiebat vnicus angelus ad occidēdum oēs istos. ¶Queretur vlterius de mō pcutiendi istius angeli. ¶Aliqs dicet ꝙ pcutiebat gladio z occidebat subito.qō pz:qz apparuit angelus hñs gladium evaginatū:sed frustra sic apperet nisi sic pcuteret. ¶Itē ꝑ Paral.21.dr: aut tribus diebus gladiū dñi z mortē versari in terra:z angelum dñi interficere in vniuersis finibus israel:z sic gladius erat ibi tanqꝫ instrm ad mortē istā. ¶Sed dōm ꝙ ꝑ non stat:qz ista mors vocat pestis.si tamē angelus occideret gladio non vocaret pestis:sed occisio gladij vel mors bellica. ¶Itē illi q pcutiebant nō sentiebāt.si tñ esset gladius pcutiēs sensissent illū.hoc pz per Josephum.7.antiqtatum dicentē ꝙ moriebātur israelite non vno mō vt languoz facile posset agnosci:lz mors qdē in oībus:alius aūt sup aliū moriebat.z alij sup sepeliēdos cadebāt:z latenter iminēs malū velociter ferebat iteritū.ergo erat alius modus pcutiendi spālis. ¶Dōm autē ꝙ angelus pcutiēs nō videbat qñ pcutiebat:vñ boies securi moriebantur:lz aliqui viderit illū z fugerint sicut fuit oram iebuseus z filij eius:vt pz ꝑ Paral.21.z hic:z tñ nō occisi fuerūt isti.illi ꝰo qui occidebātur nō videbāt angelum nec ēt pcutiebantur gladio:qz alꝫ sensissent qñ pcutiebantur:sed nō sentiebāt. ēt esset magnus dolor:deus tñ nolebat tantū dolorem in hac vindicta cāre.Sz erat iste modus sicut fit in peste:qz boies attrahūt aerē corruptū:z corrūpunt interiora z peūt. Ita credēdū est ꝙ āgelus dñi applicabat aliqd corpeū nimis pestifez qō subito corrūpet viscera:z nō sentiebat ꝫ:sicut nō sentit aer ifectus cuz attrahit:z qz illud qō angelus applicabat erat magis corruptū cōqz aer q in peste attrahit velocius

Rōnabilius est tenere ꝙ p vnum angelū oēs pcussi fuerint.

Obiectio.

Rñsio.

Qō.37. A

Prim[us] modus pcutiē.isti[us] angeli qui assignatur.

Lōtra ꝑ[m] modum.

Secūdus modus.

velocius ⁊ insensibilius hoies cadebant tanꝯ nullum habuissent lãguorẽ. ¶ Ad primã rõnez dõm ꝙ apparuit angelus cum gladio: nõ ad occidendũ: sed ad terrẽdum Dõ. ¶ Ad scãz dõm ꝙ accipit gladius dñi methaphorice: qz ꝑm veritatẽ deus nullũ gladiuz hz. ¶ (Misertus est dñs sup afflictionẽ). i. iã noluit ꝙ plures pirẽt: qz ppls erat afflictus nimis. In hebreo dr (Cõsolatus est dñs malitiã.) idẽ est qõ lra nra: sed est modus ipropriꝰ loquẽdi. s. ꝓsolatus est. i. ꝓsolatus fuit israelitas. malitiã. i. sup malũ qõ inferebat eis: qz malitia vocat in hebreo malũ pene. ꝓsolatus tñ in hebreo refertur ad ipm deũ. s. ꝙ ipse consolatus est in se. iõ lra nostra exposuit ꝓsolari ꝓ misereri. (Et ait angelo pcutiẽti populũ sufficit nũc). i. deus locutus est illi angelo qui apparuit euaginato gladio ꝙ nõ pcuteret amplius. ⁊ ista locutio fuit spãlis: qz deus non logtur nec potest loqui: ⁊ etiã angelus nõ exigit ꝙ aligs sibi loquatur ad hoc ꝙ intelligat: imo dato ꝙ clamemus nihil audit nec intelligit plus nobis loquẽtibus qz nõ loquentibus tanꝯ audiens illud. intelligit tñ quicquid logmur vt declaratũ est late Exo. 7. ideo deus ad loquẽdũ aliquid angelo solũ imprimit intellectui eius aliquã spẽm per quã intelligit: sicut nos intelligimus cum quisqz nobis logtur. ¶ Hebrei dicũt ꝙ deus iussit nunc angelo vt occideret abisai fratrẽ ioab. ⁊ motiuũ eoũ est: qz post hoc nunqz legitur aligd de eo. ẽt dr in hebreo hic. Raph. qõ significat satis vel maiorem. ⁊ intelligunt hebrei ꝙ deus dixerit angelo: occide maiorem ipsoz nunc: ⁊ iste erat abisai quẽ dicunt fuisse sapientissimum inter oẽs viros de domo cõsilij vel iudicij. sz ista ridicula sunt: qz manifestuz est ꝙ deus in hys iubet cessationem a peste: vt pz ex precedẽtibus ⁊ sequẽtibus cũ dicatur ꝙ misertus est super afflictionẽ. ergo nõ iussit nunc in hys verbis occidi aliquẽ: qz alꝰ non eẽnt aliqua verba per que deus iussisset cessationẽ. (Contine manũ tuã). i. tene eam ne extendas ad percutiendum sicut ante hoc extendebas: ⁊ dicitur ꝑm methaphoram quasi angelus extenderet manũ ⁊ gladiũ ad percutiendũ cum apparuisset hñs gladium in manu. (Erat autẽ angelus dñi iurta areaz areuna iebusei). i. qñ apparuit angelus euaginato gladio erat iurta areã cuiusdam viri noie areuna qui erat de iebuseis. nam qñ dõ cepit castrũ syon in hierlim reliquit ibi quosdã de iebuseis habitantes sub tributo ⁊ de hys erat areuna. iste vocatur orna ꝑ Paral. 21. qz erat binominus: ⁊ multi alij sunt tales. ¶ Queret qõ dr ꝙ erat hic angelus iurta areã areuna: qz ꝑ Parali. 21. dr ꝙ angelus dñi erat inter celũ ⁊ terrã hñs gladium euaginatũ. ¶ Rñdendum ꝙ iste angelus apparuit in area areuna iebusei. quod patet: qz dicitur primo Paralipo. 21. ꝙ areuna ⁊ qtuor filij eius vidẽtes angelũ iurta areã: timuerũt ⁊ fugiẽtes abscõderunt se. tunc. n. terebant triticũ in area. ¶ Sed fuit modus apparitionis ꝙ angelus nõ videbat tenere pedes sup terrã: sed eleuatus erat in aere: ⁊ hoc vt multi possent euz videre: ⁊ ppter hoc dr ꝙ erat inter celũ ⁊ terrã: erat tñ in directo aree areuna: qz non videbatur stare sup aliã partẽ vbi nisi super areã: iõ dicebatur esse sup illã. istud totuz colligit ꝑ Paral. 21. s. ꝓ ro angelus dñi stabat iurta areã ornã iebusei: leuansqz dõ oculos suos vidit angelũ dñi stãtem inter celũ ⁊ terrã: ⁊ sic simul erat iurta aream ⁊ inter celum ⁊ terram. ¶ (Dixitqz dõ ad dominum cuz vidisset angelũ cedentẽ populũ.) Non vidit dõ ꝙ angelus occideret aliquos de populo: sed solũ vidit eũ dispositum ad pcutiendum: qz hẽbat gladiũ extẽtũ ꝙ vbẽ: vt supra pz.

¶ Quomodo Dauid potuit hic loqui ad dominum cuz nõ videret eum. Questio. XXXIX.

Qõ. 39. **Queretur** qõ dõ potuit hic loqui ad dñm cum nõ videret eũ. ¶ Rñderi põt ꝙ locutus est per modũ oronis sicut hoies orant ad deũ quẽ non vidẽt: ⁊ putabat ꝙ ꝯ nõ videret ipse deũ: deus exaudiret ꝓces eius si misereri vellet vbi. ⁊ hoc colligit: qa dicitur ꝙ cũ vidit angelũ locutus est ad dñm. ¶ Aliter põt dici ꝙ dñs vocet hic ipse angelus: qz multoties in veteri testamẽto angeli vocant deus. ẽt qz dr infra. vertat obsecro manus tua ꝙ me ⁊ ꝙ domũ ꝑis mei: sed manifestũ est ꝙ ille q pcutiebat erat angelus: ⁊ nõ deus. ergo ad angelũ loquebatur. ¶ Dõm ꝙ dõ loqbat hic deo per modũ oronis cũ fecerit hic lra dr iam dei ⁊ angeli: dicẽs ꝙ locutus est ad dñm cuz vidit angelũ percutiẽtẽ. ¶ Itẽ ꝯ scriptura sepe vocet angelos deum: tñ nunqz hoc dr qñ illi apparent in aliqua forma assumpta: sed cũ audiunt voces eoũ ⁊ ipsi occulti sunt: cum ꝯo apparẽt vocãtur angeli vel viri. Rõ huius declara est Judi. 6. cum aũt dr infra: vertat obsecro manus tua cõtra me: non dr ad angeluz sed ad deũ: qz lz angelus percuteret: sciebat ꝙ ipse mandato dei percutiebat. ideo erat ac si deus percuteret. ¶ (Ego sum qui peccaui). i. ego sum qui iussi numerari populũ: qõ fuit peccatum ꝓ quo est ista percussio. sic pz ꝑ Paral. 21. s. nõne ego sum q iussi vt numerarer ppls ego q peccaui. (Ego qui inique egi.) Eadẽ fiia est repetita: ⁊ ptinet ad passionatos cuiusmodi erat dõ. ¶ Sciẽdũ ꝙ qñ ista dicebat dõ erat pstratus in terrã: qz qñ vidit angelum euaginatũ gladium hñtem: timore pauefactus corruit in terrã ꝑ Paral. 21. (Isti qui oues sunt qd fecerũt). i. populus iste qui sunt inocentes sicut oues quid mali fecerunt. vel isti sunt sicut subditi ⁊ nihil imperant. ego autẽ qui eram pastoꝛ imperaui hoc ꝑ Paralip. 21. dr. iste grex quid cõmeruit. q. d. nihil cõmeruit: qz ducũtur ad volũtatem meam sicut grex. (Uertatur obsecro manus tua ꝙ me). i. si vis ꝓ peccato isto aliquos occidere: me occide: qa ego vere peccaui: ⁊ non isti. (Et ꝙ domũ ꝑis mei). i. extende gladiuz tuũ ꝓtra filios meos ⁊ fratres meos ⁊ alios cognatos meos q sunt de domo ꝑis mei: nã in istis rõnabilius est punire peccatũ qz in plebe inocẽte. ¶ Queretur qõ dõ dicebat: isti oues sunt qd fecerunt. ⁊ an verum esset ꝙ nihil fecerant.

Qõ. 40. A An ppls aligd peccauerit in nũeratione

¶ Respõdendum ꝙ populus aligd fecerat per qõ mereretur istam plagã vt declaratũ est supra. Dõ tñ loqbat hic de pcto numerationis ppli: qz putabat ꝙ ppter istud eueniebat pena: cum sic denũtiasset gad ppheta ei. ⁊ quantum ad hoc nõ peccauerat populus sed dõ. vñ ipse dixit ꝑ Paralip. 21. nõne ego suz qui iussi vt numerarer populus ego peccaui.

Rñsio.

Obiectio.

¶ Sed obycietur ꝙ ẽt ppls peccauit in hoc: qa supra declaratũ est in quadã qõne ꝙ ppls peccauit ī numeratione ꝓsentiẽs regi: qz si totus ppls repugnasset rex cessasset a numeratione.

Rñsio.

¶ Dicendũ ꝙ dauid intelligebat de principali peccato numerationis: ⁊ istud erat iubere numerationem in quo ipse solus peccauerat: qz ipse nemine ei suadente sed potius dissuadente populum numerauit: ideo suam putabat esse totam culpam.

¶ An Dauid peccauerit optando manum dominum verti contra ipsum. Questio. XLI.

Qõ. 41. A **Queretur** vlterius qõ dixit dõ vertatur obsecro manus tua ꝙ me: ⁊ an peccauit in hoc. ¶ Aliquis dicet ꝙ sic: qz dõ in hoc desiderabat mortem: nulli tamẽ licet eam desiderare. ¶ Rñdendum ꝙ potest intelligi istud verbũ dõ dupliciter. vno modo ꝙ dõ vidẽs populũ perire q nihil peccauerat: se autem peccantẽ non puniri iudicauit hoc tanꝯ aliquid iniustũ: ideo visum est sibi ꝙ si deus vellet ertẽdere punitionẽ ꝙ deberet ipsuz occidere ⁊ cessare a plaga populi: ⁊ hoc ipse voluit tanꝯ iustum. ¶ Aliter põt intelligi ꝙ dõ non dicebat ista verba tanꝯ desiderãs ꝙ ipse occideret vt cessaret plaga populi: sed dixit ad incitandũ deum: qz ista sunt verba spũs cõtribulati: ⁊ deus nõ despicit corꝓ contritũ ⁊ spiritum ꝓtribulatũ.

Rñsio.

¶ Si autẽ intelligatur isto scõo mõ: qõ est frustratoria: qz certũ est ꝙ nemo peccat: imo meret cũ ꝓteritur de peccatis. ¶ Si aũt intelligat ꝑmo mõ manet dubiũ. Et dõz est ꝙ nõ peccabat dõ sed merebat: qz volebat se mori ꝓ salute populi. vnde iste erat actus magne iustitie. s. ꝙ dõ q peccauerat vellet mori: vt ille qui nõ peccauerãt non moreꝛtur. Cũ aũt obycit ꝙ nemo dz desiderare mortẽ. Rñ ꝙ verꝫ est absolute: qz mori solũ nõ ꝓsiderata aliavtilitate malũ est: cũ mori dicat quãdã destructionem boni.

B Põt tñ aligs desiderare mortẽ pp aliquã cãm ꝓueniẽtẽ. s. pp laudem dei. ⁊ isto mõ scti martyres desiderabãt potius mori

Ad rõnes ꝑme opi.

Dõ locutꝰ est ad dñz per modum oronis cuz videritãgelũ euaginato gladio.

pro Christo: etiam si nullus persequeretur eos q̄ viuere: ⁊ in hoc merebantur nimis. ¶ Sic etiaz si quis desiderat mori vt hēat bona alterius seculi cū christo quē toto animo desiderat: nō peccat: sed meretur. sic. n. apostolus dixit ad philipē. p. cupio dissolui ⁊ esse cū chr̄o. Ita ergo si dō desideraſſet mortē sine aliqua cā peccaſſet. hēbat tñ cām iustissimā. s. qz totus populus moriebat pro peccato eius.

Obiectio. melius ergo erat q̄ ipse moreret: ⁊ cessaret pestis. ¶ Sz obycietur q̄ nemo dz alios plus diligere q̄ se. si tamē vellet dō mori vt non moreretur populus: diligeret populuz plus q̄ se: ergo peccabat desiderādo hoc.

Rñsio. ¶ Respōdēdū q̄ minus tenetur aliquis velle mortē suam q̄ mortem alterius ceteris paribus. s. si ipse nō meretur mortem ⁊ alius etiā non meretur. si tñ ipse meretur mortem: ⁊ alius est innocens: ⁊ opz in aliquo casu q̄ ille occidatur pro peccato istius nisi iste occidatur: tenetur iste mortē velle: vt ille nō moriatur qui innocens est. Sic etiam si alicui diceretur q̄ occideretur nisi occideret alium: potius tenebatur sustinere mortē q̄ inferre alteri: ⁊ sic magis diligeret vitam alterius q̄ suam. ¶ Simile est de fama. si quis enim infamauit alium: tenetur restituere ei famaz dicendo q̄ mentitus est ⁊ q̄ falsum iurauit. per hoc autez efficitur iste infamis: ⁊ sic tenetur aliquis perdere famam suam vt restituat famam alterius. ⁊ hoc est: qz famam illius iniuste abstulit: ⁊ non pōt iam famā suā iuste possidere perdita iniuste fama alterius: sed tenetur famā alterius quam iniuste perdidit iuste recuperare perdendo iuste famā suam quam iam iniuste possidebat.

Regla generalis in theologia. ¶ Unde est regula generalis q̄ q̄cūq̄ pōt aliquis iuste vitā suam vel famā vel alia bona possidere pereunte vita vel fama aut bonis alterius: tenetur magis diligere vitam suam ⁊ famā q̄ vitam ⁊ famā alterius. si tamē non pōt iuste vitam suā aut famam tenere pereunte vita vel fama vel bonis alterius: tenetur ipse velle mori ⁊ famā suam perdere: ne alius vitam vel famaz perdat: ⁊ idem de ceteris bonis. Sic autē de dō cum ipse iudicaret populū nihil mereri: ⁊ se dignum esse morte cum videret totum populū pro peccato suo morientē: tenebaꝫ ipse velle mori ne moreretur populus. hoc aūt verū est q̄tum ad opinionem dō qui putabat populū pro peccato eius solum puniri. ⁊ tñ aliter erat in re: qz ppīs pro pctō suo puniebatur directe ⁊ nō pro dō: vt supra dictū est: ideo pistū actū perfecte iustitie quo dō se exposuit vt moreretur ne populus piret: deus auersus est a furore: ⁊ cessauit plaga.

Qō. 42. ¶ Queretur vlterius quō dixit dō q̄ verteret manus dei cōtra domū patris sui: ⁊ an peccauerit in hoc. ¶ Aliquis dicet q̄ sic: qz sicut dō putauit iniustū esse q̄ moreretur populus pro ipso: ita iniustū erat q̄ moreret domus pris sui: qz isti distincti erāt ab eo. ¶ Rñdēdū q̄ dō non peccauit: qz orauit mortē super domū patris sui: non absolute: sz vt cessaret mors a populo: ⁊ qz illi q erant de domo pris dō merebātur potius istā mortem q̄ illi qui erāt de populo: iustius erat istos perire q̄ ppplū. hoc autē est: qz forte illi qui erant de domo pris sui dabant fauorē dō in aligbus malis: ⁊ ob hoc erāt rei. vel aliter: deus petiebat populū vt dō puniretur in hoc q̄ populus peribat. magis autē puniretur si perirēt illi qui erāt cognati sui: ideo petiuit mortem super domum patris sui.

A Dō nō peccauit orando mortez sup domuz pris sui. ¶ Uel aliter. dō viderat q̄ pro peccato ꝑ vriam ⁊ bersabee deus trāstulit penā ipsius in filios suos supra. 12. sic igitur si deus volebat transferre penaz ab ipso deberet trāsferre in filios suos ⁊ cognatos qui vocātur domus pris sui: ⁊ nō in populū ad quem nihil hoc attinebat. ¶ (Uenit autē.) Hic ponitur tertiū. s. diuina placatio: qz per altare factū cessauit plaga: ⁊ dr̄. (Uenit autem Gad ad dō in die illa). s. deus iussit prophete vt veniret ad dō ⁊ diceret ei ista que sequūtur vt cessaret plaga. ⁊ dr̄ q̄ venit die illa. s. in qua dō viderat angeluz percutientem ⁊ locutus fuerat verba supra posita: ⁊ ista erat dies tertia plage. Sz Nicolaus ⁊ cōiter oēs tenent q̄ ista erat dies prima: ⁊ q̄ vnica die durauit plaga: sed supra improbatum est. (Et dixit ei: ascende constitue dño altare in area areuna iebusei.) Istud dixit angelus prophete Gad ꝑ Paralip. 21. vt constituta ara in loco illo cessaret plaga.

B Dīna placatio.

Qō. 43. A Iussit dōs ꝑstitui aram in area arcuna iebusei Primo. Secūdo. Tertio.

¶ Queretur quare in loco illo iussum est fieri altare. ¶ Respondendū q̄ hoc fuit: qz angelus hīs gladium apparuit in area illa: ⁊ qz angelus iste repzesentabat deuz: ⁊ ad placandum deuz facta est ista ara: debuit fieri in loco vbi apparuit angelus. ¶ Item in area illa olim habraaz voluit imolare filium suum Isaac iussu dei: ⁊ postea imolauit ibi arietem quendam: vnde erat illa area deo acceptabilis. ¶ Itē deus volebat q̄ in illa area cōstitueretur sibi templum tēpore salomonis: ideo vt haberet in magna reuerētia voluit deus ex nūc honorare ⁊ approbare locum illuz cessando a plaga cōstructo ibi altari. vnde totus populus sciret iam tēpore salomonis q̄ deus vellet sibi fieri aram ibi ⁊ tēplum: cū tēpore dō cessaſſet a peste ꝓpter ārā ibi cōstructā. (Et ascēdit dō). s. ad aream areuna iebusei: naz ista erat in excelsiori parte mōtis syon: ⁊ ad illam iuit dō. (Juxta sermonē gad quē preceperat ei dīs). i. hoc fecit ꝓpter sermonē gad: ⁊ hoc dixerat deus: sed ꝑ Paral. 21. dr̄ q̄ angelus dñi locutus est ista ad gad. ¶ Dōm q̄ verū est hic q̄ angelus locutus est ⁊ nō deus: nā ipse deus nulli logtur nec vnq̄ loqui pōt: sed angeli vocātur aliq̄n deus. ió dr̄ q̄ deus iussit hoc: vel pōt intelligi q̄ deus iussit hoc angelo: ⁊ angelus locutus est gad. (Conspiciensq̄ areuna animaduertit regē ⁊ seruos eius trāsire ad se.) Erat nūc areuna in area terendo triticum: nā ante hoc apparēte angelo in area eius: ipse ⁊ filij sui fugierunt in domū. ꝑ Paralip. 21. deinde recedēte angelo egressus est denuo areuna ad terendum triticum in area: ⁊ tūc vidit dō venientē ad se. In hebreo dr̄ (Et seruū suū.) vbi nos dicimus: ⁊ seruos suos: ista tamen nostra posuit seruos: qz certum est q̄ rex nō amb̄ularet per vrbem cum vno solo viro. Ista tamē hebraica valde variat numeros. (Et egressus adorauit regem pro no vultu in terraz). i. areuna egressus est de area in occursum dō ad honorādum eum: qz erat magna irreuerentia q̄ vidēs regē ad se venire maneret imobilis sed processit obuiā: ⁊ cum accederet iuxta eum humiliauit se in terrā ⁊ adorauit. (Et ait: gd cause est vt veniat dñs meus rex ad seruum suum). q. d. valde vsus est indulgētia rex erga me seruū suuz: qz nulla cā esse poterat pro qua deberet ad me venire: sed quicqd vellet poterat mittere ad vocandū me: ⁊ ego prompte iuissem. (Cui dō ait vt emā ad te aream). i. venio ad emendū aream in quateris triticum. ¶ Si autē dicatur an poterat emi area ista pro altari: vel si erat simonia: qz erat emptio circa rem sacrā. Dicendus q̄ illa area erat tunc prophana: ⁊ sicut emi poterat ad alios vsus: ita ⁊ poterat emi pro ara construenda. si autē esset iam ara constructa esset locus sacer: ⁊ non posset vendi. (Et edificem altare dño). i. volo edificare in ea altare ad honorez dei. (Et cesset interfectio que crassatur in populo). i. ⁊ hoc facio vt cesset interfectio. i. pestis que crassatur. i. ingrauescit super populū. est. n. crassari seuire vel grauem fieri. s. quando vulnera sine pietate infliguntur.

¶ Quare Dauid voluit emere aream ad cōstituendum altare.

Questio. XLIIII.

Qō. 44 A

Queretur q̄re dō dixit q̄ volebat emere areā ad ꝓstituendū ibi altare: qz nunc poterat imolare ibi dauid vt cessaret pestis ⁊ amplius nō egeret area illa ad imolandū ⁊ teneret eā sibi amplius areuna: ⁊ tamē pro illa vice non opus erat q̄ emeret aream.

Rñsio. ¶ Rñdendum q̄ dō voluit emere aream ne preiudicaret areune: qz si imolaret i ea oportebat q̄ eā emeret vel gratis in suā acciperet: sed gratis accipiēdo preiudicabat ipsi areune accipiendo possessionem eius: ideo voluit emere.

Patz ꝓsequētia: qz cū nūc dauid semel imolaret i illa efficiebatur area locus sacer: sed ille locus qui semel erat sacer nunq̄ poterat redire ad vsus prophanos. sic pz de fundo in quez semel inferebatur cadauer: qz iam erat sacer ⁊ non poterat redire ad aliquos vsus priores. ideo etiam si semel tñ dauid imolasset in area erat sacra: ⁊ non licebat teri amplius triticum in ea. ¶ Aliter etiam potest dici q̄ cum Deus iuberet ibi construi aram vt cessaret pestis

q̄ dauid

ꝙ dō intendebat tenere ibi ſemper aram ⁊ facere ſacrifi
cia tanq̄ in loco placito deo vt ſemper exaudiret. vel fo
te intēdebat iubere filio ſuo ſalomoni ꝙ in eodē loco cō
ſtrueret templum dñi: ideo volebat emere ei locū er nūc.
† ¶(Et ait areuna ad dō: accipiat ⁊ offerat dñs me⁹ rex ſi
cut placet ei.) Obtulit.n. gratis oīa areuna regi putans
vile eſſe ꝙ ipſe vellet aliquid vēdere regi. potiſſime cum
rex honorāſſet eum veniendo ad ipſum: ⁊ dixit accipiat. ſ.
aream gratis: ⁊ offerat. ſ. cōſtruat altare ⁊ offerat ſacrifi
cia ſicut ei placet. i. quotcūq; voluerit ⁊ vtatur iā area tan
† q̄ ſua. (Habes boues in holocauſtuz.) Non ſolum voluit
areuna cōcedere qō rex petebat: ſed ēt obtulit ſibi q̄ non
petebat. volebat.n. dō offerre ſacrificia: ideo areuna ob
tulit boues vt de illis faceret dō holocauſtuz. Jn hebreo
bȳ (Ponat rex qō placuerit ei.) vbi nos habemus: offe
rat ſicut ei placet: ꝙ offerre eſt ponere aliqd ſuper altare.
† (Et plauſtrū ⁊ iuga boum in vſu lignoruz). i. ēt dabo plau
ſtrum. i. tribulā ⁊ iuga boum in vſus lignoꝝ. i. vt cremen
tur iſta in ſacrificio. valde liberalis fuit iſte areuna: nā ob
tulit regi ſpōte oīa que ad ſacrificiū neceſſaria erāt. ſ. locū
ad īmolādum. i. aream ⁊ alia que īmolarentur. ſ. boues
triturātes ⁊ ligna ad ſacrificiū. ſ. iuga boum ⁊ tribulā. Jn
† hebreo bȳ (Tribulas.) vbi nos habemus plauſtrum: q̄q̄
hiero. accepit plauſtꝝ pro tribula: plauſtruz tñ propꝛie ſi
gnat currū vel quadrigā: hic autē non erat currus ſed tri
bula ad terendū triticū: ſicut nos nūc triturāmus: ideo bo
ues erant iūcti iugo ⁊ trahebant tribulam ſuper triticum.
† (Oīa dedit areuna regi). i. omnia libēter obtulit dō: tñ
non ſuſcepit illa niſi dato p̄cio: vt infra p̄z. Jn hebreo ha
† betur (Omnia dedit areuna rex regi.) Jn quo innitur ꝙ
B areuna erat rex. ⁊ hoc p̄cedunt iudei dicentes ꝙ erat rex
iebuſeoꝝ manentium in hieruſalem. ¶Sz nō ſtat: qz nō
Areuna nō fuit rex. permitteret dō manere ibi aliquē regem. Etiā non eſt ve
riſimile: qz ſi ille eſſet rex nō triturāret nec eſſet in habitu
ita humili: nec vocatur aliqñ areuna rex niſi ibi. ideo dōm
ꝙ iſtud refertur ad dō. ſ. ꝙ ipſe erat rex: ⁊ vocaꝝ bis rex
† per īmpropꝛietatē ſermonis hebraici. (Dixitq; areuna ad
regē: dñs deus tuus ſuſcipiat votū tuū.) Quia dixerat dō
ꝙ volebat offerre vt ceſſaret peſtis: areuna orauit vt dñs
ſuſciperet votū. i. voluntatē dō. ſ. faciendo id qō dō orabat.
† (Cui rñdens rex ait: nequaquā vt vis). i. non faciam ſicut
vis accipiēdo gratis oīa que mihi offers. (Sed emam p̄
† cio a te). i. dabo iuſtū preciuz pro area. (Et nō offerā dño
deo meo holocauſta gratuita.) Hic ſubdit cā. ſ. qz dō vo
lebat accipere aream gratis ad offerēdum ſacrificium in
illa: qz non placent dño ſacrificia gratuita. i. que ſine pꝛe
† cio hūtur: qz ſi ſic ſacrificaret dō: eſſet ac ſi nihil ſacrificaꝝ
Qō.45. ſet: eo ꝙ non offerebat de ſuis. (Emit ergo dō areā ⁊ bo
A ues argentiſiclis quinquaginta). i. dedi preciū pro area ⁊
Quotis ſi- bobus: ⁊ fuerūt. 50. ſicli. ¶Queretur qūo dr hic ꝙ de
clis emit dit. 50. ſiclos: qz p̄ Paralī. 21. dicit ꝙ dedit dō. 600. ſiclos
dō aream. auri iuſtiſſimi. ¶Rñdet ra. da. canbi ꝙ ſexcenti ſicli fue
runt preciū aree ⁊ boum: ⁊ tñ ponitur hic ſoluz pars duo
Rñ. ra. da. decima. ſ. 50. ad ſignificādum ꝙ oēs tribus iſrael contri
buerūt ad iſtā emptionē aree: dedit q; quelibet tribus. 50.
Contra. p. ſiclos: ⁊ duodecies. 50. faciunt ſexcētos. ¶Sed iſtud mul
tum eſt alienū ꝙ exp̄imetur hic p̄cium qō dabat quelibet
Scdo. tribus. ¶Jtē nō ſtat: qz nō eſt veriſimile ꝙ dō faceret ſol
ui iſtud p̄cium ab oībus tribubus: ⁊ ipſe nihil ſolueret: ga
tunc ſacrificia ſua eſſent gratuita. i. nihil cōſtarent ei: ipſe
Alia rñſio. tñ dixit ꝙ non debebat offerre deo ſacrificiū gratuitum.
ergo non eſt veriſimile q; faceret hoc ſoluz ſolui ab iſrae
litis: ſed ꝙ ipſe ſolueret de propꝛijs expēſis. ¶Jdeo dōm
ſm ꝙ tenent oēs noſtri expoſitores ꝙ hic ponitur ſolū pre
cium boum: ⁊ nō ponitur p̄cium aree. ¶Pro quo ſcien
dum ꝙ liber Paralip. fuit p̄incipaliꝛ ſcriptus ad ſupplen
dum ea que deficiebāt in alijs libris vſq; ad libros regū:
⁊ qz hic deficiebat pars p̄cij: illic ſuppleta eſt: ⁊ tamen nec
fuit hic totum preciū poſitum: nec ibi. fuit. n. p̄cium totū
ſexcētos. 50. ſiclos qz emit boues ⁊ areā. boues qdē p. 50.
ſiclis. aream autē pro. 600. hic autē ſolum fuit poſituz pre
cium boum: ⁊ p̄ Paralip. 21. ſolum ponitur p̄cium aree.
qō p̄z: qz dr ibi. dedit dō oīnam pro loco ſiclos auri iuſtiſ
ſimi ponderis ſexcētos: ⁊ ſic pro ſola area dati ſunt: ⁊ no
luit ſcriptura ibi ponere totū p̄cium: ſed ſolum ſupplere
quod hic minus habebatur. ¶Sed obijcietur: qz hic di- Obiectio.
citur ꝙ emit aream ⁊ boues ſiclis argenti. 50. ¶Reſpon
dē⁹ ꝙ iſta lr̄a debet legi per quandā ſuppletionez vtpun- Rñſio.
ctuetur ſic. ſ. emit ergo Dauid aream: ⁊ ſit ibi punctus. ⁊
ſub intelligatur p̄cium. 600. ſiclorum. ⁊ ſequitur: et bo
ues argenti ſiclis. 50. i. dedit pro bobus. 50. ſiclos. ita vt Qō.46.
referatur ſolum ad boues. ¶Queretur vlterius qūo A
dicitur hic. 50. ſiclis argēti: qz p̄ Parali. 21. dr ꝙ dedit da
uid oīnam pro loco ſiclos auri ſexcētos. ¶Rñderi pōt ꝙ Sicli an
ſicli illi fuerunt de auro ſicut dr in Paralip. ⁊ tñ hic dicit fuerit argē
ꝙ erant de argento: qz argentū aliqñ accipitur pro quodā ti vel auri.
metallo ſpeciali. aliqñ autez pro omni metallo ⁊ moneta:
⁊ hic accipitur generaliter. vnde auꝛ vocatur ſic argentū.
ſic habetur Jſaie. 55. ſ. omnes ſitientes venite ad aquas:
⁊ qui non habetis argnetuz ꝓperate ⁊ emite: venite ⁊ emi
te abſq; argento ⁊ abſq; vlla commutatione vinum ⁊
lac: ⁊ ſic accipitur ibi argētum pro omni pecunia. qō p̄z: qz
ponuntur ibi duo modi emēdi. ſ. pro argento: vel per com
mutationē: ſed cōmutatio eſt qñcunq; datur vna res pena
lis pro alia: vt panis pro vino: vel veſtis pro pane: ⁊ nō cō
ſtituitur aliqō p̄cium. ergo opz intelligi per argentū mo
netaz que eſt mediū cōmutationis. ¶Aliter poteſt dici ꝙ
hic fuerūt dati. 650. ſicli pro area ⁊ bobus: ⁊. 600. qui fue
runt pro area erant de auro. quinquagita xo pro bobus
erant de argēto: ⁊ qz in Parali. fit ſolū mentio de ſiclis da
tis pro area: dr ꝙ erant de auro: ⁊ hic fit mentio ſoluz de
ſiclis pro bobus: ⁊ dr ꝙ erāt de argēto. (Et edificauit alta † †
re). ſ. poſtq̄ emit areā. (Et obtulit holocauſta ⁊ pacifica). i.
obtulit ibi duo genera ſacrificioꝝ. ſ. holocauſta que tota
liter deo p̄ocuniebant in carnibus. Leuit. p. ⁊ pelles ſoluz
p̄ueniebāt ſacerdoti īmolāti. Leui. 6. hoſtia aūt pacifica nō
dabatur tota deo: ſed pars cedebat ſacerdotibus: ⁊ pars
laicis offerētibus. De ritu autē holocauſtoꝝ: ⁊ quare ſic
vocentur declaratū eſt Leuit. p. De ritu autē pacificoꝝ: ⁊
quare ſic vocātur declaratū eſt Leuit. 3. ⁊. 7. (Et repꝛopi- †
tiatus eſt dñs terre). ſ. oblatis ſacrificijs ſup altare i area
iſta: dñs repꝛopitiatus eſt. i. miſertus eſt terre nollens ꝙ
amplius vexaret peſte. (Et cohibita eſt plaga ab iſrael). i. †
ceſſauit plaga: qz non fuerūt pro hoc peccato vltra pcuſſi.
¶Sciendū autē ꝙ cum dō vidit angeluz hūtem gladium
euaginatuz tunc ceſſauit plaga. qō p̄z: qz deus dixit ei tūc:
ſufficit nunc ꝓtine manum tuā: ⁊ ſic angelus non percute
ret aliquē poſtea cōtra mandatum dei: ⁊ tñ dō non puta
uit ꝙ tunc ceſſabat peſtis: imo ꝙ angelus vellet deſtruere
totam vrbem: nā ſub tali effigie ſe ei oſtenderat: vt p̄z ſu
pra. ideo nunq; putauit plagam ceſſaſſe vſquequo poſt ſa
crificium factū vidit ꝙ iā nullus moziebāt in vrbe.

¶Venetijs in Edibus Gregorij de Gregorijs. Anno a virginali partu. 1527. Die. 20. menſe Julij.

Regiſtrum.

A B C D E F G H
J K L M N O P Q

P Q. Quinterni.

Ceteri alij Quaterni.